BARTOLI
COMMENTARIA
IN TRES LIBROS CODI-

cis, doctiſsimi viri Do. Petri Pauli Pa-
riſii Cardinalis admodùm reueren
di non paucis additionibus
nuper illuſtrata, ac-
curatéque ca-
ſtigata.

Lugduni,
M. D. XLIX.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tabula Rubricarum trium lib. Codicis.

¶ Adminiſtratione rerum publicarum. 40
Agentibus in rebus. 58
Agricolis & cenſitis. 42
Alexandriæ primatibus. 39
Annonis ciuilibus. 38
Annonis & tributis. 12
Apochis publicis & deſcriptionibus. 16
Apparitoribus magiſtrorum militum & priuilegijs eorum. 63
Apparitoribus præfecti vrbis. 63
Apparitoribus præfectorum prætorio & priuilegijs eorum. 63
Apparitoribus proconſulis & legati. 63
Aquæductu. 41
Argenti pretio quod theſauris infertur. 31
Athletis. 27
Auri publici perſecutoribus. 31
Auro coronario. 31
¶ Bonis vacantibus de incorporatione. 9
¶ Canone frumentario vrbis Romæ. 38
Canone largitionalium titulorum. 16
Capiendis & diſtrahendis pignoribus tributorum. 16
Capitatione ciuium cenſibus eximenda. 46
Caſtrenſianis & miniſterianis. 58
Caſtrenſi peculio militũ, & præfecti annonæ. 60
Caſtrenſi peculio omnium palatinorum. 59
Claſsicis. 37
Cohorta & principum cornicu. 63
Collatione donatorum & relatorum &c. 17
Collatione æris. 18
Collatione fundorum fiſcalium &c. 50
Collegiatis & carthopatris & numularijs. 37
Colonis Illyricanis. 46
Colonis Palæſtinis. 46
Colonis Thracenſibus. 46
Comitibus conſiſtorianis. 55
Comitibus & archiatris ſacri palatij. 55
Comitibus & tribunis ſcholarum. 55
Comitibus, qui prouincias regunt. 55
Comitibus rei militaris. 55
Commeatu. 61
Conditis in publicis horreis. 17
Conductoribus & procuratoribus &c. 59
Conſulibus & non ſpargendis &c. 54
Conuentendis fiſci debitoribus. 6
Cupreſsis ex luco. 50
Curioſis & ſtationarijs. 58
Curſu publico. 62
¶ Debitoribus ciuitatum. 40
Decanis conſtitutio Græca. 58
Decretis decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda. 25
Decurionibus & eorum filijs. 18
Delatoribus. 10
Deſertoribus & occultatoribus. 61
Dignitatibus. 50
Diſcuſſoribus. 18
Diuerſis officijs & apparitoribus. 63
Diuerſis prædijs vrbanis & ruſticis. 49
Domeſticis & protectoribus. 55
¶ Erogatione militaris annonæ. 60
Excoctione & translatione. 61
Exactoribus tributorum. 14
Executoribus & exactoribus. 64
Excuſationibus artificum. 30
Excuſationibus munerum. 25
Expenſis publicis. 41
¶ Fabricenſibus. 36
Fide inſtrumentorum & iure haſtæ fiſcalis. 6
Filiusfamilias & quemadmodum pater ꝑ eis teneatur. 27
Fiſcalibus vſuris. 8
Frumento Alexandrino. 39
Frumento vrbis Conſtantinopolitanæ. 38
Fugitiuis colonis patrimonialibus &c. 49
Fundis limitrophis & terris &c. 48
Fundis patrimonialibus. 48
¶ Grege dominico. 50
¶ His, qui à principe vacationem acceperunt. 25
His, qui ex officio &c. 41
His, qui ex officio quod adminiſtrauerunt, conueniuntur. 41
His, qui ex publica collatione. 31
His, qui ex publicis rationibus mutuam pecuniã acceperunt. 8
His, qui in exilium dati. &c. 27
His, qui non impletis ſtipendijs. 27
His, qui numero liberorum. 26
His, qui ſe deferunt. 12
His, qui ſponte munera acce. ſuſce. 25
Honoratorum vehiculis. 37
¶ Immunitate nemini conce. 17
Imponenda lucratiua deſcriptione. 23
Incolis, & vbi quis domici. habe. 24
Indictionibus. 14
Infamibus. 27
In quibus cauſis coloni cap. &c. 46
Irenarchis. 31
Iure fiſci. 2
Iure Reipublicæ. 39
¶ Legationibus. 29
Libertinis. 27
Litorum & itinerum cuſtodia. 61
Locatione prædiorum ciuilium. 49
Lucris aduocatorum & concuſsione &c. 64
¶ Magiſtris ſacrorum ſcriniorum. 55
Mancipijs & colonis patrimo. &c. 49
Mendicantibus validis. 39
Metallarijs & metallis. 34
Metatis & epidemeticis. 61
Metropoli Berito. 37
Militari veſte. 61
Mulieribus, & in quo loco &c. 28
Muneribus & honoribus. 25
Muneribus patrimoniorum. 25
Municipibus & originarijs. 24
Murilegulis. 35
¶ Naufragijs. 33
Nauibus non excuſandis. 33
Nauicularijs ſeu naucleris. 31
Nauticis Tyberinis. 39
Ne fiſcus rem quam vendidit euincat. 8
Ne operæ à collatoribus exigantur. 17
Ne quid oneribus publicis. 33
Ne quis liber inuitus. 41
Nulli licere in frænis & equeſtribus &c. 37
Numerarijs & actuarijs & chartularijs &c. 62
¶ Omni agro deſerto. 46
¶ Palatinis ſacrarum largitionum. 58
Paſcuis publicis. 48
Pœnis fiſcalibus creditores præferri. 8
Periculo eorum, qui pro magiſtra. interue. 40
Periculo nominatorum. 40
Periculò ſucceſſorum parentis. 28
Petitionibus honorum ſublatis. 11
Ponderatoribus, & auri illatione. 31
Potioribus ad munera non vo. 30
Præbendo ſalario. 24
Prædijs decurionum. 22
Prædijs & omnibus rebus. 32
Prædijs tamiacis: & de his qui &c. 49
Præfectis prætorio ſiue vrbis. 54
Præpoſitis agentium. 57
Præpoſitis laborum. 56
Præpoſitis ſacri cubiculi: & de omnibus &c. 54
Priuilegijs domus Auguſtæ &c. 50
Priuilegijs eorum qui in ſacro pala. mili. 58
Priuilegijs ſcholarium. 59
Primicerio & ſecundicerio & notarijs. 55
Primipilo. 64
Principibus agentium. 58
Profeſſoribus & medicis. 26
Profeſſoribus qui in vrbe. 55
Proximis ſacrorum ſcriniorum. 56
Publicæ letitiæ vel cõſulum nũciatores &c. 64
¶ Quando & quibus quarta pars debetur ex bonis decurionum &c. 22
Quemadmodum ciuilia munera inducuntur. 25
Quibus ad conductionem prædi. 50
Quibus muneribus excuſantur hi &c. 27
Quibus muneribus vel præſtationibus &c. 26
Qui ætate & profeſsione ſe excuſant. 26
Qui militare poſſunt. 59
Qui morbo. 26
Quo quiſq; ordine conueniatur. 41
¶ Reis poſtulatis. 27
Re militari. 59
¶ Sententijs aduerſus fiſcum latis retractandis. 8
Silentiarijs & decurionibus eorum. 55
Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit. 24
Si liberalitatis imperialis ſocius. 12
Si poſt creationem quis deceſſerit. 30
Si propter inimicitias creatio facta ſit. 30
Si ſeruus aut libertus ad decurionatum aſpirauerit. 22
Solutionibus & liberationibus debitorum. 41
Spectaculis & ſcenicis & lenonibus. 41
Stratoribus. 58
Studijs liberalibus vrbis Romæ & Conſtãtinopolitanæ. 37
Sumptuum recuperatione. 30
Sumptus iniuncti muneris ad omnes ꝑtinere collegas. 41
Suſceptoribus, præpoſitis & arcarijs. 30
Superexactoribus. 15
Superindicto. 14
¶ Tabularijs, ſcribis & logographis. 30
Theſauris. 12
Tractatorijs & ſtatiuis. 62
Tyronibus. 61
¶ Vocatione publici muneris. 25
Venatione ferarum. 42
Vendendis rebus ciuitatis. 40
Venditione rerum fiſcalium cum priua. com. 8
Veſtibus oloberis & auratis. 36
Veteranis. 62
Veteris numiſmatis poteſtate. 36
Vt dignitatum ordo. 55
Vt nemini liceat in emptione ſpecierum ſe excuſare: & de munere ſitocomiæ. 17

Finis.

ante librum primum & item
ante librum sextum habes etiam indicem titulorum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Incipit Lectura domini Bartoli ſuper

tribus libris Codicis: vnà cum additionibus iuris vtriuſq; doctorum clariſſimorum domini Angeli de Peruſio, ac domini Alexandri de Imola, & apoſtillis domini Benecti Vadi de foro ſempronij iuris vtriuſq; profeſſoris, & nouiter cum ſummarijs ante leges & §§. appoſitis.

OMnes gaudentes floridam ætatem faciunt: & ſpiritus triſtis deſiccat oſſa: Prouerb. xvij. Cùm igitur diu fuerim graui corporis infirmitate grauatus, & propter hoc à conſueto gaudio ſpeculationis doctrinæ ceſſauerim: cognoui quòd in me vires corporis non poterant reſtaurari, niſi aliqualiter efficeretur animus meus gaudens. Hoc autem conſideraui facile eſſe poſſe, ſi auditoribus meis, quibus propter infirmitatem ſeruire non valui, aliquid vtilitatis afferre poſſem: legendo id, quod eis eſſet acceptum: mihiq; & eis nouum, & per conſequens delectabile, Ideo tres libros Codicis legere deſtinaui, vbi multa ſunt incognita, & per antiquos doctores neglecta, ſecundùm vſum tamen frequentia. Hanc igitur lecturam quilibet vidēs, ſi in aliquo non bene dictum reperiet, humiliter corrigat: in his quæ bene dicta ſunt, mecum Deo gratias agat.

In nomine domini Ieſu chriſti eiuſque

a matris Mariæ virginis glorioſæ, [a] necnon beatorum An-
☞tonij, & Nicolai, & Hieronimi, totiúſque cæleſtis curiæ
Amen. Quia vbi Chriſtus non eſt fundamentum, ibi nullius
b boni operis ſupereſt ædificium [b]. j.q.j. cum Paulus dicat. vt
ibidem patet. & j. ad Cor. iij. Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id quod poſitū eſt: quod eſt Chriſtus. Ideo in principio trium librorum & lecturę, eius auxilium inuoco, ſub cuius ditione omnia ſunt poſita, quæ ſub aſcēdente & deſcendente ſole ſunt conſtituta: vt in authē. vt omnes obe. iud. prouin. col. v. circa prin. ver. hæc conſiderantes. hoc præmiſſo venio ab Rub. Barto.

De iure fiſci. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Reſpublica propter diſſenſiōes, & criminia minuitur: burſa communis augetur.
Burſa communis & fiſcus idem ſunt.
2 Ius publicum dicitur quod omnibus patet, & qđ ad publicam burſam pertinet.
3 Reſpublica & fiſcus an ſint idem. & nu. 7. 9. & 10.
4 Sola ciuitas Romana habet fiſcum, & non alia: & an in dubio intelligitur de Romana. & nu. 6.
Reſpublica accipitur quatuor modis.
8 Libellus agentis nomine vniuerſali Reipublicæ, ꝙ præcedit ſicut ſi ageret nomine fiſci.
11 Ciuitas non habet fiſcum. Et quid ſit fiſcus.
Municipia non habent fiſcum, nec epiſcopatus.
12 Ciuitas quę non habet fiſcum, non habet tacitam hypothecam.
13 Fiſcus quid ſit in ſpecie: vbi ꝙ quicquid ad cōmodum pecuniarium imperij pertinet.
14 Reipublicę nomine continentur omnia quæ ad iuriſdictiōes: & honores imperij pertinent.
15 Reſpublica habet duo patrimonia.
16 Procurator fiſci, & procurator camerę idem eſt.
17 Camera fiſci, & imperatoris quādo ſint idem.
Procurator cæſaris & procurator fiſci, non ſunt idem.
18 Fiſcus ſemper eſt diues, & ſoluendo, & quaſi fixus dicitur.
19 Hic titulus à titulo de priuilegio fiſci in quo differat.
Titulus de iure dotium ꝙ differat à titulo de priuilegio dotis.

¶Gl. rubricam ad pręcedentia duob⁹ modis cōtinuat. Primò quia occaſione criminū, de quibus dictū eſt præcedenti libro, augetur fiſcus: ideo poſuit hic rubricam de iure fiſci. ¶Sed contra hanc continuationem opponi. primò: nam propter delictum minuif fiſcus. l. ſi quis ingenuam. §. in ciuilib⁹. ff. de cap.
1 & poſtli. reuer. † So. Reſpublica in vniuerſo ꝓpter diſſenſiōes
& crimina diminuitur: burſa autē cōis, quę eſt idē qđ fiſcus augetur, vt j. dicā. ¶Secundò cōtinuaf ſic: Dictū eſt ſ. de iure publico circa crimina: nūc de iure publico circa bona fiſco quęrē-
2 da: ſed eſt differentia vt in gl. vult dicere: † quia in pręcedēti libro ius publicum aſſumitur, ſcilicet quod cōmuniter omnib⁹ patet: quia oēs poſſunt de publico crimine accuſare: ſed hic accipitur publicum quod ad publicam burſam pertinet. Azo in Summa iſtius tituli continuat alio modo: Dictum eſt, ſupra in pręcedentibus de iure priuatorū: nūc videndū eſt de iure fiſci.
3 ¶Circa rubricā iſtā quædam ſunt quęrenda. ¶† Primò quęro
quid ſit fiſcus. Pro cuius declaratione primò videndum eſt an Reſpublica & fiſcus ſint idem. Et videtur ꝙ ſic. Primò, qa fiſc⁹ ſuccedit loco Reipublicæ Romanorū, vt hic dicit glo. & ſic videtur idē fiſcus & Reſpublica. & vide hic glo. quæ incipit, occaſione. Pro hoc videtur tex. in l. inter publica. §. j. ff. de verb. ſig. glo. expreſſius. ff. de bo. poſ. l. nō eſt ambigendū. in princ. Præterea procurator fiſci, & procurator Reipublicæ vidētur idē l. ij. C. de mu. mul. facit ff. de offi. aſſeſ. l. fin. vbi de hoc. ¶In
c contrariū, ꝙ Reſpublica & fiſcus non ſunt idē [c], videf tex. ff. q
d po. in pig. ha. l. ſi pignus. [d] de ædil. edi. l. j. §. illud. de bo. poſ. l.
non eſt ābigendum. de manu. l. iiij. §. nihil. & ff. de iur. fiſ. l. non intelligitur. §. ſi in locis. ff. de legatio. l. ſciendum. in prin. Inſti. a
de re. diui. §. theſauros. circa fi. Bar.

4 **Additio.** Adde † Bal. in l. conſiſtit. de pe. iudic. & ibi duo verba per Bar. & dicit Bald. in l. properandū. in §. col. ſ. de iudi. ꝙ ſola ciuitas Romana habet fiſcū, & non alia,
5 per illū text. & vide Bal. in proœmio digeſtorū. Alex. ¶† Sol.
dicendum eſt ꝙ Reſpublica debet accipi quatuor modis. Primò, pro toto vniuerſali Imperio. Secundò, pro Republica Romanorum. Tertiò, pro Republica cuiuslibet ciuitatis. Quartò pro Republica cuiuslibet municipij: vt no. in auth. de hære. & fal. in prin. colla. j. Barto.

6 **Additio.** † Reſpublica quō accipiatur [e] in dubio: an intelli-
e gatur de Romana, vide qđ not. Bald. in l. C. com mu. de vſucap. Et an ciuitas dicatur Reſpublica, vide Bal. in l. ij. in fi. ſ. de ſen. quan. profe. per Bal. in ꝓœmio Digeſtorū, cir-
☞ca prin. Alex. † ☞Fiſcus & Reſpublica an idē ſint, adde Bald. in rubrica. C. de hære. vend. & in c. j. de feu. Marchię, vbi dicit ꝙ Reſpublica eſt prout vita in corpore humano: fiſcus eſt ꝓut ſtomach⁹ in homine: qa eſt ſacc⁹ ipſius Reipublicę. Et in quo b
differāt, vide Bal. ī l. j. in fi. de pœna iudi. qui. & in l. j. de hęr. vł actio. vend. Ciuitas à fiſco in quo differat, Barto. l. itē veniunt. §. ait ſenatus. de peti. hęre. in primo notabili, &c. & Cy. in l. mācipia. de ſeruis fugi. vbi dixit per illū textū, ꝙ fiſcus & Reſpublica idē ſunt. & idē Bar. in d. l. j. de pœna iudi. quod limita vt ibi per eos. & Fulgoſi⁹ in l. mancipia. & vide Bar. in l. licitatio. §. fiſcus. de publicanis. vbi fiſcus non tenetur ſoluere vectigal. Reſpublica ſic. & per Cy. in ꝓœmio Digeſtorū, in princ. vbi dicit ꝙ nō ſunt idē numero, ſed ꝙ habēt idē priuigeliū. ita ſeq- c
tur ibi Ang. Alexan. de Imo. ¶Primo ergo modo ſi accipim⁹ Rempubl. ꝑ toto vniuerſali imperio: & tūc verū eſt ꝙ fiſc⁹ & Reſpublica ſunt idem: ſicut ſpecies eſt idē cum ſuo genere, per l. ſi qd earū §. inter emptum. ff. de leg. iij. nā poſito fiſco, ponif & Reſp. non econtra: ſicut poſito homine ponitur animal, non econtra. Ita debet intelligi hæc glo. in d. l. non eſt ambigendū.
7 & l. inter publica. §. j. cum ſimi. & per hoc patet † ꝙ procedit
libellus ſi qs ageret nomine vniuerſali Reipublicæ, ſicut ſi ageret nomine fiſci. l. ij. in princ. ff. eo vbi dicitur agi nomine Reipublicę. & l. fiſcus. la ij. in princ. in gloſſ. j. eo. ti. & l. ſi ſeru⁹ plu-
8 rium. §. ij. in gl. ſuper verb vt ei. de leg. j. ¶† Si verò accipim⁹ d
Rempubli. ſecundo modo, ſcilicet pro Republica Romanorū. & tūc hoc poteſt cōſiderari inquantum Reſpubl. Romanorū. prout erat ab initio qn̄ regimē vniuerſale erat apud illā Repu-
9 bli. tunc idē qđ ſ. proxi. dixi. ¶† Si verò intelligimus pro Re-
pu. Romanorum: hoc eſt pro iuribus competētib⁹ illi ciuitati e
Romanæ, prout eſt diſtincta ab Imperio Romano vniuerſali, vt in iuriſdictione quā habebat intra cēteſimū lapidē: vt l. j. §. cū vrbē. ff. de offi. pręf. vrb. & in alijs iuribus quæ intra territoriū ſuū habet: tūc Reſpu. Romanorū & fiſcus non ſunt idē, vt
10 d. l. ſciēdū. ff. de leg. ¶† Si verò accipim⁹ tertio & quarto mō,
ſed pro republica alterius ciuitatis, vel mancipij: ſine dubio nō eſt idē cū fiſco, vt apparet ex l. j. j. de bo. vacā. & ex alia rubrica quā nos habem⁹ j. de iur. Reip. q̄ differt ab iſta. Differt ergo fiſc⁹ à Republica vniuerſali, vt ſpecies à ſuo gn̄e, vt ſ. dixi. Bar. f

11 **Additio.** † Ciuitas non habet fiſcum. vide Bartol. in d. l.
f j. [f] j. de bo. vacan. Bald. in rubri. C. de priui. fiſc. dicit ꝙ fiſcus eſt ſaccus Cæſaris, vel regis, vel Reipublicæ. & quòd municipia non habent fiſcum: nec epiſcopatus eccleſiæ habet fiſcum. & ibi ponit quæ ſint Cæſaris de per ſe, & quæ fiſci. & Barto. in l. item veniunt. §. ait ſenatus. ff. de peti. hęred.
12 † & ideo ciuitas non habet tacitam hypothecam, ſicut fiſcus,

☞Habes Lector cādide (Chriſto authore) Adnotationes aliquot veteres q̄ hacten⁹ in his codicibus inſertę nō fuere, dn̄o Alexā. Imo. aſcriptas. q̄s tn̄ aut earum aliquot ipſius fuiſſe minimè puto. Cuiuſuis fuerint, doctęq; ſunt hę, et mirū in modū ꝓfuturę. has igif begninè ſuſcipies. nihil em̄ omiſimus quo tuę vtilitati cōſulatur. Alex. Loſę⁹ Aui.

a ¶Glorioſę. Quam ego Bn̄dictus philippi dn̄i Matthæi de Vadis de foro ſempronij hic gloſſando & appoſtilādo denuò vt aduocatā & ꝓtectricem ac ſpem ineffabilē meam corde optimo iuoco: vt mihi adſit, & ſemper fouendo me à pc̄tis malis & periculis, ac neceſſitatib⁹ qbuſcūq; corporis & aïæ liberet atq; defendat Amen.

b ¶Aedificiū. Et ad de ꝙ ī omni opere prīcipiū bonū, melius mediū, & optimū finē, vt in aut. qūo opor. epiſ. in prin. & Bart. in j. conſti. Digeſtorū, in prin.

c ¶Nō ſunt idē. Adde Bal. ī l. cōſtitit. ſ. de pœ. iu. q ma. iu. eundē l. properandū. ſ. de iud. ꝑ illū tex. & Bald. in l. ſi pign⁹. ff. q po. in pig. ha. & Iaco. rebuf. hic, nu. ij. & ibi dixi in ver. publico.

d ¶L. ſi pignus. & ibi ad hoc vide omnino Bal. in. l. ſi hypothecas. C. de remiſ. pig.

e ¶Reſpublica quo modo accipiatur dic vt ꝑ iſtū: not. iſte in l. cū rē. ſ. qui po. in pi. ha. Spec. in ti. de reſti. ī ireg. §. ij. char. iij. verſic. idem quoq; iuris. el ij.

f ¶L. j. Vide quę ibi dixi in apoſtil.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſecundũ gl.& Bar.in l.ij.C.in qui.cau.pi.taci. contraha. & in
13 l.ſimile.ff.ad municip. Alex.¶† Vidẽdũ eſt ergo qui ſit fiſcus in ſpecie.dicit glo.quod fiſcus eſt imperialis,vel camera Imperij.¶Hoc ſcilicet multipliciter põt intelligi.vel pro loco ipſo vbi eſt domus,quę vocatur camera fiſci.ſimili modo appellat̃ locus,in quo redditur ius.de iuſtit.& iur.l.penult.vel propriè loquendo appellatur Imperialis camera,quicquid ad commodum pecuniarium Imperij pertinet.probatur in l.ſed & Celſus.in princip.ff.de contrahen.empt.ſicut mẽſa dicitur ipſa negotiatio magis,q̃ locus,vbi menſa tenetur:vt l.cũ pater.§.mẽ
14 ſę.ff.de leg.ij.& l.fin.de inſtito.† Alia verò,quę ad iuriſdictiones,& honores Imperij pertinent, & non ad commodũ pecuniarium.etiam in vniuerſali continentur nomine Reipublicę, & non fiſci:vt d.l.Celſus.in princ.& l.ij.§.hoc interdictum.ff. ne quid in loco publico.Barto.

15 **Additio.** †Bal.in l.j.in iiij.q. de hære.vel act. vendi.dicit ꝙ Reſpublica habet duo patrimonia:vnum vo-
16 catur fiſcale:& alterũ reipublicę.Alexã.¶† Ex prædictis probatur ꝙ idem eſt dicere,procurator fiſci, & procurator camerę.& ita vtitur curia Romana.Quæro† nunquid camera fiſci
17 & Imperatoris ſint idem.gloſſ.dicit ꝙ non:licet eadem priuilegia habeant.Contra hoc videtur caſus in dicta l.ij.§.hoc interdictum.ibi:res enim.ff.de quid in loco publico.& in l.bene à Zenone.C.de quadriennij pręſcrip,Reſpõdeo,aut accipim⁹ cameram Imperatoris,prout eſt Imperator:& ita loquunt̃ cõtraria.Aut prout eſt priuatus:& tunc differt camera Imperij,à camera ſua.Et ita loquitur hęc glo.& ideo dicitur alius procu-
18 rator Cęſaris,& alius procurator fiſci:vt in hac gl.¶† Quęro vnde fiſcus dicitur.Gl.dicit ꝙ dicitur quaſi fixus,id eſt firm⁹:
a quia ſemper eſt diues,& ſoluendo[a]. Vel dic quòd idem eſt qđ ſaccus.quod declarat vt in gloſ.in l.in prouincijs.ſuper verbo,
19 fiſcalis.j.de nume.& actua.lib.xij.¶† Quæro,quid differt hic titulus à titu.de priui.fiſci.Dicit glo.ꝙ hic tractatur de iure cõmuni & ſpeciali fiſci:ibi de communi tantùm. & in Summa Azo.dicitur idem,ſcilicet de ſpeciali tantum.Item habẽt qdã hic in glo.quælibet lectura poſſet ſuſtineri rectè intelligendo: tamen ex dictis glo. non poteſt haberi intellectus. ¶Sciẽdum eſt ergo ꝙ fiſcus habet quædam iura ſingularia:adeo quòd alij habere nõ poſſunt:vt cùm tractamus de procuratore fiſci, hoc eſt ſingulare in fiſco:quia nullus alius habet procuratorem fiſci,niſi fiſcus:cùm tractamus de cauſis transferendis in fiſcum: vt ff.eo.l.j.& quaſi per totum iſtum librum.Quandoq; habet quædam iura ſingularia, ex ſingulari & ſpeciali conceſsione Principis concedentis hoc fiſco,& non alij : vt l.j.j.eodem tit. & in multis alijs legib⁹:vt l.j.j.de vend.re.fiſca.cum pri.commu.& de iſtis loquitur hæc rubri,& ſequẽtes tres tituli. Quædam ſunt iura,quæ competunt fiſco& alijs:tamen fiſcus habet priuilegium vt alijs præferatur:vt in actione perſonali,& hypothecaria,& ſimi.& de hoc loquitur tit.de priui.fiſci.Similis differentia eſt inter tit.de iure do.& tit.de priui.dot.Hoc ergo vult dicere glo.ꝙ hic loquitur de iure cõmuni & ſpeciali, hoc eſt,de iure communi,quod competit fiſco,quod alteri non cõpetit,nec põt cõgruere:& de ſpeciali,quod cõpetit fiſco tãtũ, quod poſſet alteri cõgruere:tñ non placuit Imperatori concedere,& quod ſequitur ibi,de iure communi tantùm:ſubaudi, in quo fiſcus eſt priuilegiatus,vt ſ.dixi.ſi habes ibi,de ſpeciali tantum,expone,id eſt,de priuilegio quod fiſcus habet in iuribus cõpetentibus ſibi & alteri.Quęro,in quod differt hic tit.à ſequentibus,cũ in hoc tractatur de iure communi fiſci.Reſpõdeo:hic tit.eſt generalis:ſequens verò tit.ſpecialis:vt in glo.habes.& bene.& ita declara hanc gloſſam.

a ¶Soluendo. Adde Bald.in l.j.in fi. C.de hæredi. vel act.vendi.

b ¶Retractat̃. Vide ad hoc Dy.de reg. iur. in vj.c. factũ. & qualiter intelligatur legitimè factũ.vide In.in c.ſi. de li.ob. & Bal.in l.ſi.§.cũ igitur.v. col. C.de iure delib.

c ¶Eſt ſingulare in fiſco. Adde quę ſit ratio ſingularitatis,per iſtũ in l.nõ puto.ff.eo.& Ale. in l.& quæ.§. qđ dicitur.ff.de pig.

SVMMARIVM.

1 ☞Factum legitimè,ex ſuperuenienti cauſa non reuocatur.
2 Fiſcus habet bona debitoris tacitè obligata ex contractu vel quaſi:ſed an ex delicto,remiſsiuè.
3 Dñs alicuius rei ꝙ quis præſumatur durare.& nu.5.
4 Priuato agenti hypothecaria cõtra donatarium incumbit ꝓbatio rem prius ſibi hypothecatã q̃ donatam:fiſco non.
6 Ratio dubitandi in iſta lege quę fuerit.
7 Bona ſi vno die reperiuntur donata priuato,& fiſco hypothecata,ꝙ prius p̃ſumat̃ hypothecata,& poſtea donata. & nu.4.
8 Inſtrumenta duo ſi reperiuntur eodẽ die confecta : vnum pro fiſco,aliud pro priuato,præſumitur pręceſsiſſe inſtrumentum priuati.
9 Donatio dicitur perfecta ad hoc,ne poſsit obligari res donata quando fuit tradita.
10 Creditores futuri qñ reuocare poſſunt alienata.
11 Fraus in debitore alienãte in fraudem creditorum, ex quibus arguatur.
12 Probatio prioritatis tẽporis põt' fieri teſtib⁹ publicatis, ſi in primis articulis tempus non fuit deductum.
13 Actio pœnalis non datur contra hęredem.

LEX I.

SI priuſquam. Hæc eſt notabilis lex, & bona, & malè communiter intellecta. breuiter hoc intendit: In dubio donatarius à fiſco conuentus hypothecaria debet probare donationem præceſsiſſe, vt abſolutio ſequatur. hoc dicit ſecũdũ primam lect.Barto.

Additio. Vide Ange.in l.matrem.ſ.de proba.allegantem
1 iſtum text.Alexand.¶† Nota quòd legitimè fa-
b ctum ex ſuperuenienti cauſa non retractatur.[b]† Ad euidentiã
2 præmitte ꝙ fiſcus habet bona debitoris tacitè obligata ex contractu,vel quaſi,vt in gloſſ.Sed an ex delicto debitoris bona habeat obligata tacitè,dicetur j.in l.vnica,in pœnis fiſc.credi. præferri.¶Itẽ ſcias ꝙ hic filij donatarij quęrebant à principe ſua ſponte,hoc eſt,ex eo quòd habebatur ad eos regreſſus per actionem de euictione,quam pater promiſerat.¶Hoc pręmiſſo pone caſum in nube,vt in litera iacet,& infra declarabo.Et dic ꝙ pater meus donauerat quędã pręsaid Titio:deinde cõtraxit cum fiſco:fiſcus agit contra Titium hypothecaria pro his prædijs:certè ſi Titius probat ſibi fuiſſe donata anteq̃ contraheret cum fiſco,fiſcus nõ poteſt agere hypothecaria:nec tanq̃ ſit factum in fraudem creditorum.¶Sed contra,quòd imò qui agit hypothecaria,probare debet rem fuiſſe in bonis debitoris.l.quę nondum ſunt.§.quod dicitur.ff.de pigno.Sol.Quidam dicũt hic ſpeciale in fiſco.hoc eſt falſum:quia nec ius, nec æquitas hoc dictat,quòd actore non probante reo incumbat onus probandi.l.qui accuſare.ſ.de eden.vnde glo.alio modo ſoluit quòd hic probat eo ipſo quòd contrarium non proba-
3 tur,hoc eſt violare literam.† Tertia ſolu.eſt quòd hic vtraque pars fatebatur fuiſſe patris qui donauit.vnde præſumitur duraſſe quoad cum fiſco contraxit:vt l.id quod noſtrum.ff.de regul.iur.& l.ſiue poſsideris.ſ.de proba.& hanc tenet gloſ. quę eſt vera rectè intelligendo. Tamen pro declaratione iſtorum quęritur vtrũ hęc lectu.continuat ius cõmune,vel ſingulare in fiſco.gloſſ.ſuper rubri.dicit quòd continet ius cõmune. Præterea de iure communi eſt ꝙ id,quod ſemel fuit noſtrum,pręſumatur noſtrum durare,niſi probetur contrarium,vt dictum eſt.Pręterea text.videtur hic dicere idem in omnibus creditoribus,dum dicit quòd circa fraudem creditoris,&c.In contra-
4 rium eſt veritas.† Pro cuius euidẽtia debes dicere quòd ſi priuatus agit hypothecaria contra donatarium,ſibi incumbit onus probandi rem ſibi prius obligatam q̃ donatam l.de reb⁹. ſ.de dona.ante nupt.quæ eſt ſingularis ad illud.ſed eſt ſingu-
c lare in fiſco[c] quod donatario incumbat onus probandi rem prius donatam q̃ obligatam.hic eſt caſus.Pone ergo in terminis caſum:Donatarius fuit conuentus actione hypothecaria à fiſco:fiſcus probat contractum fuiſſe de menſe Maij : donatarius probat donationem fuiſſe factam eodem menſe Maij:vñ non conſtabat de prioritate,& poſterioritate tẽporis:quis debet obtinere?Rñdeo,ꝙ onus ꝓbandi incũbit donatario:& ſi hoc probat,non reſcinditur per hypothecariã,vel tanq̃ alienata in fraudẽ.Secus ſi priuatus ageret vt d.l.de reb⁹.quod eſt notandũ.& ſecundùm hanc lectu.hæc lex continet ius ſingulare.
5 ¶† Non obſtat glo.rubricę:quia nõ dicit verũ.Itẽ non obſtat quòd de iure cõmuni pręſumitur duraſſe dñs,niſi probetur cõtrarium:quia hic vtraq; pars fatebatur ipſum dñm fuiſſe, & ipſum eundẽ alienaſſe:ſed de prioritate temporis,& poſteroritate dubitatur,quod hac lege determinatur.¶Nõ obſtat text. qui videtur dicere idẽ in alijs creditorib⁹:quia pone caſum vt in glo.dicitur,& nihil facit,quaſi dicat,fiſcus nõ põt illã reuocare per hypothecariã,vel tanq̃ alienatã in fraudẽ creditorũ, ſi hoc fuerit probatũ.non dicit de alijs creditoribus agentib⁹.
6 ¶† Ex hoc apparet quæ fuit ratio dubitandi in lege iſta, vtrũ fiſco incũbit onus probandi de prioritate tẽporis,ſicut priuato.& hæc lex remouet.& eſt melior ratio,q̃ illa,quę ponit̃ in gl.noſtra.nemo enim dubitat ꝙ obligatio bonorũ nõ trahat̃ ad preterita bona:quia clarum eſt ꝙ quis nõ põt alienare aliena bona,vt iura vulgata dicunt.Bar.

7 **Additio.** † Nota ꝙ ſi eadem die bona fuerunt donata, & hypothecata fiſco,præſummuntur hypothecata fiſco,& poſtea donata.Item notat Bald.in l.ſi debitor. C. de priuil.fiſc.Idẽ in dota,ſecundùm Bald.in l.ad exactionẽ.C. de do.ꝓmiſ.ꝑ Bart.in l.& quæ nondum.§.j.ff.de pigno.vide tamen ſingulariter Bald.in d.l.de reb⁹.vbi præterq̃ in iſto caſu videtur ꝙ fiſcus non habeat hoc priuilegiũ : ſecũdũ quod
8 pulchrè not.ꝑ Bart.in l.ſi is qui.in ſi.de iur.fiſ.† Sed cõtra iſta hic dicta per Bar.idẽ Bar.videtur expreſsè cõtrarium voluiſ-

ſe in

ſe in l.non puto.ff de iure fiſ.per illum tex.dicit enim ibi quòd
ſi reperiantur duo inſtrumēta eadē die,præſumitur præceſsiſ-
☞ſe inſtrumentū priuati,& non fiſci.cogita. Alex.☞Hipothe
caria agens tenetur ꝓbare rem fuiſſe in bonis debitoris. Spec.
in ti.de pignori.§.j.vel.ſed an agens.Cy.in l.ſi te non remitten
te.in fin de p̄cario.& Spe.in tit.de obliga.§.j.verſi.quid debet
creditor.& ver.ſed qn̄.& ibi dicit,an ſufficiat probare tunc de-
bitorem tenuiſſe,vbi diſtinguit ſi agatur cōtra extraneum, ꝙ
nō.ſi cōtra debitorē vel habētem cām ab eo debitore,ſic,vide
Bar.in l.de reb⁹.C.de dona.añ nup.poſt Cy.ibi,& de materia
vide Cy.Bar.& Sal.in l.cū res.ſi alie.res pig.da.ſit.& Flo.in l.
añ oīa.de ꝓba.& Bar.& Sal.in l.rē alienā.ff.de pig.act.de quo
do.Ang.Aretinus in §.Item Seruiana.in iij.charta. Inſtitu. de
actio.In ver.ij.ꝓ euidentia adde Angel.in l.matrem.C.de pro
ba.in fi.& Are.in §.item Seruiana.in quinta charta.& Lu.Ro
ma.in ſuis ſingularibus,in litera I.nu.lix.Et intellige hęc dicta
ſiue agatur vel conueniatur fiſcus,ſecundū Iac.de Are. & Cy.
in d.l.de rebus.per illum tex.& eſt ratio:qui aſſerit ſe credito-
rem nullum ius in re deducit,ſed ſolùm fundat ſe in prioritate
temporis:ideo debet ꝓbare,vt dixit Bart.in l.non ſolū.§. ſed
vt probari.ff.de ope.noui nū.& in l.matrē.pręal.& ibi Barto.
Bald.& Sal.& Barto.in l.ſi is qui.ff.de iure fiſci.& Areti.in §.
item Seruiana.In verſi.nota ex hoc,Barto.in l.ait prętor.§. ita
demum.ff.de his quę in fraud.cred. Alexand. ¶Quæro,dicit
9 hic†quòd debet probari donatio perfecta,qualiter intelliga-
tur perfecta?Reſpondeo,ſimplici cōuentione dicitur donatio
ꝑfecta,hoc eſt irreuocabilis.Inſtitu.de dona.§.aliæ.& l.ſi quis
argentum.§.de dona.¶Sed quantum ad pręſentem materiam
intelligitur perfecta,ſcilicet traditione.Ante enim q̄ res trada
tur,donans remanet dominus:& ſic poteſt eam obligare.arg.
l.quod ſæpe.§.ſi res.de contrahen.empt.dicit gloſſ.de hoc eſt
text.in l.fina.§.Lucius.ff.de dona.facit §. de rei vendi.l.quo-
ties.quod eſt notandum.& altero die de facto habui.¶Venio
ad ſecundam lecturam.In dubio donatarius reuocatoria con-
uentus à fiſco,debet probare donationem pręceſsiſſe,vt abſo-
lutio ſubſequatur.h.d.hęc differt à prima:quia hic agitur Pau
liana:in præcedenti agitur hypothecaria . ¶Et not.ex iſta le-
ctura quòd creditoribus futuris non competit ius reuocandi
alienata in pręteritum tanq̄ in fraudem creditorum.& in hoc
eſt ius cōe inter priuatū & fiſcū:ſed ſi de prioritate & poſterio
ritate dubitatur ne fraudetur fiſc⁹:eius fauore donatario incū
bit onus probationis.caſus eſt hic.

Additio. An futuris creditoribus cōpetat reuocatoria rei
alienatæ tanq̄ alienata in fraudem creditoris,vi-
de Bald.in rubri.quæ in frau.credi.in ij.col.ibi,quæritur cum
10 conceſsiſſem.Alexand.¶Oppo.†ꝙ creditores futuri poſsint
reuocare,vt not.C.de dona ante,nup.authen.ſed iam neceſſe.
& ff.qui & à.qui.l.ſed ſi maritus. in fin.Dic ergo breuiter quā
doque in præteritum fuit facta alienatio ficta & imaginaria:&
tunc perinde eſt,acſi non eſſet alienata:& ideo tunc futuri cre
ditores poterunt reuocare.ff.de contrahen.empti.l.nuda.& de
aqua plu.arcen.l.emptor.& l.imaginaria.de regu.iur . Quan-
doq; alienatio eſt facta verè:& tunc aut creditores futuri ſunt
hi,quorum pecunia priores liberati ſunt:& tunc poterunt re-
uocare l.ait prętor.§.ita demū.& l.niſi priores.ff.quæ in frau.
cred.Aut non:& tunc ſi quidem tempore alenationis nullo
modo cogitauerat de futuris creditoribus:& tunc non compe
tit eis reuocatoria:quia non poteſt dici in eorum fraudem alie
nata.& ita loquitur hic.ſed ſi iam de futuris creditoribus cogi-
tauerat:eis poteſt cōpetere reuocatoria vtilis:vt dicta l.ſi ma-
11 ritus.in fi.ff.qui & à qui.& dicta auth.ſed iam neceſſe.& iſta†
fraus pręſumitur eoipſo quòd ſcit ſe creditorem habere,vel ha
biturum eſſe,& bona eius non ſufficere:vt l.ſi quis.ff.quæ in
☞frau.cred.Barto.☞An confeſsio dotis facta conſtante ma-
trimonio præiudicet creditori vel dicatur facta in fraudem cre
ditorum tam pręſentium q̄ præteritorum & futurorum , de
quo per Bar.in l.ſi cōſtante.in principio,in verſicu.quęro qd
ſi vir.ff.ſol ma.& in l.ſi.C.qui pōt.in pig.habeā.poſt gl.ibi &
gl.in l.j.de do.cau.per Barto.Imol.& Rapha.in l.j.ff.ſo.matri
monio.& Bar.concludere videtur ꝙ ſit facta in fraudem.cum
qua opi.tranſit Bald.& Imol.& Cu.in d.l.ſi cōſtāte.Sed vtrū
iſtud habeat locum in pręteritis & futuris eſt dubium:de quo
vide gl.Bar.& Bal.in aut.ſed iam neceſſe.C.de dona.ante nup.
& ibi Cy.& Salic.& magis cōis eſt opi.ꝙ nō habeat locum in
futuris,contra glo.in d.aut.ſed iam neceſſe.niſi eſſent aliqua in
dicia quòd voluiſſet fraudare creditores , etiam futuros : quæ
fraus quomodo præſumatur , vide Bald.in conſil.incipente,
punctus talis eſt,maritus &c.in fi.& Bar.in d.l.ait prætor.§.ita
demum.& Bal.in rubrica eo.tit.in ver.quomodo cū conceſsiſ
ſem.de quibus vide Aret.in §.fuerat.Inſtit.de act.in ver. quid
autem ſi dos eſt tantummodo confeſſata.& per eūdem in l.ij.
§.creditum.ff.ſi cer.peta.Alex.

Additio. Sed an fiſcus habeat neceſſe vti reuocatoria i frau
dem creditorum,ſicut priuatus,vide Bald.in l.ſi.
C.de reuo.his quæ in frau.cred. Alexand.¶Opp.ff.eod.l. nō
puto.vbi in dubio ſuccumbit fiſcus,ſi de prioritate vel poſteri
tate non conſtat,ſecundùm quod Dyn.ponit ibi caſum.Solu.
intelligo legem iſtam ſtrictè.ſ.donatario conuento:aliter ſta-
12 retur illi generalitati illius l.non puto.¶†Quęro,ſi in hypo-
thecaria vel Pauliana probaui mihi rem donatam eſſe , vtrum
poſt publicationem teſtium potero probare donationem pręce-
ceſsiſſe?Reſpondeo ſic,niſi in prioribus articulis fuiſſet articu-
latum de tēpore.arg.extra,de teſti.c.ex tenore.& dixi §.de pro
ba.aut.qui ſemel.¶Venio ad tertiā lec.ad cuius euidentiā prę
mitte ꝙ ex tit.de his quæ in frau.cre.oritur quędam actio in fa
ctum contra alienantem,quę ad hoc eſt vtilis , vt per ceſsionē
bonorum alienans in fraudem nō effugiat pœnam carceris.l.
j.in fin.ff.quæ in frau,cre.& ſecundùm hāc lectu.breuiter.h.d.
13 Actio,†quæ datur contra alienantem in fraudem non intēta-
tur cōtra heredem, ſi probat alienationem pręceſsiſſe debitum.
h.d.Iſta lect.nō placet:qa illa actio cū ſit pœnalis:vt ex malefi
cio non datur contra hæredem.l.in honorarijs.ff.de actio . &
oblig.poſito tamen ꝙ hæc lect.procederet : examina eam per
teipſum,vt in gl.quia clara eſt.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Suſceptores dicuntur hodie theſaurarij.
2 Tabulariorum officium,qui cum ſuſceptoribus mittebantur,
erat ſæpe ſuſceptoribus dicere debitores fiſci non computare
principaliter.
3 Ratiocinatores ſi compntant rationes,qn̄ eorū cōputatio ha-
beat vim ſententiæ,& ex ea oriatur exceptio rei iudicatæ.
4 Computatio ſimplex erronea non nocet.
Computatio erronea non habet vim ſententiæ erroneæ.
5 Lex iſta an habeat locū in cōputatione iuridica,& verè facta.
6 Computatio facta ab eo,ad cuius officium ſpectabat,quos ef-
fectus producat.
7 Computatio erronea vſq; ad triginta annos retractatur , poſt
habet vim ſententiæ.
8 Citatio an requiratur in ſententia quæ fertur ſuper computa-
tione facta ab officiali.
9 Hęc lex ꝙ habeat locum in officialibus aliarum ciuitatum.
10 Ciuitas habet officiales triplicis generis.
11 Calculatio facta inter priuatos,quā fidem faciat.
12 Calculator elect⁹ à iudice inter priuatos,non dicit delegatus.
13 Sententia lata ab eo:qui non erat iudex,an poſsit ratificari per
delegantem.
14 Notarius expedienda per iudicem,quę poſsit expedire.
Notarius expedit ea,quæ ſunt volūtariæ iuriſdictionis , ſi ſibi
committuntur.
15 Productio actorum poteſt per notarium expediri.
16 Inſtrumentorum productio an poſsit recipi à tabellione iudi
ce abſente.
17 Notari⁹ nō dat dilatiōes,nō teſtes recipit,ēt à iudice delegāte.
18 Ratihabitio an trahatur retro in preiudicium alicuius.

LEX II.

INſtar. Computatio facta à tabularijs ſeu calcu-
latoribus vim ſententiæ non habet quo
ad condēnationem,& abſolutionem:niſi per iudi-
cem cōfirmet.h.d.ſecūdū vtrāq; lect.Et qa lex iſta
conſueuit reputari difficilis,ꝓ eius declaratione diuido glo.qa
primò pręmittuntur quædā ad euidentiam.Secūdò examinat
lect.Tertiò circa eas format tria dubia.Vltimò inducit in arg.
ad quęſtonem,& poſtea colligit quædam notabilia . Secunda
ibi,horum.tertia ibi,& ſunt hęc vera.quarta ibi,Item nota hic
argumentum.hoc pręmiſſo videbitis hāc legem claram.¶Ad
euidentiam ſcias primò quid eſt computatio.dic vt in gloſſa
1 ibi,mittere etiam ad quartarolos.¶†Secūdò ſcias ꝙ olim mit
tebantur ad prouincias tabularij cum ſuſceptorib⁹,vt dicit gl.
hic,& mittebantur ſuſceptores.qui hodie vocantur theſaura-
rij,& cum eis mittebātur aliqui notarij:& ita hodie obſeruat
2 curia romana.¶†Tertiò ſciendum eſt,ꝙ iſtorum tabulariorū
officium erat ſæpe & frequenter dicere illi ſuſceptori ſeu the-
ſaurario,qui erant debitores vt eos exigerent.non autem erat
eorum officium computare.Dicit gloſſ.quod intellige verum
principaliter,ſed per quādam conſequentiam ad eorum offi-
cium ſpectabat computatio.Non enim poterant aliquem de-
nunciare eſſe debitorem,niſi poſſent computare rationem,ex
qua illud appareat.¶Hoc præmiſſo ad euidentiam venio ad
caſum in terminis:& ſic intro ſecundam partem gloſſ.pone:
Iſti tabularij computauerunt vnam rationem,ex qua me aſſu-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mauerunt eſſe debitorem fiſci in certa quantitate. Quęritur v-
trum iſta computatio & aſſummatio vim ſententiæ habeat, ita
ꝙ poſsit fieri contra me executio & nō admittar ad defenſio-
nem, ſicut nec poſt ſententiam. Reſpond. Imperator, & dicit ꝙ
non: niſi talis computatio fuiſſet approbata per procuratorem
Cæſaris. h. d. & ſecundū hoc nō habet vim ſententiæ condēna
torię. Vel pone ſecūdò ꝙ tales notarij, vel calculatores compu
tantes rationem, ſcripſerunt me nil debere, & me integre ſol-
uiſſe. Quæro an ex tali cōputatione oriatur exceptio rei iudi-
catę, ſicut per ſententiā oritur. Reſpōdet Imperator ꝙ nō: niſi
fuerit approbata per procuratorem Cęſarij s. Iſtæ ſunt duæ le-
cturæ, quę ponuntur in ſecunda parte glo. Horum autem com
putatio non eſt rata: niſi ſic facta ratificetur. vnde prima nō ha
bet vim rei iudicatæ quantum ad executionē: nec ſecūda qua-
tum ad abſolutionem. Et licet glo. videatur facere differētiam
inter primum & ſecundum caſum in perſona iudicis: quia pri-
ma loquitur in pręſide: ſecunda loquitur in procuratore Cæ-
3 ſarijs. † Hęc non notat iuris miniſterium. ſed facti accidentiam,
vt patet ex ſecunda parte gl. & legib. allegatis in ea. & hoc no-
ta pro iſtis ratiocinatorib⁹ monetæ, qui faciūt ſcribi rōnes, &
ſimilia. ¶ Venio ad tertiā partē gl. & circa has lectu. quærūtur
4 tria. ¶ † Primò, an hoc ſit verū, ſi cōputatio ſit facta per errorē.
Reſpondeo, ſic. Differt enim à ſententia. Nam cōputatio ſim-
plex facta per errorem nullo modo nocet. In ſententia verò
diſtinguitur: aut eſt expreſſus error, aut non. l. j. ff. quæ ſen. ſine
appel reſcin. Et ſic apparet quòd cōputatio erronea nō habet
a vim ſententiæ [a] erroneæ. ¶ † Quæro vtrum hæc lex habeat lo
5 cum in computatione iuridica, & verè facta. Reſpōdeo, ꝙ aut
computatio eſt facta ab eo, ad cuius officium non pertinet: &
ſine dubio non habet vim ſententiæ: imò nullum effectum, vt
6 ſ. ſi à nō cōpe. iu. per totum. † Aut facta ab eo, ad cuius officiū
ſpectabat: & tunc non habet vim ſententiæ, vt mandetur exe-
cutioni, vt pariat exceptionem rei iudicatæ: vt hac lege: ſed va
let quo ad alia. Primò, quia ex tali cōputatiōe aſsignata iudici
poteſt iudex procedere contra illum aſsignatum debitorem,
niſi ille ſe legitimè defendat: vt j. de apo. pub. l. j. & dictum eſt
7 ſ. circa caſus poſitionem. habet etiam † alium effectum: quia ſi
quidem aliquis vult reuocare computationem ratione erroris
habiti in computatione, hoc poteſt facere vſq; ad xxx. annos
tantū: vt l. calculi. ff. de admi. rerum ad ciuita. perti. & ſic poſt
triginta annos habet vim ſententiæ diffinitiuę. Aut quis vult
retractare computationem reſpectu gratiæ adhibitæ in ea: vt
quia calculator admiſit aliquam expenſam, quam admittere
nō debebat, vel cōputauit in calculo, qđ computare nō debuit:
& tunc pōt retractare vſq; ad x. vel xx. annos, ſecundū diſtin-
ctionem poſitam in l. oēs. §. j. ſ. de pręſcript. xxx. vel xl. anno.
Et ſic poſt illa tēpora habet vim rei iudicatæ. Sed ſi fuiſſet de-
ductum in ſententiā iudicis, ſtatim haberet effectum ſuum. hoc
vult dicere tertia pars glo. Bar.

8 **Additio.** † Quęro, an qñ ſit aſsignatio huius computatio-
nis iudici: & ſecundum eam iudex pronunciat,
debeat ille, qui geſsit, citari. Videtur ꝙ ſic: aliàs nō valeret ſen
tentia. ff. de re iudi. l. de vnoquoq;. Sed videtur caſus in contra
rium in iſtis ſententijs, quæ ſuper computationibus rationum
b feruntur, ſcilicet ꝙ pars non ſit citanda. [b] & ꝙ cōtra abſentem
pronuncietur. Text. eſt no. ff. de admi. re. ad ciui. perti. l. ij. §. qđ
de frumētaria. & ibi vide Bar. qui vult, & iſtud ſit regulare in
iſtis rationibus: licet ibi glo. videatur dicere ꝙ eſt caſus ſpecia-
9 lis. Et nota bene hoc ſingulare dictū Ange. ¶ † Quæro vtrum
hæc lex habeat locum in officialib⁹ aliarum ciuitatum. Videt̄
hic quòd ſic. ex glo. hic in fi. & ſ. in rub. quę dicit, ꝙ hæc lex cō
tinet ius commune, & placet. Nam hæc lex cōtinet ius ſingu-
lare in fiſco: quia facit mentionem de quibuſdam officialibus,
quos ſolus fiſcus habet: vt dixi in euidentialibus: ſed in effectu
10 iuris continet ius cōmune. † Vt igitur hoc declarem, ſciendū
eſt, quòd ciuitas quantum ad propoſitum ſpectat, habet offi-
ciales triplicis generis. Quidam enim ſunt calculatores, & re-
uiſores rationum tantùm: & tūc quid eorum calculatio opere-
tur, dictum eſt ſ. Quidā ſunt iudices, ſeu ſyndicatores, qui ha-
bent omnes officiales condemnare, vel abſoluere: & tunc quid
operetur eorum ſententia, etiā ſ. dictum eſt. Quidam ſunt ad-
miniſtratores: vt priores, & cōſules, ſeu antiani. ſecundū diuer
ſitatem locorū: & iſtorū deciſio, ſeu cōputatio quid operetur,
habes in tex. ſ. de tranſac. l. pręſes. Etiā hęc ſunt multū vtilia ꝓ
calculationibus, & cōputationibus, quę quotidie fiunt. modo
habes iſtam materiam, quæ eſt multum vtilis, & quotidiana.
11 ¶ † Quęro, quid in computatione facta inter priuatos? Reſpō.
quandoq; inter priuatos erat lis: & calculator fuit poſitus à iu
dice inter eos: & tunc talis calculatio valet, & plenam fidem fa
cit. l. ij. ſ. de vſur. & fruc. legatorum, poſſet tamē pretextu erro
ris officio iudicis hoc committentis retractari, vſq; ad ſenten-
tiam. ſ. de iur. & fa. ignorātia. l. error. & l. arbitrio. ff. qui ſatiſd.
cogantur. & l. ſi. à qui. appel. nō licet. Si verò cōputatio eſt fa-
cta ab ipſis partibus: tūc ſunt aduertēda verba aſſummationis:
vt ſi quidem contineant calculationem tantū, reſpectu erro-
ris poteſt quandocunq; reuocari, vt ſ. de erro. calcu. l. j. Si verò
continerent pactum, vel tranſactionē generalem, vel ſpecialē:
tunc facerent pręiudicium: vt l. emptor. §. Lucius. ff. de pactis.
& ſ. de tranſac. l. ſi quidem. Bar.

12 **Additio.** † Nota ꝙ dicit ꝓbationem. ſ. proxi. ibi. & plenā
facit probationem. & ſic nota ꝙ talis appoſitus
non eſt iudex delegatus: alioquin talis computatio non ſolū
probationem, ſed etiā executionem paratam haberet. l. à diuo
Pio. in prin. ff. de re iudi. Ea autem quæ ſunt probationis ſoli⁹,
non habent executionem paratam: vt eſt glo. ordi. ff. de iureiu
ran. l. ſed ſi poſſeſſoris. §. ſi cū de hæreditate. quod not. Angel.
13 ¶ † Venio ad quartam partem glo. & inducit glo. iſtam legē
ad duas quęſtiones. de prima vide glo. quæ bene determinat.
de ſecunda vide per Inno. extra, de offi. deleg. c. prudentiam.
& ibi no. Bernard. in glo. ij. in fi. & vide ibi gl. in §. diffinitiua.
verſ. item ſi plures iudices. Bar.

Additio. De iſta glo. vide Bal. in l. j. in vlti. colū. C. ſi à non
compe. iudi. & Bar. & doct. in l. licet. ff. de iudi. &
in l. ſi vni. aliàs incipit, Pomponius. de re iu. Alexan. ¶ Gloſſ.
quærit an ſententia lata per delegatum poſsit per ſuperiorem
approbari. dic vt l. licet ſ. de iudi. Itē de arbitrio an poſsit ratifi
14 cari ſentētia ab illo data. ¶ † Vltimò glo. no. ex l. iſta qđ illud
faciendū eſt per iudicem, quod non poteſt per notarium expe
c diri. [c] alleg. l. à procedēte. ſ. de dila. Dic breuiter ꝙ illud, quod
eſt faciendum per iudicem, cū plenam cauſæ cognitionem re-
quirit, non poteſt expediri per notarium, etiam ſi ſibi commit
tatur: vt l. nec quicq;. §. vbi decretū. ff. de offi. proconſu. & leg.
Ea verò, quæ eſſent voluntariæ iuriſdictionis, poſſent per no-
tarium expediri, ſi ſibi committerētur: quia in hoc ipſo eſt iu-
15 dex. ¶ † Non tñ reperio ꝙ apud notarium poſsint expediri a-
liqua, niſi ſola productio actorū. l. ei qui. ſ. de tempo. & repa.
appel. & ibi nō. in quibuſdā aut. ibi poſitis, ſcilicet, aut. ſi appel
latione. & in aut. quę ſupplicatio. de preci. Impe. of. & facit ad
prędicta l. ij. ſ. de aſſeſ. Non habetis alias hic. & hęc ſufficiāt de
materia huius legis. Bar.

16 **Additio.** † Nota iſtud quod Bart. vult ſ. proxi. ibi: niſi ſo
la productio actorū. ꝙ productio inſtrumento-
rum poſsit fieri corā tabelliōe officij, iudice abſente. Idem no.
in authē. quę ſupplicatio. ſ. de preci. Impe. offer. & in l. ei. hic al
leg. licet do. meus do. Bal. teneat contrarium, per no. in l. iube
mus. ſ. de lib. cau. vbi eſt glo. ordi. quòd confeſsio apud tabel-
lionem officij in abſentia iudicis facta nihil nocet. Circa quę vi
de quod not. ꝑ Inno. extra, de probat. c. quoniam contra. vbi
videtur tenere opin. domi. mei, ſcilicet quòd tabellio non poſ
ſit recipere inſtrumenta, ad hoc vt dicantur de actis, niſi de iu-
dicis commiſsione. Et facit quod no. per gl. ff. de teſti. l. curēt.
vide etiam omnino Bar. j. de agri. & cenſi. l. cum ſcimus. lib. xj.
vbi ipſe ponit pulchras limitationes circa glo. dictæ l. iubem⁹.
vide etiam per eūdem Bart. & Bald. in dicta aut. quæ ſuplica-
tio. & vide gloſſ. ordi. in l. hac cōſultiſsima. in §. penult. in ver.
☞ depoſitiones. C. de teſta. & quod ibi notaui. ☞ Per notarium
an poſsint expediri fienda coram iudice, quid ſi iudex ſit &
notarius. Barto. in l. comperimus. de proxi. ſacro. ſcri. libr. xij.
dicit ꝙ iudex poteſt facere ſentētiam ex actis à ſe ſcriptis. Bal.
in l. iubemus. de libe. cauſa. tenet ꝙ quis non poteſt eſſe notari⁹
& iudex, vbi iudex eſt ordinarius. Vidi tamen dictum Barto.
pluries ſeruari in practica, & maximè in officialib⁹ caſtrorum,
qui nō habent notarios. vide Bal. in l. ſi ſeruus cōis. ff. de ſtipu.
ſer. qui tenet ꝙ iudex non poſsit ſcribere acta corā ſe facta. al-
legat tex. in c. cum à nobis. de teſti. & ibi vide Pe. de Anch. per
tex. in c. qm̄ cōtra. de prob. Bal. in d. c. cū à nobis. dixit. Aut lo
quitur in iuriſdictione voluntaria: & tunc poteſt. Aut in cōtē
tioſa, & in leuibus: & pōt. in aut. niſi breuiores. C. de ſentētijs
ex breui. reci. Aut in maioribus: & nō pōt. arg. l. ne in arbitris.
C. de arbitris. idem Bald. in l. iubemus. §. ſane. C. de ſacro. ſan.
eccle. & Petr. de Anc. in c. cū à nobis. Adde Bald. in l. ſi cōſul.
de adop. ff. & Imo. in d. l. ſeruus cōis. vbi dicit, de officialib⁹ ca
ſtrorū. fallit tñ, niſi cōſuetudo eſſet in contrariū: vt eſt text. in
c. cùm dilectus. de fide inſtr. qđ tenuit Pet. de Anc. & alij in d.
c. cū à nobis. qb⁹ adde Bart. in aut. niſi breuiores. vbi dicit, ꝙ
quando agitur corā arbitro, qui pōt ſine ſcriptis ex partiū cō-
uentione ꝓcedere, pōt ipſe teſtificari de geſtis corā ſe, quaſi ex
pręmiſsis voluerit partes ſtari dicto arbitri: qđ tenuit ēt Imol.
in c. cū à nobis. & in c. j. de iud. & d. Abbas in c. ex literis, de ꝓ
ba. & d. Anto. in c. cū ad ſedē. de reſti. ſpo. & in c. quoniam cō-
tra. de

a ¶ Non habet vim ſententiæ. Ego di-
ctū limitarem, niſi
error ille eſſet mo-
dic⁹. ita not. ſing.
Bal. i l. ſi cui. & i. l.
ſub conditione. &
in l. cū ſeruus. ff. de
condi. & demōſt.
Idem in l. oēm. ſ.
ad Tertul. & quid
ſi fuerit erratū in
calculo tēporis, ꝑ
Pau. de Caſt. conſi
lio xxxiij.

b ¶ Citanda. Adde
etiā Ange. in l. j. §.
Marcellus. ff. ſi cui
plus q̄ per l. Falci.

c ¶ Nō pōt ꝑ nota-
rium expediri. Tu
dic ꝙ id, qđ per iu
dicē debet expedi-
ri, & plenam cauſę
cognitionē requi-
rit. nō pōt ꝑ nota-
rium expediri: de
quo per iſtū in l. j.
§. de plano. ff. de
offi. procon. & le-
ga. & in quib⁹ cau
ſis requirat̄ plena
cauſę cognitio no.
Spe. in tit. de iuriſ.
om. iud. §. poſtre-
mo. ver. ſciendum
eſt.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tra.de ꝓba.& in c.ſicut de ſentẽ.excõ.& hoc ſequit̃ Lu.Ro.ĩ li
tera, E.nota.lxxxv.in nũero ſecundũ ordinẽ meũ,licet Ange.
& do.Anto.dicant dictũ Bart.valde periculoſum.& iſtud di
ctum reprobat domi.Anto.in c. Quintauallis.de iureiurãdo.
vbi circa.h.d.Bart. dictum poſſe procedere actis tendentibus
circa ordinatoria iudicis.nõ aũt in deciſorijs. Et iſtud ẽt ſequi-
tur Ro.in l.ſciendum.de ver.obl.& ita põt ꝓcedere quod no.
Ang.in aut.niſi Breuiores.Sed aduerte:qa iſta concordia do-
mi.Anc.mihi nõ placet:qa ſi ꝓcedit ſine ſcriptis,ad qd põde-
rant acta tendẽtia ad ordinationem litis.Cogita.Bal.in d.aut.
niſi breuiores.dicit ꝙ in litibus paruis põt,ſi hoc dictat cõſue-
tudo:aliàs ſecus.ſed certè nec iſta opi.Bal.mihi placet:qa ſi ve-
rum eſſet ꝙ iſtud dictũ eſſet periculoſum,vt ibi dicit Ang. &
aperiat viã fraudib⁹,qũo poterit validari ꝑ cõſuetudinẽ.Cer-
tè nullo mõ.c.ſi.de cõſuetu.quare puto ĩ hoc cõſiderãdũ quali
tatẽ ꝑſonę iudicãtis,vt ſi eſt legalis & bonę opinionis ꝓcedat
dictũ Bar.& ſequaciũ,aliàs ſecus.& moueor ad ſic dicẽdum ꝑ
tex.no.in c.ij.de ope.no.nunci.& ꝑ gl.in c.expedit.xij.q.j. &
ꝑ no.dictũ Hoſt.in c.finẽ.de dolo & cõtu.& ꝑ do.Ant.ĩ c.po
ſtremo.de appel.An actorũ ꝓductio poſsit expediri per nota
riũ,adde ꝙ idẽ voluit Bald.& docto.in l.ij.C.de edẽ.Bene fa-
cit l.iubemus.C.de epi.& cle.vide Bal.tñ in d.l.ij.dixit multũ
not.quòd notarius non poteſt recipere productionem aliquã
ad probandum,neq; inſtrumenta,neq; teſtes,neque iuramen-
tũ teſtis abſq; commiſsione,vel iudicis præſentia. Allegat gl.
no.quæ ita voluit in ver.diſpoſitionis.in l.hac cõſultiſsima.§.
pe.C.de teſta.& idẽ Bald.in aut.quę ſupplicatio.de p̃ci.Impe.
off.quod no.aliàs bene põt recipere de iudicis cõmiſsione te-
ſtiũ examinationẽ vt tex.no.ĩ cle.prima.de of. dele.& ibi doc.
& no.Inn. & doct.in c.qm̃ cõtra.de proba.quod tamen an ſit
verũ indiſtinctè.qa eſt articul⁹ diffuſ⁹,vide Bal.& ibi Paul.de
Ca.& do.meum in l.hac conſultiſsima.de teſta.& Cul.de Cu.
Bal.& Sal.in aut.ſed iudex.C.de epi.& cle.& Spec.in ti.de te-
ſti.& bon⁹ tex.in c.ij.de iud.in vj.& Bar.in aut.apud eloquẽ-
tiſsimũ.ꝫ.de fide inſt.& ꝑ do.Abb.in c.cũ cãm quę inter.in vl
tima charta.de teſti.& Bald.Sali.Ange.in l iudices eo. titu.&
Imo.in l.ſi qs ex ſignatoribus.ff.quemadmodum teſt.aper.&
vide optimũ dictũ Bart.in l.admonendi.in xij.col.in verſicu.
quid ſi dictũ teſtis.ff.de iureiurando.Et in eo quod ſupra dixi
notariũ non poſſe recipere dictũ teſtis ſine cõmiſsione iudicis:
adde ꝙ hoc verũ,ſi ẽt de ptiũ conſenſu vellet hoc facere.Itẽ vo
luit Bal.in §.itẽ ſacramẽta.de pace Cõſtãtiæ. in ver.ſcd̃m mo-
res ĩ diſcurſu.Sed aduerte:qa fortè hoc nõ eſt verũ.& moueor
qa partes poſſunt in totũ remittere iuramẽtũ teſtis.c. nunc de
teſtibus.extra,de teſti.& no.gl.ſentẽtia valebit in l.j.de ferijs.
ergo ſi hoc facere poſſunt:quãtò magis poſſunt facere ꝙ teſtis
min⁹ ſolẽniter iuret.arg.l.j.circa pri.C.de rei vxo.act.Cogita.
17 Alexan.¶†Item facit gl. ſcd̃m Cy.in argu.cõtra notarios,q
dãt dilationem partibus vel recipiũt teſtium examinationem
iudice delegante,qđ nõ valeãt:qa illa dicta debẽt recipi ab ha
bente iuriſdictionem:vt C.de ſi.inſtru.aut.apud eloquentiſsi-
mum.qđ vltimum eſt verũ.vt in aut.de trien.& ſemiſ.§.& qđ
18 ſæpe.colla.iij.quod tamen dic vt ibi dixi.¶†Item not.ex hac
a glo.qđ ratihabitio non trahit̃ retro in alterius præiudicium[a].
In contrariũ facit quod not.in gl.in l.ſi indebitũ.§.fin.in gloſ.
pe.ff.rẽ ratã ha.Illa eſt falſa ſcd̃m Ray.licet illam teneat Iacob.
de Are.in l.cũ decem mihi.§.j.ff.de ſolu.Ange.

SVMMARIVM.

1 Procurator Cæſaris eſt iudex inter priuatum,& fiſcum.
2 Adminiſtrator eccleſiæ qđ poſsit vendicare rem,quam aliena
uit:idem fiſcus:idem in adminiſtratore aliarum ciuitatum.Idẽ
in tutore.
3 Qui deſinit poſsidere qñ poſsit conueniri,vt poſſeſſor.
4 Actio pignoratitia quòd ſit perſonalis.
5 Venditor cõſanguineus,veniẽs ad defenſionẽ emptoris extra-
nei,an petat ex ſua ꝑſona cauſam compromitti,vigore ſtatuti
mandãtis cauſa inter cõſanguineos compromitti.
6 Interdictũ fraudatoriũ qđ cõpetat qñ res aliena fuit vendita.
7 Edictũ de his q̃ in fraudẽ creditorũ, ꝙ competat qñ qs alienat
bona ſua in fraudem.
8 Qñ agat̃ cõtra emptorẽ,vel cõtra primò vẽdẽtẽ rem alienam.
9 Pretiũ,cui reſtituat̃,qñ agitur contra emptorem ad rem per
fiſcum indebitè alienatam.
10 Requiſita qñ fiſcus vendit rem debitoris.remiſsiuè ad gloſſ.
11 Deceptio vltra dimidiã iuſti p̃tij,nõ reqrit̃ ĩ terminis hui⁹ legis.

SI minori. Debitori fiſci ſoluenti reſtituitur res
eius indebitè alienata.hoc dicit. Ca-
ſum in terminis pone in nube : vt litera iacet.& de-
clarabit̃ j.& aduerte:qa hęc lex eſt difficilis. Dictũ
eſt ꝫ.l.j.ꝙ fiſcus habet obligata bona debitoris ſui:modo fiſc⁹,
cuius ſum debitor,vẽdidit rẽ meã minori pretio ꝙ̃ valebat,vl̃
gratia,vel fraude.Certę potero petere corã ꝓcuratore Cęſaris,
vt eã mihi reſtituat.& habeo ꝓbare ꝙ dolo,vel fraude ſiue gra
emptori fuit vẽdita:tñ debeo p̃tiũ id,ꝓ quo erat obligata, re-
ſtituere fiſco.In hac lege habes qs eſt actor: qa ille , cuius bona
alienata ſunt.habes qs iudex:qa ꝓcurator Cæſaris.habes quid
debet pati:qa reſtitutio.rei vẽditæ.lex enim dicit,reſtitui iube
bit.habes quid debet probare actor:quia rem venditã minori
pretio interueniẽte fraude vl̃ gratia,vt in prin.legis.habes qd
debet facere actor:quià debet ſoluere debitum:vt ibi,debitam
quantitatem inferenti.Quis autem ſit reus,à quo petatur , hic
non exprimitur.Item qua actione agitur,hic non dicitur.Item
non declaratur hic cui debitum ſoluatur:& ideo ſupplẽda eſt
hæc lex in eo quod deficit,propter quæ ſunt hic varietates le-
1 cturarum.¶†Quæro primò contra quem agatur hic,& qua a-
ctione.Huius gratia ſunt hęc duæ lect.principales:vna ꝙ aga-
tur contra fiſcum.alia quòd agatur contra emptorem.quæ ex-
pediuntur in gloſſ.magna,verſi.item ſi traditus erat fundus.&
quaſi vſq; ad finem.dicunt quidam quòd agitur cõtra fiſcum:
& probatur ꝑ ex text.cũ dicit,aditus procurator meus, qui eſt
iudex inter fiſcum & priuatum.Nam ſi ageretur cõtra empto
rem,eſſet iudex præſes prouinciæ , cùm lis verſetur inter pri-
uatum & fiſcũ.C.ſi aduer.fiſc.l.ij.Sed contra iſtud oppo.quia
qui non poſsidet,non poteſt conueniri ad rei reſtitutionem:
vt l.ſi.C.de rei vẽdi.ſed fiſcus non poſsidet:quia vendidit : er-
go &c.Sol.gloſ.fiſcus vendidit,ſed non tradidit,vel dic,tradi-
dit,tamen habet poteſtatem auferendi ab eo cum vendidit:ſi-
cut œconomus,qui vendidit rem eccleſiæ:vt l.iubemus.la ij.§.
ſane.ꝫ.de ſacroſan.eccl.ergo rem habere videtur:vt l.qui actio
nem.& l.qui poteſt.ff.de reg.iur.vide gl.magnam ibi:ſi tradi
2 tus erat.¶†Nota ex hac gloſſ.duo.Primò,quòd ſicut admini-
ſtrator eccleſiæ poteſt vendicare rem eccleſię quam vendidit:
ita fiſcus ſi vendidit rem alienã,etiã vt alienam ex iure pigno-
3 ris fortè,vel alio modo.¶†Secundò nota ꝙ idem in admini-
ſtratoribus aliarum vniuerſitatum,quod in adminiſtratore ec
cleſiæ:vt hic in gl.¶Idẽ videtur in tutore:arg.l. magis puto.
§.j.ff.de rebus eorum.ſed iſta ſol.non videtur vera.Nam licet
quis poſsit facere vt poſsideat:non tamen poteſt conueniri vt
poſſeſſor::vt l.Pomponi⁹.§.ſi is qui precario.ff.de acqui.poſſ.
4 †Sol.Non poteſt conueniri rei vendicatione, vt in cõtrario:
ſed actione perſonali,qua quis tenetur ad reſtitutionem ſic:vt
hic agebatur.ergo hic cõtra fiſcum pignoratitia actione , quæ
eſt perſonalis:arg.l.j.ꝫ.ſi vẽ.pig.aga.& tenet iſtud gloſſ.hic:ex
qua apparet ꝙ non eſt neceſſe ꝙ dicamus fiſcum poſsidere,vel
poſſe facere vt poſsideat.Non em̃ conuenitur vt poſſeſſor rei
vendicatione,ſed perſonali actione,vt dictum eſt ¶Sed cõtra
hoc inſto:quia pignoratitia requirit rei interuentum:vt Inſti.
qui mo.re cõtra.oblig.in ſi.Si ergo ad fiſcũ nullo tẽpore res ꝑ
uenit:nõ poteſt re contrahi pignoratitia illa obligatio.Sol.In-
tellige ꝙ fiſcus occupauit res,& ſic incipit poſsidere,vel etiam
ſi nunq; poſſedit,ſi emptorẽ ſuũ miſit in poſſeſsionẽ:illa poſ-
ſeſsio emptoris ſufficit ad pariendũ obligationẽ pignoratitiã:
vt l.ſi creditor pignus.in primo.ff.de diſtra.pig.licet Pet.aliter
ſentiat in l.j.ꝫ.ſi vẽ.pig.aga.¶Venio ad ſecundã lectu.dicunt
aliqui,ꝙ hic agebat̃ contra emptorem.Sed contra iſtud oppo.
ergo non erit iudex ꝓcurator Cęſaris:cũ ſit quæſtio inter pri-
uatũ & fiſcũ:vt l.ij.ꝫ.ſi aduer.fiſ.Sol.Dicas,hic ꝓcurator me⁹,
id eſt,pręſes ꝓuinciæ ſecũdũ gl. Vel dic ꝙ etiã hoc caſu procu
rator Cęſaris erit iudex:vt ſic ĩſpiciat̃ forũ actoris,hoc eſt,fiſci
vendentis,magis ꝙ̃ forũ emptoris. ¶†Et ſecundũ hoc lex iſta
cõtinet caſum ſpecialẽ,& ſingularẽ cũ alio vendente,nunq; fo-
rũ actionis inſpicitur,ſed forũ emptoris:vt l.vẽditor. ff.de iu.
5 & l.j.ꝫ.vbi in rem act.†Et ſecundũ iſtã lect.facit ad quæſtionẽ
quã diſputaui,vtrũ venditor cõſanguineus veniens ad defen-
ſionẽ emptoris extranei poſsit ex ſua perſona petere cauſam
cõpromitti vigore ſtatuti diſponẽtis ꝙ cã inter cõſanguineos
compromittatur.de qua dic vt in diſputatione illa, & quæ in
6 ea dixi,& in l.procurator ad exhi.§.j.ff.rem ra.habe.¶†Tenẽ
do iſtam lect.quęro qua actione agatur contra iſtũ emptorẽ.
[illegible] gl.rei vendicatione & hoc eſt clarũ,vel interdicto frau-
b datorio.[b]ff.de ſolu.l.ſi pupilli.in prin.Iſtud de hoc interdicto
eſt ſingulare ibi.qđ ſatis cõgruit hic.Nam hic vendita eſt res a-
liena in fraudẽ.ideo competit iſtud interdictum fraudatoriũ:
7 d.l.ſi pupilli.& no.in l.j ꝫ.ſi ven.pig ag.† Edictum verò de
his quæ in fraudem cred. loquitur quando quis alienat bona
ſua in fraudem creditorũ:ideo iſtud eſt ſeparatum ab interdi-
cto frudatorio.propter quod Ioan.in arbore actionum poſuit
ſub diuerſi titulis interdictũ fraudatoriũ ab illo,quę in frau-
8 dem creditorũ.Declaraui plenius in d.l.ſi pupilli.de ſolut.†&
ſic ſecundũ hanc lec.agitur cõtra iſtũ emptorẽ rei vẽdicatione,

a ¶Præiudiciũ. Adde Bar.ĩ l.bonorũ.ff.rẽ ra.ha.& Bal.ĩ l.ordo.ĩ ſi.ꝑ illum tex.C.de exec. rei iu.& ĩ aut.ei q.C.de rẽ.appel.& do.Ale.ĩ d.l.bonorũ.Adde omnino ad hanc materiam ratihabitionis, an & quando retrotrahatur,& qñ mãdato eqparet̃. Dyn.plenè ĩ reg. ratihabitionẽ.& ibi poſui in apoſ.adiꝑm in apoſtil.j.& ĩ re.ratum.

b ¶Interdicto fraudatorio. Adde tu ad materiã hui⁹ interdicti fraudatorij.an & quibus cõpetat,Spe.in ti. de reb.eccl. non alie.§.porrò. ver. certum.& in rubro & nigro.ff.& C.de his quæ in fraud. cred.

vel interdicto fraudatorio. Cōtra: imò debet agi contra fiſcum vēdētē primò, & in ſubſidiū deueniri debet ad emptorē. arg. l.j.§. ſi ven. pig. aga. Sed illud verū eſt qñ venditio tenuit: ſed qñ eſt ipſo iure nulla, vt in caſu legis noſtræ ſecus eſt. Poteſt tñ tunc recta via ad emptorem venire, vt hic not. & l.j.§. ſi ven.
9 pig. aga. ideo gl. hic diſtinguit. vide eam & not. ¶ † Item propter perfectionem legis quæro cui debitum ſolui debeat. Gl. declarat hoc in princ. glo. magnæ. Et iſtam queſtionem intelligo quando agitur contra emptorem. Si enim ageretur contra fiſcum, non eſt dubiū ꝙ ipſi fiſco ſolui debeat. Emptor eñ nō poteſt aliquid dicere dño, nec per modū actionis, nec per modum exceptionis: quia ipſe nō conuenitur. Intellige ergo hāc queſtionem qñ cōuenitur emptor. & in hoc caſu, cui debeat ſolui, glo. poni duas opi. quas breuiter iūge ſimul. Aut eñ cōtractus nō tenuit aliter ꝙ emptor mereatur perdere pretiū: & tūc ſoluetur fiſco, nō emptori. Ita intelligi pōt hic arg. l. qui in cōtractibus. j. e. tit. & C. de litigi. l. fi. Aut emptor nō meretur perdere pretium: & tūc aut ſolutio facta per emptorē non eſt conuerſa in vtilitatē creditoris: & debet ſibi ſolui: alſ nō, vt in gl. facit qđ no. C. de preſcrip. xxx. anno. l.j. & ibi per doct. Illud aūt membrū. ſ. quando cōtractus tenuit, nō cōgruit huic legi:
10 quia, vt §. proximè dictū eſt, tenuit hic cōtract⁹. ¶ † Venio ad queſtionē, & quero qñ fiſcus vendit rē debitoris, quot requirā tur. dic vt in j. glo. & melius in l.j.j. de fi. inſtr. & iure haſtę fiſca
11 lis. ¶ † Quero, hic dicit̃, minori pretio: an requirat̃ deceptio vltra dimidiā iuſti pretij? Dico ꝙ nō, vt in ij. gl. ¶ Quæro, dicit̃, aperta fraude: in quo debet eſſe fraus. Dic vt dixi in iij. gloſſ. ¶ Quero, intra quod tempus poſt ceſſationem poteſt fiſcus vēdere. Dic vt in iiij. gl. ¶ Vltimò gloſſ. magna format duas q. dic vt in ea. Bar.

a ¶ Ad futura. Adde do. Alex. etiam in l. iij. §. illud. ff. qđ quiſque iu. & quod per eū poſt Bart. in l. ſi ſtipulatus. §. j. de verbor. ob. & qđ per Lau. de ſan. ĩ l. ĩ quorū. vj. col. de pig. & limitat ꝑ Ange. ĩ d. l. iij. §. ſi ꝓcurator. & adde Paul. de Ca. in conſi. xxx. Adde iſtū in l. fin. nu. vj. & qđ ibi poſui in addi. ad ipm. ver. item de fructibus. in j. lectu & in ij. le. num. iiij. ĩ ver. ad hæreditatē nō adaptatur. & ſ. de Pac. qđ Alex. in l. ſtipulatio hoc mō cōcepta. col. vij. & ſeq. ff. de ver. obli. & dixi poſt colle. in c. accepim⁹. nu. iij. in ver. nō futura. extra de pact.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Metroici dicuntur, qui transferuntur de vno loco ad aliū menſuratione bonorum facta.
2 Bannitus ex delicto, ex quo veniunt bona publicanda, nō æquiparatur deportato.
3 Bannitus ob delictum, ob quod cum publicatione bonorum perdit etiam iura ciuitatis, æquiparatur deportato.
4 Publicatio bonorum ſtatu integro remanente, non impedit ſucceſsionem.
5 Statutū publicans propter delictū bona alicuius, non impedit ſucceſsionē, vel nouā acquiſitionē, ſi eius ſtatus non mutatur.
6 Publicatio bonorum non trahitur ad futura.
7 Bannitus noſtri temporis, qui perdit ciuitatē, perdit ſucceſsionem ſibi delatam ex forma ſtatutorū ciuitatis, non ſibi delatā de iure communi.
8 Bannitus, qui ex forma ſtatutorū perdit etiam beneficia iuris cōis, ꝙ non poſsit in ſua ciuitate ſuccedere, etiā de iure cōi.
9 Bannitus, qui ſuccedit ſecundū iuris cōmunis diſpoſitionē, licet audiri non poſsit: tñ poterit cedere alteri iura ſua: & de etiā rebannito agere poterit.
10 Bannitus poteſt contrahere per ſtipulationes, & alios contractus, ſecundū formam iuris communis.
11 Bonorum appellatione ſimpliciter. ꝙ an veniant futura, lex ſemper loquitur.
12 Statuta, quę diſponunt contra ius commune, nō recipiunt interpretationem extenſiuam.

Certa forma. Publicatio bonorum ſtatu integro remanente, non impedit quē
1 ſuccedere. hoc dicit. ¶ † Ad euidentiam ſcias ꝙ qñ imperator capiebat aliquam terram non ſibi amicam, extrahebat inde homines fortes, & armigeros, & mittebat ad alium locum, & omnia bona quæ in loco illo habebāt, publicabat: & ſic iſti homines trāslati vocabantur metroici, à metros quod eſt menſura: quia alius locus menſurabatur & aſſignabat̃ eis, vt hic, & j. non lice. habi. metro. ſuper rub. ¶ Hoc præmiſſo, caſus in terminis eſt clarus: Imperator venit in Italiam, & reperit quædam ciuitatem quæ erat contra Imperiū, & cœpit eam, & aliquos homines armigeros extraxit. Modò pater iſtorum expulſorum & alij conſanguinei decedunt: quęritur an poterunt bona parentum vel conſanguineorum habere. Et dicit ꝙ ſic: quia publicantur tantū bona, quę iſti metroici habebant, non quę ad eos à parentibus in futurum deuenerunt: quia nulla lex prohibet eos ſuccedere. Bart.

2 **Additio.** † Nota manifeſtè ꝙ ex eo ꝙ quis bannitur ex delicto, ex quo veniunt publicanda bona, nō æquiparatur deportato: nam deportatus non ſuccedit neque ex teſtamento neque ab inteſtato. l.j. C. de hære. inſtit. & l.j. §. fina. ff. de cōtratabu. & l. ſi necē. §. ſi deportatus. de bo. liber. & ideo gloſſ. quæ eſt Inſti. qui. mod. ius pa. po. ſol. §. relegati. reprobāda eſt. & quāuis reprobetur per l. generales: tamē habes hic ſingularē caſum, ex quo illa gloſ. venit reprobāda. hic enim vides bona publicari: & tñ talis ſuccedere pōt, qđ nō poſſet, ſi æqui-
3 paretur deportato, vt ſ. † Sed certè vltra oēs ego ſaluo illā glo. q̃ ibi glo. vult ꝙ ſic delictū ꝓpter quod cū ciuitate publicentur bona. vñ pręſupponit ꝙ ſit talis bannitus, qui ſic bānitur, ꝙ ex condēnatione, ſeu banno ꝑdat iura ciuitatis. & ſi ſic intellexit, bene ĩtellexit: vñ nō bene loqt̃ de banno ſimplici, ſed de eo qđ trāſit in cōdēnationē. de quo per Bar. in l. diuus. de cuſt.
4 reo. Ang. ¶ † Not. ꝙ dixi in ſummario, ꝙ publicatio bonorū ſtatu integro remanēte impedit quē ſuccedere. ¶ Opp. ad hoc ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iu. l. ſi qua pœna. Sol. ibi fuit facta publicatio bonorū, & ſtatus fuit mutatus: quia perdit ciuitatē & libertatem: hic verò ſtatus integer remanſit: licet bona ſint
5 publicata. ¶ † Ex hoc habes ꝙ licet ex forma alicui⁹ ſtatuti bona alicuius publicentur. non tñ impeditur ſuccedere, vel de nouo acquirere, ſi eius ſtatus nō mutatur. Bart.

6 **Additio.** † Et ſic nota ꝙ publicatio bonorum nō trahitur
a ad futura.[a] adde Bal. in. l. fina. C. quæ res pign. & Bar. in l.j. in vlt. col. ff. de bo. dā. & quod ibi dixi. Alexand. Et
☞ Bona futura an veniāt in publicatione bonorum, vide ꝑ Bal. Ang. & modernos in l. iij. §. pe. quod quiſq; iuris. per Cyn. & Bal. in l. ij. de bonis dā. per Bal. in l.j. in vlt. col. de bo. dam. per Bal. in l. iij. §. de priui. fiſci. per Imol. ĩ l. ex facto. §. fi. ff. de vulg. & pu. Hoc tñ limitat nō procedere in actionibus conditionalibus: quia licet pendeāt de futuro, tñ veniūt in publicatione, & cōfiſcatione, ſecundū Bal. in d. §. pe. & pro eo eſt bonus text. in l. inter ſocerū. §. fi. de pac. dot. q̃ limitatio habet locū in iuribus cōditionalibus ex cōtractu. ſecus ſi ex vltima volūtate: vt eſt gl. ſingularis in l. nā ad ea. de cōdi. & demō. Bal. in l. etiā. C. ad l. Fal. in l.j. in penul. colū. C. de hęre. inſti. Sed eſſet dubium quid in obligationibus paſsiuis, an tranſeant in fiſcū publicatis bonis. vide per Bar. in l. quoties. in fi. de noua. & in l. poſtq̃. in fi. vt le. no. caue. & in l. ſi quis arbitratu. in penul. col. de ver. obli. & videtur tenere contra Bar. Bal. in l. fi. C. de cōtra. emp. & multū laborat pro reſponſione tex. ꝓ reſponſione d. l. quoties. pro quo vide Bartol. in conſil. colonus de ſpoleto. & per Bal. in l.j. de bo. liber. per Ro. in l. ſi marito. ſolu. matrimonio. vide omnino in materia Aretinū in ſua practica maleficiorū, in verbo, & eius bona publicamus. & Lu. in litera c. notabili
7 lxxxiij. vbi limitat gl. in d. l. nā ad ea. Alex. ¶ † Quid ergo dices de exbānito? Breuiter ille perdit omnia iura ciuitatis ſuæ: vt l. amiſſi. §. qui deficiunt. ff. de capi. di. & dixi. in diſputatiōe quam fecit de hoc, quę icipit, Lucanę ciuitatis ſtatuto &c. Vnde ſi ſucceſsio deferatur ex forma ſtatutorum, exbannitus perdit illam. Sed ſi ſucceſsio defertur de iure communi, illam ſucceſsionem non perdit. caſus eſt hic. Nam vides ꝙ per trāslationem perdebātur iura ciuitatis proprię. quod indicat verbum, translatio: vt l.j. ff. de noua. tamen retinet ius ſuccedendi de iure communi in ciuitate illa. quod not. Bar.

Additio. Idem tenet Imol. in l. ij. C. de teſt. & Bar. & alij in l.j. §. de hære. inſti. & idem tenuit Sal. in d. l.j. licet Imo. in l. ex facto. §. ex facto. ad Treb. tenuit cōtra opi. Bar. hic ex prædictis. vide tñ latius Alex. in d. l.j. in viij. col. circa medium cū addi. Bal ſed quid de teſtamēti factione. vide Bar. in l. eius. §. ſi cui. ff. de teſta. Alex.

8 **Additio.** † Quid autem per ſtatutum caueretur ꝙ talis bānitus priuatus ſit tam beneficio illius ciuitatis, q̃ etiam iuris communis: nunquid poterit in illa ciuitate, ex qua bannitus eſt, ſuccedere ex forma iuris communis? Dic ꝙ non. & ideo iſtud intellige quando non eſſet iſtud expreſſum, ꝙ & iura cōmunia perdat. & vide de hoc per Bar. in conſtitutiōe, qm̃ nuper. in gl. ſuper verbo, rebellando. circa mediū, qui ſint rebelles. ¶ Sed præſuppoſito caſu quo ſuccedere pōt bannitus ſecundū formam iuris cōis, quid ei proderit talis ſucceſſio? nonne tali bannito debet denegari audientia? ipſi enim nō debet ius reddi. Cùm enim poſſit occidi impunè: quantò magis eius bona, vel ſibi debitum poteſt retineri ſine redditione alicuius iuſtitię: vt in x. collatio. hic finitur lex. c. dño guerram?
9 ¶ † Sol. Dic ꝙ ex hoc non impeditur ſuccedere ſecūdū formā iuris communis, nam q̃uis non poſsit agere, donec eſt exbannitus: tñ prodeſt ei in caſu, in quo rebanniatur, vel extrahatur de banno. ſublatum enim erit tunc impedimentum agendi, & reperiet ſe dñm bonorū. Præterea etiam durante banno poterit cedere iura ſua, & pretium inde habere: & ille ceſsionarius poterit agere illis actionibus ceſsis: neq; exceptio illi obſtabit, cùm non habet ex titulo lucratiuo: vt not. per Dyn. in ca. ſi qs in iuſ. de reg. iur. libr. vj. & facit quod ipſe Dyn. not. ff. de noua. l. doli. in fine diſtinctionis ſuæ, vbi expreſſè ponit de iſta ex
10 ceptiōe bāni. † Et habes ex p̄dictis ꝙ etiā ꝓdeſſet tali bannito cōtrahere ꝑ ſtipulationē, vel ꝑ certos cōtractus ſecūdū formā iuris

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

iuris cõmunis. Prodeſſet eñ tali rebãnito, vt ſ. & vide Bart. q
ita ſentit in q̃ſtiõe ſua, q̃ incipit. Lucanę ciuitatatis &c. de qua
11 hic fit mẽtio. & hęc ſunt no. digna. Ang. ¶ † Secũdò no. ꝙ ſim
plex appellatio bonorũ porrigiť ad futura. qđ dic plenè in l. ſi
ita. ff. de auro & argẽ. le. ꝑ ea q̃ no. ſ. q̃ res pi. ob. poſ. l. fi. ¶ Con
tra iſtud opp. Nã lex ſemꝑ loqť: vt l. arriani. ſ. de hęre. ff. de cõ
di. ex le. l. j. & apparet ex omnib⁹ legib⁹, & aut. q̃ dicũt, hodiè.
Nã illa die, qua legiť, eſt illud hodiè. & ſic apparet qđ poſtq̃
ſucceſſerint, illa bona debent eſſe fiſci: cùm l. illa primò poſita
adhuc loquatur. Reſpondeo: iſta verba enunciatiua etiã ſi ho-
die legerẽtur, nõ poſſent adaptari ad poſteà quæſita. & poſito
ꝙ poſſent: ad illa non tranhenť. Nã leges illę contrariæ loquũ
tur qñ lex dicit aliquid qđ non eſt contra ius commune: aliàs
ſec⁹: vt puta ſi continet remiſsionẽ delictorũ: vt l. cũ lex. ff. de
leg. vel ſi continet ablationẽ bonorum abſq; delicto: vt hic, &
12 dixi plenè in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur. ¶ † Vltimò not.
ꝙ ſtatuta quę diſponunt cõtra ius commune, nõ recipiũt inter
pretationem extẽſiuã. dixi plenè in repetitione. l. omnes popu
li. dic vt ibi plenè. Bart.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Officialib⁹ principis nõ crediť ſine literis qñ. ſ. mittũtur de
vna prouincia ad aliam.
Officiales miſsi extra prouinciam debẽt Præſidi illius ꝓuincię
oſtendere literas.
Officiales debent portare inſignia, ex quibus cognoſcãtur.
2 Officiali de facto exequẽti, de facto reſiſti poteſt.
3 Reſiſtens officiali de facto exequenti põt cõuocare coniũctos
& amicos, & ẽt vicinos: et ẽt ſine cõuocatiõe poſſunt cõuenire.
4 Cõſuetudie ĩductũ ẽ, vt oppreſsi exclamẽt, ſuccurrite, ſuccurri.
5 Officiali principis venienti cum literis eſt obediendum.
6 Mãdatũ priuati an poſsit ꝓbari aliter, q̃ ꝑ literas vł iſtrumẽtũ.
Nuncio priuati, an ſit credendũ ſine literis.

PRohibitum. Nuncij Principis non creditur
ſine literis. & ipſis volẽtib⁹, alio-
rum bona capere, quilibet cuius intereſt, poteſt de
facto reſiſtere. h. d. Diuide in tres partes: q̃a primò
ponit vnum dictum. Secũdò dat remedium ad obſeruationẽ
illius dicti. Tertiò ponit, qñ officialibus ſit credendũ. Secunda
ibi, vt omni. Tertia ibi, tunc enim. Caſus in terminis eſt plan⁹.
1 ¶ Nota. ꝙ † officialibus Principis non creditur ſine literis: vt
hic, & ſ. de mand. princip. l. vnica. ¶ Sed quęro, cui debet iſtas
literas oſtendere. tex. hic in fin. dicit, ꝙ debet innoteſcere illis,
quorum intereſt. tex. in authen. de colla. §. eos. colla. ix. decla-
rat melius q̃ alibi, ꝙ hoc debet fieri notũ in curia pręſidis pro
uinciæ: quo facto creditur illi officiali per totam prouinciam.
Vnde collige, quod hęc lex non habet locum, niſi quãdo offi
cialis mittiť de vna prouincia ad aliam. Nam in eadem prouin
cia eſt pręſumptio, qđ officialis ſit not⁹, vt d. §. eos. Fateor tñ,
ꝙ dicti officiales debent portare ſigna officialium, ex quibus
cognoſcantur: vt nuncij birretum rubeũ, & ſimilia: aliàs poſ-
ſit ei reſiſti, vt l. item apud labeonem. §. ſi quis virginem. ff. de
☞ iniur. iuncta l. ſi quis ignorãs. ff. loca. ☞ Adde Bart. in l. j. j. de
colla. fun. & vide no. per Bar. in l. ſi publicanus. §. j. de publica
nis. & in l. ſi qua per calũniam. de epiſco. & cle. & in l. ſi procu
rato. ſ. de procura. & in l. ſi quis inficiatus. ſ. depoſiti. in extra-
uaganti, ad reprimendum. in verbo, per nuncium & not. in c.
poſt ceſsionem. de proba. & per Ange. in repet. l. ſi vacãtia. in
ij. col. de bonis vacan. & in auth. de colla. §. hoc autem. colla. ix.
2 Alexand. ¶ † Item nota. ꝙ officiali iniuſte exequẽti, licet de fa-
cto reſiſtere, vt hic, & l. deuotũ. j. de meta. quod dic vt per Cy.
in l. j. ſ. vnde vi. & per Gul. de Cu. ff. de iuſti. & iure. l. vt vim.
3 ¶ † Item not. ꝙ licet reſiſtere etiam his, quorum intereſt. Puto
etiam, ꝙ quoad reſiſtendũ poteſt conuocare cõiunctos & ami
cos: & etiã ſine cõuocatione poſsint conuenire vicini & ami-
ci: vt l. ſi quis in ſeruitute. in fin. ff. de furt. facit quod no. in l. iij.
4 §. cũ igitur ff. de vi & vi ar. ¶ † Ad hoc tñ, vt homines citius
veniant ad ſuccurrendum opreſſo, eſt de conſuetudine inuen-
tum vt oppreſsi exclament: ſuccurrite, ſuccurite. ex quo vi-
detur omnes audientes conuocare, vt l. prætor ait. §. ſi quis ad-
uentu. ff. vi bo. rap. & habes per gloſſ. & docto. in d. l. vt vim.
5 ¶ † Vltimò. not. ꝙ officiali Principis veniẽti cum literis debet
6 obediri. ¶ † An autem mãdatum priuati probari poſsit aliter,
q̃ per literas, vel inſtrumentum? no. doct. in l. j. ſ. de procu.
7 ¶ † Itẽ, an nũcio priuati credendũ ſit ſine literis[a], dixi plenè in
l. cũ qui. in fi. cum. l. ſeq. ff. cõmo. & ibi vide in fin. Barto. No.
☞ credi nũcio, ſi portat birretum ſignatũ. Idẽ Bart. ☞ in l. cũ q.
§. fin. ff. cõmo. vbi dicit ſtandum conſuetudini. vide Salic. in l.
ſanctum. de rerum di. vbi dicit ꝙ offendẽs officialẽ ſine ſigno,
non punitur: vt offendens officialem. Barto. in extrauagã. ad
repri. in verbo, per nunciũ. Et quãdo officiali iniuſtè exequen-
ti poſsit reſiſti: vide Inno. in c. ſi quando. de offic. delega. & in
c. delicto. in prin. de ſenten. excommuni. in ſexto. glo. in c. non
debet. xj. q. iij. & Pe. de Anch. in regula, ea quæ. in repeti. in j.
oppo. & vide glo. in c. non inferenda. xx. q. iij. & per Bart. in l.
deuotum. de metatis. & in l. omnes. j. de decurionibus. vide gl.
in c. reo. xxiij. q. v. in c. hi qui. xiij. q. iij. & quod dixit Inn. in d.
c. cum dilecto. vbi dixit ꝙ ſi iudex iniuriat aliquem iuris ordi-
ne omiſſo, violenter & de facto poteſt ei reſiſti impunè. Alle-
gat glo. ſingularem in c. ex literis. de offi. dele. & eſt glo. in ver.
intelligentiam. in c. paſtoralis. eo. ti. quæ vult ꝙ iudici exequẽ
ti ſententiam nullam, poſsit reſiſti. & vide Flo. in l. adictos. C.
de epi. vide & ibi Bal. circa mediũ. & Bar. in extrauagãti, ĩ ver
bo, rebellando. in principio. Item officiali negligẽti poteſt de
facto reſiſti & remoueri. & ibi Ang. in aut. vt litig. iur. in pen.
col. in §. ſi qua. in verbo, & competẽtes iudices. Item an execu-
tori iniurioſo? vide Bal. in l. ab executione. C. quorum appel.
non reci. in penul. col. in ver. quærũt doc. ad primum. facit tex.
& ibi Bar. in l. ſed ſi ali⁹. in. §. belliſsimè. quod vi aut clam. & in
l. contrahatur. de execu. & exacto. lib. xij. & vide caſum in qui
bus quis põt ſibi ius dicere, per Bal. ĩ c. j. §. j. de pace iur. firmã.
per Bal. in repe. in l. j. in fi. C. vnde vi. in pe. cha. Adde circa præ
dicta quod voluit Inn. in c. cùm olim. in verſi. per portorium.
de priuile. vbi dixit belliſsimè, ꝙ etiam merus executor dat⁹
à Papa vel Imperatore non debet nec poteſt officium ſibi in-
iunctum iniuſtè exequi: quia ei reſiſti poſſet, ſicut cuiq; alteri
exequenti: quia ibi intelligitur, niſi tali executori cõmiſſum ꝙ
etiam violenter exequeretur. Alex.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Procuratore fiſci cum libera agente ante tẽpus fiſco actio
perimitur, ſicut priuato. & nu. 3.
Hodie induciæ duplicantur.
2 Agens ante conditionem vel diem incertam, an perdat actio-
nem. remiſsiuè.
4 Præſcriptio ratione negligentiæ ita habet locum contra fiſcũ
ſicut contra priuatum.
5 Alia tempora in præſcriptione ſunt ſtatuta tam cõtra fiſcum,
q̃ contra priuatum.
6 Proponens actionem ſibi non competentem reijcitur vel lace
rando libellum, vel pronunciando.
7 Si procurator habens liberam agat contra debitorẽ ante tem-
pus, qđ non duplicentur induciæ.

IVſtas. Duobus modis legiť. Secundũ primã lec.
1 h. d. † Procuratore fiſci agente ante tp̃s, a-
ctio perimiť, ſicut etiã in quolibet priuato agẽte. h.
d. Gl. hãc lec. clarè explicat. ¶ Opp. Inſti. de excu. §.
tpales. Sol. gl. ꝙ hic diciť, hodie corrigiť: q̃a nõ perimiť actio,
ſed duplicãtur induciæ. & hoc eſt de lege Codicis antiqua. Iſta
autem duplicatio fit de tpe qđ ſupereſt: vt l. aut dãnum. §. quiſ
2 quis. ff. de pœ. † Et an hoc locũ habeat in eo qui agit ante cõdi
tionem vel diẽ incertã, dic vt in l. nõ ſolũ. §. tale. de lib. leg. & l.
☞ pecuniã. ff. ſi cer. pe. ☞ Qui agit ante cõditionem, an perdat
actionẽ ſeu tp̃s dupliceť. Adde Io. And. & Ant. de but. in. c. j.
de plus peti. qui dicũt ꝙ totum tp̃s duplicabiť. qđ etiã ſequiť
Aret. in §. ſi quis agens. Inſti. de act. vide Bar. ĩ d. l. pecuniã. &
ibi ſcripſi. Et an ante diem vel conditionẽ ſit nata actio, vide
plenè per Bar. in l. ita ſtipulatus. de ver. ob. & aliqd per eũdẽ
in l. Fulcinius. §. ſi in diem. ff. ex quibus cau. in poſ. ea. & adde
ꝙ tamẽ põt agi vt caueať de debito. Tex. eſt & gl. vltima not.
in l. in omnibus. ff. de iudi. & ibi tenuit ꝙ tempus duplicabit ſi
3 agit ante diem vel conditionẽ. Alex. ¶ † Quęro quo agẽte ꝑ-
dit fiſcus actionem. Glo. dicit ꝙ procuratore agente qui habet
liberã. l. j. de offi. proc. cęſa. qđ eſt verũ: quia hæc pœna nõ põt
inferri ipſi ꝓcuratori, qui nõ habet actionem. arg. ſ. de his qui.
vt indig. l. Polla. & de ſacroſan. eccle. l. iubemus nullã. niſi hoc
factũ fuiſſet, fraudulẽter per ꝓcuratorẽ: vt l. meminerint. ſ. vn
4 de vi. ¶ † Secundo modo legitur in præſcriptione, ſecundum
quam lec. hoc intendit. Contra fiſcum negligentẽ præſcribiť,
5 ſicut cõtra priuatũ. h. d. † Aduerte tñ: quia alia tẽpora ſunt ſta
tuta in præſcriptione tam cõtra fiſcũ q̃ contra priuatũ: vt l. in
6 oibus. ff. de diuer. & tempo. præſcri. ¶ † Vltimò no. ex text. in
prin. dum dicit, cõcremari. & glo. exponit, id eſt, amitti. quod
nõ eſt neceſſe. Cùm enim quis proponit actionẽ, ad quã admit
tendus non eſt: duplex eſt modus repellendi. vnus de facto, ſ.
lacerando libellum, vel concremando igne, vel alio modo pro
nunciando, vt l. ij. in fin. C. vt nemo priua. vnde concremari
poteſt propriè ſtare, quaſi dicat, iubeo comburi libellũ. Bart.
☞☞ Libellum ineptum iudex lacerat: & nõ admittit. adde gl.
in l. j. de offic. aſſeſ. & facit l. ſicut. C. adde ꝙ etiã hoc põt parte
tacente & non opponente, ſecundùm Bal. in l. ij. C. vt nemo
priuatus. & in l. edita. in lectura Paduana, C. de edendo. quod

a ¶ Sine literis. tu vide qđ dixi in apo- ad Lãfran. de ori. poſt eum in c. qm̃ cõtra falſam. verſ. citatiõis. ad fin. & ibi oino Fel. extra de proba.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

limita niſi eſſemus in caſibus in quibus non requirit̃ libellus:
quia licet produceretur ineptus, teneret licet poſſet lacerari.
Glo eſt ſingularis in l.vinum.in fi.glo.magnæ.ff.ſi cer.pet.&
Bar.in ver.ſine figura.in extrauaganti.Alex.

7 Additio. †Sed pone ꝙ procurator meus, cui dedi liberam
poteſtatem, egit cõtra meum debitorẽ ante tem-
pus, nũquid duplicat̃ inducię? Iſta lex facit ꝙ non: qa videor
mandare vt delinquat: vt l.ſi procu.§.Celſus.ff.de cõdi.inde.
& l.pater.de priuile.cre.facit in auth.de triẽ.& ſemiſ.§.illud.
Ange.

SVMMARIVM.

1 ☞Facultas defendendi nemini eſt deneganda: defenſio iuris
ciuilis tolli poteſt.& nu.3.
2 Statutum ꝙ non liceat alicui ſe defendere, non valet.
3 Defenſio de facto ꝙ poteſt prohiberi, quãdo offenſa eſt licita.
4 Lite pendente quando poſſunt bona deſcribi.
5 Poſſeſsio debet remanere apud reum conuentum, & ſic nõ po
teſt fieri de ea ſequeſtratio.
6 Qua actione agit fiſcus quando bona in fiſcum deferuntur.
7 Fiſcus pro bonis, quę in fiſcum deferunt̃, agit coram pręſide.
8 Cognitio ſup bonis delatis ĩ fiſcũ, an ſit ordinaria.remiſsiuè.
9 Sententia generalis ꝙ feratur in iudicijs vniuerſalibus.
10 Fiſcus poteſt cogere notarios ad exhibẽdum inſtrumẽta per-
tinentia ad aliquem, cuius bona in fiſcum ſunt delata.
11 Fraudans fiſcum, punitur in duplum.
12 Quæſita per officiales fiſci vel per prælatum eccleſiæ, an præ-
ſumantur quæſita de bonis fiſci vel eccleſiæ.

c* FAcultas. Aliàs, Defenſionis facultas. Iſta eſt
no.lex, & breuiter hoc intendit, Con
tra fiſcum licet cuilibet ſe defendere: & ante ſentẽ-
tiam bona nõ auferunt̃: poſt ſñiam ſolicitè inueſti
☞gabũtur.quod etiã in officialib⁹ locũ habet.h.d.☞Bal.ĩ cõſ.
in Chriſti noĩe amẽ.petito tutore à mr̃e, all.iſtũ tex.ꝙ licet ſit
remiſſum inuẽtariũ tutori: tñ debet per deſcriptionẽ bonorũ
fieri, ne bona baratent̃.qd̃ tene mẽti. Alex. ¶Et primò ponit
vnũ dictũ. Secundò rõnẽ dicti. Tertiò ex his ponit vnã cõclu-
ſionẽ. Quartò effectũ illi⁹ cõcluſiõis. Quintò circa p̄dicta mo
uet vnum dubiũ & determinat. Secũda ibi: cũ facultates. Ter-
1 tia ibi: vbi ergo. Quarta ibi: vt cũ. Quinta ibi: vt ſana. ¶†No
ta ex prin.ꝙ facultas defendendi nemini eſt deneganda.

Additio. Hoc eſt verum in naturali defenſione. ſecus in ci-
uili. Bald.in l.vt vim.ff.de iuſti.& iur. Et ſcias ꝙ
licet ſtatutũ dicat ꝙ tali nõ fiat ius, nõ tamẽ videtur denegata
☞defenſio. Bal.in l.j.circa fi.ff.de hære.inſti. Alexã. ☞Statutũ
prohibens defenſionẽ nõ tenet: de quo per Bal.in l.oẽs.C.ſi cõ
tra ius vel vti.pu.& adde Bar.qui vnũ videt̃ voluiſſe in l.cum
muliere.ſol.ma.& aliud in l.vt vim.ff.de iuſt.& iur.in verſ.itẽ
ad hãc ſolutionẽ.vide per Bald.in l.ij.§.ſi is pro quo. qd̃ qſq;
iuris.& per Dñicum in c.non ſolũ.de appel.in ſexto.vbi dicit̃
ꝙ defenſio inducta de iure ciuili tolli põt.inducta de iure natu
rali, nõ.de quo in c.iter quatuor.de maio.& obe.& Bart.in ex
2 traua.q ſint rebelles.in verbo, mille librarũ. Alex. ¶†Per hoc
dico ꝙ ſtatutũ qd̃ dicit ꝙ nõ liceat alicui ſe defendere, nõ va-
let: qa defenſio eſt de iure naturali: vt l.vt vim.ff.de iu.& iur.
& l.pactum.in gl.mag.ff.de pact.& eſt hodie expreſſum de re
iud.c.paſtoralis.in Cle.qd̃ intelligit̃ in defenſione ſuæ ꝓpriæ
perſonæ: & ſic qñ eſt neceſſaria defenſio, volũtaria non põt ꝓ-
hiberi per legẽ, vt no.per Inn.extra de excep.c.cũ inter.plenè
a dixi ff.ſo.ma.l.cũ mulier.[a]†& hoc verũ in defenſione iuris.de
3 fenſio verò de facto põt prohiberi à lege, qñ offenſa eſt licita:
vt C.quã.li.vni.ſine iu.ſe vin l.j.& ij.facit ſ.e.l.ꝓhibitũ.ĩ pri.
4 ¶†Venio ad ſecũdam partem ex qua habeo ꝙ lite pẽdẽte nõ
debet poſſeſſor inquietari, nec bona eius deſcribi. Sed contra.
ff.de requi.re.l.fi.Sol.ibi reus aufugerat, & erat cõtumax: hic
nõ.¶Opp.ff.de ven.in poſ.mit.l.j.§.pe.Sol.Quædã eſt deſcri
ptio, quę idẽ eſt qd̃ incorporatio in patrimonio fiſci, vt depin
gere arma fiſcalia in domibus & poſſeſsionib⁹ aliorũ: & iſtud
prohibet̃ hic lite pendẽte Ita intelligit gl.hic dum allegat ſ.vt
ne.priua.l.ij.cum ſi.Quędam eſt deſcriptio, i.ſcriptura quę fit
à tabellione, vt res nõ perdãtur vel ne ſubtrahãtur: & iſta põt
fieri lite pendente, vt lege contraria: vt j.de bo.vacan.l.fi.licet
☞ſequeſtratio fieri nõ poſsit.quod eſt notãdũ. ☞Vbi eſt pro-
hibita ſequeſtratio, permittitur tamen bonorũ deſcriptio. de
quo per Bar.in l.fi.de requi.reis.& in l.prima.de prohi.ſeque.
pecu.& ibi vide Bal.qui hoc limitat in fi.& Anto.de but.in c.
ij.de ſequeſt.poſſeſ.& per Bald.in l.Imperatores.de app.& in
l.ſi fideiuſſor.§.fi.q ſatiſ.cog.vid tñ Bal.ĩ d.l.j.vbi dicit ꝙ iu-
dex debet eſſe multũ diſcret⁹, & an poſsit capſæ & oſtia dom⁹
ex iuſta cauſa ſigillari, vt poſtea eorũ, q̃ ibi ſunt, poſsit deſcri-
ptio fieri, vide Ang.in l.j.C.ne liceat ſine iud.aut ſigna impri
mere.ibi dicit ꝙ ratione vel alterius iuſtæ cauſæ põt iudex cõ-
cedere ſigillationẽ capſarum & oſtiorum.& hoc cũ authorita
te iudicis. aliàs poſſet agi iniuriarum: vt l.ſi iniuriæ.ff.de iniu-
rijs. Alex. Quærit gl.ſuper quo erit cõtrouerſia.dic vt in glo.
5 quã tãgam in ſeq.verſi.¶Venio ad tertiã partẽ.ex qua no.†ꝙ
poſſeſsio debet remanere apud reũ cõuentum, & ſic nõ poteſt
6 fieri ſequeſtratio, vt ſ.ꝓximè dixi. ¶†Quæro qua actione fiſ-
cus petet iſta bona.videt̃ ꝙ rei vẽdicatione: quia tex.hic dicit,
vẽdicãte. Breuiter dic. Quãdoq; bona deferũtur in fiſcum tãq̃
hæreditaria alicuius mortui: & tunc agit fiſcus petitione hære
ditatis.ſ.de his qui.vt indig.l.j.& ibi no.in gl.& ff.ad Sylla.l.
in cognitione de pet.hære.l.item veniunt.§.pridie.& no.in l.
prædonis.eo.tit. Quandoq; deferuntur bona in fiſcum nõ vt
hæreditas, ſed vt bona alicuius priuati delinquẽtis: & tũc põt
agere rei vẽdicatione, vt hic, & lege Imperator.ff.eo.vel cõdi-
ctione ex lege iſta: ex qua bona in fiſcum debẽt deuenire.arg.
7 l.j.ff.de cõdi.ex lege.facit l.j.ff.eo.ti.¶†Quæro, corã quo agi
tabit̃ iſta quæſtio. Dicit gl.coram præſide: vt l.fi.j.de bo.vac.
8 quod intellige vt ibi dicã.¶†Quæro, vtrũ iſta cognitio fiet
ordinariè vel ſummatim. Tex.hic innuit ꝙ ordinariè, qñ dicit
cognitio ventiletur, &c. Cõtra videtur j.tit.j.l.pe.& ibi dicã.
9 ¶†Venio ad quartam partem.& no.hic text.ad illam practi-
cam, quã tãgit gl.in l.j.ff.de edẽ.in prin.l.mag.videlicet ꝙ in
iudicijs vniuerſalib⁹ ſentẽtia fertur vniuerſaliter, & tempore
10 executionis inquiritur particulariter de bonis.¶†Secũdò no
ta prout gl.expõit cõditionales, i.notarios, ꝙ qñ bona alicui⁹
publicant̃, põt fiſcus mittere ꝓ oĩbus notarijs qui habẽt inſtr̃a
ad illũ, vel illa bona pertinẽtia & eos cogere vt ſibi exhibeãt.
☞☞Adde ad hoc Bar.ĩ l.Ariſto.de iure deli. Alex.¶†Tertiò
11 no.ꝙ qui facit fraudẽ fiſco punit̃ in duplũ.quod dic vt l.pro-
xima.¶Venio ad vltimam partẽ, quę legitur duobus modis.
Primò, ꝙ officialis fiſci cõprehẽdat̃ hac cõſtitutione: & iſta eſt
12 bona lec.¶†Secundò ꝙ officiales fiſci nõ comprehẽdant̃ hac
cõſtitutione: & ſic ꝙ eis nõ eſt data defenſionis facultas: quaſi
quicquid officiales quæſierũt, quæſiſſe præſumãtur de bonis
dñi.ſeu fiſci, vt glo.tangit.quod ſi verũ eſſet, valde notãdum
eſſet: mihi aũt nõ videt̃ verum, per l.ſi defunct⁹.C.ar.tu.& ff.
eodem titu.l.iij.§.multa.vbi nõ pręſumitur de bonis fiſci: niſi
hoc liquidè probet̃. In prælato aũt eccleſiæ dic vt in auth.licẽ-
tiam.ſ.de epiſ.& cle.vt ibi dixi, & per Inno.in c.cũ in officijs.
☞de teſta. Bar.☞Officialis vel theſaurarius quicqd acqrit pręſumit̃ ex bonis fiſcalibus.vide Bal.in c.j.de cõtrouerſia inter
do.& va.& adde ꝙ cum iſta gl.tranſit Bal.ibi & in d.l.ſi de-
functus.arbi.tut.& in l.iij.de dona.inter virum & vxo.& in l.
quiſquis.C.ſi cer.pet.& in l.cùm oportet.C.de bo.quæ lib.&
in auth.licentiã de epi.& cle.& in l.j.C.de hæred.vel actio.vẽ.
dicit tamen Bal.in d.c.j.ꝙ iſta gl.procedit anteq̃ officialis red
dat rõnem adminiſtrationis.ſecus ſi poſt: quia procederet di-
ctum Bar.& vide Bal.in d.auth.licẽtiã.& Bar.in ſuo tractatu
de duob⁹ fratrib⁹.in ij.col.in ver.quartò quæro, quid ſi dubi-
tatur, &c. Et de prælato, vide Io.An.& alios in c.vnuſquiſq;.
de pecul.cleri.& vide Bal.in l.j.de hære.vel act.ven.& ꝑ Inn.
& d.Cardinalem in c.cũ in officijs.de teſt.et qñ eſt dubium in
ter prælatũ eccleſiæ, et eccleſiam, de quibus bonis videat̃ facta
acqſitio, dic ꝙ fit diuiſio inter hæredes pręlati, et ipſam eccle-
ſiam. Caſus eſt iuncta glo.quam approbat ibi Archi.xij.q.iiij.
c.ſi ſacerdotes.et Ro.in litera b.no.lxxxij.vbi dicit ſe ita con-
ſuluiſſe. Alexan.

Additio. Vtrum quæſita per officialem fiſci vel prælatũ,
præſumantur quęſita de bonis fiſci, vel de bonis
eccleſiæ: iſtam tamen glo.videtur ſequi Bald.in l.ſi vt propo-
nis.C.de don.inter vir.et vxo.in officiali publico: ſecus in pri
uato. Et vide quod dixi poſt Bart.in l.j.ff.de bo.dam. Sed iſta
glo.no.per Bald.in d.l.ſi defunctus.C.arbi.tu.et non eſt alibi
iſta glo.ſecundùm Bal.in l.cùm oportet.in prin.de bon.quæ
b lib.et ibi plenè de hac materia.[b] Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Recipiens in fraudem fiſci promiſsiones vel venditiones
fictitias, punitur in duplum.
2 Officiales plures ſi commiſerunt fraudem, omnes tenentur ad
quadruplum.non tamen inſolidum.

1 QVi in contractibus. †Qui in fraudem fiſci
ſuper rebus fiſco in-
corporatis cõtrahit, punitur in quadruplum.h.d.
¶Oppo.ſ.l.proxima, vbi tenetur in duplum. Sol.
ibi fuit cõmiſſa fra⁹ in acqrẽdis: hic in iã acqſitis.qd̃ tene mẽti
ꝓ iſtis, q recipiũt in fraudẽ fiſci ꝓmiſsiones, & vẽditionẽ ficti
2 tiã, vt teneat̃ in duplũ: vt hic, & l.auferẽ.§.j.ff.eo.¶†Quæro,
qd ſi multi officiales fuerũt q iſtã fraudẽ cõmiſerũt. Dicit gl.ꝙ

ad vnum

c* Pro concordia. Aduerte officialis ſeu theſaurari⁹ qñ aliqd acquirit, an intelligat̃ acqrere de bõis ſuis, an de bonis ei⁹, cui⁹ officiũ gerit. & Bart. reprehendẽdo gl. hic in l.facultas.tenuit ꝙ præſumat̃ acqrere de ſuis. ſed cõtrari⁹ allegat̃ in trac.d̃ duo.fra.co.ij.in illo membro diſt.ſuæ.vbi nõ inducit̃ pręſumptio delicti. Sol.poteſt accõmodari ſcd̃m Bal.in c.j.d̃ cõtro.inter do.& vaſ.in vſi.feu.quẽ alle.d.Alex.in addit.ad bar.ſ.ꝙ prima opinio loquatur poſt redditionẽ rõnis. Secũda verò opi. ante redditionem rõnis.ſed Bar.propriè non loquit̃ in theſaurario fiſci, ĩ dicto tra.licet poſſit cõprehendi ſub verbis ſuis gñalibus: & ideo de directo nõ poſſet argui cõtrari⁹.adde Bal.ĩ l.ſi defunct⁹.arbi.tut.in l.iij.de do.iter vi.& vxo.in l.quiſquis.C.ſi cer.pet.

a ¶L.cũ mulier. Et ibi vide Bal.&.d.Alex.omnino ĩ d.l.vt vim.& adde ad materiã quę habent̃ per Feli.in c.dilecti filij.circa fi.iiij.col.de exce.ĩ c.ex pte.el ij.de of.& po.iu.dele.in ij.col.in verſ.primò vidẽdum.cũ plur.ſeq.& quod ibi dixi in apoſtil.

b ¶Ad qd̃ vid̃ quę allegat Bal.ĩ l.j.ſ.de hr̃.vel act.vẽ.et in l.ſi quis.ſ.ſi cer.pe.eundẽ in c.j.in tit.de contẽ.inter do.& fide.in vſi.feu.& do.coapoſtillatorem meum in l.diu⁹.ff.de bo.damnato.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ad vnũ quadruplum teneãtur oẽs:vt d.l.auferſ. §.fi.ff.e.quod
no.quia licet in delictis aliàs quilibet inſolidũ teneaſ:tñ in offi
cialib⁹ eſt ſecus:vt l.ſi multi.ff.de publi.qđ dic pleni⁹,vt ibi di
☞xi.☞In officialibus delinquentibus ſolutio vnius alios libe-
rat.hoc etiam voluit Bar.in l.ſi in rixa.ff.de ſicarijs.& Ang.&
moderni in l.ſi familia.de iuriſ.om.iud.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Conſuetudo antiqua ſeruanda eſt in electione officialium.
2 Conducens iudicem debet illum conducere, & reconducere
ſumptibus ſuis.

1 SVper creandis. †Forma & lex data & con-
ſuetudo antiqua in electio-
ne officialium eſt ſeruanda.h.d. ¶Ad euidentiam
præmitte q procurator rei priuatæ,ſ.Cæſaris fece
rat vnam ſuam legem diſponentem qualiter ſuſceptores elige
rentur.Imperator hic mãdat illam diſpoſitionem & antiquã
cõſuetudinẽ obſeruari. ¶Nota in electione officialiũ ſeruandã
antiquam cõſuetudinẽ.qđ dic vt l.nõ tantũ.§.fi.ff.de decurio.
2 ¶†Secũdò no.q in famulis & ſumptu familiæ ſeruãda eſt con
ſuetudo,& iõ ſi aliqs cõducit vnũ iudicẽ,debet intelligi ſum-
ptib⁹ cõducẽtis in eũdo & redeũdo & inſtando:quia ſic eſt cõ
ſuetudo.Facit l.domini prędiorũ.j.de agri.& cenſi.& l. exce-
pto.§.loca.Bar.

Additio. Vide qđ no.Bar.in l.j.ad fi.C.de neg.geſt. dum
alleg.l.idẽq.§.idẽ Labeo.ff.mãdati.licet in cõtra
rium faciat l.ſuo victu.de ope.lib.alleg.per eum.Alexã. Con-
☞☞ducẽs vnũ vicariũ,videtur in dubio cõducere,ſuis ſumpti
bus in eundo,redeũdo & ſtando. Adde quod no.in l.j.§.ſi pal
marij.de varijs & extraor.cogni. Adde etiam q ſi finito offi-
cio vicariatus nollet domum redire,ſed alio ire, Poteſtas tene-
reſ dare ęſtimationẽ expẽſæ,dummõ nõ longius vadat. Vide
Bar.in l.ij.j.de priuil.do. Aug.li.xij.vide late no. per Ang.i l.
obſeruare.§.proficiſci.in additionibus.de offic.procon. & le.
Item adde circa hoc,q ſi ex pacto poteſtas teneſ cõducere vica
rium,vt ſ.ſuis impenſis,nõ teneſ tamen ſi in itinere fuerit de
robatus,ſecundũ Bald.in l.niſi malit.quod eſt l.cõtumacia.ff.
de rei vendi.in lec.Flor. & facit l. ſi vehenda.in §.idem iuris.
ad l.Rho.de iac.vbi caſus.& vide Ro.in l.quicquid.ſi cer.pet.
Circa primum dictũ Bart.adde quæ per Bal.in l.j.C.de ſuffra
gio.vbi dixit q ille,qui cõduxit aduocatum,debet illum du-
cere extra prouinciã equeſtrẽ ſuis expenſis.Et adde quod not.
in l.legatis.de ali.& ci.lega.& Bar.in l.ij.§.defendi.ex quibus
cau.in poſ.ea.vbi ponit de nuncio,qui mittiſ ad citandum ab
ſentem.Sed an Poteſtas teneatur ad medicinas pro ſuis officia
libus infirmis,vide Bal.in l.quod in vxorem,in fi.C.de nego.
geſt.tenentem q teneſ ad modicas,non ad magnas.poſt Iaco.
But.& Cy.ibi.& no.Bar.in d.l.legati.Sed quid ſi Poteſtas cõ
ducit officialẽ non facta mentione de ſalario.Dic q teneſ ſecũ
dũ quod cõſuetũ eſt in tali officio,ſecũdũ Bart.in l.ex empto.
C.locati.facit l.prius.§.placuit.de aqua plu.ar.& Io.An.in c.
fi.de cõſue.li.vj.& Bal.in l.Gallus.de libe.& poſth.& no.Bar.
in l.j.§.ſed & Comites.de varijs & extraordi.cogni.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Bona illius qui ſe occidit,ſi deprehẽſus fuit in crimine, vel
accuſatus, auferũtur ab hæredibus,& fiſco applicantur.
Delinquens,qui accuſatus vel deprehenſus in crimine, ſi ſe oc-
cidit,habetur pro confeſſo,& conuicto.
2 Iura antiqua in illo,qui ſe occidit, corriguntur per aut. bona
damnatorum.

REorum patrimonia. Legitur hæc lex tri-
bus modis. ſecundũ
primum breuiter hoc intendit,Bona delinquentis
mortui non pertinent ad fiſcum, niſi viuens fuerit
condemnatus.h.d.Hæc lec.procedit quãrum ad pœnã crimi-
nalem inferẽdã.ſed ſi agereſ ciuiliter,qualiter cõtra hæredem
tranſeat pœna,dic vt ſ.ne ex del. defun.l.j.& qñ criminaliter,
dixi pleniſsimè in l.ex iudiciorũ ff.de accu.& plenè dixi in l.j.
ff.de priua.deli.item ſecundũ hãc lec.dicit gl.q reus antequã cõ
dẽneſ,põt liberè adminiſtrare.qđ plenè examinaui in l.poſt
cõtractũ.ff.de do.Sed ſecundũ ij.lec.breuiter hoc intẽdit, Vbi
crimẽ non extinguiſ morte,bona non auferunſ hęredib⁹, niſi
de crimine cõdẽnatione ſecuta.h.d.¶Et ſecundũ hoc expone
tex.ibi,poſt publicam accuſationẽ,ſ.productã cõtra eos,qui ſe
dicebãt hæredes defuncti.& iſtũ caſum no.¶Forma autẽ ſñiæ
in caſu legis noſtræ poniſ.Inſti.de hære.quę ab inteſt.§.p cõ-
trariũ in gl.& tangiſ in l.qui à latronib⁹.§.j.ff.de teſt.& ibi di
1 xi de hoc.Secũdũ tertiã lec.h.d.†Bona eius,qui metu criminis
ſe occidit,non auferunſ hæredib⁹,niſi accuſatione,ppoſita &
condẽnatione ſecuta Iſtam lec.intellige,qñ ante mortẽ de cri-
mine nõ erat accuſatus,vel in eo deprehenſus:tũc enim ſe occi
dendo habeſ pro confeſſo,& condẽnato de crimine. Nec eſſet
opus noua accuſatione & condẽnatione:vt l.ij. in prin. & l.fi.
in prin.ff.de bonis eo.q ante ſen.mor.ſibi conſci.facit ſ.qui.te.
face.poſ.l.ij.¶Quęro nũquid hoc hodie ſit immutatũ p auth.
bona dãnatorũ:Gl.hic dicit multũ no.q ſic,vide eã & ſigna.
2 ¶†Nota q vbi qs ſe occidit,iura vetera corriguntſ: & habet
a locũ auth.bona dãnatorũ[a].ſ.de bo.dã.quod tenent doc. in d.
auth.ego examinaui iſta iura in l.fi.ff.de bo.eorũ qui mor.ſibi
☞cõſci.Bar.☞Adde Bar.in l.j.de bonis dãna.& Bal.in l.ij.C.
q teſt.facere poſ.qđ no.Bar.poſt gl.i l.is q.§.j.ff. de teſt. Alc.

a ¶Bõa dãnatorũ. Ad qđ viđ Ang. Sal. & Bal. i d.l.ij. alle.in tex.C.q te. fa. poſ.in ij. col. in verſi.itẽ ſ.ias. vſq; ad fi.l. & oĩno viđ ibi& d.Alex.i iiij. col. cũ alijs cõcor. ibi p eũ ſin. i addi. Ang. i aut. de in-ce.nup. in prin. in iij.co. & Bal.oĩno in ti. de parte. i iij. col. in fi. i ver.q̃ro ergo de intelle.

De conueniendis Fiſci debitoribus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Fideiuſſor officialium non cõuenitur,niſi principali excuſ
ſo,etiam ſi de bonis officialis emerit.
2 Qui promittit indẽnitatem,etiã ſi renuntiauerit beneficio de
fideiuſſoribus,non poteſt conueniri ante principalem.
3 Poſſeſſor bonorum principalis q non poſsit cõueniri ex taci-
ta hypotheca,niſi principali diſcuſſo.
4 Debitor debitoris fiſci nõ poteſt conueniri à fiſco,niſi princi-
pali excuſſo.
5 Lex iſta an contineat ius commune,vel ſingulare.

LEX I.

1 NOn iniuſta. Legitur tribus modis.ſecũ-
dum j.lec.h.d. † Fideiuſſor
officialium non poteſt conueniri, niſi princi-
b pali excuſſo,[b]etiã ſi de bonis principalis ali-
qua bona emerit. hoc dicit. ¶Opp. ſuprà de
fideiuſſo.l.iure noſtro.Sol.ſpeciale in fideiuſ.
officialium ſecundũ iſta tpa,licet hodie ſit ius cõe,per auth.de
fideiuſ.quod qualiter ĩtelligaſ,videbitis in l.j.j.de decu. mihi
tñ videſ q quãtũ ad caſum huius legis nulla ſit ſpecialitas. Nã
hic fideiuſsit,pmittẽdo indẽnitatẽ, nõ aũt ſimpliciter:meritò
verba fideiuſsiõis inducũt vt prius principalis debeat cõueni
ri,vt videaſ in quo fiſcus ſit dãnificat⁹:vt ff.de fideiu.l.ſi ſtipu
lat⁹.§.j.in fi. Facit l.fi.ſi cer.pe.facit l.ij.ſi mater indẽ.pmi.& l.
tutor.ff.ad Velleia.qđ tene mẽti.Qualiter aũt,& ad qd poſsit
cõueniri,q indẽnitatẽ,pmiſit,habes gl.in l.ij.ſ.de ſen.quę ſine
2 cer.quã.pſe.¶†Ex his apparet q q pmiſit indẽnitatẽ, etiã ſi
renũtiauerit bñficio de fideiuſſoribus,non põt conueniri ante
c principalem.[c]Hoc enim inducit hoc caſu natura obligationis
magis q̃ beneficium fideiuſsionis.Bar.

b ¶Excuſſo. Vide do.Alexã.etiã i l. prior.§.pro magiſtratu.ſ. de admi. re.ad ciui.perti.

c ¶Aliũ principalẽ. Adde iſtũ in l.q̃ro ff.loca.eundem.& Alex.i l.ſi qs vxori.§.ſi fugitiuũ.ff. de furt. Bal.i l.j.§. de cõd.ob tur.cau. & dixi hic in apo. ad Ia. Rebuſ.nu.j. in ver. principalẽ.

Additio. Hoc idẽ dicit Ang.in l.fi.ff.ſi cer.pe.in eo q pro-
mittit quãtò minus à principali conſequi poteſt.
Et eſt rõ:qa pmittẽs nõ teneſ,niſi appareat q̃tum à principali
cõſequi poſsit,per l.decẽ.de ver.ob.& ſignaui in l.pater dotẽ.
de do.pręleg.Hoc ẽt voluit Bar.in l.fi.in prin.ff.ſi cer.pe.Pro
hoc facit l.decẽ.cũ ibi no.de ver.ob.ſed idẽ Bar. in l.q̃ro.ff.lo-
ca.dicit q pmittẽs indẽnitatẽ creditori, teneſ quẽadmodũ fi-
deiuſſor.Bal.in l.ſi pater.C.mã.in ver.xij.q̃ro qd opaſ pmiſ-
ſio cõſeruatiõis.cõcor.opi.de quo vide ẽt p Ang.in l. ſi qs ab
☞alio.§.ſi qs.in fi.ij.col.de re iu. Alex.☞Ex his habes q pmit
tẽs indẽnitatẽ:etiã ſi renuntiet beneficio de fideiuſſoribus,põt
petere prius excuti principalẽ. Ad hoc vide Bar.in l.quęro.ff.
locati.& eũdẽ in l.vnde quæriſ.per illum text.ff.cõmodati.&
l.iij.in prin.ff.de duob⁹ reis.vide Bal.in l.ſi pro ea.C. mãdati.
& Bar.in l.pater.de do.p̃le.& in dictis locis vr̃ variare aliqua
liter,& ſibi eſſe cõtrari⁹.quare pro cõcordia vide Bal.in l.ſi p
ea.in ver.xij.quæro quid operatur promiſsio cõſeruationis in
dẽni.& dñm Arc.in l.ſi qs ab alio.de re iudi.in §.j.de quo etiã
p Bal.in l.ſi hæres.in verſi.ego modò quæro.C. de his quæ in
fraudẽ cred.& in l.j.C.de ſententijs quę ſine certa quã.Sed qd
in debitore,q pmiſit fideiuſſorẽ indẽnẽ ſeruare,vide Bar.in d.
l ſi pater.& qđ habeſ in c.ij.de fideiuſ. Quid autẽ opereſ pro-
miſsio indẽnitatis.dic q facit valere actũ aliàs inualidũ exem-
plum in muliere,quæ non põt fideiubere, vt in toto titulo ad
Velleia.ff.& C. nã ſi promittatur ipſi mulieri de indẽnitate,
valet fideiuſsio:vt eſt tex.no.in l.ſi p aliquo.ff.ad Velleia.qđ
tñ intelligitur ſi quãtitas debita fuiſſet, mulieri daſ:vt l.ſi mu
lieri dederim.ff.co.ti.nõ aũt ſi pignus:quia poſſet vti Velleia
no,vt l.quidã voluit.e.ti. Adde q iſta indẽnitas operaſ,etiã li
mita.quod voluit Bar.i l.ſi p reo.§.fi. de fideiuſſore, & de iſta
indẽnitate,vide etiã Bal.in rub.quę in frau.cre.& in rub.C.de
ver.ſigni.& Bar.in l.ſi ſtipula.de ver.ob.Et qñ poſsit cõueni-
ri,vide tex.& Bal.i l.nã tibi.C.de euic.Et adde q inſtrumẽtũ
conſeruationis indẽnitatis factum inter obligatos non præiu-
dicat tertio,ſecũdum Bal.in l.eum qui mutuã.C.ſi cer. pe. per
3 illum tex. Alex. ¶†Sed ſcđm ſcđam lec.breuiter nõ intendit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Ex tacita hypothecaria non põt cõueniri poſſeſſor, niſi princi
pali diſcuſſo.h.d. Iſta lec. ꝓbaᵗ in l. Moſchis.ff.de iure fiſ.hodie
eſt ius cõe, vt in aut.hoc ſi debitor.ſ.de pig. ¶†Secundũ tertiã
lect.h.d. Debitor debitoris nõ põt cõueniri à fiſco, niſi pricipa
li diſcuſſo.h.d.tex.exponit ibi, indẽnitate ꝓmiſſa.i.ab eo q fi-
deiuſsit ꝓ officiali, ſecũdũ primã lec. vel ab ipſomet officiali,
ſecũdũ ſecũdã & tertiã lec. ¶Differẽtiã aũt in cõueniẽdo debi
torẽ debitoris inter fiſcũ & priuatũ, gl. tãgit hic. & meliꝰ in l.
5 j ſ.qñ fiſcus vel priua. ¶†Quæro vtrũ hęc lex cõtineat ius cõe
vel ſingulare. gl. tangit & variat. Dic breuiter ſecundũ primã
lec. cõtinet ius ſingulare habito reſpectu ad iſta tẽpora. idem
ſcḋm vltimã: ſed ſecundũ mediã cõtinet ius cõe. Bar.

S V M M A R I V M.

1 ☞Inſtrumẽtum licet nõ ꝓbet cõtra fiſcũ ex eo ꝙ nõ fuit ſub-
ſcriptũ ꝑ notariũ deputatũ: ꝓbat tñ cõtra officialem.
2 Libri maſſarij cõmunis non probant, niſi habeãt ſubſcriptio-
nem notarij.
3 Securitas facta debitori fiſci per eius officialẽ, licet nõ liberet
debitorẽ ob defectũ alicuius ſolẽnitatis: tamen operatur ꝙ
officialis primò conueniatur.
4 Fiſcus ꝙ poſsit me in ſubſidiũ cõuenire actore ipſius nõ exi
ſtente ſoluendo, licet fuerit cõfeſſus recepiſſe à me quod com-
muni debebam.

L E X I I.

FIſco. Hęc eſt no. lex, & h.d. Cautio, quæ nõ ꝓbat
contra fiſcũ, ſed cõtra officiales, facit vt offi-
1 ciales primò cõueniantᷣ.h.d. ¶†No. quòd licet in-
ſtumentum nõ probet cõtra fiſcum, puta quia non
ſubſcripſit notariꝰ ad hoc deputatus: probat tñ contra officia
lem. Signa hanc legem, cõtra hæc tempora theſaurarij non po
terant facere aliquam executionem ſine ſubſcriptione notarij,
vñ licet theſaurarius ſi ſe ſubſcripſit, nõ liberor à fiſco: ſed ſub
ſcriptio theſaurarij eſt tantæ virtutis ꝙ prius debet conueniri
theſauſarius ꝗ̃ ego.

a ¶Debet ꝓbare negatiuã. Addᵭ tu de hac materia ꝑ quẽ qualiter, & qñ probetᷣ negatiua, per iſtũ in l. actor. nu. ij. & qᵭ ibi poſui i apo. in ver. poſsit probari. vbi etiã poſui in addit. ad Bal. nume. viij. de proba.

2 Additio. †Per hãc legẽ dicit Bal. in l. Imperator.ff.de ſta.
ho. ꝙ non creditur libris maſſarij cõis, niſi habeat
ſubſcriptionẽ. notarij. Facit etiã qᵭ leg. & not. in l. j. j. de apo.
pub. & vide Bar. in l. quędã. ſ. nũmularios.ff.de edẽ. Alexan.
3 ¶†Item no. pro regula, ſ. ꝙ licet ſecuritas facta ab officiali pro
pter defectũ alicuius ſolennitatis, non liberet debitorẽ: tamen
operatur ꝙ officialis primò conueniatur. Qualiter aũt iſtę cau
tiones debeant fieri de iure communi, ponit hic glo.
4 Additio. †No. ꝙ ſi actor cõis fuit cõfeſſus habuiſſe à me
quod cõi debebã: ꝙ poſtea occaſione illius fiſcus
non poſſet me conuenire, niſi eo exiſtente non ſoluendo. pro
quo l. fi. ſ. ſi quis profeſſus. ff.de publi. & vec. & l. in cõtracti-
bus. ſ. nullo. de non nu. pecu. & non obſtat l. pręſes. ſ. de tranſ-
actio. vt dixi in d. ſ. illo. Ang.

S V M M A R I V M.

1 ☞Collega quando conueniatur pro alio collega.
2 Quod tempus inſpiciatur, vt quis ſoluendo non ſit, ad hoc vt
fideiuſſor conueniatur principali non excuſſo, quòd in priua-
to tempus litis conteſtatæ.
3 Si agitur contra vnum ex pluribus officialibus, quãdo agatur
prius contra nominatorem vel colegam, remiſsiuè.

L E X I I I.

QVoniam. Si diuiſa eſt adminiſtratio à iudice vᷣ
ab eius officialibus, primò conueniᵗ
gerẽs, fideiuſſores & nominatores ipſius, ꝗ̃ perueniaᵗ
1 ad collegam.h.d. †Oppo.ff.ad municipales l. Impe
☞rator. j. de peri. nõia. l. j. ☞Nota. iſtum text. ad limitationem
cap. ſtuduiſti. de procur. ꝙ licet dicatur ꝙ per ſpãle mandatum
derogatur generali: tamen fallit in procuratore ciuitatis vt hic
& ita allegat Bal. in l. ij. quãdo fiſcus vel priuatus. & Roma. in
ſuis ſingularibus in litera p. not. xxvj. Alexã. ¶Sol. intelligo
hoc ꝙ quis conueniᵗ pro collega, qui eſt repertus nõ ſoluen-
do tẽpe depoſiti officij. & cum cõcor. cum cõtrarijs ita dicit gl.
2 ¶†Opp. ꝙ inſpiciᵗ tẽpus litis cõteſtatę an ſit ſoluẽdo: vt l. in-
ter. ſ. j. ff. de fideiuſ. Sol. Illud in fideiuſſore priuati. ſecus in fide
iuſſore officialis. quod dic vt dixi in lege cõtraria. & plenè per
3 doct. in l. ex perſona. ſ. de ꝓba. ¶†Oppo. ꝙ prius deueniat ad
collegam, ꝗ̃ ad nominatorem: vt l. aduerſus. ſ. de magiſt. cõue.
Huius timore gl. hic diſtinguit plenè: quã no. & melius in lege
Imperator. ff. ad muni. In adminiſtratoribus priuatis, dic vt l.
j. ſ. nunc tractemus. ff. de tute. & ra. diſt. & de magiſt. conue. l.
aduerſus. & l. j. ſ. de tranſac. & ibi glo. & doc. Bar.

S V M M A R I V M.

1 ☞Debitores fiſci ſummatim exiguntur, quando autem non:
ſed ordinariè. nu.
2 Priuatus etiam debitor fiſci ꝙ non poteſt impetrare, vt debi-
tores ſui ſummatim exigantur.

HI qui. Debitores fiſci exigũtur ſummatim nec poſ
ſunt impetrare vt eodem modo debitores
ſui exigantur: ſed eorum exactio in ordinario iudi
1 cio repetenti reſeruatur. h.d. ¶†Nota ꝙ debitores
fiſci exiguntᷣ ſummatim. quod patet ex tex. q dicit ſine fruſtra
☞tione. ☞Vide Bal. in l. ij. in prin. C. qñ fiſcꝰ vel priua. & in l.
j. de cõdi. ex lege. In ea. l. in primo not. Nota iſtam dictionem,
omiſſa fruſtratiõe. quia denotat cãm ſummariã. adde ꝙ idem
in dictione protinus: vt in l. ij. & ibi oĩno vide Bal. C. vt lit. pẽ
den. Et idẽ eſt in dictione ſtatim: vt l. rem quę. & ibi vide Bar.
ff. de iure fiſci. q ponit vnũ pulchrũ dictũ: cũ quo dicto tranſit
Sali. in l. ſi quis poſt. ſuprà, de bonis pręſcrip. & Pau. de Ca. in
l. ſi marito publico iudicio. ſol. ma. licet Ro. conetᷣ impugnare
illud dictũ in l. j. ſ. j. ff. de ver. obl. Sed ad tollẽdas eius oblatio
nes, habeas recurſum ad diſtinctionẽ quã ponit hic Bar. & idẽ
in dictiõe illico, vt eſt tex. & ibi Bar. in l. pe. ſ. depoſiti. vbi idẽ
dicit in dictione, ꝗ̃ citius. & per Bar. in l. j. circa mediũ. ff. iud.
ſol. & ibi dicit idem in dictione, incõtinẽti. quæ oĩa nota ꝓ re
ſcriptis impetrãdis requirẽtibꝰ cãm ſummariã expediri. Ale.
2 ¶†Secũdò no. ꝙ nõ põt qs impetrare vt eodẽ mõ exigaᵗ, &
excutiaᵗ debitor ſuꝰ à fiſco. Tertiò no. ꝙ licet qs ſummariè, de
plano exigaᵗ à fiſco: non tñ ſummariè põt ipſe de facto exige-
3 re, alios. ¶†Ad primũ opp. & vᷣ ꝙ fiſcus debeat exigere ordi
nariè: vt l. facultas. ſ. ti. j. So. Quidã ſunt debitores fiſci iã reda
cti i numero debitorũ: puta ex aliquo cõtractu vel ob tributa,
vel ſi. & iſti cõueniuntᷣ ſummatim, vt hic, & j. de exacto. trib.
l. ij. & l. ſacrilegij in fi. ad l. Iul. pec. & in auth. vt iu. ſine quoq̃
ſuf. ſ. oportet. col. ij. & ibi tex. aſsignat rõnẽ. Quidã nõ ſunt re
dacti in numero debitorũ. Sed an ſint debitores vel nõ, dubi-
taᵗ, & ecõtra iſtos debet fiſcus agere ordinario iudicio: vt d. l.
facultas. & quod ibi dixi circa tertiam particulam.

S V M M A R I V M.

1 ☞Scriptura priuata ꝙ non faciat fidem pro ſcribẽte, vel eius
hærede, etiam ſi eſt fiſcus.
1 INter. †Scriptura propria non facit fidẽ pro ſcri-
bente vel eius hærede: etiã ſi fiſcus ſibi ſuc-
ceſſerit. h.d. Similẽ legẽ habes ſ. de proba. l. exẽplo.
Vnde ſi fiſcus occupans rem alicuiꝰ inuenit chartas
manu eius, cuiꝰ ſunt bona, ſcriptas, ꝙ aliqs erat ſuus debitor:
☞certè fiſcus non põt ex illis chartis aliquẽ cõuenire. ☞Adde
Bal. i l. in bonæ fidei. in iij. co. ſ. de iureiurãdo, vbi dixit ꝙ ſcri
ptura priuata mortui nõ ꝓbat, nec aliquã fidẽ facit, etiã ſi ſuc-
cedat fiſcꝰ vel eccleſia. Alex. ¶Et no. tex. iniquũ, & c. ſimile ha
bes in l. exẽplo. ſ. de prob. ¶Quęro, qd ſi in illo breui cõtineaᵗ
ſibi fuiſſe ſolutũ: nunqd faciat fidẽ contra ſe. Gl. determinat ꝙ
ſic. dixi plenè in l. nuda. ff. de do. & in l. contractus. ſ. de fide in
ſtru. In eadem l. in fin. adde Sali. & Ro. ibi in l. admonendi. de
iureiurãdo. Bar. & Ange. in l. quædam. ſ. nummularios. ff. de
edendo. & vide no. per Bar. in l. admonendi.

De fide inſtru. & iure haſtæ fiſcalis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 ☞Subhaſtatio in quibus contractibus requiratur, remiſsiuè.
2 Negatiua ꝙ probari poſsit per obliquum.
3 Decretũ ꝙ præſumitur interpoſitũ ex iuſtis cauſis, remiſsiuè.
4 Solẽnitas ſubhaſtationis ꝙ nõ probaᵗ interueniſſe, licet in in-
ſtrumento enuntiatiuè dicatur ꝙ facta fuerit.
Inſtrumentũ narrãs ſolẽnitatẽ interueniſſe nõ ꝓbat ꝙ interue
nerit: niſi potuerit adhiberi eodẽ loco & tẽpe cõfecti iſtrumẽti.
Enuntiatiua in cõtractibus inter eaſdẽ perſonas probat, quan
do id continetur, in quo partes ſibi poſſent præiudicare.
5 Solennitas extrinſeca non præſumitur.
6 Titulus qñ habeᵗ ꝓ nõ titulo, nõ excuſat à fructibꝰ ꝑcipiẽdis.
7 Procurator fiſci ꝙ habeat ius vẽdendi res fiſcales ſpãli manda
to interueniẽte, res aũt debitoris fiſci abſq; alio mãdato vẽdit.
8 Procurator fiſci vẽdens res fiſci, nõ põt habere fidẽ de pretio.
Habere fidem de pretio quis dicatur.
9 Venditio rei fiſcalis vel eius debitoris, vt valeat quæ interue-
nire debeant.
10 Subhaſtatio non requiritur quando venduntur res mobiles
quæ conſuete ſunt vendi in foro.

L E X I.

QVod in libellum. Si probatur ꝙ in ven
ditione rei debitoris
fiſci debita ſolennitas non ſeruetur: reſtituitur
res cum fructibus perceptis & percipiẽdis. hoc
dicit Barto.
Additio. In quibus contractibus requiritur hæc ſubſcri-
ptio, vide Bald. in lege, ordo. de executione rei
1 iudicatę. Alexand. ¶†Opponitur. innuitur hic quòd quis de-
a bet probare negatiuam[a]: contra de lege, actor. ſ. de probatio.

Præter

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Pręterea, q̃ ſolẽnitatẽ dicit, debet eã ꝓbare, vt l. q̃cũq;. §. fi. ff. de
pub. nõ q̃ eã negat. Sol. gl. dicit ꝙ hic ꝓbaẽ eo ipſo ꝙ cõtrariũ
nõ ꝓbaẽ. iſtud eſt facere violẽtiã literę: q̃a tũc nõ ꝓbaret ipſe, ſʒ
2 ius ꝑſumeret. ¶ † Vñ alij dicũt ꝙ hic erat ſcriptura q̃ dicebat ſo
lẽnitatẽ interueniſſe, cui eſt ſtandum, donec ꝓbeẽ cõtrariũ, q̃d
põt ꝓbari ꝑ obliquũ: vt l. optimã. ſ. de cõtra. & cõ. ſti. Iſta opi.
coĩter teneẽ: quã intelligo ꝙ hic erat ſcriptura q̃ hoc cõtinebat
diſpoſitiuè: q̃ño tali die, loco, & teſtibꝰ fuit facta ſubhaſtatio:
& q̃ño ꝓcurator fiſci ĩteruenit: et ſic de quolibet actu fuit factũ
inſtrumẽtũ ꝑ ſe: vt hic gl. inuit ꝑ l. cũ pręcibꝰ quã allegat Bar.

3 **Additio.** † Allegatur hęc glo. ꝙ decretum præſumitur in-
terpoſitũ ex iuſtis cauſis, & cum cauſæ cognitio-
4 ne. Vide Bal. in l. fin. de præ. mino. † Alexã. ☞ in gl. ibi, dum
allegant l. cũ p̃cibus quę gl. allegaẽ ꝑ Bar. in l. ſciendum. de ver.
ob. & in aut. ſi quis in aliquo documento. C. de eden. Alexan.
¶ Si eñ hoc continetur in inſtrumento enunciatiuè de præte-
rito: verbi gratia notarius hodie facit inſtrumentum vẽditio
nis, in quo narrat quomodo factę fuerũt ſubhaſtatiões debitę,
a & ſimilia: tunc illi inſtrumento ſtandum non eſt,[a] q̃a inſtrumẽ
tum non probat, niſi ea quę interuenerunt loco & tp̃e celebra
ti inſtrumenti, vt no. per Innocen. in c. quoniam contra falſam.
extra, de proba. ſed ſubhaſtationes nõ potuerunt interuenire:
quia debẽt ſtare viginti diebꝰ, vt ĩ. dicam: ergo &c. Præterea,
tunc non eſt inſtrumentum ꝓpriè de illo facto, ſed magis facit
narrationem alterius documenti. igitur &c. vt in aut. ſi quis in
aliquo documento. ſ. de eden. Pręterea, cùm iſta ſolennitas ſit
inducta in fauorem debitoris, cuius bona alienantur, & etiam
in fauorem fiſci: non poſſunt officiales, qui vẽdunt, renunciare
huic ſolennitati: nec etiam emptor: vt l. ius publicũ. ff. de pac.
Sed ſi eorum confeſsioni ſtaretur, iam inducta eſſet via ſimilis
renũciationi: ergo non valet l. doli mali exceptio. ff. de noua.
5 ¶ Et ſecundũ illud q̃d dicitur in l. optimam, ſ. ꝙ verba enun-
ciatiuè poſita in contractibus probant inter eaſdem partes in-
telligo quando id continetur in quo partes poſſunt ſibi præiu
b dicare[b] aliàs ſecus. Idem nota. in l. ſciendum. ff. de verborum
obl. Alij dicunt ꝙ hic pręſumunẽ oĩa ſolenniter acta: q̃d non
placet: quia hic loquiẽ de ſolẽnitate intrinſeca, quæ nõ p̃ſumi-
c tur.[c] dixi plenè in d. l. ſciendum. ¶ † Oppo. de l. ſi fundum. ſ. de
6 rei ven. vbi dicitur, ꝙ titulus excuſat à percipiendis. gloſſ. hic
variat. Tu dic ꝙ hic loquitur quando titulus habetur pro non
titulo. argumen. l. nec vllam. §. j. ff. de peti. hęredi. ¶ Venio ad
quæſtiones, & quęro primo contra quem agitur, & qua actio-
ne. gloſſ. remittit ad not. ſ. de iure fiſci. l. iij. & ibi examinaui.
7 ¶ † Quęro, quis eſt, qui habet ius vendẽdi res fiſcales, vel de-
bitoris fiſci. Gl. dicit ꝙ procurator fiſci, vel cui princeps man-
dauit. Item in principio gloſſ. magnæ dicit ꝙ talis venditio
debent fieri interueniente procuratore fiſci. ¶ In cõtrarium vi-
detur ſ. ſi propter publi. pen. l. ij. vbi videtur quòd debeat fieri
authoritate pręſidis. Breuiter circa hoc dico, quandoque exa-
ctionem tributorum vectigalium, & ſimilium fiſcus vẽdit alij:
quandoque illud facit per ſuos officiales nomine fiſci exigen-
tes. & iſti duo modi notãtur in l. j. §. hic titulus. ff. de publi. in
prin. magnæ gloſſ. Primo caſu, illi emptores dicuntur eſſe illi,
qui habent ius vendendi: tamen hoc faciunt authoritate præſi
dis: vt d. l. ij. ſi propter pub. pen. ¶ Secundo caſu iſtud fiet au-
thoritate procuratoris fiſci. ita loquitur hic. Sed contra hoc in-
ſtatur de l. j. ff. de offic. procu. Cæſaris. vbi non venit ſine ſpe-
ciali mandato. Quędam parua gloſſ. hic dicit aliud in procura
tore Cæſaris, aliud in ꝓcuratore fiſci. Tu dic idem in vtroq;,
vt ff. de iure fiſ. l. ſi fiſcus. in fin. & hic loquitur in venditione re
rum debitoris fiſci: ſed ibi loquitur in vẽditione rerũ quę ſunt
8 in patrimonio Principis. ¶ † Quęro vtrum procurator fiſci de
beat vendere rem pręſente pretio, vel poſsit habere fidẽ de pre
d tio.[d] dicit gloſ. pretio pręſente: vt l. ſi procura. in fin. ff. de iure
fiſ. & l. à diuo Pio. §. ſed ſi emptor. ff. de iudica. Qualiter autẽ
quis dicatur habere fidem de pretio, vide textum & gloſſ. in l.
quod vendidi. ff. de contrahend. empt. ¶ Quæro, nunquid in
iſta venditione neceſſaria ſit ſcriptura. glo. dicit ꝙ non: vt l. iij.
9 infrà. eodem titu. ¶ Quęro quot requirantur ad hoc vt valeat
venditio rei fiſcalis, vel debitoris fiſci. dic vt in prin. gl. magnę,
& in l. iij. ſ. de iure fiſ. & no. in l. j. ſi aduerſus fiſcũ. & l. ſi quos.
de reſcin. vendi. Bar.

10 **Additio.** † Adde ꝙ ſubhaſtatio non requiritur in vendi-
tione rerum mobilium, quæ conſuetæ ſunt ven-
di in foro, vt no. Bal. in l. j. ad fi. C. ſi propter pub. penſi. Et ad-
de ꝙ in ſubhaſtatione Reipublicæ requiritur pręſentia officia
e lis[e] l. fina. & ibi Bal. C. noua vecti. Alex. ¶ † Nota gloſſ. ma-
11 gnam & gloſſ. paruam ſuper verbo, mala fide ꝙ mala fides pr
ſumitur interueniſſe, quando ſolẽnitas fuit omiſſa. & ordo de
bitus non fuit ſeruatus. quod not. Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞ Agere tanq; vnus de populo ꝙ quis poteſt, etiã pro ſuo
intereſſe.
2 Venditio facta ſine ſolennitate, & concluſione pretij, etiam à
fiſco, non valet.
3 Cumulari in libello ꝙ plures cauſæ poſſunt, ſi quælibet per
ſe ſit ſufficiens: & ſufficit alteram probari: niſi quis ſe adſtrin-
xerit ad vtrũq; probandum.

LEX II.

DVplex. Hæc lex dicit idem quod præcedens, ſi
in venditione debita ſolennitas nõ fuit
1 obſeruata, res vendita retractatur. h. d. ¶ † Nota ꝙ
quis põt quandoq; agere ſicut quilibet de populo:
& etiã pro ſuo proprio intereſſe, vt hic, in fi. ibi: cauſa indẽni-
tatis. Simile habes in l. licet. in prin. ff. de ꝓcu. & quod no. in l.
2 iuris gentiũ. §. ſi paciſcar. ff. de pac. ¶ † Nota ꝙ ſolẽnitas omiſ
ſa, & gratioſa & venditio rei ꝓpter paruum debitum, pręſup
3 ponunt fraudẽ eſſe factam: & ideo retractabiẽ. ¶ † Nota ꝙ in
libello poſſunt accumulari plures cauſæ, quarũ quælibet ꝑ ſe
f eſt ſufficiens.[f] Facit quod no. ſ. de edẽ. l. edita. Et ſufficit alterã
probari, vt no. extra, de reſcrip. c. ij. in fi. niſi ſe adſtrinxerit ad
vtrũq; probandum. quod dic vt pleniſsimè dixi. ff. de re iudi.
l. diuus. et dixi in d. l. edita. ſ. de eden. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Res ꝙ fuerit empta à fiſco, & quæ requiruntur ad acquiſi-
tionem dominij, poſſunt probari per teſtes.
2 Fiſcus vendens non poteſt habere fidem de pretio.
3 Probationis appellatione, intelligitur de idonea.
4 Venditio et pretij ſolutio probari poteſt per teſtes, & ibi quã
do hoc poſsit.
5 Exceptio, quem de euictione teneat actio, eundem agentẽ &c.
ꝙ apponatur ad merita et ad proceſſum.
6 Res empta per vxorem erit vxoris, et nõ viri, licet præſumaẽ
empta de pecunia viri: ſed ipſa tenetur ad pretium viro.

LEX III.

1 ETſi inſtrumenta. † Emptio à fiſco facta, &
alia quæ requiruntur ad
acquiſitionẽ dominij. poſſunt probari ſine ſcriptu
ra. h. d. ¶ Pro declaratione legis quæro quo iure fi-
ſcus vendit. Reſpõdeo, vel fiſcus vendit vt ſuum propriũ: vel
vendit tanq̃ matris diu ceſſantis in ſolutione debiti, vel tribu
ti: cui matri fiſcus poſtea ſucceſſerat, qui fiſcus non vendicat.
2 ¶ † Hoc præmiſſo nota ex lege iſta ꝙ pretium debet eſſe ſolu-
tum, cum fiſcus vendens non poteſt habere fidem de pretio:
vt not. ſ. eod. l. j. & infrà titu. ij. l. j. ff. de iure fiſ. l. ſi procurator.
3 ¶ † Secundò nota illud quod tex. dicit, in quibuſcunq; proba
tionibus, &c. et gl. dicit, ſcilicet idoneis. quod eſt notabile pro
4 pter ſtatuta, & alia multa. ¶ † Tertiò nota ꝙ vẽditio & pretij
ſolutio poteſt probari ſine ſcriptura. ¶ Ad iſtud oppo. ſupra
titu. j. l. ſecunda. Solu. Quidam ſunt debitores fiſci in numero
debitorum redacti: & ibi non poſſunt probare venditionem,
nec ſolutionem ſine ſcriptura, vt d. lege cõtraria. Quidam nõ
ſunt debitores, ſed aliter cum fiſco cõtrahentes: et tunc totum
contractum & ſolutionem factam in ipſo contractu poſſunt
5 probare per teſtes. ita loquitur hic. ¶ † Nota ꝙ hic videtur ca
ſus ꝙ illa exceptio quẽ de euictione tenet, &c. de qua in l. ven-
dicantem. ff. de euict. impedit litem cõteſtari, vt hic, in fi. l. ibi:
referre quæſtionem procurator meꝰ non ſinet. quaſi dicat, nõ
patietur litem conteſtari. Aliæ leges vidẽtur dicere ꝙ talis ex
ceptio opponatur ad merita cauſæ magis q̃ ad impediendum
proceſſum: vt dicta. l. vẽdicantem. & ſuprà, de euic. l. exceptio
nem. et ſuprà, de rei vendicatione. l. cum à matre. Poſſumus ta
men dicere vtrunq; procedere, & ꝙ opponatur ad merita cau
ſæ, & ad proceſſum, per hanc legem, & leges ſuprà allegatas,
6 facit l. venditrici. de reb. alie. nõ alie. ¶ † Vltimò facit hęc lex,
quòd ſi vxor alicuius emit aliquã rem, illa res ſit vxoris. Non
obſtant leges dicentes ꝙ quicquid quærit vxor præſumiẽ de
bonis viri, vt l. etiã. ſ. de dona. inter virum & vxo. & l. Quin-
tus. ff. de donatio. inter vir. & vxo. quia fateor ꝙ præſumitur
empta de pecunia viri, & vxor teneatur ad pretium viro: tamẽ
res non erit viri, ſed vxoris, vt hic, & l. j. & l. multũ. ſ. ſi quis al-
teri vel ſibi. Bar.

Additio. Vide Bal. in l. ſi vxore. de cõdic. inſertis. & Bart.
in l. ſi filij. de do. inter vir. & vxorem. Alexander.
☞ Facit vxor quæ emit rem aliquam, vel acquirit, præſumaẽ
acquiſiuiſſe de bonis viri. Adde quod no. Bart. in ſuo tractatu
de duobus fratribus, in ij. colum. in verſi. quartò quæro quid ſi
dubitaẽ. Adde omnino no. per Bal. in l. ſi vxorem de cõdi. iſer.
& no. Inno. in c. cũ officijs. de teſtamentis. Sed quid in concubi-
na: an præſumaẽ acquiſiuiſſe de bonis amãtis. Dic ꝙ ſic: ar. l. ſi. ff.
de ac. & obli. Ita dixit Bal. in l. cũ oportet. C. da bõis q̃ li. & idẽ

a ¶ † Non eſt. adde Pau. de Ca. in cõſ. lxxxix. & q̃d per And. Bar. ĩ c. cõſi. inci. ſcripſit eccleſiaſticus. xiij. col. & poſt cõſil. d. Alex. de Im. ciij. iij. par.

b ¶ Pręiudicare. adde Fe. ĩ c. cũ iure q̃ off. de leg. & d. So. ĩ cõſ. ccxiij. inci. in p̃nti cõſultatione. verſi. ſcd̃a cõcſo, circa fin. in ij. p̃te. char. lxxviij.

c Nõ p̃ſumitur, adde text. in l. q̃cũq;. §. interdum. & ibi Bar. ff. de publi. & vide Spe. in tit. de proba. §. j. verſi. ſequiẽ. & §. iij. verſi. iij. ꝑ inſtrumenta.

d ¶ Fidẽ de pretio. Adde q̃d ĩ ꝓcuratore priuati. Lud. Ro. ĩ ſuis ſing. nu. liiij. incip. ꝙ habẽs mandatum ad vẽdendum.

e ¶ Officialis. Adde do. Alex. etiã ĩ l. ſi citatio. q̃ publica.

f ¶ Quælibet per ſe eſt ſufficiẽs. Adde Bal. in l. per diuerſas. q. xj. ſ. mãd. & iſtũ oĩno cõſil. ſuo cxl. inci. cõe de l. ĩgna. & ibi poſui in addi. ad ipſum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dicit Bal.ibi in muliere adultera,vt accipiamus in meliorē par
tē,& ſic videatur quæſiuiſſe de bonis mariti.Caſus eſt ſingu-
laris ī l.ſi miles.§.miles.de adul.niſi fortè publicè negotiaref:
quia tunc præſumif ex quæſtu quęſiuiſſe, ſecundū Bal.in d.l.
cùm oportet.in quinta col.Quid in officiali fiſci:vide gl.Bar.
& ibi dixi in l.facultas.in fi.s.de iure fiſci.Quid in rectore ho
ſpitalis.Bar.ꝙ idē.in aut.licētiā.C.de epi.& cle.per text.vnde
ſumitur.& ibi,quid de prelato eccleſię,de quo aliqd dixi poſt
Bar.s.in d.l.facultas Quid in filiofami.Io.An.ꝙ ſic:in c.inue
ſtigandum.de pecul.cleri.de quo tamē per gl.Bar.Bal.et alios
in d.l.cū oportet.quid in vidua poſt mortem mariti, vide Al
bericum ſingulariter in l.etiam.C.de do.inter virū & vxo.&
Ange.in conſi.cxlj.& Ro.in ſuis ſingularibus,in ſexto no.de
eo quod dixi de concubina.vide etiam Bal.in l.j.de natura.li.
Alexan.

SVMMARIVM.

1 ☞In venditionibus rerum fiſcalium fiendis ſub haſta, tēpus
ſtatuitur arbitrio iudicis augendo,non minuendo. & vide in-
frà nu. 7.& nu.8.
2 Diſpoſitio huius legis ꝙ etiam habeat locum in venditionib⁹
rerum priuati,vel ciuitatis.ſi tempus ſubhaſtationibus ſit ap-
poſitum per officialem habentem poteſtatem.
3 Offerens intra tempus ſubſtitutionum obligatur,& dicitur ta
lis contractus perfectus.
Contractus qui celebratur cum incerta perſona non vitiaf ꝓ
pter temporis interuallum.vel partis abſentiam.
4 Officialis ponens ad incantum rem vendendam,obligatur ad
vendendam ſi in ſubhaſtatione dicit ꝙ plus offerenti dabitur,
vel ſi fiſco expediebat dare plus offerenti,aliàs non.
5 Nouum pręconium in ſubhaſtandis reb⁹ poteſt fieri, ſi in pri-
mo nullus obtulit.
6 Termini extraiudiciales intelliguntur perēptorij,licet hoc nō
adijcitur.& j.nu.7.quādo non poſsit augeri.
9 Qui primò obtulit minus,ſi modo offert plus q̃ ſecundus, an
admittatur.
10 Ciuitas poteſt legem condere,intra quòd tempus venditio re-
rum ſuarum fiat.
11 Subhaſtatio ꝙ fieri debeat in vendendis rebus minorum.

SI tempora. Hæc eſt difficilis lex, & hoc dicit:
Intra tempus in ſubhaſtatione ſta-
tutum quilibet veniens admittitur,licet res iam al-
teri fuerit vendita.hoc dicit.¶Primò ponitur caſus
ꝙ plus offerenti intra menſem dabitur,ſi intra q̄ndecim dies
vnus centum promiſit,& ei omnia adiudicauit ꝓcurator fiſci.
Modò poſt quindecim dies alius venit & promiſit pluſquàm
iſte emerit:certè iſte plus promittens intra menſem debet au-
diri,& ei debet adiudicari, licet primò fuerit tradita illi. Lex
☞iſta tractat materiā ſubhaſtationis,de qua etiam videas gl.
no.in l.creditor.C.de diſtrac.pig.& Bal. & Ange.in l.fi.C.de
iure do.impe.Et formam ſubhaſtationis vide per Bar.in l.lici
tatio.in princ.ff.de pub.& ibi plenè de materia.& vide etiam
Ang.in l.j.s.eo.& ibi vnū elegās dictū in hac materia poſuit,
ſ.ſi in ſubhaſtatione alicui⁹ datij.duo rūdet:aut adinuicē eodē
tēpore,& loco,quod locus eſt gratificationi.qđ tene mēti: qa
pluries vidi de facto,qđ dictū ſequif Laudēſis in ſuo tractatu
de principe in tit.de fiſco.in lxiij.cōclu.Et in materia vide vnū
cōtra referendarios gratificantes publicanis ī ſubhaſtatiōe da-
tiorū.& per Bar.in l.j.j.de paſcuis publicis.Itē adde an iudex,
qui facit ſubhaſtare rē debitori,tenef ipſe de euictione empto
ri.Dic ꝙ nō,in l.ſi ob cām.C.de eui.vbi Bal.ꝑ illum tex.& eſt
ratio:quia dicif executor iuris,& per cōſequēs neceſſari⁹,quo
caſu nō tenef ex aliquo cōtractu.l.qui pignori.ff.de euic.ſcđm
Bal.in d.l.ſi ob cām.in fi.qđ no.adde ꝙ ſubhaſtatio eſt tātę vir
tutis,ꝙ nō habet locū ī ea deceptio vltra dimidiam iuſti pretij,
in l.j.j.de pręd ijs curialiū.& no.Ang.in repe.l.ſciēdum.ff.de
ver.obl.in fi.quartę col.Alex.¶No.Scđm iſtā lec.† ꝙ tp̄s ſta
1 tuif arbitrio officialis vēdētis.¶Scđò no.ꝙ licet vni vēdita ſit
res ītra tp̄s,admittif ali⁹ plus ꝓmittēs.ita intelligit gl.quā no.
¶Opp.cōtra iſtā lec.ꝙ primò tp̄s ſit limitatū xx.dierū,vt s.de
ſac.ſan.eccl.aut.hoc ius porrectū.& fuit no.s.e.j.& hac l.ſcđm
a tertiā lec.¶So.officialis pōt augere[a] terminū ex ſuo arbitrio.
ita loquif hoc lec.nō aūt minuere,vt in contrario.Ratio:qa in
2 augendo eſt fauor fiſci:quia plures venire poterunt.¶†Quę-
ro,nunquid hęc lex habeat locum in venditione rerū priuata-
runt,vel ciuitatū.Gl.dicit hic ꝙ nō.Tu dicas ꝙ verū eſt quātū
ad hoc ꝙ in vēditione rerū,ciuitatū,vl̄ priuatarū ſit adiectum
certū tp̄s à lege.¶Sed ſi adijceref per officiales vēdentes ſuo ar
bitrio:tūc hęc lex poſſet habere locū:qa qlibet veniēs intra tp̄s
admittif ſine dubio:ſi nulli iam eſſe facta venditio.ſed ſi alicui
eſſet facta:tūc ſi eſſet facta ſimpliciter, adhuc admitteref alius
plus ꝓmittēs.Intelligif eñ eſſe facta ſub cōditione, niſi melio
rem cōditionē attulerit alius intra tp̄s appoſitū in ſubhaſtatio
ne,vt hic,ſecundū iſtam lec.Poſſent tñ in vēditione eſſe appo
ſita talia verba, ꝙ per ea appareret [b]eſſe receſſum ab illo pa-
cto facto in illa ſubhaſtatiōe.ſi tñ eſſet priuat⁹ vendēs, vel ali⁹
officialis habens de hoc authoritatē:iſta lex de hoc locū nō ha
beret:& alius admitteref. ſecus ſi poteſtas talis officialis ſe ad
☞hoc nō extēderet.& ita intelligif hæc glo.☞Nunquid autē
ſubhaſtatio habeat locum in rebus ciuitatis,adde tex.in l.j.de
3 in diē addict. Alex.¶†Quæro, quid ſi vnus vadit intra tēp⁹
ſubhaſtationis,et offert:an ex hoc obligetur.Videtur ꝙ non:
quia inter interrogationem factam per præconem,& oblatio
nem illius interuenit ſpatium.ergo non obligatur, vt l.j.§.j.
ff.de verb.oblig.¶In contrarium eſt ſciendum ꝙ contractus,
qui celebratur cum incerta perſona,non vitiatur propter in-
teruallum tēporis,nec propter abſentiā cōtrahētis.Exemplū:
ſi habeo rem pro derelicto,videor eam donare occupanti.l.ſi
id quod.ff.ꝓ dere.& ſic incertæ perſonæ.Iſta donatio nō im-
pedif,licet alius occupet me abſente,& ex interuallo:vt l.qđ
ſeruus.de ſtipu.ſeruo.Item pecunia quæ ꝓijcif à principe,vel
à cōſulib⁹ in populū,datur occupāti.ff.de acq.re.do.l.qua ra
tione.§.pe.in xx.rñſo.ita in ꝓpoſito ꝑ illū pręconē,videor cō
trahere cū incerta perſona,videlicet cū plus offerēte.ideo ſi ve
nit ex interuallo,vel ſi offert notario etiā nō præſente officia
☞li perficif cōtract⁹.dixi in l.licitatio.in pri.ff.de pub.☞Quæ
ro,quid ſi vnus longū interuallū nō vitiat cōtractū celebratū
cū incerta perſona.Adde Bar.& ibi dixi in l.licitatio.ff.de pu
bli.Et in materia ſubhaſtatiōis,adde ꝙ ſi ponēs rē ad incantū.
ponat maius pretiū q̃ valeat,vt volēs rem emere carius emat,
incidit in crimen ſtellionatus.Tex.eſt ſingularis ſecundū lect.
Bar.in l.iij.§.item ſi quis de crimine ſtellionat⁹, et refert Lan.
4 in ſuis ſingularib⁹ ī litera p.no.lxv.Alex.¶†Quæro vtrū of
ficialis ipſe obligetur ad vendendum illi plus offerēti. Hic vr̄
b caſus ꝙ ſic.[b]hoc intellige verū,ſi verba præconis hoc dicunt.
ꝙ plus offerenti dabif ſecundū formā poſitam hic in gl.et in
auth.hoc ius porrectū.Sed ſi pręco ſimpliciter diceret,qcunq;
velit emere,veniat ad offerendū intra talē diē nec adijceref,et
plus offerenti dabitur:tunc nō cogitur dare plus offerenti:qa
ad hoc ſe non adſtringit.poterit enim eſſe, quod hoc fuerit fa-
ctum ad explorandū valorē rei,magis q̃ ad vēdendum:vt l.ſi
ſeruus.in prin.de condi.fur.quod no.et ita caueas quādo facis
præconizare:qa vno caſu cogif,alio nō. ¶Itē hoc intelligo ſi
fiſco expediebat dare plus offerenti.poſſet eñ eſſe qđ eius in-
tereſſet dare minus offerenti:qa offert faciliorē ſolutionē, vel
quia magis idoneus:vt l.cū q.in fi.ff.de in diē addict. et l.Sabi
5 nus.eo.ti.¶†Quęro,vtrū poſt lapſum primū terminū poſſet
c fieri de nouo p̄coniū,[c]et dari alia dilatio gl.no. hic dicit ꝙ nō
vt l.ij.j.de loca.p̄di.ciui.li.xj.qđ puto verū,ſi in primo termi-
6 no aliquis obtulerat cui ius erat quæſitū.¶†Ex quo habes no
tare ꝙ iſti termini extraiudiciales intelligūtur peremptorij,li
cet hoc nō adijciaf,vt hic vides.et vide Inn.in c.cū à nobis. vl
tra mediū.extra de ele.et ꝓbaf in l. Titia.§.vſuras ff.de leg.ij.
quod no.ꝓ terminis qui ſtatuūtur in īterpellationib⁹ et ꝓte-
7 ſtationib⁹,et ſimilibus actibus extraiudicialib⁹.Prædicta†ve
ra,niſi eſſet perſona,per quā poſsit peti in integrū reſtitu. tūc
enim poſſet impetrare in integrum reſtitu.vt maius tp̄s appo
naf in licitatiōe:vt l.et ſi ſine.§.quæſitū.ff.de mino.¶Secūdò
modo legif hæc lex,ꝙ tp̄s augmēti fuit appoſitū ex ipſo con-
tractu:et ſic fuit pactū addictiōis in diē.Hæc lec.vera eſt in ſe:
tñ nō habet dubitationē.Tertia lec.eſt,ꝙ hic loquif de tpe ſta
tuto à lege,ſcilicet viginti dierū in rebus fiſcalib⁹, ſicut ī reb⁹
eccleſiarū:vt ī auth.hoc ius porrectū.licet gl.hic dubitet. tñ s.
8 eo.l.j.ponit ꝓ cōſtāti ꝙ tenef cōiter.†& ſcđm hoc ſi min⁹ tp̄s
apponaf in pręconio intra xx.dies admittunf licitatores:quia
officialis illud tp̄s augere pōt,minuere aūt nō:vt l.iiij.§.cōdē
9 natū.ff.de re iu.dixi s.in prima lec.¶†Quæro, qd ſi ille q pri
mò obtulit min⁹,nūc velit offerre pl⁹ q̃ ſecūdus: an admittaf
iterū?gl.dicit,ꝙ ſic.& bñ.¶Quęro,qd de fructib⁹ medio tpe
10 perceptis?Dic vt in gl.¶†Quęro,cū in vēditiōe rerū ciuitatis
nō ſit tp̄s ſtatutū à lege:an ciuitas de hoc poſsit ꝓpriā legē fa-
cere?Dic ꝙ ſic,vt l.Luci⁹.in fi.ff.ad municip.& infra de vēdi.
11 re ciui.l.j.& ij tāgif hic in fi.j.gl.¶†Quęro,an cū executores
vltimarū volūtatū vēdant,debeāt facere ſubhaſtatiōes:an cū
vēdūf res minores.dixi de hoc plenè ī l.alio.ff. de ali.& cib.le.

Additio. Et ꝙ in rebus minorum locum habeat ſubhaſta-
tio,videtur ꝙ ſic,in l.ait prætor.in pri. & ibi per
Guł.ff.de mino.Et in quo differat populus à fiſco ſi iſta ſolen
nitas non interueniat.dic vt ibi per eundem. ¶Quæro an in
rebus minoris alienandis debeat fieri ſubhaſtatio. Videtur
d quòd ſic:[d]quia Reſpublica & minor æquiparantur:ergo &c.

Præterea

a ¶Augere. Adde ꝙ circa hoc etiam poteſt eſſe rō, prout ī ſimili dicit Bal.ī l.fi.col j.ver.q̄ro qd ſi dictū.s.q admit. vbi ꝙ qñ ſtatuitur certus terminus à iure ad aliqd faciēdum,talis termin⁹ non pōt præueniri,ꝓrogari aūt ſic. de quo aliquid ꝑ Old.ī cōſi.ſuo lx. & ibi qñ iudex poſsit terminum à iure datū ꝓrogare,et vide &c.Pan. in cle.ij.de appel. adde qđ qñ tp̄s nō eſt taxatū à lege. tūc debet à iudice taxari ei⁹ arbitrio. gl.eſt ī l.ſi cōſtāte.§.pe.ī ver.tp̄s.ff.ſolu.ma.& tex.et ibi Bar.ī l.j.§.ait prætor.in prin.ff.de iure deli.& gl.in c.j. in verſic.ꝓponif. de reſti.ſpo.in vj.

b ¶Qđ ſic.Sed quid in rebus eccleſiæ? dic ꝙ ſecus: qa debent tradi offerēti iuſtū pretiū, licet alter plus obtulerit: vt d.gl.alle.in tex.& Lu.Rom.in ſing.ſuis ſin.īci.vēditio.verſic.ſcis ꝙ Reſp.& Bar.Cep. in trac.de cōtractu ſimula.in ij.p̄ſum. & x.q.ij.ꝑ Archi.

c ¶De nouo præconiū, & dari alia dilatio. Adde ꝙ rō vr̄, qa qui nō facit in tpe vr̄ poſt tp̄s ꝓhibitum, vt eſt tex.ī l.Imperator. ff.de poſtu.& ponit ī ſimili Bar.ī l.ſtatuliberū.§.ſtichū.ff.de leg.ij.& in l.Titia.de act.et in l.ſi eadē.& ibi Gul.de Cu.&Sal. s.q accu.non poſ. Bal.ī l.acce.q.xxj. s.de vſu.& no.Cano.in c.cū in tua. extra q ma.accu. nō poſ.& Car.in Cle.cōſti.§.j.q.vj. extra de elect.

d ¶Quod ſic. Tu tñ vide Bal.in d.auth. hoc ius porrectū. s.in tex. Alex.ī ij. col.verſi.ſed hic q̄rif: vbi dic:nō eſt neceſſaria, ſi bona fide fiat venditio. ſed vide Inn.in c. dudū.in gl.in ver. defenſore. de reb. eccle.non alie.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Preterea ĩ alienatiõe rei minoris debet eſſe ſubſcriptio iudicis:
vt l.ij.ſ.de aſſeſ.& gl.ſecũda in l.prima.ff.de offic.aſſeſ. Angel.
☞☞ An qñ vendit̃ res minoris vel teſtatoris ꝑ executores vlti
marũ voluntũ fiat ſubhaſtatio,adde Bal.in l.ordo.de executi.
rei iudi. Quid de ſubhaſtatiõe rerũ eccl.vide latè An.hæc idẽ
cũ duob⁹ ſequẽtib⁹.iij.colla.in auth.de alie,& emphy. Alexã.

SVMMARIVM.

1 ☞Venditio facta à fiſco retractatur propter tributa, non ob
aliam cauſam.
2 Minor qũ iuuetur contra venditionem rei ſuę à fiſco factam.
3 Emẽs res exbãnitorũ tenetur illas exbãnitis reddere ex forma
capitulorum pacis hoc dicentium.
4 Res priuati ob publicam vtilitatem auferri poteſt.

Venditio facta à fiſco ſolenniter,
QVæcunque. non retractatur prætextu reſcri-
pti,vel minoris ætatis.h.d. ¶Ad euidentiã quæro
quid eſt dictum pro reliquis prodigorum. Dic vt in
glo. ¶Opp. ꝙ poſsit reſcindi: vt l.prędijs.ff.de iure fiſ. Sol.di-
cit gl.ibi ꝓ tributis: hic pro mala adminiſtratiõe,vel ꝓ debito
alio ex cõtractu,vel maleficio. Iſta ſolu.eſt obſcura. ¶Quidã
intelligunt quòd ibi ꝓ tributis.ſ.non ſolutis facta fuit vendi-
tio: ideo poteſt reſcindi. Hæc expoſitio non valet,vt in l.ꝓxi-
1 ma.& ibi dicam. ¶†Dic ergo ibi ꝓ tributis,ſcilicet põt res vẽ-
2 dita auocari,non pro alio debito. hoc dicã.j.l.prox. ¶†Oppo
nitur de l.fi.ſ.ſi aduer.fiſcũ.vbi minor iuuatur. Gloſſ.ſoluit.tu
dic latius: Aut fiſcus vendit rem minoris vt ſuam:& iuuat̃ mi-
nor,vt lege cõtraria. Aut vendit vt ſibi obligatam pro tribu-
tis:& tunc aut minor vult reſtitui anteꝗ̃ vendatur ex eo,quia
res incidit in cõmiſſum.& iuuatur minor: vt j. de fun. pa.l.ij.
& l.Imperatores.ff.de pub. Aut vult reſtitui poſtꝗ̃ res fuit vẽ
dita:& tũc ſi tutor vel curator interuenerit,nõ reſtituitur: vt
3 hic. Aliàs ſec⁹.l.fi.ſ.ſi ob pu.pen. ¶†Vltmò facit hęc lex ꝙ illi
qui emerunt à communi Peruſij ſolenniter vendente res exbã
nitorum,non cogantur res emptas reddere exbannitis ex for-
ma capitulorum pacis hoc dicentium: quod probo. nam ſi nõ
valet reſcriptum Principis,vt hic: multò minus ſtatutũ vel pa
4 ctum ciuitatis. ¶†In cõtrarium eſt veritas. nã hic loquitur qñ
Imperator reſcripſit propter vtilitates priuati Impetrantis tñ.
ſecus ſi propter publicam vtilitatem: tũc em̃ põt res priuato-
rum auferre,& eodẽ mõ ciuitas: vt ſ.de iure fiſc.l.certa forma.
& l.itẽ ſi verberatum.ſ.j.ff.de rei ven.de euic.l.Lucius.& l.vẽ
☞ditor.ſ.ſi cõſtat.ff.cõia p̃dio. ☞Rõne publicæ vtilitatis poſ-
ſunt res priuatorum accipi per principem. adde Angel.in l.be
ne à zenone.de quadri.pręſcrip.& quę ſcripſi poſt Bart.in l.ij.
ſ.ſi quis à principe.ff.ne quid in loco publico. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Emens rem à priuato,vel fiſco ſolũ tenet̃ ad tributa.

Qui ſolẽniter emit à fiſco ſolũ ad p̃tiũ te
SIquis. net̃,& ob aliud debitũ nõ conuenit̃.h.d.
¶Opp.ff.de iure fiſ.l.prędijs. Quidã dicũt ꝙ hæc
lex corrigit illã. Alij ꝙ ibi vẽdunt̃ vt p̃dia tributa
ria: hic vt alia. Tu dic vt ſ.l.proxi.& dicã ſtatim in diſtinctiõe.
¶Opp.de l.Imperatores.ff.de pub.& vectig. Sol.ibi priuatus
vẽdit priuato: hic fiſcus priuato,ſecundũ gl.quã tenet Dy.in l.
1 cõtraria.vbi diſtinguit. Tu tñ pleni⁹ dic. †Qñꝗ̃ priuat⁹ vẽdit
priuato:& tũc emptor põt ꝓ tributis cõueniri,& reliqs: vt d.
l.Imperatores. Aut ꝑ fiſcũ cõcedunt̃ priuato,tũc qñꝗ̃ cõcedũt̃
per modũ cuiuſdã trãslatiõis.nõ vẽditiõis: tũc nou⁹ poſſeſſor
ad tributa nõ tenet̃: vt j.de cenſib.l.fi.& de fun.rerũ priua.l.ij.
Aut trãsfert fiſc⁹ per modũ vẽditiõis:& tũc aut fiſc⁹ vẽdit vt
ſuã ꝓpriã:& emptor nullo mõ põt cõueniri: vt j.titu.iij.l.& l.
bene à zenone.ſ.de quadri.p̃ſcrip. Aut vẽdit eã vt alteri⁹ debi
toris fiſcalis:& tũc aut vẽdit eã ꝓpter tributa nõ ſoluta:& em-
ptor vlteri⁹ nõ tenet̃,vt hac leg. Aut ꝓpter alia debita nõ ſolu
ta:& tũc aut conuenit̃ ꝓpter alia debita:& nõ tenet̃,vt ſ.l.ꝓ-
xi. Aut ꝓpter tributa:& tũc tenet̃,vt l.prædij.ff.de iure fiſci.
☞☞Not.hãc l.& adde ꝙ nõ ꝓcederet hęc lex in priuato emẽte
à priuato,ſecundũ gl.hic: cui adde Bart.in l.licitatio.ſ.fiſc⁹.ff.
de publ.& in ſ.mercatores.eadem l. Alexan.

De uenditione rerum fiſcalium cum priua.communium. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Commune quod eſt,meum eſt.
2 Fiſcus ꝙ poſsit totam rem etiam dimidiã vendere, quã habet
cum alio communem,ſi ſibi ſit vtilis.
3 Res obligata fiſco & alij,poteſt per fiſcum vendi.
4 Pœna quæ partim applicatur fiſco,partim parti,debet tota
ſolui fiſco.
Tamen ſi ſoluerit parti liberatur: nec fiſcus impedire poteſt.

LEX Vnica.

Ratione partis fiſcus poteſt vende-
FOrma. re totum.h.d. Vides hic ꝙ reſtituit̃
pretium pro parte eius,qui dominiũ partis ha
1 bet. ¶†Opp.ſ.de commu.re.alie.l.j.& ij. Sol.
Speciale eſt hic in fiſco: & ſic nota caſum hic,
a vbi quod cõe eſt,meũ eſt[a],etiã quo ad diſpo-
ſitionẽ ſuꝑ toto.qđ dixi plenè in l.ſerui electiõe.ſ.j.ff.de leg.j. a ¶Eſt. Adde Feli. in c. humanum.j. di.& Pau. de Ca.ĩ cõſi.ccxlj.& Ioan. cal.in cõſil.xxij.in ti.de præben.
Opp.ad finẽ,ꝙ imo debeat agi corã ꝓcuratore Cæſaris nõ co
rã iudice emptoris: vt l.iij.ſ.de iure fiſci. Solu.hic loquit̃ qñ te-
nuit vẽditio ita ꝙ fiſc⁹ nõ tenet̃. ibi aũt qñ vẽditio nõ tenuit:
vel aliter qđ hic dicit̃ apud ſuũ iudicẽ.dic.i.apud procuratorẽ
Cæſaris: vt l.iij.& l.fi.ſ.ſi aduer.fiſcum. ¶Quæro quid ſi fiſcus
nullã partẽ habeat in re,an valeat vẽditio. Dic vt in gl. qđ in-
tellige niſi venderet̃ ob ceſſationẽ tributorũ: vt ſ.tit.j.ꝑ totũ.
2 ¶†Quęro verũ hęc lex habeat locũ in oĩ re etiã diuidua. Glo.
determinat ꝙ ſic. Tu dic ꝙ iſtud eſt hic permiſſum ꝓpter vtili
tatẽ fiſci: vt l.ij.ſ.de cõmu.re.alie.& ibi gl. Aut ergo eſt vtili-
tas fiſci: qa maiori pretio vẽdit̃ tota ꝗ̃ pars: vt l. Meui⁹. ĩ fi.ff.
fa.ercisc.& indiſtinctè totũ põt vẽdere fiſcus: alꝭ ſecus: cũ nul-
3 la tũc fiſci verteret̃ vtilitas. ¶†Quæro qd in re obligata fiſco
& alij. Reſpondeo,idem: vt l.res.ſ.j.de iure fiſ. quæ eſt notabi
4 lis ad hanc materiã. ¶†Quęro,cui debeat ſolui pretium? Glo.
b dicit hic ꝙ totũ ſoluitur fiſco:[b] & fiſcus partem reddit priua- b ¶Totũ ſoluit̃ fiſco. Adde Bald.in l.j.in iiij.colũ.ſ.de hęre.vel ac.vend. eundem in l.j.ſ.de pri.fiſ.do.in l.de his.ſ.de epiſco,& cle.& Spe.in ti.de no.ſ.itẽ ſi fiſcus.
to.quod nota pro ſtatutis dicentibus ꝙ de aliqua condemna-
tione medietatẽ habeat fiſcus: medietatẽ priuatus. totũ em̃ de-
bet fiſco ſolui:& fiſcus ſoluit illi priuato: vt l.ſenat⁹.ſ.ſenat⁹.
ff.de iu.fiſ.& ibi dixi.& d.l.res.ſ.j.qđ eſt vtile: qa fauorabili⁹
fit executio quando debet ſolui fiſco,ꝗ̃ qñ debet ſolui priua-
to: vt ſ.tit.ij.l.pe.& ibi dixi. ¶Fateor tñ ꝙ ſi quis ſolueret illi
priuato,liberaretur:& fiſcus hoc impedire non poſſet: vt d.l.
res.ſ.j.facit.ff.de pac.l.ſi cum emptore.in fin. de doli excep.l.
apud Celſum mandaui. ¶Quærit gloſſ.qua actione agitur cõ
tra fiſcum.dic vt in glo. Bar.

De materia huius legis vide Bald. in gloſſ. in l.ij.
Additio. C.de re. alie.& ibi inter alia dicit ꝙ fiſcus prius
☞debet requirere ſocium Alexã. ☞Quando dimidia condem
natio applicat̃ fiſco alia parti; tota debet ſolui fiſco. adde Bar.
idem tenentem in l,diuus,ſ.ſenatus. de iure fiſci.& Salic. in l.
etiam.C.ad l.falc.& Aretinũ in l.eum qui.ſ.in popularibus.
de iureiurando. Alex,

Ne fiſcus rem,quam uendidit,euincat. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Fiſcus non poteſt habere fidem de pretio.
2 Vnus officialis poteſt contra alium agere, & qñ. infrà, nu.3.
4 Si abbas vendit rem alicuius cõuentus ſibi ſubditi quãdo poſ-
ſit talis venditio reuocari.

LEX I.

Rubrica continet
GRauiſsimum &c. ſummariũ eius qđ
dicitur in nigro: vnde venio ad caſum in ter
1 minis. ¶†Nota ꝙ fiſcus non põt habere fi-
dem de pretio,vt hic dixi in l.j.ſ.de iure fiſcj,
& in gloſ.ſunt concor.& ſ.de fide inſtru.&
2 iure haſtę fiſc.l.j.& l.ſi inſtrumenta. ¶†Item nota quòd vnus
officialis põt agere cõtra aliũ.quod tene mẽ. ¶Quæro quali
ter fiſcus hanc rem vẽdidit.põt intelligi ꝙ vẽdidit eã vt pro-
priã.qđ ſatis placet: vel vẽdidit eã vt alicuius debitoris:& tũc
debet adhiberi diſtictio,quã feci.ſ.ti.ij.l.fi. ¶Quæro,qũo põt
vnus officialis vẽdere rem pertinentẽ ad aliã ſtationẽ. Rñdeo,
intellige ꝙ ꝑtinebat ad ſuã,& etiã ad aliã ſtationẽ: qa viri quę
erat obligata: ſi em̃ nullo mõ ad ſuam ſtationẽ pertineret,non
3 valeret vẽditio: vt l.quęro.ff.de ſol. ¶†Quæro vtrum hoc ſit
verum indiſtinctè ꝙ vnus officialis põt agere cõtra alium,qñ
ſunt diuerſæ ſtationes. dico ꝙ ſic in adminiſtratoribus publi-
cis,vt in tutoribus.dic vt no.in l.inter tutores.ff.de admi.tut.
in procuratoribus dic vt l,qui proprio.ſ.ſi.cũ l.ſeq.ff.de pro-
4 cu. ¶†Vlterius gl.inducit hãc legẽ ad q̃ſtionẽ ꝙ ſi abbas ven
didit rẽ vni⁹ cõuẽtus vel monaſterij ſibi ſubditi quãꝗ̃ ſit alte-
rius: ꝙ nõ poſsit illã reuocare. quod verũ intellige qñ illi duo
conuentus erant de mẽſa abbatis: tunc em̃ talis error nõ atten-
ditur: quia idem iuris eſt,ſiue ſit vnius conuentus,ſiue alteri⁹:
arg.l.qđ ſi dubitetur.ff.de acqui.hære. Sed ſi nõ eſſet de men-
ſa: tunc non poſſet vendere abbas ſine conſenſu rectoris illius
conuentus ſibi ſubditi: vt extra,de rebus eccle.non alie. cap.j.
in cle.& ideo ſi venderetur tanquam alterius: talis error vitia-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ret & nō valeret. quod ſemper intellige ſi in vēditione nō fuit
adhibita ſolennitas; alias ſecus. Barto.

De his qui ex pub. ratio. mutu. pecu. acci. Rubr.

LEX I.

SI quis. Qui accepit pecuniam mutuam ab
officialibus fiſci, tenetur in quadru-
plum. hoc dicit. ¶ Quæro qua actione tene-
tur. Dicit gloſſ. condictione ex lege iſta, vel in
factum actione. Prima vera. ¶ Quæro vtrum
in quadruplo inſit ſimplum. Reſpondeo quòd
ſic, vt j. titu. j. Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞ Clam fieri dicitur id, qđ fieri debet in præſentia iudicis, vel
alicuius, & non fit.
Item quicquid fit taliter, ꝙ in notitiam illius, cuius intereſt, de
uenire non poteſt.
2 Cōmodauerit, qđ accipiatur largè ꝓ mutuauerit: & quomō.

LEX II.

SCiant. Qui aurum fiſcale mutuo ſumpſit ſine
principis licentia, & q dederit, pœna hic
inſerta tenetur. h. d. ¶ In tex. ibi, ſub ſpecie publici
creditoris. id eſt, tanq̃ creditor publicus. ¶ Oppo.
l. ſ. proxi. vbi imponitur minor pœna. Solu. Hic in auro: ibi in
alia pecunia mutuata. & hęc vera. Fateor tamen in alia ſolutio
ne gloſſ. dicit verum: quia in l. præcedenti oritur actio ciuilis
fiſco. in hac l. oritur accuſatio criminalis. quod apparet: quia da
tur ad illud quod reſpicit meram vindictam, non ad vtilitatē
burſæ fiſcalis. ¶ Quęro, dicitur hic occultè, quomodo debet
intelligi occultè. dicit gloſſ. quòd eo ipſo quod fit ſine authori
tate principis. Sed contra iſtud videtur l. non intelligitur. §. ta
cita. ff. de iure fiſc. vbi eo ipſo ꝙ interuenit cautio publica, non
dicitur occultè geſtum, nec clam. Sol. Ibi authoritas ſuperioris
1 non erat neceſſaria. † Et ſic habes ꝙ clam dicitur fieri, ꝙ non fit
corā iudice: qđ eſt verum, ſi eius pręſentia requiratur. ¶ Simile
ſi de conſuetudine aliquid conſueuit fieri publicè, vt matrimo
nia: & aliquid facere corā duobus teſtibus diceretur fieri clam
vt ff. de ritu nup. l. fi. ¶ Clam enim dicitur fieri qcquid taliter
fit, ꝙ non poſſit venire ad notitiā eius cuius intereſt, vt l. clam
☞ poſsidere. in prin. ff. de acquir. poſ. ☞ In ver. quæro. dicit hic
occultè. quando dicatur aliquid clam vel occultè factum. vide
etiam per Bar. in l. fi. infrà de prædijs curialiū. & quod magis
puniatur, vide Bar. in l. ij. §. generaliter. ff. vi bo. rap. ī ver. ſi. vi-
2 de Bar. in l. ſi olei. C. loca. Alex. † Item nota diligenter tex. qui
dicit commodauerit. & exponit gl. i. mutuauerit: & ſic impro
priè. quod vtile eſt pro ſuſtinendis libellis vel teſtibus vel ſcri
pturis mercatorum, qui proprio vocabulo non vtuntur. Bar.

a ¶ In l. reſcriptum. vide plenè per do Alexan. de Imo.

Additio. Vide Lud. de Ro. in l. j. in prin. ff. de ope. no. nū.
Item hoc verū intelligo in idiotis. l. cum antea. ſ.
de arbi. & quod nota. in l. quoties. & in l. filiæ. ſ. fa. ercis. ſecus in
perito. facit quod not. gloſſ. in l. quod nepotes. de teſta. tu. &
in l. j. qui & aduer. quos. in l. ſtipulatio. §. hoc quoq;. de verbo.
oblig. Alex.

Pœnis fiſcalibus creditores præferri. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Pœna quadrupli habet in ſe ſimplum.
2 Fiſcus creditor ex delicto non pręfertur creditoribus ex cōtra
ctu: ſecus quando eſt creditor ex contractu.
3 Fiſcus in pœnis ꝙ non habeat tacitā hypothecam.

LEX vnica.

1 REm ſuam. Rubrica continet ſummarium
nigri. ¶ † Nota ꝙ cū dico pœ-
nam quadrupli, ſimplum intelligitur in qua-
druplo. facit l. ſi cum exceptione. §. ſi quis. &
§. quadruplabit. ff. quod me. cau. & l. hoc edi-
cto. §. fi. ff. de pu. & hoc eſt vtile ſcire propter
2 ſtatuta. † Vos ſcitis ꝙ in contractibus fiſcus pręfertur alijs cre-
ditoribus: qa ad debitorē peruenit pecunia publica fiſci, ſed à
priuato priuata peruenit pecunia. Sed ſi eſt debitor fiſci ex deli
cto, certè alijs eius creditoribus ex contractu fiſcus non pręfer-
☞ tur, vt hac l. dicitur. ☞ Adde in iſta materia quid ſi aliquis cre
ditor habet domum pignoratā illius cuius bona publicantur,
an illa domus veniat in publicationem. Barto. in l. j. §. ſeru⁹. ff.
ad Sylla. determinat ꝙ non, quia creditores pręferūtur pœnis
fiſcalibus, vt hic: licet ille tex. faceret in cōtrarium. Et adde bo-
num tex. & ibi Bar. in l. res quæ. in §. j. ff. de iure fiſci. & hoc ve-
rum, niſi ſummarium ſibi ſatisfieri à fiſco: quia tunc bene ve-
niret in publicationē, vt ibi. quod no. facit l. ſi per or. §. ſtichū.
& §. ſi Titio. q pot. in pig. habe. & l. quinta. de diſtrac. pigno.
l. ſi ſeruus. C. de pignori. de hac q. vide Aretinum in ſua practi
ca maleficiorū. & in ver. & eius bona publicam⁹. in tertia col.
Statutum dicens ꝙ quis condemnet in quadruplū, intelligit
ꝙ in eo inſit ſimplū: vide Bart. in leg. iij. infra de nauicularijs.
lib. xj. & Bal. in c. j. §. duo. de pace tenenda. vbi allegat gl. in l.
quinta. ad l. Iul. repetundarū. vide Bal. in l. contra negantē. C.
ad l. aquil. Alex. ¶ Oppo. & videt ꝙ ille pręferat qui eſt prior
tempore: vt l. ſi pign⁹. ff. qui pot. in pig. hab. Sol. hic loquitur
qn̄ agitur perſonali actione, in qua inſpicitur cauſa, quæ facit
locū priuilegio, nō tp̄s vt l. priuilegia. ff. de pri. cred. Sed in cō
trario loquit quādo agitur hypothecaria. dic vt no. per Dy. in
☞ c. qui prior. extra, de reg. iur. li. vj. ☞ Hic quando agit pſona
3 li: hoc videtur cōtra legem in operis. ff. locati. Alex ¶ † Quæ-
ro ergo vtrū in pœnis fiſcus habet tacitam hypothecam. glo.
a dicit ꝙ ſic. ¶ Contrarium no. gl. d. l. in reſcriptum. [a] circa prin.
ff. de pac. ff. de iur. aufertur. §. fiſc⁹. Dy. cōcordat iſtā gl. in l. qđ
placuit. ff. de iur. fiſc. Cy. tangit in l. ſi quis poſthac. ſ. de bo. dā.
Gul. de Cu. in d. l. ſcriptum. Ego dixi in l. poſt contractū. ff. de
do. & d. l. aufertur. § fiſcus. & tenuit quòd fiſcus nō habeat ta-
citam hypothecam in pœnis. quod apparet: quia omnis alie-
natio facta poſt crimen commiſſum & ante ſentētiam, poſſet
retractari agendo hypothecaria: quod eſt cōtra dictam l. poſt
☞ contractū. Dic ergo de hoc vt ibi plenè dixi. Barto. ☞ Vide
Bal. in l. ij. C. in quibus cauſis pignus taci. contrahitur. Alex.

De fiſcalibus vſuris. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Vſuræ ꝙ non debeantur ob pœnam.
2 Vſuræ ꝙ non currant propter pœnam, licet ſit deducta in cō
tractu vt ſors: ſi hoc probari poteſt.
3 Iudex quando condēnat, an poſsit adijcere in cōdemnatione
pœnam quanti pluris ſi non ſoluerit intra decem dies.
4 Rectores ciuitatum hodie habent vim maiorum iudicum.
5 Pœna quarti pluris quod adijcitur in pœnam nō ſoluentis in
tra terminum eſt pœna moræ, non delicti.

LEX I.

EIus ſummæ. ¶ Ex nota pœnæ non acce-
dunt vſuræ. h. d. Aduerte
1 ad tex. qui dicit: nec enim &c. ¶ † Ex quo no-
ta quòd ſiue debeatur ex lege, ſiue ex pacto
2 vſuræ nō veniunt. ¶ † Secūdò no. ꝙ licet pœ-
na ſit deducta in contractum vt ſors: ſi tamen
hoc poteſt probari quod fuit hoc nomine pœnæ, vſuræ non
3 currunt, vt ibi probaturus es. ¶ † Tertiò nota argu. contra id
quod faciunt rectores ciuitatū hodie eorum ſententijs cōdēna
torijs: nam iubent condēnatis pœnas ſoluere intra decem dies
ad pœnam quarti pluris, vt talis adiectio nō valeat: vt colligi
tur ex hac l. cum glo. ſua ſuper verbo, multā. poſſet dici ꝙ iſta
4 glo. facit in contrarium. † Nam rectores ciuitatis habēt hodie
vim maiorū: vt no. in l. fin. C. de ſen. ex breui. recit. Et ſic appa
ret ꝙ poſſunt ipſi mulctare, dum tamen mulctando modum
non excedant. Barto.

Additio. Vide Barto. in l. j. in fi. ff. ſi quis ius dic. non obtē.
quid autem in caſibus criminalibus, vide Bal. in
l. cùm iudex. C. de ſen. & inter. om. iudi. & latè per Innoc. in l.
ij. §. fi. ff. de pub. iu. & Bal. ī l. programa. C. cōmi. vel epi. Ang.
☞ in repeti. l. ſi vacātia. C. de bo. vac. circa prin. Alex. ☞ De cō-
minatiōe ſub pœna, vide Bal. Ang. & Imo. in l. ij. de publicis
iud. & d. Alex. in l. j. ff. ſi quis ius di. non obtē & per do. Maria
num in c. qualiter & quādo. in xiij. q. principali. in principio.
extra, de accu. In ea. l. in ver. vltimò nota adiectio an ſit pœna
delicti vel cōtumacij, vide Bar. ī l. j. ad fi. ff. de in lit. iur. & Bar.
in l. ideo. de compenſati. & p Bal. in l. ij. de requi. reis. & in l. da
ta in x. colū. qui accu. non poſ. & in l. & in multis. de appel. &
5 per Bal. in addi. Spe. in ti. de ſentētia. in xix. col. Alex. ¶ † Vl-
timò nota ꝙ illud quartum plus quod adijcitur in pœna non
ſoluentis intra terminum nō eſt pœna delicti primi: ſed pœna
moræ non ſoluendo, vt hic, & ff. de in lit. iur. l. j. Dixi plenè in
l. ij. de pub. iud. quod tene menti. Bar.

LEX II.

SI ſub pignore. Fiſcus, qui ſuccedit in locum pri-
uati, vtitur iure priuati. Bar.

LEX III.

FIſcum. Fiſcus non poteſt ſtipulari vſuras vltra legi
timum modum vſurarum: nec iam ab alio
ſtipulatus exigere. h. d. Bart.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De ſententijs aduerſus ficum latis retractandis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Fiſcus quando dicatur legitimè & rectè defenſus.
2 Sententia lata cõtra fiſcum eius aduocato abſente quando ſit nulla.
3 Fiſcus intra quadriennium per reſtitutionem in integrum infringit ſententiam contra ſe latam ſi omiſſum fuit producere inſtrumentum pro ſe faciens.
4 Priuatus ob inſtrumenta de nouo reperta, ſi probat ſe nõ habuiſſe facultatem producendi illa inſtrumẽta in illa cauſa poſt ſentẽtiam intra quadriennium reſtituitur ex clauſula generali.
5 Sententia lata per pecuniam eſt ipſo iure nulla.
6 Sententia lata per gratiam vel ambitionem, ꝙ intra quadriennium poſsit retractari tam per fiſcum, ꝙ per priuatum ex clauſula generali.
7 Pupillus & eccleſia retractant ſententiam ob inſtrumenta de nouo reperta, ſicut fiſcus.
8 Quando ſententia reſcindatur à iudice ex eiſdem actis.
9 Inſtantia prima poteſt reſtaurari per reſtitutionẽ in integrum.
10 Fiſcus & Reſpublica in caſu huius legis ꝙ non agant contra eius procuratorem.

LEX VNICA.

CAuſas. Hęc lex, qa breuis eſt, nõ ſummo eã:
nã ſi ſnia lata eſt cõtra fiſcũ põt reuo
cari intra triẽniũ, ſi nõ interuenerit p̄uaricatio
vel fraus. Si verò hoc interuenerit etiã poſt triẽ
niũ: & hęc eſt bona & ſubtilis. ☞Dicit Bald.
in l.j. in prin. i ij. col. C de cõdi. indeb. ꝙ Bar.
1 male intellexit hãc legẽ Alex. ¶† Opp. ff. de appel. l. illud. vbi
fiſcus appellat ſicut priuatus. Sol. Ibi fuit fiſcus legitimè defen
ſus & rectè. Legitimè qa iterfuerũt legitimę ꝑſonę in iudicio ꝓ
fiſco. Rectè, ꝙ omnia fuerũt ꝓ fiſco ꝓducta in iudicio quæ ꝓ
duci debebãt: & nulla fraus vel colluſio interuenit: hic verò ſe
cus. ¶ Pro declaratione huius gl. diſtinguit no. nos aũt exami
2 nemus quodlibet mẽbrũ per ſe per quęſtiones. ¶† Quęro pri
mò qd ſi ſnia eſt lata cõtra fiſcũ abſente aduocato fiſci. Reſpon
det gl. ꝙ tunc ipſo iure ſnia eſt nulla: vt l. iij. §. diuus. ff. de iur.
fiſ. vbi de hoc plenior gl. & l. ſi fiſcus. eo. ti. & ş. de aduo. fiſ. l. fi.
& in hoc vtitur fiſcus iure ſpeciali. dicit gl. quaſi dicat, in priua
a to nõ reqrit̃ p̄ſentia aduocati.[a] qđ eſt verũ: vt l. velamento. ş.
de poſtu. & l. j. de rep. bono. poſ. qđ eſt verũ ſi ideo veniat con
tra ſniam, qa aduocat⁹ nõ fuit. Sed ſi petijſſet terminũ ꝓ aduo
cato habẽdo, & fuiſſet ſibi denegatũ: fuiſſet grauata pars: vt l.
ait p̄tor. in fi. ff. ex qui. cau. tũc ab ipſo grauamine bene potuiſ
3 ſet appellare. ¶† Quæro, qd ſi fiſcus fuiſſet legitimè defenſus
quo ad ꝑſonas, ſed omiſſum fuiſſet inſtrumẽtũ ꝓ ſe faciẽs pro
ducere, vtrũ ſnia reſcindat̃. Gl. dicit ꝙ ſic intra triẽniũ iure ſpe
ciali ꝑ reſtitutionẽ in itegrũ. & ita loqtur pria pars hui⁹ legis.
& l. Imperatores. ff. de re iud. & hoc eſt de iure ſpeciali: qa ſec⁹
eſt in priuato: vt l. ſub ſpẽ. ş. de re iudica. vbi eſt caſus: licet vi
detur cõtra l. admonẽdi. ff. de iureiur. qđ dic vt ibi. ¶ Aduerte
qđ gl. dicit intra triẽniũ. fateor ſecũdũ iſta tpa vbi erat hoc ſta
tutũ in fauorẽ fiſci cũ iure cõmuni eſſet ann⁹ vtilis. hodie verò
puto, ꝙ intra quadrienniũ poſsint: vt l. fi. ş. de tẽpo. in iteg. re
☞ſti. pe. ☞In ea. l. verſi. q̄ro qd. ibi, eſt annus vtilis hodie. Nota
& adde ꝙ hãc opi. ſeqtur Pau. de Ca. ſimpliciter in d. l. Impera
tores. ſed Bal. hic, & Ia. But. i l. ſub ſpecie. ff. de re iudica. & Imo.
in d. l. Imperatores. tenent etiã hodie habere locũ diſtinctionẽ
huius legis: qa legũ correctio, & c. l. p̄cipimus. C. de appel. vide
Bal. in d. l. ſub ſpecie. & in l. j. de cõdi. ind. vbi dicit Bar. nõ itel
4 lexiſſe hãc legẽ. dic vt ibi ꝑ eũ. Alex. ¶† Itẽ illud qđ dicit gl. ꝙ
priuatus nõ poſſet infringere. intellige ex hoc ſolo ꝙ dicat in
ſtrumẽta eſſe de nouo repta: ſed ſi allegãdo ꝓbaret ꝙ in pria
cauſa nõ habuit facultatẽ ꝓducẽdorũ dictorũ iſtrumẽtorũ: tũc
reſtitueretur etiã poſt ſniam ex clauſula generali, & intra qua
drienniũ. Et ita tenet Inn. extra, de teſti. c. vltra etiam. habet er
go priuatus hoc allegare, quod nõ habuit facultatẽ producẽdi
☞in prio iudicio, qđ in fiſco neceſſe nõ eſt. ☞Not. practicã ꝓ
priuato petẽte reſtitutionẽ aduerſus ſniam ꝓpter inſtrumẽta
de nouo reperta. vide Bal. & Sali. in l. ſub p̄textu. C. de trãſac.
& Cy. in l. cõſentaneũ. C. q̃ñ & quãdo iudex. & Rapha. Cu
ma. & Imo. in l. Imperatores. ff. de re iudi. alias de appel. & idẽ
voluit ibi Ang. & Gul. de Gu. i l. de his. ff. de trãſac. adde Spec.
no. in ti. de exec. ſnię. §. fi. verſi. illud. tamẽ ꝙ litigator dubitãs
ferri ſniam cõtra ſe, allegat ſe nõ poſſe ꝓducere inſtrumẽta de
iurib⁹ ſuĩs: qa ꝑdita, poſtea repertis inſtrumẽtis poterit venire
5 cõtra ſniam. ¶† Quęro, qd ſi ſnia eſt lata ꝑ corruptionẽ pecu
niæ. Dico breuiter ꝙ tũc ſentẽtia eſt nulla ipſo iure: vt l. vena
les. ş. quãdo prouo. nõ eſt ne. l. j. & ij. ş. de pœ. iud. qui ma. iud.
☞Et in hoc eſt idẽ in priuato & in fiſco, dicit gl. & bene. ☞Vi
de Bar. in. l. j. de cõdi. ob turpẽ cauſam. & in. l. diuus. ff. de re iu
6 di. Alex. ¶† Quid ſi p̄uaricatio interuenit ꝑ gratiã, vel am
bitionẽ: gl. mirabiliter dicit ꝙ tunc poteſt retractari ſententia
per reſti. in integ. intra quadriẽniũ, vt hic. & idem in priuato:
vt. l. ſeruo inuito. §. cũ prætor. ff. ad Trebel. & ibi gl. hoc not.
quod tene menti. ¶ Ego hoc in fiſco intelligo verũ ſimplici
ter. in priuato aũt ſi tempore latæ ſententiæ ſibi notũ eſt hoc:
debet ſtatim appellare: vt. l. j. in princ. ff. de appel. ſi nõ appel
lauerit. eſt i lata culpa: & ſic nõ ſubuenitur ſibi ex clauſula ge
nerali, quæ eſt, ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe videbitur, &c. non
enim eſt iuſta cauſa cũ poſsit appellare, & neglexerit: vt dixi
☞in d. §. cũ prætor. Bart. ☞Pro hoc facit glo. in. l. j. §. j. quod
quiſq; iuris. ſed Bald. in. l. j. C. de cõdi. indebi. videtur tenere
contra. ꝙ imò det̃ reſtitutio ex clauſula generali, ex alio capi
te ęqtatis, videlicet ne fiãt illicitę extorſiões. l. illicitas. de offi.
p̄ſi. & ita etiã tenuit Cy. & Gul. in. l. pe. ff. de iuſt. & iur. Alex.

Additio. Idem ſequitur Pau. de Caſt. in. l. Imperatores.
de re iud. licet Imo. inaduertenter ibi videatur
ſequi iſtã gl. indiſtinctè etiã in priuato. vbi aũt loquit̃ in cau
ſis: in quibus ſentẽtiæ reſcindunt̃ per reſtitutionẽ: & tunc ex
eiſdẽ actis videt̃ iudicãdũ. hoc ſequit̃ Imo. in l. diuus. in xvij.
col. de re iudi. per do. Anto. de But. i c. literis. de offic. deleg.
& ibi per Imo. in c. fi. Alex. ¶ Itẽ not. ꝙ ſentẽtia lata per gra
tiam, pecuniã vel ambitionẽ, põt retractari intra quadriẽniũ
ex clauſula generali. Et prædicta vera intellige cũ determina
7 tiõe eorũ, q̃ no. in l. ſi prætor. §. Marcellus. ff. de iud. ¶† Quę
rit gl. quid in pupillo & eccleſia. Certè idẽ quod in fiſco. idẽ
8 no. in d. l. Imperatores. ¶† Quęrit gl. an ex eiſdẽ actis iudica
bit̃: gl. ſe remittit ad no. in. l. ſi expreſsim. ff. de appel. Tu dic
aut loquimur in caſibus, in quibus ſentẽtia eſt ipſo iure nulla:
& dic vt. l. ſi vt proponis. ş. quomodo & q̃ñ iu. examinaui. ff.
de re iud. l. cũ quærebat̃. & ibi plenè. Aut loquimur i caſibus,
in quibus ſentẽtia reſcinditur ꝑ reſti. in integ. & tũc videt̃ iu
9 dicandũ ex eiſdẽ actis. ¶† Nam per reſtitutionẽ reſtaurabit̃
10 inſtãtia prima. & dic vt. l. j. ş. ſi aduer. lib. ¶†. Quærit glo. an
prius reſpublica & fiſcus debeãt agere contra ſuum procura
torem. certè non: vt no. in d. l. Imperatores. ff. de re iudi. Bart.

a ¶Non requiritur præſentia aduocati. Adde an talis abſentia ſit iuſta cauſa dilationis petẽdæ, Collectariũ in c. præterea. nu. xxij. & quod ibi poſui in apoſt. ad ipſum in verſic. ad quęrendum aduocatum. extra de dila. dixi. poſt Iaco. Rebuf. i. l. omnes iudices. in princi. in verſic. Ann. de Baru. j. de del. iſto libr.

De bonis uacantibus, & de eorum incorporatione. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Litis conteſtatio quòd impediatur per ſtatutũ diſponẽs, quòd quis non debeat audiri.
Item quando ſtatutũ dicit, bannito non reddatur, ſeu fiat ius.
Exceptio habẽs impedire litis ingreſſum, ex qb. verbis paret̃.
2 Ciuitates non ſuccedunt in bonis vacantibus.
3 Priuilegium conceſſum ciuitati, quòd ſuccedat in bonis vacantibus, quando valeat.
4 Fraus etiam legem condendo ad poſtulationẽ alicuius committi dicitur, ſicut in priuilegijs.
5 Fiſcus in bonis vacantibus ſuccedens non acquirit poſſeſsionem ſine additione. & nu. 7.
6 Aditio quòd non requiratur in relictis ad pias cauſas. & nu. 9.
8 Dominium rerum delinquentium quòd acquiratur fiſco ſine apprehenſione ex ſolo delicto.
10 Fiſcus quanto tempore excludatur à petitione bonorũ vacantium: remiſsiuè.
11 Ciuitates nõ recognoſcẽtes ſuperiorẽ habẽt fiſcũ, & poſsũt capere bona vacãtia, & etiã ex delicto & ſic habẽt ius cõfiſcãdi
12 Epiſcopus quòd non habeat ius confiſcandi.
Epiſcopus an habeat bona obligata, ſicut fiſcus.
Populus an habeat fiſcum.
13 Nobiles ꝙ ſuccedãt hoinib⁹ ſuis decedẽtib⁹ ſine ſucceſſore.
14 Priuilegium præſumitur cõceſſum ad partis poſtulationẽ.
Reſcripta in dubio q̃ñ pręſumat̃ facta ad ꝑtis poſtulationẽ.

LEX I

SCire debet. Etiam ex priuilegio ciui
tatis non ſuccedunt in bo
nis vacantibus: & ſi occupauerunt, ab eis au
feruntur. h. d. & eſt bona lex. Bart.

Additio. † Not. tex. ibi, audiendus.
ad ſtatuta diſponentia quod
quis nõ debeat audiri. nã impenditur litis cõteſtatio. ş. de le
gib. l. leges. la. j. vt ecce: ſtatuto cauetur ꝙ bannito nõ reddat̃
ius, ſeu fiat ius: an talis exceptio ſit impeditiua ꝓceſſus. Tex.
eſt clarus ꝙ ſic in. l. ſi ſeruus. in fi. ş. de his qui ad eccleſi. cõfu. &

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de his qui po.no.præ.in fine.l.j.parum ante fi.ibi:nec repetē-
dæ actionis,& vt neq; priuati.l.ij.§.fin.& ſic tamē Mar. Sali.
Iaco.But.& Cy.& vltramont.de omnibus alijs exceptionib⁹
quæ negatiue & priuatiuè inſpiciunt,diſponūt principiū rei,
vel proceſſum.& ideo ait prætor:eius rei,de qua iuratum non
erit,actionē dabo.ff.de iure iur.l.ait prętor,eius rei.in prin. Et
de omnibus alijs quæ ſic reſpiciunt proceſſum in parte vel in
totū,vt ea.lege.§.j.& ita cōſuluit do.Si.de Sali.Idem ſi ſtatutū
diceret:nullus attentet talē inquietare,nā ſimiliter ex his ver-
bis paratur exceptio habēs impedire litem conteſtatā:vt j.ti.j.
☞l.ij.Ang ☞An bona vacantia ſint hęreditas,vide Bar in l.fi-
deiuſſor.in fi.de fideiuſ.& Bar.per illū tex.tenentē ꝙ non , in
l.ergo.§.fi.& ibi aliquid dixi poſt eū . ff.de fideicom. li. Alex.
2 ¶†Not.ꝙ ciuitates nō ſuccedūt in bonis vacātibus.Idem no.
a in l.item veniūt.§.ait ſenatus.[a]ff.de peti.hęred.l.j.ff.de iu. fiſc.
debo.poſ.l.iij.§.à municipibus.& j.titu.j.l.ex varia.Ciuitates
☞nō ſuccedunt in bonis vacātibus,vide☞Bar.in legib.hic per
eum allegatis.& in l.infamē.de publi.vide Bal.in l.j.de hære.
decurion.& limitat iſtud ꝓcedere,niſi eſſet ciuitas quæ habe-
ret regalia fiſci ex cōſuetudine,vel priuilegio, ſecūdū eū : vbi
videas ꝙ ponit quid in iſtis nobilib⁹, qui habēt homines ſuos
vtrū ſuccedat legitima ſua ſucceſsiōe deficiēte.& cōcludit per
illū tex ꝙ ſic.& idē dicit in collegio.qđ ſuccedit ille de colle-
gio ſua ſobole legitima deficiente,quod etiā voluit Bar.in l.ſi
quis filio.§.eius qui.de iiuſto teſt.vbi dixit per illū tex.ꝙ pręe-
fertur fiſco in ſucceſsione.& idē dicas in eccleſia quæ ſuccedit
ſuo clerico excluſo fiſco,qn̄ nō extat eius legitima ſucceſsio.l.
ſi qs preſbyter.C.de epiſ.& cle.& voluit Bald.in d.l.j. vbi po
nit rationē diuerſitatis inter collegiū,& eccleſiam:& ciuitatē.
Adde in materia Barto.& ibi reaſſumpſi in l.acta.in.l.ad am-
3 pliandū.ff.de re iud. Alex.¶†Secūdò nota ꝙ priuilegiū ciui-
tatis contra hoc nō valet.¶Opp.ff.de iu.fiſ.l.j.§.diuus. Solu.
ꝙ hic dicit ſiue herede legitimo,ſubaudi & honorario.& quæ
perſonę fiſcū excludant,not.hic in gl.¶Opp.ꝙ priuilegiū va
leat:vt j.tit.ij.l.j.Sol.intellige hic qn̄ priuilegiū eſt datū ad pe
titionē patris petētis.ſecus ſi motu proprio principis:vt dicit
gl.quā no.In eo quod dicit de lege,vide gl.in verſi.ex permiſ
4 ſu.†nā ita intelligiť cōmitti fraus,qn̄ lex cōducitur ad poſtu-
lationem alicuius,ſicut in priuilegio probať:vt l.j.ff.de exce.
5 doli.¶†Quęro : diciť hic ꝙ fiſcus vendicat:vtrū requirať adi
tio?Glo.hic & j.eo.l.vacātia.tenet ꝙ nō,ſi bona ſint ſoluēdo.
6 †qđ nota pro hęreditatibus relictis ad pias cauſas : quę ſi ſint
ſoluēdo,nō requiriť aditio,quod videť tenere Specu.in tit. de
7 inſtru.edi.§.cōpēdioſè †Sed gl.in l.j.§.an bona.ff.de iu.fiſ.vi
detur tenere cōtrariū.Et idē dic.ſ.ꝙ aditio ſit neceſſaria, nō tn̄
præiudicat fiſco,niſi qn̄ bona ſunt ſoluendo.& iſtud ibi tenui.
☞Bar.☞Adde Bar. In d.§.an bona.q diſtinguit inter hæredi
tatē ſibi obueniētē iure hæreditario,vel iure bonorū obueniē
tiū ex delicto.dic vt ibi ꝑ Ang.in l.ij.C.ad leg.Iul.de vi.& de
differentia inter hęreditatē iacē.& bona vacātia,vide Bar.in l.
fideiuſſor obligari.§.fi.de fideiuſ.& ad Bar.dic ꝙ in bonis vel
hęreditate fiſco acquirēda,nō requiriť aditio.adde gl.in l.recu
ſare.in §.meminiſſe.in verbo,fiſc.in fi.ad Trebel.& gl. in ver.
tradere & ibi doct.in l.eam quā.C.de fideicō.& in l.ſi ſequēs.
in prin.ad Sylla.& ꝓbat tex.in l.nō fiſco.in verbo,caduc. eo.
ti.& tex.in verbo,vacātia.iuxta l.j.§.diuus.de iure fiſci.ꝑ Bar.
in l.j.in iiij.q.principali.ver.itē quęro quid ſi hęres. ff.de vul.
& pup.Sed an trāſeat in fiſcū hęreditas,ſ.cū ſuo onere,puta le
gatorū,vide Bar.quem ſequiť ibi Imol.in d.l.ſi ſequens.ꝙ ſic,
per d.l.cum fiſco.potiſsimè qn̄ culpa hęredis applicať fiſco,vt
quia non vindicauit mortē defuncti.d.§.meminiſſe.Sed ſi ali
quo caſu eueniebāt bona fiſco tanquam vacātia:dicit Pet. de
bella perti.& Imo.in l.quidā teſta.§.quoties.de lega.ij.ꝙ non
applicantur fiſco cū onere,per d.l.eam quā. Bald.cōtra in d.l.
eam quā.circa xiiij.fol.Pro cuius opi.allego text.in l.j.§. fi.de
cadu.tol.& ibi glo.continuādo illum tex.ad præcedentia . Et
hoc videtur mihi verum : qa nō videtur ꝙ hæreditas non adi
ta debeat conſiderari hæredis culpa:quia non debet hæredis
culpa nocere legatarijs argu.l.ſancimus.de pœnis. Alex.

8 **Additio.** †Non obſtat hæc gloſſ.quia non loquitur in eo
caſu:ſed etiam intelligo cum dominium debeat
fiſco applicari ex cauſa delicti:ita ꝙ in fiſcū & delinquentem
ex maleficio obligatio eſt cōtracta:vt l.ex maleficijs.ff.de act.
& oblig.Et ſic ratione obligationis dominium quęritur fiſco
ipſo iure in.l.fratres,alias,cum duobus.§.idem reſpōdit ſoci⁹
qui ceſſantis.cū gl.dedit.ff pro ſoc.& de publi.l.cōmiſſa. poſ-
ſeſsio aūt nullo modo quæriť fiſco,niſi apprehēdantur: vt in
9 dictis legibus.Itē videť tex.in d.l.cōmiſſa. Ange.¶†Et ſic nō
videtur verū ꝙ Spec.dicit de hęreditate ad pias cauſas relicta
ad ſimilitudinē fiſci quod etiā apparet:quia etiā fauor liberta

a ¶†ait ſenatus. Vide ibi omnino do. Alexand.de Imo. & i l.ciuitas.ſi cer. pet.& Pau. de Ca. in l.j.§. huius ſtudij.ff.de iuſt.& iu. & Bald. in c.j.i ij. col.in fi.in verſ.itē no.bona cōfiſcari. de pac.te.& Ioan. Andre.in addi.ad Spec.in titu.de inſtru.edit.§. porro. i addi.hæc ſubſcriptio. & Bu.in c.ꝑ venerabilē . qui fi. ſint legi. & omnino Alex.de Imol. in cōſilio xcij.iiij. parte.

b ¶Confiſcandi. Vide tu quæ ad hoc per Bald . habētur in l.j.C.de hęredi. inſtituen.in verſi. quartò quęritur.et in l.hęreditas.in fi. C.de his qui. vt indig.& in mar.ver. ciuitas.verſ. ſecundò:& per Innocē. in c. paſtoralis. de foro compe.

c ¶†In epiſcopis. Adde tu quę per Feli. habentur in c.irrefragabili.§.j.i principio.de offic.ordi.

tis nō eſt tantus vt valeat ſine aditione.& nō eſt dubium ꝙ li
bertas eſt pia cauſa.Sed introductū eſt remediū vt adijciātur
bona cauſa ſeruādarū libertatū:vt l.ij . de fideicō.lib. & ff. de
manu.teſt.l.fi.Inſti.de eo cui lib.cau.bo.addi.per totū.& ſic il
lud remediū arbitror habere locum pro relictis ad pias cauſas.
☞quod eſt no.☞Adde Bart.in l.proximè.ff.de his quę in te-
ſta.delen.per quem tex.dicit. Bal.in l.j.§.pe.de cōmuni ſeruo
manumiſſo.& not. Barto.in l.ſi vnus.C.de teſta.& in l. Titio
vſumfr.§.j.de cōdi.& de.& in l.ſi purè.de teſta.manu. & in l.
ij.C.de fideicōmiſ. liber. & no.dictum Bar. hic,quòd in piam
cauſam trāſit hęreditas ſine aditione,de quo dixi poſt Bart.in
10 l.j.§.ſed quoties.ff.ad Trebel. Alex.¶†Quæro,quāto tēpore
excludatur fiſcus à petitione rerum vacātiū.dic vt in glo.ple-
nius in l.in omnibus.ff.de diuer.& tēpo.præſcript.& per Cy.
11 in l.j.ſ.de quadrien.pręſcrip.¶†Quæro vtrū pro delictis ciui
tas poſsit accipere bona.glo.dicit ꝙ non.eadem ratione. ſecus
puto in ciuitatib⁹ quæ de iure vel de facto hodie nō recogno
ſcunt ſuperiorē,& ſic populus eſt liber:vt no.in l.hoſtes.ff.de
capti.& poſtlimi.reuer.ꝙ ipſamet ciuitas ſit fiſcus:& ſic poſ-
ſit capere bona vacantia:& etiā ex delicto,ſicut fiſcus.ita no.
in l.j.ff.de iu.fi.Idem ſi ciuitas haberet ex priuilegio nō ad po
ſtulationem conceſſo hoc expreſſo:vel ſi ſimpliciter conceſſa
eſſent omnia regalia,vt in feudis x.col.quæ ſint reg.c.j. Bart.

b **Additio.** Vtrum ciuitates habeant ius confiſcandi[b] , vide
quod not.Bald.in l.ij.ſ.communia de vſucap.&
quod not. Bart.in rub.ſ.de iure fiſ.& in l.itē.§.ait ſenatus . de
12 peti.hęred.¶†Quid aūt in epiſcopis:[c]an habeāt ius cōfiſcan-
c di?Bal.notat ꝙ non.in auth.bona dānatorū.ſ.de bo. damna.
Et etiā an habeant epiſcopat⁹ bona obligata ſicut fiſcus? Bal.
dicit quod nō.ſ.in rub.de priui.fiſci.& ibi etiam ꝙ municipia
non habeant fiſcū.& an populus habeat fiſcū,vide Bald.l.j.in
vlti.col.de iure fiſ.quid in regibus,vide Bal.in l.iij.C.ad Tre
13 bellia.†quid in nobilibus:an ſuccedant hominibus decedēti
bus ſine legitimo ſucceſſore?Bal.verò in l.j.C. de hęred.decu.
decidit ꝙ ſic: & ibi aſsignat rōem quare magis collegiū ſucce
☞dat ab inteſtato vni de collegio:vt hic. Alex.☞Nota & ad-
de Bal.in l.j.C.de hære.decurio.& ſcripſi ſ.in principio huius
14 l.poſt Bar. Alex.¶†Sed quæro vtrum priuilegiū cōceſſum
in dubio præſumatur ad partis poſtulationem cōceſſum , vel
ſine,dicam j.titu.ij.l.j.De lege ſcripta puto ꝙ in dubio nō in-
telligatur ad partis poſtulationem ſcripta,niſi probaretur:&
ſic valeret lex ſcripta:vt habemus j.de appari.præfec.præto.l.
fin.ibi huic ſanctioni.lib.xij.Bart.

Additio. Intellige in volumine corporis ſcripta . aliàs
vt j. de peti.bono.ſubla.in l.ſecunda. & ibi not.
Angel.

Additio. Vide hoc limitatum per Alexā.in l .iij.in prin.
☞ quod quiſque iur. Alexand.☞Priuilegium cō
ceſſum , an in dubio intelligatur conceſſum ad partis poſtu-
lationem.de hoc aliquid tangiť per Bart. in l.iiij.in princip.ff.
quod quiſq; iuris.& ibi latè per ſcribentes.& Iac.But.& Bal.
in l.quod fauore.ſuprà de leg.do. Areti.Inſtit.de act.in §.tri.
pli.in octaua col.in ver.i ea.ibi,de fructi.& litis ex.& hoc no.
gl.& Bar.clarius in auth.quas actiōes.C.de ſac.ſan.eccl.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Beneficia Principis ſunt latiſsimè interpretanda. & nu.4.
ſed contra principem.
2 Domus ſi publicatur, an intelligantur publicata ſupellectilia
in domo exiſtentia.
3 Verbum vnum quod ponatur pro vna oratione.
4 Statutum quod pro quolibet verbo iniurioſo imponatur tā-
ta pœna,intelligitur pro vna ratione.
5 Verba integro ſtatu appoſita in contractu,vel vltima volūta
te,quid importent.
6 Caſtrum ſi conceditur quod intelligitur conceſſum cū ſua cu-
ria,& iuriſdictione.

LEX II.

SI quando. Si res cōceditur in integro ſta-
tu per principem , intelligitur
cum pertinentijs,& cum omni iure ſuo,& cum in-
ſtrumētis,& omnibus fructibus,& mancipijs quæ
1 in ea ſunt.hoc dicit. Vel breuius:†Beneficia Principis ſunt la-
tiſsimè interpretēda.& iſta lex dedit mihi laborem.& de hoc
etiam in l.fi.ff.de conſti.prin.Bar.
2 **Additio.** Et facit iſta l.ad argu.†an publicata domo intel
ligantur publicata ſupellectilia , & ea quæ ſunt
ad vſum domus.de quo per Barto.in l.cum ancillis.de inceſt.
☞nup.Alexā.☞Arch.in c.ſi.xij.q.ij.allegat iſtam l. ꝙ qui dat
dnū,vel aliā rē,videť dare ea quę ipſi annexa ſunt.bene facit
3 l.Iulianus.§.ędibus.cū l.ſeq.de act.empt.Alexā.¶†Not.dicit
glo.ꝙ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

a glo.ꝙ hic accipitur verbũ vnum pro vna oratione.ᵃ quod eſt
vtile pro ſtatutis,quæ dicunt,ꝙ pro quolibet verbo iniurioſo
imponatur tanta pœna quod intelligitur,i. pro qualibet ora-
tione.dixi in l.item apud Labeonem.§.cõuitium.ff.de iniur.
☞☞Adde Bal.in l.ſi familia.ff.de iuriſ.om.iud. & ĩ l.illud.in
fi.ad leg.Aquil.& vide quod ſcripſi poſt Bar.in d.§.cũ vnũ.
adde etiam Aret.in ſua practica.in verbo.cõtumelioſa. & per
Bar.in l.turpia.de leg.j.Alex.¶Oppo.j.ti.ij.l.fi.Sol.intellige
4 hanc donationẽ non eſſe factã ad poſtulationem.¶†Oppo.j.
de agri.& mancip.domi.l.fi.vbi beneficiũ Principis nõ inter-
pretatur legitimè glo.non ſoluit.Innoc.extra,de dona.c.cùm
dilectus.dicit,ꝙ beneficium Principis largiſsimè eſt interpre-
tandum contra ipſum Principem.Sed cum alius lęderetur,in-
telligeretur ſtrictè.& ita poteſt intelligi lex contraria.arg.l.ij.
§.merito.& §.ſi quis à principe.ff.ne quid in lo.pub.Bart.

Additio. Et circa ipſa vide Specu.in titu.de rel.domi.§.j.
5 ver.quid ſi petatur. Ange.†Quæro, quid ſi iſta
verba apponerentur in cõtractu velꝰin vltima voluntate,quid
importarent?Reſpondeo:puto idem acſi legarent fundum in
ſtructum,& domum inſtructã.argu.l. Seiæ.§.Tyrannæ.& l.
prædia.§.ita legatũ.ff de fun.inſtr.ſed hic cõprehendit plura,
quæ appellatione inſtrumẽti non cõprehenderent:vt hic pa-
tet.& ſic largiſsimè,vt no.in l.fi.ff.de cõſti.princ.de reg.iur.l.
in teſtamentis.ff.da verb.ſigni.l.princeps bona.¶Vltimò hęc
6 lex inducitur,†ꝙ quãdo princeps concedit alicui caſtrum,vi
detur cõcedere cum ſua curia & iuriſdictione.facit ad hoc l.j.
§.cùm vrbem.ff.de offi.præfe.vrb.l.fi.ff.de cõſti.principum.
& ibi per docto.in l.quæ tutela.ff.de reg.iur.Bar.

Additio. Vide Bar.in l.j.ad finem.ff.de iuriſdic.om.iudi.
& Bal.in l.fi.de conſtitu.prin.& Barto.in l.ij.in
prin.& quaſi per totũ de priuile.fiſci.& Bal.in l.j.§.in initio.
col.j.& ſeq de offi.præf.vrb.& Ludo.in l.iij.in princ.de acq.
poſſeſ.& quod ſcripſi in l.ſi fundũ ſub conditione.§.qui fun-
dum.de leg.j.poſt Imol.& Spe.& Ioan.And.in titu.de iuriſd.
om.iud.§.j.verſi.quæ autem meri.Old.in conſi.lxxiij.quod
incipit ad q.quæ Barto.in l.inter eos.de acqui.re.do.& in l.ſi
aliena.§.ſi.de vſuca.& Bal.in c.quidã.de ca.qui cur.ven.vbi
refert Hoſtien.in Summa,& Bal.in l.fi.in ij col.C.de condi.
inſer.in l.procuratorẽ.C.man.& in l.pe.C.de bo.quæ libe.&
quod not.Bald.in l.ij.de pe.iud.& Ange.in l.j.§.fin.de offic.
eius cui manda.eſt iuriſ.& Barto.in l.j.j.de excu.mu.Alexan.
☞☞An conceſſo caſtro videaꝛ conceſſa iuridictio,de quo per
Bar.in l.j.de iuriſd om.iudi.per Spe.& Ioã.And.eo.titu.§.j.
verſi.ſed quæ meri.per Old.in conſi.cclij.incipiente,ad q.qua
queritur per Gul.& Bal.in §.cùm vrbem.hic allegato ꝑ Bart.
in l.ij.in prin.ff.de verb.ſigni.& l.inter omnes.ff.de acqr.re.
do.& in l.ſi aliena.ff.de vſu.per Bal.in c.j.de capitaneo qui cu
riam vendidit.vbi refert opi.Hoſtien.per Bal.in l.fi.de cõſti.
princ.& in l.pe.in ij.col.C.de condi.inſer.& in l.à procura.C.
mandati.& in l.pe.C.de bonis quę lib.& in l.ij.in penulti.col.
C.de pedaneis iud.per Ang.ĩ l.j§.fi.de officio eius.per Roma.
in l.iij.in princ.ff.de aquir.poſ.vide not.per.Bart.circa hoc j.
de excu.mune.l.j.& vide omnino quæ ſcripſi poſt Bar.in d.l.
inter omnes.quid ſi epiſcopus vendit vel donat caſtrum cum
omnibus iuribus,an veniant ſpiritualia?Dic quòd non,ſecun
dum Innocẽ.in c.ex literis.de iure patronatus.Alexan.

Additio. Excludit etiam fiſcum tutor,vt not.gl.quę non
inuenitur alibi.facit etiam iſta gloſ.pro ſcholari
moriente in ſtudio,vt ei vniuerſitas ſuccedat,& non fiſcus.de
quo per Gul.in l.j.de hære.decu.

SVMNARIVM.

1 ☞Procurator Caſaris & Comes rerum priuatarum, idẽ eſt.
2 Incorporatio fit quando res deſcribitur inter alias res fiſcales.
3 Teſtes ſigillatim deponere debẽt,qñ ſingulariter deponũt.

LEX III.

SI quando. Si res fiſco deferatur, primò debet
ſolenniter examinari per procurato
rem Cæſaris.Secundò incorporari cum authorita-
te procuratoris fiſci, & tituli ſine authoritate ſu-
perioris non debent ſcribi:& contra facientes grauiſsimè pu-
1 niuntur.h.d.¶†Ad euidentiã præmitte quod dicit gl.ſuper
ver.ſtylus.ꝙ in qualibet prouincia erat vnus procurator Cæ-
ſaris.& vnus Comes rerũ priuatarũ.hoc non placet mihi. Nã
procurator Cæſaris & Comes rerũ priuatarum eſt idem:vt.ꞩ.
de offic.co.re.priua.per totum.& ibi Azo in Sum.Dicas ergo
ꝙ in qualibet prouincia erat vnus Comes rerũ priuatarũ:hoc
eſt,procurator Cæſaris,& vnus rationalis,i.procurator fiſci.
Item dicit gl ad euidentiã ꝙ hæc lex differt à l.fi.j.eo.quia hic
quæſtio mouebaꝛ,& nõ apparebat cõtradictor.ibi ſic.hęc nõ
placet,vt dicã in d.l.fi.& in quo hęc lex differat ab illa,ibi di
cam.¶His præmiſsis caſus in terminis eſt clarus.dicit tex. per
Comitem rerum priuatarũ,ſ.fiat examinatio ſecũdũ formã l.
defenſionis facultas.ꞩ.de iur.fiſ.dicit tex.diligens ſtylus,i.ſcri-
2 ptura.¶†Item ſcribat inter alias res fiſcales:& modo perficiꝛ
incorporatio.¶No.ꝙ dicta examinatio debeat fieri corã prę
ſide prouinciæ,vt.j.e.l.fi.ſolue vt dicã.¶Vltimò no.qualiter
incorporatio fiat.quod facit ad id quod dicam j.eo.l.fi.Barto.

3 Additio. †Nota tex.in hac l.ibi,ſigillatim.ad ſtatuta dicẽ
tia in maleficijs non valere dictum teſtis, niſi de
loco ſigillatim deponat.Nã ſi dicit,fuit in loco in inquiſitio-
ne,vel accuſatione contento,non dicitur ſigillatim depone-
re.Nam verbum,ſigillatim,ſingularem expreſsionem impor
tat,vt hic,& l.ſi quis ita.ꞩ.de bo.proſcript.ſed iſta non eſt ſin-
gularis expreſsio,quatenus referatur ad illa:ergo &c.vide j.
de prædijs decu.in l.j.lib.x.Angel.

VAcantia. Bona eius, qui nullo modo aliquem
habet ſucceſſorem,dicuntur bona va-
cantia:& deferuntur in fiſcum hæredẽ.d.h.¶Quid
ſi habeat conſanguineos vltra decimum gradum,
qui de iure communi non admittuntur?Certè dicit glo.quòd
illi non admittuntur,ſed venit fiſcus.

SVMMARIVM.

1 ☞Cõfiſcatio bonorũ impediꝛ ꝑ habẽtẽ dñiũ, & poſſeſsionẽ.
Vxor pro dote non impedit confiſcationem bonorum viri.
2 Procurator Cæſaris,quãdo ſit iudex inter fiſcum & priuatũ.
vbi quod quando eſt in prouincia.
3 Officialis,qui mittitur ad aliquid faciendum,debet iurare.
4 In ciuilibꝰ ob publicã vtilitatẽ,etiã per inquiſitionẽ procediꝛ.
5 Officialis epiſcopi poteſt inquirere contra tenentes bona, quę
diſtribui debent pauperibus.
6 Per inquiſitionẽ ad vtilitatẽ priuatã in ciuilibus nõ procediꝛ.
7 Bona confiſcanda in initio cauſæ in ſcriptis rediguntur.
8 Bona fiſcalia debent de facto occupari,& in fiſcum redigi.
9 Abbas qui poteſt alienare feudalia,& emphyteutica,an pote
rit alienare feudalia ad eccleſiam reuerſa.
10 Inuentarium quando bona inferuntur in fiſcum, ita fieri de-
bet de vna re,ſicut de multis.
11 Curator ad vnam litem debet facere inuentarium:licet con-
ſuetudo contrarium ſeruet.
12 Cognitio,de qua hic,expeditur iure actionis.

SI vacantia. In prouincijs vbi nõ eſt procurator Cæſa
ris de principis curia certi officiales deſti-
nantur,quorum ſolicitudine bona vacantia ſub præſide
inueſtigantur:& de eis inuentarium cõficitur,& principi ſcri-
bitur:& committentes fraudem pœna hic inſerta puniuntur.
h.d.Primò ponit dictum.Secundò illud oſtendit. Tertiò po-
nit fraudem committentes.ſecunda ibi,quæ forma. tertia ibi,
nam ſi quid.Barto.

1 Additio. †Et nota ꝙ ſolũ habens dominium & poſſeſsio-
nem,poteſt impedire cõparationem & confiſca-
tionẽ bonorũ.& ideo mulier pro dote nõ impedit cõfiſcatio-
tionẽ bonorũ viri.l.ſi marito.in prin.& ibi Bal.& Ang.ſol.
matri.Alex.¶Opp.ꝙ hoc fiat corã procuratore Cæſaris.ꞩ.e.
l.ſi quando.Solu.Dicit glo.ibi ꝙ hic loquiꝛ qñ quæſtio referꝛ
ab aliquo:ibi qñ à nullo.quod nõ placet:quia eſt contra text.
hic,ibi,nullum iure poſsidere vel vendicare conſtiterit.& ſic
etiam loquiꝛ qñ nullꝰ reperiꝛ poſſeſſor vel cõtradictor.¶Dic
ergo ꝙ lex,ſi qñ.loquiꝛ in ꝓuincijs,in quibꝰ erat procurator
Cæſaris.fortè Cæſar ibi tanꝗ̃ priuatꝰ homo habebat magnũ
patrimoniũ:vel aliàs erat cõſuetudo ibi mittẽdi talẽ officialẽ.
2 †hic loquiꝛ in prouincijs,in quibꝰ nõ erat ꝓcurator Cæſaris:
vel quia Cæſar nullũ priuatũ patrimoniũ ibi habebat, vel nõ
erat cõſuetudo mittẽdi talẽ officialẽ:& ſecũdũ hoc dicũt deter
minari omnes leges,dicẽtes ꝙ ꝓcurator Cæſaris eſt iudex in-
ter fiſcũ & priuatũ:vt l.ij.ꞩ.ſi aduer.fiſ.& ꞩ.vbi cauſæ fiſcales.
l.j.qa eſt verũ ſi ꝓcurator Cæſaris eſt in prouincia:aliàs eſt iu
dex præſes ꝓuinciæ,vt hic.& ſic debet intelligi gl.quę eſt no.
ꞩ.de iur.fiſ.l.defenſionis facultas.quę dicit,ꝙ illa cognitio fiat
☞ſub pręſide.☞Et Ang.in repeti.dicit,ꝙ ſi actꝰ fieri debet co
ram vno q abeſt,vel cuius officiũ vacat,poterit fieri corã alio
iudice,ꝑ iſtũ tex.ſecũdũ hãc lect.Bar.& l.vbi abſint.de tut.&
cura.da.ab his.licet ſecũdũ Ang.videaꝛ prima facie cõtrariũ,
per d.l.teſtamẽta.& l.cõſulta.eo.ti.quia ſtatim tribuẽdo iuriſ-
dictionem vni ab alio videꝛ abdicare.arg.l.cũ prętor.in prin.
ff.de iud.& l.maritꝰ.de procu.adde in materia Ang.in aut.vt
cle.apud proprios epiſco.in.§.huic igitur.& ĩ aut.vt iud.ſine
quoquo ſuffra.Alex.¶His præmiſsis collige ex lege iſta mul
3 ta vtilia.¶†Primò,ꝙ officiales,qui mittunꝛ ad aliquid faciẽ-
dum debẽt eſſe iurati,vt ibi iureiurando aſtricti.facit ꞩ.de fide
inſtru.l.cõparatiões.& in aut.iuſiur.quod præſtaꝛ ab his.& l.

bbb ij

a ¶Verbum vnum
pro vna oratione.
Iaco.Rebuſ.hic nu
me.iij.verſicu.no.
pro aduocatis in-
ducit hoc ad dictũ
no.ſ.vt aduocatꝰ,
q impetrauit à iu-
dice vt poſsit dice
re vnũ ſolum ver-
bum,poſsit infini-
ta dicere.idem no.
Bald.licet eum nõ
alleget in l.antiq-
tas.ver.vlti.no.&
nume.iiij.& quod
ibi poſui in apoſt.
ad ipſum in verſi.
facit pro allegãti-
bus ĩ palatio.ꞩ.de
vſu.& dixi ĩ apo-
ſtil.ad Dy.in reg.
in beneficijs.ĩ ver.
ſubiectos.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

4 hac edictali.§.his illud.ſ.de ſecū.nup.¶Secūdò no.ꝙ† etiā in
cauſis ciuilibus propter publicā vtilitatem per inquiſitionem
proceditur: vt ibi præſes prouinciæ præſente fiſci patrono di
ligenter inquirat.facit ff.de cuſt.re.l.ſi quis reum.& ſic eſt arg.
5 † de epiſcopo & presbytero, ꝙ eorum officiales poſſunt face-
re inquiſitionē contra tenentes bona quę debet diſtribui pau
6 peribus vel in alias cauſas pias.† Sed ad vtilitatem priuatorum
non reperio per inquiſitionē procedi, niſi in caſu l.iij.§.pręter
☞ea.ff.de ſuſpe.tu.☞Adde dicta per Bal.in l.ſancimus.la.j.C.
de ſacroſanc.eccle.licet Inno.in c.ad noſtrā.el j.alias el ij.extra
de iureiur. dicat ꝙ in ciuilib⁹ nō fit inquiſitio. In quibus autē
caſibus poſsit in ciuilibus procedi per inquiſitionē, vide per
Bal.in c.j.§.ſi tres vel plures.in fi.li.de pace tenēda.& per eun-
dem in.c.j.in §.iniuria.in antepe.col.de pace iura.fir.in ver.itē
an aliter. Et aduerte, quia hic eſt ſpeciale fauore fiſci.& vide o-
mnia quæ ſcripſi poſt Bart.in l.ij.§.ſi publico. in ij. colum. de
adult.in eo.ver.ad fi.adde Ang.hic in repeti.in ij.not.in verſ.
item no.ex iſto tex.ꝙ quādo actio.vbi idē tenet, & vidit fieri.
7 Alex.¶† Nota tertiò, ꝙ ī initio cauſæ bona rediguntͬ in ſcri-
ptis: vt ibi, quātūq; vel quale eſſe videatͬ.cum gl.ibi poſita. &
ſic videtͬ caſus pro eo quod dixi in l.defenſionis.ſ.de iure fiſc.
8 ¶Nota quartò ꝙ† bona fiſcalia debent de facto occupari, &
in fiſcum incorporari poſt cognitiones prædictas iuſſu princi
9 pis.quod nota ad quæſtio.† Pone, epiſcopus vel Abbas non
poſſunt alienare quæ ſunt de menſa, ſed bona feudalia, ſeu con
ſueta dari in emphyteuſim poſſunt: vt in c.ij.extra de feud. &
col.x.epiſcopū vel Abb.vl'Abbatiſſam.c.j.¶Modò dubitatͬ
ſi aliqua res feudalis vel emphyteutica reuerſa eſt ad monaſte-
rium, & Abbas eam occupauit, & per aliquod tempus tenuit:
an dicatur incorporaſſe in monaſteriū ita ꝙ facta ſit de menſa
Abbatis: an verò adhuc remaneat vt poſsit alienari.tex extra
de re.eccl.non alie.c.vt ſuper.videtͬ dicere ꝙ ſi per prędeceſſo
rem retentę ſunt res tales per annum, videantur eſſe de menſa
Abbatis.& ibi Inno.tu dic ꝙ de hoc eſt text.hic &.ſ.eod.l.ſi
quādo. loqtͬ em̄ de ſecūda parte rubricę, ſ.de incorporatione,
vt tunc dicantͬ incorporatę poſſeſsiones, & factæ de menſa, qn̄
per officiales ad hoc poteſtatē habētes ſunt deſcriptæ in libro
aliarū poſſeſsionū de menſa, vel qn̄ Abbas has declarauit effe
ctas eſſe de menſa, & incorporatas: vt hic &.tene menti.Bart.

Additio. Vide Bald.in c.j.de eo qui inue.fe. & Imol.in c.
vt ſuper.de re.eccle.non al. Ange.hic in v.col.in
repe.Pet de Anchar.in conſil.ſuo clv. qui tenet idem quod
Barto. Ange.& Ioan.de Imol.in c.ſuper.præalleg. qui tenet
ꝙ eſt neceſſe ꝙ xxx.annis fuerint in incorporatione.& in c.ſi.
☞de feu.& ibi per Card. Alexan.☞Adde Inno.in c.vt de cę-
tero.extra de tranſac.adde tamen ꝙ res quæ non ſunt effectæ
de menſa, poteſt pręlatus alienare: & de ipſis tranſigere vel pa
ciſci Romano pontifice inconſulto, ſecundū Inno.in præalle.
loco.& per Hoſtien.in c.vt ſuper.vt eccleſiaſtica beneficia. &
Ioan.Andr.in c.ſi.de re.eccl.nō alie.& ibi tractatur quādo bo
na dicantͬ effecta de menſa.& adde gl.ſing.ſecūdū Inno.in cle.
frequens.de exceſsi.prælat.in qua dicitur ꝙ illa bona, in qbus
prælatus habet directū dominium, & alius habet vtile, vt ſunt
bona feudalia: & talia bona nō cenſentur eſſe de menſa præla
ti.quod eſt notandū.adde do.Card.in c.ij.de feudis.vbi refert
plures docto.conſuluiſſe contrariū: tamen tenet ipſe opi. Bar.
hic, allegans Archid.etiam idem tenuiſſe in c.j.xxxj.q.vij.per
Imo.in d.c.ij.& in c.vt ſuper.de rebus eccle.non alie.Alexan.
10 ¶† Nota ꝙ ſicut inuētarium fit qn̄ occupātur multa bona: &
ita eodē modo qn̄ eſt vna res vel duæ, vt in verſi, quę forma.&
11 ſic eſt arg.† ꝙ curator datus ad vnā litē, debeat facere inuenta
rium: vt ibi in vna re ſiue in vna actione, licet cōtrarium obſer
uetur communiter.de hoc not.in l.de creationibus.ſ.de epiſc.
☞au.☞De hoc aliquid per Bald.in §.idē reſcripſerūt.Inſti.de
execu.tut.& hic vide Ange.in repe.in verſi.item ex hoc verb.
eſt not.& adde Bar.in l.j.de cura.bo.dan.vbi tenet ꝙ non tene
12 tur facere inuentariū. Alex.¶† Quæro qua actione, vel quo
iure iſta cognitio expediatur.gl.hic ſuper verſ.paulatim.dicit
ꝙ officio iudicis. Tu dic iure actionis, vt dixi in l.defenſionis.
ſ.de iure fiſc.quæ actio poteſt deduci in iudicium, ſi datur libel
lus per procuratorem fiſci ordinariè contra aduerſarium, vel
per officium iudicis hoc inquirentis, vt hac lege.

Ds delatoribus. *Rubrica.*

¶Quærit gl.quot modis dicatur aliquid deferri. Item quærit
qui prohibeātur deferre. Item de pœna male deferentis. & de
præmio bene deferentis: quæ omnia dic vt in gloſſ. Et in quo
differt hic titulus ab illo de his qui ſe deferunt.dic vt in gloſſa.

SVMMARIVM.

1 ☞Bannitus qui non debet audiri poteſt accuſationem ante
bannum per ipſum inſtitutam proſequi.

Additio. Nota glo.in rubr.ibi, ſed eas cauſas. Iſta glo.ex-
1 preſsè tenet † ꝙ licet ex forma ſtatuti bannitus
non debeat audiri: tamen ſi ante bannum accuſauit, poteſt ac
cuſationē proſequi, & finire.& ita obſeruatur in ciuitate Pe-
ruſij. Pro hoc eſt tex.in.l.deferre.alleg.in gl.& not.in l.Vran
nius.§.ſed cum duo.ff.de fideiuſ.per Dyn.& Iaco.de Aret.ff.
de publ.in l.is qui reus.Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞Relictum tacitę vel expreſsè indigno, defertur in fiſcum.
2 Relictum non capaci, quando deferatur in fiſcum.
3 Relictum ſpurio palam, an deferatur fiſco, vel remaneat apud
hæredes.
4 Spurius dicitur non capax, non autem indignus.
5 Relictū filio naturali incapaci palam, qn̄ illud applicetͬ fiſco.
6 Non capaces qui dicantur.
7 Capacitas in hærede, vel legatario qn̄ requirātur: remiſsiuè.
8 Fideicommiſſum tacitum quando dicatur.
9 Deſponſans viduam tacitè non punitur.
10 Qui facit alicui condere teſtamentum ſecretè, & ſe hæredem
inſtituere, ſi eſt capax, non punitur.

LEX I.

1 SI ei, qui. Si relinquitur tacitè incapaci, de-
fertur in fiſcum.h.d. Ad† euiden-
tiam huius legis & titu.ſcias ꝙ quandoq; re-
linquitur aliquid aliquib⁹ qui ſunt indigni,
& illud ſiue relinquatͬ tacitè, ſiue expreſsè de
fertur in fiſcum: vt no.in tit. de his quibus vt
indign.ff.& C.maximè in l.hæreditas. Quādoq; relinquitur
2 aliquid nō capacibus: † & tunc ſiquidē relinquitur palàm, nō
valet relictū, ſed remanet apud eum qui relinquit: vt l. Luci⁹.
circa fi.ff.de leg.j.& l.non intelligitͬ.§.j.ff.de iure fiſc. Si verò
relinquitur tacitè: tūc in pœnā ei⁹ qui aſſumpſit tacitā fidem
in ſe de reſtituendo bona nō capaci defertur fiſco: vt l.non in-
telligitͬ.§.j.ff.de iure fiſ.& l.etiā.cū multis ſimi.C.ad leg. Fal.
3 † An aūt illud, qđ reliquitͬ ſpurio palā, debeat venire in fiſcū,
vel remaneat apud hæredes, dic vt l.j.ſ.de natu.li.& in l.hęre
ditas.ſ.de his quib.vt indi.& ff.eo.l.ſi.& ibi plenè dixi. Bart.

Additio. † Sed an ſpurius dicatur nō capax, an vero indi-
4 gnus, dic ꝙ non capax: vt l.j.de natura. liber.l.ſi
quis ſolidum.de hæred.iuſsit.ff.de vulg.& pupil.l.ſi is qui ex
bonis.& Inſtitu.de lega.§.legari.& hoc eſt vtile ſcire: quia cū
bona relinquantur non capaci: tunc demū fiſco applicantur,
cùm relinquuntur tacitè.l.non intelligitur.ff. de iure fiſc. ſed
quando relinquuntur indigno, applicantur fiſco, ſiue tacitè
ſiue expreſsè relinquantur, vt in toto titu.ff.& C.de his qui.
5 vt indig.¶† Illud tamen not.ꝙ ſi interdum filio naturali nō
capaci relinquitur palam, applicatur fiſco: ſi ille, à quo iſtud
relinquitur, nolit retinere.& hoc eſt de illis naturalib⁹ tantū,
6 de quibus fit mentio in l.j.ſ.de natu.lib.¶† Angel. Qui autē
dicantͬ nō capaces, habes ff.de iure fiſc.l.j.& Inſti.de lega.§.le-
7 gari.† Hoc præmiſſo quęro quo tēpore quis debeat eſſe capax
in hęredis inſtitutiōe, vel legato hoc tangitur hic in gl.& me-
lius in l.nō intelligitur.§.quando autē.ff.de iure fiſc.& iſta eſt
materia regulæ Catonianæ, quā plenè expediui in l.j.de reg.
Cat. Quęro quando dicatur tacitū fideicōmiſſum. Reſpōdeo,
8 † quādo interuenit priuata promiſsio, nō in teſtamēto, vel co
dicillis, vel publico inſtrumēto, vt hic in ij.glo.& clarius in l.
non intelligitur.§.tacita vbi dixi.ff.de iure fiſ.¶Quęro, vtrū
rogatus tacitè aliquo caſu excuſetur à pœna.glo.hic ponit ali
quos caſus.dic vt in ea.

9 Additio. † Item iſta lex optimè facit pro deſponſantibus
viduas, habentes magnas dotes abſentibus con-
ſanguineis ipſarū viduarum, & ſecretè, vt non puniātur per
hoc ꝙ ſacramentum ſecretè cōtraxerunt, ex quo vidua nubi-
10 lis erat ætatis, & deſponſans erat capax matrimonij. † Item
facit pro quibuſdam Peruſinis, qui fecerunt quendam in mor
tis articulo conſtitutum teſtari ſecretè, coram quibuſdam te-
ſtibus eorum domeſticis, vel amicis, & abſentibus conſangui
neis teſtatoris: & fecerūt ſibi relinquere omnia bōa ſua, quòd
non puniantur ob hoc quod illud teſtamentum ſecretè fieri fe
cerunt: dummodo ſint capaces hæreditatis iſtius, facit ff. de
acquir.hæredi.l.quod dubitet. Angel.

SVMMARIVM.

1 ☞Deferens, & non probans punitur.
2 Iudex ex officio poteſt cauſam cœptā ad vtilitatē publicā per
delatorē q mortu⁹ eſt perficere, vel iubere, alicui vt perficiat.
3 Secta appellatur in bonam partem.

*Monente

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LEX II.

MOnente. Qui defert ex neceſsitate officij, vel ex præcepto iudicis, pœnam delato-
1 ris non ſuſtinet.h.d. Ad euidẽtiam pręmittoꝰ,†ille,
qui defert,& nõ probat,punitꝰ:vt no.s.eo.in rub.
& j.eo.l.ex varia.¶Hoc præmiſſo caſus in terminis eſt clarus.
¶Quæro primò,quõ facta fuit iſta admonitio. Dicit gloſſ.
ipſum officiũ qđ qs admonet quẽ vt faciat ptinẽtia ad officiũ
2 quod qs habet.quod ſatis placet.† Vel dic notabiliꝰ ꝙ quãdo
vna cauſa ad publicã vtilitatẽ pertinẽs eſt cœpta per vnũ de-
latorẽ q moritur,vel ſe abſentat,iudex poteſt illã cauſam pſi-
cere ex ſuo officio:vt l.pe.in pri.p.de publi.iudi.& s.de abol.
l.ij.ita poteſt idem iudex iubere vni,vt dictam cauſam cœptã
ab alio proſequatur,vt hic eſt caſus.Bar.

3 Additio. †In hac lege no.text.ibi,Sectæ.ꝙ ſecta appellatꝰ in bonam partem:ideo ſi plures communicato
conſilio ad finem boni,ſub nomine ſectæ ſe colligunt nõ poſ-
2 ſunt puniri vigore ſtatuti prohibentis ſectam fieri. Et de iſto
☞ noie ſecta,a vide j.de peti.bo.ſubla.l.ij.Ang.☞ Adde no.p
Bart.in l.libellorũ.§.fi.de accu.& in d.l.pe.de pub.iudi. vide
quæ ſcripſi poſt Bar.in §.fi.de priuil.credi.In ea in fi.hoc verũ
intelligas,niſi cœpiſſet nomine alterius,puta tutorio, vel pro
curatorio nomine,quia cogi non poſſet illo moriente ad illiꝰ
proſecutionem.Caſus eſt ſingularis in l.diuus.ff.ad Turpil.ſe
cundùm Roma.in ſingularibus,in litera,i.no.xxxij. Alex.

SVMNARIVM.

1 ☞Manifeſtans delinquentem ad ſui defenſionem non habet
præmium ſtatuti.
2 Præmium quod datur occidenti bannitum,non datur banni
tum occidenti ad ſui defenſionem.
3 Interficiens bannitum ignorãter,non habet pręmiũ ſtatuti.
4 Interficiens ſcienter bannitũ,licet ignoret ſtatutum dans præ
mium,tamen illud habebit.

1 NVlla. Qui ad ſuam defenſionem alium nominat, non videtur deferre.h.d.¶† Nota hic arg.
pſi ſtatutum dicat,ꝙ manifeſtãs aliquẽ delinquẽtẽ
habeat præmiũ,& aliqs qui inculpabatꝰ ad ſui de-
fenſionem delinquentem monſtrauerit,non habet præmium.
2 ¶†Item ſi ſtatutum cõcedit præmium occidenti hoſtem, vel
rebellem:& aliquis eum occiderit ſe defendendo: quod non
debet habere pręmium,vt hic. Nam pręmium datur illi,qui ſe
vltro & ſponte offert ad faciendum illud quod eſt cauſa præ-
mij.ſecus ſi fortuna coactus,vel caſu hoc faciat:vt l.ſi quis.§.
verum.ff.ad Sylla.& l.ij.de condi.& demon.Bart.

3 Additio. †Nota ꝙ ſi quis neſciret aliquẽ eſſe bannitum.
& ipſum interficeret,non debet habere præmiũ
ſtatuti:quia non debet mereri qui neſcit quid faciat.Sed pone
4 ꝙ† quis bene ſcit aliquem eſſe bannitum, tamẽ neſcit ſtatutũ
aliquod eſſe factũ,per quod interficiẽs bãnitum debeat habe-
re pręmiũ:an tũc habebit pręmiũ? Videtꝰ ꝙ non:quia quo ad
habẽdum pręmiũ,videtur caſu interficere.ſed cõtrariũ eſt ve-
rum.Beneficiũ enim ſtatuti cõfertur etiã ignoranti:vt j.de de-
cu.l.diue.& l.fin.& ibi per Bar.¶Idẽ dicit Bar.in l.omnes po
puli.in prin.v.q.prin.ff.de iuſti.& iur.& ſic ſufficit ſcire bãni-
tum eſſe,quãuis neſciat pręmiũ.quod ſumme notantum eſt.
☞ Ang.☞ An autẽ valeat hoc ſtatutũ,vide Bar.i.l.j.in prin.de
iuſt.& iur.& in l.iiij.j.de nauiculariis.& in l.j.j.de ſalario non
præben.& ibi vide quæ ſcripſi. Adde Bar.idem tenẽtem in d.
§.verum.& in d.l.j.ſed Rapha.tenuit contrarium in l.hæc cõ-
ditio.de condi.& demon.vbi dixit,ꝙ imò præmium ei dabi-
tur,eo maximè cùm difficille ſit capere bannitum:ſtatutũ non
cõſiderauit propoſitum,neq; tẽpus,ſed ſolũ factũ.Et ita trãſit
etiam ibi Aret.adde tu ꝙ iſte paſſus pendet ab illo,quem tan-
git Bar.in l.omnes populi.de iuſti.& iur.in j.q.quintę q.prin-
cipalis,videlicet ſi ſtatutũ dat pręmiũ capiẽti:an præmiũ dabi
tur ei qui cœpit bãnitum,ſed ignorabat eum bãnitum.dic vt
ibi.Ad quod vide bonũ tex.& quæ ibi ſcripſi in l.pe.de decu
rio.Et in ꝓpoſito putarẽ fortè op.Raph.& Aret.eſſe veriorẽ:
quia etiã eam firmat Bal. cõfundens fundamẽtum Bar.in l.ge
nero.ff.de infamibus.& Ludo.in §.verũ.& ſequitꝰ etiã Aret.
in tractatu maleficiorũ in materia capturę.in verſ.quæro.xiij.
Sed qđ in officiali,qui tenetur inquirere ex officio,ſi cœpit ma
lefactorem,an debeat habere pręmiũ? Vide Bart.cõcludẽtem
ꝙ non,in l.ſi is qui.§.ſeruꝰ.ff.de acqr.re.do.Itẽ quid ſi ſtatutũ
dat inuẽtori ꝑmiũ:an requiratꝰ ꝙ inueniatur,& capiatꝰ? Dixi
poſt Bar.in l.j.in prin.de acqui.poſſ.Item quid in bannito ca-
piente alium bannitum,dixi poſt Bart.in d.l.ſi is qui.§.quod
ſeruus.ff.de acquir.re.do.Item an bãnitus,qui poſuit bannitũ
in poteſtate curiæ,debeat ipſe cancellari de bãno,vide Bar.te
nentem quòd nõ,in l.ambitioſa.de decretis ab ordi.faci.& ibi
ſcripſi. & vide omnino Ludo.no.circa hoc diſtinguentẽ in d.
§.verũ.cuius diſtinctionẽ ſequitꝰ Aret.in loco præalle. in ver.
an aũt bannitus.ſed quid ſi ex forma ſtatuti villa tenetur cape
re malefactorẽ:alio ſtatuto cauetur,ꝙ qui ceperit bannitũ ha-
beat centũ:nũquid villa capiens bannitũ ab alio inſecutũ de-
beat habere præmium? Bart.in d.§.verũ.concludit ꝙ non:qa
villa fuit incitata ab illo q bannitũ inſequitur.Sed an ille qui
inſequebatur debeat habere præmiũ? dicit ibi ꝙ non:quia nõ
cepit,cùm ſtatutum requirat capturam.quod not. Alexan.

SVMMARIVM.

1 ☞Cauſæ fiſcales dicuntur Reipublicæ.

1 EX varia. Qui venit ad defenſionem Reipub. vt delator non punitur.h.d.¶†Nota hic
quòd cauſæ fiſcales dicuntur cauſæ Reipublicæ.qđ
dic vt dixi in rub.de iure fiſ.¶Quærit glo. quæ eſt
pœna delatoris.dic vt glo. Vltimò dicit gl.ꝙ delatio non ſit
ciuitati.dic vt s.titu.j.l.j.

SVMMARIVM.

1 ☞Delator non probans,non accuſatur criminaliter, niſi ſit
ſolitus deferre accuſationes calumnioſas.
2 Pœna ferri,amputatio capitis & linguæ.
3 Bannitꝰ in perſona & mẽbro ſi capitur,debet primò in mem- a
bro puniri,poſtea perdere perſonam.

OMnes iudices. Delator non admittitur ſine patrono fiſci:& malè deferen-
tes ex conſuetudine grauiſsimè puniuntur.h.d.
¶Oppo.ꝙ imponatur minor pœna:vt s.e.l.ꝓxi.
1 ¶†Solu.Ibi agitur ciuiliter:hic accuſatur criminaliter. Intel-
lige tamen ꝙ hæc criminalis accuſatio non habet locum, niſi
in eo,qui ex conſuetudine deferendi facit accuſationes calum
nioſas:vt patet ex tex.ibi,deferre non ceſſant. & ita contine-
2 batur in codicibus antiquis.¶†Quæro, quæ eſt iſta pœna fer
ri.Dicit glo.ꝙ amputabitur caput & lingua. Ex quo nota ꝙ
ſi capitur vnus ex bannitis in perſona, & in membro: quòd
prius debeat amputari membrum, & poſtea debeat perdere
perſonam argumen.huius gloſſ.Et ita vidi de facto obſeruari
in ciuitate iſta.Barto.

☞ Additio. De hoc eſt caſus in l.j.in fin.nil no.appel.pen.ff.
ff.& not.per Bar. in l.ij.ff.de cuſto.reo.☞ Vide
ad hoc Bal.hic,& in l.Gallus.§.j.ff.de lib.& poſthu.vbi dixit
quòd ſi inſtituitur filius cum nepotibus, primò veniat filius:
poſtea nepotes ordine ſucceſsiuo,per gloſſ.ſecundùm hoc val
de nota.Alexan.

SVMMARIVM.

1 ☞Proditoriè fieri aliquid,quando dicatur.
2 Socius banniti occidens bannitũ proditorio modo, punitur.
3 Proditor quot modis dicatur.remiſsiuè.

1 SEruum. Seruus punitur, ſi dominum deferat, præterꝗ̃ i crimine læſæ maieſtatis.hoc
dicit.¶†Nota tex.ibi cum dicit, de exemplo pro-
ditorum. quando aliquid dicatur fieri proditoriè,
plenè dixi in l.reſpiciendum.§.delinquunt.ff.de pœ. aliàs dic
vt in glo.Barto.

2 Additio. Hæc lex eſt in argumentum de ſtatuto, ꝙ occi-
dens bannitum non puniatur.†modò quæritur
nunquid ſocius banniti occidens bannitum proditorio mo-
do,debeat puniri? Caſus eſt hic ꝙ ſic.& ita practicatũ fuit Pe-
3 ruſij.Et† quot modis dicatur proditorb,& in quẽ cadat deli-
b ctum proditoris,vide in c.paſtoralis.extra,de re iudi. Ange.

a ¶Secta. Vide tu Card.in cle.fina.in prin.cum gloſſ.de hæreti.

b ¶Proditor. Vide Fel.i c.j.de homi.& quod ibi dixi in apoſt.

De petitionibus bonorum ſublatis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Deprehenſus in crimine dicitur, qui de eo eſt conuictus,
quando punitur crimen.
2 Deprehenſus in crimine dicitur qui in ipſo flagranti crimine
deprehenditur,quando ſtatutum punit deprehenſionem.
3 Statutum puniens deprehenſum portare arma, non compre-
hendit illum,qui probatur quod fuerit vſus armis.
4 Statutum quod ſi iudex deprehendat aliquem furtum facere,
puniat deprehenſum in centum,verificatur in conuicto.
5 Statutum puniens repertum facere furtum, habet locum in re
perto in flagranti crimine.
6 Statutum puniens detectum arma portare,verificatur in quo
cunque portante.
7 Statutum puniens deprehẽſum,intelligitur de eo,qui in actu
8 fuerit deprehenſus, niſi verba dirigat ad iudicem.
Petitio ſi eſt prohibita, quando videatur prohibita ſuper id
quod petitur conceſsio.
9 Geſta ab excommunicato licet confirmentur, non valent.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

10 Conceſsio facta motu proprio quādo valeat:& quid impor
tat in aditione.
11 Conceſsio facta cum clauſula,nō obſtante tali lege, valet.
12 Ius occupādi bona vacantia poteſt per ſuperiorem concedi.
13 Præbenda & ius præbendæ poteſt à ſuperiori concedi.
Ille,cui eſt cōceſſa præbēda,non pōt eam alteri cōcedere , ſed
debet in manu ſuperioris renuntiare;rem autem prębēdę ſic.
14 Vſufructuarius nō poteſt concedere vſumfructum,ſed vtili
tatem fruendi ſic.
15 Conceſsio facta motu proprio,quando dicatur facta ad par-
tis poſtulationem.
16 Bona per fiſcum non poſſeſſa poſſunt motu proprio concedi,
non tamen ad partis poſtulationem.

LEX I.

Qviſquis. Bona quæ deferuntur in fiſcum,ne
mo poteſt ſibi impetrare : & cōceſ-
ſio facta ad petitionem alterius nō valet.ſecus ſi
fieret motu proprio principis.h.d.Primò prohi
bet quem petere.Secūdò annullat cōceſsionem
ad petitionem partis petentis.Tertiò validat cōceſsionē pro-
prio motu factam.Secunda ibi,ſed quoniam.Tertia ibi,ſi qd
1 autem.†Ex prima parte no.ꝙ deprehenſus in crimine,dicitur
ille,qui de eo eſt conuictus.Bart.

Additio. Nota tex in hac lege,ibi,deprehenſus,&c. Nota
ꝙ appellat deprehenſum in crimine omnem,qui
de crimine conuincitur.Et hoc ſine dubio verū eſt,vbicunq;
2 ſtatutum punit crimen:non autem deprehēſionē. † Si autem
lex vel ſtatutū punit deprehenſionē:tunc ille dicit̃ deprehen-
ſus,qui in ipſo flagranti crimine deprehēdit̃:vt ff.de fur.l.iij.
3 & l.ſi quis in ſeruitute.eo.tit.†& ideo ſi ſtatutū,dicit ꝙ ſi quis
fuerit deprehenſus arma portare puniatur tanta pœna, nō pu
nitur,ſi probatur ꝙ viſus fuerit arma portare,niſi in ipſorum
a geſtione reperiatur, & deprehendatur. [a] & hoc eſt,quia ſtatu-
tum ſe retulit ad ipſorum deprehenſionem : non autem ſolū
ad armorum geſtionem,vt dictis legibus probatur. Ange.

4 Additio. †Facit ad ſtatutū dicens ꝙ ſi iudex deprehendit
aliquē furtum facere puniatur in centum.ꝙ ſi re-
perit eum nō in flagranti crimine,ſed poſt furtum cōſumma-
tum,verificabit̃ ſtatutū:quia iudex dicit̃ deprehēdere cōuincē
do,vt hic.& ad hoc l.j.§.de his qui ex publ.ratio.mu.pecu.ac
ci.eo.lib.quod ſine dubio ꝓcedit,qñ ſtatutū loquit̃ de iudice,
qui iudex nō pōt deprehēdere,niſi per actū iudicialē in cogni
5 tione criminū. ſed ſi ſtatutū diceret,†Si familia Poteſtatis re
pererit aliquē furtū facere,habebit locū ſtatutū ita demū,ſi re-
periat in flagrāti crimine.Et ita intelligi pōt C.de ſer.fugi.l.ſi
fugitiui.in ver.deprehendant̃.Adde iſtis quod no.Bar.Ang.
& alij in l.iij.eo.tit.& tex.in l.j.C.de rap.vir.& tex.cū gl.in l.
ij.de cuſt.reo.& tex.cū gl.in l.j.C.vbi quis de curia.vel cohor.
& in l.j.cū gl.vbi ſena.vel cla.& vide Pau.de Caſtr.in l.ij.qui
6 teſt.fac.poſ.& ibi dixi poſt Ro.¶†Si aūt ſtatutū diceret,qui-
cūq; fuerit detectus arma portare,ſufficit qñcūq;.l.j.§.de his q
ex pub.ratio.mu.pec.acci.& ibi dixi aliquē inueniri in flagrā
ti & deprehēdi.Adde ad hoc l.ſiue igit̃.& l.ſi quis ī ſeruitute.
ff.de fur.& l.palam.§.qui adulterio.de ritu nup.& quod not.
7 †Ang.in d.l.ſi fugitiui.vbi tenet ꝙ ſtatutum loquēs de eo q
deprehenſus fuerit:intelligat̃ de eo qui actu fuerit deprehēſus.
ꝑ d.l.palā.& d.l.ſi fugitiui.& l.j.C.vbi quis decu.ꝙ pōt ꝓce
dere niſi ſtatutū diriget verba ad iudicē,vt ſ.dixi.Alex.¶Se-
cūdò not.ꝙ ex ſola poſtulatiōe,licet infructuoſa,punit̃ quis.
8 ¶†Tertiò nota ꝙ cuius prohibet̃ petitio,eiuſdē nō valet con-
ceſsio.Concor.ſunt in gl.Et ſecūdū hoc facit ꝙ ſi ꝓhibet̃ ali-
quid per ſtatutū proponi in cōſilio,vel arengari:quod ex hoc
videtur eſſe prohibita reformatio ſuper eo facta . Contra hoc
facit ſ.de pre.Impe.offe.l.vniuerſis.Solu.Hic loquitur qñ pro
hibetur petitio ſeu propoſito reſpectu rei.Lex verò cōtraria
loquitur qñ prohibet̃ perſona petere ſeu proponere.Barto.

Additio. Vt puta ſi ſtatutum diceret , ꝙ nullus magnus
poſsit arengare.nam ſi arengaret,& arenga affir-
maret̃,valeret:vt d.l.vniuerſis.Angel.☞Adde Pau.de Ca.
in l.j.in prin.ad leg.Falc.Quid aūt ſi ſit facta propoſita ꝑ pſo
nā habilē,dic vt ſcripſi poſt Bar.in l.ij.j.de decurionib.vide Ia
co.But.& Bal.de hoc in l.quod fauore.de legi.& aliquid per
Bar.& ſcribentes hoc tribus modis limit.in l.iij.in prin.quod
9 quiſq; iur.Alex.¶†Sed hoc ſecundū fallit in excommunica-
to,vt in c.j.extra,de reſcrip.lib.vj.¶†Nota text.ibi,propter
10 importunitatem petentium.¶†Vltimò nota ꝙ valet cōceſ-
ſio facta motu proprio principis.Bar.

Additio. Quid autem importat iſta conceſsio motu pro-
prio , vide planè per Canoniſtas in c.ſi motu
11 proprio.de præbē.lib.vj.Ang.¶†Quęro quid ſi Imperator
in reſcripto dicat,nō obſtāte tali lege:an valeat? Dicit glo.ꝙ
ſic,& bene:vt l.ſi.§.ſi cōtra ius vel vti.pub. ¶Quæro qd vult
dicere tex.dū dicit,huiuſmodi tantū,& c.dicit gl.quaſi dicat.
talis conceſsio facta ꝓprio motu,aliàs nō valere. & iſta bona.
12 †Alij dicūt ꝙ pōt cōcedi aliqua res de bonis vacātibus tātū,
nō ipſum ius occupādi: ſicut præbēda nō pōt cōcedi : ſed ali-
qua res præbēdæ poteſt.Hoc nō placet: qa etiā ipſum ius po-
teſt concedi motu proprio Principis,vt habuiſtis ſ.titu.ij.l.j.
13 ¶†Item præbēda & res præbēdæ pōt cōcedi ſuperiori,vt pa
tet in toto titulo extra,de præben.Ille aūt,cui eſt cōceſſa præ-
benda,nō poteſt eam cōcedere alteri : quia debet renūtiare in
manibus ſuperioris:vt l.legatis.ff.de offic.præſid.extra,de re
nun.c.quod in dubijs.Rem aūt præbendæ poteſt cōcedere ex
14 cauſa.¶†Simile in vſufructuario,qui nō pōt cōcedere vſum
fructum, ſed vtilitatē fruēdi:vt l. arboribus.§. vſufructuari⁹.
15 ff.de vſufru.& Inſti.de vſufr.§.finitur. ¶†Quæro vtrū intel-
ligatur in dubio cōceſsio facta ad poſtulationē vel motu pro
prio?Reſpōdeo,intelligit̃ facta ad poſtulationē, niſi exprima
tur motu proprio.in c.ſi motu proprio.extra, de præben.lib.
vj.ſecus in cōceſsiōe quæ fieret per legē,vt dixi ſ.ti.ij.l.j. Bar.

b Additio. De hoc vide Bart.& Alex.plenè in l.iij.ff. quod
quiſq; iur.Item non poteſt probari per teſtes[b] ꝙ
motu proprio fecerit,vt per Ang.in l.ſi quis iniquū.in prin.
16 ff.quod quiſq; iur. Alex.¶†Oppo.glo.ad l.iſtam de l.ij.j.de
loca.ꝑdi.ciui.dicit gl.ibi,ibi ab alio poſsidebat̃. & ſic innuit
ꝙ hæc lex habeat locū,qñ bona conceſſa poſsident̃ per fiſcū.
quod videt̃ probari in princ.dum dicit,fiſcus inuaſit.& ſic bo
na per fiſcum nō poſſeſſa,nō poſſunt concedi etiā motu pro-
prio.Itē in eis ſi quis poſtularet,nō puniret̃.Contrariū puto:
nam etiā ſi fiſcus nō poſsideret,nō poſſent peti nec concedi ad
poſtulationem:vt j.l.proxi. quę generaliter loquitur:ſed pro
prio motu Principis poſſunt concedi,etiam ſi nō poſsideren-
tur:vt ſ.ti.ij.l.j.Non obſtat contraria lex:quia ibi loquitur in
locatione,quæ fit reſpectu mercedis:ideo non debeat auferri
poſſeſſori volenti ſoluere mercedem congruam. hic loquitur
in largitate,ſeu donatione,quæ fit reſpectu meriti:quæ nō ca
dit æquè in poſſeſſorem ſicut in alium.Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞Leges Codicis non continuantur.
2 Maior ſi punitur,multò fortius punitur & minor.
I Qui dant operam reſcriptis illicitis,puniuntur.
4 Notarius ſcribens contractum illicitum,qua pœna puniatur.
5 Præbenda,quæ eſt conſueta concedi,poteſt impetrari.
6 Diſpoſitio huius legis,ꝙ nō corrigat̃ per aut.bona dānatorū.
7 Statutum poſitum in volumine ſtatutorum eſt maioris effi-
caciæ quàm ſtatutum extrauagans.

LEX II.

Omne. Nullus admittitur ad impetrandas res de-
latas in fiſcū ſiue fiſcales:& impetrans & of
ficiales curiæ principis,qui in his impetrationibus
operam darent,vel ſcriberēt , legitimè puniuntur.
h.d.Primò prohibet impetrationem in genere. Secundò enu
merat quaſdā perſonas,de quibus videbatur magis dubitare.
Tertiò punit officiales talibus reſcriptis conſentientes. Vlti-
mò lex iſta extenditur ad alias res fiſcales. Secunda ibi,& ſi in
teſtat⁹.Tertia ibi,ſed vir.Quarta ibi,ſed pari forma. & eſt lex
1 iſta quaſi gloſſa,& declaratio legis præcedentis.¶†Circa pri-
mam partem quidam habent in principio legis , omne enim.
& ſic videtur continuari ad precedentes.alij non habēt enim.
ſi habent,ponitur inceptiuæ.nam leges C. non continuantur
ad præcedentes.dicit glo.& ſ.de teſtib.l. quoniā liberi. ¶Itē
ex principio & ex fine collige differētiam inter iſtam legem,
& præcedentē Nam præcedens loquitur de rebus iam incor
poratis in fiſcū,cùm dicitur,fiſcus inuaſit.hic de omnib⁹ tam
incorporatis,q̃ non.¶Venio ad ſecūdā partem:ex qua nota
2 †ꝙ ſi punit̃ maior:multò magis debet timere minor.hoc col
3 ligitur ex verſu cùm dicit,cùm nec illis.¶†Venio ad tertiam
partē,ex qua nota ꝙ officiales,& dantes operā iſtis literis vel
reſcriptis illicitis,puniuntur.¶Item nota ꝙ puniuntur nota-
rij.ſimile in l.iubemus.§.ſanè.C.de ſac.ſan.eccle.Sed aduertē-
dum ꝙ hic nō puniuntur pœna falſi,ſed alia pœna hic inſerta.
4 ¶†Et ſic notarius ſcribens contractū illicitū,non tenet̃ pœna
c falſi[c] , niſi in caſibus , in quibus eſt expreſſum à lege. facit ſ.de
☞teſta.l.iubemus.☞Adde text.§.quia verò Leonis.in aut.de
non alienā.cum gl.in verbo,proferre.& not. per But. & Bal.
in l.iubemus.§.ſi me.el j.de ſacroſan.eccle.de hoc etiā aliquid
per Bal.in rub.de fide inſtru.in x.col.in ver.dixi tertio.& in l.
5 ſuper chirographarijs.ſ ſi cer.peta. Alex.¶†Venio ad quartā
partem,ex qua colligit gl.argu.ꝙ præbenda nō debet impe-
trari:quod intellige verum de rebus quæ pertinēt ad camerā
eccleſiæ

¶Pro ſoluendo. Bart.& in quo arguitur de cōtrarietate in hac l.j.vide cōcordiam, quam poſui ad l.iiij.§.ſi in vēditiōe.ff qb. modis pig.vel hypothe.ſol.

a ¶Et deprehendat̃. Adde do. Alexā. de Imo.in l.qui ſeruum.de verb. obl. & in l.j.in xxxv. col.ver.infert Bar. hic.ff.de acquiren. poſſeſ.& ibi Bart. in prin.in ix.co.in verſic.aliud eſt genus quærendi. & Angel.in auth. de ſanc.epiſc.§. reuerendiſsimi ſed in l. iij.§. Nerati⁹.ff.de acquir.poſſeſ. vbi etiam latè per do. Alex.in ij.col.i ſi. verſi. inducuntur per Ange.cū concor.ibi per eum ſignatis.

b ¶Per teſtes. Adde Rotā in deciſ.cccxxxv. licet in nouiſsi.

c ¶Et ſic notarius nō tenetur pœna falſi. Adde ꝙ licet hoc,quod hic dicitur,ſit verum:punit̃ tamē alia corporali pœna. ita not. iſte in l. iubemus.ſ. de epiſco. & cle.& Bart.in l. ij.ſ.de eunuch.

eccleſiæ Romanæ vel fiſci:ſed præbēda conſueta concedi ſi va
cat, bene poteſt impetrari: vt extra, de præben. & de conceſ.
præbē. per totum. facit j. de omni agro deſer. per totum illum
6 titu. ¶ † Oppo. ad id quod in præcedenti particula dicitur de
publicatione bonorum aut. vt nulli iud. in fi. & ſ. de bon. dam.
aut. bona damnatorum. dicit gl. ꝙ hæc corrigitur per illā aut.
doct. contra. cū hic non damnetur ad mortem ciuilem, vel na-
turalem, vt hic notatur. Oppo. ad vltimam particulam in eo
quod dicit pragmatica iuſſio. ſ. de no. Co. compo. l. j. §. fi. Sol.
7 dicit gl. ibi erat inſerta in corpore iuris: & † ſic maioris efficа-
ciæ eſt ſtatutū poſitum in volumine ſtatutorum, ꝙ quædam
reformatio extrauagans in illa. eſt enim maior præſumptio ꝙ
ſit facta ad poſtulationem alterius, fortè ſicut in reſcripto. &
vidiſtis ſ. eo. l. proxi. & quod dixi in l. j. ſ. de bo. vac. intellige
de lege in corpore iuris inſerta: aliàs ſecus, vt hic. ¶ Opp. ſ. de
leg. j. §. fi. Solue vt in glo. ¶ Oppo. ꝙ in multis caſibus admitta
tur petitio bonorum: nam admittitur petitio hæreditatis,
& petitio bonorum poſſeſsionis. & ſi. Solu. in illis petitur iu-
re permitente: hic iure prohibente. Barto.

De his qui ſe deferunt. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Hæres non capax ſe deferens præmiatur, & an teneatur ſe deferre ſtatim.
2 Mulier in diuiſione habet optionem.
3 Maior an debeat dare optionem minori.
4 Authoritas vnius ſancti ſulcita authoritate teſtamēti veteris, præfertur conſtitutioni papali, etiā in deciſionibus cauſarum.
5 Hęres non capax inſtitutus punitur pœna, de qua hic, quando ſtudioſè celat fiſco, & fideicommiſſario.
6 Inimicitia quòd cadat in muliere.
Bannitus qui non habita pace ab inimico ex forma ſtatuti, debet rebanniri, ita debet habere pacem à muliere ſuccedente offenſo, ſicut à maſculo.

LEX vnica.

IS, cuius. Grauatus tacitè de reſtituendo non
capaci, ſi ſe deferat, lucratur tertiam:
vxor verò defuncti non capax ſe deferens, lucra
tur dimidiam, & facta diuiſione habebit optio-
nem: occultantes verò legitimè puniātur. h. d.
☞ ☞ De materia vide Bald. in l. ſentus. §. ſenatus. ff. de iure fiſc.
Alex. ¶ Primò loquitur quādo hæres grauatus tacitè de reſti-
tuendo non capaci ſe defert. Secundò, qn̄ vxor non capax, cui
debet fieri reſtitutio defert ſeipſam. Tertiò punit hæredē oc-
cultantem. Secunda ibi, quod ſi ab vxore. Tertia ibi, & tūc oc
1 cultator. ¶ † Ex prima parte not. præmiū hæredis deferentis.
Secundò nota ꝙ debet ſe deferre ſtatim. ¶ Oppo. ꝙ nō ſtatim
d. l. edicto. §. cū autē. ff. de iur. fiſci. gloſ. ponit plures ſol. doct.
tenet vltimā. dic. vt dixi in l. contraria. ¶ Opp. & videt̄ ꝙ de-
beat lucrari dimidiā, & non tertiā: vt ff. de iur. fiſ. l. cū tacitum.
Sol. ibi loquit̄ de fideicōmiſſario: hic de hærede rogato. Item
contra. ff. eo. l. ſenatus. §. ſenatus. vbi etiā loquitur de hær. Sol.
Circa iſtā materia diſtingue, vt ibi pleniſsmè per Dyn. ¶ Ve-
nio ad ſecundā partē & oppo. ff. de iur. fiſc. l. cū tacitū. Solu. gl.
2 hic. tu plenè dic per Dyn. in d. §. ſenatus. ¶ Ex iſta parte nota
illud quod dicit̄ ꝙ mulier in diuiſione habet optionē. Ex quo
3 dicunt vulgares. † ꝙ maior debet dare optionē minori. quod
eſt falſum, niſi in caſibus, in quibus priuilegium conceditur, vt
hic, & l. ij. j. de meta. alias diuiſio expediretur officio iudicis:
vt, Inſtitu. de offi. iud. §. ſi familiæ. & §. ſeq.

Additio. Adde Bar. hic, & l. pe. C. commu. diui. Sed ꝙ ma
a ior debeat facere partem minori[a], habemus au-
thoritatē antiqui teſtamenti: quia Abrahā fecit partē, & Lot
elegit. Et idē dicit Augu. vt refert Bald. in d. l. pe. & de hoc eſt
gl. ſing. in c. de libellis xx. diſt. ſecundū do. Abb. in c. qualiter
4 & qn̄. de accu. qui dicit † qđ dictum alicuius ſancti fulcitū au-
thoritate veteris vel noui teſtamenti, præfertur conſtitutioni
papali, etiā in deciſionibus cauſarū. ſecus ſi ceſſaret lex diuina:
b quia tunc deciſio papalis profert̄ dicto cuiuslibet ſancti: [b] qa
papę, & non ſanctis fuit data poteſtas legis condendæ. alleg.
no. in c. mandata. de præſump. Legiſtæ tn̄ tenent cōmuniter
opi. Bart. & reſpondent ad c. j. de parochijs, quod loquitur in
diſpenſatis: vel quia eſt ſpeciale fauore fidei. ſed fortè ſecundū
moder. in d. c. qualiter. nulla dictarū ſolutionum eſt bona. &
ideo fortè contrariū poſſet teneri cū nō reperiatur pro opi. Iu
riſtarū deciſio clara. reliqua ſcripſi poſt Bal. in d. l. pe. Adde ꝙ
idem dicit Bal. in l. ij. j. quā. & quibus quar. pars debetur. licet
☞ Bar. cōtra in l. iij. ſ. cōmuni diu. Alex. ☞ Adde Bal. in l. ſi mi-
nor. C. cōmuni diuidūdo. qui tantū illud quod Bar. hic, idē te-
net ipſe in l. procur. C. de eden. ibi, modus. Pro quo facit l. cum
quis. §. fi. C. de naturali. libe. Bal. in l. ſuus quoq;. de hære. inſti.
tantū contrariū dicēs ꝙ imò iuniori dāda eſt electio. Io. And.
in c. j. de parochijs. poſt Hoſtien. dicit ꝙ ſenior facit partes, iu-
nior eligit, & hoc ſequitur Bal. in d. l. ſi minor. Ang. verò in l.
ſancimus. C. de dona. dicit conſuetudinē ſeruādam, vide Bart.
in l. ij. ſ. quādo & quibus quarta pars. qui tenet idem quod hic.
5 contrariū tenet do. Flo. in l. arbiter. famil. erciſ. Alex ¶ † Cir-
ca vltimā partē quæro quando hæres punitur pœna hic poſi-
ta. Reſpondeo, quando ſtudioſè celat fiſco, & fideicōmiſſario.
quod patet ex text. dum dicit, fiſci & mulieris inimicus. Bart.
6 **Additio.** No. † tex. ibi, pariter inimicus. ꝙ inimicitia cadit
c in mulierem.[c] & ideo ſi ſtatutum dicit ꝙ bannit[9]
non habens pacē ab inimico debeat rebanniri: ita debēt habere
pacem à muliere ſuccedente paſſo iniuriam, ſicut à maſculo.
Nec obſtat in Lombarda, vbi dicit̄ ꝙ in muliere nō cadit ini-
micitia, nec portat arma: quia dico inimicitiā dupliciter poſſe
conſiderari. Vno modo prout inimicitia cōcernit rancorem
animi inimicantem: & iſto modo ſic cadit inimicitia in mu-
liere, ſicut in maſculo. & ita loquit̄ hic. Alio modo, ꝓut reſpi-
cit, & cōcernit aliquos actus extrinſecos viriles, ꝓut eſt arma
portare, & vindictā de inimico petere, & facere. & hoc nō cō-
petit mulieri poſt ceſſas volūtates. & ita loqt̄ Lōbarda. Ange.

Si liberalitatis imperialis ſocius ſine hærede deceſſerit. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Decedere ſine hærede, quando quis intelligatur: vbi quod in feudis ſine filijs.
2 Ius accreſcēdi an habeat locū in diſpoſitionibus inter viuos, & emolumentum quæſitum.

LEX vnica.

IVbemus. Inter ſocios imperialis liberalita
tis factæ etiam inter viuos eſt lo
cus iuri accreſcēdi, etiam poſt dominiū vtriq;
1 quæſitū. h. d. ¶ † Quæro quomodo intelligat̄
quis decedere ſine hærede. Quidam dicunt, ſi-
ne hærede: id eſt, ſine filijs: vt l. ex facto. in fi. ff.
ad Trebel. Alij dicūt ꝙ ſine hærede largè: vt l. j. & l. vacātia. ſ.
de bo. vac. Tu dic de hoc debere perpendi ſecūdum qualitatē
rei quæ conceditur. nam ſi concederetur feudum, intelligeret̄
ſine hærede, i. ſine filijs. In alijs rebus quæ ſui natura transferū
tur ad hæredem, accipimus largè. & dixi in d. l. ex facto. in fin.
☞ ☞ Adde quod dicit̄ per Bar. in l. vt iureiurando. de oper. li
bertorum. & docto. ibi. Imol. in l. ex facto. §. fi. & adde Bal. in
c. j. in ij. col. de alie. feud. vbi intelligit per illum text. ſine filijs
2 maſculis. & rationem aſsignat, vt ibi per eum. Alexan. ¶ † Op
po. & in diſpoſitionibus inter viuos nō ſit locus iuri accreſcen
d di: vt l. ſi mihi & Titio.[d] ff. de verb. oblig. Solu. Speciale hic in
donatione imperiali. ¶ Et aduerte: quia ſunt duo ſpecialia.
primum quod dixi. ſecundum, quia etiam poſt donationem
iam acquiſitā vtriuſq;, ſi in perſona vnius deficiat, eſt locus iu
ri accreſcēdi, vt hic. quod in alijs nō eſt in proprietate l. j. circa
fi. ff. de vſufr. accre. & omnes cōcordātiæ quę dantur hic in gl.
circa ius accreſcendi, habent locū ante emolumentū quæſitū,
præterq; in iure patronatus. de hoc dixi plenè in l. re cōiuncti.
☞ ff. de leg. iij ☞ Adde Bal. in l. j. in principio. in penult. col. C.
de cadu. tol. vbi per iſtum text. dixit idē in feudo conceſſo à
principe. in quo eſt locus iuri accreſcēdi. quod voluit etiā ipſe
Bal. in c. j. de fratre de nouo beneficio inueſt. & in c. j. de duo-
bus fra. à capi. inueſt. & idē dicit in feudo à rege cōceſſo. & idē
voluit Rapha. & Pau. de Caſt. in l. qđ dicit̄. de verb. ob. faciūt
not. per Bar. in l. re coniuncti. in vlti. col. de lega. iij. Alexā.

a ¶ Minori. Adde Lud. Pom. i ſing. ver. diuino.

b ¶ Sancti. Vide tu ad hæc no. per Feli. in c. ne innitaris. de cōſti. poſt prin. in verſi. in tex. ibi, ſanctorum. cū pluribus ſeq.

c ¶ In mulierem. Tu ad hoc vide Felin. in c. cū oporteat. in iiij. col. in fi. ver. nūquid autem. de accuſ.

d ¶ Et Titio. Et ibidem ad hoc vide do. Alex. de Imol.

De theſauris. Rubrica.

¶ Glo. continuat rubricam duobus modis. Secunda vera: qa prima propriè eſt adaptatio ad inferiora, non continuatio: vt l. ij. ff. de ſtatu homi. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞ Non licet vti arte magica & ſimilibus ſacrificijs.
2 Superfluè impetratur, quod à iure communi conceditur.
3 Sententia vel contractus quę annullatur ipſo iure, quis nō debet petere quod annulletur.
4 Statutum continens idem quod ius commune, non valet.
5 Studioſè percutere quis dicitur. qui certo propoſito ꝑcutit.
6 Creditor non poteſt in fundo ſibi pignorato theſaurū q̄rere.
7 Maritus eſt dominus rei dotalis, ſed reuocabiliter.
8 Suum an dicatur ratione dominij directi, vel vtilis.
9 Dominus directus qn̄ poſsit quęrere theſaurum in re feudali.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

10 Caſus, in quo dominus non poteſt permittere in ſuo vt quis
operetur, ſcilicet vt ſi quis in fundo ſuo nomine, & nõ domi-
ni theſaurum perquirat.
11 Violator legis punitur extraordinariè.
12 Contemnens mandatum regis, vbi non eſt certa pœna, puni-
tur extraordinariè.

LEX vnica.

NEmo. Quærere theſaurum in proprio om-
nibus licet: in alieno verò ſuo nomi-
ne nullo modo licet. & ſi theſaurus inuentus
fuerit à fortuna: inter inuentorẽ & dominum
diuiditur. h.d. Primò loquiẗ in genere. Secun-
dò in ſpecie: & in volente quęrere theſaurũ in
ſuo. Tertiò in quærente in alieno theſaurum. Quartò puniun
tur contra faciẽtes. Quintò loquitur in inueniente theſaurum
à fortuna. Secunda ibi, nam in ſuis. Tertia ibi, in alienis. Quar
ta ibi, ꝙ ſi nobis. Quinta ibi, ꝙ ſi forte. ☞ Ad materiã huius
legis, ſi quis aſſerit in fundo alieno inueniſſe venam ferream,
vel lapidum, & vult videre & ingredi fundũ inuito domino:
an poſsit: Dic ꝙ ſic: quia verſaẗ publica vtilitas. Gl. eſt in l. iij.
j. de metalarijs. quam allegat Roma. in ſingularib⁹ in litera t.
not. lxvj. Secus verò ſi priuata vtilitas tantũ verſaretur ꝑ iſtũ
1 tex. Alex. Prima pars eſt clara. ¶ † Circa ſecũdã nota ꝙ non li
cet vti iſtis ſacrificijs. ad quod s. de maleſic. & mathe l. j. ¶ Secũ
dò not. quid eſt theſaurus propriè loquendo, licet aliquando
2 ſummaẗ impropriè, vt in gl. ¶ † Tertiò not. & ſuperfluum eſt
impetrare à principe, quod à iure cõmuni concediẗ facit. ff. ad
munici. l. j. in fi. ¶ † Et ſic eſt argumentum ꝙ qñ lex annullat
cõtractũ vel ſententiã in ipſo iure, nõ debet peti à iudice, vt ꝓ
nuntiet nullũ. quod dic plenè, vt dixi in l. quę ſub cõditiõe. in
4 fi. ff. de cõdi. inſtit. & de appel. l. ſi expreſsim. Facit etiã † ꝙ qñ
ſtatutũ cõtinet idẽ quod ius cõmune, nõ valeat. quod tãgit Io.
And. extra, de cõſtit. c. j lib. vj. Dixi plenè ff. ad l. Fal. l. j. i prin.

5 Additio. In tex. ibi: ſtudio. † Nota verbum pro ſtatutis di
centibus, ſi quis ſtudioſè percuſſerit aliquem, in
a tantum puniatur, ꝙ ille dicatur ſtudioſè[a] percutere, qui percu
tit certo propoſito. Vnde ſi caſu eſſet facta percuſsio, non pu-
niretur pœna ſtatuti. Pro hoc eſt gl. ordinaria, de his qui ſe de-
fe. l. j. in fi. gl. & vide quod no. Bar. in l. j. §. j. ff. ſi quis teſt. liber
6 eſſe iuſ. ſue. † in gl. ij. ibi, nõ ergo creditor. Nota ꝙ creditor nõ
poteſt in fundo ſibi obligato theſaurũ quærere, tanq̃ in ſuo.
Remanet enim pignus ſenper in bonis debitoris: vt. s. de pig.
acti. l. ſi pignus. In eadẽ ibi. §. ſi fundũ. Non obſtat l. cũ poſt. §.
7 in dotem. de iure dot. † vbi maritus eſt dominus rei dotalis:
quia hoc eſt verũ, ſed reuocabiliter, quia debet reſtituere: vt d.
§. ſi fundũ. vt ibi no. per glo. Dy. & Bar. & dic vt ibi per Bar.
☞ ☞ Ange. Statutũ nihil addẽs iuri cõmuni nõ valet. facit qđ
not. ſingulariter Bar. in l. iij. §. ſi rem. ff. de leg. iij. authoritati il
lius gl. vbi dixit ꝙ ſtatutũ dictans victũ victori in expẽſis con
demnari, habebit locũ etiã in habente iuſtã cauſam litigãdi, vt
aliquid addat iuri cõmuni: aliàs nõ valeret ſtatutũ, per hic nõ.
Et idem firmauit Bar. in ſuis cõſilijs. & per Bar. & ibi moderni
in l. properandũ. §. ſin aũt alterutra. C. de iud. & per Bart. in l.
iiij. §. prætor ait. in iij. col. ff. de dam. infect. & no. glo. in c. j. de
cõſti. lib. vj. vbi dixit ꝙ ſtatutũ cõtinẽs ius cõmune, eſt ius cõ-
mune, nõ ſtatutũ. Et idem voluit Bal. in l. iij. in fi. ff. de leg. j. &
de hoc per Ang. & Imo. in l. ſtipulatio. ver. niſi. de verb. obli.
& per Bar. in l. j. ad leg. Falc. & Bald. in l. j. de ſeruis manumiſ.
8 Alexã. ¶ † Circa iſtam partem quæro quid eſt dictum, in ſuis,
b glo. intelligit ſuum, ratione directi dominij,[b] vł vtilis.

Additio. Intelligo gl. ſecundũ And. de Baru. de directo &
vtili. Ponitur enim ad differentiã vtilis tãtũ, qđ
continetur appellatione ſui, vt hac glo. ¶ Sed nũquid directũ
dominium ſine vtili contineatur apellationene ſui: puta præ-
ſcripſiſti longo tempore rei meæ: ego habeo directũ dominiũ
9 ſecundũ verã opi. in aut. niſi tricẽnale. C. de bo. mater. † tu ha
bes vtile: vel dedi tibi rem in feudum: nũquid potero ſicut in-
meo theſaurũ quærere? And. prædictus vidit hãc arduã quæ-
ſtionem de facto. & videtur ꝙ nõ contineaẗ appellatione ſui:
quia diſijt habere effectum dominij. Et cõſtat ꝙ ille, qui habet
vtile, poteſt vendicare: vt l. j. §. qui in perpetuũ. ff. ſi ager vect.
vel emphy. pe. & s. de pręſcrip. xxx. an. l. ſi quis emptionis. er-
go ille, qui habet directũ, nõ põt vendicare: quia duo non ha
bent vendicationẽ eiuſdẽ rei d. l. ſi quis. ergo non dicitur locus
ſuus, quẽ non põt vendicare: vt d. §. qui in perpetuũ. arg. econ
tra ꝙ ſic: quia põt vendicare ab alio poſsidẽte, q̃ ab eo, cui con
ceſsit. ff. de ſuperfi. l. j. §. quod aũt. Sol. Si poſsidẽte eo, cui con
ceſsit, ingrediaẗ, videẗ ingredi locũ alienũ: ſed ſi alio poſsidẽte
ſec⁹, vt optimè patet in d. §. quod aũt. Ang. ¶ De ſignificatio
ne meũ, tuum, ſuũ, dixi plenè in l. Quintus. §. argẽto. ff. de au.
& arg. le. Quæro quid ſi inueniaẗ theſaurus in loco ſacro, vel
alio loco religioſo. Dic vt in gl. ¶ Quæro quid ſi inueniẗ per
10 artẽ magicã. Dic ꝙ erit fiſci, vt ĩ gl. ¶ † Circa tertiũ no. caſum
in quo dominus nõ põt permittere vt in ſuo opereẗ. quod al-
leg. gl. ad quæſtionẽ in l. cũ fundũ. ff. de vi & vi ar. & ibi vide.
Idẽ aduerte ꝙ hoc nõ operaẗ volũtas domini, vt alius quærat
ſuo nomine, ſed alieno poterit per cõſequẽs: cùm nõ ſit ꝓhibi
tũ. ¶ Venio ad vltimã partẽ: & circa iſtã partẽ oppo. vno mo
do: deinde quærit gl. de vna quæſtione. Dic vt in ea. Bart.

11 Additio. In glo. in ver. legis. ¶ † Nota ꝙ violator legis pu
nitur extraordinariè: quia non eſt certa pœna im
12 poſita contemptoribus. † & facit ſecũdũ And. de Baru. ad q.
de qua conſueuit dubitari, qua pœna afficiatur contemptor
mãdati regis. Nam mandatum Principis, lex eſt generalis, ſi
eſt clauſum in corpore iuris: vt in aut. de man. prin. ſiue ſpecia
lis in ea re tantùm, pro qua mandatum emanat. s. de leg. l. ij.
¶ Alij dicunt ꝙ punitur pœna capitali: vt j. de vete. numiſ.
poſ. l. fi. Sed illa poteſt intelligi de mãdato cõtempto, in quo
continetur certa pœna: aliàs puniẗ extraordinariè. nã & alibi
lex imponit pœnã deportationis: vt j. de fun. limito. l. iij. in fi.
c alibi pœna pecuniaria. j. de argen. in rebus. l. fi. Ang.[c]

De annonis & tributis. *Rubrica.*

¶ Circa rubricam quærit gl. quid appelletur annona, & quid
tributum. Dic vt in ea. Quæ autẽ differentia ſit inter vectigal
d & tributum[d], not. gl. in l. j. §. j. ff. de pub. & ibi dixi. ¶ Quę eſt
differentia inter cẽſum & tributum. dic vt ibi. ¶ Item quærit
glo. quotuplex eſt tributum. Item quærit quale ſeu quantum
eſt tributum. dic vt in eadem. Barto.

Additio. Quid eſt tributum: per Bal. in l. fi. in j. col. C. ſine
cenſu vel reliquis. & quod no. Bar. in l. reſcripto.
§. fi. ff. de mune. & hono. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Præſtatio annonæ eſt realis obligatio.
2 Decimarum obligatio eſt realis.
3 Dominus, qui locauit fundũ ſuum ad pecuniam, ita quòd co-
lonus fructus omnes percipiat pro certo tempore, nõ tenetur
ad tributa: niſi conſuetudo aliter ſe habeat.
4 Feudatarius & emphyteuta an teneaẗ ad collectas. remiſsiuè.
& nume. 6.
5 Creditor an teneatur ad collectas pro pignore.
7 Collecta quãdo imponitur perſonæ pro rebus inſpicitur per
ſona, cui imponitur.
8 Onus collectarum ſubit, qui fructus recipit.

LEX I.

AEs quidem. Onus æris alieni eſt per-
ſonale: & ideo inter hære
des diuidiẗ pro hæreditarijs portionibus.
Onus annonæ & tributorum eſt reale: pro
ut quis poſsidet, & fruct⁹ percipit oneraẗ.
h.d. Ex ſummario habes legis rationem.
1 ¶ † Nota quòd præſtatio annonæ reſpicit
res: & ſic videẗ ꝙ ſit obligatio realis, & non perſonalis. quod
dic vt in l. Imperatores. ff de publi. vbi glo. tangit.

2 Additio. † Quid de decimis dicit An. de Baru. quòd reſpi
ciunt res, quia dicuntur eſſe tributa egẽtium per
ſonarum. xvj. q. j. decimæ. & ideo quod in tributis ſeruatur.
& in his teneas Ang. Quærit glo. quid ſi poſſeſſor nõ eſt ſol-
3 uendo. dic vt in ea. ¶ † Vltimò gl. no. ex hac lege mirabiliter,
ꝙ ſi aliquis locauerit fundũ ſuum in penſionẽ percipiẽdam in
pecunia, ita ꝙ fructus omnes remaneãt apud colonũ, ꝙ domi
c nus ad tributa non tenetur[e] niſi conſuetudo aliter ſe haberet.
vide gl. ſuper verbo, fructus. & eam perpetuò tene mẽti. Bar.

☞ Additio. Caſus eſt in l. ſi ſine hærede. §. Lucius. ff. de ad-
mi. tut. Alex. ☞ Adde Bart. in repe. l. placet. C.
de ſacroſan. eccle. & in l. priuatæ. j de excu. mu. per Bal. in c. j.
per quos fiat inueſti. quod etiam intellige dato ꝙ dominus eſ
ſet exemptus ratione priuilegij, vel alia cauſa, ſecundũ Ange.
in conſi. incipiente, cõmune caſtri franchi. eſt vltima. & ibi vo
luit ꝙ licet eccleſia non teneatur ad collectas pro ſuis poſſeſ-
ſionibus: tamen laicus poſsidẽt dictas poſſeſsiones etiã ab ec-
cleſia non gaudet dicto priuilegio eccleſiæ. Contrariũ voluit
ad literã Bal. in l. j. in j. col. vel ij. C. de iure emphyt. vbi voluit
ꝙ emphyteuta teneatur ſoluere collectas, & tributa, quod tñ
dicit eſſe ſecus in colono priuilegiato, per l. ſi pendẽtes. §. ſi qd
ff. de vſufruc. & in fructuario adde tex. per Bal. in l. hactenus.
ff. de vſufru. qui tex. licet loquatur in tributis, doctores tñ ibi
intelligunt etiã in collectis & datijs. & adde vnũ cõſiliũ Bal.
quod eſt in numero xxvj. qđ incipit, an muliere, & c. vbi eti
dicitur

a ¶ Studioſè. Vide Feli. in c. pręterea. de iu. in iiij. fallen. & in c. veniens. circa fi. de ſimo.

b ¶ Dominij. Sed an ſemꝑ ſuum dicat et denotet dñium. vide Feli. in c. peruenit. el. j. de iureiu. & i c. j. de ſpõ. i v. col. & qđ dixi ĩ d. c. ꝑuenit. in apoſti. Tu vide omnino An. Cor. ſing. ſuis. in verſi. meus. incip. licet verbum meum. dixi poſt Guliel. de Cu. in l. omnino. nu. j. & in ver. quę tunc habebat. s. de epiſ. & cleric. dixi poſt iſtum conſil. cxxj. incip. ſtatuto ciuitatis Piſanæ. & dixi poſt Compoſt. in. c. j. §. v. in verſ. ſuũ denotat dominiũ. extra de poſtu. præla.

c ¶ Adde poſt not. Hic ne fallaris ꝙ iſte titulus non habet locũ in theſauro in pecunia aurea vł argẽtea effoſſa: qa impropriè diciẗ theſaur⁹. de quo in l. peregrè. aliàs eſt l. Pomponius ff. de acquir. poſſeſ. & in l. theſaurus. ad exhibẽ. & omnino ꝑ An. Are. in §. Theſauros. ĩ fi Inſti. de re. diui. quẽ refert & ſequitur Gerar. de petra ſancta, ſing. ſuo xcv. incip. tenenti &c.

d ¶ Et tributũ. Ad quod vide Feli. in c. ad audiẽtiam de pręſcri. in vij. col. vide iſtum in l. placet. & ibi do. meũ Iaſ. s. de ſacroſanc. eccle. Pano. ĩ c. qđ clericis. ad fin. extra, de fo. compet. & ĩ c. j. & ij. extra, de cenſi.

e ¶ Non teneẗ. Ad de not. do. Soci. in conſil. ccxvij. inci. circa hanc q. verſi. ſextò hæc concluſio. ĩ ij. parte char. xciij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dicitur ꝙ fructuarius & ſimiles poſſeſſores non tenẽtur ad col
lectas.& adde q̃d no.Bar.& ibi ſcripſi in l.licitatio.§.fi.ff.de
publicanis.Alex.Et hoc verũ in oneribus realibus.Bar.

4 Additio. †Quid autem in feudatario:an teneatur ſoluere
a ipſe collectas,ᵃ vide Bald.in c.j.per quos fiat in-
ueſti.& vide And.de Iſer.in tit.quæ ſint regaliæ.in verſ.An
b gariæ.¶Quid in emphyteutaᵇ & colono, vltra hic not.vide
5 Bal.in l.j.in j.col.de iure emphy.¶†Quid in creditore pigno
ris,vide Bald.in l.cũ notiſsimi.in iiij.col.C.de præſcrip.xxx.
6 an.¶†Quid in emphyteuta eccleſiæ,vide Bal.in l.priuatæ.j.
de exce.mu.Item ad hoc vide Bart.in l.quæſitum.ff.de vſufr
7 leg.Alex.¶†In collectis verò,quæ imponuntur perſonę pro
rebus,eſt inſpicienda perſona,cui imponitur.l.reſcripto.in fi.
ff.de mu.& ho.& j.eo.l.indictiones.& ibi not.& j.de mu.pa.
ſuper rubr.& ſic iſtud diuiditur inter hæredes ꝓ hæreditariꝭ
portionibus,vt in princ.huius legis.Bart.

8 Additio. †Onus collectarum ſubit,qui fructus recipit.
l.ſi pendentes.§.ſed ſi quid.ff.de vſufruct.Vi
de Ludo.in l.inter quos.§.damni.de dam.infect.Et adde
q̃d pro hoc dicto videtur caſus in l.ſi ſine hærede.§.Lucius.ff.
de admi.tuto.

LEX II.

INdictiones. Ad onera realia non tenetur
quis in plus quàm de re poſsi-
deat.h.d.Glo.hic dicit ꝙ triplex eſt genus mune
rum,quod vide debitis plenius in rub.j.de mu.pa.ſu
per rub.ideo hic aliquid non dico.

SVMMARIVM.

1 ☞Officiales non poſſunt remittere collectas:tamen propter
paupertatem ſic.

LEX III.

OMnes. Omnes debent ſoluere quod princeps im-
ponit:& officiales non poſſunt augere,vel
1 diminuere.h.d.¶†Not.ꝙ officialis non poteſt remit
tere collectas,ſiue tributa.Circa quod dic vt l.ſi.§.ſi quis pro-
feſſus.ff.de pub.¶Vltimò not.glo.quæ dicit ꝙ officiales pro-
pter paupertatem poſſunt remittere.quam glo.not.bene.Bar.
☞Officialis propter paupertatem poteſt collectam remitte-
re.Idem Bal.in ſuo tractatu de carceribus,in quarta colũ.per
glo.iſtã.hic adde tex.& ibi Bar.in l.interdum.§.ſi quis profeſ-
ſus.ff.de publi.& ſcripſi in l.filiusfa.in princip.de dona.Adde
etiam de multa per iudicem remittenda propter paupertatẽ.
l.illicitas.§.fi.de offi.præſi.& Bar.in ſuo tractatu de iudi.in vl
tima col.& quod dixit Bal.in l.ij.§.ſi quis in iudicio.ff.ſi quis
caut.vbi dixit per hanc glo.& ꝑ c.licet.de cenſibus.ꝙ ſi ſtatu-
tum dictat appellantẽ debere ſoluere gabellã,aliàs appellatio
ſit deſerta,ꝙ non habeat locum in illo qui appellat:& ꝓpter
paupertatem non poteſt ſoluere:quia dicitur ei remiſſa gabel
la ipſo iure à ſtatuto.& ita dicit de facto obtinuiſſe.Sed quid
ſi remiſſa eſt multa per officialem,& poſtea peruenit ad pin-
guiorem fortunam:an teneatur ſoluere? Videtur q̃d ſic,per
id quod habetur in ij.§.Inſti.de acti.Contrarium determinat
gl.& ibi Bar.in d.l.illicitas.§.fi.& ſequitur Aretinus in l.ij.ff.
quis & à quo.Et adde etiam vnũ quod dixit Bal.in l.acceptã.
C.de vſuris.ꝙ ſi ex forma ſtatuti,non ſoluens gabellam ex cõ
tractu,ꝙ cõtractus ſit nullus,ꝙ contractus non annullabitur,
ſi non potuit ſoluere propter paupertatem.Et in materia ad-
de Innoc.in c.ex ratione.de appel.vbi dixit ꝙ paupertas ex-
cuſat à proſecutione appellationis.& ſic non currunt fatalia:
quod ſequitur Bal.in d.l.acceptam.in xxiij.q.contrarium te-
net idem in l.fi.C.de condi.inſer.per glo.in l.cũ ita.in princi.
la ij.de condi.& demon.Item adde Ange.in l.non facile.ſi cui
plus quam per l.fal.vbi remittitur reo cautio de expẽſis in cau
ſa reconuentionis propter paupertatem,ad quam,aliàs tene-
batur ex forma ſtatuti.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Munus ordinarium eſt,quod à lege imponitur.
2 Fidelis & deuotus dicitur,qui tributa ſoluit.

OMnes. Omnes coguntur ſoluere publicas fun-
ctiones:cũ nõ ſit munus extraordinariũ:
& ab eo nemo excuſatur.¶†Ad euidentiam ſcias
ꝙ ſi alicui conceditur excuſatio à muneribus,non
porrigitur ad munera ordinaria,ſed extraordinaria.hoc præ-
1 miſſo caſus eſt planꝰ.¶†Nota ꝙ munus ordinarium eſt,quod
à lege imponitur,vt hic dum dicit.l.noſtra ſignatum eſt,&c.
2 ¶†Secundò nota quod ille dicitur fidelis & deuotus,qui tri-
buta ſoluit.Bart.

SVMMARIVM.

1 Comitatenſes qui plus diſtant,minus grauantur.
2 Victualia de illa prouincia,in qua eſt vbertas,debent ad ꝓuin
ciam,in qua propter guerram non eſt abundantia,portari.

PRo locis. Qui plus de fructibus colligit,plꝰ
ſoluit:q minus,minꝰ.h.d.hæc no.
lex.¶Quęro quid eſt hoc dictũ,ꝓ locis.Gl.ex-
põit,id eſt,ꝓ magnitudine locorũ,quaſi dicat,
ille,q poſsidet magna prędia,plꝰ debet portare
quàm ille,qui poſsidet parua.& intellige magnitudinẽ reſpe-
ctu redituũ:vt l.ſi.§.de allu.& palu.iũcta l.j.de euic.& l.cũ poſ
ſeſſor.ff.de cẽſi.¶Quæro dicitur hic proximitate.quid eſt hoc
dictũ.glo.dicit,quia ſunt prope limina.hoc vult dicere,vt illi
qui ſunt prope limina qui minus grauantur in expenſis itine-
ris,plus grauantur in portando annonam.& illi,qui magis di
ſtãt à liminibus,quia plus grauantur in expenſis itineris rele-
1 uantur vt minus portent annonam.†quod eſt notandum pro
grauaminibus,quę tota die inferuntur comitatenſibus,vt mi-
nus grauentur qui plus diſtant:vt ſic ab onere itinerum rele-
uentur.nunquam tamen quis cogitur exire prouinciam:vt j.
eo.l.nemo.Bart.

2 Additio. †Allegatur iſte tex.ꝙ ſi ſit guerra in aliqua pro-
uincia,propter quod ſit oppreſſa victualibus:&
in alia ſit fertilitas & abundantia:ꝙ ex illa,in qua eſt vbertas,
debent victualia ad aliã portari.Facit C.de offic.præfe.præ-
to.Afri.l.in nomine domini.ibi,poſtq̃ legis auxiliũ prębeãt.
& quia tẽpore neceſsitatis omnia debẽt cõmunicari.ff.ad leg.
Rhodiã de iac.l.iij.§.ſed & ſi.& in d.l.i nomine domini.Ang.

IN fraudem. reſcriptum,in quo immunitas cõ
ceditur à muneribus ordinariꝭ,
nõ valet.h.d.De hoc videtur in l.euacuatis.j.de de-
curionibus.

NEmo. Ad operandũ,vel ad portẽdũ nõ debet qs
longius mitti:ſed debet ratio itineris adhi
beri.h.d.¶In tex.ibi,ad inſtruẽdas.i.reficiẽdas ſeu
de nouo faciẽdas mẽſiones vl'caſtra.¶†In tex.ibi,
cõferẽdas.i.portãdas.¶In tex.ibi,delegẽtur.i.mittant.¶Quę
ro quid eſt hoc dictũ lõgius.dicit gl.j.i.extra prouinciã,q̃d fa
cit ad id,q̃d no.i l.itẽ illa.ff.de cõſti pe.videlicet an creditor &
debitor ſint eiuſdẽ fori:vel nõ.& ibi Guli.alleg.l.iſtã.Vel dic
lõgiꝰ,qñ expẽſa itineris eſt maior q̃ ſit valor eius pro quo va
dit:vt j.l.proxi.Illud autẽ quod,in fi.dicit,habita rõne itineris.
expone:vt ſ.eo.l.ꝓ locis.& illud quod dicitur hic,neceſsitatis.
intellige qñ aliter fieri non poterit,etiam longius mittitur.

a ¶Collectas. Vide do.Alex.de Imol. in cõſi.xxv.ij.parte.

b ¶In emphyteuta. Vide domi.Soci.in no.in cõſi.ccxvij. incip.circa hanc q. verſi.hęc cõcluſio. cum verſic.ſeq.& verſ.quintò confirmatur.ſed quid de illo,qui habet ad liuellũ de xxviij. an.in xxix.an.qui contractus nõ differt à cõtractu emphyteuſis.verſ.ex quibus omnibus.in fi.conſi.inij.parte.char.xcij.

SVMMARIVM.

1 ☞Tributum debens,illud portat ſuis expenſis.
2 Tutoris non imputatur ſi non exegit debitum,in quo oporte
bat eum plus expedire,quàm id,quod perciperet.
3 Idem ſi non fecit inuentarium,quando plus expẽderat in eius
confectione,quàm eſſet vtilitas.
4 Breuiores lites dicuntur,quando plus expẽderetur in ſcriptu
ris,quàm ſit valor cauſę.
5 Teſtes non debent citari ad locum iudicij,quando plus expẽ-
deretur in eundo,q̃ ſit valor cauſæ:ſed nũc iudex delegat exa
minationem.
6 Recurſus ad ſuperiorem non poteſt haberi,quãdo plus expẽ
deretur in habendo recurſum,quàm ſit valor cauſæ.

MEditerraneæ. Non eſt faciendum id,in quo
plus expenditur,q̃ de commo
do percipitur.h.d.Bar.

1 Additio. †Not.hic ꝙ ſi debeo ibi tributum,debeo porta-
re ad domum tuam meis ſumptibus.Adde ad
hoc not.in l.pro locis.ſ.eo.& Bald.in l.acceptam.in xij.q.ſ.de
vſur.quod no.Barto.in l.item illa.de cõſti.pe.& vide ſ.l.pro-
☞xi.Alex.☞Circa hãc l.vide quod no.An.de Bu.in c.ij.de di
la.vbi ponit de eo q equũ poſuit in hoſpitio.Alex.¶Ad eui-
dentiam ſcias ꝙ mediterraneæ ciuitates dicũtur illæ quæ ſunt
proprie in terra multùm diſtantes à mari.Ciuitates maritimæ
dicuntur illæ,quæ ſunt prope mare.Item ſcias quòd antiquitꝰ
erat conſuetudo ꝙ ciuitates mediterraneæ mittebant anno-
nas ad fortilicias & exercitus,qui erant iuxta ciuitates mariti-
mas.Et econtra ciuitates maritimæ mittebant ad mediterra-
neas,& ſic plus expendebatur in portãdo,q̃ valeret id,quod
portabatur:ideo princeps prohibet hoc fieri.hoc præmiſſo iſta
2 lex eſt clara.¶†No.quod dixi in ſummario:& facit ad mul-
ta.primò ꝙ non imputatur tutori ſi non exegit debitũ,in quo
oportebat eum plus expendere,q̃ idem perciperet.Bart.

Additio. Vide omnino l.ſed an vltro.ff.de neg.geſ.Alex.
¶Vel ſi non refecit domum,in qua plus expen-
diſſet q̃ valeret.Barto.

Additio. Vide Ange.in l.ſi vacantia.de bo.vac.in xj.col.
3 Alexan.†Et ſi non fecit inuentarium eo caſu,in
quo plus expẽderetur in cõfectione eius q̃,eſſet vtilitas:vt l.tu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

4 tor q repertoriũ.in prin.ff.de admi.tut.¶†Itẽ ex hoc põt dici ꝙ illę dicanᷣ breuiores lites,in quib⁹ debet ꝓcedi ſine ſcriptis,
a & ſummariè,ᵃi aut.niſi breuiores.ſ.de ſent.ex breui. reci.i.qñ
☞pl⁹ expẽdiᷣ in ſcripturis ꝗ̃ ſit valor cauſæ. ☞No.& intelli-
ge hoc verũ ſi ponaᷣ:quia ſi poſtea nõ cõcedereᷣ,iuſta eſſet ap
palationis cã.c.cũ cãm.c.j.& ita ibi firmat do.Pet.de teſti.facit
l.cũ poſt.§.& tamẽ.de appella. & c.ante.verſi.ij.quæſtione vj.
c.cõſtitutus.de fideiuſ.c.ſtatutũ.§.ſi.de reſcri.in ſexto.idẽ fir-
mat dñs Pe.in c.finẽ litibus.vbi bonus tex.de dolo & cõtu.fa
5 cit c.vt litigãtes.de off.ordi.in vj.Alex.¶†Itẽ iudex nõ debet
facere citari teſtes ad locũ iudicij,qñ tñ diſtat ꝙ pl⁹ expẽdere
tur in eũdo,ꝗ̃ ſit valor cauſę:ar.hui⁹ legis:ſed tũc iudex debet
delegare examinationẽ.l.gñaliter.§.his de p̃ſentib⁹.ſ. de iure-
6 iu. & de fide inſtr. aut.apud eloquẽtiſsimũ.¶†Itẽ facit ꝙ ſi in
habẽdo recurſum ad ſuperiorẽ expẽdereᷣ pl⁹,ꝗ̃ ſit valor cau-
ſæ:tũc nõ diciᷣ poſſe haberi recurſus.¶Et ſic rep̃saliæ pñt im-
petrari.quod plenè examinaui ĩ tractatu,quẽ feci de rep̃salijs.

SVMMARIVM.

1 ☞Emphyteuta,& ſimiles,ſi non ſoluunt tributa,à domino exigitur:& dominus poteſt emphyteutã ſuo iure priuare, & an propria authoritate.in additione.
2 Poſſeſſor intra ſex menſes poteſt moram purgare.
3 Nõ percipiens fructus in defectũ poſſeſſoris teneᷣ ad tributa.
4 Eccleſia tenetur ad tributa.
5 Quantum tempus debeat eſſe ceſſatum à tributis vt bona poſ ſint vendi.remiſsiuè.

OBſiſtere. Legitur tribus modis.

Additio. Præmitto ad euidentiam huius legis quod not. glo.in l.ij.in verbo,præſtiterit. ſ. de iure emphy.
Diuidiᷣ in duas partes.Et primò ponit dictum in genere.Secũ
dò declarat in ſpecie.Secunda ibi,vnde vt quiſq;. Ang.¶Secũ
dum primã lect.h.d.Si vtiliter dominus intra tẽpus hic ſtatu
tũ nõ ſoluerit tributa,dñio priuaᷣ:et ad habẽtẽ directũ dñium
reuertiᷣ.h.d.¶Secundũ aliã lect.h.d.Si exactores intra tẽpora
hic ſtatuta nõ ſoluũt fiſco,dñi repetũt ab eiuſdẽ.h.d.Iſta.lectu
ra nõ placet.Nã tex.hic loquitur de his qui recipiũt emolumẽ
ta de prædijs.exactores non recipiũt à prædijs principaliter,
ſed à poſſeſſorib⁹,qui poſtea ſoluẽtes ſunt ſecuri.l.ij.j.de apo.
pu.& ſic nihil habent facere cum exactoribus,ſed fiſcus habet
ab ipſo exactore recepta exigere,vt j.titu.iij.l.pen.¶Secundũ
tertiam lect.h.d.Si emphyteuta, vel ſimiles,intra tempora hic
1 ſtatuta non ſoluunt fiſco,à domino exigetur.h.d. ¶†Quæro
quæ eſt verior lect.glo.videtur tenere iſtam lec.dum dicit,vel
verius.Vel coniunge vltimã cum prima hoc modo: Emphy-
teuta & ſimilibus non ſoluentibus exigitur à domino:& dñs
poterit emphyteutam ſuo iure priuare.Hæc lect.approbatur
in ſimili in l.hoc amplius.§.ſi.de dam. infec.& ff.de noxa. l.ſi
noxale.hæc glo.vltima videtur eam tangere.Bart.

b Additio. Sed nunquid ſua authoritate poterit hoc facere,ᵇ glo.in l.ij.ſ.de iure emphy.dicit ꝙ ſic:tamẽ meli⁹
faceret ſi per iudicem fieri faciat:quia aliàs eſſet periculoſum.
patet:quia emphyteuta habet ius ĩ re,& poſsidet,licet in colo
nõ ſimplici poſsit:quia non habet ius in re.ff.loca.l.non ſolet.
hoc etiã quidã moderni tangunt,vt tangit Cy.in d.l.ij.in q.ij.
2 Ang.¶†Not.ex lege iſta ꝙ poſſeſſor poteſt purgare morã in
tra ſex mẽſes.Cõtra iſtud oppo.glo.j.de ero.mi.ann.l. v. Sol.
hic quo ad priuatũ:ibi quo ad fiſcũ,vel dic ꝙ alio caſu loquiᷣ
ibi.¶Opp.j.ti.iij.l.ſi.Solue vt ibi dicam.Secundò nota ꝙ etiã
ille qui fructus nõ percipit, cõpellitur ad ſolutionem tributo
rũ.cõtra.ſ.eo.l.j.Sol.non cõpellitur ſecundũ regulã ordinatã:
ſed cõdictione ex lege iſta in defectum poſſeſſoris, qui perci-
pit fructus & nõ ſoluit.tene mẽti hanc leg.Bar.

4 Additio. In gl.in verbo,dignitatũ.†Et per hoc nota ꝙ eccleſia tenetur ad tributa.quod cõcedit Pe.etiã de
iure iſto,per l.placet.ſ.de ſacroſ.eccle.& l.ſacroſanctæ.vbi po-
nitur ſpeciale priuilegiũ illius eccleſiæ:ergo in cõtrarium eſt
ius cõmune.De hoc per Cy.in d.l.placet.in q.j.Angel.

5 Additio. †Quantũ tempus debeat eſſe ceſſatum à ſolutione tributorũ,vt bona poſsint vendi.gl. Cyn.&
Bal.in l.j.ſ.ſi propter publi.penſi. An.

SVMMARIVM.

1 ☞Iudici negligenti non debetur ſalarium,ſaltem pro eo tem pore quo fuit negligens.

IVdices. Iudicibus negligẽtib⁹ totum ſalariũ aufertur.h.d.¶†Not.hic cõtra iudicẽ ne-
gligentẽ.Et ſic videᷣ caſus de illa q.quã Ia.de Are.
ponit in l.qd autem.de execu. tut.& l.Mæuia.ff.de
ann.leg.& l.q negotiationẽ.§.j.& §.pe.ff.de admi.tu. videli-
cet ꝙ iudici delinquẽti nõ debeatur ſalariũ.quod intellige qñ
iſtud delictũ negligentiæ reſpicit vniformiter, & cõcernit to
tum tẽpus officij:aliàs pro eo tẽpore quo negligẽs nõ fuit,ſi-
bi ſalariũ debetur.l.ſi fundus.ff.loca.dixi in d.l. Męuia.§.j.Et
dic hoc ſpeciale propter magnũ periculũ quod vertitur in ne-
gligẽdo exigi tributa:quia publicę neceſsitates expediri non
poſſunt.in l.obſiſtere.ſ.eod.& in aut.vt iudi.ſine quoquo ſuf
☞fra.§.oportet.Bar.☞Adde Bar.in l.Mæuia.in princ.de an-
nuis le.& in l.diem functo.de offi.aſſeſſorum.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Aſſertioni poſſeſſoris de valore rei credendum eſt,quãdo fit æſtimum propter collectas.
2 Compoſitio ſuper tributis ſoluendis ꝙ poſsit fieri cum ſoluere debentibus propter paupertatem.
3 Tutor & curator an poſsint ſe cõponere cum debitoribus pu pilli pauperibus vt minus ſoluant.
4 Limitatio ad l.pactum curatoris.ſ.de pactis.
5 Compoſitiones pro tributis ſunt ſeruandæ.
Præſbyteri parochiarum poſſunt componere cum parochianis ſuper ſolutionibus decimarum.& nu.7.
6 Grauari quòd dicatur ille,cui⁹ fructus ſuæ poſſeſsionis ad inſpiciendum mittitur.
Iudex,qui ſine cauſa facit deſcriptionem bonorum meorum, dicitur me grauare.
7 Compoſitio facta pro annuis præſtationibus,vel tributis cer to modo ſoluendis intelligitur facta in perpetuum.
8 Illicitum non debet fieri prætextu liciti.
Clerici morantes in ſtudio,ſi ex priuilegio habent fructus beneficij,illos non habent,ſi non intrant ſcholas.

ID ab vna. Compoſitio facta cum ſubditis de tributis,eſt ſeruanda.Item Theſſalo
nicenſis eccleſia habet immunitatem, dum tamen
extranei eccleſiæ ipſius prætextu à p̃ſtatione nõ fu
giãt,localis lex eſt.¶Ad euidẽtiã ſcias ꝙ erãt quædã ꝓuincię
in Græcia q̃ debebãt ſoluere tributa ſecũdũ ꝗ̃titatẽ redituũ q
ꝑcipiebanᷣ ex p̃dijs,ꝓpter qđ mittebanᷣ officiales ad inueſti
gandũ reditus,ex quo illi poſſeſſores multùm grauabanᷣ:vn
de venerũt ad cõpoſitionẽ cũ præfecto illarũ prouinciarũ ꝙ
ſoluerẽt mediũ aureũ pro quolibet capite,& hoc fecerũt Ma-
cedonij,& iubet hoc eis ſeruari. Aliæ prouĩciæ quæ ſe nõ cõ-
poſuerũt,exiganᷣ ad ſimilitudinẽ Macedo.quædã aliæ cõpo-
ſuerũt ſe pro tertio aureo:& eis eſt ſeruãda.Cætera ſunt clara.

1 Additio. †Et ex hoc colligo arg. cum ſit æſtimatio propter collectas, eſt credendum aſſertioni cuiuſq;,
nec propterea eſt mittendus qui eorũ facultates æſtimet. arg.
2 ſ.de bo.va.l.ſi.¶†Not.propter paupertatemᶜ debentis ſolue
c re tributa poſſe fieri cum eo cõpoſitionẽ. facit in aut. vt iudi.
3 ſine quo.ſuf.§.eos.& hoc no.glo.ſ.eo.l.iij.†Et ſic facit pro tu
tore & curatore vt poſsint ſe cõponere cũ debitoribus pupil-
lorũ pauperibus vt minus ſoluãt,non obſtãte ꝙ debitũ ſit li-
quidum.& hoc modo limitatur l.pactũ curatoris.C.de pact.
quæ dicit tutorẽ vel curatorẽ pupilli nõ poſſe debitũ pupilli
gratis remittere:quia intelligo vbi debitor eſt ſoluendo. ſed
vbi pauper eſt:poteſt ſe cõponere pro parte, & facere remiſ-
ſionẽ de toto.ar.huius legis.faciet tñ debitor in inſtrõ quieta-
tionis apponi & inſeri cãm,quare pro parte recepta tutor vel
curator eũ liberauerit à toto:aliàs nõ valeret:vt no. in l.j.j.de
4 apo.pu.& ibi poſui Ang.¶†No. quod dixi in ſummario,ꝙ
iſtæ compoſitiones pro tributis ſunt ſeruandæ.Barto.

5 Additio. In tex.ibi,expeteñ.Not. ꝙ põt fieri compoſitio de functionibus & alijs tributis:† & ſic facit pro
presbyteris parochiarũ,vt poſsint ſe cõponere cum ſuis paro
chianis ſuper ſolutione decimarum.¶In tex.ibi,inſpector ac-
6 cedat.†Not. ꝙ dicitur quis grauari, ſi vadit aliquis ad inſpi
ciendum fructus ſuæ poſſeſsionis. & ſic facit ꝙ ſi imploratur
bonorum meorum deſcriptio ſine cauſa, ꝙ iudex non debet
hoc facere: quia ex hac deſcriptione ego grauor. & hic eſt ca-
ſus,pro quo in l.j.§.ſi omnes.de vẽ.inſpi.Si verò fieret cũ cau
7 ſa tũc eſt faciẽda,vt dixi ſ. de iure fiſ.l.facultas. ¶†In tex.ibi,
in perpetuũ. nota ꝙ cũ ſit cõpoſitio pro annuis præſtationi-
bus vel tributis certo modo ſoluendis: ꝙ intelligitur facta in
8 perpetuũ,ſi ſimpliciter facta eſt,& ſic presbyteri† parochiarũ
ſe cõponentes cum parochianis ſuper præſtatione decimarũ,
quouſq; erunt presbyteri non poterunt vltra modum cõpoſi
tum decimas petere. Ange.¶Ex fine not.arg.contra clericos
& ſcholares, vel alios habentes immunitates à gabellis, qui
d prætextu eorum alios excuſant.ᵈ Barto.

9 Additio. †Et ſic no.ꝙ prętextu liciti non debet fieri illicitum:vt l.q ſub prætextu.ſ.de ſacroſ.ecc.qđ facit
cõtra clericos q habẽt priuilegiũ,vt morãtes in ſtudio habeãt
fruct⁹ præbẽdarũ & ꝑcipiãt:ꝙ ſi nõ intrãt ſcholas,nõ debeãt

habere

a ¶Et ſummariè.Vide Pet.de Suz.in l.ſed ſi ſuſceperit.§.ſi libertus.ff.de iudi.& Spe.in tit.de fur.verſi.ſed quid ſi nauta.& de lib.conce.§.decimo.verſ.iij.

b ¶Facere.Vide tu latè & not.per do.Soci.in cõſ.clxvij.incip.non inutilis ſed neceſſaria.verſ.cõfirmanᷣ pręmiſſa.& verſ.circa primã plures.cũ verſ.ſequen.in ij.parte.charta xxxij.vbi etiã quib⁹ actionib⁹ & remedijs breuioribus & magis ſummarijs poſsit ꝑ dñm expelli ibi,in verſi.circa tertiam quæſtionẽ principalẽ.cũ verſ.ſeq.& an requiratur libellus ſolẽnis aut qualiſqualis petitio, ibi,in verſi.via aute breuiter. Et an & qñ pro eius expulſione impetrãda officũ iudicis requiraᷣ citatio & corã quo,ibi,ĩ verſi.ſecundo an in tali impetratione cũ verſi.ſequen.char.xxxiij.

c ¶Propter paupertatem.Adde qualis paupertas requiratur ad hoc vt ꝓcedat quod hic dicitur.glo.in l.oẽs.ſ.eo.quã ad hoc alleg.Bal.in aut.defuncto.ſ.ad Tert.refert & ſequitur Gerard.de Petra ſancta ſin.ſuo lxxiij.inci.pauperes.

d ¶Alios excuſanᷣ.Adde oĩno ad ꝓpoſitũ eorum quę hic dicũtur,Ant.Corſe.ſing.ſuis in ver.gabella.lo j.§.ſi oẽs clerici vel alij.vbi alleg.tam tex.huius legis,ꝗ̃ iſtum hic.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

habere: vt no. in d. l. q ſub prętextu. Ang. ¶ † Quęro quę me-
dietas eſt iſta q̃ ſoluebatꝰ: dixi ponēdo caſum. medietas autē ei.
iſta eſt opi. vera. Alij dicūt medietas eiꝰ, qđ añ ſoluebat. qđ nō
placet: qa ita erat neceſſaria īſpectio poſſeſsionū & fructuū ꝓ
medietate ſicut ꝓ toto. Deuentū eſt ergo ad medietatē aurei,
reſpectu capitū, nō reſpectu fructuū, vel alio quocūq; modo,
dummodo quo ad fructus non habeatur reſpectus. Bar.

De indictionibus. Rubrica.

¶ Super rubrica iſta quærit glo. quid eſt indictio. dic vt in ea.
& ex ea fit connumeratio indictionis, quæ fit hodie in inſtru-
mentis. Item ponit glo. qualiter fit connumeratio annorū do
mini per diuerſas ſectas. quod dic vt in ea.

SVMMARIVM.

1 ☞ Priuilegium immunitatis non porrigitur ad munus ordi-
narium.
2 Lex vel ſtatutum poteſt facere qđ munus extraordinarium fit
ordinarium. Item quòd
3 Collecta ſit munus reale, licet imponatur perſonæ pro rebus.
4 Clerici quando teneantur ſoluere collectas Archiepiſcopo.
Caſus in quo exigitur ſcriptura.

LEX I.

OMnes. Indictio, munus ordinarium eſt, &
ideo ab hac indictione non excuſan-
tur: qui à muneribꝰ excuſationē habēt. h. d. Ad
euidētiā ſcias ꝙ ego dixi tibi in l. omnes. s. ti. j.
1 Hoc præmiſſo tex. eſt clarus. ¶ † Not. ꝙ pri-
uilegiū immunitatis nō porrigitur ad munus
2 ordinarium, ſed ad extraordinarium. ¶ † Item nota ꝙ ꝑ l. po-
teſt fieri ordinarium ꝙ primò erat extraordinarium. facit ꝙ ꝑ
3 ſtatutum poſsit fieri vt collecta ſit munus ordinarium. † Itē ꝙ
ſit munus reale licet de iure imponatur perſonæ pro rebus, vt
nota. in l. indictiones. s. titu. j. & l. reſcripto. ff. de mu. & ho. di-
cam j. de mu. pa. in rub. Bar.

4 Additio. † No. in litera huius legis caſum, in quo exigitur
ſcriptura. & ſic eſt argumentum quòd ſi Archi.
mittit literas clericis ꝙ ſoluant collectam, non tenentur ſolue-
re, niſi literæ in indictione epiſcopi fuerint confirmatæ, & vi-
de quod poſui in l. j. j. de apochis pub. Ange.

LEX II.

PArticulari. Glo. cōſtruendo iſtum tex. ponit ca-
ſum. & breuiter hoc intendit: añ tem
pus ſolutionis debet ſingulis prouincijs notificari vt
ſe præparent ad indictionem ſoluendam. h. d. Gl. declarat iſtā
lec. dic vt in ea. Not. verſum. nam leuius lædit quicquid pręui
dimus ante, vt s. de manu. l. j. & in aut. de colla. in prin. ¶ No.
modum notificandi indictiones. Bart.

Additio. De hoc vide s. de manu. l. j. & in auth. de colla. in
prin. Ange.

De ſuperindicto. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Superindictum dicitur quod extraordinariè cauſa neceſsi
tatis imponitur.
2 Immunitas conceſſa à collectis, an extendatur ad impoſitas tē
pore guerræ.

¶ Super rubrica quærit glo. quid ſit ſuperindictum: dic vt in
1 ea. breuiter illud † quod ex cauſa neceſsitatis imponitur extra
ordinariè ſuperindictum dicitur. Bar.

Additio. Quid ſit ſuper indictum, ponit Bald. in l. fin. C. ſi
2 ne cen. vel reli. † & per hanc legem determinat
Rai. de For. ꝙ ſi conceſſa eſt immunitas alicui à collectis: ꝙ il-
la immunitas extenditur ad collectas propter guerras. & idē
tenuit Fulg. in l. ſi ex toto. & ibi Ray. de leg. j. ſed cōtra tenuit
Dy. in l. j. vt nemini liceat ſe excuſare. de quo vide ꝑ do Ang.
de Are. in d. l. ſi ex toto. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Non creditur dicenti ſe aliquid facere mandato ſuperioris,
niſi oſtendat literas.
Cardinali aſſerenti ſe aliquid facere mandato ſuperioris non
creditur, niſi literas oſtendat.
2 Solus princeps ob vtilitatē publicā pōt collectā imponere.
Ciuitas pro neceſsitate ciuitatis collectam imponit.
Collecta an ponatur per æs & libram, remiſsiuè.
3 Collectam imponere qui poſsint.

LEX III.

NIhil. Superindictum ſolus Princeps imponit:
nec ad alterius literas quis cogitur exſol-
uere. hoc dicit. & eſt bona lex, & ponit practicam
1 pulchram. ¶ † Not. ꝙ non eſt credendum literis ali
cuius dicentis ſe hoc facere mandato ſuperioris, niſi in ipſis in-
feratur licentia, ſiue literæ ſuperioris, vt ibi, dum dicit, & im-
rialibus nexa præceptis. Canoniſtæ tamen dicunt ꝙ Cardina
libus & quibuſdam præcellentibus creditur etiam ſi literas nō
a oſtendant, [a] nec habere ſe dicant: tamen eſt contra iſtum text.
vbi non creditur etiam perfecto prætorio. Bart.

Additio. Item dicit Bart. in l. ij. ff. ſi quis in ius vo. non ier.
alleg. c. præterea. de dila. & vide Lud. in l. ſciēdū.
de ver. ob. & in l. ſi publicanus. §. j. de publica. vbi allegat plu-
res concor. & Bar. in l. prohibitū. de iure fiſ. & in l. palatinos.
☞ j. de colla. fun. fiſca. li. xj. Alex. ☞ Adde ꝙ iſte tex. non pro-
bat dictum Bart. hic: quoniā text. hic loquitur in his quæ erāt
reſeruata principi: puta, quia quis dicebat ſe habere talē pro-
miſsionem à principe, non eſt dubium ꝙ nō creditur ſine lite
ris, & maximè quando certaretur de præiudicio alterius, ſecū
dū Ange. in conſil. cxxx. & per Pet. de Anch. in Clemen. j. de
proba. in ver. ſecūdo quærit vtrū credatur. quod tñ intelligēt
per Bal. in l. exemplo. C. de ꝓb. ad fi. Sed ꝙ nō credatur. Car.
ſi mittitꝰ in legationē de ſua legatiōe ſine literis, hoc eſt falſum
ſecundū qđ volūt ferè omnes doc. in c. quod ſuper his. de fide
inſtru. de qua tamen q. in c. ſicut. per glo. de ſentētia excom. &
in ca. apoſtolicæ. de re iud. in ſexto. & in c. cū olim eſſent. de pri
uil. per Spe. in tit. de leg. §. ſupereſt. verſi. quid ſi dele. in tit. de
teſte. §. j. verſ. quid ſi aduocatus. glo. & Arch. in c. nobiliſsimꝰ.
xcvij. diſtin. per Inno. in c. cū dilectus. de app. per Ioan. And.
in c. ad audientiam. de ſententia excom. & in c. conſti. de appel
la. & in c. ij. de offi. deleg. in ſexto. plenè per Petr. de Ancha. in
Clemē. j. per Lapum alleg. xv. & xxxiiij. & per Bal. in l. ſi qua
per calumniam. de epi. & cle. & in l. iuriſiurandi. de teſti. & in
l. j. de manda princip. & in l. aliquādo. de offic. procon. & in l.
prohibitum. s. de iure fiſci. vide Roma. in litera. no. xj. Alexā.
2 ¶ † Secundò no. ꝙ hic videtur tex, ꝙ ſolus princeps poſsit col
b lectas imponere [b] ꝙ eſt verum pro publica vtilitate: ſed ꝓ ne-
ceſsitate ciuitatis, vel prouinciæ ipſa ciuitas imponit, & cogitꝰ
imponere. not. ff. quod cuiuſq; vni. l. j. §. fina. in glo. ſuper ver-
bo, proconſul. dixi in l. iiij. §. actor. ff. de re iudi. & ibi plenè di
xi: an debeat imponi per ſolidum & libram, vel per capita, vi-
de quod ibi dixi. Barto.

3 Additio. Adde etiā † ꝙ reges imponūt, vt in c. j. quæ ſint
regalia. Item qui habent ex conſuetudine ius col
lectandi. Bald. in l. ſi. C. ſi ſine cen. vel reliq. Item illi quibꝰ ī cō-
ceſsit merū, & miſtū imperium, & omnimodā iuriſdictionē,
ſecundū Alb. In l. imperiū. de iu. om. iu. vbi plures alios alleg.
Itē illi qui ſunt loco domini, vt priores ciuitatis. Bart. in l. pla-
☞ cet. de execu. mu. eo. lib. Alex. ☞ Adde Rayn. in repe. l. reſcri
pto. §. ſciendum. ff. de mune. & hono. in verſ. nunc reſtat vide
re. & vide quod dixi poſt Bar. in l. iiij. §. actor. de re iudi. Alex.

a ¶ Non oſtendant. Ad quod vide copioſè & no. do. Felin. in c. ad eminentiam. ī prin. de ſentē. excom. Tu vide ad propoſitum huius dicti quod poſui remiſsiuè ī apoſtil. ad ipſum in l. vni. in apoſt. in verſi. literas. s. de man. prin. vbi ꝓbo hoc dictū tam per Canoniſtas, q̃ Legiſtas.

b ¶ Imponere. Vide Feli. in c. cùm dilecta. de reſcr. in verſi. ſinguli. & quod ibi dixi in apoſti. Tu vide ad hoc Gul. de Cu. in l. neminē. nu. ix. & qđ ibi poſui in apoſt. in verſi. indicūtur. s. de ſacroſan. eccl. Iac. Rebu. ī l. j. nu. xv. & ibi poſui in apoſtil. ī ver. collectā. j. de mu. & in quo loco. iſto li. & dixi ī ſtylo parla. parte iiij. verſi. areſto xxx.

De exactoribus tributorum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Grauatus vt ſoluat collectas, vel tributū, poteſt dicere ex-
actori ꝙ ſibi oſtendat quaternum, an ſit ibi deſcriptus.
Debitor tributorum quando poſsit conueniri.
2 Exactores nō poſſunt aliquē pignorare. niſi habeāt buletinū.
3 Scriptura tabellionis breue appellatur.
4 Per librū exactoris ꝙ probetur quem non ſoluiſſe collectam.

LEX I.

DVcennarii. exactores nō debēt exige
re niſi eos, q in breuibus
cōtinentꝰ, ſeu exactis à tabellario ſibi datis.
h. d. De officio illorū tabellariorū vidiſtis
☞ in l. ij. s. de iure fi. De materia adde an exa-
ctor tributorū poſsit officiū ſuū alteri cō-
mittere & delegare, dixi de ca. largi. ti j. in
l. j. poſt Bar. Itē nota ꝙ exigēti tributa noīe fiſci nō pōt obijci
cōpēſatio, nec ipſi nec fiſco: vt eſt tex. no. in l. iij. de cōpē. & in
l. auferꝰ. §. ſi cōpēſa. ff. de iur. fiſ. & ibi habes plures caſus. ī qbꝰ
fiſco nō obijcitꝰ cōpēſatio: qa idē dicas in ſacerdote exigēte de-
cimas, ſecūdū gl. ſingularē xvj. q. j. de decimis aliàs j. q. j. deci
1 mæ. Alexā. ¶ † No. ꝙ ille, qui eſt grauatus vt ſoluat collectas,
ſeu tributa, poteſt dicere exactori, oſtēde ſi ſum deſcriptus in
quaterno: & ſi ibi non reperitur, iniuſtè grauatur. Bart.

Additio. Not. debitorē tributorum non poſſe conueniri
anteꝗ̄ hoc fiat à tabellione. ¶ Item not. nihil exi-
gendum vltra id quod debetur: vt s. de anno. & trib. l. omnes.
2 ¶ † Itē nota ꝙ exactores non poſſunt pignorare aliquem, niſi
3 habeāt buletinū. † In tex. ibi. breues. nota modū loquēdi. Scri
ptura enim tabellionis breuē appellat. de quo in l. inter char-
4 tulas. s. de conue. fiſ. debi. † Itē nota iſtū caſum, quod aliquē nō
ſoluiſſe collectā, vel tributū, probatur per librum exactoris, in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quod ſunt deſcripta omnia nomina debitorũ qui nõ ſoluerũt.
pro hoc etiã videtur caſus in l.iuſtũ.C.de edẽ.facit l.Sẽpronia
☞libellos.de fur.& vide i l.fi.ff.de re.eo.Ang.☞Et ꝑ hoc ego
dico ꝙ iſta negatiua,oſtẽdas librum ꝙ nõ ſum deſcriptus in li-
bro:cũ ſit coarctata ad ſertã ſcripturã,eſt ꝓbabilis,& incũbit
onus probãdi illi,q ita negat,per iſtũ text.Idem bonus text.in
l.cũ lege.de ꝓba.& idẽ firmat Bart.in l.ei qui.in fi.C.de appel.
vbi ſi dico ꝙ ſententia eſt nulla,quia nõ fui citatus,& volo ꝓ-
bare per inſpectionem actorum,ꝙ poſsim, & mihi incumbit
onus.De quo adde no.per Bal.in l.actor.C.de proba.& l.hoc
iure.& l.in illa.de verb.ob.& Hoſtien.& doc.i c.bonę.de elec.
bonus tex.in c.ſexto.de cleri.nõ reſiden.videtur ibi iſta nega-
tiua ꝙ quis non reſederit in beneficio proba per diligentem
inquiſitionem in loco factam,vbi reſidere debet. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Remedia quæ habeat fiſcus contra non ſoluentem collectas,quæ & qualia ſint.remiſsiuè.
2 Carcerari ꝙ quis non debet pro debito publico,neue nouitates in perſonam pati.
Et quando poſsit capi.remiſsuè,& infrà nu.6.
3 Executio ꝓ debito publico primò fit in ꝑſonã,ſcd'ò in bonis.
Detineri quando quis poſsit pro debito priuato.
4 Mulier etiam pro debito publico detineri non poteſt.
5 Carcer duplex eſt.
6 Carceratus,licet ſit quis pro debito cõfeſsionato,poterit tamẽ creditor etiam de bonis ſuis ſibi facere ſatisfacere.
8 Creditor,qui ex forma ſtatuti poteſt facere debitorem carcerari,& mitti in poſſeſsionem ſuorum bonorum,poteſt petere ꝙ debitor carceretur antequam veniat ad bona.
9 Auth.ei qui.C.de bo.aut.iu.poſsi.ſed vt creditor poſsit mitti in poſſeſsionem bonorum debitoris pro menſura debiti,ꝙ habeat etiam locum in fiſco.
10 Homines quando poſsint capi pro debito.
11 Quilibet priuatus poteſt ſua authoritate carceratos ex iniuſta cauſa de carceribus extrahere.
12 Qui facit quod non debet,dicitur alienus à ſuo ſenſu.
13 Contumacia cumulat pœnam.
14 Officium iudicis contra non ſoluentẽ collectas,quale ſit.
15 Pœna imponitur vt metu pœnæ quis efficiat̃ magis obediẽs.
16 Creditor habẽs primum decretum in bonis debitoris, poteſt illi renunciare,& facere capi debitorem.

a ¶Carcer. Quotuplex autem ſit carcer, vide Ange.de Are.in tracta. maleſi.verſi. carcerari iuſsit. & Cardi.in clemen.j.§.j.de hęreti.

LEX II.

NEmo. Carcerem. Primò prouidet debitoribus exactis
contra officiales.Secundò prouidet cõtra ipſos
debitores non ſoluentes. Tertiò ponit rationem.Secunda ibi,
vel certè. Tetia ibi,qua facultate.Prima pars continet duplicẽ
prouiſionem:prohibet enim iniurias inferri debitoribus.Secũ
dò eis permittit ꝙ de iniurijs querelam exponant ſecurè corã
præſide.in ſecunda parte ſimiliter ponitur duplex prouiſio.
Primò ꝙ debitores contumaces capiantur, & cuſtodiantur à
familia.Secũdò ſi hoc non ſufficit,capiantur eorũ bona: & de
hoc fiſco ſatisfiat.tertia pars eſt clara.Bar.

1 Additio. †Quot remedia habet fiſcus contra non ſoluentẽ
tributa:& quo tempore,vide Bald.in l.j.C. ſi ꝓ-
☞pter pu.penſi. Alex ☞Iſtum tex.allegauit Bald.in l.fina ff.
de in ius vo.ꝙ illud quod dicit̃ ꝙ luit in corpus,qui nõ habet
in ære,vt xvj. procedit vbi illud quod erat ſoluẽdũ, veniebat
ex pœna delicti.ſecus ſi ex cõtractu,ꝑ iſtũ tex.ſecũdũ eũ.Ad-
de Iac.But.hoc idẽ tenentem in l.ſi quis id quod.de iur.om.iu.
per l.j.& totum ti.C.qui bo.ce poſ.& adde Inno.in c.Odoar-
2 dus.de ſolu.Alexã.¶†Nota ꝙ pro debitis publicis non debet
quis poni in carceribus,neque nouitates aliquas,vel inſolẽtiã
aliquam pati in perſona.Et ſic nota contra iudices,qui præci-
3 piunt ne detur eis bibere,nec comedere,donec ſoluant. ¶†Se-
cũdò nota ꝙ pro debito publico poſſunt homines capi & de-
tineri.Iſtã materiã examinaui plenè in l.ſacrilegij.§.fi.ff.ad le.
☞Iul.pecu.☞Nota cõtra iudices,qui principiũt ꝙ non detur
cibus neq; pot⁹ carceratis,donec ſoluerint debitũ.adde Ang.
idẽ tenẽtem in j.col.ꝑ l.ſi victũ.ff.de re.iu.Et.adde Bar.in tra-
ctatu de quęſt.in ver.ſed quid de tali q.Itẽ ver. ſecũdò not.ibi
ad l.Iul.pecu.& in l.cõſentaneũ.C.quomodo & quãdo iud.&
per Ang.hic.& per Bar.in l.ij.de cuſt.re.per Areti.Inſt.de act.
in §.fi. Alex.¶Tertiò nota ꝙ primò capitur perſona.Secundò
deuenitur ad res:& iſtud cõtra tex.videtur i d.l.ſacrilegij.§.fi.
ſed fortè iudex poterit alienare hũc ordinem,vel illũ,prout vi
ſum ſibi fuerit.Pro debito verò priuati videtur ꝙ perſona nõ
poſsit detineri,donec bona ſunt ſoluendo:vt l.iij.§.tutores.&
4 ibi gl.ff.de ſuſpe.tu.Sic debet intelligi l.j.s.q bo.ce.poſ.†Mu
lieres etiam pro debitis publicis detineri non poſſunt in per-
ſonam:vt l.j.de offic.diuer.iud.& authen. ibi poſita.

☞Additio. Idẽ no.Ang.hic.& Bal.contra in l.j.C.qui bo.
cede.poſ.Alex.☞No.adde ꝙ id quod dicitur,
quòd mulier non poteſt capi pro debito tam publico q̃ priua
to.nam idem tenet gloſ.in l.ſed & is qui.ff.de in ius voc.fallit
in muliere obligata per adminiſtrationem tutelæ, quæ priui-
legijs ſuis renũciauit,iuxta aut.matri & auiæ.quãdo mulier tu
to.ff.fungi poteſt.nã etiam priuilegio.d.l.j.& aut.nouo iure.
dicitur renũciaſſe.& per conſequẽs carcerari poteſt ſecundum
Bart.in aut.in v.col.& in l.ſi quis ſub cõdi in vj.col.ff.de teſta.
tut.Itẽ fallit in muliere meretrice & inhoneſtè viuente,quę la-
queis & priuilegijs legũ nõ innodatur.l.quo adulteriũ. C. de
adul.Ita no.voluit Bal.in l.cõſentaneũ.C.quomodo & quan-
do iud.in pe.col.ar.tex.in aut.de reſtit.& ea q̃ parit col.v.§.fi.
quod intelligit verum Ro.in l.ſi verò.§.de viro.ſo.ma.in ij.fal
lentia.niſi talis mulier inhoneſtæ vitæ eſſet nupta ſecũdo.not.
ꝑ Io.And.in addi.Spe.in rub.de iniurijs.arg.l.ſi vxor.§.j.ff.
de adul.vbi optima litera ad hoc quæ vult ꝙ ita dicatur com-
miſiſſe adulterium,qui vxorem alterius inhoneſte viuentẽ co-
gnouit,quàm qui eam quæ honeſtè viuebat: & hoc propter
maritum.quod eſt ſummè notandum.Alex.

5 Additio. †Nota ex iſto principio cõiuncto fine, ꝙ duplex
a eſt carcer.[a] Vnus pœnæ,de quo loquit̃ princi-
pium huius legis,& l.iij.de cuſto.re.Alius cuſtodiæ,de quo lo
quitur finis huius legis,& l.fi.de cuſt.re.C.& ff.Eſt ꝙ alius q
vocatur carcer pœnitentiæ,quo vtuntur epiſcopi,& prælati
contra præsbyteros,& ſubiectos alios quoquo modo peccan
6 tes.¶In tex.ibi,omnẽ ſubſtantiã.†Not. ꝙ pro debito fiſcali
non ſolum poteſt quis carcerari,ſed etiam ipſius carcerati bo-
na principaliter vendi, & diſtrahi pro cõmuni:adeò fiſcus ha-
bet optionẽ vtrũ velit prius debitorẽ carcerare,an ad bona ꝑ-
uenire:vt hic.quod intelligo in debitore tributorũ:vt hic.Cõ
tra alios verò debitores ex alijs cauſis fortè eſſet neceſſe quòd
prius deueniretur ad bona,q̃ ad carcerationẽ:vt l.ſacrilegij.el
7 ij.§.fi.ad leg.Iul.pec.¶†Et faciũt ad q.dicit ſtatutũ ꝙ vigore
debiti confeſsionati,quilibet debitor poſsit capi & detrudi in
carcerem,an ſi debitor ex inſtrumento cõfeſsionato eſt detru
ſus in carcerem,ipſo exiſtente in carcere poſsit creditor de ſuis
bonis facere ſibi ſatisfieri.& hic eſt text.ꝙ ſic.Nam per reme-
dium incarcerationis non tollitur creditori poteſtas petẽdi ſe
mitti in poſſeſsionem bonorum debitoris,vt eſt caſus in l.qui
legati.s.vt in poſ.leg.& l.j.§.ex hoc.verſ.ſed finge.ff.de vẽtre
inſpici.quos tex.alle.ad hoc Archi.extra,de eo q mit.in poſſ.
8 cau.rei ſer.in rub.¶†Itẽ faciunt ad q.ꝙ ſi ſecũdum formã ſta-
tutorũ permittitur alicui facere incarcerari debitorẽ,& mitti
in poſſeſsionẽ ſuorum bonorum,prout eſt Peruſij,ꝙ creditor
poſsit petere,ꝙ debitor carceretur etiam anteq̃ deueniatur ad
remedium mittẽdi in poſſeſsio.In gl.quæ incipit,nõ ergo.ibi,
9 vel veri⁹.†No.bene ex iſta gl.ꝙ §.ſi verò.in aut.de exhi.reis.
vnde ſumitur aut.ei qui.C.de bo.aut.iud.poſ.habet locũ non
ſolũ in priuato,verum etiam in fiſco,vt poſsit petere ſe mitti
in poſſeſsionem bonorũ debitoris ſui,pro menſura debiti de-
10 clarati tantũ,& nõ in plus:ſicut in priuato ſeruat̃. ¶†Itẽ no.
ꝙ homines non poſſunt capi pro debito,ſi tamẽ ceſſant,poſ-
11 ſunt poni ſub cuſtodia militari.¶†Itẽ nota hic ſecundũ vnam
lect.ꝙ quilibet etiã priuatus poteſt ſua authoritate carceratos
ex iniuſta cauſa extrahere,& ſolutos dimittere,etiam fortè ex
violẽtia iudice retenente:maximè ſi ſoluerint id,pro quo deti
nebãtur.arg.s.de iure fiſ.l.prohibitũ.& de meta.l.deuotũ.j.de
12 decu.l.omnes.in fi.¶†Item no.ꝙ qui nõ facit quod debet,di
13 citur alien⁹ ab humano ſenſu.Itẽ not.†ꝙ cõtumacia cumulat
pœnam.ff.de pœnis.l.legati.& extra vt lit.non conte.c.quo-
14 niam.§.fi.†Itẽ nota quod ſit officiũ iudicis contra non ſoluẽ-
tes collectas:quia ſi contumaces exiſtent,ponũtur ſub cuſto-
dia:& ſi perſeuerant in non ſoluendo extẽdetur manus ad res
ipſorum,vt hic,& l.iiij.j.eo.dixi.s.ſecundũ And.de Baru.tã-
15 gam j.ti.ij.l.ij.in fi.†Item not.ꝙ ideo pœna imponitur vt ho-
mines metu pœnæ magis efficiantur metuentes & obedien-
tes:vt ff.de iuſti.& iure.l.j.in prin.Ang.

16 Additio. †Per hanc l.vide Ange.dicentem ꝙ habens pri-
mum decretum in bonis,poteſt renũciare bonis,
& facere capi debitorem ꝑſonaliter,& ecõtra.tamen hoc fuit
elegãs dictũ Bar.in l.cõſentaneũ.C.quomodo & quãdo iu.&
iſtud ſecutus fuit Ang.hic,& idẽ voluit Pau.de Caſt.in l.ij.de
teſta.mil.de quo vide do.meũ in l.ſi finita.§.Iulian⁹.ff.de dã.
☞infec.in xlvj.col.Alex ☞Pro debito non debet quis detine-
ri.facit c.ij.de pigno.vbi dicitur ꝙ liber homo non detinetur
quantumcunq; non habeat bona ſufficientia ad debitũ.& no.
gl.in aut.imo.C.de act.& ob.etiam ſi fiat pactum:quia ſapit
ſpeciem ſeruitutis,ad quam per pactum quis non debet poſſe
deduci.l.nec ſi volẽs.de libe.cau.Facit quod no.Bar.in l.Titio

centum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

centũ. ij. §. de condi. & de vbi dixit ꝙ vbicunqꝫ infringitur ius libertatis per pactũ, non valet. quod etiã patet quia lege eſt ꝓhibitum, ſ. ꝙ nullus ꝓ debito capiaẽ. d. c. ij. & legi ꝓhibitiuę renũtiari nõ põt. no. gl. in rub. C. ne fideiuſ. dot. dẽtur & c. Item quia capere & carcerari eſt iuriſdictionis, cui pactis priuatorũ renũtiari nõ põt nec iuriſdictio dari. l. priuatorũ. C. de iuriſ. oi. iud. qđ tñ limita, niſi aliud ſtatutũ induceret: quoniã pl⁹ valet ſtatutũ ꝙ pactũ. l. nõ impoſsibile. de pac. & no. Bar. ĩ l. oẽs populi. de iu. & iure. & l. ex prætorio. ff. de re. iur. Bal. in l. ꝓgrãma. C. cõmunia. vel epiſtolas. licet gl. videaẽ tenere cõtrariũ in rub. C. de decretis decurionũ. ſed intelligiẽ affirmatiuè illa gl. ſ. quod fieri poteſt per pactũ, poteſt fieri & ꝑ ſtatutũ, non autẽ negatiuè. Ita voluit Io. And. in c. pe. extra, de cõſue. & videtur etiã de mẽte gl. in d. rub. & ibi Bar. Aliud tñ quod diciẽ hic, ꝙ pro debito quis detineri nõ põt: nõ haberet locũ hodie, ſi quis eſſet cõfeſſus debitũ per ſentẽtiã, quæ trãſiuit in rẽ iudicatã, & elapſus eſſet terminus datus, iudicatus, iuxta l. debitoribus. ff. de reiu. & l. fi. C. de vſuris rei iud. Nam ſi intra talẽ terminum nõ ſoluerit, poſſet detineri. tex. eſt in §. qui autẽ, in verſi. ſed ſiquidẽ. cõiuncta gl. in ver. cedere. in aut. de fideicõmiſ. & etiam in alijs caſibus fallit quos no. collectos per me & doct. in repe. mea in l. j. in primo not. in fi. C. qui bo. ced. poſ. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Eximens iuſtè carceratum, tenetur ſoluere creditoribus.
2 Occultans aliquẽ vt capi nõ poſsit, an puniaẽ: remiſsiuè.
3 Carceratus pro debito priuati poteſt ibi pro fiſco recommendari, & econtra.

LEX III.

1 QVoties. †Qui debitorem captum eximit, ad id quod fiſco, & priuato debebatur tenetur. hoc dicit. Bart.

Additio. Qui carceratũ eximit de carcere, tenetur ſoluere creditoribus. vide quod dixi. poſt Bar. in l. milites. ff. de cuſto. reo. ☞ Et Barto. in ſua diſputatione incipiente, Lucius fuit captus. Alexã. ¶ 2 † Quid ſi occulto aliquẽ ꝙ capi non poſsit pro debito, vel pœna, vide Bal. in l. fi. C. de ope. li. Alexã. ¶ 3 † Not. hic text. ꝙ ille, qui eſt in carcere pro debito priuati, põt recõmẽdari ꝓ debito fiſci, & cõtra. quod plenè dixi in l. ij. in fi. ff. de cuſto. re. Secũdò not. ꝙ qui eũ abſtulit, teneẽ fiſco & priuato. glo. cpp. & ſoluit. dic vt in ea. Bart. ☞ Vide bonũ tex. in l. fi. de ope. liber. C. & vide Bar. in l. iiij. C. ad l. Iul. de vi priuata. & Bald. in l. addictos. de epiſ. aud. & in tractatu ſuo de carceribus. in iiij. col. in fi. & Bar. in l. cuiuſcunqꝫ. ff. ad l. Iuli. maieſ. & Sali. in l. vnica, de rapt. virg. & do. meum in l. admonendi. j. col. de iureiurando. cũ fi. & ibi omnino videas Roma. in xxij. col. vbi dicit hunc caſum eſſe mirabilem. Alexan.

SVMMARIVM.

1 ☞ Propter non ſoluentes tributa cæteri grauantur.
Leuius portatur quod à pluribus portatur.
2 Officiales & conſiliarij tenentur ad collectas.

ACtores. Officiales tenentur ad ſoluendum tributa, ne ipſis ceſſantibus cæteri onerentur. Iſta lex innuit duo. Primò ꝙ ſi ex aliquo caſu quidam non ſoluunt, cæteri onerantur. Contra iſtud videtur j. vt nullus ex vica. ꝓ alie. vica. de. ten. l. j. lib. xj. de quo dicam j. tit. iij. & l. ij. & ibi gloſſ. tangit. Bar.

1 Additio. †Sed an propter nõ ſoluentes tributa cæteri grauentur. & hic eſt caſus ꝙ ſic. & ſic nota quod portatur à pluribus, portatur leuius: vt j. de priuilegi. domus Augu. in l. ij. & infra, eodem titulo. l. fin. & eſt argu. contra officiales vt teneãtur ſoluere feuda, & ire ad exercitum, ſicut alij. Ang. ¶ 2 † Itẽ inuit ꝙ officiales & cõſiliarij teneẽtur ſoluere collectas. In contrariũ ff. de mu. & ho. l. honorẽ. Iſta duo examinabo in l. j. de immu. ne. conce. Et no. hic glo. quæ incipit, Alias innouitas. ibi, & ſic no. contra officiales. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞ Qui teneẽ reddere rationẽ, debẽt illã reddere in ſcriptis.

APparitores. Exactores debent remittere ad curiam in ſcriptis quid exactum eſt, & quid nõ, vt ex eorum ſcriptura officium reddaẽ inſtructum. h. d. ¶ 1 † Not. ꝙ exactores teneẽ reddere in ſcriptis quid, & qualiter, & quantum exactum ſit. idẽ in quolibet priuato, qui tenetur reddere rationem: vt l. j. §. officio. ff. de tute. & ra. diſt. l. ſi ſtatuliber. §. fi. de ſtatulib. Bart.

IN fiſcalibus. Ad petitionẽ exactorũ cogiẽ ꝑſes facere exactionẽ. h. d. Not. ꝙ Poteſtates coguneẽ facere exactionẽ ad petitionem officialiũ. quod plenè declaraẽ in l. proxima. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞ Officialis negligens qualiter puniaẽ: remiſsiuè. & nume. 21. & 16. & ibi quando faciat litem ſuam.
2 Poteſtas non poteſt exactoribus tributorum committere exactionem.
3 Qui tenetur facere exactionem intra certum tempus, ſi illam non facit, ſoluit de ſuo.
4 Factores dominorum poſſunt cogi pro exactione tributorũ.
5 Officialis deputatus ad recipiendum ſolutionem, non poteſt ab inuito exigere.
6 Cõſuetudo regionis in exigẽdis tributis ſeruãda eſt. & nu. 14.
7 Exactor fodrij non poteſt alij committere exactionem.
8 Rectoris officium eſt inquirere debitores cõmunis.
9 Tutor alius gerens tenetur reddere cõputa ſingulo anno.
10 Officiales & collectores collectarum, ſi aliquid retinent de eo quod exegerint puniuntur.
11 Idem ſi à debitoribus aliquod ſeruitium acceperint.
12 Inquiſitio ꝙ ſit licita in ciuilibus ob publicam vtilitatem. Epiſcopus poteſt contra omnes aliquid pauperibus debentes inquirere.
13 In ciuilibus ad vtilitatem priuatorum nõ eſt licita inquiſitio, niſi in cauſa ſuſpecti tutoris & dationis tutoris.
15 Statutum quòd debitores ex inſtrumẽto confeſsionato abſque vlla mora teneãtur ſoluere, intelligitur nullo iuris ordine ſeruato.
17 Pœna, de qua in hac lege, partim applicatur fiſco, & partim parti.
18 Rex ſi committit exactori ꝙ compellat ſoluere omnes debitores, intelligitur ſeruata conſuetudine loci.

MIſsi. Primò ponit quid ſit officiũ exactorũ. Secundò punit iudices & officiales permittentes eis vt aliquid faciant contra officiũ. Tertiò punit qd iudices habent facere. Quartò qualiter, & ad quid tenentur ſi negligãt. Quintò eis prouidet. Secunda ibi, iudices. Tertia ibi, eũ iudicẽ. Quarta ibi, quod ſi vltra. Quinta ibi, indicibus. ¶ In prima parte dicit quòd exactores debent mouere iudicem, hoc eſt, præſidẽ, poteſtatem, ſeu rectorẽ vt faciãt exactionem, & nihil habent facere cum debitoribus fiſcalib⁹. ¶ In ſecunda parte dicit quòd ſi præſides paſsi fuerint quòd exactores miſsi exigant per ſeipſos, puniuntur in duplum: & apparitores præſidis deportantur: & alij officiales relegantur ad tempus. ¶ In tertia parte dicit, quid habet facere præſes, poteſtas vel alius Rector. Reſpondet Imperator ꝙ primò debet mittere pro debitoribus & inquirere an debeant, & per eorũ tabellarios hoc debet diligẽter inſcribi, & poſtea mittere ſuos officiales contra ſuos debitores, & comppellere eos ad ſoluendum vt illud, quod ſolutum erit, perueniat ad illos opinatores, ſeu exactores, ita ꝙ impleto anno reuertatur cum exactione completa. h. d. In quarta parte dicitur, ſi pręſes aut poteſtas fuerit negliges in exigendo, ꝙ ipſe cogatur ſoluere de ſuo: tamen repetere poteſt à debitoribus fiſcalibus: & ſi aliquid fuerit de exactis retentum, reſtituit in duplum. hoc dicit.

1 Additio. †Vide l. mancipia. cum ibi not. C. de ſerui. fugi. & per Barto. in l. j. de var. & extraord. cog. & per Bartol. in ſua diſputatione. iudex qui per imperitiam. & per eundem & ibi doct. in l. pe. C. de fur. & per Bartol. & Ange. in l. ex maleficijs. §. hęres. ff. de acti. & ob. per Bald. in l. obſeruare. §. proficiſci. ff. de offi. procon. & lega. per Bald. & Ange. in l. ſi filius. ff. de iudi. per glo. & Bald. & Sali. & doct. in l. j. C. de pœna iudi. qui malè iudi. Inſtit. de obli. quæ ex quaſi delic. in principio. & in glo. per Angel. de Aret. in l. dies cautioni. §. in eam. ff. de dam. infect. Alexan. ☞ Speculator in titu. de expenſis. §. poſtremo. verſicu. illud. allegat iſtum textum ſecundum quod ſi iudex qui omiſit condemnare in expenſis, parte petente fuit condemnatus in ſyndicatu, & velit à parte, quam non condemnauit, illas expenſas repetere nõ poteſt, per iſtum textum. Sed certè communis opinio eſt in contrarium, quam tenet Bald. reprobans dictum Speculat. in l. ſancimus. C. de iudi. circa finem. & idem tenet Imo. & Roma. in l. ſi tertius. §. fina. ff. de aqua pluuia arcen. & Ang. in l. ſi qs dolo. §. j. ff. de re iud. bene facit quod no. Io. And. poſt Inn. in c. ſępe. de appel. cuius dictum refert & ſequitur Pet. de Anch. in c. cùm ęterni. circa principium. de re iudi. de hac q. vide etiã per Bal. in l. obſeruare. in §. proficiſci. in verſi. ſecundo quęro. ff. de offi. procon. & le. & per Ang. in l. ſed mancipia. C. de ſer. fug. per Bal. in c. j. §. iudices. in ij. col. de pace iur. fir. Adde etiã quod aliàs not. Barto. de iudi. in l. ſi quis vxori. §. ſi fugitiuus. ff. de furt. & in l. ſi reo. §. fin. de fideiuſ. & vide quod dixi poſt Barto. j. de paſcuis publicis. dicit Loſ. in ſingu. ſuis in litera l. nota. xliij. quòd ſi iudex ſoluit, poteſt repetere: aliàs nõ. Allegat Ange. in l. ſi vacãtia. per iſtum tex. in verſ. ſecũdo not. idẽ no. Bar. in l. iiij. §. actor. de re iu. ꝑ tex. ĩ l. j. in prin. de mune. &

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bono. Alex. ¶ In quarta parte dicit ꝙ poſtq̃ Poteſtas vel Re-
ctor ſoluit de ſuo, poteſt exigere à debitoribus, non obſtante
aliquo priuilegio dignitatis: & poteſt cogere exactores, ſeu ca-
ſtaldiones, & procuratores illorũ debitorũ. Item etiã de hoc re-
2 ſcribere principi. h. d. ¶ † Not. principaliter ꝙ Poteſtates nõ
poſſunt ipſis actoribus committere exactionem. quod eſt no-
tandũ. Iã enim vidi aliquos accuſari de robaria, qui nõ poſſunt
3 excuſari prætextu officij, per legẽ iſtã. ¶ † Not. ꝙ ille qui tene-
tur facere exactionẽ intra certum tempus, ſi non facit, cogitur
ſoluere de ſuo. & ſic facit contra ſyndicos, œconomos, & ſimi-
4 les. ¶ † Vltimò nota ꝙ pro exactione tributorum poſſunt co-
gi caſtaldiones, & factores dominorum.
5 Additio. † Not. ꝙ officialis deputatus ad recipiendã ſolu-
tionem, nõ poteſt ab inuito exigere: vt j. de cano.
6 larg. l. neq;. & ibi no. ¶ † No. in ſecundo dicto conſuetudinem
regionis eſſe ſeruandam. ſ. de pe. bo. ſolu. l. j. ſ. de iure fiſci. l. pe
7 nul. & ibi no ¶ † Item not. arg. ibi, alij cõmittimus. & exactor
fodrij alij cõmittere nõ poteſt exactionẽ: & ſi facit, punit̃, vt j.
8 dicã de ca. lar. l. iij. † Item nota ꝙ officiũ Rectoris eſt inquirere
debitores cõis, & iura inquiſita exigere, vt hic, & ſ. l. proxi. & ſi
9 nõ facit, punitur: vt l. iudices. ſ. de anno, & tribu. ¶ † Item eſt ar
gu. ꝙ tutor gerens, vel alius adminiſtrator alienorũ negotiorũ
debet reddere cõputa ſingulis annis. Ad idẽ j. de nauicu. l. ij. &
10 hoc videt̃ etiã dicere l. ſi plures. §. j. ff. de admi. tu. ¶ † Itẽ no. ex
quarto dicto cõtra officiales, & collectores collectarum, & fo-
driorũ ſi aliquid retinẽt de hoc quod exercuerunt, vel aliquod
ſeruitiũ acceperũt ab his qui debẽt aliquid à cõi recipere, vt eis
fiat ſolutio, alia pœna imponit̃: vt ſ. de anno. & trib. l. iudices.
11 & j. de ſa. ho. l. vnica. In tex. ibi, paſsi fuerint. ¶ † Not. iudicem
negligentẽ criminaliter puniri. Pro eo no. in l. iudices. ſ. de an-
no. & trib. C. de ſer. fug. l. mancipia. & de cuſt. re. l. ad cõmenta-
12 rieſem. † Ibi, inuigilare. no. ꝙ etiã in cauſa ciuili & pecuniaria
ad vtilitatẽ publicã licita eſt inquiſitio. cõcor. ſ. de bo. vac. l. ſi.
Et ſic hic videt̃ caſus pro epiſcopis ꝙ poſsint cõtra oẽs deben-
tes aliquid pauperib⁹ inquirere, & inter pauperes diſtribuere:
nã licet talis inq̃ſitio fiat in priuatorũ fauorẽ: tñ tẽdit ad vtilita
13 tẽ Reipub. † ideo dixi ad vtilitatę Reipub. q̃a ad vtilitatẽ pri
uatorũ nõ eſt dare caſum, in quo poſsit per viam inquiſitionis
ꝓcedi, niſi in caſu ſuſpecti tutoris, & curatoris, & ſecũdũ Bart.
in l. iij. §. prætere a. de ſuſpec. tuto. ſed certè eſt dare aliũ caſum.
Nã tutor ex inquiſitione datur: vt Inſti. de Atti. tut. §. ſed hoc
iure. & ſic patet ꝙ ibi merè requiritur ad vtilitatem priuatorũ.
14 In tex. ibi, conſuetudine ſeruata. † Not. in modo exigendi tri
buta & collectas debere conſuetudinẽ ſeruari: ideo ſi conſuetu
do eſt ꝙ incolæ ciuitatis no ſoluant tributa neq; collectas, talis
cõſuetudo ſeruãda erit, ꝑ hũc tex. Ad hoc facit l. prima. ſ. quæ
15 ſit lõ. cõſue. † Ibi, abſq; vlla mora. no. ad ſtatuta dicẽtia ꝙ debi
tores ex inſtrumẽtis cõfeſsionatis abſq; vlla mora cogant̃ ſol-
16 uere. nã intelligit̃ nullo iuris ordine ſeruato. † Ibi, in repetitiõe
ſeruata no. iſtũ tex. cõtra determinationẽ gl. in l. mãcipia. C. de
ſer. fugi. vbi dicit ꝙ ſi iudex propter negligentiã facit litẽ ſuã,
ꝙ propterea nõ datur ei poteſtas retinẽdi rem debitã parti, cui
litis ęſtimationẽ præſtitit. hic enim tex. directò dixit cõtra. Nã
officiales negligẽtes exigere tributa propter eorũ negligentiã
faciunt litem ſuã: quia de eorũ proprio fiſco tenent̃ ſoluere il-
lud, quod ꝑ tributarios debet̃: & tñ eis cõtra tributarios ſeruat̃
repetitio ꝑ actionẽ negotiorũ geſtorũ vel ꝑ cõdi. ex hac le. vt
dicit gl. & hãc gl. no. alle. Spe. in ti. de expẽ. §. poſtremo. verſi.
17 illud etiã notandũ. In tex. ibi, vt partẽ debitã. † No. iſtũ tex. ꝙ
ex ipſo delicto pœna imponit̃: quia pro parte venit fiſco ap-
plicãda pro parte accuſatori. Simile in l. j. §. hæc in factũ actio.
ff. de his qui de. vl eff u. & facit ad no. ff. de iure fiſ. l. edito. §. ex-
tat. cũ ſi. vide Bar. in. l. agraria. ff. de termi. amoto. Ang.
18 Additio. † Hãc l. alle. Bal. in l. ẽt. in iij. col. in ver. nõ reſtat.
ſ. de exec. rei iud. & per hãc l. dicit Bald. in l. j. j. ſi
propter publ. pen. ꝙ ſi Rex exactori committit ꝙ compellat
omnes debitores ſoluere omni coactione, qua ſibi videt̃: intel-
ligitur ſemper ſalua forma principalis conſuetudinis. Alexan.

SVMMARIVM.

1 ☞ Eccleſia tenet̃ ſoluere onera realia ꝓ rebus tributarijs quas
emit: ſed collectã, quæ imponit̃ perſonæ pro rebus, non ſoluit.
2 Commune Peruſij ſtatuit ꝙ omnes poſſeſsiones eſſent tribu-
tariæ: quòd collecta eſſet onus reale.
3 Emptor & venditor ſunt correlatiua.
4 Lex imperialis, quæ prohibet emere, comprehẽdit eccleſiam.
Statuta loci prohibentis emere, non cõprehẽdunt eccleſiam.
5 Moræ purgatio in caſu huius legis quando admittatur.

SIdiuina. Si domus imperialis vel eccleſia res tributa-
rias licitè emerit, & tributa non ſoluerit, res
ei auffertur, & ciuitati aſsignabitur, vt integra tributa ſol-
1 uantur. h. d. ¶ † Et pro declaratione huius legis, quæro quid
vult dicere diuina domus. Glo. intelligit de domo imperiali
vel eccleſia. Et ſecundum hoc habes, ꝙ eccleſia tenetur ſoluere
tributa. quod eſt verum indubitanter, quando emit poſſeſsio
nes tributarias, ita ꝙ onus ſit reale. Sed collectã quæ imponi-
tur perſonæ pro rebus, etiã eccleſia non cogitur ſoluere: vt in
aut. itẽ nulla cõmunitas. ſ. de ſacroſanc. eccl. & ſ. de epiſ. & cle.
2 l. de his. † ideo commune Peruſij ſtatuit vt omnes poſſeſsiones
tributarię eſſent. & collectę eſſent onus reale: de quo dicam j.
de mu. pa. ſuper rub. dixi ff. de mu. & hono. l. reſcrip. §. ſi.
3 Additio. † Et ratio eſt: quia ꝓhibendo emptorẽ, prohibet
venditorẽ: cum iſta ſint correllatiua: vt l. j. ff. de in
diẽ addic. in glo. ibi poſita. Vnde præſuppoſito ꝙ eccleſia ſit
exempta à iuriſdictione principum: tantum alius contrahens
4 ſuppoſitus eſt eius iuriſdictioni. Ang. ¶ † Quæro quare dicit
extra metrocomias. Glo. dicit, ꝙ intra illas nemini licet emere.
Ex quo not. ꝙ lex imperialis, quæ prohibet emere, comprehẽ-
dit etiã eccleſiã, prout diuina domus ponitur hic pro eccleſia.
Statutũ verò ciuitatis hoc nõ poſſet: quia eſſet cõtra libertatẽ
eccleſiarũ: vt in aut. caſſa. ſ. de ſac. ſan. ecc. ¶ Quęro quare dicit
5 patrocinij cauſa? Dic vt in glo. ¶ † Vltimo opp. ꝙ liceat pur-
gare iſtam morã: vt l. obſiſtere. ſ. de anno. & tribu. Sol. Domus
diuina, & perſonæ in dignitate poſitæ plus grauantur: quia
plus de his timet̃. Vel dic etiã hic ꝙ licet purgare moram, ſecũ-
dum quod hic inuenitur. quod magis placet. Item opp. glo. de
l. placet. ſ. de ſacroſan. eccle. dic vt in ea. Barto.

De ſuperexactoribus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Exactio tributorum non debet fieri incontinenti.
2 Quis ad mortem punitur propter conſuetudinem delinquen
di, etiam ſi pœna eſſet pecuniaria.
3 Cauti aſſeſſores conuincunt delinquentem, qui deberet pœna
pecuniaria puniri de perſeueratione, vt poſsint eũ capitaliter
punire.

LEX Vnica.

QVicquid. Qui plus exigit, in duplũ exigit̃:
& ꝓpter cõſuetudinẽ capitaliter
1 punitur. ¶ † No. ꝙ dicit, reſtitui ꝓtinus oporte-
bit, quod intelligit̃ ꝙ exactio nõ fiat incõtinen
ti. debet eñ habere tẽpora quę dant̃ iudicatis, li
cet ex delicto cõdẽnet̃: vt l. ſi cũ exceptiõe. §. quod ſi homo. ff.
quod me. cauſa. ſed poſtq̃ fuit exactũ, debet reſtitui ꝓtin⁹ ei, à
2 quo exactũ eſt. ¶ † No. ꝙ propter cõſuetudinẽ delinquẽdi q̃s
punitur ad mortem. ſimile ſ. de delato. l. omnes. Bart.
Additio. In text. ibi, perſeueret. not. iſtum tex. ꝙ præſup-
poſito ꝙ de crimine pœna pecuniaria veniat im-
ponẽda: tñ ſi ſit inq̃ſitio cõtra hoiem tanq̃ talia facere cõſue-
3 tũ. & de hoc ſit cõuictus, capitaliter puniri põt. † & ideo aſſeſ-
ſores cũ volunt facere aliquẽ decapitare malefactorem nomi-
natũ, qui multa crimina cõmiſit, & plurib⁹ vicibus, ex quibus
tñ criminibus pœna pecuniaria venit imponẽda, inquirũt cõ-
tra eũ tanq̃ cõſuetũ talia crimina cõmittere, & in his ſcelerib⁹
ꝑſeuerare: & ipm cõuincũt de tali ꝑſeueratione, & cõſuetudi-
ne: quo facto ſecurè poſſunt eũ ad mortẽ dãnare, nõ obſtãte ꝙ
talia crimina de ſui natura nõ ſint capitalia. quod tene menti.
Pro hoc habes tex. in l. oẽs. ſ. de delato. vbi q̃s propter cõſue-
☞ tudinẽ punit̃ pœna mortis. Ang. ☞ Adde ad materiã ꝙ ex-
actor tributorũ ſciẽter indebitũ exigẽs à debitore tenet̃ furti.
tex. eſt no. in l. etiã. C. de furt. & vide Bal. in l. j. ſ. ti. j. vbi dicit ꝑ
illũ tex ꝙ tenet̃ crimine falſi. No. cõſuetudinẽ delinquẽdi ag
grauare delictũ. facit l. iij. C. de epiſ. audi. hic allegata in glo. &
ibi Gul. & Bal. huic etiã q̃d alibi dicit̃, ꝙ cõſuet⁹ litigare. & ſic
cõtinuus litigator repellit̃ à teſtimonio iij. q. iiij. c. quia ſuſpe-
ctos. & c. nullus. ibi, frequẽter litigãtes. & allegat Romanus in
ſingularib⁹ in litera Et. no. trigeſimoſexto. Facit ad hoc quod
ponitur per ſcribẽtes, videlicet do. Anto. & do. Abb. & alios
in c. teſtimoniũ de teſta. in illa q. an exiſtens in peccato morta
li repellatur à teſtimonio, vt concluſio ſit ꝙ ſi eſt conſuetus &
perſeuerans in peccato, repellitur. vide ibi ad prædicta. Adde
etiã quod dicit Bart. in l. licitatio. §. quod illicite. ff. de pub. &
l. ſi diutino. de pœnis. vbi delicta iterata & etiã momentanea
aggrauant delinquẽtem, vt citius, aliàs arctius puniatur: vt l.
mariti lenocinium. §. ſex mẽſium. ff. de adul. facit etiam quod
dixit Bal. in l. apud antiquos. C. de fur. quòd ille, qui hodie eſt
furatus vnam rem vilem, cras aliam, & ſic de ſimilibus, vt ſic
ratione reiterationis, & conſuetudinis puniatur de furto, &
poſsit ſuſpẽdi. l. capitalium. §. famoſos. aliàs, ſolent. de pœnis.
dicitur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dicit in auth.ſed nouo.C.de ſeruis fugitiuis.Qualiter autē qs dicatur.conſuetus,vide quæ dixi.j.de paſcuis publicis. in l.j. poſt Bar.Alex.

De capiēdis, & diſtrahēdis pigno.tributo. Rub.

SVMMARIVM.

1 ☞Iudex poteſt prius deuenire ad res quam ad perſonam in executionibus.

LEX II.

1 SAtisfit. Hæc lex facit multum ad id quod dixi ſ.titu.ij.l.ij.videlicet †ꝙ ſit in ꝑtāte iudicis prius venire ad res,q̄ ad perſonam:vt l.ſacrilegij.§.fina.ff.ad l.Iul.pecu. Bar.☞Aduerte,quia imò neceſſario primò veniēdū eſt ad res,q̄ ad capturā perſonæ,vt voluit Bar.in l.iij.§.pe.ff.de ſuſpe.tu.ꝑ l.à diuo Pio.§.i vēditiōe.ff.de re iu.Et eſt rō:qa ſi excuſsio rerū mobiliū ſit ãnquā deueniaꝛ ad immobilia.§.in vēditione,quātò magis fieri debet antequā deueniaꝛ ad capturā perſonę,& carcerationē,cū ſit grauior:& iſtud tenet Iac.Bu.Bar.& alij in l.j.C.qui bo.cedere poſ.& Bal.in l.cōſentaneū.C.q̄uo & q̄n iu.in ver. quęro vna cū Butrigario,verū poſsit capi,&c.ꝙ nō.qualiter intelligatur & procedat,videas Aretinum in §.fi.inſtit.de acti.vide etiā Ang.in materia l.nemo carcerem.de exac.trib.Alexand.

De apochis publicis, & de deſcriptionibus. Rub.

SVMMARIVM.

1 ☞AEſtimū de nouo factum in ciuitate quando habeat vires.
2 Inſtrumenta quitationum debent cauſam continere, quando fiunt ab his,qui donare non poſſunt.
3 Cautela vt debitores quando recipiunt refutationem à tutoribus,vel alijs adminiſtratoribus,vt in refutatione ſemper faciant in ſerere cauſam.
4 Deſcriptio quod modis ſumatur,& qualiter fiat.
5 Inſtrumenta confeſsionum requirunt diem & cōſulem:ſecus ſi ſit priuata ſcriptura.
6 Lex ſubuenit inopibus ſicut locupletibus.
7 Scriptura requiritur in caſu huius legis.
8 Collecta ꝙ debet imponi ſecūdum qualitatem patrimonij,& non ſecundum numerum perſonarum,& quādo imponatur ſecundum numerum perſonarum,& ſic per capita.
Solutio collectarum non poteſt probari per teſtes.

LEX I.

AD inferiorem. AEſtimum non ante ſumit effectum,q̄ præſidibus intimetur,& per eos recipiatur.Item ſuſceptores ſeu theſaurarij debent de ſuſcepto facere cautionē ſolennē:& exactores ꝓuinciales debent de ſingulis quatuor mēſibꝰ rationē ſuę exactionis trāſmittere,& quod ex cauſa lucratiua acceperint,ſcribere:& q cōtra fecerūt,puniunꝛ.h.d.Principiū legiꝛ duobꝰ modis i gl.primā tene lecturā,quę notabilior eſt. ☞☞Vide per iſtū tex.qđ dicūt Guli.de Cu.& Bal.ibi in iij.col.in l.cōparationes.C.de fide inſtr.de quo dicto feci mētionē poſt Bar.i l.de pupillo.§.qui nūtiat.ff.de ope.no.nūc. vbi
1 videꝛ dictū Bar.cōtra eos:dic vt ibi omnino.Alex.¶†Not. ex iſto principio,ꝙ æſtimū de nouo factū in ciuitate n̄ habet vires in hominibus de comitatu,niſi prius aſsigneꝛ,vel niſi aſs de hoc fiat lex ſpecialis:vel donec aſsigneꝛ officialibꝰ debētibus exigere collecta,ſecūdū illud ęſtimū.qđ tene mēti:& ſic ęſtimū nō habet effectū donec ꝑ ꝓuinciales p̄ſidibꝰ deſtineꝛ. ¶Sequiꝛ ver.ſed & aurū.In hoc ver.poniꝛ qualr̄ debeat fieri
2 apocha de recepto à theſaurarijs,vel ſuſceptoribꝰ.¶†No.ꝙ in inſtr̄is quitationū debet inſeri cā.qđ eſt verū,q̄n ſit ab his q donare nō poſſunt,vt hic,iūcta l.ij.de anno.& trib.alias cauſa nō requiritur:vt.ff.de pac.l.tale pactū.circa princ.Barto.

3 Additio †Et ideo ſint cauti debitores q recipiūt refutationē à tutore vel curatore,vel ab alijs adminiſtratoribꝰ,vt ſemꝑ faciāt i refutatione inſeri cām.alſ nō teneret,vt hic.Rō.qa adminiſtrator ſine cā refutare nō pōt.l.pactū curato.C.de pac.& in l.Imperatores.ff.eo.l.p̄ſes.C.de trāſac.
4 cū ſi.& vide qđ poſui in l.fi.ſ.de ann.& trib. ¶†In tex.ibi, deſcriptionis æq̄tas.no.de iſto verbo,deſcriptiōis.Nā de ſcriptio ſumpta ꝓ æſtimo,vt hic poniꝛ,nō pōt fieri niſi ſecundū formā huius l.Sūpta verò pro incorporatiōe nō fit niſi ſecūdū formā l.facultas.ſ.de iu.fiſ Sunpta verò pro deſcriptione,qua hic vtimur,cū petimꝰ bona alicuius deſcribi ne barateꝛ,fit cū ſuſpicione timētis:præcedente tn̄ aliquali cauſæ cognitione, ſaltē ꝑ iuramētū.l.j.§.eligiꝛ.ff.de ven.in poſ.mit.ff.loc.l.dn̄s horreorū.ff.de bo.aut.iuſ.poſ.l.fi.de quo dic vt dixi in d.l.facul

ſtas.Ang.¶† Secūdò not.ꝙ in iſtis apochisᵃ de ſoluto, reqri-
a tur dies & cōſul.qđ eſt verū q̄n illud eſt publicū inſtrumētū. Debet em̄ eſſe ſcriptū à notario,vt l.ij.ſ.de cōue.fiſ.de.Secus ſi eſſet priuata ſcrip tura,vt l.cū tabernam.ff.de pigno.

Additio. Not.de die & cā opponendi.ff.de acce.l.libelorum.ſ.de exac.tri.l.apparitores.ff.de exce.doli.l.ij.§.j.de trāſa.l.cū hi.§.cauſę,& ſ.mā.l.ꝑ diuerſas.cū ſi.
6 ¶†Not.ꝙ l.ſubuenit ęqualr̄ inopibꝰ,ſicut & locupletibꝰ & ī oibus ſecuritatē p̄bet cōiter.ff.de pœ.l.capitaliū.§.ad ſtatuas
7 ¶† Tertiò no.caſum,in quo exigiꝛ ſcriptura.ſ.de ſupindi.l.vnica.ſ.de iu.fi.l.ꝓhibitū.& ibi no.Ang.¶Seqꝛ ver.hoc etiā hic diciꝛ,ſingu.quatuor mēſib.dn̄t exactores ad curiā gn̄alē exactionē ſcriptā mittere,& qd debeat cōtineri.¶Seqꝛ verſ.
8 ꝙ & tūc.hūc verſ.& ſequētē proſequere vt in gl.†No.ex iſto ver.& tota hac l.ꝙ collecta debet īponi ſecūdū quātitatē p̄rimonij,nō ſcdm̄ quātitatē vel numerū ꝑſonarū.qđ apparet ex eo ꝙ dicit inopes,& locupletes,ꝙ ꝓpter potētes non debent grauari minores.Hoc ītelligo verū:q̄n collecta īponiꝛ ex aliqua cā,q̄ nō reſpiciat numerū ꝑſonarū.Quid em̄ ſi ꝓ ſoluēdo tributo qđ īponiꝛ ꝑ capita,ciuitas accepit pecuniā mutuo:& poſtea ꝓ eo ſatisfaciēdo īponit collectā?Certè debet īponi ꝑ
b capita,ᵇvt dixi in l.iiij.§.actor.ff.de re iud.& ſ.de anno.& tri
9 bu.l.ij.& ſuꝑ rubrica.¶†Vltimò no.gl.no.ꝙ probatio iſtarū ſolutionū nō poſsit fieri ꝑ teſtes:vt.l.ij.ſ.de conue.fi.debi.

Additio. Et ita allegat eā Bal.in l.ij.in vj.col.verſi.ſed qualiter.de iure emphy.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Exceptio debitoris publici de ſoluto ſtatim īpedit iudiciū.
2 Facta per vnum non poteſt alius infringere.
Epiſcopus nō poteſt infringere facta per prædeceſſorem.
Camerarius,qui ſemel reddidit ratiōes,ſi facta eſt apocha, nō tenetur iterum reddere.
3 Soluens collectas quādo poſsit ꝓ nō ſoluentibus conueniri.

LEX II.

SEmel. Qui habet inſtrm̄ ſolutiōis ſecuritatis ſolēniter factū,nō debet ampliusmoleſtari.
1 h.d.¶†No.ꝙ ſicut debitor publicus pōt ſummatim conueniri,& exigi:vt.l.pen.ſ.de cōue.fi.deb. ita eius exceptio de ſoluto iudiciū ſtatim impedit,vt hic.

2 Additio. †No.ꝙ id qđ vnꝰ fecit,alius nō pōt infringere arg.ꝙ quis nō pōt retractare facta per aliū ep̄m vt.ſ.ſen.reſcin.non poſ.l.j.Ar.ꝙ ſi quis fuerit clauariꝰ ſeu camerariꝰ,& ſemel reddiderit rōnes:& inde eſt facta apocha,nō
3 teneꝛ ampliꝰ reddere rōnē.Ang.¶†Quęrit gl.licet ſolues nō poſsit cōueniri ꝑ ſe,an poſsit cū alijs q nō ſoluerūt.gl.nō bn̄ firmat ſe,vide eā ſuꝑ verſ.lętari.Breuiter dicas ſic:Aut eſt onꝰ reale,aut ꝑſonale.Si perſonale,aut cōſiſtit ī labore ꝑſonę tm̄: & ꝙ ꝑ vnū nō pōt expediri,expediꝛ ꝑ alios:vt l.honor.§.fi. de mu.& ho.Aut cōſiſtit ī p̄ſtatiōe pecuniæ,vel alterꝰ rei:& tūc aut īponiꝛ onꝰ ciuitati ſimplr̄:aut cuilibet de ciuitate.Primo caſu,nō eſt dubiū ꝙ illud qđ non pōt ſoluere vnꝰ,ſoluat tota ciuitas:qa adhuc hæc eadē ciuitas remanet obligata l.ꝓponebaꝛ.ff.de iu.& l.ſicut.qđ cuiuſq̄ vniuer.no.Secūdo caſu vnꝰ ꝓ alio nō teneꝛ ipſo iure.ff.de le.ij.l.legatorū.ī prin.& j. vt nullꝰ vicariꝰ ꝓ alio l.j.li.xj.Sed poſsibile eſſet ꝙ ꝓpter defectū nō ſoluētiū fieret vnū ſuperindictū nouū,& ſic ꝑ conſequēs alij grauarenꝛ:vt.ſ.de ſupind.in rubro & nigro.& ita loquiꝛ hęc gl.& l.latores.ſ.ti.iij.Si verò eſt onꝰ reale:qa ꝓ rebꝰ ſoluiꝛ tributū,tūc propter vnū nō ſoluētē alij cogunꝛ ſoluere,ſed ei aſsignabiꝛ poſſeſsio pro qua ſolueret:vt j.de omni agro deſerto l.j.li.xj.& ſ.ti.iij.l.fi.dixi.ſ.ti.iij.l.actorem.Bart. ☞☞Quādo plures ſunt obligati,& vnꝰ eximiꝛ:alij teneņꝛ ꝓ eo exēpto.vide Bar.in l.iiij.§.actor.de re.iu.vbi aliter loquutus eſt,& cū illo trāſeūt alij excepto domino meo,qui de hoc plenè diſcutit in l.ab omnibus.in prin.de lega.j.vbi & aliter locutus eſt.& ibi vide Bald.Rapha.& Imo.& domi.meū.& vide Barto.in l.fi.de mune.& honori.vibi de directo tenuit contrarium eius,quod dixit in d.§.actor.Alexan.

Additio. Nec iſtis obſtat l.fi.§.miſta.ff.de mu.& hono.& ibi Barto.quia intelligiꝛ niſi lege vel ſtatuto deputati ibi eſſent ad officium exigēdi collectas,cū hoc ꝙ bona deficiētiū ſpectant ad ipſos exigere debentes.ita loquitur iſte tex.& vide q̄ ſcripſi in l.j.de omni agro deſerto.li.xj.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Qui probat ſe proximis tribus annis ſoluiſſe,quando pręſumatur retro ſoluiſſe.& nu.3.
2 Probatio contra inſtrumētum in ſcriptis,licet non admittatur niſi per ſcripturā:tamen admittitur contra præſumptionem,quæ reſultat ex inſtrumento,non tamen ex ipſo comprehenditur.

a ¶In iſtis apochis. Quid debeant cōtinere apochæ,& an & quādo probent not.Bald.in aut.ſed nouo iure poſt pri.ver.ꝓ pleniori notitia.& in verſi.præcedē.ſ.ſi cer.pe.domi.meus Iaſo.May.in l.admonē.& ibi per iſtū.ſ.de iureiur.

b ¶Per capita.Quę collectæ autē ſint: quæ ſecundū iuris diſpoſitionē ꝑ capita imponi debēt vide no.d.Soci.in cōſi.cxxix.incip.præſtantiſsimi iuris.verſi.tertiò principaliter.ibi,nam onera.in j.parte chart.cc.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

4 Recipiens fictum annuatim ab aliquo per longũ tempus pro
fundo, pro quo ſoluens non poteſt oſtendere qualiter illum
teneat, niſi probando ſolutionem: an ſibi prǽiudicet. cum ſeq.
& nu. 8.
5 Venditor qui ſcit emptorem ingredi in poſſeſsionem rei em-
ptæ, videtur ſibi rem tradere.
6 Locator, qui finito tempore locationis ſolutionem recepit, vi-
detur rem relocare.
7 Solvẽs aliquo tempore vſuras, tenetur in futurum ſoluere.
9 Prǽſtatio viginti annorum facta, an prǽiudicet dño' remſsiuè.
10 Prǽſumiť de prǽterito ad plus p̃teritũ, & de p̃ſenti ad p̃teritũ.
11 Prǽſcriptio probatur probãdo ꝙ in initio, ſiue & medio quis
poſſedit.

LEX III.

1 QVicunque. †Qui oſtẽdit ſe tribus proximis
annis ſoluiſſe, retro ſoluiſſe prǽſu
mitur, niſi contrarium probeť. h. d. Nota mirabilẽ
legem.

Additio. Limita hãc legẽ, niſi iſta ſolutio trina eſſet facta
vni ſemel pro tribus annis. ſecundum Cy. & Bal.
in l. ij. C. de do. ꝓmiſ. Alex. Hãc l. limita vt per Bal. in l. ij.
de dot. ꝓmiſ. adde hãc l. ꝓcedere in quocũque cẽſu tributario,
vel emphyteuticario ſecũdũ dominos de Rota deciſiõe cij. ſe-
cũdũ ordinẽ nouiſsimũ. Alex. ¶ Idẽ dicit gl. in l. ij. de iure em
2 phy. in ſolutione canonis pro p̃dio empy. ¶† Vltimò no. ꝙ li
cet cõtra inſtrumẽtũ in ſcriptis nõ admittať ꝓbatio in cõtra-
riũ, niſi per ſcripturã, vt l. generaliter. š. de non nu. pecu. Bar.

a ¶Pro parte. Tu vide ad propoſitum eorum quæ hic dicuntur, an & quãdo ſolutio particularis in priuatis delictis admittať, no. in l. planè. ff. famil. erci. & i l. tutor. §. Lucius. ff. de vſur. & omnino Spe. in tit. de arbi. §. ſequitur. verſic ſed nunquid obligatio. colum. xij.

Additio. Adde Bal. in l. iuris gentium §. quod ferè. ff. de
pac. & gl. in l. reos. §. cũ in tabulis. in verſ. videa-
tur de duo. reis. Alex. ¶ Tamẽ cõtra prǽſumptionẽ quæ reſul-
tat ex inſtrumẽto, nõ autem ex ipſo inſtrumẽto cõprehendiť,
põt fieri per teſtes probatio, vt hic in fi. ¶ Exẽpli gratia: ſi di-
cat ſtatutũ ꝙ nõ poſsit inſtrumẽtũ redargui de falſo, niſi per
aliud inſtrumẽtũ: quidã produxit cõtra me inſtrumẽtũ qđ ha
bet clauſulas inconſuetas, & ſic eſt p̃ſumptio falſitatis: vt in gl.
ſingulari in l. ij. š. de cõdi. inſer. Certe cõtra talem præſumptio
tionẽ poſſum probare per teſtes. quę omnia tene menti. Bart.

Additio. Adde Bal. in l. iuris gẽtiũ §. quod ferè. ff. de pac.
& in l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis. &
docto. in d. l. generaliter. & hanc legem ad aliud nõ alleg. Bal.
in l. iiij. in ij. colũ. C. de fideicom. verſi. quęro quid ſi ſtatutum.
Alexan.

3 Additio. †Nota tex. nec obliuiſcaris, ꝙ ſi aliquis tenetur
præſtare aliquid ſingulis annis, & oſtendat per
apochã de ſolutione trium annorũ: de toto tẽpore p̃ſumiť ſol
4 uiſſe. & eſt argu. † ꝙ ſi aliqs ſoluat annuatim ꝓ fundo meo de
cẽ, & peto ab ipſo fundũ, & ipſe nõ põt oſtẽdere qualiter à me
vel à meis parentibus ſiue maioribus habet fundũ illũ: ſed oſtẽ
dit ſolutionem & prǽſtationem factam per tẽpus longum: quę
ritur an mihi ſit factum præiudiciũ recipiendo lõgo tempore
fictũ. Et videť ꝙ ſic: qa dicitur hic: q ſoluit fictũ ꝑ tres annos,
& apochas ſuper hoc acceperit: pro toto tẽpore ſoluiſſe prǽſu
5 mitur, vt hac lege. ¶† Itẽ vẽditor q ſcit emptorẽ ingredi in poſ
ſeſsionẽ rei emptę, videť eam tradere. š. de acquir. poſ. l. minus.
& arg. š. de contrahẽ. emp. l. nã idcirco. š. ad velle. l. ſi fine. ff. ad
municip. l. quoties ad id. ff. ſi ſer. ven. l. ſi à te. ff. de euic. l. quidã
6 ex parte. † Itẽ, quia locator qui finito tẽpore locationis ſolutio
nem recipit, vel pẽſionem, reuocare videtur. š. loca. l. legem. ff.
7 eo. l. Itẽ quęritur. §. ſi, cũ l. ſeq. † Itẽ video ꝙ ſi aliquis ſoluit ali
quo tẽpore vſuras, in futurũ ſoluere cogitur. ff. de vſu. l. cũ de
in rem verſo. ſic & hic, qui recipit fictũ, pati debet vt ſoluẽs in
fundo remaneat: & maximè ratione æquitatis ſeruandę in iu-
dicio, quę ſeruãda eſt. š. de fru. & litiũ expẽ. l. fi. ff. de arb. l. ſi cũ
dies. §. ſi quis. š. de proxi. ſacro. ſcri. l. in ſacris. la grãde. verſi. &
quoniã. Quinta ratio: quia recipiẽdo fictum videtur ſibi præ-
iudicare. ar. š. de iure do. in l. ij. de lege cõmiſſoria. l. de lege. §.
8 vlti cũ l. ſeq. arg. š. de ſer. & aqua. l. ſi aquam. † Contrariũ vide
tur, ꝙ iſte recipiẽdo fictũ ſibi nõ p̃iudicauerit, nec ſoluens præ
ſcripſerit cõtra recipiẽtẽ factum: quia ſine titulo nõ præſcribit
longo tẽpore. š. de rei vend. l. nullo pro hærede. l. fi. & de præ
ſcrip. lon. temp. l. diuerſa. Itẽ nõ videtur ſibi præiudicaſſe reci-
piẽdo fictũ, ſiue ignorãs, ſiue ſciẽs receperit. Nam ſi ſciebat, vi-
detur ꝙ receperit ſciens ius ſuum vbicunq; durare. ff. qui. mo.
pig. vel hyp. ſol. l. ſicut. §. nõ videtur. Si verò ignorauerit, non
perdit ius ſuũ, neq; dominiũ rei ſuę trãsfert. ff. de acqr. re. do.
l. ſi procu. de cõdi. ob cauſam. l. dedi. §. ſed & ſi ſeruus. nec etiã
cauſam prǽſcribẽdi præſtat. š. de præſcript. long. tem. l. nec pe-
tentem. de rei vend. l. re tua. ff. de rei. ven. l. inter officiũ. Tertia
ratio: quia ſoluendo fictum non præiudicat quis dominis rei
š. de dona. l. ſi functionis. & l. cũ ſua. de rei ven. & l. ſi pater. de

b ¶Imponere. Addedo. Alex. de Imo. in l. d. l. ſenat⁹. allex.

acti. emp. & ven. Item videtur caſus legis, vt tantum quadra-
ginta annis ſoluendo ſit munitus, ſi titulum non habet: vt j. de
fun. pa. l. fi. Item, quia licet putet ſe habere titulũ: tamẽ longo
tempore nõ prǽſcribit, niſi iuſtus error interuenerit. ff. de vſu.
9 l. Celſus. & ff. pro emp. l. quod vulgo. ¶† Sed an per prǽſtatio
nem longi temporis. ſ. xx. annorum factam defuncto prǽiudi
cetur, notatur extrà de cenſi. in c. peruenit. in glo. ibi ſignata.
10 ¶† Vltimò nota prǽſumptionẽ de præterito ad plus præteri
tum: vt. š. ad l. Iul. de adul. l. ſi quis. nã & fateri intelligitur, qui
paciſcitur. ff. de his qui not. infa. l. quoniã. aliàs de præterito ad
præſens, vt quia ſimul fuit bonus. ff. de re mili. l. non omnes. §.
à barbaris. de accuſa. l. ſi cui. §. j. Item nota iſtam legem, ꝑ quã
glo. determinat ꝙ ille, qui vult probare præſcriptionem, ſuffi
cit ꝙ probet ꝙ ab initio, in fine, & in medio poſſedit: & hæc
11 lex probat. ¶† Ita not. glo. per hanc legẽ in c. volumus. xvj. q.
iiij. in vlti. gl. de quo vide Cy. de præſcri. lon. temp. l. ſup. lon-
gi. Ange. licet nõ admittatur probatio inſtrumẽti aduer-
ſus aliud inſtrumentum: tamẽ contra præſumptionẽ reſultan-
tem ex inſtrumento, licet non contentã in eo poteſt per teſtes
fieri probatio. adde quod idẽ tenuit Bal. in l. j. C. de fideicõ. &
referunt ſcribentes in l. j. C. de teſta. mili. & ſecundùm glo. ſin
gularẽ ibi, in l. iuris gentiũ. §. quod ferẽ. ff. de pact. & ibi Ang.
qui allegat aliã gl. in l. reos. §. cũ in tabulis. ff. de duobus reis.
adde aliam in l. j. C. de contrahen. & commit. ſtip. Alexand.

SEcuritatibus. hinc legi concor. l. in contracti
bus. §. j. š. de non numerata pe-
cunia. ¶† Nota ꝙ illorum tributorum, ſeu collecta
rũ poteſt fieri ſolutio pro parte [a] exactori. nõ tñ di
co ꝙ exactor cogatur recipere: ſed ſi receperit, valet ſolutio
prædicta pro parte facta. tene menti. Bart.

De canone largitionalium. Rubrica.

Iſtam rubricam expone, id eſt, de regulari præſtatione tribu-
torum, quæ fiebat per ſcripturas. Barto.

SVMMARIVM.

1 Theſaurarius Marchiæ ſi deſinit, vel moriatur, poteſt ſolui
theſaurario ducatus.

LEX I.

OMnem. Quod particulares exactores exi-
gũt, debet dari theſaurario, qui eſt in
illa prouincia: vel in alia prouincia proxima, vt
1 totum ſimul deuoluatur ad fiſcũ. h. d. ¶† No. ꝙ
ſi moritur theſaurarius, qui eſt in Marchia, vel
alias deſinit ibi theſaurarius pertinens ad eccleſiam, poteſt ſol
uere theſaurario ducatus. vt ibi dum dicit, vel ad proximas.
Barto. Albericus de Roſato in l. & qa. de iur. om. iud. alle
gat iſtum tex. cum l. ſeq. ꝙ exactor tributorum non poteſt al-
teri delegare officium ſuum. Et eſt ratio vltra eum: qa habet
nudum miniſterium: & ſic videtur electa induſtria perſonæ.
arg. l. ſi. de offi. dele. conſi. Alexan.

SVMMARIVM.

1 Iudex negligẽs an criminaliter puniatur.
2 Statuta ſi reperiantur in ciuitate per ſe, ſecundùm vnum ſtatu
tum homicida punitur pœna capitis, ſecũdùm aliud pœna pe
cuniaria: quod ſtatutum attendatur.

LEX II.

NEque. Suſceptoribus ad prouinciam miſsis non
debet permitti vt per ſeipſos exigant. Sed
iudices ordinarij exigere debent. quòd ſi permiſe-
rint, punienť. h. d. ¶ Not. hanc legem, quam habui-
ſti plenius š. de exac. trib. l. miſsi. licet ibi alia pœna quàm hic
imponatur & ideo poterit imponi vna ex iſtis. facit l. quoties.
§. fi. ff. de act. & ob. & l. qui ſepulcrũ. C. de ſepul. viol. Bart.

1 Additio. In tex. ibi, vicena. Not. † ex iſto tex. iudicẽ negli
gentem criminaliter puniri, dixi in l. miſsi. š. de
exac. trib. & l. iij. š. de ſepul. vio. Sed oppo. ꝙ dicta pœna non
puniatur, vt d. l. miſsi. Solu. fateor ꝙ hæc pœna. & pœna. l. miſ
ſi. nõ punitur ſimul & ſemel l. ſenatus. ff. de accu. ſed iudex ha
bet electionẽ qua pœna velit punire eũ, vt hic, & l. de ſepulcro.
ff. de ſepul. vio. & l. quoties. de ac. & ob. & hoc eſt vtile ad quę
2 ſtionẽ. † In eodẽ viol. ſtatutorũ reperiť homicidã debere puni
ri ad mortẽ ſecundũ vnũ ſtatutũ ſecundũ aliud reperiť debere
puniri pœna pecuniaria. quod ſtatutũ ſeruabiť: vt ꝙ poſteri⁹:
vt l. ſed & poſteriores. ff. de legi. Sed nego ex quo eadem ſta-
tuta reperiuntur in eodem volumine: licet in ordine ſcriptu
ræ vnum ſit poſterius altero, tamen ambo pariter ambulant:
& ideo hoc caſu iudex habebit electionem, quam pœnam ve-
lit imponere per hanc legẽ quod tene menti. Vel dic ꝙ iudex
b debet pœnam minorem imponere [b]. l. fi. de præto. & per
Inno.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Inno.in c.de cauſis.extra,de offi.deleg. & vide quod dixi in
auth.de ſanctiſ.epiſco Ange.

SVMMARIVM.

1 ☞Officiales qui perſonaliter habent ſeruire officio, non coguntur ire ad exercitum,nec cuſtodiam facere.
2 Superior ex officio poteſt defendere ſubditum ſuum.
3 Notarij qui ſeruiunt ad officium cum perſona,non tenentur ſuſtinere onera communis.
4 Officiales nefarij ſunt inhibendi.
5 Officialis cui commiſſum eſt aliquod officium,non põt prohiberi illud exercere.
6 Primò noiatus ad officium debet ad illud admitti,non alius.
7 Iudex & officialis eodem modo puniuntur de negligentia.

LEX III.

PRæcepit. Notarij cameræ non grauantur ad
munera,quę perſonę laborem iniun
gunt,& qui eos grauauerint punietur,et ꝑ officiũ
iudicis ſuperioris defendẽtur.h.d.vſq; ad §.illud.
1 ¶† Nota ꝙ officiales,qui perſonaliter habent ſeruire vni of-
ficio,nõ coguntur ire ad exercitum,nec facere cuſtodiam.Se-
2 cudò nota † ex ver.inſuper. ꝙ ſuperior ex officio poteſt dé-
fendere ſubditum ſuum, qñ videt eũ grauari.quod facit pro
epiſcopis,qui eorum officio defendunt ſuos clericos. Bart.
3 Additio. In text.ibi:neceſsitatibus. ¶† Not arg. expreſ-
ſum ꝙ notarij,qui ſeruiũt de perſona,nõ tenen-
tur ſuſcipere,nec ſuſtinere onera cõis,ſicut alij. ſed contra de
4 exac.trib.l.actores. ¶† Item no.ꝙ conatus officialium nefarij
ſunt inhibẽdi.s.de iure fiſci.l.defenſionis.nã ipſi plura mala
5 cõmittunt ꝗ̃ alij,vt in auth.de exhib.reis.§.j. ¶† Nota ꝙ offi
cialis cui aliqđ officiũ eſt cõmiſſum,nõ põt prohiberi exerce-
6 re dictũ officiũ.† Itẽ not.ꝙ qñ prius qs eſt noiatus ad officiũ,
non põt alius ad dictũ officiũ noiari.ſimile in electione cano-
7 nicorũ.extra,de elec.c.cõſiderauimus. † Itẽ nota in fi.l.ꝙ eo-
dẽ modo punitur de negligentia iudex & officialis:vt.s.eo.
l.ij.& j.de naufra.l.de ſubmerſis.& j.de fabri.l.fi. Ange.

SVMMARIVM.

1 ☞Rectores prouinciarum poſſunt facere theſaurarios in prouincia.
2 Legatus in prouincia quando comparatur procõſuli,poteſt facere theſaurarios.
3 Procurator fiſci ꝙ eligat theſaurarium generalem.
4 Poteſtas non poteſt iubere ꝙ pecunia communis ſoluatur alteri,ꝗ̃ camerario communis.
Poteſtas poteſt pecuniam modicam conuertere ad ſuum placitum in neceſsitates publicas.
5 Officialis ſi eligitur ſpecialiter ad vnũ officium, per id videt̃ ſublata oĩs poteſtas alijs officialibus ſuper illa ſpecialitate.

Illud. Electio & defenſio ſuſceptoris ſpectãt ad procõſulẽ,
1 & præfectum,nõ tñ ad pręſidem.h.d. ¶† Nota ꝓut
habetis literã tñ,ꝙ rectores prouincuarũ poſſunt facere the-
2 ſaurarios in prouincia. ¶† Nota ꝙ qñ eſt legatus in prouin-
cia qui cõparatur procõſuli:vt in c.ij.extra de offi.leg.lib.vj.
3 põt facere theſaurarios in prouincia. Et † nota ꝙ hic loquitur
de theſaurarijs particularibus:theſaurariũ verò vniuerſalem
elegit procurator fiſci,& poſtea cõfirmatur cõſenſu curiæ:vt
s.de iure fiſci.l.ſuper creandis.& ibi no.l.exactores.de ſuſcep.
ſequitur.ver.prouidentibus. Ad euidentiam ſcias ꝙ pecunia,
quæ exigitur,qñq; infertur vni cameræ,qñq; alteri:vt s.de
exact.tribu.l.in fiſcalibus. dicit ergo hic ꝙ tributa impoſita
non poſſunt minui:nec põt ſtatui ꝙ pecunia,quæ debet ve-
4 nire ad vnã camerã,vadat ad aliã. ¶† Et nota ꝙ poteſtas nõ
põt iubere ꝙ pecunia ſoluatur alteri,ꝗ̃ camerario cõis: & ſi
facit,punietur:vt in fine huius legis.quod intellige verũ,niſi
in pecunia modica,quã poteſt conuertere ad ſuum placitum
in neceſsitates publicas.arg.l.diuus.ff.de bo.dam.verſi.qua-
drimẽſtruis.& ver.ſequentes ſunt clari.
5 Additio. In tex.ibi:minuendæ. ¶† Nota legẽ quia videt̃
ꝙ ſi vnus officialis eligit̃ ſpecialiter ad vnũ offi
cium,ꝙ per illã ſpecialẽ electionem ſit ſublata oĩs poteſtas,de
eo qđ ibi ſpãliter cõmiſſum eſt alijs rectoribus generalẽ ad-
miniſtrationẽ habẽtibus.& per hoc videt̃:cũ nuper in ciuita-
te Peruſij electi ſint quidã barrigelli quibus ſpecialiter data
eſt poteſtas cõtra oẽs bãnitos Peruſij:ꝙ per hanc ſpecialẽ cõ-
ceſsionẽ iuriſdictionis videt̃ adẽpta oĩs poteſtas Capitanei,et
poteſtatis ciuitatis Peruſij perſequendo dictos exbãnitos.de
quo vide ꝑ doc.in l.ſtudẽtibus.s.de offi.ꝑfect.vrb.vbi videt̃
caſus de hoc licet etiã in contrariũ poſſet adduci,vt ibi latiſsi-
mè poſui ſuper text.ideo ibi oĩno vide de hac q.& vide gloſ.
xxv.q.ij.c.in Galliarũ. Et in ſimili vide Bar.in l.iiij.§.ſi ita vi-
☞cinũ.de dã.infec. Ang. ☞Adde ꝙ iudex põt multas per eũ
impoſitas applicare ad refectionem palatij:vt eſt tex.no.in l.
multarũ.C.de modo mult. An aũt poſsit ſibijpſi iudex con-
dẽnãdo pœnã applicare,Ang.ꝙ nõ,in §.fi.vt nulli iudicũ.in
prin.per illum tex.quod tamen intellige vt ibi per eũ. Alex.

a PRæcipimus. Si literæ iudicis aliquid vltra vete
rem conſuetudinem [a] contineant,
præſumuntur erroneę,nec eis eſt credẽdum.h.d. Ad
euidentiam huius legis præmitte caſum s.de iud l.fi.
hoc ideo,quia iudices ſcribentes ſua authoritate non poſſunt
augere,nec minuere iſta tributa:vt s.l.proxi. verſi.prouiden-
tibus.& l.j.s.de ſuperindi.de anno.& trib.l.ij.Sed ſi literę cõ-
tinerent id,quod per iudicem poteſt fieri,vel facerent mentio
nem de literis ſuperioris iudicis:per quẽ poſſunt fieri:eis cre-
deretur:vt s.de ſuperindi.l.j.Bar.

a ¶ Vltra veterẽ cõſuetudinẽ. Et rõ eſt,quia in talibus ſtylus curię eſt attẽdẽdus. de quo ꝑ Panor.in ꝓœ.Gregorij,ĩ addi. pria, vbi notaui poſt alios, & ampliaui poſt eoapoſtillatorum meorũ reſtrictiones, nõ tantũ nõ eſſe attendẽdũ ſtyllũ,ſed & obſeruandũ, vt plene ꝑ Hippo. de Marſilijs,ſin.ſuo cxviij. incip.ſtylus curię.

Ne operæ à collatoribus exigantur. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Habitantes in cluſo Peruſino collatores dicuntur.

LEX vnica.

OPerarum. Proſequere hãc legẽ,vt in gl.
1 † Nota arg.pro illis qui habi
tant in cluſo Peruſino ꝙ ꝓpriè dicunt̃ colla
tores,cùm dent tertiã oĩm fructuum,ꝙ ad a-
lias operas cõpelli nõ debent:ſicut alij ruſti-
☞ ci cõpellunt̃. ☞No.per iſtã legẽ fuiſſe vltra
montes determinatũ ꝙ nemo poterat cogi eſſe manigoldus.
tñ cõtrariũ vult gl.in l.nõ vĩ.ff.de reg.iur.adde Bar.in l.fi.§.
fi.de pig.act.vbi dixit,ꝙ imo põt qs capi vt manigoldus effi
ciat̃,dũmõ ſit vilis & abiecta ꝑſona.allegat §.ꝙ ſi monachus.
in auth.de ſanc.epiſ. Adde etiã Bar.in l.iubemus nullã nauẽ.
C.de ſacroſanc.ecc.vbi dicit,ꝙ aſinus ruſtici põt capi vt ſuper
eo ducatur malefactor ad patibulũ:qa res ſingularis & eccle-
ſiæ poſſunt capi propter publicã vtilitatem. Alex.

De immunitate nemini concedenda. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Caſus in quo notarius falſum ſcribens igne punitur.
2 Officiales & cõſiliarij ciuitatis quas collectas ſoluere teneãt̃.

LEX I.

HIs noſtræ. Qui falſum inſtrm immunita-
tis conſcripſerit,igne eſt com-
burendus:& oẽs ad ſolutionem canonis ſunt
1 vrgendi.h.d. ¶† Nota caſum, in quo nota- b
b rius falſum ſcribẽs igne punit̃ [b].alia pœna fal
2 ſi eſt minor:vt ff.de fal.l.j.in fi. Circa † legẽ
iſtã q̃ro vtrũ officiales vel cõſiliarij ciuitatis teneãtur ſoluere
collectas & tributa.Glo.in l.honorẽ.de mu.& ho.dicit ꝙ ſic
ad ordinaria,nõ ad extraordinaria.idẽ videt̃ tenere Gul.in l.
neminẽ.s.de ſacroſanc.ecc. Tu diſtingue latius,ꝙ quædã ſunt
munera patrimonialia,ſeu realia:& ad iſta tenent̃:vt l.fi.§.pa
trimoniorũ & §.pe.ff.de mu.& ho.& s de exac.trib.l.fi.& de
apo.pu.l.j. Quædã ſunt munera ꝑſonalia:& iſtorũ ſunt quæ
dã in qbus cõſiſtit labor ꝑſonæ. Et tũc ſi quidẽ per illud onus
auocaret̃ ab officio:tunc excuſaret̃:vt l.pręcipit.in prin.s.tit.
ij. Si verò ꝑ illud onus nõ amouet̃ ab illo officio, nõ excuſat̃:
vt j.de decu.l.curiales.quæ lex probat iſtã diſtinctionem.ex
magna tñ cauſa poſſent ab officio amoueri:vt ibi patet. Si
verò munus cõſiſtit in pręſtatione pecunię tñ:& tũc aut mu-
nus ordinariũ eſt,& ab iſto nõ excuſant̃:vt.s.de exact.trib.l.
actores.ita loquit̃ hæc lex,quæ dicit neminem excuſari. Aut
eſt munus extraordinariũ,& excuſat̃:vt d.l.honorem.& l.in
honoribus.§.fi.ff.de vacatio. & excu.mune.& l.hi qui.& l.
☞ in honorib⁹.§.q muneris.eo.ti. ☞Dicit tex.& ibi Cy.in l.j.
C.de immuni.ꝙ notarius ſcribẽs inſtrumentũ à iure prohibi
tum capite punitur,alibi notarius cõficiẽs inſtrumentũ ſimu-
latũ punitur pœna manus,c imperialẽ.§.ſcribam.de prohib.
feudi alie.per Fede.alibi notarius cõficiens inſtrumẽtũ vſura
riũ,eſt periurus, & põt ꝓnunciari infamis, & priuari officio
tabellionatus,ſcđm Hoſt.in Summa de vſuris. Spec.alias.§.
fi.ver.qd de notarijs.& refert Archid.xxj.diſt.ſicut.& ibi de
hoc facit magnũ feſtũ:& refert & ſequit̃ Ro.in ſingularibus
ſuis in litera r.nu.xj.alibi cõficiens inſtrumentũ punit̃ pœna
exilij ſine ſpe reuerſiõis.tex.eſt et ibi Ang.in auth. de nõ alie.
§.hoc quoq;.& bon⁹ tex.in §.hęc igit̃ oĩa.eo.tit.vbi dicit̃,ꝙ
eadẽ pœna punit̃ dictãs inſtrumẽtũ illicitũ. Sed qd in notario
conficiẽte inſtrumẽtũ falſum, qđ verò oĩno nullũ erat:an ſit
puniendus,& qua pœna:vide Bar.in l.ſi qs legatũ.in prin.in
j.col.ff.de fal.& Bal.& Sal.in l.j.C.de ſepul.vio.& ꝑ Io.an.
ĩ regula,nõ eſt ſine culpa.& Ang.ĩ auth.vt nulli iu.§.qm̃ ve
rò.nõ aũt punit̃ notari⁹,niſi in caſibus à iure expreſſis ſcđm

b ¶ Igne punit̃. Tu vide ad hoc Lud. Ro. ſin. ſuo cclij. ĩcip.pone ꝙ notari⁹.vbi alle.ad hoc ꝙ dicit iſte caſum huius l.pro ſing.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Bal.in l.fi.in prin.ſi cer.peta.allegat gl.in authen.de non alie-
nan.§.quia verò Leonis. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Aggeres dicũtur munitiões quæ fiũt iuxta ripã fluminis.
2 Foueæ,muri,& ſteccari debent fieri pro modo patrimonij,
non per capita.
3 Via per quem fieri debeat & refici.

LEX II.

PER Bithyniam. Munitio viarum, & aggerum
debet fieri expenſis,pro quãti-
1 tate patrimonij poſſeſſorum.h.d.† Ad euidẽtiam de-
betis ſcire ꝙ aggeres dicũ tur quædam munitiones,quæ fiunt
iuxta ripam fluminis,ne flumem excreſcens fluat per limites.
2 & ſic in rubrica de Ni.aggeri.non rump.¶† Et nota hunc ca-
ſum,quia aſsiduus eſt:nam pluries fuit hic de facto hoc anno
tẽpore guerrę:quia mãdatum erat tali villæ vt faceret foueas,
muros,& ſteccaros tali caſtro.nam pro modo patrimonij, nõ
per capita,fieri debet.¶ In text.ibi : cæteris. ſ.in reparatione
fontiũ,& pontium,foſſarum,murorũ , & ſimiliũ.¶Oppo.ꝙ
quilibet debet munire viã ante domũ ſuã,non autẽ debet fie-
ri de publico:vt l.ædiles.ff.de via pub.quæ eſt Græca:& qui
3 dam nõ habẽt eam.& ideo† diſtingue,quædã eſt via publica:
quædã priuata. Primo caſu,ſi quidẽ via eſt intra muros ciuita
a tis:quilibet debet eã munire iuxta domũ ſuã:a vt in contrario.
Si verò eſt extra ciuitatem: tũc debet fieri munitio & refectio
ex pecunijs cõmunis imponẽdo collectã pro quãtitate patri-
monij:vt hic,& ſ.de ſacroſan.eccl.l.ad inſtructionẽ.& in aut.
de eccl.titulis.§.ad hęc ſancimus. colla.ix.¶ Quædã ſunt viæ
priuatę:& hęc põt duobus modis intelligi:vno modo in via,
prout eſt ius eundi:& dicitur ſeruitus:& tũc refectio incũbit
illi qui habet viã.ille enim,q debet viã,ſolũ debet pati:vt l.re
fectionis.ff.cõmunia prædio. cũ ſi.¶ Secũdo modo accipitur
via priuata,hoc eſt,facta ex collatiõibus priuatorũ:& tũc idẽ:
quia ad illos priuatos ꝑtinet refectio. ff. ne qd in loco publi-
co.l.ij.§.viarũ.& de hoc doc.dicũt in l.neminẽ.de ſacroſan.ec
☞cle.☞Quilibet tenetur purgare viã iuxta domũ ſuã.Sed an
iſtud habeat locũ in cõductore domus? Bart.in d.l.actuarios.
no.dicit ſic: Aut gratis habitat:& tenetur etiã expẽſis ꝓprijs
purgare viã:& hoc eſt verũ. Aut nõ habitat gratis,ſed pẽſio-
nem ſoluit:& expẽſis penſionis tenetur mũdare. Sed pone ꝙ
præcepi cõductori vt ſaliget viã lapidibus:an tũc fiet expẽſis
pẽſiõis? Et Bar.ibi ꝙ ſic,dato etiã ꝙ gratis habitet:quia illud
quod ſtatuiť in munitiõe tẽporali,nõ habet locũ in munitiõe
ꝑpetua.qd ẽt ſeqtur Io.de Platea ĩ §.cõductor.Inſt.locati. Vi
deas etiã Bar.ĩ l.ad inſtructionẽ.C.de ſac.ſan.ecc.qd onus ſpe
ctat etiã ad ecclĩã. Alex.¶ Quęro,diciť hic,cęteris hmõi,&c.
de qb9 loqtur? Rñdeo,de vijs,et põtib9:vt d.l.ad ĩſtructionẽ.
& d.§.ad hęc ſancim9.Itẽ de muris:vt C.de ope.pu.l.oẽs.Bar.

a ¶Suã.Adde Lu. Pon.in fi. ver.viã. ver.not.quod viã. Adde iſtũ & doc. in l.ędiles.§.ſtude ant.in l.fi.§.fin.de via & iti.publi.Et an teneatur cõductor & inquilinus ceſſante dño domus,no. iſte ĩ alle. §.ſtudeant. in iij. not.& ibi ponit quid in eo qui gratis habitat.de quo etiã per Flo. in l. ſi pendentes, §. ſi quid cloacarij, ff. de vſufru.

De conditis in publicis horreis. Rub.

SVMMARIVM.

1 ☞Frumentũ nouũ nõ debet vẽdi , niſi prius vẽdatur vetus.
2 Fructus corrupti licite miſcentur cum incorruptis.
3 Aromatarij miſcentes ceram corruptam cum incorrupta,nõ
dicuntur ceram falſare.
4 Nobilis dicitur qui eſt prudens, & virtuoſus.& remittit.

LEX I.

OMnia. Non debet tãgi de fructibus nouis,
donec cõſumãtur antiq. Itẽ licitum
eſt cõmiſceri fructus corruptos cum incorru-
ptis:& ad prędicta per ſuperiorẽ officialis ſuf-
ficiẽs deputeť.h.d. Tres habet partes , vt colli-
gitur ex ſummario.Secunda pars ibi:& ſi for-
1 tè. Tertia ibi:ad iſtud.¶† Nota ꝙ nõ debet nouũ frumẽtum
vẽdi,niſi prius vẽdatur vetus.& ſic ſi tutor alicuius contra fa
ceret,tenetur.debet enim fructus ſecũdũ qualitatem tẽporum
vẽdere.quędã primo tẽpore:q̃dã ſecẽdo tpe ſeruari:vt l.is cui.§.
2 quæri põt.verſi.q legatorũ.ff.vt in poſ.lega.¶† Secũdo nota
ꝙ licet miſceri corruptũ cũ incorrupto.qd tene mẽti:qa fortè
dicerẽt laici ꝙ eſſet peccatum:quod non eſt verũ:vt hic. Bar.
3 Additio. † Nota iſtum text.pro aromatarijs,maxime qui
miſcent ceram corruptam cũ incorrupta;ad hoc
vt velamẽto non corruptæ corrupta vendatur: vt non dican
4 tur ceram falſare,cùm non peccauerint.caſus hic.¶ † Itẽ not.
text. ꝙ ille dicatur nobilis,qui eſt prudens & virtuoſus. Sed
aliter determinaui in l.j.de dig.lib.xij.

SVMMARIVM.

1 ☞Tutor vni9 magni patrimonij, vel poſit9 in magna admi-
niſtratiõe excuſať,ſi negotio ꝑponat aliquẽ factorẽ ſufficiẽtẽ.

LEX II.

CVm ad quamlibet. Rectores debent perſe-
ipſos inſpicere domos,
& horrea publica,ne ex pluuia corrumpantur pu-
1 blica frumenta.h.d. ¶ † Not.ꝙ tutor vni9 magni
pr̃imonij,vel aliquis poſit9 in magna adminiſtratione, excu-
ſatur ſi negotio pręponat aliquem ſufficiẽtem factorem:vt ſ.
l.proxi.in fi.& l.argentum.ff.cõmo.tamẽ inſpicere debet per
ſeipſum an ſint ſarta tecta,ita ꝙ ibi nõ pluat: aliàs non eſt di
ligens adminiſtrator:vt hic.

LEX III.

NVlli. Species in horreis publicis depoſitas nullus de-
bet in ſuam vtilitatẽ conuertere : aliter depor-
tabitur. ¶ Nota contra furantes lardum vel granum
cõmunis , vt deportentur,& eorum bona publicentur. Bart.

Vt nemini liceat in emptione ſpecierum ſe excuſare. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Collectam pro emẽdo granum tpe cariſtiæ, tenentur ſol-
uere diuites,& pauperes.& nu.3.& eſt onus patrimoniale.
2 Reſpublica ſi habet granum ad vendendum,omnes tenentur
emere:nec aliquis excuſatur,licet ei neceſſariũ non ſit. & nu.
4.& eſt munus patrimoniale.
5 Munus impoſitum à ciuitate ꝙ quis vendere cogatur frumẽ-
tum,eſt munus patrimoniale.
6 Eccleſia an poſsit cogi vendere frumentum per ciuitatem.
7 Ciuitas quãdo cogit ſubditos vendere frumẽtũ , intelligitur
iuſto pretio.
8 Impunitas ſi conceditur à collectis , non cenſetur conceſſa ab
his,quæ imponuntur neceſsitatis cauſa.

LEX vnica.

QVoties. De ſecunda parte iſti9 rubri. nihil
habetis in nigro : ſed de hoc habe-
tis in l.j.& ij.in princi.ff. de va. mu. Iſta rub.
1 ſũmat l.& gl.ponit trib9 modis caſũ.¶† Pri-
mò,ꝙ tam diuites q̃ pauperes tenentur ſolue
re collectam pro emendo granum tẽpore cari
2 ſtiæ:licet diuitibus hoc nõ ſit neceſſariũ.¶ † Secundò modo
ꝙ ſi reſpublica habet granũ vel aliud ad vendendũ,ꝙ omnes
debent emere:nec aliquis excuſatur , licet ei neceſſariũ nõ ſit:
& hoc etiam habet locũ in ſale vrbis. ¶ Tertiò dic vt in glo.
Opp.de l.iij.§.cura.ff.de mu.& hono.Glo.ſoluit ꝙ hic loquiť
de munere patrimoniali,ſ.de cura emendi. ibi loquitur de cu
ra perſonalĩ,ſ.de expenſa quæ debet fieri emendo . Hoc præ-
miſſo ꝙ hæc lex de patrimonialibus loquatur.Quęro de qua
cõparatione frumenti loquitur hæc lex? Rñdeo ꝙ glo. intelli
3 git tribus modis.¶† Primo modo de pecunia quæ confertur
pro emptione frumẽti,& aliarũ ſpecierũ: quo caſu nota ꝙ li-
cet emptio videať principaliter venire in fauorẽ pauperũ, &
indigentiũ:tamẽ onus eſt patrimoniale : & ſic etiã diuites cõ-
pelluntur.Ratio,quia ad publicam vtilitatẽ pertinet.Nam ſi
4 ne pauperibus ciuitas nõ eſſet perfecta.l.ij.ff.de nundi.¶† Se
cundo modo loquitur hæc lex de munere quo quis emere co
gitur,& munus eſt perſonale: certe nõ credo ꝙ de tali mune-
re loquať hic:ſed debet intelligi qñ fiſcus habet multũ de fru-
mento,ita ꝙ cõſeruari non põt:tunc imponit oĩbus ſubditis
neceſsitatẽ emẽdi:& iſtud eſt pr̃imoniale,vt ille q plus habet,
pl9 emere cogať.Si eñ intelligeres de munere pſonali,hoc eſt
de cura emẽdi,multi excuſarentur:quod eſt cõtra iſtũ titulũ.
5 & iſtum caſum nota,quia ſæpe occurrit.¶† Tertio loquiť de
munere,quo quis vẽdere teneatur. Nota etiam ꝙ iſtud onus
eſt patrimoniale,vt patet ex ſolutiõe cõtrarij ſ.facti. & ſic qui
plus de frumẽto colligit,plus de frumento vendere cogatur.
6 † Videť etiã ꝙ eccleſia ad hoc poſsit cogi,vt hic in fin.& ſ.de
exac.trib.l.fi.& eſt munus patrimoniale,non ſordidum.Iuſto
7 tamẽ pretio debet † qs cogi vẽdere,nõ viliori:vt l. fi.in prin.
ff.ad l.Iul.de anno. Quod dixi de eccleſia , intellige ſalua ta-
men determinatione ſanctę matris eccleſiæ: & tit. de ecc . tit.
8 Additio. † Nota quia per iſtũ tex. dicit Dyn.in l.ſi ex to-
to.in prin.de le.j.ſi alicui eſt conceſſa immunitas
à collectis:non tamen cenſetur cõceſſa ab his quæ imponũtur
ex aliqua neceſsitate,puta guerræ , vt probat iſte tex. Ang.

De collatione donatorum & releuatorum aut tranſlatorum,ſeu adæratorum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Aeſtimũ alicuius ſi eſt diminutũ , põt ꝑ ſuperiorẽ augeri.
2 Quis non poteſt æſtimum ſuum minuere.

Diſpoſitionem.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LEX vnica.

DIſpoſitionem. Caſum pone vt in gloſ. notatur. In hac lege dicuntur duo.
1 ¶ † Primò ꝙ ſi aliqua prædia ſunt releuata, hoc eſt libera, & æſtimum eorum eſt minutum, poſtea poteſt augeri per ſuperiorē, vt hic facit Imperator. ¶ † Nota ꝙ nō licet alicui ſuas poſſeſsiones releuare: hoc eſt,
2 æſtimū minuere[a], vt hic inuei ſic. nulli. quod intellige, niſi ex cauſa ſuperuenienti: vt l. forma. ff. de cen. Bar.

De collatione æris. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Aurū pro ære ſolui pōt qñ Reſpublica ex hoc nō lęditur.

LEX vnica.

AEris. Pro ære poteſt ſolui aurum tanti valoris. h. d. † Not. ꝙ poteſt ſolui aurū
1 pro ære. Intellige quando reſpublica ex hoc non læditur: vt plenè nota. ff. de ſolu. l. Paulus. & ibi dixi.

De diſcuſſoribus. Rubrica.

¶ Quæro, quis dicatur diſcuſſor. Dic vt in gloſ. rubricæ. ſ. ille, qui diſcutit patrimonia alterius, vt eum ponat in æſtimo. Ita loquitur hic in tit. Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞ Aeſtimatori incūbit onꝰ ꝓbādi ſe iuſte ęſtimaſſe. & nu. 3.
2 Arbitratores, qui lædunt partes, tenenẗ.

LEX I.

QVoties. Si æſtimator male æſtimat, ipſe tenetur h. d. ¶ Quæro, hic dicitur in diſceptatione qualiter fiat iſta diſceptatio. Reſpōdeo, coram ſuperiore, ad quem reclamat ille, q ſentit ſe grauatum: vt. j. de agri. & cenſi. l. peræ
1 quatores. ¶ Secundò † nota quòd onus probandi incumbit
2 officiali æſtimanti ſeu menſuranti. ¶ † Vltimò nota ꝙ arbitratores, qui lædunt partes, tenentur. facit ff. ſi menſ. fal. mo. dixe. per totum. Barto.

3 Additio. † Not. iſtū caſum ꝙ licet pro ſcriptura præſumatur in dubio: ſi tñ ſcriptura feratur cōtra me, quod patrimoniū valeat mille: & ego nego tñ habere in patrimonio, ꝙ ei, qui vult ſcripturā de æſtimo patrimonij, incūbit onus probādi patrimonium tñ valere: & nō mihi, qui nego valere tñ. Pro hoc ff. de proba. l. cū de lege fal. C. de iu. deli. l. ſcimus. §. licentia. Et hæc nota contra menſores agrorum, qui retulerunt tot iugera eſſe, ſi negareẗ tot eſſe, incūberet eis onus probandi tot eſſe. Ange.

SVMMARIVM.

1 ☞ Pars non poteſt cogi iterum facere inſtrumentum, ſi de cōtractu apparet protocollum.
Notarius poteſt cogi vt iterum faciat inſtrumētum, ſi primū quis amiſerit.
2 Pars cogiẗ facere iterū inſtrm̄, ſi protocollum non apparet.
3 Debitor, qui producit duo inſtrumenta refutationis cuiuſdā quantitatis pecuniæ, ꝙ probat duplicē ſolutionem, & tanꝗ indebitum poteſt repetere.

LEX II.

NE caſu. Iſta lex legiẗ in gl. pluribus modis, ſecūdum primā lect. h. d. Licet ſoluens tributa, apocham de ſoluto perdiderit: pōt tñ ex libris cōis ſolutionē probare. h. d. ¶ Vel dic ſecūdò, ſi in libris cōis de ſolutione apparet: nō pōt peti ab officiali vt iterum faciat apocham de recepto, ſi primā qs amiſit. h. d. facit
1 l. ſi quis ex argētarijs. § fi. ff. de edē. ¶ † Ex ſcda lect. not. ꝙ ſi apparet protocollū de cōtractu: non poteſt cogi pars vt iterū faciat inſtrumētū publicū, & illud reddat: niſi de prima perditione doceatur. Vnde poteſt cogi notarius vt iterum faciat inſtrumentū, ſi primum quis amiſerit: vt l. ſi quis ex argentarijs. §. fi. ff. de eden. ☞ Iſtum text. alleg. pro ſingulari Bal. in l. ſeruo. §. ſi à primo. de leg. j. ꝙ geminata quittatio facta debitori, facit cēſeri debitū bis ſolutū: & ideo debitorē ſemel ſolutum repetere: & ita alleg. Lud. in ſingularibus ſuis, in litera q. nota primo. Ad cuius veritatē vide oino Bal. in l. cū centū. de
2 adi. leg. & in l. cū tacitū. de verb. obli. Alex. ¶ † Secūdò nota ex contrario ſenſu huius legis, ꝙ ſi protocollū nō inuenitur, ꝙ tunc pōt cogi pars vt de nouo faciat inſtrumētū, vt lex dicit. Ad hoc facit §. de lib. cau. l. ſicut inſtrumēta, & qđ ibi no. & ff. ſol. ma. l. ij. circa prin. & qđ ibi no. in gl. mag. & ff. de noua. l. ſi pupillus. & de admi. tut. l. chirographis. & ibi no. Bar.

3 Additio. In gl. ibi: ſe bis ſoluiſſe. † Not. ꝙ ſi debitor producit duo inſtrumenta refutationis cuiuſdā quātitatis pecuniæ, ꝙ per iſta inſtrumenta probat duplicē ſolutionem: & ſic tanꝗ indebitū poſſet repetere. Ad qđ facit l. ſolutionē. cum gl. ff. ad exhiben. arg. l. qui tabulas. §. quod ſi iā. ff. de fur. quod tenementi. Ang. ☞ An notarius cogaẗ ipſe reficere inſtrumentū deperditū. Dic ꝙ ſic, dūmodo iuretur de calūnia, ꝑ no. per Bar. in l. fi. de bo. auth. iud. poſ. & vide Ange. in auth. de hære. & fal. in prin. in iij. col. vbi dixit, ꝙ cautela eſt qđ fiat mentio in ſcdo de refectiōe. Et an de refecto inſtrumēto debeat ſolui gabella, vide in cōſilijs extraor. Ange. cōſi. xlv. & Bar. cōſuluit ꝙ nō. Cui adde do. Ant. in c. ij. in gl. a
ij. de iudi. quod pars teneẗ reficere vnū inſtrumentum in forma deperditi. vide Bal. i. in l. vnica. §. ne autem. in j. col. de cadu. tollend. Alex.

a ¶ Minuere. Sed qđ ſi ꝑ alluuionē decreuit. dic ꝙ tūc diminui debet, vt per Bart. in. l. forma. & Bal. i d. l. acceptam. in fi. C. de vſu. et do. Ale. de Imo. in l. Titio. ad munic. & Guli. & doct. in l. ꝙ. §. j. de conſti. pec. & Bal. in l. etiā. C. de execu. rei iudi.

LEX III.

PEr ſingulas. Ab onere diſcutiendi, & æſtimādi patrimonia, nullus excuſatur, nec etiam miles, nec militans. hoc dicit.

De decurionibus, & eorum filijs. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Conſiliarij ciuitatum hodie dicuntur decuriones.

Additio. Sed an decuriones hodiernis tēporibus iudicentur, prout de iſtis. quod ſic. in l. duo. §. de quæſtio. Alex. Iſtam rubricā cōtinua vt in gloſ. Quærit gl. quare
1 dicuntur decuriones: dic vt in ea ¶ † Nota ꝙ cōſiliarij ciuitatum, dicuntur hodie decuriones: vt in hac gloſ. quam nota. ¶ Quæro quid differt decurio à curiali. Dic vt in glo.

SVMMARIVM.

1 ☞ Excuſsio ꝙ fiat contra principalem anteꝗ agatur contra fideiuſſores.
2 Pater conſentiens filio officium ſuſcipiēti, pro filio obligaẗ.
3 Fideiuſſor officialis conuenitur non excuſſo principali.
4 Pater qualiter dicatur conſentire filio officium ſuſcipienti.
Patris præſentia in priuatis, quando ipſum obliget.
5 Pater abſens poteſt filio officiali conſentire.
6 Pater an teneatur pro filio magiſtratum extra ordinem gerētem. remiſsiuè ad gloſſam.

LEX I.

SI cum te. Pater ſi ad decurionatum filij conſentit, tenetur pro eo, & hęres eius
1 prius facta excuſsiōe de principali. h. d. ¶ † Nota prius fieri excuſsionem contra principalem,
2 ꝗ veniatur contra fideiuſſores. † Item no. ꝙ pater tenetur pro filio, ſi cenſenſit. ¶ Ad iſtud notabile opp. de l. iure noſtro. §. de fideiuſ. Solu. Dicit gloſ. ſpeciale hic. Ratio, quia facilè pater obligatur eoipſo qđ ſcit, & non contradicit. Ita dicit gl. vl. quā no. certè licet in patre hæc ratio cōcludat: tamen idē pōt eſſe in quolibet alio fideiuſſore: vt l. iiij. in fi. ff.
3 de adminiſt. re. ad ciui. perti. † Dic ergo ꝙ ſpeciale eſt in fideiuſſore officialis: vt no. in l. j. §. de conue. fi. deb. Ratio, quia tales fideiuſſores videntur indēnitatē promittere: vt d. l. j. quid ſi indēnitas non apparet, niſi principali diſcuſſo. dixi in d. l. j.
4 ¶ † Quæro qualiter dicaẗ pater conſentire filio[b]. Dicit gloſ. b
b eoipſo ꝙ ſcit. Et intellige verū in munere publico. ſecus in priuato: vt no. §. qđ cū eo. l. j. & l. ſi filius. ff. de tu. & l. Lucius Titius. ff. de admi. tu. Et ideo ſi inſtrm̄ eſſet factū inter duos priuatos præſente pr̄e vnius, pater alterius propter hoc nō obligareẗ: vt no. in d. l. Lucius. et l. ij. §. j. in gl. pe. ff. qđ iuſſu. Oportet em̄ ꝙ tūc pater ſpecialiter ſe obliget. Hoc etiā examinaui
5 plenè in l. ſi cùm dotem. §. trāſgrediamur. ff. ſol. ma. ¶ † Quæro an pater poſsit filio cōſentire abſens. Rñdeo, ſic: vt l. honores. §. fi. ff. de decu. per quā legē dicunt doct. ꝙ filio agente in
6 iudicio pater abſens videtur cōſentire. ¶ † Quæro, quid ſi filius decurio factus eſt magiſtratus, & geſsit Rempublicam, an pater teneatur? Dic vt in gloſ. Barto.

b ¶ Filio. Vide ad hoc quę no. habētur per do. Soci. i conſi. clxxij. inci. multū abundè & elegāter. verſi. aliqñ et qñto, cū ver. ſeq. vſqꝫ ad verſic. quarta difficultas. in ij. parte, chart. xlij. & an & qñ teneaẗ ex cōtractu filij, & quomodo, & quatr, vide per eū in conſi. xcij. incip. circa primum huiꝰ ver. circa ſecūdā dubitationem. cū verſic. ſeq. in j. parte. chart. clvj.

SVMMARIVM.

1 ☞ Expēſæ q̄ debenẗ rōne victoriæ debētur officio iudicis.
2 Rectores ciuitatis pñt conſiliū eorū authoritate conuocare: & de neceſsitate hoc facere habent, quādo incumbit faciēdū.
3 Concilium conuocatur authoritate ſuperioris, vel antiquioris decurionis.
4 Concilium ciuitatis quando non eſt conuocatum authoritate ſuperioris, quando valeat.
5 Concilium ciuitatis cōuocatur etiam ſono campanæ, vel voce præconis, & ſecundū conſuetudinem.
6 Citatio per campanam, vel ſono tubæ ꝙ fieri poſsit.
Sonꝰ cāpanę vel tubæ, quot rep̄ſentatiōes habeat. remiſsiuè.
7 Conciliū ciuitatis cōuocari debet in loco publico et cōſueto.
8 Propoſitio in concilio ꝙ fiat per ſuperiorem.
9 Magiſtratus licet proponat in concilio, tamen ipſe nō reformat, ſed concilium.
10 Concilium ciuitatis de iure cōi eligit officiales & ſyndicos.
Adunantia generalis eligit concilium.
11 Electio facta de aliquo debet ipſi notificari.
12 Nominans aliquem indebitè, tenetur ad ſumptus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

LEX II.

OBſeruare. Ad officium Rectoris ciuitatis perti-
net conuocare concilium, & facere eli-
gi officiales, vt eis electis nuntiare poſsint ſi velit ap
pellare: & q male noīat, tenetur ad ſumptus. h. d. Bar.
1 Additio. † Hæc lex allegatur ꝙ expēſæ quæ veniūt rōne
victoriæ nō debētur, niſi iudicis officio: & per
conſequens nō debētur, niſi qs fuerit ad eas reficiēdas condē-
natus: vt hic, & no. gloſ. in l. ſeueriter. C. de excu. tut. & nota
Alex. in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de dā. infect. in iiij. col. circa fi.
2 Alex. ¶ † Nota ex hac lege ꝙ rectores ciuitatis poſſunt con-
uocare conciliū eorū authoritate: vt hic. Et ita intelligiť gl.
ſuper verb. magiſtratus. ¶ Secundò nota ꝙ rectores ciuitatis
habēt hoc facere de neceſsitate, qñ hoc faciendū incumbit: vt
3 hic, dū dicit, oportebit. ¶ † Tertiò nota ꝙ cōcilium debet cō
uocari authoritate ſuperioris: nam hic magiſtratus cōuocat.
vbi autē magiſtratus nō eſſet: tunc poſſet conuocare ille, qui
a eſſet antiquior[a] decurio: ille enim videtur ipſo iure prior de-
curionū. argu. l. j. ſ. de conſu. ff. de albo ſcrib. l. j, & ibi dixi. &
4 no. per Inn. extra, de ma. & obe. c. j. & ibi. ¶ † Quæro qd ſi nō
b apparet[b] cōciliū cōuocatū. Rñdeo, ſi quidē eſſent oēs præſen
tes, valeret cōciliū, quādo nō eſt qui læditur ex hoc ꝙ cōuo-
cati nō ſunt. Sed ſi aliqui eſſent abſentes: tūc nō valeret cōci-
lium. potuiſſet enim præſentia eorū abſentiū, trahere alios in
ſuam ſententiam, arg. l. ſicuti. ff. de arbi. Bar.
Additio. Vide quod no. Bar. in l. vniuerſa. C. de de prec.
Impe. offe. Alexā. Adde l. nulli. & ibi gl. &
doc. ff. quod cuiuſq; vni. qđ no. Bal. ibi in ij. col. poſt Gul. &
Barto. eſſe verū, niſi per collegiū & vniuerſitatē fieret aliqs
actus iuriſdictionalis, ſed vt daretur alicui ſimplex admini-
ſtratio, puta in cōſtōne ſyndici. Ibidē verſi. niſi ille eſſet anti-
quior. Ad hoc vide gl. in l. nulli. ff. quod cuiuſq; vniuerſita-
tis. iſtud dictū gl. tenet in c. cū nobis olim. in ix. col. de elect.
do. Ant. & Bal. in l. fi. de fide inſtru. & in rubrica C. p ſocio.
& in c. imperialē. §. pterea ducat⁹, in vi. col. de phi. feu. alie. p
Fed. Sed aduerte: qa ego dubito de iſto dicto Inn. & Bar. qm
iura q allegāt, videlicet l. j. de albo ſcribēdo. nō pbat, ſed ſo-
lū ſenib⁹ maiorē fidē eſſe dādā: ſed nō pbat ꝙ antiqor poſsit
exercere actū iuriſdictionalē i reliquos: iō forte videť eſſe ve
rior opi. Inn. quā poſuit ipſe i c. ij. de ope. no. nūti. quā refert
& ſeqť do. Abb. i c. ij. de his q fiūt à maiori parte capituli. cir
ca finē. vbi dixit, ꝙ qñ nō adeſt ille, ad quē de iure vel cōſue-
tudine ſpectat cōgregare: debēt cōuenire duę partes, ad quos
ſpectat cōuocatio aliorū: qa virt⁹ vniuerſitatis cōſtat in dua
bus ptib⁹. l. nulli. & l. planè. ff. qđ cuiuſq; vni. no. & iſtā opi.
rectè ſequiť Pet. de Anch. i repe. c. canonū ſtatuta. de cōſti. in
ij. pricipali q. i j. col. illius q̄ſiti. & Lap⁹ alleg. cxxxj. vbi dicit
hoc pcedere de rigore, ſed de æqtate ſufficit, ſecūdū eū ꝙ ma
ior pars cōueniat. ar. l. qđ maior. ad munici. pro quo facit qđ
no. do. Ant. i c. cū nobis olim. i pe. col. de elec. potes tñ ſalua-
re opi. Inn. i d. c. j. de maio. & obed. vt pcedat qñ nō eſſet mo-
dus ꝙ illę duę partes, de qb⁹ loqť Inn. in d. c. ij. de ope. no. nū
tia. poſsēt ſimul cōuenire. Vel poſſum⁹ etiā dicere ꝙ ſi vniuer
ſitas laicorū nō habet caput, Ptās ciuitatis erit ei⁹ caput. Vbi
verò nō ſit vniuerſitas clericorū, eps erit caput. Ita voluit Bar
to. i l. nulli. circa pricipiū. poſt gl. ibi. ff. qđ cuiuſq; vni no. Et
ibi in ver. ſed ſi aliq eſſent abſentes. hoc itellige verū, ſi nō fue
rūt citati illi abſentes, vt hic etiā vult Bar. Sed qd ſi citati ſūt,
& nolūt venire? Dic ꝙ ſufficit maior pars, ſcđm Bart. in l. oēs
populi. i ij. q. pricipali. de quo dic vt ibi. & p Pet. de Anch. i
d. c. canonū ſtatuta. de cōſti. Vtrū aūt abſentes ſint ſpecialr ci
tādi, & de quo loco, vide in c. pſentiū. de teſti. in vj. & c. cū in
electi. de elect. i vj. & i c. corā. eo. ti. i antiqs. & vide qđ no. Bal.
in l. nulli. qđ cuiuſq; vni. noīe. & Bar. i l. iij. de decre. ab ordi.
faci. & gl. i d. c. pſentiū. dicit, ꝙ regulr abſentes nō ſunt citan-
di: niſi in tribus caſibus ibi no. qđ limita niſi tractareť de ali-
quo faciēdo in piudiciū abſentiū. Ita ſolet intelligi gl. i c. ij. de
his q fiūt à maiori parte capituli p c. i. verſi. cōſtitutū. ſed do.
Abb. dixit ibi poſſe dici ꝙ gl. i d. c. pſentiū. itelligiť in oībus
cauſis arduis & grauiorib⁹. nā caſus excepti p gl. i d. c. ij. ſunt
fauorabiles: & ideo debēt extēdi ex idētitate rōnis ad oēs ca-
ſus graues. Pro hoc tex. cū gl. in c. dilecto. de cōfirma. vtili &
inutili & gl. no. de cōdi. & demon. vbi caſus except⁹ à regula
extēdiť ad alios habētes eādē rōnē. & idē ſentit Inn. i c. ij. de
ope. no. nū. & do. Ant. in c. j. & fi. de maio. & obe. vide Imo. i
c. cū oēs de cōſti. Et adde ꝙ abſentes non ſunt citādi, vbi eēt
pfixus à lege vel ſtatuto cert⁹ termin⁹ ad aliqd faciēdū, q ter-
minus iterpellat abſentes. Ang. i l. ſicut, i fi quod cuiuſq; vni.
5 no. Alex. ¶ † Nota ꝙ hic diciť in tex. ſolēniter & c. qđ intellige
ſono tubę vel cāpanę, vt dicit gl. qđ dicit ſono tubę, intellige

a ¶ Antiquior. Ad
de quę ad hoc ha-
bētur per Feli. in
c. cum oēs. in xxij.
col. in prin. de cō-
ſti. & pulchre no.
in d. c. j. in ij. co. de
maio. & obe. alle.
hic.

b ¶ Si non apparet.
Adde ad hoc oī-
no Alex. i l. nulli.
ff. qđ cuiuſq; vni.
no. & Pan in c. q̄
to. nu. vij. et quod
ibi poſui i apo. ad
eum in verſi. noīa
ſingulorū. extra,
de his q fiūt à præ
la. ſine cōſen. cap.

c ¶ Officialiū & ſyn
dicorū. Tu dic bre
uiter diſtinguēdo
inter ſyndicū vni-
uerſitatis & colle
gij, vt p Bald. in l.
ſi ita. ad finē. ff. de
ſer. reip. manumi.
& not. iſte in l. a-
ctor. verſi. videa-
mus primū. ff. rem
ra. habe.

d ¶ Priuilegio. Ad
de Bal. i l. ij. & ibi
no. C. de iu. do. im
pe. & Bar. et Ale.
in l. beneficiū. ff.
de cōſti. princi. in
fi. & Abb. i c. ſug-
geſtū. de decimis.
& Car. in cle. ſępe.
§. ſi tamen. ij. q. de
verb. ſig. & oīno
do. Alexā. conſil.
cxcvij. ij. parte.

& voce pconis hoc dicētis: & debet cōſtare ꝙ pconi ſit cōmiſ
ſum. ar. l. neminē. C. de exhi. reis. & hic dū dicit, debet fieri iuſ
ſu magiſtrat⁹. poſſet ēt fieri ſono tubę, vel cāpanæ: tñ ſi ſtatu
tū vel cōſuetudo eēt ꝙ tali ſono cōſiliarij dicerenť vocari: ſer
uanda eſſet cōſuetudo, vel ſtatutum. ita poſſet intelligi hic.
6 Additio. † No. de citatiōe per tubā, vel cāpanā. adde ea q
dixi in l. nō pōt. ff. de iudi. & vide qđ glo. notat
in c. grauē. de ſen. excō. An aūt iſti ſic citati dicantur cōtuma-
ces, vide Bar. in extrauag. ad reprimēdū. in ver. citari & ibi di
xi. Quot aūt repræſentationes habeat ſonus cāpanæ, & tubę,
7 vide Bal. in l. j. C. de dedi. lib. tol. Alex. ¶ † Not. ꝙ cōciliū de
bet vocari in loco publico, vt hic dū dicit, ad curiā. Simile in
l. ſi qs. in fi. j. de legatio. & intellige locū publicū vbi publice
officiales habitāt. & curiā tenent. Pro hoc facit tex. dum dicit
hic in curia, & ff. de iniur. l. lex Corne. §. demū. Bar.
Additio. Adde Bal. in l. ij. C. de edī. & ibi dicit, qđ in acti-
bus publicis nō habeat locum proclamatio. Ale
xan. Adde an ppoſita facta per perſonā inhabilē valeat.
& dic ꝙ ſic. l. vniuerſis. C. de preci. Imper. offe. Pau. de Ca. in
l. j. in prin. ad l. Fal. Itē adde quid ſi propoſita eſt facta ſup ma
teria prohibita, vt ſi ſtatutū dicit, ꝙ tale qd nō poſsit pponi:
an reformatio inde facta valeat. dic vt p Bar. in l. j. de petitio.
8 bo. ſubla. Alex. ¶ † Nota ꝙ per ſuperiorē debet fieri ppoſi-
tio in cōcilio. qđ colligiť hic dū dicit, magiſtrat⁹ decurionū
faciāt noīationē. Debet ergo inter eos pponere maior. ſimile
in l. ij. ad Velle. puto tñ ꝙ ſi de ppoſitiōe nō appareret, & cō
ſtaret de volūtate cōcilij ꝙ valeret: vt d. l. ſi qs. in fi. de leg. &
9 ff. de legi. de qbus in fi. ¶ † Not. ꝙ licet magiſtrat⁹ faciāt iu-
riſdictionē: tñ ipſi nō reformāt, ſed cōciliū, vt patet hic: qa ma
giſtratus curāt ꝙ decuriones faciāt electionē: ipſi ergo decu-
riones faciunt magiſtratu inſtigāte & proponēte. quod not.
10 ¶ † Itē not. ꝙ de iure cōi ad concilium ciuitatis ſpectat facere
c electiōes officialiū & ſyndicorū[c]. Facit j. l. pcuratores. & ſic
nō erit opus arēga vel adunātia generali. arenga tñ illud, ſeu
parlamentū vbi nō eſt aliqs ſuperior, habet ab initio cōciliū
eligere: vt l. ij. circa prin. ff. de ori. iur. Iſtud cōciliū ſic electum
poſtea repręſentāt totū populū, vt not. ſ. q ſit lōg. cōſue. ſup
rub. de iſtis cōſilijs facit mentionē gl. optimè in l. ita tñ. i pri.
11 ff. ad Treb. ¶ † Vltimò nota ꝙ electio debet notificari electo.
12 ¶ † Itē no. ꝙ ille qui noīat aliquē indebitè, teneť ad ſumptus.

SVMMARIVM.

1 Excuſationi, quam quis habet propter maiorem ætatem,
renuntiare poteſt. ſecus quādo propter minorem.
2 Quis ex cauſa poteſt peti ſe cancellari de matricula.
3 Priuilegiū perdiť per pactū cōtrarium.

LEX III.

1 CVm decurionatus. † Nota ꝙ excuſationi,
quā quis habet propter
ætatem maiorem, renuntiare poteſt. ſecus ſi propter
minorē: quia tunc excuſatur propter imbecillitatē cōſilij, &
eorum imbecillitas eſt in renuntiatione l. doli. §. diuerſum. ff.
de noua. & l. ſi iudex. ff. de minori. & l. ſi intra. ff. de in inte. re
2 ſti. mino. ¶ † Nota nouū modum agēdi, peto me cancellari de
libro decurionū, vel de matricula ſcholariū: ꝙ poſſet peti ex
3 iuſta cauſa: aliàs nō. ¶ † Nota ꝙ per pactum cōtrariū priuile
gio qs perdit priuilegiū. quod not. Iſtud nota. facit con-
tra trahētes priuilegiū ꝙ credatur eorū libro: nā ſi falſum di-
xerit, illud priuilegium amodo ſibi nō valet. Cui adde c. cum
acceſsiſſent in fin. de conſti. & in l. ij. C. de iure do. impe. Limi
ta tamē, niſi in tali priuilegio cōtineať reſeruatio principis,
vel ſuperioris: nam tunc per contrafactionē, vel actum cōtra
rium nō admittitur: vt eſt tex. in c. cum tēpore. extra de arbi.
& vide ad hoc not. per Bart. in l. vſum aquæ. de aquæduc. &
quod ibi ſcripſi. lib. xj. Facit quod dicitur ꝙ priuilegium ad-
mittitur authoritate cōceſſa abutēti, auth. ſtatuimus. in fi. C.
de epiſ. & cle. vbi iudex laicus denegans facere iuſtitiam cleri
co, amittit iuriſdictionem quam habet. Alex.

1 Feudū cōceſſum alicui pſe, & filijs, ꝙ trāſit i adoptiuos.
2 Priuilegium perditur per actum contrarium.

CVm adoptiuum. Filius adoptiuus habet priui-
legium filij decurionis. hoc di-
cit. Barto.
1 Additio. † Iſta lex eſt argumentū ꝙ ſi mihi fuit cōceſſum
feudū & filijs per reſcriptum principis, ꝙ illud
tranſit ad filios adoptiuos. Nam vides hic ꝙ priuilegiū cōceſ
2 ſum patri & filio, trāſit in adoptiuos. tene bene mēti. ¶ † No.
etiam ꝙ per actum contrarium priuilegio quis perdit priuile
d gium: quaſi renunciet priuilegio[d]. Ang.

FIlios. Filijfamilias poſſunt eſſe conſiliarij: & pater
tenetur pro eis ſi conſenſerit. Item militās po-
teſt eſſe conſiliarius. h. d. Bar.

Illiteratus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

S V M M A R I V M.

1 ☞Illiteratus poteſt eſſe Poteſtas & rector ciuitatis.

EXpertes. Illiteratus poteſt eſſe decurio. h.d. Iſta lex facit ad id quod no.in l.fi.§.de ſen.ex
1 breui.reci.ſ. ꝙ† Poteſtas & Rector ciuitatis pôt eſſe illiteratus. Glo.format cõtraria,& non ſoluit. Tu ſolue ꝙ ibi ad executionẽ officij requirit̃ ſcientia literarum.Bar.

ILicet. Vnus frater non tenetur pro alio in officio delinquente:licet bona non ſint diuiſa.h.d. Facit ad hoc ff pro ſocio.l.ſi fratres.§.idem reſpõdit.aliàs
☞eſt l.ſi inter fratres.☞Adde ꝙ etiã non tenet̃ frater ſi eſſet ſocius oĩm bonorũ,per tex.in l.cũ duobus.§.pe.& fi.ff.pro ſocio.Facit l.ſi ſocietatẽ vniuerſorũ.eo ti.& voluit do.Mar.de Laude in conſilio incip.vt clarius conſtitutionis.Alex.

S V M M A R I V M.

1 ☞Infamia an adimat honorem ipſo iure.remiſsiuè.

INfamia. Qui perdit viſum,non perdit officium.
1 Secus ſi infamaret̃.h.d. ¶†Quæro vtrũ
2 infamia adimat honorẽ ipſo iure [a].gl.tangit hic. Plenius dicemus in l.ij.j.de digni.lib.xij.Facit qd̃ not.per Dy.in c.infamibus.de reg.iur.lib.vj.Bar.

S V M M A R I V M.

1 ☞Pater propter filios habet honorem.

1 **IN albo.** Qui habet filios,præfertur non habẽti.hoc dicit.Barto.

Additio. No.† patrẽ habere honorem propter filium,vt hic:& filij propter patrẽ.ſ.eo.l.cũ adoptiuum.
☞Ange ☞An iſta lex habeat locum in filijs naturalibus tantum:tex.ꝙ ſic in l.qui filiũ.de iure delib.& l.ex facto.§.ſi qs rogat⁹.ad Treb & l.hæredes.eo.tit.& l.Iulianus.de ritu nup.& l.generaliter.§.cũ autẽ.C.de inſti.& ſubſt.ſub cõdi.fac.In contrariũ tñ eſt veritas. In caſu huius legis tex.eſt ſingularis in l.excuſant̃.§.legiones.ff.de excu.tu.allegat̃ per Ro.in ſingularibus ſuis in litera f.in no.xxij.& ibi ponit qd in ſpurijs, itẽ quid in adoptiuis,habes caſum ſingularẽ ꝙ nõ habet locũ etiam in illis.Inſti.de excu.tu.in prin.vel in §.j.quem allegat vbi proxi.pro ſing.Roma.Alex.¶Nota legẽ quia caſus nouus eſt:& fiet iſta prælatio in ordine ſedẽdi,ſcribẽdi,arẽgãdi. Facit j.de conſuli.l.j.& de albo ſcriben.l.j.Bar.

SI vltra. Qui excedit annũ ſeptuageſimum,habet excuſationem à muneribus perſonalibus.h.d. Declara iſtam legem vt in gloſſa.

S V M M A R I V M.

1 ☞Præſes prouinciæ quando poſsit dare excuſationẽ à muneribus in perpetuum.

1 **AMuneribus.** †Illud quod dicit̃,ꝙ præſes ſua ſnĩa nõ poteſt dare excuſationẽ in perpetuum,eſt verum,niſi excuſaretur propter morbũ,quẽ conſtaret eſſe perpetuũ:vt ff.de excu.tut.l.non ſolum.§.fi.& l.idẽ Vlpianus.Itẽ hoc eſt verũ,quãdo præſes principaliter pronũtiat ſuper hoc excuſando.ſecus ſi propter delictũ:tũc enim perpetuò non permitteret ipſum ad decurionatus officium:vt j.l.proxi.& l.infamia.ſ.eo.tit.

S V M M A R I V M.

1 ☞Immunitas denotat priuilegium,non pœnam.
2 Infamis electus iudex non poteſt ſe excuſare.

1 **NEc infames.** †Nota ꝙ verbum,immunitas, denotat priuilegiũ,nõ pœnam.
2 ¶Item per hanc legẽ dixit † Innoc.ꝙ ſi aliqs infamis eligitur iudex,nõ pôt ſe excuſare,niſi ab alio opponat̃.Ita notat̃ per eum,extra de reſcrip.c.ſciſcitatus. in
☞prin.in gl.infamẽ.in fi.qd̃ an ſit verũ,dicã j.tit.j.l.ij.☞Exceptio infamiæ nõ pôt opponi gerenti officiũ publicũ.Adde ꝙ idem ponit Barto.in l.militibus.de teſt.mili.limitatur hoc niſi in his quæ pertinent ad eius officiũ,ſi infamaret̃ propter delictum,cui poſſet opponi exceptio falſitatis : qua oppoſita ſi cõdẽnetur,nõ poteſt amplius cõficere inſtrumẽta:ſcd̃m doc. in d §.militibus.de quo per Bar.in l.ea.ad l.Iuli.repetun.per Ang.& alios in l.ſi quis ex argẽtarijs.§.j.ff.de eden.Alex.

S V M M A R I V M.

1 ☞Quilibet iudex ordinarius ex cauſa poteſt immunitatem à muneribus concedere.

NEmo. Nullus iudex pôt immunitatẽ à muneribus concedere : ſed ſolus princeps ex cauſa.h.d.
1 ¶†Iſtam legẽ intelligo qñ aliquis vult concedere ex cauſa nõ expreſſa à lege:aliàs pôt quilibet iudex ordinarius, ad quem appellatur:vt j.qui æta.& qui num.liber.per totũ.

S V M M A R I V M.

1 ☞Tabellionatus officium eſt vile.
2 Inſtrumenta confecta ab aduocato tenent,licet tabellionatus officium exercere non deberet.
Clerici non debent officiũ tabellionatus exercere:tamẽ ſi cõficiunt inſtrumenta,valent:& an poſsit eſſe tabellio.nu.4.
3 Notarius non matriculatus ſi conficit inſtrumenta,ꝙ teneantur non obſtante ſtatuto,ꝙ non deſcriptus in matricula non conficiat inſtrumentum.

1 **VNiuerſos.** Conſiliarij non debent exercere officium tabellionatus.h d. † Ratio, quia officium tabellionatus eſt vile. Et ſic no.cõtra aduocatos,qui officium tabellionatus exercent.

Additio. Vide etiam per Bal.in l.j §.j.in pe.col.de iuſtit.& iur.& ibi etiam per Barto.Alex.¶† Puto ta-
2 men ꝙ ſi fecit inſtrumenta,valerent,licet non deberet facere.
b Pro hoc extra,ne clerici vel mona.c.j.& c.ſicut[b].vbi plenius dicitur,ꝙ clerici nõ debent exercere officium tabellionatus: tamẽ ſi exercent,valẽt inſtrumẽta,licet puniãtur.qd̃ eſt notãdum:& dic vt ibi.& vide glo.no in ſimili in l.hac conſultiſſima.§.ſi quis autẽ.in ver.depoſitiones.ſ.de teſta.

Additio. De hoc in Spec.de inſtr edi §.reſtat.ver.quid de a
3 liberto.† No.ꝙ ſtatuta dicentia ꝙ nullus notarius,niſi ſit in matricula deſcriptus,faciat inſtrumẽta:contingit ꝙ notarius,qui non erat in matricula,fecit inſtrumentũ, an valeat.Ex prædictis no.ꝙ ſic.Ang.

[Marginal note a: ¶Vtrum infamia adimat honorem ipſo iure. Tu vide Ro.ſentiẽtẽ ꝙ ipſo iure,rationib⁹ poſitis per eũ,conſil. ccccevj.inci.fuit à me quæſitum.]

4 **Additio.** † An clericus poſsit eſſe tabellio,vide Barto.& doct.in l.ſeruus.ff.de teſta Et ad no.hic per Bar. vide Bald.in l.ij.ad fi.de ſenten.& interlo.omni.judi.inſtrumentũ tamen prius factum deberet authenticari,per not.per Bart.in l.nec patronus.ſ.de ope.lib.& quæ no.in l.ſi quis ex b argẽtarijs.§ j.ff.de edẽ.& bona gloſ.in authẽ.de tabel.in §.j. ver documẽtis.& gl.Io.An.in c.vt officiũ.§ j.verbo, præmiſſa.de hære.in vj.De hac materia p̃ Ang.in l prætor.§.is etiã.
☞& in l.ſi quis ex argẽtarijs.§.j.ff.de eden.Alex.☞Et ſic no. cõtra aduocatos:licet aduocati,& ſimiles oĩno nõ debeãt exercere officiũ tabellionatus:ſi tamẽ exercent,qd̃ fit per ipſos, tenet.& per Bar.in l.gñali.vbi gl.tãgit j.de tabularijs. Itẽ notarius effect⁹ clericus,an poſsit exercere officiũ tabellionat⁹: limita tamẽ c.ſicut.hic allegatũ,nõ habere locũ in inquiſitione:& ſic in cauſa inquiſitionis hæreſis:quia poteſt eſſe tabellio:vt eſt tex.in c.inquiſi.de hæret.lib.vj. Et adde ꝙ licet nõ poſsit officiũ exercere,pôt tamẽ illa,quæ confecit ante clericatũ extrahere,ſcd̃m Bart.in l.j.§ ſi penes.ff.de tabu.exhi. Sed an valeat ſtatutũ,ꝙ clerici,qui nõ poſſunt aliàs exercere officiũ tabellionatus,poſsint,et inſtrumẽtis ſuis datur talis fides, ac ſi ſcripta eſſent manu publici notarij.dic ꝙ ſic,vt Bal.dicit in l.j.in xiij.col.C.de ſumma tri.vbi allegat tex.in c.dilect⁹. de fide inſtru.vbi optimus caſus.Item adde ꝙ in fauorem eccleſiæ ſuæ poteſt clericus inſtrumentũ conficere.Exẽplum,ſi ſcribit teſtamentum vnius,qui inſtituit eccleſiam ſuam hæredem.Ita voluerunt Io.and.& do.Ant.in c.cùm inter nos. de reg.iur.de quo dicto facit feſtum do. Matheſilanus in ſuis notabilibus.no.lxxxvj.Et quid in monacho,an omnia prædicta habeant locum in eo:vide Bart.& ibi dixi in d.§.ſi penes, & ad pe.dictum vide Ro.in ſuis ſingularibus in litera n.in vj. not.Alexand.

[Marginal note b: ¶Ca.ſicut.Et ibidem vide Panor. ĩ iij.col. ver. extra glo.quæro.iuncto ver.ſeq.& Fel.i c. cum I.& A.de re. iur.]

S V M M A R I V M.

1 ☞Actor accuſans contumaciam rei,nõ debet recedere à foro,niſi licentiatus.
2 Ambaſiator qs cogi poteſt vt ſit.& debet portare literas de licentia & mandato ſuæ ciuitatis.

1 **SI quis.** Conſiliarij non debent recedere à ciuitate ſine licentia:aliàs puniuntur.h.d. Bar,

1 **Additio.** †Hæc lex allegatur ꝙ actor accuſans contumaciam rei,nõ debet recedere à foro,niſi licẽtiatus. Facit gl in l.ſi finita.§.Iulianus.de dam infect.& ibi Ang.de are.& in l.properãdũ.§.j.C.de iudi.& qd̃ habet̃ in c.j.extra,
2 de do.& cõtu.Alex.¶†Nota ꝙ qs pôt cogi ſuſcipere ambaſiatam:vt hic no.in gl.& patet in tex.ibi dũ dicit,cogit̃.Secũdò nota ꝙ ambaſiatores debẽt portare literas,per quas appareat,vt de licentia,& mandato ſuæ ciuitatis vadant:vt hic colligitur ſcd̃m vnã lecturã, put dicit ꝙ habere literas debent; poteſt tamen aliter intelligi:ſed non curo.Bar.

SI ad magiſtratum. Si acceptando officium fuerit quis cõtumax, loco eius alius eligitur, qui interim bona contumacis habebit:& contumax duplicato tẽpore habet officium exercere.h.d.Barto.

S V M M A R I V M.

1 ☞Priuilegia exẽptionis debẽt intelligi ſine dãno aliorum.
2 Reſcriptum,quo conceditur immunitas,non valet,& quando.nume.4.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

3 Ciuitas vel concilium non poteſt concedere immunitatem: & quando,nu.6.
5 Reſcriptum concedens immunitatem,quid cōtinere debeat.

VAcuatis. Reſcripta concedentia immunitatem ſunt caſſa.nec valent, etiam ſi conſenſu decurionum, vel curiæ fuerunt conceſſa. h.d. Bart.

2 ¶Duodecim liberorū numer⁹,Adde an tale priuilegiū durabit mortuis filijs. Alexā. plenè in l. ſciendū §.fin. ff. qui ſatiſ. cogā. & in l. ſi cū dotē.§.ſi cū maritus. ff. ſolu. matr. & dominum meū Phil. Decium cōſil.ſuo xliiij.col.ij. ver. quartò facit, volu.j.

1 Additio. Hæc lex†allegatur ꝙ priuilegia exēptionis debent intelligi ſine dāno aliorum. Cum lege iſta concor.l.ij. §. ſi quis à principe. ff. ne quid in loco publ.& l. omnes. §. de anno. & trib. & l. actores. de exact. trib. Alex.
2 ¶†Nota duo.Primò,ꝙ nō valet reſcriptū, quo conceditur
3 immunitas.†Secundò nota,ꝙ ciuitas vel concilium non poteſt ciui cōcedere immunitatem. Ad primum opponitur de
4 excuſa.mu.per totū.de vac.mu.l.j.¶†Sol. Lex bene poteſt concedere:vt in contra.reſcriptum tamē nō valet, vt hic.qđ intelligo,niſi eſſet dictum,non obſtante tali lege:vt l.fi.ſi cōtra ius vel vti.publi.

Additio. Adde Bal.in l.omniū. per illum tex.de vect. & cōmiſ.& reſcriptum non poteſt remittere datia,
5 gabellas,& collectas. Alexan.¶† Quæro quid debet continere reſcriptum conceſſum non obſtante tali lege, ad hoc vt habeatur plena immunitas. Rñdeo, debet dici à muneribus perſonalibus & realibus.In dubio enim talia realia nō intelliguntur remiſſa:vt l.iij.j.de mune.pa.Item debet dicere à muneribus & oneribus:alias ab oneribus non haberet immunitatem:vt l.cui muneris.ff.de muneri.& honorib. Item debet dici ordinarijs:aliàs & extraordinarijs:in dubio ſolū crederetur extraordinaria eſſe remiſſa:vt l.his qui.& l.in honoribus. §.qui muneris.ff.de va.& excu.mu.& videtur tangi per glo. Dixi de hoc in l.ij.ff.de iure immunitatis. Bar.

Additio. Item debet dici à muneribus & oneribus: quia licet aliàs quis habeat immunitatem à muneribus:non tamen habet ab oneribus.l.cui muneris.ff.de mune.
6 & hono. Angel.¶†Venio ad ſcđm dictum:dicitur hic ꝙ curia,vel ciuitas nō pōt cōcedere immunitatē contra. ff.de pac. l.inter debitorē.& l.epiſtola.§.pactū.Dicit gl,fateor ꝙ nō poteſt in præiudiciū fiſci:ſed in præiudicium ſui ſic, vt in cōtrarijs. Quod intellige qđ poſsit cōcedi hæc immunitas venientibus de nouo ad ciuitatē:ſed ciuibus ſuis immunitatē concedere non pōt:vt d.l.ij.ff.de iure immu.vbi plenè dixi. Poſſet etiam ſuis cōcedi ex cauſa:vt puta quia doctor, vel medicus, vel ſimilis.aliàs non:vt j.de decu.l.j.Bar.

Additio. In hac materia adde tex. & ibi Bart. in l. j. j. de mul.& in quo loco. & Bal. in l.ij. §. ſine cen.vel reliquis. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Poteſtas ciuitatis pōt expēdere de ære cōis in capiēdo officiales cōis fugitiuos:quæ expēſæ per captiuos reficiuntur.

CIrcenſium. Iudex ciuitatis facit officiales ſuos fugientes ad curiam reuocari, expenſis ipſius fugientis.h.d.Bar.

1 Additio.†No.argu. ex iſta lege ꝙ Poteſtas ciuitatis pōt expēdere de ære cōis pro perſequendo & capiendo officiales cōis fugientes:ipſis tamen captis omnes expenſę per ipſos debent refici,& reſtitui.Barto.

CVriales. Decuriones habēt immunitatem ab extraordinarijs muneribus. h. d. & dixi in l.j.§.de immu nemi.conce.Dic vt ibi.

c Os. Qui non ſequitur conditionem patris,ſequitur conditionem matris.hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞Succeſſor in officio an teneatur pro debito prædeceſſoris.
2 Venientes de nouo in collegio,nō tenentur pro debito antè contracto.
3 Ciues nouiter recepti non tenentur ad collectas, quæ pro debitis veteribus imponuntur.

PRouidendum Nouiter creatus decurio, nō tenetur pro debitis prædeceſſorum.h.d.In tex.ibi:ſuſceptorum,i.eorum qui ſuſceperunt in decurionatus ordinem, ſecundum Dy.Gloſſ.verò aliter exponit ſuſceptores, ſcđm expoſitionē
☞glo.☞Bar in l.j.§.ferendum.ff. de magiſtra.conue. per illū tex.& per iſtum tex.arguit cōtra officiales, qui maiorē partē proceſſuū relinquunt ſucceſſoribus, vt puniātur ſi non expe-
1 dierunt illos,quos potuerunt. Alex.¶†Nota ꝙ ſucceſſor in officio,non tenetur pro debito prædeceſſoris. Hanc quæſtionē ponit Ia.de Bel.in auth. vt nulli iudi.§.hoc verò iubem⁹. col.ix.dixi in l.ciuitas.ff.ſi cer.pet. ſecundū expoſitionē Dy.
☞☞Et idem in ciuibus.& vide Bar.in l.j.§.ſi hærede.in fi.ff. ad l.fal.& l.incola.ff.ad municipal.vide Bal. in apoſtil.in l.j. ad fi. qđ cuiuſq; vni.no. vbi ponit aliquas regulas, & pulchras quæſtiones.& adde Bar. in ſuo tractatu repręſaliarum.
2 in iiij.q.j.q.prin.prope fi.Alex.¶†No.ꝙ q de nouo veniūt
3 in collegiū,non tenentur pro debito ante contracto.†quod facit vt ciues nouiter recepti non teneantur ad collectas, quæ pro debitis veteribus imponuntur.Ita not.Dy.ff.ad munici. l.incola.& ibi allegat hanc legem.Bar.

a s I quis. Duodecim liberorum numerus[a] excuſat à muneribus realibus.h.d.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Exiſtens extra iuriſdictionem ſui iudicis,ab eo vocari non poteſt.

CVriales. Officialis non cogitur exire locum, in quo ſeruire tenetur:niſi ex cauſa.h.d.Dico tamen ꝙ eis poſſet iniungi vt cuſtodiam facerent in ciuitate,vel alia,per quæ officiū nō impediretur:
1 vt dixi s.de immu.ne.conce.l.j.¶†Et nota ꝙ ille, qui eſt extra iuriſdictionem ſui iudicis,ab eo vocari non poteſt. Bar.
1 ☞Intrans religionem verā,excuſatur à muneribus ciuitatis.

QVidam. Qui prætextu fictæ religionis onus ciuitatis euitant,retrahuntur:& qui loco eo-
1 rum ſubſtituuntur.bona ſua capient.h.d ¶†Hoc eſt verū in religione ficta:ſed ſi intraret religionem veram,tunc excuſaret̄:vt l.qui ſub prętextu.s.de ſac.ſan.eccle.An autem poſsit effici monachus,dic vt in gl.& no.extra,de obli.ad ratiocin.per totū.De hoc vide in d.l.q ſub prętextu. gl.quā ibi no.de his qui volunt iſta munera euitare.

SVMMARIVM.

1 ☞Priuilegio cōpetenti rōne originis qñ qs renūtiare poſsit.
2 Filius quando ſequatur patris conditionem, & quando aui.

PRiuilegio. Priuilegium, qđ quis habet extra ordinem, perditur per contrarium cōſenſum.& hoc primò.Itē inſpicitur conditio patris,potius ꝙ̄ aui.& hoc ſcđò. ¶Opp.de l.aſſum-
1 ptio.ff.ad muni.†Sol.iuri,qđ quis habet ex origine, pōt renuntiare inqñtum facit pro ſe, nō aūt in præiudiciū ciuitatis, vt in cōtra. Ad ſecundā partem opp.gloſ.Dic vt in ea. dū dicit,arg.cōtra.ff.de ſena.l.liberos.Gloſ.nō ſoluit. Tu dic ꝙ ibi pater nepotis non fuit adſtrictus curiali conditioni.hic ſic:& ſolue etiam eodem modo vt præcedens contrarium.Bart.

2 Additio.†No.ex fine huius legis, ꝙ qui habet priuilegiū ex perſona patris,& aui, patris priuilegio remanente,ipſe perdit priuilegium: nec id conſequitur ex perſona aui.Quod intellige verū,qñ pater perdit anteꝗ̄ fili⁹ naſceretur.Sed ſi poſt eius natiuitatem perdiderit: tunc ex perſona aui,cùm fuerit iam adeptus, retinet priuilegium ex perſona aui.l.emancipatum.in fi.ff.de ſenato. Ange.

SVMMARIVM.

1 ☞Impoſitioni & ſolutioni collectarum non præſcribitur.

n Vllus. Et proſequere legem iſtam vt habes in glo.& dic vt in ea.Bart.

Additio. Non valet priuilegiū,ꝙ quis munera nō ſubeat. h.d.No.tex.ibi:qualibet prærogatiua. quia hic
1 eſt arg.†ꝙ non præſcribitur impoſitioni,& ſolutioni collectarum,cum hic dicit prærogatiua. nam præſcriptio dicitur prærogatiua.l.apparet.§.pe.de itine.actuꝗ; priua.contra qđ vide quod no.in ſimili per Dy.in l.ſi pupilli. §.fin. ff.de neg. geſt.& vide per Cy.in l.fi.C.noua.vecti.Ange.
1 ☞Concilium ciuitatis facit ſyndicum.

1 PRocuratores. Decuriones debent exercere actiones reipubli.h.d.¶†Quęro qualiter intentabūt actiones?Glo.dicit, per ſyndicum conſtitutum ab omnibus ciuitatis.ſubaudi, vel à duabus partibus:vt j.eo.l nominationū. Et per hoc dico,ꝙ de iure ſpeciali ſpectat ad conciliū facere ſyndicū,ad mouendas actiones,& alia facienda: nec eſt opus adunātia gene-
☞rali,ſiue arēga,vt dixi s.eo.l.ij. Bar.☞Et no.in hac lege vnā gloſ.ſing.ſcđm Ro.in litera e. not. cxxxiij. ꝙ qñ vniuerſitas indiget ꝓcuratore ad agēdū,& illi de vniuerſitate ſunt i diſcordia in cōſtituēdo ꝓcuratorē,ꝙ decuriōes ciuitatum pñt agere ſine mandato. Adde gl.in l.nulli.qđ cuiuſq; vni.quæ dicit ꝙ tali caſu Poteſtas habet mandatū à legib⁹.qđ no. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Quis extrahi poteſt de domo vt acceptet officium, etiam ſi non ſit curialis.

EX omnibus. Poteſt quis extrahi de domo, vt accipiat officium, & occulta-
☞tor punitur.h.d.☞Facit l.munerum. §. defenſores. de mune. & hono. & in §.iudicandi,& in §.interim.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

§.interim.in auth.de defenſo.ciui.& in l.ſciẽdũ.§.fi.de le.ele-
ctus in ambaſiatorẽ cogitur acceptare officiũ.facit etiã tex.in
l.ij.qđ quiſq; iuris.bona glo.in l.liberto.ff.ſol.mat.quæ dicit
ꝙ ſi aliquis eligitur ad tpalia officia ſuę ciuitatis,ꝑ pricipẽ eſt
1 cõpellẽdꝰ acceptare. Alex.¶† Nota ꝙ licet aliàs qs nõ poſsit
extrahi de domo:vt l.ſatiſq;.& l.pleriq;.ff.de in ius voc.l.ne-
mo.de reg.iur.tñ vt acceptet officiũ,in quo eſt electꝰ,põt ex-
a trahi[a],vt hic.qđ no.Itẽ in maleficijs:vt not.in dictis legibus.
☞☞Adde ꝙ vltra hic dicta dat̃ cautela vt qs extrahi poſsit
de domo,etiã pro debito.de qua ꝑ Bart.in l.cũ in eo.aliàs eſt
l.ſacrilegij.ff.ad l.Iul.pecu.quẽ ſequit̃ Pet. de Anch.& Imol.
in l.ij.de iudi.& vide Ro.& Ang.latè & d. Alex.in l.pleriq;.
ff.de in ius voc.& Aret. Inſti.de act.in §.fin. Alex.¶Quæro
qđ ſi nõ eſt origine curialis:an poterit de domo extrahi. Hic
glo.dicit fortè ꝙ nõ:puto tñ idẽ quocunq; modo ad publicũ
voceť officiũ.ar.s.eo.l.ſi ad magiſtratũ.in fi.nec refert vtrum
origine,vel quõ ſit aliqs curialis:vt l.quotieſcunq;.j.eo.

FAbricenſes. Etiam de collegio fabricenſium curialis extrahitur:& collegium punitur.h.d.Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞Decuriones & alij in dignitate poſiti non torquentur.
2 Cõſuetudo ꝙ in dignitate poſiti torqueãtur,nõ eſt ſeruanda.
3 Iudici male facienti,vel officium ſuum malè adminiſtranti licitè reſiſti poteſt.

OMnes. Primò dicit decuriones nõ eſſe cruciandos in
corpore.Secũdò,punit iudices contra facien-
tes. Tertiò cæteros officiales. Secunda ibi: qđ ſi quis.
1 Tertia ibi:& officium.¶† No.ꝙ decuriones & alij in dignita
2 te poſiti nõ ſunt torquẽdi.† Secundò no.ꝙ conſuetudo con-
b traria nõ eſt ſeruãda[b].qđ eſt notandũ. Facit cõtra officiales,
qui puniunt clericos propter cõſuetudinẽ.nõ enim eſt ſeruan
3 da. Tertiò no.† poſſe reſiſti iudici malefaciẽti,vel al's officium
ſuum malè adminiſtrãti.facit s.de iur.fiſ.l.prohibitũ.Barto.
☞☞Limita hãc l.non procedere in crimine læſæ maieſtatis,&
ꝓditionis populi.l.fallaciter.C.de aboli.& not.Bal.in l.decu
riones.C.de quæſti.& ſequit̃ Aret.in tractatu maleficiorũ.in
verbo,fama publica.in materia torturæ.in vj.q.vbi ponunt̃
caſus,in quibꝰ pſonæ priuilegiatæ torquent̃.Itẽ limita vt ſu-
pra in margine ſcripſi,qđ ſubiũgo. Adde tñ ꝙ in caſibꝰ,in q-
bus poſſet torqueri,ꝙ primò eſt degradãdꝰ anteq; torqueat̃.
Tex.eſt ſingu.in l.ſi exempta.de maleſi.& mathem.ibi:præſi-
dio dignitatis exuti. quẽ pro ſingulari alle.Ro.in quodã ſuo
ſermone incipiẽte,manifeſtiſsimũ.Et adde ꝙ talis & tãtę vir-
tutis eſt talis degradatio ꝙ doctor & miles ac ſyn.licitè ad eã
dẽ nunq; aſpirare poſſunt.dictũ ſingulare Bal.ꝑ illũ text.de
liber.& eorũ libe.Et de iſta degradatiõe adde bonum text.&
ibi Bar.in l.ij.§.ignominiæ.ff.de infa.& Bar.in l.j.in ij.col.de
pœnis.& Bal.in l.officiales.in ij.col.C.de epiſ.& cle.& ꝑ Bar.
in l.q cũ vno.§.exerci.ff.de re mili.per Iac.But.Cy.& Bal.in
auth.pſbyter.C.de epi.& cler.& Aret.in practica malefacto-
rũ.in verſi.caput à ſpatulis.in vlt.col.Itẽ in verſi. ſecũdò no.
Nõ valet cõſuetudo ꝙ miles vel decurio poſsit torqueri.Ad
de ꝙ nec valet ſtatutũ dictãs ꝙ qlibet poſsit capi nõ obſtãte
priuilegio.nã tale ſtatutũ nõ extendit̃ ad tales pſonas,vt vo-
luit Aret.poſt Raph.i l.miles.in pri.ff.de re iu.Et eſt ratio,qa
priuilegiũ vel ſtatutũ nõ intelligit̃ tollere priuilegia inſerta,
& clauſa in corpore iuris,niſi aliud exprimat̃,vt dicit gl.i au.
qua in prouincia.vbi de cri.agi opor.in verſi.pñuilegiũ.poſt
mediũ.& ibi doc.& i corpe vñ ſumit̃.& i §.ſi igit̃ ambo. i ver
bo,ex priuilegio.& no.glo.in l.ij.§.lega.& in l.hęres abſens.
de iudi.& Bar.in extraua.in ver.nõ ob.Idẽ adde in eodẽ ver.
ꝙ talis cõſuetudo excuſat à pœna,vt eſt gl.i c.deniq;.iiij.diſ.
& idẽ gl.& doc.in c.cũ venerabilis.de cõſue. & probat̃ in l.j.
in fi.de abige.& in l.ẽt.de lib.cã.& ꝑ doc.in l.pe.ff.de adul. &
Bar.in cõſil.incip.cõiungamus.& Ro.in l.j.§. ſi qs ſimplr.de
ver.obl.gl.ſing.in c.qñ cõtra.de reg.iur.in vj.& do.Abb.in
c.de quarta.ſuꝑ gl.fi.de pręſcrip.& Imo.in cle.j.de reb.eccle.
nõ alie. Aduerte tñ ꝙ id qđ dicitur,malã cõſuetudinẽ nõ eſſe
ſeruãdã.hoc verũ qñ annullat & prohibet actũ fieri,vt hic,et
expreſsè,cõſuetudine in cõtrariũ.ſecꝰ verò ſi ſolũ actum ꝓhi-
beret,& nõ cõſuetudinẽ in cõtrariũ: qa cõſuetudo i cõtrariũ
valeret,ꝑ d.l.de qbꝰ.de legi. Adde tñ,do. Abb.in c.cũ venera
bilis.dicit ꝙ talis cõſuetudo licet excuſet à pœna tpali,nõ tñ
excuſat q̃tũ ad Deũ.Idẽ dicit,ſi talis cõſuetudo eſt contra ius
naturale & contra bonos mores naturales.xxij.q.ſeq.c.falla-
cia.Et ad prædicta vide Ro.in ſingularibus in litera c.in no.
quin.& eſt bona gloſ.in c.ij.& ibi doc.de tẽpo.ordi. Et mala
cõſuetudo etiã lõgæua,& lõgo tpe obſeruata nõ valet, & ſer-
uari nõ debet.voluit Ang.ꝑ illũ tex.vt nulli iudi.§.j. Alexã.

SVMMARIVM.

1 ☞Officium procuratoris vilifsimum eſt.
2 Procurator ad iudicia,an poſsit fieri aliquis officialis.

SI quis. Cõſiliariꝰ nõ debet cõſtitui ꝓcurator:& cõ-
1 ſtituẽs & cõſtitutus puniẽtur.h.d. † Et fortè
non faciunt male Peruſini,qui nolunt ꝙ aliqs nota-
rius vel aduocatus habeat officiũ prioratus,vel camerę,ꝑ ra-
2 tionẽ huius legis.¶† Not.ꝙ officium procuratoris eſt viliſsi
mum:& ideo nullo modo aduocati volũt eſſe procuratores.
Et aduerte:quia hæc lex videtur loqui in procuratore ad ne-
gotia:quia verò ad iudicia facit procuratorem aliquẽ officia
lem,dic vt s.ne liceat potẽtiori.& de his qui potẽtio.no. per
☞totum.Bar.☞Ad hoc facit bonus tex.in l.milites.vbi rure
ſe.C.locati.qđ intellige niſi eſſet procurator principis : quia
diceretur tunc habere nobile officium.tex.eſt in l.nemo per-
fectus.j.de digni.lib.xij.ſcđm Ludo.vt ibi dixi.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Habens ius eligendi illud non perdit,ſi ſtetit per centum annos ꝙ non eligit:quia non expediebat.
2 Eccleſia Romana,quę habere poterat exercitum ab aliqua ciuitate,illud ius non perdit, ſi ſtetit per centum annos ꝙ non exegit,quia neceſsitas non euenit.

IN filiis. Primò dicit vetera iura ſeruari in filijs de-
curionum. Secũdò ꝙ officiũ aduocationis
non liberat quẽ à curia. Tertiò ꝙ vbi nõ exigitur ob-
ſequium qđ nõ expedit,propterea ius nõ perdit̃.quartò ꝙ fi-
lij magiſtratum non habent immunitatem à curia. Secunda
ibi:eos. Tertia ibi:quæ & ſi. Quarta ibi:ipſos quinetiam. Pri
ma pars eſt clara.Secundã partem intellige,præterq; in aduo
catis fiſci,& alijs de quibus dicet̃ j.eo.l.fina. Tertiam partem
1 nota multũ:† ſi enim habes ius eligendi rem in eccleſia,& per
centum annos nõ elegiſti, quia nõ expediebat, nõ perdis ius
☞tuum,vt ibi,& ſi neceſsitas nõ exegerit.☞Vide gloſ.quæ
idẽ tenet in l.vt priui.§.illud.ſuper ver.ſemel in anno.de pri-
ui.& Barto.in l.cum ſcimus.ante mediũ.j.de agri.& cenſi.&
Bal.& Ang.in l.hæc aũt erat.in prin.de ſer.ruſti.præd.& ibi
Flori.& vide de vſuſ. Bal.in l.arboribꝰ.§.ſi aquã.al's §.ſi arg.
& in l.itẽ.ff.quẽadmodũ ſerui.amittat̃.& in c.ſi vaſallus.ſi de
feu.fue.cõtro.& Pet.de Ancha.in fi.de cõſue.in vj.& Barto.
quẽ ſequit̃ Rom.in ru.de arbit.in xxj.col.in ver.& ſi ciuitas.
& vide Ang.in l.cẽteſimꝰ.in prin.ff.de ver.ob.& Bal.in l.da
ta.C.q accu.nõ poſ.& Ang.in l.male agit̃.C.de pręſcr.xxx.
ann.vide Bar.qui videt̃ ſentire cõtrariũ eius qđ hic dicit in l.
vſum aquæ.j.de aquæduc.li.xj.Et hic adde qđ ꝑ Ang.in cõ-
ſil.cxciij.vbi dixit vnũ de repreſalijs, ꝙ ſi repreſaliæ fuerunt
indictę à Ianuẽſibus cõtra Florẽtinos, & elapſi fuerũt centũ
anni,in quibus nõ fuerũt executi:ꝙ propter hoc nõ eſt præ-
ſcriptũ ipſis. Vide etiã in materia Bal.in l.ſicut.de præſcript.
xxx.anno.& quod per do.Abb.& Imol.in c.ad audiẽtiã.de
2 præſcrip.Alex.¶† Itẽ no.ad hoc ꝙ ſi aliqua ciuitas debet fa-
cere exercitũ,qñ facit ipſe princeps, vel eccleſia Romana,&
per centũ annos ſteterit iſta ciuitas ꝙ non fecerit,quia neceſsi
tas non exegerit:quod princeps vel eccleſia Romana,q de-
bent recipere,non perdent ius ſuũ,vt hac lege,quã no.Bart.

Additio. Adde ad hoc text.in l.hæc autẽ iura.cum l.ſeq.
ff.de ſer.vrb.præd.& quæ no.Bart.& Ang.in l.
ij.ad fi.de præſcrip.xxx.an.& Bart.in l.cũ ſcimus.ff.de agri.
& cẽſi.Faciũt no.ꝑ Bal.in l.q luminibꝰ.ff.de ſer.vrb.pręd.et
ad hoc Bal.in l.imperiũ.in vij.col.de iuriſ.om.iudi. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Reſcriptum principis ſpecialiter conceſſum quod quis ſequatur conditionem matris,non valet.ſecus ſi generaliter.
2 Statutum vel conſuetudo ꝙ quis efficitur nobilis vel ignobilis ex progenie materna,non valet.

EXemplo. Tria dicta clara habet hæc lex. Ex ſecũda
1 parte not. † ꝙ reſcriptum Principis ſpecia
liter conceſſum ꝙ quis ſequat̃ conditionẽ matris,nõ va-
let.ſecus ſi generaliter.h.d.vt s.cod.l.eos.& ff.ad munici.l.j.
¶† Ex vltima parte nota ꝙ nõ valet cõſuetudo,nec per con-
ſequens ſtatutũ,ꝙ quis cenſeatur nobilis vel ignobilis ex ꝓ-
genie materna. Reprobatur enim conſuetudo, quæ cõtrariũ
induceret.quod no.& perpetuo tene menti.Bar.

SVMMARIVM.

1 Origo & ſententia æquiparantur.
2 Sententia lata in cõtradictorio iudicio de ciuilitate vel popularitate,facit ius quo ad omnes.

QVotieſcunque. Per reſcriptum non poteſt
quis à curia liberari.h.d.
1 ¶† Nota ꝙ origo & ſentẽtia æquiparant̃,vt hic,
& ſicut i illo caſu ſentẽtia faceret ius:vt s.de ſtatu

a ¶Põt extrahi.Adde ꝙ hoc dictum Bar.alleg.ꝓ ſing. Ro.ad hoc,qđ hic dicit̃ in l.iiij.§.pręt̃or ait.ff.de dã.in fect.ex quo dicto elicit cautelam ad extrahẽdũ quẽ ex domo pro debito priuato.quẽ ibi referũt & ſequunt̃ Alex.& do.meus Iaſ. May.in l.pleriq;.ff.de in ius vo & Paris de Puteo in ſuo trac.ſyndi. in verſi.captura.§.captus illicite.de quo per Fel.& in c.ſi.col.pe.ver.limita ẽt.extra,de iudi.& dixi i poſt Philip.Frã.c.Romana.nu.vij.i ver.nõ põt capi.extra de ſo.cõpe.li.vj.

b ¶Cõſuetudo cõtraria nõ eſt ſeruãda.Tu vide qđ poſui i apoſt.ad iſtũ in l.j.nu.ij.in verſ.non põt.j.de dig.lib.xij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

homi.l.ingenuum.Barto.

2 **Additio.** In tex.ibi:latum.¶†Nota ꝙ ſententia lata in cõ
tradictorio iudicio de ciuitate alicuius, vel etiã
de popularitate eius,facit ius quo ad omnes.Et ita ſemel con-
ſultum fuit de facto,licet notetur per hanc l.per docto. aliter
dicam j.eo.l.ſi ille.Ang.

SVMMARIVM.

1 ☞Honor quando datur alicui inuito,dicitur pœna.
2 Cenſura ponitur pro interdicto.

NE quis. Pœna nõ debet concedi quæ habeat ho
norẽ annexum : niſi ei,qui à curia fugit
h.d.Vide j.de mune.& hono.l.j.& qui æta.vel ꝓ
feſsi.ſe.l.j.Barto.

1 **Additio.** † Not.ex iſto tex.ꝙ ſi honor datur inuito, licet
honor in ſe ſit honor:tamẽ reſpectu perſonę,cui
2 datur,dicitur eſſe pœna. † Item nota quòd hoc verbum cen-
ſura,quo vtuntur prælati,ponitur pro interdicto. Ange.
☞☞Per iſtum text.limito illã gloſ.ſingularẽ poſitã in authẽ.
conſtitutio quæ de digni.§.gñaliter.quæ voluit ꝙ licet quis
liberet̃ à patria ptãte per dignitatẽ:puta quia epũs, ſi perdat
dignitatẽ,remanet nihilomin⁹ liberatus à ptãte patris.Nã il
lud eſt verũ,niſi ſit depoſit⁹ à dignitate ſui culpa, vel'ꝑ deli-
ctũ:qa tunc nõ debet gaudere priuilegio dignitatis.Pro quo
facit,qa reat⁹ oẽm honorẽ excludit.l.j.vbi ſenato.vel clariſsi
mi.& priuilegiũ videt̃ amittere,qui cõceſſa ſibi abutit̃ ptãte.
xj.q.j.c.priuilegiũ.vide Ro.in litera p.notabili vltimo.Ale.

QVilibet. Decuriones, & alij officiales in officio
eorum delinquentes,plumbatorũ icti-
bus feriãtur.h.d.Aliquando imponitur alia pœ-
na:vt.š.de exac.tribu.l.ij.Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞Immunitas non tribuit excuſationem ab actu, qui breui-
ter expeditur.

DEcurio. Duo dicta habet clara. Nota ex ſecunda
1 parte †ꝙ immunitas nõ tribuit excuſatio
nem ab actu,qui breuiter' expeditur.h.d. Bar.

MIlitaribus. Militantes & alij magiſtratus nihil ha
bent commune cũ curialibus & ſi eos
offendunt,punientur.h.d.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Laicus,qui commiſit delictum,non euitat pœnam iudi-
cis ſecularis,& ei debet reſtitui puniendus.

OMnes. Illi,q ſunt curiales ex origine,nullo mo-
do poſſunt habere immunitatẽ ,etiam à
1 reſcripto.h d.† Not.arg.ꝙ ſi committit quis male
ficiũ,& poſtea efficiatur clericus,ꝙ nõ euadit pœ-
nam iudicis ſecularis,& ei debet reſtitui puniẽdus.Nã muta-
ta conditione perſonæ,non per hoc mutatur qualitas pœnę,
nec ius dicẽtis facit deterius. Facit l.fi.ff.de re mili.de quo per
Dy.in l.idẽ Vlpian⁹.§.j.de excu.tu.ꝑ Cy.i authẽ.cã quæ fit
cũ monacho.C.de epiſ.& cle.vide qđ dixi ff.de pœ.l.j.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Mulier non põt habere dignitatem cũ adminiſtratione.

NVllus. No.bonã rationẽ quare in honoribus & di-
gnitatibus quis ſequit̃ patrẽ,& nõ matrem:
quia non põt habere à matre qđ mater ſua nõ habet.
1 †Sed contra:quia mulier mater põt eſſe in dignitate:vt de di
gni.l.j.& l.fœminæ.ff.de ſena.Sol.Dico ꝙ mater põt habere
dignitatẽ ſine adminiſtratione:ſed hic requiritur ꝙ habeat̃ di
gnitas cũ adminiſtratione,quæ in muliere non cadit:vt hic,
☞& l.fœminæ.ff.de reg.iur.Bar.☞Dignitas cauſatur à patre,
non à matre.& ideo alibi dicebat Bal.in l.fi.C.de ſeruis fugi.
ꝙ filius non eſt nobilis,quãuis mater ſit nobilis:quia cũ nobi
litas ſit quædã dignitas à parẽtibus deriuata,quæ denomina-
tur à potentiori cauſa,& certum eſt ꝙ potentior eſt forma ꝙ̃
materia:cùm forma ſit agens,& materia patiẽs:& omne agẽs
ſit nobilius patiente,ſcđm eũ:igitur &c. De quo vide ꝑ doct.
in c.ij.de conuer.infidelium.& alibi tñ dicit̃ ꝙ Ieſus Chriſtus
denoĩatus eſt à matre:quia dictus eſt de ſtirpe Dauid: vt in c.
nouit.de iud. Ad hoc tex.in c.Romana.de teſta. Sed potes di-
cere ꝙ non põt negari quin natus ex nobili muliere nõ dicat̃
nobilis:& participet aliqđ de nobilitate:cũ oẽ cõpoſitũ par-
ticipet de materia & forma. xxxv.q.iiij.c.fi. & Spec.in tit.de
feud.§.qm̃.ver.v.Et ita dicit Bal.in l.fi.de ſer.fugi.Vide glo.
no.in c.dicat aliqs. xxij.q.iiij.quæ ponit tres caſus,in quibus
filius ſequit̃ patrẽ,& vnũ,in quo ſequit̃ matrẽ, vt ibi.& adde
bonũ tex.& ibi Bald.in l.liberos.ff.de ſena. Vltra illos caſus
adde aliũ,i quo fili⁹ denoiat̃ à matre,quẽ ibi ponit glo.in c.ij.
de conuer.infideliũ.& alium caſum ponit Bal.in l.qui cõtra.
C.de ince.nup.Cui adde glo.in c.fi.de clã.deſpon.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Conſiliarij debent vocari ſono campanæ,& tubæ:& ſuf-
ficit duas partes adeſſe.
2 Maior pars conſiliariorũ ſufficit ꝙ cõſentiat in electionibus.
3 Vox electi connumeratur inter eligentes.
4 Actus,qui non fit vt fieri debet,dicitur debiliter factus.
5 Membrum dicitur debilitatum,quando officium mẽbri pri-
mæuum non eſt.

1 **NOminationum.** † Sufficit duas partes conſilia
riorum adeſſe.h.d.quod not.
Requiritur tamen ꝙ omnes vocentur ſono tubæ,vel
campanę,vt dixi š.e.l.ij.Pro hoc facit hic tex.qui dicit ꝙ ad-
2 eſſe nõ poſſunt.† Nota ꝙ ſufficit ꝙ maior pars præſentiũ cõ
ſentiat.De quo dixi in l.nulli.ff.quod cuiuſq; vniuer. & not.
etiam in l.aliud.§.refertur.ff.de regu.iur.l.quod maior.ff.ad
muni.& not.per Dy.in c.quod omnes tangit.de reg.iur.lib.
3 vj.¶†Quæro an vox electi cõnumeretur inter eligentes. Et
videtur ꝙ ſic,& in l.vlti.ff.de offic.præto. & C.de teſti.l.ni-
mis.ſed videtur cõtra,per l.j.& per totum.ff.quod cuiuſque
vniuer.no .& ibi plene.Barto.

4 **Additio.** †In tex.ibi:debiliter.nota ꝙ ille actus dicitur de
5 biliter factus, qui non fit vt fieri debet.¶†Item
not.ad ſtatutũ dictans ꝙ ſi aliquis debilitauerit alicui mẽbrũ
puniatur tãta pœna:& tũc dicatur membrum debilitatũ qñ
officium membri primæuũ non eſt,ſed ceſſauit.Pro hoc vide
tex.in l.non ſolũ.ff.de rei ven.ibi:debilitatũ hominẽ.facit qđ
no.de va.mu.l.ij.§.corporis debilitas.Ex quibus legibus etiã
patet ꝙ membrum dicat̃ debilitatũ non ſolũ vbi mẽbrum re
manet inualidũ vel aridũ ex toto, ſed etiã ſi virtus mẽbri eſt
☞debilitata. Ang.☞Et hoc ibi expreſsè voluit glo.fi.in fi. &
no.gl.in auth.hoc ius.in verbo,maiore.C.de ſa.ſanct.eccl.&
do.Ant.in c.j.in j.colum.de ſyndico.& Bart.in l.iij.de decre-
tis ab ord.faci.& Spec.in ti.de ſyndico.§.j.circa princ.in ver.
itẽ qđ nõ eſt à duabus.de quo facit Lapus allegationẽ cxxxj.
& vide gl.in c.bonæ.el ij.in ver.temere.& ibi do.Anto.in x.
col.de poſtu.præla.quod intellige verũ ꝙ ſufficit maior pars
præſentiũ,niſi præſentes vellent ſtatuere aliquid in præiudi-
cium abſentiũ:quia tunc requirit̃ præſentia oĩm abſentiũ,&
eorũ cõſenſus:vt in c.cũ ois.in glo.de cõſti.Ita concludũt Io.
And.& Anto.de But.& do. Abb.poſt antiquos in c.j.de his
quæ fiũt à maiori parte ca.licet ibi Imo.multis verbis vtatur
ſaltẽ tacita ex mẽte eorũ quæ not.Inno.in c.veſtra.de locato.
Ad prædicta vide dicta dñi Innoc.in c.j.§.ſi verò.de clerico
ægro.in vj.& do.Ant.in c.licet euitãda.in iij.co.de elec.& in
c.cũ inter vniuerſos.in iij.col.eo.tit.per Scribẽtes in d.c.j.de
his quæ fiũt à maiori pte.& do.Ant.in c.humilis.in iij.col.de
maio.& obe.& do.Abb.in c.ij.circa fin.de ope.no.nũ. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Ad officia ille debet nominari,& eligi,qui põt,& meret̃.
2 Bona dotalia an cõputentur inter facilitates viri,remiſsiuè.

AD ſubeunda. Diuites, & non pauperes ſunt
eligendi ad officia ciuitatis , ne
pauperes fortè non poſſent adimplere officium.
hoc dicit.Barto.

1 **Additio.** †Not.ꝙ nominari & eligi debet ille,qui potuit
2 & meruit.Tene mẽti:qa valet ad multa.¶†Quę
ro an inter facultates viri computentur bona dotalia vxoris.
Dic vt no.in l.Lucius.§.idem reſpondit. ad municip.ſed glo.
eſt hic de hoc.Ange.

CVriales. Ad euidentiam huius legis præmitte
quod no.in l Alexãdrinis.j.eo.& h.d.
officiales,licet efficiantur Comites,debent obedi-
re ſuo iudici.h.d.Alio modo poteſt intelligi comi-
tiua dignitas,vt in glo.prima verior.Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞Filius conſiliarij poteſt ſuccedere in loco patris mortui.
2 Filius tenetur ratione malæ geſtionis patris factæ in officio.

1 **IN ſucceſsione.** Hæc lex eſt clara.not.† ꝙ filius
conſiliarij ſuccedere põt in loco
patris mortui in officio:arguendo de decurionibus
2 ad conſiliarios,vt no.š.in rubri.¶†Nota filium teneri ratio-
ne malæ geſtionis patris factæ in officio.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Iudæus an poſsit eſſe decurio.
2 Iudæus non poteſt doctorari.
3 Doctoratus eſt dignitas.

1 **OMnes.** † Innuit hæc lex quòd Iudæus poſsit eſſe de
curio.Sed cõtra:quia decurionat⁹ eſt digni-
tas.š.eodem.l.ne quis. ſed Iudæus repellitur à digni-
tate:vt.š.de iudi.l.fin.ergo &c. Dico ꝙ in quantum decurio-
natus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

natus habet de onere,bene competit Iudęis:ſed ĩ quãtũ habet
honorẽ,dico ꝙ nõ cadit in Iudęos:ſicut dixi in infami.l. infa-
mia. ṡ.eo.& l.j.j̃.de infa.& l.relegatorũ.circa fi.ff.de interdi.
1 & releg.¶†Et ideo dixi anno præterito duobus Iudæis, qui
a erãt ſufficiẽtes ſcholares in medicina ꝙ nullatenus recipiebãt
3 doctoratũ,ᵃqa†doctoratus eſt dignitas.Bar.Adde ca.cũ ſit.
☞de iud.& c.nulla.liiij.diſtin.quod ꝓcedit etiã in Iudæo effe-
cto Chriſtiano,qui ſaltem in ſpiritualibus non poteſt habere
dignitatem.tex.xviij.q.iiij.c.conſti.ſecũdũ Ro.in litera,i.no.
xxxix.vbi omnino vide in eadẽ,in fi.Idem tenet Bar.in l.ge
neraliter in fi.ff.eo.ti.& Pet.de Anch.in c.j.de magi.in cle.et
cùm non poſsit de iure doctorari in j.cõſtitu.Codicis. & ibi
ſcripſi in ver.quæro circa hoc,an doctoratus.Alex.

OMnes omnino. Cõſiliarij nõ poſſunt extra ſuã
ꝓuinciã officiũ acceptare.h.d.
De quo videbitis in l.duũuirum.j̃.e.Bar.

S V M M A R I V M.

1 ☞Tempus vnius anni dicitur breue tempus.

QVamuis. Bona eius,qui quacũque fraude curiã
euitat,ſi per annũ cõtumax fuerit,ap-
plicabũtur curię.h.d.Hæc lex declaratur in l.ſi magi
ſtratum.§.fi.ṡ.eo.vbi dicitur ꝙ bona auferũtur cõtumaci:hic
declarat qualiter ſit cõtumax in modo,vt in prin.legis,& in
tẽpore,vt in fine legis.Hoc præmiſſo caſus in terminis eſt cla
rus.¶In text.ibi:in ſuſpenſo,i.remoto.¶In text.ibi: repere-
rũt,i.ad actũ fugiẽdi munera reliquerũt per eũ modũ q ſequi
tur in litera.¶In text.ibi:peregrinos expeterẽt commeatus.
quaſi dicat,ita de facto faciebãt eũdo extra fines ſuæ ꝓuincię
ſicuti ſi eis verè fuiſſet interdictus ingreſſus ꝓpriæ ciuitatis,
vel ꝓuincię.& hoc innuit ibi dũ dixit, vel qualibet fraude.
¶Opp.ꝙ bona nõ dẽtur curię,ſed his q loco cõtumacis ſub
ſtituũtur:vt l.ſi ad magiſtratũ.ṡ.eo.So.Hæc determinat illã.
Nã ſi cõtumax eſt ꝑ annũ,applicabiť curię,ſine ſpe reſtitutio
nis.Facit hæc lex cõtra nobiles,q non pñt ingredi palatiũ,ni
ſi ex cauſa maleficij,& ipſi faciũt ꝙ accuſentur de aliquo cri-
mine,vt poſsint ingredi palatiũ.& facit ad hoc.l.j.in fi.ff.quę
in frau.cre.Itẽ facit cõtra tutorem,q,vt euitet adminiſtratio-
nẽ,facit ſe accuſari de ſuſpecto,& facit ĩterdici adminiſtratio-
ni.& ſic talis fraus ei nõ ꝓficit.Facit.ṡ.ſi tutor vel cura.fal.al
1 leg.l.j.Itẽ nota†ꝙ tẽpus vnius anni dr̃ breue tẽpus.Bar.

QVis tam. Vbi alij ſunt idonei,& ſufficientes, nõ
coguntur alij continuare officium.h.d.
Bart.

S V M M A R I V M.

1 ☞Priores ciuitatis non poſſunt aliquod officium acceptare
extra ciuitatem,ſine licentia ciuitatis.

DVumuirũ. †Nota ꝙ priores ſeu antiani ciuitatis
non poſſunt aliquod officiũ accepta-
re extra ciuitatẽ.Idẽ in quolibet cõſiliario:vt l.oẽs.ṡ.
☞eo.nec debent recedere vel ire ſine licentia ſuperioris:vt l.ſi
quis decurio.ṡ.eo.tene menti.Bar.Lud.in litera l.not.xlix.di
cit ꝙ iudex exercẽs iuriſdictionẽ extra territorium, punitur
pœna arbitraria.Alibi dicit tex.in c.ex parte.de ver.ſigni.ꝙ
ſit iniuria iudici territorij.Alex.

S V M M A R I V M.

1 ☞Iudicis vbi non habetur copia, quis poteſt debitorem ca
pere propria authoritate.
2 Repreſaliæ poſſunt concedi contrà ciuitatem denegantem
iuſtitiam,ſi ſuperior adiri non poteſt.
3 Qui poteſt aliquẽ capere:ſi capit:debet illũ iudici p̃ſentare.
4 Captus pro repreſalijs nõ poteſt in domo capientis retineri.
5 Quando cauſa eſt publica,quilibet admittitur ad capiendũ,
ſicut ad agendum.
6 quilibet põt capere homicidas,et alios malefactores fugiẽtes.
7 Arbitratores nõ dicuntur cauſam intra tres mẽſes terminare
ex forma ſtatuti,ſi abſoluũt partẽ ab obſeruatione iudicij.
8 Caſus,in quo inſtantia finitur tribus menſibus.
9 Caſus,in qbus quis põt ſibi ꝓpria authoritate ius dicere.

GEnerali. Vbi nõ habeť copia iudicis:põt ꝓpria au
thoritate capi curialis,& ad curiã duciť,et
eius quæſtio debet intra tres mẽſes terminari,aliàs iu
1 dices puniantur.h.d.¶†Nota ꝙ vbi nõ habeť copia iudicis,
põt qs obligatũ capere ꝓpria authoritate.facit l.nullus.& i-
bi.no.ṡ.de Iudæis.& l.ait prætor.§.ſi debitorẽ.ff.de his,quę ĩ
frau.cred.facit l.ſi alius.§.belliſsimè.ff.quod vi aut clã.Bar.

Additio. Facit tex.gl.& Bar.in l.ſi aliᵘ.§.belliſsimè ff.qd'
vi aut clã.& vide omnino q̃ habes in l.miles.§.
qui iudicati.ff.de re iu.per do.Ant.de Pra.Alexan.Iſtud in
telligo verum.quando debitor ſuſpectus eſt de fuga,vt vo-
luit Ro.& do.meus in l.ij.de iuriſ.om.iu.& Bar.in d.§.ſi de-
bitorẽ.& Ang.in l.nemo carcerẽ.de exac.trib.Iac.Bal.& Sa-
li.in l.cõſentaneũ.qũo & qñ iu. vide aliqd per Are.in §.fi.de a
2 act.i ver.prędicta ſunt vera.Alex.¶†Qd' facit,ad multa ma
ximè ad repreſalias cõcedẽdas,vt poſsint cõcedi cõtra ciui-
tatẽ,q̃ denegat facere iuſtitiã,ſi nõ põt haberi recurſus ad ſu-
3 periorẽ.¶†Deĩde no.ꝙ licet qs poſsit aliquẽ capere,nõ tñ de
b bet eũ retinere,ſed iudici præſentareᵇ.Simile no. in l.j.ṡ.vbi
qs decu.vel cohor.Inſtit.de act.§ j.& in feu.de pac.iu.fir.§.j.
4 & dixi in d.l.ait prætor.§.ſi debitorẽ.†Facit ꝙ ſi aliqs ſit ca-
ptus pro repreſalijs,ꝙ ille,q capit eũ,nõ põt in domo ꝓpria
5 retinere,vt dixi in tractatu quẽ feci de repreſal. ¶†Itẽ no.ꝙ
qñ eſt cauſa publica,ſicut quilibet admittiť ad agendũ,ita q-
libet admittitur ad capiendũ.Ita dicit tex.hic,ꝙ quicũq; põt
6 mittere manũ in ep̃m.†Et ſic facit ꝙ homicidas, & malefa-
ctores,& ſimiles fugientes quilibet poteſt capere.Barto.

Additio. Vide Bar.in l.ſacrilegi.§.cũ in eo.aliàs eſt.§.La b
beo.ad l.Iuli.pec.& in l.capite quinto.ff.de adul.
7 & in l.q vas.§.qui furẽ.ff.de fur.Alex.¶†Itẽ nota hic caſum
ad qõem: Statutũ dicit ꝙ arbitratores debẽt terminare cãs
intra tres mẽſes,ipſi abſoluũt partes ab inſtãtia iudicij: an vi
deantur terminare cãm.Tex.hic facit ꝙ nõ,ſed debent cõdẽ
nare,vel abſoluere,vt hic expreſsè dicit. Nã ꝑ abſolutionẽ
ab obſeruatiõe iudicij cã nõ terminať, licet inſtãtia perimať.
8 ¶†Itẽ no.hic caſum vbi inſtãtia finiť tribᵘ mẽſibᵘ:ſed reguſr
9 triẽnio:vt l.properãdũ.ṡ.de iud.in prin.¶†Poſtremò no.ca-
ſum in quo licet ſine iudice ꝓpria authoritate in aliũ ſibi ius c
dicere.Scd's caſus et tertiᵘ eſt ṡ.qñ li.ſine iud.ſe vindi.l.j.& ij.
Quartᵘ eſt de re.iur.l.creditor.Quintᵘ eſt de neg.geſt.l.debi
tor.Sextus eſt ff.de admi.tut.l.quoties.§.ſicut.Septimᵘ mira
bilis eſt:qa induciť in odiũ illiᵘ à quo induciť,& in fauorẽ il
liᵘ,cõtra quẽ induciť.ff.de pet.hære.ꝙ ſi poſſeſſor. Octauus
eſt ff.de his quæ in frau.cre.l.ait prętor.§.ſi debitorẽ. Nonus
eſt de peri.& cõmo.rei vẽ.l.j.§.licet.Decimus qñ maritus ei,
quẽ habebat ſuſpectũ de vxore ſua,denũtiauit, ne decętero
deberet habere colloquiũ cũ ea,põt impunè occidere,& ĩ eũ
ſua authoritate ius dicere:vt in auth.vt lice.mat.& auię.§.fi.
Et ſic no.iſtos caſus contra regulã l.nullus.C.de Iudæis.

S V M M A R I V M.

1 ☞Statutũ diſponens ꝙ contra inſtrumenta cõſeruationũ,
& decimarum nulla currat præſcriptio,intelligitur niſi præ-
ſcriptio xl.annorum.

SI quis. Si curio dedit ſe militiæ,retrahetur nec iuua-
bitur præſcriptione.h.d.Bar.

Additio. In gl.ibi:etiã quadragita annis,niſi ſit præſcriptio
annorũ triginta.j̃.de cohor.ĩ prin.& in l.ſi.cohor
1 talis.& l.oẽs.C.de pręſcri.xxx.an.Et hoc no.† ad ſtatuta di-
cẽtia ꝙ inſtrumẽtis cõſeruationũ,& decimarũ,nulla currat p̃
ſcriptio:intelligiť niſi præſcriptio quadraginta annorũ, vt
hac gl.& in l.ea.alleg.ꝓ hoc tex.in l.cùm ſatis.in prin.j̃.de a-
☞gri.& cenſi.& ibi dixi.Ange.☞Per iſtũ tex. dicit hic Ang.
ꝙ ſtante ſtatuto,ꝙ inſtrumẽto cõſeruationis nulla currat præ
ſcriptio:curret tñ præſcriptio xl.annorum.Facit l.vniuerſas.
C.ne rei domi.vel tem.& idẽ voluit Ange.in l. j. de concuſ.
& in d.l.vniuerſas.alleg.glo.in auth.quas actiones. C.de ſac.
ſan.eccle.qd' facit cõtra no.per Bar.in l.cũ ſatis.de agri. & cẽ-
ſi.& quæ ibi dixi in l.ius emphy.j̃.de fun.patri.in fi. Alex.

S V M M A R I V M.

1 ☞Doctor qui legerit per viginti annos efficitur comes.
Doctor popularis effectus Comes poteſt ſubire honores ſuæ
ciuitatis,ſicut popularis.
2 Aſſumptio popularis nois non facit gñale nomen amittere.

ALexandrinis. Iſta lex eſt localis. Primò dicit ꝙ
decuriones Alexandrini, etiam ſi
ſint aduocati,non poſſunt aduocare extra propriam
ciuitatem,cũ ibi debeant ſubire munera.Secundò dicit, ꝙ qñ
aliquis ſubit oia munera ciuitatis,ita ꝙ ſit antiquior decurio:
& ſic fuit decurio per bienniũ,incipit habere dignitatem con
tinuam: & ſic efficitur Comes: remanet tamen decurio.h.d.
1 ¶†Not.ꝙ licet doctor,qui legerit per viginti annos, efficia-
c tur Comesᶜ:vt l.j.de profeſſo.qui in vrbe Conſtantino.Si ta-
men antè erat popularis:& ſic per famam ſtatuti ciuitatis ſuę
poterat admitti ad honores,& officia: vt popularis etiã mo-
2 dò admitti poterit.ar.huiᵘ legis.¶†Vltimò no.ꝙ aſſumptio
ſpecialis nominis non facit generale nomen amittere. facit ff.
de pac.l.iuris gentium.§.quod fere.tene mẽti perpetuo:qa va
☞let ad multa.Bar.☞Adde Are.in l.ſi fundũ.§.fi.de leg.j.ad
de Bar.in j.conſti.Cod.in fi.ij.col.Alex.
1 ☞Statutũ factũ à prioribus ciuitatis ꝙ Poteſtas non poſsit
procedere per inquiſitionẽ contra officiales per eos deputa-
tos ad faciendam monſtram militum Poteſtatis,valet.

a ¶Doctoratũ. Ad qd' adde Feli. ĩ c. j.de iudi.& qd' ibi dixi ĩ apoſt. Adde vltra alleg.per do. coapoſtillatorem meum in loco ad quem remittit iſtum in proœ. C. num.ij.& quod ibi remiſsiuè tetigi in apoſtil. ad ipſum ĩ ver.doctorari.

b ¶Præſentare. Ad de Bal.in addi. ad Spe.in ti.de renũ. ver.pen. et quæ ꝑ Feli habẽtur in c. ij.de hom.in prĩc. j.col. et quod ibi dixi in apoſtil.vbi nonnulla ad hanc materiam.

c ¶Comes. Adde Bart.in cõſt.ff. iij. col.et d. Alexã.de Imo.in l.j.de of.c-ius.Adde Feli. in ru.extra de mag. colũ.mihi ij.nu. j. ver.item legi. vbi addit ei ducalem dignitatem.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

1 **QVinque.** Hæc lex & ſequẽs ſunt locales.† Facit ad quæſtionẽ: Priores habẽt arbitriũ ſuper bono ſtatu ciuitatis.mõ elegerũt quoſdã ſuos officiales, q haberẽt videre mõſtras equorũ & militũ Poteſtatis & Capitanei: & fecerũt ſtatutũ ꝙ cõtra eoſdem nõ poſſet Poteſtas & Capitaneus procedere per inquiſitionẽ.quæro an tale ſtatutũ valeat. Facit hæc lex ꝙ ſic: cũm hoc pertineat ad bonum ſtatum ciuitatis.quod not. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Superior tenetur confirmare electionem factam ab inferioribus, niſi electus eſſet indignus.
2 Partes poſſunt adire iudicẽ vt cõfirmet contractum ab eis factũ: & facere tenetur iudex. & quomodo hoc procedat ibi.

1 **SI quos.** Legiť duob⁹ modis. Secũdũ primũ hoc dicit.† Superior teneť confirmare electionẽ factã ab inferioribus. Hoc intellige, niſi ille electus eſſet indign⁹: de quo ſuperior, ad quẽ ſpectat confirmatio, põt ingrere: vt extra de elec.c.ij. Ad qđ facit s.de defen.ciu.l.defenſores. & in auth.de defen.ciu.§.interim.† Secũdũ ſecũdã lecturã hoc dicit. Partes poſſunt petere à iudice vt confirmeť cõtract⁹ ab eis factus, licet eorũ cõſenſus ſufficiat: & ad hoc faciẽdũ iudex teneť.h.d. ¶Et not.hũc caſum, q nõ reperiť alibi, nec vnquã vi
2 di niſi mõ. Ex qua lectura not†. ꝙ partes põt petere à iudice cõfirmari cõtractũ, de quo plenè ꝑ Inn.extra, de cõfir.vti.vel inuti.c.de cõfirmatiõib⁹.& ibi vř tenere, ꝙ in cõtractibus iuris gẽtiũ hoc nõ ſit neceſſe. In alijs aũt cõtractib⁹ ciuilib⁹ ſic. Mihi aũt vř ꝙ in oĩbus caſibus, in q̃bus dubitať an qs poſsit cõtractũ petere infringi, ꝙ põt pars petere cõfirmari: ſicut dicim⁹ ĩ ſnĩa, quã qs põt petere cõfirmari: vt d.c.de cõfirmatiõib⁹.de cõfir.vti.vř inuti. Dixi plenè ĩ l.ſi expreſsim.ff.de app. Pro hoc eſt caſus hic, et in l.Iulian⁹.§.ſi qs colludẽte.ff.de act.emp. Pro hoc optimè facit c.ſi.extra, de trãſa.vbi petiť trãſactio & ſimiles cõtract⁹ cõfirmari.hoc aũt ſuggerit æquitas. Quid eñ ſi timeo ne altera pars, ꝓpter aliquã cauſam petat cõtractũ reſcindi: vt propter deceptionẽ & ſimilia: quare nõ licet mihi petere cõfirmari? Certè nõ video quare non liceat. Hæc aũt requirerẽt altiorẽ indaginẽ.tene mẽti quæ dicta ſũt.
☞Bar.|☞Et ſic vř velle Bar.ꝙ vbi interuenit decretũ in trãſactione, trãſactio illa nõ poſsit reſcindi. Sed an hoc caſu locum habeat l.ij.s.de reſcin.vẽ. Bar.ibi in ij.col.in ver.quæro vtrũ hæc lex etiã tenet quãtũ ad rei valorẽ nõ habet locũ illa lex. ſed quãtũ ad æſtimationẽ illius dubij euẽtus litis. Et hoc idẽ firmat Bal.in l.ordo.de excep.rei iud.ſed cõtra.Bar.do.Flo. in d.l.ij.alleg.tex.l.ꝙ ſi deferẽte.ff.de dolo.& l.ſi qs ſupſtite. eo.ti.& hoc etiã cõtra Bar.tenet Inn.in c.cũ cauſam.de emp. & vẽ.ꝙ imò d.l.ij.habet locũ in trãſactione quãtũ ad rei valorẽ: imò nullo mõ habet locũ ſecũdũ Bal.in d.l. ordo, q indiſtinctè cõtra Bar.tenet. & do.Flo.ꝑ dicta iura.adde Bar.ĩ l. ſi qs cũ aliter.de ver.ob.vide do. Alex. de Imo.in ſuo cõſil. lxiiij.in noua.eo.vbi cõcludit d.l.ij.nõ habere locũ in cõtractu tranſactionis.& ibi multos & infinitos doctores alleg. In ea. in ver.quid enim. De hoc tamen Bal.in c.j.de cõtrouer.inueſti.& in l.nam ita diuus.de adop.gl.& Ang.in l.de pupillo. §.qui operas.de oper.no.nun. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Seruire per ſubſtitutum quando quis poſsit.
2 Seruiens per ſubſtitutum tenetur periculo ſuo.

NVllus. Nõ põt qs ſeruire per ſubſtitutũ, niſi ad hoc vt habeat priuilegiũ, vel ſit illuſtris.h.d.
1 ¶†No.ꝙ nõ põt qs ſeruire ꝑ ſubſtitutũ[a]: de quo no.
ꝑ gl.in l.quiſquis.la j.s.de epi.& cle.ff.de ver.obl. l. cõtinu⁹. §.ſi ab eo.facit l.inter artifices.ff.de ſo.et qđ ibi dixi.
2 **Additio.** In tex.ibi: ꝑiculo.† No.qđ vbi qs põt ſeruire ꝑ ſubſtitutũ, ſemꝑ debet ſubſtituere periculo ſuarũ facultatũ. Adde qđ no j.e.l.neminẽ.&.ff.de admi.tut.l.de
☞creto. Ang.|☞Bal hic dicit ꝑ hũc text.ꝙ executor alicuius vltimæ voluntatis relictus in teſtamẽto nõ poteſt executionẽ alteri cõmittere, niſi eſſet perſona illuſtris: puta epiſcopus vel cardinalis, ſecundũ eum.facit quod ſcripſi in l.pe.de prĩſc. agen.in rebus. Alex.

a ¶Subſtitutũ. Sed qd de doctore an poſsit ꝑ ſubſtitutum legere inuitis illis, quibus operas ſuas locauit, vide Felin. in c.j.de ſum. Tri.circa me. ij.col. Itẽ quid vbi ſit electa induſtria perſonæ, an quis poſsit ꝑ aliũ expedire. vide per eũ in c.vno delegatorũ. in ſi.iij.col.de offi. delega.
¶Tu vide de hoc plenè ꝑ Ant.Cor. ſin.ſuis in ver. ſubſtitutus.incip. volens ſeruire ꝑ ſubſtitutum.

SVMMARIVM.

1 ☞Ciuitas Peruſina non ſubeſt eccleſiæ, nec Imperio.
2 Lex ſpecialis poteſt fieri in fauorem certæ perſonæ: ita ꝙ locum non habeat in alijs.
Itẽ ĩ odiũ niſi talis eẽt cõtra cõtractũ ꝑ rẽpublicã celebratũ.

NEque. Ad euidẽtia ſcias ꝙ filij natiañ dignitatẽ nõ excuſantur à curia.ar.l.ſi.j.eod. Fallit hic in Dorotheo & Ireneo.vt hic eſt caſus: & h.d. lex, quæ dicit ꝙ filij, q nõ ſequunť patris cõditionẽ, ſequuntur matris conditionem, nõ habet locũ in filijs, in quibus hoc ſpeciali priuilegio cõcediť.h.d. Facit hæc lex ꝙ ci
1 uitas Peruſina non ſubſit eccleſiæ nec Imperio.† Et ſi dicas, quicquid nõ ſubeſt Imperio, eſt ſub eccleſia: cõcedo, niſi ciuitas aliqua non ſubſit eccleſiæ ex priuilegio conceſſo: ſed ciuitas Peruſina eſt hmõi: nã Imperator donauit eam eccleſiæ, ſeu permutauit cũ ea: & ex priuilegio eccleſiæ liberauit eã. Bart.
2 **Additio.** †No.in iſto prin.ꝙ in fauorẽ certæ perſonæ põt fieri lex ſpecialis, ſingularis, ita ꝙ non habeat locum in alijs. Concordat.j.eo.l.Doctitij.& etiam in odium videť ꝙ poſsit fieri ad vtilitatẽ Reipublicæ.l. vẽditor.§. ſi conſtat.ff.cõia prędio.& ibi plenè ꝑ Cy.in addi.ſuis.niſi talis lex eſſet cõtra contractũ celebratũ ꝑ Rẽpublicã cum priuato: q̃a tunc cũm reſpublica ſit obligata priuato, non poteſt ipſamet ſuam obligationem diſſoluere per ſuam legem: vt l. quod ſemel.ff.de decre.ab ordi.fac.& ibi per doct. Ang.

SI ille. Duo dicit: qui eſt obligatus curiæ ratione originis, eã declinare non põt: & ſi curia nõ moleſtauerit patrẽ, filiũ moleſtare non poterit.h.d. No.ꝙ ſi pater alicuius habitauerit in aliqua villa, & ipſe non fuerit vocatus ad munera, ꝙ filij eius inquietari
☞nõ poſſunt.h.d.Bar.|☞Dicit Ang.in l.ij.C.de ijs q latrones. ꝙ ex iſto tex.& d.l.ij.ſunt aſſumpta illa verba, quæ ponũtur in ſentẽtijs maleficiorũ, dum dicit, ſub examine dñi Poteſtatis iudicis maleficiorũ. de quibus per eũdẽ Ang.in.§. omnes vero maleficiorũ.in aut.de litigioſis.vbi dixit, ꝙ per talia verba diciť iudex maleficiorũ etiã cõſenſiſſe ſententiæ, in tantũ ꝙ ſi quid mali acciderет, ipſe etiã tenereť in ſyndicatu. de quo per Are.latè in ſua practica maleficiorũ.in verbo, de conſenſu omnium.& in ver.ſub examine domini. Alex.

DOctitii. Primò concedit priuilegium doctitio. Secundò dicit ꝙ illuſtris dignitas liberat quem à curia. Bar.
1 ☞Seruiẽs ꝑ ſubſtitutũ hoc facit periculo ſuarũ fortunarum.

NEminem. Primò ponit certas dignitates, quę non liberant à curia. Secũdò indulget priuilegium, vt poſsit quis ſeruire per ſubſtitutum. Tertiò dicit ꝙ non habet locum in his qui habent dignitatẽ antè Imperatorẽ conditorem præſentis legis. Quartò ponit quaſdã dignitates quæ omnino liberant à curia. Secũda ibi: ne tñ. Tertia ibi: eos verò. Quarta ibi: hos aũt.
1 ¶†No.ĩ ver.ne tñ.ꝙ eo caſu quo qs põt ſeruire ꝑ ſubſtitutũ, hoc debet facere periculo fortunarũ ſuarũ.facit.ff.de adm.tuto.l.decreto. ¶Nota ꝙ hæc lex determinatur per ſequentẽ.

SVMMARIVM.

1 ☞Lex facta in priuilegium alicuius, ſtatim incipit habere effectum.

DIuę. Primò repetit verba præcedentis conſtitutionis ad literã. Secũdò eã determinat. Secũda i-
1 bi: is eñ. ¶†No.ex iſto ſi.ꝙ licet regulariter conſtitutio noua nõ ſumat effectum, niſi poſt duos mẽſes: vt in auth.vt factę no.cõſtitutiones.tñ ſi lex eſt lata in priuilegiũ alicuius, ſtatim incipit habere effectũ.h.d.in l.j.s.de ſumma Trinita.& fide ca.in l.oẽs populi ff.de iuſt.& iur.in q.quã
☞feci, à quo tpe ligẽt ſtatuta.|☞Per iſtũ tex.Bar.ĩ l.omnes populi.in q.v.q.principalis infert, ꝙ ſi ſtatutũ dat prẽmiũ capiẽti bãnitũ, capiens habebit præmiũ, etiã ſi ignoret de ſtatuto: quia vbi ſtatutũ cõfert cõmodũ, ſtatim operatur effectũ ſuũ: & prodeſt etiam ignoranti: vt hic.qđ intelligit verũ, ſi ille q capiebat, ſciebat eſſe eũ bannitũ: aliàs nõ videť ſua opera captus.ar.l.ſi is qui.§.quod ſi ſeruus.ff.de acq̃rẽ.re.do.ſed cõtrariũ tenuit Bar.ꝙ præmiũ quæratur ſolũ ſcienti.l.ſin.de cõſt. princi.& l.q abſenti.in prin.ff.de acqui.poſ.pro cui⁹ ſolutione, vide Math.in repe.l.oẽs populi.in ver.x.dicit hoc Bar.vide Bart.& quæ ibi ſcripſi in l.iij.s.de delatoribus. Itẽ per iſtũ text.dicebat Abb.vt refert Ro.in l.ſi quis in graui.§.de his. ff.ad Syll.ꝙ ſtatutũ purè imponẽs pœnã offẽdẽti decurionẽ vel antianum, habet locũ in antiano de proximo remoto. Facit l.ſi.ff.eo.tit.l.fruſtra.C.de ſen.paſ.ſed Ro.in d.§.de ijs. determinat cõtrariũ.cuius opi.videtur ſequi Are.in maleficijs. in verbo, Caium Sempronium.in vlti.col. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Caſus repertus ad aliquid faciendum vltra certos modos ad id inuentos non videtur de illis.

CVrialibus. Primò ponit intentionem conditoris præſentis legis. Secundò ponit ſuũ ſtatutũ connumerando duodecim dignitates quæ liberant à curia. Tertiò remouet omnes alios modos, per quos contingebat liberatio. Secunda ibi: ſi quis.
1 Tertia ibi: ex quo autẽ. ¶†Not.ꝙ quandocũq; ſunt certi modi ad aliquid agendum vel tollendũ, caſus vltra dictos modos

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſdos repertus nõ videtur de illis, vt hic, arg ff. de his qui ſunt
ſui vel alie. iur. l. patre furioſo. dic vt ibi dixi. Bar.

Si ſeruus aut libertus ad decurionatum aſpirauerit. *Rubrica.*

LEX I.

SI libertus. Libertus qñ habet ius annulorũ aureorum, nec eſt reſtitutus natalibus cũ pena remouetur à curia. h. d.
Dicit gl. ꝙ hęc l. hodie corrigitur, cũ ꝑ ſolã manumiſsionem cõſequatur ius annulorũ aureorũ, per authẽ. ſed hodie. ſ. de iure aure. annul.
quę ſumitur auth. vt liberti decętero. in prin. Bar.

SVMMARIVM.

1 Tabellionatus officium non eſt dignitas.
Tabellio curiæ principis dicitur habere dignitatem.
2 Diſpenſare ſuper defectu perſonę electi quando quis præſumatur.
3 Iudex quando poſsit ſe excuſare allegando infamiam.
4 Fama publica dat iuſtam cauſam credendi.

LEX II.

PRæſes. Si ſeruus ſcienter patitur ſe ad dignitatem vocari, remouebitur, & punitur. ſi
aũt ignoranter, reuocabitur tantum. h. d. Opp. j. ſ. q
mili. non poſ. l. pe. & fi. Solu. hæc lex determinatur per illã,
ſi fuit ſciens intra xxx. dies. Opp. j. de tab. l. generali. Sol. pręd
dicta loquitur qñ non ad dignitatẽ vocatur: ſed quando ad mu
1 nus, ſeu ad officiũ. Ita dicit gl. † & ſic tenet ꝙ officiũ tabellio
a natus non eſt dignitas[a] tene mẽti. Idem no. in d. l. pe. & fi qđ
eſt verum. arg. ſ. ti. j. l. vniuerſos. niſi eſſet tabellio curię principis. arg. ſ. ti. j. nec Dorotheum. et ſ. de man. princip. leg. j.
Vide aliquid per Bar. de tabular. l. fi. & per Bar. in l. eandẽ. ad. l. Iul repe. Adde ꝙ dicitur officium, non dignitas: vt
eſt tex. in c. ſicut. ne cleri. vel mona. & in c. vt officiũ. in § ad
cõſcribendas. de hęre. li. vj. Sed fallit caſu hic per Bar. poſito.
& ideo dicit Ang. no. in conſ. xxxij. ꝙ ſtatutũ requirẽs ꝓmotũ ad officiũ debere ſoluere gabellã, cõprehendit etiã tabellionẽ: & ideo tenebitur ſoluere gabellã: qđ nõ ꝓcederet tñ in tabellione principis, per notata per Bar. hic. Et adde ꝙ officiũ
notariatus eſt ars. l. medicos. j. de profeſ. & medi. vbi ſciẽtia legalis eſt magiſterium. dixi poſt Bar. in l. ij. in vlt. col. ad. l. Iu.
repe. In ea. l. in ver. ex quo no. adde Bar. & Ang. in l. quidam
conſulebant. de re iu. ſi diſpẽſans eum ꝓmouit. Secus ſi aliũ
actum faceret, ꝙ nõ videtur inhabilem diſpenſare, ſecundũ
Imo. ibi. per cle. fi. de ſen. excõ. Adde Ang. in l. libertus aduerſarij. ff. de in ius vo. per illum text. vide Imo. in d. l. qdã. in vij.
col. adde Bal. in l. imperialis. § ſi miles. C. de nup. per illũ tex.
vbi dixit, ſi Papa ꝓmouet ſpuriũ in epiſcopum ex certa ſciẽtia, videtur eũ legitimare, per tex. ĩ d. l. quidam. & in l. Barbarius. in v. col. In ea. l. in ver. & per hanc l. adde qđ dicendo ſe ĩfamẽ, nõ excuſatur, Imo. in l. quidam cõſulebãt. ſ. alleg. In ea.
ver. item no. & ideo ſolent dicere teſtes eſſe famam de teſtificatis per eos. de quo in d. l. ſi mater. ne de ſtatu defunc. & in c. illud. & ibi no. de præſum. & l. de minore. in fi. de quęſt. Alexã.
Opp. ꝙ ex dignitate efficiatur liber. l. Barbarius. ff. de offi. p̃to. So. ibi loquitur in populo Romano. qui potuiſſet facere ſi
ſciuiſſet. hic verò erat electus ab ordine decurionũ qui nõ põt
2 facere liberum ¶ † Ex quo no. quòd qñ defectus eſt in perſona electa, talis ſuper quo eligens poterat diſpenſare, præſumitur diſpẽſare, ſi ſcit: vt l. quidam cõſulebãt. ff. de re iu. no.
ſ. de nup. l. imperiales. vel ſi eſt veriſimile ꝙ diſpẽſator ſciret,
vt l. Barbarius. præalleg. Si autem diſpenſare non poterat, vitiatur electio, vt hic. Bar.

Additio. De hoc dic vt per Inno. in ca. veniens. de fi. preſby. & per Bar. in l. quidã cõſulebãt. ff. de re iud.
Facit qđ no. gl. & doc. ĩ l. fi. ſ. ſi cõtra ius vel vti pu. & vide q̃
no. gl. & Io. An. in c. ij. de ſchiſ. & in c. j. de æta. & qua. in vj.
& qđ not. in c. nihil. de ele. & qđ no. in gl. in c. ſtatutũ. de reſcri. in vj. & text. in l. item Vlpianus. ff. de excu. tu. & Pe. de
Anc. in cle. j. de præben. in vj. & gl. in c. ſtatutum. in princip.
in ver. canonici. & gl. in ver. literarum. de reſcri. lib. vj. ꝑ Ange. & Imo. in d. l. quidam conſulebant. Alex.

Additio. Adde ꝙ ſi ſciuiſſet ipſum ſeruum, veriſimile eſt
ꝙ ei libertatẽ donaſſet, ex quo vocauit eũ ad di-
3 gnitatẽ. Ange. ¶ † Et ꝑ hãc legẽ põt reprobari opi. Inn. q̃ dicit ꝙ iudex non poteſt ſe excuſare allegãdo infamiã, niſi opponatur ab alio, ꝑ l. nec infames. ſ. tit. j. & hoc no. ĩ c. ſciſcitatus.
extra de reſcr. Vñ. vides ꝙ iſte punitur, ſi patiatur ſe eligi indignũ. debet eñ manifeſtare cõditionẽ ſuã. Tex. eſt vnà cũ gl.
ff. de ꝗ mi. l. q̃ cũ vno. § ij. & iij. Nec ob. l. nec infames. quia dico ꝙ ĩfamia nõ eſt ĩmunitas. nõ eñ põt dicere, debeo eſſe immunis, qa ſum infamis: ſed debeo dicere, nõ poſſũ eſſe iudex,
qa ſum infamis. & hoc eſt verũ, ſi ei⁹ infamia eſt cognita per
aliũ: qa fuit cõdẽnatus. aliàs nõ debet ſuã turpitudinẽ manifeſtare: vt l. et elegãter. § j ff. de pig act. & l. q iuraſſe § ſi pa-
4 ter. ff. de iureiur. & ibi dixi. ¶ † Itẽ no. ꝙ iuſta cauſa credẽdi eſt
fama publica. qđ facit ad multa, & maximè ſi accuſator non
probat maleficiũ. re⁹ verò ꝓbat ſe nõ cõmiſiſſe maleficiũ: &
publica fama erat ꝙ ille cõmiſerat maleficiũ ꝙ excuſatur à calumnia & falſitate: qđ eſt verũ niſi tpe accuſatiõis eſſet publica
fama in cõtrariũ: nã tũc ſequens fama tollit effectũ primæ: vt
l. ij. § j. ff. qs or. in bon. poſ. & facit l. ſi ff. de hęre. inſti. Et hoc
vult dicere tex. hic dũ dicit, habetur &c. itelligitur tũc cũ fuit electus. facit. ſ. de teſt. l. j. & no gl. hic in fi. hęc oĩa tene mẽti. Bar.

De prædijs decurionum ſine decreto non alienandis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 In Italia cõſiliarij & decuriones vendunt res ſuas liberè.
2 Decretum quando petitur interponi, debent cauſæ ſigillatim exprimi, & ſolenniter probari. & nu. 3.
4 Decretum iudicis interpoſitum in contractu venditionis ꝙ tollat remedium l. ij. de reſcin. vendi. Item tollit exceptionẽ doli vel metus.
5 Occultè dicitur fieri quod fit ſine decreto, quando decretum eſt neceſſarium.
6 Emptor ex contractu nullo non lucratur fructus.

LEX I.

SI quis. Decuriones nõ poſſunt vẽdere bona immobilia ſine decreto: aliàs nõ valet venditio, & emptor perdit pretium, & reſtituit rem
cum fructibus. h. d. Ante omnia ſciendũ eſt ꝙ i-
1 ſtas leges vſus non approbauit. † In Italia enim b
decuriones & conſiliarij vendũt res ſuas liberè, prout eis pla-
2 cet. Dicit tñ gl. not. ꝙ † qñ petitur interponi decretũ, debent
cauſæ ſigillatim exprimi, vt hic, & l. magis puto. §. non paſſim. ff. de rebus eorum.

Additio. Vide de hoc Bald. in c. j. in princ. iij. col. qui feudare poſ. & qđ not. in l. quicũꝗ. § fi. de publ. A-
3 lex. ¶ † Itẽ nota ꝙ dictæ cauſæ debent ſolẽniter probari: alĩs
non tenet decretũ: vt l. j. § hæc verba. ff. ne vis fiat ei. & l. cũ
vero. § ſubuentum de fideicõ. lib. iſtã l. alleg. Bal. in l. fi. ĩ c
octauo contrario. C. de edic. diui ꝙ proteſtatio iudicialis ſemper debet continere cauſam. aliàs non valet. vide ibi ꝑ eũ, & q̃
habentur in l. non ſolũ. § morte. ff. de ope. noui nun. Alex.
4 ¶ † Itẽ nota ꝙ decretũ operatur ne quis poſsit conqueri de deceptione vltra dimidiã iuſti pretij, vt hic in tex. no. ibi: vt nec
immoderat⁹ vẽditor, nec emptor cui⁹ ſit cõditiõis inueniatur
iniuſtus. & ad hoc eſt neceſſaria cõfirmatio iudicis, vt habuiſtis in l. ſi qs ſpõtaneos. ſ. tit. ij. ¶ Item operatur decretũ vt qs
b non poſsit de dolo vel metu conqueri[b], vt hic. ¶ Item ſi fiat
c in præſentia conſanguineorũ, vel amicorũ[c]. l. tranſactionẽ.
ſ. de tranſac. & l. non eſt veriſimile. ff. quod met. cauſa. Bar.

Additio. Videtur gl. in cõtrariũ in l. ſi qdẽ. de prædi. mi.
vide ibi Bar. niſi dicas ꝙ ibi erat minor: & ſic illud decretũ non cõfirmabat cõtractũ: ſed certè etiã hic ad validitatẽ cõtractus requiritur autoritas iudicis: & vide do. M. ĩ
l. pacta nouiſsima. C. de pact. & vide Bar. & Bal. in l. j. C. de p̃ſcrip. xxx. an. An aũt hoc ſit verũ, ſi non admittatur probatio in contrariũ, Io. de Imo. & Moder. in l. ſi quis cũ aliter. de
ver. obli. tenẽt q admittatur, iuxta materiã l. ſiue poſsidetis. de
proba. qđ tñ latius proſequere in d. l. ſi qs cũ aliter. de ver.
ob. Alex. Adde Spec. in ti. de emp. & vẽ. § nunc dicendũ
reſtat. ver. & breuiter ſcias. vbi dicit ꝙ ſemper præſumitur pro
decreto iudicis qđ oĩa reqſita interuenerint. qđ voluit etiã
Bal. in l. cũ ij. § prætor. ff. de trãſac. & l. quęcũꝗ. § fi. de publ.
& l. nõ aliter. de adop. & in l. quæcunque. C. de bo. quæ lib. et
in l. fi. de prædijs mi. Facit ad hoc l. ab ea parte. de ꝓba. & c. ĩ
pñtia. extra e. Bal. in l. cũ te. de ꝓba. & l. j. § qđ obſeruari. de
iur. cal. in v. col. ĩ ver. q̃ro de iſta q. vide in cõſi. dñi Alex. nu.
iij. in ix. col. In verſi. no. pulchram limitationẽ ad l. ij. C. de reſcin. vẽ. Sed cõtra hãc põt adduci text. ĩ l. ſi qdẽ. C. de p̃di. mi.
vbi minor reſtituitur aduerſus cõtractũ ſuũ cũ decreto. Sed fortè põt rñderi ſecũdũ qđ dicit gl. in l. ait p̃tor. § qđ tñ. ff. de mino. videlicet ꝙ text. d. l. ſi qdẽ. loquitur ĩ vẽditione neceſſaria,
puta ex cã rei iudicatæ: ideo nimirũ ſi facili⁹ reſtituitur minor.
Sec⁹ aũt in vẽditiõe volũtaria: in qua ſi iudicis autoritas interuenit, nõ reſtituitur. cogita de rõne diuerſitatis. adde ĩ eo qđ
dicit hic Bar. Bal. ĩ l. trãſac. C. de trãſac. & cũ opi. Bar. hic trãſit do. Abb. ĩ c. dilecti. ad fi. de ęp. & vendi. ſed Bal. tenet con-

a ¶ Nõ eſt dignitas. Adde Bart. in ſuo conſi. inci. ſer Ioãnes de caſt. Durãti. et in cõſil. clxxiiij. Alex. Loſçus.

b ¶ Conqueri. Adde Bal. ĩ l. iubem⁹. j. co. C. ad Treb. et Pau. de ca. in cõſi. lxx. et And. Barb. in ſuo cõſi. incip. primo die, &c. qđ eſt poſt conſi. Alexan. lij. iiij. parte.

c ¶ Idẽ ſi fiat in præſentia conſanguineorũ vel amicorũ. Adde an decretũ iudicis, de quo hic ſuppleat cõſenſum conſanguinei vel amicorũ ꝑ ſtatutũ requiſitũ. qñ nolunt conſentire. vide Bal. in ru. ſ. de cõtrahẽ. emp. qõ. xxiiij. Et qd ſi per ſtatutũ requireretur conſenſus & decretum iudicis, not. idẽ in. l. ſi furioſi. ſ. de nup. & Ant. Cor. ſingu. ſuis, in verſi. conſenſus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tra Bar.in l.ij.C.de reſcin.ven.in lect.& repe.& Imo.& Ro.i
l.ſi quis cũ aliter.& do.Abb in cnõ iã.de emp.& ven. tenẽt
etiã cõtra Bar quia licet decretũ excludat præſumptionẽ de
ceptionis:non tñ excludit ꝓbationẽ i cõtrariũ,ſicut in mino
re vendente cũ decreto,tñ audiſ in reſtitutione.ff.l.ſi prędiũ.
& l.magis puto.§.pe.de rebus eorũ.Ad idẽ ſecũdũ do.Abb.
in c.j.de reb.eccle.nõ alie.in vj.cum opi.Bar.trãſit etiã Ang.
5 hic.Alex.¶†Itẽ nota ꝙ occultè dicitur fieri,qñ aliquid fit ſi
ne decreto,quando decretum eſt neceſſarium, vt habuiſti ſ.
de his qui ex pu.ratio.l.ij.& ibi dixi.

a Additio. Quid dicaſ occultũ, vide per Bal. in l.ea qdẽ[a].
de accu.& ibi dixi.Et ad Bar.adde eundem in l.
ſciãt.ſ.de his qui ex pu.ratio.& tenet gl.in c.fi.in ver.clande
ſtinè.de cland.deſpõ.per Ang.in l.in tacitis.in prin.de leg.j.
per Bar.in l.nõ intelligiſ.in §.tacita.de iur.fiſ.per Bar.in l.pu
6 pillus.§.fi.de auto.tu Alex.¶†Item nota ꝙ vbi contractus
eſt nullus,emptor nõ lucratur fructus,vt habuiſti ſ.de fide i-
ſtru.& iure haſtæ fiſ.l.j.in fi.& quod ibi dixi.Bar.

a ¶In l. ea quidem. Adde quæ ibi habenſ per Sal.et qđ per Felin.in c.porro.de ſent.excõ.et in c.conſuluit. ad fi.de offi.dele.

Additio. Hoc verũ de extãtibus,vt hic.An autem tenea
tur de conſumptis,dic vt leg.ſi fundum.ſ.de rei
vend.Ang.

SVMMARIVM.

1 ☞Caſus,in quibus neceſſe eſt decretum interponere.
2 Debitor ciuitatis poteſt eius curatori ſoluere,& ſoluendo li-
beratur.
3 Procurator conſtitutus ad exhibendum non poteſt confitẽ-
do liberare debitorem.
4 Confeſſio procuratoris,qui confitendo liberat debitorem,
licet non præiudicet domino:tamen præiudicat confitenti.

LEX II.

NEc venditio. Venditio rerũ & liberatio debitorũ ad curiã pertinẽtiũ,nõ debet fieri ſine decreto curiæ:& quicquid redigitur, debet reuolui ad curiã:& eodẽ modo debẽt fieri locatiões ¶Scire debes ꝙ lex præcedẽs & ſequẽs loquũtur de vẽditione rerũ curialiũ:hæc lex loquiſ de vẽditione rerũ ipſi⁹ curiæ,hoc eſt totius collegij Hoc præmiſſo caſus eſt clarus.Gloſ.j.facit multas remiſsiones,quam not ſ.qualiter vendantur res curiæ & res eccleſiæ,& ſimilium locorum.Bar.

1 Additio. †Nota ex iſta gl.oẽs,in quibus eſt neceſſe decre
tũ interponi,cũ eorum res venduntur.Itẽ adde
aliũ.ſ.minorẽ,cuius res ſine decreto non alienantur.C.de prę
di.mi.per totũ.niſi in caſibus quando decreto opus non eſt.
2 ¶†In eadẽ ibi,ſed Pla.no.iſtã opi.Pla.ꝙ licet curatori ciuita
tis poſsit ſolui & ſolutionẽ recipiẽdo liberet debitorẽ: tamẽ
tunc eſt neceſſe ꝙ decretũ iudicis interueniat,per hanc legẽ.
3 De quo per doc.in l.ciuitas.ff.ſi cer.pe.†Et per hoc dico ꝙ ꝓ
curator conſtitutus ad exigendũ nõ poteſt cõfitendo libera-
re debitorẽ dñi,niſi fortè decretũ iudicis interueniat, vt hic.
4 vnde ſemper ſis cautus,vt decretũ facias interponi.†Et licet
in præiudiciũ fiſci vel dñi talis confeſsio nihil opereſ:tñ ope
ratur in præiudiciũ cõfitẽtis.ſ.de cõueni.fi.de.l.ij.& le.iij. &
ibi dixi.ſ.de fide inſtru.& iure ha.fiſ.& ſ.ne fiſ.rem quã vẽ.
euincat.l.j.facit qđ no.ff.de pub.l.ſi §.ſi qs profeſſus. Ang.

SVMMARIVM.

1 ☞Verbũ vẽditio,in caſu huius.l.ſtrictè accipiſ,et eſt ſpãle.
2 Pretium propriè adaptatur ad contractum venditionis.
3 Requirentia cauſæ cognitionem delegari non poſſunt.
4 Inſtrumenta quæ celebrantur per concilium ciuitatis,debẽt
dicere,conuocato concilio ad ſonum campanæ &c. in quo
fuerunt omnes vel maior pars.
5 Sententia iudicis requiritur in confirmatione venditionis.
Confirmare eſt decretum interponere.

LEX III.

CVriales. Decuriones nõ poſſunt vẽdere ſine decreto:alios autẽ cõtractus nõ prohibẽtur celebrare:& decretũ non poteſt interponi ſine conſenſu maioris partis decurionum.

Additio. Vide per Bart.in l.ij.C.de vſuca.ꝓ emp.& qđ
no.Imo in l filiusfamilias.in §. diui.ff.de leg.j.
1 Alex.¶†No.ꝙ verbũ venditionis, hic accipitur ſtrictè.qđ
eſt ſpecialiſsimũ,vt dicit glo.aliàs ſecus:vt l.ſtatuliberi à cæ-
2 teris.§.fi.de ſtatuliber.¶No.ꝙ†verbũ pretiũ,propriè ad cõ
tractũ emptiõis referſ.cõtra in l.ij.§.j.ff.de cõtrahen. emp.&
qđ nota in l.j.§.pe ff.de ſuperfi.qđ tñ examina vt dixi ple-
nè in q.quã diſputaui,quæ incipit,publicanus quidam &c.
☞☞Adde ad hoc tex.iuxta fi.ff.de cõtrahen.empt.& adde ꝙ
vbi eſt pretiũ ibi intelligitur eſſe venditio,vt voluit gl.hic in
ver.intelligi.& no.Bal.in l.ſi culpa.ff.de rei vend.vide Bar.i
conſi.incipiẽ.in Chriſti noĩe amen.ſuper primo puncto dico
gabella.Adde tamẽ ꝙ aliquãdo emptio, quæ habet pretium
ponitur pro locatione:& hoc qñ emo aliquid annuatim, vel
ad certũ tempus,ſcđm Bar.in l.cotem.§ qui maximos.in j.co
lum.ff.de publi.& ibi ſcripſi.Itẽ adde not.Bal.in l.q ſe patris.
C.vnde libe.ꝙ vbi princeps recipit pretium pro feudo, & in
reſcripto dicit,indulgemus tale feudũ.præſumitur venditio,
adeo ꝙ nõ poteſt amplius vaſallus feudo priuari. Cui adde in
materia tex.& ibi glo.in l.ſi quis antè ff.de acqui.poſ.vbi ve
rum pretiũ neſum refertur ad venditionẽ,ſed etiam ad loca-
tionẽ adde l.apud Celſum.§.ſed cũ.de doli excep. & in l.do-
tem.ff.de iure do. & ibi dixit Bal. ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ de pre-
tio cuiuslibet rei deducto in cõtractu ſoluatur gabella ꝙ ſta-
tutũ prædictũ reſtringitur ad cõtractũ vẽditionis . Quod ta-
men intellige vt ibi habes per eũ.& ꝙ in dubio, vbi fit men-
tio de pretio,præſumiſ emptio & vẽditio,tenet Bal. in l.Gal
lus.§.& quid ſi tantũ ff.de lib.& poſthu.vbi alleg.gl.in l.illi-
citas.de offi.præſi.niſi eſſet pretij q̃titas parua:quia paruitas
pretij facit præſumi donationẽ,ſcđm eũ per l.j.§ j.in gl.de ſu
perficiebus.vel niſi omnino exprimereſ alia expreſsio tituli,
vt in ceſsione actionis pro aliquo pretio,ſcđm Ioan. And.in
addi.Spec.in tit.de ceſsio.ac.in additiõe quæ incipit , rigoro-
ſum.de quo per Bal.oĩno in l.pro diuerſis. in ij.q. C. manda.
Adde Sali.in l.Caius.de inter.act.vbi dicit ꝙ niſi probeſ cer-
tum pretiũ,nõ eſt probata vẽditio.qđ no.Alex.Quęro circa
ſcđam partẽ quid vult dicere tex.ꝙ ille,qui cõparuit,non de-
bet diſpẽdiũ habere ratione perſonæ vel cauſæ, vel theatralis
liberalitatis?Dicit gl.ꝙ emptores taliũ prædiorũ aliquid con
uenerant dare ad ludũ theatri. Hoc nõ placet : quia ſi cõueni-
ret dare ad ludũ,licitè deberẽt dare:vt l.legatũ.ff.de vſuf.leg.
Alex.¶Dic ergo ꝙ decuriones,quorũ requirebaſ conſenſus,
vel præſes,cuius requirebaſ decretũ,volebãt ab emptore ali-
quid ſolui noĩe eius vel ratiõe perſonæ vel cauſæ vel ad ludũ
theatralẽ:ſicut dicimus ꝙ dño ſoluiſ aliquid, qñ cõſentit em-
phyteutæ:vt l.fi.ſ.de iure emphy . qđ hic Imperator probat.
3 †Quæro quid vult dicere tex.cũ dicit nec ex tabella decretũ
recitari?dicit gl.j.per delegatũ:quia cauſæ quæ cognitionem
deſiderãt,nõ poſſunt delegari:vt l.nec quicq̃. §.vbi decretũ.
ff.de offic.procõſu.ſed recordor me aliter inueniſſe hũc text.
poſitũ in quibuſdã ſcriptis antiq̃s,ſcilicet ꝙ olim cõſueuerũt
vocari decuriones ad ſonum tabellæ , ſicut facit eccleſia in die
Veneris ſancti.Dicit ergo Imperator ꝙ non ſufficit decurio-
nes eſſe vocatos ad ſonũ tabellæ,niſi ſaltẽ duæ partes ſint præ
4 ſentes.†Vnde facit ꝙ nõ ſufficit in inſtrumẽtis, ſi dicaſ cõuo
catis & ordinatis decurionibus ad ſonũ cãpanæ,&c. Sed req̃-
ritur ꝙ dicatur in quo fuerũt oẽs vel maior pars:vt ſ.tit.pro-
xi.l.noiationũ.An autẽ noĩa cõſiliariorũ debent ſcribi,dixi
☞in l.j.ff.de albo ſcribẽ.& ibi vide quę dixi.☞Duæ partes cõ
uocãdorũ requirũtur in collegio vel vniuerſitatis cõuocatio.
adde l.nulli.& ibi gl.& Bal.ff.qđ cuiuſq; vni.& de hoc vide
in l.j.C.de albo ſcri.& Spec.in ti.de ſyndic.in prin. idẽ tenet.
Dicit tñ Ang.ibi ꝙ ſtaſ notario dicẽti interfuiſſe duas par-
tes.allegat Ioan.And.& ibi per eũ in l.fi.de vend. rer. ciui.
Alex.¶Itẽ no.ꝙ ex hac lege daſ materia inueniendi fraudes,
vt poſsint decuriones in fraudem donare , vel permutare . de
qua fraude ſi cõſtaret,non valeret actus ille.ar.l.ſed Iul.§ mu-
tui.ff.ad Mace.Sed qa actus hui⁹ alienationis cõſtare nõ po-
terat,& curiales nimis depauperabantur , facta eſt hodie vna
cõſtitutio,per quã oẽs act⁹ huiuſmodi alienatiõis ſunt prohi
biti fieri ſine decreto:vt i auth de natu.li.cu.de pu.§.cõdẽna.
colla.iiij. quã cõſtitutionẽ quidã libri nõ habẽt . & gloſ.de ea
nõ facit mẽtionẽ:vnde pone hic vnã auth.quã ibi trado p hęc
verba quæ ſequũtur:Hodie vẽditiões ſimplices, & oẽm actũ
alienationũ immobiliũ cõiungentẽ vult noua cõſtitutio de-
5 creto ſubiacere,exceptis donatiõib⁹ propter nuptias. ¶†Itẽ
no.in fi.l.ad confirmandũ venditionẽ præferri ſententiã iu-
dicis.qđ facit ad id quod dixi in l.ſi quis ſpontaneos. ſ.tit.ij.
facit etiam qđ in decreto ponãtur hæc verba.Dictus iudex di
ctam ſententiã cõfirmauit , & ſuã authoritatem interpoſuit.
Cõfirmare enim eſt decretum interponere,vt hic in fi.qđ tene
mẽti.& dictam auth.quilibet veſtrũ ponat in libro ſuo.Bart.

Quando & quibus quarta pars debetur ex bonis decurionum: & de modo diſtributionis eorum. Rubr.

¶De prima parte rubricæ tractatur in l.j.& ij.De ſecũda parte rubricæ tractatur in l fi.& aliquid in l.ij.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Ius optimum dicitur habere qui habet actionem.
Ius bonum,habet exceptionem.
Ius melius.qui habet exceptionem & iudicis officium.

Si decurionum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LEX I.

SI decurionũ. Si extraneus ſuccedit ali-
cui decurioni, debet curia
1 habere quartam h.d.¶† No.de ſignificatiõe
huius verbi,iure optimo. Tunc enim dicitur
quis habere ius optimũ,cũ pro eo proſequen
do habet actionẽ.bonũ aũt ius dicitur habe-
re,cũ quis põt ſe exceptiõe tueri: vt l.quãuis.ſ.de vſur. Me-
lius aũt ius dr̃ habere,q exceptionẽ & iudicis officiũ habet:
vt l.bonæ fidei.ſ.de vſu.& hoc no.ad q.de illo qui in aliã rẽ
trãſtulit,& promiſit facere bonũ ius.melius,vel optimum:ad
quid teneatur.rñſio patet ex prædictis.Barto.

Additio. In lege iſta de ſignificato huius verbi,iure o-
ptimo.tũc em̃ dr̃ qs hr̃e ius optimũ,cũ pro eo ꝓ
ſequendo habet actionẽ.bonũ aũt ius qs hr̃e dr̃,cũ qs põt ſe
exceptiõe tueri:vt l.quãuis.ſ.de vſur.meli⁹ aũt ius qs dr̃ ha-
bere,q exceptionẽ et iudicis offm̃ habet.l.ĩ bonæ fidei.ſ.de v-
ſur.& hæc ad q̃onẽ faciũt de illo,q in aliũ rẽ trãſtulit & pro-
miſit facere ius bonũ,meli⁹ vel optimũ.Nã ad qd teneaẽ, pa
☞tet ex prædictis. Ang.☞Nã ſi promittit bonũ cedere ius,li
beraẽ transferẽdo tale ius,ex quo cõpetat exceptio.Si verò ꝓ
mittat meli⁹,liberaẽ trãsferẽdo ius,ex quo teneaẽ iudicis offi
cio.Si verò promittit cedere optimũ,nõ liberaẽ,niſi cedat a-
ctionẽ efficacẽ.Ita voluit gl.ſing.hic,& Bar.de quo etiã hic ꝑ
Ang.Adde tñ gl.huic ſimilem in l.j.ſ.de vſuris, & qđ no.in
l.ſi fideiuſſor.§.j.in verbo,poſsit.ſ.de pigno.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Verbum particula,intelligitur de quarta.
Partis appellatione venit dimidia.
Pars adiecta parti,facit partem partis.
2 Diuiſio nõ eſt facienda de qualibet re,ne patrimonium cor-
rumpatur.
3 Filius nõ poteſt pro ſua legitima poſſeſsionem rerũ hæredi
tariarum propria autoritate acquirere.& nu.4.
5 Hæres in caſu huius legis facit diuiſionem,aliàs diuiſio fit iu
dicis officio.
6 Electio in diuiſione in caſu huius legis dirimitur ſorte, aliàs
inter priuatos iudex aſsignare poteſt cui vult.
7 Ratio quare expediat à communione recedere.
8 Actio ad exhibẽdũ ꝙ nõ deẽ ꝓ immobilibus:qa de ſe patẽt.
9 Ille cuius intereſt poteſt petere ab eo,qui diuidit põdera vel
hæreditatem,qualiter æſtimet partes.
10 Mobilia non debent patefieri in diuitibus.
11 Tutor non debet dare copiam inuentarij quando ab eo peti
tur:maximè mobilium.& quando.
12 Iuramento hæredis creditur de mobilibus,& rebus minutis
hæreditatis.
13 In diuiſiõe mobiliũ partes debẽt eſſe præſentes.

LEX II.

MEminimus. Curiales debẽt hr̃e quartã extra-
neo ſuccedẽte curiali:nõ tñ de ſin
gulis reb⁹,ſed facta oĩm diuiſione,prout hæc lex
1 exprimit.h.d.vſq; ad §.ad filiorum.¶†No.primò
ꝙ dicit particulam,id eſt,quartã rei,vt dicit gl.j.Idẽ in l.ſi qs
in ſuo.ſ.de inoffi.teſta.vbi appellat minuſculã.qđ procedit
a ea ratiõe:quia appellatiõe partis intelligitur de dimidia:[a] vt
l.nomẽ filiarũ.§.portiõis.ff.de ver.ſig.ſed particula,& ſimi-
lia,diminuũt medietatẽ partis:vt hic.Pro hoc facit ꝙ pars ad
iecta parti facit partem partis:vt l.v.§.ſi plures.ff.de dã.ĩfect.
& ibi dixi.Prædicta vera,niſi ratiõe adiuncti aliud appareat.
2 ¶†Secundò nota ꝙ nõ debet fieri diuiſio cuiuslibet rei,ne pa
trimoniũ corrũpaẽ.ff.de leg.j.l.non amplius.§.ſi.cũ l.ſeq.fa-
3 cit qđ no.ſ.ad l.fal.l.ij.¶†Itẽ not.ꝙ ille,q debet habere quar
tã,nõ põt propria autoritate poſſeſsionẽ ingredi,vt hic, cũ
dicit curiã nõ poſſe ſua autoritate occupare.Sed cõtra hoc op
po.de eo qđ no.in l.nõ dubiũ.ſ.de legatis.vbi licet hæredi v-
niuerſali totũ occupare propria autoritate nemine poſsidẽte:
vt l.cũ hæredes.in prin.ff.de acq.poſ.facit qđ no.in l.ſi.ſ.de
edi.di.Adri.tol.ergo eadẽ rõne ei,cui cõpetit pars bonorũ:
vt l.itẽ veniũt.§.ait ſenatus.de pe.hæred.& l.j.ſi pars hęr.pe.
Sol.illud eſt verũ,qñ alicui eſt debita certa portio rei ſimpli-
citer & indeterminatè ſecus ſi non ſimpl'r & determinatè,vt
hic.Nõ em̃ debet curia habere partẽ cuiuslibet rei:ſed hæres
debet facere diuiſionẽ. Itẽ eſt in electione hæredis vtrũ velit
noĩa apud ſe retinere,data alia parte curiæ,an velit ea cõiter
exigi,vt in verbo,exigẽdi.Ad idẽ qđ dicitur de legatario,q
nõ poteſt licitè occupare legatũ imminẽte.Falcidia:vt ſ.quo
4 rũ leg.l.j.& ff.eo.per totũ.†Ex his puto ꝙ filius pro ſua legi
tima nõ ſoluta nõ poſsit poſſeſsionẽ ſua autoritate occupa-
re:quia non debenẽ ſibi ſimpl'r & indeterminatè in qualibet
re,cum debeaẽ ſibi ære alieno deducto.et ſcieẽ quantũ ſit:iõ
dico ꝙ ſi ingrediatur,nullius partis poſſeſsio ei q̃ritur: quia
ſua legitima incerta eſt rõne loci,quia pro indiuiſo:vt l.Mæ-
uius.§.duobus.ff.de leg.ij.¶Itẽ rõe quoq; quia neſcitur vtrũ
quarta, tertia,vel milleſima pars prædæ ei debeaẽ propter in
certudinẽ æris alieni:vt in l.fideicõmiſsi.ff.de vſur.& l.j.§.
hæc verba.ff.ſi cui plus q̃ per.l.fal.ergo poſſeſsio nõ quæri-
tur.l.iij.§.incertam.& l.locus.ff.de acqui.poſ.

☞Additio. Adde Bal.ĩ l.j.ſi qs in ſuo.de inof.teſt.& qđ no.
Bal.in l.iubem⁹.in j.co.C.ad Tre.Alex.☞Cũ
ſorte dirimiẽ cui⁹ ſit electio,adde Bal.in l.iubem⁹.C.de ſacro
ſan.ecc.& Lud.in ſuis ſingularibus ĩ litera.ſ.no.xxj.in addi.
à cuius fortuna ſortis nõ appellaẽ.Bal.in l.ſi.in princi.C.cõia
de leg.& ibi ponit an ſit peccatũ ſortes apponere. Et dicit ꝙ
nõ.pro quo bona gl.in c.qm̃ Abbas in gl.ij.in ſi.de offi.de-
5 leg.& in c.in noſtra.in gl.j.extra,de teſtib.Alex.¶†Nota ẽt
ꝙ hæres debet diuidere.hoc puto ſpãle:aliàs totũ hoc expe- a
direẽ officio iudicis,ſi ꝑtes nõ cõcordãt:vt d.l.nõ amplius.§.
6 ſi.cũ l.ſeq.de leg.j.& Inſti.de iudi.§.ſi familiæ.¶†Itẽ no.ꝙ
b cuius ſit electio dirimiẽ ſorte[b].hoc põt dici ſpãle hic. In alijs
aũt diuiſionib⁹ inter priuatos iudex põt aſsignare quã partẽ
vult cui vult:vt d.§.ſi familię.nõ tñ debet dare electionẽ mi-
nori:niſi in caſu ſ.de his q ſe deferũt.l.j.j.de met.l.ij.cuius tñ
ſit electio põt in ſorte ponere.ar.l.ſi.ĩ pri.ſ cõia de le.Bar.

Additio. Sed Bal.in l.ſancim⁹.in ij.col.C.de do.tenet ꝙ
p̃feratur habẽs maiorẽ ꝑtẽ;dixi in l.j.ſ.de his q
ſe defe.& in l pe.§.ſimilię mõ.poſt Bal.ſ.eo.tit.de dona. A-
7 lex.¶†No.rõnẽ quare expediat à cõione recedere:qa natu-
rale vitiũ eſt,vt in text.iſta tñ rõ nõ vrget:qa ex hoc minor
c poſſet prouocare ad diuiſionẽ,ſed nõ põt[c]:vt l.ſi pupillorũ.
in prin.ff.de reb.eo.niſi habeat ſociũ vltra cõem modũ rixo
ſum:vt ſ.de ſac.ſan.ecc.l.iubemus.in prin.ibi:prædia diuidũ
☞tur,&c.& ibi ꝑ Cy.☞Expedit inter cõſortes diuidere,& à
cõione recedere.quod no.quia cõmunio cõſueuit excitare di
ſcordias.& ideo ſolet cõcludi ꝙ licet conſortes inſimul ſtete
rint per xxx.annos,nõ ꝑ hoc dr̃ diuiſioni præſcriptũ,ſecũdũ
Bal.in l.ſi.finiũ regund.& not in gl.in l.ſi.C.cõi diui.Itẽ nõ
valet pactũ ꝙ inter cõſortes nõ fiat diuiſio.in l.ſi non ſortẽ.§.
ſi cẽtũ.ff.de cõdi.inde.Itẽ nec valet præceptũ teſtõris ꝙ filij b
ſtẽt in cõione.l.ſi.§.Lucius.de le.ij.& in l.ſed ſi hoc.§.ſi.de cõ
di.& de.ſecũdũ Bar.in l.ſtipulatiões nõ diuidũtur.ff.de ver.
obli.& in l.ſi conuenerit.per illũ tex.pro ſocio.& l.Męuius.
§.in fundo.de le.ij.de quo ꝑ Bar.& Bal.in l.Luci⁹.§.Impera
tor.eo.tit.Dixit tñ gl.no.in l.pe.cõi diui.ꝙ ex quo conſor-
tes ꝑ x.vel xx.annos poſſederũt diuiſim fundũ,diciẽ inducta
diuiſio.Facit l.ſi filius.de pet.hær,ergo eodẽ modo debet eẽ
ecõuerſo ſi ſteterint ꝑ xxx.annos ſimul,vt dicaẽ ĩducta cõmu
nio:tñ qđ ſupra dixi,eſt verũ.nec obſtat gl.in l.pe.qm̃ ceſſat
ratio:quia cõio incitat diſcordias, cũ diuiſio tollat.Pręterea
dicta gloſſa ſecũdũ doct.ibi procedit,qñ tractaẽ de modico p̃
iudicio:aliàs aũt ſi per illã diutinã poſſeſsionẽ induceret ma-
gnũ præiudiciũ cõſorti,nõ haberet locũ glo.illa ſecũdũ eos,
argumẽto.l.diuus.de in integ.reſt.Itẽ in ver.ex hoc ver.vide
8 Bal.ꝓpe ſi.Inſti.de ſuſpec.tut.Alex.¶†No. & in verſi.ſed
vbi.ꝙ res immobiles per ſe patẽt,& ꝓ eis nõ põt agi ad exhi c
bendũ.dicit gl.Ex hoc ſequiẽ ꝙ leges loquẽtes de oblatione
& cõſignatiõe nõ habẽt locũ in rebus immobilibus, vt ſ.de
do.añ nup.dos data.& de vſuris.l.acceptã.& qđ ibi no.ĩ gl.j.
9 ff.ſo ma.l.ſi mora.& ibi gl.¶†Itẽ nota ꝙ ab eo q facit partẽ
alicui⁹ põderis ſeu hæreditatis põt petere is,cuius ĩtereſt,qua
liter æſtimat dictas res, ſeu ꝑtes rerũ:& debet ei dici,vt ĩ hoc
10 ver.ibi:ſub aſpectu.¶†Itẽ not.ex ver.mobilis &c.ꝙ mobi-
lia nõ debet patefieri.Rõ,ne in diuitib⁹ põpa, in pauperibus
11 manifeſteẽ vilitas,vt hic in tex.Ex†hoc ver.dixi,ꝙ qñ à tuto
re petiẽ copia inuẽtarij,nõ debẽt dari in ſcriptis res mobiles.
Caſus eſt hic.de immobilibus vr̃ caſus in cõtrariũ in pręcedẽ
ti ver.Puto tñ ꝙ ẽt de his nõ eſt faciẽda copia.ar.l.ij.ſ.de ali.
pupil.præſ.ſufficit em̃ parti ꝙ deẽ ſibi inuentarij initiũ & fi-
nis:vt ex hoc appareat ꝙ tutor poſsit adminiſtrare.& hæc
pars tuta eſt.ar.l.ij.§.defendi.ff.q.ex cau.ĩ poſ.plus em̃ ſibi nõ
expedit edi de inuentario:vt l.argentari⁹.§.edi.ff.de eden.

Additio. Hoc procedit,qñ tutor nõ redarguitur ꝙ dolo-
ſè omiſerit ponere quędam in inuẽtario.ſed vbi
dolosè redarguiẽ:tũc rerũ immobiliũ ſine dubio copiã facit:
vt hic.¶Qm̃ dãnũ pupilli nõ eſt,quod latere non põt.Mobi
liũ aut nõ facit,ſi tutor paratus eſt iurare ꝙ res, quas in inuẽ-
tario poſuit,ſunt tãtæ æſtimationis:aliàs ſic,ꝑ tex.iſtũ.& ſi
tutor aliqua ponere in inuẽtario ꝑ dolũ omiſerit,nõ põt ad-
miniſtrare.l.tutor qui repertoriũ.ff.de admini.tuto.& l.ſi.ſ.
12 arbit.tutel.Ange.¶†Nota ꝙ hic dicit, iuramento hęredis,
cui eſt credendum in iſtis rebus minutis, & mobilibus, facit

a ¶Dimidia. Adde Bal.in l.ſcimus.in prin.& in §.illud. C.de inoff.teſta.et Car.ĩ cle.ij.§.ij.de æta.& quali.et Feli.ĩ c.paſtoralis.de of.delega.in ij.co.& do.Soci.ĩ cõſi.ccxv.inci.viſa prędicta facta.verſic.nec ob.circa fin.in ij.parte.char.xcj.
¶Adde ad hoc oĩno Ant.Cor.ſing.ſuis,ĩ verſi.ſi pars.incip.licet appellatione partis.vbi li mitat hoc dictum,& ibi vide:qa ſua limitatio eſt multum ſingularis.

b ¶Dirimiẽ ſorte. Adde de hoc per Bal.ĩ l.ſi duobus.in j.not.& ibi iſtũ et Ale.ſ.cõ.de le.et in l.ſi duo.ff.vti poſ.Flo.ĩ l.itinere.ff.de ſer.ruſt.pręd. Spe.in tit.de iudi.§.iiij.verſ.& ſcias. Canoniſtæ in c.ſi.et Panor in c.j.extra de ſortile.& oĩno Feli.ĩ c.capitulum.ad ſi.extra de reſcrip.

c ¶Nõ põt. Sed ab extra quęro,quid ſi minor ſit prouocatus ad diuiſionẽ an poterit tũc diuidere ſine tutore vl' curatore:vide no.per do.Soci.in cõſil.cliiij.incipi viſa et cõſiderata cõtingẽtia facti.verſic.prima ratio eſt.in ij.parte.chart.cliij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quod habemus in l.ſcimus.§.in cõputatione.§.de iure delibe.
& de his qui ad eccle.confu.l.præſenti.ff. ſi cui plus quã p. l.
1 falc.l.diuus.& quod ibi dixi.¶† Nota ex verſi.quod ſi ſępe.
modum diuidendi res mobiles,& ꝙ quando fiunt diuiſiões,
debent eſſe partes pręſentes.quæ omnia tene menti.

SVMMARIVM.

1 ☞Conditio,ſi nupſerit,debet impleri intra triennium poſt
pubertatem.
2 ¶Trebellianica an videatur prohibita per teſtatorem,q voluit ꝙ integra portio deueniret ad talem.

Ad filiorum. Deſcendentes maſculi curiales vel fœminæ nuptæ curialibus,vel extranei curiales
ſuccedant in totũ,non curiales vel curialibus non nuptę quar
tam dare curiæ debent:& cui nubant triennium expectatur.
1 h.d.¶† Nota ꝙ iſta conditio,ſi nupſerit,habet tempus limi
tatum,in quo debet impleri triennium poſt pubertatem.qđ
not.¶Secundò nota caſum mirabilẽ, ſicut in quibuſdã parti
bus ſunt quædam monaſteria habentia magna territoria,et
dant in emphyteuſim poſſeſsiones vſque ad tertiam generationem maſculinam vel fœmininã nubentẽ in territorio mo
naſterij. Hic habe, caſum ꝙ ſpectatur triennium poſt pubertatẽ,an nubat,& cui:qđ nota.

2 **Additio.** †In tex.ibi:integras opes.iſte tex.cõiuncto tex.
j.proxi.ibi:nullaq́ parte, facit ad q. dicit teſtator,inſtituo mihi Titium,& ſi Titius ſine hærede deceſſerit,
integra portio deueniat ad talẽ. modo eſt quæſtio an Titius
inſtitutus poſsit quartã Trebellianicã detrahere? Videtur ꝙ
nõ:quia integritas eſt cõtraria diminutiõi.Itẽ hoc vr̃ probari per iſtũ tex. Nã qñ lex voluit ad filios curialium integras
opes peruenire,ſtatuit ꝙ diminutio non poſſet fieri per,dimi
nutionem quartæ:ita etiã in caſu propoſito. Et ita hoc anno
fuit conſultũ per quoſdã doctores:licet non per hanc legẽ. et
ego dicam,& dicebã contrarium:quia Trebellianica nõ põt
prohiberi,niſi certa forma,vt in authẽ.ſed cũ teſtator. C. ad
l.falc.Cũ ergo illius auth.forma nõ ſit ſeruata.patet ꝙ detractioni locus erit.Hoc probo per l.qui totam.ff.ad Treb. vbi
rogatus reſtituere totam hæreditatẽ, Trebellianicam deducit,per.l.cum virum.C.de fideicom. cũ gl.ſua. vbi rogatus
reſtituere quicquid de hęreditate ad eũ peruenit,detrahit Trebellianicã.Per prædicta patet ꝙ iſta lex nõ obſt.vide l.decẽ.
cum ſua gl.ſi.ff.de fideicom.lib.quæ fortiter determinat iſtã
q.& vide quod dicitur per doct.in l.prætor ait.ff.de no.ope.
nũ.& quod dixi in authen.de hære.& fal.in.§.ſi verò expreſ
☞ſim.Ang.☞Vide Bal.in l.ſancimus.C.de nup. Alexan.

SVMMARIVM.

1 ☞Filius excluſus à quarta per priuilegiũ non obſtat alijs.
Filius,qui eſt fratre minor,non facit partem alijs.
2 Decedẽs cũ filio fratre minore,an videať decedere ſine filijs.
3 Mulier quæ tenetur ad aliqua pſonalia curiæ, videtur curiæ
per maritum ſeruire.

LEX III.

1 **SI quis.** Hæc lex ſeipſam ſummat:iõ non ſummo eã.¶†Ex verſic. nullo obſtaculo,
& nota q filius excluſus à curia p priuilegium
nõ obſtat alijs.Et ꝓ hoc facit ꝙ fili⁹, q eſt frater
minor,q ꝓpter arctitudinẽ regulæ nõ ſuccedit:
vt in c.exiui de paradiſo. extra de ver.ſig.in Cle. nõ ꝓpter
hoc facit partẽ alijs filijs,ſicut illis,qui propter pœnã eximũ
tur:vt l.j. in ſi.ff.de bo.poſ.cõtra tab.& l.ſi necẽ.§.ſi deporta
2 tus.ff.de bo.lib.Per hoc dico ꝙ†ille,qui decedit cũ filio fratre minore,vr̃ decedere ſine filijs,& ſic conditio fideicõmiſsi
ſub illa conditione relicta videť extare.Hoc poſui plenius ĩ
libro Minoricarũ,quem cõpoſui.& Spe.tangit de ſta.mo.in
ver.tertiò quæro.& in ver.quartò quæro.Barto.

Additio. Sed ſalua reuerentia ego credo cõtrariũ ꝓ nũc.
Paria enim ſunt filiũ nõ poſſe ſuccedere,vel nolle ſuccedere.Sed ego video ꝙ ſubſtitutio facta alicui,ſi deceſſerit ſine filijs,euaneſcit ſi deceſsit cũ filio, qui nolit eſſe hæres.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad Treb.Ita ergo euaneſcit,ſi cum
filijs deceſſerit, qui inſucceſsibiles ſunt abſq; ſuo delicto, vt
in caſu propoſito.Nõ obſtat ꝙ filius frater minor habeť pro
mortuo:quia verũ eſt quo ad quædã:naturaliter tñ viuit. Vñ
cũ cõditio fuerit concepta in caſu ſi ſine filijs deceſſerit:& naturaliter ſit verũ filiũ ſupeſſe:patet ꝙ iſta conditio deficit:&
ſic ſubſtituturus nõ admittereť,debet enĩ cõditio ĩ forma ſpecifica impleri:vt.l.Mæuius.& l.hæredi.ff.de cõdi.& demõ.Veniẽt ergo proximiores eius,cui eſt facta ſubſtitutio talis hoc
☞caſu Ang.☞Cõditio,ſi deceſſerit ſine filijs,non dicitur deficere,ſi filius efficiať frater minor. Add. qđ no.Dy. & Bar.
in.l.cũ pater.§.hæredi.in vltimis verbis.de leg.ij.vide Ang.
3 hic tenẽť cõtra Bar.Alex.¶†No.ex ver.ad hoc ſancimus.
ibi:per maritũ eius,&c.ꝙ mulier quæ teneť ad aliqua perſonalia curiæ,videtur ſeruire curiæ per maritum.Barto.

De imponenda lucratiua deſcriptione. Rubr.

¶Vide glo.rubricæ,& eam nota.

SVMMARIVM.

1 ☞Statutum ꝙ de contractu ſoluatur gabella,comprehendit etiam contractus factos inter aſcendentes & deſcendentes.& ibi quando non.
2 Extraneus quis dicatur.
3 Status rei venditæ non mutatur,vbi perſona non mutatur.
4 Vnus ex fratribus,qui accepit ab eccleſia emphyteuſim,põt
alteri fratri rem alienare.
5 Tituli lucratiui qui dicantur.remiſsiuè.
6 Dos & donatio propter nuptias dicuntur tituli lucratiui reſpectu eius,pro quo dantur.
7 Reuocans donationem propter ingratitudinem, nõ dicitur
illam habere ex cauſa lucratiua.
8 Res eccleſiæ aliàs ꝓhibita alienari,ſemel alienata,dicitur effecta alienabilis.
9 Ex primodio tituli poſterior formatur euentus.
10 Decuriones an alienare poſsint ſine decreto.
11 Actus non priuilegiatus ſi cauſatur ab actu priuilegiato, ratione contractus ſumit naturã illius à cuius primordio emanauit.ſecus ſi ſumit primordium ab eo,qui eſt cauſa honoris
inducendi.
12 Maritus,qui lucratur dotem propter adulterium vxoris,nõ
dicitur eam habere ex cauſa lucratiua.
13 Maritus,qui lucratur partẽ dotis vigore ſtatuti vxore decedente,nõ diciť illã habere titulo lucratiuo.

LEX I.

DEſcriptionis. Diuidiť in duas partes. Primò ponit ſummariũ. Secũdò illud declarat.Secunda ibi: vt ſi pater. Secũda ſubdiuidiť quia primò ponit quando relinquitur coniunctis perſonis aſcendẽtibus vel deſcẽdentibus.Secunda quando relinquitur alijs. Tertia declarat
q̃ ſint cauſæ lucratiuæ:& quæ nõ.Quarta ponit quãto tẽpore durat onus ſiliquarũ.Secũda ibi:cæteri. Tertia ibi:lucratiuas.Quarta ibi:res verò.¶Ad euidentiã ſcias ꝙ olim curialis
nõ poterat vẽdere,ſed donare ſic:vt.l.ſi.§.tit.ij.& qñ donabať,
fuit impoſita vna gabella ꝙ ille,qui recipiebat ex donatiõe vel
alio titulo lucratiuo, debebat ſoluere quatuor ſilicas: & iſta eſt
deſcriptio quæ imponitur titulis lucratiuis. Hoc præmiſſo Imperator dicit ꝙ iſta deſcriptio imponiť poſſeſsionibus tñ, non
hoĩbus,i.mãcipijs ſi alienẽtur,nec alijs rebus mobilibus. Itẽ nõ
habet locũ in contractibus,qui fiũt inter aſcẽdentes & deſcẽden
1 tes:in alijs aũt ſic,vt ibi dicit in principio huius legis.¶†Ex
quo not.arg.ꝙ in contractibus inter aſcendentes & deſcendentes non debet ſolui gabella:tñ ſi rectè inſpiciatur,contrariũ innuitur hic.Nã verba gñalia,p quæ talis gabella eſt impoſita,comprehendunt aſcendentes & deſcendentes.ſed Imperator hoc ſtatuẽdo eos liberauit:vt ibi:liberamus.ergo antè tenebanť.ar.de l.decẽ.de ver.obl.

Additio. Vide Ang.& Imo.in.l.in ſuis.ff.de libe.& poſthu.& in l.ſi ſeruo.de hæredib.inſti.& Bar.in l.ſi
☞emãcipata.de iur.& fac.igno.Alex.☞Gabella an ſolui debeat de cõtractibus factis inter aſcendentes & deſcẽdentes:vide Imo.in l.in ſuis.de lib.& poſthu.& ibi Ange. facit qđ habeť in c.paſtoralis.de decimis.vbi dicitur ꝙ licet de omni lucro debeat ſolui decima,nõ tamen ſoluetur de hæreditate patris.adde Ang.in authẽ de nupt.in §.ſi verò expectet. Alex.
¶Et ideo niſi ſtatutum eos exciperet,tenerentur.& ita eſt Peruſij ſtatutũ.Fateor tamen ꝙ ſi gabella eſſet impoſita de eo
quod transfertur titulo lucratiuo tantũ:tunc inter eos nõ haberet locũ,per rationẽ huius legis in fin.quia nõ vr̃ lucrari:
ſed magis vr̃ recipere ſolutionẽ debiti.facit §.de codicil.l. ſi.
2 †Secũdò not.ꝙ licet aliàs diciť,ꝙ oĩs extraneus eſt,q nõ eſt
in pñte:vt l.vnica.§.extraneũ.§.de rei vxo.act. tñ hic dr̃ ex-
☞traneus oĩs q nõ eſt de aſcendẽtibus.☞Nota ꝙ licet aliàs
extraneus tribus modis diciť:primò in materia ſucceſsionum
dr̃ oĩs ille,q nõ eſt de aſcẽdẽtibus vel deſcendẽtibus, ſecũdũ
Bar.hic.& eſt tex.in.l.ſcripto.ff.vñ liberi.& voluit Are.in l.
ex facto.§.ſi qs rogat⁹.ff.ad Treb.Itẽ ſecũdũ l.j.§. extraneũ.
C.de rei vxo.ac.Item dicitur oĩs ille,qui nõ eſt de cognatione:vt l.ſi emancipati.C.de colla.facit l.C.cõmunia vtri.iud.
adde Bar.& ibi dixi in l. ſi domus.§.ſi.ff.de leg.j.& in l.communi diuidũdo.in prin.ff.cõmuni diui.& Bal.in c.j.ver. ſed
pone.quibus modis feu.amitta.Lu.in l.ſtipulationes nõ diui
3 dunť.ff.de ver.ob. Alex.†Itẽ nota ꝙ vbi nõ mutať perſona,
nõ mutať ſtatus rei venditæ.¶Hic videtur caſus talis quæſtionis:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

4 ſtionis.† Duo fratres accipiũt ab eccleſia emphyteuſim: Vel
accepit pater, qui deceſsit duobus filijs relictis. Quæritur an
vnus poſsit alteri alienare partem ſuã. Videtur ꝙ ſic. Nã ra-
tio propter quã non licet alienare, eſt: quia ille, in quem alie-
natur, nõ obligatur eccleſiæ actiõe perſonali: vt. ſ. de iur. em-
phy. l. fi. Sed iſta ratio ceſſat hic: quia alter frater, cui alienaẽ,
eſt æquè obligatus eccleſiæ actione perſonali: ergo licet ſibi
alienare. facit l. voluntas. ſ. de fideicõ. dixi in l. ſi mihi & Ti-
tio. de verb. obli. Gul. de Cug. ponit iſtã quęſtiõnẽ in l. cùm
hi. §. ſi vni. in ij. rñſo. ff. de tranſac. qui tamẽ. §. facit cõtra præ-
5 dicta. Facit qđ no. in. l. frater à fratre. de condi. inde. ¶† Item
nota ex. §. lucratiuas. qui dicãtur tituli lucratiui. De hoc ple-
nè dixi. & ibi glo. in l. apud Celſum. §. de autoris. ff. de doli ex
cep. & ibi ponũtur quædam cauſæ quæ dicunẽ quaſi lucrati-
uæ. ¶† Nota ꝙ dos & donatio propter nuptias nõ dicuntur
6 tituli lucratiui. quod eſt verũ reſpectu accipientis: ſed reſpe-
ctu eius pro quo datur, bene eſt titulus lucratiuus: vt l. fin. §. j.
ff. quæ in frau. credi. & no. in l. Mæuia. ff. ſol. mat. ¶ Itẽ nota
7 ꝙ ſi quis propter ingratitudinẽ reuocat donationem, nõ dici
tur illam retrahere ex cauſa lucratiua. Et ſic repetens rem quã
dedit, ſine nouo contractu nõ dicitur illã habere ex cauſa lu-
cratiua. Materiã autẽ cauſarum lucratiuarũ plenè expoſui in
l. Mçuius. §. duobus. ff. de leg. ij. in repe. quam feci de illo. §. I-
8 tem. † not. ex verſi. res verò. ꝙ res eccleſię quæſemel eſt facta
alienabilis, eſt ſemper alienabilis. Idẽ in omni re prohibita a-
9 lienari. vt l. pater. §. quindecim. ff. de lega. iij. ¶† Not. tex. ibi:
ad primordium tituli: ad id quod quotidie allegatur, quòd à
primordio tituli poſterior formaẽ euẽtus. Itẽ nota ꝙ res quę
ſemel eſt facta emphyteutica, ſemper durat emphyteutica.
10 ¶† Vltimò ſcias ꝙ decuriões poſſunt alienare vel donare ſi
ne decreto. quod eſt hodie correctum ſ. tit. ij. l. fin. per illam au
11 thẽ. quã feci tibi ſignari. ¶† Itẽ nota ex ver. contra quoque.
ꝙ quoties actus nõ priuilegiatus cauſatur ab actu priuilegia
to ratione cõtractus ſumit naturam illius, à cuius primordio
emanauit. ſecus ſi ſumitur primordium ab eo, q eſt cauſa ho-
noris inducendi. Barto.

12 Additio. In ver. ſi verò. in text. ibi: reuertatur ad lucrũ. †
nota ꝙ maritus, qui lucratur dotẽ propter adul
13 terium vxoris, non dicitur eam habere ex cauſa lucratiua. †
Iſte tex. probat apertè ꝙ maritus, qui ex forma ſtatuti lucra-
tur tertiam partem dotis muliere decedente ſine filijs in matri
monio, non dicitur eam habere ex cauſa lucratiua: & ideo nõ
erit neceſſe ꝙ illud lucrum inſinuari faciat: neq; etiam quòd
ſoluat gabellam, quæ ſoluitur pro rebus prouenientibus ad
aliquem ex cauſa lucratiua. Ange.

De præbendo ſalario. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Habens arbitriũ generale non poteſt ſalariũ conſtituere.
2 Bannum factum à Poteſtate, ꝙ qui capiat malefactorem, ha-
beat centum, non valet.

LEX vnica.

1 NVlli ſalarium. Hęc lex ſũmat ſeipſam. † Ex qua nota ꝙ requiri
tur ſpecialis cõceſsio Principis. Et ſic ſi alicui
conceditur arbitrium generale non poteſt e-
ius vigore concedere ſalarium. Sed opp. ff. de
decu. l. decurionibus. & . ff. de decre. ab ord. fa.
l. ambitioſa. Sol. Conſtituere ſalarium medicis, & doctoribus
& ſimilibus poteſt, vt in cõtrario: non autem alijs, niſi ex ſpe
2 ciali cauſa concederetur. † Gul. de Cu. alleg. hanc legẽ: Qui-
dã poteſtas fecit mitti bannũ, ꝙ ſi aliquis capiat talem male-
factorem, habeat centum. quòd tale bannũ nõ valet, niſi fiat
per commune. De hoc dixi in l. j. ff. de iuſti. & iur. facit j. de na
☞ ui. l. cùm nauarchorum. Hic non ſunt alia. ☞ Vide Bar. in l.
iij. j. de nauicularijs. lib. xj. qui ſimpliciter tenet quòd valeat:
licet tamen non valeat, nec detur aliquod præmium capien-
ti: tamen ſi poteſtas fecit ſumptus in capiendo, poteſt repe
tere, ſecundum Bar. in l. j. in fin. prin. de iuſti. & iur. per l. mu-
lier. ff. de capti. Ad quod Bar. & Bal. in. l. fi. C. de ſtatuis & i-
maginibus. Adde ad hoc Bal. in c. dño guerram. in ti. hic fini
tur, lex, deinde incipiunt cõſuetudines feudi. vbi dixit quòd
hoc etiam habet locum in priuata perſona faciente expenſas
in capiendo. & vide in l iij. de nauicularijs. Alex.

Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Habitans ruri, ne voceẽ ad cõſilia, põt reuocari & puniri,

LEX vnica.

CVriales. Omnes curiales reuocantur ad ciuita-
tem & ad curiam: & locus in quo in ru
1 re habitant, publicatur. hoc dicit. ¶† Et no. ꝙ qñ
quis vadit ad habitandũ in rure, ne vocetur ad cõ-
ſilia poteſt reuocari, & puniri. Bart.

De municipibus & originarijs. Rubrica.

¶ Super rubrica quærit gl. differentiam inter municipem &
originarium. Rñdit gloſſ. ꝙ municeps eſt genus, originarius
eſt ſpecies. Idem no. in l. ciues. j. tit. j. & dicam latius ibẽ.

SVMMARIVM.

1 ☞ Idem eſt dicere Florentinus, & natus de Florentia.
2 Ciuitas originis præfertur in muneribus & honoribus.
Forũ ſi quis ſortitur in ciuitate originis & domicilij, ad qđ
ſortiatur. remiſsiuè.

LEX I.

CVm te. In loco originis & incolatus cogi
tur q̄s ſubire munera. h. d. ¶† No.
ex eo quod dicit Bibliũ origine, quod idẽ eſt
dicere Florẽtin⁹ vel Peruſin⁹ & natus de Flo
rẽtia, de Peruſio. qđ declara vt dixi plenè ĩ l.
j. ff. eo. ti. quærit glo. quid ſi in vtraq; ciuitate
voceẽ quis ad munera & honores: quæ ciuitas præferaẽ. dicit
2 gl. † ꝙ ciuitas originis. de quo dic vt dixi j. titu. j. l. ciues. & l.
cũ neque. j. ti. proxi. Sed quæro quo ad quæ ſortitur quis fo-
rum in vtraq; ciuitate. glo. tractat ff. eo. l. aſſumptio. §. fi. & i-
bi plenè dixi. & l. ij. ſ. de iur. om. iud. & ibi Iac. de Are.

SVMMARIVM.

1 ☞ Ratio quare quis ſortiatur forũ ratione manumiſsionis.
2 Verbum ciuis reſpicit ciuitatem.
Verbum Lombardus prouinciam.
3 Ciues eiuſdẽ ciuitatis ꝙ duo eſſe poſſunt, & tamen non erũt
prouinciales.

LEX II.

1 SI vt proponis. Sortitur quis forum ex perſo
na ſui manumiſſoris, licet de
neceſsitate manumiſerit. h. d. † Ratio legis eſt: q̄a ſi
cut ex origine ſortitur q̄s forũ ex perſona eius ex
qua naſcitur, vt j. l. proxi. ita ille, qui manumittit me, videẽ
in mundũ producere ciuiliter: quia antè non erã: vt l. qđ atti
2 net. ff. de reg. iur. meritò ex eius pſona ſortitur q̄s forũ. ¶† Se
cũdò opp. ꝙ hæc dictio ciuis, propriè reſpicit ciuitatẽ. verbũ
autẽ per quod ſignificatur, prouincia eſt. vt dũ dicẽ Lombar
dus, Tuſcus, ſimiles nõ congrũt huic dictioni, ciuis: ſed dicẽ
quædã conditio perſonæ, vt hic, dũ dicitur eius conditionis
&c. Sed ſicut in ciuitate dicitur quis ciuis: ita à prouincia dr̃
3 quis prouincialis: vt l. e prouinciales. ff. de ver. ſig. † & ideo
põt eſſe. ego & tu ſumus ciues eiuſdẽ ciuitatis, & non ſumus
eiuſdẽ prouinciales, vt cõtingit in hac ciuitate Peruſij, quę ha
bet caſtra quæ ſunt in ducatu Spoletano, & ciuitas eſt ĩ Tu-
ſcia: & natus ex iſto caſtro eſt Peruſinus: vt l. q ex vico. ff. eo.
non tamẽ eſt Tuſcus. & hoc plenè declaraui ff. eo. l. j. Sed quę
rit glo. de duabus quæſtionibus. Dic vt in ea. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Filius ſequitur originem patris & aui, non aliorum.
Idem in adoptiuo.
2 Filius nõ ſequitur domiciliũ patris nõ conſtitutum origine.
3 Filius an ſequatur conditionem patris facti ciuis ex conuẽtio
ne remiſsiuè.
4 Natus in aliqua ciuitate qñ ſequaẽ illã originẽ vt propriam.
5 Caſus, quibus filius ſequitur conditionem matris.
6 Filius legitimatus per principem ſequitur patris cõditionẽ.

LEX III.

a FIlios. [a] Filius ſequitur originẽ patris, nõ matris, a Filios. Ad huius
niſi ex alia cauſa ciuitati matris ſit adſtri- text. materiã vide
1 ctus. h. d. † Sed opp. quia ſequiẽ ꝙ qlibet ſit ciuis il do. Alex. de Imo.
lius loci, vnde Adã vel Noe nat⁹ eſt, qui fuerunt in. l. libert⁹. §. fi. ad
patres noſtri qđ eſt abſurdũ. dicit gl. ſequitur originẽ tñ pa- muni. vbi etiã vi-
tris, nõ aliorũ, vt plenè dixi ff. eo. l. aſſumptio. in fi. & verũ de Bal. & Adde
eſt qđ ſequiẽ originẽ patris & aui, nõ aliorũ, vt ibi plenè di- Bal. ĩ l. j. C. de pat.
xi. Sed quærit quid ſit in filio adoptiuo. & dic idẽ vt in glo. qui fi. di. & in. l. ij.
2 ¶† Itẽ quærit glo. vtrũ filius ſequatur patris domiciliũ nõ cõ C. de lib. & eorum
3 ſtitutũ origine. gl. dicit ꝙ nõ. & bene. ¶† Sed hic quæritur lib.
vtrũ quis ſequatur conditionem patris qui eſt ciuis ex cõuẽ-
tione. & de hac q. dixi in l. aſſumptio. ff. eo. in fi. dic vt ibi.
4 ¶† Ad ſecũdũ dictũ opp. ꝙ ſi aliq̄s eſt natus ex origine ma
tris ex aliqua ciuitate, ſequitur illam ciuitatẽ ex origine pro-
pria: vt l. ciues. j. ti. j. Solu. Gloſ. concedit ꝙ illam ſequitur vt
propriam. quod tene menti. ¶ Poſſet tamen dici ꝙ nec pro-
priam ſequitur, ſi ibi fuit natus, vel fortuitu, vel vt moris eſt,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cũm mater ad domũ propriã rediret. Ad hoc ergo vt qs rõe propriæ originis ſequaẽ locũ, oportet ꝙ ſit natus ĩ aliquo loco, in quo parẽtes cõſtituerũt domiciliũ, nec erãt ibi tãquam tranſeuntes.ᵃ facit ſ.de cap.& poſtli.reuer.l.j.vbi reuerſus cũ matre recuperat ciuitatẽ, licet mater fuerit apud hoſtes, & pepererit. hoc autẽ nõ firmo ☞ De hac q.ſi.Bal.& Ang.& Rapha.in.l.huiuſmodi.ſ.ſi legatũ.de leg.j.vbi tenẽt ꝙ nõ ſit ciuis.de quo in l.cætera ſ.ſed ſi paruerit.de lega.j.per Areti.& Rapha.ꝙ nõ ſit ciuis: q̃m aſſumptio originis veritate, non fictione cõtrahiẽ, ſecũdũ eum ĩ.l.aſſumptio.in pri.ad municip. Nota p eo qd' hic dicitur, facit.l.ex facto.ſ.rerũ.ff.de hær.inſti.& .l.quæſitũ.de leg.ij.l.hæres abſens.de iudic.ĩ Cle.ne Romani.de elec.gloſ.in c.Romana.de fo cõpe.in vj. Alexan.
5 ¶ † Itẽ opp.ꝙ ſequaẽ cõditiones matris: vt ĩ.de murile.l.hi q.
6 Sol.fallit in qbuſdã caſibus.quos dic vt in gl.¶ † Quærit gl. quid in filio legitimato per principẽ.glo.dicit idẽ qd' in adoptiuo.& vide eam de quo dixi in.l.aſſumptio.ff.ad munici.

SVMMARIVM.

1 ☞ Mulier alibi nupta deſinit eſſe ciuis ciuitatis propriæ: & quo ad quæ munera.
2 Renuntiare origini vel incolatui, an quis poſſit.

ORigine. Iſta lex ſeipſam ſummat. Sed oppo.j.de muli.& in quo lo.l.j. Sol. Dicit gl. hoc fallit ibi ꝑpter mrĩmoniũ.¶ † Nota ꝙ mulier
1 nupta alibi deſinit eẽ ciuis ciuitatis propriæ originisᵇ.q † itellige quãtũ ad ea mũera q̃ habẽt eã auocare à ſeruitijs viri, quo ad alia aũt remanet ciuis: vt.ff.e.l.fi.ſ.itẽ reſcripſerũt mulierẽ.quã.q.habui de facto q̃n reperi illã.l.ideo & poſui. ☞ Adde no.p Bar.i.l.fi.ſ.itẽ reſcripſerũt.ff.de mu.et hono.& p hoc limita Bar.in.l.j.de priui.ſcholariũ.lib.xij.ſecũdũ do.Mar.in tractatu de principe.in tit.de priuile. Alex.
2 ¶ † Sed quæro vtrũ renũtiari poſsit origini patriæ vel incolatui. Et rñde vt in gl.quã vide, & nota eã bñ. Bar.

SI quis. Hæc lex dicit idem quod prima: ideo eam vide per te.

De incolis, & ubi quis domicilium habere uidetur, et de iis qui ſtudiorum cã in aliena ciuitate degunt. Ru.

SVMMARIVM.

1 ☞ Domicilium quæſitum cõſtitutione mutari poteſt: & domicilium mutans tenetur ad onera iam impoſita, non ad onera noua.

LEX. I.

NOn tibi. Qui domiciliũ trãſtulit nõ põt reuocari ad munera.h.d.¶ † No.ꝙ
1 domiciliũ q̃ſitũ cõſtõne põt mutari: & poſtquã qs mutauit, non põt vocari ad munera. quod intellige ad munera noua: ſed ad collectas & ad munera iam impoſita tenentur: vt l incolæ.ff.eo.& ibi dixi.¶ Quærit glo.de vna q. dic vt in ea. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Scholaris, q causa ſtudij ſtat in aliqua ciuitate, etiam ſi per mille annos ſtaret, nõ adipiſciẽ domicilium.

LEX II.

NEc ipſi. Scholares nõ debẽt cõſtituere domiciliũ ĩ loco, ei quo ſtudẽt, niſi ĩ illa ciuitate ꝑ decẽ annos ſteterintᶜ, vel alia rõne cõſtituerint.idẽ ĩ parte ſiliũ viſitãtẽ.h.d. Dixi in l.lex Cornelia.ſ.domũ.ff.de iiur. Intellige hãc.l.ſecũdũ Dy.ĩ dubio. †
1 Nã ſi eſſet certũ ꝙ ſtaret in iſta ciuitate vt ſcholaris cauſa ſtuderet: tũc etiã per mille annos nõ adipiſceretur hic domiciliũ: vt.ff.de leg.iij.l.quæſitũ.in prin.& dixi in d.ſ.domum. Glo. quærit de duabus quæſtionibus. Dic vt in eadem.

SVMMARIVM.

1 ☞ Habitantes in territorio nõ vocãtur ad munera vt ciues, ſed vt comitatenſes.

LEX. III.

ESt verum. Breuis eſt hæc lex, & ideo non eget ſummario. Et oppo.de l. pupillus.ſ.incola.ff.de ver.ſi. Dicit gl. intellige ꝙ habitant in territorio nõ tanquã ſtãtes.ſed tãquã receſſuri: alias eſſet idẽ quod habitare in ciuitate. Et idẽ tenet glo.vbi-
1 que. Vel dico, † ꝙ habitantes in territorio nõ vocãtur ad honores, & munera, vt ciues: vt.l ciues.ff.eo.incolæ tamen ſunt & vocantur ad honores, vt comitatẽſes ſecũdum formam. l. j.j.ne ruſt.ad aliquod officium lib.xj.

SVMMARIVM.

1 ☞ Forenſi poſſidenti aliquid in ciuitate vel territorio quãdo poſsint indici munera, & ad collectas teneatur.

CVm neque. Propter ſolã poſſeſsionẽ qs nõ vocatur ad munera.h.d. † Nota ꝙ forenſi
1 poſsidenti aliquid in ciuitate vel comitatu non poteſt

d indici onus cuſtodiæ: neq̃ põt indici collectaᵈ.qd' eſt verũ: vt l.reſcripto in ſi ff.de mu.& hono.no.j.tit.j.ſuper ru. fallit in vſurario: vt l.fi.ſ.patrimoniorũ.verſi.ſed & eos.ff.de mu.& ho. Itẽ fallit in aliquibus ciuitatibus quæ fecerũt aliqua tributaria prædia ꝑpter collectas, vel alia onera, ita ꝙ collecta ſit onus reale: vt.d.l.fi.d.ſ.patrimoniorũ.cũ.ſ.ſeq & .j.tit.ij.l.ij. ¶ Itẽ fallit in ciuitatibus quę de hoc habuerũt priuilegiũ: vt d.ſ.p̃rimoniorũ.cũ.ſ.ſeq.et ideo ciuitates quę hoc haberent ex cõſuetudine, cuiꝰ cõtrarij memoria nõ extat, ꝙ imponerẽt collectas foreñibꝰ poſsidẽtibꝰ in territorio ſuo, hoc potuerũt facere, cũm talis vſus ſit ſiſis priuilegio: vt l.hoc iure.ſ.ductꝰ aquę.ff.de aqua quoti.& æſti.et.l.fi.C.noua vec.inſt.nõ poſ. ☞ ☞ Adde Bar.in.l.j.in v.col.de mu.& in quo loco. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Verbum patria, & verbum ciuitas, idem important.

SI in patria. † Hęc lex eſt clara: & not.ꝙ verbũ patria, & verbum ciuitas, idẽ importãt. Simile.ſ.titul.j.l ij.circa qd' vide qd' dixi ĩ
1 l.eg.vxor.ſ.legauerat.ff de le.iij.hic non ſunt alia. ☞ Bar. ☞ Vide per doc.in.l.ſi hæres.ſ.j.de le.j.& in c.Rodulphus.de reſcrip.vbi dicit duplicem eſſe patriã. Alexan.

PRiuilegio. Clara eſt, & breuiter hoc dicit: Origo & domicilium faciũt quem vocari ad munera, niſi per priuilegium aliud ſit expreſſum.h.d.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Municeps eſt genus: ciuis & incola ſunt ſpecies.
2 Ciuis alius originarius, alius non originarius.
3 Municeps etiã dr̃ natus in aliquo caſtro libero & exẽpto.
4 Baptizatus in aliqua ciuitate ibi ſortitur etiam forum.
5 Poteſtas ciuitatis efficitur ciuis illius ciuitatis.
6 Abbas alicuius eccleſiæ in aliqua ciuitate, an ibi efficiatur ciuis.remiſsiuẽ.
7 Monachus an efficiaẽ ciuis illius ciuitatis, vbi ſit monachus.
8 Capitulum alicuius eccleſiæ an ſit ciuis ciuitatis.remiſsiuẽ.
9 Incola quis efficiẽ, vbi habet maiorẽ partẽ fortunarũ ſuarũ. Item vbi quis conſtituit ſedem ſuam.
10 Peregrinari dicitur, qui non eſt in loco ſuæ habitationis.
11 Vxor alicuius ratione patrimonij dicitur ciuis.
12 Vocatus ad honores & munera in loco originis, & in loco incolatus cui parere tenetur. remittit ad gloſſam.

CIues quidẽ. Hæc lex diuidiẽ ĩ partes duas. Primò ponit qualiter quis efficitur ci-
e uisᵉ. Secundò qualiter efficitur incola. Secũda incipit ibi: incolam verò. ſed circa primã partẽ quæ-
1 ro: quæ eſt differentia inter municipes, ciues, & incolas. † Dicit gloſ.ꝙ municeps eſt genus: ciuis & incola ſunt ſpecies. I-
2 dẽ no.j.ti.ij.ſuper rub.¶ † Ita dico ꝙ ciuis ſubdiuiẽ in duas alias ſpecies: quia alius originarius: vt.ſ.ti.j.ſuper rubr. alius non originarius, ſed per alios modos, qui hic ponuntur. Barto. ☞ De hoc per Bart.in.l.j.ſ.habitare.ff.de ijs qui deie.vel effu. Et quis dicatur legitimus ciuis. Vide Bal.in.l.j.de patri. qui filios diſtrax. qui alleg.text.in.l.ſed ſi acceptos.ſ.fi.de iure fiſ.ff. Alex.

Additio. Vide Anto.de But.in procemio Decret.in viij. col. Alexã.¶ † Sed quæro: aliquis eſt natus in a-
3 liquo caſtro libero non ſubiecto alicui ciuitati. quomodo appellabitur, cũ nomen ciuis ſibi non conueniat. Rñ.ꝙ ſtat in nomine generali, & vocabitur municeps. Ita loquitur Rubrica.ſ.de magiſtr.municip.

Additio. Vide Bar.in l.j.in ij.col.ad muni. Alexã.¶ Sed quæritur: hic dicitur origo, qualiter intelligiẽ.
4 Dic vt l.filios.ſ.tit.j.¶ † Sed quæro vtrũ per baptiſmũ quis ſortiatur forũ in ciuitate. Videtur ꝙ ſic: qa ſicut per manumiſsionẽ quis ſortitur forũ, & diciẽ naſci: ita per baptiſmum. Dic vt ff.eo.l.j. Itẽ quæro, dr̃ hic manumiſſo. qualiter intelli-
5 gaẽ. Dic vt ſ.tit.j.l.ij.¶ † Quæro: hic diciẽ electũ ad honorẽ: qa Poteſtas vel capitaneus efficiẽ ciuis.& ponit gloſ. exẽplũ de quodã Poteſtate ciuitatis Bononiæ noĩe Rufino Guaſco. Vel dic electiõe, id eſt, cõuentione, qd' declara vt dixi in l.j.ff.
6 eo. ¶ † Itẽ quæro ſi aliqs efficiẽ Abbas monaſterij ſan. Petri, vel alteriꝰ monaſterij vel eccleſiæ Peruſinæ, an erit ciuis Peruſinus. Dic vt dixi.ff.eo.l.j.¶ † Itẽ quero.hic dicitur adoptio.
7 dicit gl.quãdiu durat.an idẽ in monachatiõe, ſi aliqs efficiaẽ
8 monachus.¶ † Itẽ an ipſum capitulũ totũ iudicabiẽ vt ciuis
9 vel vt forenſis. Dixi an d.l.j.ff.eo.tit. † Venio ad ſecũdã partẽ: ex qua nota ꝙ quis efficiẽ incola, vbi habet maiorẽ partẽ fortunarũ ſuarũ.¶ Itẽ vbi cõſtituit ſedẽ ſuã. quod eſt notãdũ. Nam ſi probo ꝙ tu habes in ciuitate iſta aliquid: præſumeris incola, niſi probes ꝙ alibi habes plus.

Additio.

---

a ¶ Trãſeuntes. Ad de Feli.ĩ c.Rodulphus.de reſcrip.in ix.col.verſic.hanc concluſionem.

b ¶ Deſinit eſſe ciuis ciuitatis ꝑpriæ originis. coruſcãt eñ mulieres radijs maritorũ: vt.l.fœminę.ff.de ſenato.cũ mul.concor.

c ¶ Steterit. Ad qd' vide tu oino Feli.ĩ c.dilectus.ij.viij.co verſi.limita du pliciter.de reſcrip.& adde Spe.in tit.de cõpetẽ.iud.ſ.j.ver.xlv.et oinovi de Inn.i c.ex pte.de fo.cõpet.paulò poſt princi.vbi pulchrè loqẽ. Ad qd' facit etiã qd' voluit Ang.in cõſi.incip.qdã victo de caſtro.in xvj.chart.quẽ vide.& adde Abb.et alios ĩ c.ſi.de parochi.

d ¶ Neq̃ põt indici collecta. Tu vide rõnẽ huius dicti ꝑ iſtũ in l.libertus.ſ.ſola.ff.ad mun. Et quid ſi ſtatutũ dictet, vide eundẽ in l.vni.in v.col.ſ.de ſen.q̃ pro eo qd' intereſt.& ſecũdũ dictũ ſuũ intelligas loq Feli in c.q̃m.col.ij.verſi.& adde.extra de of ſi.ordin.alias vide reẽ de directo loq contra iſtum.

e ¶ Ciuis. Vide tu Soci.in conſi.cxix.inci.præſtantiſſimi iuris.ver.circa ſecũdam dubitationẽ.circa fi.in j.parte.char.cxcix.

Additio. Vide Bar.ī l.aſſumptio.§.fi, ad munici. Alex.
☞ ☞ Adde quod hr̄ in l.j.ff. ad muni.& l. aſſum
ptio. Et qualiter cognoſcatur quis ciuis, vel comitatiuus, vi-
de tex. in l.cum ſatis.j.de agr.& cēſi.& gl.in c.ſtatutum .§.cū
10 verò. de reſcri.in vj. Alex. ¶† Itē no, ꝙ quis dicī peregrina
11 ri qn̄ nō eſt in loco ſuę habitatiōis.† Itē q̄ro vtrū vxor alicui⁹
rōne pr̄imonij dicaī ciuis vel incola. Et dicit gl. ꝙ ciuis dr̄, de
12 quo dixi in l.fi.§.itē reſcripſerūt.ff.e. & ibi plenè.† Itē qd ſi
vōocaī ad honores & munera in ciuitate originis & incolat⁹.
Dic vt i gl.& facit qd̄ habuiſtis ſ.ti.j.l.j.& quod dixi in l.or-
dine.§.fi.ff.eo.& no.gl.hic poſitā notabilē & magiſtrā in ma
teria ſua. Barto.

Additio. Adde Bar. in.l.libert⁹.§.preſcriptio.ff,ad muni.
& no.in l.ſi duas.in prin.de excu.tuto, Et iſtam
gl.alle. Ang. in l.contra.§.j.de re iud.& cum glo.concor.l.iij,
☞ §.ſi cum oēs.ad Syl.Alexā.| ☞ Adde Bart. idem tenentē in
tractatu repreſaliarū.in v.q.v.principalis,& no.Bal. in mate-
ria ſyndicatus.& Bar.in.l.j.ad munici.Itē adde ꝙ miles dr̄ ci-
uis illius ciuitatis ī qua militat,& habet ſtipēdiū.l.municipes.
§.miles.ff.ad muni.In doctore legēte dicas idē ſcđm Bar.ibi.
& quid in ſcholari, vide p̄ doc.in præalleg. & in q.de mona-
chatione.& etiā ibi, quid de expoſitis infantibus. vbi cōclu-
dunt ꝙ tales expoſiti dicunī ciues illius ciuitatis vbi expoſi-
ti ſunt. Idem Bar.in d.l.j. Adde etiā Pe.de Anch.in c. Rodul-
phus.de reſcr.d.Car.in rub.de paroch.& p̄ alios in c.fi. de of-
fi.dele.in vj. Abb.in.c.poſtulaſti. de foro compe.

SVMMARIVM.

1 ☞ Nobilis ꝙ quis nō efficiaī ex ipſa origine, Sed princeps
ipſe nobilitat.

MVlieres. Mulieres ex perſona maritorum ſor-
tiuntur dignitates & forum. h.d. ¶ Et
no.hanc l.circa quod facit, qd̄ dixi ſ.ti.j.l. origine.
& ſ.l.ciues.& l.fi.§.itē reſcripſerūt.ff.e. Itē no. tex.
1 qui dicit genere nobilitamus &c.† No.ergo ꝙ aliqs ex ipſa
origine nobilis nō efficiī, ſed ipſe princeps nobilitat propter
originē ſuā, vt l.mulieres.j.de digni.de quo plenè dixi in.l.j.
j.de digni.in materia nobilitatis. Bar.

De muneribus & honoribus non continuandis inter patrem & filium. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Infans poteſt eſſe miles, & vt Rex coronari.
2 Tabellio ꝙ qs naſci pōt: tamē officiū tabellionatus exercere
non poterit.

LEX I.

SIcut honores. Continuatio honorū &
munerum impeditur in
iis qui idem ſunt vel quaſi, Interualla verò in
iis tantum qui idem ſunt verè locum habent.
Item in dubio fideiuſſor non tenetur, niſi ad
id quod principali poteſt iniūgi.h.d.Glo.no-
ſtra tractat hāc legē ſolēniter.& ideo dic vt in ea.& no. quod
1 dixi in ſummario.† Secūdò not. ꝙ infans pōt eſſe miles, ᵃ &
2 coronari vt Rex. Bar.
2 Additio †Et p̄ hoc dicebā hoc anno per hāc l.in queſtio-
ne facti ꝙ quis pōt naſci tabellio. Nam cùm ta-
bellionatus officium cōcedatur per priuilegium principis, vt
in auth.de tabel.in prin.poterit cōcedi iſtud priuilegium ali-
cui, vt ipſe & qui naſcentur ex eo ſint tabelliones. Qua enim
rōne pōt cōcedi infanti dignitas, vt hic, eadē rōne poterit cō
cedi alicui dū naſceī. Cōcedo tñ ꝙ licet naſcaī tabellio, officiū
tamē exercere nō poterit ꝑpter lubricū ætatis l. impuberē. ſ.
de ado. vbi ponit Dy. de impubere, an eſſe poſsit tabellio.
☞ Ang.| ☞ Nō tñ gaudet priuilegio militari.l.fi.C.de teſt.mi.
facit tex.in c.ex eo.extra de elect.in vj. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Munera nō debēt in eodē reiterari, donec alij ſufficientes
reperiantur.
2 Societas non tribuit vacationem munerum.

LEX III.

INterualla. Frater propter fratrem non habet
vacationem, ſed propter alios ido
1 neos nōdū grauatos rectè excuſatur.h.d. ¶† No.
hic ꝙ iuſta excuſatio eſt ne munera reiterentur in
☞ eodem donec reperianī alij ſufficientes.| ☞ Vide quod dicit
Bal. i c.j. i pe.col.q.mo.feu.amit.in ver.q̄ro qd ſi ſunt duo fra
2 tres.& adde l.ſi q duos.ff.de lib.cā. Alex. ¶† Sed q̄rit gl. qd i
duob⁹ ſocijs oim bonorū.& videī tenere ꝙ vn⁹ ꝑpter alium
habet vacationē. qd̄ nō placet. Nā ſocietas venit ex cōuētio-
ne, ſed ex cōuētiōe ꝓpria null⁹ pōt cōſeq imunitatē, vt ſ.ti.ij.
l.origine.& l.fi.ergo &c. Preterea nō reperitur lege cautum.

De muneribus patrimoniorum. *Rubrica.*

¶ Gloſſa ſuper rubrica ponit diuiſionē munerū quā plenius
ponit in.l.volūtarię.ſ.de excu.tu.& plenius ponit p̄ Gul. in
l.neminē.ſ.de ſa.ſā.eccl.& ego plenè examinabo j.de mulieri
bus & in quo loco.l.j.& ibi dicā, & no.& ſigna hanc gl. Bar.

LEX I.

CIuilia. Hæc lex eſt clara, quam proſequere vt in
glo.& etiam l.ſequentē: quia ambæ ſunt
claræ.

SVMMARIVM.

1 ☞ Immunitas ſimpliciter conceſſa refertur ad patrimonia-
lia.
2 Onus percipiendi hoſpites eſt munus patrimoniale.
3 Eccleſia nō tenetur hoſpitare milites.

LEX III.

1 QVi immunitatē. No.† ꝙ immunitas ſimpli
citer conceſſa nō referī ad
munera pr̄imonialia. qd̄ dic vt hic in gl.& ſ.de de-
2 cu.l.vacuatis. ¶† Scđo no. ꝙ onus ſuſcipiendi ho-
ſpites eſt onus patrimoniale: & ſic videī ꝙ nō poſsit imponi
3 eccleſijs, vt ſ.de exact.trib.l.fi.† cū eis & clericis ſit ſpecialiter
conceſſum ne teneantur recipere. C.de epi.& cle.l.j. Et iſta de
facto occurrunt ſæpe qn̄ ſuperueniunt milites & multitudo
☞ equitum, & peditū in ciuitate.| ☞ Et idē dicas in doctorib⁹
& alijs pſonis cōmemoratis hic in glo. qd̄ etiā ſeqī d.Mar.de
laude in tractatu de principe, ī ti.de priuilegio .cōclu.lxxxv.
Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Ciuitas iuſtè facit ꝙ vnus teneat equum pro cōmuni, &
alij conferant ad expenſas.
2 Sententia iudicis poteſt decerni, an munus ſit patrimoniale
vel perſonale.

NOn videtur. Onus alimētādi equos decurio-
1 nū eſt patrimoniale.h.d. † Not.
ꝙ iuſtè pōt facere ciuitas ꝙ vnus teneat equū pro
communi, qui fortè eſt bonus eqtator, vel armi-
ger, & alius cōferat ad expēſas, fortè propter guerram.
2 Additio. In tex.ibi, decreuit.† Not.per ſniam iudicis poſ
ſe decerni & declarari, an munus ſit patrimonia-
le vel perſonale.& ideo erit cautus aduocatus cū de hoc erit
diſputatio ꝙ faciat ꝙ iudex ad cuius officiū pertinet, ſenten-
tialiter declaret onus patrimoniale vel perſonale eſſe. Ange.

NEque. Aetas vel numerus liberorū non excuſat
à muneribus patrimonialibus. quod intel
ligitur niſi ſit numer⁹ duodecim liberorū, vt l.ij.§.
numerus.ff.de vaca.munc.hoc in ætate ſenili, in iu
uenili dic vt j.ea.l.etiam.

SVMMARIVM.

1 ☞ Qui nō poteſt rem poſsidere rōne ꝓfeſsionis, nō pōt illā
vendicare.

PRofeſsio. Philoſophi nō debēt immunitatem à mu-
neribus patrimonialibus habere.

1 Additio. † No.ex iſta l.ar. ꝙ ſi alicui rōne ꝓfeſsionis non
licet rem poſsidere ꝙ illā rē non poterit vendica
re: quia vendicatio eſt contraria ſuæ profeſsioni. Ange.

SVMMARIVM.

1 ☞ Infans poteſt eſſe miles & Rex: non tamen Imperator.

ETiam. Minores nō excuſanī à muneribus patrimo-
niorum.h.d.& dic vt in gl. Bar.

1 Additio. † Infans pōt eſſe miles & Rex, Adde ꝙ ideo eſt:
qa regnū vadit per ſucceſsionē. ſed nō poteſt eſſe
Imperator: quia creatur per electionē c.venerabilem .de elec.
imò iniquum eſſet ſecundū Bal.in l.ex hoc iure.ff. de iuſti. &
iure. Alex.

QVantum. Superindictiones ſunt munera patrimo-
nialia.

Quemadmodum ciuilia munera indicantur. *Rubr.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Quis eodem tempore nō poteſt habere plura officia.
2 Vocatus ad duo officia in eadem ciuitate, an ambo exercere
poſsit.

LEX I.

1 CVm te. † Nō debet qs eodē tēpore habere
b plura officia ᵇ.h.d.† Quærit gl. qd
2 ſi ad duo officia qs in eadē ciuitate fuerit voca
tus.& dic vt in gl.de quo dixi in l.ad officiū.
ff.de manu. vin. Leges ſequentes huius titu.
ſunt claræ: proſequere eas vt in gloſ.

dd

a ¶ Pōt eſſe miles. Infero poſt Bar. i l.fi. de te.mi. ꝙ doctor debeat militē pcedere, cū doctor minor annorū xvij. non poſsit creari, vt no. idem Bar. l.j.§. pueritiā.ff. de poſtu. Sed rō Fel. in c.q̄to.lo j.& ibi poſui in apoſ. ad Pañ. extra de magiſt. mihi vr̄ probabilior dū dicūt doctorē hr̄e dignitatem, quā miles non habet, vt per Ro. ſing.ccccvij. inci. an ſit militia dignitas.

b ¶ Officia. Vide ad hoc q̄ hñr per do. Alex. de Imo. in l.ſi cōſu.de adop. & in l.lecta.ſi cer. pe. Bal. i l.ſi ad ſcribarū.in fi.de app. adde Ro. ſin. ſuo cclxxxviij. inci. ſi ſtatutū prohibet. & quod ibi poſui in apoſt. ad ipm. & Pañ.in c.cū ſit. nu.iij. vbi etiā poſui i addi. ad ipm. in ver. deponere. extra de iudæis.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De iis qui ſponte munera publica ſubeunt. Rub.

SVMMARIVM.

1 ☞Subiēs onera ſpōte, à qb⁹ poterat excuſari, debet ꝓteſtari, ne pręiudicet ſibi vel ſuo priuilegio. Et quando fuit impoſita præſtantia, quam ſoluit, licet non teneretur.
2 Ratio differentiæ inter decurionatū, per quod perdiť priuilegium, & alios honores, per quos non perditur.

LEX I.

VEterani. Qui patitur ſe creari decurionē, videtur renuntiaſſe ſuo priuilegio, niſi ſub pacto hoc officiū acceptauerit ſaluo ſuo priuilegio. ſecus ſi ad aliū honorē ſe eligi paſſus fuerit. h.d. cum duabus legib. ſequē.
1 ¶†Not. ex fi. l. j. hui⁹ tit. ꝙ qñ qs ſubit onera ſpōte d; ꝓteſtari, ne p̄iudiceť ſibi vel ſuo priuilegio: & ſic feci qñ fuit mihi impoſita p̄ſtātia, de qua potui excuſari: tñ nolui me excuſare, feci tñ ſcribere ī cataſtro ī lib. ſolutionū ꝙ illud faciebā nō aīo p̄iudicādi mihi ī priuilegijs & pac. mihi factis.

Additio. Vide Bar. in l. fi. ff. de priui. vetera. & ibi p Imo. ſatis latiſsimè per Cy. in l. voluntariæ. de exc. tu. & vide Bar. in l. ſi creditor. in pe. col. ff. de iu. de. in pe. & Bal. ☞in c. cū veniſſent. de cōſti. Alex. ☞Facit an priuilegiū p cōtrariū actū pdať. de quo vide tex. & ibi Bar. in l. iij. de decu. & vide Bar. & ibi dixi ī l. vſum aq̄. de aquę duc. & vide oīno apoſtillā ſup tex. C. de iure do. īpe. ſed q̄tū tp̄s reqrať, dic ꝙ xxx. anni, vt l. falſo. & ibi no, C. de diuerſis reſcri. & c. accedētib⁹. & c. ſi de terra. de priui. Et in ver. feci. not. & adde Cy. in l. vo-
2 lūtariæ in v. q. in fi. ff. de excu. tu. Alex. ¶†Sed quęro q̄ ſit ratio differentię iter decurionatū, p qd' pdiť priuilegiū & honores alios, p quos ſubaudi, non pdiť, vt j. l. pxi. Rñ. ꝙ decurionat⁹ eſt quoddā officiū vle: qa ex decuriōatu appet ꝙ eligunť alij officiales. ſec⁹ in alijs officialib⁹ vel honorib⁹, de quo plenè per Cy. in l. voluntariæ. de excu. tu. & ēt ego plenè dixi. ff. de priui. vetera. l. veteranos. & in l. ij. ff. de decu. & probatur dicta ratio. j. l. proxi. hic non ſunt alia. Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞Filius licet ciuilitatem paternam inductam origine renūtiare non poſsit: inductam lege vel pacto ſic.
2 Repreſaliæ conceſſæ contra Florentinos, non comprehendunt filios ciuium factorum per electionem.
3 Ciuis alicuius ciuitatis ꝙ quis efficiatur per legitimationem factam de eo per ciuitatem.
4 Legitimatus per traditionem curiæ efficitur legitimus etiam ad ſuccedendum ab inteſtato.

EOs qui. Liber homo qui ſpōte curiæ tradit ſeipſum, non obligat ſuos liberos quādocūq; genitos: ſecus ſi naturalis filius curiæ offeratur. Barto.

Additio. Faciunt notata in l. cùm ſatis. de agri. & cenſit. Alexand.

1 Additio. In tex. ibi, libera manebit. †Nota ex illo text. ꝙ licet ciuilitatem paternam inductā ex patris origine filius renuntiare non poſsit, vt no. gl. de mu. & ho. l. originem. ciuilitatem tñ paternā inductam ex lege vel ex pacto inito per ciuitatē cū recepto in ciuē filius renūtiare pōt: quia
2 talem ciuilitatem nemo cōſequitur inuitus. & †ſunt ar. ad q. cōceſſę ſunt alicui Peruſino cōtra Florētinos rep̄ſalię. nō eſt dubiū ꝙ in hac cōceſsiōe veniūt illi q ſunt Florentini electi: vt puta quia ciuitas Florentiæ aliquos ciues elegerit, & eos in ciues aſſumpſerit: ſicut quotidie fit. nā ciues ſunt: vt l. ciues. §. de incolis. & l. j. ad muni. ergo comp̄hendunť ſub verbis. ſed dubiū eſt an filij electorū Florētinorū in ciues Florētinos tā nati tp̄e electiōis & aſſumptiōis, q̄ ēt poſtea nati & cōcepti cōprehēdunť: ita ꝙ capi poſsint vigore rep̄ſaliarū: hic videť caſus ꝙ nō: nā talis ciuilitas nō nocet natis, neq; ēt naſcituris per
3 hanc l. ibi: ꝙ ab inteſtato. ¶†Nota ꝙ quis efficitur ciuis ciuitatis per legitimationē factam de eo per ciuitatē: & non ſolus
4 ipſe, ſed deſcendentes ex ipſo. ¶†Itē no. ꝙ legitimatus p traditionē curię intelligitur legitimari nō ſolū ad ſuccedendū ex teſtamento, ſed etiam ab inteſtato. Ang.

De his qui à principe uacationem acce. Rubri.

LEX I.

NVllus vacationem. Hæc lex eſt clara, quā per teipſum proſequere.

De uacatione publici muneris. Rubri.

SVMMARIVM.

1 ☞Munera ordinaria quæ ſint, & ea quibus imponuntur.
2 Immunitas cōceſſa à muneribus nō porrigitur ad ordinaria.

LEX Vnica.

MVneris. Vacatio ſimpliciter conceſſa non porrigi-
1 tur ad munera ordinaria. h.d. ¶†Et no. ꝙ munera ordinaria ſunt quæ imponuntur lege, ſenatuſ conſulto, & conſtitutione principum: & alia dicuntur extra-
2 ordinaria. & dic vt dicā. j. de mulie. & in quo loco. l. j. ¶†Secūdò no. ꝙ immunitas nō porrigitur ad munera ordinaria. de quo plenè dic vt hic per gl. & s. de decu. l. vacuatis. & dixi ff. de iu. immu. l. ij.

De decretis decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞An quæ fieri poſſunt p ſtatutū, etiā fieri poſſunt p pactū.
2 Pactū, ſtatutum, & renuntiatio an æquiparantur.
1 ¶No. gl. rub. ſpecialiter dum† dicit ꝙ ea quæ poſſunt fieri p ſtatutū, poſſunt fieri per pactum. ſed in cōtrariū facit qd' not. ff. de re iudi. l. neq; pignus. §. priuatorū. & l. neq; ex prætorio. eod. ti. quod declara vt plenè dixi in repe. l. omnes populi. ff. de iuſti. & iure.
2 Additio. An† pactū, & ſtatutū, & renūtiatio ęquiparentur, vide Io. an. in c. fi. de ap. in vj. & an pactū & conſuetudo æqparenť: text. ꝓbat ꝙ ſic in c. fi. de diuor. & no. Io. an. in c. ſacroſancta. de elect. de hoc vide l. nō impoſsibile. ff. de pact. de quo ēt per Bar. & doc. ibi, ſed iſta gl. reprobatur per doc. & Ful. & d. Ange. de Are. l. nō ſolū. §. morte. circa. ij. co. de ope. no. nū. & adde l. fi. s. de fideiuſ. & §. diſponat. ī auth. de nup. & gl. in l. dñi p̄diorū. de agri. et cē. & vide d. Alex. ī fi. col. hoc idē voluit Sali. in hac rub. vide d. Alex. in l. ſępe. ī ij. ☞co. ff. de re iudi. ☞Alex. De hoc vide per Io. An. in c. fi. de cōſue. vbi approbat gl. in d. l. neq; pign⁹. reprobat gl. hic: cui ſimilis eſt gl. in l. cū te. & l. nō impoſsibile. ff. de pac. vbi idē dicit. & in c. cū dilec. in ver. cōſtitutū. & vide Bal. in l. ſi ex cautiōe. C. de nō nu. pe. in fi. q. & in l. j. C. q̄ ſit lō. cōſue. & in l. Titio cētū. §. ij. de cōd. & de. Adde ꝙ dici pōt ꝙ iſta glo. ꝓcedit affirmatiuè, ſ. ꝙ fieri pōt p pactū, pōt fieri per ſtatutū, ſed nō ecōtra. Ita loquunť p̄dicta. Pro hac cōcordia eſt tex. in l. fin. in fi. C. de fideiuſ. & adde Bal. in l. cūctos populos. in xx. co. C. de ſum. tri. vbi dicit ꝙ quicqd pōt fieri p pactū iuramēto vallatū, pōt & per ſtatutū. vide Bal. in l. j. C. cōminat. vel epiſtolas. & no. in l. j. qui bo. ced. poſ.

SVMMARIVM.

1 ☞Decreta decurionum cōcedētia immunitatem, an ſint nulla ipſo iure.
2 Conſilium ciuitatis non recognoſcentis ſuperiorem ꝙ poſsit concedere immunitatem.

LEX I.

1 EXceptis. †Quęro nunqd iſta decreta ſint ipſo iure nulla, vel veniāt reſcindenda? Vī ꝙ ſint nulla ipſo iure, dum dicit ſacris conſtitutionibus. In contrarium facit l. ſi ambitioſa. ff. eod. & dic vt in gloſ. & ibi dixi.
2 ¶†Sed q̄ro cū decuriōes nō p̄ñt cōcedere immunitatē: quis poterit cōcedere. Dicit gl. ꝙ Imperator. Et idē puto ꝙ cōciliū magnū, & adunātia gñalis, q̄ habet plenū imperiū: qa fortè eſt ciuitas q̄ nō recognoſcit ſuperiorē. De quo plenè dic vt dixi in l. ambitioſa. ff. eo. quā ſolenniter repetij.

Additio. Et per Barto. in l. iiij. in princ. de vaca. mu. & per Bar. in l. vacuatis. de decurio. s. eo. lib. Alexan.

De excuſationibus munerum. Rubrica.

¶Nota gl. rubricæ: quia eſt notabilis & magiſtra.

SVMMARIVM.

1 ☞Protectores dicuntur qui ſtant ad cuſtodiam principis.
2 Poſiti ſub protectione alicuius nō dicūtur illi ſubiecti: nec talis recipiēs aliquā habet iuriſdictionē, ſed teneť defendere de facto cum armis.
3 Ciuitas vel caſtrū poſita vel poſitū ſub regimine alicuius, an recipiens habeat merū & miſtum imperium. ꝙ non.
4 Recipiēs aliquod caſtrū ſub eius regimine ꝙ non habeat mulctas & pœnas.
5 Recipiēs aliquod caſtrū ſub eius ꝓtectiōe & regimine, qd' nō poteſt illi imponere collectas.

LEX I.

ETiam hi qui. Hi qui gerunt negotia principis non habent vacationem à muneribus, niſi ſint ex illis officijs quibus ſpecialiter eſt conceſſum. h.d. ¶†Quæro quid ſit dictum
1 protecto

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

protectorib⁹. Gl. dicit, dic de hoc j. de dome. & ꝓte. ſup gloſ.
rubricæ. lib. xij. & ibi exponit ꝓtectores illos q ſtant ad cuſto
2 diā principis, vt ſunt macerij, & alij ſiſes. † Ex hoc dicebāt in
qōne de facto, dr̄ in capitulis pacis factis cum Archiepō Me-
diolañ. ꝙ oīa caſtra occupata ꝑ Vbaldinos remaneāt ſub pro
tectiōe & regimine ipſorū. dubitaṫ qd importāt iſta verba, ꝓ
tectio & regimē. Dico ꝙ ꝑ iſta verba nō debeṫ eis, nec hn̄t ali
quā iuriſdictionē. Caſus eſt hic, & in c. ex p̄te tua. extra de pri
ui. ſed hn̄t ptātē defendēdi de facto cū armis & militibus. qđ
eſt officiū ꝓtectorū, vt no. ru. j. de of. ꝓte. & dome. li. xij. pōt
etiā defendere via iuris & iudicij, vt no. in c. ad audiētiā. extra
3 de ap. † Sed ex eo qđ dicit ſub regimīe ei⁹ eſt magis dubiū: nā
Rector loci idē eſt qđ præſes, vt no. gl. de offi. recto. ꝓuinc. in
rubro & nigro. & ff. de of. pręſi. l. illicitas. §. q vniuerſas. & ſic
nota ꝙ ibi dr̄ regūt. Et ſic vr̄ ꝙ ex natura dicti verbi, pn̄t oīa
facere q̄ pōt præſes: & ſic habet merū & miſtū imperium. In
cōtrariū facit: qa eſt verū qđ dictū eſt qn̄ regimē cōmittiṫ pro
uinciæ, ſed qn̄ cōmittiṫ regimē ciuitatis, nō venit merū impe-
riū vel miſtū, & idē ſi cōmittiṫ regimē caſtorū, vel villarū, vt
s̄. de defen. ciui. per totū. & melius in corpore de defen. ciui. §.
iuſiurādū. & §. audiēt. & s̄. de mā. pri. ꝑ totū. & ibi ꝑ gl. Azo.
in ſum. Et hoc vr̄ veri⁹ ꝙ ſit ſpāle ī vrbe Romana, vt ſi ei⁹ cō-
mittaṫ regimē videaṫ cōmitti merū & miſtū impiū, vt ff. de
offi. p̄ſe. vr. l. j. & maximè cū iſta verba dubia debēt interp̄ta-
4 ri cōtra eū q ꝓfert, vt ff. de pac. l. veterib⁹. † Sed poſito ꝙ ha-
beat merū & miſtū imperiū pœnę & mulctę q̄ iponunṫ in di-
ctis locis: nūqd erūt eorū? Certè nō: qa nō ſunt p̄ſidis ſeu re-
ctoris, ſed ei⁹ q ī illis locis habet ius fiſcale, vt l. mulctarū. s̄. de
mo. mul. & in x. col. q̄ ſint regaliæ. c. j. vbi dr̄ exp̄ſſe ꝙ talia nō
5 veniūt, niſi exp̄ſſe cōcedanṫ. † Sed q̄ro vtrū huius vigore pote
rūt iponere collectas dictis locis. Rn̄. nō: qa p̄ſes ꝓuincię non
pōt imponere collectas. vt j. l. placet. & s̄. de ſupindi. l. j. Rema
net ergo apud eos ad quos primò pertinebat ius collectandi,
☞ al's dic vt ī gl. Bar. ☞ Vide Cy. & Bal. ī l. j. C. ſi quacūq; p̄di.
pote. Et qd ſi ſtatutū dicit talis ſit extra ꝓtectionē cōis. vide
ꝑ Cy. ī l. j. C. de nat. lib. ꝑ Mod. ī c. olim. de accu. & vide gl. in
c. ego. in ver. ſaluo. de iureiu. & Adde Inn. in c. ad audiētiā. de
app. vbi dixit ꝙ operaṫ vim appellatiōis. & refert & ſequitur
Bal. in ſua margarita: in ver. appellatio. Quid in eo q ſubijcit
ſe gratię volūtati & miſericordiæ alicui⁹: vide Inn. ī c. veniēs.
de renū. & Ang. in l. ſi cui. de ſeruit. Itē ī ver. vt ſi ei⁹ cōmittaṫ
regimē. Vide circa hoc Bar. in l. ſi qn̄. la j. C. de bo. vacā. & ibi
dixi. & vide quod no. Bar. in l. cōiter. §. cū l. de acq. re. do. &
Bal. in l. ij. de pedaneis iudicibus. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Collectam pro quibus dn̄s ſubditis ſuis imponere pōt.

Placet. Pręſes vel alius iudex nō pōt collectam
imponere. ſed ſi neceſsitas imminet, de-
bet ſcribere pręfecto: & præfectus reſcibet principi
qui hoc permittet. h. d. Bar.

1 Additio. † Sed ꝓ q̄bus pōt dn̄s iponere collectam. Dic ꝙ
Albe. de Roſa. in ſuo alphabeto dicit ꝙ pōt im-
ponere ꝓpter defenſionē terræ ſanctæ, vt iij. qo. iiij. c. ſanctitu
do. & de immu. eccl. c. peruenit. Itē ſi dn̄s vult ire in exercitum
indictū à principe cōtra hæreticos. Itē ſi in bello ex parte ſua
fuerit captus vt ſe redimat. Itē ſi vult ire ad principē pro obti
nendo priuilegiū ſpāle ꝓ ſe & ſubditis. Itē ſi maritat filiam.
Itē cū facit filiū militē. Itē ad refectionē pōtiū. Itē cū acceperit
qđ erat feudū ſuū vel nouū acqrit. Itē qn̄ ſine culpa dānatus
eſt, vel relegatus. Intelligas ſemꝑ qn̄ ex ſe facere non pōt, & ēt
dū ipſe moderata imponat x. q. iij. c. imo. circa medium. & ex
tra de cenſi. c. cū Apoſtolus. §. ꝓhibemus. & ibi Oldr. & glo.
in ſumma. xxij. q. ij. & ꝑ Ray. in ſumma de exac. & talleis. &
hæc omnia ponit Alberi. in alphabeto in ver. dn̄s. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Qui teneṫ ad factū legis diſpoſitione, nō liberaṫ præſtan-
do intereſſe.
2 Munus publicum non poteſt pecunia redimi.

1 Illud. No. † ꝙ ille q teneṫ ad factum ex diſpoſitione l.
2 nō liberatur pręſtādo intereſſe. ¶ † Item no. ꝙ mu
nus publicū nō poteſt pecunia redimi. & de primo dic vt
dixi ff. de verbo. obl. l. ſtipulationes non diuiduntur.

SVMMARIVM.

1 ☞ Qui habēt poſſeſſiones in cluſo Peruſino, & reddūt ter-
tiam partem, non tenentur ad collectas.
2 Collecta ꝙ nō ſoluaṫ pro prædijs emphyteuticis, ſed Peruſij
hoc non ſeruatur.

Priuatæ. Prædia emphyteutica principis extraor
dinarias præſtationes non ſubeunt. h. d.
Primò ponit dictum. Secundò remouet dubium. Ter
tiò aſsignat rōnem. Secunda ibi, qn̄quidē. Tertia ibi, & pari.
prima pars eſt clara. in ſecūda gl. ponit caſum. tertia eſt clara.
1 ¶ † No. arg. ꝙ illi q habent poſſeſsiones in cluſo Peruſino, &
reddūt tertiā partē cōi, ꝙ nō teneṫ ſoluere collectā q̄ imponi-
2 tur ꝓ imminētib⁹ neceſsitatib⁹. ¶ † In text. ibi, ꝑpetuo conſi-
gnata. hic vr̄ tex. ꝙ ꝓ bonis emphyteuticarijs q̄ qs habet ab
eccleſia, nō teneṫ ſoluere aliquā collectā cōi. Cū eīn iſta bona
ſint perpetuò penſioni obligata, & pro eis cenſus quolibet
anno ſoluitur, nō debet præſtari pro his collecta cōi, ne dupli
cia onera ſuſtineat. hoc tamen Peruſij de cōſuetudine non ſer-
uatur. Bar.

Additio. Vide Bar. in l. licitatio. §. fi. de pub. Quid in illo
emphyteuta. vide in l. j. per Bal. in j. col. C. de iu
re emphy. ſed And. de Iſernia in c. j. ſuper verb. prælatis. in ti.
☞ quæ ſint regaliæ. tenet contra Bar. Alex. ☞ Adde Bar. in l.
j. de annonis & tribu. & ibi dixi: & Bar. in l. licitatio. §. fin. de
publicanis. Alex.

Eos qui. Protonotarij, notarij, & referendarij prin
cipis habent immunitatem à muneribus
extraordinarijs. h. d. Et expone ibi notarij, & proto-
notarij. & ibi epiſtolis vel libellis. iſti ſunt notarij, & expone
ibi peragendis, iſti ſunt referendarij. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Habens priuilegia pro poſſeſsiōibus ſuis nō teneṫ ad col-
lectam impoſitam pro remuneratione legatorum.
2 Priuilegium datum officio dignitatē habēti ꝙ durat etiā di-
gnitate finita.

Maximarum. Primò ponit quaſdam dignitates
quę habent immunitatem à ſordi-
dis muneribus. ¶ Secundò dicit alios palatinos non
habere immunitatem, niſi hoc doceant. ¶ Tertiò dicit circa
magiſtros ſciarum ſeruanda iura antiqua. ¶ Quartò nomi-
nat munera ſordida. ¶ Quintò liberat quorundam poſſeſſio-
nes à quibuſdam præſtationibus extraordinarijs. ¶ Sextò
& vltimò declarat prædicta locū habere durāte dignitate vel
finita. Scđa ibi, cæteros. Tertia ibi, circa rhetores. Quarta ibi,
1 ſordidorū. Quīta ibi, legatis. Sexta ibi, hoc tn̄. ¶ † Et no. ver.
ſordidorū. vbi ſordida munera noīanṫ, & melius q̄ alibi. Itē
no. verſ. legatis. vbi apparet ꝙ priuilegiatæ ꝑſonæ ꝓ poſſeſ-
ſionib⁹ ſuis nō debēt ſoluere collectas ꝓ remuneratione lega-
torū q mittunṫ à curia principis: & iſte eſt propriè intellectus
2 iſtius verſi. ſed glo. aliter intelligit. ¶ † Itē not. ex fi. huius l. ꝙ
priuilegiū durat etiā dignitate finita, ſed ſi priuilegiū daretur
officio nō habenti dignitatem annexā. ſecus eſt, vt. s̄. eo. l. j. &
ibi no. & facit j. eo. l. eam legem. quam vide. Bar.

a Sordidorum. Priuilegiū ꝑſonale non tranſit in ſuc
ceſſorem[a]. h. d. ¶ Not. ꝙ hęc lex venit
ad declarationem præcedentis legis, & not. hanc gl. quæ
ita plenè diſtinguit in ſua materia ſicut alibi: & ideo vide eam
& ſigna. Primū mēbrum glo. eſt, qn̄ priuilegiū concediṫ per-
ſonæ. qđ declara vt no. ꝑ Dy. in c. priuilegiū. extra de re. iu. li.
vj. & l. qa tale. ff. ſol. ma. Scđm aūt mēbrū eſt qn̄ priuilegiū eſt
concellum reb⁹ vel ꝑſonis. Gl. tāgit. ff. de cēſi. l. forma. §. cēſ.
& ego dixi in l. peñ. ff. de ſer. leg. Alia aūt mēbra ſunt clara &
b bn̄ examinata ꝑ Dyn. in c. priuilegiū.[b] de re. iur. li. vj. ☞ Vi-
☞ de gl. in c. cū veniſſent. de cōſti. q̄ tenet ꝙ in dubio ꝑſonis cō-
ceſſum intelligaṫ niſi expreſsè aliud appeat. Facit l. ī pecudū.
ff. de vſuris. de quo ꝑ doc. moder. in l. qa ꝑſonale. vide Bal. ī l.
fi. ff. de cōſti. prin. ꝑ Ioā. an. in mercu. in regula priuilegiū. per
Spe. ī ti. de inſtr. edi. §. nūc. ver. itē q̄ſtio fuit. Et adde ꝙ vbi cō
cediṫ priuilegiū miſta cōſideratiōe loci & ꝑſonę, ꝙ nō poteſt
in alio loco exerceri, ſcđm Bal. in l. j. in xviij. q. C. de ſerui. &
Inn. in c. bonæ. de poſtu. p̄la. Itē adde ꝙ in ꝑſonalibus actibus
in perſona inſeparabiles includunṫ: vt ibi, ſi ſtipulat⁹ fuero ꝑ
te. ff. de ver. ob. & l. & hæredi. ff. de pac. & hoc in priuilegijs in
reſcriptis dicunt in c. qm̄ Abbas. de offi. deleg. & ad q. de qua
hic, adde gl. xvj. q. j. c. poſſeſsiōes. q̄ tenuit ꝙ dr̄ ꝑſonale in du
biū. & idē tenuit vbi ſupra Io. an. per l. j. §. ꝑmittiṫ. ff. de aqua
quoti. & æſti. & ī l. iij. de cēſi. & in l. j. §. j. de iure immu. & l. pri
uilegia. de re. iur. cū quo trāſit Bal. in d. l. fi. de cōſt. prin. & ibi
Pe. de Anc. & Cy. in j. q. & Bar. in l. j. e. ti. vide ēt Bal. hic, & in
l. j. & in d. l. ꝑſonale. & ibi ꝑ Imo. qd ī bn̄ficijs q̄ nō ſunt cōtra
ius cōe, an in dubio intelliganṫ eſſe realia, vide Barto. in l. j. de
ſerui. vbi tenuit ꝙ ſic. Spe. in ti. de inſtr. edi. §. nūc aūt. ver. qđ
fuit. vbi dicit ſtandū cōcedētis interp̄tatiōi. ꝑ l. Nerati⁹. de re.
iur. de quo vide ꝑ Bal. q fuit ſibi cōtrari⁹ in l. liberti liberte q̄.
C. de ope. lib. in x. col. & in l. fi. de cōſti. prin. & in rubri. C. de
priui. do. in iiij. col. & in l. ſi nō ſpāli. C. de teſt. & l. apud Iul.
§. ſi quid alicui. ff. de le. j. & qđ not. Bal. in l. fi. §. ſed & ſi qs. C.
communia de leg. Alex.

a ¶ In ſucceſſorē. ad
de d. Ale. de imol.
in l. j. de cōſti. pri.
vbi ēt ꝑ Bar. ī j. &
ij. col. & in ſuo cō.
inci. primò quęriṫ.
b ¶ In c. priuilegiū.
de re. iur. li. vj. Ad
de quod no. ibi in
apo. ad ip̄m poſt
do. Boe. in addi. q̄
inci. nō tranſit ad
ſucceſſores.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

EAm legem. Hic ponit alia declaratio l.maximarũ, & proſequere vt in gl.

EVidenter. Prædia principis propria vel emphyteuticaria ab extraordinarijs & ſordidis muneribus ſunt exempta.h.d. concordat l.priuatæ.ꜱ.eo.& ibi dixi.

De quibus muneribus uel præſtationibus nemini liceat ſe excuſare. Rubrica.

LEX I.

COmparationi. Hæc l.j.eſt clara quam proſequere vt in gloſſ. & totus iſte titu.ſatis clarus eſt.& in iſta l.cũ duabus alijs legibus ſeq. ponuntur quędam munera à quibus nemo excuſatur aliquo priuilegio: nec curatur ſiue ſit ordinaria,ſiue extraordinaria vel ſordida.h.d. totus iſte titulus.

LEX II.

CVm ad feliciſsimã. Nemo ab angarijs,vel vel perangarijs,vel plauſtris,vel alio munere,licet ſordido excuſatur in locis per quę princeps ad expeditionem arripit iter vel Auguſta.h.d.

LEX III.

HAc prouidentiſsima. Ab onere conſtructionis viarum & murorum,vel aliarum ſpecierum,vel comparationis frumenti,ſi cõmode viſum fuit prefecto, nullus excuſatur.[a] h.d.& vide quod no.ĩ l.ad inſtructiones.ꜱ.de ſacroſan.eccle.

a ¶Nullus excuſat. Adde Ia. Rebuf.ĩ l.nemo.nu.j.& ꝙ ibi poſui ĩ apo.ad ipm ꜱ.de an.& tri.& ꝙ poſui in add. ad Gul. de cug.in l.ad inſtructiões. ꜱ.de ſac.ſan.eccl.

Qui ætate & profeßione ſe excuſant. Rubrica.

LEX I.

CVm affirmetis. Studentes habentim unitatẽ à munerib⁹ perſonalibus vſq; ad xxv.an.h.d. ¶No.pro ſtudentibus, vt in terris proprijs non grauentur ad cuſtodias, & alia munera perſonalia. ☞ Intellige hoc verum niſi aliter conſuetudo ſe haberet.ſcd̃m Bar.ĩ l.j.j.de auro coronario. Quid in doctoribus,an excuſent ab oneribus,vide Bar.ĩ l.humilioribus.de ſuſcep.& arca.Bar.& ibi dixi in l.iij.de mulierib⁹ & in quo loco.Itẽ ĩ verb.bñ addiſcat.dicit tex.ĩ c.nemo.de pœ. in vj.ꝙ diligẽti ſtudio põt qs ꝑficere qđ ĩ iuuẽtute omiſit:& iõ Accurſius gl.noſter qñ incœpit ſtudere erat ętatis xxviij. anno.& tñ floruit,vt no.gloſ.ĩ aut. Alex. ¶Itẽ nota ꝙ iſtud priuilegiũ nõ habet locũ niſi in minoribus xxv.anno. quaſi prȩſumat Imperator ꝙ poſtq; exceſſerit xxv.annũ,ꝙ nunq; bene addiſcat.Sed op.ff.de decu.l.ſpurij.§.j.ff.de mu.& ho. l.ad rẽpu.Gl.videt tangere,ſed in ſua ſolutiõe nõ bene declarat:ideo tu dic.Quædã ſunt munera perſonalia in quibus requirit conſiliũ & diſcretio,vt eſſe de cõſilio,vel habere aliqđ regimẽ.& tũc nõ cõcedit minori xxv.an.niſi in defectũ,vt in cõtrarijs. ¶Quædã ſunt munera pſonalia in quibus aliqđ periculũ nõ vertit,vt facere cuſtodiã in ciuitate & ſimilia:& ad iſta poſſunt vocari minores à quibus hic liberant ꝑpter ſtudium.& habent iſtud priuilegium cauſa ſtudiorum.Bar.

b ¶Sed & reprobari.Et ibi vide Nic. de Nea.q refert ꝙ eps̃ Capuan⁹ faciebat examiari reuertẽtes ex ſtudio doctores: & ſi erant inſufficientes,lacerabat eis priuilegium. Vide gloſ. ĩ c.veniã.xxxv.q. ix.q̃ dicit ꝙ ſi apparet electũ ad falſum rumorẽ pñtãtiũ eũ doctũ,nõ eẽ doctũ,debet caſſari electio. Facit ꝙ no.Io.an.ĩ add.ad Spe.ĩ ru.de prȩb. vbi ponit de vaſallo qui putabatur robuſtus& nõ erat:qa poteſt feudo priuari.Itẽ facit ẽt qđ no.Io. An. in add.Spe.ĩ ru.de iure pa.ſup ru.vbi ſingulariter tractat ꝙ eps̃ q ordinauit aliquẽ ad ſacerdotiũ,põt eum repellere ꝑpter inſufficiẽtiã ab eccl'ia curata,nõ ſolũ adepta,ſed ẽt adipiſcẽda,ẽt ſi bis promouiſſet eũ ad curã p rõnes de qbus per eũ q̃ fuerunt Old. licet ipſe nõ dicat conſi.xcij.

LEX II.

CVm filios. Lex iſta idẽ dicit ꝙ præcedens niſi quòd dicit ꝙ ſtudentes liberantur à perſonalibus muneribus:non autem à patrimonialibus.Iſtud vltimum nõ eſt in l.præcedenti.hic non ſunt alia.Bar.

Additio. Et gl.hic dicit de patre & filio.vide Bal.in l.fi.in fi.de impu.& alijs ſubſti.Alex.

LEX III.

MAnifeſti. Maiores quinquaginta quinq; annis excuſantur à muneribus perſonalibus,nõ patrimonialibus.h.d.Bar.

Qui morbo. Rubrica.

LEX I.

SI eã cæcitate. Orbatus vtroq; oculo excuſatur à muneribus perſonalibus. ſecus ſi vno tantum.h.d. ¶No.gloſ. poſitam ſuper hac lege: qa hoc eſt verũ in muneribus perſonalibus q̃ opus corporis exigunt vel requirunt.ſecus conſilij.h.d.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Debilitatus dicitur cùm aliquis ſenſus perditur.

LEX II.

CVm auriculari. Alias articulari.[1] Debilitas propter morbum habet excuſationem. h.d. ¶Quæro quid ſit morbus auricularis.Gl.reſpondet & bene.non intelligas de morbo propter quem aliqualiter debilitetur auditus:quia tũc nõ haberet excuſationem,vt l.fi.ff.de legi. tu. Sed intelligas de tali morbo auriculari propter quem totum corpus debilitatur. Bar.

1 Additio. In tex.ibi,debilitatũ.† No.quia tũc dicitur quis debilitatus qñ aliqs ſenſus ꝑditur.& facit ad quęſtionẽ ſtatuti punientis pro mẽbro debilitato,de quo dixi in ☞ l.notionũ.ꜱ.de decu. Ang. ☞ De hoc in iiij.c.de cẽſibus.& conſuluit d.Ang.vt refert Lud.in no.litera c.no.vj.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Podager quam excuſationem habeat.

LEX III.

1 POdagræ. †Circa iſtos podagraphos ſic diſtingue:quia aut querit vtrum habeant excuſationem tempore quo illa podagra grauant ita ꝙ ambulare nõ pñt.Et dic ꝙ ſic,vt hic in fi.ibi: vocari nõ patiet. Aut quȩris vtrũ habeat vacationẽ ſimplr̃,& oĩ tpe:qa podager:& tunc ſi quidem propter illã infirmitatẽ in tantũ debilitatus eſt ꝙ ambulare nõ põt,& ſuis rebus non poſſet ſupereſſe:& habebit immunitatẽ,vt ꜱ.l.ꝓxi.& hac l.ij. rñſo.& ff.de vaca.mu.l.pe.in prin. Aut nõ eſt ita debilitatus, ſed qñq; vexat,qñq; nõ:& tũc nõ haberet excuſationem, vt hic in prin.& ꜱ.de decu.l.iiij.Bar.

c Aſus. Infirmitas patris non liberat filiũ à muneribus perſonalibus.h.d. Bar.

De his qui numero liberorum, uel paupertate excuſationem meruerunt. Rubrica.

LEX I.

NVmerus. Iſta lex cum ſequentibus ſunt claræ quas leges proſequere,& diſtingue vt ĩ gloſ.Bar.

CVm facultates. Diuitiæ filiorum non onerant patrem.h.d.& lex ſequens dicit hoc.Sicut pater,ita & mater excuſatur ꝑpter numerum liberorum.h.d.Hic non ſunt alia.

EOs qui. Numerus liberorũ excuſat patrem non filium,ſi ſufficiens reperitur. Item propter paupertatem à muneribus excuſatur.h.d.Bar.

De profeſſoribus, & medicis. Rubrica.

LEX I.

CVm te. Medicus donec ſit in exercitu habet immunitatem à muneribus perſonalibus nõ poſt,niſi alio priuilegio,vel alia cauſa excuſetur.h.d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Reprobatus ſemel non poteſt iterum doctorari.

LEX II.

GRammaticos Doctor q nõ legit vtiliter ſcholaribus poteſt reprobari .h. d. in ſumma.& facit ad l.ff.de exc.tu.l.ſed & reprobari[b]. ¶Not.hanc legem contra inſufficientes doctores,vt poſsint reprobari,non obſtante quod receperint inſignia doctoratus.Bar.

1 Additio. Adde† ꝙ ſemel reprobatus nõ põt poſtea iterũ doctorari,ſecundũ Bal.in l.ij.in fi.per illum tex. ☞ C.de lib.& eorũ lib. Alex. ☞ No.cõtra doctores legẽtes ad pompã,& cõtra doctores indoctos:& iõ dicit gl.in c.cũ beatiſſimus.xxiiij.q.j.ꝙ monet ſcholares audire optimũ magiſtrũ. Et adde ad hoc gl.in l.nulli.de decu.q̃ dicit ꝙ in doctus non põt facere aliũ doctorẽ.& Bal.ibi exclamat cõtra doctores indoctos.& adde tex.in l.j.& ibi Bart.de ſtudijs libe. artiũ.facit Bal.ĩ c.j.in prin.quo tpe miles.vbi dicit ꝙ in docti incũbunt cathedrã,nõ iſidẽt.& Cy.ĩ l.min⁹.& ibi Ang.de acq.poſ.C. Bal.ĩ l.j.q & aduer.quos.vbi dicit ĩ defecto deleg.bon.lo.triſto.ſede abãcha.facit c.multi ſacerdotes.xlj.diſ.ĩ ver.q male ſedẽt. Ang.ĩ l.j.§.initiũ,verſi.pueritiã.ff.de poſt. vbi dicit ꝙ indocti

indocti debēt dici legū dolores.& Ang.in l.eūquē temere.de iudi.vbi dicit Bar.in l.j.de ann.ciui.ꝙ q neſcit legere dato ꝙ habeat ſcholares nō debet habere ſalariū.vbi gl.dicit ꝙ ſcholaris doct⁹ ꝑferēdus eſt doctori ignorāti.gl.ī cle.ij.in ver.honore.de magiſtris.ꝙ aſſumēs gradū doctoratus indignè peccat mortaliter.ad ꝙ c.ſi laic⁹.xxxviij.di.plus d.Frā. Tigr. de Piſis in l.ſemp.§.fin.dixit ꝙ indoctus pōt expelli de collegio illius artis.& d.Domini.In c.q̄ de epis.xxxviij.di.vbi dicit ꝙ carens libris opportunis non meretur doctor dici. Alex.

NEc intra. Non ſufficit eſſe de collegio medicorū, niſi ſpecialiter immunitas ſit conceſſa. Barto.

SVMMARIVM.

1 Doctores legū habēt immunitatē ēt à patrimonialibus. Collecta non poteſt imponi doctoribus.
2 Doctores nō pñt capi perſonaliter nec aliquo modo vexari.

1 MEdicos †No.hāc l.ꝙ doc.legum & aliarum ſciarū hñt immunitatē ēt à muneribus patri-
2 moniorū:& ſic nō pōt de iure eis imponi collecta [a].
3 Itē no.†ꝙ nō pñt capi ꝑſonalr̄ vel duci ad curiā, vel aliq̄ mō
b vexari:[b] & ſic familia nō d₃ ipſos doctores ſcrutari de armis.

Additio. Ad hoc facit ꝙ no. Bal.ī l.j.in fi.q bo.ce. poſ. & Imo.in l.miles.ff.de re iudi.& vide Bar. & doct. in l.ſi libertus.cū l.ſeq.ff.de in ius voc. Alex. Et idem medici donec ſunt in exercitio, vt l.j.§.e.dixit eñ habere dignitatem. Adde gl.in l.lege Iul.la.iij.in l.oratores.ad l.iul.de vi publi. Et hāc l.intellige in illis q legerūt in publicis & conſuetis ſtudijs.ſec⁹ ſi ī priuatis locis ciuitatis:qa nō hñt doctorū priuilegiū, vt in auth.habita.C.ne fil.ꝓ pa.ꝑ Ang.poſt gl.ī ꝓœmio Digeſtorū. Ale. ¶ Vī tñ ꝙ hęc l.nō vēdicet ſibi locū, niſi in doctoribus actu legētib⁹ nō in alijs. Et no.gl. quę eſt nota.

SVMMARIVM.

1 Doctores debēt pręcellere alios in moribus & ſcientia.
2 Doctores debent eſſe approbati.
3 Requiſita in approbatione doctorum.

MAgiſtros. Nō debet qs admitti ad docēdum, niſi prius fuerit approbatus & examinatus in moribus & ſcīa, & alia habuerit quę requiruntur in
1 in actu doctorandi.h.d.¶† No.ꝙ doctores præcellere debēt alios in moribus & ſcīa:& iō ꝑpter defectū morum & ſcien-
2 tiarū pñt licitè reprobari.¶† Scđo no.ꝙ doctor debet eē approbat⁹. Sed aduerte:qa ad hāc approbationē reqrit̄ ꝑntatio & iuramentū doctorū l.nemini.§.de aduo.diuer.iu. Scđo examinatio & approbatio doctorū vt hic, q doctores de iure cōi debent eſſe ſeptē, vt l.ſi qs.j.eo.ſed in hac ciuitate Peruſij ex priuilegio ſummi pōtificis ſufficiūt quatuor. Itē requirit̄ licētia ſeu decretū ſuperioris, vt hic, cū dicit decretū curialiū mereretur. vt extra de magi.c.j.& ij.in cle.Bar.

Additio. Et no.ꝙ licet reqrat̄ ꝙ examinatus repertus fuerit peritus, vt hic, & l.nemini.C. de aduo. diuer. iu.tñ fallit ſi ſit parū doctus cū ſpes ſit ꝙ poſsit ꝓficere: quia
c poterit doctorari [c]. Ita dicit no.Inn.ī c.cū in cūctis. circa prin. de elec.& ſequit̄ Lu.in §.de viro.l.ſi verò.in iiij.char .ff. ſolu. ma. Ale. Scholares nō debēt actu legere & magiſtri.Bar. in l.j.de præpo.agēti.in reb.iſtā alle.d.Abb.in l.ij.de magiſt. ꝙ epſ cū capitulo pōt doctoratū cōferre.& idē Hoſt. in ſumma de magiſtris.§.pe.in prin.& vide Matheſil.in l.oēs populi.& Bar.in l.gñaliter.de in ius voc.& no.gl.in cle.ij.in gloſſ. magna vltra mediū.& idē firmat do. Abb.in c.eſt verū .de foro cōpe.& hoc de iure cōi.adde d. Abb.in c.cū apoſtolicæ.in iiij.no.de his quę fiūt à pręla.licet de cōſuetudine nō ſeruetur. Et ibi dicit, debēt eſſe ſeptē. Tenuit etiā Bal.ī l.ſi qs alleg. & do.Abb.in c.ꝓpoſuiſti.de ꝓb.cōtrariū vī tenuiſſe Bar.ī l.fin. C.de ꝓfeſ.vrbis Conſtanti.vbi dicit ꝙ requirunt̄ nouē. Sed pōt dici ꝙ ibi ſpāle.& vide d.Ab.vbi ꝓxi.& Adde ꝙ debet ꝑntari ꝑ ſuū magiſtrū, vt ī l.j.C.de off.magi.offō.debet magiſter morigera.alſ reprobari pōt.c.j.in princ.ibi, ꝓbatæ artis. ff.de vē.inſpi.& in c.oīs ętas.xij.q.j.ꝓbatiſsimè mori.& in c. fraternitatis.de frig.& malefi.in c.glia epi.xij.q.ij. dū Crates ille Theban⁹ &c.& no.gl.in c.cū literis.de in inte.reſti. Ale.
3 ¶† Et no.hāc l.ex qua vides oīa quæ requirūt̄ ad hoc vt quis poſsit doctorari:requirit̄ etiā ꝙ dent̄ ei inſignia, & qđ eſt hoc hodie expreſſum extra de mag.in c.ij. Bar.

Additio. Itē ſi qs notoriè eſt pit⁹. vt ē gl.xlvij.di.c. de Petro.& xxiij.di.c.q epōs.& Io.an. c. conſtitutus. de of. Archi.xxiiij.di.c.ſi qs presbyter.bene facit xxiiij. di.c. nullus ordinet.& c.ad apoſtolicā.de reg.& vide Ant.in c.propoſuiſti.de prob. Alex.

SVMMARIVM.

1 Gerens ſe pro doctore cum non ſit, tenetur pœna falſi.
2 Doctores debent habere virtutem fortitudinis.

REddatur. Qui ſe gerit ꝓ doctore cum non fuerit examinatus nō excuſatur à muneribus. ſecus ſi fuerit approbatus.h.d.¶ No. ꝙ dixi in ſummario.& licet de eo loquat̄ q aſſumit habitū doctoratus philoſophiæ:tñ de iure idē vī ī q̄libet alia ſcīa:ar.§.eo.l.medicos.
1 imò†pl⁹ q gerit ſe ꝓ doctore [d], cū nō ſit tenet̄ de crimine fal-
d ſi.vt ff.ad l.Cor.de fal.l.eos.ī fi. Facit qđ no.Bar. in l.j.de digni.ī xj.co.in ver.ſequit̄ in diffinitiōe illicita. Quid ſi poſt ꝙ portauit inſignia, & habitū doctoratus, poſtea efficitur doctor, an noua īſignia eadē debeat habere? Dic ſufficere ꝙ portet ſolita j.q.j.qdā.ver.ſi fortè.ſcđm lec.gl.vlti.vbi vide Ale. & Ro.in litera i.in nu.lxxx.& Bal.in l.j.C.de ſuffr. Alex. Itē
2 †no.ꝙ doctores debēt habere virtutē fortitudinis, & vim fortunæ patienter ſufferre.quod no.

SVMMARIVM.

1 Medici nō debēt recipere ab infirmis promiſsionē:& ſi recipiunt caſſantur.
2 Aduocati nō debent recipere promiſsionem à clientulo lite durante.

ARchiatri. Medici q ſalariū cōſequūtur ex publico, ita paruis:ſicut magnis ſeruire tenentur, ſed ſalariū ab īfirmis nō dñt recipere niſi
1 cum ſanati fuerint.h.d.¶† No. ꝙ medici non dñt recipere ab infirmis ꝓmiſsionē, vt hic:& ſi receperūt caſſant̄.
2 ff.de va.& extraor.cog.l.medicos. Et ſic†aduocati non debēt recipere promiſsionē à clītulo lite durāte. vt l.quiſquis.§. de
e poſtu.licitè tñ accipit̄ ꝙ eis offert̄ [e]. Habentes ſalarium de publico recipientes à ſeruatis puniunt̄ pœna quadrupli, vt in c.militare.ad fi.xxiij.q.j.Ro in lit.p.no.xciij. Alex.

SVMMARIVM.

1 Septem doctores requiruntur in approbatione alicuius doctoris.

SI quis. Nō debet in locū magiſtri defuncti alius ſubrogari, niſi fuerit approbatus.& licet ſubrogetur in numerum, non ſubrogatur in gradum.h. d.
1 ¶† No.ꝙ ſeptē doctores debēt aliquē approbare.de quo dixi §.e.l.magiſtros.

GRāmaticos. Magiſtri ſcientiarum qui fuerunt palatini, habent perpetuam immunitatē ab omnibus muneribus, ipſi & eorum filij, & coniuges. Bar.

De athletis *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 Bonus ille præſumitur qui ter ſe bene habuit in aliquo exercitio.
2 Scholaris ter examinatur anteq̄ doctoretur.

LEX Vnica.

ATHletis. Qui tribus ꝑlijs fuerit coronatus quorū vnū Romæ fuerit, excuſat̄
1 à mūerib⁹.h.d.¶† Ad euidētiā ꝑmitte ꝙ cōſuetudo erat.& adhuc eſt ꝙ qñ fiūt torneamēta, haſtiludia & ſilia ꝙ ei q ſe meli⁹ hēbat iponebat̄ ſignū victorię aliqđ ſup caput. dicit gl. hic. Si qs fuerit ter coronat⁹ iuſtè nō ꝑce, debet hr̄e īmunitatē.
2 vide lr̄am.¶† Ex qua no.ꝙ q ter bñ ſe habuerit ī aliquo exercitio, bon⁹ ꝑſumit̄.qđ facit ad multa.& ex hoc inuēta ē cōſuetudo ꝙ ſcholares ter examinent̄. Priò à ſuo doctore ꝑntāte. Secūdò ī priuato examie. Tertiò ī publico examie. Facit qđ dixi §.ti.j.l.magiſtros. Hoc fortè nō ꝓcederet ī ſcholari perito.q doctorari debet ſine examine, vt dicit d. Ab.in c. ī cōſtitutis el.ij.de ap.facit c.de petro.xlvij.di.& xxiiij.diſ.c. nullus. & iō dicit ibi Vgoli.ꝙ nō examinat̄ q de curia Romana accipit̄, cū tales ſint notorij. Facit etiā c.ad apoſtolicam.de reg.& Ro.qa fruſtra fit demōſtratio rei certę demōſtratę l.j.ff.de do. præle.qđ tñ intellige, niſi eſſet data forma ꝙ in doctorādo requireret̄ examē, qa forma eſſet ſeruāda c.cū dilecti.de reſc. Faciunt no.per Ang.& Ro. in l.hac conſultiſsima.C.q teſta.fa. poſ.glo.in l.j.ff.de li.& poſth.cum ſi. Alex.

De his qui non impletis ſtipendijs ſacramento ſoluti ſunt *Rubrica.*

LEX I.

IGnominiæ. Infamia remouet quē ab honoribus, non à muneribus & grauamine.h.d.

SVMMARIVM.

1 Plenum dicitur quod naturaliter eſt plenum non id quod impletur iuris diſpoſitione.

a ¶Collecta. Adde Fran.de Alber.in ſuo cōſ. inci.ī Dei nomine amē. punctus talis eſt magiſter Cechinus &c.

b ¶Vexari. Adde ꝙ nec torq̄ri, vt ꝑ cy.in l.milites. C. de q̄o.niſi pri⁹ degradet̄, vt eſt tex. in l.fi.§.de male.& Mathe.ibi:dignitate exutus. adde ꝙ not. in apo. ad iſtū in l.j.nu. ij. in ver.non pōt.j.de decur.lib.xij.vbi pono cōſuetudinē ī cōtrariū nō valere ꝑ tex.fin.ī l. oēs iudices. vbi dixi ī apo.ad iſtum §.de dec.iſto li.

c ¶Doctorari. Et adde ꝙ acumē igenij multū opat̄, ꝓut dicit d. Fel.in ru. de ma.poſt princ. in verſi.qd autem. alſ.Inn.ad hoc fin. in d.c.cū in cūctis. de elect.alle. ī tex. & Imo.in cle.j. de æta. & quali. & vin.j c. illiteratos. xxxvj.di.dicētē facere gl.in c.monachus.lxxvij.diſ. in ver.diuortio.& in c.tū ex lr̄is. ī verſi. inſtructus.de re.in inte.q̄ dicūt ꝙ prudētia honeſtas & ingeniū ſupplent ætatem. qđ no.ex quo facit ad multa prout ibi vide Fe.

d ¶Qui gerit ſe pro doc.cū nō ſit. Adde Bal. ī l. qui ſub pretextu. nu.v. & qđ ibi poſui ī apo. verſic.clericū.§. de ſa.ſan.ec.dixi poſt la Rebu.ī l.grammaticos.in ver.infamis efficit̄. de ꝓfeſ.q in vr. Cōſtā. libr.xij. dixi poſt Pañ. in c.j.nu.j. in ver.pœna fal.poſt Barb.extra de clemi.non or.& not. Fel.in ca. tertio loco.in princi. extra de proba.

e ¶Offertur. Adde Bal.in aut.ad hęc. pe.coll .C.de viu. vide tñ Arc.j. q.j. nō eſt.& xiiij.q.v. non ſanc.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

a ¶Rubricas. Adde Fel i rub. de accu. circa pri. ver. vtrũ aũt. cũ ſeq. Tu vide ad hoc Bal. ĩ ru. §. an ſer. ex ſuo fa. do. Iaſonem May. poſt Are. Alex. et Scrib. ĩ l. j. ff. ſi cer. pet. et ipm Inſt. de act. in rub. co. j. c. j. nu. j. & ꝙ ibi poſui ĩ addi. ad ipm. in ver. ſunt aũt tales. extra, vt li. nõ conte. poſt Pañ. in ꝓœ. rex pacificus. nu. ij. in ver. rubri. poſt Philip. Fran. in ꝓœ. §. ſanè. nu. vij. in ver. in decretis. lib. vj. & nota. Felin. c. j. col. xx. ver. quę ſunt rubricę. & c. ex pte. col. xviij. ver. quę ſunt in decretis. extra de reſcri. lib. vj. Panor. cõſi. xvj. vol. ij. & Ro. cõſi. ciiij.

b ¶A dignitarib⁹. adde Lu. in fi. ver. infamia. verſ. q̃ro nunqd. Vñ dicit̃ infamẽ ſuſtinere ĩ dignitate pœñ eſt, in Spe. ĩ ti. de diſp. §. iuxta. ver. infamis enim. & adde Pau. de ca. in cõſi. cxcvj.

c ¶Tacentis. Adde Fel. in c. nõne. de p̃ſum. in j. col. ĩ ver. in glo. ſi cum plu. ver. ſe.

d ¶Per epſam. Tu dic verũ ſi filius eſt maior xxx. an. al's reqrit̃ qͩ pñs conſentiat. Ita ſin. dicit Bal. in authen. cãm q̃. in vl. colũ. ver. extra q̃rit hic Pe. C. de epiſco. & cle. & adde Lud. põ. in ſin. ver. conſenſus. ver. gl. ord.

LEX II.

Cum ob prouectę. Miſſus cauſariè ante finẽ militiæ conſequitur immunitatem à muneribus: non tamen habet priuilegia veteranorum. hoc dicit. De quo priuilegio habemus rubricã. ff. de priuil. vete. & hęc lex habet locum in militibus templi. Bar.

1 Additio. In tex. ibi pleno. † Not. ꝙ nõ dicit̃ eſſe plenum, niſi id, ꝙ naturaliter plenũ eſt: nõ autẽ id quod impletur per diſpoſitionem iuris. l. fina. C. de his qui veniam ætatis impetrauerunt. Ang.

LEX III.

Veteranis. Duob⁹ modis legit̃ hęc lex. Primo ſic dicit: Priuilegia veteranorum conſequitur qui viginti annis militauerit in legione, vel vexillatione. ſecus ſi in cohorte. ¶Ad euidentiam præmitte ꝙ eſt differentia inter alam, cohortẽ, & legionẽ. l. ij. §. exercitum. & ibi not. §. de his q no. infa. hoc premiſsio caſus eſt clarus. Sed hæc lectura non placet: qa nõ põt militari in legiõe, qn militetur in cohorte: cũ legio in ſe cohortẽ cõtineat. Vñ pone caſum ſecũdũ aliã le. ſcd̃m quã h. d. Qui xx. annis militauerit ĩ legiõe, vl' vexillatu, ille priuilegia veteranorũ cõſeqt̃. & ideo q in cohorte militauerit. nõ hʒ neceſſe hoc à principe ipetrare. Bart.

Quibus muneribus excuſantur ij, qui poſt impletam militiam uel aduocationem per prouincias ſuis commodis uacãtes commorãtur: & de priuilegijs eorum, & de conductoribus uectigalium fiſci. Rubr.

SVMMARIVM.

1 ☞Rubrica ſtatuti cõcedẽs aliquod priuilegiũ, licet nigrum nõ dicat, priuilegiũ debetur. Et dicitur rubrica eſſe de textu.
2 Promittens ſcribere librum, tenetur ſcribere rubricas.

Additio. In rubrica de primis partibus rubricę nigrũ non tractat ſed tantummodo de conductoribus vecti
1 galium. & ſic de vltima parte. † & ſic facit ad q. coniuncto nigro, quòd ſi in ſtatutis reperiatur aliqua rubrica concedens aliquod priuilegiũ, preſuppoſito ꝙ nigrũ non faciat aliquã mẽtionẽ de eo in tex. tñ virtus rubricæ eſt tãta ꝙ illud priuilegiũ cõſequat̃ ille cui cõceſſum eſt. ¶Pro hoc facit gl. q̃ in ꝓœ-
2 mio ſexti. vbi gl. dicit rubricas eſſe de tex. & ideo † q ꝓmiſit
a tex. ſcribere: tenetur etiã ſcribere rubricas.[a] ¶Adde quę dixi in auth. de inceſt. nup. vbi de hoc Ange.

SVMMARIVM.

1 ☞Conducens vectigal publicum, habet immunitatem.
2 Dictio haud, cum aſpiratione ponitur pro non.

LEX vnica.

Non alios Principales cõductores non cõductores conductorum vectigali. habent immunitatẽ. h. d. ¶† Not. ꝙ hi qui
1 conducũt vectigal publicũ habẽt immunitatẽ. Itẽ ꝙ hæc dictio haud. ponit̃ ꝓ nõ, vt hic.
2 Sed † tũc debet eſſe cũ aſpiratiõe: de q̃ tãgit̃ ꝑ gl. ff. de ſo. l. j. ſup ver. cõtrouerſia. & in corpore de non alien. §. ſi verò in perpetuum. ver. iiſdem pœnis. Barto.

De libertinis. Rubrica.

LEX I.

Conditio Libertini non habẽt excuſationem à munerib⁹. h. d. Sed opponitur ſuprà. ſi ſeruus vel liber ad decur. aſpi. l. j. Sol. Ad honores & dignitates nõ poſſunt vocari: vt ibi. ſed ad munera, & ad alia grauamina bñ poſſunt voca.

De infamibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Nobilis cõdemnatus de falſo, q ex forma ſtatuti ꝑdit nobilitatem, remanet nobilis quantum ad maioritatẽ pœnarũ.

LEX vnica.

Infames. Perſonæ infames remouẽtur à digni-
b tatibus,[b] non à muneribus realibus,
1 vel perſonalibus. h. d. ¶† Et per hãc legem dico ꝙ licet quis fuerit condemnatus de falſo, propter ꝙ deſinit eẽ nobilis ex aliqua lege vel ſtatuto: tñ adhuc remanet nobilis q̃tũ ad maioritatẽ pœnarũ, & ad ea, in qbus nobiles magis grauãtur ꝙ plebeij. de quo dixi in l. j. j. de digni.

☞Bar. ☞Vide Bar. in l. j. antepe. col. j. de digni. Et idẽ dicebat Ro. in l. ſi quis in graui. §. de his. ff. ad Syl. ꝙ vbicunq; aliquis magnus nobilis efficit̃ ex forma ſtatuti popularis, prout eſt Florentiæ, ꝙ dicitur amittere nobilitatẽ quo ad cõmoda, nõ quo ad incõmoda. & ideo ſi delictũ cõmitteret, puniretur vt nobilis. ꝙ ſequitur Are. in ſuis maleficijs. ver. in caſum Sempronij. in vlti. col. Alex.

De reis poſtulatis. Rubrica.

LEX vnica.

Reos criminis. Pendente proceſſu criminali non poteſt quis ad honores vocari. h. d. Facit ff. de mu. & ho. l. reus delatus. ☞Limita tñ hãc l. vt per Hoſt. & Ioã. an. in c. meminimus. de accu. per tex. in c. omnipotens. eo. ti. & facit pro determinatione q. Bald. in rub. de condi. ob turp. cau. & vide Ro. in litera o. not. xxj. Alexan.

De his qui in exilium dati, uel ordine moti ſunt. Ru.

¶Super rubrica dic vt plenè examinaui ff. de his qui not. infa. l. quid ergo. §. pœna grauior. & etiam in gl. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Confinati non poſſunt eligi ad honores.
2 Doctores cõfinati & reuocati nõ habẽt priuilegia collegij.

LEX I.

1 Quibus. † No. hãc legẽ. ex qua no. ꝙ cõfinati nõ pñt eligi ad honores durante tempore confirmationis: & hãc l. vidi exami
2 nari de facto qñ † quidã doctores fuerunt cõfinati Bononiæ reuocati per do. Hoſti. legatũ. qui fuerũt in matricula doctorũ de collegio: an poſsint eſſe de collegio, & priuilegiũ collegij habeant vel conſequi poſsint. Dic ꝙ nõ, vt hac l. ☞Confinati frãgentes confinia, an pœna mortis ſint digni? Dic ꝙ nõ, vt per gloſſ. & Bal. inſr. qb. mo. ius pa. po. ſol. §. ſerui autẽ. & qua pœna puniantur, vide in §. quiſquis. in l. aut facta. de pœ. Alex.

De filijs famil. & quemadmodum pater pro eis teneatur. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Cõſentire dr̃ pr̃ in caſu hui⁹ legis eoipſo ꝙ nõ diſſentit.
2 Conſentire qñ quis dicatur ex ſola præſentia.
3 Pater cõſentire põt filio per epiſtolã, & cõſentiendo obligatur inſolidum: non conſentiendo obligatur de peculio.
4 Pater qui adoptat illũ qui factus eſt decurio, dr̃ ei cõſentire.
5 Pater ratione conſenſus quando obligetur pro filio reipublicæ & priuatis.

LEX I.

Patrem. Qui conſentit decurionatui filij emancipati non obligatur. ſecus ſi ille filius erat in poteſtate: & ille videtur conſentire qui non diſſentit. h. d.

1 Additio. † Nota ex hac lege ꝙ conſenſus in hoc articulo
2 inducitur eoipſo ꝙ quis non contradicit † interdũ non dicit̃ cõſentire, niſi expreſsè cõſentiat præſuп poſito ꝙ actui ſit pñs, & ſe ſubſcribat tanq̃ teſtis l. Caius. de pig. act. & ibi no. & de re. alie. nõ alie. l. diſtrahẽre. & hoc vbicũq; act⁹ qui cõtrahit̃ exerceri põt me inuito: tũc ſi ſum præſens. nõ videor cõſentire, vt not. in l. Caius. itẽ videt̃ quis cõſentire vbi-
c cunq; actus q gerit̃ rẽdit in fauorẽ tacẽtis.[c] l. ij. §. voluntatem ſolu. mat. & plenè per Dy. in c. qui tacet. de regu. iur. in vj. ſed vbi tendit in odiũ, nõ intelligit̃ cõſentire, vt d. l. fallit fauore
3 reipu. vt hic, & ff. de decurio. l. honores. §. fina. poterit † etiam
d pater cõſentire filio per epiſtolã[d], vt d. l. honores. ¶Item conſentiẽdo obligat̃ inſolidũ. l. ſi filiusfa. de admi. re. ad ciui. pti. nõ cõſentiendo obligat̃ de peculio, de quo vidimus in l. j. §. de
4 decu. ff. ad muni. l. ij. † Dicit̃ aũt pater filio conſentire, cũ adoptauerit eũ q erat factus decurio l. Lucius. §. idẽ rñdit. ad mu-
5 nici. Illud † tñ ſcias ꝙ licet pater obliget̃ pro filio rõne cõſenſus: eſt verũ reipub. non aũt priuatis perſonis: ſi eas in officio dãnificaſſet l. ij. ad muni. idẽ tñ eſt etiã in priuatis, ſi recepit à filio literas, & nõ cõtradixit, ſed literis receptis nihil dixit: nã tunc videt̃ approbare cõtractum l. ſi filiusfa la j. ff. ad Maced. in cle. j. de procu. vbi eſt hodie caſus in ſimili. ſed in filio eſt caſus in d. l. ſi filius. Item ſi filius eſt inhabilis ad officium, pater non tenetur pro eo. ff. de mu. & ho. l. ij. & l. Lucius. §. idem reſpondit. ad muni. Ang.

Cum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

LEX II.

CVm appellaſſe. Appellare à nominatione facta de filio eſt cõſentire. h.d. & no. glo. huius legis quæ eſt ſuper verb. oſtende.

LEX III.

SI hi qui. Filius in poteſtate cum patre ad idem munus vocari non debet, ſecus ſi ſit emancipatus. Bartolus.

SIne periculo. Pater non tenetur pro filio curatore creato, ſed qui eum nominauit, tenetur. h.d. Bar.

De periculo ſucceſſorum parentis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 Filius qui incœpit ſtudere patre viuente, an eo defuncto debeat ſtudere de bonis communibus.

LEX Vnica.

SI de proprio. Onus dignitatis quæſitæ filio per patrem tranſit ad
1 hæredem. h.d. ¶ † Hæc lex facit ad q. ſi filius
incipit ſtudere de voluntate p̃ris, an mortuo
patre debeat perficere ſtudium communibus
expenſis. De hac q̃one vide p doc. & Bal.
in auth. ex teſtõ. & in l. ſi emancipati. C. de colla. p Dy. in l. j.
§. ſed an id. ff. de colla. bo. De ſecũda q̃one vide Bal. vbi proxi. & Bar. & Bal. in l. pe. ff. ſo. ma. aliqd in l. filiæ. fa. her. Alex.
Itẽ an expẽſæ doctorat⁹ debeãt fieri de cõi. Itẽ ſi fili⁹ deſpõſauit vxorẽ viuẽte patre, an expẽſę nuptiarũ debeãt fieri de cõi?
Facit ff. de mu. & ho. l. ſi filium. §. idẽ ſcripſit. De quo dixi plenè ff. de col. bo. l. j. §. nec caſtrẽſe. Hic non ſunt alia.

De mulieribus & in quo loco &c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 Mulier nupta Romæ non põt compelli ad munera in ciuitate originis.
2 Mulier vocatur ad honores & munera perſonalia.
3 Mulier ſubit onera patrimonialia in loco patrimonij.
4 Mulier ſortitur forum viri.
Quid in ſponſa & vidua.
5 Mulier ex perſona viri, an dicatur ciuis vel comitatenſis.
6 Munus propriè dicitur qđ neceſſariò ſubimus lege, vel mero imperio eius qui habet poteſtatem.
7 Munera perſonalia quæ ſint.
8 Honores qui prohibeantur habere.
9 Honor cum adminiſtratione minoribus concedi non põt. ſed ſine ſic. & nu. 18.
10 Honor cũ adminiſtratione mulierib⁹ nõ cõpetit, ſed ſine ſic.
Et quando cum adminiſtratione.
11 Munera habentia dignitatem annexam, quæ dicantur.
12 Honores habentes annexam dignitatem non poſſunt indici niſi ciuibus & incolis.
13 Immunitas à muneribus cõceſſa nõ porrigitur ad munera habentia dignitatem annexam.
14 Dignitas annexa officio q̃ nõ remaneat eo finito ſi officium eſt temporale.
15 Munera ſordida dicuntur habere annexam vilitatem.
Vile eſt quòd vile reputatur.
16 Munera ſordida quibus indicantur.
17 Munera quę nõ habent honorẽ neq; dignitatem, quę ſint, & quibus indicantur.
19 Mulieres quorum munerum ſint capaces.
20 Cogi an quis poſsit ad duplex officium. remiſsiuè.
21 Pecunia an poſsit ſe redimere ille cui iniungitur aliquod officium. remiſsiuè.
22 Mun⁹ patrimoniale propriè dicit̃ vbi vertit̃ ſumptus: & eſt triplex.
23 A munere patrimoniali qui excuſentur.
Præſtatio per capita imponitur p ſalarijs rectorum ciuitatis.
24 Collectam quis imponere poſsit.
25 Ciuitas quæ debet mittere mille homines in ciuitate, an tale onus ſit impoſitum perſonis, an rebus, remiſsiuè
26 Vſurario & forenſi imponitur collecta.
27 Collecta dicit̃ quę nõ habet certã formam ſed variat̃ ſecũdum ſuperioris voluntatem.
28 Collecta quibus imponi poſsit.
29 Collecta qualiter imponatur.
30 Collectæ munus an diuidat̃ in ſordidum, & non ſordidum.
31 Mobilia & immobilia æſtimantur q̃n collecta imponitur.
Et qualiter fiet iſta æſtimatio remiſsiuè. & à quo tẽpore incipiet habere effectum.
32 Collecta q̃ non poſsit imponi eccleſiæ nec clericis.
33 Ciuis pro poſſeſsionibus alibi poſitis, an teneat̃ in ppria ciuitate ſoluere collectas.

LEX Vnica.

EAm quæ. Mulier in loco domicilij mariti ſubit munera perſonalia, patrimonialia verò in loco in quo eſt patrimoniũ. h.d. Diuiſio per ſe patet, & ẽt caſus eſt clarus. Anteq̃ vltrà pcedã, pro declaratione quęro quare dicit ſi nõ in vrbe Romana &c. Gl. exponit dupl̃r: & tene primũ, ſ. in vrbe Romana eſt tanta copia
mulierũ & hoĩm q̃ nõ eſt neceſſe vocari ad munera mulieres
1 aliũde veniẽtes. † Nõ tñ intelligas q̃ mulier nupta Romę poſ
ſit cõpelli ad mũera & honores ĩ ciuitate originis ppriæ: qa
p hoc auocaret̃ à ſeruitio viri. qđ eẽ nõ debet: ſicut nec liberta
nupta cõſenſu patrõi debet opas p quas auocet̃ à ſeruitio vi-
2 ri, vt C. de ope. lib. l. libertę. & ff. de ope. li. l. ſicut. ¶ † Hoc prę
miſſo no. q̃ mulier põt vocari ad honores & mũera perſona-
3 lia. ¶ † Scđo no. q̃ mulier ſubit mũera p̃imonialia ĩ loco p̃ri
4 monij. ¶ † Itẽ no. q̃ mulier ſortit̃ forũ viri, [a] vt j. de dig. l. mu-
a lieres. Sed op. ff. ad muni. l. ea q̃. Sol. Ibi loquit̃ in deſponſata:
hic in nupta. & id qđ dr̃ in nupta, idẽ in vidua, vt ff. ad muni. a
l. filij. §. vidua. Itẽ no. q̃ ſ. dixi in deſpõſata, idẽ in ea q̃ nupta
eſſet nõ de iure l. fi. §. itẽ reſcripſerũt, ff. ad mu. Idẽ ĩ ea q̃ nunq̃
habuit virũ, ſiue virgo, ſiue corrupta, vt l. pe. §. fi. ff. ad mu. &
5 hic in j. gl. An † aũt mulier ex pſona viri dicat̃ ciuis, vel comi
tatẽſis, dixi plenè in d. §. itẽ reſcripſerũt. ¶ Itẽ oppo. q̃ mulier
non vocetur ad honores vel munera perſonalia, vt ff. de mu.
& ho. l. iij. §. corporalia. Gl. ſoluit, & ideo dic vt in ea. & j. di-
cã. ¶ His ergo præmiſsis: qa hic fit mẽtio de muneribus & ho
norib⁹ p̃imonialibus & pſonalib⁹ q̃ imponunt̃ tã maſculis
q̃ mulierib⁹: iõ materiã mũerũ hic tractem⁹, quorũ diuiſionẽ
ponit gl. ſup rub. ſ. de excu. mu. ponit Cy. latius l. voluntarię.
ſ. de exc. tut. Gul. multo lati⁹ ĩ l. neminẽ. ſ. de ſa. ſan. eccle. Ego
6 aũt vltra oẽs hic multa dicã. ¶ † Sciẽdũ eſt igit̃ q̃ munus dicit̃
tribus modis ff. de ver. ſig. l. mun⁹ trib⁹. ſed ppriè munus dr̃
qđ neceſſariò ſubim⁹ lege, vel mero impio eius qui habet ptã
tem, vt l. mun⁹ ppriè. ff. de ver. ſig. Et iſtud mun⁹ diuidit̃ per
Iuriſconſultũ ĩ l. fi. ĩ prin. ff. de mu. & ho. qa munerũ q̃dã ſunt
7 pſonalia: q̃dã munera patrimonialia: q̃dã ſunt miſta. ¶ † Aſ-
ſumo primũ mẽbrũ perſonaliũ. q̃dã hñt honorẽ annexũ, et ap
pellant̃ honores, vt hic in tex. q̃dã hñt vilitatẽ annexã, & ap-
pellant̃ ſordida, vt l. ſordidorũ. ſ. de exc. mu. & l. maximarũ.
q̃dã nõ hñt nec honorẽ, nec vilitatẽ: & iſta appellant̃ mune-
ra ſimplicia, vt hic in tex. & ſ. in multis rubri. Circa primũ. ſ.
de munere habente dignitatẽ annexã, dic q̃ eſt honor, ſ. admi
niſtratio reipublicę cũ dignitatis gradu, vt l. honor. ff. de mu.
8 & ho. ¶ † Sed q̃ro q pbibent̃ hr̃e honores. Rñ. q̃dã ppter de
lictũ vt infames de iure, vel de facto, vt ſ. de infa. l. j. & de his
q nõ imple. ſti. l. j. & ſ. de decu. l. nec infames. ſ. de reis poſt. l. j.
9 & j. de digni. l. ij. ¶ † Itẽ nõ põt cõcedi minorib⁹ iſte honor cũ
adminiſtratiõe, ſed ſine adminiſtratiõe bñ põt cõcedi, vt ſ. dę
mu. & ho. nõ cõti. iter patrẽ & filiũ. l. j. ĩ fi. & ff. e. l. ad rẽpu. &
10 de exc. mu. l. ſextũdecimũ. ĩ prin. & l. ſpurij. §. j. ff. de dec. † ſed
an poſsit cõcedi mulierib⁹. tex. hic vr̃ dicere q̃ ſic, q̃n dicit ho b
nores. In cõtrariũ facit l. fœmię. de re. iur. l. iij. §. corporalia. ff.
e. Sed honores ſine adminiſtratiõe, ſine dubio cõpetũt mulie-
b rib⁹, [b] vt l. j. & l. mulieres j. de dig. & l. impialis. C. de nup. &
ff. de ſena. l. fœmię, honores verò cũ adminiſtratiõe nõ repio
in iure concedi mulierib⁹, niſi hodie de iure Canoni. Abba-
tiſſę monialiũ. Itẽ mulierib⁹ q̃ ſunt miniſtrę ſororũ tertij ordi
nis ſancti Frãciſci. Itẽ mulierib⁹ p̃cellẽtib⁹, vt ĩ Regis & ĩ Co
mitiſsis q̃ q̃nq; ſuccedũt ĩ comitatu ex cõſuetudine, vel ex pri
uilegio ſibi dato. Nõ ob. ſ. de arb. l. fi. & hic in iij. gl. & ita de
11 facto videm⁹ ĩ regia Ioãna Regia Hieruſalẽ & Sicilię. ¶ † Sed
q̃ro quę dicat̃ iſta munera quę hñt dignitatẽ annexã. Et Gul.
in d. l. neminẽ. ponit exẽplũ q̃n aliqs cõſtituit̃ iudex qb⁹ iudi
cib⁹ debem⁹ honorẽ, vt l. ij. ff. de in ius voc. & ff. de iud. l. pars
literarũ, & meli⁹ ſ. q̃n puo. nõ eſt ne. l. oẽm honorẽ. Sed certè
ego video q̃ multa ſunt officia. vbi nulla eſt iudicãdi ptãs: tñ
hñt honorẽ & dignitatẽ annexã, vt ſunt illi q p̃ſunt cubiculo
principis, vel agẽtes in reb⁹, & ſilẽs. de qb⁹ habes j. li. xij. Di-
co ergo q̃ illud officiũ habet honorẽ & dignitatẽ annexam,
qđ ſic reputat̃ in ciuitate. Vñ põt eſſe q̃ idẽ officiũ alibi repu-
tat̃ honor, & alibi nõ, vt l. munerũ. circa prin. ff. eo. nec reqrit̃
q̃ habeat ptãtẽ iudicãdi, ſed ſolũ ſufficit q̃ ſic reputet̃ in ciui-

a ¶ Viri. Adde Fel. in c. dilect⁹ filius. de reſcri. & d. Soc. in cõſ. xij. inci. q̃m in p̃ſentiarũ. verſi. & nõ ſolũ clericus. circa med. ĩ j. par. char. xviij. & ĩ cõſ. xxxvj. incip. rectè ac maturè. ver. cũ ergo. circa fi. in d. parte, char. lxxj.

b ¶ Cõpetũt mulieribus. Adde iſtũ ĩ l. j. j. de dig. li. xij. & Pañ. in c. dilecti filij. nu. ij. & quod ibi poſui in addi. ad ipm. in verſi. in muliere. extra de arbit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ſare:& ſic videm⁹ in iſta terra,ſ.in capitaneo partis Guelphę,
q licet nullā habeat iuriſdictionē:tñ honor reputatur. vbi tñ
nō apparet qualiter in ciuitate ꝓ honore reputatur:dico ꝙ il-
lud officiū habet honorē & dignitatē annexā qđ habet ptātē
ſtatuēdi per ſe vel cum ſocijs,vt dicimus in decurionibus qui
ſunt in dignitate,vt ſ.de decu.l.iij.& iiij.vel ſi habet ptātē iu
12 dicādi,vt l.cui muneris.ff.de mu.& ho.¶†Itē aduertendū eſt
quod iſti honores non poſſunt indici,niſi ciuibus & incolis,
13 vt ſ.qui pro ſua iuriſdict.l.j.& hic.Item †vacatio ſimpliciter
cōceſſa nō porrigit̃ ad munera iſta quæ habēt dignitatē anne-
xam.vt d.l.cui muneris.& qđ no.in l.vacuatis.ſ.de decurio.
14 ¶†Sed quæro an talis dignitas remaneat finito officio. Rñ-
det̃ ſi officiū eſt tpale,non remanet dignitas finito officio, vt
l.j.ſ.de exc.mu.niſi aliter ſit lege expſſum.& facit qđ no. per
15 Inn.extra de prębē.in c.de multa.in fi.¶†Venio ad ſcđm,&
dico ꝙ aliud eſt mun⁹ ꝙ habet i ſe vtilitatē annexā ꝙ appel-
lat̃ mun⁹ ſordidū,& iſtud eſt illud ꝙ cōſiſtit i officijs vilibus,
dicit Gul.quorū multa nominant̃ in l.maximarū.ſ.de excu.
mu.Tu dic clari⁹ ꝙ ſicut illud eſt honor ꝙ reputat̃ honor, vt
ſ.dixi:ita i.vile ꝙ reputat̃ vile. Et pro hoc facit j. de ſucce. &
arca.l.humilioribus.& ideo poteſt eſſe ꝙ idē officiū alibi eſt
vile,& alibi nō,vt d.l.ſi.in prin.Et pōt eſſe ꝙ idē officium re-
ſpectu cauſæ dicitur vile & nō vile.Nam ego vidi multos va
lentes viros quærentes eleemoſynas pro pauperibus: & non
eſt vile reſpectu cauſæ.Facit ſ.de ſa.ſan.ec.l.ad inſtructiōes.&
16 l.priuilegia.ibi,humanitatis noſtræ &c.¶†Itē q̄ro qb⁹ pñt i
duci iſta munera ſordida.Rñd.nunq̄ inducunt̃ hominib⁹ po
ſitis i dignitate,vt l.humilioribus.j.de ſuſcep.& arca. Sed cō
tra hoc facit l.maximarum.ſ.de excu. mu. prout ibi excuſat
quaſdā dignitates pręcellētes.Sol.illud verū in munerib⁹ ſor
didis quę etiā patrimoniū reſpiciūt,vt ibi pater, & j. dicā dū
tractabo de patrimonialib⁹ & miſtis.hic loquit̃ de munerib⁹
ſordidis meris pſonalibus:alſ verò etiā infamibus poſſunt in
dici,vt ſ.de infa.l.j.& de his qui nō imple.ſtip.l.j.cum ſequē.
☞Limita p Bar.in l.j.de auro coronario.Quid in ſcholaribus
ſtudētibus in proprijs domibus?Dic idē ſcđm Bar.in l.j.qui
ætate ſe excuſant.& l.medicos.& quod no. ſ. de profeſſo. &
medi.in ver.itē quæro aliqs. Adde Bal.in l.ij.C.ſine cenſu vel
reli.& Bal.in l.placet.C.de ſacroſan.eccl.vbi dicit an poſsint
collectæ imponi forēſibus pro rebus quas tenent in ciuitate
collectante.Determinat ꝙ nō.de quo per eundem in l.reſcri-
pto.§.fi.ff.de mune.& hono.vide Bar.in l.forma.§.illām.de
cenſi.Et an forenſis poſsit cōueniri in loco vbi habet ſuas poſ
17 ſeſsiōes & terras. Alex.¶†Item quæro,an poſsint indici mi
noribus.Puto ꝙ ſic,ſi poſſunt illa officia expedire. arg.ſ. qui
a ætа.l.j.Si enim cōceditur in hoc priuilegium ſcholaribus:[a] er
go in contrarium eſt ius commune.Nec obſtat l.ad rempu.ff.
e.quia ibi loquitur in munere qđ habet adminiſtrationem,in
quo ſi cōcederet̃ minorib⁹ eſſet piculū ꝓpter ībecillitatē cōſi
lij:& iō dicēdū eſt vt dixi in p̄cedētib⁹.an aūt mulierib⁹ poſ-
18 ſint indici,dic vt ſtatim dicā.¶†Venio ad tertiū,ſ.ad munus
ꝙ nō habet honores,nec dignitates annexas.Exemplum,qñ
nō reputat̃ honor nec vtilitas,vt in legato,& eēt ſuſceptor pe
cunię publicę,& ſi.& ab iſtis nō excuſat̃ aliqs pp dignitatē.
ar.ff.de exc.tu.l.ꝓpter magiſtratū.Itē nec ꝓpter infamiā,vt l.
j.ſ.de infa.Itē nec ꝓpter minorē ætatē.niſi in adminiſtratione
verſaret̃ periculū,vt ſ.ꝓximè dixi. ¶An aūt poſsit concedi
mulierib⁹:hic vr̃ tex.ꝙ ſic,ibi qñ dicit munera.In cōtrarium
vr̃ l.iij.§.corpalia.ff.e.Breuiter dic ꝙ tex.iſte ſolēniter loquit̃:
19 dicit eñ de muneribus quorū ſexus capax eſt.Puto† aūt mu
lieres eē capaces oīs officij p ꝙ earū pudicitia nō lędat̃, verbi
gratia:ſicut pōt p̄poni in ciuitate vnus medicus q iudicet de
vulneribus,vt dicā j.de pōde.auri.l.j.ita poſſet pręponi vna
mulier,& plures quæ haberēt iudicare vtrū mulięres eſſent p̄
gnātes,vel virgines,vel nō,vt ff.de ven.inſpi.l.j.Itē ſicut pōt
p̄poni aliqs qui denūtiet maleficia,vt in auth.de leno.ita poſ
ſit p̄poni mulier vt denūtiet maleficia aliarum mulierū quæ
in notitiā maſculorū nō pñt puenire:qa aliqñ ſciūt de his pl⁹
q̄ maſculi,& ſic de ſiſibus.per quæ earū pudicitia nō lędatur.
Ab iſtis aūt munerib⁹ multi hñt excuſationē & vacationē:q
20 dā à lege,qdā ex priuilegio.ꝙ videte p vos.¶†Itē q̄ro vtrū
qs poſsit cogi ad duplex offīn.Dic vt ſ.quē ad.ciui.mu. idi.
21 l.j.& alſ pleni⁹ dicā.†Itē quæro vtrū ille cui iniungit̃ tale of
ficiū poſsit ſe pecunia redimerę.Dic vt l.iſtud.ſ.de excu. mu.
22 ¶†Venio ad ſcđm principale mebrū,ſ.de munere patrimo-
niali.Et hic aduerte:qa ꝓpriè dr̃ mun⁹ p̄rimoniale,vbi verti-
tur ſumpt⁹,vt l.munerū.§.p̄rimoniorū.ff.eo.& iſtud diuidit̃
tripliciter.Qñq; ſumpt⁹ iponit̃ pſonæ tm̃ nulla habita cōtē-
platiōe p̄rimonij,vt qñ imponit̃ pſtatio p capita.Qñq; impo
nit̃ habita contemplatione p̄rimonij,vt qñ imponitur per ſo

a ¶Scholarib⁹. Tu vide de hoc Iaco. Reb.in l. nec ipſi. nu.j.ſ. de inco. & vbi quis domi. habe.videatur.

b ¶Imponere. Vide Fel.i c.cū dilecta. de reſc.ver.ſinguli. Adde iſtū in l. vna.nu.ij.& quod ibi poſui in apo. ad ipſum in verſi. collectas.ſ. de ſuperindi.

c ¶Libram. Adde Inn.in c.grauē.de ſent.excō. & vide d.Alexā.in d.§.actor.alle.i tex.pur ipſe ſe remittit in xj.col.in fi. verſic. quærit ſucceſsiuè Bar.cū cōcor.non nullis ibidem per eum ſignatis.

d ¶Impōi. Add d. Ale.de Imo. i cōſ. lxviij.ij.parte.vbi plenè loquitur.

e ¶Ex cōſuetudine. Vide do.Alex.de Imo.cōſulētē contra Bart.in conſil. ſuo ccx.inci. viſo. in v.& vj.colū.ita ēt refert & ſequit̃ d.Iaſ.May.in l. de quibus.in xxviij. col.de le.Et dic ꝙ imo vr̃ ſufficere cōſuetudo antiqua ſi pōderes Bar.in l.j. j.de aur.coro.li.x. q cōſuetudo eſt de cē annorū,ſecūdū Pañ.in c.fi.x.col. de conſue.

f ¶Clericis & eccleſię.Adde ꝙ poſui in apo.ad iſtū in l. placet.nu.xiiij.in ver.p rebus eccleſiæ.ſ.de ſa.ſan.ec. in ij.lect.

lidū & librā.Qñq; imponit̃ reb⁹ nulla habita contēplatione
23 pſonæ.¶†Circa primū quādo imponit̃ p capita, de hoc ha-
betis ff.de cēſi.l.ætatē.& ſ.de anno.& trib.l.j.& ibi in rub.&
ab iſto nō excuſant̃ aliqui,nec ꝓpter ſexū nec ꝓpter ætatem,
niſi aliter ſe habeat cōſuetudo prouinciæ,vt d.l.ætatem.ff.de
cenſi.Et iſtā præſtationem ſolū debēt facere ruſtici:nō autem
ciues de iure cōi,vt j.de cap.ci.cēſi.exi.l.j.li.xj.Et iſta p̄ſtatio
per capita debet imponi p ſalarijs rectorū ciuitatis pro parte:
vt d.l.j.ſ.de anno.& trib.& iſtud onus debet quis ſubire in lo
co,in quo eſt ciuis & incola, prout ſtatim dicam in ſequenti
mēbro.Venio ad ſecūdū,& dico ꝙ qñq; imponit̃ pſonæ pro
rebus habita cōtemplatione patrimonij.Et iſta in vulgari ap
24 pellatur collecta:vt dicit gl.in l.reſcripto.§.fi.ff.e.¶†Quęro
b hic primò quis poſsit collectā imponere[b]?Rñ.aut imponitur
ꝓpter neceſsitatē ciuitatiş:& poſſunt ipſi ciues imponere:vt
no.in l.j.§.pen.ff.ꝙ cuiuſq; vni.& ꝓbatur ſ.dę ope.pu.l.oēs.
&.ſ.de immu.ne cōc.l.fi.Aut imponitur ob publicam vtili-
tatē,& nō pōt imponi ſine expreſſa licentia principis:vt ſ. de
excuſ.mune.l.placet.& ſ.de ſuperindicto.l.j.Vnde ſi quædā
ciuitas vellet imponere collectā vt donaret principi:nō poſ-
ſet de iure,ſed de facto ſic.Prædicta vera ſunt in ciuitate,quæ
recognoſcit ſuperiorē:ſed ſi eſſent ciuitates liberę & nō reco-
gnoſcētes ſuperiorē,poſſent imponere qñō ſibi placeret.Bar.

Additio. No.p Bar.in l.j.quod cuiuſq; vni no.& aliquid
in l.iiij.§.actor.& ibi ſcripſi.ff.de re iudi. & in.l.
placet.C.de ſac.ſan.eccl.Et an dñs poſsit imponere vaſallo,p
25 Bald.in.l.pen.C.de bo.quæ lib.†Quid ſi ciuitas debet mitte
re mille homines in exercitu:an ſit onus impoſitum perſonis,
an verò rebus?Vide Bal.in l.etiam.in fi.C.de exec.rei iu.Item
26 †vſurarjo forenſi imponitur collecta.Bald.in l. etiam.in pe.
27 col.C.de exec.rei iu.Item†collectæ dicuntur illæ quę non ha
bent certam formā,ſed variantur ſecundū voluntatem ſupe-
rioris:vt no.Bal.in l.fi.C.ſine cenſu vel reliquis.¶Item colle
c cta imponitur per ſolidū & librā[c]. Adde gl.in l.ſancimus. la
28 j.in verſi.peręquatio.C.de aduo.diuer.iudi. Alexā. ¶†Sed
quæro cui poſsit imponi hæc collecta?Rñ. ciuibus, & incolis
tm̃:vt d.l.reſcripto.ff.eo.in fi.& ideo ſi forenſis poſsideret in
territorio vnius ciuitatis nō poſſet ſibi imponi collecta:qa cū
imponatur perſonę,licet pro rebus,& perſona nō eſt ſubdi-
d ta,nō pōt ſibi collecta imponi[d]:vt d.l.reſcripto.in fin.& l.li-
bertus.§.ſola.ff.ad mu.¶Fallit in vſurario.¶Itē fallit in ciui
tate quę de hoc habet priuilegiū:vt d.l. munerū.§.patrimo-
niorū.ff.de mu.& ho.¶Item fallit in ciuitatibus quæ hoc ha-
e bent ex cōſuetudine,[e] cuius cōtrarij non extat memoria, quę
habet vim priuilegij:vt l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua
quotidia.& æſti.¶Item fallit in ciuitatibus quæ fecerunt ſua
prædia tributaria,ꝓpter collectā,ſed tūc debet imponi reb⁹,
29 nō perſonis:& ideo cadit in ſequēti mēbro.¶†Item quæro,
qualiter imponat̃ iſta collecta.Et glo.in l.j.ſ.de apo.pu.dicit
ꝙ imponit̃ magnis & paruis per ſolidū & librā,vt qui plus
habet,plus ſoluat.Et ꝙ ibi dixi,fallit ſi imponat̃ pro ſalario
rectoris,vt ſ.proximo membro dixi.¶Fallit etiā in caſu quē
30 ſtatim dicā.†Quero ergo vtrū iſtud munus diuidat̃ in ſordi-
dū & nō ſordidū.Gul.dicit ꝙ ſic,vt puta ſi imponeretur col-
lecta pro redimēdo aliquo munere ſordido,diceretur munus
ſordidum.aliàs ſecus.Certè licet de iure cōmuni munus non
poſsit redimi pecunia,vt l.illud.ſ.de excu.mu.cum ſi.tamē ſi
hoc cōtingeret fieri authoritate ſuperioris,fateor dictū Gul.
& tūc ad iſtam collectam ſoluendam nō tenerentur hi qui nō
tenebantur ad munera ſordida:alias alter pro altero grauare-
tur,cōtra l.j.j.vt nullus ex vicar.pro ali. debi. &c. & ſic tunc
31 nō imponeretur collecta per ſolidū & libram.¶†Item quæ-
ro pro imponenda collecta quæ res æſtimabunt̃?Reſpōdeo,
oīa mobilia & immobilia,vt ff. de cenſi.l.forma.& ſ.de im-
mu.ne.cōce.l.fi.¶Sed quæro qualiter fiat iſta æſtimatio?Dic
vt l.ſuſceptores.j.de ſuſcep.& arca.¶Sed quęro à qua parte inci
piet habere effectum talis æſtimatio?Dic vt in l.j.ſ.de apo. pu.
32 ¶†Itē quæro,vtrū collecta poſsit imponi clericis & eccſiæ[f]?
f Rñd.ex prædictis apparet quod nō.cum debeāt imponi perſo
næ ſubditę,& eccſiæ:& clerici non ſunt nobis ſubditi:ergo &c.
hodie declaratū eſt per authē.Item nulla communitas.ſ.de ſa-
33 croſan.ecc.¶†Item q̄ro,aliquis eſt hic ciuis,& alibi habet poſ-
ſeſsiones,vtrū pro poſſeſsionibus alibi poſitis cogatur hic ſol-
uere collectas?Gl.hic dicit quod non:qa ſcđm hoc alibi ſolueret̃
tributū,& hic collecta:ꝙ eſſe non debet.Et ſcđm hoc ſequitur
quod ſi eſſet res ꝓ qua nō ſolueret̃ tributū,vel collecta alibi: ꝙ
hic cogi poſsit ad ſoluendum.Et ita intelligunt qdā iſtā glo. q̄
ſi ſimpliciter loqueretur dānant eam.Sed ego puto quod gl.ve
rum dicit.Nam pro poſſeſsionibus tributarijs non debet ſolui
collecta alibi,vt l.priuatæ.de excu.mune.

Additio.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Additio. Vide Io. And. in c. j. de immu. ec. lib. vj. et ibi Domi. de ſan. Gemi. et doc. in Cle. j. §. ſane. de iure patro. & Io. Cal. in conſi. x. qđ ponit in ti. de conſti. & incipit, factum ſup quo conſiliũ petiť, tale pſupponiť. Alex. ¶Sed ſi alibi non ſolueret tributũ: tunc dicit Gul. Aut imponiť collecta ab eo, q habet iuriſdictionẽ vniformẽ in omni loco, vt à principe: & tunc deberet ſoluere quis ꝓ rebus, quas habet vbique. ☞Conſuetudo Italiæ ſe habet ꝙ à forenſibus poſsidẽtibus in territorio ſoluať collecta. adde Bal. in l. etiã in pe. col. C. de

34 execu. rei iu. Alex. ¶† Aut imponiť à ciuitate: & nõ põt extẽdi collecta pro rebus, quæ ſunt extra territoriũ. argu. ff. de iuriſd. om. iu. l. fi. & de bo. autho. iu. poſ. l. cũ vnus. §. peñ. & fi. ꝙ eſt notãdũ. Tñ in ciuitatib⁹ Italię cũ q̃libet ciuitas habeat conſuetudinẽ imponẽdi collectas ẽt forẽſib⁹ poſsidẽtib⁹ in territorio, nõ eſt dubiũ ꝙ ꝓ reb⁹ alibi poſitis q̃: i ciuitate originis, vel domicilij, nõ deãt ſoluere: aliàs fortè poſſet cõpelli, etiã ꝓ his, q̃ habet extra territoriũ. ar. l. fi. ff. de decre. ab or. faci. Bar.

Additio. Hoc firmat Ioã. And. in c. j. de immu. eccl. lib. vj. & ibi Domi. & doc. in d. cle. j. & vide l. fi. §. patrimoniorum. & l. reſcripto. §. fi. & ibi gl. & Bar. ff. de mu. & ho. & habetur in auth. itẽ nulla cõmunitas. ſ. de epi. & cle. & in c. j. de immu. eccle. in vj. & ibi Io. & plenè Bal. in l. iij. & Sali. C. ſine cenſu vel reliquis. & Ang. in l. iiij. §. actor. in iij. co. ad finẽ.

35 & ibi etiã do. Alex. ff. de re iud. Alex. ¶† Item quęro quis excuſetur ab iſto munere. Reſpondeo, nullus regulariter: vt hic, & §. patrimoniorum. & l. j. ſ. quẽadm. mu. ciui. in prin. de mu. patri. l. ij. Fallit in doctoribus actu legentibus: vt l. medicos. et ibi not. de profeſ. & medi. ¶Itẽ fallit in officialibus ſecundum

36 diſtinctionem quam poſui ſ. de immuni. ne. cõce. l. fi. ¶† Item quęrit gl. pro fundo dotali quis ſoluet collectam. Dicit glo. et

a bene, ꝙ maritus,[a] per l. hactenus. ff. de vſufr. & probatur ff. de impenſis in rebus dot. l. neq;. Et quia vir percipit fructus: ideo

37 &c. vt l. j. ſ. de anno. & tribu. ¶† Venio ad tertium, ſ. ad munera merè patrimonialia, quæ ipſis rebus indicuntur. Bart.

Additio. Vide in rub. ſ. de anno. & ibi vide Barto. & adde Bar. in l. reſcripto. §. fi. de mu. & ho. & per glo. in rub. ſ. de mu. patri. Alex. ¶Iſta ſunt triplicia. Quãdoq; indicũtur ipſi rei de eo quod faciendũ eſt in ipſa re ſeu de ipſa re, vt ꝙ nauis, vel ſeruus, vel equus vadat in ſeruitiũ reipublicę. hoc enim fit de ipſa re. ¶Item ꝙ milites hoſpitenť i domo: hoc eñ fit in re ipſa. Qñq; iſta munera ſunt de eo qđ percipiť ex re vt ꝙ detur tertia pars fructuum: vt l. modios. ſ. de ſuſcep. & arca. Quandoq; imponiť ipſi rei de eo qđ nõ fit ex ipſa re nec in re, nec de eo qđ percipitur in re, nec ex re, ſed eſt oĩno extra rem: vt qñ debet præſtare certã penſionẽ pecuniæ annuatim. quandoq; pecunia ex re ipſa non percipitur. De primo & ſecundo patet exemplũ ff. de mune. & hono. l. fi. §. patrimoniorum. & §. ſeq. & de priui. vete. l. pe. De tertio eſt exemplum in l. hactenus. ff. de vſufr. & ſ. de imponẽ. lucra. deſcrip. l. j. & in omnib⁹ legibus facientibus mentionẽ de tributo, ſeu vectigali, quod ſoluitur in pecunia. & differt iſtud tertiũ à munere, quod imponitur pſonę ꝓ rebus. Nã ibi eſt obligata pſona: & p conſequens oẽs res patrimonij: vt l. auferť. §. fiſcus. ff. de iure fiſci. & no. ſupra, pæ. fiſ. credi. prę. l. j. hic verò quælibet res teneť pro munere, ꝙ eã rẽ reſpicit, & nõ vltra: vt ff. de pub. & vec. l. im-

38 peratores. ¶† Itẽ quæro, qui excuſenť ab iſtis muneribus. Rñ. nemo cuiuſcũq; priuilegij, vel dignitatis exiſtat, etiam ſi ſit eccleſia: vt ſ. de exac. tribu. l. fi. & de ſac. ſan. eccl. l. placet. & l. iubemus nullã nauẽ. & j. de naui. nõ excu. l. ij. & de epi. & cleri. l. de his. niſi quatenus lege, vel priuilegio ſit expreſſum ſpecia-

39 liter, vt ſ. de epiſ. & cle. l. j. ¶† Venio mõ ad tertiũ principale, ſ. ad munera miſta: & cùm ſ. viderim⁹ de ſimplici: facilè cognoſcemus compoſitũ. Sunt eñ q habẽt onus perſonæ pro ſumptu: vt d. l. munerũ. §. miſta. ff. eo. Sed hic eſt aduertendũ. Dixi eñ ſ. ꝙ à pſonalibus qdã excuſanť, à patrimonialibus nullus: qd ergo fiet? vtrũ ꝑpter id, ꝙ ſapit naturã pſonaliũ excuſetur à toto: an verò ꝑpter id, qđ ſapit naturã patrimonialis, vel realis excuſetur à nihilo? Et breuiter licet cõtingat ꝙ quis non poſsit grauari ad perſonalia ꝑpter defectũ, ſiue propter aliam immunitatẽ: ſemper fiet ſeparatio: quia quaten⁹ hoc reſpicit pſonã, nõ grauabiť: quatenus aũt reſpicit ſumptum ſeu patrimoniũ grauabiť: vt l. relegatorũ. §. fi. & l. ſeq. ff. de interdic. & relega. & hic eſt caſus l. maximarũ. ſ. de excu. mu. Nam ibi ponunť quædam munera ſordida, quæ reſpiciũt ſumptũ, & laborẽ perſonę: & ſic ſunt miſta, à quibus excuſanť ſolùm patrimonia quorundã, qui ſunt in maxima dignitate: aliorũ autẽ patrimonia nõ excuſanť, licet ſint in dignitatibus minoribus. Sed conſtat ꝙ omnis perſona, quæ in dignitate eſt, ꝓut pſonã reſpicit, excuſeť à munerib⁹ ſordidis: vt l. humiliorib⁹. j. de ſuſcep. & arca. Ergo apparet ꝙ alij exiſtentes in dignita-

40 te non grauãtur ipſi, ſed eorum patrimonia. ¶† Item quæro, cùm in iure ſæpe fiat mentio de mulieribus ordinarijs, & ex-

b traordinarijs, quæ ſint iſta. Et Gul. dicit in dicta l. neminẽ[b]. ꝙ ordinaria ſunt, quę habẽt certã & determinatam pręſtationẽ. Extraordinaria ſunt, quæ quandoq; per accidens indicuntur: vt l. Seio. §. medico. ff. de annu. leg. & l. ſed & ſi per prætorẽ. §. ſi feriæ. ff. ex quib. cau. ma. Sed l. j. ſ. de vac. pub. mu. videť velle dicere ꝙ illa ſunt extraordinaria munera, quæ imponunť à lege, vel ſenatuſcõſulto, vel conſtitutionibus principũ. Certè illa concor. cũ dicto Gul. quia qñ imponunť à lege vel conſuetudine ꝑpetua, vel conſtitutione: tũc de neceſsitate hñt certã & ordinatã præſtationẽ. Sed ea, quæ imponunť qñq; per accidens, non poſſunt habere ꝑpetuã & ordinatã præſtationem: & hoc mõ fortè debet intelligi l. j. ſ. de ſuperindi. qa indictiones p ſingula luſtra ante illã legẽ non imponebãtur perpetuò, ſed fortè ad beneplacitũ principis. Si eñ verè hoc fuiſſet, ſine dubio fuiſſent ordinariæ præſtationes: ſed quia non erãt, ideo fuit neceſſe redigi in aliam conſtitutionem. Bar.

Additio. Et quæ dicãtur munera ordinaria, & quę extraordinaria, adde Bal. in l. fi. in ver. adde tamẽ. C. ſine cenſu vel reli. & Bar. in l. hi qui. ff. de iure immu. Imo. in l. ſi ex

41 toto. in prin. de leg. j. Alex. ¶† Item quęro pedagium, ſeu gabella quæ ſoluitur à tranſeuntibus, vtrum ſit onus reale vel perſonale. Et reſpondeo ꝙ eſt reale: vt l. ij. de priui. vete. & no. in l. fi. de cano. largi.

42 c **Additio.** † Clerici non tenentur ſoluere pedagium, ſeu gabellas[c]. Vide per Bal. in l. placet. & in l. ad inſtructiones. & in l. pe. C. de ſac. ſan. eccle. Alexan. ¶Sed tunc quæro vltrà, cùm dicimus clericos teneri ad onera realia, quare ab eis non poſſunt exigi iſtæ gabellę: vt in c. clericis. extra, de immu. eccl. lib. vj. Rñ. quod dixi iſta munera patrimonialia exigi à clericis intelligas qñ patrimonium iuit ad clericos cũ onere: ſed ſi ad eos iuiſſet res libera, non poſſent grauari. ſed iſtæ gabellæ & pedagia indicuntur rebus liberis clericorum: & ideo quia tranſeunt per totum territoriũ; hoc aũt nõ poteſt fieri: ergo &c. ☞Vide Bar. & quæ ibi ſcripſi in l. j. in fi. prin. ff. de publi. & dictũ do. Anto. in c. ſi diligẽti. de reſcrip. in fi. vbi tenet clericos à collecta eſſe exemptos, ꝓut reperiunť exem-

43 pti de iure. & Imo. in c. fi. de pręſcrip. in repe. Alexã. ¶† Sunt & aliæ diſtinctiones munerũ: quia quædã publica: quædã priuata: & iſta nõ proſequor: quia nõ ꝑtinent ad noſtrã materiã.

d Item quædam dicunť angaria, & quædã perangaria[d]: qa ſub prædictis continentur. & habemus rubricam ſpecialem j. de curſu pub. l. angaria & perangaria, lib. xij.

Additio. Vide l. neminẽ. de ſac. ſan. eccl. & ibi plenè declarat Cy. & glo. in c. nõ minus. de immuni. eccle. & per Roſr. in libellis ſuis. Alex. ¶Vltimò ſcias ꝙ omnia iſta dicuntur munera ciuilia: vt l. munerum. §. hæc autem omnia. ff. de mune. & hono. Hic non ſunt alia. Bar.

De legationibus *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Salarium quod debebať vni ex duob⁹ officialib⁹ vel ambaſiatorib⁹, qui mortu⁹ eſt, nõ accreſcit ei, qui ſolus impleuit.

2 Hæredes ambaſiatoris, qui deceſsit, tenentur reſtituere reipublicæ ſalarium pro rata temporis, quo non ſeruiuit.

3 Hæredes aſſeſſoris decedentis in officio, an habeant reſtituere ſalarium perceptum pro tempore quo non ſeruiuit.

4 Alter ex ambaſiatoribus ſi vnus decedit in itinere, poteſt totum officium ambaſiatæ explere.

LEX I.

CVm vos. Pone hic caſum in terminis ſic: Titius & ego ſumus creati ſyndici in cauſa fiſci, vel Principis, ad defendendã quandã cauſam Principis: & accepimus pecuniam pro ſumptib⁹ litis. ego iui, & cauſam defendi: ſed Titius nõ venit, ſed mortuus eſt. Ego volo repetere ab hæredibus illius Titij illam pecuniam, quam ipſe habuit à Repub. quæritur an poſsim. Et reſpondetur ꝙ ſi ille acceperit pecuniam ob proprios ſumptus, nõ poſſum repetere ego, ſed reſpublica. Aut ille accepit pecuniam propter ſumptus, hoc eſt vt ſolueret aduocatos: & tunc cum ego, qui iui ad defendendum cauſam, ſim ad hoc obligatus, potero illam pecuniam repetere. Item potero collegã meum in eo, in quo deliquit, propter onus ſibi impoſitũ accuſare co-

1 rã pręſide. qđ intellige ſi ille collega meus viueret. h. d. ¶† Et nota quòd licet vnus ex officialibus vel ambaſiatoribus dece-

a ¶Maritus. Adde do. Soci. in conſil. ccxvij. incip. circa hanc q. verſ. nonò hoc idem. in ij. parte. char. xcij.

b ¶Gul. i d. l. neminem. Adde eundẽ Gulie. de Cug. in l. placet. nu. vij. & qđ ibi poſui in apoſt. ad ipſum in ver. ab ordinario. ſ. de ſac. ſan. ecc. dixi poſt la. Rebuf. ſ. in rub. de mu. patri. nu. ij. iſto tit. & in rub. de iud. mu. iſto etiam libro.

c ¶Gabellas. Adde Ang. in cõſi. inci. pũctus quęſtionis talis eſt. & Ioã. de por. vicẽ. in cõſil. omnipotẽtis Dei poſtulato ſuffragio, in primo ſciẽdum. vij. col. & Fe de. de Se. cõſi. x. & Eſdræ. c. vij. verſi. vobis quoq; totũ.

d ¶Quędã angaria & quędã perangaria. Tu viđ de hoc Rebuſ. in rub. ſ. de anno. & tribu. nu. vij. iſto li. Gul. de Cug. in l. neminẽ. nu. xij. & ibi poſui in apo. ad ipſum. in ver. qd dicitur angariarum munus. ſ. de ſac. ſan. eccle. & glo. in c. j. in tit. quæ ſint regaliæ. in vſi. ſeu.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

dat, vel aliàs officium non impleat : qd' ſalarium decedentis,
vel aliàs non implentis, non accreſcit ei, qui ſolus impleuit.
quod not. Bar.

Additio. Hoc puto verum ſi duo eſſent deputati ad idem
officium: ſecus ſi ad diuerſa, vt vno decedente, al-
ter gereret vtrunq; officium, & de mandato ſuperioris: quia
tunc cum officia ſint diſtincta, & diſtincta habeant ſalaria, iſte
dicitur ſufferre vicē duorum: & ideo duplex ſalarium habere
a poterit. ar. C. de aduo. diuer. iudi. l. binos[a]. ¶† Item facit hæc
2 lex, ꝙ ſi ambaſiator decedit in itinere, ſalarium pro rata tem-
3 poris, quo nō ſeruiuit, per hęredes debet reipublicæ reſtitui†.
Et ſic facit cōtra hęredes aſſeſſorum, qui in officio deceſſerūt,
ꝙ teneantur reſtituere pro rata temporis, ſi totum aſſeſſor re-
ceperat ſalarium: vel ſi non receperat ꝙ hæredes non debeant
habere, niſi pro eo tēpore quo defunctus ſeruiuit. De quo per
4 doc. in l. diem functo. de off. aſſeſ. Item nota† ꝙ ſi vnus amba-
ſiator in itinere decedat: alter ſolus poteſt officium ambaſiatę
explere: & id, quod faciet, tenebit, & ratum erit, ac ſi eſſet fa-
☞ ctum per ambos. Ange. ☞ Vide ff. eo. in l. legatis.

a ¶Binos. Vbi vide Bald. in fi. & in ſimili per eum in in c. j. vlti. colū. de feu. guar. & adde Paul. de Caſt. in l. ſi eadē. de of. aſſeſ.

LEX III.

TRanſmarina. Legatio trāſmarina tribuit va
cationem bienniȷ. ſecus ſi ꝓpe:
quia tunc talis legatio nō tribuit vacationem. h. d.
¶Sed opo. ſ. de mune. & ho. l. ij. Solu. Illa determi-
natur per iſtam. Vel aliter: Legatio à remotis tribuit vacatio
nem ab omnibus ciuilibus muneribus, vt hic. legatio verò de
propinquo tribuit vacationem à munere legationis per bien
nium, non à muneribus ciuilibus.

SVMMARIVM.

1 ☞ Recipiens dignitatem ad poſtulationē & procurationem,
non habet immunitatem à muneribus: ſecus ſi à libertate.
2 Pacto an fieri poſsit ne immunitas à l. conceſſa locum habeat.
3 Immunitas conceſſa officio qn̄ durat, etiam officio finito.

VNiuerſi. Omnes qui dignitates ſuffragio rece-
perunt, non habent vacationem à mu-
neribus propter dignitatem. ſed ſi legatus fuerit, ha
bet propter legationem. h. d. Iſta eſt ſingularis lex:
☞ & ideo nota. ☞ Adde Bar. in l. ſi ſeruus. §. ſi verò. de furt. in
quæſtione illa de damnis datis ambaſiatoribus: vt non reſtau-
retur ſi ambaſiata fuit procurata. et per Bar. in l. inter cauſas. §.
non omnia. ff. mandati. Facit c. ij. de tem. ordi. in vj. & in l. qui
contra. de inceſt. nup. vbi ignorantia ꝓcurata non excuſat. &
Bar. in l. j. in prin. ſi quis teſt. liber eſſe iuſ. fu. facit Gul. dictum
in l. contra. ff. de legi. qui dicit, ꝙ ciuis ſciens penſionem ſecre-
tam ꝙ minus valere debeat, vendidit carius, ꝙ illa malitia eū
non excuſat. Vide Io. And. & Imo. in c. ſignificaſti. de pigno-
ri. & Spec. in tit. de iudi. in ver. illud aūt. vbi dicit, ꝙ ſi nuntius
miſſus à domino captata tn̄ opera, & non requiſitus in itinere
fuit captus, nō tenet dn̄s eum redimere. Vide Innoc. in c. ſicut.
el iij. de iureiurando. de illo qui in bello amiſit equos vt nō te-
neatur dn̄s eos reſtaurare, ſi ipſe affectauit. Alex. ¶Sed oppo.
videtur ꝙ iſti & ſimiles excuſant: vt ff. de va. mu. l. legato. §.
comites. & l. eos. ſ. de excu. mu. Huius timore hęc lec. huius le-
1 gis variatur. † Nam contraria loquunt in eo qui recipit digni
tatē ex mera libertate. Hic verò in eo qui recipit ad poſtula-
tionem, & procurationem. arg. ff. quod quiſq; iur. l. iij. in prin.
¶Et nota hanc lec. & facit ſ. de petit. bo. ſub. l. j. & quod ibi
not. & de excu. tuto. l. tria onera. ibi dum dicit, non affectare.
☞ ☞ Adde etiā ad hoc optimū tex. in l. ij. §. fi. ff. ſi quis cau. et l.
quidā ff. ex quibus cauſis maio. Adde etiā ꝙ omnis ille, qui eſt
in officio vili, & parui valoris, præſumit affectus. Tex. eſt in l.
ſpadonem. §. fi. de excu. tut. in no. xxxj. in litera, M. Adde qd'
habes in l. vxori. §. fin. de fal. & l. ex ſententia. et quod ibi Bar.
ff. de teſta. tut. & per do. Domini. in c. ij. vt lit. pendente. in vj.
& quod dixi ſuprà in magna apoſtilla. adde tex. & ibi Ange.
in auth. vt iud. ſine quoquo ſuff. in prin. & cōtra officiales pro
curātes habere offm̄, pręſumūtur habere animū malè ſe geren
2 di: vt dicit Bar. in l. ij. in fi. de murilegulis. Ale. ¶† Alij dicūt,
ꝙ in cōtrarijs recepit dignitatē ſimpliciter hoc ſuffragio, i. pa-
cto, ne immunitatē haberet, ꝙ eſt tenendū mēti, qd' ex pacto
fieri pōt, ne immunitas à lege cōceſſa locū habeat. ¶In contra
rium facit ꝙ dicimus de clericis, qui nō poſſunt renūtiare pri-
uilegio clericat⁹: vt extra, de fo. cōpet. c. ſi diligenti. licet de iu-
re ciuili videat ſecus: vt ſ. de pac. ſi quis in cōſcribēdo. ¶Ter-
tio modo legit, ꝙ cōtraria loquunt in his quę recipiunt digni
tatē ſine ſalario: hic verò in his, quę recipiūt ſuffragio, i. cū ſa-
lario, & contēplatione ſalarij magis, ꝙ officij. & etiā hāc lect.
3 tene mēti: qa ſingularis eſt †. Alij dicunt, ꝙ hic finitum erat of
ficiū: in cōtrario aūt durabat. Sed hęc lec. non vera: vt ſ. de ex-
cu. mu. l. maximarū. in fi. & l. eā legē. ¶Vel dic cōiūgēdo hāc
legem cum legibus præcedentibus: quia quandoq; quis con-
ſequitur officium abſq; dignitate & tunc durante officio ha-
bet immunitatem: vt ſ. de excu. mu. l. j. & quod ibi not. Aut
cum dignitate: & tunc aut illa dignitas obuenit abſq; procu-
ratione, & abſq; pacto, & non prętextu ſalarij: & habebit im-
munitatem durante dignitate, & poſtea: vt d. l. maximarum.
in fi. & l. eam legem. Aut obuenit cum aliquo ex prædictis: &
habebit immunitatem durante officio, non poſtea: vt hac le-
ge. quam no. quia lex iſta eſt ſingularis. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Practica faciendi propoſitum in concilio.
2 Pręſes prouinciæ qualiter coadunet concilium, ſeu parlamen
tum vniuerſale prouinciæ.
3 Pręſes ſolus nō refert Principi reſpicientia publicā vtilitatem.
4 Statutum factum à præſide ſine concilio non valet, niſi con-
firmetur per ſuperiorem: & qualiter hoc intelligatur.
5 Præſes prouinciæ non poteſt facere conſtitutionem: tamen
contrarium ſeruant præſides miſsi ab eccleſia.
6 Concilium conuocari debet in loco publico.

SI quod. In his quæ publicam vtilitatem reſpiciunt, non
valet reformatio facta à prouincialibus, etiam
conſentiente præſide, niſi per præfectum vel Principem
fuerit approbata. h. d. ¶Et ad euidentiam præmitte ꝙ quan-
do præſes vel aliquis ſuperior proponit aliquod dubiū in ſuo
concilio, & petit ſuꝑ hoc ſibi ſanū cōſilium exhiberi. vnde eſt
idem dicere proponere, & conſilium poſtulare. ¶Hoc pręmiſ
ſo pone caſum ſic. Præſes prouinciæ conuocauit parlamētum
in prouincia, & in eo ꝓponit, & conſiliū petit ſuꝑ aliquo eue-
nienti, ꝙ reſpiciebat vtilitatē publicā, ſuꝑ quo fuit conſultum
vt ad principē mitteret legatio, ſeu ad eius curiā: vel fuit aliter
reformatū. ¶Quęrit an hoc ſufficit per pręſidē approbari. Re
1 ſpondet Imperator ꝙ non. h. d. Cætera ſunt plana. ¶† Et no-
ta hic modū faciēdi ꝓpoſitū in cōcilio, ſiue parlamento. Petit
enim ꝓponēs ſanū & vtile cōſiliū exhiberi. Et hoc verum, qn̄
ꝓpoſitū fit ſuꝑ aliquo dubio. Sed qn̄ fieret ſuꝑ certo, ſecus: vt
l. ij. ſ. de excu. mu. Verbi gr̄a: finitū eſt officiū vni⁹ officialis: cō
gregat cōciliū, vt eligat ſequēs officialis: tūc quia certū eſt ele
ctionē debere fieri, nō petit cōſiliū ſuꝑ hoc: ſed petit vt eligāt
2 homines de cōcilio. ¶† Secūdò nota ꝙ præſides ꝓuinciarum
coadunāt cōciliū, ſeu parlamētū vniuerſale ꝓuinciæ. quod in-
tellige nō ꝙ oēs de ꝓuincia debeāt ad illud ire: quia hoc eſſet
durū: ſed de oībus ciuitatibus deputant aliqui ambaſiatores,
vel ſyndici, qui ciuitatem repræſentent: & iſti dicunt aſsiſtere
præſidi. & hoc ſentit gloſſ. poſita ſuper verbo, inter omnes.
3 ¶† Tertiò nota ꝙ præſes ſolus nō pōt referre principi. qd' in-
telligit gl. in his quæ reſpiciunt publicā vtilitatē: aliàs ſecus, ꝑ
4 ti. ſ. de rela. ¶† Quartò nota ꝙ ſtatutū ſeu conſtitutio facta à
præſide, ſeu parlamēto vel cōcilio ꝓuinciæ nō valet, niſi ap-
probet ꝑ ſuperiorē. Sed cōtra hoc opp. quia quilibet populus
pōt ſibi facere ſtatutū: vt ff. de iuſti. & iur. l. oēs populi. Sol. di-
cit Gul. ꝙ illud eſt verū in his, quæ priuatā vtilitatē reſpiciūt.
In his verò quæ reſpiciūt publicā vtilitatē principaliter, non
☞ poſſunt, vt hic. ☞ Statutū factū ab antianis, an requirat con-
firmationē ſuperioris: an poſsit reuocari ſine eius conſenſu, ſ.
ſuperioris. De hoc vide Bar. tenentem ꝙ ſic, in l. oēs populi. &
in l. omnium. de teſti. vbi tn̄ Bal. cōtra. vbi in l. oēs ppl̄i. diſtin-
guit. ex quo apparet rn̄ſio ad cōtraria Bal. cū opi. Bart. tranſit
Sali. Ful. & do. Pau. de Ca. in d. l. omniū. & Pet. de Anch. in c.
canonū ſtatuta. in ver. ſed hic incidēter quæro vtrū in reuoca-
tione. & do. Abb. in c. dilecto. de præbendis. vbi ponderat ibi
eſſe caſum pro Bar. ꝙ limitat, niſi ſuperior appoſuiſſet clauſu-
lam, ſi qd contrà fiat. ꝙ nō valeat, ꝑ illū tex. ꝑ Ang. ī d. l. oīm.
& Bal. in l. ex placito. in iij. col. C. de re. permu. & ꝑ Bal. Ang.
& Imo. in l. ex facto. in prin. circa ij. col. ff. de vulg. et pup. & in
l. oīm. vide do. meū Alexā. ¶Sed ego dico aliter in l. oēs ppl̄i.
Nam qdā eſt ppl̄s liber, q habet oēm iuriſdictionē: & tūc pōt
facere legem & ſtatutū ꝓut ſibi placet: vt d. l. oēs ppl̄i. et Inſti.
de iur. nat. gē. & ci. §. oēs ppl̄i. vbi ponit exēplū ī pplo Roma-
no. Quidam ſunt ppl̄i, q non habēt iuriſdictionē de iure cōi,
vt ciuitates, q̄ non hn̄t merū imperiū. Itē ꝓuincia tota, q̄ licet
habeat merū imperiū, vt l. illicitas. §. q vniuerſas. ff. de offi. p̄ſi.
tamen à p̄ſide appellat ad ſupiorē: & tūc eorū ſtatuta non va-
lēt, niſi cōfirment à ſupiorib⁹: vt hic. Et ita fit ī iſtis ciuitatib⁹
marchię & ducatus: nā nō admittunt eorū ſtatuta, niſi appro-
bata ꝑ ſupiorē: vt dixi in d. l. oēs populi. Sic ēt ſtatutū, qd' fie-
ret in aliquo caſtro, non admitteret, niſi ꝑ cōe approbaretur.
5 ¶† Itē nota ꝙ præſides ꝓuinciarū nō pn̄t facere cōſtitutiōes:
tn̄ iſti p̄ſides, q mittūt ab eccleſia, aliud ſeruāt, vel ex cōſuetu-
dine, vel ex ſpeciali cōceſsione. De quo dixi ī d. l. oēs ppl̄i. vbi
6 hāc l. allegaui. †. Itē nota ꝙ cōciliū ſeu parlamētū debet cōuo-
cari in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cari in loco publico. De quo dixi in l. ij. ſ. de decurio. et videas
quæ ibi dixi. iſta omnia perpetuò tene menti. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞Priores ciuitatis ſoli non poſſunt legatum mittere: ſed requiritur magnum concilium.
2 Concilium quando vocatur, abſentes extra ciuitatem non ſunt expectandi.
Item nec infirmi, vel aliter impediti,
3 Ambaſiatores debent portare literas ſuæ ambaſiatæ.

QVoties. Non debet legatio mitti ad principem
niſi de volũtate cōcilij, & authoritate ſu-
1 perioris. h. d. ¶ † Not. hic ꝙ priores ſoli huius ciuita
tis nō pñt legatũ mittere ad principē ſine magno cō
2 cilio ciuitatis. † Secũdò no. ꝙ qñ vocantur ad cōciliũ oēs, ſufficit
ꝙ ſint in cōcilio illi q ſunt in ciuitate: nec ſunt expectandi illi,
3 qui ſunt abſentes, vt hic dũ dicit, intra vrbē. ¶ † Itē no. ꝙ non
ſunt expectandi infirmi, vel aliter impediti vt ſint in concilio.
¶ Item nota ꝙ ambaſiatores debent portare literas ſuæ amba
ſiatoriæ. ad quod facit quod dixi ſ. de decu. l. ſi quis decurio.

De excuſationibus artificum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Artifices dicuntur etiam diſcipuli.

LEX I.

ARtifices. Artifices hic expreſsè habent im-
munitatem à perſonalibus mune
ribus, tam diſcipuli, quàm magiſtri. h. d. ¶ Nota
1 hoc bene: † qa quod dictum eſt de magiſtris,
& de diſcipulis dictum eſſe intelligitur: vt om
nes dicantur artifices. quod facit ad ea quæ di-
xi in l. legatis ſeruis. §. ornatricibus. de leg. iij.

De potioribus ad munera non uocandis. Rubr.

LEX Vnica.

SI ipſe. Iuſta cauſa eſt appellãdi, ſi alter prius
debeat nominari. h. d. Pone caſum vt
ſ. quemad. ad ciui. mu. l. pe. et fi. Aliàs pone, re
ctor debet eſſe de natione Romana: & ſi eligitur
de natione Tuſcorum: certè licitè appellatur.

Si propter inimicitias creatio facta fuerit. Rubr.

SVMMARIVM.

1 ☞Electus ad munera ab inimico præſumitur electus propter inimicitiam.
Teſtis, qui tulit teſtimonium contra inimicum, præſumitur teſtificaſſe ob inimicitiam.

LEX Vnica.

SI propter. Creatio facta de aliquo propter
inimicitias, facit aliquem, ſi vult,
1 poſſe appellare. h. d. ¶ † Nota ꝙ eoipſo ꝙ qs eſt
electus ab inimico ſuo, præſumitur electus pro-
pter inimicitiam, vt dicitur in teſte, qui tulit te-
ſtimonium contra inimicum, ꝙ eoipſo intelligatur tuliſſe te-
ſtimonium propter inimicitiam: vt l. ob carmen. §. fin. de teſt.

De ſumptuum recuperatione. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Electus ad munera, qui habet excuſatiõem, recuperat ſumptus factos in lite ab eo eum nominante.
2 Electus ad munera, qñ appellat ab electione, eligens citatur.

LEX Vnica.

1 MVneribus. † Electus, qui habet excuſatio-
nem recuperat ſumptus, quos
facit in lite ab eo qui eum nominauerit. h. d.
2 ¶ No. quod dixi i ſummario. Ex quo habes †
ꝙ qñ electus appellat, eligēs ſeu nominans de-
bet citari: quia eius intereſt, vt vides hic. nã cō-
☞demnatur in expenſis. Facit ff. de adop. l. nam ita diuus. ☞
Allegatur hic, ꝙ iuramentum calumniæ excuſat ab expenſis:
ſed nihil Bar. dicit hic: ſed in l. j. §. j. ad Turpil. & ibi ſcripſi.

Si poſt creationem quis deceſſerit. Rubri.

LEX Vnica.

SI ante. Onus ſubeundi munera non tranſit ad hære
dem mortuo patre. h. d.

De tabularijs ſcribis, &c. Rubri.

¶ Nota ꝙ nomina quæ ponuntur hic in rub. exponuntur in
glo. & ponuntur alia nomina. Dic vt in ea.

SVMMARIVM.

1 ☞Notarius quando inuitus poteſt rogari de inſtrumentis.

LEX I.

NVlli. Notarij, qui ad aliquã militiã vel aliud offi-
cium tranſeunt, remouentur & reuocantur
ad curiam intra quinquennium, non poſtea. h. d.

1 Additio. Sumo arg. ex iſta lege, ꝙ † tabellio inuitus poteſt
rogari de inſtrumentis: ſi tamen ante quinquen-
nium tempore quo officium exerceri cœpit, rogetur. ſecus au
☞tem ſi poſtea. Ang. ☞Adde Ange. hic, & Ro. in no. ij. in lite
ra. N. Adde ꝙ notarius non cogitur propter multitudinem
contractuum cōficere inſtrumētum. Dicit Bar. in l. j. ff. fur. ad-
uerſus nautas. & Io. An. in addi. Spec. in rubr. de fide inſtru. &
Bal. in rub. C. eo. ti. & in. l. qui teſt. in fi. de teſt. & Ro. in l. j. ſo.
mat. Item non cogitur notarius, quando eſt effectus decurio,
aduocatus vel clericus, in l. vniuerſas. & ibi poſt Bar. ſ. de de-
cu. Adde tñ ꝙ ſi poteſt cogi notarius, & recuſat, poteſt officio
priuari. Bal. in l. prouidendum. de decu. C. de poſtu. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Decurio licet non debeat officium tabellionatus exercere: tamen ſi exercet, inſtrumenta non ſunt irrita.

LEX II.

QVicunque. Si decurio notariatus officium aſ-
ſumpſerit, priuilegium decuriona-
tus amittit.

1 Additio. † Nota ex hac lege, ꝙ licet decurio non debeat
tabellionatus officium exercere, vt l. vniuerſos.
de decu. tamen ſi exercet, inſtrumenta per ſe facta non ſunt ir-
rita. quod facit ad q. de qua in c. j. ne cleri. vel mona.

SVMMARIVM.

1 ☞Prohibit⁹ eſſe tabellio, licet ſit i quaſi poſſeſsiōe tabellionatus, et cōficiat inſtrã: tñ inſtrã nō tenēt. ſec⁹ ſi nō ſit ꝓhibitus.
Practica probandi tabellionatum, et eius quaſi poſſeſsionem.
2 Lex, Barbarius. ꝙ loquatur in eo, qui erat in quaſi poſſeſsiōe
3 officij ex diſpoſitione populi, qui eũ liberum facere poterat.
Quem non eſſe notarium probare debet opponens.
5 Notarius debet eſſe liber hō: tñ dicitur ſeruus publicus nu. 8.
6 Notarius rogans inſtrumentum, qui ſciebat ſe rogare nō poſſe, tenetur parti ad intereſſe.
7 Ignorans non punitur.
8 Notarius an ex ſuis ſtipulationibus omnibus acquirat.
9 Libertus an poſsit eſſe tabellio. remiſsiuè.
10 Decuriones pñt eſſe tabelliones. Item aduocati. Item clerici,
11 Notarij quæ iura ſcire debeant.
12 Inſtrumenta quid continere debeant. remiſsiuè ad glo.
13 Notarius quando poſsit conficere inſtrumenta per alium.
14 Iudex vel aduocatus an teneatur accipere & conſulere ſuper aliqua quæſtione.

LEX III.

GEnerali. Seruus non pōt eſſe tabellio: & ſi dñs eius
ſciuerit tale officiũ aſſumere, parti ad iter-
eſſe tenebitur: ſeruus verò fuſtigabitur. h. d.

1 Additio. Nota ex iſta lege † ꝙ prohibitus eſſe tabellio, li-
cet ſit in quaſi poſſeſsione officij tabellionat⁹, &
conficiat inſtrumenta: non tñ propter iſtam quaſi poſſeſsionē
validabit inſtrumenta per ipſum facta. ſecus tamē eſſet, ſi quis
in quaſi poſſeſsione tabellionatus: qui non ſit prohibitus, con
ficeret inſtrumēta, nec eſſet tabellio: vt notat Gul. in l. Barba-
2 rius. de offi. prætoris. † Et ideo ſit cautus aduocatus, dũ cōtra
inſtrumenta opponitur ꝙ ille, qui ſcripſit inſtrumentum, nō
erat notarius, nec in poſſeſsione quaſi tabellionatus officij, vt
faciat articulari ꝙ tēpore dicti inſtrumenti confecti ꝙ ille, qui
ſcripſit, erat tabellio, & in quaſi poſſeſsione tabellionatus offi
cij, & pro tabellione habebatur & reputabatur ab omnibus qui
cognoſcebant eum, & quod erat liber homo, & talis cōditio-
nis ꝙ non prohibebatur eſſe tabellio: aliàs nō ſufficeret hoc ſo-
lum articulare ꝙ erat in quaſi poſſeſsione tabellionat⁹ officij,
ex quo quaſi poſſeſsio nō ſufficit i his, quæ ſunt prohibitiua,
3 per hãc legē. † Non obſtat dicta l. Barbarius. vbi ſufficit ratio-
ne publicæ vtilitatis quem fuiſſe in quaſi poſſeſsione, eſto ꝙ
prohiberetur: quia ibi erat in quaſi poſſeſsione ex diſpoſitio-
ne populi, qui eũ liberum facere poterat, & feciſſet ſi ſciuiſſet,
vt dixi ſuprà in l. j. ſi ſeruus vel liber ad decurionatus officiũ aſpi
rauerit. Et vide quod dixi in authentica, de tab. poſt princi. &
vide Innocen. & in c. veniens. de verbo. ſigni. in vj. & in c. pri-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

4 mo.de fide inſtr.Sed† quis ꝓbabit q̄ñ nõ eſſe notariũ:an op-
ponens,an aduerſarius? Azo in Summa de fide inſtru.tenet ꝙ
opponens debet ꝓbare:maximè q̄ñ inſtrumẽtum producens
eſt bonę cõditiõis et bonę famę:nec eſt cõſuetus circa talia ver
ſari malitioſè. Pro hac parte conſuluit Frãciſ. Tig.Spe.verò te
nuit contra.in ti.de inſtru.edi.§.reſtat.ver.ſed qd ſi producit̃.
per Cy.in l.comparationes.C.de fideinſtr.per Inno.extra de
fide inſtr.in c.primo.in authẽtico,de tabellio.circa prin.ponit
5 hæc Ange. ¶† No.hic quòd notarius debet eſſe liber homo.
6 ¶Secundò no. † ꝙ ſi ſi notarius patiat̃ ſe rogari de aliquo in-
ſtrumento,& ſciat ſe habere aliquã qualitatem,vel defectum,
propter quem inſtrumenta ab eo confecta nõ valeãt,ꝙ ipſe te
7 netur parti ad intereſſe:qđ eſt no. ¶† Item no.quod ignorans
non punitur. ¶Sed modò opponitur:qa notarius dicit̃ ſeruus
8 publicus:vt l.non quaſi.ff.rem pup.ſal.ſo.† Solu.Eſt liber ho
a mo:tamen dicitur ſeruus publicus[a]:quia publicè omnibus ſer
uit,& ex eius ſtipulationibus omnibus quęritur.dicit gloſſa,
quod eſt not.nec diſtinguit inter ſtipulationes prætorias vel
conuentionales vel iudiciales. Sed quidam contra per c.q̄ꝗ̄.
9 de vſur.in vj.de quo dixi plenè in d.l.non quaſi.Sed quæro†
10 vtrum libertus poſsit eſſe tabellio.Dic vt in glo.notat̃. ¶† Itẽ
quæro vtrum decuriones poſsint eſſe tabelliones. Gl.dicit ꝙ
non:nec etiam aduocati. Tu dic ꝙ non debent eſſe,ſed ſi aſſu-
mant illud officiũ,poſſunt:& valent ea qui faciunt. Et ſimile
dicũt Cano.de clericis:vt extra ne cle.vel mo.c.clericis. & dic
11 vt ibi. ¶Item quæro† vtrũ notarij debeant ſcire iura.& dicit
gl.ꝙ ſic.ꝙ itellige ꝙ nõ requirat̃ ꝙ ſint doctores vel Legiſtę,
ſed ꝙ ſciãt bñ offm̃ notariat⁹, vt ſciãt ſummã.& Flor.& alios
libros eorũ,& ſi hoc ignorẽt imputet̃ eorũ iperitiæ.& inq̄tũ
læſerunt partẽ,tenent̃ ꝑti,vt s.de magi.conue.l.fi.& extra,de
☞ reg.iur.c.imperitia.li.vj.& ibi ꝑ Dy. ☞ Adde Bal.ĩ l.ex hoc
iure.§.itaq;.de vul.& pup.ꝙ q̄uis neſciat diſcere quid impor
tet cl'a iſtr̃i:nõ tñ ꝑ hoc ſuſpectũ reddit̃.cõtrariũ tñ voluit Bal.
poſt Albe.de Roſate in l.fi.§.fi.ff.ad Velleia.& in l.ij.C.de hę
re.vbi dicit inſtrumẽtũ caſſatũ qa notarius neſciuit dicere qd
eſſet Velleianũ,de cui⁹ renũtiatiõe appet ĩ inſtrumẽto. Alex.
12 ¶† Sed q̄ro qd debeãt cõtinere inſtrumẽta,gl.enumerat oĩa.
quã vide & ſigna.ſed ĩ hoc eſt multũ aduertẽdũ q̄ ſit ciuitatis
☞ cõſuetudo. ☞ Hoc idẽ voluit Bar.in l.qdã.§.nihil,ff.de eden
do.Bal.ĩ l.fi.C.e.ti.ſubſcri.tñ vel ſignũ nõ põt alteri cõmitte
re in §.nos aũt.in auth.de tab.vide Bar.idẽ qđ hic tenẽtem in
l.j.ad fi.de offi.ꝓcõ.& le.Bal.in l.ſi qs.§.fi.de edendo.& ꝑ do.
latè in d.§.nihil.debet tñ nõ cõmittẽs inſtr̃m alteri ſcribẽdũ ſe
ſubſcribere,& facere mentionẽ de impedimẽto, ſecũdũ Ang.
in d.§.nihil.q alleg.tex.cum gl.ĩ authẽ.de fi.inſtru.§.in his.in
verbo,miniſtrantiũ.& Barto.in l.diuus.§.ſenatus.ff.de ſal.&
Bal.in l.j.§.ne autẽ.de cad.tol.per Ioã. Andr.de inſtru.edit.§.
inſtrumentum ergo.in verſi.item oppo. Cum quo tranſit do.
Ant.in c.inter dilectos.de fide inſtru. & Imo.in c.cũ P.tabel-
lio.e.ti.& per do.Car.in c.fi.de offi.dele.& Ang.ĩ auth.de ta-
13 belli.in prin.ĩ ij.col. Alex. ¶Itẽ q̄rit gl.vtrũ † notarius poſsit
b conficere inſtrumentũ per aliũ[b].Dicit gl.ꝙ nõ,niſi in ciuitate
Conſtantinopolitana:vt in auth.de tabel.ĩ prin.qđ intellige
niſi ſit notarius mortuus vel aliter infirmat⁹ & ita impeditus
ꝙ ſcribere nõ poſsit: qa tunc poterit per aliũ:vt extra,de fide
inſtru.c.cũ P.tabellio.facit ff.de offic.eius cui manda.eſt iuriſ-
14 di.l.j.in prin.Sed nũqd † aliqs iudex vel aduocatus teneat̃ ac-
cipere cõſiliũ & cõſulere ſup aliqua q̃õne. Vide gl.& tex.j.de
proxi.ſa.ſcri.in l.ſacri●la j.ſed nunquid tabellio cogat̃ à prin-
cipio regiſtrare inſtrumẽtum & poſtea publicare. Et videtur
tex.hic facere ꝙ ſic.ar.quia dicitur ſeruus publicus. Et de hoc
vide ar.quod colligitur s.de defen.ciui.l.iubemus.

a ¶Seruus public⁹. Adde Spe.in titu. de ſatiſd.§.ij.verſ. ſatiſdatio. de iſtr. edi.§.ij.&.§.viij.ĩ prin.et Car.in cle. j.§.j.xij.not.de ex ceſ.præla.

b ¶Per alium. Adde Feli.in c.iter dilectos.de fi.inſtru. & do.Alex.Bart. & Paul.de ca.in l. quędã.§.nihil intereſt.ff.de edẽ.& do.Alex.de Imo. in cõſi.cxxix.j.ꝑte.et d.Socin.ĩ cõſi.xxiiij.inci. viſis diligẽter & mature.ver.ſecũdò prĩpaliter. cũ ver.ſe. in j.pte. vbi ẽt qd requiratur eo caſu ne de falſitate ſuſpicetur.

¶Adde oĩno ad hoc ꝓpoſitũ Lanfran. de Oria.in c. qm̃ contra falſam. ver. inſtrumẽtorũ productiones.nu. xij.& ꝙ ibi poſui in apo. ad ipſam ĩ ver.vlterius quæro.extra de prob.

c ¶Nõ debet qs refirmari ĩ offõ. Adde iſtũ ĩ l.j.s.vt omnes tã ciui.& in l.reſcripto. ff. de mu.& ho.qd autẽ ſi fuit refirmatus: an debeat bis ſyndicari,vide eundẽ in l. & ideo.ff.de ver.ob. & Ale.in l.dies. ff. de dam. infec.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Notariatus officium non eſt dignitas.

BOethos. Hic ponit nomina quorundam officiali-
um,qui debẽt illi officio obedire: & ſunt
obligati ipſi & filij eorum:nec debent ad alia officia
1 tranſire.h.d. ¶† No.ibi tex.honore alicuius priuilegij, & ꝙ
notariatus officium non eſt dignitas nec honor.de quo dixi s.
ſi ſeruus aut liber.ad decu.aſpira.l.ij.vbi de hoc.Bar.

De ſuſceptoribus,præpoſitis & arcarijs. Rubri.

Continua hãc rubricã vt in gl.quã vide qd ſit ſuſceptor:& in
quo differt iſte titulus à titulo s.de exac.trib.s.e.li.& ibi vide.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Debitor liberatur à pœna,q̄ñ ꝑ eũ non ſtat ꝙ non ſoluat.
2 Liberatio quando contingat ſola oblatione.
3 Apocham de ſoluto quando poſsit petere ille qui obtulit,ſi-
cut poteſt ille qui ſoluit.

LEX I.

SVſceptores. Suſceptores debent à ſoluen
te ſine mora recipere : aliàs
puniuntur ipſi ,& iudices, qui eos punire ne-
glexerint.h.d. ¶Diuide:quia primò præcipit
ſuſceptores ſine mora recipere. ¶Secũdò ꝓui
det volẽti ſoluere. ¶Tertiò punit ſuſceptorẽ
negligentẽ recipere. ¶Quartò punit iudicẽ negligentẽ cõde-
mnare. Secunda ibi:nã ſi. Tertia ibi:& qui. Quarta ibi:ꝙ aũt.
1 ¶† Nota hic ꝙ ſi ꝑ debẽtẽ ſoluere nõ ſtaret , qđ liberat̃ à pœ
na,etiã quę imponitur à lege:quia res non incidit in commiſ-
2 ſum.Itẽ põt petere apocham de ſoluto, ac ſi ſoluiſſet. ¶† Sed
cõtra hoc opp.ſola oblatiõe nõ cõtingit liberatio:vt l.qui de-
cẽ.in prin.ff.de ſol.ergo non põt petere apochã ſolutiõis. Sed
intellige ꝙ pecunia oblata erat perdita: & ſic cõtingebat libe
ratio:vt d.l.qui decẽ.ſecundũ gl. Vel dic ꝙ obtulerat,depo-
ſuerat,& conſignauerat:vt l.obſignatione.s.de ſolutionibus.
3 † Ex quo nota ꝙ ſicut ille,qui ſoluit,põt petere apochã de ſo-
luto:vt l.j.s.de apo.pu.et l.plures.s.de fide inſtr.ita ille qui nõ
ſoluit, ſed obtulit eo caſu,quo ꝑ oblationem cõtingit libera-
tio,& ſecuta admiſsione vel obſignatione facta põt petere a-
pocham de ſoluto.quod Cy.tangit in d.l.obſignatione ꝙ no
ta quia fortè nõ probat̃ hoc per aliam legẽ melius , q̄ ꝑ iſtam.
☞ Bar. ☞ Adde Bar.in l.acceptam.de vſuris.in ij.q.& Bar.in l.
iij.ff.de condi.inſti.et quod Bal.in l.j.C.ne lice.ter.prouo.vbi
dicit ꝙ vbi non eſt dies,vel hora,ſufficit ꝙ quis ſit paratus ſol
uere,licet nõ offerat.Secus ſi eſt appoſita dies vel hora ꝓpria,
vt nunc ad talem horã.l.ratio.§.fi.de act.emp.& etiã facit qđ
ſi creditor differat recipere,ſufficit verbalis oblatio.l.ſi reſidu
um.ff.de diſtrac.pigno.& l.fundũ.ff.de reſcin.ven.aliàs requi
reretur realis oblatio.l.ſi rẽ.§.oĩs.de pigno.act.& vide Bald.
in l.j.& in l.acceptã.in v.q.& in l.ſi ex placito.de re.ꝑmu.vbi
an in cõtractibus ĩnominatis ſufficiat ꝓ implemento cõtract⁹
ſola oblatio:vide doc.in l.prętor.§.ſi quis paratus. ff.de ope.
no.nũ. Adde quod dixit Bar.in materia oblatiõis,in l.qui de-
cẽ.ff.de ſo.in fi.ſola oblatio facit,ſi qs tenet̃ de caſu,nũc tenebi
tur de oĩ culpa.& iſtud dictũ eſt dñi mei Are.ĩ l.qđ te.ff.ſi cer.
pe.in iiij.q.C.tex.adducit ĩ l.ſi arbiter.ff.de ſo.ſecũdũ vnũ in-
tellectũ. Adde Ang.vt exact.inſtã.dotis.ĩ.§.illo quoq;.Alex.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Bona adminiſtratoris fiſci licitè non emuntur.

LEX II.

IVxta. Ad nominatores ſuſceptorum in ſubſidium
deuenitur:nec licet ab eis emere.h.d.
1 ¶† Nota ꝙ non licet emere de bonis adminiſtratoris
fiſci:ſed cõtra,s.rem alie.ge.l.j.Sol. Ibi in adminiſtratore pri-
uati:hic reipublicæ. Facit j.de eroga.mi.an.l.opinatoribus.li.
xij.Bar.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Officiali antiquo fienda eſt ſolutio,non nouo , ſi antiquus
totum ſoluit de ſuo.

LEX III.

1 SVſceptores. † Ei debet ſolui,qui eſt officialis tp̃e
ſolutionis,non ei , qui fuit tp̃e, quo
fieri debuit ſolutio.h.d. ¶No.hãc l.quia his dieb⁹ ha-
bui de facto:quam intelligo niſi officialis antiquus , qui non
exigit,totum ſoluit de ſuo:nam tũc ſibi deberet fieri ſolutio:
vt l.miſsi opinatores.s.de exac.trib.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Refirmari in offõ nõ debet qs,niſi fuerit primò ſyndicatus.
2 Dantes pecuniam mercatori ad diuidendam partem lucri,nõ
poſſunt petere rationem à mercatoribus,niſi in fine anni.

NEminem. Non debet quis in officio confirma-
ri,niſi primi officij rõnẽ reddiderit.
¶Item rõ ſingulis annis debet reddi. ¶Itẽ officia-
les non debẽt eſſe ꝑpetui,ſed annales,ſed ad pl⁹ biẽ
1 nales.h.d. ¶† No.hic ex principio legis ꝙ non debet quis re-
c firmari in officio,[c]niſi fuerit primò ſyndicatus. ¶† Item nota
2 ex ver.integro.pro illis qui dant pecuniam mercatoribus ad
diuidendam partem lucri liciti,& damni ſecundũ l.j.s.pro ſo
cio.ꝙ ſolum in fine anni poſſunt petere rationem à mercatori
bus,& non ante.quod tene menti. Bar.

Additio. Vide etiam per Bal.C.pro ſocio.in rub.& limi-
ta ſingulariter per Sal.in l.aduerſus.& in l.ratio-
nes.C.de admini.tut.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Verbum ſolidus,à iure prolatum intelligitur de aureo.
conſuetudo intelligit verbum ſolidus,de minuto.
2 Septuagintaduo ſolidi faciunt libram auri.
Aurei Veneti,& Florentini habent octauam partem vnciæ,
& ſic octo faciunt vnciam,& xcvj.faciunt libram.

Quotieſcunq;.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

1 Q Votieſcunque. †Iſta lex eſt breuis & clara. Ex
qua nota ꝙ cùm dico ſolidum,
licet nō exprimatur auri, intelligatur de ſolido aureo.
ꝙ eſt verū, quādo profertur à iure: ſed ſecundū conſuetudinē
in partibus iſtis intelligitur de ſolido minuto, hoc eſt, mone-
2 tæ minutæ. ¶ †Secundò nota qđ lxxij. ſolidi faciunt libram
2 auri:[a] & ſi bene computes, quilibet aureus habet ſextā partem
vnciæ: hodie vero aurei Veneti & Florentini quilibet habet
octauam partem vnciæ: & ſic octo faciunt vnciam. & xcvj.
faciunt libram auri.

Additio. Vide Barto. j. in rub. de veteris numiſin. pote. &
quæ dixi poſt Bar. in l. Paulus. de ſolu. Alexan.
☞☞Glo. in l. quicunq;. de ſeruis fugitiuis. et in §. ſi quis quinq;
ſolidos. in x. col. de pace tenenda. & in l. fi. ff. de in ius vocan.
& in rub. j. de veteris numiſ. po. & in §. fi. Inſti. de pœna te. liti.
Sed quando lex vel ſtatutum facit mentionem de ſolidis, vel
aureis: de quibus debeat intelligi, an de illis, de qbus fit mētio
in l. fi. ff. de in ius vocan. vide Bal. in fi. in prin. C. cōia de lega.
& ibi glo. & in l. quicūq;. in vlt. gl. C. de ſeruis fu. et in l. illud.
in vlt. col. de ſacroſan. eccle. Bal. & Io. Andr. in addit. Spec. de
inſtru. edi. §. porro. in fi. per gl. & doc. in c. ij. de malefi. & Pet.
de Anc. in Cle. ſi beneficiorum. & ibi glo. de deci. Alex.

D Iu minime Hæc lex facit contra eos, qui tenēt
pecuniam communis: & cum ea
faciunt mercantias. Facit j. de his q ex publ. ratio. l.
j. & ij.

SVMMARIVM.

1 ☞Factū à maiori parte fideicōmiſſariorū tenet: licet in teſtō
dicatur ꝙ illud, quod fuerit per omnes approbatum, teneat.
2 Iudicatū à maiori parte arbitratorū tenet, licet cōpromiſſum.
ſit in pluribus, & dictū qđ iudicatum fuerit per ipſos valeat.

E Xactores. Hic ponitur ordo qualiter debet e-
ligi ſuſceptor vel exactor. facit ſ. de
iure fiſci. l. ſuper creandis. & ibi no. & ſ. de ca. lar. ti.
l. præcepit. §. illud etiam. & ibi dixi.

Additio. Nota ex iſta l. ibi: omnium. ꝙ licet text. dicat o-
mniū. tñ glo. ſubaudit ꝙ ſufficit conſenſus maio-
b ris ptis[b], ꝑ l. qđ maior. ff. ad muni. ¶ †Et hęc faciunt ad q. plu
1 res ſūt electi fideicōmaſſarij ī teſtō: & ſunt appoſita iſta verba,
ꝙ illud qđ fuerit ꝑ oēs actū, obtineat plenā roboris firmitatē.
certè, eodē mō valebit, ſi fuerit factū ꝑ maiorē ptē, ſicut ꝑ oēs.
2 ¶ Itē facit ad q. †Cōpromiſſum fuit ad plures: vt illud qđ iu-
dicatum fuerit per ipſos, valeat, & debeat obſeruari. Certè ꝙ
fuerit iudicatum per maiorē partem, obſeruari debet. Ange.

SVMMARIVM.

1 ☞Menſuræ ciuitatis debent fieri æreę, vel lapideæ.
2 Pœna falſificantium menſuras quæ ſit, remiſsiuè.
3 Qui promiſit dare mille aureos, tenetur dare ad pondus ſta-
tutum per commune.

M Odios. Primò præcipit modios vel menſuras eſ
ſe in vnaquaq; ciuitate æreos vel lapide-
os: ad quos in dubio recurritur. Secundò punit cō-
mittentes fraudes in mēſuris. Tertiò ponit q̄tū no-
mine tributorū menſura debet ſolui. Secūda ibi: ita vt. Tertia
1 ibi: & ſubmotis. ¶ †Nota principaliter de mēſuris æreis & la
2 pideis quæ obſeruātur per vniuerſitates. ¶ †Item nota pœnā
falſificantium pōdera & mēſuras: de quo dixi plenè in l. arbi-
trio. §. de eo. ff. de dolo. & vide quæ ibi dixi quæ ſunt notāda.

3 Additio. †Hic eſt caſus, ꝙ ille, q ꝓmiſit dare mille aureos,
teneatur dare ad pondus ſtatutum per commune
ciuitatis, non obſtante ꝙ diuerſorum ponderum currant flo-
reni in ipſa ciuitate: ſinautem certum pondus vel certa men-
ſura non eſſet in communi, ſed eſſent diuerſa pondera & diuer
ſæ menſuræ: tunc recurrimus ad conſuetudinem regionis: ſin
autem de conſuetudine non appareat, vel diuerſæ conſuetudi
nes non apparent: tunc quod eſt minimum ſequimur: vt l. ſem
per in obſcuris. ff. de reg. iu. Ange.

SVMMARIVM.

1 ☞Æſtimum quando fit, defenſor ciuitatis, cuius bona æſti-
mantur: debet requiri.
Item ſyndicus villæ, quando villa.
2 In æſtimatione fundi particularis dominus fundi requiritur.

1 S Vſceptores Iſta lex eſt clara. Ex qua nota † ꝙ quan-
do fit æſtimum, debet requiri defenſor
ciuitatis, cuius territoria ęſtimantur: & ſic ſufficiet requiri
ſyndicum villæ: nec eſt neceſſe ꝙ ſinguli de villa requirantur,
2 & hoc quando fit æſtimatio vlis: ſed † quando ex aliqua cau-
ſa æſtimatur, prædium vniusvel mēſuratur, ille debet requi-
ri, cuius ꝑdiū æſtimaī: vt l. ij. & iij. ſ. fi. regū. Itē iſtud æſtimum
debet aſsignari præſidi: vt l. j. in prin. ſ. de apo. publicis.

S Ecuritates. Iſta l. eſt fortis, & modicæ vtilitatis: &
tria dicit. ¶ Primò, ꝙ ſecuritates factæ à
ſuſceptoribus de vino, quando fit rō debet eis imputari
pro interitu, q̄tū cōtinetur in illa apocha, ſeu ſecuritate de re-
cepto. Secundò ibi: & accepta. dicit gloſ. ꝙ rō acceptorum, &
diſcuſsio rōnis debet fieri in apertum. quod no. in multis eñ
ciuitatibus redditur rō in conſi. Tertiò ibi: & oēs. dicit ꝙ ſecu- a
ritates quæ ꝓferūtur, dñt approbari & acceptari ab officiali-
bus. q. d. non poteſt opponere exceptionem non nume. pe. C.
de non nu. pe. l. in contractibus. §. j. & l. fi. ſ. de apo. pub.

SVMMARIVM.

1 ☞Notarius ſemel condemnatus de falſo inſtrumento, non
poteſt decætero officium notariatus exercere.
2 Notarius condemnatus de falſo ex alia cauſa q̄ falſitatis com
miſſæ in notariatu, an poſsit inſtrumenta cōficere. remiſsiuè.

S I aliquid. Non poteſt quis exercere officium, in quod
1 ſemel deliquit.[c] h. d. ¶ †Nota hāc legem, ex
c qua colligitur ꝙ notarius ſemel condemnatus de falſo in-
d ſtrumento, non pōt decætero notariatus officium exercere[d]. b
2 Facit ff. de edē. l. ſi qs ex argētarijs. §. j. & ibi gl. alleg. l. iſtam. †
Sed quæro, quid ſi notarius eſt cōdemnatus de falſo aliàs com
miſſo, q̄ in offō notariatus: an poterit exercere offm̄ notaria-
tus? Dic vt dixi de iſta q. & alijs in l. ij. ff. ad l. Iul. repetū. & ibi
☞plenè de hoc. ☞Adde ꝙ requirit ꝙ ſit cōdēnat⁹: aliàs ex ſo-
lo delicto nō eſt priuatus officio. in l. ſi qs decurio. ī §. nō ſatis.
C. de fal. vbi ad hoc pōderat Bal. & not. Inn. in c. fraternitatis.
de hære. & Bal. in l. j. in ver. tertio caſu. ff. de teſta. & in l. in ex-
ercendis. de fide inſtr. & in l. Caſsius. ff. de ſena. & in l. ij. de ſen.
et in auth. habita. in x. col. et c. ſi interpres. de l. corradi. Spe. in
titulo de inſtru. edi. §. inſtrumentum ergo. verſ. item opponit
ꝙ tabellio. & in §. reſtat. verſiculo, qd ſi tabellio. & licet Bal.
Inſti. de teſta. mi. §. fi. dicat ꝙ condemnatus de falſo, notarius c
non pōt noua inſtrumēta cōficere: tñ prius rogatus pōt authē
ticare, ſecundū Ang. in l. ſi quis ex argentarijs §. j. ff. de edēdo.
per gl. in l. pe. in verſi. documentis. in authē. de tabellio. & pro
bat Bart. clarius in l. ad teſtium. in princip. ff. de teſt. & ibi no. d
glo. & in c. officij. extra, de hæreticis. gl. in auth. de tabel. in §.
pe. dicit, quid ſi conficiat inſtrumentū ignorās, ſe pronuntia-
tum falſariū, q̄ dicit qđ fideliter. quam allegat Bald. in l. iube-
mus. §. ſi me. de ſacroſan. eccle. Et no. Bald. in l. cùm arbiter. C.
de ſententijs. Itē adde ꝙ iudex notario cōdēnato de falſo pōt
ex cauſa concedere facultatē conficiendorū inſtrumentorum.
Bar. in l. ſi quis in principio teſtamēti. §. miles. de leg. iij. & vi
de in eodē. & quæ ibi ſcripſit. ff. ad l. Iul. repe. Adde ꝙ valerēt
inſtrumēta cōdēnati abſentis, vt Bar. in l. ſi ideo. ff. de euic. &
in l. qui repudiātis. §. fi. & ibi glo. & doc. ff. de inof. teſt. & in l.
contumacia. in v. colū. de re iudi. Et in fine, an poſsit de nouo
creari tabellio, qui fuit cōdēnatus de falſo. & ſic priuatus offi-
cio: vide Bal. in l. ij. ff. de oper. libert. vbi cōcludit ꝙ nō. Vide
Bar. in d. l. eadē. & Ro. ī litera N. no. viij. vide Bar. in cōſi. inc.
ſed & Io. Bal. in l. q depoſitū. C. depoſiti. & in l. militi. de teſt.
mili. & l. ij. de fide inſtr. & in d. §. ſane. & Iac. de belui. ī aut. de
tabelli. in prin. in vij. q. per Imo. in l. infamē. de pub. vide tex.
in l. Callipodius. §. fi. aliàs l. eum qui. ff. de ſol. Alexan.

SVMMARIVM.

1 ☞Iudex, qui mandat alij ſolui condemnationem, quàm cui
dictat ſtatutum, punitur.
2 Notarij deputati ad cauſas ciuiles, nō poſſunt ſcribere acta cri
minalia.
3 Iudex negligens punitur criminaliter, etiam ad pœnam cor-
poralem.

D Vos. Hæc lex fortis eſt in text. & modicū valet.
Diuide, quia primò dicit ꝙ in qualibet pro
uincia debent eſſe duo ſuſceptores: quorū vnus ſu-
ſcipiet aurum: alius aliàs ſpecies. & debent eſſe duo
notarij, ſeu numerarij, vt cuilibet ſuſceptori deī vnus notari⁹
numerarius. Secūda ibi, ſcire autē. dicit ꝙ ſuſceptor auri nihil
habet cōe cū ſuſceptore aliarū ſpecierū. q. d. vnus non debet ſe
intromittere de offō alteri⁹: & qđ debet ſolui vni, non debet
ſolui alij. Et expone ibi, cū arcę, i. ſcrinij. rōcinijs vbi alię ſpēs
aliarū rerū extra aurū reponunī: qđ ptinet ad aliū ſuſceptorē.
Tertia ibi: in ver. iudices. punit iudices ī v. libris auri: & eorū
officiales pœna capitis ſi pręducta nō obſeruarūt. q. d. ſi illud,
qđ debet ſolui vni ſuſceptori, fecerit alter ſibi ſolui, puniatur
1 pœna prędicta. ¶ †No. ex fi. hui⁹ legis, ꝙ punit iudex, q man
dat pecuniā condēnationis alij ſolui, q̄ cui dictat ſtatutum. Fa
cit quod dixi ſ. de cano. lar. l. præcipit. §. prouidentib⁹. Bart.
2 Additio. In tex. ibi: nihil. ¶ †No. ꝓhiberi commiſtionem
officiorum. Et ideo dico ꝙ notarij deputati ad
cauſas ciuiles, non poſſunt ſcribere acta criminalia, nec econ-

a ¶ Auri. Vide ad hoc Feli. in c. conquerente. de offic. iud. or. cū nōnullis remiſsi. & qđ ibi dixi in apoſt. ¶ Adde qđ not. in apo. ad iſtum ſ. in rub. de vet. numiſ. po. num. j. in verſi. ſeptuaginta duo faciunt librā.

b ¶ Sufficit conſenſus maioris partis. Adde oīno Ant. Cor. ſin. ſuis ī ver. vniuerſitas. īcipi. quod fit à maiori parte. & illud ſin. & aliàs remiſsiōes allegaui in addit. ad iſtum in l. quicūq;. nu. iiij. ī ver. conſenſu oīm. j. de omni agr. deſerto.

c ¶ Deliquit. Adde Fel. in c. ex literis. in j. col. in prin. de conſti.

d ¶ Exercere. Vide ad hoc Fel. in c. fraternitatis. poſt pricip. in verſic. extra gl. de hære. Tu vide oīno Bald. in l. ij. nu. ij. & qđ ibi poſui in apoſt. ad ipſum poſt Barb. in verſ. deponitur ab officio. ſ. de manumiſ. vīdi. & ibi bon⁹ tex. cū gl. & Gerad. de Petra ſancta ſin. ſuo primo.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tra, propter commiſtionem officiorũ quę ꝓhibita eſt per hanc legem & ff. de offi. cõ. l. vna. & s. de exac. trib. l. miſsi. ꝙ intelligitur. niſi ex cã neceſsitatis, vt plenè ꝑ Gul. in d. l. vna. & vide
3 l. fi. de nu. lib. xij. ¶ † Vltimò nota ex iſta lege iudicem negligentem puniri criminaliter, etiam ad pœnã corporalẽ. De hoc dixi de bo. vac. l. fi. & l. iudices. de anno. & tribu. Ange.

SVMMARIVM.

1 Officia vilia nõ ſunt dãda decuriõib⁹, ſed vilibus ꝑſonis. Stare ad cuſtodiam portarum, eſt vile officium.

HVmilioribus. Primò dicit in genere decuriones non vexandos officijs vilibus. Secundò ibi: ſuſceptionem. dicit ꝙ officiũ exigendi collectam pro veſtibus pertinet ad officiales proconſulis, vel ad eos, qui aliàs hoc facere conſueuerunt. Tertiò ibi: in horum, &c. dicit ꝙ ad decuriones ſpectat de prædictis repetere rationem, & inuenire ad hoc hominem ſufficientem. Quartò ibi: neq; enim. aſsignat rationem. ¶ Ad euidentiam ſciendum eſt, ꝙ pro exactione talis collectæ pro veſtibus erat conſtitutum certum ſalarium officialibus proconſulis ſeu alijs. ¶ Dicit ergo ꝙ ratio prædictorũ eſt: quia non eſt ęquum decuriones ſuſtinere damnum dictæ exactionis non factæ, & alios habere lucrum. Sed alia ratio colligitur ex principio: q̃a eſt vile officium. Quintò ibi: hãc igitur. Cõcludit ad prędicta
1 ponendo vnã exceptionẽ. & eſt clarus tex. ¶ † Nota bene ꝙ officia vilia non ſunt danda decurionibus, ſed alijs hominibus inferioribus ſubditis: vt ſtare ad cuſtodias portarum, facere iſtas viles exactiones, & ſimilia. Facit quod dixi s. de mulie. & in quo lo. l. prima. Bar. Adde Bar. in l. iij. s. de mulie. & in quo lo. & limita vt ibi poſt eum dixi. Alex.

De ponderatoribus, & auri illatione. Rubri.

SVMMARIVM.

1 Ponderatori vel ęſtimatori communis ſtatur ſuper approbatione, vel improbatione.
2 Item imperito electo ſuper vulneribus: an ſint mortalia vel cicatrix remanſura.
Dicto vnius præpoſiti à communi, ſtatur.
Idem ſi eligitur de partium conſenſu.
3 Appellari quod poterit à relatione æſtimatoris vel ponderatoris communis.
4 Duo æſtimatores vel medici ꝙ eligi debent, quando proponitur electio à iudice.

LEX I.

1 QVoties. Hæc lex eſt clara: ex qua nota † ꝙ illi, qui præeſt ponderi communis Florentię, & improbat, vel approbat, eſt ei parendum: ſicut in ciuitate Peruſij eſt æſtimator publicus equorum: & eſt ei credẽdum. Item in quibuſdam ciuitatibus de anno in annum proponuntur quidam medici, qui habent æſtimare vtrum vulnera ſint mortalia: vel ex eis ſit remãſura cicatrix: vel membri debilitatio: & ſic eſt eis parendum, ſeu ſtan-
a dum vel credendum,[a] vt hic cum ſimi. ¶ † Et aduerte: quia ſta-
2 tur dicto vnius.[b] quod eſt verum quando ille cui ſtatur, pro-
b ponitur à communi totius ciuitatis. Bar.

Additio. Vel ſi eligeretur de partium voluntate. l. arbitro. ff. qui ſatiſdare cogantur. & l. Theopompus. ff. de dot. prælega. Iſtum textum allegat Bal. in l. j. j. de ve-
3 teris numiſmatis poteſta. ¶ † Vnum tamen no. circa hoc quia licet regulariter ſtetur, & fidem faciant tales: nihilominus poterit ab ipſorum relatione ſeu ſententia appellari, vt dixi in d. l. arbitro. in fin. ponendo practicam illius legis. Ange.
4 ¶ † Sed quando à iudice proponeretur, deberent eligi duo, ſi reperirentur in ciuitate: vt s. de fi. inſt. l. comparationes. & j. de re mili. l. ſemel. li. xij. aliàs vn⁹ ſufficit, vt in auth. de nõ ali. aut permu. re. §. quod autem. Vide Aret. in trac. maleſi. ſuper ver. cicatrix. Adde hic Bart. in l. j. ff. de ſica. in l. j. §. fi. ff. de ver. obli. & Bal. in l. directas. C. de teſt. manu. & in prooemio. ff. in prin. in ver. Item quęro, nos dicim⁹ &c. Vide in c. ſignificaſti. de ho. per Do. Lu. in d. l. j. §. fi. de verbo. obl. Et nota ꝙ ſtatur dicto vnius, ſi non ſunt plures in ciuitate, vt Bart. in ꝓœ. ff. de quo in c. propoſuiſti. de proba. & in dicto c. ſignificaſti.

a ¶ Vel credẽdum. Adde Feli. c. ſignificaſti. el ij. de homici. ij. col. poſt princ. ver. non ibi peritorũ iudicio.

b ¶ Statur dicto vnius. Adde quod no. in apo. ad iſtũ in l. Theopomp⁹. in apo. in ver. dicto vni⁹. ff. de do. præleg.

c ¶ Antiqua. Vide quæ dixi s. in l. j. de muli. & in quo lo. circa princ. iiij. col. verſi. item fallit in ciuitatibus.

De auri publici perſecutoribus. Rubri.

SVMMARIVM.

1 Solidus ſolutus ſuſceptori pro libra, non põteſt ſine licentia in maſſam redigi.
2 Exactores non poſſunt pecuniam exactam in aliam ſpeciem ſine licentia commutare.
Et omne lucrum, quod faciunt, eſt Reipublicæ: & ſi illud retinent, contra conſcientiam retinent.

LEX Vnica.

AVri. Hæc lex eſt fortis in tex. gl. tamen bene declarat, & h. d. Suſceptoribus nõ licet pecuniam acceptam ſine licentia in maſſam redigere: & habita licentia non debẽt hoc retar-
1 dare. ¶ † Not. ꝙ licet ſolid⁹ ſoluatur pro libra auri, non poteſt ſuſceptor redigere in maſſam
2 ſine licentia. ¶ † Ex quo habes ꝙ iſti exactores publici, ſi exigunt pecuniam, non poſſunt eam redigere in florenos, vel florenos in pecuniam ſine licẽtia. Et ſic omne lucrum, quod perciperetur, deberet eſſe publicum. Et ſic qui tale lucrum retinet, contra conſciẽtiam retinet: & fiſcus poteſt repetere, quod eſt no. pro iſtis exactionibus publicis.

De his, quæ ex publica collatione. Rubri.

LEX I.

NVllus. Pecuniam publicam non poteſt quis accipere mutuo vel alio titulo, vel in ſuam vtilitatem aliter conuertere. hoc dicit totus titulus.

LEX II.

SCiant. Suſceptum per iudicem non poteſt in aliam vtilitatem transferri. h. d. ¶ No. iſtam l. contra conſeruatores monetæ, qui pecuniam communis deputatam ad ſolutionem ſalariorum doctorum arbitrio, conuertũt in alios vſus, puta ſoluendo ſtipẽdiarijs. Ideo dicit Bar. in l. iubemus. s. de erog. mili. anno. ꝙ theſaurarius negligens ſoluere ſalariatis, tenetur ad intereſſe eorum. quod nota.

De auro coronario. Rubrica.

LEX Vnica.

AD collationem. In tex. ibi: abſq; conſuetudine. Nota ex illo tex. ar. contra forenſes: quia licet non poſsint cogi de iure ad munera perſonalia, vt l. reſcripto. in fi. de mune. &
c ho. tamen ſi de conſuedine antiqua[c] obſeruatum eſt ꝙ cogantur, habet locum iſta pœna: vt l. quoties. ff. de ver. obl. & tunc perſonalia munera eis indici poterunt: & ideo poterit indici ei onus cuſtodiæ. Hoc etiam facit contra ſcholares, qui licet ad onera perſonalia cogi non poſſunt, l. j. de profeſſo. & medi. tamen ſi de cõſuetudine eis imponuntur, poterũt cogi, per hanc legem. Bar.

De argenti pretio, quod theſauris infertur. Rubr.

SVMMARIVM.

1 Aurum pro argento ſolui poteſt: et econuerſo in tributis.

LEX Vnica.

1 IVbemus. Pro libra argenti pñt ſolui quinq; aurei. h. d. ¶ † Not. ꝙ poteſt ſolui pro argento aurum: & econuerſo. De quo plenè dixi ff. de ſol. l. Paulus. do. Bar.

Additio. Licet non poſsit ſolui inuito creditore alia ſpecies pecuniæ: vt l. Paulus. de ſolu. tamen hoc fallit in tributo, vt dixit Ludouic. in l. diuortio. §. ob donationes. ff. ſol. mat. Alex.

De irenarchis. Rubrica.

LEX Vnica.

IRenarchæ. Syndicos ad denuntiandum maleficia, ſeu milites ad capiendum malefactores cõſilium ciuitatis debet proponere, non iudex ſolus, ſiue Poteſtas ciuitatis, ſiue alius rector. De iſtis dixi in l. diuus. ff. de cu. re. hoc dicit. De iſtis ſyndicis etiam habes in l. ea quidem. de accu. & in l. ab executore. ff. ad Turpil. & adde ꝙ tales ſyndici debent iurare eorum fideliter exercere officiorum, vt no. Ange. in l. ſi vacantia. de bonis vacantibus. in primo not. Alex.

¶ Finis Libri x. Sequitur xj.

De nauicularijs, ſeu naucleris publicis tranſportantibus publicas ſpecies, &c. Rub.

SVMMARIVM.

1 Dictio nauicularius, tribus modis ſumitur.
2 Dictio ſiue, de eius natura verba diſiungit, & ſenſum cõiũgit.
3 Candelarij qui dicantur.
4 Negotiatores non dicuntur artifices.

De prima

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

¶De prima parte rubricæ,ſ.de luſtrarijs , &c. nihil habemus
in nigro. Simile eſt s.quibus mune.excuſantur hi , q poſt im-
ple.mili.& s.ad Treb.in rub. ¶De ſecunda parte rub.ſ.de na-
ui.tractat hic ti.& glo.cõtinuat ad pręcedẽtia duobus modis,
1 vt patet in ea. ¶† Quęro quare i rub.dicatur de naui.ſeu.nau.
dicit ꝙ hęc dictio nauicularij,ſumiť trib⁹ modis. Priò pro fa-
cientibus naues. Secundò ꝓ his q maiorẽ ptẽ ſuę ſubſtãtię po
ſuerũt in mercãtia nauiũ. Tertiò ꝓ his q ducũt naues. Ne ergo
in rub.poſsit eſſe dubitatio,ponit de naucleris: & intelligit ſo
2 lum de ducentibus naues. ¶† Natura enim dictionis ſiue,[a] eſt
a ꝓpriè,vt licet verba diſiũgat,ſenſum tñ cõiũgit,vt duo ꝓ eo-
dem ponãtur,vt ibi, Alex.ſiue Paris.vt not.in ſimili i l.ij.s.de
in li.iu.licet aliter ponať in l.ſi qs ita.ff.de aur.& argẽ.le.& ibi
3 dixi. ¶† Quęro iuxta rub.ſtatutũ eſt hic ꝙ cãdelarij gaudeãt
certa immunitate. Quęro mõ q ĩtelligant cãdelarij. Ex hac gl.
vř ꝙ tã illi q faciũt cãdelas,ꝗ̃ illi q vẽdũt,ꝗ̃ illi q nõ faciũt ne
ꝗ vẽdũt,ſed maiorẽ ptẽ fortunarũ ſuarũ poſuerũt in illa mer-
cãtia.à ſimili,ſicut i hac gl.de nauicularijs dř. Similem glo.ha-
bes in l.ſemp.§.negotiatores.ff.de iure immu. & fuit ſumpta
de ſumma Azo.ſup hoc ti.facta ad q.dico ꝙ ꝓpriè loquendo
ſolũ ille,q habet notitiã faciẽdi illã artẽ de cãdelis,cõphendiř.

Additio. Vide gl.in l.j.§.j.& ibi Ang.& Paul.de ca.ff.de
trib.& ꝙ no.Bar.in l.legatũ.de leg.ij.& Bart.in
proœ.Digeſtorũ.& Bal.in rub.C.de conſti.pe.& Ange.in l.
☞cum.ff.de inſt.Alex.☞Et ſic nota ꝙ facientes artẽ per ſubſti
tutum gaudẽt priuilegio immunitatis,ſecundũ Bar.ſed Lud.
in no.xlviij.in litera p.alleg.tex.à nemine ponderatũ in con-
trariũ in l.fi.circa prin.de excu.tu.Alexã. ¶Et dř candelarius
propriè:quia illud dř nomẽ artificij : vt l.legatis ſeruis.§.ſi ex
4 officio.ff.de leg.iij. ¶† Negotiatores verò non ꝓpriè dicũtur
artifices:quia de iure gentium qlibet ſcit emere & vendere:li-
cet vnus cautius ꝗ̃ alius. Et appellanť negotiatores ex frequẽ-
tia:vt d.l.legatis in prin.niſi conſuetudo regionis aliud indu-
cat:& iõ iſti appellabunť potius mercatores cãdelarũ,ꝗ̃ cãde-
larij. Et iõ in d.l.negotiatores iſti mercatores nauiũ nõ appel-
☞lantur nauicularij,ſed poti⁹ negotiatores.et tene mẽti.☞Vi
de ad hoc quę dixi in l.legatis.in prin.de lega.iij.quibus adde
Bar.in l.mariti.in prin.ff.de adul.et Bal.in ꝓœmio.ff.in prin.
in ver. Item fallit in mercatore. Vnũ videř dicere, ꝙ ille dicať
mercator,qui ſolã vnã negotiationẽ facit.et idẽ in artifice. Idẽ
voluit Bal.in rub.C.de conſti.pecu.in fi.vbi videbitur q ſub
dubio fortè vř tenere ꝙ hoc caſu ita demũ ſit mercator, ſi pro
feſſus eſt matriculã.adde Bal.in trac.de conſtituto.in fi. Alex.

S V M M A R I V M.

1 ☞Species violentiarum ſunt,ſ.cum armis,et ſine armis,cum
iudicis autoritate,vel ſine.
2 Nauicularij portantes res publicas,non poſſunt in loco deti-
neri,tam ratione delicti quam debiti.
3 Literę quæ danť alicui,ꝙ ꝓbãt eius cõmiſsionẽ dantis literas.
4 Portãs rẽs emptas à republica,ꝙ nõ hꝫ ĩmunitatẽ de qua hic.
5 Cõcuſsio diciť,ſi officialis infert metũ, vt extorqat pecunias.
6 Portantes res Principis non ſoluunt pedagium.
7 Statutum ꝙ de contractu ſoluatur gabella,comprehẽdit con
tractus,etiam à principe celebratos.
8 Securitas, ſi eſt data veniendi , ꝙ intelligitur etiam data pro
redeundo.

L E X I.

NVllam. Nauicularij ſeu naucleri portantes res
publicas habent plenam ſecuritatem in
1 eundo & redeundo.h.d. ¶† Primò quæro quid
vult dicere nullam vim. Reſpõdeo,ſignum vle re-
quirit ad minus tria:vt l.in re mandata.s.mand. ¶Vult ergo
dicere,nullam vim,ſ.cum armis vel ſine armis, cum iudicis au
thoritate,vel ſine. Iſtę enim ſpecies violentiarum ſunt:vt l.iij.
in prin.&.§.j.ff.quod me.cau.& hoc quantum eſt propoſitũ:
licet aliam diſtinctionem faciat gloſ.in l.extat.ff.quod metus
2 cauſa. ¶† Et per hoc dico ꝙ iſti nauicularij non pñt detineri
ratione debiti ſiue delicti aliàs commiſsi in loco cõdemnatio-
nis de his facta,vel repræſaliarum. Pro hoc facit tex.iſtę in fi.
ibi:omni ſecuritate,&c.facit ff.de iud.l.ij.§.legatis. ¶Quæro
quid vut dicere delegatas ſpecies annonarias trãsferentes,&c.
Reſpondet gl.loquitur de his,quibus ſpecies ſunt delegatæ,i.
commiſſæ vt transferant à Comitibus horreorum , i.ab offi-
cialibus,qui præſunt horreis publicis. Idẽ intelligo ſi commit
tatur eis ab eo,qui pręeſt reb⁹ principis:vt ff.de le.l.princeps.
3 ¶† Quæro qualiter,cùm ſint in intinere,ꝓbabũt iſtas ſpecies
eſſe ſibi commiſſas portãdas? Rñ per literas ſibi datas.arg.s.de
decu.l.ſi quis decurio.& l.ſi qua ꝑ calũniã.s.de epiſc.& cle.ff.
4 de publi.l.ſi publicanus.§.j. ¶† Quæro quid ſi aliquis porta
bat res,quas emit à Republica non ex delegatione officialis
publici. Rñ.nõ habet hãc immunitatẽ : vt l.licitatio.§.fi.ff.de
5 pub. ¶† Quęro quid vult dicere text.ibi:nec cõcuſsiones per
peti. Rñ.cõcuſsio diciť qñ officialis ĩfert metũ , vt ꝓpter hoc
extorqueat pecunias:vt l.j.ff de cõcuſ. ꝓhibet ergo iſtos na-
uicularios hoc pati. ¶Quęro qd adijcit id,qd̃ ſequiť, nec ad
aliud gen⁹ incõmodi. Rñd.vult dicere ꝙ authoritate legis,vt
occaſione gabellæ vel pedagij,ſeu vectigalis nihil ab eis acci-
6 piať:vt l.licitatio.§.res exercitui.& §.ſeq.ff.de publi.† Illi er-
7 go,q portant res Principis,nõ debẽt ſoluere pedagiũ. ¶† Sed
quæro:hic loquiť in pedagijs q̃ accipiunť qñ res exportãtur:
qd ſi i ciuitate eſt gabella cõtractuũ:an cõtract⁹ celebrati à fi
ſco,vel à principe ſint immunes ab iſta gabella,poſito ꝙ ga-
bella ſit licita? ar.ꝙ no.s.ad l.Fal.l.j.§.ad municipiũ.& quod
☞ibi not.☞Adde qd̃ diciť de fiſco,an teneať ſoluere gabellã, a
in l.licitatio.§.fiſc⁹.ff.de publicanis.& Bal.i l.emptor.ff.de hę
redi.vel act.vẽ. Alex. Sequitur in tex.veniẽtes ac remeantes.
8 ¶† Nota hic arg.ꝙ ſi alicui eſt data ſecuritas veniẽdi, diciť eẽ
b data ſecuritas redeũdi.[b] Poſſet dici imò facit cõtra : qa nõ ex-
preſsiſſet in eũdo & redeũdo,niſi neceſſe fuiſſet. Dico tñ con-
trariũ vt.s.nõ eñ venit ſecurè,q nõ põt redire:vt l.ſciendũ.ff. b
de leg.& ad Tre.l.de ętate.& ff.de ſepulc.viol.l.vtimur.& ibi
c dixi.& plenè ff.ad l.Iul.ma.[c] l.j.in prin.vbi ille,q frangit iſtas
☞ſecuritates,teneť l.Iulia maieſta.☞Adde Bar.i l.fi. de digni
ta.j.li.xij.vbi eſt caſus in contrariũ : ſed eſt ſpeciale ſecũdùm
Bar.ibi. De hoc vide do.i.c.fi,de treu.& pace.vbi tenet ꝙ ſic,
pillũ tex,in c.magnæ.de voto.in fi.in l.ſi cui in prouincia.§.
tandiu.ff.ex quib⁹ cauſis maior.& c.errori.de iureiur.& c.ſta
tutũ.§.pe.de reſcr.in vj.& voluit Ang.in l.vtimur.hic alleg.
& in l.j.in prin.ff.ad l.Iul.maie. Contrariũ tenuit Dñi.in c.di-
ſciplina.xv.diſtinc.vbi dicit ꝙ iura loquunť p verbũ eũdi &
redeũdi ſimul:vt in d.c.ſtatutũ.§.pe.& in d.c. ego N. Vnde,
dicit ipſe,ſi verũ eſſet ꝙ verbũ eundi,cõprehẽderet verbũ re-
deundi,fruſtra in lege vel ſtatuto poneretur. Igitur vbi tñ ſe-
quunť primã opinionẽ tanquã veriorẽ. Nec obſtat quod di-
xit Do.i.d.c. diſciplina.qa illa verba ponũť ad maiorẽ declara
tionem,ſecundùm eũ in d.§.pe. Pro hoc facit quod dixit Bar.
in l.j.ff.de acqui.re.do.in §.fi.qd̃ refert & ſequiť Arch.in c.mi
ror.xvij.q.iij. Adde ꝙ ſaluus cõductus etiã ad aſſociãtes ex-
tenditur. Ita voluit Bal.in l.adminiſtrãtes.§.j.de excu. tut.&
in cõſil.inci.ſaluus cõductus fuit conceſſus,ꝙ habens ſaluum
conductũ põt illuc mittere pro ſe ſuã vxorẽ vel alium de fa-
milia,ad quem extendiť ſaluus conductus. Idem Ang.ꝙ con- c
ceſſus pro ſe & ſocijs extenditur etiam ad Iudæos, etiã ſocios:
quia ſocietas põt contrahi cũ Iudęis.l. quicunq;.C.de Iudæis,
Ita dixit in d.l.vtimur.& ĩ d.l.j.ad l.Iul.maie.vbi dicit ꝙ hoc
non haberet locũ in Saracenis. Itẽ adde ꝙ ſaluus cõductus ex-
tenditur ad præterita delicta,non autẽ ad futura. Gl.in c.noli
exiſtimare.xxiij.q.j.& Ang.in l.j.§.j.ff.de dolo.de quo vide
per Ro.in l.iij.§.ſi quis ſeruũ.ff.de acqui.poſ.& Aret.in male-
ficijs.in verbo,fama publica.in verſi.quintò quęriť , cõmittẽs
ponit.vbi & qñ habẽs ſaluum conductũ capi poſsit, iudex an
poſsit cõcedere accuſato fidãtiã,vt veniat ad ſe excuſandum,
vel ſe informãdũ,ſ.curiã.vide p Imo. & doc.in l.is qui reus.ff.
de pub.iud.qď no. Facit i l.cũ idulgẽtia.de ſentẽ.paſsis.in vj.
col.adde ſcripta in l.fi.de ſen.paſsis. Alex. ¶Oppo.ad fi.& vř
ꝙ puniatur acrius,vt l.iij.j.eo. Sol. Dicit gl.hic in pœna appli
canda fiſco:ibi parti. ¶Contra hoc opp.quia ꝗ̃tum ad fiſcum
eſt maior pœna:qa incidit in pœnam læſæ maieſtatis:vt l.j.in
prin.ff.ad l.Iul.ma. Sol. Si ibi intẽtareť cõdictio ex illa l.habe-
ret locũ illa pœna:ſi ex iſta lege haberet locum iſta pœna : vt
l.quoties.ff.de act.& obl.

S V M M A R I V M.

1 ☞Practica conficiendi rationes ab officialibus publicis.
2 Adminiſtratoris ſacramento ſtatur in expenſis minutis.

L E X II.

COmperimus. Species, quæ portãdæ ſuſcipi-
untur,debent intra annum por
tari,& à quo ſuſceptæ fuerint, apochæ de ſoluto re
portari. Primò ponit vnũ incõueniẽs,ꝙ dedit cau-
ſam legis condendæ. Secũdò circa illud dat remedium. Secun
1 da ibi:ideoq;. ¶† Ex hac lege not.modũ conficiendi rationes
ab iſtis officialibus,qui multa recipiunt, & multa transferunt
ad alios:debent enim ea,quæ receperũt,ſcribere, à quo recepe
runt nominatim,& ex qua cauſa: vt s.de exac.tri.l. apparito-
res. Item debent ſcribere cui dederunt nominatim: vt s.de ſu-
ſce.& arc.l.neminem. Debẽt etiã ponere diem receptionis, vt
hic. Si enim iſta ſingulariter non ſcripſerint , nõ videtur ratio
reddi:quia non poteſt ille,cui ratio redditur eam intelligere,
nec comprehendere ſi aliquid machinationis in ea habitũ ſit,
vt dicit text.in d.l.neminem. Ratio enim quæ non poteſt in-
telligi,non videtur reddi: vt l.argentarius.§.edi.ff.de edend
2 ¶† Et hoc verum niſi in expenſis valde minimis,in qbus ſta-

a ¶Siue. De qua di-
ctione vide tu Fel.
copioſe, & no. i l.
inter cęteras. circa
prin.ver. circa ma
teriam. de reſcrip.
b ¶Redeũdi. Adde
Fel.i c.fi.de treug.
& pace. & ca. ego
ſemp. de iureiu.&
quod dixi i apoſ.
in d.c.fi.
¶Tu vide iſtũ i l.
j.§. non fuit.ff.de
do. quod eſt ve-
rum pro prima vi
ce, vt not.iſte in l.
dotis. ff. de iure
do.& in l.j.q.iiij.
ff.ad l. Iul.ma.Pa.
in alle.ti.de treug.
& pa.et Alex.cõſ.
xv. vo.iiij. quali-
ter hoc intelligať,
no. Rapha. Cum.
in l.ſi mihi & Ti-
tio.& ibi per iſtũ
ff.de verb.obliga.
c ¶L.Iul.ma. Ad-
de Gul.de Cu.in
trac.de ſecu.ad fi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tur ſacramento adminiſtratoris: vt l.ſcimus.§.in computatio
ne.s.de iure delib.& de dona.l.ſi quis pro redemptione.&.ff.
ſi cui plus quam per l. Falci.l.diuus. ¶Et aduerte quia de his
rebus quas officialis dat alteri transferendas, debet reaſsigna-
re literas de recepto, ſi ei fuerint pręſentatę, vt hac l.aliàs non
tenetur:ſed habebitur regreſſus contra eum, cui datæ fuerint
res portandę, vt hic. Etenim iniungitur hęc neceſsitas. Quod
intellige quando officiali danti non poteſt imputari culpa, ꝙ
minus idoneæ perſonę commiſit, vt l.eum qui.in fi.& l.argen
tum.ff.commo.tenentur enim iſti officiales de dolo, lata & le
ui culpa.ff.de admi.re.ad ciui.perti.l. magiſtratus. ¶Quærit
an officiales, qui recipiunt, teneantur dare apocham de rece-
pto.Glo.dicit quod ſic,& bene.Hic non ſunt alia. Barto.

S V M M A R I V M.

1 ☞Simplum quod inſit in pœna quadrupli.

LEX. III.

AB his. Qui contra nauicularios fecerit rapinam,
tenetur in quadruplum.hoc dicit. Quęrit
glo.qua actione. Reſpon.quod actione vi bono-
rum raptorum. Vel dic condictione ex lege iſta,
☞quę concurrit cum illa.☞De hoc vide Bar.in l.j.s.de pœnis
fiſcalibus.& ibi nota.& adde Bar.in l.ſanctio legum.ff.de pœ
1 nis.& in l.hoc edi.in fi.de pub. Alex.¶†Quæro an in quadru
plo inſit ſimplum.Glo.tenet quod ſic,et bene.Nam in dubio
vbicunque lex vel ſtatutum imponit pœnam dupli vel qua-
drupli ſimplum continetur.l.hoc edicto.in fi.ff.de pub.Bart.

S V M M A R I V M.

1 ☞Id quod debet expediri per homines certę regionis,ſi non
poteſt expediri debet per alios expediri.
Et hoc fit expenſis publicis, ſi illis culpa non poſsit adſcribi.
2 Priores,qui non poſſunt prouidere contra ordinamenta ciui
tatis,poterunt prouidere neceſsitate emergente.
3 Rectores ciuitatū neceſsitate publica imminente, ex iuſta cau
ſa pñt conſtituere pręmiū capienti, & pręſentāti malefactorē.

CVm nauarchorum. Quando id quod per
pſonas certæ regionis
debet expediri, & non poteſt: debet per homines
circunſtantes expenſis publicis explicari.h.d.¶Ad
euidentiam ſcias quod populus Romanus habebat in ciuitate
Alexandrina quæ erat in Oriente horreos publicos, in qui-
bus erant frumenta & ſpecies multæ quæ debebant portari
Romam per nauicularios Oriētales intra certum tempus ſub
certa pœna.Contigit quodam tempore quod caſu iſtis defi-
ciebāt naues & homines qui portarent.vnde illi de regione,
qui portare debebant, circunuenerunt inſulas circunſtantes
vt inuenirēt naues & naucleros.Pręfectus illius regionis con-
ſpexit quod illi non poterant inuenire naues vt venirēt in ter
mino:& ſic nauigium non fieret,& illi in pœnam inciderent:
propter quod coadunauit eos qui præerant prouincijs circun
ſtantibus,& naucleros aliarum prouinciarum: & his conſti-
tuit certam mercedem:& fecit frumenta,& alias ſpecies por-
tare Romam:quod fuit relatum principi, qui hoc cōmendat,
& dicit bene factū eſſe,& fieri potuiſſe.& hoc dicit, cœtus, id
eſt,collegiū.inopia,i.propter inopiam.inueſtigandæ, i.inue-
1 niendę.claſsis,i.nauigij.¶†No.diligenter ꝙ qñ id,quod per
homines certę regiōis debet expediri:ſi nō pōt,debet expedi
ri per alios. ¶Itē no.ꝙ hoc fit expenſis publicis, non eorum,
qui hoc facere debebāt.quod intelligo ſi illis nulla culpa pōt
imputari.aliàs ſecus:vt ff.ad l.Rho.de iac.l.ſi vehēda.§.j.facit
j.de nau.& ꝙ ibi no.in fi. ¶Tertiò no.ꝙ hæc tranſmutatio.ſ.
ꝙ portetur per alios,fit per rectorē illius loci: vt hic. nec hoc
fit liberè ſed cauſa cognita, ſi neceſsitatem viderit imminere.
ſic ff.de vſufr.leg.l.legatum.& de admi.re.ad ciui.perti.l.le-
2 gatum.†Et iſtud facit ad qōnē quæ pridie hic erat,ſtatutū eſt
quod priores non pñt ꝓuidere contra ordinamenta facta per
adunantiam generalē.Item per adunantiam erat datus certus
modus in eligendis Poteſtatibus:& cōpertū fuit, ꝙ ſi ille or-
do ſeruaretur,ciuitas iſta remaneret ſine rectore: cōſuluimus ꝙ
hoc caſu emergēte priores poſsint prouidere.nec dicerētur fa-
cere cōtra ordinationē adunātię gñalis:vt hic,et l.legatū.ff.de
3 vſufr.leg.† ¶Vltimò no.quod pro neceſsitate publica immi
nente pōt rector ciuitatis iuſta cā cōſtituere minimū ſalarium.
& ſic pręconiū valet ꝙ quicūq; ceperit talē malefactorē,& pręſ-
ſentauerit,habeat, à cōi tm.& hāc legē ad hoc allegat Gul.in
☞l.j.ff.de iuſti.& iure.& ibi vide ☞Præconiū quicunq; ceperit
malefactorē,et pſentauerit.habeat puta cētū à cōi,an valeat?
contrariū tenuit Bar.in l.ſi libertini.in fi.ff.ad l. Flauiā de pla
giarijs.vbi dicit ꝙ nō valet tale ſtatutū:quia eſt cōtra bonos
mores,niſi eſſet hoſtis ciuitatis:vt l.nō oēs.§.fi.& ibi vide.ff.
de re mili.per Bar.in l.j.in prin.ff.de iuſti.& iure.in ver.item
inducitur ad q.per Bal.in l.fi.aliàs pe. C.comminationes vel
epiſtolas.& Ang.in l.intereſſe.de acqui.poſ.& in l.j.in princ.
quod quiſque iuris.& Bar.et.Bal.in d.l.j.de iuſt.& iu.bene fa
cit quod no.Bar.in l.j.poſt Gul.de Cu.ff.ad l. Rho.de iact.&
adde Bald.in c.domino guerram.hic finitur lex, & incipiunt
conſue.vbi dixit quod expenſa facta in capiendo bannitum
fiſcus tenetur reſtituere,per d.l.j.de iuſti.& iure. Alex.

S V M M A R I V M.

1 ☞Portans frumentum vel alias res prohibitas portari extra
territorium:ſi cum ſalma reperitur per viam inſolitam, & nō
rectam,eſt ſuſpectus.
2 Ambaſiatores,qui vadunt per viam tranſuerſam, & non re-
ctam,vt diu ſtent in ambaſiata pro illo tempore ſalarium con
ſequi non poſſunt.

QVi fiſcales. Qui per rectam viam non vadit & ſpe
cies publicas diſtrahit, pœna capitali
punitur.h.d.

Additio. Adde Ia. Bu.& Bal.in l.ſi quis non dicam rape-
re.C.de epiſc.& cle.adde Bald.in l.ſi fugitiui.de
ſer.fu.& per Bar.in l.cum proponas.de nau.fœno.& quæ ibi
☞doc.optiè facit l.cotē.§.dñs.& l.Cęſar.de pu.Alex.☞Quid
ſi portat arma contra decretū, non tñ per officialē fuit reper-
tus:an incidat in pœnā ſtatuti? vide Ang.& Imo.i l.iij.§.Ne-
ratius.ff.de ac.poſ.p Are.in tractatu maleficiorum.in verbo,
ma.& Bar.in l.j.de litorib.& itiner.publi.li.xij.dat cautelā ꝙ
timens accuſari notificet officiali ad quem locū vadit: vt non
præſumatur cōtra decretū ire.vide Bart.in l.cætera.§.ſi qs ad
opus.de leg.j,Idē voluit Bal.in l.ſi fugitiui.de ſeruis fugit.&
Iac.But.& Bal.in l.ſi qs nō dicā rapere.C.de epiſ.et cle.Alex.
1 ¶†Nota arg.imò quaſi eſt caſus,ꝙ ſi quis reperiatur cū ſalma
frumēti,vel cū alijs rebus vetitis portare extra territorium in
2 aliqua via nō recta,& non conſueta,eſt ſuſpectus [a] ꝙ eas velit
exportare cōtra decretū. Facit j.de cur.pub.l.ſi quis per publi
cū.ff.ad l.Cor.de fal.l.eos.in fi.ſecundū vnā lec.& hoc modo
pōt practicari s.de ſer.fu.l.ſi fugitiui.vbi dr ꝙ ſi fugitiuus de-
prehēdat,&c.Qñō em poterit ꝓbari ꝙ habuerit aīm trāſeun
di,cū fuerit captus in actu tranſeundi? Rñdeo,ex qualitate lo-
2 ci vbi capus eſt,vel inuentus eſt:& dic vt ibi.† Item facit hæc
lec.cōtra ambaſiatores,qui ad hoc vt habeāt maius ſalariū, &
maiori tpe ſtēt in ambaſiata,vadūt p viā trāſuerſam,et nō re-
☞ctā,ꝙ ſalariū cōſeq nō poſsint ꝓ illo tpe.☞Idē tenuit Bart.
in l.pe.ff.de itinere actuq; priuato.& in l.non ſolū.§.diuus.ff.
de exc.tu.& in l.j.§.fi.ff.ſi qs cau.& in l.j.in prin.ff.de his qui
deie.vel effu.vtrū debeat ſalariū pro via noua lōgiori. Alex.

S V M M A R I V M.

1 ☞Ciues ciuitatis puniuntur pro delicto iudicis.
Repręſalię poſſunt cōcedi ꝓpter iuſtitiā à iudice denegatam.

IVdices. Hæc lex legit duobus modis:ſi iudices
patiunt tpe rectę nauigatiōis naucleros
in ſuo territorio commorari, puniuntur ipſi & mu
nicipales.h.d.ſecundùm vnum intellectū:vel ſecū-
dùm alium intelligitur de iudicibus, q patiūtur naucleros de
tineri.& ſecundū hoc exponitur ibi morari,id eſt,detineri.ſe-
1 cundùm And.de Barulo. ¶†Nota ꝙ propter delictū iudicis
puniuntur omnes ciues ciuitatis. Et facit ꝙ propter negatā iu
b ſtitiam à iudice poſsint concedi repræſaliæ [b] contra omnes ci-
ues.de quo plenè dixi in lib.de repræſalijs.in v.q.principali.

*De prædijs, & omnibus rebus nauiculario-
rum. Rubrica.*

S V M M A R I V M.

1 ☞Bona nauiculariorum quibus oneribus ſubiaceant.
¶Continuatio patet.quærit gl.de quibus nauicularijs loqui-
tur.Rñ.de portantibus ſpecies publicas, vt s.tit.j.in rubrica.
1 ¶†Quærit glo.cui oneri erant ſubiectæ res nauiculariorum:
nec declarat. Rñ.nauicularij tenebantur portare merces publi
cas ſecundùm formam l.cum nauarchorum.s.ti.j. Item ſi ali-
quid perdebatur culpa alicuius nauicularij debēbat emendari
ab omnibus nauicularijs,vt j.de naufra.l.fi. Pro hoc erant ob-
ligatæ omnes res nauiculariorū:& pro rata æſtimationis ſua-
rum rerum quiſq; contribuere debebat:vt in l.ij.in fi.& l.fi.j.
eo.ideo ponitur hic iſta rubrica.

LEX I.

DOmum. Etiam ad domum principis res naui-
culariorum tranſeunt cum onere ſuo.
hoc dicit.Bart.

S V M M A R I V M.

1 ☞Statutum poteſt prohibere contractum emptionis et ven
ditionis.

Ementes

a ¶Suſpectus. Adde Salic.in l.iij.C.de nau. fœno. & Io.and.in addi.ad Spe.in ti.de conſti.§.j.verſi. pone ergo. in addi.ſed incidit.et quod ad materiam hanc habetur per Albe. de Roſa.in tract. ſtatutorum.ij.parte.iiij.q.& per Alexā.in l.qui Romæ. §. Callimachus.de ver.obli. ſed quid de portante extra territorium aliquas merces prohibitas, & aliquas non prohibitas:an perdat omnes, ſ. prohibitas & non ꝓhibitas. Dic ꝙ ſolùm ꝓhibitas, niſi ſtatutum eſſet in contrarium, vt per Feli.in c.ſignificauit. de iudę.ad fin.vbi etiam nonnulla alia ad materiam.

b ¶Repræſaliæ. Et an & quando, & in quibus concedi poſſunt,& quæ requirantur ad eas concedēdas: & an ſi iuſtè concedantur, impetrans teneatur, vide Feli. in c. Rodulphus. de reſcri.& remiſſiones quas ibi poſui in apoſti.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ementes prædia ruſticorum, quæ obligata ſunt maioribus
oneribus pro quibus teneātur.
2 Emens rem aliquam alīj obligatā ſi eā meliorauit, & euinca-
tur per hypothecariā, liberaꝛ præſtando primā ęſtimationē.
3 Pulchritudo ædificiorum facit pulchritudinem vrbis.
4 Magnanimus quis præſumitur ex magnitudine ędificiorū.
Practica probandi quem magnanimum & ingenioſum.

LEX II.

IN his. Pro rata rei q̄ peruenit ad aliquē de bo-
nis nauiculariorū, debet onus ſuſtinere:
nec patrimoniū vel perſona vlterius aggrauaꝛ. Itē
inſpicitur quatenus erat tp̄e quo ad eum peruenit.
nō augmentū poſtea accedēs. h.d. iſte ti. Fas i. licētia, ſeu facul
tas publica emēdi & vendēdi prohibet intercipere. i. caſſare,
ſeu annullare cōtractū: & ſic cōtractus remanet firmus. ¶Do
mus Pro euidentia huius verbi debetis ſcire: nā, vt quotidie
obſeruamus, ſi ſunt domus, in quib⁹ ſoluiꝛ pēſio, imponiꝛ eis
onus pro quātitate pēſionis: ſi erat domus, ex qua nulla per-
cipiebaꝛ pēſio: imponiꝛ ei onus aliter ſecūdū æſtimationē eo
rū q adhuc impoſiti erāt. ſic fiebat in domib⁹ nauiculariorū.
Hoc p̄miſſo dr̄ hic ꝙ ſi ille, qui emit domū nauicularīj eā au-
xerit, ita ꝙ ꝑcipiaꝛ maior penſio. vel eā auxerit alio ſumptu
ad decorē, & ad pōpā: vt ſic fecerit turrim, nō tn̄ augeꝛ pēſio
ꝙ ille emptor nō teneaꝛ niſi ſecundū veterē pēſionē: & habi-
to reſpectu ad veterē qualitatē, nō ad illud qđ ipſe iniunxit.
1 h.d. ¶† Ex prin. huius legis no. ar. ꝙ ſtatutū nō poſſet ꝓhibe-
re contractū emptiōis & vēditionis, cū dicat ꝙ licētia publi-
ca, q̄ eſt de iuregētiū emēdi & vendendi, impediat annullare
contractū. In cōtrarium eſt tex. s. de cōtrahen. empt. l. dudū.
& l. ſi in emptione. §. j. ff. de cōtrah. emp. ibi: mores ciuitatū,
&c. Non obſtat hic tex. quia Imperator vult dicere ꝙ illa pu
blica facultas fuit cā impulſiua nō annullādi cōtractū: nō tn̄
negat qn poſsit ſi vult. Idē dixi in l. filiusfa. §. diui. de lega. j.

Additio. Adde hic Bal. in l. ij. C. ſine cenſu vel reliq. & in
2 l. licet. C. de iure dot. Alex. ¶† Secūdò no. arg.
pro his, qui emūt prædia ruſticorū, quæ ſunt obligata maio
ribus oneribus, vt ipſi pro hoc non teneātur, niſi pro his re-
bus tantùm, tamen in Italia ſupra hoc prouident ſtatuta.
3 ¶† Ex fine no. caſum mirabilem, ꝙ ſi aliquis emit aliquā do
mum, vel rem alīj obligatam, & eam meliorauerit ſuis ſum-
ptibus, ꝙ ſi ab eo euincitur per hypothecariam, ꝙ liberetur
præſtando primam æſtimationem.

☞ Additio. Iſtud mirabile dictum ſequitur Paul. de Caſtro
in l. ſi conuenerit. ff. de pigno. act. ☞ An teneat
obligatio rei alienæ. tex. ꝙ nō, in l. ſi creditor. §. fi. de diſtract.
pig. & per Bar. & ibi ſcripſi in l. qui aliqn̄. §. fi. de acqren. poſ
ſeſ. Alex. ¶Sed contra hanc legē oppo. de l. ſi fundus. §. ij. ff.
de pign. Sol. fateor ꝙ iſtum ſuperiniunctum eſt obligatum:
qa ſequitur conditionem areæ, nec hic negatur. Si enim hoc
inducitur agēte fiſco, multò fortius agente priuato. quod ma
ximè eſt verū, ſi expenſa eſſet facta in illis caſibus. in quibus
faciens præfertur habentib⁹ anteriorē hypothecā: vt l. inter-
4 dū cū l. ſeq. ff. qui po. in pig ha. ¶† Itē not. pulchritudinē ę-
dificiorū cedere ad pulchritudinē vrbis: vt l. cætera. §. hoc ſe
5 natuſcōſultū. ff. de leg. j. ¶† Item no. ex lege iſta ī fi. ꝙ ex ma
gnitudine ędificiorū præſumitur quis magnanimus: vt hic ī
fi. ibi: per induſtriā hoīs animoſi acceſsit. Et ſic habes vnū mo
dum ꝓbandi hominem ingenioſum & magnanimum.

SVMMARIVM.

1 ☞ Res tantum valere præſumitur, quantū æſtimata eſt in ę-
ſtimo communis.
Aeſtimū cōis in dubio probat verū valorē: & qn̄. numero 3.
2 Teſtis deponens rem valere centum ſecundū ſuam opinionē
probat, ſi eam refert ad communem æſtimationem.
4 Pactiones priuatorum ꝙ non valeant in præiudicium fiſci,
licet inter ſe ſic.

LEX III.

HI qui. Qui emit prædia nauiculariorū tenetur ad o-
nus ſecundū antiquam æſtimationē, quæ pa-
ctis priuatorū non tolliꝛ: & vendētes teneņꝛ ſi empto
res nō fuerint idonei, h.d. mēti, ſ. cōtrahētiū. Dicit text. arbi-
trio. q d. iſtę pactiōes voluntarię nō ꝓſunt: aliæ pactiones, ſeu
cōditiones, q̄ à lege intelliguņꝛ, ſeruandæ ſunt: vt ſequitur.
¶Pro declaratiōe literæ q̄ro quid vult dicere tex. ſecundum
Ang. opi. gl. exponit duob⁹ modis. primò in cenſualē ꝓfeſ-
ſionē: quia debem⁹ opinari ſecūdū qđ ſcriptū eſt, &. in ſēſu.
1 qđ no. ¶† Quia in dubio p̄ſumiꝛ res tm̄ valere, quātū æſti-
mata eſt in æſtimo cōis. Cōtra hoc oppo. ff. de le. j. l. ſi fundū
ſub cōditiōe. §. ſi libertus, & l. cū pater. §. pater qui filio. ff. de
leg. ij. Sol. Ibi fuit ęſtimatio priuata. hic publica. cui ſtandum
☞ eſt in dubio, niſi ꝓbeꝛ cōtrariū. ☞ Not. Adde Ang. hic vbi
dixit ꝙ antiqua ęſtimatio hodie pręſumiꝛ adeſſe: & ideo ſi re
ficiꝛ æſtimū nouū debēt regulari ſecundū antiquū, & Bal. in
l. j. C. de ſenten. quæ pro eo quod intereſt. in xvij. col. vbi quę
rit an per inſtrumēta veterū emptionū ꝓbeꝛ præſens rei va-
lor. & qualiter articuleꝛ in ꝓbando rei valorē, vide gloſſ. &
Bart. in l. mortis cauſa. §. fin. ff. de dona. cauſa mortis. & adde
ꝙ res diciꝛ parui valoris reſpectu mali vicini. l. cū ſæpe. §. fin.
de cōtrahen. emp. & qđ no. Bar. in l. ſi ita. §. mulier. ff. de fun.
inſtr. & quod habeꝛ in c. conſtitu. de in integrū reſti. & in c. q̄
ſtiones. de rerū p̄mu. facit dictū Virgilij in Buccolic. Mātua
væ miſeræ nimiū vicina Cremonæ. et apud Lucanum: O ma
lè vicinis hæc mœnia cōdita Gallis. De valore rei in rebus mo
bilibus, vide Bar. & quæ ibi dixi in l. ſeptē dieb⁹. j. de eroga.
mili. annonæ. & de valore rei ſecundū quātitatē fructuū, vi-
de in l. ſi quidē. de euic. & de materia per gl. & doct. in c. cum
cauſam. el ij. de teſtibus. & in l. pretia rerū. ff. ad l. Fal. & re-
fert Are. Inſti. de act. in ij. char. in. §. ſi quis agens. Alex. ¶Se-
cūdo modo exponiꝛ per gl. & ideo dicaꝛ opi. qa opinari nos
facit. Communiter enim dicitur, opinor rē tantū valere.
2 ¶† Quod facit in argum. ad q. ꝙ ſi teſtis dicat rem tantū va-
lere, ſecundū ſuam opinionem: ꝙ probat. Quod intelligo ve
a rum, ſi ſuam opinionem referat ad cōmunem æſtimationē[a].
De re enim quæ non eſt expoſita venalis, non poteſt fieri ę-
ſtimatio, niſi per opinionem, quæ fit ſecundū communem ę-
ſtimationem aliarū rerum, quæ ſunt eiuſdē fructus, & in eo-
dē loco: & quę eādē qualitatē habēt: vt l. pretia rerū. ff. ad le.
Fal. & ibi dixi. & quod no. in l. ij. s. de reſcin. ven. ij. reſpon.

a ¶Aeſtimationē. Sed quæro nunquid ęſtimatio cō munis per emptionē alicuius inducatur. dic ꝙ nō: vt per dom. Sozi. in conſil. viij. incip. viſis et diligenter inſpectis. verſi. & ſtant iſta ſimul in j. parte. char. viij.

3 Additio. Aeſtimū† cōmune ꝓbat valorem rei: ſed hoc vi
detur verū, ſi de proximo tēpore fuerit factum
æſtimum: aliàs ſecus, vt in ſimili in inſtr̄o emptiōis, dicit Bal.
in l. j. in vlt. col. de ſentē. quæ pro eo quod, inter. Et ad hoc fa
cit qđ no. Bar. in l. decē. ff. de ver. ob. & iſtud de quo hic po-
nit etiā Ang. in l. pretia rerū. ad leg. Fal. & qđ no. Moder. ī
§. ſi quis agens. Inſti. de act. & expreſsè Bal. in l. ij. in pe. colū.
☞ C. de reſcin. ven. Alex. ☞ Vide Bar. in l. ij. in vltima col. in
ver. circa prin. gl. s. de reſcin. ven. vbi dicitur de teſte &c. & in
tract. de teſte. in prin. ix. col. quē ſequiꝛ Bald. in l. ſolā. de teſt.
in iij. col. & in l. j. in vij. col. C. de ſententijs quæ pro eo qđ in
tereſt. & in l. ij. in repe. C. de reſcin. ven. & vide gl. & Bart. in
l. mortis cauſa. de do. cauſa mortis. Item ibi. l. pretia rerum. &
ibi ponitur qualiter probetur valor rei. & Bal. in d. l. iij. ī pe.
col. & in l. j. C. de ſenten. quæ pro eo. in pe. col. & adde qđ ꝓ
batur æſtimatio ſecundū quātitatem redituū & fructuum: vt
l. ſi fundū. per fideicōmiſſum de leg. j. & l. ſi quis. C. de reſcin.
ven. & in l. qui bonis. de ceſ. bo. ff. & Imol. in l. apud Iulianū.
§. hæres. de leg. j. in. §. arbitrorū. in l. ſi fundū. de rei ven. per
Bal. & dicit Bal. in l. j. §. ſi hæres. ff. ad Treb. & Bar. ī l. ſi quos.
præallegata. vbi ponit an ſubhaſtatio ꝓbet valorē rei: de quo
per Bal. & Ang. in l. j. C. de præſcri. xxx. ann. & Aret. in §. ſi
4 qs agēs. Inſti. de actio. Alex. ¶† No. ꝙ pactiones priuatorū
nō valēt in pręiudiciū fiſci, quin habeat regreſſum cōtra prio
rem, ſed inter ſe bene præiudicāt, & in pręiudiciū cōtrahen-
☞ tiū, vt in gl. Hic non ſunt alia ☞ Bar. hic cū gl. videtur no-
tare ꝙ qn̄ ſcriptura æſtimi fit de conſenſu partium, probat et
fidem facit contra ipſas partes. Facit l. rura. & ibi per Barto. j.
de omni agro deſerto. & Bal. in ſuo cōſi. inci. ſciēdū eſt quòd
quādocūq; aſsignatio fit in cataſtro. & allegat l. cenſualis. et
l. ſi p̄ſes. s. de do. & idem Bal. in l. ſi quis in ſuo. de cōdi. inſti.
& Ang. & Imol. in l. decē. de verb. obl. Bar. in l. in ſolennib⁹.
C. de rei ven. & Bar. in l. quod quiſque. de acqui. re. do. Alex.

De nauibus non excuſandis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Ciuis ſi ſuo nomine emit pro comitatenſi, res empta pu-
blicatur.
2 Titulus de iure fiſci, quid differat à diſpoſitiōe huius legis.

LEX I.

MVlti. Naues, quæ ſub nomine, & titulo a-
lieno excuſantur publicantur. h.d. †
1 No. arg. imò caſum cōtra Cōmitatēſes qui fa
ciunt aliquem ciuem emere pro eis, vt ſub ti-
tulo ciuiū nō ſubſint onerib⁹ impoſitis: quia
tales res ſunt publicādæ. hæc enim lex loquiꝛ
generaliter in qualibet re, quæ ſubtrahiꝛ à publica neceſsita-
☞ te nō ſpecialiter, vt in nauibus: vt in l. prox. ☞ Adde ꝙ nō
ſolùm punitur, vt in iſta lege, ſed etiam feudum amittit ipſo
iure, vt eſt text & ibi dominus Benedictus de Plūbino in l. j.
C. ne lice. po:ē, facit l. vniuerſi. s. de leg. et tex. in l. j. j. vt nemo
ad ſuum patroci. et in l. j. j. de conſulibus. et no. Bal. in l. ſa-

c c c

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

a crosanctę.C.de ſacroſan.eccl.Alex.¶†Opp.ꝫ.de iu.fiſ.l.qui
in contractibus.Sol.Aut contra aliquem proceditur quia ce-
lebrauit cõtractum in fraudem fiſci: & loquitur contrarium.
Aut quia rẽ ſub titulo alieno excuſauit:& loquiť hic titulus.

SVMMARIVM.

1 ☞Non dominus nauis ſi proponat excuſationem ne defe-
rat res ob neceſsitatem plublicam,ꝙ nauis non publicatur.
2 Res eccleſiæ qñ publicenť propter delictum prælati.
3 Res immiſſæ in ciuitatem ſine ſolutione pedagij, ſi ex diſpo-
ſitione ſtatuti confiſcantur, & mulio portauit res meas, & pe
dagiũ non ſoluit: res non publicantur: ſed mulio præſtabit
quantum res valebant.

LEX II.

IVbemus. Iſtã legẽ habemus de verbo ad verbũ
·in l.iubemus.de ſacroſan.eccle.nulla na
uis ob neceſsitatem publicam excuſatur aliquo priui
legio in corpore iuris inſerto, vel non inſerto. & publicabi-
tur ſi quis contrarium attentauerit pœna iſta contra facien-
1 tes puniuntur.h.d.tex. ¶† Quærit gloſſ.vtrum propter ex-
cuſationem alicuius qui non ſit dominus publicetur nauis.
gloſ.ponit opi.nec firmat.prima opi.eſt verior quod non pu
blicetur l. cotem.§.dominus.ff.de publi.

Additio. De hac q. vide tex.in l.cotem. & ibi Bart. de pu
bli.& vide Bald.in l. cum proponas.de nau.
fœno. & Imo in l. Męuius.§.duabus. ff.de leg.ij. & vide do.
2 Alex.ĩ l.j'. vt nemo priua.ti.impo.Ale.¶†Quęritur quomõ
propter delictum prælati res eccleſiæ publicentur: cum deli
ctum perſonæ non debeat in damnum eccleſiæ redũdare.Dic
vt no. per Cyn.& Gul.& alios in d.l.iubemus.

Additio. In gl.j.ibi:hoc non nocet.hęc vera per l.cotem.
3 §.dominus.ff.de publi.¶† Et hic ſume argu.
ad ſtatutum ꝙ ſi pro rebus immiſsis in ciuitate non fuerit ſo-
lutum pedagium:ꝙ omnea res debeant confiſcari.modò mu
lio ſuper mulum ſuum res meas portabat: fraudauit, & non
ſoluit pedagium: an res meæ publicabuntur? Certè non:ſed
ipſe mulio præſtabit quantum res meæ valebant per hanc
☞glo.Ang.☞De hac q.vide But. & Sali.in l.j.C. ne priua-
tus ti.&gl.ij.ibi per Bar.in l.dominus. Bal.in l. cum propo-
nas.de nau.fœnore.Imol.in l.Mæuius.§.duobus. de leg.ij. fa
a cit l.quicunq;.§.quod ſi ad prædicta.C.de ſeruis fugitiuis &
in l.j.in fi.C.de falſa moneta.Alex.

Ne quid oneri publico imponatur. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Onerantes equos vecturiuos, & alia animalia vltra ſoli-
tum quòd teneantur.& nu.2.

LEX vnica.

ONeri. Qui cogit nautã ad ſuſcipiendum a-
liquid vltra onus, tenetur ad emen-
dationen damni quod inde ſequitur, & cri-
minaliter punitur.h.d.¶ No.iſtam legem ha
bere locum in duobus caſibus,quando aliquis
imponit ſarcinam, nec aliquid apparet de vo
luntate nauicularij:vel ſi nauicularius eſt coactus: ſecus ſi ſci-
1 ret nauicularius: vt in glo.¶†Secundò aduerte diligenter,
quia dicit ſarcinam, ne quis imponat: & ſic ſi imponeretur
aliquid quod eſſet minus ſarcina,non incideret in hanc conſti
tutionem.& eſt arg.contra accipientes equos ad vecturas, &
a eis imponunt valiſiam vltra modum ſolitum.[a]¶†Item facit
2 contra eos qui onerant animalia vltra debitum. Et habetis
☞de hoc plures caſus in tit.ad leg. Aquil.☞Adde tex. in l.in
ſulam.§.qui nullas.ff.locati. Alex.

De naufragijs. Rubrica

SVMMARIVM.

1 ☞Nauis quæ vi tempeſtatis vel timore incurſionis hoſtiũ
venit in portum,non tenetur ad gabellam.
2 Fugiens in territorium alienum propter timorem hoſtium
non tenetur ad gabellam.
3 Qui tempore æſtatis vadit in alienũ territorium ad macinã-
dum,non tenetur ad gabellam.

LEX I

SI quando. Quia hæc lex de conſuetudine
nõ obſeruabatur: iõ,Federicus
facit authenticam, nauigia.ſupra de furtis.
1 ¶† Not.ex hac lege argu.imò caſum quòd ſi
per tempeſtatem maris aliqua nauis venit ad
b portum, quòd non debet ſoluere gabellam[b],

a ¶Solitũ. Ad q̃ vide do. Alexãd. de Imol. in.l. ſi vt certo.in prin.ff.cõ mo. & Flo. in l. ſi ſeruus ſeruũ. §. ru piſſe.ad l. Aqu.& Bar.in cõſ. incip. in Dei nomine a-mẽ.Io. locauit. & in conſil. incip. cõ mune Luſignani locauit.

b ¶Gabellã. Adde Feli.in.c.querelã. de iureiu.ante fin. ibi: & nauis vi vẽ torũ.& in.c.ſigni-ficauit. in fin. de Iudæis.

c ¶Corã iudice il-lius loci. Adde Anto. Cor. fin. ſuis iver.teſtis.in-cip. in loco vbi a-liquis patitur ali-quem caſum. vbi ampliat hoc dictũ ſ.vt nõ requiratur partis citatio.

d ¶Si teſtes ſunt ab futuri vel de mor te ſuſpecti. Adde q̃ poſui in apo. ad Lanfr.de Oria. poſt eum in c.quo niam contra.§. cõ feſsiones. nu.ij.in ver.quia forenſis. ad fi.apo.extra de proba.

ſeu portoriũ:qa violẽter venit,vt hic,& l.Cæſar.ff.de pu bl.
2 & l.fi.§.ſi propter neceſsitatẽ.ff.eo.tit.¶†Et idẽ ſi propter in
curſum,vel timorẽ hoſtiũ,vel piratarũ illi q erãt ĩ territorio
vicino ſurgerẽt in territoriũ noſtrũ.ꝙ idẽ poſsint res ſuas ex
☞trahere & deportare,non ſoluta gabella.☞Adde q̃ ꝑ iſtũ
tex.dicit Bar.in tractatu repreſaliarũ.in ix.q.vij.q.principa-
lis.Et ex iſto text.habes j.caſum, in quo quis pro reb⁹,quas
defert,non tenetur ſoluere gabellas,in l.ſi publicanus.§.j. ff.
3 de publicanis. Alex.¶†Facit etiã in arg.ꝙ ſi tempore ęſta-
tis homines vicini territorij noſtri veniunt ad macinandum
ad molendina,quæ ſunt in territorio noſtro,ꝙ poſſunt res re
portare ſine gabella:quia propter neceſsitatem famis vene-
runt:quæ eſt magna neceſsitas.l.j.C.de pa.qui fi. diſtra.

SVMMARIVM.

1 ☞Iuſtitia cœpta in cauſa naufragij,quãto tempore duret.
2 Teſtes ſuper caſu ꝙ ſint examinandi in loco,in quo caſus e-
uenit:nec tunc partis citatio requiritur.ibi nu.4.
Teſtes in loco incõpetẽti quibus caſibus examinari poſsint.
Item
3 Quando ſuper articulis à iudice reprobatis vel repulſis.
5 Mercator,qui dicit cum ſocijs ſe dãnum ſuſtinuiſſe,debet de
hoc fidem facere intra annum.& nu.8.
6 Examinatio teſtium ꝙ in cauſa naufragij committi poſsit,
quando agitur contra rapientem.
7 Caſus fortuitus debet per teſtes probari.

LEX II.

SI quis. Nauicularius,qui dicit ſe ſuſtinuiſſe nau-
fragium,debet hoc per teſtes probare co-
c tra iudicẽ illius loci[c]:& præfecto denũtiare intra
annũ,poſtea nõ audiť.h.d.euentum. i. caſum nau
1 fragij.¶†Opp.imò intra biennũ,vt j.eo.l.de ſubmerſis. Sol.
Hic annus ſtatuitur parti:ibi biẽnium ſtatuitur iudici.& iſta
eſt vera.Pla.dicebat ꝙ hic agebať ciuiliter: ibi criminaliter.
Et hoc tenet Azo in Sum.huius tit.quod non eſt verum. nõ
enim agebať ciuiliter,nec criminaliter,vt j.dicam.

Additio. Inſtantia ſup naufragio inchoata debito tempo
re durat biẽnio,vt l.cõtraria: ſed inchoari nõ po
☞teſt poſt annũ ad quadruplũ.Ita loquitur hic. Angel.☞Vi
de tex.& Bar.in l.interdũ.in §.ſi propter neceſsitatem. ff.de
publicanis.& per Bartol.in d.q.ix.vij.q.principalis,in trac.
repreſaliarũ.Alex.¶Secũdò oppo.ꝙ nauiculario ſubueniať
perpetuò ad ſimplum:vt l.in eum.§.de fur.Soluunt quidam
hic ad quadruplũ:ibi ad ſimplũ. Vel verius dicit gl. ibi loqui
tur de tempore,quod ſtatuitur actioni: hic de tempore quod
ſtatuitur inſtantiæ. Et ſic eſt ſpeciale ꝙ iſta cauſa debet finiri
intra annum,licet regulariter triennio finiatur:vt l.properan
dum.de iud.Hæc ſolu.eſt contra tex.qui dicit ꝙ poſt annum
non poſsit interpellare iudicẽ. Si enim ſola inſtantia periret,
poſſet interim iudicem interpellare ratione rerum.¶Dico er-
go ꝙ hic contra neminem agebatur:ſed nauicularius ad ſuam
defenſionem volebat probare caſum naufragij.Dicit ergo Im
perator ꝙ apud iudicem illius ciuitatis,vbi caſus occurrit,fa-
ciat probationes per teſtes de naufragio: & illas probationes
portet ad præfectũ,ad quem ſpecies illas cũ nauigio exporta-
bat,& intra annũ hoc faciat.aliàs non poſſet allegare ſe nau-
☞fragiũ paſſum eſſe:vt hic eſt caſus in hac l.☞Vide per Bart.
& doc.in §.quod diximus.in l.ij.ff.ſi quis cau.& Bart.in l. cõ-
tumacia.ff.de reg.iur.& eundem & Imol.in l.quæſitum.eod.
titu. Ad idem Anto.de But.& Imol.in c. querelam. de pro-
cur.per glo.in c.quiſquis.iiij.q.v. per Azo. in Summa.C. de
dila.& per Bald.in l.j.eo.ti.§.fi.verſi.in ſumma.per Archi. &
Io. An.in c.j.de dolo & contu.in vj.per Io. An. in addi.Spe.
in ti.de appel.§.nunc breuiter.ver.quid ergo.per Cy.& Bal.
in l.fi.cũ glo.in verbo,ſanctum.C.de fide inſtru.per But.in c.
ex ratione.de appel.per Ang.in fi.ff.de ferijs.Bart. in l.ſi quis
ex argentarijs.§.pe.de edendo.& Bar.in l. qui accuſare.C.eo.
2 ti. Alexã.¶†Ex qua not.mirabilem practicam ꝙ in loco vbi
patitur quis aliquem caſum,faciat examinari teſtes de caſu:&
illæ probationes poſtea faciunt fidẽ coram iudice cõpetenti.

Additio. Et hoc ſemper eſt verum vbicunq; neceſsitas im-
minet teſtes examinari à parte propter periculũ
mortis,vel abſentiæ in loco longinquo:quoniam etiam in lo
co incompetenti poterunt examinari, ſecundũ do. de Rot.in
ſua conclu.ciiij.& hoc ſequiť Lud.in l.ſi verò.§.de viro.ff.ſo.
mat.liiij.fal.allegans iſtum tex. Et per iſtam limitabis not.j.l.
cũ hi.§.trãſactiones.ff.de tranſac.& q̃ ibi addidi poſt Barto.
3 ¶†Et ſimiliter ſi teſtes ſunt abſfuturi vel de morte ſuſpecti[d].
d & ſuper articulis à iudice reprobatis vel repulſis:qa male for-
mati vel poſt terminũ ꝑducti teſtes ſunt per iudicẽ examinã-
di,ſecũdũ do.de Ro.cõclu.l.vel xcij. in deci. nouis. & ꝑ Lud.
in loco

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſn loco pręalle.q̄d reputat valde notandū, & dicit ſe ita con-
ſuluiſſe apud Vincentiā. Et ad primū dictū adde quod voluit
Bar.in l.admonēdi.ff.de iureiur. in ver.quid ſi dictū teſtis de-
4 ficit ex parte examinātis.& q̄d ibi addidi. Alex. ¶†Et aduer
te admirabile, ꝙ in tali examinatione nō eſt neceſſe citari par
tem,quę fortè multum eſt à longinquo. Et ſic poteſt intelligi
ff.de execu.tu.l.ſcire oportet.§. ſufficit. vbi dicit ꝙ ſufficit ꝓ-
bare caſum ex naturali iuſtitia,hoc eſt,ſecūdū ius gentium,in
quo in ore duorū vel triū ſtat omne verbū, nō attēta ſolenni-
tate ciuili.& vide q̄d ibi dixi,& q̄d no.per Gul.in l.ij.§.quod
☞ di cimus.ff.ſi quis cau.☞ Aliū caſum vide vt ſcripſi in l.ait
prætor.§.ſi debitorem.in fi.ff.de his quę in frau.cre. Alios ca-
ſus vide per Ro.in litera t.no.xlij.regulariter contra l. ſi quā-
5 do.ſ.de teſti.& c.in nomine Domini.eo.titu. Alex. ¶†Secū-
dò no.ar.mirabile pro his,qui dant ſuā pecuniam mercatori-
bus ad partem lucri & damni, ꝙ ſi mercatores dicant ſe ſuſti-
nuiſſe damnum furti,rapinæ,incendij,vel ſimilium,ꝙ merca
tor debet facere fidem intra annum,aliàs non auditur.

Additio. Iſtud vltimū nō eſt verū. Nam ſecūdū hoc ſeque-
retur ꝙ actio de naufragio eſſet perpetua, & ex-
ceptio tēporalis,quod eſt falſum & contra omnes regulas:qa
omnes exceptiones ſunt perpetuę etiā ſi actio ſit annalis: vt l.
pure.§. fi.ff.de doli excep. Itē non eſt vera lec. Barto.qui tenet
ꝙ hic nō agebať contra aliquem,ſed tantūmodo petebantur:
teſtes examinari ſuper naufragio. Nam ſi hoc tm̄ peteretur:
ex hac petitione nulla poſſet fieri criminis punitio. & tn̄ hæc
litera dicit cōtra,ibi:cōpetens diſpoſitio procedat,&c.tenen-
do cōtra lec:glo.patet ꝙ in hac l.eſt caſus,ꝙ licet in cauſis cri-
minaliter vel ciuiliter nō poſsit cōmitti examinatio,vt in aut.
6 apud eloquētiſsimū.de fi.inſtr.& in cor.vñ ſumiť.†tn̄ qn̄ agi
tur cōtra rapientē ex naufragio pōt bene cōmitti examinatio
teſtiū,qui probent naufragiū. Et hoc patet ex iſta litera quæ
dicit,ꝙ præſes prouinciæ examinauit teſtes:& poſtea exami-
7 natos remittit ad prefectum. ¶†Vltimò no.caſum fortuitum
a debere per teſtes probari[a]:de quo per Cyn.in l.nec creditores.
de pig.act.& probatur l.proxi.& l.de ſubmerſis. Angel.
8 ¶†Cui congruit ꝙ mercator debet reddere rationē omni an-
no,vt ſ.de ſuſcep.& arc.l.neminē.& ibi dixi:ergo intra annū
debet facere fidem de caſu:tamē licet hic text.in argumētum
faciat:hoc tn̄ nō firmo. Nā illa allegatio caſus fit ꝑ mercatorē
ad ſuā vtilitatē,ſ.ad ſuā defenſionē. Nā exceptiones ſeu defen
ſiones ſunt perpetuæ regulariter:vt l.purè.in fi.de excep. do.
& l.licet.ſuprà,de excep. ¶†Et ſic poterit probare,& fidē fa-
cere de caſu vſq; ad ſn̄iam. Et hoc eſt ſpeciale in fiſco: & ideo
hodie ex conſuetudine in partibus iſtis in contractu apponi-
tur pactum ꝙ mercator probet caſum intra certum tempus.

SVMMARIVM.

1 ☞ Mors alicuius quando probetur ex aſſertione conſangui-
neorū,vbi quid quādo agitur de modico pręiudicio.& nu.6.
2 Teſtes domeſtici ꝙ admittantur in rebus, quę geruntur in do
mo vel naui.
3 Teſtium refręnatio quando fieri poſsit.
4 Iudex debet diligenter inueſtigare vt veritatem habeat.
5 Prius examinandi & torquendi ſunt, q veritatē melius ſciūt.
7 Rerum amiſsio probatur ex veriſimilitudine.
8 Tempus nauigationis,de quo hic, hodie non ſeruatur.
9 Annus diuiditur in quatuor partes.

LEX III

✼ Quoties. Cū de naufragio q̄ritur, examinandi
ſunt duo vel tres teſtes de naui,qui me-
lius ſcire debēt veritatem:& eis deficientibus,de-
uenitur ad alios. Et hæc nauigatio debet fieri à
Calend. Aprilis vſq; ad Calend. Octobris. h. d. Iſtam legē
intellige quādo nō agebatur criminaliter nec ciuiliter cōtra
aliquē:ſed nauicularius volebat probare naufragiū,& amiſ-
ſionem rerum ad ſui defenſionem,vt dixi ſ.l.proxima.

1
b Additio. Iſta lex facit† optimè quòd mors alicuius poſsit
probari non ſolùm ꝑ teſtes[b],qui interfuerunt ſe
pulchro,prout dicit l.ſi quidem ſ.ſo.mat.ſed per conſangui-
neos mortui,qui dicant,& aſſerant ꝙ illum habent pro mor
tuo,per hāc literā. Et hoc verū,niſi agatur dè maximo pręiu
dicio:quia accuſatur aliquis de homicidio Titij,ita ꝙ per pro
bationē accuſatus decapitaretur:tūc reqritur ꝓbatio explica
ta:quia de maximo præiudicio agitur:vt l.ſciant.C.de pro-
ba. Vbi verò agitur de magno præiudicio: tūc probationes
nō requiruntur ita dilucidæ:vt i auth.hodie.C.de rep.& in
corpore vnde ſumitur. Qn̄ verò agitur de præiudicio modi-
co: vt quia agitur ꝙ tabulæ teſtamenti aperiantur:ita & mo
dicum præiudicium eſt:ideo leuiſsimæ probationes requirū
tur:quia poteſt ꝑ famā probari:vt l.ij.ff.quēad. teſt.aper. Ita
diſtinxit gl.magi.in l.cū quidā.§.quod dicitur.ff.de acqui-
ren.hære. Ange. ¶Diuide. Primò dicit quot teſtes examina-
a ri debent ſuper naufragio. Secūdò,quę perſonæ. Tertiò,quo
tempore debeať nauigari. Secunda ibi:circa magiſtros. Ter-
tia ibi:ſuſceptionis. In prima parte gl.intelligit ꝙ agebatur ci
2 uiliter vel criminaliter:ego aliter dixi ſ. ¶†No.ex hoc prin-
cipio ꝙ in iſtis rebus quæ geruntur intra nauē,ſeu intra do-
mū admittūť teſtes domeſtici:vt hic,& ſ.de rep.l. conſenſu.
§.ſup plagis.& extra,de teſti.c.veniens.& c.ij.in fi.& de pro-
3 ba.tertio loco. ¶†No.etiā ad id q̄d dicitur de teſt.l. j.§.fi. ꝙ
refrænatur multitudo teſtium.quod intellige qn̄ ſufficit ſu
per vno articulo reducere ad tres,vt hic manifeſtè dicit tex.

Additio. Qualiter ſit refręnāda productio teſtiū.nā ius ca
nonis vſq; ad xl.teſtes,de quo per docto. in d.§.
fi.& hoc dictū alle.Lud.in d.§.de viro.l.ſi verò.ff.ſol.ma.in
xlv.fal.& dicit ꝙ pauci ſciūt. Sed cū reuerētia dictū eſt ſatis
vulgatū. Vide glo.in c.cū cauſam q̄ inter Archiepiſcopū.in
ver.effrænatā.extra,de teſti.q̄ inquit,ꝙ hoc eſt arbitrarium.
☞ Alex.☞ Bal.in l.ſi qn̄.C.vnde vi.& Albericus in l. conſen
ſu.de repudijs.in l.fi.§.licentia in ſeruorū.C.de iure delib. &
hoc eſt:qa lex eſt contēta ea ꝓbatione q̄ haberi poteſt.arg.l.
ſi vicinis.C.de nup.& Bar.in l.ſi quis ex argentarijs.§.pe.ff.
de edendo.q̄d eſt optimū ꝓ limitatione.l.etiā.de teſti. Alex.
4 ¶†Not.etiā de ſolerti inueſtigatiōe iudicis.pōt em̄ de mul-
tis circunſtantijs interrogare vt ad veritatē perueniat,vt hic,
ibi:ſolers q̄ſitor.& facit q̄d no.ſ.de teſti.l.teſtiū.illud autem
quod dicit hic de tormentis,intelligit hic gl.ſi vacillāt, vel ſi
5 ſint viles ꝑſonę. ¶†Venio ad ſecundā partē,ex qua not. ꝙ
prius debēt examinari et torqueri,ſi expedit his,qui veritatē
☞ melius noſcūt. Ad idē facit l.diuus.ff.de quęſtio.☞ Adde l.
ex libero.ff.de quęſti.& l.q falſa.ff.de teſti.etiā in ciuili, ſiue
ſit vilis perſona ſiue nō.c.ſuper his.de pœnis.nec vacillans fi-
dē facit.l.qui falſa.ff.de teſti. Sed an talis teſtis ſit reducendus
ad cōcordiā:Dic ꝙ ſi ſibijpſi cōtradicit,nunquā reduci debet
ad cōcordiā,vt pœnā & periuriū euitet. Ita voluit Barto.i l.
eos.in fi.ff.de falſis.aut teſtis alij teſti cōtradicit: & tūc bene
reduciť ad cōcordiā,vt periuriū euitet,nō vt ꝓbet. c. cū tu.
de teſti.no.Io.And.in addi.Spe.in ti.de teſte.in.§. nūc de in-
terrogatorijs.in additione caute.& Federicus in conſi. clxx
vij.aliàs cōſi.clvij.incipiēte,dn̄e Griſole.& do.Ant.in d.c.cū
tu.& ibi do.Abb.& ꝙ qn̄ vnus teſtis ſubijpſi cōtradicit nō
reduci poſsit ad cōcordiā:vt voluit gl.in c.ī nr̄a de teſt.quā i-
bi pōderat ad hoc d.Ant.tenet Iac.But.i l.optimā. de cōtra.
& cōmittē.ſtipula.& i l.ſed ſi poſſeſſori.§.ſi iurauero.ff.de iu-
reiu.& in l.cū de ętate.de ꝓbationib⁹.& Imol.in l.inter ſtipu
lantē.§.j.ff.de ver.ob.& Spe.in ti.de notorio crimine in.§.fa-
ma.in fine.dicūt ꝙ imò reducunť ad cōcordiā,vt periuriū e-
uitēt. De quo ꝑ Imol.& do.meū in l.inter ſtipulantē.§.j.in ij.
char.de ver.ob. Alex. ¶Venio ad ver.ſane. & oppo. nā pri-
mò dicit vniuerſos eſſe perēptos:& poſtea dicit inueſtigādū
à liberis eſſe.cōtra liberi,q nō erāt,nō ſunt idonei teſtes:vt l.
teſtiū.ſ.de teſti. Huius timore dicit gl.hic loquiť de liberis, q
fortè erāt in naui:ſed,vt dixi,cōtradicit text.q dicit vniuer-
ſos mortuos. Dico ergo intelligi prout iacet litera,ſ.nauē &
oēs eſſe peremptos. Et ideo cū ꝑ eos q interfuerūt,ꝓbari nō
poſsit,recurriť ad cōiecturas,ad liberos videlicet nautarū,vt
ipſi examinenť,q veriſimiliter ſcire debēt de morte pr̄is. Itē
de perditiōe rerū poſſunt veriſimiliter teſtificari,q viderunt
6 res immitti in naui,q̄ poſtea perempta eſt. ¶†Ex hoc habes
duo notare. Primò ꝙ ſi q̄rať de morte alicuius,ſufficiēs ꝓba-
tio eſt,ꝙ inter liberos et cōiūctos habeať ꝓ mortuo. Item ſi
inter ſocios & cōmilitones,ꝓ mortuo habeť:vt i auth. hodie.
ſ.de repu.dixi plenè in l.ij.§.ſi dubitetur.ff.quemad.teſt ape.
☞☞ Idē tenet Ang.in l.de tutela.C.de ī inte.reſt.mino. ꝑ illū
tex.& bn̄ facit in l.ſi filiū.ff.de lib.cā.ſed ī cōtrariū eſt text.in
l.qm̄ ſororē.C.de iure deli. Vn̄ hoc pēdet ab eo quo q̄riť an
cōiunctus p̄ſumať ſcire facta cōiūctorū. de qua ꝑ Bart. in l.is
pōt.ff.de acq.hęre. Bal.in l.de tutela.& in l.qm̄ errorem.& i-
7 bi dn̄s me⁹ Alex. ¶†Secūdò no.ar.ad ꝓbādū amiſsionē rerū
per veriſimilitudinē. De quo ꝑ Cy.i l. ſi creditor.ſ.de pigno.
act.& ff.de edē.l.ſi qs ex argētarijs.§.fi.cū l.ſeq.in prin.& ibi
dixi. ¶Itē opp.de tex.q dicit ꝙ nauiculari⁹ contēdit.& text.
ſ.dicit oēs eſſe peremptos. Glo.dicit ꝙ euaſit aliqs:q̄d eſt cō
tra tex. Ideo dicit quòd aliquis de corpore nauiculariorū eſt
iſte qui contēdit:nō tamē erat de illa naui: & ideo cōqueriť,
quia ad eum ſpectat commodum & incommodū:vt j.l.ꝓx.
8 ¶†Vltimò no.tp̄s nauigandi:ſed in hoc puto ſtandū cōſue
tudini. Si enim fecit ꝙ diligēs nauta feciſſet,nō teneť:aliàs ſe
cus.non em̄ ſeruať iſta lex in tp̄e,vt liquet in iſtis ciuitatibus
9 maritimis. ¶†Vltimò ex hoc colligunt quidā diſtinctiones
temporum,& totum annum diuidunt in hyemē,et æſtatem:

a ¶Probari. quali
ter autē probeť,vi
de do. Alexan. de
Imol.in l.ij.§.q̄d
diximus. ſi quis
cau.& Spe.in titu.
de pig.in princ. in
ver.ſed qualiter.et
ver.ſeq.et do. Ale.
de Imol. in conſil.
liiij.ij.parte.
¶Adde Spe. ī tit.
de pig.in pri. ver-
ſic.ſed qualiter. &
ver.ſeq.Bart. in l.
ſcire.§.ſufficit. ff.
de excu.tut. ī lec.
Nico. de Neapo.
✼ Pro cōcordia. Ad
uerte ꝙ optimè ꝓ
batur mors,ſecun-
dū Bartol. i hac.l.
quoties.ſi inter li-
beros et coniūctos
habeatur ꝓ mor-
tuo.et in l.genero.
ī fi.prin.ff.de his q
not.infa. Cōtra al-
legatur tenere in
l.ij.§.ſi dubitatur.
ff. quemad teſt. a-
peri. Tu dic in d.§.
ſi dubitatur,loqui
tur quādo agitur
de magno pręiudi
cio: puta de vita
hois, &c. ſecus ſi
de modico præiu-
dicio:quia tūc vbi
que concor. cū pri
ma opin. vide in
trac. Bar. qūo pro
batur mors, & in
tract. Bald.de teſt.
in iij. charta. Pan.
in c. qm̄ frequen-
ter.§. porrò.colū.
viij.vt lite non cō-
teſt. Adde ad Bar.
in l.ſi quidem.vbi
do. Alexā.in apo.
C.ſol.mat.
b ¶Per teſtes. Et
adde quòd multis
alijs modis ꝓbať,
de qbus ꝑ Bald.in
c.j.quotēpore mi.
& ꝑ Pet. de Su.in
l. proponebať.ff.
de iudi.& Lāfran.
in c.cm̄ contra.de
proba. in verſi.te-
ſtes.& ꝑ Io. And.
in addi. ad Spe. in
titu. de not. cri.§.
fama.verſi. quæ ſi
agenti.
¶Adde q̄d no. in
apo. ad iſtū in l.ſi
quidē.in fi. in ver-
ſormā.ſ.ſol.mat.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſed propria diuiſio eſt in quatuor partibus, vt dicit gloſſa.

PRohis. Priuatis qui ſoluerũt collectas publico officiali, ꝗ poſtea aufugit, vel perdidit, nõ imputatur. h.d. tex. hic loquitur ĩ exactoribus, vel procuratoribus fiſci. ¶Nota contra officiales, qui poſtea aufugiunt, vt eis tantùm imputetur.

SVMMARIVM.

1 ☞Examinatio in alio iudicio facta facit notorium iudici.
2 Libellus non requiritur in cauſa naufragij.
3 Libellus non requiritur quando quis proponit aliquid ad ſui excuſationem, vel defenſionem: necpetit aduerſariũ ſibi condemnari.
4 Cauſa naufragij debet per iudicem intra biennium expediri.

DE ſubmerſis. Cùm de naufragio quæritur,
ſummatim examinatur: & ex
eo quod in illa cognitione reperitur, poteſt per in
quiſitionẽ procedi: & cauſa debet intra biennium
terminari: aliàs nauicularius abſoluitur, & iudex tenetur. h.
d. Primò ponit qualiter iſtæ cauſæ examinentur: qa ſumma-
tim, & leuato velo. Secundò dat poteſtatem iudicibus proce
dẽdi cõtra rapiẽtem & puniẽdi. Tertiò ſtatuit terminum iſti
inſtãtiæ, & iudici pœnã imponit. Secunda incipit ibi: & ſi qſ-
quam. Tertia ibi: ſi verò. ¶Circa primũ quæro quæ ſint iſtę
cauſæ. Reſpõ. gl. ſ. criminales. accuſabãtur enim hic aliqui de
eo quod dicebãtur rapuiſſe aliqd de naufragio. quod licet in
ſe poſsit eſſe verũ: tamẽ nõ cõuenit tex. noſtro in fi. vt j. dicã.
ideo dic ꝙ hæc erat illa cauſa: quia cũ res pdiderit per naufra
giũ, nauicularius petebat ſe abſolui, vt dixi ſ. l. ij. & l. quoties.
& ſic cõtinuatur ſequẽs litera: qa ſi in iſta cognitione iudex
reperit aliquẽ aliqd accepiſſe: poterit cõtra illũ procedere ad
petitionẽ nauicularij. & puto ꝙ hęc ſit cauſa ſufficiẽs procedẽ
1 di per inquiſitionẽ: † qa iudici notũ eſt per examinationẽ in
alio iudicio factã, vt no. in l. athletas. §. calũniator. ff. de his ꝗ
2 not. inſa. & dixi in l. ij. §. ſi publico. ff. de adul. ¶† Venio ad
tertiã partẽ. no. hic ꝙ in iſta cauſa non eſt neceſſe dare libellũ:
ſed ſufficit coram iudice proponi cũ libello in ſcriptis, vel ſi-
ne. Ad hoc opp. ſ. de lit. cõteſt. auth. offeratur. dicit gloſſ. hic
ſpeciale vel corrigitur hæc. Certè ſi intelligeremus ꝙ cã erat
criminalis, de neceſsitate haberemus dicere ꝙ hoc ſit ſpecia-
le: qa de iure antiquo requirebatur libellus, vt l. libellorũ. ff.
3 de accu. ¶† Sed intelligendo vt dixi, dico ꝙ non eſt ſpecia-
le, nec corrigitur: nã qñ qs pponit aliquid ad ſui excuſatio-
nẽ vel defenſionẽ, nec petit aduerſariũ ſibi cõdẽnari ad aliqd
non eſt neceſſarius libellus: vt l. ſcire oportet. §. oportet. ff. de
excu. tu. Et ꝙ hic pcedatur ſine libello, intelligit gl. in l. ij. §.
☞dies. ff. quis ord. in bo. poſ. ſer. ☞Bar. in. l. iij. C. de pignori.
& per doc. in l. iiij. §. ait prætor. de re iudic. per Areti. Inſti. de
actio. in prin. in ver. ex quo ſequitur ꝙ quãdo cõpetit offi-
ciũ iudicis. Gl. vr̃ velle ꝙ ſic, in l j. in prima glo. ff. de edẽdo.
Cõtrariũ vult gl. in rubrica de inter. act. in l. Papinian⁹. de mi
norib. ad fi. & auth. offeratur. per Bar. & alios in l. j. ff. de iuriſ
di. om. iudi. & in c. fi. de offi. vide Cyn. in l. j. C. quæ ſit longa
cõſuetu. Imol. in l. ſi verò. §. de viro. ſo. mat. in prima fallen-
tia. Et an officiũ iudicis ſit idẽ quod exceptio, tex. ĩ l. planè.
& in l. fi. ff. de pet. hæred. & Bartol in l. j. §. in parui. ff. qđ vi
aut clàm. quod ſequitur Ant. de Butr. in c. item cũ quis. de re
ſtit. ſpolia. & Pet. de Anch. in cle. j. de ſequeſtra. poſ. & fru-
ctuũ. & in c. canonũ ſtatuta de cõſt. & Bal. & Ang. in l. pla-
nè & l. fi. prælleg. & in l. j. de cõdi. inde. & in l. ſi nõ ſortem.
eo. tit. pro quorum cõcordia vide Imo. in l. fi. ff. à quibus ap-
4 pel. nõ licet. Alex. ¶† Secũdò habes hic ꝙ hęc cã debet expe
diri intra biẽniũ. cui cõcordat ſ. vt intra cer. tp̃s cri. quęſt. ter.
l. fi. ſi ĩtelligas ꝙ erat cã criminalis. Si verò ĩtelligas ꝙ hęc erat
cã ciuilis, eſt cõtra l. pperãdũ. ſ. de iudi. Sed gl. dicit ꝙ hoc eſt
ſpeciale. Itẽ cõtradicit l. ij ſ. eo. Sed dic vt ibi dixi: quia ibi da
tur annus parti ad cõquerendũ: hic biẽnum iudici ad terminã
dũ. ¶Ad iſtã partẽ oppo. dicit hic, nauiculario abſoluto. cõ-
tra: cũ ipſe petat quomodo poteſt abſolui ab obſeruatione iu
dicij. Sol. Sunt in glo. duæ expoſitiones. Prima, ꝙ abſoluitur
ipſe ab obſeruatione iudicij: & ideo dicitur abſolui, quia te-
nebatur, cũ naufragiũ ſua culpa accideret. Secũda exponit na
uiculario, i. ei, qui res ſurripuit de naui. Et illã tenet Dy. & il
lã oportet nos tenere ſecũdũ illos, qui intelligũt iſtã legẽ to-
tam loqui de criminali cauſa: tamen hæc expoſitio eſt mul-
tũ extranea, vt dicam⁹ nauiculariũ ipſum raptorẽ, cũ per to-
tũ iſtũ ti. & in pręcedẽtibus nauicularij appellẽtur ꝗ merces
portãt ĩ naui, nõ qui rapiũt. Et iõ tene primã expoſitionẽ, ꝙ
nauicularius ad ſui defenſionẽ volebat probare naufragiũ, ſi
iudex negligit hoc terminare intra biennium, iudex & eius
officium tenebitur fiſco, & nauicularius eſt abſolutus à fiſco.

a ¶Scrupulus. vide tu do. Bar. Cep. in l. in itinere. in fin. prin. de ver. ſigni. vbi not. habes de ſingulis generib⁹ põderũ. adde qđ not. in apoſtil. ad Iac. Rebuf. hic nu. j. in ver. Hugolin⁹ dicit ꝙ ſcrupulus. aliàs etiam poteſt dici ſcropolus, vt der Cepo. in loco ſ. alleg.

SVper. Not. caſum ſpecialẽ vbi vnus de culpa alterius tenetur. Et iſtud eſt vnũ munus nauiculariorũ, pro quo res eorũ ſunt obligatæ: vt ſ. de prædijs naui. per totũ. ¶Itẽ hoc intelligit glo. qñ ſua culpa naufragium cõtingit, quæ culpa colligitur ex pluribus, vt in glo. quam nota. ¶Vltimò not qualiter debes recipere rationem ab officiali publico, qui aſſerit ſe aliquid perdidiſſe: nã non debet ſibi dimitti, ſi ſui culpa accideret. aliàs ſecus. De modo autem probandi hoc ꝙ ſui culpa acciderit, dicã j. tit. ij. l. quod ad præſens, & ibi de hoc tangam. hic non ſunt alia.

De metallarijs, & metallis, & procuratoribus metallorum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Fodere metalla quilibet põt ſecũdũ formã huius legis.
2 Scrupulus quid ſit.
3 Colonus tenetur potius vẽdere fructus domino quã alij.

LEX I.

PErpenſa. Ad euidentiã totius tit. debes ſcire ꝙ illi qui fodiunt metalla dicunt metallarij: & ꝙ pro primo introitu in illud officiũ dñt ſoluere octo ſcrupulos illius metalli: ad quod fodiendũ accedit quod non ſoluit amplius quàm ſemel, vt hic. & de eo quod fodit, debet dare quolibet anno vnam libram fiſco, quæ ſit xiiij. vnciarum: vt j. l. proxi. niſi aurum fodiat: quia ſufficit tunc ſi annuatim ſoluat ſeptẽ ſcrupulos: vt j. eo. l. per annos. vltra hoc de toto quod pcipit facta purificatiõe metalli: debet fiſco dare ſuas decimas, hoc eſt de decẽ partibus duas ſi fodit in publico, ſi fodit ĩ priuato, vnam fiſco ſoluit: reſiduum ſibi retinet. j. eo. l. iij. ¶Qui vult eſſe metallarius tenetur ſoluere octo ſcrupulos: & metallum qui vult vendere, debet vendere fiſco pretio competenti. hoc dicit.

Additio. Adde ad iſtũ text. oĩno no. per Pau. de Ca. l. di-
1 uortio. §. ſi vir. ff. ſolu. matri. in fi. Alex. ¶† No.
cuiq; licere fodere metalla ſecũdũ formã hui⁹ legis. & gl. op
ponit ꝙ plus debeat ſoluere, vt j. l. proxi. vel minus, vt in l. p
2 annos. Solue vt dixi in euidẽtialib⁹, licet glo. variet. ¶† Quę
a ro qd dicatur ſcrupulus. [a] Azo hic, vt refert in Summa, hoc p
quiſiuit à medicis: & exponit vt in glo. ſecundũ Azo. & ſecũ
dũ eos dicitur ſcrupulus, xix. pars vnciæ, licet Pla. aliter, in-
tellexerit ꝙ ſcrupulus dicat tm̃ ponderis ꝙ octo faciãt xiiij.
vncias. Et ſic illa lex cõcordat cũ iſta. Sed Hug. dixit aliter, vt
not. in l. per annos. vbi dicit ꝙ ſcrupulus eſt pondus ſex ſili-
quarum. ſiliqua aũt eſt quarta pars vncię: vt l. liberto. §. filiũ.
ff. de annu. leg. & no. per gl. ſ. de epi. & cler. auth. ſed hodie. et
ſecundũ hoc ſcrupulus eſſet vna vncia cũ dimidia: qa tñ hoc
dubiũ eſt. ſtandũ eſt opi. Azo. qa ſcrupulũ ponit eſſe mino-
ris põderis: & ſic in dubio eſt contra fiſcũ: vt l. nõ puto. ff. de
3 iu. fiſ. ¶† Vltimò not. ex hoc fine ꝙ colonus debet potius vẽ
dere dño fructus quã alij, iuſto tamen pretio.

Additio. Hoc ſequitur Lud. in l. j. ff. ſol. matrimo. Alexand.

SVMMARIVM.

1 ☞Libra regulariter intelligitur duodecim vnciarum.

LEX II.

OB metallum. Metallarius debet annuatim pro canone ſoluere vnã liberam me
1 talli xiiij. vnciarum. ¶† Sed quæro in dubio, quot
vnciarum intelligitur libra. Rñ. duodecim vt. l.
ſeruũ meum. §. fina. & ibi no. ff. de hære. inſti. & Inſti. de hæ-
red. qua. & diffe. §. hereditas. niſi aliter conſuetudo ſe habeat,
vt hic, & in quibuſdam ciuitatibus in venditione quarundã
rerum intelligitur libra xviij. vnciarum, quibus conſuetudi
nibus ſtandũ eſt in ipſis ponderibus, et menſuris: vt l. Impera
tores. ff. de contrahen. empt. & vt omnis tollatur dilatatio p
menſuras & pondera publica ad quę recurritur: vt l. modios.
ſ. de ſuſcep.

LEX III.

CVncti. Facilis eſt text. No, iſtud qđ de lapidibus, qui fodiũtur in prædijs priuatorum, fiſcus debet habere decimam.

QVoſdam. Non Poteſt quis tm̃ effodere ꝙ ex hoc aliena ædificia deſtruantur, h. d. ¶Nota gl. quòd de iure licet in alieno perquirere lapides, niſi per hoc ædificia deſtruantur. Bar.

CVm procuratores. Officiales ad exigendum metallum non debent ad aliam dignitatem aſcendere, niſi prius illud officium perficiant. hoc dicit.

Summa

S V M M A R I V M.

1 |☞Dicere pro homine idem eſt quod pro quolibet homine.

PEr annos. Fodiẽtes aurũ ꝑ canone omni anno ſeptẽ ſcrupulos tenentur exol-
1 uere.h.d.¶† No.iſtud vulgare, tantũ importat ꝑ homine,ac ſi diceremus pro quolibet homine ſol-
uatur tantum,vel quilibet ſoluat tantum.

S V M M A R I V M.

1 |☞Statutum ꝙ comitatenſes reponantur in comitatu, habet etiam locum in comitatenſi qui eſſet de prioribus.

MEtallarii. Adſcripti ad fodiendũ metalla,ſi au fugerint ad aliud officiũ,retrahunt̃, etiã ſi familiares Principis fuerint.hoc dicit. ¶Ad euidentiam ſcias quòd metallarij ſunt homines li
beri,licet ſint adſcripti ad illud munus.facit ſ. de ſer.fu.l. vl-
1 tim.¶† No.hic arg.ꝙ ſi ſtatutũ dicat ꝙ comitatẽſes reponãtur in comitatu, ꝙ locũ habet ẽt ſi comitatenſis eſſet de prioribus.Et ſic vides hic ꝙ illi,qui ſunt domeſtici Imperatoris retrahuntur ad primam conditionem.Glo.eſt hic,quæ tractat quomodo de vna conditione quis trãsferatur in aliã.Dic vt ĩ eadem.& ſumitur de ſumma Azo.de verbo ad verbum.

De murilegulis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 |☞Murileguli,& alij,de qb⁹ hic,erant liberi, adſcriptitij tñ.
¶Gl.continuat rubricã,& exponit eam.ſingula verba expo
1 nam in text.& legib.ad quas gl.remittit.¶† Quæro vtrũ iſti homines ſint liberi vel ſerui. glo. & Azo in Sum. innuit ꝙ ſint ſerui.Sed puto ꝙ hoc non ſit neceſſe quãuis verũ eſt dicere ꝙ ſint liberi adſcriptitij:tamẽ ad iſtas cõditiones, de quibus j.videbis.ꝙ patet:quia dabãt pecuniã ad hoc vt ad ipſas conditiones aſſumerentur.quod nõ eſſet,ſi ſerui eſſent. nullus enim daret pecuniã,vt ſeruus fieret,vt j.eo.l.j.Itẽ qñq; liberabantur dando ſubſtitutũ:vt j.eo.l.ſi qs ex corpore.quod non eſſet in vero ſeruo.Item inueniuntur quædã leges quòd contrahebant matrimonium:vt l.edicimus.j.eod.et l.murileguli.ergo ſerui non erant.ſ.de inceſt.nup.l.cùm ancillis.

L E X I.

MOnetarios. Adſcriptus ad cudẽdã monetã Principis nõ liberatur alicuius dignitatis priuilegio.h.d. ¶Ex hac l.apparet qui dicant̃ monetarij. innuit etiam hæc lex ꝙ iſti vocentur ſerui.ſed magis ſunt liberi conditionati.Bar.

S V M M A R I V M.

1 |☞Tinctos corrumpentes pannos in tinctura tenentur: quia eorum culpa factum præſumitur.
Idem ſcriptores & pictores.
2 Dans pecuniam vt habeat officium,præſumitur habere animum malè faciendi,& lucrandi indebitè.

L E X II.

BAphii & genetii. Primò ponit ꝙ per tinctores & textores pãnorũ ſubſtantia & patrimonium Principis minuuntur,quãdo malè faciunt.h.d.vſq; ibi,& ſpecies baphij,tinctoris, cõmercij & textoris,vt videt̃ in glo.rubricæ:per qđ ſubaudit mala faciẽtes:& noſtra priuat ſubſtãtia,i.patrimoniũ Principis tenuat̃,i.minuit̃.Hoc aũt fit duobus modis.j.proxi.declarat et ſpecies genetij,i.panni cõtexti.Ad euidẽtiam ſcias ꝙ iſta tinctura,de qua panni domus principis tingebantur, erat multũ cara,& pretio.facit j.e.ſi qs nauiculã.& j.titul.j. l. vellera. Corrumpebãt ergo iſti vel faciendo debiles pãnos,vt modicũ reciperẽt de tinctura,ſeu modicũ intingẽdo.¶Secũdò modo corrũpẽdo ipſam tincturã immiſcendo aliã tincturã corruptã in genetio,hoc eſt,vbi panni texebãtur cõfectę,i.cõtextæ corrumpunt̃ ꝑ prędictos malos tinctores,ſeu textores, faciẽdo pãnos debiles,vt modicũ de tinctura reciperẽt, vel tenẽdo ipſos modicũ in tinctura,ꝓpter qđ ipſi pãni corrũpuntur.& hic eſt primus modus. ¶Aliud eſt corrũpẽdo tincturã.& hoc loquit̃ in baphijs,i.ĩ locis vbi fit tinctura.temeratione,i.per eorũ audaciã & temeritatẽ,næuũ adducũt.i. aliquid adducũt ad minorãdũ vel augmẽtãdũ tincturã,per id qđ additũ eſt.inquinatę alluuionis.i.corruptæ augmẽtationis.hoc aũt faciebãt:qa qñ fuerũt adepti iſtud offm̃,dederũt pecuniã, nũc volũt retrahere ꝑ dictas corruptelas.Prohibet ergo princeps pecuniã dari ꝓ acquirendis dictis adminiſtrationibus.& hoc ſequitur.& ſic lrã eſt plana.Ex p̃dictis patet ꝙ quædam gl.q̃ exponit vim,i.per vim nõ eſt neceſſaria:nec habet intel-
1 lectũ huius literæ.¶† No.ar.ex hac lege cõtra tinctores,q pãnos corrumpunt in tinctura:nã eorũ culpa factũ ꝓſumitur,& tenentur.facit ff.loc.itẽ quærit̃.§.ſi gẽma.& §.ſi fullo.¶Itẽ facit cõtra ſcriptores,qui aquã immiſcẽt in atramẽto per qđ litera eſt magis alba.& cõtra miniatores & pictores, qui depingunt vel miniant de adulterinis coloribus, vt teneantur domino ad intereſſe.Item tenentur crimine ſtellionatus:vt ff.de
2 cri.ſtellio.l.iij.§.ſed & ſi quis.¶† Vltimò no.ar.ꝙ qui dat pecuniam vt habeat officium, habet animũ male faciendi,& in
a debitè lucrandi.propter quod factus eſt titulus,[a] vt iudi. ſine
|☞quo.ſuffra.|☞Vide Ang.vt iud.ſine quoquo ſuffr.in princ. addé l.vniuerſi.per Bar.ſ.de lega.in lib.x. Alexan.

S V M M A R I V M.

1 |☞Mors animaliũ quando debeat clarè probari, & quando ſufficit per coniecturas.
2 Mortem hominis probare per coniecturas quando ſufficiat.
3 Pro tutoribus & alijs tenẽtibus reddere rationem: practicam probandi corruptionem ſupellectilium.
4 Habentes lacum Peruſinum,licet teneantur ad certam quantitatem piſcium ſingulo die, ſi ſuperuenit multitudo hominum,poterunt cogi ad maiorem quantitatem piſcium.

QVod ad præſens. Duobus modis legitur in gloſ. Secundum primum ſcias ꝙ Imperator habebat paſcua multũ magna, in quibus tenebat gregem ſuum: & alij homines, & ruſtici habebant ſimiliter greges ſuos in eiſdem paſcuis. & tenebantur Principi ad hoc vt quando grex eius minuebatur, debebat ſuppleri de gregibus aliorũ. Et illi,qui præerant gregi Principis,vocabantur vaſtagarij, qui ſecundum noſtrum vulgare vocantur virgarij.Contigit ergo ꝙ quodã anno deceſſerũt multa ex animalibus Principis. dubitabat̃ quantum ruſtici debebant dare vaſtagarijs pro reparatione gregis Principis.Imperator ſtatuit, ꝙ pro illo præſenti tp̃e ſufficiebat ſi illi ruſtici qlibet daret quintũ animal: hoc eſt de quinq; vnũ. & ſecũdũ hoc habes ꝙ glo.quæ dicit,ꝙ ruſtici præſtabãt hoc omni anno dicit cõtra literã. hic prouidet Imperator ad ſolũ remediũ illius inſtantis temporis dũ dicit, ꝙ ad præſens remediũ pertinet.Non eñ vniuerſaliter prouidet ꝓ omni tempore.Ratio:quia ſecundũ varietatẽ tẽporis cõtingit mutatio caſus:qa in qbuſdã annis greges augebant̃ ex eis qui naſcebantur:qñq; minuebant̃ propter mortalitatẽ:qñq; ĩ magna,quãdoq; in parua quãtitate.facit ff.ad l. Fal.l.pretia rerũ.§.nõnullam. ¶Iuxta hanc legẽ quæro vtrũ ſufficiat ei,q præeſt aĩali-
b bus,cũ vult probare diminutionẽ,& mortẽ[b] eorũ: ꝙ illo anno ita cõtingit communiter ꝙ de quolibet grege mortua eſt dimidia,vel tertia,vel aliqua pars certa in regione illa. Videtur enim ꝙ non debet clarè probare ſe amiſiſſe.arg.l.ſi creditor.ſ.de pign.ac.& l.ſi quis fundũ.§. Imperator.verſic.ſi ca-
1 prarius.ff.locati.† In contrarium facit lex iſta. Reſpondeo,ſi quidẽ tractatur de morte vnius certi animalis,vel de duorũ, quæ nõ paſcebãt gregatim:puto ꝙ debeat clare probare:vt l.j.alleg.Siverò animalia gregatim paſcebãt ſufficit probare ꝑ cõiecturas.Durum eſt enim dę qualibet oue quæ moritur, vel deperditur,habere teſtes de viſu:bene ſufficit probare ꝙ
2 illo tp̃e ſic cõiter accidit in regione illa:ar.huius legis†.Idem dicitur dũ tractatur de probãda morte vnius hoĩs: aut enim dicitur deceſsiſſe in exercitu,vel conflictu, vbi deceſsit magna multitudo hoĩm,vel in domo ſua: vt notaui in l.ſi qdẽ. ſ.ſol.ma.& tetigi in l.ij.§.ſi dubitetur.ff.quemad.teſta.aper.
3 †Simile dico in tutoribus,vel officialibus publicis, qui hñt reddere rationem de aliquibus ſupellectilibus,vel alijs rebus q̃ vſu conſumuntur:vt ſufficiat ꝓbare ꝙ in tanto tempore veriſimiliter debuerunt poſſe corrũpi tot ex illis ſupellectibus.
|☞arg.l.fi.ſ.de ali.pu.prę.|☞Vide Bart.de hoc in tractatu ſuo de teſt.in ver.circa carmẽ.in fi. Adde Bald.in l.non ita.§.ſpecies.de le.ij.vbi videtur dicere,ꝙ per oſtenſionẽ corij,mors animaliũ probari poſsit.Et vide Bar.& doc.in l.ſi quis ex argẽtarijs.ff.de edẽdo.in §.ꝓhibet.Itẽ in ver.de aliquibus ſupellectilibus. Adde hoc caſu ꝙ ad ꝓbationẽ taliũ rerũ minutarũ ſufficit etiã qualis qualis probatio arbitrio boni viri,& ꝑ cõiecturas.notat Bal.in l.iij.C.de peti.hęr.& gl.& do.in l.fi.§. in cõputatione.C.de iure delib.facit etiã in l.ſi is qui pro redẽp.cap.de dona.Alex.¶Secũdò modo legitur vt vaſtagarij dicantur beccarij ſeu macellatores,qui beſtias occidunt,& vendunt populo ad minutum.Pone ergo ꝙ ſtatutum erat ꝙ beccarijs daretur certus numerus animaliũ,quæ occiderẽtur, & venderẽtur populo.Contigit ꝙ venit magna multitudo hoĩm,vnde ille numerus animaliũ nõ ſufficiebat. Imperator ſtatuit quòd pro remedio ſecundũ iſtud inſtans tempus det̃ illis beccarijs quintũ animal:hoc eſt pro omnib⁹ quinq; quę dabãt̃,addatur vnũ,& hoc fiat pro reparatione ſalutis corpo
4 ris humani†.Facit ꝙ licet ſtatutũ dicat,ꝙ illi qui tenẽt lacũ

a ¶Factus eſt titulus vt iudices ſine quoquo ſũffra. fiant. Sed iſte titulus perperã in maximũ totius Reipublicæ detrimentum obſeruat̃:vnde multa ſcandala præter iudicũ corruptiones & ipſa etiã iudicia venalia quotidie accidunt,vt plenè dixi in add. ad Iaco. Rebuf.in l.curiales.num.j.ſ.de decurio.lib.x.

b ¶Eorũ.ad quod. vide domi. Alexand.de Imol. in conſil.clvij. & in cõſi.ccvij.ij.parte.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Peruſin ũ, debeant certã quantitatẽ piſciũ omni die ponere in platea: ꝙ ſi ex caſu multitudo gẽtiũ ſupueniret, ꝙ poſſit cogi ad portãdũ plus: tãtũ ꝙ ſufficiat ꝓ repatiõe corpis hũani.

Additio. Et ita etiã ſequiᷓ Ang. hic. & hãc legẽ repetit. et facit qđ no. Bal. in l. iubemus nullam. de ſac. ſan. eccle. Ang. Adde ꝙ idẽ dicimus de illo, qui nõ vult portare frumentũ in plateã, vt poſſit cogi tẽpore guerræ, vel cariſtiæ portare, & etiã vẽdere viliori pretio. l. ſi pendẽtes. §. ſi qd. vbi Bar. dicit de vſufr. Ro. i lrã f. nota. pe. quod limita nõ ꝓcedere in decurione, qui nõ põt cogi. l. decuriones. ff. de admi. rerũ ad ciuita. perti. & l. nõ debere. ff. ad municipal. gl. tñ in l annonã. de extraordi. crimi. dixit ꝙ diues nõ cogiᷓ vendere frumẽtũ. Sed ſecũdũ Bar. ibi cogiᷓ, ſed iuſto pretio: q omnia no. Adde ꝙ ſi ſtatutũ reqreret vẽdi minori pretio, et vẽderet alicui ignorãti ſtatutum, maiori pretio: venditor non notificaret ſibi emptori ſtatutũ: certè tenereᷓ ad itereſſe quo ad illud plus emptor, ſecũdũ Bar. in l. qro. ff. de ac. empt. facit l. ſi vina. ver. planè. de periculo & cõmo. rei vendi. Alexand.

SVMMARIVM.

1 Verba iſta trina, dena, in pœnis important geminationẽ.

QVi textrini. Qui occultat aliquem ex textoribus, punitur pœna triũ librã. auri. h. d. ¶ Quæro, dicitur hic trinis lib. auri: quot ſunt. Gl. dicit trib⁹ lib. auri. arg. ff. de pœ. l. interpretatione. licet propriè ponaᷓ ꝓ ſex: vt ff. de leg. j. l. ſi qs ex teſta

1 mẽto. ¶ † No. ꝙ in pœnis iſta verba, trina, dena, & ſimilia, nõ importãt geminationẽ numeri, ſecundũ iſtã gloſ. Contrariũ no. in prima conſtitutione Digeſtorũ. §. pen. in ver. dena. & ĩ §. hæc autem tria. cõiter tenetur iſta, vt plenè examinaui in l. ſtipulatio iſta. §. eum qui. ff. de ver. oblig.

SVMMARIVM.

1 Contemnens proteſtationẽ, ſeu denuntiationem amittit ius ſuum, ſi eſt facta per habentem ius proteſtandi.

2 Statutum quòd inter homines diuerſarũ ciuitatũ non contrahatur matrimonium, an valeat.

EDicimus. Mulier nobilis nubẽs mõetario, ſi poſt proteſtationẽ non recedit, efficiᷓ monetaria: ſed mulier adſcriptitia ſi poſt proteſtationem à dño reuocetur, eiuſdẽ conditionis efficietur: & etiã monetaria, quæ non poteſt extraneo nubere. h. d. Tres partes habet. Secunda incipit ibi: ſi qua verò. Tertia ibi, ſed vt monetari⁹.

1 ¶ No. primò de virtute proteſtationis ſeu denuntiationis. nã quicunque eam contemnit, perdit ius ſuum. Facit ſ. eo. l. ingenuè. & ff. de libe. agno. l. j. in princi. & per totum. & ſ. de remiſſ. pig. l. ſi eo tempore.

Additio. Hoc intelligiᷓ qñ proteſtatio ſit per habẽtẽ ius proteſtandi: aliàs ſecus: vt l. ſi fundũ. ſ. de rei vẽ.

2 & l. ſi eo. ſ. de re. pig. Ang. ¶ † Not. ex fine prohibitũ eſſe mulierẽ monetariã nubere extraneis. facit ad quæſtionẽ, fuit ſtatutũ ꝙ inter homines diuerſarũ terrarũ nõ cõtrahatur matrimoniũ, ſub certa pœna. Quæro vtrũ ſtatutũ valeat. Videᷓ ꝙ ſic, vt hic. In cõtrariũ, ꝙ nõ: qa aufert libertatẽ contrahẽdi matrimoniũ: ergo &c. & ff. de ver. ob. l. Titia & l. ſi diuortio. & de cõdi. & demon. l. cũ ita. Rñ. ſtatutũ non valet, quantum ad hoc vt faciat, matrimoniũ eſſe irritũ ſi contrahatur: quia cũ ſit ſacramentũ & res ſpũalis, laici non poſſunt ſtatuere circa illud: cũ non ſit de iuriſdictione ſua, ſed eccleſiæ.

Additio. Vide Bal. in l. j. & quæ ibi dixi. C. ad Turpil. & cõtra Bar. hic bene no. per Bal. in l. oẽs, populi. ĩ viij. col. ver. ſed nunqd ſtatutũ. de iu. & iur. & Ang. hic idem dicit quod Bar. formaliter Alex. Vide Bal. in l. neminẽ. C. de nup. & Bar. in l. cunctos populos. in iij. quæſtione principali. ff. de iuſti. & iure. Item ibi: cũ non ſint de iuriſdictione ſua, ſed eccleſiæ. hoc tenet Io. And. in c. ſtatutum. de hæreticis. in vj. & Aretinus Inſti. de iure naturali. in princ in verſi. quæro ergo an per ſtatutum per Bald. in l. ij. §. ius naturale. ff. de iuſtit. & iure. & tenet idem qđ hic. & Bar. diſtinguit. Alex. ¶ Sed an valeat quantum ad hoc vt contrafaciẽtes puniãtur. Videtur dicendum ꝙ ſi quidem poſſunt honeſtè nubere ſeruata forma ſtatuti: quia ĩ qualibet ſecta tot ſunt, quot poſſunt matrimonia contrahi: & tunc facientes contrà, incidunt

a in pœnam ſtatuti: aliter ſecus, [a] vt d. l. cũ ita. & l. ſeq. ff. de cõdi. & demon. & hac lege. Bart.

a ¶ Secus. ad cuius articuli deciſionẽ vide tu copioſè, et no. do. Feli in c. j. de ſpõ. in iiij. colũ. poſt me. verſi. tractant cum ſequẽ. & ĩ c. eccleſia quę. in xij. col. in princip. in ver. ſecũdus effectus. de conſti.

b ¶ Domino. Et an & quando poſſit, vide tu Felin. in c. quæ eccleſiarum. de cõſti. inj xxix. col. poſt med. ver. in eadem gloſ.

AEternam. Vaſtagarijs non licet ad aliã militiã trãſire, niſi illa cõpleta. h. d. Et ſunt vaſtagarij illi, qui præerant animalibus Principis: vel præerant macello ad faciendum carnes ad hominum ſuſtentationem. ſ. eo. l. quod ad præſens. Barto.

SVMMARIVM.

1 Murex & conchilium eſt idem: & eſt piſcis ad tincturam purpurei coloris.

1 SI quis naui. Iſta lex eſt clara †. & quæro, quid ſit murex & conhilium. Glo. dicit ꝙ murex eſt piſcis, qui appellatur concha marina, alio nomine cõchiliõ: quòd ſi ferro præciditur effundit lachrymas purpurei coloris: vnde tingitur purpura. Et ſic vnum & idem eſt piſcis murex, & conchilium. & eſt tinctura valde pretioſa, ita ꝙ ſoli Principi eã vti licet, & non alijs. Idem de tinctura quæ ei aſſimilatur, vt color de grana: quæ ſi in panno laneo apponatur, ſcarlatum appellatur in vulgari. Videbitis in titu. proxi. l. iij. & iiij. & ſi. Bart.

SVMMARIVM.

1 Tinctores pannorũ debent reddere pannũ tinctũ lauatũ.

NOtas. Glo. intelligit hic qđ hic dr̃ ſerico blattæ mataxæ, quòd ſit genus tincturę purpurę. & ſic debet deuenire in fiſcũ, non vendi. & ponit pœnam officialibus, q paſſi ſunt cõtrà fieri. & hoc ſecundũ glo. tu ponas caſum aliter. Ad euidẽtiam ſcias ꝙ aliquando tingitur lana, linum, & ſericũ non filatũ. quandoque tingitur filatũ in mataxa, ſeu gaueta non textum. qñq; tingitur pannus poſt texturã. Itẽ ſcias ꝙ princeps habebat quoſdã prępoſitos, qui à tinctoribus res tinctas accipiebant: præcipit ergo Imperator ꝙ iſti præpoſiti nõ recipiant iſtas res tinctas, niſi lotas, ſeu lauatas. nã, vt moris eſt, poſt tincturã lauãtur. & ſi cõtra fecerint, imponit eis pœnas. ¶ In text. ibi, in poſterũ. h. d. quia ante hanc legem qñq; fiebat cõtrariũ. ſeries, i. ſerioſè ordinatè. quodã em ordine ordinanᷓ cũ in tincturã imittuntur blactę, i. linũ & liniſteriũ, ſecũdũ Hu. Loqᷓ ergo hic tex. de his q̃ tincta ſunt, non filata. & mataxę ſeu gauetę, iuxta vulgare noſtrũ ſunt qñ ea q̃ filata ſunt ĩ mataxã ſeu gauetã rediguntᷓ, et

1 tingũᷓ. † Aliud qđ ſequiᷓ eſt clarũ. & eſt ar. ꝙ illi, qb⁹ datur pãnus ad tingendũ, debeãt reddere pannũ tinctũ lauatũ. Bar.

SVMMARIVM.

1 Emphyteuſis eccleſiaſtica, quæ ex pacto trãſire debet in fœminam, quæ tamen nubat ſubdito iuriſdictioni monaſterij, tranſibit ab fœminam quę nubat extraneo, qui vult effici de iuriſdictione monaſterij.

2 Feudum alienatur inuito domino, quando emptor vult ſubire omne onus quod ſuſtinebat primus feudatarius.

MVrileguli. Murileguli ſi ad aliã dignitatẽ tranſierunt, ad conditionem propriam retrahuntur: & res alienatę per eos reuocãtur, niſi emptor

1 voluerit illam conditionem ſubire. h. d. ¶ † Facit in ar. ad q. q̃dam monaſteria hñt poſſeſſiones conceſſas in emphyteuſim ſub pacto ꝙ tranſeant in fœminã, quæ tñ nubat alicui ſubdito iuriſdictioni monaſterij. Facit ergo ꝙ ſi nubat extraneo, q vult effici de iuriſdictione monaſterij ꝙ retineat emphyteu-

2 ſim. facit. ſ. de impo. lu. deſcri. l j. ¶ † Item eſt optimum ar. ꝙ

b feudũ poſſit alienari inuito dño: [b] quando emptor vult ſubire omne onus, quod ſuſtinebat primus feudatarius.

SI quis. Homines adſtricti cõditionibus huius tituli non poſſunt liberari etiam ex reſcripto Pricipis, niſi dato ſubſtituto, quia ſolenniter approbeᷓ. & talis liberatio vltra eius perſonam non porrigitur. hoc dicit. Barto.

PRiuatę. Qui aſſumũtur vt præſint alicui collegio hoĩm cõditionatorũ, non admittunᷓ interi ex ſacro reſcripto, niſi ſatiſdederint idoneè h. d. ¶ Quæro, vtrũ hoc ſit verum in quolibet officiali publico ꝙ nõ admittaᷓ, niſi ſatiſdederit? Puto ꝙ non: ſed ſpeciale eſt hoc caſu, & in caſu l. imperatores. §. ſi. ff. de admi. re. ad ei pertinen. aliàs tunc demum de neceſſitate exigitur fideiuſſor, ſi ipſe nõ eſt diues & idoneus: vt j. de fun. pa. l. quicunq; ad emphyteuſim. Bar.

QVi autem. Partus ſequitur conditionẽ illius ex parentibus qui fuerit conchileus. h. d. Et ſic eſt hic caſus, in quo partus quo ad ſtatum ſequitur conditionem patris.

De ueſtibus oloberis & auratis. *Rubrica.*

¶ Dic quædam ſunt veſtes de auro totæ, & iſtæ dicuntur veſtes oloberę. Quædam ſunt veſtes de ſerico auratę tantùm, vt quando aurum inuoluitur ſupra filum ſerici: & iſtę dicũtur veſtes auratæ. Quædam ſunt veſtes, in quibus non eſt aurum, ſed ſunt tinctę ex illa tinctura quæ fit ex murice, ſeu cõchilio, quæ eſt adeò pretioſa ſicut aurum, vt videbitis. j. in tex. Bart.

SVMMARIVM.

1 Viris nõ licet portare pãnos de auro, vel de auro frigiatos.

A uratas.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LEX I.

AVratas. In hac lege ꝓhibet Imperator pā
nos, de quibus dixi in rub. confici
ab alijs quā à ſuis genetiarijs, hoc eſt textori-
bus ſuis. hoc dicit auratas, q̄ ſunt de auro pu-
ro, quas in rub. nominat Oloberas. Sericas, i.
de ſerico, in quo inuolutū eſt aurum. Et dicit
text. paragaudas ſiue in vulgari noſtro ſunt qdā friſij qui po
nuntur iuxta gaidas, cuius exemplū videmus in pānis ſolen-
nibus clericorū & religioſorū. ſi verò geneas: tūc eſt locus, in
1 quo panni texebant. ¶ † Not. quòd viris[a] non licet portare
a pannos de auro, vel de auro frigiatos: vt j. l. prox. expreſsius:
ſed de conſuetudine non ſeruatur hodie.

LEX II.

NEmo. Panni aurati, vel frigiati nō poſſunt portari
à viris ſine reſcripto principis. hoc dicit. Fa-
cit ad ea quæ dicuntur j. eodem. l. temperent.

SVMMARIVM.

1 ☞ Priuati non poſſunt portare ſcarlatum.
2 Magna pœna ꝙ imponatur pro minimo delicto.

LEX III.

VEllera. Non debēt lanæ, vel pāni tingi aliquo colo
re ſimili colori muricis. h. d. ¶ † Not. ꝙ non
licet priuatis hominibus portare ſcarlatū, cum ſit ſpe-
cies ſimilis purpuræ. ¶ No. ꝙ nō licet viris tīgere, vel portare
pannos habentes ſpecies, i. habentes ſimilitudinem cum tin-
ctura muricis: & ſic de iure nō licet habere veſtes de ſcarlato:
2 & imponitur pœna capitis, vt hic in fin. ¶ † Ex quo habes ꝙ
pro minimo delicto imponitur magna pœna, quæ j. l. prox.
modificatur quo ad præterita.

SVMMARIVM.

1 ☞ Priores ciuitatis poſſunt facere bannum ꝙ ſoluentes col-
lectas veteres liberētur à pœnis quas incurrerunt.
Legatum factum vxori de omnibus pānis, & ornamentis, et
rebus ad eius vſum paratis, an comprehendat prohibita por-
tari ex forma alicuius ſtatuti. remiſsiuè.

TEmperent. Vt dixi hæc lex eſt facta ad modifi-
candū præcedentem, q̄ i ta impone-
bat graue pœnā, in quam veriſimiliter multi incur-
runt. Præcepit igitur Imperator vt nullus audeat portare p̄-
dictas ſpecies, ſeu dictos pannos q̄ cōueniunt ſoli Principi, &
domui ſuę. Secūda incipit ibi: nec pallia. præcipit ꝙ nullus in
domo ꝓpria texat tales, vel faciat tales pānos, vel pallia. Ter
tia incipit ibi: q tincta. iubet ꝙ quicūq; habet dicta pallia ſeu
pannos tinctos de dictis coloribus, proferantur in fiſcū, & fi-
ſco tradātur. Quarta incipit ibi: nulla ſtamina. cū. ſ. prohibue
rit ne cōtexantur panni in toto tincti in conchilio. hic prohi-
bet ne contexantur panni, qui habent ſtamina de filo ſerico
dicto colore tincti. Quinta incipit ibi: ne eiſdem. prohibet ne
fila tincta dicto colore ꝓ trama ponātur in pannis. In text. i-
bi infectionis, i. tinctionis. licet glo. aliter ponat. In text. de
currant. q. d. fila tincta dicto colore non decurrant per telam
ſordidā arguto pectine. & eſt ſenſus, ſicut ſ. prohibuit ſtami-
na fieri de dictis filis: ita prohibet hic fieri ſubſtamina quæ ī
vulgari appellantur trama. In text. grana. ſ. dicta pallia, & di
cta fila, de quibus dixi ſ proxi. in tribus ver. poſſet etiam le-
gi cum ſeq. Sexta incipit ibi, olobera. præcepit ꝙ veſtimen-
ta olobera, i. de auro puro offerantur, i. dentur ærario. Septi-
ma incipit ibi: nec eſt. dicit ꝙ nullus poteſt conqueri de iſtis
veſtib⁹ ſi nō rehabeat pretium: quia ſatis eſt ſi propter dictā
oblationē immunitatē ipſe meretur à pœna capitali quæ im-
ponebatur per præcedētē legē. In tex. ibi: calcatæ legis. calca-
ta lex dicitur illa quæ non ſeruatur. vñ cū ꝓpter iſtā oblatio-
nē liberentur à pœna pręcedētis legis: meritò dicit calcatę: le
gis impunitas. Octaua incipit ibi: nec quis dicatur, q̄ ſequitur
ex oblatione habet locū in præteritis. ſed ſi quis in futurum
1 contra prædicta facit, punit crimine l. Iul. maie. ¶ † Not. ex
hac l. arg. ꝓ Priorib⁹ iſtius ciuitatis, qui ſæpe faciunt legem,
ꝙ oēs ſoluētes collectā antiquā intra certū tēpus liberantur à
pœnis quas incurrerūt: cū ꝓ modico delicto imponat magna
pœna: & multi in illā inciderūt, vī licitū ꝙ ꝑ aliā legē conce
datur impunitas. Itē ꝑ hāc legē pōt poni caſus in l. cū lex. ff.
2 de legi. ¶ † Vltimò hęc lex pōt induci in arg. ad q. cū ſint ſta-
tuta per Italiā ꝙ mulieres nō poſsint portare certa ornamēta
vel certos pānos: ꝙ ſi maritus vxori ſuæ pannos, & ornamē-
b ta, & res ad eius vſum parata legauerit[b] an debeant illa prohi
bita portari ex forma alicuius ſtatuti? Et de hoc dicā j. nulli li
cere in frænis l. j. & tetigi in l. quamuis. ff. de au. & argē. leg
☞ Bar. ☞ Vide in l. j. C. de legi. & Bal. in l. adeo canonis. C. de
conti. ob cauſam. Sed quæri poteſt an valeat tale ſtatutum e
Io. And. in regula, ea quæ fiunt. in mercur. Item in caſu iſto,
an ſaltem debeatur earum rerum æſtimatio. quid in victis, an
videantur prohibitę per ſtatutum? Bartol. in l. j. de fonte. in
§. hoc interdictum. & de æſtima. adde Bald. in l. cùm te. C. de
dona. ante nup. in rubrica. C. de condi. furt. Alex.

De fabricenſibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Faber quis dicatur.
1 ¶ † Quærit gl. de ſignificatione iſtius verbi, fabri. Et reſpon-
det ꝙ tribus modis dicitur, ſ. largiſsimè pro quolibet magi-
ſtro cuiuslibet artis etiā lignorū, & lapidum. Secundo modo
minus largè etiam pro quolibet operante ferrum. Tertio mō
ſtrictè pro facientibus arma, vt hic in corpore de armis. com-
munis tamen vſus loquēdi accipit in ſecunda ſignificatione,
ſ. pro quocunque operante ferrum. quod nota.

SVMMARIVM.

1 ☞ Officialis qui tenetur dare cōmuni duas baliſtas certi va-
loris, non poteſt dare quantitatem.

LEX I.

OMnibus. Pecunia ꝓ ſpecie ſolui nō debet
1 fiſco. h. d. ¶ † Nota hic videt ca-
ſus contra rectores iſtius ciuitatis, qui in ſuis
electionibus promittunt dare communi duas
baliſtas certi valoris: poſtea volunt dare quā
titatem, non audiuntur. Caſus eſt hic in ter-
minis. Sed regulariter ſic eſt, quòd aliud pro alio ſolui nō po
c teſt inuito creditore[c]: vt l. ij. §. j. ff. ſi cer. pet.

SVMMARIVM.

1 ☞ Imperator ratione officij poteſt dici ſempiternus.
2 Adoratur Imperator impropriè.

LEX II.

PRimicerium. Primicerius fabricenſis poſt biē
nium habet vacationem à mune
ribus. & ſingulis biennijs ad ſalutandum principem
1 admittitur vt protector. h. d. † Oppo. ꝙ Princeps non ſit ęter
nus: quia omne elementum eſt corruptibile: vt l. cum debere.
ff. de ſer. vr. prædi. So. Impropriè dicitur ęternus: tamen Im-
perator reſpectu officij qd' non debet habere finem: poteſt di
ci ſempiternus. Item † opp. quòd non debet adorari, ſcriptum
2 eſt in Euangelio: Dominū Deum adorabis, & illi ſoli ſeruies.
Rñ. impropriè dicitur, ſ. pro quadam exhibitione reuerentiæ.

SVMMARIVM.

1 ☞ Practica probandi recognitionē hominis & animalis.

LEX III.

STigmata. Fabricenſibus ſicut tyronibus ſtigma-
ta brachijs inſiguntur, ad quæ recogno
ſcuntur: & qui eos celauerint, cum eorum liberis fabri
cæ vendicantur. h. d. Primò quæro qualiter iſta ſigna inſige-
bantur. Poſſumus dicere ꝙ imponebatur aliquod ſignū pāni
in brachijs, ſicut hodie videmus aliquos portantes in brachijs
ſuper pannos. Sed hoc non eſt de mēte legis, quia fugiens pote
rat eleuare. Dic ergo ꝙ inſigitur in carne cū aliquo ferro igni-
1 to: vt no. in l. pe. ff. ex qui. cau. ma. ¶ † Iſta lex probat vnam ſo
lennem practicam: ſi quæratur in iudicio de aliquo homine re
cognoſcēdo vtrum iſte ſit, qui tali tempore fuit in ſtudio, qui
ſic fecerit, & teſtes dicūt ſe recognoſcere, quia viderunt & in-
ſpexerunt faciem eius, valet eorum dictum: vt l. cum in diuer-
ſis. ff. de relig. Sed pone, vt de facto accidit, inuenitur homo
mortuus, cuius facies eſt adeò deuaſtata, ꝙ per eam nō pōt co
gnoſci: certè deueniēdū eſt ad alia ſigna corporis. & ſi teſtis di
d cat recognoſco ꝙ eſt talis ex tali cicatrice[d] quā habet in aliqua
parte corporis, ꝙ talis teſtis rectè probat. Caſus eſt hic. Facit
etiā quòd animalia poſſunt cognoſci per talia ſigna, ſeu ſtig-
mata. & ideo de conſuetudine eſt inuentum, vt equi, & multa
animalia ſignent certis ſignis, quibus ☞ cognoſcant. ☞ No.
& adde quòd poteſt peti exhiberi vt cognoſcatur, in l. ſi cum
exhibuiſſet. §. j. de publi. & l. iij. §. ſi quis noxali. ff. ad exhib. &
Bald. & Bartol. in l. ſi cauſas. C. ad exhi. Barto. in tractatu de
teſt. in ij. col. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Negatiua, quando eſt fundamētum intentionis alicuius,
qui negat, probat.

SI quis conſortium. Hic ponitur ordo, qualiter qs
ad fabricenſium ordinem po-
1 teſt conuolare. ¶ Not. tex. pro opin. Innoc. qui dicit † ꝙ
quando negatiua eſt cauſa alicuius intentionis, ꝙ ille, qui ne-
gat, debet probare. Vnde ſi dico te excommunicatum: qa nō
ſoluiſti: vel dico ꝙ nō debes audiri, quia nō ſoluiſti collectas:
ego, qui excipio, debeo probare. Ita no. ipſe in c. ſup his, extra

a ¶ Viris non licet
portare, &c. Iſtud
facit iuncto textu
huius legis ad ſta-
tutum prohibitū
in viris, vt non ex
tendatur ad fœmi
nas, de quo remiſ.
in apoſti. ad Pau.
poſt eum in c. ſi-
gnificauit. nu. ij. in
ver. maſculinū. ex
tra, de reſcrip.

b ¶ Legauerit. Ad-
de de hoc qd' not.
in apo. ad iſtū in l.
q̄uis. in ver. veſti-
bus reprobatis.
poſt Alexan. ff. de
aur. & arg. leg.

c ¶ Creditore. Ad-
de Bal. in l. manife
ſti. per illū text. C.
de ſolu. & text. in
auth. hoc ſi debi-
tor. eo. tit. Et limi-
ta verū, niſi debi-
tor ſit carceratus:
quia vt liberetur à
carcere, cogit cre
ditor recipere de
bonis ſuis in ſolu
tum: vt in authen.
de fideiuſ. §. quod
autem & Bald. in
l. ordo. C. de exce.
rei iu. hoc verū ni-
ſi tamē debitor ſit
ex guarētigia. A-
lexā. in l. cū vnus.
de bo. au. iud. poſ.

d ¶ Quod eſt talis
ex tali cicatrice.
Adde Anto. Cor.
ſing. ſuis in ver. te
ſtis. incip. dictū te
ſtis. vbi all. iſtū, et
eius practicam hīc
multum extollit,
& dixi de hoc in
additi. Iac. Rebuf.
hic nu. ij. in verſic.
et ex tali cicatrice.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de accu.Cyn.in l.ij.de iure emphy.videtur pro hoc text.in l.
hoc iure.ff.de verb.obli.& ibi dixi. Vide Bar. et alios i l.
illa ſtipulatione,ſi calendis. in ij.col.de ver.obli.hoc intellige
verum quando proponitur hæc exceptio ad mei vtilitatem:
ſecus ſi ad vtilitatem communis,cui tu teneris ſoluere: puta
quia accuſo te principaliter ꝙ non ſoluiſti collectas:quo caſu
tibi incumbit onus probandi collectas ſoluiſſe:vt l.iij.§.ſi ad
diem.& l.ſi ad commeatum.ff.de re mili.Bart.ita dicit in l.in
illa.in ij.col.in fin. de verb.obl.cũ quo tranſit Ang. in repe.
l.j.in vij.col.de fide iſtru.& iure haſtæ fiſcalis.& But.in c.ſu-
per his.de accuſa.licet Bal.in repe.l.cùm mulier.ff.ſolu.ma.te
neat cõtrarium,per rationes ſatis friuolas,ad quas poteſt faci
liter reſponderi,& maximè ex no.per Io.And.& no.in c.bo
næ.de elect.el.j.Alex.

SVMMARIVM.

1 Caſus,in quo vnus pro alio tenetur.
2 Statutum quòd vno de cognatione delinquente cæteri teneã
tur,ꝙ valeat.

IVre prouiſum. Fabricenſes vnà cum ſobole de
bent fabricæ ſeruire,& vnus te
netur pro alio de corpore.In text.ibi:numeri.i.pericu
lum eſt omnium,qui ſunt in numero illo,vel collegio.In tex.
1 ibi:gerant,i.ſolicitè aduertant qualiter ſocij faciãt. ¶†Nota
caſum,in quo vnus tenetur pro alio.ſimile in leg.ſi. š.de nauf.
2 Alia ſimilia no.per gloſſ.in l.j.§.ſi plures.ff.de exer. ¶†No
ta arg.pro ſtatutis Florentinorum quæ dicunt ꝙ vno de co-
gnatione delinquente cæteri teneantur.facit j.de primip.l.ſi.
Et ratio iſtorum ſtatutorũ & legum eſt,quæ hic in text. po-
nitur.

Additio. Adde.l.ſancimus.de pœ.vbi poſt Guido.de Su.
dixi valere ſtatutum ꝙ illi de domo teneãtur ꝓ
conſorte:quia ſubeſt cauſa,vt magis abſtineãt à delictis.Vn
de ſufficit ſola cauſa,licet non interueniat culpa eius,qui pu-
nitur.c.quoniã.§.ſi verò.vt lit.non conteſt.c.ij.de re iud. De
quo plenè not.in c.ij.de conſi.& An.latè in conſi.lx.incip.
nobilis vir.do.Ray.facit quod legitur in c.vergentis. de hæ-
reti.& ĩ c.i quibuſdã. de pœnis.& in c.felicis. §. quòd ſi quis.
eo.tit.lib.vj.& vide per do.Alex.in repe.l.ſæpe in viij.co.ff.
de re iudi.Alex.

DOs qui. Fabricẽſes,& eorum vxores & liberi,du
rante officio vel finito, non poſſunt,niſi
corã p̃fecto p̃torio,vel magiſtro officiorũ conueniri.
hoc dicit.Opp.š.e.l.ij.nã ſi in primicerijs fabrorum ibi eſt ſpe
ciale:ergo in alijs ſecus.Gl.non ſoluit.Dic ꝙ ibi ſpecialiter di
citur:hic extenditur.Vel dicas ꝙ alius eſt ſenſus huius lite-
ræ,ſ.ꝓ ciuilibus debitis,vel curialibus,quibus moleſtaẽ,nul-
lo modo ſubiacere quod ſit per probationẽ quã fecerũt tpe
ingreſſus collegij fabricenſiũ:vt l.ſi quis conſortiũ.& nõ poſ
ſunt moleſtari.Et ſic no.ꝙ illę probationes,quas tũc fecerũt
eis modo proſunt.quod intellige ſi creditores fuerint citati:
vt l.ſi eo tempore.š.de re.pig.Itẽ oppo.ꝙ ille,qui eſt de colle
gio fabricenſiũ,ſemper debet illi ſeruire,vt š.l.proxi.Sed hic
dicitur ꝙ ſtupendijs imponitur finis:ergo &c. Sol.Intelligas
hic impoſitum finem ex ſpeciali beneficio principis:vt š.tit.
ij.l.ſi quis ex corpore.& j.de colle l.j.in fi.

NVllus. Primò prohibet fabricenſes aliquas admi
niſtrationes,vel agriculturam ſuſcipere,
& punit dominos,qui eos locarunt,& fabricenſes
qui conduxerunt.Secũdò Imperator loquitur ma
giſtro officiorum,& mandat quòd quando neceſſe eſt arma
tranſmitti,requirat rectores prouinciarum,& per ſuos ſubdi
tos tranſmittat,|et in hoc eis angarias imponit.& ſi in hoc fue
rit aliquid tarditatis,eos puniat.hoc dicit.

De ueteris numiſmatis poteſtate. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 Numiſma & ſolidus,& aureus idem ſunt.
2 Septuaginta duo ſolidi olim faciebãt libram:hodie nonagĩ
ginta ſex aurei faciunt libram.
3 Numiſma debet habere principis imaginem.
1 ¶†Quæro quid ſit numiſma.Dicit gl.ꝙ numiſma ſolidus,et
2 aureus idem ſunt.ſed hodie aliter obſeruatur. ¶†Quæro cu
ius ponderis debet eſſe numiſma.dicit gl.ꝙ lxxij.faciunt li-
a brum auri[a]:vt š.de ſuſce.& arca.l.quotieſcunq;.ſed hodie au-
reus quo vtimur ad pondus Florentinorum xcvj.faciunt li-
3 bram auri:vt ibi dixi.¶†Quæro cuius formæ debet eẽ numi
ſma.R̃ñdeo,ibi debet eſſe imago principis:vt l.j.j.eod.& pro
batur in Euangelio dum dicit Chriſtus, Oſtendite mihi nu-
miſma.vt videam quæ imago ſit,an cæſaris,an alterius.Cęte
ra verò quæ tanguntur in rubrica,tangam in nigro.

a ¶Septuaĩgta duo
faciunt libram
auri.Adde Gul.de
Cu.in l.illud.nu-
me.v.& quod ibi
poſui in apo.i ver-
ſi.libram auri.š.de
ſa.ſa ſanct.eccle.et
Iac.Rebuf.in l.v-
na.nume.j. vbi ẽt
poſui in addi . ad
ipſum in ver.libra
auri.š.de argẽ. pre
tio quod theſau-
ris infertur. & Io.
Fab.Inſti.de At-
ti.tu.§.nos autem.
in fi.

b ¶Pertinet.Sed ab
extra quęro quid
ſi quis dedit pecu-
nias ad mercantiã
dãdo aurũ venetũ
& ille volebat red
dere argentũ et nõ
aurũ , quia creue-
rat,an ſalua cõſciẽ
tia poſsit tenere i-
ſta bona quæ acci
piens habet & il-
le dans neſcit, vi-
de Feli.in c.excõi
camus.el j.in fi.de
hære.& qñ cudaẽ
moneta,qđ tẽpus
inſpici debeat an
tẽpus obligatiõis
vel ſolutionis. Vi
de Old.in coſ.xiij.
et in cõſi.xxxj. &
in conſil.cclxix.et
qđ dixi in apo.in
d.c.excommunica
mus.in loco alleg.

SVMMARIVM.

1 Monetam facere quis poteſt ex principis conceſsione.
2 Debitum pondus monetæ eſt vt tantam vtilitatem afferat in
forma,quãtam in ſpecie.
3 Expenſa cudendi monetam debet fieri de publico.

LEX I.

1 SOlidos. Clara eſt in text.¶†Quæro, quibus licet
facere monetam.Reſpondeo de iure ſoli
Principi,vt hic.facit š.de fal . mo . leg.j.& ij.hodie
ex conceſsione Principis fit à regibus,& à multis ciuitatibus
quibus Princeps conceſsit, vt no .gl.ſuper rub. An poſ
ſit cõcedi priuatæ perſonæ vt poſsit facere monetã.tex.gl.et
Sali. in l.fina.C.de fal.mone.dicit ꝙ reſcriptũ eſt ſurreptitiũ.
quod eſt verũ.niſi ſit appoſita clauſula,motu ꝓprio, vel ex
certa ſciẽtia,vel nõ obſtãtibus.ar.c.ſi motu ꝓprio.de prębẽ.
in vj.& quod per Bal.in l.eos in princ.de appell.& in l.ſi.C.
ſi cõtra ius vel vti.pu.& dominus Mar.de Laude,in ſuo tra-
ctatu de moneta in ij.q.Et adde Bart.in l.ij.§.j.ſi cer.peta.&
Lau.in dicto tractatu i vj.quęſti.Itẽ no.verſi.expẽſa debet fie
ri de publico.vide tamẽ Bar.vbi proprie & in l.Paulus de ſo
2 lut.& d c.quãto Alex.¶†Quęro qd vult dicere tex.ibi,ſpe-
ciei probę.& debiti põderis.Dic ꝙ debitũ põdus eſt vt tantã
vtilitatẽ afferat in forma,quãtã in ſpecie. ſ.vt tantũ valeat il
le aureus ſi redigaẽ ad maſſam,quãtũ valet in forma.vt dicit
3 tex.ff.de cõtrahẽ empt.l.j. ¶†Ex quo ſeqtur ꝙ expẽſa cudẽ
di monetam,debet fieri de publico:licet Inn.aliter dicat in c.
quãto.extra,de iureiurãdo.Quæro per quẽ declaratur quod
eſt iuſti põderis,& boni auri.Reſpõdeo,per illum qui pręeſt,
& poſitus eſt à cõmuni:vt š.de ponde.& auri illa.l.j.li.x.

SVMMARIVM.

1 Aeſtimatio quæ ab initio eſt,non poteſt decreſcere , niſi
authoritate principis.Idem æſtimatio monetæ.
2 Pretia rerum quomodo dicantur decreſcere,vel accreſcere ex
diminutione monetæ,vel eius augmento.
3 Damnum æſtimationis mutatæ monetæ ad quẽ pertineat.
remiſsiue.

LEX II.

PRo imminutione. Minuta æſtimatione flo
reni minuitur æſtimatio
rerũ,quæ venduntur ad florenos.h.d.¶Pro decla-
ratione quæro quomodo põt minui æſtimatio auri.Reſpon
det gl.ſolũ authoritate principis,vel eius cui princeps cõceſ
1 ſit.¶†Nota gl.ex qua habes ꝙ æſtimatio,quæ ab initio eſt,
non poteſt decreſcere,niſi authoritate principis vel facientis,
cui princeps conceſsiſſet.¶Nota ꝙ æſtimatio quæ ab initio
imponitur monetæ non poteſt decreſcere,niſi authoritate fa
2 ciẽtis.quod intellige vt dicã j.l.proxima. ¶†Secundò quæ-
ro quomodo decreſcente æſtimatione auri decreſcat æſtima-
tio rerũ cùm decreſcat,& accreſcat ꝑ ſe: vt l.pretia rerũ.ff.ad
l.Fal.reſpon.vt colligitur ex ſummario.non enim intelligas
ꝙ res dentur pro minori pretio,ſed dabuntur tot aurei quot
valet.dicitur tamen decreſcere eò ꝙ aureus minus valet.
3 ¶†Vltimò quæro damnum mutatæ ęſtimationis monetę ad
b quem pertinet[b].Dixi plenè in l.Paulus.ff.de ſol.Bar.

SVMMARIVM.

1 Moneta debet accipi pro ea quantitate,quam iubet ſupe-
rior.
2 Monetam factam in vna ciuitate,quando quis cogatur eam
accipere in alia ciuitate.
Moneta facta in vna ciuitate,ſi non eſt bonæ ſpeciei,põt ſu-
perior adiri.

LEX III.

VNiuerſos. Omnes aurei debent accipi æquali æ-
ſtimatione,& contrafacientes grauiſsi
1 mè puniuntur.hoc dicit.¶†Nota ꝙ vnuſquiſque de
bet accipere monetã pro ea quantitate,quam iubet ſuperior.
¶Sed quæro vtrum monetam factam in vna ciuitate ſub vna
æſtimatione poſsit quis expendere in alia ciuitate, ita ꝙ quis
2 cogatur ſub eadem æſtimatione recipere.Reſpond.†ciuitates
non poſſunt facere monetam,niſi authoritate Principis , vt
dixi in rubrica.Aut ergo princeps conceſsit ciuitati quòd
poſsit facere publicam monetam,quæ expendi poſsit per v-
niuerſum:& tunc cogitur recipere:quia princeps ipſe vide-
tur feciſſe,vt hac lege.Aut conceſsit quòd faceret monetam
expendendam in territorio ſuo tantum:& alij alterius territo
rij ſine dubio non cogentur recipere. Aut dubitatur:& vide
tur,in dubio conceſsiſſe vt ſolum in ſuo territorio expendaẽ:
ar.l.cũ vnus.§.peñ.ff.de bo.au.iu.poſ.& l.ſi.ff.de iu.om.iud.
& de tu.& cu.dat.ab his.l.j ¶Quęro qñ ſit aliqua moneta ab
aliqua ciuitatę,vel dño ſi nõ eſt ſpẽi bonę & ꝓbę,vel ipſiuſ

ei nimis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ei nimis magna æſtimatio:an poſsit haberi recurſus ad ſupe-
riorem?Reſpon.ſic:vt extra:de iureiur.c. quãto.& ita vidi in
Marchia,cùm per rectorem cuderetur quædã moneta quę nõ
erat ſpeciei probæ,fuit per prouinciales marchię facta quere-
la ad ſummum pontificem,qui illum correxit.& credo quòd
fuerit d.Tancre.Bar.

Nulli licere in frænis & equeſtribus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Legatum factum vxori de veſtibus, ꝙ non comprehen-
dat veſtes & ornamenta per ſtatutum prohibitas.

LEX vnica.

NVlli prorſus. Primò loquiẽ de ornamẽ-
tis,quæ fiũt circa ornamẽ
ta equorũ. ¶Secũdò de ornamẽtis, quæ fiũt
circa ornamẽta veſtimẽtorũ hoim. ¶Tertiò
loquiẽ de faciẽtib⁹ iſtas ſpecies ſic ornatas.Se
cũda icipit ibi:fibulas.Tertia ibi:nulli.¶No
1 ta quę ornamẽta pñt haberi circa equos. ¶†No.ꝙ pertinẽtia
ad ornamẽta mulierũ nõ ſunt ꝓhibita.ſimile ſ.de veſti.olob.
l.ij.ſed hodie in multis ciuitatib⁹ eſt ſtatutũ ꝙ ornamẽta illa
a nõ licet mulieribus portare[a]:propter hoc dico ꝙ ſi marit⁹ le-
gauerit vxori veſtes ſuas ꝙ licet de iure cõtineãẽ omnia orna
mẽta,vt l.veſtis.cũ l.ſeq.ff.de au.& ar.le.tñ eo caſu, quo ſunt
prohibitæ,nõ poſſunt dici acceſsiones veſtiũ,nec illis veſtimẽ
tis accedere.ar.huius l.& eodẽ modo non poſſunt dici mulie-
ris cauſa parata ea,quæ eius gratia ſunt prohibita.

Additio. In tex.ibi:quod velit.hic eſt caſus ꝙ ſi ſtatutum
dicit ꝙ nullus audeat vel præſumat facere vel fa
bricare aliquod quadraletũ ſub certa pœna,ꝙ ſi aliquis facere
repertus fuerit fabricare,ꝙ nõ excuſatur à pœna,ſi dicit ꝙ fa
bricabat ad vtilitatem cõmunis,& quod volebat dare cõmu-
☞ni. Alex.☞Vide ſuprà de veſtibus oloberis in l.fina.in fin.
& adde Bar.in l.quãuis.de aur.& arg.leg.Alex.

De claßicis. Rubrica.

¶Quidã habẽt i rub.de claſsib⁹.i.de nauib⁹ paratis ad bellũ,
vt ſunt galeę. Alij habẽt claſsicis.i.hoib⁹ adſcriptis ad claſſes
ducẽdas.hęc rub.plus placet:qa iſte liber principaliter tractat
☞de hoib⁹ cõditionatis adſcriptis alicui muneri.☞Mare ſub
cuius territorio cõprehendiẽ.adde Ang.in l.inſulæ.ff.de iud.
vbi diciẽ ꝙ piratæ Piſis fuerũt de facto mortui,propter id qđ
cõmiſerãt in mari.Vide gl.in l.vbi periculũ.§.porro.de elec.
in vj.licet aliter ibi dicat Dominicus.Cũ d.gl.trãſit Io.Mona
chus & Bal.i rub.de rerũ diui.i v.col.in ver.ſed q̃ro an piratæ
maris.& vide etiã eũdẽ in l.fi.C.de teſta.& in l.ij.queadmodũ
teſta.aperi.& in l.ſi teſtamentum.C.de inſti.& ſubſti. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Purgare prouinciã malis hominibus per terram cõgruit
bono præſidi.Item & per mare.
Punire ꝙ poſsit quis delinquentem in mari ciuitati adiacẽti,
ſicut delinquentem in ciuitate.
2 Delinquentem in mari ꝙ iudex propinquioris territorij illi
loco,in quo maleficium eſt commiſſum,puniat.

LEX vnica.

CLaſſem. In quadã ciuitate quæ appella
tur Selucena ciuitas,erat quæ-
dam claſsis valde notabilis.Iubet ergo Im
perator ꝙ tã illa claſsis q̃ omnes aliæ quæ
ſunt in Oriente pertineãt ad præfectũ prę
torio qui eas armet,& aptet de hoibus ad-
ſcriptis illi functioni.& ſi illi nõ ſufficiunt
alios ſuperaccreſcat,& eos exerceat ad purgãdum mare malis
hoibus & piratis,etiã ꝓpter alias neceſsitates publicas poteſt
cõmittere præfect⁹ comitis Oriẽtis.¶In tex.ibi:accreſcẽtib⁹.
& ſi illi cenſiti nõ ſufficiunt,alios ſuperaccreſcat & addat, ex
1 quib⁹ accreſcẽtib⁹ ſufficiẽtẽ cõpleãt numerũ. ¶†Nota ex le-
ge,ꝙ ſicut cõgruit bono p̃ſidi ꝓuinciã purgare malis hoibus
ſuper terrã:ita eidẽ cõgruit ꝑ mare.Caſus eſt hic. Et ſic patet
ꝙ ſicut qs põt punire delinquentes in territorio ſuo:ita puni-
b re in mari adiacenti[b] illi ciuitati,vel prouinciæ.Facit ff.de pu
bli.l.Cæſar.& ibi dixi.Sequentes titulos vide per te.Bar.
2 Additio. †Item eſt arg.ꝙ ſi aliquis deliquit in mari,ad il-
lum ſpectat punitio,qui eſt iudex territorij pro
c pinquioris[c] illo loco,in quo maleficium eſt commiſſum.Pro
quo eſt gl.in l.ij.ſ.de nau.facit l.quoties.& eo.tit.

De collegiatis, & chartopatris. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Exiſtens in collegio alicuius artis,ſi artem non exercet,nõ
gaudet priuilegio collegij.
Scholaris ſi non intrat,non gaudet priuilegio ſcholarium,li-
cet ſit in matricula.
2 Tranſiens de vno collegio ad aliud,an gaudeat priuilegio il
lius collegij.
3 Si aliquis de vno collegio remoueẽ,& alius illius loco ſubro
gatur,hoc debet fieri de voluntate eorũ q præſunt collegio.
4 In diuerſis collegijs quando quis poſsit eſſe.remiſsiuè.

LEX vnica.

QVi ſub prætextu. Primò dicit ꝙ qui in
trat vnum collegiũ,
& munera,ad quę ordinatus eſt,non exercet,
non effugit munera alterius collegij,de quo
exiuit,ſed de nouo debet extrahi, & alter in
locũ eius ſubrogari requiſitis primatibus col
1 legiorum.idem ſi decederet.hoc dicit.¶†Primò nota arg.ꝙ
ille,qui eſt in collegio alicuius artis,nec exercet artem,nõ de-
bet gaudere priuilegio collegij. Et ſic ſi quis eſt in matricula
ſcholarium,& non intrat,nõ debet gaudere priuilegio ſcho-
d larium[d].facit ff.ex quib.cau.ma.l.pe.Sed † aduerte:quia per
2 hanc legem inducitur quoddam iudicium petitoriũ, per qđ
ille,qui eſt in vno collegio,ſi tranſit ad aliud cauſa fugiendi
munera,ab illo retrahitur. Vnde videtur ꝙ interim, cùm ſit
in quaſi poſſeſsione illius iuris priuilegij,debet gaudere pri-
☞uilegio illo.argu.ff.de aqua quo.& æſti.l.fi.☞Idem voluit
Bar.in l.qui ſub prætextu.C.de epiſc.& cle.& in l.ſemper.§.
j.de iure immunita.Adde ꝙ idem eſt, & econtra,ſi ſcholaris
ſtudet,& nõ ſit deſcriptus i matricula,nõ gaudet priuilegio.
l.ex eo tpe.ff.de teſt.mili.& nota.Bald. in prœmio. ff in ij.
col.In dubio tñ præſumiẽ pro matriculato.de quo vide quæ
no.de agentibus in rebus.l.matricula.poſt Bar.& in l.j.de ty
ronibus.lib.xij.& in ver.ſecũdo no.vide Bar.in l.j.§.actio.ff.
ſi qs teſta.liber eſſe iuſſus fue.& per Cy.in l.j.§.ij.de rei vxo.
ac.& gl.in l.certi cõdictio.ff.ſi cer.pet.& Ange.in auth.vt cle
rici qui.in v.colũ.dicit ꝙ ſi aliquis tpe mortis ſubrogaẽ loco
patris,ei debeat dari idẽ ſalarium ꝙ habebat pater. & intelli
ge de natura ſubrogat.primordiali,nõ acceſſoria,vt dixit gl.
in d.l.certi cõdictio.per l.itẽ veniunt.§.cũ prædiximus.de pe
ti.hęr.& Io.An.in regula,cõtra quẽ.in vj.& Ro.in litera.no.
3 lxvj.Alex.¶†Scđò no.ꝙ qñ vnus de collegio remouetur,&
alius ſubrogaẽ,debet fieri de voluntate & conſilio eorũ,qui
præſunt collegio.Dicit gloſ.in l.qui ſub prætextu.ſ.de ſac.
ſanc.eccl.niſi tranſiret ad aliam regulam ſtrictiorẽ.Item nota
4 †ꝙ ex hac lege innuitur ꝙ quis nõ poteſt eſſe in diuerſis col-
legijs:quod an ſit verum,dixi in l.fi.ff.de colle.illi.Bar.

Quod autem. Qui ſupra numerum admittuntur in col
legio, non gaudent priuilegio collegij.
hoc dicit.Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞Notarius, qui emit officium ſcribẽdi ad certum banchũ
poſt certum tempus,ſicut ſentit commoda,ita & incõmoda.

Sed ne tantum. Pone caſum, Imperator qñq; perſonis
adſcriptis alicui collegio permittit vt
de collegio exeant,& aliũ loco eius ponãt:& ſic ius ſuũ ven-
dunt:vt.ſ.de murile.l.ſi qs ex corpore.Dicit ergo Imperator
ꝙ ſicut illis vẽdẽtibus cõcedit chartã,hoc eſt locũ ſuũ,ꝙ ipſi
ſint imunes à munerib⁹:ita ꝓuidet illis q ſubſtituunẽ vt ſuſti
neant onera illius collegij ſecũdũ cõditionẽ q̃ tũc erat,cũ ipſe
1 emit illũ locũ,vt poſtea nlla nouitas fiat.h.d.¶†Ex iſto tex.
d eſt ar.optimũ cõtra notariũ,q emit offm̃ ad ſcribẽdũ ad certũ
bãchũ ab alio ꝑ tp̃s,ꝓut fit Bononię.ꝙ iſte,q emit iſtud offm̃
ſicut ſentire debet cõmoda illi⁹ officij,ita etiã incõmoda.Vñ
ſi notarijs dicti loci imponitur aliqđ on⁹ vel collecta,iſte em
☞ptor ſuſtinebit onus,nõ aũt vẽditor.qđ no.☞Vide ad hoc
no.in c.cõſtitutis.de elec.ſecũdũ vnã lec.vbi recedẽti ex colle
gio non põt ꝓ futuris reſeruari vox in electione: licet poſsit
vn⁹,q nõ ſit de collegio,dare vocẽ i illo collegio,ſi oẽs volue
rint.c.ſcriptũ.eo.tit.& c.bonę.de poſtu.p̃la.& vno cõtradicẽ
te nõ poſſet,ſcđm Cõpoſtellanũ in d.c.ſcriptũ.vbi refert Ioã.
And.in nouella.vide Ro.litera c.not.lxxx.alś.xciij. Alex.

De ſtudijs liberalibus urbis Romæ. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Doctores,qui faciunt intrare famulos,& alios non ſtudẽ-
tes,ſunt infames.

LEX vnica.

VNiuerſos. Primò ponit quòd quidã ma-
giſtri legebant in aliqbus locis
ad hoc vt ibi ſtaret multitudo populi, vel in
locis priuatis:& cõuocabant hoies vndiq;,vt
viderentur habere multos ſcholares, & ſic

a ¶Portare.Sed qñ ſtatutũ prohibet portare certa genera veſtium,an intelligiẽ de veſtib⁹ antea factis,vide Feli.in c.quoniã.in xij.col.circa medium.de conſti.

b ¶In mari adiacẽti illi ciuitati. Vide iſtum in trac. Tyberiadis. & Bart. Cep. in tit.de ſer.ru.titu.de mari.& quid ſi eſt cõmiſſum i loco vicino duab⁹ ciuitatib⁹, not.Cep. vbi ſ.& Ange.in l.ſane.ff. de iniur. & dixi poſt Ia. Rebu. hic nu.ij.i ver.i mari.

c ¶Propinquioris. Adde Bart.i trac. Tyberia. & Bart. Cep. i trac.de ſer. ru.titu.de mari.& Ange.in d.l.ſane. de iniur. Et quid de delicto cõmiſſo in portu, vide Barth.Cepo.in d. trac.tit.de portu.

d ¶Scholariũ. Adde Feli.in c.clerici.i prin.j.co.ver. vlt.pronũ.de iud. Adde quod no.in apoſt.ad iſtũ in l. q ſub p̃textu. nu. j.i apo.in ver.gaudere priuilegio.ſ. de ſac.ſanc.eccle.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ad pōpā magis ꝙ ad vtilitatē.hoc Imperator prohibet dicēs
☞ ꝙ qui facit,infamis eſt.vide tex.i ☞ Argumento huius text.
Gul.de Cu.in l.decernimus.C.de epiſ.& cle.dicebat ꝙ docto
res actu legētes vrgente neceſsitate poſſunt cogere dominos
ædium vt eis locent.& ita allegat,& ſequiť in quodā ſuo ſer-
1 mone incipiēte,maniſeſtiſsimū Roman⁹.Alc. ¶†Not.cōtra
doc.qui faciūt itrare ſcholas famulos ſcholariū vel alios ſecū
dū veritatem non ſtudentes,ꝙ qui hoc faciunt,ſunt infames.

Illos. Not.dicit hic Imperator ꝙ in locis priuatis rectè po-
teſt doceri aliquis diſcipulus à doctore,niſi doctores
eſſent de numero eorum qui ſunt deputati ad legēdum omni
bus qui volunt eum audire,nam illi non poſſunt:& ſi faciāt,
perdent ſalarium & priuilegia,quæ habent,eo ꝙ publicè nō
legunt ¶No contra doc.qui nō docēt oīa quæ poſſunt pu-
blicè omnibus,ſed aliquos docent ſingulariter in camera.

Habeant. Hic dicit Imperator ꝙ doc. pñt eſſe in omni fa-
cultate.¶Opp.ꝙ alius debet eſſe numerus doc.
in qualibet ciuitate:vt l.ſi duas.§.docet aūt.ff.de excu.tu.So.
Tempore illarū legū erat ſufficiēs numer⁹ qui ibi ſtatuiť: hic
erat ſufficiēs q ſtatut⁹ eſt tpe iſto.Et ideo in ciuitatib⁹,q̄ hñt
ſtudia ſecundū diuerſitatē temporū eſt ſtatuendus numerus
☞ diuerſus doct.☞ Iſtū tex.alle.Hoſt.in Sūma de ferijs.§.ſi,in
ver.qd ſi magiſter cōducit.& dicit ꝙ ſi eſt diſcordia inter du-
os magros,quorū vn⁹ vult aliū expellere,eo qa cōduxit poſt
eū ſcholas ꝓpe ſuas,ꝓpter qđ ſe inuicē impediūt:talis cā po-
teſt agitari die feriata,ēt in honorē Dei.& idē dicit Spe.in ti.
de ferijs.§.ſequiť.ver.ſed ſi magiſter conducit ſcholas.& do.
Ant.poſt Io.And.i c.ſi.in ſi.de iud.Et eſt ratio:qa cū agiť de
ſcientia tractanda,q̄ res eſt ſanctiſsima.l.j.§.eſt quidē ſanctiſ-
ſima.ff.de varijs & extraordi.cri. & ſcientia ſit donū Dei,vt
in c.nō ſolū.j.q.iiij.&c.reuertimini.in ſi.xvj.q.j.& gl.in c.qa
nōnulli.de magi.tanꝙ cauſa pia tractari poſsit tali tpe. Facit
quod in ſimili no.Io.And in nouella,in c.decet de immuni-
ta.eccle.in vj.Et ſi ſcholares nō inueniūt domum; an poſsint
cōpelli ciues domos ſuas locare?Gul.in l.decretum.C.de epi.
& cler.tenet ꝙ ſic.& idem dicit in religioſis non habentibus
monaſteria & domos condecentes.Ita refert & ſequiť Bal.in
l.j.in vij.col.in ver.idem adde ſi ſcholares.ff.ſol.mat.

SVMMARIVM.

1 ☞ Factum iuxta ſcholas,propter quod lectura impediretur,
officio iudicis remouetur.
2 Faber malleans iuxta ſcholas poteſt expelli.
3 Scholaris habens ſocium prope cameram,ita ꝙ per eius ſtre-
pitum ſtudere non poteſt,poteſt illum expellere.
4 Appellari non poteſt à ſentētia lata contra expulſos ꝓpter
ſtrepitum quem faciebant prope ſcholas.
5 Malleatores exiſtentes ꝓpe monaſteriū,ita ꝙ ꝓpter eorū ſtre
pitum impeditur cultus diuinus,poſſunt expelli de loco.
6 Doctor ꝓpter ſtepitū ſcholarium non debet ceſſare legere.

Ita vt vnicuique. Hic Imperator cōmittit pręfecto,et
eadem ratione rectori cuilibet ciui-
tatis,vbi eſt ſtudiū ꝙ faciat aſsignari loca doctoribus & ma-
giſtris ita diſtātia ꝙ qñ vnus legit,nō audiatur in ſcholis alte
rius,& ꝙ ſtrepit⁹ ſcholariū,q ſunt in vna,non audiať in alia:
1 ne ex hoc ſtudiū turbeť.No.†ꝙ ad officiū iudicis pertinet re-
mouere qcqd fieret iuxta ſcholas,p qđ lectura impediret,vel
2 auris auditoris turbareť.†Et facit ad quæſtionē ꝙ faber non
a poſsit malleare iuxta ſcholas.Idē no.ff.ſo.ma.l.j.[a] & ibi dixi.

Additio. Et ibi gl.determinat ꝙ faber poſsit expelli,inter
eſt enim Reipu.habere iuriſperitos.Inſti.in ꝓœ.
in ſi.Bar.ibi tenet idem,ſi ille locus,penes quē malleat,erat de
putatus ad ſcholas.qđ præſumitur ſecundū eū.ar.de re.iur.l.
in ambiguis.Et qđ diciť hic in doctoribus,idē & in ſcholari-
bus dicit idē Bart.in l.legatis ſeruis.§.ornatricibus.de leg.iij.
moder.tñ cōtra p l.j & ij.de excu.arti.lib.x.vbi priuilegium
3 artificib⁹ cōceſſum nō extendiť ad eorū diſcipulos. ¶†Quid
aūt de ſcholari habēte aliū ſcholarē ꝓpe camerā,ꝓpter cuius
ſtrepitum non poteſt ſtudere:vtrum poſsit ipſum expellere?
b Dic ꝙ ſic[b],ſecundū Spe.in ti.de iudi.§.generali.ver.hoc etiā
4 notat d.Ant.in procem.decre. ¶†Itē adde ꝙ à ſentētia lata
ſup iſta expulſione nō pōt appellari,ſecundū Bart.in l.j.C.ſi
de mo.poſſeſ.ſue.ap.qa eſt cā q̄ celeritatē deſiderat:ergo non
c appellatur[c] l.ſi.ff.de appel.reci.†Sed quid ſi malleatores fue
5 rint prope monaſterium,adeò ꝙ propter ſtrepitū turbaretur
officium & cultus diuinus? Dic ꝙ poſſunt expelli. Text.eſt
6 ſingu.xviij.q.ij.c.pridē.¶†Quid de doctore legēte ſi ſchola-
res vociferāt:vtrū poſsit dimittere lectionē? Dic ꝙ nō.gl.eſt
ſin.xlviij.di.ſcimus.¶Item pro ſnia gloſ.facit.Nā dñium ri-
parū ſpectat ad illos,q habēt prædia adhærētia ripis.Inſti.de
re.diui.§.riparū.tñ de iure non pñt habere aliquid quod im-

a ¶L.j.Et ibi vide
Dy.& adde Bald.
in l.j.in ſi.C.ſi de
momen.poſ.

b ¶Quod ſic.Vide
Fel.in c.ſignifica-
uerunt.de iudic.

c ¶Nō appellatur.
adde Fel.i c.ſigni
ficauerūt. ad ſinē.
de iudi.in ſi.

d ¶Vicus.Vide Fe
li.plenè de omni-
b⁹ pdictis in c.Ro
dulphus.de reſcri.
in xiij.col.

e ¶L.ſi duas.Et ibi
vide Nico.de Ne
ap.i §.grāmatici.
in ij.col.ver quæ-
rit gl.q̄ dicūtur in
lect.Bart. & adde
Firma.in tract.de
epiſc.in prælu.

pediat publicam nauigationem.l.j.in prin ff.de flumi.Alex.

De honoratorum uehiculis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Doctor non habet neceſſe ſemp vti inſignijs doctoratus.

LEX vnica.

OMnes. Honorati antiqtus in ſignū dignita
tis & honoris, homines in dignita-
te poſiti ibant in carrucis ſeu vehiculis dubi-
tabatur in ciuitate Romana vel vrbe Cōſtā-
tinopolitana vbi erat princeps an poſsint vti
vehiculis omnes poſiti in dignitatibus illis,
& in illis ciuitatibus.Et videbať ꝙ nō,propter reuerētiā prin
cipis:tñ hic princeps permittit oībus habētibus dignitatē ꝙ
poſsint vti dictis vehiculis,etiam in illis ciuitatibus. Quæro
vtrū habeant neceſſe vti carrucis.Text.innuit ꝙ ſic,dū dicit,
1 ſemper vtentur.Glo.tñ exponit.i.liceat eis vti ſi velint. † Et
ſic nota ꝙ doctores nō habent neceſſe ſemp vti inſignijs do-
ctoratus,ſed poſſunt,ſi velint,etiam vbi eſt princeps.

De metropoli Beryto. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Ciuitas ſi efficitur metropolitana,non per hoc exit de iu-
riſdictione metropolitani.
2 Ciuitas metropolitana dicitur archiepiſcopalis.
3 Ciuitatum ordines erant tres.ſ.maximæ magnæ, & paruæ.
4 Ciuitas conſtituitur principis voluntate.
5 Prouincia qualiter conſtituatur.
6 Prouincia dici poteſt ciuitas habens diſtinctum territorium,
quæ non recognoſcit ſuperiorem.
7 In eadē prouincia poſſunt eſſe duæ ciuitates metropolitanę.
8 Plures rectores in eadem ciuitate eſſe poſſunt,ſed in eadem
prouincia non poteſt eſſe niſi vnus præſes.
9 Prouincia non pōt diuidi in plures ſine reſcripto principis.
10 Communitates in præiudicium ciuitatis non poſſunt inter
ſeipſas diuidere ſine eius licentia.
11 Prouincia vnica poteſt fieri de duabus.
12 Negotia prouinciæ vnitę cum alia ſub vno pręſide,licet quę
libet remaneat principalis.poſſunt in alia expediri.
13 Debita prouinciæ vel eccleſiæ vnitæ cum alia ꝙ non debeāt
per aliā ſupportari,ſed in eis habet locū titulus de ſeparatio.

LEX vnica.

PRopter. In eadē prouincia poſſunt eſſe duę
ciuitates matres,ſiue matrices.h.d.
in terminis.Pone caſum. In prouincia Phœni-
ce erant ciuitates quædam,ſ.metropolitana, &
magna quæ vocatur Tyrus. In eadem ꝓuincia
erat quædam ciuitas quæ vocabatur Berytus,in qua erat ſtu-
dium gñale,& in eadē vigebat multū peritia literarū.impetra
uit à principe Berytus,vt iſta ciuitas vocaretur metropolita-
na ſicut ciuitas Tyri,& hoc Imperator ei conceſsit ꝓpter mul
tas virtutes,quibus ciuitas illa erat ornata. hoc primò. Sed
contra hoc inſtatur : quia Imperator facit iniuriam Tyro.
Ad hoc reſpondet Imperator quòd nulla ei fit iniuria : quia
ipſa etiam remanet metropolitana priuilegio antiquorū Im-
peratorū,& Berytus efficitur metropolitana priuilegio ſuo.
hoc dicit.

1 Additio. †In tex.ibi:derogatur. nota ꝙ per hoc apparet
aperte quòd ſi aliqua ciuitas efficitur metropo-
litana,quòd non propterea exijt de iuriſdictione metropoli-
tana,ſub cuius iure primò diſtrictus erat, niſi ſit hoc ſpeciali-
ter ſtatutum.Caſus eſt hic. ſi bene aduertatis. quod bene no-
2 ta pro Florentinis & Piſanis. Alexan.¶†Pro declaratione
quæro quæ dicatur ciuitas metropolitana.gloſſ.dicit.i.archi
epiſcopalis.

Additio. Adde ad hoc Barto.& doct.in l.ſi hæres.in §.vi-
cis.de lega.j. ¶Item quid ſit caſtrum,villa,bur-
d gus.vicus[d].Barto.in l.j.§.ſiue autem.ff.de no.ope.nun. &
quæ ibi dixi poſt eum.& dixi quid ſit patria:& quid ſit terra.
Alexand. ¶†Sed videamus de iure antiquo antequā eſſent
epiſcopi & archiepiſcopi,quid erat. Reſpondeo,tres erant
ordines ciuitatum : quædam maximæ:quædam magnę:quę
dam paruæ.Maximæ dicebantur illæ, in quibus erat forum
cauſarum,cui ſuberant multæ aliæ ciuitates , etiam habentes
merum imperium. Magnæ ciuitates,dicebantur illæ,quæ ha
bebant merum imperium,non tñ habebāt alias ſub ſe.Paruæ
dicebantur illæ,quæ non habebant merum imperium,ſed ſo
lam iuriſdictionem,quæ datur defenſoribus ciuitatum:vt in
auth.de defen.ciui.Iſtam diffinitionem facit tex.ff.de excuſa.
e tuto.l.ſi duas[e].§.decet.Illa ergo ciuitas,quę erat maxima,vo
cabatur metropolitana;hoc reſpectu inuentum eſt quòd ciui
tas,cuius

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

a tas, cuius ſedes eſt patriarchalis vel archiep̃alis [a], dicitur me-
tropolitana: qa habet plures epiſcopos ſub ſe habentes me-
rum imperium. Illa verò quæ habet epiſcopũ, dicitur ciuitas
4 non metropolis. † Sed quæro, qualiter conſtituatur ciuitas?
Reſpon. voluntate Principis volentis aliquem locum eſſe ci-
uitatem. Probatur per hanc legem Inno. tenet hoc in c. cùm
ab eccleſiarum. extra de offi. ordi.

Additio. Vbi dicit ꝙ ſi Imperator ex certa ſcientia ſcri-
bit vni loco tanq̃ ciuitati, ſciens non eſſe ciuita-
☞tem, eo ipſo ciuitas efficitur. Ang. ☞ Adde ꝙ ſi ſummus põ-
tifex ſcribit aliquid alicui caſtro, & illud appellat ciuitatem,
vide in cle. ſi ſummus pontifex. de ver. ſig. Itẽ his dictis adde
Bar. in l. j. ff. de ver. ſig. vide Bar. ĩ extrauagãti, q ſint rebelles.
Ale. ¶ Vñ poſsibile eſt eſſe ciuitatẽ, licet nõ habeat ep̃m: qa
Princeps non poteſt facere ep̃m: ſed dat alia priuilegia: & ſic
non ſeq̃ ſi papa priuat ciuitatẽ ep̃o: ergo deſinit eſſe ciuitas.

Additio. Vide etiã per Bar. in extraua. qui ſint rebelles. &
per gloſ. & Fl. in l. ciuitas. ff. ſi cer. peta. ¶ Et licet
Bart. in dicta extrauaganti dicat, ꝙ princeps alicui loco ſcri-
bens tanq̃ ciuitati videatur ciuitatem conſtituere ſi aliàs non
erat: hoc tamẽ videtur cõtra caſum cle. ſi. de ſen. excõ. vbi eſt
tex. ꝙ papa etiã ex certa ſcientia nominans certam perſonam
ſub nomine dignitatis, quæ dignitas antè non erat in illo: nõ
b tñ illam dignitatem vr̃ concedere. [b] ¶ Et qualiter cõſtituatur
ciuitas, vide Bar. in l. ſi hæres §. vicis. de leg. j. Barto. in l. ij. de
ver. ſig. & quod ibi dixi poſt eum. & Bar. in l. j. §. ſin autẽ in-
tra oppida. de oper. no. nun. & qualiter conſtituatur prouin-
cia, vide q̃ dixi poſt Bart. in d. §. ſiue aũt inter oppida. Alex.
5 ¶ † Sed quæro, qualiter prouincia conſtituatur. hic videtur
text. ꝙ omnes ciuitates quæ ſubſunt, vni metropolitano, fa-
ciant vnã prouinciã, vt hic in fi. ibi: ſit illa mater prouinciæ,
&c. domi. Cy. tãgit de præſcri. lõg. tẽp. l. fi. & ibi determinat,
ꝙ ꝓuincia appellaſ ſecũdũ cõem vſum: vt Tuſcia, Lõbardia,
& ſi. & iſto iure vtimur. Arbitror tñ ꝙ olim facta fuiſſet di-
ſtinctio ꝓuinciarũ ſic, i. vt oẽs ciuitates quæ ſuberãt vni p̃ſi-
di, & vni metropolitano, conſtituerẽt vnã prouinciã: vt l. illi
citas. §. qui vniuerſas. ff. de offi. præſi. & ſic ſecundũ illũ ritum
antiquũ remanet adhuc hodie nominatio prouinciarum, quo
6 ad quædã. † Tamen quælibet ciuitas habens diſtinctũ terri-
toriũ, quæ ſuperiorem nõ recognoſcit, poteſt dici prouincia:
☞ vt no. glo. in l. fi. §. de lon. temp. pręſcri. ☞ Vide Bar. & q̃ ibi
ſcripſi in l. j. §. ſiue aũt. ff. de ope. no. nun. de diœceſi & territo-
rio vide in cle. ne Romani. de electi. & Ang. in auth. qũo o-
portet epi. §. nõ aliter. & ibi aliquid dixi. & in c. vbi periculũ.
de elect. in vj. & in l. ij. de verb. ſig. & in l. fi. de col. illicitis. &
l. j. in prin. qđ cuiuſq; vni. no. & in l. ex hoc iure. de iuſtitia &
iur. & qd ſi ſit terra, vide in c. j. de poſtu. p̃la. & in c. cũ in par-
tib9. de ver. ſig. Bar. ĩ l. j. ad munici. Inn. in c. cũ ad ſedẽ. de re-
ſtit. ſpo. & Bal. de pace Cõſtã. in ver. nos Romanos. & in l. q-
cũq; caprarũ. de ſun. limitro. ꝑ Ro. in l. j. §. ſin autẽ. de cad. tol.
adde q ſint rebelles in verſi. Lombardus. ĩ j. col. Bald. videtur
tenere contrarium in l. penul. & in penul. col. C. de prec. Im-
perato. off. alle. tex. vj. q. j. c. præcipimus. Adde Bal. in l. fi. de
colleg. illicitis. in ver. videamus ergo in tractatu Tyrãnidis,
al's Tyberiadis. ĩ ij. lib. in figura. ver. his circa. & Bald. ĩ l. ſi ali-
7 qua. de offi. proconſul. Alex. ¶ † Tertiò quæro ꝓ declaratio-
ne huius quod hic principaliter dicitur, qũo in eadẽ prouin-
cia poſsint eſſe duæ ciuitates matrices. videtur enim mõſtrũ,
quòd in eodem corpore ſint duo capita: vt extra, de offi. ord.
c. quoniam. Reſpondet glo. ſi quis fatetur in eodem epiſcopa-
tu duos ep̃os, illud eſſet mõſtrũ. ſed ꝙ vnus epiſcopus habeat
duas eccleſias æquè principales, hoc non eſt monſtrum. ita lo
8 quitur hic. vide gl. iſtã, & nota eã. ¶ † Circa primum inſurgit
dubium, quomodo eſt ꝙ vna ciuitas non poteſt habere duos
rectores, cùm in eodem tribunali poſsint eſſe plures iudices:
vt l. j. ff. de offi. conſu. & ff. de re iudica. l. Pomponius ſcribit ſi
vni. Reſpõdeo: iſta procedunt ad ſimilitudinem corporis hu-
mani. Monſtrum enim eſſet, ſi aliquis haberet duo capita, ſed
nõ ſi haberet duas manus, vel duos pedes, vel ſimilia. Et ideo
iſti rectores prouinciarum qui merum locum capitis tenent,
non poſſunt eſſe plures: vnde non poteſt eſſe niſi vnus rex.
vij. quæſtione. j. c. in apibus. Sed alia officia inferiora poſſunt
in eodẽ corpore multiplicari, & ſic poſſunt eſſe plures recto-
res in eadem ciuitate, vel in vna eccleſia parochiali plures ca-
pellani, & vnius pupilli plures tutores, & ſimilia. Circa ſecun
dum, ſ. ꝙ duæ ciuitates matrices ſint in eadem prouincia ſub
vno tñ præſide: nihil eſt qđ impediat. nam quilibet priuatus
poteſt habere in pluribus ciuitatibus domiciliũ, & in vtraq;
eſſe æqualiter inſtructus: vt l. domiciliũ. ff. ad muni. ſecundũ
hoc ĩ vna ꝓuincia pariſicanſ ciuitates magnę, remanẽte vnita
9 te ꝓuinciæ. ¶ † Sed q̃ro, an vna ꝓuincia poſsit diuidi ĩ duas.
Text. dicit ꝙ ſic. ff. de aſſeſ. l. ſi eadẽ. puto tñ ꝙ hoc non poſsit
fieri ſine reſcripto Principis, vt ibi patet. & argu. huius legis.
10 † Et ꝑ hoc dico ꝙ cõitates non poſſunt ꝑ ſeipſas diuidere in
plures ſine lnia ciuitatis, cui ſubſunt: qđ intelligiſ quantũ ad
præiudiciũ ciuitatis: ſed inter ſe cã commodioris adminiſtra-
tionis poſſunt hoc facere, ſicut in pluribus tutoribus videtur:
vt l. iij. §. ſi cum l. ſequen. ff. de admini. tuto. vnum tamen cõ-
11 mune remanebit: vt l. inter tutores. ff. de admi. tu. ¶ † Quæro
vtrum de duabus ciuitatibus vel prouincijs poſsit fieri vna.
Dicit glo. ꝙ ſic: vt in authen. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. il-
lud. & §. hoc autem. imò ſit hoc multis modis. Quandoque
cùm vna nõ ſubijciatur alteri, ſed & vniatur. & hæc vnio vel
ſit quòd vna ſit principalior altera: vel ꝙ vtraq; ſit ęquè prin
cipalis: vt no. per glo. extra, ne ſede vac. c. j. & ibi per Inno. &
12 doct. iuris canonici. ¶ † Quæro, quando vniuntur duæ pro-
uinciæ, ita ꝙ vtraque remanet principalis, ſed ſub vno præſi
de: vtrum negotia vnius prouinciæ poſsint expedire in alia.
Reſpondeo, ſic: vt extra, de offi. leg. c. nouit. & per Inno. ibi.

Additio. De hac materia vide no. ꝑ Bar. & docto. in l. j. §.
ſi cohæredis. ff. ad l. fal. & Ange. in §. illud autẽ.
13 vt iudi. ſine quoquo ſuff. Alex. ¶ † Quæro, quando duæ ci-
uitates, vel prouinciæ, vel eccleſiæ vniuntur, an debita vni9
alia debet ſupportare. Inno. extra de priui. c. paſtoralis. tenet
ꝙ habeat locum titulus de ſeparationibus. quod ego exami-
naui in l. j. §. ſi cohæredis. ff. ad le. fal. in eo quod ibi dr̃, an por
tio grauata accedat nõ grauatæ, & ibi hanc q̃ſtionẽ formaui.

Additio. Adde Bal. loquẽtem de duabus villis æquatis.
l. j. §. ſi cohæredẽ. ad l. fal. vide text. cum pulchra
glo. in c. j. ne ſede vacan. & do. Ant. ibi, qui ponit ſpecies ad-
æquationis. Et in quibus caſibus adæquatio poſsit fieri vide
ſingulariter Bal. in l. j. §. lex Fal. ff. ad le. fal. idem Bart. in l. j.
in princ. de leg. iij. Alex.

a ¶ Patriarchalis vł Archiep̃alis. Adde Ni. de Neap. in l. ſi duas. §. decet. ff. de excu. tu. & Ber. Firma. in ſuo tra. de epiſcopo. in præludijs.

b ¶ Concedere. Adde Feli. ĩ c. ſi aliqñ. in j. linea. j. col. de ſenten. excom.

c ¶ Per viſum. Adde Bar. in cõſi. incip. cõe lucignani. & d. Ale. de Imo. in cõſi. xlij. iiij. parte. & Feli. in c. tertio loco. de prob. & aliquid in c. ſuꝑ his. de accuſa. viij. col. & qđ dixi in d. c. tertio loco. in apo. Adde Iac. Rebuf. in l. ſi qs conſortium. nu. j. §. de fabri. co. lib.

De canone frumentario urbis Romæ. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Frumentum promittens, intelligitur de frumento ſecundùm communem vſum loquendi, licet eius appellatione veniunt omnia quæ ad vſum ſunt neceſſaria.

1 ¶ Glo. dicit, † ꝙ appellatione frumenti omnia, quæ ad victũ
neceſſaria ſunt, accipiuntur. quod eſt verum hic: ſed ſecundũ
communẽ vſum loquẽdi frumentũ intelligitur id tantũ gra-
nũ, quod ſecundũ bonitatẽ excellit cætera. no. ff. de ver. ſig. l.
frugem. & ideo ſi quis ꝓmitteret decẽ corbes frumẽti, intelli-
geretur de illo grano cõmuni vſu loquendi. l. Labeo. de ſup.
leg. ſecundùm Iac. de Are. vt ipſe dicit in d. l. frugem. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Negatiua coarctata loco & tempore poteſt directè probari ſicut affirmatiua.

LEX I.

NAutici. Nauta debet confiteri ſe ſpecies cor-
ruptas recepiſſe: qđ debet approbari
aſpectu officialium, tp̃e quo dantur, & quo re-
1 ſtituuntur. h. d. ¶ † No. ꝙ negatiua coarctata lo
co & tempore directè probatur per viſum, ſicut
affirmatiua, vt hic, & ff. de au. & ar. le. l. ſi quando. & l. pedi-
culis. §. Neratius. & de hoc diſputatur in c. bonæ memoriæ.
c extra, de elect. tamen hęc veritas declarari per viſum [c] propriè
non videtur, niſi color. & ex illa viſione intellectus iudicat q̃
res eſt. & quia tale iudicium omnibus notum eſt cõiter: ideo
diximus nos videre rem, ſed nõ vr̃ verè: qa ſubſtãtia rei inuiſi
bilis eſt. Ita eodem modo per colorem iudicat intellectus ni-
hil vitij eſſe: quia tale iudicium communiter eſt omnibus no-
tum: ita directè probatur negatiua, ſicut affirmatiua.

Additio. Hoc non eſt verum: nam omnis negatio eſt pri-
uatio. ſed priuatio non cadit in aſpectu directo.
Nã quod nõ eſt, nõ põt videri. Sed qd eſt quod cadit in aſpe-
ctũ: entitas, ꝑ quã entitatẽ cognoſciſ priuatio. ita hic intelli-
giſ. Ideo eſt neceſſe: qa negatiua minimè poteſt ꝓbari, niſi ꝑ
indirectũ de quo ꝑ Cano. in c. bonæ memoriæ. extra, de ele.
ꝓ prima tñ parte facit d. l. pediculis. §. Nerati9. de aur. & arg.
☞ le. Ang. ☞ Negatiua qualiter probeſ. Cy. Bar. in l. actor. de
proba. Bal in l. hoc amplius. de fideicõmiſ. & doc. in l. in illa
ſtipulatione. in fi. de verb. obli. in l. ij. §. ſi dubitetur. ff. quem-
admodũ teſt. aperi. & l. cũ quidam. cũ l. ſeq. de le. ij. & l. is põt.
ff. de acqui. hære. per doc. in l. decem. ff. de ver. ob. & in l. Pan
tonius. § rei ꝑduellionis. ff. de acqui. hær. & ꝑ Ang. in §. hinc
nobis. in auth. de hære. & Fal. & per Bal. in l. cum ij. §. j. ff. de
tranſac. & in l. j. §. hoc interdicto. de itinere actuq; priuato. &
in § ſi verò abſint. de hærę. & Fal. col. j. Alex.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

SVMMARIVM.

1 ☞Lex vel ſtatutum annullans contractum quando intelli-
gatur annullare ipſo iure vel ope exceptionis.

LEX II.

SI quid. Annullat omnia priuilegia concedentia re
miſsionē canonis.h.d.Hæc lex poteſt intel-
ligi vt annullet priuilegia in poſterū cōcedenda,vel
iam cōceſſa ſimpliciter:& tunc nihil noui addit.qa hoc habe-
mus ſ.de pci.Imper.l.nec dānoſa fiſco.& ſi cōtra ius vel vti.
1 pub.l.fi.¶†Secundòmodo pōt intelligi q annullet priuile-
gia conceſſa,in qbus erat dictū expreſsè, nō obſtāte tali lege,
& tūc adijcit:qa aufert priuilegia his,qbus erant conceſſa.&
aduertendū:qa dicit nō valeant.& intelligo ipſo iure. Cōtra
qd opp.ſ.de pci.Impe.offe.l.vniuerſa.Sol.Qnq; dicit lex,nō
valeat ſimplr:& tūc intelligitur ipſo iure:vt hic, & ſ.de le.l.
nō dubiū.Qnq; dicit q nō valeat ſi per partē aliqd fuerit fa-
ctum vel cōmiſſum:& tunc intelligit ope exceptionis:vt d.l.
vniuerſa.Vñ facit q,vbi ſtatutū dicit q ſi cōtrahētes non ſol
uunt gabellā intra octo dies,cōtract9 nō valet,intelligit ope
exceptionis:ſicut dixi in l.ſi ita quis.§.ea.l.ff.de verbo.obli.

SVMMARIVM.

1 ☞Priuilegiū impetratum contra legem vt valeat, debet di-
cere,non obſtante tali lege.

LEX III.

NEminem. In lege præcedēti ꝓhibuit remiſsionē,
nunc prohibet canonis mutationem.et
h.d.Nullus pōt poſtulare canonis mutationē & ipe-
trata priuilegia à iudicibus nō admittant, & impetrantes in
duplum puniant.& iudices qui canones in proprios vſus cō-
uertunt,puniunt.h.d.In tex.ibi,ad vſurpationē,id eſt, cōuer
1 tendo in ꝓprios vſus. ¶†Quæro,qd ſi hoc reſcriptū fuit im
petratū.Rñ.nō valet,niſi ſit dictum,nō obſtante lege tali.Et
aduertendū,q debet exprimi nō ob.l.quæ ꝓhibet impetrari
vel cōcedi.Itē oportet q in caſu iſto modo diſpēſetur cōtra l.
iſtā quę ꝓhibet iudices priuilegia ſic impetrata admittere.alś
rectè iudex diceret,fateor priuilegiū tuū valere, & te eſſe ex-
cuſatū à pœna ipetrādi:ſed ego nō poſſum iſta admittere,vel
ēt audire,vt hic.Itē no hic q punit eos q cōtrafacerēt:qd itel
ligo tā de hoc ipetrāte,q̄ de iudice ſuſcipiēte.qd tene menti.

De frumento urbis Conſtantinopolitanæ. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Cariſtia q creſcit ex mala adminiſtratione frumenti.
2 Priores habentes arbitrium ſuper abundantia,poſſunt ordi-
nare in ciuitate quantum frumentum poſsit vendi qualibet
die & quolibet menſe.

LEX I.

NVlli nec. Quòd debet dari in pane, nō
debet ſolui in frumēto. Item
ex inordinata adminiſtratione creſcit ca-
riſtia.h.d.Ad euidētiā pmitte q Cōſtāti-
n9 ſtatuit certā q̄titatē frumēti dādā comi
tib9 horreorū,q illā q̄titatē deberēt dare
piſtorib9:& piſtores ex illa redderēt panē
coctū,& neceſſariū domui Principis,& quorūdā aliorū offi-
cialiū publicorū:q q̄titas fuit aucta p Theodoſiū.hoc pmiſ-
ſo venio ad caſum.¶Quæro vtrū domui Principis vel alteri
domui publicę,cui debet dari panis coctus,poſsit dari frumē
a tū[a].Rñdet Imperator,& dicit q nō:imò hoc ꝓhibet.ſed pręci
pit dare panē coctū,& ſic diſtribui canonē pręcipit Cōſtanti
nus ſeruari canonē actū è Theodoſio.Huius rō eſt:qa ſi datur
frumentū,pōt cōuerti in aliū vſum q̄ in panē,& ſic diſperge-
retur,& cariſtia efficeret:qa Reſpublica cogeret emere frumē
tū.quod ſi moderatè adminiſtraſſet,venderet.h.d.In tex.ibi:
nulli.ſ.domui aliquorū officialiū.ibi:domib9 vel noſtris pu-
1 blicis.†Nota ex mala adminiſtratione frumenti creſcit cari-
2 ſtia.Ex hoc habes q Priores,q habēt†arbitriū ſup abūdātia,
poſſunt huius noīe ponere ordinē qualiter & quo ordine in
ciuitate & quantū frumentum poſsit vēdi[b] quolibet die vel
quolibet menſe.Facit ff.de offi.præfe.vrb.l.j.§.cura carnis.

a ¶Poſsit dari frumentū. Ade Anto. Cor. ſing. ſuis in ver.frumētum. quod icipit, illud quod debet ſolui in pane.vbi alleg. dictū Bart.hic: & hunc tex.

b ¶Vēdi. Adde d. Iaſ.Mayn in l j.in ij.col.ſ.de lega.cū cōcor. ibidē p eū ſignatis.& Barto. in l.negotiatores. per illū text.C. de epiſ.au. & Flo. in l ſi pendentes.§.ſi qd cloacarū.ff.de vſufr.

c ¶Tranſmittat ad hæredes. Adde Imol. in l. diuortio ff.ſo.ma. gloſ. & doc.in c.pſenti. extra de offi.ord. lib.vj.& i c.ſtatutum.§.aſſeſſorem. de reſcrip.eo. lib. Arch.i c.cōſuetudinē.i fi.de cle.nō reſi.eo.lib. Car.in cle.gratię. nu.xij. & ibi no.i apo.ad ipſum i ver.quod clerici præciſe.de reſcrip. in Cle. & dixi poſt Panor. in c.reprehenſibilis nu. viij.in ver. teſtari. extra, de appel.

SVMMARIVM.

1 ☞Pecunia decreta pro habenda abundātia nō poteſt minui
nec in aliam cauſam conuerti.
2 Pecunia ordinata pro habenda abundantia, poteſt piſtorib9
mutuari.
3 Lucrum aſſumit naturam capitalis.

LEX II.

AVt ſi ſtatuta. Quantitas ſtatuta ad emptionē fru-
menti,nō poteſt minui,nec ad alios
vſus conuerti:& quod de ea fit, debet in publicū li-
brum ſcribi:cōtrafaciētes puniuntur in duplū, & lucrū aſſu-
1 mit naturam ſortis.h.d.¶†Nota primò q ſi in aliqua ciuita-
te eſt ſtatuta certa quantitas pecuniæ pro habenda abundan-
tia,q officialibus publicis non cōpetit arbitrium minuendi
illam vel conuertendi in aliam cauſam,vt hic dicit in text.&
hic titulus nō ſolū habet locū in ciuitate Romana,ſed in qua-
2 libet ciuitate, vt hic no.in rub.¶†Secundò nota q licet non
poſsit in aliū vſum cōuerti:tamē poteſt piſtoribus mutuari.
¶Ad hoc opponit ſ.de his qui ad pub.horrea.l.j.& ij.Solu.
Non licet mutuare extraneæ perſonę:ſed ſi mutuat, & tēdit
ad expeditionē negotij,propter qd erat ordinata pecunia po
teſt fieri,vt hic.mutuat em̄ piſtoribus,q fortè aliter ſe nō po-
terāt præparare ad decoquendū panē,& ad alia neceſſaria fa-
cienda.Et ſic videtur caſus ꝓ conſeruatoribus monetę huius
ciuitatis,qui habēt pecuniā deputatā ꝓ ſtipendio:vt poſsint
ex cauſa militibus mutuare pecuniā,vt ſe armis,& equis ſu-
ſcitent.Facit l.ad rē.& l.ad legatum.ff.de ꝓcur.Vltimò nota
3 q lucrū ſibi aſſumit naturā illā quā habet capitale.qd facit ad
multa:& maximè ſi inter plures ſocios erat cōtracta ſocietas
ad certū tēpus,q ſicut nō debet minui capitale miſſum in ſo-
cietate:ita nec de lucro.qd tñ mitto ſub dubio fortè.

De annonis ciuilibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Vniuerſitas ſtudij non poteſt aliquid immutare in præiu
dicium conceſsionum factarum à communi doctoribus.
2 Salariū debitum officiali qñ & quod debeat eius hæredibus.
3 Clericus decedens poſt fructus perceptos,illos tranſmittit ad
ſuos hæredes.

LEX I.

ANnonas. Annonæ ciuiles non dantur ꝓ
titulis in dignitate,ſed pro meri
tis.h.d.Primò in tex.ibi:titulus.i.non dātur
ſalaria pro titulo dignitatis,vt puta quia do
ctor:ſed pro meritis,vt quia bene legit,& be
ne ſatisfacit illi officio,ad quod impoſit9 eſt.
Sequitur verſ.ideoq;,qui duobus modis legitur. Primo mo-
do pone q doctores q neſciunt legere habeant ſcholares:cer-
tè propter hoc non debent habere ſalarium. Secundo modo
legitur,cū ſalarium ſit deputatum authoritate Principis,nō
1 poterit illud mutari in nouū ſtatum,vel reuocari.† Et ſic no-
ta per vniuerſitatem ſtudij Peruſini nō poteſt aliqd ſtatui in
pręiudiciū pactorū & cōceſsionū factarū à cōmuni doctorib9.
quod tene mēti licet de facto te ſcholarē tædeat.Sequit ver.vt
2 quicunq;.†Salaria debita tranſmittuntur ad hæredes.Poſſet
etiam iſtud alijs cōcedi, quouis alienationis titulo.h.d.Iſtud
intelligit gl.verū in ſalarijs tēporis pteriti.¶Sed an decedens
pro futuro tēpore debeat habere ſalarium,ſi officiū nō com-
3 pleuit,dixi plene in l.j.§.diuus.ff.de var.& extraor.cog.† Itē
gl.inducit ad argumētum, ſi clericus decedat poſt perceptos
c fructus præbendæ, q illos tranſmittat ad hæredes[c] ſuos.de
quo extra de offi.ord.in c.fi.& ibi glo.lib.vj. dixi plenè in l.
☞diuortio.ff ſolu.mat.☞Adde tex.in c.relatum.de teſta. vbi
vult q tranſeat ad ſucceſſores.& hæc eſt cōis opinio do.i cle-
rico bñficiato habente adminiſtrationē:in clerico verò ſimpli
ci eſt maius dubiū,ſecundū doct.ibi,Bal.& Sal.in auth.licen
tiā.C.de epi.& clerici.& doct.i l.cōmodis.ff de re iud.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Ciues poſiti ſuper eleemoſynis,non debēt illas extraneis
pauperibus dare.
2 Epiſcopus,qui debet bona inter pauperes diſpenſare,non de
bet illa dare pauperibus extraneis.

LEX II.

CEntum. Legit duobus modis.Primò de frumēto
inter milites.Secundò de diſtribuēdo in-
ter pauperes.& hoc magis placet, per l.priuilegia.ſ.
1 de ſac.ſan.eccle.& eſt clara hæc lect.† No.q dicit,ciuibus no
ſtris.argu.q officiales poſiti ſuper faciendis eleemoſynis pu-
blicis non debent hoc dare extraneis pauperibus.Sed poteſt
intelligi quod hic dicit,ciuibus noſtris,etiam de omnibus q
ſunt ſub Imperio Romano.Bar.

Additio. Per Ioan.And.de inſtru.edi.§.nunc verò aliqua.
ver.ſed an pauperes.Facit quod no.Bar.in l.quę
2 conditio.§.præterea.de cond.& demonſt. Alex. ¶Facit † q
epiſcopus, q debet diſpēſare bona inter pauperes,non debet
dare extraneis pauperibus.ſ.de epi.& cle.l.nulli.

Additio. Adde ad hoc tex.in authē.de eccle.ti.§.ſi autē.
alś in §.ſi quis autem pro redēptione.& glo.ſin
☞gularis in §.pater.Inſti.de teſt.quæ hoc tenet.Alex.☞Bal.
adde in l.ciuitatibus.de leg.j.Alex.

De men

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De mendicantibus ualidis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Bona, quæ debent inter pauperes mendicantes diſtribui, non poſſunt diſtribui inter mendicantes robuſtos.
2 Pauperes verecundi, qui non publicè, ſed à quibuſdam clàm quærunt, non incidunt in hanc legem.
3 Mendicitas quando dicatur certa, & quando incerta.
4 Pauper mendicans, qui oſtẽdit membrum aliquod debilitatum, inſpici debet.
5 Sanitas vel infirmitas ex inſpectione corporis deprehẽditur.
6 Senectus probatur ex aſpectu, ſicut minoritas.
7 Pater poteſt filio non laboranti, quando ſine verecundia laborare poteſt alimenta denegare.
8 Fictè mendicans punitur ciuiliter: & pœna parti applicatur.

LEX vnica.

CVnctis. Qui ſine neceſsitate publicè mendicant, poſſunt inſpici: & qui eos inſpexerit, & prodiderit, & eſſe probauerit, dñium eorum conſequitur, ſi ſunt ſerui, vel ius colonatus, ſi ſunt liberi, ſalua dñis actione ſerui corrupti. h. d. ¶In tex. ibi: proditor. i. teſtator. opp. ꝙ ſeruus debeat reddi dño, liber operi publico, vt in auth. de quæſtore. per totum. col. vj. Dicit gl. ꝙ quidam dicunt ꝙ hic corrigitur. Alij dicunt ꝙ ibi de his, qui in ſacra vrbe reperiuntur: hic de his, qui reperiuntur in alijs vrbibus. Dicũt, ibi de his qui mẽdicãt, & nihil aliud fingũt: hic de his qui mẽdicant, & fingunt infirmitatem, apponẽdo herbã, vel aliud, propter quod infirmi videantur. Tu dic ꝙ ibi loquitur de his, qui reperiuntur mendicare indebitè, ab officiali publico. hic de his qui deferuntur & conuincuntur à priuato.

1 Additio. †Hic eſt argu. ꝙ ſi teſtator inter pauperes men-
dicantes iuſsit diſtribui bona ſua, ꝙ illa bona nõ
poſſunt diſtribui inter mendicantes robuſtos: quoniam non
videtur teſtator de eis ſenſiſſe: ſed ſolum de languidis & debi
libus. Pro hoc videtur dictum gl. quoniam corrigi debet in-
iuſtè petens, non autem dari. v. q. v. non omnis lxxxij. diſtin.
c. j. & in hoc glo. rubricæ. cum dare eleemoſynam iniuſtè pe-
2 tenti, non fit Deo acceptum. Ange. ¶†Quæro dicitur hic ꝙ
in publicum quæſitum, & c. Quid eſt dictum? Dic vt gloſ. Ex
qua habes ꝙ pauperes verecundi qui publicè non quærunt,
ſed à quibuſdam ſingularibus amicis, & clàm, non incidũt in
hanc cõſtitucionem. Item intelligo publicè, & palã ſine defe
3 ctu, ſecundũ formam l. palã. ff. de ritu nuptiarũ. ¶†Quæro,
hic dicit, incerta mendicitas. quid ſit hoc dictũ? Glo. hic dicit:
quia ignoratur egeat vel ne. Pro cuius euidentia debetis ſcire
ꝙ mendicitas quandoque eſt certa ex qualitate religionis, vt
quia eſt de aliquo ordine mendicantium ab eccleſia approba
to: alſ non: vt in c. religionum diuerſitates. extra de religio.
domi. lib. vj. Quãdoque eſt certa reſpectu cauſæ pro qua quę
ritur: vt ſunt iſti hoſpitalarij ſancti Spiritus, & ſimiles, qui va
dunt per mundum: iſti non admittuntur ſine literis diœceſa-
ni epiſcopi. de pœnitent. & remiſ. c. ij. in cle. Quandoq; quis
quærit pro ſeipſo: tunc mendicitas dicitur certa vicinis & no
ta ex vulgi opinione: vt l. vbi. & ibi notatur s. de iure dotiũ.
Sed ſi vulgi opinio ſuper hoc non eſt, tunc debet explorari.
4 ita loquit̃ iſta lex. ¶†Quæro, dicitur hic, inſpectis. à quo de-
bent inſpici? Reſpondeo, vel ab officiali publico, vt in authẽ.
de quæſtore. vel à priuata perſona, vt hic. qui talem vult in iu
dicio prodere. Ex quo nota ꝙ pauperem mendicantem, qui
in aliquo oſtendit membrorum debilitationem, poteſt qs in-
5 ſpicere, & tãgere, & illud videre an hoc ſit verũ. Et etiã † nota
ex hoc ꝙ ex inſpectione corporis poteſt comprehendi ſani-
tas & ĩfirmitas, ſicut ætas. Simile in quacunq; re ſuſpecta. Nã
poteſt perpendi an ſit vitioſa vel non: vt. s. de canone frumẽ.
vrbis Romæ. l. j. Rectè ergo teſtis qui deponit de ſanitate ali-
6 cuius: dicit ſic eſſe, quia vidit. ¶†Nota ꝙ ſicut minor ętas po
teſt ꝓbari ex aſpectu: vt l. minor vigintiquinq; annis ex aſpe
a ctu. ff. de minoribus. Ita ſimiliter ſenectus [a], vt hic. Itẽ hæc lex
7 facit ad quæſtionem, † vtrum filio robuſto & ſano nihil ope
ranti pater poſsit denegare alimẽta. Hic videtur ꝙ ſic: & etiã
l. ſi quis à liberis §. ſi vel parẽs. ff. de liberis agnoſcen. quod in
tellige ſi ſecundũ conditionem natalium operari non eſſet ſi-
bi verecundum. quis enim diceret ꝙ filio vnius hominis nobi
lis diuitis imponeretur neceſsitas laborandi terram? Certè
nullus. Nam non poſſumus, quod honeſte non poſſumus: vt
ff. de condi. inſtitu. l. ſi filius. & l. nepos Proculo. ff. de verbo.
ſignifi. ¶Non obſtat hæc lex: quia maior verecundia eſt pu-
blicè mendicare, quàm laborare. & ideo robuſtus corpore, q
publicè quærit, ſine diſtinctione natalium cogitur laborare,
poſtquam in tantam miſeriam eſt deductus. Non enim eſt ſi-
bi turpe: ſed ſi alio modo poſſet viuere percipiendo alimenta
à patre, non cogeretur laborare: vt s. dixi. Et his apparet ra-
tio quare iſta lex non habeat locum in his, qui clàm mendi-
8 cant. ¶†Vltimò nota ꝙ tales, qui fingunt cauſas mendici-
tatis, puniuntur ciuiliter: quæ pœna parti applicatur. & ſic
delinquit: & per conſequens puniri debet extra ordinem à
rectore ciuitatis.

De nautis Tyberinis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Teſtis qui dicit, vidi Titium habere equum vel nauem, an probet dominium.

LEX vnica.

QVi nauem. Quæro quid ſi nauis inueniatur extra alueũ fluminis. Reſpondeo, idem eſt. principium enim loquitur generaliter: licet in illatione aliqualiter ſe reſtringat ¶Quæro, quæ fuit ratio condẽdi hanc legẽ: nonne ſufficiebat titulus de naui. non excuſandis? Reſpon. qa in vrbe Romana erãt multę perſonæ priuilegiatæ quæ prætẽdebant immunitatẽ: ideo placuit principi de hoc principalem legẽ cõdere, vt magis timeatur. argumẽto l. iſ apud Labeonẽ. §. hoc edictũ. ff. de iniurijs.
1 ¶†Nota hic tex. qui dicit viſus, ꝙ ſi teſtis dicat, vidi Titium
equum vel nauem habere, quod non eſt priuatiuum: cũ hoc
videri poſsit. Contrarium videbatur: quia dominiũ non po-
teſt videri. ideo ſi teſtis dicat, vidi Titium dominum eſſe, non
probaret: cũ dominium non cadat in ſenſu: vt no. Innoc in c.
cũ cauſam. de teſti. Vel dic ꝙ hoc non refertur ad dominium:
ſed ad detentionem, & quandoque ad ſolam detentionem re-
☞fertur. Bart. ☞Adde ꝙ dictum teſtis ſemper debet reddi ad
ſenſum cõgruum: licet incongruè ipſe dicat. vide Bal. in rub.
C. ſi ex fal. inſtru. Barto. in l. j. de pericu. nomina. Ang. in l. j.
de præſcrip. xxx. annorum. & in l. j. §. j. de his quæ in teſt. de-
len. & Bar. in l. j. §. hoc autem. de oper. no. nun. Alex.

De frumento Alexandrino. *Rubrica.*

LEX I.

IN æſtimatione. Primò cõfirmat ſalariũ qđ pręfectus Orientis ſtatuerat quibuſdã officialibus poſitis ad cõgregandũ frumẽtũ ad ciuitatẽ Alexãdrinã, & ad tuendã ſubſtãtiã nauiculariorũ, quę erat obnoxia Reipublicæ: vt s. de præd. na. per totũ. Secũdò ꝓhibet ad aliud officiũ vocari decuriones: ſed illos officiales præcipit eligi prouiſione præfecti. Secunda incipit ibi: atque. ¶In tex. ibi: in æſtimatione. id eſt ſecundũ æſtimationem ſeu quantitatem. cohibetur, id eſt adiuuatur. munere, id eſt ſalario ei ſtatuto ſecundũ quantitatem frumenti quod coadunabatur, vt in princ. dixi. ¶Nota pro ſtatutis quæ dicũt ſalariũ alicui officiali ſtatui ſecundũ quantitatem eorum quæ venire fecerunt in communi. Ex ſecunda parte nota arg. pro ſtatutis quæ prohibent nobiles aduocari, & ſimiles à quibuſdam officijs publicis. Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞Menſuræ debent ſignari ſignis publicis.
2 Effectus ꝙ caſſetur nomine caſſato.

LEX II.

DIurnos. Primò addit certam quantitatẽ frumẽti pro quolibet die pro alimentis Alexandrinæ ciuitatis. Secũdò reuocat nomen cuiuſdam officij. Tertiò dicit habendas eſſe quaſdã mẽſuras quæ vocant̃ teſſeræ, & eas iubet ſignari, & ſuo noie nũcupari. h. d. Secũda incipit ibi: & periſcho. Tertia ibi: & teſſeræ. In tex. ibi: alimonijs. i. vt de publico vendat̃ quolibet die
in ciuitate volentibus emere pro ſuis alimonijs. Vel dic vt de
publico detur pauperibus illius ciuitatis: vt s. ti. ij. l. ſi. In tex.
1 ibi: deſignetur. i. ſignum publicum eis imprimatur. † Et ſic
nota pro eo qđ fit quotidie in ciuitatibus, vbi mẽſuræ ſignis
2 publicis cõſignãtur. ¶†Nota ꝙ caſſato noie caſſat̃ effectus.
& ideo ſi per ſtatutũ caſſant̃ nomina officialiũ guerræ, incon
tinenti intelligũtur ipſi officiales caſſati. qđ not. Barto.

a ¶Senect[a]. Adde Ang. in authẽ. de quæſtore. circa ſi. col. vj.

De Alexandriæ primatibus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Quòd ſit melius, eſſe ciuẽ mediocrem vnius nobilis & honorabilis ciuitatis, q̃ maiorẽ ciuẽ vnius mediocris ciuitatis.
2 Popularis vnius nobilis ciuitatis plus debet honorari, q̃ magni ciues mediocris ciuitatis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

LEX vnica.

Corporatos. *Tria dicit. Primò decurionibus Alexãdrinis cõ
cedit imunitatẽ purgãdi fluminis Nili. Se
cundò ꝓ illo munere cõcedit poſſe aſſumi
de munere veſtigali ꝑtinẽti ad imperium
certã quãtitatẽ. Tertiò iubet ꝙ illud, qđ in
de minuiᵣ ex vectigali nauiũ repleaᵣ. Scđa
incipit ibi: & ꝓ tenore. Tertia ibi: vt ex tit. In tex. ibi: p̃conio
dare ꝓ purgãdo Nilo. ¶ Quęrit gl. q dicunᵣ corꝑati⁹ ciuitatis.
Dic vt ĩ ea. & qdã exponũt. i. decuriones, vt patet ex rubrica,
q̃ dicit primatib⁹. Alij dicũt de quolibet ciue, q oẽs ſunt pri-
mates. ſ. aliarũ ciuitatum. Primam expoſitionem tenet Dyn.
1 ¶ † Ex ſecunda nota ꝙ melius eſt quem eſſe mediocrẽ vnius
nobilis ciuitatis & honorabilis, q̃ eſſe maiorẽ ciuẽ vnius me-
2 diocris ciuitatis. † Et ſic facit ꝓ popularib⁹ iſti⁹ nobilis ciui-
tatis, quib⁹ debeant honorari, q̃ alij magni alterius ciuitatis.

Additio. Et nota bene & ſequiᵣ Lud. in l. ſi vero. §. de viro. ſolu. ma. in xj. fallen. primæ partis, licet glo. in l. j. j. de colo. palæ. dicat ꝙ nat⁹ in terra, in qua Chriſtus eſt natus, expreſsè nõ gaudeat priuilegio potiori. Alex. ¶ Quæro quid profuit huic ciuitati, ſi princeps promiſit ꝙ de nouo vectigal tollaᵣ, ſi de alio debet reddi? Reſpondeo, multũ: quia illud vectigal erat magnum, & ſemper ibi reperiebatur pecunia: vnde poſſet aſſumi tempore debito: ſed aliud erat vectigal paruum. Conſequitur ergo Reſpub. quoddã mutuũ reddendum de pecunia habita ex alio vectigali. facit ff. de verb. obli. l. ſi pœnã. & de leg. j. l. ſi ſeruus legatus. §. fi. Bald.

De iure Reipublicæ. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Reſpublica quomodo accipiatur.

¶ Quærit gloſ. rubri. de qua Republica loquatur hic. Reſpõ-
1 deo de Repub. aliarũ ciuitatum q̃ ciuitatis Romæ. ¶ † Quæ-
ro etiam quomodo accipiatur Reſpub. Gloſ. ponit in corpore de hæredibus & fal. in princ. dixi ſ. de iure fiſ. ſuper rubrica circa fi. Glo. dicit ꝙ ſunt quędam ciuitates in Lombardia, quæ habent merum & miſtum imperium ex cõſtitutione Federici, de pace Conſtan. de qua in corpore authen. de defen. ciui. §. iuſiurandum. in fi. magnæ gloſſæ.

SVMMARIVM.

1 ☞ Sententia data contra ciuitatem quando teneat, & ſit contra Rempublicam.

2 Citare Rempublicam quãdo quis vult, an ſufficiat citare ſyndicum. Contumacia ſyndici non nocet Reipublicæ.

3 Ciuitas vel Reſpublica qualiter citetur.

Dominus citatur in prima citatione.

4 Qui vult agere contra ciuitatem, poteſt petere vt ciuitas cõſtituat ſyndicum.

5 Iudicium agitatũ contra ciuitatem quę requiſita eſt vt defenſorem conſtitueret: ſi non conſtituat, tenet.

LEX I.

Si quid aduerſus. Oppo. ff. quod cuiuſ
que vniuer. l. j. §. qui-
1 bus. & l. ciuitates. † Huius timore glo. diſtin
guit tres caſus. Quandoq; contra ciuitatem
indefenſam peruenitur ad diffinitiam: & tũc
eſt ipſo iure nulla, vt hic. ſicut in minore: vt
l. cũ & minores. ſ. ſi aduer. rem iud. Quandoq; peruenitur ad
interlocutoriã: & tunc valet, vt in contrario. Aduertendum
tamen eſt: quia j. eo. l. Rempublicam. dicitur ꝙ æquiparaᵣ pu
pillo. Differt tñ in hoc: quia licet cõtra pupillũ non perueniatur ad ſcđm decretũ, vt l. apud Iulia. ff. ex quib. cau. in poſ. ea. tamen contra ciuitatem poterit interponi: ideo qa pupillus ſperatur fieri maior, ſed ciuitas nunq̃. ar. l. iiij. §. fi. de tute. & ra. diſt. de quo per gloſ. in l. j §. quibus. ff. quod cuiuſq; vni.
no. Qñq; reſpublica plenè defenditur: & tunc valet ſentẽtia,
a ſed reſtituitur[a] ſi eſt læſa: vt j. eo. l. Rempublicã. & de officio
2 eius qui vicẽ alterius gerit. l. j. ¶ † Sed extra gl. quæro qñ qs
b vult citare Rempublicã, an ſufficiat citare ſyndicũ[b]. Videtur
ꝙ ſic: vt l. aut qui aliter. §. j. ff. quod vi aut clã. cõtrariũ not. & bene, in l. nõ poteſt dolo carere. ff. de reg. iur. quod intellige verum, ſi ſyndicus citatus nõ comparuerit. eius enim contumacia nõ nocet Reipublicæ, vt ibi dicitur. ſed ſi cõparuerit & litigauerit, valet ſententia: vt. ſ. dictum eſt. & ff. quod cuiuſq;
3 vni. no per totum illum ti. ¶ † Quærit ergo qualiter citabiᵣ
ciuitas, vel Reſpublica. Reſpon. citando eos, qui regunt ciuitatẽ, vt ff. de cõdi. & demõ. l. municipibus. & no. plenè extra de cõceſ. p̃bẽ c. fi. lib. vj. Et p̃dicta intelligo vera in prima citatione veniendi ad cãm. poſtquã verò ab initio ciuitas miſit ſyndicũ, vr velle per illũ, non per ſe, in iudicio litigare: vt. l. j. §. vſus. ff. de ꝓcu. ideo ipſa nõ eſt ampli⁹ citãda, ſed ipſe ſyndicus. Pro quo facit extra de dolo & cõtu. c. cãm quæ. & ibi no.
☞ per gl. quæ incipit, no. ꝙ citandus, &c. ☞ Adde quæ habẽtur in l. eum qui ædes. C. de procura. & Ang. in auth. de exhiben. reis. in §. j. in. j. col. Alex. Nam dicit ꝙ debet citari dñs in prima citatione, nõ procurator: vt ff. ſi qs ius di. non obtẽ. l. j.
☞ §. ſi ꝓcurator. ☞ Bart. in l. nõ põt qs dolo carere. ff. de regu. iur. gl. in c. bonæ memoriæ. de elec. Et qđ in collegio & vniuerſitate. dicit Bal. in c. j. de mili. vaſal. vbi diciᵣ, ſufficere citare maiorẽ de vniuerſitate. & idem Arch. xliiij. diſt. c. comeſ-
4 ſationes. Ro. in litera e. no. xxxviij. Alexan. ¶ † Nota ꝙ ſicut
quando agitur contra pupillum, poteſt petere creditor vt cõſtituatur tutor: vt l. iij. §. j. ff. qui pe. tu. ita quando agitur contra ciuitatem, poteſt petere actor vt conſtituatur ſyndicus: vt hic: & imputabitur actori ſi non petierit. quod nota.

Additio. Adde l. iiij. §. ſi ſub conditione. ver. creditorib⁹. de fideicommiſ. li. & per Ia. de Are. & Bar. Ale.

¶ Sed quid ſi petitum eſt vt ciuitas conſtitueret defenſorem, & non cõſtitutus eſt? Rñdeo, ꝙ tenet iudiciũ. Et eſt ratio: qa niſi hoc diceremus, eſſet in poteſtate ciuitatis an deberet: quia nunquam conſtitueret ſyndicum vel procuratorem: quod eſſet abſurdum, vt ſit in poteſtate debitoris an debeat: vt l. j. ff.
5 de eo quod cer. loc. & probatur hic à cõtrario ſenſu. † & ideo
ſi agens contra ciuitatem petijt defenſorem ſibi conſtitui, & non fuit conſtitutus: non curet, ſed agat & faciat ferri ſententiam, & valebit. Sed ſi dicas, quare nõ eſt idem in minore: ſed eſt neceſſe ꝙ conſtituatur defenſor? Dic quia eo inuito poteſt defenſor conſtitui. l. qui habet. ff. de tute. ſed non ciuitate inui
☞ ta. quod eſt valde not. Barto. ☞ Vide Iaco. de Are. & Bal. in l. ergo. §. creditoribus. de fideicommiſ. liber. vbi dicitur ꝙ vniuerſitas poteſt cogi vt conſtituat procuratorem. & Bart. in l. ſolent. de ali. & ci. leg. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Ciuitas an habeat tacitam hypothecã.

LEX II.

An Reſpublica. Reſpublica non habet tacitã hypothecam, niſi ex ſpeciali priuilegio vel pacto. h. d. ¶ Opp. ff. de priuile. cre. l. in bonis. §. reſpublica. Sol. gloſ. duobus modis. Primò ibi loquitur in priuilegio circa perſonalem actionem. Secundò ibi loquiᵣ in Repub. Romanorum: hic alterius ciuitatis. Iſta eſt vera, & probatur ff. ad muni. l. fi.

Additio. Adde gloſ. & Barto. in l. ij. C. in quib. cau. pig. ta. contraha. & latè per gloſ. & Barto. in l. ij. ſ. de priui. fiſ. Alexand.

1 Additio. † Nota ꝙ licet fiſcus habeat priuilegium tacitæ hypothecæ, vt in toto tit. de priui. fiſ. & de con. fi. debi. l. ij. cũ ſi. tñ ciuitas nunq̃ habet priuilegiũ in perſonali alijs creditoribus chirographarij exiſtentibus: vt in d. l. in bonis. fallit in ciuitate Roma, vt hic. Ang.

SVMMARIVM.

1 ☞ Reſpublica habetur loco pupilli non adulti.

2 Hæc lex habet locum in qualibet ciuitate.

3 Reſpublica reſtituitur vſq; ad quadriennium.

4 Reſpublica in quibus non habeatur loco pupilli.

1 Rempublicam. † Nota ꝙ Reſpublica habetur
loco pupilli, non adulti.
2 ¶ † Quærit gloſ. de qua Repub. loquiᵣ. Et dicit gl.
c ꝙ de qualibet ciuitate[c], qđ mihi placet: licet Pe. cõ
tra vt recitat Cy. in l. j. C. ex qui. cau. ma. Rõ: qa edictũ prętoris ſubuenit omnibus q propter ætatem vel aliam cãm legitimã ſe tueri nõ poſſunt: ſed neceſſe eſt ꝙ regan̄ per alios. lex eñ ſubuenit abſentibus, furioſis, & ſimi. vt ff. de mi. l. j. & ex q. cau. ma. l. j. & ideo poniᵣ ibi illa clauſula gñalis, ſi qua mihi iuſta cã &c. Facit l. Marcellus. ff. de fideiuſ. ſed Reſpublica re-
3 giᵣ ꝑ alios, &c. ¶ † Quærit gl. vſque ad qđ tẽps reſtituaᵣ. Reſp.
& videᵣ tenere ꝙ vſque ad quatuor annos. Non eñ in ea põt expectari tẽpus maioris ætatis: qđ eſt hodie expreſſum extra
4 de in integ. reſt. c. j. lib. xj. ¶ † No. ꝙ in quibuſdã Reſpublica
nõ hr̃ loco pupilli. primò in manumiſſione ſeruorũ, q nõ pñt manumitti à minore xx. annis. ſed à Repu. ſic. ſ. de ſer. Reipu. ꝑ totũ. & ff. de ſer. ad ci. perti. l. j. Item etiã quo ad ſecundũ decretum, vt dixi in l. j. ſ. eo. Itẽ quo ad venditionẽ immobiliũ poteſt etiã ciuitas vendere ſi debitum nõ ſubſit: vt j. tit. ij. l. fi.

SVMMARIVM.

1 ☞ Dominium rei meæ an per ſtatutũ ex cauſa tolli poſsit.

Si ſecundum. Quod ciuitas facit per ſua ſtatuta non reuocaᵣ per pręſidẽ. h. d. Duobus modis legitur. Primò qđ dicaᵣ ſcđm le. i. per priuilegiũ, & nõ eſt dubiũ. ☞ Hoc verò dicit

a ¶ Reſtituitur. Adde Bu. in c. j. de reſti. in inte. & Specu. de legato. §. vj. ver. x. ad fi.

b ¶ An ſufficiat citare ſyndicũ. Adde iſtum in l. municipibus. de condi. & demon. & in l. fin. ff. qđ cuiuſq; vni. Bal. in authẽ. ſed cùm teſtator. col. j. ad fi. ſ. ad le. fal. & i c. j. col. vij. verſi. an vniuerſitas. in titu. de mil. vaſal. q contu. eſt. in vſi. feu.

c ¶ Ciuitate. Adde Bald. in l. ij. C. ad Treb. & in l. q̃q̃. in fi. C. de ſen. q ſine cer. quãti. prof.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cit Bar. in ſtatuto gñali. ſecus ſi fieret ſtatutũ contra aliquos
ſpecialiter. allẽ. l. nemo. C. de iudi. & doc. in l. ij. de epiſ. vide &
Bar. in prooemio Digeſtorum, circa ij. col. & in l. fi. ſi contra
ius vel vtili. pub. Alex. Secũdò vt dicamus, ſecũdũ legem, id
1 eſt, ſecundũ conſuetudinẽ vel ſtatutũ. & iſta eſt bona. ¶ † Ex
qua not. ꝙ ꝑ ſtatutũ põt ex cã auferri alicui dñium rei ſuæ: vt
l. vẽditor. §. ſi conſtat. ff. cõia prædio. Dixi in repetitiõe l. oẽs
populi. facit qa ab eo quod cõtinet̃ i ſtatuto non põt appella
ri. dixi in d. l. oẽs populi & ff. de appel. re. l. fi. dixi in l. ſi qua.
☞ ff. de ver. ſig. & tãgit gl. ff. de origine. iur. l. ij. §. deinde. ☞ Vi
de per Bal. in l. qſqs. C. quorũ ap. nõ recipi. & in l. iudicibus.
de ap. & in l. j. §. ſimiliq; modo. C. de latin. liber. tollẽ. Ang.
in l. ij. quod qſq; iuris. ꝑ Canoniſtas in c. cũ oẽs. de cõſti. Ale.

De adminiſtratione rerum publicarum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Priores ciuitatum poſſunt eligere officiales, qui regant ci-
uitatem, & eius negotia exerceant.

1 ¶ Nota ex fin. gloſſæ rubricæ † ꝙ priores, per quos ciuitas re-
gitur, poſſunt eligere officiales, qui ciuitatem regant. & ne-
gotia Reipublicæ adminiſtrent. Facit l. ij. ff. ad munici. Tetigi
in l. obſeruare. §. de decu.

SVMMARIVM.

1 ☞ Ciuitas non poteſt auferre gabellam emptori fructuum
eius, ſi pretium tempore ſtatuto ſoluit.

LEX I.

FVndum. Conductor expelli non debet à
conductione, donec vectigal ſol
1 uit. h. d. ¶ † Not. iſtã legem poſtquam ciuitas
vendidit fructus alicuius gabellæ, non poteſt
auferre ſi emptor ſoluit pretium tempore ſta-
tuto. Pro quo caſus in l. quod ſemel. ff. de de-
cre. ab or. fa. Facit l. Cæſar. ff. de publicanis.

LEX II.

COntra. Si officialis eſt negligens in exigendo cau
tionem de legato vel fideicommiſſo præ-
ſtando, tenetur ad intereſſe. hoc dicit.

De uendendis rebus ciuitatis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Emptor emens à ciuitate, quòd debet probare pretiũ ver-
ſum in vtilitatem eius.
Et quid in emptore rerum fiſci.

LEX I.

SI ſine. Venditio pura & perfecta non debet à Re-
pu. reuocari, licet per alium maius pretium
offeratur. h. d. In tex. ibi: propriam legem, id eſt pro-
prium priuilegium vel ſtatutum: vt ff. ad muni. l. libertus. §.
fi. ¶ Quærit gl. quæ ſunt iſta tempora adiectionibus inſtitu-
ta. Dic vt dixi in l. j. & l. ſi tẽpora. & l. facultas. ſ. de fide inſtr.
1 & iu. ha. fiſ. ¶ † Nota hic gl. ꝙ fiſcus habet hoc plus quam ci-
uitas: quia emptor à ciuitate grauatur plus quàm ille, qui e-
mit à fiſco. Debet enim emptor ciuitatis probare pecuniã in
vtilitatem ciuitatis eſſe cõuerſam: ſed in emptore fiſci ſufficit
ſola confeſsio, vt in gl. Idem tene j. eod. l. fi. in fi. Primũ quod
dicit ꝙ emptor ciuitatis habet probare pecuniam conuerſam
in vtilitatem ciuitatis, nõ videtur verum. Nam auth. hoc ius
porrectũ. loquitur in creditore in quo eſt ſpeciale, vt ibi per
doct. & Cy. C. ſi aduerſ. cre. l. j. ff. ſi cer. pe. l. ciuitas. & per Inn.
extra, de depo. c. j. Item ſecundum qđ dicit ꝙ ſufficit cõfeſsio,
vr̃ contra l. ſi procurator. §. j. quod ibi no. ff. de iure fiſ. & no.
ꝑ doc. in l. inciuile. ſ. de rei vẽ. Dic ergo ꝙ gloſ. intelligit con-
feſsionẽ, i. apochã, in qua cõtinebatur eſſe ſolutũ, vt ſ. de apo.
pub. l. j. quaſi dicat, hoc ſufficit: nec eſt neceſſe ꝙ probetur eſ-
ſe verſum in vtilitatem fiſci. hoc tene menti. Bar.

LEX II.

QVamuis. Locatio perfecta non reuocatur: licet a-
lius maiorẽ penſionẽ offerat h. d. ¶ Quę
ro vtrum quando fit locatio rerum ciuitatis debeat
præcedere ſubhaſtatio. Dic vt in gloſſ. quod not. bene. Barto.
☞ ☞ Adde ꝙ ſi facta locatione ego offero tantum quantũ no-
uus conductor: an ſim præferendus? Dic ꝙ ſic. Text. eſt in l.
pe. & ibi Bar. de locat. fund. ciuilium, aliàs fiſcalium. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Annui reditus & mobilia ciuitatis, q̃ ſeruari poſſunt, alie
nantur eadem ſolennitate qua & immobilia.
2 Immobilia ciuitatis non recognoſcentis ſuperiorem, alienari
poſſunt cum authoritate eius concilij.
3 Obligari qñ quis dicat̃ virtute iuramenti præſtiti de p̃terito.
4 Ciuitas alienando rem immobilem an poſsit renuntiare ſo-
lennitati huius legis & quomodo.
5 Nomina ſingulorum conſtituentium ſyndicũ an debeant ſin
gulariter nominari in conſtitutione.

LEX III.

SI quæ hæreditatis. Immobilia ciuitatis,
& mobilia quæ ſer-
uando ſeruari nõ poſſunt, pro vtilitatibus ciui-
tatis permittũtur alienari authoritate Principis
in vtraq; Roma: in alijs vrbibus authoritate pre
ſidis, & cõſenſu cuiuslibet poſſeſſoris. hoc dicit. ¶ Primò præ
mittit alienationẽ. Secundò ponit modum alienãdi in vtraq;
Roma. Tertiò ponit modũ alienandi in prouincijs. Secunda
1 ibi: i defenſa. Tertia ibi: in prouincijs. Ex prima parte no. † ꝙ
res immobiles ciuitatis, & etiam annui reditus, & etiam bona
mobilia, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, debent alienari
eadẽ ſolẽnitate. & quod dico de mobilibus, collige ex eo qđ
dicitur mancipia. facit l. lex quæ tutores. de admi. tu. Et ſic a-
lia quæ ſeruãdo ſeruari nõ põt, alienari p̃nt ſine decreto ad ſi-
militudinẽ tutorũ, vt d. l. lex q̃ tutores. Quærit glo. ſi ciuitas
2 egerit vt qs iuret de calũnia. dic vt in ea. ¶ † Nota ex ſecunda
parte ꝙ in vtraq; Roma requiritur authoritas imperialis in
vẽditione. Et per hoc dico ꝙ in ciuitatibus q̃ in temporalibus
non recognoſcũt ſuperiorẽ, vt eſt ciuitas Peruſina, & ſic po-
pulus eſt liber: vt no. in l. hoſtes. ff. de capt. ꝙ venditio rerum
immobilium poſsit fieri authoritate eius concilij, apud quod
eſt omnis poteſtas. Illud enim vicem Imperatoris gerit in ci-
uitate illa. ¶ Nota circa tertiam partem ꝙ illa ſolẽnitas habet
locũ tñ in ciuitatibus, quæ ſunt ſub aliquo præſide, nõ in ci-
☞ uitatibus liberis, vt ſ. dixi. ☞ Adde Bar. i l. prohibere. §. pla
ne. quod vi aut clã. & in l. ibi, ne quid in loco publico. vbi di-
cit ꝙ in ciuitatib⁹ recognoſcẽtibus ſupiorẽ eſt cõciliũ ꝙ ciui-
tas facit ſtatutũ ꝙ res ciuitatis poſsint vẽdi: quo caſu poterit
vendi ſine licentia Principis. Sed contra hoc facit C. de rebus
ſine decre. alien. vbi minor alienando, teſtãdo, in quo dicitur
legem facere ſibi, non poteſt ſine decreto id facere, vt ibi Bal.
Alex. ¶ Quærit gloſ. vtrum quilibet teneatur iurare, & ſcri-
pturas tangere. Dicit gloſſ. ꝙ nõ: ſufficit enim ꝙ ſacroſanctæ
ſcripturæ ſint propoſitæ, vt ad memoriã reducatur iuramen-
3 tum quod ab initio præſtant, fideliter conſulere. ¶ † Ex iſta
glo. nota ꝙ quis obligatur ſi promittat, vel dicat aliquid ſub
virtute iuramenti præſtiti de præterito. cõtra hoc videt̃ tex.
extra de iureiur. c. pe. Sed dico qñq; iuramentum præſtitũ cõ
prehendebat illud, de quo nunc agitur: & tunc loquitur iſta
gloſſ. ſed qñ iuramentum præſtitum interpoſitum fuit ſuper
alio: & tunc non valeret tale dictum, promitto, vel dico ſub
☞ virtute præſtiti iuramẽti, vt d. c. pe. ☞ Adde ꝙ iſta diſtictio
facit pro illa q. qua quærit̃ an officialis iurans ſeruare ſtatuta
porrigat̃ illud iuramẽtum ad futura ſtatuta de qua per Bart.
in l. ſi ſtipulatus eſſem. §. j. ff. de ver. ob. & Bal. in l. ſi ſeruitus.
de ſeruitu. vrba. prædio. vbi indiſtinctè tenuit ꝙ extendatur
ad futura. Sed diſtinctio Bart. melior, per quam ſaluabuntur
multa contraria. Alex. ¶ Quærit gl. hic, quid ſi hæc ſolenni-
tas fuit obſeruata: vtrum habebit locum adiectio, de qua lo-
quitur ſ. l. j. Et reſpõdeo ꝙ nõ, per illud quod dicitur in tex.
ſtabiles. ¶ Quærit gl. qd ſi ſolennitas non fuit obſeruata. Dic
4 vt in gl. ¶ † Itẽ quæro an ciuitas poſsit ſolennitati huius le-
gis renuntiare. Puto ꝙ non. Nam ſ. proximè dixit, non aliter
fieri: & hic dicitur. Sed legibus prohibentibus renunciari nõ
poteſt, vt not. per glo. in l. j. & ij. ſ. ne fideiuſ. dotium dentur.
¶ Item legibus dantibus ſolennitatem non poteſt renuntia-
ri. l. nemo poteſt. ff. de leg. j. veruntamen ſi eſſet talis ciuitas,
quæ haberet ius condendi ſtatuta, ſecundùm ea quæ dixi in
l. oẽs populi. ff. de iuſti. & iur. tũc faciendo primò legem cir-
ca formam & modum alienandi, vel circa ipſam alienationẽ:
valeret enim alienatio ſeruata forma legis municipalis, licet
diſcreparet ab iſta. Caſ⁹ eſt in l. prohibere. §. planè ff. quod vi
5 aut clam ¶ † Vltimò Spec. inducit ad q. iſtã, ꝙ in inſtrumen-
to ſyndicatus debeant ſingulariter inſeri omnia nomina con
a ſtituentium ſyndicum, [a] vt ibi: ſigillatim vnumquẽq;, &c. vt a ¶ Omnia nomina conſtituentiũ ſyndicũ. Adde iſtum in l. omnibus, & quod ibi poſui in apoſtil. ad ipſum in ver. qualiter cõſtituatur ſyndic⁹, ff. ad Tertul.
no. in Spec. in titu. de ſyndico. §. j. ver. item opponitur ꝙ no-
mina, &c. De quo dixi plenè in l. j. ff. de albo ſcribendo. facit
☞ extra de procu. c. fina. ☞ An nomina antianorum debeant
inſeri in inſtrumento ſyndicatus fiẽdi ſiue facti, vide per Ho-
ſtien. de ſyndico. in §. qualiter, in ſumma. qui tenet ꝙ ſic, niſi
eſſent nimis. Vide etiam Spec. de ſyndico, in §. porro. & Bal.
in l. j. de magiſtra. cõueni. & Io. An. in addi. i d. ver. porro. cũ
quo trãſit Abb. in c. vnico, de ſyndico. De quo vide per doc.
in c. quanto. de his quæ fiunt à præla. & fallit in cauſis parui
præiudicij, vbi nomina non ſint omnium inſerenda, ſed vtro
q; caſu ſecus eſſet, ſi notarius atteſtaret̃ ꝙ affuiſſent duæ par-
tes, ſecũdm Ange. in l. nulli. ff. qđ cuiuſq; vniuerſitatis no. in ij.
col. alleg. Io. An. in add. in ti. de ſyndico, i verſi. quid ſi aliqđ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in aliquo inſtrumento, &c.in additioni.inci. Barto.in decre-
tali vltima de procur. Vide ſcript. per mod.poſt Bart.in l.j.
de albo ſcriben.& Bald.in d.l.nulli. Alexan.

De debitoribus ciuitatum. Rubrica.

LEX I.

NOn prius. Debitores ciuitatum non poſſunt in
eis habere honorem, niſi prius debita
ſoluant.h.d.Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞Ciuitas, quibus caſibus habeat hypothecam tacitam, vel
expreſſam.
2 Contra debitores ciuitatis qua actione agatur.
3 Caſus in quibus poſſeſſor conuenitur pro rata.
4 Vendere rem ſuam ꝙ quis cogatur pro vtilitate Reipublicę,
Statutum poteſt facere ꝙ quis conuicino habenti magnam
poſſeſsionem vendat rem ſuam.
5 Emens à fiſco rem debitoris vendentis vt ſuam, quando poſ-
ſit conueniri.
6 Poſſeſſores prædiorum ruſticorum dicuntur magis idonei quàm
poſſeſſores vrbanorum.

LEX II.

APud quos. Prima pars eſt clara. nota ꝙ in debi-
tis annuis & menſtruis differre ſolu-
tionem eſt nociuũ debitori: quia quãtitates minutæ
ſimul coadunatę faciunt vnam magnã quãtitatẽ, cuius diffi-
cilis eſt ſolutio.& ſic poſſet ex hac culpa tutoris, vel alterius
adminiſtratoris redargui.Secunda pars incipit ibi:& quia ne
fas.& hoc dicit.Excuſſo debitore ciuitatis, conueniunt poſ-
ſeſſores pro rata eius quod poſsident condictione ex iſta le-
☞ge.h.d. ☞Vide per gloſ.ordinariã in auth.de fideicõmiſ.§.
pe.adde caſum, in quo quis cogitur vendere fauore libertatis,
in l.j.§. ſin autẽ ſocio.de ſeruo cõmuni manumiſ.& in §.fina.
Inſti.de accu.& in l.alieno.§.ſi quis.ff.de fideicõmiſ.liber. &
Bar.in l.nõ dubium.§.j.de le.iij. Alex. ¶Oppo.hic dicit ob-
noxij.contra, ciuitas non habet bona obligata: vt.s.de iure
Reipub.l.ij.So.quidam intelligunt obligata expreſsè vel ta-
citè, & ꝓprio priuilegio ciuitatis. Vel pone debitorẽ obliga
tum ex adminiſtratione: quo caſu bona ſunt obligata ad ſimi
litudinem tutoris: vt s.de admi.tu.l.pro officio.iſti caſus ſunt
1 veri in ſe.† Et nota iſtã vltimã poſitionẽ hic in gloſ.ꝙ contra
adminiſtratorẽ ciuitatis ciuitas habet tacitã hypothecã: tamẽ
quãtũ ad hãc legẽ nõ eſt bonus intellect⁹: nõ eñ tũc cõuenire
tur qlibet poſſeſſor ꝓ rata, ſed à quolibet poſſeſſore tota res
aduocaret.s.ſi vnus ex plu.de.vel cred.l.j.& ij.& s.de diſtra.
pi.l.quãdiu.ff.de diſtra.pi.l.creditor.& ff.de iu.fiſ.l.Moſchis.
& ibi no. Dicendũ eſt ergo ꝙ bona nõ erant obligata, ſed di-
2 cunt obnoxia eoipſo ꝙ erant debitoris ciuitatis. ¶† Sed quęro
qua actione agetur cõtra debitores. Rñdeo, cõdictione ex le-
ge iſta.& eſt ſpãlis caſus fauore ciuitatis: aliàs autẽ ſi qs poſsi-
deret aliquas res q̃ fuerũt debitoris mei, quæ non eſſent mihi
obligatę, non poſſet à me cõueniri, niſi eſſet facta alienatio in
fraudẽ: tũc reuocaretur per ti.de his q̃ in fraud.cred.& in his
fieret executio, ſicut ſi eſſet in bonis debitoris. Inſtit.de act.§.
3 ſi quis in fraudem. ¶† Quæro vtrũ ſint alij caſus, in qbus poſ
ſeſſores cõueniantur, ꝓ rata.gl.ponit aliquos.Primus eſt s.cõ
munia de le.l.j.in fi.ſed certè ibi non tenebant ꝓ rata eius qđ
valet, ſed tenentur in totũ ꝓ portione hæreditaria qua teneba
tur hæres, cuius res fuerunt. ¶† Item ponit exẽplũ qñ duob⁹
ꝓ rata ſimul obligat eadẽ res: tũc quilibet agit ꝓ rata ſui de-
biti. ¶Itẽ cũ plures mittuntur in poſſeſsionẽ ex cã damni in-
fecti vt in glo.Sed iſta exẽpla nõ cõueniũt: nã ibi eſt verum ꝙ
creditores agũt ꝓ rata ſui debiti.hic verò loquitur cum poſ-
ſeſſores conueniũtur pro rata eius quod poſsidẽt, & ſic diſsi-
milis caſus eſt.credo ergo ꝙ hic caſus ſingularis eſt. ¶Tertia
pars incipit ibi: ab eo autẽ.& h.d.Debitor ciuitatis, q alienа-
4 uit ei maiorẽ partẽ, cogitur eidẽ alienare minorẽ.h.d. ¶† No-
a ta.ꝙ ꝓ vtilitate Reipu.cogit quis vẽdere[a] ſuas res.& hoc ha-
beret locũ in illis ciuitatibus, quæ pecuniã ſuã credunt, & mu
tuãt.expedit eñ eis vt ibi ſint locupletiores poſſeſſores, qb⁹
pecunia poſſet credi. ¶† Itẽ nota ar.ꝓ ſtatutis quarũdã ciui-
tatũ, in qbus cõtinetur ꝙ qui iuxta confinia habẽt magnam
poſſeſsionẽ, ꝙ cogantur vicini eis vendere: quod de iure cõi
non eſſet. ¶Quarta pars incipit ibi: ꝙ ſi qſpiã.& breuiter h.
d.ꝙ emit à fiſco bona debitoris vendẽtis vt ſua, nõ poterit cõ
5 dictione ex lege iſta cõueniri.h.d. ¶† Ad partẽ iſtã opp.ff.de
pet.hære.l.etiam ſi putauit.§.ſi qs à fiſco.Solu.Hic emit rem
ſingularẽ: ibi emit vniuerſalẽ. Vel aliter illa corrigitur per l.
bene à zenone.de qua.præſcri. Et iſtam partem Pe.tenet: ſed
prima videtur verior per hũc text.q dicit ſecundũ ius vetus.

a ¶Vẽdere. Quib⁹ caſibus aliqs vendere cogat.et emere, vide Fel.in c.j. de Iudæ.poſt prici.ver.vlt.no.

b ¶Noiato. Adde Bald. in l.noiatori.C.de pign. per illum tex.

c ¶Aduerte ꝙ Bar. legit tantũmõ vſ ꝙ ad hanc rubri. de peric.vt refert do.Iaſ.in l.ſi fideiuſſor.§.fin.col.ij. ff. q ſatiſda.co. & in l.qdam cum filiũfami. co.xiij.ff. de ver.obl.Alex. Loſæus.

ergo in hoc non differt ius antiquũ à nouo. Tene ergo primã
6 quæ ibi ponitur in gloſ. ¶† Quinta pars incipit ibi: quod ſi
qs debitor.iſta eſt clara. Nota ex fi.ꝙ magis dicuntur idonei
poſſeſſores prędiorũ ruſticorũ quàm vrbanorũ. Nã vrbana ſub-
iacent maioribus periculis: vt incẽdij & ruinæ. Facit ff.de ne-
go.geſt.l.diuortio.& de mino.l.vtrũ.§.ex facto.& quod no.
ff.ſol.ma.l.ij.circa prin. ¶† Vltimò glo.ponit hic ea quæ ſunt
ſpecialia in debitore ciuitatis: quam ſigna, & tene menti.

De periculo nominatorum. Rubrica.

SVMMARIVM.

¶Vide glo.quæ continuat hanc rubricam, & duas ſequẽtes.
1 ☞Nominator officialium quando teneatur.
2 Officialis ad hoc vt eius nominator non teneatur, quo tẽpo-
re debeat eſſe ſoluendo.
3 Nominatori officialis incumbit onus probandi ꝙ tempore
depoſiti officij officialis erat ſoluendo: & etiam poſt.

LEX I.

SI qui. Electores officialiũ publicorũ nõ
tenent ꝓ electis, licet fideiuſſores
nõ receperint, ſi tpe depoſitę adminiſtra-
1 tionis ſoluẽdo fuerint.h.d. ¶† Opp.ff.de
magiſt.cõue.l.j.§.ſi magiſtrat⁹.So. Aliud
ĩ creatiõe tutorũ: aliud ĩ eo, q creat officia
les publicos.In his eñ nõ eſt neceſsitas exi
gẽdi fideiuſſores, ſi ſoluẽdo ſunt. ¶Oppo.de l.diuortio ff.de
neg.geſt.So.Intelligas ꝙ pr̃imoniũ officialis nõ fuit diminu
tũ ſubitò, dũ depoſuit adminiſtrationẽ, ſed ſtetit ꝑ tp̃s, ita ꝙ
officiali q eũ debebat cõuenire, potuit imputari culpa, vt hic:
2 alš teneret noiator, vt in lege cõtraria. ¶† Opp.ꝙ nõ ſufficiat
quẽ eſſe ſoluẽdo tpe depoſiti officij: ſed tpe litis cõteſtationis:
vt ff.de fideiuſ.l inter eos.§.j.Sol.Hic loquit de his, q incidũt
in obligationẽ ex neceſsitate.ibi: in his q ex voluntate.Idem
3 no.Cy.in l.ex perſona.s.de ꝓba. ¶† Quærit gloſ.cui incum-
bat probatio ꝙ tẽpore depoſiti officij erat ſoluendo.Rñdeo,
nominatoribus: vt l.j.§ ſi magiſtratus.de magiſt.conue. ¶Et
aduertendũ ꝙ non habet nominator neceſſe probare ꝙ eſſet
ſoluendo tẽpore depoſiti officij tantũ: ſed etiã poſt tãta tem-
pora ꝙ poſſet officiali culpa imputari: vt dictum eſt.

SVMMARIVM.

1 ☞Magiſtratus noiat ſucceſſorẽ: ſed cõſiliũ ciuitatis eligit.
2 Nominator officialis quando tenetur ex ſola nominatione.
3 Teſtis, qui deponit: ſcio quia tetigi eum manibus, licet depo-
nat ſuper re incorporali, probat.

LEX II.

SI ſucceſſoris. Nominator tenetur pro nomi-
b nato[b] officiali, quatenus ipſe cõ
uenitur ex perſona ſua, non in eo, ad quod cõueni
1 tur ex pſona alterius noiati ab eo.h.d. ¶† Not.ꝙ
ad magiſtratum pertinet ſibi noiare ſucceſſorem: electio verò
pertinet ad conſilium: vt l.ij.s.de decur. ita dicit gl. & bene.
2 ¶† Opp.ff.de neg.geſt.l.ex facto.Sol. Qñq; quis aliquẽ no-
minat in ſuũ adiutorẽ: & tunc pro illo ipſe tenetur per illum
enim ipſe gerit, & ꝓ tali tenet noiator, vt ĩ cõtrario.Sed qñ
eligit aliqs ad aliquod offm̃ diſtinctũ à ſuo, nõ noiat ſibi ſuc-
ceſſorẽ, & tũc noiator nõ tenetur, vt hic. ¶No.tex.qui dicit,
nec ad noiatores man⁹ porrigi.intelligitur eñ manus porre-
ctio intellectualiter magis quàm corporal. Facit s.de nau.Tybe.
3 l.j.& de iure cod.l.qđ per manus.† & eſt hic ar.ꝓ teſte qui in
terrogatus qũo ſcit, dicit ꝙ tetigit eũ manibus: licet nõ eſſet
res tãgibilis, ꝙ referatur ad ſenſum congruum illius rei. Bar.

Additio. Adde Bald.in l.non omnium.in fin.ff.de leg.&
in l.iij.in vij.q.C.de teſt. Alex.

c *De periculo[c] eorum q pro magiſtratibus inter.* Rub.

LEX vnica.

FIdeiuſſores. Fideiuſſor tenetur Rei-
publicæ ad intereſſe, nõ
ad pœnam, in quam magiſtratus incurrit
delinquendo.h.d. ¶Item nota in l.fi.ff.de
fideiuſ.hodie verò forma fideiuſsionis ta-
li modo recipitur quòd in pœnam tenet.
promittunt enim intereſſe, & omnes cõdẽ
nationes quæ fient de eo.

Quo quiſque ordine conueniatur. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞Plures licet aſſumant officium publicum: tamen non dicũ
tur duo rei, niſi expreſsè dicatur.

LEX I.

Et ſi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LEX I.

ET ſi duobus. Adminiſtratores ciuitatis tenentur inſolidum omnes, licet ſimul adminiſtratio ſit conceſſa. ſecus ſi pro portionibus diuiſis. Primò tamen gerens, non ſecundò gerens cõuenitur, quaſi vno mortuo alij in adminiſtrando culpam commiſerint
1 pro tali culpa hæredes mortui nõ tenent. h.d. † Et no. ꝙ qñ plures aſſumũt officiũ publicũ eoipſo intelligunt eſſe duo rei, licet hoc nõ ſit expreſſum: hoc eſt verũ de iure iſto, ſcdm qđ duo rei cõſtituebant tacitè. Sed cũ hodie neceſſe ſit hoc expreſsè agi, vt in auth. de duo. reis. in prin. ſed ſi nõ expreſsim agat ꝙ ſint duo rei: ꝙ hoc caſu nõ erunt duo rei. & hoc gl. in. l. proxi. no. ſub dubio fortè. quod ſingulariter nota.

LEX II.

QVoties. Si duobus pro indiuiſo adminiſtratio eſt iniuncta, quilibet prius conuenit quã nominator: ſed ſi pro ſeparatis portionibus, tunc primo adminiſtrator, deinde fideiuſſor, poſtea nominator, vl. loco collega. h.d. ¶ Et no. hãc legẽ in hoc qs ordo debeat ſeruari in cõuentiõe & exactione officialiũ publicorũ. no. ſ. de cõue. fiſ. deb. l. qm̃ Augerio. Et no. iſtã. l. q̃ fuit alle. in q. de facto. ſi eſt actũ cõtra vnũ ex obligatis inſolidũ, & eſt facta excuſsio realis & perſonalis: an poſsit agi contra tertiũ poſſeſſorẽ rerũ non excuſſo primo alio correo obligato inſolidum.

LEX III.

SI ita. Quando officium eſt diuiſum inter officiales, prius cõuenitur nominator ꝙ̃ collega: aliàs ſecus. h.d. ſcdm verum intellectũ. Et intellige primam partẽ vſq; ibi, cũ in magiſtratibus. quod officiũ & adminiſtratio inter officiales erat indiuiſum. ſecundã partem intellige ꝙ erat diuiſa adminiſtratio. & ita tenet glo. hic. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Caſus, in quo actio perſonalis ſequitur fundum.

CVm te. Si adminiſtratio diuiſa vnus collegarum pecuniam collocauerit, quã reſpublica conſequi non poteſt, eo mortuo hæres eius primò eſt conueniendus, ſecundò poſſeſſor. tertiò nominator. quartò collega. hoc dicit.

Additio. Vide glo. in. l. j. §. ſi hæres. ad Treb. licet Fran. de are. ibi reprehendat illam glo. quia ille tex. loquitur in ciuitate, quæ non habet priuilegiũ hypothecæ. l. ij. ſ. de re. pig. & in l. ſimile. ff. ad muni. Vnde dicit ꝙ hic eſt ſpecialis caſus, vel potes ſoluere, vt per glo. & Bart. in. l. j. ſ. de debi. ciui.
1 ¶ † Not. hic caſum, ꝙ actio perſonalis ſequitur fundum. de quo dixi in l. ij. ſ. titu. iij. regulariter contra, vt l. j. §. ſi hæres. & §. ſi ex fundo. ff. ad Trebel.

Ne quis liber inuitus. *Rubrica.*

LEX I.

SI vt proponis. Ibi: inter officia. i. actus ſiue miniſteria. & ſic impropriè ponit. Nam nihil qđ ſit officiũ propriè ſeruus habere poſſet: cũ officia publica cõueniũt liberis tantũ. & per hoc litera quæ dicit murilegulos & vaſtagarios habere dignitatẽ, ſtat impropriè: cũ illi murileguli ſint ſerui: vt no. i gl. rubricę illius tituli. Patet ergo ꝙ dignitas vel officium non poteſt per eos exerceri: cum dignitatis vel officij ſerui nõ ſint capaces: vt ſ. ſi ſeruus vel liber. ad decu. aſpi. l. j. & ij. & de tab. l. generali. Patet ergo ꝙ non eſt officium nec dignitas. Bar.

Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas pertinere. *Rubrica.*

Lex vnica.

CVm ad munus. Si vnus ex pluribus officialibus electus expenſas totius muneris ſupportauerit, pro rata eas repetet à collega. hoc dicit. Nota pro eo quod vidiſtis ſ. de leg. l. ij. lib. x. Bar.

De his qui ex officio quod admini. conueniuntur. Rub.

Lex vnica.

FOenoris. Reipublicæ debitor, ſi reperitur minus idoneus adminiſtrator, tenetur ad ſortem quam ei mutuauit: non autem ad vſuras tenetur. Bar.

De ſolutionibus & liberationibus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Soluere non dicitur, nec liberatur qui rectè non ſoluit.
2 Pecunia ſoluta adminiſtratori ciuitatis, & non rectò, non præſumitur verſa in vtilitatem ciuitatis.

Lex vnica.

CAutiones. Apochæ de ſoluto à ſeruis publicis confectæ, ita demum debitoribus ſoluẽtibus proſunt ſi à curatore Reip. ſunt ſubſcriptæ: aut pecunia ſoluta in vtilitatem publicam eſt conuerſa, & non aliter: & ſi dolo ſerui publici debitor ſoluerit pecuniam curatori, nec in vtilitatem publicam eſt conuerſa, tenetur curator de peculio eius ſerui, & debitor remanet obligat⁹. hoc dicit.
1 ¶ † Et no. ex hac. l. quòd nõ dicit ſoluẽs pecuniã ſoluere, niſi rectè ſoluat: & ideo ſoluens non liberatur, licet tamen non liberetur, non poteſt conueniri, niſi in ſubdium: vt C. de cõue. fiſ. deb.
2 l. ij. lib. x. ¶ † Vltimò not. ꝙ quando pecunia ſoluitur adminiſtratori ciuitatis non rectè, ꝙ non præſumitur verſa in vtilitatem ciuitatis, niſi probetur: eodem modo ſi ſolueretur minus rectè tutori vel curatori. quod not. Bar.

De ſpectaculis, & ſcenicis, & lenonibus. *Rubri.*

SVMMARIVM.

1 Cõſenſus populi in agẽdis attẽdit, licet primates reluctentur.

LEX I.

NOn inuidemus. Hic Imperator permittit quibuſdam qui ſcenici appellantur celebrare ſpectacula: maxime cum ipſi velint ea facere ſuis expenſis. h.d. in gloſ. conſentientes. ibi, vel populi in agendis. a
1 † Nota ꝙ ſufficit conſenſus populi[a] in agẽdis,
a licet reluctentur primates.

LEX II.

HOs qui. Deſeruientes ſacris ludis, nullo afficiuntur ſupplicio. h.d. & ratio: quia tales ludi
b ſunt liciti: [b] ideo ludentes non infamantur. Hic non ſunt alia.

LEX III.

QVi ſquis. Accipiens equum deputatum ſpectaculis, & eo vtens ad ſui cõmodum, in vna libra auri punitur.

SI qua. In loco, in quo imagines principis conſecrãtur non debent fieri ſpectacula turpia: puta corporis, vel veſtis verecũde, in alijs locis non prohibetur. Bar. b

1 ☞ Impedientes equos currentes ad brauium, puniuntur.

NEmo. Nullus iudex debet feſtiuitates ciuitatis impedire, animalia neceſſaria ad ludos tollendo, vel aliud faciendo, per quod impediatur publica feſtiuitas. contrafaciens vt violator legis in libris quinquaginta punitur. hoc dicit. ¶ Et not. contra iudices tollentes equos deputatos ad currendum ad pallium. de quo dic vt in
1 iſta gloſ. ¶ † Et nota iſtam legem contra eos qui ragatios exiſtentes ſuper equos currentes ad brauium impediunt, faciendo eos ire ad alium locum. expauendo equum currentem ad brauium, vel faciendo eum cadere, vel equum ne currat, quod puc
☞ nitur tanꝗ̃ legis violator, vt hic. Bar. ☞ Adde idem eſſe in creditore proſtituente ancillam ſibi datam in pignus. l. eleganter. §. fina. de pignora. actio. & in proſtituente illam quam redemit ab hoſtibus. l. fidiſsime. ff. de capti. & no. glo. in d. §. fin. in gloſ. fin. Alexan.

a ¶ Sufficit conſenſus populi. Adde iſtum in rubri. ſ. de reſcin. ven. ver. itẽ ſi collegiũ. & in l. maiorẽ. ff. de pact. & Alex. oĩno in l. quod maior. ff. ad muni. & dixi poſt Iac. Rebuf. in l. cũ te. nu. j. ſ. quem. ci. mu. indi.

b ¶ Liciti. Quis ludus ſit licitus. vide Old. in conſi. lxxviij. & d. Soc. in cõſil. xvj. incip. circa prædictam cõſultationẽ. ver. verũ prædictis non obſtãtibus. cum verſic. ſeq. in j. parte. char. xvj.

c ¶ Emãcipare. Ad. de Specu. in tit. de adul. verſi. porrò.

SVMMARIVM.

1 ☞ Caſus, in quo pater cogitur filium emancipare.

LEnones. ſi patres vel domini filiabus vel ancillis peccandi neceſsitatem imponunt, priuantur dominio & patria poteſtate: & poſſunt dictæ filiæ vel ancillæ adire defenſorem vel epiſcopum, vt eas liberet à tali miſeria. & ſi inſiſtunt faciendo eas peccare, puniuntur pœna huius legis. hoc dicit. Et not. hanc legem contra patres proſtitui permittentes filias. nota contra lenones, qui tenent mulieres in proſtibulo contra earum voluntatem.

1 Additio. Nota † ex iſta lege caſum, in quo pater cogitur
c filium emancipare. [c] Sunt & alij caſus, qui notantur Inſti. quib. mod. ius pa. po. ſol. §. fin. & l. nõ poteſt. de adop. & in auth. quib. mo. nat. effi. ſui. §. generaliter. col. vij. facit ſ. de epi. & cle. l. ſi lenones.

De expenſis publicorum ludorum. *Rubrica.*

S V M M A R I V M.

1 ☞Pecunia deputata ad vſum voluntarium in cauſam neceſſe
riam, ſine permiſſu principis conuerti poteſt.
2 Pecunia deputata ad vnum vſum, ſi in alium cõuertitur finito
illo vſu remanet vſui primo. Lex vnica.

CVm. Pecunia deputata ad ſpectacula, ad refectio
nes murorum poteſt conuerti: at ipſis con-
1 uerſis cauſa priſtina remanet firma, hoc.d. ¶†Not.
ex hac lege quòd pecunia deputata ad vſum volun
tarium abſq; permiſſu principis, põt conuerti ex cauſa in vſum
neceſſarium. ſecus ſi eſſet deputata ad vſum neceſſarium, vt vi-
2 diſtis in l.ij.s.de his quæ ex pu.collatio. ¶†Vltimò not. quòd
quando pecunia ex cauſa deputata in vnum vſum conuertitur
in aliũ: quòd finito illo vſu remanet pecunia deputata vſui pri-
mo. quod no. Bar.

De aquæductibus. *Rubrica.*

S V M M A R I V M.

1 ☞Aquæductus publici ſi tranſeunt per priuatum, debent ha-
bere, latitudinem quindecim pedum: ſi per publicum, decem.
2 Arbor præſumitur mittere radices per xxv. pedes.

L E X I

AQuarum. Illi, per quorum prædia aqua
publica tranſit, à ſordidis mu-
neribus ſunt immunes. Sed aquæductus foueas
purgare tenentur: & ſi fuerint negligentes, eo-
rum prædia publicantur. Item inter dextram
& ſiniſtram lucorum, per quos talis aquædu-
ctus decurrit, debet eſſe latitudo xv. pedum. & ſi in dicta latitu-
dine arbores pullulauerint, ſunt excidendæ. h.d. ¶Et not. hic de
1 dextra & ſiniſtra. ¶†Item not. ꝙ quando publicè aquæductus
pertranſit per locum priuatum, ſemper talis aquæductus debet
a habere locum xv. pedum[a] in quo nullæ ſint arbores. Sed ſi ali-
quæ naſcantur, excidi debent. Si verò per publicum locum, fa-
cit tranſitum: debet eſſe latitudo decem pedum, vt j.l. omnis. §.
2 ſuper his. ¶†Item nota quòd præſumptio iuris eſt quòd arbor
radices mittat extenſas per xxv. pedes. Bar. L E X II.

a Debet habere locũ quindecim pedum. Adde Spe. in tit. de cauſa poſ. & proprie. §. iij. verſi. eſt inſuper.

SI quis. Deriuans aquam ex publico aquæductu
ad fundum ſuum, priuatur fundo. hoc di-
cit.

S V M M A R I V M.

1 ☞Beneficium principis ſtrictè intelligitur contra abutentes.

L E X III.

EOs. Habens authoritatem ducendi aquam de pu-
blico aquæductu, debet ipſam ducere per ca-
ſtellum, vel aliud paruum foramen, ne fiſtulæ ma-
trices corrumpatur. contrà faciens officium perdit
1 & beneficiũ, & punitur corpore. h.d. ¶†Nota quòd abutẽtes
ſuo beneficio perdũt ipſum. & quòd hoc caſu beneficium prin-
cipis ſtricte interpretatur: aliàs contra. s. de bon. vacan. l. ſi quan
do. & ff. de conſti. prin. l. beneficium.

b ¶Iudicis. Adde Bal. in ti. de pa. Cõſtan. §. nos Romanorum. iij. col. in ſi. ver. no. ꝙ interdũ.

S V M M A R I V M.

1 ☞Vſus aquæ publicæ, quòd præſcribatur per tantum tẽpus,
quòd memoria in contrarium non exiſtat.
2 Vtentes priuilegio multum ſtrictè, non poſſunt eo vti magis
largè.

VSum. Ius hauriẽdi aquam vel eam vertendi de pu
blico aquæductu non turbatur, ſi tanto tem
pore quis eſt vſus ꝙ eius contrarij memoria non exi
ſtat. ¶Item rigantes agros vel hortos furtiuo mo-
1 do publica aqua aquæductu priuãtur. hoc.d. ¶†No. hic vſum
aquæ ducendæ poſſe præſcribi tãto tẽpore quo eius cõtrarium
memoria non exiſtat, longo aũt tempore nõ præſcribiẽ, vt j.e.
☞diligentes. ☞Hoc dictum facit contra id quod no. Bar. in. l. in
filijs, de decurionibus. & ibi ſcripſi. Et ſic priuilegium per actum
2 cõtrariũ tolliẽ. Alex. ¶†Nota legẽ iſtam cõtra illos qui habẽt
priuilegiũ nimis largũ de aliquo faciendo, & illo priuilegio vtũ
tur multũ ſtrictè: quia non poterũt poſtea eo vti magis largè
☞ꝗ fuerũt vſi. Bar. ☞De quo per Bar. in l. fin. ver. quæro quãto
tempore. ff. de cõſti. princ. Adde etiã quod no. Bar. ꝑ illum. tex.
in l. j. de his qui ſponte munera ſub. lib. x. & Archi. xxv. q. ij. in
ſumma. per Bar. in. l. iij. de decu. per illũ tex. & per doc. in c. fi. de
cõſuc. in vj. & Io. An. in c. ij. de immu. eccle. & in c. ſuggeſtum.
de decimis. & quanto tẽpore amittatur priuilegium per actum
contrarium, dixi in lege prima. §. de his qui ſponte mune. ſub.
Alexan.

S V M M A R I V M.

1 ☞Aquæ vſus ſi pluribus conceditur, officio iudicis inter eos
diuidi debet.
2 Iudex qui ſe intromittit de officio ad eum non ſpectante, acriter
punitur.
3 Reſcriptum præſentatum corã incompetenti, non poteſt co-
ram competenti præſentari.
4 Frumentum ciuitatis quando de eo debetur alicui certa quãti-
tas annalis, illi tribuitur, quando de eo ſupereſt.

SI quis. Habens beneficium ducẽdę aquam ex pu-
blico aquæductu, debet ipſum intimare
præfecto, nõ alij. & ille qui cõtra fecit, in quinquagin
ta libris auri puniẽ. Et ſi aqua in tantũ abũdat ꝙ ſuf-
ficit ciuitati, totũ ſuperfluũ debet diuidi inter eos, qbus priuile-
1 giũ eſt cõceſſum ducendi aquã. h.d. ¶†Et not. diligenter mẽſurã
huius legis. ex quo habes ꝙ qñ pluribus concediẽ ius hauriendi
aquã ſimul, ꝙ ille hauſtus aquæ debet diuidi inter eos pro mo-
b tu iudicis.[b] quod bene not. ¶†Vltimò no. ex principio huius
2 legis ꝙ iudex, qui ſe intromittit de officio, qđ nõ pertinet ad ſe,
3 punitur acriter. ¶†No. hic ꝙ præſentatio reſcripti facta coram
iudice incõpetẽti, priuat me vti poſſe corã iudice cõpetẽti, effe-
☞ctu dicti reſcripti. ☞Et dicit Ro. in l. pe. no. lxxj. ꝙ hæc præſen-
tatio facit præſumi reſcriptũ ſurreptitiũ, vt hic, cõiuncta gl. &
de Ro. in no. pe. litera e. vbi dicit ꝙ ex præſentatione reſcripti
perpetuaẽ iuriſdictio. Allegat Inn. & Hoſti. in c. ex cõqueſtione.
4 de reſti. ſpo. Alex. ¶†Itẽ not. ꝙ ſi de frumento huius cõis Peru
ſij alicui debet tribui certa quantitas annalis ꝙ tũc debet tribui
quando de frumento ſupereſt, per hanc legem. Bar.

S V M M A R I V M.

1 ☞Iudex licitè ingreditur domum alicuius, ſi timet ne ibi fiat
aliquod maleficium.
2 Reſcriptum emanatũ ſuper aliqua re, ſuper qua lex prohibebat
reſcriptum fieri, tenet, ſi dicatur non obſtante tali lege.

OMnis. Seruitus priuata aquæ ducendæ ad alia lo
ca priuata ex aquæductu palarij Adriani,
etiam per reſcriptum eſt prohibita: contrafaciens in
centũ libris auri puniẽ. & debet eſſe latitudo aquæ-
ductus prædicti decem pedum: munda omnibus arboribus. Et
ſicut præfectus formam dicti aquæductus fieri fecit: ita faciet
obſeruare. Item præfectus prædictus poteſt domos & prædia
priuatorum ingredi, ac inquirere an aliquis ſubtrahat dictam a-
quam. Nota ex verſic. ſuper his, illa verba ex vtroq; latere, &c.
1 ¶†Vltimò no. ꝙ quando officiales ciuitatis timẽt ne in aliqua
domo aliquod maleficium committaẽ. licitè & impunè poſſunt
ingredi & inſpicere an ibi fiant maleficia. facit l. mancipia. s. de
2 ſer. fugi. ¶†In gloſ. ſiue ex certa ſcientia. Not. bene hanc gloſſ.
quæ tenet, ꝙ licet lex expreſsè prohibeat ꝙ reſcriptũ Principis
cõceſſum ſuper tali negotio, etiam ex certa ſciẽtia, nõ valet ipſo
iure: tñ ſi princeps reſcribit, & in reſcripto dicit nõ obſtante ta-
☞li lege, valet. Bar. ☞De hac clauſula vide gl. magiſtrã in auth.
de hære. & Fal. in gl. j. & doc. in. l. ſi. ſi cõtra ius vel vtili. pu. per
Bar. ad reprimendũ. in verbo, non obſtantibus. Bal. & doc. in l.
ſed & ſi quis. §. quæſitũ. ff. ſi quis cau. per Bar. & doc. in. l. ſi quis
in principio teſta. de leg. iij. per Bal. in. l. humanũ. C. de legi. per
Saly. & doc. in l. ſancimus. de teſt. per Bal. & doc. in l. nemo po-
teſt. de leg. j. & per Are. Inſti. de actio. in §. in bonæ fidei. & in l.
ſi conſtat. de appel. Alex.

AD reparationem. Pecunia redacta ex vecti-
galib9 ꝑ reparatiõe aquę
ductus debet expendi, eam dando operarijs aquæ-
ductus: & habentes ius ducendi aquam ex publico
aquæductu, nihil ſoluere tenentur fiſco ex eo. hoc dicit. ¶Et no
ta ꝙ turpe eſſet ciuitati vendere aquam. Bar.

HAc lege. Præfectus conuertens aurum aquædu-
ctus deputati ad aliquod opus, de ſuo re
ſarcire debet. & aurum prædictũ marca ſeparata ab
alia deponi. h.d. ¶Et nota hanc legem pro his quæ
dicta ſunt. s. de his quæ ex publi. ratio. l. ij.

S V M M A R I V M.

1 ☞Vſus aquæ ducendæ ex publico præſcribitur tanto tempo
re, cuius initij memoria non eſt in contrarium.

DIligenter. Fons publicus ab initio, vel ex poſt
facto publicus effectus, vſui priuato-
rum non applicabitur, ex reſcripto etiam ſuper hoc
impetrato. & ſuper hoc non obſtat reipublicæ præ-
1 ſcriptio lõgi tẽporis. h.d. ¶†Et ſic nõ obſtat s.e.l. vſum aquæ.
vbi vſus aquæ ducendæ etiã ex publico præſcribiẽ. qđ verũ eſt
tãto tẽpore: cuius memoria nõ exiſtit, ſed nõ longo tẽpore: vel
hic loquitur in aquæductu publico ſolito ſtare vſui priuato. Sed
prima placet, vt vidiſti in contrario. Bart.

Summarium.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

SVMMARIVM.

1 ☞Res aliqua dicitur eſſe iuxta aliam, quando ab ea diſtat minus decem pedum.

DEcernimus. Nullus debet ex fonte publico, aut ex paruis riuis, quæ minuſcula ria appellantur, aquam ſubtrahere: & contra faciens ipſam reſtituere tenetur publicis aqueductibus. Item iuxta publicos aquæ ductus nullus plantare arbores poteſt, ne aquæductui publico noceant. contra facientium prædia publicantur, ad quæ deriuata aqua fuerit, & arbores fuerint plãtatę, & dicta pœna non remittitꝰ etiã ꝑ ſacros apices. Itẽ cuſtodes dictarum aquarũ de noie Principis ſignãtur in manibus vt recognoſcantꝰ, & nõ trahantꝰ ad aliũ vſum. & nõ teneantꝰ hi ad angaria: vel perãgaria & ſi aliqs ipſorũ deceſſerit, in eius locũ alius eſt ſubrogãdus cũ impreſſiõe dictorũ ſignorum. h.d. vide ver. vniuerſos. No. hũc ver. ꝓ eo qđ vidiſtis ſ. de fabri. l. ſtigmata. & etiam ſ.e.l. oĩs ſeruitus. de eo qui habet vnũ nomẽ. & alio no
1 mine nũcupatꝰ. ¶† Item no. de verbo, iuxta.[a] Nam ſi res diſtat
a ab alia per decem pedes, non dicitur iuxta eam, vt ſ.e.l. omnis. Pro quo vide ff. de ſer. vrb. prædi. l. quidam Iberus. Bar.

DIuinam. Hæc l. confirmat præcedentes, ſcilicet quòd nulli licet aquã ducere de publico aquæductu. & imponit alias pœnas, ſ. illas quę ꝑ leges præcedẽtes imponuntur. ¶Et no. etiam hanc legem ꝙ qñ lex ſequens imponit maiorẽ pœnam quã leges præcedentes pro eodẽ delicto: quod habet locũ pœna vltimę legis, & etiã præcedentis. quod eſt verum, qñ lex ſequens cõfirmat legem præcedentem, vt hic, aliàs ſecus: quia reus puniri non debet duabus legibus pro eodem crimine; vt l. qui ſepulchra ſ. de ☞ ſepul. vio. & ff. de accu. l. ſenatus ☞Vide Bar. in l. ſanctio. de pœnis. & aliquid dixi poſt Bar. in l. ſenatus. eo. ti. Alex.

De uenatione ferarum *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Ducere rem ad domum vel ciuitatem: ille dicitur, qui eam ducit intra.

Lex vnica.

OCcidendorum. In iſto titu. vult dicere quòd quando iſtæ beſtiæ feræ capiuntur per duces militum, & conducuntur per aliquam ciuitatem vel comitatum, non debent ibidem morari vltra ſeptem
1 dies. & no. hic de comitatu. No. † ꝙ ille dicitur rem ducere ad domum vel ad ciuitatem, qui ducit intra. de quo dixi plenius in l. j. de naufra. Bar.

De agricolis & cenſitis *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Subſtantiua ſi duo ponantur in oratione idem importãtia: vnum ipſorum adiectiuatur.
1 ¶† In gl. rubricæ ibi: adiectiuantur. nota † ꝙ vbi ponũtur duo ſubſtantiua in oratione idem importantia, quod vnum ipſorũ adiectiuatur per figuram endiadis, vt in exẽplo Virgi. Arma virumq́; cano. i. armatum virum, ſcilicet Aeneam.

SVMMARIVM.

1 ☞Argumentũ à cõtrario ſenſu in iure validũ eſt. & qñ, nu. 4.
2 In ius vocari poteſt tempore feriarum meſſium vel vindemiarum: non occupatus circa meſſes, vel vindemias.
3 Munera extraordinaria dicuntur, quæ non indicũtur lege vel ſenatuſconſulto, vel conſtitutione principum.
4 Clerici præſtant canonicas functiones.
5 Immunis à muneribus, ſi aliqua ſpõte ſoluit non obligatur ad munera alterius generis.
6 Statutum puniens trahentem Peruſinum ad curiam eccleſiaſticam, non habet locum in trahente ſponte.
Statutum puniens extrahentem ſanguinem de manu dextra, non habet locum in barbitonſore, à voluntario extrahente.

LEX I.

NVnquam. Tempore quo agricola inſiſtit ſectionibꝰ, i. meſſis vel vindemiæ, nõ vocatꝰ ad munera extraordinaria. h.d. Hęc lex de cõſuetudine nõ obſeruatꝰ in Italia in ruſticis & colonis noſtri tẽporis. Et eſt ratio: quia tales coloni nõ ſunt cẽſiti, vel agricolę, vel alio modo terrę ad-
1 ſtricti. & eſt ar. † huiꝰ legis à cõtrario ſenſu qđ eſt validũ qñq;:[b]
b vt j. ti. ij. l. ij. quod nõ occupatꝰ ad meſſes vel vindemias poſſit vocari in ius tempore dictarum feriarum: ſicut hic agricolæ vocãtur ad munera tẽpore meſſis & vindemiæ quando non inſi-
2 ſtuntꝰ terrę, de quo no. per gl. in l. j. ff. de fer. & hoc in gl. ¶† Ad euidentiam autem ſcias ꝙ illa dicuntur munera extraordinaria, quæ non indicuntur lege vel ſenatuſconſulto, vel conſtitutione principum. & iſtud eſt infallibile. quandoq; tamen licet indicantur lege, non ſunt munera ordinaria: vt puta ſi indicãtur per l. ob neceſſitatẽ obueniẽtem. illud enim munus ordinarium eſt quod per legẽ & ſenatuſcõſultũ, vel cõſtitutiones principũ indicitur tempore ordinato, puta de anno in annũ: de quinquẽnio in quinquẽnium, vt. ſ. de vac. mu. l. j. & de iudi. l. j. de ſuper
3 indi. l. j. † In eadem gl. ibi: cùm clerici præſtant. no. clericos præſtare debere canonicas functiones. de quo in l. placet. hic alleg.
4 † In ea. gl. ibi: nec enim ſemper. no. ex hac particula ꝙ argumentum à cõtrario ſenſu nõ eſt ſemper validum in iure. In ea. ibi: q̃ ſunt contra. Sol. ſpeciale eſt in caſibus illarũ legũ. & ſic nõ obſt.
5 ibi. † In ea. gl. in fi. no. ꝙ immunis à muneribus ſi qđ ſubit ſponte nõ obligatꝰ muneribus alterius generis, ſiue ea ſubit ſciens, ſi
6 ue ignorans, de quo in l. pen. ſ. de his q ſponte mu. ſub. ¶† Item glo. inuitus: ibi, ex vi vocabuli iungũtur. no. ad ſtatuta diſponẽtia ꝙ nullus trahat Peruſinum ad curiam eccleſiaſticã ſub tanta pœna. Nam hoc non habet locũ in trahẽte ſponte ſed inuitum: quia hoc eſt vi verbi, vt hic no. & eſt etiã vtile ad quæſtionem ſtatuti dicentis ꝙ quicũq; abſtraxerit ſanguinẽ de manu dextra [a] puniatur. Nõ enim punitꝰ barbitonſor, qui trahit ſanguinẽ voluntario. & hæc eſt quæſtio Rainerij diſputata Bononiæ. Bar.
☞☞Vide Bar. idem tenẽtem in l. oẽs populi. in vj. q. principali. & in l. nõ dubium. ff. de legi. & per Bal. in l. Gracchus. de adul. & in. l. decuriones. in fi. de infamibus. & auth. ingreſſi. in ij. co. de ſacroſan. eccle. vbi dicit de medico. Ia. But. & doc. in l. quamuis. de in ius vocã. vbi Ang. illud dictum limitat ſi ex cauſa ille fuit flobotomatus. ſecus ſi ſine cauſa pateretur ſe percuti: quia tunc percuſſor teneretꝰ. arg. l. liber homo. la. j. ad l. Aquiliã. Hoc idem voluit Bar. in l. j. §. vſq; adeò. ff. de iniurijs. quem referunt & ſequuntur moderniores in d. l. quamuis. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Venditio ſi probetur pacto fieri, ob vtilitatem publicam: non poteſt cum authoritate iudicis fieri: ſecus ſi ob priuatam.
2 Pactum vel ſtipulatio contra bonos mores: quòd nõ firmetur iuramento.
3 Prædium minoris etiam ſterile, non alienatur ſine cauſa.
4 Colonus, qui ex forma ſtatutorũ nõ põt prædiũ deſerere intrà quinquennium ſub pœna: licitè deſerit, ſi eſt factum ſterile.
5 Colonus põt fundũ deſerere: ſi dñs ipſum moleſtet in cultura vel pacta innouauit.

LEX II.

SIquis. Non poteſt quis vendere prædium & eius retinere agricolas in dicto prædio exiſtentes. hoc dicit. ¶In gl. ibi: cõtra publicam vtilitatem.
1 ¶† Ex hoc patet ꝙ ibi venditio rei inhibetur alicui [b] propter publicam vtilitatem: quòd ſicut priuata pactione non poteſt fieri vẽditio: ita etiam nec authoritate iudicis. ſecus ſi ob vtilitatem priuatam fiat prohibitio.
2 ¶In ea. gl. ibi: item nũquid, &c. ¶† Not. ex hac glo. ꝙ ſicut pactum contra bonos mores nõ firmatur ſacramẽto: ita nec etiã ſtipulatio. De quo ĩ l. nõ dubiũ. hic alleg. & ĩ l. ſtipulatio hoc
3 modo. de verb. obli. ff. de fideiuſ. cũ lex. In glo. vtiles ibi. † Reſpondeo, idem ex hac glo. argumentari poteſt ꝙ ex quo prædij minoris interdicta eſt alienatio abſq; cauſa, ꝙ talis interdictio locum habet, etiam ſi prædiũ ſit ſterile, vt hoc prædiũ nõ alienetur abſq; agricolis & cenſito. Pro quo vide quod no. in l. cũ hi. §. ſi vni. ff. de tranſ. & ff. de re. corũ. l. magis puto. §. nõ
4 paſſim. ¶In ea. gl. ibi, cõtra colonꝰ, &c. ¶† Nota ex hoc quòd coloni noſtri tpis q ex forma ſtatutorũ nõ poſſunt intra quinquẽnium culturã agrorũ deſerere, hoc ſtatuto nõ obſtante impunè deſerẽt, ſi terra eſt effecta ſterilis, vt hic, & ĩ cor. alle. ĩ gl.

Additio. Sequitur Lud. de Ro. in §. de viro. l. ſi verò. ff. ſo. ma. in xj. limitatione primæ partis, & limitat primò non procedere in colono Reipublicæ habente non ſolum agros ſteriles, ſed alios fertiles: quia nõ poteſt deſerere ſterilia, niſi deſerat fertilia. Text. eſt nota. in. l. qui vtilia. de omni agro deſerto. licet hoc facere poſſit colonꝰ priuati. l. vniuerſi. ſecũdùm vnum intellectum. de fundis patrimonialibꝰ. Alex.
5 ¶† Item poteſt deſerere, ſi dominꝰ eũ moleſtat in cultura, aut cùm dominus innouauit pacta, vt j. eo. l. cùm ſatis. §. caueant.

SVMMARIVM.

1 ☞Conceſſo acceſſorio inſeparabili à principali, videtur principale conceſſum.
Idem quando conceſſio eſſet inutilis.
2 Occupans prædium deſertum, vſq; ad quantum tempus poterit moleſtari.
Seruus vagus dicitur, quando eius dominus eſt vagabundus.
3 Vagabundus quis dicatur. remiſſiuè.

[a] ¶Iuxta. De quo verbo vide tu latè & ꝑ Fel. ĩ c. ex ꝑte. de reſcrip. ĩ ver. in clauſula, ſi ꝑces. & in c. qa indicãte. de præſcri. circa fin. & qđ dixi in apoſt. ĩ d. c. ex ꝑte. in loco ſ. allegato.

¶Tu vide de hoc verbo Bald. in. l. j. nu. j. & qđ poſui ĩ apoſt. in ver. de dictione, iuxta. C. de epi. et cle. dixi poſt Iac. Rebuf. hic, nu. j. ĩ ver. iuxta nota. Nic. in. l. admonẽdi. ff. de iureiu. Ol. cõſ. xlix. aliàs cviij. incip. in cõfeſſiõe cuiuſdam doctoris. & Alex. conſi. viij. vol. iiij.

[b] ¶Qñq;. Et an & qñ. vide Feli. in. c. j. j. diſ. in fin. ij. col. & in cap. à nobis. de ſen. excom. ibi no. qđ argumẽtũ cum nõnullis remiſſionibus poſitis per me in apoſt. in d. c. j. in diſt.

¶Adde Ant. Cor. ſing. ſuis in ver. argumentũ. & quod dixi poſt Gul. de Cu. in l. cõuẽticulã. nu. j. in verb. ſemꝑ ergo cõcludit. ſ. de epiſ. & cle.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

LEX III.

QVisquis. Facta donatione ſeruorũ fundi per principem, videtur facta donatio fundi: & ideo donatarius ad tributa fundi tenetur. Idem ſi aliquis occupauit ſeruos prædij deſerti domino patiẽ-
1 te. hoc dicit. † Ex hac lege apparet regula generalis quòd vbicunque alicui eſt acceſſorium inſeparabile conceſſum à principali, quòd videtur conceſsio facta etiam principalis, vt hic.
& econuerſo. l. iiij. §. finali. & l. v tt. de ſeruitu. ruſticorum prædio. ſecus ſi ſit ſeparabile vnum à reliquo. Item vbi non poteſt fieri ſeparatio ſi fuerit principale conceſſum tantùm abſque acceſſorio: ita quòd non comprehendat acceſſorium: vel econuerſo, vt d. §. fina. & ideo hic concedens ſeruos inſeparabiles à prædio, conceſsio eſſet inutilis niſi princeps conceſſerit ex cer
2 ta ſcientia, & not. in gloſſ. ¶ † Vltimò nota ex antepe. gloſſ. de eo qui occupat fundum alterius intra quãtum tempus inquie-
3 tari poſsit. ¶ † In text. ibi: vagos. Et no. hic appellari ſeruos vagos, licet inſiſtant terræ quando dominus eorum eſt vagabundus: quia terram deſeruit. Et nota pro eo quod quærimus quis dicatur vagabundus eſſe. De quo vobis dicam plenè in. l. j. j. de Tyro. li. xij. vbi eſt caſus. & no, in l. nemo. de re mili. j. lib. xij. ff. de dam. infec. l. iiij. §. abeſſe.

SVMMARIVM.

1 ☞ Statutum q colonus teneatur ad gabellã pro recollectione fructuum pro domino non valet.
Statutum quòd coloni clericorum pro eis teneantur nõ valet.
2 Procurator aſsignãs in caſtro ꝓ domino nõ tenet ad collectas.
3 Collectas, cenſus & datia ſoluit, q prædia ſuo nomine poſsidet.
4 Coloni cẽſiti, & adſcriptitij liberi ſunt: et ꝓpriũ habere poſſũt.
5 Dominus non tenetur ſoluere collectas pro poſſeſsionibus famuli.

SI penes. Domini nõ coloni vel cẽſiti pro eorum prędijs tributa ſoluere tenentur. Ipſi tamen coloni, vel adſcriptitij pro fundis quos habent tributa
1 perſoluent. hoc dicit. ¶ † Nota ex principio huius legis quòd ſtatutum diſponens quòd ad ſoluendum gabellas recollectionis fructuum teneantur coloni pro dominis, non valet: ſicut de non ſubditis, ſicut eſt Peruſij: quia fuit factum quoddam ſtatutum in odium clericorum. qui cùm non poſſent cogi, inductum fuit vt coloni teneantur, pro eis quod eſt iniquum, & iniuſtum. Nam coloni non tenentur nec teneri debent pro domi
☞ no, nec vrgeri poſſunt, per hanc legem. ☞ Limita vt Barto. in l. colonos. la. j. j. eod. in eo. not. in fine. Adde ad hoc per Bal. & Ange. in l. j. C. de in ius voc. vt & Barto. in l. ij. de his qui pœnæ no. Bald. in l. j. C. de indi. vidui, ad fin. in l. j. in princip. C. de epiſc. & cle. & Pet. de Ancha. in c. canonum. & Imol. in l. hæres meus. §. fina. de condi. & demõ. adde text. in l. quòd ſi nolit. §. qui aſsidua. ff. de ædil. edic. Alexã. ¶ In text. ibi: libris cenſuali-
2 bus. † Ex hoc patet quòd ille, qui aſsignari facit in caſtro aliqua bona tanquam procurator alterius non poteſt cogi ad da-
3 tia & collectas, ſed dominus eſt vrgendus. ¶ † Item ex hoc patet quòd ille dicitur vrgeri ad ſolutionem cenſus, & dationum & collectarum, qui ſuo nomine prædia poſsidet, & in libro cenſuum nomine proprio reperit adſcriptus. Pro quo facit in authentica, de collationi. §. nullus autem. & s. de anno. & trib. l. ꝓ
4 locis. † Item per hanc legem patet quòd coloni cenſiti, & adſcriptitij poſſunt habere proprium, & poſsidere; & q ſunt liberi
5 & nõ ſerui. Item facit † q dominus nõ tenetur ad collectas pro ſuo famulo quæ imponuntur ratione ſuarum poſſeſsionum.

SVMMARIVM.

1 ☞ Conſuetudo ſi eſt in ciuitate q quilibet conductor teneatur in feſto natiuitatis dare vnũ par caponum: comprehendit conductorem, qui conduxit prædium pro præſtatione frumenti.
2 Conductor, qui annuatim tenetur dare decem corbes frumẽti, tenetur dare de illo quod naſcitur in illo prædio.
3 Conducens prædium ad colendum, ſi nihil ſit ſtatutum, de reditu, tenetur ſecundùm prædij qualitatem.

DOmini prædiorum. Si pro certa portiõe frumenti locatio eſt facta, tenetur colonus ad ipſum, non ad præſtationem pecuniæ, niſi conſuetudo ſit vt non obſtante
1 pacto pecunia ſoluatur. h. d. ſecundum vnã lec. ¶ † Et not. ſingulariter iſtũ caſum per quẽ patet q ſi cõſuetudo eſt in ciuitate, q quilibet cõductor ſoluat dño prædij in feſto natiuitatis Dñi vnũ par caponũ: q ad hui9 p̃ſtationẽ tenet cõductor, qui
☞ accipit prædiũ ꝓ p̃ſtatiõe frumẽti. ☞ Adde tex. in l. qđ ſi nolit. §. q aſsidua. ff. de ædili. edi. & in l. ſi fund9. de euic. & in l. circa. §. locati. & Bar. ĩ l. ex ea parte. in prin. ff. de ver. ob. & aliqđ per eũdẽ in l. ſi pri9. § j. de ope. no. nũ. & Bal. in ti. de pace Cõſtan. in verbo, ſicut antiquo tp̃e. vbi dicit, q ĩ p̃ſcribẽda cõſuetudine nõ eſt neceſſe oſtendere tit. Allegat Io. and. in c. j. de reſcrip. in. vj. vide Bar. ĩ l. nemo. & quod ibi ſcripſi de duob9 reis. Bal. in rub. de fide inſtru. q notari9 in dubio intelligit rogatus ſcđm conſuetudinẽ loci. Adde Bal. in l. ſi. eo. tit. Roma. no. cxj.
2 Alex. Itẽ no. illud qđ dicit, id qđ terra præſtat. † Nã ex hoc patet q colonus vel cõductor: qui noĩe cõductionis tenet annuatim dare decẽ corbes frumẽti vel grani, tenet dare de grano qđ naſcit in illo prædio. ¶ Nota etiam gl præalle. s. l. ꝓxi. in ver.
3 † item ex hoc patet q qñ aliqs accipit prædiũ ad colendum: & nihil ſtatuit de reditu, quãtũ debet reddere domino prædij, tenet ſcđm p̃dij qualitatẽ. hæc eſt veritas: licet quidã dicant aliud.

OMnes. Adſcriptitius colonus vel inquilinus fugiens non obſtante conditione ſexus vel alta, redire compelletur ad prędium vnde fugit, per præſidem. hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞ Caſus, in quo vendens rem, & pretiũ recipiens poteſt rem vendicare.
2 Dominium non tranſit ex contractu ſimulato.
Poſſeſsio transfertur ex contractu ſimulato.
3 Præſcribere cum mala fide, q ille præſumatur, qui habet titulum ſimulatum.
4 Lex pœnalis & odioſa extra propriam ſignificationem extenditur fauore Reipublicæ.
Statutum puniens facientem, comprehendit fieri facientem.
5 Alienatio ſi probetur, quando dicatur prohibita hæredis inſtitutio, vel legatum.
6 Bona ſubiecta fideicommiſſo alienantur etiam pro redemptione ſuæ perſonæ.
7 Colonus adſcriptitius transferri de loco ad locum an poſsit.
8 Miſsio in poſſeſsionẽ ex primo vel ſecundo decreto in re libellaria vel emphyteutica ad inſtantiam creditoris.
9 Indiuiduum dicitur irritum in totum, ſi pars eius irritatur.
10 Emptor quãdo contractus eſt à lege reprobatus, ſi eſt pretium ſtipulatus in caſu euictionis, re euicta illud petere poteſt,
11 Qualitatem ſcire debet ille, qui ratione illius qualitatis infixæ puniri debet, & qualiter hoc procedat.
12 Lata culpa vbi pœna eſt corporalis dolo non æquiparatur.
13 Emẽs rem à furioſo, vel ab eo, cui bonis eſt interdictum, quòd præſcribat longo tempore.

QVemadmodum. Sicut coloni originarij abſq; terra non alienantur, ita nec cẽſiti: & non licet vnicuique minimam partem fundi, tenendo, & maiorem vendendo retinere dictos cenſitos. Item vendens totum fundum, omnes eius colonos transferre tenetur. Et vendẽs partem, illos, qui in ea parte ſteterunt, tenetur transferre. & ſi ſecus emptio fuerit, vel venditio celebrata, emptor pretium perdet: & venditor poterit rem vendicare. Et etiam hęres eius ſubmota longi temporis præſcriptione. Item quilibet intelligitur malæ fidei poſſeſſor, qui cõtra legem mercatur. hoc dicit. Et ex prædictis patet quòd hæc lex diuiditur in ſex partes. Secunda ibi: neque verò. Tertia ibi: ſed cum ſoliditas. Quarta ibi: & emptor. Quinta ibi: & ſi aliqua. Sexta ibi: malę fidei. In text. ibi:
☞ venditori ad repetendos ſeruos. ☞ Exemplum vide per Bar. in l. per diuerſas. in fi. C. mandati. & in l. nõ dubiũ. de legib. per
1 Bal. & do. Alex. ¶ † Nota caſum: in quo vendens, & pretiũ recipiẽs vendicare põt rẽ vẽditã. Et eſt ſpãle hic, ob vtilitatẽ Reipublicæ, & ne agrorũ cultura deſerat. Simile habes s. de ſacroſan. eccle. l. iubemus. & de preci. Impe. offe. l. ij. & l. j. de patri. q fili. diſ. & in auth. de nõ alie. circa prin. §. nos autẽ & s. de fide inſtru. & iure haſtæ fi. l. pe. Regulariter autẽ qui vendit, & pretiũ recipit, à vendicatione ſubmouetur ex regula generali: quia cõtra factum ſuum quis venire non poteſt: vt l. poſt mortem. ff. de adop quia quẽ de euictione tenet actio, & c. vt. l. vẽdicãtẽ. ff. de euic. Non obſtat quia hic vendendo contra prohibitionẽ legis delinquit; ſicut emptor emendo, per quod videt venditorẽ ſubmoueri debere, cùm in pari cauſa turpitudinis potior ſit cauſa poſsidẽtis; vt in regula iuris in vj. c. in pari. patet quòd eſt ſpeciale hic ob Reipublicæ fauorẽ, ne agrorũ cultura deſeratur: vt hic tenet glo. in verbo, agnatione. quam no. quia limitat illã re-
☞ gulam. ☞ Vide Bar, in l. poſt mortem. de adop. Bal. in l. creditoribus. de ſeru pigno. dat. manu. per caſum in c. diuerſis fallacijs. de cleri. cõiug. & in c. ſi quis presbyterorũ, de rebus eccleſiæ non alie. per Bal, in l. j. de libe. cã. & in c. noſtri. de elec. Alex.
2 ¶ † Secundò no ex hac litera quę dicit huic venditori vendicationẽ cõcedi, & j. appellat hmõi vẽdicationẽ ſimulatã: quia per hoc patet expreſsè q ex cõtractu ſimulato non tranſit dñium. Cõcor. ff. de aqua plu. arcẽ. l. emptor. ſed bene tranſit poſſeſsio. qđ apparet: quia cõcedit vẽdicatio quæ nõ daret, niſi eſſet trãſlata poſſeſsio; cũ iſtud ſit extremũ qđ requirit ex parte cõcẽti:

vt l.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vt l.vna.ſ.de aliena iud.mu.cau.fac.& Inſti.de act.§.j.¶In tex.
3 ibi:malę fidei nãq; ¶†No.ex hoc ver.ꝙ ille q pſcribit,ſemper
præſumaẽ præſcribere bona fide:& in hoc ſteẽ ſuę aſſertioni:vt
no.gl.Inſti.de acti.§.j.tñ hoc eſt verũ,qñ præſcribens nõ habet
titulũ reprobatũ à lege. Sed ſi poſsideret cum titulo reprobato,
a ſemper pręſumiẽ malę fidei[a]. Ad qđ facit qđ no.ſ.de fide inſtr.
li.x.l.j.& ff.de ſi ſeruſ.l.cũ lex ¶in gl.ibi:an permutare.ibi:ſta
4 tuliberi.§.ſi †Ex hoc patet,ꝙ licet lex pœnalis & odioſa extra
ſignificatũ ꝓpriũ nullatenus extendaẽ:vt l.cũ q dã.hic alle.& c.
odia.de regu.iur.in vj.tñ vbi extẽſio tendit ad fauorẽ Reipubli
cæ,ita debem⁹ ipſam extẽdere,ſicut legẽ fauorabilẽ. Et ideo cũ
pertineat ad fauorẽ Reipublicæ punire maleficia,ad hoc vt ꝓ-
uincia in quiete remaneat,vt l.cõgruit.ff.de of.præſi.ff.de iud.
l.ſi lõgius.§.ſi filiusfa.pœna ſtatuti puniẽtis faciẽtem maleficiũ,
b puniẽ fieri faciẽs.[b] & debet extẽdi ſi facit fieri.ff.de iur.om.iu.
l.ſi qs id qđ.cũ ſi. Ad fauorẽ Reipublicæ fit extẽſio,vbi aĩs
eſt ꝓhibita. Adde tex.in l.hoc mõ.de cõdi.& demon.& Imo.in
l.cætera.§.ſed & ſi quis.de le.j.nec fit extẽſio,etiã in pœnalibus.
vbi eſt eadẽ ratio,in c.j.§.porro.in tit.q̃ fuerit prima cã beneſi.
amit.& in l.ſi qs id quod in prima gl.in ſi.ff.de iuriſ.om.iud.qđ
limita,niſi eſſet aliquod ſpãle inductũ in fauorẽ ſeu priuilegiũ
alicui⁹:vt eſt gl.in §.itẽ miſta.Inſti.de act.& no. Bal.in d.§.por
ro.Itẽ fit extenſio & in pœnalibus,vbi tractaẽ de fauore aĩarũ.
Io.And.& Abb.in c.ex tenore.q filij ſint legitimi.& Domini
cus in c.ꝓ humani.§.ſi.i j.co.de homicidio.li.vj.vbi allegãt gl.
no.in c.ſciant cũcti.de elect.in vj.Idẽ Abb.in c.q̃ſiuit.de diuor
tijs.Io.and.in c.j.de homicidio.in vj.& ab.in c.iurauit.de pro
ba.alle.c.cũ dilecta.de cõfirma.vtili vel inuti.Facit gl.in auth.ſa
cramẽta puberũ.C.ſi aduerſus ven.& vide vbi fauore animę id
fit ibi.& no.in c.ſi.de præſcrip.quæ extẽdiẽ in reali & perſona-
li fauore animæ. Alex.¶In ea.gl.de ſer.expor.l.ij.obligatio,ꝑ
quã impediaẽ cultura,eſt improbata in legibus pręcedentibus.
5 ſecus ſi ꝑ eã nõ impediaẽ:vt d.l.In ea.gl.†ibi l.ſi qs inquilinos.
eſt ſpeciale in iſtis adſcriptitijs terræ,ob Reipu.fauorem,vt non
alienenẽ etiã in vltima volũtate:vt d.l.ſi qs inquilinos.¶Regu-
lariter aũt qñ alienatio ſimpliciter ꝓhibeẽ,nõ videẽ eſſe probi-
bita in vltima voluntate,quaſi ſit neceſſaria:vt l.ex hoc edicto.
§.alienare.de alie.iu.mu.cau.fac.& l.j.ff.de fund.do. vbi verò
alienatio eſſet ꝓhibita in certã perſonã indiſtinctè:tunc em̃ le-
gatum & hęredis inſtitutio videẽ in eo ꝓhibita:adeò ꝙ talis ꝓ
hibitus curare debet ne ad eũ perueniat res, etiam ab inteſtato:
vt no.in l.ſi ita qs.§.ea.l.ff.de verb.obli. Vbi verò alienatio eſt
permiſſa in qbuſdã,in cæteris vẽ ꝓhibita:tũc in vltima volũta
te nõ itelligereẽ ꝓhibita:vt d.l.ſi pater.§.fundũ.et d.l.Luci⁹.§.
j.hic alle. Adde tex.in l.peto.§.tractare.de le.j.& l.filiusfa.
§.cũ pater.de le.j.& ibi per Barto.& in l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.
de ver.obl.& text.in l.ſi Rufinus.C.de teſt.mili. vbi ꝓhibitum
alienari inter viuos,dicitur prohibitum alienari in vltima volũ
tate.quod intellige verũ ſecundũ qđ dicit Ange.in l.cũ his.§.ſi
cui.ff.de tranſac.vbi dixit qñ prohibeẽ alienatio,& ſimiliter ꝑ-
mutatio præter ſimilẽ rõnẽ habet dominij abdicationẽ.& Pau.
de Ca.in l.volũtas.ſ.de fideicõmiſ.& limita,niſi ſubeſſet neceſ-
ſitas:vt hic Bar.Itẽ fallit in d.l.volũtas.Item in auth.res quę.C.
cõmunia de le.& l.muliere.§.cùm ꝓponeretur.ad Treb.& no.
Bar.in l.filiusfa.diui.in ij.q.de leg.j.Adde ꝙ ꝓhibitus alienare
non põt dare pro anima:vt in.c.j.§.alienare.qualiter olim feud.
pote.alie.Idem adde ꝙ ꝓhibitus alienari ſub pœna,ſi obligat
oĩa bona ſua,quia nõ incidit in pœnã:in gñali obligatione non
veniunt ꝓhibita,vt eſt caſus in l.j.de capit.qui curiam vendi.
& Bal.in d.l.volũtas,in pe.colũ.nec generaliter,niſi ſpecialiter:
vt voluit Bar.in l.codicillis.§.in ſubſtituto.ff.de leg.ij.& Aret.
in l.ſeruũ.§.idẽ ſeruus.de leg.j.Item ꝙ prohibitus alienare in ꝑ
petuum intelligiẽ vſq; ad quartũ gradũ,ſiue grauaẽ poſt prohi-
bitionẽ,& nõ vltra:vt i auth.de reſti.fideicõmiſ.in iij.col.& ibi
Ang.vbi etiã dixit,ꝙ ꝓhibitus extra familiã factam filio, non
trahiẽ ad nepotẽ.Item an ꝓhibita alienatione ſit prohibita da-
tio in emphyteuſim? Ang.ꝙ ſic,in.§.emphyteuſim.in auth.de
rebus eccle.non alie.Item an ſit ꝓhibita conceſsio vſusfructus
ad vitam? Ang.ꝙ non:in eo.ti.§.hæc igitur.Item an dicaẽ pro
hibita locatio ad longũ tp̃s:vide Bar.in l.codicillis.§.in ſubſti-
6 tuto.Alex.¶In ea.glo.ibi:an propter famẽ.† no.arg.ꝙ occa-
ſione redemptionis perſonæ quis põt alienare bona ſubadiacẽ-
tia reſtitutioni,& alienare ꝓhibita.Si enim poſſunt alienari ꝓ-
pter famẽ:ergo eodem modo vt perſona redimaẽ.vtrobiq; em̃
de redemptione,ſeu cõſeruatione perſonæ tractaẽ.Facit l.ij.hic
alleg.de patri.qui fil.diſtra.C.cõia de leg.auth.res quę.& in cor
7 pore vnde ſumiẽ.In ea.gl.†ibi transferri poſsit.translatio de lo
co ad locum,nõ eſt alienatio.& ideo poſſet fieri,ſicuti põt fieri
diuiſio fundi prohibiti diuidi ꝑ ſepes,& foſſata,gratia vberio-
ris culturæ:quia non eſt diuiſio ſeu alienatio:vt no.gl.in l.iube-
mus.in prin.ſ.de ſac.ſan.eccl.& no.in l.ſi qs duas.ff.cõia prædi.
8 Et pro hoc facit de hære.inſti.l.ex facto.ſi grande.¶†In ea.gl. a
ibi,ſed dicas cõtra.diligẽter not.hanc partẽ,ex qua videẽ ꝙ in
fundo liuellario ꝓhibito alienari,creditor ſe nõ poſſet mittere
in poſſeſsionẽ.& eſt verũ vt duret apud eum poſſeſsio ꝑpetuò:
ſed vt duret durãte iure debitoris ſic,vt no.gl.i l.ſi finita.§.ſi de
vectigalibus.de dã.infe.Nec obſtat hæc lex:qa ſpãle eſt in agri
colis.Vel dic ꝙ qñq; creditor deſiderat mitti in rẽ liuellariã ob
debitũ imminẽs rõne Reipu.puta quia dom⁹ liuellaria minatur
ruinã.& tunc quia hoc onus rẽ cõcernit,etiã vt perpetuò duret,
& teneat,fieri poterit miſsio:vt d.§.ſi de vectigalibus.Sed vbi b
debitũ nõ cõcernit rem liuellariã,ſed perſonã eius,contra quem
miſsio deſideraẽ,tunc poterit fieri miſsio in rem liuellariã reſpe-
ctu iuris quod debitor habet,vt duret eatenus,quatenus,durat
ius ipſius.Et eſt ratio:quia creditor non põt cõſequi plus quàm
habeat ipſe debitor.In ea.gl.& imputet ſibi.hæc eſt vera. Nec
obſtat l.in cõtrariũ alle.ſi rectè inſpiciaẽ:qa in eis principale &
acceſſorium non petebãtur ab eodẽ,ſed à diuerſis.& ideo pro
acceſſorio nouum pretiũ ſtatuiẽ.Nec obſtat ꝙ duplex dãnum
ſentit vẽditor:quia imputet ſibi cur ſic cõtraxerit:vt ff.de pact.
l.veteribus.In eadẽ ibi,argu cõtra ff.de contrahẽ,emp.l.dolia.
Solu.Ibi dolia poterant vendi ſine terra,ſed nõ ita cenſiti.In ea
dem ibi:cõdictione ex hac lege.ſequẽs opi.vera eſt.In eadẽ ibi:
vel dic nõ valere hæc verba:quia de facili fraus fieri poſſet ven-
9 dendo oẽs ſeruos cũ vili parte eius fundi.¶In eadẽ.in ſi.†No. c
iſtam regulam ꝙ irritata parte indiuidui,irritaẽ & totũ.facit ff.
fa erc.l.in hoc iudicio.in gl.reddit.ibi:eccleſiæ reddiẽ.ſed aliud
in eccleſia:qa eius fauore alienatio eſt interdicta,ſed hic non eſt
interdicta alienatio fauore vẽditoris.ſed reipublicæ:ideo pre-
10 tium debetur fiſco.¶†In ea.gl.in ſi.Nota diligẽter hanc parti-
culã.Ex qua habes ꝙ vbi cõtractus eſt reprobatus à lege:tamẽ
ſi in caſu euictiõis emptor eſt ſtipulatus ſibi precium:re euicta
illud petere poteſt.Bar.

11 Additio. In glo.quæ incipit:redit.ibi:& dic ſciens.†Nota
ergo quod dicit ſciens ad hoc vt aliquis puniatur
ratione qualitatis infixæ alij, eſt neceſſe vt ſciat illã qualitatẽ:
aliàs non puniretur:vt dixi ſ.de fabri.in l.nullus.& in auth.de
eccle.ti.§.ſi.Facit optimè quod no.i l.j.ff.de receptato & ff.de
parrici.l.verũ.Et hoc ſine dubio verũ eſt qñ qs agit actum qui
eſt de gñe permiſſorũ:ſed vbi aggredereẽ actũ prohibitũ tene-
reẽ:licet etiã qualitatẽ ſuã ignorauerit:quoniã debuit eã explo-
rare:& nõ explorando fuit in culpa:meritò teneẽ:vt l.in furti.
12 §.ope.ff.de furt.†Et hoc credo verũ vbi pœna pecuniaria ve-
nit imponẽda.ſecus aũt ſi corporalis debeat irrogari:qa in illa
culpa non ſufficit,cùm in corporalibus lata culpa non æquipa-
c reẽ dolo[c]:& nunq; qs põt corporaliter puniri niſi dolus inter-
d ueniat[d].Tex.eſt i l.i lege Corne.ff.ad l.Cor.de ſica.Ang.¶In d
glo.ſciens.ibi:quo ad præſcri.Nota ſingularẽ doctrinã ꝙ vbi
cũq; quis emit rem vendi prohibitã ratione perſonæ vel rei:ꝙ
emẽs præſumiẽ ſcire quo ad hoc vt non vſucapiat ſpatio longi
13 tẽporis.†Et pro hoc patet ꝙ emẽs à furioſo:vel ab eo,cui bo-
nis interdictum eſt,nõ vſucapit rem ſpatio longi tp̃is:quia pręſ-
ſumiẽ in dubio quo ad præſcriptionẽ ſciuiſſe illũ furioſum,vel
ꝓdigũ.Sed cõtra hoc facit ff.ꝓ empto.l.q fundũ.§.qui ſciens.
& l.ij.§.ſi à furioſo.eo.tit.& l.ſi qs cum ſciret.Et hoc eſt verum.
Non obſtat gl.iſta:quia loquiẽ qñ res eſt ꝓhibita alienari rõne
ſui ſubiecti.ſecus ſi rõne perſonæ vendentis:vt in cõtrario. Vi-
de glo.in l.ij.C.de vſuca.pro empto.per docto.in l.ſi filiusfa.§.
diui.de leg.j.Barto.

SVMMARIVM.

1 Receptãs bannitum etiam ignoranter,an puniatur.
Hoſpes receptans bannitum ignoranter ſiue notum,ſiue igno-
tum,an puniatur.
2 Præſtans auxilium exbãnito,quãdo puniatur pœna ſtatuti.
3 Parochianus fraudulenter fugiens de vna parochia,& conſti-
tuens ſe in aliam,reſtituitur priſtinę cum omnibus decimis.
4 Colonus noſtri temporis,qui pacto rupto vadit ad colẽdas ter
ras aliorũ,ſi poſſeſsiones remanent incultæ,tenetur ad tributa.
Et quando etiam teneatur dominus,ad cuius prædia acceſſit.

OMnes. Receptans colonum tributarium fiſci de-
bentem domino cenſum annuum ſcienter
reſtituere ipſum compelletur domino:& etiam cen
ſu non ſoluto,& etiã ſoluere fiſco tributa,ſi talis re-
ceptãs vſus eſt operis dictorũ colonorũ gratis:aliàs cõtra ipſos
fugitiuos habeẽ regreſſus:quibus nõ exiſtentibus nõ ſoluendo,
cõtra debitores ipſorum recurritur.h.d.In tex.ibi:alienos eſſe
nouerit. Per iſtum tex.aliàs obtinui in facto in q.an fructua
rius ſoluens affictum adhibitũ in teſtamento dicatur omni ex-
ceptione maior? Et dicebam ꝙ non:quia æquiparatur colono
vt hic.& voluit Saly.in l.ſi olei.C.locati.facit quod per Bal.in

fff iij

a ¶Malæ fidei. Mala fides, vel bona an & qñ præſumatur,& ex quib⁹ iudicaẽ,vide latè per Fel.i c.ſi diligẽti.de præſcri.in j.col.in verſi.inquantũ Ab.cũ ſeq.

b ¶Fieri faciens.ad quã materiã vide tu Feli.in c.quãto.de ſen.exc.in prin.in ver.nõ omiſſo.cũ ſeq.& ad id qđ dicit hic Bar.ꝙ lex pœnalis extendiẽ fauore Reipublicæ,adde Bal.in l.q actione.§.ſi in col luctatiõe.ad l.Aq.in ver.quæro,hic dicit ſtatutum.

c ¶Dolo.Adde do. Alex.de Imo.in l.qđ Nerua.per illũ tex.ff.depo.et tex.i l.actionib⁹.ff.de in lit.iur.in qb⁹ habeẽ ꝙ ęqparaẽ.ſed nõ ſemper.Vnde Lud.Pon.in ſing.verſi.dolus.& latè Alexã.vbi ſ.ad ſi.dñt ꝙ ſi i libello deducaẽ & ꝓbeẽ lata culpa,non ſufficit,ſed ferri debet abſolutoria,tũc æquiparanẽ dolus & lata culpa.Ad quod adde gl.no.i.l.illđ ver.hoc iudicio.ff.de li.cã.& Bal.in l.ij.C.de proba.

d ¶Interueniat.Adde Ant.de Bu.i c.ij.de conſti.& do.Alex.in d.l.quod Nerua.iiij.co.ff.de poſi.& in l.ſi quis teſt.li.vbi dicũt ꝙ qñ dolus de iure cõi ad cõmiſsionẽ pœnę requiriẽ,tũc ſufficit culpa lata.& ad id qđ in pœnis corporalib⁹ reqratur dolus,adde Bal.in l.qbuſcũq;.v.col.C.de ſer.fu.ſed qd in ſtatuto ſimpliciter diſponente in delictis,an reqraẽ dol⁹? dic ꝙ ſic,nec ẽt ſubaudiri,ẽt ſi pœna ſit grauis.ſed ſufficit lata culpa.Pau.de Caſt.l.j.in ſi.ff.de legi.& Salic.l.ſi ſerui.C.de noxa.& i l.plagij.C.đ plag.& d.Alex.in l.iij.§.qđ prętor.ff.ne qs eũ.vbi per Bar.& Bald.& Pau.de Ca.in cõſi.cxc.& conſi.cxciij.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

l.j.C.de epi.& cleri.Alex.¶Nota ꝙ dicit,nouerit:quia ꝑ hoc
patet,ꝙ receptans tales fugitiuos colonos ignoranter,non pu-
nitur,nec eſt contra.j.eo.l.ſeruos.vbi receptans etiam ignoran-
ter punit̃:quia quandoq; quis receptat colonũ ignotũ,& tunc
punit̃:quia imputat̃ ſibi cur non explorat eius cõditionem, vt
1 in cõtrario.¶† Quandoq; quis receptat colonũ notũ,ſed eius
conditionem ignorat,& tunc nõ punitur.ita loquitur hic,licet
glo.iſtud contrarium non ſoluat.& eſt hoc vtile ad receptantẽ
a exbannitos, vt receptans ignoranter non puniat̃[a],ſi bannitus
erat notus,& eius conditio ignota. ſecus ſi erat ignotus exban-
nitus,& eius cõditio.Imputat̃ enim receptanti ꝙ eius cõditio-
nem non explorauit,vt d.l.ſeruos.Sed hoc fallit in caupone, &
ſtabulario,vt nõ puniantur illum receptando qui penitus igno
tus eſt: ex quo enim publicè hoſpitatur,non tenet̃ hoſpitantiũ
conditiones inquirere:cùm inuitus ad hoc cogat̃:vt l.j.in fi.ff.
☞ fur.aduer.nau.☞ Adde Bar.in l.non omnes.§.fi.de re mili.&
in l.j.§.penul.de incen.rui.nau.& in l.j.§.j.de reſcrip.& ibi ſcri
pſi.Quid in muliere receptante virum,vide in l.eos.de recepta.
Quid in receptante alterius debitorẽ ne capiatur, Bal.in l.fi.de
ope.libe.& poſt Bar.ſcripſi in l.ij.ff.ad l.Iul.maie.vbi dicitur ꝙ
receptans tenetur, vt ibi.ſed hoc fallit.Adde ꝙ hoſpes põt da-
re bannito comedere nec tenetur.l.Seię.§.idem.ff.de fun.inſtr.
& in eadem ibi.§.furti.Et ibi vide Bar.qui idem dicit eſſe in no
tario.limita tñ iſtud ibi;niſi eſſet magna multitudo,quam in-
uitus nõ tenet̃ recipere propter alios hoſpites;vbi etiã alia mul
ta videbitis. Alex.¶Vel dic,& melius,ꝙ receptans exbannitũ
ignoranter,non punit̃,etiam ſi fuerit penitus ignotus tali rece
ptanti,niſi in loco notorium eſſet iſtũ eſſe bannitum:quia tunc
receptans eſſet in lata culpa:vt in c.j.de poſtu.præla.& in l.fin.
ff.de decre.ab ordi.fa.& s.qui & aduerſus quos.l.j. & no.gl.ex
preſſè in l.j.ff.de recep.Nec obſtat l.ſeruos.j.eod. quia ſpeciale
eſt in iſtis cenſitis.Ita fuit hoc anno conſultum in hac ciuitate,
2 cùm hæc quæſtio eſſet de facto.¶†Item eſt vtilis hæc litera:qa
ille qui præſtat auxilium & fauorem exbannito, non puniatur
pœna manus,ex ſtatuto diſponente,ꝙ præſtans opem exban-
nito priuetur manu, niſi in actionem vel inquiſitionem ſit de-
ductum quod præſtitit ei opem ſciens eum exbannitum ; quod
b neceſſe eſt etiam probari[b] per hanc literam.Et pro hoc videtur
caſus ff.de parrici.l.vtrum.vbi præſtans opem parricidio,puni
tur ea pœna ſi fuerit conſcius,& non aliter:vt s.de rapto.virgi.
l.vna.de epi.& cle.l.raptores.& ꝓ hoc s.de fabri.l.null⁹. & ibi
☞ dixi.☞ Idem Are.ĩ maleficiis,ĩ verbo, Andreã auxiliatorẽ.in
ij.co.& Ang.in §.iubem⁹.in fi.in auth.de eccleſiaſticis ti.Alex.
3 ¶†Vltimò nota in gl.in ver.ab his.quòd parochianus fugiẽs
de vna parochia,& collocans ſe in aliam parochiam in fraudẽ:
ꝙ reſtituitur priſtino parochiano cum omnibus decimis præ-
ſtandis.Bar.

a ¶Nõ puniat̃. Ad de d.alex.de Imo. in.l.j. de recept.& Iac.de Are. Ange. & Old.in auth. de eccle.ti.§.pe. ad fi.

b ¶Quod neceſſè eſt etiã probari. Adde gl.bonã iũcto tex. ĩ l.j.ff.de recep.no. tata in l.j.s.q & ad uerſus quos.& ale. ĩ l.j.ff.de recept. & dixi in apoſt. poſt Iac. Rebu.in l.nul-lus.ij.in ver.aliquẽ bãnitũ. s. de fabri-cen.iſto libro.

4 Additio. Nota ex iſta † lege argumentum contra colonos
noſtri temporis, qui pacto rupto vadunt ad co-
lendas terras aliorum. Et propter hoc poſſeſsiones remanent
incultæ, adeò quòd dominus non poteſt poſtea tributa ſol-
uere: nam iſti coloni ad illa tributa tenentur : & etiam do-
mini prædiorum, ad quæ gubernanda acceſſerunt, niſi igno-
rarent. Ange.

IMmunitates. Immunitas iugatiõis, vel capi-
tationis abſq; Principis autho-
ritate conceſſa non tenet,ſed ad priſtinam conditio-
nem reuocatur.hoc dicit.

CVm antea. Ad euidentiam ſcias quòd olim
tantum præſtabat nomine capitatio
nis vnus homo, quantum duæ mulieres. Imperator
hic mandat quòd hodie præſtent tantum duo vel
tres viri nomine capitationis quantum olim præſtabat vnus:
& quòd tantum præſtãt quatuor mulieres quantũ olim duæ.
Et ſic patet quòd onus capitationis eſt diminutum pro dimi-
dia in maſculis & fœminis. Sed hęc lex eſt localis in quibuſdam
locis.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Priuilegium Principis abſorbẽs in totum ius alterius,an va
leat.remiſsiuè.
2 Coloni originarij non liberantur ex priuilegio, nec ex cenſus
non ſolutione.

ORiginarios. Si originarius colonus culturam
deſerat,nulla dignitas vel autho-
1 ritas eum excuſare poterit. hoc dicit. ¶ † Nota ꝙ
non valet Principis priuilegium, quod abſorbet in
totum ius alterius.quod dic vt not.in l.ij.s.de preci.Impe. offe.
2 & l.fi.eo.tit.¶†Item nota quòd coloni originarij non liberan-
tur ex priuilegio,nec ex cenſu non ſoluto longo tempore,& ad
aliquam dignitatem aſpirare non poſſunt.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Ignorans an puniatur,& qua pœna.remiſsiuè.

SEruos. Adſcriptitij & cẽſiti penes dominos de-
bent remanere:& ipſos ignotos receptãs
etiam ignoranter,punitur in xij. libris argenti:tene
tur etiam receptans cũ altero ſimilis ęſtimationis re-
☞ ſtituere.h.d.Nõ obſtat s.e.l.oẽs.& ibi dixi.☞ An adſcriptitij
veniãt appellatione bonorum.Ro.ꝙ ſic. & alle.l.talem.§.fi.de
hære.inſti.& Bal.in l.j.ff.de ſtatu homi.& in d.§.fi. Et an liber
homo poſsit præſcribi vt adſcriptitij.dic ꝙ ſic.gl.in l.ij.de iud.
& in.l.fi.C.de præſcrip.lõg.tẽ.quæ pro liber.nõ tñ vt ſit ſeru⁹:
vt ibi no.glo.in l.ij.de inge.manu.& ſi teneat̃ ꝑ mille annos, vt
ibi.idẽ gl.in c.cũ nõ licet.de præſcrip.& qđ Bal.de illo q tent⁹
eſt ꝓ ſacerdote ꝑ cẽtũ annos,vt nõ dicat̃ præſcripſiſſe ſacerdo-
1 tiũ.in l.j.C.de emãcipa.libe.homo. Alex.¶Opp.†& videt̃ ꝙ
ignorans nõ puniat̃:vt l. generali.s.de tabula. & l.oẽs ꝓfugi.s.
eo.Sol.vt ibi no.in prima ſol.¶Opp.ꝙ alia pœna puniat̃ quã
hic dicatur:vt l.j.& l.quicunq;.s.de ſeruis fugi.dic vt ibi.Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞ Colonus licet alienari nõ poſsit,tamen de vno prædio ad
aliud transfertur.
2 Filius quando ſequatur matris conditionem.
3 Colonus & adſcriptitius in quo differant.
Item colonus & inquilinus.
4 Filius natus ex hoĩe meo,licet nõ ex fœmina mea,eſt hõ meus.

DIffinimus. Natus ex vtroq; parente cenſito,vel
patre tantum cenſito,cenſitus eſt.Itẽ
ſi dñs duorũ fundorũ inquilinos vnius trãſtulit ad
culturã alterius, & ad diuerſos dños fundi prædicti
ꝑtinuerint:dñs eius fundi,ex quo eſt facta trãslatio tenet̃ redde
re dño alterius fundi,cũ agnatione taliũ colonorũ.h.d. ¶Nota
1 ꝙ inqlinorũ, & colonorũ penè eadẽ eſt cõditio. ¶†Secũdò no.
ꝙ licet coloni non poſsint alienari,tñ pñt de vno in aliud præ-
2 diũ eiuſdẽ domini transferri.ſimile s.de ędific.priua.l.ij.¶†Op
po.ꝙ imò matris cõditionẽ ſequant̃:vt j.e.l.ne diuti⁹.Sol. Qui
dam habẽt in litera, vtroq; vel altero:& tũc exponit̃ vtroq;, alĩs
cẽſito.& tũc rñde ad cõtrariũ qđ loquit̃ in cẽſitis qui ſunt ſerui.
hic verò ſunt liberi. Alij habẽt vtroq; vel neutro.ſcđm hoc neu
ter eſt cenſitus.erat tñ vterq; adſcriptitius. quo caſu vterq; ex
parẽtibus eſt adſcriptitius, filius ſequit̃ cõditionem patris & ita
loquit̃ hic.Sed ſi ſolus pater eſſet adſcriptiti⁹, mater verò non:
tũc matrẽ ſequit̃:vt in cõtrario.alij exponũt tex.cẽſito,i. adſcri
ptitio:& tunc expone vt in gloſ.aliàs vel vtroq;.ibi:alij dicũt.
3 ¶†Quæro,an differat in aliquo colonus ab adſcriptitio. Iſta
gl.dicit ꝙ ſic. Tu verò dic vt no.in l.cũ ſatis.in prin.in glo. quę
incipit,niſi quadraginta.j.e.¶Itẽ quæro an ſit aliqua differẽtia
inter iquilinos & colonos.gl.ponit tres opi.tene primã,quã ap-
4 probauit Dy.& Pe.¶Vltimò iſta lex ĩ prin.facit ad qõnẽ†ꝙ
filius natus ex hoĩe meo,nõ tñ ex fœmina mea,ſit hõ me⁹. Ad
idẽ facit s.de murileg.l.fi.& j.co.l.ne diutius.& l.mulier.& l.fi.
De hac q.dic vt in Spec.de feu.§.ij.ver quintò quæritur.

SVMMARIVM.

1 ☞ Cadenti à poſſeſsione quæ remedia dantur.
2 Agenti poſſeſſorio recuperandæ, ſemper ſit reſtitutio poſſeſ-
ſionis,anteq; cauſa proprietatis cognoſcatur.
Secus in alijs poſſeſſorijs.
3 Libellus in poſſeſſorio recuperandæ,quòd requiritur.
4 Remedium c.redintegrãda.quòd habeat locum,etiam in rebus
priuatorum & laicorum.
Item pro iuribus incorporalibus.
Item competit etiam detentori.

SI coloni. Colonus bona fide poſſeſſus fugiens
apud alium, reſtituitur primo bonę fi-
dei poſſeſſori:& poſtea cauſa originis agitatur.h.d.
Vel aliter.Ille,ad quem peruenit poſſeſsio cum vi-
tio,eã reſtituet priſtino poſſeſſori,licet careat tit.h.d.& eſt not.
hæc lex:quia vbi quis cadit à poſſeſsione,& nõ habet titulum,
quo mediante præſcribere poſsit, ſiue ſit poſſeſsio rei mobilis,
põt ipſas petere condictione ex hac lege:dũ tñ ad nouũ poſſeſ-
ſorem peruenerit cũ vitio,& nõ aliter.aliud aũt remediũ caden-
di à tali poſſeſsiõe nõ cõpetit. Nõ em̃ põt agere rei vẽdicatiõe
vel Publiciana,cũ non eſſet dñs vel quaſi,niſi haberet aliqđ ius
in re:vbi aũt poſſeſsio ꝑueniſſet ad aliũ abſq; vitio : tũc nullum
videt̃ dare remediũ cadenti à poſſeſsione,ſcđm And.de Baru.
1 †Sed tu dic ꝙ fortè duplex eſt remediũ.Primũ,vt agat̃ tritica
ria ꝓ illa poſſeſsione:vt l.j.ff.de triticaria.Secũdum,ꝙ agat̃ cõ-
dictione ex l.ſi me & Titium.ff.ſi cer.pe. Debeo em̃ narrare ꝙ
poſſeſsio mea ad te ꝑuenit,& ꝙ non eſt æquũ ꝙ ex poſſeſsione
mea efficiaris locupletior:& ideo peto vt cõdemneris ad reſti-
tutionẽ dictę poſſeſsionis.Sed hoc remediũ nõ cõpetiiſſe,niſi
ei qui

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ei qui cecidiſſet à poſſeſsione, quam bona fide tenebat. Si enim
fuiſſet malæ fidei poſſeſſor hoc remediũ ſibi nõ cõpeteret: quia
☞ hæc æquitas in eũ non cõpeteret: quia in pari cã &c. ☞ Nota
ꝙ ẽt officio iudicis poterit agi, quod qs põt implorari qñ ceci-
dit à poſſeſsione, ſecundũ Hoſti. & Io. And. in c. accedẽs. el j. vt
2 lit. nõ cõteſt. & Lapus alleg. ij. Alex ¶† Vltimò patet ꝑ hanc
literam ꝙ quando agitur poſſeſſorio recuperandæ, ſiue detenta
tor poſsideat cum violentia ſiue non: ſemper debet fieri primò
reſtitutio poſſeſsionis, ꝙ̃ agatur cauſa proprietatis. Primũ & ſe
cundũ probanť hic, & in l. ſi quis emptiõis. §. ſuper illis. de præ-
ſcrip. xxx. an. & l. ſi quis in tãtam. C vnde vi. Et ita tenet Inno.
in c. ſæpe. de reſti. ſpo. & ibi vide. In alijs autẽ poſſeſſorijs ſecus
eſt, ſi exceptionem obijciens paratus eſt incõtinenti de iure ſuo
ꝓbare: vt no. in l. certi. s. de iterdictis. & ff. de Carbo. edic. l. ij.
§. duæ. & ff. vt in poſſeſ. leg. l. ſi is à quo. & s. de edic. diui Adri.
☞ tol. l. ij. & quod no. s. loca. l. ſi quis cõductiõis. ☞ Patet in poſ-
ſeſſorio petiť reſtitutio poſſeſsionis in petitorio petitur nõ poſ-
ſeſsio, ſed res ipſa. Adde l. ſi duo. in fine. ff. vti poſside. & Spec.
in tit. de reſti. ſpol. §. j. ver. & no. & Io. And. in Spec. de actio. &
peti. §. ſequiť. ver. ſed quam vocas, & in c. cùm ad ſedẽ. de reſti.
ſpo. Arch. in c. redintegrãda. ij. q. j. & Federicum in cõſi. clxxx
ij. aliàs cclxxxij. incip. cõſilium latũ. & Bal. in l. pe. ſi à nõ com-
petenti iud. Et ibi iuxta fi. ibi: in c. redintegranda. adde q̃d idem
voluit do. Ant. in d. c. cùm ad ſedẽ. ibi: quoddam eſt remedium
magis latum. & ibidẽ do. Abb. & idem conſuluit do. Ant. cõſi.
ſuo incipiente, cũ quæritur. in c. redintegranda. & licet Io. Cal.
tenuerit contrarium, & malè: in d. c. cũ ad ſedẽ. Et ad Bar. hic ad
de Ang. in cõſi. cliij. incipiente, In Dei nomine, in prædicta q.
vertẽte inter cõe. Et not. per doc. in l. rem quæ nobis. ff. de acq.
poſſ. an remedium dicti cap. detur contra titulo poſsidentẽ. do.
Ant. & Abb. in c. ſæpe. de reſti. ſpo. tenẽt ꝙ ſic. & idẽ Moder.
in d. l. rem quæ nobis. Idem Abb. in c. ſi diligenti. de præſcrip.
vbi etiã dixit ꝙ hoc remediũ cõpeteret etiã malæ fidei poſſeſſo
ri, qui à poſſeſsione cecidiſſet. Et non mirũ: quia ſic agenti non
obſtat exceptio domini appoſita à reo cõuento. Et ita dixit, &
voluit Inn. & Io. And. in c. poſt electionem. de conceſ. præben.
do. Anto. in d. c. ſæpe. in vlt. col. & ibi Inn. Et adde ꝙ hoc reme
dio etiam poſſet vti coram iudice loci, in quo eſſet res, vel poſ-
ſeſsio. quod probať: quia licet cõdictio ex canone dicti capitu-
li ſit actio perſonalis: quia oĩs condictio ex lege eſt actio perſo-
nalis, in §. appellamus. Inſti. de act. & Bar. in l. j. de condi. ex le-
ge. in fi. in v. col. de edicto diui. & conuentus ſolùm rõne rei im-
mobilis ſortitur quis forum, vbi quis conuenitur actione reali,
vel miſta, non perſonali, ſecundũ Bar. in l. illam. in princi. ff. de
cenſi. & l. ordine. §. ſolam. ad municip. vt in l. fi. vbi in rem act.
per Bal. in l. iubemus nullã. C. de ſac. ſan. eccl. & in l. fi. C. de præ-
ſcri. lõg. tem. fallit tñ hoc in canone, redintegrãda. in quo agiť
poſſeſſorio, in quo non habet locum dictum Bar. in d. l. illã. cum
ſeq. tex. eſt. & ibi Bar. & Bal. C. vbi de hære. agi oportet. Alex.
3 ¶† Vnũ tamẽ ſcias, ꝙ licet celeriter debeat fieri reſtitutio poſ-
ſeſsionis in poſſeſſorio: vt hic, & in l. momẽtaneæ. s. vnde vi. ta-
men in illo poſſeſſorio recuperandæ debet offerri libellus: vt ibi
4 gl. not. q̃d etiam hic tenet do. And. de Baru. † Et iſtam legem
no. alleg. Io. And. per quã probat ꝙ id, quod diciť in c. redinte
a granda. [a] ij. q. j. ꝙ loquitur in rebus eccleſiæ, habeat locũ in re-
bus priuatorum, & laicorum de iure ciuili, ꝓbat & allegat hanc
legẽ, de quo per eũ in nouella: & ibi per Inn. in c. cùm ad ſedẽ. ex
tra, de reſti. ſpol. quod ſingulariter no. & vide verba notabilia,
quæ ponuntur in l. rem quę nobis. de acqui. poſ. quam no. quia
de facto quotidie venit.

Additio. Scias quòd condictio d. c. redintegrãda. locum ha
bet etiam in c. viribus corporis. ij. qõ. ij. nullus. &
Anto. de But. in c. cùm eccleſia. de cauſa poſ. & proprie. & per
Pe. de Anch. in c. ex parte. de reſti. ſpo. Et de hoc vide per glo.
& Bal. in l. ij. s. de fur. per Bar. & Ang. in l. manifeſtiſsimi. in. §.
ſin autem. co. ti. Item competit etiam detẽtatori ſecundũ Spec.
in tit. de peti. & poſ. §. j. verſi. ſed nunquid. in vj. coſ. Item licet
glo. d. c. cũ ad ſedẽ. de reſti. ſpo. dixerit illud remedium cõpetere
pro rebus eccleſiaſticis vel clericis, quã partem licet tenuerit Io.
Calde. in d. c. cũ ad ſedẽ. ſecũdũ quod no. ibi Ant. de but. & eã-
dem opi. ſequiť in c. querelã. de elect. tamẽ ꝙ etiã in alijs rebus
habeat locum, diffuſè tenet Lud. in d. l. rem quæ nobis. quę eſt
no. & vide Lap. in ſuis allegatio. alle. ij. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Statutum quòd coloni teneantur ſoluere gabellam, pro do
minis non ſubiectis, eſt iniquum.

COlonos. Coloni glebæ adſcripti cauſa domino
rum non inquietantur. h. d. Ideo autem
dixi pro terrulis dominorũ: quia ſi ſua ſponte poſsi-
derẽt, eorũ tributa tenerentur ſoluere: vt s. eo. l. ſi pe-
1 nes. ¶† Et eſt vtile ad ſtatuta diſponẽtia ꝙ gabellas teneantur
ſoluere coloni pro dñis nõ ſubiectis. Iniqua eñ ſunt, vt patet in
hac l. & ex l. ſi penes. & j. vt nullus ex vic. l. vna. Bar.

Additio. Facit hæc lex pro ſcholaribus & clericis, vt occa-
ſione alicuius litis non debeant à ſuis ſtudijs vel ec
cleſijs auocari. Ad idem l. omnes. s. de epiſ. & cle. Ang.

SVMMARIVM.

1 ☞ Soboles ſequitur conditionem matris.

MVlier. Mulier originaria copulans ſe cum alio in
conſortiũ, cum ſua ſobole reuocatur. h. d.
1 † Et ſic no. hic, ꝙ ſoboles ſequitur conditionem ma
tris. & eſt hic regulare: ſed filij colonorum, & inqui-
linorum ſequuntur conditionem patris: vt j. eo. l. ne diutius. &
dixi s. eo. l. diffinimus. Bar.

PEr colonum. Colonus domino inuito con-
trahendo circa dominium non
parat præiudicium. h. d. Ideo autem dixi, circa do-
minium quia plenè pręiudicaret circa poſſeſsionem:
vt plenè patet in l. j. s. de acqui. poſ. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Seruus an poteſt eſſe baiulus.

COlono. Coloni adſcriptitij ad nullum honorẽ
etiam humilioris militiæ vocantur: nec
etiam magiſterij poteſtatis apparitores conſtituun-
1 tur. h. d. ¶ In tex. ibi: apparitores. † no. arg. ꝙ ſeruus
non poteſt eſſe baiulus, licet hæc militia ſit infima. & loquitur
ſecundùm Dialecticos. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Longum tempus in hac materia eſt decem annorum.
2 Colonum eſſe, vel inquilinum, probať qñ per decem annos re
ſpondit de penſione: vt inquilinus, vel reditu, vt colonus.
3 Vaſallus quis nõ probať probando ꝙ per ſpatium decem an-
norum præſtitit ſeruitia tanꝗ̃ domino.
4 Colonus quando poſsit refricare quæſtionem dominij.
5 Sequeſtrum ſi quis vult impedire: aut reuocari facere, ꝙ debet
idoneè ſatiſdare. & nu. 8.
6 Sequeſtrum, an reuocetur per iuratoriam cautionem. & nu. 9.
7 Satiſdatio ꝙ iteratò præſtatur, ſi primus fideiuſſor datꝰ, eſt effe
ctus non ſoluendo.
Satiſdatio de reſtituendo rem ſequeſtratam nõ durat, niſi trien
nio. & nu. 10. & 18.
11 Lex, ꝑperãdũ. ꝙ nõ habeat locũ in cauſis, vbi lis nõ conteſtať.
Inſtantia ꝙ non currat in executionibus inſtrumentorum, &
ſententiarum, & ibi, an ſit verum. & nu. 13.
12 Inſtantia ꝙ currat emergentibus ante litem conteſtatam.
14 Res tempore peritura cũ de ea ſit quęſtio officio iudicis vendi
poteſt, & pretium ſequeſtrari. & nu. 20.
15 Colonus quando duo aſſerunt ſe dominos fundi quem colit,
poteſt, in ſe fructus retinere ſatiſdando de reſtituendis ei, qui pro
ſe ſententiam reportabit.
16 Fructus lite pendente quòd ſequeſtrantur.
Sequeſtratio eſt permiſſa etiã qñ timeť de barataria fructuum.
17 Satiſdatio ſi præſtatur de reſtituendo fructus, nõ peruenitur ad
ad ſequeſtrationem.
19 Sequeſtratio de fructibꝰ qñ fit, dꝫ fieri apud ędẽ ſacrã, & quaſr.
21 Sequeſtrum de re alicuius ꝙ non fiat, niſi de debito conſtet per
publicum inſtrumentum.

LItibus. Si de dñio terræ inter dñm & colonũ eſt
diſceptatio, & locatio negeť: infrà ſcripta
forma ſeruatur: quia ſatiſdare tenetur colonus con-
uentus de reſtituẽdo fructus redituũ præſtãdorũ fi-
ne ꝓcraſtinatiõe, ſi dñs obtinuerit i cã: q̃ ſatiſdatio durabit triẽ
nio: & poſtea reuocať. Si verò colonus hoc facere noluerit, vel
nõ potuerit: tũc reditus in auro cõſiſtentes deponunť: vt hac le-
ge notať. Si verò cõſiſtũt in ſpeciebus iudicis, vẽdunť arbitrio,
& pretiũ inde ꝑceptũ: poſtea modo prędicto ſequeſtrať. publi-
cas autẽ functiones ſoluet dñs, vel colonus ſcd̃m cõſuetudinem
antiquitus obſeruatam. h. d. ¶ Diuiditur in duas partes princi-
pales. Primò eñ ponit qñ eſt qõ circa dñium inter colonum &
dñm quid fieri debeat de fructibus & reditibus dictæ terræ, &
quo ordine ꝓcedať. vſq; ad ver. hęc de reditibus. ibi eſt ſecunda
pars principalis, in qua poniť quis debet ſoluere publicas fun-
ctiones ꝓ terra locata: an dñs, vel colonus: cùm inter dñm ter-
ræ, & colonũ de terræ dñio qõ agitať. Et hæc eſt vna lect. ſcd̃m
quã poſui ſummariũ. & eſt vera, & approbať in gl. in ver. reſti-
tuanť. Scd̃o mõ legiť ſcd̃m Placẽtinum: qa hic nõ erat qõ inter
dñm & colonũ de ꝓprietate terræ: ſed cõtendebãt de terra. Et
q̃rebať qd colonꝰ debeat facere de fructibꝰ. ſed hęc lect. non
placet: qa eſt cõtra hãc legẽ q̃ dicit, in prin. ꝙ coloni cõtra terrę
1 dominos declamãt. ¶† In tex. ibi: prolixo ꝙ tempore longum

[a] ¶ C. redintegrãda. qñ locum habeat, & cui cõpetat, vide Ange. in conſi. ciij. incip. i Dei nomine. in q. vertẽte. d. Alex. de Imol. in conſi. lj. j. parte.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

& prolixum tempus.in hac materia eſt tempus decē annorum,
vt patet hic in glo.in verbo,colonorum.

Additio. Et adde q̃ dicit Bal.& Ang.in l.malè agit.de prę
ſcri.xxx.ann.& vide in ꝓxi.col. & hic adde Bal.
in l.j.in vj.colum.C.de fideiuſ. Quid in emphyteuta, vide hic
2 plenè & melius ꝑ Andream de Barulo. Alexan. ¶† Ex hac lite
ra probatur apertè ꝙ ſi per decem annos rn̄diſti mihi de penſio
ne tanquā inquilinus,vel tanquā colonus de reditu,ꝙ ex hac p̄
ſtatione diutina ꝓbaẗ eſſe colonū,vel inquilinū meum,ſed præ
ſtatio modici tp̄is hoc nō probaret,argumento ſumpto à con-
trario ſenſu huius legis.nec obſt. ff.de vſur. l.cum de in rem ver
ſo.vbi diutina præſtatio non ſufficit,ſed requiritur pręſtatio lō
giſsimi tp̄is.non em̄ hoīes trahunẗ ita de facili,ſicut res. ¶ Nec
ob.ſi dicitẗ,ꝙ hæc ſolutio vr̄ cōtra caſum huius legis: qa hic tra
ctaẗ de oī genere colonorū:& tn̄ conſtat ꝙ eſſe cenſitum vel ad
ſcripti. eſt mala fortuna:vt j.l.proxi.qa hic nō quæriẗ de ſtatu
ꝑſonæ vtrū ſit colonus,vel nō:tūc em̄ diutina præſtatio nō ſuf
ficeret:vt l.cōtraria:ſed quæriẗ tantūmodo de ſtatu rei,ſ.vtrum
poſsit qō dn̄ij denegari,vel refragari antiqua reditū p̄ſtatio.
Et eſt vera ſol.licet de hoc cōtrario gl.diſcrepet multùm in l.cō
traria.& etiā hic aliquantulū in verbo,colonorū.Et pro hoc eſt
caſus j.eo.l.cū ſatis.§.j.Qn̄q; aūt ad aliquē obligandū,non dico
ad mutādū ſtatum ſufficit minor præſtatio,vt eſt ī alimētis:vt
3 in l.j.ſ.de fideicō.¶† Ex prædictis apparet,ꝙ ſi ego tanq; vaſal
lus præſtiti ſeruitium tibi ſpatio decē annorum.ꝙ hæc pręſtatio
nō eſt ſufficiens ad probandum ius vaſallagij.Nā hic agitur de
mutatione ſtatus ꝑſonæ,qui non mutatur ex diuturna præſta-
☞ tione,ſecūdū Martinū de Fano,& Andreā de Baru.☞ Adde
Bart.in l.qui vniuerſas.§.qđ per colonū.ff.de acqui.poſ. Intelli
ge cōtra dn̄m,nō cōtra tertiam ꝑſonā,& in materia l.cū de in
rē verſo.ff.de vſuris.& Barto.in l.j.& in l.ſi conductor. ff.de ac
quir.poſ.& per Cyn.& alios in l.ſi certis annis. C.de pac. Cyn.
4 & Bal.in l.ij.C.de iure amphy. Alex.¶† In text.ibi : idoneum
fideiuſſorem.Ex hac litera apparet ꝙ quādo inter dn̄m & colo
num eſt qō de terrę dn̄io,ꝙ colonus dn̄o non tenetur rn̄dere de
fructibus:ſed ſufficit ꝙ ipſe ſatiſdet idoneè de reſtituendo oēs
reditus inquātū dn̄s ſn̄iam pro ſe reportauerit.Sed contra iſtud
opponitur de l.ſi quis cōductionis.ſ.loca.vbi colonus refert do
mino quæſtionē dn̄ij. Timore huius variauerūt gloſſatores:&
etiam doctores.Quidam em̄ dixerunt ꝙ hic cōductio non erat
finita,ibi ſic.Sed hoc reprobaẗ per doctores:quia ſi non eſt li-
citum referre quęſtionē dn̄ij cōductione finita:ergo nec ea durā
te.Alij dicūt,aut cōſtat de locatione:& tunc non referẗ qō dn̄ij
vt ibi.aut nō conſtat:& tūc ſic vt hic & hæc eſt vera, & probaẗ
pro parte per hanc legē dum dicit ꝙ ſi per diutinam præſtatio
nem apparet iſtum eſſe colonū ꝙ ceſſat ordo.vnde in hac lege
negabaẗ dn̄iū.& negabaẗ locatio:in lege cōtraria negabaẗ dn̄i-
um,ſed confitebatur locatio,& conductio. Alij dicunt ꝙ colo-
ni ſimplices nō poſſunt refricare qōnem dn̄ij:vt lege contraria.
cū ſi.Cenſiti aūt & alij ſic:vt hic.Sed hæc ſolutio eſt contra lite
ram huius legis,quæ dicit in colonis cuiuſcunque conditionis
hāc legē ſeruari debere.Et hoc vr̄ innuere gl.ij.in prin.licet gl.
in lege contraria approbet hanc legē.Alij dicūt:ꝙ hæc lex cor
rigit illam,& ſilr̄ hęc eſt mala:quia vitāda eſt legum correctio:
vt l.pręcipimus.in fi.de app.auth.quas actiones.ſ.de epiſ.& cle.
tene ergo ſcđm.¶ Sed Iaco.de arena ſequendo quandam alte-
ram opinionē poſitam in l.contraria dicit,ꝙ aut eſt qō de domi
nio:& hoc modo refricari non pōt:vt lege contraria Aut eſt
quæſtio de præſtatione redituum ſolùm:& tūc legitimè poteſt
hoc colonus objicere:vt hac lege.Et eſt ratio:quia tunc colon⁹
obijcit de nullitate cōtractus.Sed iſta ſolutio videtur cōtra hāc
legē quę dicit,ꝙ ſuper terræ dominio contra dominos clama-
bant.Propterea ſi colonus dicit de nullitate contractus , ex eo
quia eſt dominus.& ideo dicit ſe non debere cogi ad redituum
præſtationem,de neceſsitate ſequitur refricatio quæſtionis do-
minij.Tene quam dixi.

a ¶ Debet idoneè ſatiſdare. Ex hoc dicit regula , quòd cautio idonea facit ceſſare ſequeſtrū vbi ēt alẗ deberet fieri.ita no.in apo. ad Guil. de Cug. poſt eum in auth. generaliter. nume. v.ſ.de epiſ. & cle.

b ¶ Cū fideiuſſore. Adde Abb.ī c.ij. de ſequeſtr. poſ. & d.Alex.de Imo.in l.ſi fideiuſſor. §. fi. ff.qui ſatiſd.cog.et quo ad materiā hāc habetur plenè per Feli.in ca.examinata.in.j.col.in ver. in gl.ij.cum ſeq. de iudi.

Additio. Adde Imo.in.l.imperatores.ff.de appel,& cum
Barto.hic trāſit ſimpliciter Lud.in .l.fideiuſſ.§.
fi.ff.q ſatiſd.cog.& vide Bal.in.l. fin.C.qui.ad liber.procla.
☞ nō licet. Alex.☞ Bar.in.l.emptorē.ff.locati.videẗ tenere cō
trarium in illa.q.qn̄ prælatus locauit vni rē eccleſiæ,& poſtea
5 mouetur ſibi q̄ſtio de eccleſia. Alex.¶† Itē ex lr̄a patet ꝙ ille
qui vult impedire ſequeſtrū,aut etiā facere reuocari,debet i-
a donè ſatiſdare[a] de reſtituēdo rem abſq; aliqua ꝓcraſtinatio
ne. Vnde nō ſufficit ſimplex ſatiſdatio,niſi hæc verba ponāẗ.
6 Additio. † Quia ſi propter iuratoriam cautionē reuocare
tur,fruſtra foret.Et vide dictum elegās Io.An.
in add.Spe.eti.de ſeque.poſ.& fru.in ru.vbi dicit ꝙ vbi ſeque
ſtratio nō fieret ꝓpter ſuſpicionē:licet ordinariè à iure permiſ-
ſa ſit nō reuocabiẗ per pręſtationē fideiuſſoris.alle.c.cū q.de eo
qui mit.in poſ.lib.vj.tu alle.§.nouiſsimè.Inſtit.de ſuſpec.tu.in
fi.ibi:ſatiſdatū.Et de materia ſequeſtratiōis vide apoſtillā in l.
mandatis. de requi.re. & vide Abb.in c.dilectus de ſequeſtra.
☞ poſ.& fru.idem tenentē. Alex.☞ Vide Bal.in l.ſi.C.quibus
ad liber procla.li.& in l.ſi fideiuſſor.§.fi.qui ſatiſd.cog.iam ta-
men videẗ ſi dixit ſecundū formam iuris,vt cōiter ſit ibi,nō du
rat niſi triennio. Vide Imo.in l.Imperatores.§.fi.ff.de appel.&
Bal.in l.a.in vlti.col.de ꝓhib.ſequeſt.ibi nō habet locum l.pro-
perandum. Adde tamen ꝙ terminus pręfixus incipit currere in
primo actu,in quo quæritur de meritis:quia tunc habeẗ lis pro
cōteſtata.l.nihil.&.l.nulla.& ibi gl.& Bar.C.de procu.& Bal.
in l.mutari de procu.ff.gl.in Cle.ſæpe.de ver.ſig.& in cle. pri-
ma.de elec. Ang.de exhib.reis.in auth.ī prin.in ij.col.Adde ꝙ
idem voluit Bal.in l.ij.de execut.rei iud.& Aret.in l.intra dies.
ff.de re iud.& in repetitiōe l.tale pactum.§ .qui ꝓuocauit.vbi
aliud tenet.& Romanus in rubri.de arbi.in xv. col. Alex. ¶ In
7 tex.remoueẗ.† Nota arg.ꝙ fideiuſſore effecto nō ſoluēdo , de
bet iteratò ſatiſdatio pręſtari. Facit ff.qui ſatiſd.cog.l.ſi ab arbi
tro.de peti.hære.l.ſi quo tēpore.Per hoc em̄ patet ꝙ ſatiſdatio
de ſequeſtrando vel de reſtituendo rē ſequeſtratam non duret
niſi triennio.

8 Additio. † Nota ꝙ ſequeſtratio nō reuocatur,niſi præſte-
b tur cautio de reſtituendo rem cum fideiuſſore.[b]
9 ¶ Idem dicit Anto.† de But.in c.j.de ſequeſtra.poſ.& fruc.al-
leg.l.ſenatuſcon.de offi.præſi.& ſubdit.ꝙ etiam ſi eſt pauper,
nō reuocabiẗ ꝓpter lucratiuā cautionē. Alle. Spe.in ti.de fide-
iuſ.§.j.ver.illud aūt.& de hoc eſt caſus ī l.fideiuſſor.§.j.q ſatiſd.
cog.& ibi Ang.Idem ſequiẗ Ang.in l.j.ſ.de prohi.ſequeſt.poſ.
10 Alex.¶† Et aduerte:quia glo.hic in ver.accipiaẗ.dicit ꝙ īcipit
currere triēniū à tp̄e litis conteſtatæ:qa tāto tp̄e inſtantia du-
rat:qđ no.quia per hoc patet ꝙ tp̄s inſtantiæ præfixū p l. ꝓpe-
randum.incipit currere à die litis cōteſtatæ,de quo ſolet ibi no
11 tari.¶ Vnde † in caſib⁹,in qb⁹ nō cōteſtaẗ lis,nō vr̄ illa lex locū
habere.Et ob hæc dixi multoties allegādo in qōnibus de facto
ꝙ cū executiones inſtr̄orum vel ſn̄iarum fiant abſq; cōteſtatio
ne litis.ꝙ non currit inſtantia,cum non fiat conteſtatio.

Additio. Sed perpetuò durat.& hoc videtur ſentire. Gul.
in d.l. properandum.in princip.Et ad hoc allega
bat do.Anto.iſtam glo.me audiente.Sed contrariū ſentit dn̄s
Bar.in l.ab executore.in fi.ff.de ap.facit qđ ipſe no.in ſumma
ria cognitione ſuper verbo,figura.Poſtea dictus dn̄s meus mu
tauit ſn̄iam & intelligēdo vt habeo ſup libro d.l. properandū.
in princi.nec ego video ꝙ iſta glo.inducta prout ſ.inducit do.
Bar.ꝓhibet iſtud,ad qđ eā allegat hic:ſed iudicio meo gl.dicit
ꝙ ſpāle eſt cū hoc ꝓbet illud ad qđ allegat: quaſi velit dicere:
ꝙ inſtantia triennij nō currat hic, cū ſit eā talis,in qua lis nō cō
teſtaẗ:ſed quia ſummaria.Itē nec Gul.dicit,vt ſentit in d.l. pro
perādum. Alex.¶ Vnde tenemus qđ no.Bar.in d.l.ab executo
re.in fi.Nec obſtat gl.intellecta vt ītelligo:quia hic nō erat qō
principalis de ſequeſtra.fienda,vel nō,vt ſ.patet. ad quod not.
Gul.in d.l.ꝓperādū.Sic ergo eſt verū qđ ipſe Barto.no.in d.l.
ab executore.in fi.hoc tn̄ fallit in cā appellationis vbi inſtantia
incipit currere à principio citationis in ius factæ, producendo
libellum appellationis.& hoc in odium & cōtumaciam appel-
lati.nec iudicium eius valet,vt ex d.§.fi.colligitur.Ang.

Additio. Adde Bal.in l.conſentaneū.C.quomodo & quā-
do iudex.Idem tenet Bald.in l.tale pactum.in .§.
qui prouocauit.ff.de pactis.in repe.in x.q.in fine.Pet.de ancha.
in c.j.de iura.calū.qui dicit ita fuiſſe conſultum per do.Bal.&
dicit ita ſe de facto obtinuiſſe.Contrarium tenet Bald. in l.j.C.
de iur.calum.cum concor.& per eundem in l.ij.C.de execu.rei
iudi.poſt Ang.& in l.& poſt.§.fin.de iudi. & not. Moder.in l.
ab executore.in princi.in iij.char.ff. de appellatio.ſed Barto.in
lege,properandum.in §.ſi quidem.in princi.C.de iudi.vbi ali-
ter loquitur.& idem videtur velle Guliel. de Suza. in dicta le-
ge,properandum.in princi.§.& ſi quidem.ſequitur Barto.ibi.
12 † In his verò quæ emergunt ante litis conteſtationem, nunquā
currit inſtantia,ſecundùm Bal.no.in l.& poſt edictum.§.j ff.de
13 iud.† fortè tutior eſt opi.ꝙ currat inſtantia à tempore,quo cœ-
ptum eſt tractari de meritis cauſæ executio.per not.per Barto.
in d.§.& ſi quidem.cum quo concordat Cy.& Bal.& Saly. in
prin.illius legis.Et pro hoc facit quòd diſpoſitio illius legis eſt
inducta ob publicam vtilitatem:vt no.glo.in prin.huius legis:
ergo debet extendi ad caſus ſimiles.per no.per glo.& Bar.in l.
ſi conſtante.& ibi Bar.in ix.q.primæ partis.ff.ſolu.ma.Et ma-
ior eſt ratio in cauſa executionis,quę eſt ſummaria.l.à diuo Pio.
§.ſi ſuper.ff.de re iudi.cum in ſummarijs limitata ſit inſtantia,
ſicut in ordinarijs, & potius in eis eſt maior inſtantia.lege de
ſubmerſis. ſuprà de naufra . Bal.in l.j.§.primo.ad fin.ff.ſi quis
ius di.non obtem.tenet idem quod tenet in l.ij.de executio.rei
iudi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

14 iudi. Alex. ¶ In text. ibi, fructus vendanť. † Nota ꝙ qñ res ſe-
queſtrata eſt tempore peritura, ꝙ iudicis officio poteſt vēdi, &
a pretiū ſequeſtrari.[a] poſſet etiā id ſolus ſequeſter: vt l. ſi oleum.
ff. de dolo. cuius ſequeſtri officium eſt voluntariū, & non neceſ-
ſarium: vt l. fi. §. de bo. autho. iudi. poſ. ¶ In tex. ibi: nec de redi-
tibus. Nota diligenter hunc verſiculū, qñ res eſt in litigio inter
dñm & colonum, ad quem ſpectet ſolutio publicarū functio-
num. Et vtrum ſolutio facta per vnū altero ſciente, & patiente,
ſibi præiudicet. ¶ Ex hac litera ſumit arg gl. ſuper verbo, mo-
ris erat. An ruſtici teneanť præſtare decimas clericis, vel eccle-
b ſiis.[b] Et dicit ꝙ ita ſeruat cõſuetudo. Vltimò ſecundum lecturā
15 † Placentini poſitā hic in glo. ſuper verbo reſtituanť. eſt hic ca-
ſus, ſi vera eſſet, quæ eſt vera quantum in ſe, ꝙ ſi duo aſſerunt ſe
dños vnius fundi, ꝙ colonus põt dicere, neutri veſtrū volo re-
ſtituere fructus: ſatiſdando de reſtituendo ei, qui pro ſe ſenten-
tiam reportauit. quod nota quia eſt limitatio legis vltimæ. C.
de peti. hæredi. Bart.

16 Additio. In tex. ibi: fideiuſſor. † Eſt enim hic caſus ꝙ lite pē-
dente fructus ſequeſtrantur, ſcilicet cum dominus
agit contra colonum ſuum: regulariter autem talis ſequeſtratio
eſt prohibita. l. j. §. de prohi. ſequeſtra. pecu. niſi timeretur de
17 baratraria fructuū, vt l. imperatores. in fi. ff. de app. ¶ † Item no-
ta optimū argumentū, ꝙ licet ex forma legis vel ſtatuti fructus
debeāt ſequeſtrari: ſi tñ ille, contra quē agitur, vult dare fideiuſ-
ſorem de reſtituendo oēs fructus, nullo modo Perueniť ad ſe-
18 queſtrationē. ¶ † In tex. ibi: per triennium. Hic text. eſt optimū
arg. ꝙ fideiuſſor, qui ꝓmittit reſtituere oēs fructus, qui perci-
perentur, ad hoc vt ſequeſtratio euitareť, ꝙ nō intelligitur ob-
ligari, niſi pro fructibus triennii tm̃ Et eſt rõ: qa cõuentus non
tenetur pro maiori tp̄e fideiuſſorem dare ꝙ triēnii, vt hic, ergo
ſimpliciter dādo ad tp̄s triēnii videtur dediſſe. quod no. ſed non
19 firmat. ¶ † In tex. ibi: ꝗde ſacra. Nota cū ſequeſtratio fit de aliq
bus fructibus alicuius rei, debet fieri apud ædē ſacrā illius ciui-
tatis, ſub qua poſſeſsio ſita eſt. Vnde ſi poſſeſsio eſt ſita in pa-
rochia ſancti Petri, in eccleſia illius parochiæ debebit fieri ſeque
ſtratio: & ſi illa eccleſia ad illud ſequeſtrum non ſit ſufficiens
vel idonea, fiet ſequeſtrum ad eccleſiam cathedralem. text. eſt
20 hic. ¶ † In tex. ibi: fructus vendantur. ibi ſolus ſequeſtrans non
poſſet, licet fructus corrumpantur, niſi iudice permittente ei de
21 de partium voluntate. ſic intelligiť. l. ſi oleū. ff. de dolo. ¶ † No-
ta etiā ex principio huius legis ꝙ nunꝗ fit ſequeſtratio de re a-
c licuius, niſi de debito cõſtet per publicū inſtrumentū:[c] vt j. de
☞ ero. mili. anno. l. per hāc. & ibi dixi. Ang. ☞ Adde ꝙ Bald. te-
ne cõtra Bart. in l. j. de iur. cal. vbi dicit ꝙ ſi ſtatutū requirit in-
ſtantiam cauſæ terminari intra duos mēſes, ꝙ habet locum vbi
petitur executio inſtrumenti confeſsionati, licet aliqui contra,
ſecundum eum. In text. ibi: fructus vendantur, vide Ange. &
doc. in l. ſi fideiuſſor. §. fi. ff. qui ſatiſ. cog. & adde Bar. in l. ſi ma
giſtratus. ff. de priuilegiis creditor. & in l. intereſſe. de acquiren.
poſ. Bal. in c. olim. de reſcri. bene facit l. diuus. de petit. hære. In
ea. l. in fine. An hoc ſit verū, vide Imol. in l. Imperatores de ap-
pel. §. fi. & qđ no. Bald. in d. l. j. C. de prohib. ſeque. & vide Ab-
ba. in c. dilectus. in fin. de ſeque. poſ. & fru. vbi reprobat dictum
Bart. eo modo reprobat Imol. in d. l. Imperatores. §. fin. vide q̄
no. in l. per hanc. de eroga. mili. anno. lib. xii. & vide Bar. in fin.
in fi. C. de edic. diui. vbi dicit ꝙ immiſsio debet probari per pu
blicum inſtrumentum, nec ſufficit per teſtes. Alex.

NE diutius. Hodie natus ex adſcriptitio & ſerua
vel adſcriptitia & ſeruo ſequitur vē-
tris conditionem. Item inter ſeruos & adſcriptitios
modica eſt differentia: cū ſeruus cum peculio, adſcri-
ptitius cum terra alienari poſſunt per dominum. h. d. Præmitto
ad euidentiam, ꝙ olim ſenatuſcõſultum Claudianū volebat vt
natus ex adſcriptitio vel adſcriptitia ſemper ſequeretur condi-
tionem adſcriptitiam, & ſic qñꝙ paternā, qñꝙ maternam, vt ſ.
de ſenatuſconſulto Claudiano. Vnde videns Imperator ꝙ ſem
per qs traherēť ad priorē fortunā, ſtatuit ꝙ illud ſenatuſcõſul-
tū eſſet ſublatum ex toto: & ꝙ ille, qui naſcereť ex adſcriptitio,
& muliere libera, eſſet liber. vt notatur in lib. auth. ibi hoc etiā
declaratū fuit in lib. auth. cõſtitutio quæ ex adſcriptitio & libe
ra natos. in prin. col. v. Verū qa multi dubitāt qñ quis naſcebať
ex vno adſcriptitio vel adſcriptitia, & ex altero ſeruo vel ſer-
ua: vtrū ſequereť cõditionē ventris: cum illa lex antiqua poſita
ad remotionem dicti ſenatus non loqueretur, niſi tm̃ de adſcri-
ptitio, & muliere libera, ideo Imperator poſuit legem, & diſpo
ſuit ꝙ ſicut ille, qui naſcereť ex muliere libera, & adſcriptitio,
ſequitur cõditionē vētris: ita ille q naſciť ex adſcriptitia, & ſer-
uo, vel ex ſerua & adſcriptitio, ſemper ſequiť cõditionem ven-
tris. ¶ Et ex hoc inferť alia regula generalis, ꝙ partus ſequitur
regulariter cõditionē vētris, ſiue cõditio vētris ſit deterior par-
tui, ſiue vtilior. Hæc autem regula fauore publicæ vtilitatis fal
lit in partu murilegorū: qa ſemper murileguli ſequunť condi-
tionem liberi, ſiue ſit pater: ſiue mater: vt l. fi. §. de murilegulis.
¶ Item fallit in partu eius, qui natus eſt in prædio tamiaco: qđ
prædium quale ſit, notatur j. de prædiis tami. in rubr. & in l. j.
¶ Item fallit in filiis inquilinorum & colonorum natis ex libera
muliere. vt. §. eo. l. diffinimus. ¶ Item fallit in filiis libertorum cu
riæ xii. q. ii. de libertis. & hoc de iure ciuili. ¶ Itē fallit ſecundum
legem Lombardorū, vt no. in glo. Quo ad honores verò aſſe-
quendos partus ſequitur conditionem paternam: vt l. cùm le-
gitimè. ff. de ſtatu ho. ¶ Vltimò no. ex gl pe. omnes differen-
tias inter adſcriptitios & ſeruos. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Enuntiatiua verba in diſpoſitione vel contractibus, ſi ſunt
in duplici cõfeſsione emanata, valent, in vna, poſtea in alia pro
bant & obligant.
2 Terræ recõmendatæ q̄ teneņť ciuitati p̄ſtare ſubſidium in caual-
catis, ſi ſtant p centū annos ꝙ nō p̄ſtiterint, per hoc non cenſen-
tur præſcripſiſſe libertatem, ſi non fuerint requiſitæ.
3 Statutū ꝙ abſentes à ciuitate Peruſii, non gaudeant priuilegio
ciuiū, non comprehendit abſentes, quorum fratres, & ſorores,
& cognati ſtent in ciuitate, qui ſupportent onera.
Et non dicitur abſens nec vagabundus. ibi. nu. 5.
4 Iniuria facta vni de conſortio, videtur toti conſortio facta.
6 Confeſsio facta in iudicio nō in figura iudicii, non nocet, & qñ
noceat etiam extra iudicium geminata.
7 Geminatio actus, vel eius perſeueratio, ꝙ multum arguant a-
ctus validitatem.

CVm ſcimus. Sola confeſsio vel ſcriptura, in qua
enuntiatiuè quis ſe alterius colonum
eſſe aſſerit. non præiudicat, nec ſtatum mutat niſi ſit aliis
adminiculis approbata, ſcilicet ex illa diutina præſtatione, quā
faciunt filii adſcriptitii: aut quia alia confeſsio emanauerit de
eodem. ¶ Item ſi filius adſcriptitii viuente patre per xxx. an-
nos continuos terram non coluit, non propterea liberatus eſt à
conditione adſcriptitia: cum pater eius tempore vitæ ſuæ cul-
turæ ſatisfecerit. h. d. Ideo aūt dixi enuntiatiuè prolata, & facta:
quia ſi diſpoſitiuè per ſolēnem ſtipulationē quis vellet ſe facere
alterius adſcriptitiū, nō requirerenť alia adminicula, ſecundum
Martinum de Fan. & And. de Barulo hic: licet glo. in l. ꝓxi. in
§. cū aūt, videatur dicere ꝙ licet præcederet pactio, qua quis ſe
obligauerit, tñ iſta pactio non præiudicat, niſi ſecuta ſit poſtea
triginta annorū præſcriptio. Sed ego intelligo illā gloſ. qñ illa
ſtipulatio nō fuit ſolēnis, ſed poſtea curſu temporis ex diutina
præſtatione ſolennizatur. Vbi aūt quis paciſceretur ſolenniter,
puta per ſtipulationem: nō videtur dubiū ꝙ eoipſo ſit effectꝰ
ſeruus, & adſcriptitius, vendendo ſe ad pretiū participandum.
1 † In text. ibi: ſinautē eſt ſcriptura. ex hoc ver. limitari poſſunt
oēs leges dicentes ꝙ verba enuntiatiua non inducunt diſpoſi-
d tionem,[d] & etiam in contractibus prolata non ſunt obligato-
ria. ¶ Nam hoc eſt verum, niſi bina confeſsio emanauerit vna
poſt aliam. Si enim circa conditionem adſcriptitiam, quæ eſt
mala, vt l. ne diutius. §. eod. præiudicium generat: quantò ma-
gis generabit in his, quæ non ſunt tanti præiudicii: certè mul-
☞ tò magis. ☞ Vide q̄ dicta ſunt in l. ex hac ſcriptura. in prima
col. in margine, poſt Bar. de donati. & idem Romanus in lite-
2 ra d. in not. ii. Alex. ¶ † In text. ibi: illud quoꝗ. Ex hoc. §. ſumiť
optimum argu. ꝙ ſi terræ recommendatæ tenentur dare ciuita-
ti Peruſii ſubſidium caualcatis, & exercitibus, extra ciuitatem
euntibus, & per centum annos ſteterunt ꝙ non præſtiterunt ex
eo quia ciuitas Peruſina non requiſiuit, cum de ſuis gentibus
eſſet copioſa nimis, vt non propter hoc dictæ terræ præſcripſe
rint libertatem dicti ſeruitii: nulla enim cauſa deſidiæ poteſt cõi
Peruſii imputari, ex quo neceſsitatē dicti ſubſidii non habuit.
☞ De quo dixi in l. in filiis. §. de decur. vbi videtur caſus. Adde
Ang. in l. malè agitur. de præſcrip. xxx. annorum. circa fi. Item
ibi: patres oēs fratres abeſſe à ciuitate, vel loco, non eſt qui ha-
bet de ſua progenie in loco, vel ciuitate: vt in patre, qui habet
filium. vide gl. in l. fi. in verbo, & eadē perſona. C. de impub. &
3 aliis ſubſti. Alex. ¶ † In tex. ibi: patres vel fratres. not. argu. ꝙ
ſtatutum dicit, quòd abſentes à ciuitate Peruſii non gaudeant
priuilegio ciuium, cùm onera non ſupportent, quòd ſi aliquis
abeſt à ciuitate, & in eadem permanent patres vel fratres, ſoro-
res vel cognati, qui ſupportent onera ciuium, ꝙ non obſtante
tali abſentia priuilegio gaudebit abſens. Videtur enim ſuppor-
tare onera, cùm illi ſupportent, qui ſunt de ſua progenie. Et
ideo ſi ſtatutum dicit, quòd non allibrati non audiantur in ci-
uilibus, nec in criminalibus, cū non ſupportent onera ciuitatis,
quòd libra patris vel aliorum conſortum de domo proderit
non allibrato. ſufficit enim hos conſortes onera ſuſtinere, per

a ¶ Et pretiū ſeque-
ſtrari. Adde iſtum
in l. fi. per illū tex.
ibi. ff. de req. re. &
ibi poſui in apoſt.
ad iſtum in verſi.
poteſt vendi.

b ¶ Vel eccleſiis.
Ad cuius articuli
deciſionē vide tu
plene do. Soci. in
cõſi. cclxviii. incip.
elegāter & ſubtili-
ter. in princ. cū ver
ſi. ſeq. vſꝗ ad fi. in
ii. par. char. clxxx.

c ¶ Per publicū in-
ſtrumētum. Adde
An. Cor. omnino
fin. ſuis in verſi. ſe
queſter. incip. qs
non põt petere. di-
xi poſt Iac. Rebu.
in addi. ad ipſum
l. præce. in fi. in eo.
verſicu. §. eodem.
& de hoc per do.
meū Deciū conſi.
lxxi. incip. diuino
&c. & ꝓ tenui in-
genioli mei &c. co
lū. ii. ver. ſextò etiā
facit. ibi, imò qđ
fortius eſt. vo. j.

d ¶ Diſpoſitionem.
Adde do. Soci. cõ
ſil. ccxxviii. incip.
præſens cõſultatio
pulchra. ver. qntò
quia verba. cum
verſi. ſequen. in ii.
parte. chart. cj. & ī
conſi. lxviii. incip.
circa j. q. verſi. cir-
ca aliā q. in j. pte.
chart. cxiiii.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

☞hanc legē.☞ Adde bonā gl. in l.ij. C. qui æta. vł ꝓfeſ. exc. li.
x. de quo ꝑ Ang. in l. p̄tor. in prin. ff. de edēdo. & Bar. in l. j. §.
ſi hęredis. ff. ad l. Fal. l. j. § dñi. ff. ad Syllan. Bal. ĩ l. fi. prælle-
gata. vbi dixit ꝑ glo. in l. ij. q ęta. excuſanť. ꝙ ſi ſtatuto caueť
ꝙ nullus poſsit habere offm̄, niſi habeat cētū in bonis: ꝙ filius
poterit habere offm̄ ſi pater habet æſtimū vſq; ad illam quāti
tatē, licet ſint plures fratres: q ſi diuiderenť non haberēt illa cē
tum. Et ita dicit in l. pretor. §. ſed ſi filius. ff. de edēdo. & Ang.
in l. fi. pręallegata. & Bal. in l. ij. ad fin. ſ. de lib. & eorum liber.
& in l. j. §. illud. ſuprà, cõia de manumiſ. & in c. filius. de capi.
qui curiam vendi. & in l. nō plures. de ſacro. ſan. eccle. & in l.
ſciēdum. ff. qui ſatiſ. cog. & ibi Bar. in pe. q. Bal. in l. diximus.
§. ſi pater. ff. de execu. tut. & in l. ij. in fin. ſ. de legiti. hære. & in
pe. colū. ver. modò videndum eſt. ſuprà, de execut. rei iudi. &
Bal. in addit. Specu. ĩ tit. de cenſibus. ad fin. & in l. illud. ff. qđ
cuiuſq; vniuer. Item ibi in verſicu. item de iniuria quæ fit vni.
adde Bartolū ĩ l. lex Cornelia. & ibi dixi ff. de iniurijs. Et ibi:
omnes. not. Barto. & ibi ſcripſi in l. ij. in princip. ff. de accuſa.
4 Alexā. ¶ † In tex. ibi: cùm tamen pars. No. quòd corpus vni⁹
conſortum appellatur pars cæterorum conſortum. ¶ Item in
a iuria quæ fit vni eorum, toti conſortio facta videtur: [a] vt l. j.
de ſenatuſcon. Claudi. & omnes poterunt vindicare anq; cō
ſortes eorū ꝓſequentes eorū iniuriā, vt l. ſi fœmina. ſ. ad Tur-
pil. etiam ſi vindicans ſit ſpurius. l. j. cum ſimil. ff. de libe. cau.
5 ¶ † In tex. in fi. l. per hāc literā videtur poſſe dici, ꝙ nō videā-
tur abſentes à ciuitate illi qui de ciuitate habēt patrē, & alios
cognatos. Vñ non appellabiť vagabūdus, cùm ibi reſidere vi
deať. Sed contrarium videť. Nam videmus ꝙ bonis abſentis
detur curator, & citantur primò agnati, ſi volunt eū defende
re. Tex. eſt in l. item ait prętor. §. j. ff. ex quib. cau. maior. Et ꝙ
datur curator, patet in l. ab hoſtibus. e. titu. & non obſtat hæc
lex: qa ideo hic non reputať abſens: quoniam ſui cognatione
☞ra ad eum ſpectantia ſupportabunt.☞ Sed cōtrariū videtur
quòd bonis abſentis datur curator. gl. in l. cognatos. C. de ca-
pti. & idem in hæreditate iacēte in l. j. de cura. bo. dā. & Ang.
in l. iiij. §. quoties. ff. de damno infect. per l. ſi ſeruus cōis. ff. de
ſtipula. ſeruorum. Alexā. ¶ In glo. extra ius. ibi: non in figura
6 iudicij. ¶ † Nota ꝙ cōfeſsio facta in iudicio, nō in figura iudi-
cij, puta corā tabellione, non nocet. Et per hoc patet quòd ma
lè dicant illi, qui dicūt quòd gloſſa, quę eſt in l. iubemus. ſ. de
liber. cau. quòd non reperiatur alibi quā ibi: quia hoc non eſt
verum: qa etiam hic inuenitur. & eſt etiā alia gl. ſing. ĩ l. inter
rogatā. C. de liberali cauſa. Hoc eſt verum in confeſsione quæ
non pręiudicat extra iudiciū. Vbi aūt præiudicaret extra iudi
ciū eodē modo præiudicaret corā notario, vt in glo. ſeq. Item
cōfeſsio facta nō in figura iudicij licet non pręiudicet: tñ ſi bis
emanauerit, fortè ita præiudicaret, ſicut ea, quę eſt facta ĩ figu
b ra iudicij[b]. Hoc vł velle ſequēs glo. Adde qđ dixi in l. triticū.
ff. de verb. ob. vbi dixi ꝙ duę cōfeſsiones plus operanť quàm
7 vna. † Actus em̄ geminatus vel perſeueratio multùm arguūt
c ad vtilitatem eius qđ agitur.[c] & facit optimè l. ſi mulier. ſ. ad
☞Vellelanū. Bar.☞ Confeſsio bis emanata extra iudiciū præ
iudicat, ac ſi eſſet facta in iudicio. regulariter tamen cōtra. l. j.
in fin. in glo. ſuper verbo, actionibus. ff. de inter. actio. & per
glo. in l. quoniam. ff. de infamibus. & in l. cùm de indebito. in
§. fi. de ꝓba. & in l. generaliter. C. de nō nu. pec. Adde circa cō
feſsionē geminatā glo. in l. capite qnto. ff. de adul. quę dicit, ꝙ
q̄uis dicať, ꝙ aliàs cōfeſſus nō p̄cedētib⁹ indicijs & timore tor
mētorū, nō ſibi pręiudicet. l. j. §. diuus. l. marit⁹. & quod ibi ꝑ
glo. & Bar. ff. de quæſti. tñ ſi ante cōfeſsionē factā ſine indicijs
emanaſſet alia confeſsio quę teneret: ꝑ cōſequens condemna-
retur ex ea ꝓpter geminationē ipſius cōfeſsionis. Adde tamē
circa cōfeſsionē factā extra iudiciū, ꝙ licet regulariter nō p̄iu
dicet cōfitenti, tñ ſi iuramentū interueniſſet, ſibi pręiudicaret.
Bar. in l. cùm quis decedēs. §. Titia honeſtiſsima. de le. iij. & ad
de in eo ꝙ dicit hic Bar. de confeſsione bis emanata, ꝙ idē vo
luit Bald. in rub. res inter alios acta, & iudicio meo eſt text. ibi
glo. & doct. in l. ſi mulier ꝑfectę ætatis. C. ad Velleia. & in l. j.
C. de plus peti. Et adde ꝙ cōfeſsio geminata operatur vnum
no. effectū, vel ꝙ exceptio nō numeratæ pecunię, quæ aliàs in
tra bienniū opponi poterat, iuxta ea quæ habētur in l. ſi extāt.
C. de nō nume. pec. nō poterit opponi ſi cōfeſsio fuerit gemi-
nata. Ita dixit Abb. in c. ſi cautio. de fide inſtr. vbi allegat not.
per glo. hic. tu allega. tex. in l. in cōtractib⁹. in §. de illo. de non
nu. pecu. Et adde in cōfeſsione facta extra iudiciū, ꝙ talis con
feſsio non ꝓdeſt ad actionē, ſed ad probationē. l. j. in fin. ſ. de
poſiti. fallit niſi eſſet geminata: qa tūc cū ęquipararet cōfeſsio
ni factę in iudicio, vt hic: & confeſsio facta in iudicio prodeſt
ad actionē, vt eſt glo. in l. ſed & ſi poſſeſſori. ff. de iureiur. in §.
item ſi iurauero, qđ cōfirmat Cyn. in l. j. C. de cōfeſ. quę actio
vocatur vtilis confeſſoria, vt eſt tex. in l. proinde. §. ꝓcurator.
ff. ad l. Aquil. igitur poteſt dici tali caſu prodeſſe ad actionē.
Cogita: qa nemo hæc tāgit. Itē adde ꝙ iſta geminatio operať
alium naturalem effectum: quia ex geminatione pacti nudi di
citur pactū veſtiri, & parere actionē & obligationē, vbi aliàs
ex tali pacto nō naſcitur. Dictū eſt Angel. & Salic. in l. petēs.
C. de pact. & facit Inſti. de act. in §. de conſtituta. Item ad iſtā
geminationē, ad qđ geminata interlocutoria nō reuocať: gl.
no. in l. clerum ad repulſionē. de appel. Itē geminata mora nō
pōt purgari. l. traiectitiæ. §. de illo. ſecundū vnam lect. de act.
& obl. Item geminatio reſcriptorum operatur clauſulā motu
proprio. Bald. ſingulariter in l. damnoſa. C. de preci. Impe. of.
Itē peccatum veniale geminatum tranſit in mortale. Text. eſt
in § criminis. xxv. diſtinctione. Et ibi: ibi ſi bis enumerauit di
uerſis tñ temporibus, & interuallo. ſecundū Bal. in proœ. C.
ad fi. Alleg. quod habetur in l. ſi cōuenerit. de pigno. act. Ad-
de do. Anto. de But. actu requiſito ad conſuetudinē, vt requi
ratur interuallum temporis in c. fi. de conſue. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Statutū ꝙ inſtrā dotalia executiōi mādenť, nulla lōgi tp̄is
p̄ſcriptiōe obſtāte, an obſtet p̄ſcriptio quadraginta annorū.
2 Statutum excludens pręſcriptionem an valeat.
3 Adſcriptus alicui conditioni, ſi fugit, vt illud onus euadat, di
citur furtum ſui facere, etiam ſi ſit liber.
4 Coloni & cenſiti ſunt homines liberi.
5 Moderator prouinciæ cognoſcit de crimine.
Refectio expenſarum ꝙ veniat in cauſa criminali.
6 Colonus an poſsit deſerere culturas agrorū, etiam ſi dominus
nouet pacta, ſi ſtatutum dicat ꝙ non poſsit eas deſerere.
7 Vxor ſi verberatur à viro, licitè poteſt diuertere.
8 Proteſtatio procuratoris ꝙ faciat incidere proteſtantē in pœ-
nam ſi ei oſtendit mandatum.
9 Conditio adſcriptorum eſt durior q̄ aliorum colonorum.
10 Statutum ꝙ iudex prouideat ne damna dentur, vel ꝙ debeat
tueri tales iniurias patientes, qñ pariat actionem, & qñ officiū
iudicis.
11 Primogenitus Regis an dicať natus ante dignitatē regalem.
12 Stante ſtatuto ꝙ habitātes in comitatu nō gaudeāt priuilegio
ciuitatis, nec eorum filij. aliquis habitat, an præiudicet filijs an
te habitationem natis.
13 Statutū diſponēs ꝙ ꝓ quolibet aīali naſcēti in territorio, dñs
ſoluat vnū ſolidū, ꝙ cōprehendit illū qui ducit animalia prę
gnantia extra territorium, vt ibi pariant.
14 Colonus remanens in colonia tenetur ſolitam fructuum reſti
tutionem facere.
15 Hęredes coloni ſi remanēt in colonia ſine renouatione pacto-
rū, pacta facta inter dñm & colonū defunctū ſeruare debent.

※ CVm ſatis. Adſcriptitius fugiens, ſicut ſeruus ſui
furtum facit, licet liber ſit: & ideo tali
fortuna non liberatur xxx. an. ſpatio: ſed cum ſua ſo-
bole idem adſcriptiti⁹ remanet. Itē effecti colonariæ cōditiōis
per culturā aſsiduā xxx. an. ſunt liberi, et eorūdē filij, licet oēs
adſcriptitij ſint cōditionis prædictæ, etiā ſi tāto tempore filij
nō ſteterint in cultura. Itē dñi poſſeſsionū nō debēt eiſdē vio
lentiā inferre, aut veterē cōſuetudinē redituū immutare: con-
trariū faciētes eiſdē ad intereſſe tenenť, nec poterūt ob hoc cul
turam agrorum deſerere. Itē nullus debet colonum vel adſcri
ptitiū alienū occultare: & ſuſcipiēs etiam ignorāter, niſi reſti-
tuat ipſū, pœnis hic inſertis teneť. h. d. In tex. ibi: q̄tūcunq; e-
manauerit. hoc verū, niſi ille adſcriptitius in fuga ſteterit ꝑ xl.
annos: vt l. oēs. de p̄ſcrip. xxx. an. q̄tū aūt tp̄s requirať ĩ ſeruo
☞fugitiuo, no. de ſer. fu. l. j.☞ Iſte tex. ꝓbat qualiter cognoſca-
tur ciuis à comitatiuo. Nā cognoſcūtur ex ꝑſonis, ex quibus
naſcunť ipſi ciues, ſeu hoīes, nō aūt inſpiciť locus ĩ quo naſcū
tur: vt hic. Adde gl. no. in c. ſtatutū. §. cū verò. de reſcrip. in vj.
quę dicit, ꝙ ille diciť de ciuitate, q ibi habet domū. vt ibi, per
1 doct. Alex. ¶ † Nota ꝙ dicit, q̄tūcūq; &c. qđ ꝑ hoc patet cō-
iūcta l. oēs. ꝙ licet ſtatutū dicat, ꝙ iſtrumēta dotalia executiōi
mādētur, nulla lōgi tēporis p̄ſcriptiōe obſtāte: qa ſi currerent
xl. annorū curricula, ꝙ obſtabit tp̄is p̄ſcriptio: ſicut videmus
hic Imperatorē dicere nō p̄ſcribere iſtos lōgi tēporis curſu li-
bertatē: tñ currūt curricula xl. annorū. Sed cōtrariū dicas: qa
iſtud ſtatutū ſimpliciter loquiť. & ideo ſimpliciter intelligen-
dū eſt: vt l. de p̄tio. ff. de pub. Nec obſtat hęc lex: qa limitať ꝑ
aliā: qđ in ſtatuto non eſt. De hoc dixi ſ. qui nume. li. ſe excu.
l. fi. vbi glo. allegat oēs leges, quæ poſſunt allegari.

Additio. Si ſtatutum excludit pręſcriptionem longi tem
poris, an verificetur in præſcriptione longiſsimi
temporis? Dicas ꝙ nō. Facit qđ dicimus ſtatutū interpretari,
vt aliquid addat in iure cōi: ſecūdū Bar. in l. ij. de vſu. Bar. in l.
j. de præſcrip.

a ¶ Videtur. Adde Fely. in c. part⁹. de homicid.

b ¶ Iudicij. Adde do. Soci. ĩ cōſi. xv. incip. viſis prædictis publicis īſtrumētis. ver. terti⁹ verò tractatus, circa med. in j. pte. char. xxiiij. & Fel. ĩ c. ſi cautio. de fide iſtr. in ij. col. ver. fallit notabiliter. & in col. viij. in fi. verſi. fallit vltimò.

c ¶ Agiť. Quid aūt operetur in obligatione, reſcripto, in interlocutoria & ĩ nōnullis alijs actibus, vide tu plenè Fel. in c. ſi cautio. ĩ ix. col. ſtatim poſt medium ibi: & hic eſt. de fide inſtru.

※ Pro ſaluādo Bar. hic in hac l. cū ſcimus. qui vult ꝙ ex confeſsione geminata extra iudicia ſi oriatur actio, vt hic circa finē cōmēti ſui, vide concordantiam quam poſui ad l. triticū. ff. de verb. obligat.

j.de p̄ſcri.longi tp̄is q̄ ꝑ libe.cū ſi.Sed præſcriptio lōgi tp̄is eſt
tantū x.ann.inter pręſentes,&c.In cōtrariū faciūt ea q̄ diximus
ſtatutū interpretādū ſecūdū ius cōe.& ꝓ certo dictū Bar.nunq̄
mihi placuit.Pro quo multa poſſent adduci ſpecialiter qđ no.
Bal.ꝑ illū tex.in.l.in cōtractibus.in prin.de nō nu.pe.& multa
2 alia.† Qñ aūt valeat ſtatutū excludēs p̄ſcriptionē,vide ꝑ Bal.ī
l.j.ne rei do.vel templorum.& dixi plenè poſt Bar.in l.j.de vſu.
Sed aduerte ad dictū Bart.hic,qđ puto ꝙ ſit corruptū:qa non
deberet eſſe illud verbū lōgè relatū in ſtatuto an p̄ſcriptio cētū
annorū intelligat̃ excluſa:vide no.in d.l.j.ne rei do.vel tē.& in
☞c.j.§.p̄terea.de cap.Corra.in vſib⁹ feudorū.Alex.☞Statutū
faciēs mētionē de p̄ſcrip.lōgi tp̄is nō cōprehēdit p̄ſcriptionem
xl.ann.Idē Bar.ī l.ius emphyteutici.s̄.de fund.patrimoni.& ibi
vide.& cōtra Bar.hic tenet Ang.in l.ſi qs decurio.s̄.de decur.
3 lib.x.vbi dixi.Alex.¶† In tex.ibi:furari intelligat̃.Nota ꝙ li
cet qs ſit liber:tñ ſi adſcriptus eſt alicui cōditioni,in fugiēdo,vt
4 onus illius cōditionis euitet,dicit̃ facere furtū ſui.† Sequitur in
text.voluit liberos permanere.Ex hoc patet ꝙ coloni & cenſiti
5 ſunt homines liberi,licet adſcripti ſint huic cōditioni.¶† Nota
ꝙ moderator prouinciæ cognoſcit de crimine,& facit reſarciri
intereſſe.Vñ ꝑ hoc dici pōt ꝙ in cā criminali veniat refectio ex
pēſarū.hic em̄ crimē violētiæ vel rapinæ intētabāt,tñ iudex hic
recognoſcens facit reſtituere dāna,& intereſſe,qđ an ſit verum,
no.s̄.q accu.nō poſ.l.q crimē.& ꝑ Cyn̄ l.fi.s̄.de fru.& lit.expē.
Quis aūt iudex de hac violētia cognoſcat,& quis exequatur,&
qualiter petat̃ huius violētiæ punitio,dic vt in gl.in ver.ꝑ iudi
6 cē.¶In tex.ibi:& ſic veterē cōſuetudinē.¶† Nota ꝙ ſi ſtatutū
dicat,ꝙ coloni nō poſſunt deſerere culturas agrorū,ꝙ nō pote-
rūt,licet eis pacta immutent̃:ſed dn̄i tenent̃ eiſdē ad ītereſſe.&
idē ſi verberant̃ à dn̄is.Cōcor.in quib.cau.col.& cēſi.l.j.Sed cō
trariū teneas:nā nō plus operat̃ hic ſtatutū,q̄ operaret̃ pactū:
vt not.s̄.in rubr.de decu.Sed ſi quis ꝓmittit terrā excolere ſub
certo pacto & pœna,non incidit in pœnā,ſi eidē pacta mutan-
tur,vel dn̄s ita rixoſus eſt ꝙ colonus in colonia nō pōt perſiſte-
re,ſicut dicimus in ſocio qui promittit ſocietatem nō diſſolue-
re.nam pōt,ſi ſocius eſt rixoſus:vt.ff.pro ſocio.l.ſi conuenerit.
ī fi.Nec obſtat hæc lex:qa ſpeciale eſt in iſtis,quorū cōditio eſt
7 multū ſtricta:vt s̄.eo.l.ne diutius.& l.diffinimus.† Præterea,v-
a xor cū flagellis verberat̃ à viro,[a] licite pōt diuertere:vt in auth.
vt lic.mat.& auiæ.§.quia verò plurimas.multo ergo magis co-
☞lonus à dn̄o qñ acriter verberat̃.☞Adde Dy.& Bal.idē tenē
tes in l.j.in iiij.col.s̄.de leg.vbi dixit ꝙ hoc caſu dabūtur alimē
ta extra domū.& idē no.Cy.in l.qđ in vxorē.s̄.de nego.geſt.&
ibi Bald.bene facit text.in l.Caio Seio.§.fi.ibi:ſi ob grauiorē
ſeruitutē diſceſſerunt.ff.de ali.& cib.leg.facit etiā l.ſi cū dotē.§.
ſin aūt in ſæuiſsimo.ff.ſo.mat.& Bal.in l.j.de priuil.dot.& in l.
8 j.C.de ſententijs quæ ſine cert.quāti.Alex.¶† Sequitur in tex.
vel per procuratorē.Hic videtur caſus ꝙ ꝓteſtatio ꝓcuratoris
facit incidere proteſtatū in pœnā,ſicut ꝓteſtatio dn̄i:qđ verum
eſt,qñ ipſe oſtēdit ꝓcuratoriū:vt l.ſi quis inficiat⁹.in princi.ff.
depoſiti.¶In gl.etiā xl.ann.hoc ꝓcedit in curialib⁹, vt nō libe
rent̃ p̄ſcriptiōe xl.annorū,vt in l.hic alleg.adſcriptitij verò be-
ne liberant̃ tāto tp̄e à tali cōditiōe:vt l.oēs.de p̄ſcrip.xxx.ann.
niſi pars eorū corpis in p̄dijs remanſerit,vt s̄.l.pxi.¶In eadem
gl.ibi ſolue vt ibi:quia ibi tractat̃ de alia libertate,q̄ de ea,quæ
ꝑ viā pręſcriptiōis inducit̃.& ſic nō obſtat cōtrariū.¶In gloſſ.
ibi.l.cū.gl.in l.p̄ſcriptionē.de pręſcri.xxx.ann.ſoluit alio mo-
do.ſ.ꝙ ibi eſt ſpeciale in adſcriptitijs curiarū:vt minori tempo-
re p̄ſcribant̃.adſcriptitij verò fundorū principis nullo tēpore
præſcribūtur:vt l.j.s̄.ne rei do.vel temp.Et prædicta procedūt,
cū adſcriptitij ipſimet volunt pręſcribere libertatē.An aūt ali⁹
9 poſsit p̄ſcribere adſcriptitios alienos,dic vt hic not.¶† In glo.
ſuper verbo,intelligatur.in gl.quę incipit,ex fœmina adſcripti
tia.ibi.l.ea.hoc placet:qa adſcriptitiorū cōditio eſt durior quā
aliorū colonorū:vt s̄.eod.l.ne diutius.& ideo magis eis fauetur
pro libertate.¶In glo.in verbo,permanere.ibi:no.ſimile,&c.
not.quem poſſe eſſe liberum,& adſcriptitium ſimul & ſemel.
quod facit j.eod.l.fi.& quod not.Inſtitut.de iure perſonarū.in
10 princi.& in auth.de nupt.§.adſcriptitio.¶† In glo.in verbo,ꝑ
iudicem ibi:hic innuit prouideat,&c.Et nota bene pro ſtatutis
dicentibus,ꝙ iudex prouideat bene ne damna dentur,vel iniu
riæ inferantur.Nā vigore huius ſtatuti nulla naſcitur actio,ſed
eis datur officiū iudicis.Si aūt ſtatutum dicat,ꝙ iudex debeat
tueri tales iniuriam patientes:tunc eis datur actio:& exceptio:
vt l.ſtatuas.ff.de acquir.re.do.¶In eadē gloſſ.ibi:quod in ſim-
plum.& ſic ſecundū Hugo.opi.eſt dare caſum,in quo pro fur-
to vel rapina non competit ius agendi,niſi ad ſimplum tātum,
ſcilicet cū furatur,vel rapit dn̄s ab adſcriptitio,vel colono,aut
☞cenſito.☞Nota caſum,in quo ꝓ furto & rapina nō agit̃,niſi
ad ſimplū.& quę differētia ſit inter furtū,& rapinam,& violē-
tiā,vide Bar.in l.itaq̄ fullo.ff.de fur.& l.licitatio.§.quod illici
tè.de publicanis.& inter furem,latronem,& raptorē,vide in c.
ex parte.de teſt.per doct.& per Ange.in authen.vt mulieres iu-
rent.§.j.& Bal.in auth.ſed nouo iure.C.de ſeruis fugi.& in l.ca-
pitalium.§.famoſos.de pœnis.& ibi dixi.Alex.¶In gloſſ.nati
ex colonis.ibi:ſed quid de nato.Nota an filius natus ex colono
ante præſcriptionē cōpletā,vel cōceptus ante præſcriptionem
cōpletā,& natus poſtea ſit colonariæ cōditionis.Nā nō eſt pri-
mo caſu:qa nō eſt nat⁹ ex patre colono.ſecūdo caſu nō eſt:quia
cū ſit cōceptus anteq̄ pater eſſet colonus,etiā habetur pro na-
11 to,cū de ei⁹ fauore tractet̃:vt l.qui in vtero.ff.de ſta.homi.† Et
b ideo nō dicitur primogenitus Regis,[b] qui natus eſt ante digni-
tatem regalem.nec filius presbyteri,qui natus eſt ante presbyte
ratum:vt not.in.l.imperialis.de nupt.& l.ſenatoris.ff.de ſena.
☞Vide Barto.in d.l.imperialis.& adde ꝙ idem Bar.dicit in
l.ij.§.filius.de decurionib⁹.vbi ponit de filio nato anteq̄ pater
efficeretur nobilis:an gaudeat priuilegijs nobilitatis.Et ibi con
cludit ꝙ non,nec quo ad cōmoda,nec quo ad incommoda.&
Bal.in d.l.imperialis.§.fi.Ratio:quia qualitas adiuncta verbo,
debet intelligi ſecūdū qualitatē verbi cui adiungit̃ l.in delictis.
§.ſi extrane⁹.ff.de noxali.& facit tex.& ibi Bar.in l.ſi ſenator.
j.de digni.libr.xij.& vide quę ſcripſi in l.ij.§.filius.de decurio-
nibus.Alexā.¶In filijs aūt eorū,qui ſe ſpōte curiæ obtulerunt,
hoc ſpeciale eſt,vt licet nati ſint poſt oblationē factā curiæ non
ſint curiales inuiti:vt no.in l.fi.s̄.de his qui ſponte mun.ſub.

12 **Additio.** † Faciunt ad q.dicit ſtatutum,ꝙ ſi aliquis fecerit
ſtationem in villa per decē annos,teneatur in per-
petuū ipſe & filij:an talis pręſcriptio noceat filijs natis ante præ-
ſcriptionem?Item ſi ciuitas recipit aliquem ad ciuitatē,pone fe-
cit ſtatutum ꝙ omnes trahentes moram in comitatu,non gau-
deant priuilegio ciuitatis,nec eorum filij.ꝙ ſi aliquis habitauit
in comitatu,nō præiudicet iam natis,ſecundū Bald.in l.ij.ad fi.
C.de li.& eorum libe.Alex.¶In eadem ibi:licet.Sed nō obſtat
hæc lex quia intelligitur de liberis natis & cōceptis poſtq̄ pa-
ter eſt colonus effectus,& ideo ipſi ſunt coloni,licet non ſtete-
13 rint xxx.ann.¶In eadē gl.ibi:itē daretur occaſio.† Nota bene
ad ſtatuta dicentia,ꝙ pro animali naſcenti in territorio Peruſi-
no debeat ſoluere dn̄s vnum ſolidum.Nam ſi habens anima
lia prægnantia ducit vt pariant extra territorium Peruſinū,nō
euitat propter hoc ſolutionem:quia in fraudem fecit.Pro hoc
ff.de hære.inſti.l.ex facto.la grande.

14 **Additio.** Nota † ex iſto §.argu.quòd colonus remanens in
colonia,illam partem fructuum ſolum reſtituere
15 tenetur:quam reſtituebat tēporibus retro actis.¶† Item eſt ca-
ſus ꝙ hæredes alicuius coloni remanentes in colonia,ſine reno-
uatione aliquorum pactorum,ꝙ per omnia & eodem modo &
conditione pacta omnia,quæ extabāt inter dominū & colonū
defunctum,debent ſeruari inter dn̄m & hæredes coloni.quod
no.Ang.hic additio eſt §.caueant.

a ¶A viro.An liceat viro vxorem ex cā verberare,vide Feli.in c.illud.de præſump.poſt prin.iiij.colum.

b ¶Non dicitur primogenitus regis.Tu adde de hoc omnino per Bal.in l.imperialis.nu.x.& ibi poſui ī apoſtil.ad ipſum s̄.de nupt.quā ad hoc alt̃.ꝑ ſing.Franc.de Crema,ſin.ſuo l.incip.vide pulchram diſputationem,vbi remiſsiones habes ad ſaturitatem.

S V M M A R I V M.

1 ☞Adſcriptitij matrimonium contrahere poſſunt.
Adſcriptitij effici poſſunt clerici dominis eorum inuitis.
2 Partus conditionem ventris ſequitur.

SI qui. Mulieres liberæ cum adſcriptitijs matrimo-
nium contrahentes non perdūt ipſæ,nec eo-
rum poſteri libertatem:& natus ex libero & ex ad-
ſcriptitia muliere cōditionem ventris ſequitur.Item
domini talium adſcriptitiorum poſſunt eos extrahere à tali ma-
trimonio authoritate propria,& etiam caſtigare ſi iudicis co-
pia deſijt:quod ſi non fecerint,ad eorum damnum negligentia
1 redundabit.hoc dicit.¶† Et nota adſcriptitios contrahere matri
monium.Per quod dicunt quidam ipſos eſſe liberos,& non ſer
uos.Sed certè matrimonium iſtud eſt de facto,non de iure:vt
in auth.de nupt.§.adſcriptitios.Non tamē intelligas quòd ipſi
ſint ſerui,niſi quo ad quædā ſeruitia.Et hoc apparet:quia etiā
inuitis dominis poſſunt effici clerici:vt in auth.de ſanct.epi.§.
adſcriptitios.quod non eſt in ſeruis.Hanc opi.tenet glo.in d.§.
adſcriptitios.in ver.agriculturam.Similem text.habes ad lite-
ram in l.j.s̄.de ſenatuſcōſu.Clau.in.§.ſed ſerui.in fi.Olim em̄ ſem-
per natus ex alio adſcriptitio,vel adſcriptitia,cōditionē adſcri-
ptitij ſequebat̃.Et hoc introductū fuit ꝑ ſenatuſcōſultū Clau-
dianū:ſed poſtea hoc mutatū fuit,qđ ſequeret̃ cōditionē ven-
tris:vt l.j.de ſena.con.Claud:& in auth.cōſtitutio q̄ ex adſcrip.
& vidiſtis s̄.e.l.ne diuti⁹.in gl.intelligat̃ in fi.& hoc verū olim
2 ex diſpoſitiōe ſena.con.Clau.ſed hodie † indiſtinctè partus ſe-
quitur conditionem ventris liberi,licet pater fuerit ſeruus.

De capitatione ciuium cenſibus eximenda. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 ☞Rubrica ſi eſt generalis,lex etiam generalis intelligitur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LEX vnica.

PLebs. Ciues Romani habitãtes in vrbe
effugiunt onus capitationis. h. d.
ſecundum primã lect. Poteſt etiam intelli-
1 gi in ciuibus aliarum ciuitatum habitanti
bus intra vrbẽ. Et hoc patet ex generalita
te huius literæ quæ dicit, in Orientalibus
quoq;. Sed hæc lex fallit in tributo capi-
tis, qđ pro metallo præſtatur: vt l. per annos. ſ. de metallariis.
1 quę videtur cõtra. ¶ † Vltimò nota ex gl. hic poſita ꝙ qñ ru-
brica eſt generalis, ꝙ etiã lex debet generaliter intelligi. Bart.
Per moder. in rubrica. ff. de ver. obli. Alexan.

☞ Additio. ☞ Quando rubrica eſt generalis, lex debet eſſe
generalis. Adde Imo. in rub. ff. de ver. oblig. Et hoc maximè
quando per verba rubricæ comprehenditur mens ſtatuti. Fa
cit glo. l. j. C. ne fideiuſ. dot. dẽtur. & l. j. cum ibi no. per Bar.
& doc. ff. ſi cer. pet. & gl. in l. j. in ver. prętorio. & ibi Bald. ne
lice. tertiò prouo. & no. Ioã. And. in addi. Spe. in ti. de diſpu.
& alleg. ad fin. & Bal. in l. ſi. ff. de hære. inſti. & gloſſ. in rub. ſi
qs teſt. liber eſſe iuſſ. fu. & in l. j. in prin. ff. qđ quiſq; iuris. Alc.

a ¶ Per orbem. Ad
quod tu vide om-
nino Fel. in c. ſi. de
foro compe. in ix.
col. ver. de vaga-
bundo. & qđ ibi
dixi in apo. De va
gabũdis dixi mul
ta ſ. i addi. ad Bar
to. ſed nunc nõ oc
currit locus. vide
tamen omnino de
hoc Ant. Corſ. ſin
gu. ſuis in ver. va-
gabundus. inci. ſi
beneficiatus. vbi
latè de multiplici
vagabũdo tractat.

In quibus cau. colo. cenſi. domi. accu. poſ. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Coloni, qui colonia finita perſeuerant in ea, conſuetũ affi-
ctum præſtare tenentur.
2 Timens ne ab aliquo offendatur, poteſt iudicem adire, vt il-
le ſibi caueat.

LEX I.

QVisquis. Colonus exactus per dominũ cõ-
tra conſuetudinem præſtationis
antiquam accuſare poteſt: & ſi dominus con-
uincitur punitur. & hæc lex no. iſtud dicit. In
1 tex. ibi, quã ante conſueuerat. ar. optimũ † pro
colonis noſtri temporis qui reditum annuum
pręſtant dominis, vt ſi finito tempore coloni in colonia per-
ſiſtunt tantũdem debent præſtare, q̃tum conſueuerunt. facit
ſ. ti. ij. l. cùm ſatis. §. caueant ¶ In tex. ibi in poſterum prohi-
beatur. ¶ No. poſſe ferri ſententiã, vt in futurum non debeat
agẽtem moleſtare, ſicut in negatoria: vt Inſti. de act. §. æquè.
& in vti poſsidetis: vt in ti. vti poſ. ff. & C. & ſic patet ꝙ rõne
iuris de prę̨ſenti fertur ſentẽtia ſuper futuro. Secus ſi ius nõ cõ
peteret de prę̨ſenti: vt l. j. §. j. ff. de vſur. quæ hic allegatur pro
2 contrario. ¶ † Et per hanc literam dicit Andre. de Barulo ꝙ
qui timet ne offendatur ab aliquo poteſt adire iudicẽ vt ſibi
caueatur per illũ, vt nõ offendat: de quo per Gul. in l. illicitas.
§. ne potẽtiores. de offi. p̃ſi. & facit ff. de vſufr. l. eq̃ſsimũ. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Statutum ꝙ aliquis non habeat vocem in c. videtur ei prę
cludere viam in iudicio.
2 Imperator eſt vniuerſalis dominus omniũ nõ tñ particularis.

LEX II.

COloni. Coloni cenſiti licet reſpectu aliorũ ſint
liberi: tñ quo ad perſonam dominorũ,
quibus tributa præſtant, videntur quadam ſerui-
tute eſſe adſtricti: & ideo eos ad iudicium vocare
nõ poſſunt pro cauſis ciuilibus, niſi ratione ſuperexactionis:
ſed pro publicis criminibus eos accuſant, ſi ſuã vel ſuorum in-
iuriã proſequantur: tamen ſua peculia, & eorum prædia alie-
1 nare non poſſunt inuitis dominis inter viuos. h. d. ¶ † In tex.
ibi: ipſi ſunt & ideo cũ perſona eſt alicuius: multò fortius bo-
na illius. In tex. ibi: vocem negamus. No. modum loquendi.
Nam per hoc patet ꝙ ſi ſtatutum dicit, ꝙ talis non habeat vo
cem in capitulo: per hoc videtur ſibi præcluſa via in iudicio.
2 ¶ In gloſſ. quę incipit, coloni. ibi: nam ſæpe vulgariter. † No.
iſtud vulgare quid importet. In eadem ibi: ſic & aliàs. not. ꝙ
omnia ſunt Principis quo ad iuriſdictionẽ, & vniuerſale do-
minium, ſed non quantum ad particulare. de quo not. plenè
l. bene à Zenone. ſ. de qua. prę̨ſcrip. ¶ In gl. ſup. verbo, aliena
re. ibi: nec etiam intrare eccleſiam. De iure ciuili videtur ſecus:
vt no. glo. in l. quemadmodum. de agri. & cenſi. & eſt text. in
auth. de ſanc. epiſ. §. adſcriptitios.

De colonis Palæſtinis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Nati in terra vbi Chriſtus fuit natus, non habent aliud pri
uilegium quàm alij.

LEX vnica.

CVm per alias. Coloni Palęſtini non poſ
ſunt à terra recedere, ſicut
alij: & eorum dominis datur plena poteſtas re
1 uocandi domum. h. d. Et not. † gloſſ. fin. huius
legis ꝙ nati in terra vbi fuit natus Chriſtus,
nõ habent aliud priuilegium quàm alij. Bart.

De colonis Thracenſibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Vagabundus quis dicatur, & quando ille qui vagando
vadit per orbem.

LEX vnica.

PEr vniuerſam. Thracenſes capitationis
non præſtãt tributa, ſed
tributa terræ: non tamen poſſunt à terra diſce
dere: & occultans vel retinens colonum Thra-
cenſem ipſum reſtituit domino cum peculio,
& cum agnatione, & punitur in duabus libris
1 auri. h. d. in text. ibi: vagabundi. Nota † de vagabundo: quia
a propriè eſt ille, qui vadit vagando per orbem, a vt hic, & j. l.
proxi. & eſt caſus in l. j. de tyro. lib. xij. & hoc tenet gloſſ. ff. de
dam. infe. l. iiij. §. prætor. ver. verecundè. & hoc eſt verum, niſi
in proprio domicilio fuerint agnati, vel cognati qui vellent
eum ab inquietudine defendere: vt ſ. de agri. & cenſi. l. cũ ſci-
mus. §. illud quoq;. Glo. tamen ff. ad mu. l. eius. §. Celſus. dicit
ꝙ ille eſt vagabundus, qui non habet domicilium. Sed hæc
truffa: quia ſecundum hoc ſemper opus eſſet ꝙ locus originis
☞ eſſet paſſus aratrum: quod eſſet abſurdum. ☞ Adde Bartol.
in l. iiij. §. prętor. de damno infe. in vltima col. qualiter vaga-
bundus ſit citandus, vide Inno. in c. ſi aduerſarius. de eo qui
mitti. in poſſeſ. cauſa rei ſeruan. & Spe. in tit. de competenti iu
dicis adi. in ver. quid ſi debitor. vide glo. & ibi Bar. in l. cum
hęreditas. ad Treb. qui dicãtur vagabundi, & qualiter conue-
niantur, & citandi ſint, vide Io. And. in addi. Spe. in ti. prę̨al-
leg. & ibi etiam ponit quid de bannitis. & per Cy. & Bald. in
l. j. vbi de cri. agi oportet. & i l. ad recogni. & quę dixi ibi poſt
Bar. ff. ex quibus cauſis in poſ. ea. Alexan.

De colonis Illyricanis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Intereſſe lucri ceſſantis æſtimatur iudicis officio.
2 Bannitorũ receptatores quõ & qualiter puniantur.

LEX vnica.

COlonos. Coloni Illyricani origine à terra ſe
ſeparare non poſſunt, contra facien
tes reuocantur, & reuocati ſubmittuntur in vin-
culis. Item receptantes eos, licet ignotos, puniun
tur. h. d. Et de hac receptione vide qđ dixi ſ. de
1 agri. & cenſi. l. cum ſatis. & ſ. de fab. l. pe. ¶ † In tex. ibi: autho-
ritate iudicis. nota ꝙ intereſſe lucri ceſſantis iudex ex ſuo offi-
cio æſtimare debet. quod nota pro eo quod ponit Cy. in l. j.
C. de ſen. quæ pro eo quod intereſt proferuntur. circa proba-
2 tionem intereſſe. ¶ In tex. ibi: illud ſufficiat. † Nota optimum
tex. contra receptatores exbannitorum: ꝙ puniuntur pœna
receptatorum, non ſolũ ſi ſciuerint pœnam, in qua erant bã-
niti, & cauſam pro qua erant banniti: ſed etiam ſi omnino iſta
ignorauerint: dum tamen ſciuerint iſtos eſſe bãnitos: ſecus au-
tem ſi hoc ignoraſſent. l. j. ſ. de recep. & de agri. & cenſi. l. quẽ-
admodũ. & quod dixi ſ. de fabri. l. nullus. Rubricas quatuor
ſequentes vide per teipſum.

De omni agro deſerto. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Prædia ſterilia ꝙ debeant iungi pro parte fertilibus pro-
pinquis.
2 Collectam an teneantur alij de ciuitate ſoluere pro eo, qui ſol
uere non poteſt.

LEX I.

CVm diuus. Prædia deſerta decurionibus loci,
quibus ſubſunt aſsignari debent
cum immunitate triennij: & ſi inſufficientes ſunt
ad onera ſupportanda, debent diuidi, & poſſeſsio-
nibus fertilibus aſsignari. h. d. Hanc legem allegat Bar. in ſuo
tractatu repreſaliarum. in l. iij. q. penul. q. prin. ꝙ per ſtatutũ
poteſt fieri, ꝙ quilibet de villa teneatur pro debito alterius.
quod tamen intellige & limita vt per Bar. in iiij. q. pe. q. prin-
1 cipalis. in l. prouidendum. ſ. de decu. Alex. ¶ † Et nota ex fine
legis ꝙ prædia ſterilia debent adiũgi per partes fertilibus pro
pinquis ad hoc vt alia prædia fertilia ſuſtineant onera prædio
rum ſterilium. h. d.

Additio.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

1 Additio. † Quod ponderat Barto. in l. ſi ſe non obtulit. §.
actor. ff. de re iudi. allegat hanc legẽ, ſi quis de ci-
uitate non eſt ſoluẽdo, quòd alij de ciuitate tenentur ſoluere pro
illo per librã & ſolidũ & cũ Bar. ibi trãſeũt oẽs poſt eum. ſed
Bar. in l. ſi. §. miſſa. ff. de mu. & hono. determinat cõtrariũ: vbi
vult ꝙ de iure cõi onus deficientiũ nullus tenet̃ ſubire. alle. text.
in l. j. s. vt nullus ex vica. ꝓ alio de exhibẽ. li. xj. Et rñdet ad iſtã
l. procedere, niſi alio modo eſſet expreſſum lege municipali: qa
illi legi vel conſuetudini ſtandũ eſt, vt dãnũ ſuſtineat. Pro hoc
etiam facit diſtinctio Bart. in l. ij. de apo. pub. libr. xi. de quo vi-
deas. & quod ibi ſcripſi. & vide per Ang. in d. §. actor. in ij. col.
ver. quærit Bar. qđ ſi aliquis de vniuerſitate. & vide Alexan. in
rep. l. ſæpe. in prin. ix. col. de re iudi. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Prædia fertilia dicuntur nerui ſterilium prædiorum.

LEX II.

SIquis. Poſsidens fundos ſteriles, & fertiles, tributa-
rios, ſi alienat fertiles, & ob hoc efficitur nõ
ſoluendo, tenetur ad tributa fertilium, & ſterilium
1 emptor. hoc dicit. ¶ † Et nota ꝙ prædia fertilia ap-
pellantur hic nerui prædiorum ſterilium. Et eſt ratio, quia ſicut
in corpore humano caro fertilis, & imbecilis cõſeruatur per ner
uos: ita prædia ſterilia conſeruantur per fertilia.

SVMMARIVM.

1 ☞ Verbũ cautio, an intelligat̃ cũ fideiuſſore, vel ſine. remiſsiuè.

LEX III.

QVicunque. Recipientes prædia deſerta cum im
munitate triennij debẽt cauere ido-
neè ꝙ prædia nõ relinquant cum damno Reipubli-
cæ. h. d. ¶ In text. ibi: Imperatorum. notanter dicit
Imperatorum. vnde ille, cui aſsignarentur prædia deſerta abſq;
impetratione, nõ debet hac cautiõe grauari: quia ſatis eſt ꝙ fue-
1 rint ipſo inuito illa ꝓdia ſibi aſsignata. ¶ In fi. glo. vlti. † Nota
bene de hoc verbo, cautionis, vtrum intelligatur cum fideiuſſo
a re[a] vel ſine. de verbo ſign. l. ſancimus. & ibi per Cyn. & hic per
And. de Barulo.

SVMMARIVM.

1 ☞ Repudians hæreditatem priuatur non ſolùm hæreditate,
ſed etiam omnibus bonis ad eum quocunq; titulo per inſtituen
tem deuolutis.
2 Hæreditate repudiata, an videatur officium executionis repu-
diatum, remiſsiuè.

HAeredes. Hæc lex eſt ſingularis. Scriptus hæres
à tributario debitore etiam onus fun-
dorum ſterilium agnoſcere cogitur: & ſi hæreditati
renunciet, coget̃ cedere omnib⁹ bonis quæ etiam ex
1 alio titulo à debitore percepit. h. d. ¶ † Nota ſingularem caſum
in quo repudians hæreditatem inſtituentis eũ, nõ ſolùm priuat̃
hæreditate, verũ etiã oĩbus bonis quocunq; titulo ad eũ deuolu
tis per inſtituẽtem. Et ſic eſt arg. hic, ꝙ inſtitutus à debitore cõ-
munis Peruſij, ſi repudiat eius hæreditatem, priuatur oĩbus bo
nis ſuis quocunq; titulo ei acquiſitis à teſtatore.

Additio. [1] Hoc tamen eſt ſpeciale fauore fiſci: ergo in contra-
rium eſt ius commune. l. ius ſingulare. ff. de leg. &
ſingulariter nota. Ange.

Additio Vide Ang. in l. j. ff. de acqui. hære. & vide in l. ſi pa
troni. § quid ergo. ff. ad Treb. & in l. qui hæredi.
2 §. ſi pars. de cõd. & damon. Vtrum autem † repudiata hæredi-
tate videatur repudiatum officiũ executionis, & econuerſo, vi-
de Bar. in l. cum proponas. C. de fideicom. lib. Alex.

QVi vtilia. Poſsidens prędia ſterilia & fertilia, nõ
põt renũtiare ſterilibus & fertilia reti-
nere, ſed omnibus debet cedere, vt pariter omnia cu-
rialibus deferantur. h. d. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Verbum, reuertantur, ſignificat tranſlationem dñij ipſo iu-
re: & de cuius ſignificatione, remiſsiuè.

QVisquis. Prædium ſterile deſertũ iungi debet poſ-
ſidenti fundum fertilem dominicum vel
templorum: & ſi nullus reperiatur volens dictum fun-
dum poſsidere antiquo poſſeſſori reſtituitur præſtita cautione
ſoluendi tributa, & alias publicas functiones. h. d. ¶ In text. ibi:
reluctandum. ſed quomodo reluctatur, cum prędium deſertum
aſsignetur dño inuito: vt s. eo. l. j. Rñdeo ꝙ hic loquitur in prę-
dio dñico, vel templorũ: ibi aũt in prædio priuati. ¶ In tex. ibi:
1 reuertantur. † Nota de verbo: reuertant̃, qa ſignificat tranſlatio
nem dñij ipſo iure: & eſt vtile pro ſubſtitutionibus. De quo ha-
bes in l. j. ff. de dona. & s. de reuo. do. l. ſi vnq̃. & de inoff. do. l. ſi
totas. & dixi de vulg. & pup. in l. centurio. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Habens fundum ſterilẽ in emphyteuſim, ſi ſua cultura facit
eũ meliorẽ, an poſsit illũ tranſmittere ad hæredes extraneos: li-
cet hoc in inſtrumento non dicatur.
2 Ille, cui aſsignatur prædium patrimoniale Principis ſterile, ha-
bet biennij vacationem à tributis: ſi fiſcale, habet triennium.
3 Portare granum de cluſio Peruſino qui teneantur.
4 Colonus qui fundos ſteriles reddit bonos & fertiles ſua cultu-
ra, non poteſt per dominum de corũ cultura remoueri, nec eis
penſio augeri.

b QVicunque. Qui fundũ patrimonialẽ ſterilem [b] ſua
induſtria fertilem fecerit, debet ipſum
perpetuò poſsidere, & ipſum relinquere hæredibus tan-
quã proprium: & ille, cui aſsignata ſunt prædia ſterilia, tributa
præſentia, nõ præterita, ſoluit: & etiã ꝓ præſentibus gaudet im
munitate biennij, qua immunitate alij gaudere non debent. Itẽ
procurator cum videt prędia ſterilia, curare debet pro poſſe vt
aſsignentur prędijs vicinis fertilibus. Itẽ hoſpitale diachatone
habet immunitatem ne cogatur ſuſcipere prædia ſterilia. h. d.
1 ¶ In tex. ibi: perpetuò. † Nota argu. ꝙ habẽs in emphyteuſim
fundũ ſterilẽ vel defectiuum: ſi ipſum ſui cultura fecerit melio-
rem, poteſt tranſmittere ad hæredes extraneos, nec finit̃ emphy
teuſis tertia generatione, licet in inſtrumento hoc non dicatur. a
Pro quo facit j. l. qui fundos. tamen hoc nõ affirmo.

Additio. Hoc dictũ ſecut⁹ eſt Ludouic. in rubric. de arb. in
fi. ix. chartę. ſed ipſemet & melius in l. etiã. in prin.
ſol. mat. tenet contrariũ, & bene, per c. ad aures. de reb. eccl. non
alie. Nec obſtat iſte text. quia loquit̃ in re Principis, nõ eccleſię.
¶ Itẽ non non apparet hic ꝙ eſſet data in emphyteuſim. Ita di-
cit ipſe. & hoc verũ tenẽdo opi. ꝙ talis emphyteuſis nõ tranſeat
ad extraneos. De quo plenè ibi, & in l. qđ dicitur. de verb. obl.
☞ per Imo. Alex. ☞ Adde ꝙ ſi quis fuit exẽptus à canonis præ
ſtatione alicuius fundi ſterilis in totum vel in partem. & poſtea
fit effectus fertilis induſtria poſſeſſoris, an debetur præſtatio ca-
nonis, & poſsit augeri? Caſus eſt ꝙ non, in l. fi. C. de alluuioni-
bus. quem alleg. Ange. in l. ſi ſeruitus, ff. de ſeruitu. ruſti. prædi.
Imò ſecundũ eum liberatio & exemptio remanebit firma, per
illum tex. & §. quia verò Leonis. in auth. de nõ alie. & Bal. alle.
hãc legem in argumentum in c. de alie. fund. patri. & ibi in tex.
perpetuò not. argumentum. Nota caſum in quo emphyteuſis
durat vltra tertiam generationem, & ad extraneos tranſmitti-
tur. Adde Roma. in rubrica de arbi. in xix. colla. regulariter tñ b
nõ egreditur tertiam generationẽ. in §. emphyteuſim. in auth. de
alie. & emphy. etiam ſi ſit præſcripta ſecundũ Bald. in c. j. §. qui
buſdã obligauerũt. de feud. dato in vicẽ leg. cõmiſſoriæ. qui di-
cit ita cõſuluiſſe de facto. Et eodẽ modo ſolet dici in dignitate,
quæ obuenit ex accidẽti, quæ nõ egreditur tertiã generationẽ,
ſcilicet ꝓnepotes, ſecundũ Bar. in l. diuo Marco. C. de quæſt. Et
quæ dicatur tertia generatio, & vſq; ad quẽ gradũ duret, vide
per doc. in auth. ſi quas ruinas. C. de ſacroſanc. eccle. & in l. ſi mi-
hi & Titio. & in l. quod dicitur. de verbo. obli. & à quo incipiat
generatio. Ang. in §. emphytheuſim. in authẽ. de nõ alie. Ale.
2 ¶ In tex. ibi, poſt biẽnium. ¶ † Nota ꝙ ille, cui aſsignatur præ
dium patrimoniale principis ſterile, habet biẽnij vacationem à
tributis. Si aũt eſſet fiſcale: tunc habet vacationẽ triẽnij, vt s. eo
3 dem. l. j. & ita tenet hic gl. In tex. ibi: vt primũ vicinas. ¶ † No
ta hic arg. ꝙ ad portandũ granũ de Cluſo Peruſino ad ciuitatẽ
Peruſij, primò debent grauari Cluſij, poſtea viciniores Cluſo,
tertiò alij ſi primi ſint inter impotentes, pro quo facit optimè
s. de naui. l. cũ nauarchorũ. An aũt iſti propinquiores alijs tenea c
tur portare ſuis ſumptib⁹, vel publicis, dic vt ibi dixi. ¶ In tex.
ibi cõſenſu omniũ. Nota hic dicit cõſenſu oĩm. & tñ glo. dicit
c ſufficere cõſenſum maioris patris; [c] & hoc eſt vtile ad quęſtionẽ
ſtatuti dicẽtis ꝙ factum per maiorem partẽ ſtudij nõ valeat re-
probari. quod certum eſt ſi ſit factum per maiorem partem, vt
☞ hic. ☞ Adde Inno. in c. fi. de pecul. cleri. ꝙ ſi clericus fundum
ſterilẽ eccleſiæ ſui cultura fecit fertilẽ: & ꝓpter delictũ depona-
tur ab adminiſtratione, ꝓ victu debet ſibi remanere ille fundus
fertilis. qđ no. Ro. in litera e. aliàs f. no. xxxj. Alex. ¶ In tex. ibi:
4 excludat. Nota † optimũ ar. ꝓ laboratorib⁹ & colonis terrarũ,
qui corũ cultura fundos bonos, & fertiles fecerunt: cũ eſſent ſte
riles, vt nõ poſsint per dominos eorũ de cultura remoueri, nec
etiam eius penſio augeri. facit j. titu. ij. l. j.

a ¶ Cum fideiuſſore vel ſine. Adde gl. & iſtũ in l. ſi mandato. §. fin. ff. mãdati. & in l. cautionis. de verb. ſig. & in l. prætoriæ. in fin. ff. de pręto. ſti. Bal. in l. ſancim⁹. in ij. op. s. de verb. ſig. & in auẽ. cui relictũ. col. ij. ver. item not. ꝙ idonea cautio. s. de indicta vidui. col. Alexã. in l. j. ff. qui ſatiſda. co. & Car. in cle. j. §. & qa. de pœ. & per Oldra. conſi. lxviij.

b ¶ Sterilẽ. Quæ dicatur ſterilitas in fundo, vide Bart. in l. ſi vno. §. vbicunq;. ver. ſed dubitatur. ff. loca. & Sali. in l. licet. C. de loc. in ij col. verſi. quæro qñ nõ dicat̃ ſterilitas. vbi etiã vide Bar. & Bald. & Io. Andr. in addi. ad Spec. in tit. de loc. & An. Barba. conſi. ſuo inci. ſcripſit propheta.

c ¶ Conſenſum maioris partis. Adde Bal. i l. veterẽ. nu. j. & qđ ibi poſui in apoſt. ad ipſum. in verſi. qđ oẽs tangit. s. de auth. præſtan. & Ant. Cor. ſin. ſuis: in ver. vniuerſitas tota. qđ fit à maiori parte capituli.

SVMMARIVM.

1 ☞ Agrum deſerere, & agrum derelinquere, ſunt diuerſa.
2 Occupans prædium incultum, & deſertum propria autoritate,
ſi accuſetur, qualiter teneatur: & ponit practicam tam pro ac-
cuſato, q; pro accuſatore.
3 Cautela vt quis præſcribat fundum incultum, tributariũ mi-
nori tempore biennij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

QVi agros. Agrum ſterilem, & tributarium deſertum, quilibet authoritate propria poteſt euadere, ſiue euadens ſit vicinus, ſiue non: ſed dominus deſerens intra biennium recuperare poteſt reſtitutis ex-
1 penſis cultori, quo elapſo non auditur. h. d. ¶ † Nota diligenter ex hac lege, quòd aliud eſt agrum deſerere, & aliud derelinquere. qui enim derelinquit ipſum, ex pœnitentia non reuocat, vt l. j. ff. pro dereli. ſed qui deſerit intra biẽnium ſic, vt hac lege. Item biennium datur ſi non fuit vocatus per poſsidẽtem,
2 aliàs datur ſibi ſolùm tẽpus ſemeſtre: vt j. eod. l. locorum. † & eſt optima hæc lex in ciuitate Eugubij, in qua per formam ſtatutorum omnia prædia ſunt tributaria. Nam ſi aliquis prędiũ incultum, & per conſequens deſertum authoritate propria occupauerit, non tenetur condictione ex l. cùm quærebatur. §. vnde vi. quod tenet gloſ. hic. Et ideo ſit cautus aduocatus accuſati in dicta ciuitate interdicto recuperandę, vel ex illa lege, vt articulet quomodo prædium erat incultum, & reputabatur deſertum: quo probato neceſſariò ſequitur abſolutio: ex quo prędium erat tributarium. ſecus ſi non erat, vt l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. poſ. niſi diuturnitas temporis vt tẽpus x. anno. aliud induceret: vt no. glo. magna in l. j. §. de ſer. fug. Per hanc etiã legẽ dici põt quòd licet ſine titulo non pręſcribantur res ſpatio minori xxx. anno. tamẽ in locis, in quibus ſunt prædia tributaria, ſpatio biennij præſcribitur res, vt hic. Et ideo ſit cautus aduocatus cõuenti vel agentis vt articulet ꝙ omnia prædia ſunt tributaria ſcd̃m formã ſtatutorũ & ꝙ ipſe ſemp̃ poſſedit illud p̃diũ per bienniũ, & hoc ꝓbet p̃ teſtes, ꝙ intrauit poſſeſsionẽ illius prædij tũc vacãtis, & de-
3 ſerti. † Et ob hoc præſumitur tributariũ quibus probatis agẽs & excipiens obtinebit abſq; aliquo titulo. & ſi vult breuiori tẽpore poſsidens eſſe ſecurus, faciat citari illos, quorum credit intereſſe, vt compareant intra ſex menſes ad contradicendũ. ſi credũt prędiũ ad eos pertinere necne: vt ſi intra dictum tempus domini non comparuerint, poſsidens dominium ipſius acquirit pleno iure. Poſſes dicere quomodo dominus auditur ſi agrum deſeruit? Reſpondeo, nõ deſeruit. argumen. l. j. ff. pro derelicto, ſed tantùm culturam, & intra biẽnium auditur. quo elapſo non auditur. Barto. ☞ Vide tex. & Bart. in l. de eo. de acquir. poſ. In verſi. per hanc l. vide hic dicta ad limitationem doct. in l. Celſus. de vſu. ff. Alex.

QVi fundos. Pręmitte ad euidentiam quòd fundos patrimoniales Principis ille dicitur poſsidere iure priuati, qui ipſos accipit ſteriles, & ſui cultura fecit ſteriles: vt §. eo. l. quicunq;. Et ideo dicit hic Imperator ꝙ poſsidẽs tales fundos, ſi eidem alij fundi ſteriles aſsignẽtur, ꝙ ſibi datur electio, ꝙ aut renuat fertiles, aut ſuſcipiat vtrunq;. h. d. Barto.

QVi per potentiam. Si fiſcus alicui ſucceſſerit, qui fundos ſteriles, & fertiles poſsidebat, & aliquis per potentiam fertiles, occupauerit, cogitur ſteriles ex eadem ſubſtantia pro portione acceptare. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞ Caſus, in quo quis poteſt priuari dominio rei ſuæ.
2 Caſus in quo contumax habetur pro confeſſo.
3 Citat⁹ ad iurãdũ de calũnia ſi nõ cõparet, nõ habeť ꝓ cõfeſſo.
4 Proprietas poſſeſsionis ſi dicať, idẽ eſt ac ſi diceretur dñiũ rei.
5 Eccleſia & Reſpublica æquiparantur.
Emphyteuta eccleſiæ ſi citatus vt veniat ad ſoluendum canonem nõ ſoluit, cadit ab emphyteuſi per lapſum ſex mẽſium, licet aliàs requiratur biennium.

LOcorum. Cùm prædia deſerta per æquatorem alicui aſsignantur: antiqui domini per edicta vocantur, qui intra ſex menſes ſi venerint, recuperant bona, & debita cõtracta pſoluũt, ſed ſi per dictũ tp̃s cõtumaces extiterint, perpetuò poſsidẽs poſsidebit, & ſoluet tri-
1 buta futura, nõ pręterita. h. d. ¶ † No. caſum quõ per lapſũ ſex menſiũ quis põt priuari dñio rei ſuę, de quo §. eo. l. qui agros. ☞ ☞ Adde ꝙ aliquando per lapſum quatuor menſium. l. cùm
2 duobus. §. idem reſpondit. pro ſocio. Alex. ¶ † Scd̃ò no. hic ca-
a ſum ꝙ contumax habetur ꝓ confeſſo. [a] quod tenet hic gl. Idẽ no. in l. ij. §. ſenatus. ff. de iure fiſ. vbi delatus contumax tribus
b edictis [b] vocatus pro confeſſo habetur. Cõcor. in auth. de exhi. re. §. ſi verò. de aſſer. tol. l. j. in fin. & ff. de re mili. l. qui cũ vno.
3 §. qui poſt. & §. de iura. cal. l. ij. §. pe. † Regulariter contra: vt l. diuus. §. ſic & diuus. ff. de cuſto. reo. Ex hoc patet ſecũdũ And. de Baru. ꝙ citatur vt veniat ad iurandum de calumnia, quòd
4 ſi nõ veniat non habetur pro confeſſo. ¶ † In tex. ibi proprietas poſſeſsionis. nota modũ loquendi. Nam tantum eſt dicere proprietas poſſeſsiõis quantũ dñiũ rei: vt l. cùm ſatis. de agri.

a ¶ Pro cõfeſſo. An & qñ contumax hẽať ꝓ cõfeſſo, vide Fe. in c. cũ Bertold⁹. col. vij. ad fi. de re iudi. vbi plenè. & qd in cã criminali, vide Old. conſi. iiij.

b ¶ Edictis. Sed qd ſi ſtatutum diſponat. dic idem: quia omnino intelligiť ſi ſit ter citatus, nõ ſemel pro oib⁹, vt per d. Alex. ĩ l. ab ſentẽ. de pœnis. & Feli. in c. excõicamus. de hære. circa fi. j. colum.

c ¶ Hoc eſt verum. Tu vid̃ de hoc Lãfran. de Oria. in c. qñ contra falſam. §. confeſsiões. nu. xxxij. ver. ꝓ veritate. & ibi poſui ĩ apoſt. vbi habes multa ſingularia de hac materia extra, de proba.

& cẽſi. Et hoc eſt vtile pro ſtatutis dicẽtibus ꝙ domini poſſeſſionis poſſunt talia facere. Nam non refertur ſolùm ad dominos poſsidentes, ſed ad dominos rei.

5 Additio. † Et hãc legẽ nota: quia per eam habes ꝙ cũ eccleſia & Reſpublica ęquiparentur, vt no. in l. Reſpublica. C. ex qui. cau. ma. & requiritur in eccleſia ceſſatio biẽnij. vt emphyteuta poſsit expelli, vt l. ij. C. de iure emphy. ꝙ illud verum eſt vbi eccleſia non citauit emphyteutam vt veniret ad ſoluendum canonẽ: ſed vbi citauit, non erit neceſſarius curſus biennij, ſed ſufficiat lapſus ſex menſiũ, per hanc legẽ. qđ ſingulariter nota quia pulchra limitatio eſt. vide in auth. de alie. & emphy. §. ſi verò quis. Ange.

Additio. Vide Io. And. in c. qm̃. §. qđ ſi ſup. in j. colum. aſs vij. vt lite non conte. & q̃ dixi poſt Barto. in l. ſi fur. ff. de vſufr. & in terminis Spe. in tit. de probat. §. vidẽ dũ. verſi. ſed pone ſtatutũ. & Bald. in l. ij. in §. locum. de reli. & ſum. Et quid veniat appellatiõe proprietatis, vide Bal. in l. pe. in j. col. C. ſi à nõ cõpe. iudi. Et adde Io. And. & do. Ant. in d. c. quoniã frequẽter. §. quod ſi ſup. vt lit. nõ cõteſt. & qđ no. Bal. in l. ſciendũ. §. ſed etiã. cũ ſeq. qui ſat. cog. Alexand.

HAc diffinitione. Ad tributa prædij ſterilis nullus poſsidẽs fertilia adſtringitur, niſi poſtquam fuerit aſſecutus. h. d. Barto.

OMnium. Domini prędiorũ debent requiri vt ſoluant tributa contracta, & ipſis ceſſantibus aſsignantur volentibus ſoluere. hoc dicit. ¶ Et nota hanc legẽ in ciuitatibus, in quib⁹ ſunt prędia tributaria. Nam ſi domini nõ ſoluant tributa, incontinenti poſſunt prædia alijs aſsignari. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞ Dñium rei emptę per aliũ ex fratribus nomine ꝓprio, qui in cataſtro cõi cum alijs poni fecit, & tributa cõmuniter ſunt ſoluta, acquiritur per hoc omnibus fratribus.
2 Confeſsio facta in iudicio, per quam cõfiteor rem meã tuã, licet falſa ſit, mihi præiudicat.
3 Res deſcripta in meo æſtimo præſumitur mea.
4 Confeſsio erronea vel falſa ꝙ ſolutis expenſis corrigi poteſt, ſi cauſa erroris ſit probabilis.
Aſſertio facta in libello, vel exceptionibus, an poſsit corrigi.

RVra & poſſeſsiones. Si curialibus patientibus, et apud acta fatentibus prædia eſſe alicuius, & tributa quis ſoluerit, apud ſoluentes remanet perpetuò dominium prædiorum: &
1 nulla repetendi datur licentia. ¶ † Et nota hanc legem contra fratres, qui fecerunt ſe in inſtrumẽtis emptionũ tantũmõ nominari: & poſtea prædia fecerunt in caſtro conſcribi eis & fratrib⁹, & ſic cõiter tributa ſunt ſoluta. Nã pro hoc eſt fratribus dñiũ acquiſitũ ſicut ipſis, quos tenor inſtrumẽti deſignat. Pro quo facit §. de dona. l. cẽſualis. & no. per Cy. §. de rei ven. l. ſolẽnibus. ☞ Adde Bald. in l. ſolennibus. in prin. C. de rei vend. & Ro. in litera d. no. lvj. & in conſilio Bal. vbi dicitur ꝙ apponẽs aliquod ſignũ rei, ꝙ videtur eſſe cõis, ſi ſignum ſit cõmune. Idem dicit in l. ſi patruus. de ſubſcri. libri. C. cõmunia vtri. iud. & facit in rubro & nigro, vt nemini lice. & vt nemo priuatus titulo. & Bartolus in tractatu de inſignijs & armis. & in materia æſtimi. vide quod dixi ĩ l. fi. in §. de prædijs nauicular. Nicol. de Neapoli p̃ gloſſam hic dicit, ꝙ interlocutoria redacta in ſcriptis non poteſt reuocari per iudicem. Simile dicit in teſte, ꝙ hic, licet aliàs poſsit ſe corrigere, tñ dicto ſuo ĩ ſcriptis redacto nõ licet. Facit gloſſ. in c. apud miſerabilem. xxxij. q. j. quæ dicit ꝙ confeſsio redacta in ſcriptis reuocari non poteſt. Sed certè Nicolaus videtur malè dicere: quia gloſſa hic nõ dicit quod dicit dictus Nicolaus. Secundò, quia iſtud eſt contra text. in c. cũ ceſſante. de appella. ibi: ne proceſſus negotij friuolis occaſiõibus retardetur; quæ ratio ceſſat, ſiue interlocutoria
2 ſit redacta in ſcriptis, ſiue nõ. Cogita tñ. Alex. ¶ † In text. ibi: apud acta, Nota ꝙ licet cõfeſsio extraiudicialis, qua ego cõfiteor dñium rei meæ eſſe tuum, non pręiudicet mihi: vt l. cũ falſa. §. de iur. & fac. igno. tamẽ ſecus in iudicio: licet iſta ſit cõfeſſio falſa, per hanc legem.

Additio. Vide quæ dixi Inſtit. de act. in §. ſic itaque. Pau. de Caſt. in l. ſcrinarios. C. de teſta. mili. vbi dicit, ꝙ in dubio præſumitur pro matricula: & ꝙ per eam quis præſumať quaſi in poſſeſsione, vt ibi p̃ Bald. & Sal. & hoc alleg.
3 Pau. de Ca. ibi, qñ p̃ſumať ꝓ ęſtimo: † qa ſi aliqua poſſeſsio deſcripta eſt in ęſtimo meo, p̃ſumiť mea. all. l. fi. cũ gl. & ibi Bar. de p̃dijs naui. §. cũ ibi notatis p̃ Bal. ĩ l. cẽſualis. C. de do. & qđ
4 no. in l. cũ poſſeſſor. § j. de cẽſi. Alex. ¶ † In gl. hac lege. ibi: nõ
c põt corrigi. hoc eſt verũ, [c] niſi ſit erronea cõfeſsio vel falſa, et cã

erroris

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

erroris ſit probabilis vel iuſta: vt l.interrogatā.ſ. de lib.cau. & ff.de confeſ.l.cū fideicōmiſſum.& de interro.act.l. confeſsionibus.& facit ſ.de decu.l.ſi ille.& tunc non admittitur erroris correctio:niſi refectis expenſis, ſi iudici videbitur:vt l.edita. ſ. de eden.cum ſua glo.Et nota bene an aſſertio facta in libello precum,vel exceptionis,poſsit corrigi.

SI quis. Ad euidentiā ſcias ꝙ quædam prædia erāt adſcripta nauiculariç functioni:vt ſ.de prędi.naui.per totū.& dicta prædia erāt etiā tributaria. Et ideo ſi dicta prędia efficiuntur ſterilia & deſerta, alicui adiungētur:ille aūt ſolū ad nauiculariam functionem,& non ad tributa tenebitur.

SI quis. Accipienti fundū patrimonialē ſterilē ſub certi canonis annui præſtatione,non debet augeri canō ex melioratione.h.d. ¶ Nota hanc legē cōtra inſatiabiles prælatos,de quibus vidiſtis in l.cū ſatis.ʃ.caueant.de agri.& cenſi.in l.j.in qui.cau.coloni.Bar.

De fundis limitrophis, & terris, & paludibus, & paſcuis limitaneis uel caſtrorum. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Reſcripta impetrata à potentibus exiſtentibus in curia Romana,ꝙ ſint nulla.

LEX I.

TYberianus. Ad euidētiam ſcias ꝙ quidā præfectus: qui vocabatur Tyberianus,ſtatuit quaſdam poſſeſsiones quibuſdam militibus cuſtodientibus limites imperij, quando deferebantur frumenta:hoc ſtatutum hic confirmat hæc lex,& iubet in perpetuū obſeruari,mandanſq; ꝙ reſcripta in cōtrarium impetrata nullius
1 ſint momēti.h.d. ¶ † Et hoc eſt optimum argu.ſecundū And. de Baru.contra potentes exiſtentes in curia Romana:vt reſcripta impetrata ab eis ipſo iure ſint nulla,qñ inferunt hæc alicui præiudicium.Et hoc patet ex litera quæ dicit,quicquid vel potentiam vniuſcuiuſq;.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Caſtrum non poteſt teneri intra territorium ad æmulationem vel caſtrametationem alterius.

LEX II.

QVicunque. In limine Imperij nullus debet eſſe caſtelli detentor,niſi is ſolus,cui per principem detentio eſt commiſſa:contrafacientes pœna hic inſerta puniuntur.h.d.Et nota hanc legem contra tenentes caſtra in finibus territorij Peruſij. Nā coguntur ea relaxare communi cū eorū territorijs,niſi permiſſa ciuitatis ſint eis conceſſa, vel per tēpora vetuſta poſſederint:quia tūc talis vetuſtas ꝓ lege habetur,vt l.ij.ff.de aqua plu.arcen.in prin. ☞ Adde Bart. & quod ibi ſcripſi in l.opus nouum.de decretis ob ordi. faci. In fi.vide glo.in l.per prouincias.hic alle.& in l.opus.de ope. publicis.vide glo.in rub.de metallarijs.& Ang. in l.cū eo.de ſerui.ruſt.prædi.Et qui poſsint petere vt deſtruatur caſtrum factū
1 ad æmulationē.Inn.in c.Piſanis.de reſti.ſpolia.Alexā. ¶ † In alijs aūt locis quā in finibus bene eſt licitū poſsidere caſtellum,vt l.ſi legatū.ʃ.ſi.ff.de ope.pu.niſi tale caſtellū teneať ad æmulationē vel ad caſtrametationē:vt l.per ꝓuincias.de ędi.priua.hoc tenet glo.hic.& vide Inn.in c.Piſanis.de reſti.ſpo.Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞ Caſus,in quibus nulla currat præſcriptio.
Statutum ꝙ cōtra inſtrumenta dotalia nulla currat præſcriptio quid operetur.remiſsiuè.

LEX III.

AGros. Agri limitanei donec ꝑ milites poſsideť,ſunt à tributis immunes,ſi tamen alienati fuerint lege prohibente vendicantur,non obſtante longi tem-
1 poris præſcriptione.h.d. ¶ † Nota hic caſum in quo nulla currit pſcriptio. Alios caſus habes no.in glo.in ver.ceſſante.qđ eſt vtile ad inſtrumēta dotalia,in quibus nulla currit pſcriptio ex forma ſtatutorū.de qua vidiſtis in l.cū ſatis.de agri.& cenſi.& in l.ſi qs decur.de decu.& in auth.vt decętero cōmu.eccle.rerū. ʃ.nūc autem. ¶ Nota tñ gl.quę alle.oēs leges de hac materia loquētes. ☞ Vide Ang.in auth.vt decętero,cōmutatio.q dicit ꝙ hoc caſu currit pſcriptio cētū annorū,ꝑ illū tex.& adde Ange.i auth.vt eccle.Romana.vbi q̄rit an pactū fieri poſsit ꝙ nō currat aliq̄ pſcriptio.& idē,vt decętero cōmu.vbi ponit an poſſit fieri ꝑ ſtatutū.Et vide qđ ſcripſi poſt Bart.in l.ſequiť.in ʃ.ſi viā.ff.de viuca. & adde ꝙ ſicut nō currit pſcriptio cōtra inſtrumēta dotalia,ita nō currit cōtra inſtrumēta finis dotis. Ang.in legē exigere dotē.ff.de iudi.& ita dicit plories obtinuiſſe.Alex.

De paſcuis publicis uel priuatis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Pactum initum per officiales deputatos ad venditionem gabellarum cum emptoribus ipſarum,ꝙ ſit nullum:ſi eſt factum contra ſolitum modum vendendi.

LEX I.

CVm nulla. Hæc lex dicit ꝙ ſi aliquis conduxerit paſcua publica,vel etiā Principis pro certa annua penſione appoſito pacto ꝙ ibidem poſsint depaſci publica animalia,ſeu Principis,ꝙ ſi poſtea talis cōductor vult ſoluere maiorem penſionem,ad hoc vt dicta animalia ibi depaſci non poſsint: ꝙ non poteſt, nec hoc
1 debet iſti permitti.hoc dicit. ¶ † Et nota argu.ex ſi.huius legis:quia ſi officiales deputantur ad vendendum gabellas cōmunes, ꝙ omne pactū initum per iſtos officiales cum emptoribus gabellarum cōtra ſolitum modum vendēdi eſt nullum:quia intelligitur eis cōceſſa poteſtas vt vendant more ſolito,& nō aliter. ☞ Tempus ſolitum vel ſolitum hic poſitum aliter intelligitur. Vide Bar.in l.Mela.ʃ.j.de ali.& ci.le.& in l.fina.quomodo & quando iu.vbi dixit ꝙ refertur ad actū proximè præcedentem. Vide quod in ſimili dixit gl.in l.iij.C.de epi.audi.quę loquitur in verbo,conſueto.quod verbum refertur ad duas vices. Alber.& Bald.Secus verò in verbo, ſolito quod verificať in prima vice,vt dixi per dictū Bart.in d.l.j.quod ſequiť Fulg. in auth.ſed nouo iure.C.de ſeruis fugitiuis. vbi dicit ꝓ hac eſſe caſum in l.Mela.in ver. ſed alimenta.licet in contrarium videatur facere tex.in l.filium.de lega.ij.Sed dic ꝙ illud prouenit ibi ex voluntate teſtatoris, & illud quod dicitur conſuetus,probat per binum actū induci.eſt verum in conſuetudine hominis,non mulieris:quia mulieres non poſſunt facere,nec inducere conſuetudinem.dictum Bart.vbi text.C.de legi.Alex.

LEX II.

IMſignis. Hic mādat Imperator magiſtro militum vt animalia militum non dimittat paſcere in publicis pratis:ꝙ ſi non curauerit obſeruare,vnà cum eius officialibus. in xij. libris auri punietur.quæ pœna ponitur etiam deuaſtantibus prata priuatorum.dicit tñ ꝙ prouinciales debēt prouidere,in quo loco animalia militū ſine dāno ꝓuincialiū depaſcanť.h.d.Et not legem cōtra deuaſtātes prata publica.& eſt hæc lex vtilis ꝓ militibus Imperatoris deſcendētibus ad partes Tuſciæ,vt poſsint petere à Tuſcis,vt aſsignentur eis prata,in quibus poſsint eorū equos paſcere. ☞ Nota iſtū tex.milites deuaſtantes prata. Adde d.Mar.de Laude in trac.de principe.in ti.de milite. in xiij. concluſione.ſed quid ſi Capitaneus reſeruat dānum datū à militibus ſuis damnū paſſo:an poterit ei computare in ſuo ſalario? Dic ꝙ nō,iuxta not.per gloſſ.in l.ex maleficijs.ʃ.is quoq;. de act.& obli.& in l.j.ʃ.plures.de eo per quem fac.erit.& not.do. Mar.de Lau.in cōclu.xxiij.Sed quid ſi non ſunt prata,ſed frumēta i herbis deuaſtata?poſsit hac pœna agi ac ſi deuaſtata prata eſſent. Ego ex dictis Bar.in l.certe.ff. arbo. fur.cæſa. colligo ꝙ non. Nam dicit ibi ꝙ damnum debet æſtimari q̄tū poſsit vēdi,dubius euentus illius frumenti quod paſculatum eſt. argu.l. propter ſpem.ff.fa.erciſ.ita dicit do.Iac.de Are. Alexand.

※ Pro concordia. Aduerte ꝙ Barto. in l.fina. C.de iure emphyt. & in l. ſi domus. ʃ. ſin.ff.de le.j.tenet ꝙ donari vł legari nō pōt res emphyteutica ſine conſenſu dñi. ſed cōtrarius allegatur in hac l.j.de fundis pat.& in l. in cōuentionibus. ff.de ver. ſign. Tu dic ſi bene conſideret Bar.vbiq; ſoluit ꝙ prima opin. ꝓcedit in emphyteuſi priuata.Rōnē reddit:qa tunc nimis grauareť dñs: quia eſſet opus ꝙ dñs ageret rei vendicatione contra poſſeſſorē,cū nullā obligationē ꝑſonalē haberet, cùm nullus ſit initus cōtractus inter dñm & poſſeſſorē. Sed in caſu hui9 l.j. eſt ſpeciale. & Barto. vbiq; ſi videať dat iſtā ſol.qa tunc in iſto caſu ceſſat rō prædicta in hoc caſu ſingulari. & ineptè allegať in d.l. in cōuentionalib9.

SVMMARIVM.

1 ☞ Milites non poſſunt cum eorum equis ſtare in paſcuis publicis:vel priuatis.

LEX III.

PRata. Prouincialium prata non debent fatigari moleſtia militum Principis.h.d. Sic facit
1 hæc lex cōtra † ſtipendiarios cōmunis Peruſij,ꝙ nō poſsint ſtare cum eorum equis in paſcuis publicis: vel priuatis.Bart.

De fundis patrimonialibus, & ſaltuenſibus, & emphyteuticis, & eorum conductoribus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Emphyteuta eccleſiæ vel priuati, poteſt dño irrequiſito rem emphyteuticam donare,non tamen vendere.
2 Conducens rem à fiſco in perpetuum,tenet locum domini,& vendere poteſt.

LEX I.

※ SI quis. Accipiens fundū fiſcalē in emphyteuſim perpetuā,ſpm donare pōt,etiā irrequiſito fiſco.h.d.Sicut aūt donare,ita vendere poſſunt:qa
1 tales emphyteutę tenēt locū dñorū: † ſeđ ſec9 in emphyteutis eccliarū vel priuatorū:qa licet poſsint donare fūdos

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dño irreqſito, nō tñ vēdere, vt l. fi. ſ. de iure emphy. Et ita te-
2 net hic gl. pe. ¶† Vltiò ſcias q̄ ille q̄ cōduxit à fiſco in perpe-
tuū, tenet locū dñi, & ideo poteſt vendere, vt no. gl. in rub. ſ.
☞ eod. Barto. ☞ Limita vt in l. fi. C. de iure empy. & ibi Barto.
& in l. ſi domus. §. fin. de lega. j. & adde cap. potuit. de locato.
Quid in cōceſsiōe vſusfructus, an poſsit alij cōcedi ſine cōſen-
ſu dñi? Bal. in d. l. fina. C. de iure empy. alle. tex. q̄ ſic, in l. j. §.
itē in fundo. qbus modis vſusfru. amittaṫ. facit: qa etiā ibi nō
loquiṫ an poſsit facere ſine cōſenſu dñi emphyteuta. puto con
trariū verius per regulam l. fin. C. de reb⁹ eccle. nō alie. vbi ꝓ
hibita alienatione prohibetur & vſusfructus conſtitui. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Minori nō ſoluēti vectigalia principis, pro eius fundo pa-
trimoniali non currit præſcriptio.
2 Minor nō ſoluens vectigalia in ciuitate Florentiæ, non incur
rit pœnam.

LEX II.

PAtrimonialis. Si pro re patrimoniali emphy-
teuticaria, tpe debito ſoluta pē-
ſio non probatur minori, ipſo iure non infertur dānū
vel pœna, ſed tutori & curatori in ſolutione ceſſantibus. h. d.
1 Nec eſt † contra ff. de mino. l. ſi ex cā. §. ſi in commiſſum. & ff.
de pub. l. Imperatores. §. fi. ibi minori currit tps, ſed poteſt re-
ſtitui: qa ille leges loquūtur qñ minor debet ſoluere vectigal
fiſco. hic qñ principi, ex eo q̄ prędiū erat Principis licet aliàs
oē priuilegiū qđ daṫ fiſco, eſt Principis, & auguſtæ ſolēt habe
re, vt no. ſ. de iure fiſ. i ru. ¶ Itē nō ob. ſ. de fi. inſtr. & iure haſ.
fiſ. l. q̄cūq;. vbi res incidit in cōmiſſum, & nō reſtituiṫ: qa ibi ſi
militer erat fiſci. & vēditio rei minoris erat facta hic, cū debi-
tū erat pricipis & res minoris nō erat diſtricta, vt hic tenet gl.
2 ¶† Per hoc patet, q̄ cùm oīa vectigalia cōis Florentiæ ex cō-
miſsione Principis ſint licita, q̄ ſi minor ceſſauerit ſoluere ve
ctigal, quod dicitur pricipis: multò magis nō incidit ī pœnā,
ſicuti non incidit in pœnā non ſoluendo vectigal quod debe
tur ipſi ciuitati. & hoc eſt verum: niſi ciuitas ſuper hoc legem
ꝓpriā haberet: qa tūc minori curreret ꝑſcriptio ſtatutaria, li-
☞ cet poſſet reſtitui, vt patet ī c. cōſtitutus. de ī inte. reſt. ☞ Ad
de Bart. in l. Imperatores. ff. de publica. Et in ea. in fi. ſicut per
reſcriptum nō poteſt auferri directū dominium, ita nec vtile.
Pro hoc eſt tex. ibi. & Bal. in c. j. de naut. fœno. & ī c. j. de noua
forma fidelita. Sed dubiū in hoc facit: qa licet priceps nō poſ-
ſit tollere dominium de iure gentiū: tamen quod eſt introdu
ctū de iure ciuili, pōt ēt ſine cā: vt not. Bal. in l. reſcripta. C. de
preci. Impe. off. per Pau. de Ca. ibi, & alle. ibi in rub. ff. ſi cer. pe
ta. in fi. ſed dñiū vtile vř hmōi. ſ. de iure ciuili: qa iſtę duę ſine
dubio ſūt īductę de iure ciuili, ſ. emphyteuſis, & vſusfructus:
vt in l. ij. in prin. C. de iure emphy. Sed rñdeo q̄ licet forma &
noīa ſint inducta de iure ciuili: tñ traditio q̄ fit q̄ eſt actus iuris
gentium cōſeruat ſibi effectus directi dominij. & ita declarauit
Bar. ad aliū finē in extrauagāti, quoniā nuper. in ver. rebellādi.
in iij. col. in ver. item quæro qđ de dominio bonorum. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Emphyteuta ob ſterilitatē an petat remiſsionem canonis.
2 Res emphyteutica non pōt ab emphyteuta euelli, licet alius of
ferat meliorem conditionem.
3 Dominium vtile mihi ſine cauſa auferri non poteſt, ſicut nec
directum.

LEX III.

QVicunque. Emphyteuta ob ſterilitatē poteſt re-
miſsionem mercedis impetrare. & re-
ſcriptum in cōtrarium impetratum per obreptionem,
non valet. ¶ Item fundus fiſcalis cōceſſus in emphyteuſim per-
petuam ab emphyteuta non poteſt euelli, licet alius offerat me
liorē cōdōnē. h. d. ¶† Et nota hic caſum q̄ propter ſterilitatē
1 nō petit remiſsionē,[a] licet ſecus ſit in colono. Sed an hoc ſit ve-
rū ſimpliciter, dic vt no. in auth. de nō alie. §. hoc igiṫ increpās
& p Pe. de Bellap. c. ti. §. qa verò Leonis. ¶ In tex. ibi: ſed nec,
2 &c. ¶† No. q̄ ab emphyteuta perpetuo nō pōt res euelli, licet
3 alius offerat meliorē cōdonē. † Itē qa p hanc l. patet, ſicut domi
niū directū non pōt auferri mihi per reſcriptū abſq; cā, vt not.
☞ ſ. de fi. inſtr. & iure ha. fiſ. l. q̄cūq;. nec ēt vtile, vt hic. ☞ No. ad
hoc Bal. in l. j. C. de iure emphy. & vide An. in §. qa no. đ alie.
& emphy. vbi qui primò iurauit nō alienare, qui ſentit contra
rium eius quod hic dicit Barto. loquitur tamen indiſtinctè in
ſterilitate, quæ ſecuta eſt propter guerram vel mortalitatem.
Alexand.

a ¶ Remiſsionē. Ad quā materiā vide Pe. đ An. in c. potuit. đ loc. vbi etiā Io. đ Imo. & Cap. & Sal. oino ī l. j. đ iure ēphy. & An. ī auth. de nō ali. §. lex itaq;. col. ij. & Rich. Malū. in d. l. j. & d. Alex. đ Im. in con. vj. ij. pte. & in conſi. xxvij. iij. parte. & in conſil. xcviij. iij. parte. & Pau. ardizo. in cōſi. inci. verum emphyteuta, &c. Ad de Iaco. Rebu. in l. oīm. nu. j. & quod ibi poſui in apoſt. ad ipſum in ver. ſterilia. ſ. de omni ag. deſer. & Cano. in c. propter ſterilitatē & ibi Barb. extra de loc. et eū dem Barb. conſil. ſuo inci. ſcripſit propheta.

SVMMARIVM.

1 ☞ Eccleſia & fiſcus parificantur.
2 Eccleſia q̄ poſsit concedere fundum in emphyteuſim cum pa-
cto q̄ nō icidat ī cōmiſſū licet emphyteuta teneaṫ ad canonē.

FVndi. Si fundi patrimoniales Principis in emphy-
teuſim conceduntur appoſito pacto, vt rōne
canonis nō ſoluti non incidant in commiſſum, ob hoc
non releuatur emphyteuta à ſolita canonis præſtatione. h. d.
1 ¶† Et nota tex. ex quo patet q̄ cū eccleſia & fiſcus parib⁹ paſ-
2 ſibus ambulent, vt l. fi. de ſacroſan. eccle. q̄ † ſicut fiſcus pōt cō-
cedere fundū in emphyteuſim pacto appoſito, vt non incidat
in commiſſum: ita etiam eccleſia. ¶ Secundò habes q̄ per iſtud
pactum non tollitur, quin emphyteuta teneatur ad canonem.
☞ Additio. Adde Bal. in l. ij. in j. col. C. de iure emp. & ibi e-
tiam per Bar. Alex. ☞ Eccleſia pōt dare in em-
phyteuſim cū pacto q̄ non incurrat in commiſſum. quod no-
ta pro conſulendo illis qui accipiūt ab eccleſia Neuandulana.
Sed poſſet quęri an tale pactum valeat. Et videṫ tenere Bal. in
j. col. in l. ij. C. de iure emphy. vbi ſimpliciter loquiṫ non faciē-
do mētionē de fiſco vel eccleſia, videṫ tenere q̄ valeat. Ad hoc
bene faciūt no. per Bal. Inſti. de vſufru. in prin. in ver. ne tñ. qđ
non valeret reſcriptū ſuperioris ſic concedentis, vt no. Bal. in
l. ſi à re. de pac. inter emp & vend. Alex.

SI qui. Suſcipiens à perequatore fundum deſer-
tum, ipſum perpetuò poſsidebit. hoc di-
cit.

SI quibus. Donatarius principis rem ſibi donatam
poſsidet inconcuſſam, & eam in alium
poteſt transferre. hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞ Satiſdare q̄ teneṫ ex forma ſtatuti anteq̄ acceptet officiū,
ſi eſt idoneus, ſtatur eius cautioni cū generali hypotheca.

QVicunque. Accipiēs in emphyteuſim fundum
à fiſco, debet cauere de non deſeren-
do ſub hypotheca oīm bonorum ſuorum, vel ſatiſ-
dare teneṫ: quā ſatiſdationē ſi magiſtratus omiſerit, ad ſuū re-
1 dūdat periculū. h. d. † Et eſt arg. q̄ vbi ex forma ſtatuti aliqs
tenetur ſatiſdare anteq̄ acceptet officiū alicuius poteſtariæ,
q̄ ſi eſt idoneus, credetur ſoli cautioni cū generali hypotheca
bonorum ſuorum.

Additio. Adde qđ no. Bald. in l. abſtinēdum. C. quo. app.
non reci. & quod not. in l. prætoriæ. ff de pręto.
ſtip. & in l. j. qui ſatiſd. cog. Iſtud dictū ſequitur Pau. de Caſt.
in l. diuortio. §. ſed interdū. ſo. ma. vbi etiā pro hoc alle. qđ le-
gitur & no. in l. de creationib⁹. ſ. de epiſ aud. cōtra hoc tñ fa-
ciunt not. per Ang. in l. j ff. de li. & poſth. & adde Pau. de Ca.
in l. j qui ſatiſd cog. & quod idē no. in d. l. prętorię. circa pri.
de pręto. ſtip. Et etiā ſimiliter facit in cōtrariū tex. cū glo. in l.
mulier. C. de iure dot. niſi dicas q̄ ibi debet intelligi q̄ tutor
erat diues, nō tñ in tātū q̄ ſine fideiuſſore diuitiæ ſuæ eſſēt in
☞ dāno ſibi inſpectis facultatibus populi. Ale. ☞ Si ſtatutū di
cit qđ ſatiſdetur ī perſona idonea, ſufficit nuda promiſsio bo-
norū. adde Bal. in l ij. aliàs fi. in fi. de execu. rei iud. Itē Pau. de
Caſt. in l. j. ff. qui ſa. co. vbi dixit per iſtum tex. q̄ nulla ſatiſda
tio, etiā pretoria, vt dāni infecti, quorū legatorū, &c. eſt ꝑſtā-
da ab eo qui eſt manifeſtè diues, ſed ſufficit ſola promiſsio ſub
hypotheca bonorū ſuorū. Ad idē allegat l. de creationib⁹. C.
de epi. aud. Ad idē dixit Pau. de Caſt. ī l. diuortio. § interdū.
ff. ſo. ma. vbi idē dicit. Si ex forma ſtatuti teneṫ quis ſatiſdare
vel ꝑſtare fideiuſſorē. Adde bonū tex. & ibi gl. in l. ſi mulier.
ff. de iure dot. & tex. in auth. cui relicta. C. de indic. vidui. tol.
& in l. j. ibi: propter ampliſsimas facultates. de cuſto. reo. & in
l. j. § magiſtra. ff. de magiſtra. cōue. & ibi Bald. Et in materia
adde q̄ per hoc nō ꝓcederet dictū Bal. in l. generaliter. C. de
epiſ. & cle. vbi dicit q̄ iudex teneṫ in ſyndicatu ſi non recipit
idoneos fideiuſſores. Nam fallit niſi eſſet idoneè diues & ido
neus, per prædicta: quia tunc non tenetur in ſyndicatu etiam
ſi minus idoneum recepiſſet. quod nota. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Exceptio introducta per ſtatutum q̄ quis non debeat au
diri, impedit litis ingreſſum.

OMnes. Fundi limitrophi militibus aſsignati, etiā
per reſcriptum principis, vel annotationē
in emphyteuſim, vel iure dominij, in alium transfer-
1 ri non poſſunt, & translati reuocanṫ h. d. ¶† In tex. ibi: peni-
tus audiatur. Nota ex hoc, q̄ exceptio introducta per ſtatu-
ta, q̄ quis non debeat audiri, impedit litis ingreſſum, vt hic,
& ſ. de legi. l. leges ſacratiſsimę. Bar.

VNiuerſi. Ad euidentiam ſcias q̄ ſi alicui fundus
patrimonialis tanquam fertilis à Prin-
cipe aſsignatur, q̄ peræquator poteſt ei fundum ſte-
rilem aſsignare. Modò Imperator facit hic differentiam an
quis accipiat fundum patrimonialē à principe vel à priuato.
Nam ſi accipit à principe directo poteſt peræquator ſibi ſte-
rilem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rilem aſsignare:ſed ſi à priuato, ſecus:tamē talis accipiens de-
bet ſoluere fiſco canonem annuum.

FVndos. In hac lege dicitur ꝙ ſi fundi patrimo-
niales fertiles aliquibus ſint conceſsi,&
ſteriles non, peræquator debet ſterilia fertilibus
congregare,vt ſic omnium penſio præſtetur, & di
uiſio fiat ſterilium æqua lance,& fertilibus congregentur.

SVMMARIVM.

1 ☞Pactū appoſitū à poſsidēte fundū patrimonialē vel fiſcalē
ipſum vendente:ꝙ ipſe,& nō emptor,teneatur canonem ſol-
uere, non tenet, niſi in inſtrumento adſit Principis autoritas.
2 Lex intelligitur ſecundùm materiam tituli, vbi eſt poſita.
3 Obligatio vitioſa vetuſtate temporis non firmatur.

IVs emphyteutici. Hęc lex diuiditur in du-
as partes, vt patet in lite
ra. Et prima legitur tribus modis. Primo modo in
glo.j.huius legis alijs duobus modis.in gl. vlti.ſe-
cundum primam lectu.iſtud principium breuiter.h.d. Penſio
emphyteutici prædij fiſco debetur per emptorē,non obſtante
pacto ꝙ vēditor ſoluere debeat,niſi Principis iudicio fuerit fir
matum.h.d. Verba autem literæ expone, vt j.dicā.& hæc le-
1 ctura placet,& eſt vera.& no. Ex qua habes ꝙ† poſsidens fun
dum patrimonialem vel fiſcalē ſi ipſum vēdit appoſito pacto
ꝙ ipſe teneať canonē ſoluere,& nō emptor:tale pactū nullam
obligationē inducit:quoniā ius ꝑcipiēdę pēſionis eſt immuta
bile,niſi fuerit firmatū Principis iudicio.& ſecūdū dictā lectu
ram expone verba hoc modo:Ius,id eſt,pēſio ſine obligatiōis
vinculo.ideo dicit ſine:quia nō iduciť obligatio ꝙ vēditor te-
neatur ad ſolutionē pēſionis,et nō emptor. Retentū eſt,id eſt,
retenta.imutabile,id eſt immutabilē.ſubaudi,niſi talis pactio
Principis iudicio fuiſſet firmata,vt in litera patet. Alię verò le
cturę q̄ ponunť in gl.vlt.recipiunt potius vltimū dictum quā
principiū huius legis. ¶ Poſſeſsionē.hæc eſt ſecūda pars huius
legis,& legiť tribus modis. ¶ Primo modo qui emit p̄diū pa-
trimoniale emphyteuticū,nō iuuať ex vetuſtate tēporis, quo
venditor ſoluit canonē,quò minus ipſe ſoluere teneať. ¶ Secū
do modo legiť ꝙ ille,qui poſsidet prędiū emphyteuticū non
emit,nec in eo habet aliquē titulū,ſed ipſum prędium vitioſè
quęſiuit:& ideo nō iuuať vetuſtate tēporis, quin ipſe canonē
ſoluere teneať,licet nō ſoluerit.& ſecundū iſtā lectu.verbū vi
tioſè,eſt adiectiuū nominis poſſeſsiōis.quaſi dicat,vitioſa poſ
ſeſsio,q̄ ſine obligatiōe & titulo fuit,nō iuuať tp̄is vetuſtate.
Secundum verò ſecundā lectu.eſt adiectiuū nominis vetuſta-
tis.quaſi dicat,poſſeſsio acq̄ſita ſine obligatione,id eſt,pacto,
de qua fit mētio in prin.legis.ꝙ emptor nō teneať ſoluere pē-
ſionē,quę pactio nō parit obligationē,vt dictū eſt, non iuuať
vitioſa vetuſtate tp̄is,quò minus emptor teneať ſoluere cano
nem,licet ꝑ vetuſta tempora nō ſoluerit. ¶ Tertio modo legiť
hic ver.ſecūdū Azo.ꝙ nō loquiť de præſcriptione libertatis
cōtra pręſtationē canonis,ſed ꝙ loquať de iure ipſius iuris em
phyteutici,vt ipſius ius nō p̄ſcribať lōgo tēpore,ſcilicet xxx.
annorū.qn̄ nō ſoluit canonē,certè poſſum agere contra eū in
rem,nō obſtāte exceptione p̄ſcriptiōis. Sed lect.iſta reprobať
ꝑ Accur.qa non eſt verum ꝙ hęc lex loquať in fundo priuati
emphyteutico:ſed in fundo patrimoniali loquiť. Et iſtud ap-
paret:quia in rubrica diciť de fundis patrimonialib⁹.& ſic hęc
lex videť loqui de eis.ff.de in diē addi.l. Impator.& quælibet
iſtarū pōt eſſe vera,ꝑpter plenitudinē literę.& ſecundū oēs le-
ctu.hæc lex breuiter hoc dicit: Emēs fundū emphyteuticū pa
trimonialem,nō immutat ſuo pacto ius præſtādę pēſionis,qn
eam ſoluere teneať,niſi fuerit principis iudicio cōfirmatū:etiā
ſi per vetuſta tēpora nō ſoluerit emptor. Item habēs ius prędij
emphyteutici nō perdit ipſum vetuſto tempore. Hoc dicit ſe-
2 cundum vnā lectu.poſitā in gl.fi.ibi:nā in rub.&c. ¶† Nota
ꝙ lex debet intelligi ſecundùm materiam tituli vbi eſt poſi-
ta.& eſt caſus in l.Imperator.de in diē addic. Quod aūt hęc li-
tera dicit,ius præſtandi penſionē non pręſcribi longo tp̄e:in-
tellige niſi effluxerint xl.anni, vt j.l.fi.de fun.rei priua.l.fi.

3 ☞Additio. Nota †ex hac lege ꝙ vitioſa obligatio vetuſta-
te temporis non firmatur. Ang. ☞Et ſic facit ꝙ
ſtatutum tollens longam pręſcriptionem,non diciť ſubſtuliſ-
ſe pręſcriptionē xl.annorū,ſecundū Bar.in l.cū ſcimus.ſ.de a-
gri.& cenſi.& idē tenet Bal.in c.j.§.præterea.de capitu. Cor-
radi.ſed in l.j. C.ne rei dominic.vel tēpl.& i l.nō ſolū.de vſu-
cap.tenet cōtrariū.quam opi.ſequiť Ro.i rubr.de arbi.in xix.
ſeu xx.col.ꝑ l.hoc iure.§.ductus aquę.ff.de aqua quoti.& ęſti.
Sed pro opi.Bar.facit quod dixit Ange.in l.ij.§.interdictum
hoc ꝑpetuū.de iti.actuque priua.per gl.ibi poſitā, videlicet ſi
ſtatuto caueť ꝙ cōtra inſtrumētū guarētigionatū nulla poſsit
opponi exceptio p̄ſcriptionis,ꝙ nihilominus æquitate ſuadēte
poterit opponi præſcriptionis exceptio centum annorum. Et
vide quæ dixi in l.ſi quis decurio.ſ.de decu. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Emphyteuta quòd habeat vtile dominium.
2 Emphyteuta non tenetur emere à domino iure dominij per
allodium.

POſſeſſores. Emphyteutæ fundos patrimonia-
les per allodium emere nō cogun-
tur:dominium verò vtile habēt,ſi à principe vel a-
1 lio quocūꝗ titulo acquiſierint.h.d. † Nota hic ca-
a ſum expreſſum ꝙ emphyteuta habet vtile dominiū,[a] vt in fi-
ne patet. In alijs verò legibus nō diciť ꝙ emphyteutæ ſint do-
2 mini:ſed habēt in rem actionē. †Vltimò videť hic caſus ꝙ em
phyteuta non cogitur emere à domino iure dominij per allo-
diū,vt hic in fi.cōcor.ſ.de iure delib.l.nec emere.cū ſimi. Bart.

a ¶Habet vtile dominiū. Adde glo. ord. in l. cū manu ſata.§.nemo.ff. de cōtrahen. emp. & vēd.& Bal.ſ.i rubr.de iur.emphy. & in rub.ſ.de contrahen.emp. & vēdi.q.xj.

NVlli. Prædia matrimonialia, hic nominata non
poſſunt alienari in alium,pœna contra faci-
entibus imminente.h.d. Et eſt localis hęc lex,vt di-
cit glo. Regulariter autem prędia patrimonialia &
emphyteuticaria pn̄t alienari,vt ſ.l.ius emphyteutici. Barto.

SVMMARIVM.

1 ☞Canonis præſtatio præſcribitur ſpatio quadraginta anno
rum:& requiſita.nu.5.
2 Præſcriptio quadraginta annorum ꝙ currat contra Rempu-
blicam & eccleſiam,non tamen Romanam.
3 Poſſeſsio naturalis annexa cum ciuili,dicitur naturalis.
Poſſeſsio corporalis ſeparata à naturali ꝙ non reperitur.
4 Prædium dominicum vel templorum etiam cum beneficio
principis non alienatur cum pacto,ne canon ſoluatur.

IVbemus. Qui per xl.annos fundum patrimonia
lem, vel templorum vel alterius iuris
cum titulo vel ſine poſſederit,nullam pro ipſo mole-
ſtiam,controuerſiam,vel quęſtionē pati pōt, ſi ſoluat canonē
debitum. Si verò à principio ꝓbet titulū poſſeſſor: adempto
canone à principe p̄diū fuiſſe ſibi cōceſſum à canonis p̄ſtatiōe
☞ſecurus eſt.h.d. ☞Hanc legē alleg.glo.in l.emptorem.C.lo-
cati.quia licet dicať ꝙ emptor cogať ſtare colono:hoc verū,
niſi conduxiſſet à domino ad modicū tēpus. Cui adde tex.i l.
j.§.cui aūt.& ibi Bar.de ſupficie.& vide aliū caſum, in quo te
netur ſtare colono,in l.in venditione.§.j.de bo.auth.iud.poſ.
& ibi aliū caſum poſui poſt Bar. Itē in ſeq.ver.i tex.ibi:vel lo-
1 corum.habeť i auth.quas actiōes.de ſac.ſan.eccl. Alex.† Et ſic
nō obſt.ſ.eo.l.ius emphyteutici.q̄ dicit p̄ſtationē canonis nō
præſcribi vetuſto tp̄e:quia non xxx.annis, vt ibi,ſed xl.ſicut
2 hic. ¶† In tex.ibi:vel locorū.nota cōtra Rēpublicā, & contra
tēpla p̄ſcribi ſpatio xl.annorū.hoc eſt verū,ſecūdū hęc iura,in
quolibet tēplo:ſed hodie fallit in eccleſia Romana:vt authē.
quas actiōes.ſ.de ſac.ſan.ec.& in corpore vn̄ ſumiť. Itē hoc ve-
rum in rebus emphyteuticis tēplorū,aliàs cōtra,vt ſ.ne rei do
3 mi.vel tēpl. ¶† In tex.rei corporalis. Nota ꝙ dicit,corꝑalis.
& j.ſubnectit poſſeſsionis:& ſic apparet, ꝙ hic loquiť de cor-
porali poſſeſsione.& appellat hic corporalē poſſeſsionē natu-
ralē annexā cū ciuili.ꝙ apparet:quia ex eo reſultat p̄ſcriptio,
vt hic:cū ex ſola naturali non poſsit reſultare:vt in l.acquiriť.
in fi.ff.de acquir.re do. Vnde non videť vera doctrina dicētiū
ꝙ poſſeſsio corporalis eſt illa,quæ parit effectum,id eſt domi-
b nium,i.fructuū acquiſitionē[b]. Nā hic erat corporalis poſſeſ-
ſio:et tn̄ effectū parit dominij:& ideo dicas ꝑut gl.dicunt qđ
non reperiť poſſeſsio corporalis ſeparata à naturali,ſed ꝙ du-
4 plex eſt poſſeſsio,ſ.ciuilis & naturalis. ¶† In tex.ibi:hoc etiā,
&c.per hūc ver.patet ꝙ p̄diū dominicū vel templorū, etiā cū
Principis bn̄ficio,nō alienať cū pacto ne canon ſoluať. Expreſ
ſius ꝓbatur j.de fund.rei priua.l.fin.niſi tale bn̄ficiū ſpatio xl.
5 anno.ſit cōfirmatū,vt hic. ¶† Et aduerte bn̄:quia ſi non ſolua
tur canon,non pręſcribiť ſpatio xl.ann.niſi duobus cōcurren
tibus. Primò,ꝙ ſi poſsidēs acquiſiuerit rem cū titulo. Secūdò,
ꝙ tempore acquiſitionis Imperator conceſſerit ꝙ canon non
ſoluatur. Nā ſi poſt acquiſitionē p̄dij tale beneficiū cōcedere-
tur,tunc pręſcriptio xl.ann.non procederet: vt no.hic in glo.

b ¶ Acquiſitionē. Adde Pau.de Ca. in l. Iulianus.§.ex vendito.ff. de act. emp.& Cy.i l.certum.C.de rei vendi.& do. Alex.de Imo.i l.iij.§.ex cōtrario.vbi etiā vide Bar.in iij.colū. verſic.quæro quę poſſeſsio.ff.de acquiren.poſ.& do. Alex.in cōſ.xxxiiij.iiij.parte.

De mancipijs & colonis patrimonialium & ſaltuenſium,& emphyteuticorum fundorum. Rubri.

SVMMARIVM.

1 ☞Locato caſtro cum territorio,& terreno non cenſentur lo-
cata loca ſyluestria,ad culturam penitus inhabilia.
2 Colonus,qui facit cultiuari arbores vel vineas per inexper-
tos,ſi prædia ex hoc efficiantur deteriora,tenetur domino.

LEX I.

EMphyteuticarios. Si villa locata in emphyteuſim
conceditur, non poteſt colonus vſurpare
totum territoriū eiuſdē, et vniuerſas aquas
et fontes: ſed fructū debet pcipere de his, in
quibus cultura requiritur, & vti aqua qua-
tenus ad culturam neceſſaria eſt: reliquum
vero cedit emphyteutæ. h.d. Ludo. in litera l. no. iiij. alle.
ſtum tex. Item ver. & ſic vr̄. vide do. Mar. de Laude in tracta.
de principe, in ti. de caſtellanis. in xiij. concluſione. vbi dicit ꝙ
1 in conceſsione non venit vſus fluminis. Alex. Et† ſic vr̄ caſus
hic, ꝙ ſi dn̄s villæ vel caſtri, locauit alicui villā vel caſtrū cum
territorio & terreno, nō vr̄ locare pondera & alia loca ſylue-
ſtria ad culturā penitus inhabilia, nec fontes nec riuos aquarū,
niſi quatenus aqua eſt expediens ad culturā: & ideo reſiduo a-
quę poterit vti & collibus & poderijs, vt hic. Vltimò gl. hāc
legem inducit cōtra doctorē ſeu magiſtrū, q nimis facit ſcho-
larē p ſe legere. Itē cōtra ſcriptorē cōmittētē alicui ſcribere p
2 pecunia. ¶In tex. ibi: culturis erudierūt. No. tex. cōtra† colo-
nos, q faciūt cultiuari arbores vel vineas, vel arari terras p in-
eruditos in cultura. Nā ſi p̄dia ex hoc ſint effecta deteriora, te-
a nenē dn̄is: [a] qa iputaē eis cur ieruditos miſerint ad culturā. Bar.

LEX II.

LIbertates. Manumiſsio facta de mancipio fundi
patrimonialis à non domino, reſcindi-
tur per procuratorem Cæſaris.

SVMMARIVM.

1 Emens à fiſco, vel in emphyteuſim accipiens, tenetur ſtare
colono fiſcali.
2 Singularis ſucceſſor eccleſiæ, an teneatur ſtare colono eccleſię.

LEX III.

COgnouimus. Emptor fundi patrimonialis
tenetur ſtare colono: quem ſi
1 expulerit, poſſeſsione priuatur. h.d. ¶† Et not. hic
ꝙ emens à fiſco, vel in emphyteuſim accipiēs rem,
tenetur ſtare colono fiſcali. Et eſt rō, ne colonus fiſcalis habeat
recurſum cōtra fiſcū. Cui concor. s. e. l. j. emphyteuta verò vel
emptor fūdi priuati nō teneē ſtare colono regulariter: vt s. lo-
2 ca. l. ēptorē. ¶† Et nota iſtā legem ad qōnē de eccleſia q cōceſ-
ſit fundū in emphyteuſim, i quo fundo ſteterat ad laborādū,
qdā p maximū tp̄s: qa ſi ēphyteuta expellit illū colonū cū bo
nꝰ eēt, et aliū ſurrogauit i locū eiꝰ, ꝙ debet ēphyteuſi priuari.

b Additio. Et ſic collige ꝙ ſingularis ſucceſſor eccleſiæ tene
tur ſtare colono: [b] ſicut in ſucceſſore. Facit l. fina.
de ſacroſan. eccle. & tenet Ludo. in l. ſi filiofamil. §. fi. ſol. mat.
& ibi ſcripſi poſt Imo.

SVper. Coloni ad aliquā militiam cōuolantes, reuocā-
tur ad culturam antiquā. ¶Item milites vetera-
ni ad quietem donati, rei ruſticæ operam non debent da-
re. Et hoc fallit in militibꝰ limitaneis, quibus eſt arare permiſ-
ſum: vt l. agros. s. de fund. limi.

a ¶Tenentur dominis. Adde Bald. in l. j. nume. 3. ver. & nota ꝙ lex. s. de ac cuſat. Barto. in l. ſi merces. §. conductor. ff. loc. & l. ij. ff. de an. leg.

b Colono. Videtur ad hoc do. Soci. in conſil. cxij. incipi. ex his quę ſuperius. ver. circa ſecundam queſtionē. cū ver. ſeq. in j. parte. charta lxiij.

c ¶Inconſulto principe. Adde iſtū in l. ſacra. ff. de re. diuiſio. & i l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iur. & omnino p Alex. poſt eū in l. opꝰ. ff. de op. pub.

d ¶Principe. Adde do. Alex. de Imo. in l. opus. de oper. public. vbi etiā p Bar. & Bal. in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iure.

De fugitiuis colonis patrimonialibus, emphyteuticis & ſaltuenſibus. *Rubrica.*

LEX I.

QVicunque. Coloni patrimoniales, vel ſaltuē-
ſes non obſtantibus aliquibus ſti-
pendijs, quæ promeruerint, reuocātur ad priſtinā
culturam agrorum. h.d. Bart.

LEX II.

QViſquis. Suſcipiens vel occultans colonum patri-
monialem, pœna hic inſerta punitur.

LEX III.

CViuſcunque. Omnes adſcriptitij ad agricultu-
ram prædiorum patrimonialium
ſi conuolauerint, ad aliquam militiā reuocantur. hoc
dicit. Bart.

De prædijs tamiacis, & de his, qui ex colonis dominicis alijsq́; liberæ conditionis procreantur. Rubri.

SVMMARIVM.

1 Partus ventrem ſequitur. fallit in tamiaco.

LEX I.

SI liber. Natus ex vno parente tamiaco, & alte-
ro libero, tamiacus eſt. natus autem ex ad
ſcriptitio vel ſeruo alieno, & ancilla dominica vel
adſcriptitia, vel ſerua priuati, & ex colono vel
ſeruo dominico: ſemper ſequitur conditionem parentis libe-
1 ri. h.d. ¶† Et ſic eſt ſpeciale in natis ex tamiaco, qui ſemper ſe-
quuntur conditionem parentis tamiaci. regulariter contra:
quia partus ventris conditionem ſequitur: vt l. ne diutius. s. de
agri. & cenſi. & ibi fuit dictum.

1 Abundans cautela non nocet.

LEX II.

MEminimus. Hic Imperator dicit qđ ipſe fecit
quandam legem, quam non habe
mus: in qua ſtatuit ꝙ prædia tamiaca venderentur
emere volētibus ſub ſolito canone: & ꝙ emptores
prædiorum per neminem poterunt inquietari. & licet illa lex
illis emptoribus eſſet ſufficiens: attamē adhuc Imperator con-
1 ſtituit ꝙ dicti emptores nō poſsint grauari. ¶† Et ſecundum
hoc nota illud vulgare, ꝙ abundans cautela non nocet, ſecun-
dùm And. de Baru. de qua in l. teſtamentum. C. de teſta.

De diuerſis prædijs urbanis & ruſticis, & templorum, & ciuitatum, &c. *Rubri.*

LEX I.

PRædibus. Ædificans in loco publico, ſol-
uere debet debitam penſionem
pro ædificio, ſi expediat Reipublicæ: aliàs ipſum
ſolùm cùm ædificio vendicatur. h.d. tex. & glo.

SVMMARIVM.

1 Reſtauratio murorum non poteſt fieri inconſulto Prin-
cipe.

LEX II.

REſtaurationi. Tertia pars canonis, quæ redi-
gitur ex fundis, & locis Reipu-
blicæ ſufficit ad reſtaurationem murorum. hoc di-
1 cit. Et nota† quod reſtauratio murorum nō poteſt
c fieri inconſulto Principe. [c] De quo in l. ſacra. §. muros. ff. de re-
rum diui. & hic in glo.

LEX III.

FOs qui. Emptor Reipublicę vel templorum ip-
ſam perpetuò poſsidebit, nec ab eo po-
teſt euelli, licet alius offerat meliorem conditiōem.
h.d. ¶Et ſecundùm hoc nota ꝙ habet locum ſub-
haſtatio in rebus templorum & Reipublicæ: ſed hoc eſt corre-
ctum in rebus templorum, per authen. hoc ius porrectū. C. de
ſac. ſan. eccle. Bar.

SI quis. Emptio rei emphyteuticæ fiſcalis facta à pri-
uato, vel à ciuitate ſub pacto ne teneatur ad
canonem, tenetur, ſed pactum eſt irritū. hoc dicit. Nec
obſtat ſuprà, de fun. rei priua. l. fi. vbi non tenet venditio nec
d pactum: quia ibi emptio fuit facta à Principe [d]: quia erat em-
phyteuta alterius: & ideo abominabile eſſet qđ princeps non
poſsidens teneretur ad canonem, vt hic. nota ꝙ hæc litera di-
cit, à conſulatu, &c. Quia ſecundum hoc patet quòd poteſt
fieri lex, quę habeat locum in omnibus actibus præteritis à ta
li tempore citra vel retro. Bar.

De locatione prædiorum ciuilium uel fiſcalium, ſiue templorum, ſiue rei priuatæ uel dominicæ. Rubri.

LEX I.

DIui patris. Prædia Principis, quæ in perpe-
tuum locantur, ſunt locanda diui
tibus vel alijs cum fideiuſsione idonea præſtita:
& officialis prædicta negligens, debet de ſuo re-
ſarcire omne detrimentum. Bar.

LEX II.

FVndi. A colonis perpetuis fundorum publicorum
non auferuntur fundi licet alius meliorem
conditionem offerat. hoc dicit. ¶Et nota hic contra
prælatos, qui poſt ædificia facta in ruinis volunt dicere ſe de-
ceptos. de quo ſuprà, de fun. rei priua. l. j. & ſuprà, de prædijs
naui. l. ij. vbi dixi. Bar.

SVMMARIVM.

1 Emphyteuta poteſt conductor appellari.
Accipiens rē in perpetuum potius dicitur emphyteuta quàm
conductor.

LEX III.

LOca. Subhaſtatio in locatione perpetua fundo-
rum publicorum ita vendicat ſibi locum, ſi-
cut in venditione. h.d. ¶In tex. ibi: perpetuarijs cō-
1 ductoribus. ¶† Nota emphyteutā appellari cōdu-
ctorem.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ctorem. Nam omnis accipiens rem in perpetuum dicitur po-
☞tius emphyteuta[a] quàm cõductor, vt hic. Bart. ☞Vide Bal.
a in l.fi.ſi contra ius vel vtili.publi. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Conductores perpetui quòd poſsideant.

COngruit. Si finita locatione conductor primus tantum offert, quantum nouus, in lo-
1 catione præfertur, h.d. ¶†Nota gl. hic poſitam quæ
tenet q conductores perpetui poſsidẽt. ſecus in tem-
poralibus: quia illi dicuntur habere detentationem qui ſunt
☞ad tempus. do. Bar. ☞Adde Bar, in l.cotem.in prin.de publi
ca.& vide j.in l.fin. Facit l.cognouimus.š.de mancip.& colo.
Adde l.ij.de vendi.rerum ciui.lib.xj. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Conducens rem in perpetuũ, poteſt eã vendere & donare.
2 Caſus, in quo Princeps non poteſt rem vni conceſſam, etiam
motu proprio alteri concedere.
3 Donans vel locans rem, quòd intelligatur ſolùm donare vel
locare ius quod in ea habet.

PRædia. Prædia domus Auguſtalis in perpetuum locata ad aliũ nõ poſſunt tranſ
ferri ſub alio prætextu quandiu penſio ſoluitur.
& Comes rerum priuatarum contrafaciens pu-
nitur. Item prędium Auguſtale princeps dona-
re poteſt ei cui locauerit in perpetuum, vel ad tempus. Item
primus conductor conductione finita, ſi in licitatione offert
tantum quantum alius, præfertur. Si verò rem conduxerit in
1 perpetuum, omni tempore eſt ſecurus. h.d. Et cùm primo †re-
ſponſo huius legis not. gl. hic in ver. retrahendam, qđ condu-
cens rem in perpetuum poteſt eam vendere & donare, & ad
poſteros tranſmittere. ¶In tex. ibi: vel ſponte donauerit.
2 ¶†Nota caſum, in quo princeps rem cõceſſam per ſe vni, non
poteſt alteri concedere, etiam motu ꝓprio: niſi dicat, non ob-
ſtante tali conceſsione facta: vt in c.ſi motu proprio. extra, de
3 præb. libr.vj. ¶In tex. ibi, concedere penſionem. †Nota q ſi
detinenti rem quidam habens ius in ea, donat eam, ſimpliciter
intelligitur donare ſolum ius quod habet. idem eſt in locatio-
ne: vt l.ſi domus.§.fi.ff.de leg.j.no.in l.cùm alienam rem.š.de
☞leg. quod ſatis credo. ☞Idem in donãte. docto. in l.ſi domus.
§.fi.de leg.j.alle.c.paſtoralis.de do. Item Bal.& Sali.in l.cum
alienam.de leg.j.in princ.& ibi Ange.& Bal.in rubr.de con-
trahen.emp.& in vj.q.& in l.monumẽta.C.de legi.& docto.
& maximè Petr.de Ancha.in d.c.paſtoralis.& in l.ſenatus.de
lega.j.§.fi. Alexan.

De conductoribus & procuratoribus ſiue exactoribus prædiorum fiſcalium domus Auguſtæ. Ru.

SVMMARIVM.

1 ☞In cauſis fiſcalibus ſeruandus eſt ordo iuris, ſicut in cauſis
priuatorum.
2 Citatio facta per Regem Baroni, vt oſtendat ius quod habet
in tali caſtro, eſt nulla.
3 Bardarij Poteſtatis ſi delinquũt, grauius puniũtur quàm alij.
4 Subſtitutio ſi eſt facta de domo Bardorum, intelliguntur ſub
ſtituti omnes illi de Bardis.
5 Legatum factum eccleſiæ ſancti Franciſci an ſit nullum, ſicut
ſi eſſet factum fratribus.

LEX Vnica.

COnductores. Conductores fundorũ domus fiſcalis, et alij homines
dictæ domus, cũ agere volũt, expediri debent
ordinario iure: & nulli aliorum patrocinium
prçſtare debent, nec executionis miniſterium.
& contrafacientibus pœna imponitur, nec eſt
1 pœnitentię locus. h.d. †Per hanc legem dicit Ãnd.de Baru. q
in cauſis fiſcalibus eſt ſeruandus ordo iuris, ſicut in cauſis pri-
2 uatorum. †. Item ſi rex facit citare ſuum Baronem vt oſtẽdat
iura quę habet i caſtris q̃ poſsidet, aliàs auferret ſibi ea: nã talis
citatio ipſo iure eſt nulla: cùm nemo titulũ oſtẽdere debeat ſuę
poſſeſsionis: vt l.cogi.š.de peti.hæredi.& ſic eſt in iſto. q no-
☞ta. ☞In cauſa fiſcali non iurat de calumnia. Glo. not. in c.j.§.
ſacramentũ.de cõſuetu.recti feu. quã ad hoc alleg.& ſequitur
Laudẽſis in tracta.de Principe, in ti. de fiſco. concluſione xvij.
3 Alex. ¶†In tex. ibi: grauior. no. cõtra bardarios Poteſtatis de
4 linquẽtes. vt ipſi debeãt magis puniri, q̃ alij ciues. †Et no. hic
gloſſ. quæ exponit domum, id eſt, illos de domo. Vnde ſi qs
ſubſtituit filio ſuo domum Bardorũ, q intelligãtur ſubſtituti
5 omnes illi de Bardis. †Item per hoc tenet q ſi legatũ relinqui
tur eccleſię ſancti Frãciſci, q illud legatum eſt nullum: ſicut ſi
relinqueretur fratribus de ſancto Frãciſco, licet tenuerim con
trarium in libello Minoritarum.

Quibus ad conductionem prædiorum fiſcalium accedere non licet. Rubrica.

LEX Vnica.

NVllus. Palatini milites prohibentur à locatione fundorum Principis. hoc dicit. Bar.

De collatione fundorum fiſcalium uel rei priuatæ &c. Rubrica.

LEX I.

ORdinariorum. Præſes prouinciæ, & ſui officiales poſſunt exigere con
ductores dominicos, & etiam impertiri fauorem
curiaribus Ceſaris volentibus facere dictam exa-
ctionem.

SVMMARIVM.

1 ☞Ambaſiatoribus non creditur ſine publicis literis.
2 Baiulo non creditur ſine literis, quando non eſt notus, vel
quando vult aliquem citare perſonaliter, vel quando agitur
de magno præiudicio.
3 Citatio facta domi ſine literis, non reddit citatũ cõtumacem.

LEX II.

PAlatinos. Palatini poſſunt trãſmitti per comitem rerum priuatarum ad præ-
ſidem cũ literis, vt ſint ſoliciti circa exactionem
penſionum fiſcalium: & non debent inferre ali-
quam concuſsionem: contra facientes puniuntur relatione fa-
cta de hoc perfecto prætorio. h.d. ¶In tex. ibi, cum publicis li-
1 teris. ¶†Per hanc literam patet q non creditur ambaſiatori-
bus ſine publicis literis. Concor.š.de decur.l.ſi quis decurio.
ſecundùm vnam lectu.& de exact.tribu.l.miſsi.ibi: cùm dela-
2 torum. ¶†Item per hanc legem dici poteſt, q cùm iſti palati-
ni obtineant vicem quorundam Baiulorum, vt ibi dicitur qđ
baiulo debet dari litera ad hoc vt ei credatur, et hoc eſt verum
quando baiulus non eſt notus vt hic.& d.l.miſsi. aliàs bene de
bet ei credi ſine literis. Et ita no. gl. in l.ſed & interpellatur.§.j.
ff.de arbi. Pro hoc facit l.iiij.§.toties.de dã.infec.ibi: libellum
&c. Vel dic q quando baiulus vult grauare aliquem realiter,
q tunc requiritur litera: quia agitur de magno præiudicio: vt
d.l.miſsi. & de iure fiſ.l.facultas. Aut vult citare verbotenus
vt compareat coram iudice: & tunc ſi eſt notus, non requiri-
tur litera: vt d.l.ſed ſi interpellatur. ſi eſt ignotus, ſic, vt hic.
Nam hic tranſmittebatur de vna prouincia ad aliam.

3 Additio. †Tamen nota q nunq̃ citatio facta domi reddit citatum contumacem abſq; literis, vt not. Bal.&
Ang.in l.ij in.ij.col.de anna.exce. et vide de hac materia quan
b do credatur nuntio[b] per Bar.in l.j.§.cura carnis.ff.de offi.præ
☞fect.vrb.& ibi dixi. Alex. ☞Ro.in l.ſciendum.de ver.ob,&
do. Io.de Platea in l.prohibitum.š.de iure fiſ.& per dõ. Ant.
in c.qđ ſuper his.de fid.inſtru. vbi dicit q perſonæ dignę no-
tæ & fide dignę creditur ſine literis. facit c.nobiliſsimus.lxxij.
diſt. et no Ang.in cõſi.cix. Alex. ¶Vltimò nota hanc legem
contra baiulos cõmittentes contra aliquẽ concuſsionem. Bar.

LEX III.

OMnia. Prædia ex quacunq; cauſa ad fiſcum pertinentia, à tranſuectione publicarum ſpe-
cierum non habent immunitatem. h.d. Bar.

De priuilegijs domus Auguſtæ, uel rei priuatæ &c. Rubrica.

LEX I.

PRiuatas. Ad extraordinaria munera, vel ſuperindicta etiam fiſcalis poſſeſſor nõ cogi
tur. hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞Comitatiui ſoliti portare granum Cluſinum ad ciuitatem
Peruſij, non poſſunt vrgeri vt portent ad alium locum lon-
giorem.

LEX II.

REm priuatam. Prædia Principis à trãſuectione publicarum ſpecierum nul
latenus hodie excuſantur, ſicuti nec prædia priuato
rum, licet aliquando excuſata fuerint: quia vltra ſo
litum locum tales ſpecies portabãtur. quod hodie fieri nõ per-
1 mittitur. h.d. ¶†In tex. ibi: quibus ante. optimũ argumẽtum

a ¶Potius dr̃ ẽphyteuta. Potes ex hoc elicere diſcrimẽ q iter emphyteuſim eſt & locationẽ. de quo vide Bal. in l.j.š.de iur, emphy. Io. And. i addi. ad Spe. in ti. de loc. ti.v.i princi. et do. meũ Phil. Deci. conſi. penul. vol.ij. per totum.

b ¶Nuntio. Et tñ ad ſaturitatem, vide plene per Feli. in c.inquiſitionis. §.fin.col.viij. poſt med. verſicu. item quæri. de accu.& in c.j.vj.col.i ver. quarta concluſio. circa med. verſ.de iudi. & qđ ibi dixi in apoſtil.& in in c.qm̃.de proba. in princ.vij.col.& gl. in verbo, citationes. & qđ ibi dixi etiam in apoſtillis.

ADDE iſtũ cõſil. ſuo lxxxvj. incipien. non credit nuntio. & qđ ibi poſui in add. Bal. in l. properãdum. §.ſed & ſi quidẽ. num.13. vbi poſui poſt eum in verſi. executoris.š.de iudi. dixi poſt Rebuf. in l. prohibitum. in princ.š.de iure fiſ.lib.x. poſt Collecta. in c.cum dilecti. nu.15. ver. nunquid creditur nuntio citanti. in apoſtil. in eo. verſ. extra de dol. poſt Lanfran. c.qm̃ cõtra falſam.§. citationes. nu.16. verſ. in gl.fi. ibi, iſta gl. extra de proba. et Fel.c.j.co.vi. ver. quarta concluſio. extra, de iudi.

præſtat hæc litera, ꝙ cùm de conſuetude ciuitatis Peruſij ſit ꝙ granum Cluſij Peruſij portetur ad ciuitatem Peruſij, ꝙ comitatiui ſoliti portare non poſſunt vrgeri vt portent ad alium locum longiorem, et magis diſtantem à Cluſio. facit §. de ann. & trib. l. pro locis.

LEX III.

PRo tyronibus. Hic dicit Imperator ꝙ cùm certus reditus aſsignatus eſſet militibus certæ militiæ: & ad huius reditus præſtationem prædia prouncialium tenerentur conferre, ꝙ etiam prædia principis ad hoc tenentur. h. d. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Strata & ſi via ſunt diuerſa.
2 Statutum puniens in duplum maleficium commiſſum in ſtrata, non comprehendit maleficium factum in via.

ABſit. Inſtructiones viæ publicæ, pontium & ſtratarum, inter ſordida nõ numerãtur: & ideo nemo excuſaẽ ab eo. Cõcor. C. de ſa. ſan. ec. l. ad inſtructiões. Fallit ſi alicui⁹ muneris publici vacatio
1 ſit ſpãliter cõceſſa: vt l. cui muneris. ff. de vaca. mu. Et nota † ꝙ dicit hic, ſtratarũ. & ſ. dicit, viç. ¶Et ſic patet ꝙ hic via & ſtrata ponunẽ vt ſpecies differẽtes. Cõcor. ff. de via publi. l. j. circa
2 fi. † Et eſt vtile ad ſtatutũ dicẽs ꝙ cõmittẽs maleficiũ in ſtrata, pœna dupli puniaẽ. Nã ſi accuſatio dicat ꝙ maleficiũ ſit cõmiſſum in via: nõ cõcludit pœnã dupli: qa ſunt attendẽda verba legis: vt l. prętor ait. §. hęc autẽ actio. ver. docere. ff. vi bo. rapt.

EXcepto. Nullus à ſuperindicto excuſatur, excepta Principis poſſeſsione. h. d. Bar. ☞Intellige niſi in contrarium appareret communis vſus loquendi tam in via quàm in ſtrata: quia tunc attenderetur l. librorum. ver. quod tamẽ Caſsius. de leg. iij. et l. cum de lanionis. §. aſinam. ff. de fun. inſtr. per Barto. in rub. ff. de ope. no. nũ. ꝙ tñ intellige vt ibi in margine. Alexã.

De grege dominico. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Pœnitentiæ quòd ſit locus in furto conſummato.

LEX Vnica.

PRopoſitis. Subtrahens equum à grege dominico, ipſum reſtituit, & in vna libra auri punitur: ſubtrahẽs de grege priuati puniẽ in media libra, à qua
1 pœna releuaẽ, ſi eũ obtulerit ſpõte. h. d. † Et nota hic caſum, in quo ſubtrahens punitur alia pœna quam dupli vel quadrupli. Item nota qd' in furto conſummato eſt locus pniæ. Simile ſ. de his q ſe defe. l. j. & ff. de alie. iud. mu. cã fac. l. iij. i fi. & ſ. ad l. Iul. maie. l. quiſquis. §. fi. regulariter contra, vt l. q eã mente. ff. de furt.

De cupreßis ex luco Daphnes, uel Perſeidis per Aegyptum non excidendis uel uendendis. Rubric.

LEX I.

SI quis. Ementes vel vẽdẽtes arbores cupreſſi in locis hic nominatis puniuntur. h. d. Et eſt hæc lex arg. ꝙ eo ipſo ꝙ imponiẽ pœna emẽti, imponitur vendẽti. De quo in l. ij. ſ. ad le. Iul. maje. ☞Adde Dñicũ de ſancto Gemi. in c. j. de tẽpo. ordi. in vj. & in l. non tãtũ. ff. de re iudi. ꝑ Raph. & Are. Sed qd ſi ſtatutũ dicit, de quolibet cõtractu vẽditiõis ſoluaẽ gabella: an cõprehẽdat emptionẽ & vẽditionẽ? Dic ꝙ ſolus vẽditor. Caſus eſt in l. debet in fi. de ædil. edi. Adde Bal. in rub. de reb. credi. C. & ſequiẽ Ro. in not. iij. in litera g. adde Bar. in l. legẽ. de indic. vidui. tol. vbi dicit ꝙ ſi ex forma ſtatuti puniẽ vẽdẽs frumẽtũ in alio loco q̃ in platea cõis, puniẽ emptor & emẽs. dic vt ibi. Adde etiã Bal. in l. fi. iij. col. C. de ędil. act. & adde Bal. in cõtrariũ in l. j. C. de cõi ſeruo manumiſ. vbi dixit ꝙ ſtatutũ cogẽs aliquẽ emere, nõ ꝑpterea cogit aliũ vẽdere. Et adde Sal. in rub. C. de reb. cre. vbi dat vnã regulã ꝙ ſemp i correlatiuis lex loquẽs de vno, trahiẽ ad reliquũ. & ibi iducit ad ſtatutũ loquẽs de debito, an cõprehẽdat creditũ, puniẽ qñ ſtatutũ loquiẽ de digniori. glo. ibi in rub. præla leg. Alex.

LEX II.

OMnes. Authoritate propria nullus põt in luco Daphnes incidere cupreſſos, nec eas collapſas aliò trãſportare: cõtra faciens punitur. Item plantãs cupreſſum nõ põt aliã ob hoc incidere, ſed ꝓ tali plãtatione à fiſco vnã librã auri cõſequeẽ. h. d. Nota legẽ pro cõſtitutione papali diſponẽte ꝙ de maſſa trabaria nulli ſit licitum excidere abietes, nec eas collapſas aliò portare.

¶Finis libri xj. Sequitur xij.

De dignitatibus, *Rubrica.*

¶Continua rubricam vt in gl. Vel dic vt dictum eſt in libro pręcedenti de multis qualitatibus perſonarum: ſed quia dignitas eſt qualitas, quæ inhæret perſonæ, vt dicitur ibi in l. j. ideo ponitur hic rubrica, de dignitatibus.

SVMMARIVM.

1 ☞Militia an ſit dignitas. remiſsiuè, & infra nu. 83.
2 Doctor torqueri non poteſt, nec perſonaliter capitur. nu. 11.
3 Donatio facta in concubinam per doctorem, non tenet.
4 Doctor non tenetur vltra quàm facere poteſt.
5 Pro delicto non ſuſpenditur, nec decapitari poteſt. nu. 30.
6 Habentes domum ad locandum, cogũtur doctoribus locare.
7 Doctoribus competit actio popularis.
8 Doctorum filij præferuntur alijs, & gratis promouentur.
9 Doctoris perſona diſcipulo honeſta videri debet.
10 Doctor ſine literis eſt de conſilio Principis.
Efficitur comes ſi legit per viginti annos.
In ius vocatur ſcriptura, non verbo.
12 Doctor non ſubit munera perſonalia.
Doctor habet iuriſdictionem.
Doctor non punitur corporaliter, niſi degradetur. & nu. 30.
13 Præſes ſcribens doctori, ſi appellat eum fratrem, punitur.
Extrahens doctorem de domo, capitis pœna punitur.
Doctori creditur de vita, & peritia ſcholaris.
14 Doctoris interpretatio eſt probabilis.
Doctori credens excuſatur ab expenſis.
15 Doctori conſuetudinem alleganti creditur.
Gaudent doctores priuilegio immunitatis.
Dicitur habere dignitatem.
16 Non tenetur ſoluere gabellas.
17 Scholaris magni ingenij, licet non ſtuduerit per quinquennium, doctorari poteſt.
Scholaris, qui doctoratur, debet eſſe maior xvij. annis.
Moribus alios antecellere.
Examinatur à ſeptem doctoribus.
18 Spurius.
Iudæus vel mulier non poteſt doctorari.
19 Priuilegia conceſſa militibus trahuntur ad doctores, vel aduocatos. remiſsiuè.
20 Doctor legum eſt maior omnibus profeſſoribus.
Orator præfertur alijs præfeſſoribus.
21 Doctor poſtquam recipit inſignia, reprobatur: & ſemel approbatus non poteſt amplius reprobari.
22 Doctor cum eius familia non poteſt ſcrutari de armis.
Doctor non tenetur ſoluere collectas.
23 Scholaris ſtudens non tenetur ad munera in propria patria.
Scholaris vagabundus, an poſsit doctorari.
24 Doctor ſenex non eſt ſemper iuueni præferendus.
25 Scholaris licentiatus ante ſuſceptionem bireti, non habet priuilegia doctoratus.
26 Licentiatus quando habeatur pro doctore.
27 Scholaris ſolo verbo vocatus doctor ab Imperatore, habet priuilegia doctoratus. & nu. 29. quando.
28 Doctor legens dum legit, dicitur ciuis illius ciuitatis.
29 Imperator ſolo verbo doctorem creat.
30 Scholaris doctus præfertur doctori ignaro.
31 Scholaris qui exceſsit xxv. annum, præſumitur nõ addiſcere.
32 Scholaris, qui incipit ſtudium patre viuente, an debeat ſtudere de bonis communibus.
33 Doctori promittenti ſcholaribus maria & montes, non eſt credendum: & eſt præſumptio contra ipſum.
34 Mulier ſequitur conditionem patris: & an illuſtris ſi nubat clariſsimo. & nu. 40.
35 Dignitas proueniens ex accidenti, non extenditur vltra pronepotes: ſecus ſi ex origine. & vide latius nu. 20.
36 Conſules dicuntur clariſsimi.
37 Hic titulus in quo differat à tractatu primi libri ſuprà, vbi tractatur de dignitatibus.
38 Officium quòd ſit aliud à dignitate.
39 Caſus in iſta lege.
40 Nobiles habent dignitatem.
Mulieres habent nobilitatẽ & dignitatem: & qualiter. nu. 42.
41 Dictio vir, qualiter accipiatur.
43 Abbatiſſa dicitur habere dignitatem & adminiſtrationem in ſuas monachas.
44 Dignitas quot modis dicatur, & qualiter accipiatur: & quid ſit, quando eſt idem quod nobilitas. nu. 47.
45 Dignitas non diuiditur per gradus: & qui ſunt illi gradus.
46 Nobilitas an ſit idem quod dignitas.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

47 Diuitiæ ꝙ conferant ad nobilitatem, vbi circa finem qđ poſſunt eſſe cauſa remota ad nobilitatem acquirendam.

48 Mores boni in aliquo, & antiqui dicuntur, ſi durauit in actibus virtuoſis per decem annos.

49 Nobilitas tranſit in filios, niſi propter eorum delictum illam amittant.

50 Nobilitas non tranſit ad baſtardum.

51 Nobilis an dicatur, qui deſcendit à parentibus valentibus: puta patre, vel auo, licet ipſe ſit modicæ conditionis.

52 Ruſticus licet probus, diues, & valens: tñ non dicitur nobilis.

53 Filius natus ex nobili, qñ dicitur nobilis, & quãdo ignobilis.

54 Nobilitas an conſequatur ex natiuitate.

55 Nobilitas quę habetur ex ꝓgenie nõ durat vltra pronepotes. Origo non eſt dignitas, nec dignitatem tribuit.

56 Nobilitas an detur vbi virtus datur.

57 Nobilitates ſũt tres, ſcilicet theologalis, naturalis et politica.

58 Nobilis apud Deum quis dicatur, & ſit.

59 Nobilitas naturalis conſiderari poteſt duobus modis.

60 Nobilitas naturalis vno modo conſiderata, eſt qdã habit⁹ electiuus in medio cõſiſtẽs circa ea q̃ ptinent ad prϵeſſe vel dñari.

61 Nobilitas politica quæ ſit. & nu. 62.
Nobilitas politica eſt inuenta ad ſimilitudinem nobilitatis theologalis.

63 Plebeius in ciuitate Florentiæ ſi efficitur miles, efficitur nobilis. ſecus alibi.

64 Dignitatẽ nullus habere poteſt à ſeipſo, ſed oportet ꝙ per alium conferatur, & eam ſibi aſſumens incidit in crimen falſi.

65 Tres cauſæ quæ poſſunt impellere ad concedendam dignitatem non tamen neceſsitant.

66 Dignitates etiam propter vitia conceduntur.

67 Dignitas quando concedatur ex mera gratia.

68 Præferens indignum digno, peccat.

69 Progenies eſt cauſa concedendi dignitatem.

70 Nobilitas quandoq; cadit in ignorantem.

71 Nobilitas eſt actus voluntarius, nec in intellectu conſiſtit.

72 Nobilitas poteſt alicui in puncto mortis conferri.

73 Infans poteſt effici miles, & coronari.

74 Nobilitas quæ cadit in ignorantem, non eſt propriè virtus.

75 Volũtas licet nõ ſit virtus, eſt tñ ſignum virtutis de præſenti.

76 Nobiles in electionibus, & teſtimonijs, vbi voces ſunt pares præferuntur plebeijs.

78 Princeps ſolus poteſt concedere dignitatem: & omnis, qui habet poteſtatem legis condendæ. & ſub nu. 77.

79 Magni barones, licet nõ ſint milites, poſſunt tñ facere militẽ.

80 Rex tranſiens per alienum regnum poteſt ibi creare milites.

81 Popul⁹ ciuitatis qñ poſsit facere milites, et cõcedere dignitatẽ.

82 Ciuitas, an poterit dignitates & nobilitates, quæ inducuntur à iure communi, non acceptare vt dignitates.

83 Dignitas aliqua poteſt eſſe ex forma ſtatutorum, quæ non ſit de iure communi.

84 Miles, qui nullam habet iuriſdictiõem, poteſt alium militem facere authoritate conſuetudinis.

85 Plebei quidam dicuntur honeſti, quidam viles.

86 Plebei veniunt appellatione populi: & qualiter hoc ꝓbetur. nu. ſequen. & nu. 98.

87 Practica probandi communem vſum loquendi. & j. nu. 98.

88 Nobilitas ſemper importat acceptationem.

89 Nobiles delinquentes, de iure cõmuni plus puniuntur i pœnis pecuniarijs quàm plebei.

90 Princeps propter ſtatus ſalutem quoſdam remouet de ciuitate: & quibuſdam profectum ad ciuitatem interdicit.

91 Nobilitas habet aliqua grauamina annexa, q̃ ꝑ ſe mala ſunt.

92 Priuatus ob delictum nobilitate, & dignitate, licet ſit priuatus quo ad omnia commoda: non tamen erit priuatus quo ad onera quæ retinebit.
Pœna non debet eſſe cauſa præmij.

93 Virtuoſus ſi ſtaret et viueret per mille annos, niſi transferatur in eum aliqua dignitas, ſemper remanet plebeius.

94 Qualiter oſtendatur aliquem eſſe nobilem.

95 Nobilitas infima dicitur illa, quæ confertur per ſtatuta ciuitatum diſponentia quòd aliqui ſint nobiles.

96 Verbum ꝙ referaẜ ad id qđ cõgruit in ſpecie, non in genere.

97 Officia habentia nobilitatẽ annexam, & dignitatẽ quæ ſint.

98 Practica probandi aliquem nobilem.

99 Communis vſus loquendi vt dicatur communis, debet eſſe longus, ſaltem decem annorum.

100 Nomen popularium prout differt à nobilibus, in quibus locis habetur in iure.

101 Nobilis verbaliter dicitur eſſe, qui nobilis reputatur.

102 Nobilitas quæ attribuitur ex genere, vſq; ad quos tranſeat.

LEX I.

SI vt proponitis.
1 Additio. † An militia ſit dignitas [a] vide a
a Barto. in l. ex eo. ff. de teſta. mili.
2 ¶ † Doctor primò torqueri non poteſt [b]. l. mi-
b lites. C. de qõ. quia militant aduocati. l. aduo.
3 C. de aduo. di. iudi. † Donatio ab eo factã in concubinam non
valet. l. ij. C. de do. inter vir. & vxo. no. doct. in l. affectionis. ff.
de dona. Io. And. in c. cùm quis. de ſepul. lib. vj. Hoſt. in Sum.
4 in tit. de do. inter vir. & vxo. §. cui ver. excipitur. † Item non
tenetur vltra q̃ facere poteſt. gl. in l. miles. in prin. ff. de re iud.
5 Et vide Inn. in c. j. de magi. † Pro delicto non ſuſpendiẜ. l. de-
ſertorem. §. pœna militum. de re mili. & ibi gl. In conductione
6 domus gaudet priuilegio. do. Bar. et Bal. in l. j. ff. ſo. ma. † Co- b
guntur enim eis ædes locare, ſecundũ Gul. in l. decernimus. de
7 epiſ. & cle. & Bal. & Ang. in d. l. j. ff. ſol. ma. † Popularis actio
competit pro iniuria ſibi illata. Bar. in l. j. §. huius ſtudij. de iu-
8 ſti. & iu. † Filij eorum prϵferuntur ϵqualibus, & promouẽtur
9 ſine expenſis. gl. in l. iubemus. C. de aduo. diuer. iud. † Perſo-
na doctoris diſcipulo ſancta & honeſta videri debet. l. liberto.
in gl. fi. de obſe. pat. præſtan. & iuxta illud Iuue. Qui precepto
rem ſancti voluere parentis Eſſe loco. Bald. in auth. habita. ne
10 filius pro pa. † Doctor eſt de conſilio principis ſine literis. l. fi.
de aduo. diuer. iu. Doctor efficitur Comes & illuſtris ſi legit ꝑ
xx. annos. l. j. de profeſ. qui in vrb. ¶ Itẽ ſcriptura, nõ verbo in
11 ius vocaẜ. l. quoties. j. eo. ¶ † Itẽ nec perſonaliter capiẜ. l. medi-
12 cos. de ꝓfeſ. & med. & ibi gl. & Bar. ¶ † Itẽ nec munerib⁹ ꝑſo-
nalibus affligiẜ. l. grãmaticos. e. ti. Item iuriſdictionẽ habet. d.
auth. habita. Itẽ null⁹ pati debet in dignitate: ideo doctor niſi
degradeẜ, ad pœnã mortis, vł abſciſsiõis mẽbri nõ cõdẽnaẜ. l.
13 oẽs. §. ꝑterea. cũ gl. de epi. et cle. † Itẽ ſi ꝑſes iudex ſcribẽs docto-
ri appellet eũ fratrẽ, extraordinariè puniẜ. l. ij. §. de offic. diuer.
iudi. Itẽ extrahens eum de domo ſua pœna capitis punitur. l.
medicos. C. de ꝓfeſ. vide do. Car. florẽtinum in cle. j. de magi.
¶ Item crediẜ doctori, de vita ſcholaris xij. q. j. c. j. De peritia
14 ei⁹ ſoli doctori ſtaẜ l. nemi. C. de adu. diuer. iu. † Itẽ ei⁹ iterꝑta
tio ꝓbabilis eſt. gl. i c. j. ver. iterpretat⁹. de poſtu. ꝑla. Credens
doctori ab expẽſis releuaẜ, ſecundũ do. Car. in cle. ij. de magi. c
Pe. de Anc. in c. finẽ liti. de dolo & cõtu. & qđ no. Bar. i l. bo-
15 norũ. ff. de bo. poſ. † Itẽ crediẜ eis ſi allegãt cõſuetudinẽ. Bal. in
l. de qb⁹. ff. de legi. alle. gl. in l. dos à ꝑẽ. C. ſo. ma. Itẽ gaudent
priuilegio imunitatis. Bart. i d. l. medicos. Itẽ dr̃ hẽre dignita-
16 tẽ ꝑ Bar. i ꝓœ. C. † Itẽ nõ teneẜ ſoluere gabellas, ſecũdũ Bald.
in d. auth. habita. Ingeniũ ſcholaris ſupplet ϵtatẽ. c. frequẽs. de
17 reſtit. ſpo. lib. vj. † Itẽ ſcholaris magni ingenij põt eſſe doctor
licet nõ ſtuduerit ꝑ quinquẽniũ: vt in ꝓœ. Digeſto. §. his igiẜ.
Et ad hoc vt doctor priuilegio gaudeat, debet eẽ maior xvij.
an. l. j. §. pueritiã. ff. de poſtu. Itẽ morib⁹ alios debet excedere,
aliàs dignitate priuaẜ. Bar. i l. magiſtros. §. de ꝓf. & medi. li. x.
18 & ꝙ ſit examiãt⁹ à ſeptẽ. l. ſi qs. C. de ꝓf. † Et ꝙ nõ ſit ſpurius,
licet de fctõ nõ ſerueẜ, ſecũdũ do. Car. i d. Cle. j. de magi. Et ꝙ
nõ ſit Iudϵ⁹ vel mulier, in qb⁹ nõ cadit dignitas. l. ij. ff. de re. iu.
19 l. fi. C. de Iudϵ. ¶ † Et an priuilegia cõceſſa militib⁹ trahanẜ ad
doctores, vł aduocatos, dixi i repeti. mea l. cẽturio. ff. de vul. et
20 pu. i prin. † Et doctores legũ ſũt maiores oib⁹ alijs ꝓfeſſorib⁹:
vt voluit gl. no. in ꝓœ. Digeſto. i. §. pe. dũ voluit, ꝙ ſcholaris
habeat tres iudices. Orator tñ ꝑferẜ oibus alijs ꝓfeſſoribus, vt
21 voluit gl. in l. j. §. de ſtu. li. vr. & ibi tex. † Et doctor q̃uis rece-
perit inſignia: põt tamen reprobari, ſecũdũ Bar. in l. grãmati-
cos. C. de ꝓfeſ. et medi. Et doctor ſemel approbat⁹ nõ põt am-
plius reprobari, ſecũdũ Bal. ꝑ illũ tex. in l. ij. de liber. & eorũ li
22 be. † et doctor cũ eius familia nõ põt ſcrutari de armis. Vide
Bar. & q̃ ibi ſcripſi i l. medicos. C. de ꝓfeſ. & medi. & ibi etiã ꝙ
doctor non teneẜ ſoluere collectas: & qñ ille q vult doctorari
23 non eſt reptus, &c. & ibi etiã ſignaui. † Et ſcholaris ſtudẽs nõ
tenetur in ꝓpria patria ad munera. l. j. qui ϵta. vel ꝓfeſ. et ibi vi
de qualiter itelligaẜ ſtatutũ ſi dicit, ꝙ ſcholaris cõueniẜ tñ co-
rã epõ, an poterit cõueniri corã rectore, vide Bar. i l. viros. j. c.
de diuer. offi. li. xij. in fi. lib. & vide Bar. in l. j. j. de tyro. an ſcho
24 laris vagabundus poſsit doctorari. Item doctor † ſenex nõ eſt
c ſemꝑ iuueni prϵferend⁹. [c] vide tex. & ibi Ang. in auth. de mo-
nachis. in §. fi. & facit ꝙ no. ꝑ Gl. & Bar. in l. cũ qd. ff. ſi cer. pe.
25 ¶ † Et no. ꝙ ſcholaris licentiatus ante ſuſceptionẽ bireti, non
habet priuilegia doctoratus, ſecũdũ Bal. in l. bene à zenone. de
quadri. prϵſcrip. & l. athletas. de excu. tuto. imò dicit Bal. i l. j.
26 in fi. ff. ſo. ma. † ꝙ in fauorabilibus licẽtiatus hr̃ ꝓ doctore. Et
an licẽtiat⁹ q ſuſcepit gradũ doctoratus, poſt doctoratũ alte-
rius debeat ꝑponi illi primo doctorato. Bart. ꝙ ſic, in l. j. C. de
27 cõſu. li. xij. ꝑ illũ tex. † Et an ſcholaris vocat⁹ doctor ſolo ver-

a ¶ Dignitas. vide Feli. in c. cleri. circa fi. j. col. de iudi. vbi ꝙ nõ eſt dignitas. Adde Iac. Rebuẜ. i l. j. nu. j. §. de mune. et ho. & oino per Lu. Roma. ſin. ſuo cõſi. cccccvij. incip. an ſit militia dignitas.

b ¶ Non poteſt. De omnibus ifra ſcriptis vide Fel. in rubr. de magiſtr. vbi plenè & quæ ſint eorum prϵrogatiuæ. Ego amplio hoc dictum ſcilicet ꝙ doctor non poſsit torqueri: vt ꝓcedat, etiã ſi conſuetudo ſit in contrarium. ita no. caſus eſt ſingu. ſecundum Bart. in l. oẽs iudices. §. de decu. libr. x. quẽ ad hoc refert & ſequitur Ro. ſin. ſuo ccccxc. inci. milites doctores & decuriones. & ibi in apoſtil. multa vtilia ad hãc materiam.

c ¶ Præferend⁹. Adde Feli. in c. clerici. circa me. ij. col. de iu. & latè i rub. de ma. & obedi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bo ab Imperatore habeat priuilegia doctoratus, vide Mar.de
Lau.in addi.ſuis in.j.char.& vide Bal.in c.j.quis dicat̃ Dux,
28 vel March.† nota ꝙ doctor legẽs, donec legit, dicit̃ tunc ciuis
illius ciuitatis vbi legit: per Bar.in l.municeps.i §.miles. ff.ad
29 munici.& in l.j.eo.ti.circa mediũ.vbi loquitur de plato. † Et
nota qđ Imperator põt ſolo verbo creare doctorẽ, ſecundum
quod no.per Ange.in l.j.C.de ſent.paſ.pronũtiatus tñ doctor
ſolo verbo ab Imperatore vł papa, ſi eſt ignar⁹ iuris, nõ habet
priuilegia doctorũ, ſed vt doctor minoris ſciẽtiæ honorat̃.ar.
l.ꝙ ſi forte.§.j.de ſolu.& per Bart.in c.j.quis dicatur Dux vel
30 March. ¶† Et doctor dãnatus ad mortẽ, decapitari nõ põt.l.
omnes.iuncta gl.in verbo.poſt amiſsionẽ.de epi.& cle.vbi di
citur, ꝙ nemo in dignitate cõſtitut⁹ mori debet añq̃ degrade-
31 tur.facit c.degradatio.de pœ.lib.vj.† Et ſcholaris doct⁹ pfert̃
doctori ignaro.glo.in l.iij.§.j.ff.de decu.& eorum filijs.& eſt
gl.in auth.de monachis.§.fi.in verbo tp̃s.& eſt pręſumptio ꝙ
ſcholaris q exceſſerit xxv.an.non bene addiſcat, ſecũdũ Bart.
32 in l.j.C.de his qui æta.ſe ex.lib.x. ¶† Et an ſcholaris q incœ-
pit ſtudiũ viuẽte patre debeat perficere ſumptibus cõibus pa-
tre mortuo, an expenſis ſuis. Bar.in l.j.C.de peri.& cõmo.rei
33 ven.† & de doctore q promittit maria & montes ſcholari, nõ
eſt credendũ, vide gl.& Bar.in l.non omnes.§.fi.de re mili.Itẽ
arg.ſuſpicionis eſt contra doctores qui acquirunt ſibi ſchola-
res per pecuniã.l.j.§.ſolent.de offi.præfec.vrbi & §.ſed ſi quis.
34 Inſtitu.de ſuſpe.tu in gl. Alex. ¶† Mulier cõditionẽ patris &
aui illuſtris retinet, dum tamẽ nubat clariſsimo.h.d. Si autem
nuberet homini minoris conditionis, tũc ſecus: quia ſicut mu-
lier propter viri cõditionẽ coruſcat, ita deprimit̃: vt s.de ico.
35 l.mulieres.& j.eo.l.mulieres. ¶† Vltimo nota ex gl.iſta duo,
primo ꝙ vbicũq̃ dignitas nõ venit ex origine, ſed ex accidẽ-
ti: ꝙ illa dignitas nõ extẽdit̃ vltra pnepotes.cõcor.s.de qõ.l.
36 diuo Marco. ¶† Secũdo nota ꝙ cõſules dicũt̃ clariſsmi. & ita
37 eſt expedita hęc lex. ¶ Sequit̃ repeti.eiuſdẽ l.† q̃ro in quo dif-
fert tractatus huius libri à tractatu primi libri, in quo tractat̃
de dignitatib⁹, ſicut hic tractatur. Reſp.in primo tractat̃ prin-
cipaliter de officijs, ex qbus ſequit̃ dignitas: hic tractam⁹ prin
38 cipaliter de ipſa dignitate.† propriè eñ loq̃ndo aliud eſt offi-
ciũ, aliud dignitas.ꝙ patet: põt eñ qs habere dignitatẽ ſenato
riam vel cõſularẽ, licet nõ ſit ſenator vel cõſul, vt videbitis in
proceſſu. Itẽ qs põt habere officiũ ſenatoris, & non habere di-
gnitatẽ: vt dicem⁹ j.l.quoties. Et ſic apparet qđ ſunt ſepara-
ta.breuiter h.d. Nobilitas mulieris, quæ habet̃ ex pgenie reti
net̃, etiã ſi nubat nobili, etiã maioris dignitatis nõ plebeio.h.
39 d. Modo † pone caſum in terminis cauſa ſolatij: Dñe, duæ ſo-
rores fuerũt inuitatæ in quodã cõuiuio: & quia nõ fuerãt po-
ſitæ inter dñas cõſulares & p̃torias: ideo iuerũt ad principẽ, p
ponẽtes ꝙ auũ cõſulẽ & patrẽ habuerũt p̃torẽ, & ipſe ſunt nu
ptæ nobilib⁹ viris, licet nõ tãtæ dignitatis. Quęrit̃ nunqd de
beãt poni in mẽſa inter nobiles reſpectu nobilitatis parẽtũ, an
reſpectu nobilitatis maritorũ? Rñdet Impator ꝙ ſi vera ſunt
quæ pponunt̃ ꝙ tenẽt nobilitatẽ & dignitatẽ generis: & ſic
40 poni debuerũt in mẽſa.† nota ꝙ nobiles habẽt dignitatẽ, vt
dicit̃ j. ¶ Itẽ nota ꝙ mulieres habẽt dignitatẽ, & nobilitatẽ ex
progenie. ¶ Item nota ꝙ ſi filia vni⁹ regis nubat vni Comiti,
debet appellari regalis: vel ſi filia vni⁹ comitis nubat vni mi-
noris nobilitatis, debet appellari comitiſſa. ¶ Itẽ not.ꝙ ſi filia
Comitis nubat populari, nõ debet appellari Comitiſſa. ¶ Op
po.dicit̃ hic ꝙ iſtę mulieres habuerũt patrẽ & auũ virũ.cõtra.
41 s.de nup.l.nemini. ¶† Sol.expone virũ, hoiem: vt gl.dicit.
Pro cui⁹ notitia ſciẽdũ eſt ꝙ nomẽ viri qñq̃ ponit̃ reſpectiuè
ad vxorẽ: & tũc ponit̃ nomẽ viri p marito: vt.ff.ſol.ma.l.vi-
ro atq̃ vxore.& ff.de iure do.l.vir ab eo.s de do inter vir. &
vxo.i rubro & nigro.de iure do.l.ſi inter virũ.cũ ſilib⁹. Qñq̃
nõ ponit̃ reſpectiuè, ſed ponit̃ cũ adiectiõe denotãte ꝙ ſit vir
alicui⁹ mulieris: vt p genitiuũ caſum: vt ſi dico, vir Seię.vel p
nomẽ poſſeſsiuũ: vt ſi dico mulieri, vir tu⁹: vel ſimilia verba:
tũc etiã intelligunt̃ in dubio viro pro marito: vt.ff.de ſena.l.
j.ad l.Velle.auth.ſi qua mulier ¶ Si verò dictio vir, cũ alia ad
iunctione ponat̃: tũc intelligitur vir, id eſt homo, vt hic, & ff.
iud.ſol.l.vir bonus.& pro ſoc.l.ſi ſocietatem.§.arbitrorũ. cũ
ſimilibus. Aduertendũ tamẽ eſt, ꝙ nomẽ vir, adultũ hominẽ
importat. Cũ verò dico vir, hominẽ importat: & põt intelligi
de quolibet: vt ff.de leg.iij.l.cum qs decedẽs.§.codicil. & ibi
42 nota qđ eſt notãdũ ad multa. ¶† Secũdò opp.quòd mulieres
a nõ poſſunt habere dignitatẽ.[a] vt l.fœminæ.ff.de re.iu.Sol.Di
gnitatẽ ſine adminiſtratione poſſunt habere, vt hic: ſed digni
tatẽ cũ adminiſtratione regulariter non: vt in cõtrarijs. Fallit
in quibuſdã præcellẽtib⁹ mulierib⁹: vt de cõſuetudine quarũ
43 dã partiũ: vt l.fi.s.de arbi.& c.dilecti.extra, de arb.† Fallit in
b Abbatiſsis, quas videm⁹ habere dignitatẽ[b], & adminiſtratio

a ¶ Dignitatẽ. Ad-
de Fel.in c.dilecti.
de maio.& obe.

b ¶ Dignitatẽ. An
Abbatiſſa dicatur
habere dignitatẽ,
vide Fel.i c.memi
nimus.i j.col.ver.
vlterius quæro.de
accu.

nem in ſuas monachas, & interdum extra, cùm habeat caſtra
& ſimilia. Iſta dignitas ſine adminiſtratiõe, de qua loquit̃ hæc
lex, nihil aliud eſt q̃ dignitas, ſeu nobilitas: & ſic apud nos vo
catur. Ita dicit hæc gl.& probatur j.eo.l.mulieres. & j.dicam.
Dicitur enim talis eſt nobilis domina a tali nobilitate, cũ ſit Co
mitiſſa, Marchioniſſa, & ſi.vt j.oſtendam. Eſt ergo videndum
quid ſit nobilitas. Ad cui⁹ declarationẽ pręmitto aliquas quę
44 ſtiones. ¶† Et primò quęro quot modis dicitur dignitas. Re-
ſpondeo, quandoq̃ accipitur largiſsimè, vt omnes dicãtur in
dignitate, qui ſunt bonę famę, & integri ſtatus: vt ff.de va.&
extraordi.cog.l.cognitionum.§.j.ibi: illęſę dignitatis ſtat⁹.&
alibi quilibet dicit̃ dignus, qui non reperit̃ indignus: vt l.cum
quidam.de leg.ij.& de manu.teſt.l.ſeruus.& de hoc nõ loqui-
tur hic. Qñq̃ verò accipitur dignitas pro officio, quod habet
dignitatem annexam: vt ff.de mu.& ho.l.honor.in princ. Et
ita loquitur rub.extra de pręb.& digni.& text.in c.de multa.
eo.ti.ita loquitur gl.ff.ad l.Iul.de ambitu.l.j.quæ dicit, quędã
officia quæ ibi nominantur eſſe dignitates. Verè eñ officium
ipſum non eſt dignitas, ſed habet dignitatẽ annexam: vt ff.de
mu.et hono.l.honor.in prin.et iſto modo etiam non loquitur
hic titulus. Quandoq̃ dignitas accipitur pro quadam qualita
te, quæ facit perſonam differre à plebeijs: & iſta eſt nobilitas
ſecundum vulgare noſtrum, vt ſtatim dicam. Et conſiderãtur
iſta duobus modis. Primò, prout iſta dignitas ſtat in nomine
generis ſui: nec habet nomem ſpeciale: vt eſſe decurio: vt ff.de
mu.& ho.l.ſpurij.in prin.& eſſe miles, & presbyter & ſimilia,
45 vt l.ne qs.s.vt ne.priua. Sunt & alię dignitates nominatę.† &
iſtæ diuiduntur per ſuos grad⁹. Eſt eñ illuſtris, ſuperilluſtris,
ſpectabilis, clariſsimus, vt j.videbitis in proſecutione materię.
et iſtis nominibus adhuc doctores hodie vtuntur: de his loqui
46 tur hic titul⁹. ¶ Secũdò † q̃ro, & reuoco i dubiũ vtrũ ſit verũ
ꝙ dignitas put accipit̃ vt ſeparata ab officio, vel adminiſtra-
tione ſit idẽ ꝙ nobilitas. Rñdeo, ſi quidẽ nobilitas accipit̃ pro
priè prout facit quẽ differre à plebeijs: & de iſta loquit̃ hic: &
tunc dico ꝙ eſt idẽ nobilitas et dignitas. Probo: Sola dignitas
eſt, quę facit quẽ differre à plebeijs, & quẽ non eſſe plebeiũ: vt
ff.de ſuſp.tu.l.j.in fi.& l.iij.§.tutores.& ibi hoc Iaco.de Aret.
ponit ꝙ oĩs carẽs dignitate eſt plebeius, aliàs q eſt in dignitate
deſinit eſſe plebeius.pbat̃ C.vt ne.priua.l.ne quis. Illud ergo
ꝙ ſecũdũ noſtros mores appellat̃ nobilitas: illud idẽ eſt digni-
tas, q̃ facit quẽ non eſſe plebeiũ. Propterea hoc videt̃ exp̃ſſum
Inſtit.de iure natu.gẽ.& ciui.§.plebiſcitum.ibi gl.dicit quòd
plebs cõtinet oẽs exceptis nobilibus. In tex.verò dicti §.appel
lantur nobiles patricij & ſenatores, qui habẽt dignitatẽ.& fa-
cit ff.de ver.ſig.l.plebs.in prin. Sed poſſet dici qđ ille.§.plebi-
ſcitum.probat cõtrarium. Dicit̃ eñ ibi ꝙ plebis appellatione
continentur omnes, exceptis ſenatoribus & patricijs: ſed mul-
tæ ſunt aliæ dignitates inferiores à ſenatoribus, et patricijs: vt
s.ti.ij.l.nemini.ergo patet ꝙ multi habentes dignitatem ſunt
plebeij, id eſt, homines habentes inferiorem dignitatem, à præ
dictis: & ſic nõ omnis, qui eſt in dignitate, deſinit eſſe plebei⁹.
& ſic non eſt idem nobilitas & dignitas. Sol. Ibi ponitur no-
men patriciatus in genere pro omnibus patribus ciuitatis: &
ſic pro omnibus habentibus in ciuitate dignitatẽ: vt patet.ff.
de origi.iur.l.ij.§.deinde cùm ærarium.& §.eiſdem tẽporibus.
ſed l.nemini.j.ti.ij.loquitur de alio magno patriciatus hono-
re, qui cœpit eſſe poſtq̃ fuerunt creati Imperatores. Præterea
iſtum intellectum ponit Hugo.ſub dictione Plebs. Pręterea
certũ eſt ꝙ dignitas non debet concedi, niſi ei qui ſit in aliqua
poteſtate ſaltẽ ꝙ ſit decurio: vt l.honores.§.is qui.ff.de decur.
Nam plebeius nõ poteſt eligi ad dignitatem, vt ibi patet. Sed
alibi dicit̃ ꝙ ad dignitates debẽt eligi nobiles: vt i auth.de de-
fen.ciui.in §.interim.& §.fi.ergo patet ꝙ ob hoc qđ dicit no-
biles, itelligit̃, hoc eſt, in dignitate poſitos: vt i auth.de defen.
ciui.& ſic nobilitas & dignitas ſunt idẽ. Pręterea hoc patet in
l.quęro.de nata.reſti.vbi dicit nobiliſsim⁹ Imperator. Ideo au
tem dicitur nobiliſsmus in ſuperlatiuo gradu: quia eſt i digni-
tate in gradu ſuperlatiuo. Pręterea hoc patet in diuina ſcri-
ptura Mar.xv.c.in fi.vbi venit Ioſeph ad Arimathæa nobilis
decurio.quaſi dicat, erat nobilis: quia erat poſitus in dignita-
te decurionatus. ¶ Cõcluditur ergo ꝙ nobilitas, quę facit quẽ
differre à plebeio, eſt quędam dignitas eo modo ſumpta, quo
dixi s.ſcilicet ſeparata ab adminiſtratione. Ideo nos videmus
in noſtro vſu nominari dignitatẽ illã, à qua pcedit nobilitas.
Dicimus eñ regales, ducales, marchiones, comites, & ſimilia.
Quoſdã verò vocamus nobiles ſimplices: quia vt dixi, q̃dam
erant dignitates noĩatę: quędam innoĩatę. Ergo apparet: quia
licet ſub noĩe nobilitatis nõ habeam⁹ aliquẽ ſpecialẽ tractatũ:
tñ habem⁹ hũc librũ de dignitatibus, & in multis alijs ptibus
iuris. ideo de nobilitatẽ rectè tractare poſſumus. Poteſt etiam
accipi

accipi nobilitas multis alijs modis: & tunc non eſt idem quod
dignitas, vt ſtatim videbitis. ¶ Tertiò ergo quęro, qd ſit nobi
litas, ſeu dignitas, ꝓut idem ſunt. & vt circa hęc veritas eluce-
ſcat multorũ opiniones referã. Fuit eñ quidã nomine Dantes
Allegeri de Florentia poeta vulgaris, laudabilis, & recolẽdæ
memorię, qui circa hoc fecit vnam cantilenam in vulgari, quę
incipit, Le dolce rime damor, che ſolea trouare li mei pẽſieri,
&c. et ibi recitat tres opi. antiquorũ. Prima eſt, quę dicit ꝙ qui
47 dam Imperator dixit ꝙ † nobilitas eſt antiqua æris, & diuitia
rum poſſeſsio cũ pulchris regiminibus & moribus. Alij dixe-
runt ꝙ antiqui boni mores faciunt hominẽ nobilẽ. & iſti de di
uitijs non curant. Tertij dicũt, ꝙ ille eſt nobilis, qui deſcendit
ex patre, vel auo valẽtib⁹. & omnes iſtas opi. reprobat. Vlti-
mò ipſe determinat ꝙ quicunq; eſt virtuoſus eſt nobilis. Item
poteſt eſſe nobilitas etiã vbi non eſt virtus: & ſic nobilitas ha-
bet in ſe plus q̃ virtus. Exemplũ in puella verecunda. nam ve
recundia eſt diuerſa à virtute: & tamen in ea eſt nobilitas. Cõ-
cluditur igitur ꝙ omnis anima prędeſtinata à Deo in felicita-
te, vt in omni tpe bene operetur etiam anteq̃ aliũ actum vir-
tuoſum operetur, dicaẽ nobilis. et iſta ſunt eius dicta ĩ ſumma.
De quolibet ergo largè & latius videamus ſingulariter. ¶ Pri
ma ergo opinio fuit, ꝙ quidam Imperator dixit qđ nobilitas
eſt antiqua poſſeſsio æris ſiue diuitiarũ, cũ pulchris regimini-
bus, & moribus. Et iſtud reprobat ipſe, dicens ꝙ iſta diffinitio
eſt falſa & imperfecta. falſa, quia diuitiæ non poſſunt dare nec
auferre nobilitatem. quod apparet: quia diuitiæ ex ſe ſunt vi-
les, & quod vile eſt, nobilitatẽ non poteſt concedere. Vilitas
autem earũ apparet: quia diuitię congregatę non quietant ani
a [a]mum, ſed maiorẽ curã tribuunt. ¶ Itẽ illa diffinitio eſt imper
fecta: quia alijs modis cõtingit nobilitas: vt j. dicetur. & iſta vi
detur intẽtio poetę prędicti. ¶ Primum quod dicit, ꝙ quidam
Imperator poſuit diffinitionẽ prędictã: hoc non reperiẽ in cor
pore iuris: ſed fortè ipſe in alijs hiſtorijs inuenit: tñ contra re-
probationem ſuã arguo ꝙ diuitię conferunt ad dãdã nobilita
tem: quia quicquid confert ad virtutẽ, confert ad nobilitatẽ.
Iſtud patet ex dictis ſuis, qui dixit, ꝙ vbicũq; eſt virtus, ibi eſt
b nobilitas.[b] & ſecũdũ iſtud nobilis eſt ille, quem nobilitat ſua
virtus: ſed diuitię conferũt ad magnanimitatẽ, quæ eſt virtus:
vt habetur à ſancto Tho. in ij. ij. q. cxxviij. c. ſi, & per philoſo-
phum iiij. Ethi. vbi tractat de magnanimitate: ergo confert ad
nobilitatẽ. Pręterea, quicquid cõfert ad felicitatẽ, cõfert ad no
bilitatem, ſecundum eundem: ſed diuitię conferunt ad felicita
tem: quia ſine ipſis non contingit hominẽ eſſe felicẽ, ſecundũ
Philoſophũ j. Ethi. ergo &c. Pręterea, eorũ diffinitiões ponit
Philoſophus v. Politi. circa primũ vbi ſic ait: Nobiles eñ eſſe
videntur, quib⁹ aſsiſtũt ꝓgenitorũ virtus & diuitię. Finaliter
concludo ꝙ diuitię nõ ſunt dignitates, nec dignitatẽ poſſunt
dare directè, vt dicit poeta: poſſunt tamẽ eſſe cauſa remota, ob
quam nobilitas euenit: & obuenta conſeruabiẽ. & ita conclu-
dunt rationes in oppoſitũ factę. & hoc eſt verũ, vt j. dicã. & in
hoc bene dicit poeta. Secunda opi. fuit eorũ, qui ꝑdictã opi.
reuoluerunt hoc modo, ꝙ antiqui boni mores cũ poſſeſsione
diuitiarũ faciũt hominẽ nobilẽ, & optimã partẽ ademerunt:
quia fortè ipſi nõ habebãt eã. & hęc ſunt verba poetę, quaſi di
cat ſecũda opi. ꝙ ſoli antiqui boni mores faciunt quẽ nobilẽ.
Iſtam opi. ipſe dãnat. Iſti videnẽ pręſupponere ꝙ ex vili patre
nõ põt deſcẽdere nobilis filius. quod patet: qa requirũt antiq-
tatẽ. Ex hoc eorũ ãtecedẽti ſeqreẽ ꝙ oẽs ſumus nobiles, vel oẽs
ſumus ignobiles: qa ſi prim⁹ parẽs fuit nobilis: ergo oẽs deſcẽ
dentes ſunt nobiles. Si primus ignobilis: ergo oẽs deſcẽdentes
ignobiles: qa nũq̃ in ꝑſona alicuius potuit incipere nobilitas
ſeu dignitas. Nã aut ipſi habent dicere ꝙ mũd⁹ fuit ab ęterno
cum multitudine oim: qđ eſt falſum, & cõtra fidẽ Chriſtianã.
Mihi videẽ ſalua reuerẽtia tanti poetæ ꝙ dictæ rões factæ ad
reprobãdũ dictas opi. nõ ſunt verę. Primò eñ authoritas, quã
ipſi aſſerũt ex dictis eorũ, ſcilicet ꝙ ex vili parẽte nõ poſsit na-
48 ſci nobilis filius. nã ipſi reqrũt antiqtatẽ bonorũ morũ. † Cer-
tè iſta antiquitas põt eſſe in vno hoie. Nã ſi durauit longo tpe
x. vel xx. an. in bonis moribus, diceneẽ antiqui boni mores: vt
ff. de legi. l. de qbus. in gl. ſup ver. inueterata. Vñ ex iſtis actib⁹
virtuoſis nõ erit nobilis niſi cõpleto lõgo tpe. Iſtud vr̃ expreſ
ſum in doctoribus, qui nõ cõſequuntur dignitatẽ comitũ, niſi
expletis xx. ann. in legẽdo, vt de ꝓfeſ. q in vr. l. j. li. xij. Pręter-
ea poſito ꝙ antecedẽs eſſet verũ, nõ ſequiẽ cõſequẽs ꝙ omnes
eſſemus nobiles vel ignobiles. Pone eñ ꝙ Adam fuit nobilis.
c Additio. Et qui ſint iſti nobiles et quot modis ſumanẽ[c], vi
de tex. & ibi Bald. in l. nobiliores. de commer. &
mer. vbi dicit quod qui facit artem mercantium, non poteſt
49 eſſe nobilis. quod nota contra dños Venetos. Alexan. ¶ † Et
nobilitas trãſit in filios, niſi propter eorũ delictũ eã amittant.

Nam propter delictum quis infamatur, & propter infamiam
perditur nobilitas & dignitas: vt j. l. proxi. & l. quoties. Si er-
go aliquis ex filijs ſe geſsit virtuoſè, retinet nobilitatem, & e-
rit nobilis. & ſi alius geſsit ſe vitioſè, perdit nobilitatem, &
erit plebeius. Et ita fuit de facto in Cain, qui occidit Abel fra-
trem ſuum, ꝓpter ꝙ perdidit nobilitatem patris: vt hr̃ Geñ.
iiij. c. Et de hoc multa exempla ponuntur per Valerium Ma-
50 ximum ſub rub. qui à patribus degenerauerunt. ¶ † Item po-
ne ex eodem patre nobili natum vnum filium legitimum, &
alium baſtardum: certè ad legitimum tranſit nobilitas, nõ ad
baſtardum: vt l. cũ legitimè. de ſtatu homi. et de ſena. l. liberos.
Additio. Not. per doct. in l. ſi. C. de verb. ſig. & per Bal. in
l. j. & Ang. & Imo. in l. ex facto. xxiiij. col. ad Tre
bel. Alex. ¶ Exemplum in Abraam, qui habuit filium legiti-
mum, & aliũ naturalẽ ex ancilla. Geñ. xxj. Eodem modo non
ob. dictę rões tertię opi. vt ſtatim dicã. licet eñ iſtę reprehẽſio
nes non videanẽ concludere: tñ verũ arbitror ꝙ antiqtas mo-
rum non eſt nobilitas, nec nobilitatẽ facere põt: ſed poteſt eſſe
51 cauſa nobilitatis vt j. dicam. † Tertia opi. fuit, quod illi dican-
tur nobiles, q deſcendũt à parẽtibus valentibus, puta pr̃e vel
auo: licet ipſe, qui deſcẽdit, ſit modicę conditionis. Iſtud repre
hẽdit poeta eadem ratione: qa vr̃ pręſupponere ꝙ nõ ſit nobi a
lis, niſi qui naſcitur ex nobili. Et quia ex ruſtico non põt naſci
nobilis: ex quo ſequuntur conſequentiæ falſæ vt s. dictum eſt.
Sed non eſt verum quod ipſi hoc præſupponant. Dicunt eñ
ipſi ꝙ ex valentibus parẽtib⁹, vt ipſe poeta recitat: nõ autem
52 dicit nobilib⁹: & pñt hęc habere talẽ intellectũ. Pone, † ruſti-
cus incipit eſſe probus homo, & valens, & tenere ſtatũ nobili-
tatis. Certè ipſe non eſt nobilis: quia illa ruſticitas non potuit
purgari plenè & perfectè in eo: ſed filij & nepotes ſui erũt no-
biliores: vt tota die videmus in ruſticis peruenientibus ad ali-
quem gradum ciuitatis. Vnde ex patre ignobili, tamẽ valen-
te: naſcitur filius vel nepos nobilis: & ſic non pręſupponit il-
lud ꝙ poeta dicebat: & poſito ꝙ pręſuponeret: nõ ſequeretur b
quod illæ eſſent falſæ conſequentiæ: vt dixi in pręcedenti opi.
ver. mihi videtur. ¶ Item reprobat poeta dictam tertiã opi. in
eo quod adiecit: licet ipſe ſit modicę cõditionis. Nam talis eſt
viliſsimus: quia habuit viam nobilitatis paratam à parentib⁹,
& ipſe non ſeruat eam: & talis vituperãdus eſt plus q̃ alius. Si
ergo eſt viliſsimus: ergo nõ eſt nobilis. Et hoc tangit multos
viuentes, qui vadunt per terram: ſed quo ad mores, mortui
53 ſunt. † Sed iſta reſponſio non videtur vera. Sciendum ergo
eſt quod ex parentibus nobilibus qñq; naſcitur filius nobilis,
& virtuoſè viuens: & iſte erit nobilis ſecundùm omnes prædi
ctos. ¶ Quandoq; naſcitur filius reprobus: q habet mores ma-
los, ex quib⁹ eſt infamis: & tũc ꝑdit nobilitatẽ: vt j. l. proxi. &
iſto caſu verum dicit poeta, qui eũ appellat viliſsimum. Qñq;
naſcitur fili⁹, qui nõ habet mores, nec bonos, nec malos, & for
tè eſt ſegnis, qui non eſt operatiuus: vel fortè eſt demens, vel
furioſus. Et iſto caſu retinet nobilitatem. ff. de iudi. l. cæc⁹. & l.
cùm furioſus. Et iſto caſu loquunẽ verba illorum, qui dicunt,
quòd licet ſit ipſe modicæ conditionis: et ſic reprehenſio poe-
54 tæ eos non tangit. † Videndum eſt vtrum dictum ſuũ ſit bo-
num, quòd ex natiuitate quis habeat nobilitatem. Et videtur
quòd ſic: vt hac l. j. j. eo. l. ſenator. & ff. de ſena. l. ſenatoris filiũ.
Et videtur expreſſum Prouerbio. xviij. c. ibi, Gloria filiorum, c
patres eorum. & Eccleſia. x. capitulo. ibi, Beata eſt terra, cuius
rex eſt nobilis. Et exponit glo. ibi i. de ſtirpe regia. In contra-
rium eſt Iob. xiiij. c. in ſi. Vnde dicit ꝙ mortui ſiue nobiles ſi-
ue ignobiles fuerunt, non intererit filiorum. Si enim nobilita-
tes tranſirent à parentibus, ꝓ certo eorũ intereſſe ignorare nõ
poſſent. ¶ Pręterea quę ex natiuitate naturaliter habẽtur, non
poſſunt tolli per principem: vt Inſti. de iure natu. §. ſed natura
lia. ¶ Sed hoc põt mutari: quia nubendo vni plebeio perdit di
55 gnitatem: vt hic, & l. fœminæ, ff. de ſena. ergo &c. † Præterea,
nobilitas quę habeẽ ex progenie nõ durat vltra pronepotem,
vt hic no. gl. & j. dicã. & ſic ille, q naſciẽ ex pronepote, naſciẽ
ex nobili: nõ tñ eſt nobilis. et iſta eſt vera: qa proles ſeu origo
non eſt dignitas, nec dat dignitatẽ: vt hic, & in auth. de referẽ.
§. ſi. j. e. l. mulieres. & ibi in genere. Nobilitatis ergo Princeps
eſt, qui nobilitat propter genus. meritò ergo Princeps eã põt
56 auferre, & dare qñcũq; vult. † Quarta opi. fuit ipſius poetę, ꝙ
vbicunq; eſt virtus, ibi eſt nobilitas. Et intelligitur de virtute,
qua homo felix efficiẽ. Itẽ dicit, ꝙ poteſt eſſe nobilitas etiã vbi
non eſt virtus: et ſic nobilitas habet in ſe plus q̃ virtus. Exem-
plum in muliere verecũda: nam verecundia diuerſa eſt à virtu
te, & tñ in ea eſt nobilitas. ¶ Concludit ergo ꝙ anima prædе-
ſtinata à Deo in felicitate, vt omni tpe bñ faciat, etiã anteq̃ fa-
ciat aliquẽ actũ virtutis, diciẽ nobilis. Et hæc eſt vera nobili-
tas, de qua pauci reperiuntur, vt ipſe dicit. Videamus ergo an

a ¶ Animum. Facit dictum Vale. Maximi in c. de mu. fortunę in explo de Syphace Rege: et in fine dũ inquit: itaq; neq; dici debeant bona quæ infictorũ malorum amaritudinem deſiderio ſui duplicant.

b ¶ Nobilitas. Ad de beatũ Chryſo. ſuper Matth. ĩ homil. xv. fo. xlij. verſi. bene aũt ait. vbi inquit ꝙ nihil eſt ꝙ ſic hominem facit inſignẽ atq; conſpicuum, etiã ſi magno ambitu optet latere, vt ſplendor iſte virtutis. ſicut enim ipſo ſole circundatus ita vtiq; clarus refulget, nec in terram ſolummodo rutilatus propriæ virtutis emittit, ſed ſupra ipſum etiam cœlũ ꝓprio fulgore radiabit.

c ¶ Sumantur. Vide tu ad hoc copioſè et no. Fel. in c. ſuper eo. in fin. j. col. in ver. not. ſecundò. cum ſe. de te. & do. Soci. in conſi. cclvj. incip. eleganter & ſubtiliter. ver. prima ratio eſt: quia in ſecunda parte. char. cxxj. et Paulus de Caſt. in cõſil. cxxviij. et ĩ cõſ. cxxix.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

prædicta ſint vera:& oſtendo ꝙ non. Pone aliquem propter
delictum ſuū eſſe infamē:& ſic in eū nō cadit dignitas,vel no-
bilitas,vt j.l.proxi.poſtea reuerſus ad bonos mores eſt factus
virtuoſus:ſecūdū eū iſte erit nobilis.quod eſt falſum,niſi reſti-
tuatur ꝑ Principē:vt l.imperialis.s.de nupt.Itē pone aliquem
virtuoſum de crimine damnatū, quod infamat cōtra virtutē.
Certè iſte erit nobilis,ſecūdū eum:ꝙ eſt falſum,cū infamis ſit:
vt l.athletas.in fi.de his qui no.infa.Itē pone ex vno Rege na-
tum filiū qui futurus eſt reprobus,& infamis,& prędeſtinatus
à Deo in damnationē. Certè,ſecūdū eum, iſte nō erit nobilis.
quod eſt falſum:qa ſaltē interim anteq̄ vitia cōmittat,eſt no-
bilis:vt hic,& j.eo.l.ſenator.cū ſimi.Itē ſequeretur ꝙ ſeruus vir-
tuoſus eſſet nobilis,quod eſt falſum:vt l.fi.qui mi.non poſ.Se
cundò probatur authoritate diuinæ ſcripturæ Eccle.x.A principe
ſtultū poſitum in dignitate ſublimi:ergo eſt nobilis,licet
ſtultus,& tn̄ nec virtuoſus,nec prędeſtinatus in felicitate. Pro
pterea,ſi eſt natus ignobiliter,ſurget in gloria:ſcribitur j.ad Co
rinth.xv.c. Vides ergo ꝙ licet prędeſtinatus ſit in gloria:tn̄ do
nec eſt hic dicitur ignobilis. Item dicit Apoſtolus ad Corinth.
iij.c. Nos nobiles, vos aūt ignobiles vſq; adhuc. Præterea,ſi
verum eſſet dictū eius,ſequeretur ꝙ nullus plebeius eſſet virtuo
ſus,vel prędeſtinatus in ſalutē: quia ſi eſſet prædeſtinatus vel
virtuoſus eſſet nobilis,ſecūdū eū:& ſic nō eſſet plebeius. Ter-
tiò hoc probatur authoritate Phil.j.Ethi.iiij.c.qui dicit, ꝙ ſunt
quidā homines virtuoſi,tn̄ ſunt nobilitate priuati. Præterea,
pōt eſſe ꝙ ſeruus vel ruſticus eſt virtuoſus cū omni virtute:vt
quia eſt fortis,vel prudēs,iuſtus,& expertus in his,q̄ ſibi man
dabuntur:& tn̄ neſciret dominari. Certè iſte nō eſt nobilis,vt
dicit Philoſophus j.Ethi.lx.c.nō em̄ eſt nobilitas vbicūq; eſt
57 virtus.quid ergo dicemus?¶† Dico, pro declaratiōe præſen-
tis quęſtionis habemus ponere tres nobilitates. Prima eſt no-
bilitas Theologica,ſeu ſupernaturalis. Secunda eſt nobilitas
naturalis. Tertia eſt nobilitas politica & ciuilis. De pria Theo
logica & ſpirituali eſt quærendum in cōſpectu æterni iudicis,
apud quē nulla eſt obūbratio,nec aliquid latet: vt dicit poeta
58 prædictus.† Nā apud Deum eſt nobilis omnis, q eſt in gratia
faciente gratiā,vel gratū. Itē omnis ille,qui eſt virtuoſus,dico
de illa virtute quę facit hominē felicē, intelligo hoc, ſ.ſi eſt in
charitate. Si em̄ aliquis in charitate eſt,ille eſt in gratia.nō enim
pōt eſſe in charitate ſine gratia:et iſta gratia conſiſtit in hoc ꝙ
Deus ſua largitate fecit hominē gratū ſibi:vt habetur in Magi-
ſtro ſentētiarū in ij.lib.di.xij.et clarius ibidē ab illo reuerēdo
doctore fratre Bonauētura de Balneo regio,& à ſancto Tho.
in j.ij.q.cx.& q.l.et hoc eſt verum.et probatur j.Reg.ij.c. vbi di
citur:Quicūq; honorabit me,ego honorificabo eū:qui aūt cō
temnūt me,erūt ignobiles. Iſtos autē nobiles nō poſſumus ꝑ-
fectè cognoſcere,niſi per reuelationē. Dicitur em̄ Eccleſiaſ.xj.c.
Neſcit homo vtrū amore vel odio dignus ſit:et multi ſunt ꝓ-
deſtinati, q apud nos reputantur ignobiles:vt patet ex dictis au
thoritatibus Apoſtoli ad Corin.iiij.& xx.c. Iſtā ergo nobilita
59 tem Theologicā dimittamus Theologis.¶† Secūda igitur nobi-
litas eſt naturalis:et hæc pōt cōſiderari duobus modis. ¶Pri-
mò,ꝓut cōgruit animalibus rationalibus,et etiā irrationalibus,
et alijs etiā ſenſu carētibus:et iſto modo dicuntur nobilia et igno
bilia ſecundū nobilitatē operationū: vt in brutis patet. Vide
mus em̄ quaſdā aues eiuſdē ſpeciei nobiles,et ignobiles.¶Ex-
emplū in falcone,aliquis dicitur gētilis,et aliqs peregrinus,&c.
Idē de cæteris animalibus. Idem de pomis:et eodē modo inter
artifices diſtinguimus quoſdā nobiles,q ſunt magis inſtructi
alijs:et alij ſunt,quos ignobiles dicimus: vt s. de cōd. in pub.
hor.l.j.lib.x.& C.de poſtu.l.prouidēdū.et iſto modo ſeruus et
ancilla pōt eſſe nobilis. Et ita habetur Leui.ix.c.iſta ancilla nobi
lis.et de hoc loquitur Philoſophus ij.Ethi. in prin. Et de hoc nō
eſt noſtrū principaliter tractare:quia per hanc non diſtinguitur
nobilis à plebejo,de quo q̄rimus. Secūdo modo pōt cōſiderari
prout cadit in hominibus iſta nobilitas naturalis:et tūc debet
intelligi naturalis,id eſt naturali ratiōe inducta.qd nos Iuriſtę
appellamus de iure gētiū primæuo.quod apparet:qa ſolis ho
minibus cōgruit. Et de iſta nobilitate Philoſophus j.Ethic.iiij.
c.vbi dicit ꝙ nihil aliud q̄ virtus et malitia diſcriminat ſeruū et
liberū:nobiles et ignobiles. Hoc autē nō eſt intelligēdū de o-
mni virtute:ſed de ea q̄ cōpetit aliqbus,prout ſunt apti domi
nari:nō de ea,ꝓut apti ſunt ſubijci, ꝓut per Philoſophū j.Po-
liti.ix.c.¶Dicēdū eſt ergo,ꝙ talis nobilitas eſt virtus,ꝓut cō
petit his,q ſunt apti dominari ſeu ꝓeſſe. Vel ponas diffinitio
nem virtutis,quā ponit Philoſophus j.Ethicorū. Cū dicta ad
60 iectione† tu dicas ꝙ hæc nobilitas eſt quidā habitus electiuus in
medio cōſiſtēs circa ea quæ pertinēt ad præeſſe,vel dominari.
Et cū hac determinatiōe poſſet eſſe verū quod dicit poeta &
61 de hac nobilitate habetur lvj.diſt.nunq̄ de vitijs.¶† Tertia no-
bilitas eſt politica, ſeu ciuilis, prout differt nobilis à plebejo,
ſecundùm ꝙ accipimus apud nos,& in foro noſtro: tūc ꝙ di-
cit poeta prędictus omnino nō eſt verū:quia tūc ſequerentur in-
conuenientię ſupraſcriptæ. Quid ergo dicēdum?Rn̄.Hoſti.in
Summa,de prębē.& digni.ꝙ dignitas eſt præeminētia q̄dam.
Idem ergo dicendum de nobilitate:quia nobilitas & dignitas
idem ſunt, vt dictū eſt: ſed certè nimis generaliter loquitur: qa
etiam ſerui hn̄t pręeminētias,vt ordinarius,et vicarius,& etiā
plebeij,et ruſtici habent pręeminentias,ſcilicet ꝙ quilibet pa-
terfamil.in domo ſua habet præeminentiā. Inno.verò in c.de
multa.de prębē.dicit,ꝙ illa eſt dignitas,quę reputatur dignitas:
& ſi nō reputatur dignitas,nō eſt dignitas. Iſtud nō ꝓbatur ratio-
nibus,& nimis generaliter loquitur, tn̄ veritati ꝓpinquior eſt.
Quid ergo dicēdū?¶Rn̄.ꝙ nobilitas apud nos inuenta eſt ad
ſimilitudinē, & imitationē illius nobilitatis, q̄ eſt apud Deū:
vt in auth.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.§.itaq;.s.de offi.pſe.prę-
to.Afri.l.j.& l.in nomine Domini.in prin.& de nup.l. Impe-
rialis.in prin. Sicut ergo ille apud Deū eſt nobilis,quem Deus
ſua gratia ſibi gratū facit:ita in foro noſtro ille eſt nobilis,quē
Princeps ſua gratia,vel lex ſibi gratū,vel nobilē facit. Non ta
men poteſt eſſe ſimilitudo per omnia:& ideo de hac nobilita-
te prout intelligitur apud Deū,relinquitur Theologis, quibus eſt
ſtandū. Prout verò loqmur de nobilitate apud nos:pone diſ-
finitionē verā,& examinabo eā: ex qua apparebit theorica &
62 practica huius materię.¶† Nobilitas eſt qualitas illata ꝑ prin
cipatum tenentē,qua qs vltra honeſtos plebeios acceptus oſten
ditur. Examinemus iſta verba diffinitionis. Dixi ꝙ nobilitas
eſt qualitas.hoc eſſe verum apparet:quia pōt adeſſe, vel abeſſe
præter ſubiecti corruptionē:vt apparet ī muliere plebeia quæ
nubit nobili,quæ ſtatim efficitur nobilis.vt j.eo.l.mulieres.&
l.fœminæ.de ſena.et in his,qbus imperator cōcedit dignitatē:
vt per totū hunc librū. Itē ea dignitas quę adeſt,poteſt abeſſe,
vt in muliere nobili,quæ nubit plebeio,vt hic:vel in eo,q ꝓ-
pter delictū perdit dignitatem: vt j.eo.l.quoties.& l.iudices.
& ſic eſt poſsibile quod in aliqua parte tpis eſſet quis nobilis,
& alia ignobilis,& econtra. Et ex his ſequitur aliud. Nam cū de
diuerſitate temporis,vel locorū idem ſit iudiciū: vt l. vinū.ff.
ſi cer.pe.& l.fi.de cōdi.triti ſequitur ꝙ idē homo loco certo ſit
nobilis,& loco certo ignobilis.ꝙ eſt verū. Pone Saracenū no-
bilem à nobis captū:certè ex quo eſt captus: erit ignobilis a-
pud nos: quia ſeruus. Idē ſi aliquis de noſtris nobilibus capere
63 tur ab eis.& iſtud eſt clarū. Et expreſsius† videmus in ciuitate
iſta Peruſij,ꝙ ſi aliqs plebeius efficiatur miles, habetur pro no-
bili. Sed in ciuitate Florētię etiā poſt militiā remanet popula-
ris.& eſt expreſſum in l.munerū.§.j.ff.de mune.& ho.hoc eſt
64 verū:ſed clarius declarabitur j.¶† Sequitur in diffinitione illa-
ta.hoc ideo dico: qa nullus pōt habere dignitatē à ſeipſo: ſed
oportet ꝙ per aliū cōferatur.à ſua authoritate aſſumens eā,inci-
dit in crimen falſi,vel in le.Iul.maie.vt in l.iij.§.fi.ad leg.Iuliā
maieſt.& ff.de fal.l.j.in fi.& extra,de reg.iu.c.j.lib.vj. Itē ideo
dixi illata:qa dignitas confertur in aliū ex mera gratia cōceden-
tis,nō ex aliqua neceſsitate,q̄ ſibi imponatur ratione alicuius me
65 riti recipiētis:vt ī auth.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.§.itaq;.† Fa
teor tn̄ ꝙ poſſunt aliquę cauſæ pręcedere,q̄ ex cōgruo impel-
lunt concedētē ad concedendū,non aūt impellunt ex neceſsi-
te:& iſtæ cauſæ poſſunt eſſe triplicis generis. Primò, virtutes,
& actus virtuoſi:vt s.de ſtat.& imagi.l.vt virtutum. De hoc
habemus exemplū per totū iſtū librū,vbi per actus virtuoſos
66 dantur dignitates:vt ff.de origi.iu.l.ij.in peñ.col. † Secundo,
vitia, ſeu actus vitioſi: vt in d.l.ij.§.poſtea cum Appius.vbi
propter furtū qs conſecutus fuit dignitatem,et officiū. Et hoc
videmus quotidie apud principes ſeculares, & eccleſiaſticos,
ꝙ propter vitia aliquis ipſi Principi efficitur acceptus, & ab ip-
67 ſo nobilitates & dignitates conſequitur.† Prędicta q̄ dixi qd
ex mera gratia cōceditur dignitas:intelligo in principe, q non
recognoſcit ſuperiorē,aliàs ſuperior poteſt cogere inferiorem
vt det dignitatē alicui.& ſic quo ad cōcedentē erit debita:quo
ad recipiētem erit mera gratia.s.de offi.q̄ſto.l.j. Et de hoc ſunt
multi caſus decretalium. Item quod dixi, ꝙ ꝓpter vitia conce
68 duntur dignitates:verum eſt loquēdo ciuiliter.¶† Fateor tn̄,
ꝙ concedens præferens indignum digno peccat:vt dicit bea-
tus Tho.de Aquino in ij.q.lxiij. vbi tractat vtrū acceptio pſo
69 narum ſit peccatū. † Tertiò ſunt quædā quæ nō ſunt vitia nec
virtutes,vt progenies,propter quā lex ſeu Princeps concedit
dignitatē:vt hac l.& ſuprà dictū eſt.& matrimonium:qa no-
bilitatur mulier propter virum ſine aliqua eius virtute.& in
matre quæ nobilitatur propter filiū quandoq;:vt ff.de ſena.l.
70 j.quod dic vt ibi.¶† Ex prędictis ſequitur,ꝙ dignitas ſeu no
bilitas cadit quādoq; in ignorāte.quod patet:quia,vt dictum
eſt,nobilitas conſiſtit in acceptatione eius, qui dignitatē con-
fert.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſert.Vnde ſicut dilectio mea,ī qua accepto Titium,poteſt ca-
dere in eum ignorantem:ita & dignitas:vt apparet expreſſè
in puero nato ex nobili:qa ſtatim eſt nobilis licet nihil intelli
gat,vt ꝓbaī in auth.de deſen.ciui.§.ſed interim.& no.ſ.de iu
71 riſdi.om.iud.l.priuatorū.¶†Ex his ſequitur,quòd iſta nobi
litas nō eſt in voluntate,nec in intellectu,nec eſt actus volun
tarius eius qui nobilis efficiī.quod patet:quia cadit in ignorā
tem,qui circa id,quod ignorat,nullā habet voluntatē:vt no.
in l.j.ſ.de acquir.poſ.nec in perſona ſeu corpore:nec in parte
ſeu corpore ſenſitiuo cōſtat:ſed ſolùm acceptatione dignita
tem conferentis.Determinatur enim in perſona eius qui effi-
citur nobilis,ſicut viſio in re viſa:& dilectio ī re dilecta.Et ſic
ante cognitionem illā nulla obuenit noua qualitas in perſo-
na nobilitata:ſed diciī nobilis reſpectu acceptatiōis. Fateor
tamen ꝙ poſtquā ſciuerit,imprimetur in eū qualitas: quia in
cedet vt nobilis,& operabitur vt nobilis,& ſimilia.Hoc vide
tur velle glo.in l.priuatorū.ſ.de iuriſdi.om.iudi.quæ dicit ꝙ
ſtatim habet dignitatem,ſed non effectū.Non ergo eſt parū
iſta nobilitas:quia cùm homo ſe acceptum cognoſcet, plura
72 audebit.¶†Ex prædictis patet,ꝙ talis nobilitas poteſt ali-
cui in puncto mortis conferri.quod patet:quia poteſt confer
ri in ignorātē:& cōſiſtit in acceptatione alicuius.Simile in le
gatis quæ quęrūtur ignoranti:vt l.cùm pater.§.ſurdo,ff.de le
ga.ij.& ſ.quando dies leg.ced.l.fin.Simile in cōditionibꝰ po
teſtatiuis quę poſſunt impleri per aliū:vt s.ff.de ſtatu hom.
l.Arethuſa.& l.ſeq.de cōdi.& demonſt.l.ij. Et ſic patet. ꝙ in
73 puncto mortis qs poteſt effici miles:& quòd† infans, vel pu
pillus,licet nihil intelligant,poſſunt effici milites,& corona-
ri.Et ſimilia probanī de teſt.mili.l.fi.de mune.& ho.nō con-
74 tin.inter pa.& fi.l.fi.§.j.lib.x.¶†Ex hoc ſequitur aliudꝙ ta
lis nobilitas non eſt virtus.Quod patet:quia virtus cōſiſtit
in volūtate,ſeu habitu mētis:vt ff.de iuſti.& iur.l.iuſtitia.vbi
dicit ꝙ hęc virtꝰ quę eſt iuſtitia,eſt cōſtans & perpetua volū-
tas.& ſic virtus eſt in habitu voluntatis,& in rectitudine vo
lūtatis.ꝙ apud Theologos & apud Philoſophos eſt vulga-
75 tiſsimum.Et ita intelligo d.l.iuſtitia.& ſanctus† Thomas de
Aquino ij.ij.q.lxij.vbi quærit,qd ſit iuſtitia:licet tñ voluntas
nō ſit virtus,eſt tamē ſignū virtutis de prēſenti,vel ſperaī in
futurū:quia credēdū eſt principatū tenentē,qui aliquē ponit
in dignitate,hoc facere propter virtutes.ff.de offi.præfe. prę
to.l.j.& propter nobilitatē parentū bene ſperatur de filijs:vt
76 in auth.de admi.of.iij.col.†Vnde in dubio in electionibꝰ,&
teſtimonijs,& alijs actibꝰ,vbi ſi voces eſſent hincinde pares,
ꝓferunī nobiles:vt ff.de pac.l.maiorem.in prin.& ff.de teſti.
l.iij.§.j.& l.ob carmē.§.fi.& ibi not. Sequiī in diffinitione ꝑ
78 principatū tenentē.Hoc dico:†quia ille,qui tenet principa-
tū,pōt cōcedere dignitatē,& nō alius.ff.de appel.l.ſi cōſtat.
extra,de elec.c.ij.Itē ꝙ dico principatū tenētē,intelligo gene
raliter:ſiue ſit ille,qui tenet principatū omniū, vt Deus,qui
quandoꝗ iſtas dignitates,& nobilitates tēporales immedia-
tè cōſtituit,vt lib.j.& ij.Regū.ſiue de principe vniuerſali mū
danorū,ſicut de principe Romanorū,cuius ſunt omnia:vt in
l.bene à Zenone.de quadri.præſcrip.& l.deprecatio.ff.ad le-
gē Rhod.de factu.de quo ſine dubio cōſtat ꝙ per ſe & ſuas le
ges dignitates cōfert,ſiue ſit alius Princeps inferior, vt Rex,
marchio,dux,vel magnus Comes,q habet poteſtatē cōdēdi
leges ī ſuos.Et idē intelligo de quolibet populo,q habet po
teſtatē cōdēdi leges,ff.de mune.& ho.l.j.circa pri.& l.vt gra
datim.§.j.quod patet,quia per leges cōceditur nobilitas:vt ꝑ
totū hunc librū:ſed ciuitatibus princeps cōcedit ꝙ poſsint ſi-
bi legē facere:vt ff.de iuſti.& iure.l.omnes populi. ergo &c.
79 ¶†Ex prædictis multa inferūtur.Primò,ꝙ prædicti magni
barones licet nō ſint milites,tamē poſſunt facere milites,quo
80 niā habēt poteſtatē legē cōdēdi.¶†Sed tamē dubitaī,ſi rex
vel baro trāſit ꝑ alias partes extra ſuū regnū,vtrū poſsit crea
re milites.Et videī ꝙ nō:quia ibi vt priuatus homo habeī.ff.
de offic.pręfec.vrb.l.fi.In cōtrariū eſt veritas:quia ea, q̄ ſunt
volūtariæ iuriſdictionis,poſſunt extra territoriū exerceri:vt
81 l.j.& ij.ff.de offic.procō.& leg.¶†Ex prędictis ſecundò in-
ferī ꝙ populus huius ciuitatis poteſt facere milites,vel cōce-
dere aliā dignitatem.Sed cōtra hoc vī præalleg.l.ſi cōſtat.de
appel.Sol.Intelligo ibi ad vocē populariū plebeiorū,qui nō
habēt authoritatē,ſiue decurionibus de iure cōmuni.ſecus ſi
82 totus populus feciſſet.¶†Tertiò ex ꝓdictis inferī,ꝙ ſicut ci-
uitas ꝑ ſua ſtatuta & cōſuetudines poteſt derogare legi cōmu
ni,vt l.de quibus.ff.de legi.ita poteſt dignitates,& nobilita-
tes q̄ à iure cōmuni inducunī,nō acceptare,vt nobilitates. Et
hoc videmus de facto hic.nā de iure cōmuni omnis, qui eſt
de numero cōſiliariorū,vel decurionū,eſt nobilis:vt ff.de de
cur.l.ſpurij.in prin.Hæc autē ciuitas Peruſij nō admittit:imò

remanent decuriones,ſiue conſiliarij plebeij:ciuitas Venetia
rū admittit.& ꝓ hoc eſt caſus in l.fin.§.j.ff.de mune.& hono.
83 ¶†Quartò infertur ex prædictis,ꝙ illa,quę non eſt dignitas
de iure cōmuni:tamē pōt eſſe nobilitas per ſtatuta, vel cōſue
tudines ciuitatū.Exemplum.Militia de iure cōmuni nō eſt di
a gnitas:ergo nec nobilitas,niſi in militibꝰ vrbis Romę:[a] vt j. a
de eque.dig.l.j.& ibi not.& tamē quędā ciuitates admiſerūt
hanc nobilitatē,vt in hac ciuitatę:licet Florētini cōtra, vt di
ctum eſt.Ex hoc patet ꝙ nō omnis militia facit quē nobilē,
ſed quē populus acceptat.Vnde milites curiarū,vel ciuitatū,
vt ſunt iſti hiſtriones,non erūt nobiles:quia nō acceptanī vt b
nobiles.Ita de his qui vocanī milites gaudētes.Poſſunt ergo
per ſtatuta fieri de ignobilibꝰ nobiles,& ecōtra.& hoc in mul
84 tis locis ſeruatur.¶†Sed circa ꝓdicta dubitaī quomodo mi
les,qui nullā habet iuriſdictionē,poteſt facere aliū militē. Re
ſpon.hoc poteſt facere authoritate cōſuetudinis,q̄ habet vim
85 legis:vt.ff.de legi.l.quibus.†Sequitur in diffinitione,qua qs
vltra honeſtos plebeios,&c.Hoc ideo dico:quia plebeiorū q
dam dicūtur honeſti,quidā viles:vt j.eo.l.mulier.& l. capita
lium.§.fi.ff.de pœ.& de arbi.l.j.§.penul.& l.Pedius.ff.de icē.
rui.naufra.§.j.licet ergo honeſti ſint magis accepti ꝗ viles,nō
tamen propter hoc ſunt nobiles,nec deſinūt eſſe plebei.opor
86 tet ergo ꝙ ſint accepti vltra honeſtos plebeios.†Sed hic pōt
dubitari quare in noſtro vulgari nomine plebeiorum nō vti
mur.Reſpōd.fateor.Nam in iſtis ciuitatibus Italię,& ſpeciali
ter Tuſciæ appellamus cōmune,& populū:vt cùm dico com
mune,cōprehēduntur omnes nobiles & ignobiles.Cū dico
87 populū,comprehēdūtur plebeij & ignobiles tātū.¶†Vn-
de ſi quis practicaret iſtam materiā,haberet facere articulū,&
probare primò de iſto vſu cōmuni loquendi,& intelligendi.
b quod qualiter fiat,dixi plenè in l.Labeo.[b] de ſupel.leg.& di
cā j.in fi.Poſtea habet facere articulos ad probādū alia,quę re
quirunī ad nobilitatē.de quibus j.dicā.Sequitur in diffinitio
ne,acceptꝰ.hoc ideo dixi:quia nobilitas cōſiſtit ī hoc ꝙ ſupe-
rior facit quē ſibi gratū,& acceptū,vt ſ.dixi.¶Sed hic inſur-
git dubiū.Nā in iſtis ciuitatibus,quę regūtur ad populū, illi
qui dicuntur nobiles,ſunt minus accepti in impoſitiōe pœna
rum,& in multorū officiorū exhibitione,& in pœnis pecu-
niarijs,in quibus magis puniuntur nobiles quā ignobiles,&
in multorū officiorum exhibitiōe,à quibus excludunī nobi-
les:& ſic videtur ꝙ illi nō poſſunt dici nobiles,cum non ſint
magis accepti:ſed minus.& ſic diffinitio nobilitatis eis nō cō
88 gruit.Reſpō.†ꝙ nobilitas ſemper importat acceptationē &
bonum eius,ad quem refertur.Hoc autem poteſt eſſe duobus
modis.Vno modo ſecūdum ſe,vel ꝑ modū cauſæ.Alio mo- c
do ſecundum alium modum.Primo modo quando ſecundū
ſe plura exempla ſunt ſuprà poſita:quia ideo quis dicitur no
bilis,qa acceptus,& in dignitate poſitus,& alijs antelatꝰ.Se-
cundo modo per inuocationem,vel per modū cauſæ:& tunc
89 procedit argu.factum in cōtrariū.¶†Nā nobiles de iure cō-
muni plus puniunī pœnis pecuniarijs:vt l.quædā delicta.ff.
de pœn.C.de epiſ.& cleri.l.presbyteri.Et licet iſtud plus pu-
nire ſit malū,tamē cauſatur à bono,& ab acceptatione facta
à delinquente.Nam ideo quia nobilitas,& dignitas erat ſibi
cōceſſa à lege,habuit ꝓ maiori delicto,ſi ipſe delinquat:& ſic
eſt magis ingratus.& eodē modo ſtatuta vel lex hoc facit, vt
eorū audacia cōpeſcatur.Nā iſtud plus puniri reſpectu cauſæ
denotat bonitatē ad bonū finē,ſcilicet ī exhibitiōe beneficio
rū.Nā à quibuſdā remouenī nobiles.Et poſito ꝙ iſtud remo
ueri ſit malum.tamē cauſaī ad bonū:quia populus videns eū
multū acceptū,dubitat ne ſi præponereī alijs, opprimeretur
populus:& ideo nobilis ab officio remouereī ſecūdū iuſtitiā.
90 †Et hoc videmus ī principe,qui ꝓpter ſalutē ſtatus quoſdā
remouet de vna ciuitate,& ponit ī aliam:vt ſ.de iure fiſ.l. cer
ta forma.& ſ.ne lice.habi.metropo.l.j.ſicut aliquādo præfe-
ctus interdicit propter quietē alicuius ciuitatis alicui aliquē lo
cū:vt in l.j.§.j.de offi.præfec.vrb.& cauſa iſtius pōt eſſe.licet
remota nobilitas & acceptatio illius:quia potens minus acce
ptatur.& hoc eſt de mēte Philoſophi v.Politi.vbi dicit,ꝙ ꝓ
pter exceſſum:vt qñ quis fuerit potētię maioris,cōſiliū eſt eū
relegare in agro.& alibi in eo.libro.ſic debet legibus ordina
ri,vt nullꝰ fiat multū excedens potentia,nec amicorum,neq;
diuitiarū,vel pecuniarum.Si autem non ſequeſtratus,faceret
ſtrages eorum.Vides ergo ꝙ per ſe,vel reſpectu cauſę nobili
91 tatis cōmune importat bonū.†Ex prędictis apparet,ꝙ nobi
litas habet in ſe aliqua grauamina annexa,quę per ſe ſunt ma
92 la.Ex quo infero mirabilē cōcluſionē.†Aliqs priuaī nobili
tate vel dignitate propter ſuū delictū. Certè quo ad omnia
c commoda dignitatis & nobilitatis erit priuatus[c]:ſed omnia
nobilitatis & dignitatis onera,quatenꝰ ſeparabilia ſunt,reti-

a ¶Vrbis Romę.ad
de Pau.de Ca.ī cō
ſil.ccxxviij.quod
dixi ī d.l.j. Alex,
in tex.

b ¶Dixi plenè in l,
Labeo.poſt prin.
ver.& hoc eſt vti-
le ſcire.vbi etiā po
ſui in addi.ad ipſū
in ver.cōmuni vſu
loquendi. Dixi
poſt Bal.in l.oēs,
nume.ij.verſ.qua-
liter autē formari
debet articulus.in
apoſt.in ver.red-
dere cauſam ſcien-
tię.ſ.de ferijs.poſt
Lanfran.in c.quo
niā cōtra.§.teſtiū
depo.nume.ciij,
verſi.qriī vltra ꝓ-
dicta.in ver.ſigni-
fica.extra de pro-
ba.poſt Panor.in
c.capellanus.nu.j.
in verſi.ſecūdum
cōmunem vſum.
extra de fer.& Fe
li.in proœ.decret.
col.v.verſ.ſecūdò
nota ꝙ ad proban
dū cōmunē vſum,
& Tho.Ferrariū
omnino in ſuo tra
cta.cautelarū cau-
te.lij.inci.tu habes
ꝙ communis opi.

c ¶Priuatus. Adde
Feli.in c.intellexi
mus.in prin.j.col.
de iudi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nebit.quod apparet per ratione͂:quia pœna nõ debet eſſe cau
ſa præmij:vt l.ſiue hæreditaria.de neg.geſt.& de hęre.inſti.l.
ſi qs ſolidũ.pręmiũ autẽ eſſet ꝙ releuaref ab oneribus,vt eſt
expreſſum s.de infa.l.j.lib.x.& ff.de interdi.& releg.l.relega
93 torũ.§.fi.& l.ſeq.¶†Sequif in diffinitione,oſtẽdif &c. Hoc
ideo dixi:qa ſi mille annis qs viueret plen⁹ oĩbus virtutib⁹,
& princeps eũ ſummè diligeret:tamẽ plebeius remaneret do
nec transferaf in eũ aliqua dignitas,ſeu nobilitas,ꝑ quã diſtin
guaf à plebeijs,vt patet ex his quę s.dixi ĩ illa quęſtiõe, vtrũ
nobilitas & dignitas ſint idẽ.Sed quęro,qualiter fiat iſta oſtẽ
94 ſiõ:†Rñdeo,põt fieri verbis expreſſẽ hoc cõtinẽtibus:& tũc
nõ eſt dubiũ:vt l.ille aut ille.§.cũ ĩ verbis.de leg.iij.In verbis
tñ põt eſſe differẽtia.Nã princeps aliquẽ qñ nobilitat,cõmu-
niter ſe refert ad nobilitatẽ,quę habef reſpectu certę dignita-
tis:vt j.de ꝑpo.ſacri cubicu.l.cubicularios.& de comiti .cõſi-
ſto.l.j.& idẽ habef in multis rubricis,quę ſequunf poſt illam.
95 Ciuitates†verò ꝑ eorũ ſtatuta faciunt vt aliqui habeanf no-
biles ſimpliciter,nec adijciunt qua nobilitate:& tũc etiã erit
nobilis,ſed nobilitate infima q̃ eſt nobilitas innominata, de
96 qua dixi s.in j.q.Eſt etiã ſpecies ꝑ ſe,& verbũ† debet referri
ad id,cui cõgruit ſecũdũ ſpeciẽ,nõ ad id cui cõmuniter & in
genere:vt in l.hoc legatũ.de lega.iij.Quãdoq; hoc nõ expri-
mif:& tũc debet fieri in aliquo actu hoc importãte, quaſi de
neceſsitate,arg.l.pro hærede.§.Papinianus.de acquir. hære.
vt ſi cõcedaf alicui aliquod beneficiũ, ꝙ haberet nobilitatẽ,
& dignitatẽ annexã:vt ſi cõcedaf alicui ducat⁹,Marchio,vel
comitat⁹,& ſimilia:vt ff.de mu.& ho.l.honor.& in x.col.qs
97 dicaf.c.j.¶†Sed dubitaf,quę ſunt iſta officia quæ habẽt no
bilitatẽ annexã,& dignitatẽ:Rñdeo,de iure cõmuni ſũt mul
ta:vt patet ꝑ totũ iſtũ librũ:ſed quia iſta officia non ſunt ho-
die ĩ vſu:ideo do talẽ regulã.Illud officiũ,ſeu ille act⁹, habet
in ſe dignitatẽ,ſiue nobilitatẽ annexam,quod ĩ vniuerſitate
illa,vbi de hoc agitur,habere illã reputatur.Iſtud probaf pri
mò authoritate Inno.in c.de multa.extra de prębẽ.Secũdo ꝑ
tex.ff.de mu.& hono.l.fi.ĩ prin.ibi:quęſtura quoq; in aliqua
ciuitate inter honores nõ habetur . Tertio probo per rationẽ.
Dignitas & nobilitas cõſiſtit in acceptatione eius,qui poteſt
tribuere dignitatẽ. Aut ergo ille populus,qui habet illud of-
ficiũ pro nobilitate,& dignitate habet iuriſdictionẽ:& tunc
ſine dubio ſufficit ꝙ poteſt inducere,vt s.dictũ eſt. Nec curo
quomodo iſtã ſuam dignitatẽ declaret verbis ſeu factis.ff.de
legi.l.de qb⁹.in fi. Aut ille populus nõ habet iuriſdictionẽ:&
tunc requiritur volũtas Principis.ſed illa iam declarata eſt,ꝙ
illud ibi habetur pro nobilitate,quam vniuerſitas illa habet:
98 l.fi.ff.de mune.& hono.¶†Ex iſtis manifeſtè apparet quali-
ter debẽt formari articuli,quãdo aliquis vult probare aliquẽ
nobilẽ eſſe.Primo debet probare quomodo vſus communis
loquẽdi & cõmunis modus intelligẽdi ſic ſe habet & habuit,
ꝙ appellatiõe cõmunis cõtinẽtur omnes de ciuitate nobiles,
& ignobiles:& appellatiõe populi ſeu populariũ, continenf
omnes de ciuitate,nobilib⁹ exceptis.Secũdò ꝙ cõmunis mo
dus loquendi & intelligendi ſe habet,ꝙ ille,q eſt Comes,vel
de prole Comitũ ſeu militũ,ſit nobilis,& nõ cõtineaf appel-
latiõe populariũ. Tertiò ꝙ ille homo,de quo agitur,puta Ti
tius,eſt comes,vel de prole comitũ,vel miles de prole militũ,
& ſimilia,& eodẽ modo ſi quis vellet probare contrariũ,ſcili
cet ꝙ nõ ſit nobilis:quia fortè ius cõmune habet cõtra ſe, de-
99 bet facere articulos in contrariũ.†Et aduerte,ꝙ vbicunq; ſit
mentio de cõmuni vſu loquẽdi,ſeu intelligendi,debes intelli
gere de vſu longi temporis,ſcilicet x.vel xx.anno.vt in l.La
beo.de ſup.leg.& ibi habetur modus ꝓbãdi,quẽ pulchrè po
ſui.¶Sed ſi quis faceret articulũ ſimpliciter ꝙ talis fuit, & eſt
reputatus nobilis,non ſufficeret:quia verbũ nobile,eſt æqui
100 uocũ:vt s.in ij.q.†Et ſic dictum teſtis,qui deponeret ſuper
articulo,non cõcluderet de neceſsitate:vt extra, de ꝓba .in c.
in præſentia.Oportet ergò ꝙ concludat ꝙ ſit nobilis ea nobi
litate quę facit quẽ differre à plebeio ſeu populari.In iure ãt
iſtud nomẽ populariũ,prout differt à nobilibus , habetur ff.
de appel.l.ſi cõſtat.& de pœnis.l.capitaliũ.§.ſolent.In qbuſ-
dam tamẽ partibus prædicti,q ſuprà ſunt nominati nobiles,
appellantur magnates:vt Florẽtiæ.alibi appellanf maiores:
vt Venetijs. Vnde ſecũdũ diuerſitatẽ locorũ diuerſificanda
ſunt nomina,& articuli diuerſimodè formãdi:quod eſt iudi-
cio aduocatorũ,qui ſunt in partibus relinquẽdũ. Dicas ergo
ꝙ verbaliter ille eſt nobilis,q nobilis appellatur vel reputaf.
101 ¶†Ex prędicta expoſitione diffinitionis quęritur vſq; ad
quos deſcẽdentes tranſeat nobilitas,quę attribuitur ex gene-
re.Et gl.hic reſpõdet ꝙ vſq; ad pronepotes:vt s.de quæſti.l.
diuo.quæ hoc probat.nam vltra pronepotẽ non eſt acceptus
vltra plebeium,vt ibi no. Tu tamen dicas latius.Quandoque
illud,ex quo ſequif nobilitas,trãſit ad poſteriores,vt regnũ,
ducatus,& comitat⁹,& ſimilia:& tũc vſq; ad infinitũ erit no
bilis ille,ad quẽ trãſit,nõ ex parentũ ꝑſona,ſed qa ipſe habet
id,ex quo eſt nobilis.Qñque illud nõ trãſit:& tũc de iure cõi
ex perſona parẽtũ nõ trãſit vltra ꝓponepotes,ſed ſecũdũ cõ
ſuetudinẽ ĩ quibuſdã partibus Italiæ,oẽs deſcẽdẽtes admittũ
tur,vt habeanf ꝓ nobiliorib⁹:& tũc iſtud eſt probãdũ.Quã
doq; iſti admittunf limitatiuè,vt habeanf ꝓ nobilib⁹,donec
ꝑuenerint ad paupertatẽ,& ad viles artes:& tũc incipiũt eſſe
a ignobiles:[a] arg.j.eo.l.ne qs.& ita loquif authoritas Philoſo
phi s.alle.v.Poli.vbi dicit, Nobiles eſſe videnf,qbus aſsiſtũt
ꝓgenitorũ virt⁹ & diuitię.Nã intelligo ꝙ politica illa,q̃ tũc
regnabat,admittebat nobilitatẽ& ex ꝓgenie,donec durabãt
diuitię. Vnde breuiter ſecũdũ ꝙ Princeps,vel populus acce-
ptauit:ita eſt nobilitas,vt s.oſtẽſum eſt . & hoc de nobilitate
☞ſufficit.De materia dignitatis & nobilitatis,ponit Laudẽſis
in materia de Principe,in tit.de dignitate.Et adde ꝙ in cõcer
nẽtibus nobilitatẽ ꝑſumẽdũ eſt ꝓ nobilib⁹.c.illud.xl.diſt .in
gl. Adde ꝙ nobilitas ingenij,& ſciẽtiæ,præferf nobilitati ex
accidẽti.Dictũ eſt Cyn.in l.quiſqs.de poſtu.Adde c.j .de do-
nat.& adde ꝙ etiã cõſiſtit ĩ animo:& ideo nobilitas animi ex
largitionib⁹ cognoſcif.l.filiusfa.ff.de dona.Facit ꝙ not. In-
noc.in c.grãdi.de ſupplẽ.neglig.præla.& in cle.j.de reliq.&
venera.ſanctorũ.dicit,ꝙ donaf qđ diutius durat,grati⁹ habe
tur.& ꝑ famã ꝓbaf nobilitas.& in l.ꝓprouidẽdũ.C.de poſtu.
¶In eo.in ver.nota ꝙ filia.ibi:ſciẽdũ.quod not.adde Bart.in
l.cùm quis decedẽs.§.codicillis.in vlti.gl. de lega.iij.¶In eo.
in verſi.aduertẽdũ.adde ꝙ vir dicitur aliquãdo à virtute, vt
in c.illud Ambroſij.xxxij.q.vij.& not.gl.ĩ c.j.de clãdeſti .de
ſpõſa.¶In eo.in verſi.eſt igitur vidẽdũ.vide per docto.& gl.
in c.j.de prohi.feud.alie.per Loth.¶In eo.in verſicu. vltimò
ipſi diffamãt.Pro hoc Ange.idẽ tenet in l.ſed ſi ſuſceperit. §.
j.ff.de iudi.vbi dicit ꝙ quilibet doctor dicif nobilis:& null⁹
præſumitur nobilis,etſi miles,niſi probet.Bal.in c.j.§.ſi ruſti
cus.de pace tenẽ.Et an faciens artẽ mechanicã poſsit eſſe no-
bilis:Bal.in l.nobiliores.C.de cõmer.tex.in c.j.de do. dicit ꝙ
natura nobilitatis ſeu nobilium eſt vt quod donãt , exiſtimẽt
ſe debere.& ſic in eo nõ cadit obligatio ad antidora: vnde no
bilitas cognoſcif ex largitionibus. Facit tex.in l.filiusfa.ff. de
dona.& quod not.Inno.in c.grandi.de ſupplẽ.neglig.præla.
& in clemẽ.j.de reli.& vene.ſanctorum. Adde ꝙ doctor ple-
beius valẽs & virtuoſus præfertur doctori minus valẽti , licet
ſit nobilis gñe.Bal.in l.nemini.C.de aduoc.diuer. iudi. Facit
c.de multa.de præbẽ.& in c.nũc veſtri lvj.diſt.q dicit ꝙ natus
ex parẽtibus prorſus alienis à virtutibus,dũmodo ipſe ſit vir
tuoſus,debet præferri nato ex claris parẽtibus,licet ſit virtuo
ſus.Pro quo facit vbi paritas eſt,pręferf nobilis gñe.Bal.in d.
l.nemini.¶In eo.ĩ ver.ſequũtur ĩ diffinitiõe illata. facit quod
no.Bart.s.de ꝓfeſ.& medic.l.reddaf.& ibi notaui lib.xj.Ad-
de tex.& Bar.ĩ l.j.j.vt dig. ordo ſerue. vbi vſurpãs honorẽ &
dignitatẽ,illicitè,punitur pœna ſacrilegij.& vide Bal.ĩ l.data
opera.ĩ xvij.col.q accuſa.nõ poſ.vbi dicit de nominãte ſe co-
mitẽ q nõ ſit,& creãte notarios ꝙ punif pœna mortis,ĩ c.para
tur.xxiij.q.j.¶In eo.in ver.& ſic patet,ꝙ ĩ articulo mortis qs
iſtud adeſſe ex mera gratia pricipis,nõ autẽ ĩferior à principe
poſſet dignitatẽ cõcedere.ĩ d.l.fi.C. de re mili. q ita ĩtelligit l.
ad rempublicã.ff.de mune.& hono.¶In verſic.ſed dubitatur
an alijs &c.vide not.per docto.in l.fi.ff.de iuriſdict.om.iudi.
¶In ver.quartò infertur.in verbo , exẽplũ de iure communi.
Adde Alber.in l.milites.C.loca.& Laud.ĩ tractatu de princi-
pe,in tit.de milit.cõcluſio.xiij.& ꝙ militia nõ ſit dignitas , eſt
tex.Inſtit.q.mod.ius patr.poteſta.ſol.ĩ §.filiusfa. & Roma.in
ſermone incipiẽte,manifeſtũ eſt &c.¶In ver.ex prædictis ap-
paret.ibi:alijs priuat⁹,&c.Intellige hoc eſſe verũ,ſi nõ amiſit
ciuitatẽ,& bona ꝓpter illud delictũ,ſed tãtummodo nobilita
tem,& dignitatẽ.nã ſi aliàs fuiſſet bãnit⁹,& bona fuiſſent pu-
blicata,nõ teneref ad onera.Barto.in l.dãni.§.q dãni.ff.de dã.
infec.facit l.decreto.de ſuſpec.tuto.& l.ſi ſeru⁹ pluriũ.§. ſi qs.
de lega.j. & ibi per Pau.de Caſt.& Aret. Nec obſtat l.ſine hæ
redi.& alia iura hic allegata:qa loqtur ĩ illis q retinebãt bona:
quia ſuper eis poterat imponi collecta.et adde Bar.in l.ad co-
gnitionem.ex quib.cau.in poſſeſ.ea. Alexan.

SVMMARIVM.

1 ☞Infames non poſſunt habere dignitatem.
Infamis an poſsit eſſe procurator,et quando.

LEX II.

NEque. Notati infamia iuris, aut facti,aut inqui-
nati ſcelere,aut turpitudine vitæ , ad di-
gnitates nõ aſcẽdũt.h.d.☞ Ad hãc leg.adde tex.ĩ
l.j.s.de iſfa.li.x.et qđ ibi Bar.et ꝑ Dy. in regula,in-
famibus.

a ¶Ignobiles. Adde Feli.in c.cũ adeo. de reſcrip .cũ non nullis remiſsionibus , quas in apoſtil.ibi poſui.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

famibus.& adde Bar.in l.Caſsius.de ſenatorib⁹.Et limita hãc
legẽ nõ habere locũ in dignitate obueniente cũ hęreditate ad
quã infamis aſpirare põt,ſecũdũ Bal.in l.j.in ij.col. de ſecun-
1 dis nupt. Alex.¶† Nota infames non poſſe habere dignita-
2 tes.ª dicit tñ gl.ꝙ poſſunt eſſe ꝓcuratores.Idẽ no.ſ.de decu.l.
ſi qs ꝓcuratorẽ. Ad hoc etiã not.iiij.q.vij.infames.& inſtitu.
de exce.in fi. Veritas eſt,ſecũdũ Hoſt.ꝙ aut crimẽ eſt tale, ꝙ
ſi penderet iudiciũ ſuper eo ꝙ repelleret quẽ à procurando:
vt quia quis fuit accuſatus & condemnatus de crimine publi
co,vt ſ.de procura.l.reũ.& tunc ſicut non põt eſſe procura-
tor pẽdente accuſatione cõtra eum de tali crimine:ita etiã ſe-
cuta ſententia repellit quẽ à prõcurãdo:quia nõ debet eſſe me
lioris conditionis ille,qui eſt condẽnatus, ꝙ ille, contra quẽ
pẽdet iudiciũ.l.euidẽter.ff.de excep.rei iudi.vbi autẽ penden
tia iudicij non repelleret eum à procurando:nec etiam impe-
diret ſententiam. Et hanc opi.firmat Cyn.in l.j.ff.de poſtulã.
in §.deinde.& §.eum.Bar.

SEnatorum. Subſtantię ſenatorum habent immunitatem à munerib⁹ ſordidis, & etiam extraordinarijs.h.d.& eſt arg. ſecundum Andr.de Baru. de queſtione agitata inter Regem & fratres tertij ordinis:quorum fratrũ terris erat conceſſa immunitas,an porrigeretur ad terras ſuorum ſubditorum:puta vaſallorum. Bar.

NEmo. Præfecti ſenatoribus non poſſunt aliqd munus abſq; principis ſcientia indicere. Bar.☞Iſte tex.facit quòd procurator Principis dicitur habere nobile officiũ quem Rom. allegat in l.j.not.vlti.quod verò ad limitationem l.ſi quis procurator.ſ.de decu.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Ars viliſsima dicitur vẽdere oleũ,& ſal,& ſtare ad cuſtodiam porcorum.

NE quis. Negotiantes artes viliſsimas ad dignitatem non aſpirãt:& aſpirantes repellunt
1 ab ea.h.d.Facit j.nego.ne mil.l.j.†Et nota appella
ri viliſsimas artes illorũ,qui ſtãt ad cuſtodiam porcorum,& illorum,qui vendunt oleum & ſal:vt dicit gl.Bar.

QVoniam. Iudex volẽs in vrbe ædificia conſtruere, ſenatorum ſubſtãtias ad prędicta non vexat.hoc dicit.

IVs. Senatores,ĩ quorum numero eſt imperator, ſunt defendendi ab omni iniuria. hoc dicit. ☞Nota quòd ſicut imperator dicitur de numero ſuorum ſenatorum,vt hic:ita papa de numero ſuorũ Cardinaliũ,ſecũdũ Archidia.in c.ſacroſan.xxij.diſtin. vbi refert Laudẽſis ĩ ſuo tractatu,in titulo de Cardinalibus. q.x.& aliqua addit. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Filius ſenatoris quando ſequatur dignitatẽ paternam, & dicatur ſenatoris filius.
2 Natus anteq̃ pater ſit Rex,non dicitur filius Regis.

SI ſenator. Natus ex eo q poſt natiuitatem adẽptus eſt ſenatoriã dignitatem,nõ ſequitur dignitatẽ paternã.Si verò natus ſit ſenatoria dignitate durante,licet fuerit antè conceptus, eius ſequiť dignitatẽ.hoc dicit.¶Et ſic duo dicta ponit hæc lex.Primũ,quãdo qs naſcitur ex patre nõ ſenatore,q poſtea ſenatoriam dignitatẽ adipiſcitur.Secũdò de eo,q naſciť poſt ſenatũ,& cõcipitur ante ſenatum.& ſic nõ obſt.l.ſenatoris filiũ.ff.de ſenato.vbi diciť eſſe fili⁹ ſenatoris etiã ille,q poſt di-
1 gnitatẽ naſciť.¶†Ex qb⁹ diſtingue:Aut qs eſt nat⁹ & cõceptus añ dignitatẽ:& nõ eſt ſenatoris fili⁹,vt hic,in principio. Aut naſciť poſt dignitatẽ finitã:& idẽ,vt l.fi.eti. Aut naſciť & cõcipiť dignitate durãte:& nõ eſt dubiũ ꝙ eſt ſenatoris filius. Aut cõcipiť añ,& naſciť poſtea,& ſimiliter eſt fili⁹ ſenatoris:qa habeť ꝓ nato ĩ ſui fauorẽ,& nõ in odiũ.vt l.q in vte-
2 ro.ff.de ſta.homi.¶†Ex p̃dictis apparet ꝙ ille,q eſt nat⁹ an-
b teq̃ pater eſſet Rex, nõ dicať filius Regis ᵇ,de quo per gl.& Cyn.in l.imperialis ſ.de nup. Vide Bar.& quę ibi dixi ſ.in l. cũm ſatis.de agrico.& cenſi. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Pœnę qb⁹ puniũť iudices ĩ officio baratarias cõmittẽtes.
2 Iudices & doctores iudicantur eſſe nobiles.

1 IVdices. †Iudices in officio furta vel ſcelera cõmittentes,pœnis hic inſertis puniunť. h.d.Concor.ſunt in gl.Nota cõtra officiales com-
2 mittentes in officio furta,&baratarias.¶†Ex hoc apparet quod iudices,& doctores iudicantur eſſe nobiles,qui tamen exuti dignitate inter priuatos habentur.

MVlieres. Vxores durante matrimonio viri genere nobilitantur,& eorum forum ſequuntur,& imitantur eorũ domicilia.h.d.Hanc legem examinaui ſ.de incolis.l.mulieres.Bar.

CLariſsimis. Clariſsimi & ſpectabiles poſſunt ꝓficiſci ſine licẽtia quò volunt. Concordat j.eo.l.fin.

SI grauius. Illuſtres in criminibus grauioribus impediti,in carceribus non detinentur,ſed committuntur cuſtodiæ militari,& per aliquem iudicem non puniuntur,ſed de cõmiſsis ꝑ eos relatio fit principi.Cõſtituti verò in dignitate minori puniuntur per prǽfectũ prætorio.h.d.Iſta autẽ relatio,de qua ſ. dictũ eſt,habet locum durante dignitate illuſtri. ſed ſi ꝓpter facinus eſſet ea priuatus:tũc abſq; relatione poſſet de eo fieri punitio,vt j.l.proxima.

SVMMARIVM.

1 ☞Hodie nullus conuentus ſuo nomine tenetur ſatiſdare.
2 Dominus ſi promiſit ſtare in iudicio,& procurator citetur, & non comparet,ſtipulatio committitur.
3 Acta regulariter in ſcriptis fiunt.
4 Verbum ab fuerit,etiã ſcriptũ per d,quòd denotet abſentiã.
5 Periurus quando ſit infamis ipſo iure.
6 Citatio appellatur ſententia.
Omne p̃ceptũ iudicis faciens ad cãm,diciť ſnia ĩterlocutoria.
7 Clariſsimi citantur in ſcriptis:aliàs citatio non valet.

QVoties. Illuſtres conuenti ciuiliter, & criminaliter ad ſatiſdationem de iudicio ſiſti non vrgẽtur,ſed eorum cõmittitur iuratoriæ cautioni: qua expleta per eos vel eorum procuratores fit miſsio in eorum bona in ciuili.In criminali vero tanq̃ periuri dignitate expoliãtur & abſq; relatione puniuntur per iudices. Item dicti illuſtres criminaliter vel ciuiliter non poſſunt conueniri ſine ſcriptura.hoc dicit.☞Habes hic textum quòd periuri dignitate priuẽtur. Adde glo.in l.j.C.de reb.credi.& ibi Bal.in fin.j. col.dicit quod oẽs Canoniſtæ tenent ꝙ quis ratione periurij priueť quocũq; beneficio eccleſiaſtico.xxij.qõ.v.c.pupilli.c. ex literis.de ſpõſa.c.j.de purga.cano.c.quæſtione.de appel.c. j.de fideiuſ.facit xxij.q.j.ĩ ſumma.c.j.de cri.fal.c.quãto. de iureiur.& c.querela.eo.tit.& adde gl.in l.iij.§.miles.ff. de infa. vbi periurus debet deponi ab omni officio, nedũ beneficio.
1 Alex.¶In gl.ſuper verbo,nulla.¶†Nota caſum, in quo nõ
poſsidẽs immobilia nõ cogitur ſatiſdare iudicio ſiſti, ſed cõ-
c mittiť ſuæ iuratorię cautioni ᶜ.regulariter cõtra:vt.l.ſciẽdũ.
ff.qui ſatiſd.cog.& hoc verũ ſecũdũ hæc iura.hodie verò nul
lus nomine ſuo cõuẽtus teneť ſatiſdare:vt Inſtit.de ſatiſda.§.
2 ſed hodie.¶In tex.ibi:vel eorũ ꝓcuratores.¶†Ex hac litera
patet ꝙ ſi dominus promiſit ſtare in iudicio,& citeť procurator,ſi eſt,& nõ cõparet,ꝙ cõmittiť ſtipulatio.Nã hic dñs cauit de iudicio ſiſti,& iurauit:& ꝓcurator fuit citat⁹ & abſuit: & ratiõe abſentię ꝓcuratoris fit miſsio in bonis dñi.¶In tex.
3 ibi:ſine ſcriptis.¶†Nota caſum,in quo ſemper eſt neceſſe, ꝙ
acta iudicij redigãť in ſcriptis.& idẽ eſt regulariter cautũ ho
d die:vt extra,de ꝓba.c.quoniã cõtraᵈ falſam.licet fallat quan
doq;:vt in auth.niſi breuiores.ſ.de ſen.ex breui.reci.& j.de ꝓ
4 xi.ſac.ſcri.l.pe.& ſ.de man.prin.l.j.in j.gl.¶†Nota bene de
hoc verbo,abfuerit.quia ſi ſcribiť ꝑ b, & tũc notat abſentiã abſq; dubio. Aut per duplex ſſ.vel d,& notat prǽſentiã regulariter.Sed cauſa cõtrarietatis vitãdę etiã ſi ſcribať ꝑ d, notat abſentiã,vt hic.& de hoc in auth.de defen.ciui.§.ſed neq;.in
5 gl.q̃ incipit,ipſo iure.ĩ fi.¶†Nota bene ꝙ periurus eſt infamis ipſo iure,qñ venit contra pacta,& ſacramentũ:ſed qñ cõ
e tra ſacramentũ tantũ,tunc per ſententiã.ᵉ Concor.ſunt in gl.
☞quæ incipit,cõtra pacta.☞Adde l.ſi quis maior.C.de tranſ act.Et adde ꝙ licet ſit periurus ipſo iure,requiritur tamen ſententia iudicis declaratoria,vt eſt tex.in c.cũ ſecundũ.de hęreti.& vide Barto.in l.Męuius.§.duobus.de lega.ij. Alexand.
6 ¶†In glo.quæ incipit,cõmonitoria.apparet ꝙ citatio appelletur ſentẽtia:vt hic.Hoc etiam tenet gl.in l.quoties.j.de priuile.ſchola.& in l.in ſacris.in gl.iij.j.de proxi.ſacro.ſcrin.quę tenet ꝙ omne præceptum iudicis faciens ad cauſam,dř ſentẽ-
f tia interlocutoria ᶠ.& eſt alia glo.ſingularis in auth.de litig.
☞§.ſancimus.ſup verbo,interlocutionibus.col.viij.☞Adde gloſſ.in l.cũm clericis.de epiſ.& cleri.& in l.ex ſtipulat.C.de ſenten.& l.harum.ff.ſi ſerui.vendi.& vide glo.in Cle.j.de ſequeſtra.poſ.& fruc.& in Cle.ſi.de appel.Bar.in l.Titia. de ac
7 cuſa.Alex.¶†Item ex hac gl.cõiuncto tex.patet ꝙ licet citatio de cõparẽdo poſsit fieri per nuntiũ abſq; literis:vt l.ſed ſi interpellat⁹.§.j.ff.de arbi.& dixi ſ.de col.ſũ.l.palatinos.& ſ.

a ¶Nota ĩfames nõ poſſe hře dignitates. Adde ꝙ infamia nõ tm̃ repellit quẽ à dignitatib⁹ habẽdis,ſed & ab habitis.& an & qñ hoc ſit verũ, dixi poſt Iac.Rebuf. in l.j.nu.j. ĩ apoſt.in ver.ab honoribus & digni.ſ.de iſa.li. x. & an ipſo iure, ponit Ro.ſingula. ſuo ccccvj.incip. fuit à me q̃ſitum.

b ¶Regis.Et adde, vt refert Iuſtin⁹ libro ij.ver.ex his. Ariamenes fuit de facto ꝑ Tiriafernẽ fratrẽ Darij iudicatũ.cũ eſſet qõ iter Ariamenẽ & Xerxem filios Darij. Xerſes enim nat⁹ poſt regnũ patri q̃ſitũ Rex declarat⁹ fuit à patruo arbitro. Ariamenes verò pri⁹ acqeuit.Et ad id ꝙ dicit text. adde do. Alex.ĩ l. q ad tp̃s.de decur. Sed qd de nato añ coronationẽ, dic ꝙ nõ ſuccedit, ſed natus poſt. Bal.in d.l. impialis.alle. in tex.& ĩ l.ĩ ſuis. ff.de li.& poſthu. vbi etiã dicit ꝙ filius nat⁹ anteq̃ př eſſet de magnatibus nõ cõprehẽdiť à ſtatuto loquẽte de magnatibus. Adde ꝙ no.ĩ apo. ad iſtũ ĩ l.cũ ſatis. nu.vij.in apoſt.in ver.non diciť primogenitus. ſ. de agri.& cenſit. li. x.

c ¶Cautioni. Adde tex.in l.cũ nõ facile.ff.ſi cui plusq̃ ꝑ l.fal.Idẽ dic de viro honeſtę vitę,& laudabilis, ac ꝓbatę vitę.gl.in l.j.§. his aũt.ĩ gl.ij.ff.de pac.mut.vbi dicit ꝙ virtus animi ꝓ ſatiſdatiõe habeť.

d ¶Ca.qm̃ cõtra.Et ibidẽ vide Felin.ĩ col.ij.circa mediũ.

e ¶Per ſniam. Adde beatũ Tho.ij.ij. q.xcix.artic.iij.circa medium.

f ¶Interlocutoria. An ſit ĩterlocutoria vel diffinitiua, vide tu latè ꝑ Fel. in rub.de re.iur.in ver. ad illud. de p̃cep.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

de exact.tribu.l.miſſi.tamē hoc fallit in clariſſimis:nam talis citatio nunq̄ valet,ſi non fiat per ſcripturam.

SVMMARIVM.

1 Securitas veniendi ſi conceditur,an cenſeatur etiā data pro redeundo.

IVbemus. Vocati per principē ad aliquā dignitatem maiorem vel minorem, poſſunt de vrbe,& etiam de prouincijs abſq; licentia
1 Principis comitatum adire. ¶In† gl.vlti.ibi: non recedet,&c.Per hanc glo.patet euidēter ꝙ illi,cui datur licentia veniendi liberè,non propter hoc datur licētia remeādi.Et hoc verū intelligo in caſu qñ lex ſpecialiter hoc diſponit. regulariter autē cōtra ᵃ;vt not.s.de nau.l.j.lib.xj.& ff.de lega.l.ſciēdū.de ſepul.vio.l.vtimur.& ad Trebel.l.de ętate.& dixi ☞ plenè in l.j.ff.ad l.Iul.maieſt.Bar. Vide quæ ſcripſi in l.j.C.de nauicul. quibus adde ꝙ ſaluuſcōductus,ſeu ſecuritas conceſſa debitori ꝙ nō moleſtetur à ſuis creditoribus,non habet locū in creditore fiſcali in §.prædiorū in auth.de mād.prin.& vide Ang.in cōſi.xxiij.& Laudēſem in tractatu de principe.in ti.de priuil.& reſcripto.cōcluſio.xiij.& ī tit.de fiſco.cōcluſione cxcvj.Itē adde ꝙ talis ſecuritas nō habet locū in creditoribus ex delicto. Alberi.in l.ex parte.§.quenquā.ff.ꝙ cum eo.& in l.ſi rerū.ff.de rerū diui.& not.Laud.vbi ſupra.Item adde an ſaluus cōductus videaᷣ datus ꝓ vna vice tantū. vide quæ ſcripſi poſt Bar.in l.j.ad leg.Iul.maieſt.Alex.

a ¶Regulariter autē cōtra. Tu vide de hoc Iac. Rebuf. in l.nullā.n.v.& qđ ibi poſui in apoſt.in ver.redeundi s.de nauicu.li.x. de quo oīno per Alexan.ī l.j.§.nō fuit poſt iſtū.ff.de dolo.& conſi.xv.volumi.iiij.

b ¶Ex ſola electiōe. Tu vide de hoc Dyn.in l.ſerui.& ibi nota.in apoſti.ad ipſum ī ver.nō poſſunt.ff.de leg.j.dixi poſt Bal.in fi.ver.vl.Dy.inducit eūdē Dy.in regula,quod ſemel.& ibi poſui poſt do.Boērij in apoſtil.in verſi.impugnare.& dixi poſt Iaco.Rebuf.in l.ſi quis.nu.j.in verſi.cōfirmato.s.de decur.lib.x.

De conſuli.& non ſpargē.ab his pecu.&c. Rubri.

LEX I.

ANtiquitus. Inter habētes eandem dignitatem,ille debet prius antecedere,qui eſt prius dignitatem adeptus, etiam ſi poſterior fuerit eādē pluries aſſecutus.Sitū prior in conſulatu principatus honorē fuerit aſſecutus,poſt eū,qui eſt in conſulatu, eſt poſterior,& ī pricipatu prior,hoc caſu pręferᷣ.h.d.Bar. ☞Vide iſtū tex.q allegaᷣ p Bar.de inſignijs,& armis.ī ij.co.Alex.

LEX II.

ORdinem. Hodie cōſules prohibenᷣ per vrbem ſpargere pecuniam,ne cupiditate lucri populus eos ſequaᷣ,ſed eorum merita: & ꝙ pecunia quę per eos iactabaᷣ,expēdaᷣ in opus aquęductus:& quilibet conſul expēdere debet certū pōdus auri.h.d.

LEX III.

NEmini. Nullus poteſt eligi patricius, niſi prius alterā dignitatē hic inſertam fuerit adeptus.Itē habens dignitatē conſularem abſq; adminiſtratione in opus aquæductus debet expendere certum pondus auri.hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞Gabella ſi ſemel ſoluta fuit de contractu pro quo non debeat transferri dominium, & ex forma ſtatuti debeat ſolui de quolibet contractu,per quē ius trāſferatur: ſi poſtea mortuo altero ex cōtrahētibꝰ dominiū trāſferaᷣ, nō debet iterū ſolui.

2 Electus in cōſulem ꝙ teneatur ſoluere, licet adminiſtratio nō ſit conceſſa.

Statutū ꝙ de quolibet cōtractu,ex quo ius trāſfertur, ſoluaᷣ gabella,ꝙ cōprehendit illū,cui res venditur pacto appoſito, vt ius adminiſtrandi ei non competat, niſi poſt certū tempus.

SAncimus. Si cui conceditur adminiſtratio dignitatis diu antè conceſſæ,non videtur dignitas de nouo concedi:imò illis potietur honoribus,quibus potiretur ſi eidem ab initio adminiſtratio conceſſa fuiſſet: nec ſoluet centum libras auri in aquæductu, ſi tempore dignitatis ☞ conceſſæ ſoluit.h.d. ☞ Vide quod dixi poſt Bar. per iſtum tex.j.de domeſti.& protect.Item j.proxi.in ver. & hæc lex in argumētū.an habeat locū ſtatutum,de quo hic per Bar. ſi fiat pactum ꝙ nō transferaᷣ dominiū vſq; ad certum tēpꝰ. Alex.
1 ¶†Et eſt hæc lex argumētū,ꝙ ſi ꝑ formā ſtatuti de quolibet cōtractu,ꝑ quē ius acquiriᷣ,debet ſolui tantū ꝓ gabella:aliqs titulo venditionis,vel donationis dedit alicui aliquid hoc pacto,vt ius nō transferaᷣ in eum,niſi mortuo donāte,vel vēdēte:ꝙ ſi tūc fuit ſoluta gabella dicti cōtractꝰ, ꝙ licet adueniēte morte trāſeat ius ī iſtū,nō debet gabella iteratò ſolui:ſicut ille qui fuit electus in conſulē abſq; adminiſtratione,ſi ſoluit cētū libras auri pro tali electione,nō ſoluit poſtea ſi ſibi cōcedaᷣ adminiſtratio. Ex hoc etiā infertur aliud,ſcilicet ꝙ electus in cō
2 ſulē teneᷣ ſoluere,licet ſibi nō ſit adminiſtratio cōceſſa. ¶†Et hoc facit ad quæſtionē dicti ſtatuti,ꝙ ille,cui res vendiᷣ pacto appoſito vt ius adminiſtrandi ei nō cōpetat,niſi poſt tale tempus:ꝙ tenetur ſoluere gabellā,etiā anteq̄ dictum tēpus admi ☞ niſtrādi veniat. Hic nō ſunt alia. ☞Adde tex.in l.cū manu ſata,§.fi.de cōtrahē.emp.diciᷣ ibi ꝙ vēditio hoc modo facta non eſt ꝓpriè vēditio:quia ſi ſtatutū diceret ꝙ de quolibet cōtractu ſoluaᷣ gabella,de hoc non ſolueretᷣ.per illū tex.Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Ius ex ſola electione quomodo poſſit dici non tribui.

SAncimus. Filiusfamilias electus in patricium à patria poteſtate liberaᷣ: quod tri-
1 plici arg.probatur.h.d.¶† In tex.ibi:pręſtitis.nota tex.coniuncta glo.quō videatur poſſe dici,ꝙ ex
b ſola electione ᵇius nō tribuaᷣ:licet tūc cū electiōis literæ pſentantur.Pro quo facit ꝙ not.gl.ff.de iureiur.l.Labeo.Et hanc q̄onē diſputauit Iac.de Bel.de q̄ dixi s.de decu.l.ij.li.x.Bart.

Du præfecto prætorio ſiue urbis,& magiſtris militum,&c. Rubrica.

LEX I.

PRæfectum. Pręfectus vrbis,& pręfectus prętorio,& magiſtri militū,& peditum, licet habeant dignitates diſtinctas:tamen omnes ſunt paris gradus: & ille pręfertur,qui primò fuit in dignitate electus.Barto.

LEX II.

QVisquis. Dignitate depoſita ꝑ plures in pari gradu dignitatis exiſtētes ille eſt potior q̄ prius eſt in dignitate electus.hoc dicit.

De præpoſitis ſacri cubiculi,& de omnibus cubicularijs & priuilegijs eorum. Rubrica.

LEX I.

SAcri cubiculi. Cuſtodiētes cubiculum principis, vel Auguſtæ eandem dignitatem habent,quam præfectus vrbis,& præfectus pretorio,& magiſtri militum.Et hac dignitate depoſita nulla eſt inter eos diſtinctio reſeruata, niſi reuerentia temporis.Barto.

LEX II.

HAc noſtrę. Cubicularij Principis etiā anteq̄ ad dictū officium tranſeāt, gaudēt immunitate extraordinariorū munerum:& dignitate finita non recipiunt hoſpitē inuiti. & præſides contra facientes pœna hac lege inſerta puniuntur.h.d.

LEX III.

CVbicularios. Cubicularij Principis,& Auguſtæ, non coguntur reſpondere,niſi corā officiorum magiſtro.h.d.Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Famulus pro ſeruo accipitur.

2 Princeps poteſt dare priuilegium defunctæ perſonæ.

IVbemus. Si dñs Principi ſeruū in cubicularium obtuliilico talis ſeruus libertatem adipiſcitᷣ,& ea vtitur inter viuos, & etiā in vltima volūtate:& eidē ex teſtamēto & ab inteſtato ſuccedeᷣ ꝑ agnatos,& cognatos:qbus deficiētibꝰ fiſcus eius bona occupat tanq̄ vacātia.Si autē dño ignorāte vel inuito cubicularius factus ſit intra quinquēniū,per dñm cū peculio vendiᷣ:& prędicta etiam ad cubicularios extenduᷣ.
1 h.d.¶†Et nota hic diligēter de hoc nomine famulus,ꝙ ſumitur pro ſeruo.de quo in l.iij.s.de his qui in eccle,manu.

2 Additio. Et nota ex lege iſta† ꝙ princeps defunctæ perſonæ priuilegiū dare poteſt eius teſtamentum validādo,iuris fictiōe poſt mortem ſtatuēdo liberū qui ſeruus erat.Ange.

IVbemus. Cubicularij etiā dignitate depoſita cū vadunt extra vrbem poterunt vti cingulo ſuæ dignitatis.

De primicerio & ſecundicerio & notarijs. Rub.

SVMMARIVM.

1 ☞Stāte ſtatuto ꝙ q̄ notariꝰ appellaᷣ,nō poſſit eſſe decurio ſemel matriculatꝰ licet ſe faciat deleri,nō poterit eſſe decurio

Præcipua

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LEX I.

PRæcipua. Notarij Principis, licet ſenectute depoſuerint officium, aut
maiorem dignitatem fuerint adepti: non ob
hoc notariorũ nomen perdũt: ſed & notario
rum, & dignitatis ſuæ retinẽt priuilegiũ: nec
poſſunt eſſe diſcuſſores, aut pæquatores, aut
ſimilẽ dignitatẽ cum adminiſtratione habere. cõtrafacientes
1 puniunť. h. d. ¶ † Et eſt hæc lex optimũ argumẽtũ ad ſtatutũ
diſponẽs, ꝙ ille, qui appellať notarius, nõ poſsit eſſe decurio.
& ſi aliqs fuit ſemel in matricula notariorũ deſcriptus, ſi poſt
ea ſe faciat deleri, nõ tamẽ ꝓpter hoc poterit eſſe decurio. h. d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Militia notariorum principis eſt nobilis.
2 Statutum ꝙ percutiens aliquem in domo habitationis puniatur in manu: ſi percuſsit bis, debet in ambabus puniri, niſi diſtinguat dextram à ſiniſtra.

LEX II.

PRæclaram. Primicerij vltra bienniũ in officio militare non coguntur. & ſi à palatio per vnum annum ſe abſentauerint, vnũ gradum militiæ perdunt: ſi per biennium, duos: ſi per
trienniũ, tres: ſi per quadriẽniũ, quatuor: ſi ꝑ quinquẽniũ, pri
miceriorũ ordine nõ vtuntur. & licet ob abſentiam quinquẽ
nij ab officio ſint remoti, tamẽ ordine diſcuſſorũ & peræqua-
torum non grauanť: & inter eos prærogatiua tẽporis eſt ha-
bẽda quæ nulla põt ratione celari: & hoc officio finito ad offi
1 ciũ magiſtri officiorũ ſunt aſſumẽdi. h. d. ¶ † In tex. ibi: nobi
lẽq; militiam. Nota ꝙ appellat nobilẽ eſſe militiã notariorũ
principis: & ideo licet in alijs notarijs ſit, vt eorũ officiũ vile
reputeť: vt no. in l. vniuerſos. §. de decur. tũ ſecus eſt i notarijs
2 principis, ꝑ hãc legẽ. ¶ † In gl. ibi geminãt pœnã. eſt argumẽ
tũ dicens, ꝙ qui percuſsit aliquẽ in domo habitationis, punia
tur in manu: ꝙ ſi percuſſerit bis, puniať i ambabus manibus,
per hãc gl. & l. nemo. hic alleg. & hoc verũ, niſi in ſtatuto dice
reť de manu dextra, vel ſiniſtra: cũ quis nõ poſsit habere niſi
vnã dextrã, vel ſiniſtrã. de quo dixi in l. nunq;. ff. de priua. de
☞ ☞ lic. Adde quod not. Bar. in l. vulgaris. de fur. & dixi poſt
Bar. in l. nunq; plura. in ij. col. in margine. Alexan.

Vt dignitatum ordo ſeruetur. *Rubrica.*

LEX I.

SI quis indebitum. Vſurpans ſcienter honorem ſibi indebitum, crimine ſacrilegij punitur. h. d. Poteſt
tamen intelligi lex ꝙ electione de ſe facta nõ
vendicaret ſibi locum pœna huius legis: vt §.
☞ ſi ſeruus aut liber. l. ij. Bart. ☞ Adde ea quæ
not. Bar. in l. reddantur. de profeſ. & medic. lib. x. & in l. j. §.
de dignita. in verſi. ſequitur in diffinitione illata. Lodo. intel
ligit iſtũ tex. procedere in eo qui accuſauit locum officij: quia
bene punitur pœna, de qua hic. Sed vbi quis occuparet locũ
maioris: puta i ſedẽdo, vel ambulãdo: quia tũc puniť pœna:
quia debet poni in loco viliori, & priuari loco aſſumpto. c.
præcipimus. lxiij. diſt. ita not. Ro. in litera m. not. xxiij. Alex.

LEX II.

OMnes. Habentes dignitatem cum adminiſtratione præferunť habentibus eandẽ ſine
adminiſtratione: poſtea qui dignitatẽ habent ſolam, & adminiſtrationẽ depoſuerũt: & hi habere
dicunť dignitatẽ vacantẽ. poſtea illi quibus dignitas cũ admi
niſtratiõe cõmittiť. quartò illi, quibus dignitas à Principe cõ
ceditur in ꝓuincia ſine adminiſtratione. & hi honorarij appel
lantur. quintò hi, qbus illuſtris dignitas ſine adminiſtratione
cõmittiť. Itẽ adminiſtrationẽ habentes ꝓferunť vacãtibus. Itẽ
vacãtes præferunť honorarijs in ſimili dignitate cõſtitutis, nõ
in diſpari. & præfectus vacãs præferť præfecto honorario: nõ
autẽ quæſtorius præfecto honorario. Itẽ non debet appellari
vacãs, ſi habẽti dignitatẽ poſtea cõcediť adminiſtratio. h. d.

De magiſtris ſacrorum ſcriniorum. *Rubrica.*

LEX vnica.

VIris ſpectabilibus. Magiſtri notariorum magnæ curiæ, etiam dignitate finita vna cum eorum filijs, à grauamine priuato & publico ſunt immunes: & pœnam grauem imponit contra eos, qui compelluntur munus ſubire. h. d. & durat
priuilegium. Concor. ſunt in gloſſ.

De Comitibus conſiſtorianis. *Rubrica.*

LEX I.

EOs. Comites conſiſtoriani ſunt illi, qui ſteterunt in Principis conſiſtorio, & proconſulibus adæquantur.

De Comitibus, & tribunis ſcholarium. *Rubrica.*

LEX vnica.

PRæpoſitos. Præpoſiti ſcholariũ, id eſt, illorum, qui ſunt per Principem ad aliquod officium deputati, principẽ adorare poſſunt, inter quos etiã palatini numerantur ſi eis fuerit data primi ordinis comitiua cũ adminiſtratiõe: depoſito officio ſi nõ aſpirauerint ad maiorem dignitatem, pares ſunt Comitibus Aegypti. & diœceſis Ponticæ. Alij verò milites ſoluta militia numerantur inter eos qui fuerũt prouinciarũ duces. Bart.

De Comitibus rei militaris. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Capitanei guerræ qui mittuntur ad expugnandum ſarracenos, ſunt in dignitate proconſulibus pares.

LEX I.

QVi contemplatione. Miſſus ob ſuam probitatem ad
partes tranſmarinas cuſtodiendas, illis digni-
tatum inſignijs adornatur quibus proconſu-
1 les. h. d. ¶ † Nota iſtam legem pro illis Capi-
taneis guerræ, qui per Papam vel Principem
mittuntur vltra mare ad expugnãdum ſarracenos: quia quo
ad dignitatem ſunt pares proconſulibus.

SVMMARIVM.

1 ☞ Deputati ad cuſtodiendas ciuitates per Principem, ſunt ſimiles Ducibus.

LEX II.

EOs qui. Miſſus principaliter ad defendendum
aliquam ciuitatem, vel prouinciam ci-
tra mare, ſimilis eſt duci adminiſtranti aliquã pro-
uinciam, excepto Duce Ponticæ, & Aegypti. h.
1 d. ¶ † Nota iſtã legem pro illis qui deputanť ad cuſtodiẽdas
ciuitates per Papã vel per Principẽ: quia ſunt ſimiles ducibus
& poſſunt ciuitatem defendere, quemadmodum duces. Bar.

De Comitibus & archiatris ſacri palatij. *Rubric.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Medicus Principis dicitur habere dignitatem.

LEX vnica.

ARchiatros. Archiatri, id eſt militantes
inermi militia itra palatium
Principis, ſi primi gradus militiam obtinue-
rint, eam dignitatẽ adipiſcunť, quam duces &
vicarij Principis, qui militiã adminiſtrauerũt
1 & etiam Comites primi ordinis. h. d. ¶ † No-
ta hãc legem pro medico Papæ vel Principis vt hac dignita-
☞ te fungãtur. Bar. ☞ Idẽ eſt in notario Principis in l. j. C. de
manda. princi. Bal. c. de feudo guardiæ.

De Comitibus, qui prouincias regunt. *Rubrica.*

LEX Vnica.

EOs. Comites, qui gubernauerunt prouinciam, depoſito officio priuilegijs dignitatis vicariæ funguntur.

De profeſſoribus qui in urbe Conſtantinopolitana docentes ex lege meruerunt comitiuam. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Doctores legentes in ciuitate Peruſij gaudent priuilegio huius legis.
2 Approbatus per cœtum doctorum, debet iudicari dignus.
3 Nouem doctores debent eſſe in approbando vnum doctorẽ.
Ciuitas Peruſina habet priuilegium ꝙ quatuor doctores ſufficiant excepto præſentante in approbatione doctoris.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LEX Vnica.

GRammaticos. Grammatici & Sophiſtæ, & Iuriſperiti, qui per
viginti annos ſciētiā docuerunt in Conſtanti
nopolitana ciuitate, per illius ciuitatis cœtū
in arte docendi æſtimandi ſunt digni ea digni
tate, qua funguntur vicarij Principis. hoc.d.
1 ¶†No.hāc legem pro doctoribus, q legunt in ciuitate Peru
ſij: nam gaudebunt priuilegio huius legis: cū hæc ciuitas ha-
beat priuilegium ſtudij, prout ciuitas Cōſtātinopolitana. Itē
2 not. †ꝙ ſi aliquis approbatur, debet iudicari dignus ꝑ cœtū
3 Doctorū: & cœtu hoc iudicāte debet ęſtimari dignus. ¶†Vl
timò no. gl. hic poſitā, ꝙ nouē doctores debēt eſſe in approbā
do vnū doctorē. Ciuitas tñ Peruſij habet priuilegium ꝙ ſuffi
a ☞ciāt quatuor [a] excepto præſentante. ☞ Adde ꝙ ſi docto-
res collegij dāt fabas reprobatorias ſcholari ꝑ odiū, & non iu
ſtè: & cancellarius ſiue notarius collegij hoc videat ſolùm per
odium: ipſe ſolus poteſt approbare ſcholarē. Ita dixit Inno. in
c. ex literis. de cōſti. qui alleg. Io. de Lignano. plus dixit Abb.
in. c. cauſam. de offi. deleg. ꝙ ſi ſcholaris habet aliquē doctorē
de collegio ſuſpectum, poteſt talis ſcholaris ire ad Rectorem,
& ei ꝓponere cauſam ſuſpicionis: qua ſuſpicione docta pōt
Rector prohibere talē doctorē ne ingrediatur examē. Alexā.

a ¶Quod ſufficiāt quatuor. Sunt & aliæ vniuerſitates q̃ pari vtuntur priuilegio. de quibus dixi poſt Iab. Rebuf. in l. vna. nu. j. in verſi. ter examinaretur. s. de athl. lib. x.

b ¶L. Macedoniani. Et ibidem vide Bald. & Do. limita tñ ſi filius ſit boni ingenij, nō aliter: vt per Bal. ibi per l. Stichū. de lega. iij.

c ¶L. diē functo. Et ibi vide q̃ ad hanc materiā habentur per Paul.

De ſilentiarijs, & decurionibus eorum. Rubrica.

LEX I.

DEcuriones. Poſt depoſitū decurionatus officium, decurio pōt
eligere vtrum velit eſſe magiſter officiorum
domeſticorum, vel Comes, & poteſtatē Prin
cipis adorandi habet, & ſalutandi adminiſtra
tores ipſius.

LEX II.

VNuſquiſque. Decurio & ſilentiarius à tyronum
equorumq; præſtatiōe habetur im
munis, nec pręſtare cogitur collectas extraordinarias
quæ neceſſariò imponuntur. h.d.

LEX III.

DEcurionibus. Priuilegia data decurionibus &
ſilentiarijs per hanc legem confir
mātur, & eis cōſeruātur, licet ad maiorē aſcēderint di-
gnitatem. nec eis ꝑiudicatur in hoc ꝑ aliqd gnāle vel ſpeciale
ſtatutum, vel reſcriptum diſponens cōtrariū. Itē à muneribus
hic deſcriptis ſunt immunes. Hoc tñ priuilegium habebunt
tres decuriones & xxx. ſenatores. & ita demum ſi per xiij. cō-
tinuos annos peregerint inculpatū officiū eorū. & ſi decurio
nes ſenatores fuerint electi, immunitatē habent. & honore cu
rię ſine functiōe lętātur cū quieti traditi fuerint. & iudex præ
☞ dicta non obſeruās decē libris auri mulctabitur. h.d. ☞ Iſtū
tex. alle. Bal. in l. fi. C. ſi contra ius vel vtili. pub. & Ang. con
cordat Bar. & gloſ. de eo quod dicit clauſula generali. De hac
gl. cū tex. exclamat Ro. in l. hac cōſultiſsima. C. qui teſt. facere
poſ. & in l. ſi verò §. de viro. ſo. ma. in fallētia de publica vtili-
tate. Bal, in l. placet. de ſacroſan. eccl. & ī l. j. de nouo Codi. cō-
po. & in l. dotalem. C. de teſt. mili. & in l. ſi cùm mili. ff. de do-
lo. & in auth. habita. ne filius pro patre. in c. j. §. ſanctū. quo tē
pore miles inueſt. petere debeat. Alex.

NE ad diuerſa. Silentiarij & eorum vxores ciuili-
ter & criminaliter ſunt conuenien
di coram magiſtro officiorum. h.d.

SVMMARIVM.

1 ☞Acquiſitum à filiofamiliàs militāte inermi militia, efficitur
quaſi caſtrenſe.
2 Acquiſitū à doctore aduocato, vel aſſeſſore, eſt eius propriū,
& peculium caſtrenſe dicitur.
3 Donatum per patrem filio in eius doctoratu ꝙ ſit proprium
filij, velut peculium caſtrenſe.
4 Pater, qui miſit filiū ad ſtudium, an teneatur ei emere libros.
remiſsiuè.

IVbemus. Silentiarij in ꝑtāte cōſtituti, quicqd
acquirunt, retinent, tanq̃ caſtrenſe
peculiū: nec eis per parentes auferri pōt: nec poſt
parentum obitum fratribus cōferre tenētur: nec ēt
tenētur cōferre fratrib⁹ illud ꝙ parētes vel alij donauerūt ratiōe
militiæ ſuprà dictę. Itē excuſantur à tutelis & curis: & filij eorū
inuiti ad ꝑcurā nō vocātur. Et per hāc l. non derogatur priuilegijs
1 eis datis. h.d. ¶†Not. hic caſum expꝛſſum, ꝙ filij militās iner-
mi militia, illud ꝙ acqrit ratiōe dictæ militię, appellatur pecu
liū quaſi caſtrēſe, adeò ꝙ ipm ſibi retinere poteſt inuito pa-
2 tre, nec tenetur cōferre fratribus poſt mortē patris. †Et ſic videtur
tur hic caſus quòd ſi filius doctor, vel aduocatus, vel etiā aſſeſ-
ſor, illud ꝙ acqrit ī tali militia militādo, ſibi retineat ꝑcipuū,
tanq̃ caſtrēſe peculiū, adeò ꝙ nō tenetur cōferre ipſum fratrib⁹
3 poſt mortē pris. Pro q̃ facit l. fori. s. de aduo. diuer. iudi. †Vl-
timo hæc lex eſt optimū arg. ꝙ ſi pr̃ filio doctorādo multa fe
cit encænia, aut etiā alij cōſanguinei: ꝙ illa oia encænia filius
doctorādus retinet, velut caſtrēſe peculiū, & pr̄i vſusfructus
nō qritur: nec etiā tenetur poſt mortē patris diuidere inter fratres
4 per viā collatiōis. † An autē pater, q miſit filiū ad ſtudiū, te-
neatur ei emere libros: Dic vt not. per gl. s. ad Macedo. l. Ma-
b cedoniani. [b]

De domeſticis, & protectoribus. Rubrica.

LEX I.

DOmeſtici. Domeſtici & protectores principis
ſalutantes vicarios & præfectum,
ipſos oſculari poſſunt, ac etiam omnes reuerentiā
debent adhibere.

LEX II.

PRimicerius. Primicerij domeſticorum & ꝓ-
tectorū funguntur dignitate ſpe
ctabili: alij ſubſequentes in gradu poſt ipſum, vſq;
ad numerum decē, inter clariſsimos numerantur:
ita tamen ꝙ qui prior eſt in loco, prior ſit in ordine. h.d.

LEX III.

SI quis. Domeſticus vel ꝓtector, qui ſine licentia
Principis ſe abſentauit à curia, non ex cā
Reipublicæ ſi per bienniū abſens fuerit, poni de-
bet poſt quintū in ordine ipſorū. ſi triennio, in de-
cimo gradu ponatur. ſi quadriēnio, loco nouiſsimo erit habēdus.
☞ ſi qnquennio, ſpoliādus erit à cingulo. h.d. ☞ Bar. ī l. aut fa-
cta. §. tps. ff. de pœn. alleg. iſtū tex. & ī l. ij. j. de primipil. ꝙ ma
tricula extinguitur qnquēnio: an ſi quis de nouo petat matri-
culari, debet iterū ſoluere: vel ſufficiat prima ſolutio: Tex. eſt
ꝙ ſufficiat prima in l. pe. in fi. de cōſul. quē tex. allegat Bart. in
cōſilio, qd incipit, ſcholaris ſoluit matriculam, vt refert & ſe-
quitur Ro. no. xxxiij. in litera m. Et hanc legem alleg. Bar. in
l. pe. de teſt. mili. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Hæres officialis decedens in officio, ꝙ debeat habere ſala-
rium totius temporis, non autem temporis ſubſequentis.
Hæres aſſeſſoris defuncti pro quanto tempore debeat habere
ſalarium.

LEge. Si domeſticus vel protector ante finitum of
ficium deceſſerit: eius ſalarium totius anni,
ac etiā ſubſequētis ꝑcipiet. h.d. & eſt mirabile ī iſto
officiali: vt ſi decedat durāte officio, hæres eius de-
beat habere ſalariū totius tpis, & etiā vnius anni ſubſequētis.
1 †In alijs autē officialibus nō reperitur hoc cautum: ſed hæres
eius debet habere ſalariū totius temporis, nō autē tēporis ſub-
ſequētis: vt j. tit. ij. l. ſi quis in ſacris. & s. de aduoc. diuer. iudi. l.
poſt duos. §. fi. & de primice. l. ij. & de agē. ī re. l. iij. & facit etiā
c qd not. ff. de aſſeſ. l. diē functo. [c] Et hoc nota ꝓ hæredibus aſ-
ſeſſorū decedentiū in officio, vt petere poſsint à poteſtate ſa-
☞ lariū totius tēporis ſemeſtris, vel toti⁹ anni. Bar. ☞ Adde ꝙ
idem tenuit Bal. Ray. Albe. Ang. & Bal. poſt glo. in l. diē fun
cto. ff. de offi. aſſeſ. facit l. j §. diuus. in ratiōe ſui. ff. de var. & ex-
traordi. cogni. Et iſta eſt vera opi. licet Cy. in addit Iaco. But.
in d. l. diem. voluerit cōtrariū, vt ibi habes per do. Mar. Laud.
& Bal. in c. j. quis dicatur Dux, vel Marchio. fuit ſecut⁹ opi. Cy.
Sed quid in officiali, cū eſt paratus ingredi ciuitatē in officio,
deceſsit in itinere: an debebitur ſalariū hæredib⁹: Bal. in d. c. j.
cōcludit ꝙ nō. Quod limita: niſi miſiſſet aliū loco ſui. per §. ꝓ
hibem⁹. auth. de colla. & voluit Bar. in d. l. diē functo. Adde
tamen ꝙ licet nō debeatur hoc caſu hæredibus, debēt tamē re-
leuari ab impenſa facta per officialem in itinere. arg. l. ſi pecu-
niam. in princi. ff. de condic. ob cau. Dicas ꝙ ſi officialis fuiſſet
ingreſſus ciuitatem, & anteq̃ cœpiſſet adminiſtrare officium,
deceſsiſſet: deberet habere ſalariū, ſecundùm Barto. in d. l. j. §.
diuus. Item adde ꝙ licet mulier exercuit officiū, quia electio
nulla: tamen debetur ei ſalarium, ſecūdùm Albe. in d. l. diem
functo. per l. ab adminiſtratiōe. C. de leg. Facit ad hoc in ſimi-
li de procur. in l. j. C. manda. ſecūdū Bal. ꝙ licet mandatū pro
curatoris ſit nullū & inefficax quo ad agendum. l. j. de ꝓcu. tñ
ſi exercuit officiū debet habere ſalarium. Et adde ꝙ ſi deceſsit
officialis pendēte officio, ſed receſsit: qa non poterat iuſtitiam
facere, debet habere ſalariū, ſecūdùm Bar. in d. §. diuus. in ver
ſic. iuxta prædicta quæro, aliquis eſt electus. Et de materia vi-
de in l. ſi vno, §. item cùm quidam. ff. loca. Alex.

De præpoſitis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De præpoſitis laborum. *Rubrica.*

LEX Vnica.

QVi præpoſiti. Præpoſiti laborum durante offi-
cio ſunt clariſsimi: eo finito inter
conſulares habentur. h.d. Barto.

De proximis ſacrorum ſcriniorum, cæteriſque &c *Rubrica.*

LEX I.

PRoximos. Proximi ſacrorum ſcriniorū
ea dignitate funguntur, ꝗ qua
vicarij Principis: & officio depoſito ſunt præ
ponendi vicarijs Principis, qui primò officiū
vicariatus ſunt adepti: & eorū officium eſt fi-
nitum. ¶Item onus deſcriptionis nullo modo
ſubire coguntur. hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞Conſulere, & etiam iudicare quòd quis cogatur.
Compromiſſum recipere nemo cogitur.

LEX II.

IN ſacris. Militātes in ſacris ſcrinijs ordinarios vel
ſpectabiles iudices in prouincia exiſten-
tes ſalutare non compelluntur, nec etiam accedere ad
conſilium: & eis non debet denegari acceſſus ad Principē: &
eis debet in ſalutatione reuerētia adhiberi: aut etiam dari po-
teſtas ſedendi cum iudice: primates & apparitores ſi contrafe
1 cerint, trinas libras auri nomine pœnæ ſoluāt. h.d. ¶† Nota
quē cogi cōſulere, & etiā iudicare, vt hic, & ſ. de aduo diuer.
2 iudi. l. ſancimus. ſed cōpromiſſum recipere nemo cogiť: [a] vt l.
☞iij. §. j. ff. de arb. & hoc no. gl. hic. Bar. ☞Adde quod idē do.
Anto. in c. ſi ꝓ debilitate. in iiij. co. de offi. dele. vbi hāc glo. al
leg. idē Bal. Inſti. de emp. & vēdi. in fi. Sali. in l. ſcimus. de ad-
uo. diuer. iudi. Sed quid in cauſa, in qua doctor eſt aduocatus:
an cogatur cōſulere? Bar. ꝙ non, in l. proxi. de his quę in teſta.
delē. & tex. in l. Męuio. de aſſeſ. Bene facit l. quiſquis. C. de po
ſtul. vide Ro. in litera c. not. xxxiij. Alexan.

LEX III.

IN ſcriniis. Qui militauerūt in ſacris ſcrinijs
per xx. annos, ſi qeti poſtea fue-
rint per Principem deſtinati, conſularē retinent
honorem, nec poſſunt quoquo modo ab impar
tito otio ſeparari.

IVbemus. Poſſeſsio militātis in ſacris ſcrinijs tri
butum ſolum canonicæ indictionis
præſtat: à cæteris verò muneribus non vexatur: &
ſi ad maiorem dignitatem aſcendunt, non perdunt
ob hoc priuilegium ſcriniorum.

PEculiari. Omnis militans in ſacris ſcrinijs, cu-
iuſcunꝗ ſit gradus ad Principem ha-
bet acceſſum: ſiue ſit inter clariſsimos ratione ſui
gradus: ſiue inter ſpectabiles. h.d.

PRo biennio. Officiū militantis in ſacris ſcrinijs,
quod olim durabat biennio, hodie
ad vnum reducitur. h.d. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Canonici ſi ſint plures extra numerum qui ſubrogari de-
beant in loco decedētium: & datus ſit ordo ſubrogandi: qua-
liter fiet iſta ſubrogatio.
2 Quindecim teſtes requiruntur in caſu huius legis ad proba-
tionem alicuius actus.
3 Statutum ꝙ ſi prior extractus reperiatur mortuus, quòd lo-
co ipſius ſubrogeť primò deſcriptus: & ille primò deſcriptus
nō vult ſubrogari, & extrahatur alius prior mortuus: an pri-
mo deſcriptus qui tenuit poſsit ſubrogari.

VNicuique. Militātes in ſacris ſcrinijs vltra nu-
merum loco deficientium ſuccedūt
ſecundum ordinē gradus ſui, niſi qui poſterior eo-
rum eſt laborū opera ſuperat antiquiorem in ordi-
ne: quia tūc ſuccedūt ī locū defuncti excluſo priore: niſi defun
ctus teneať illi, q eſt in ordine prior: qā tūc poſterior licet me-
lior ī locū defuncti nō ſuccedit: ſed q prior eſt ī ordine & ſub
rogať, illud ſalariū obtinebit, ꝙ in hac lege deſcribiť: & ꝓro
gatiōe ſoluit quātitatē hic deſcriptā. Et ſi prim9 ī ordine pecu
niā ſoluere recuſauerit, ſuccedere in locū defuncti ī gradu po-
ſterior admitteť. Et ſi aliqs alius de numero dictorū ſcriniorū
deceſſerit, q repudiauit locū vnius defuncti, poterit locū iſtius
1 defuncti de nouo acceptare offerēdo pecuniā. h.d. ¶† Et nota
ex prin. huius legis ꝙ ſi vltra numerū canonicorū ſunt aliq ca
nonici deputati, q ī locū decedētiū debeāt ſubrogari, ꝙ ſecū
dū ordinē datū iſtis canonicis vltra numerū, qlibet ipſorū ſub
rogabiť in locū deficiētis canonici. vnde ſi tenēs primū locū
de numero canonicorū deceſſerit: ille, q primū locū obtinet
de numero illorū, q ſunt extra canonicorū numerū, ī ei9 locū
ſuccedit. & ſic de ſingulis: niſi ille, q poſterior eſt ī ordine, me
lior ſit priore: qa tūc ipſe ꝑponereť, niſi q deceſſerit, fuerit de-
terior iſto, q primus eſt in ordine, q; ſe in locū eius ſubrogari
2 petit. ¶† Secūdò nota hic caſum ſpālē, in quo ſunt xv. teſtes
neceſſarij ad ꝓbationē alicui9 act9, & eſt ſpāle. regulariter aūt
3 duo ſufficiūt: vt ff. de teſti. l. vbi numer9. ¶† Tertiò nota ex fi.
huius legis optimū arg. ad qōnē. Dicit ſtatutū ꝙ ſi aliqs pri-
or extract9 fuerit de ſacculo, q ſit mortu9, ꝙ in ei9 locum de-
beat ſubrogari q prior reperiť deſcript9 in numero ſubrogā-
dorū in loco deficiētiū. Cōtingit ꝙ vnus, q mortu9 eſt, extra-
hiť primo de ſacculo, & ille, q̄ prim9 reperiť deſcriptus de nu
mero ſubrogādorū in locū deficiētiū, nō vult ſubrogari in lo
cum iſtius mortui. tractu tēporis, cū reuocať prioratus officiū
extrahiť de ſacculo qdā alius prior mortu9. modo ille, q erat
primò deſcriptus in numero ſubrogādorū in locū deficiētiū,
dicit ꝙ vult in locū iſti9 ſecūdi mortui ſubrogari. opponitur
ſibi ꝙ non poteſt: quia noluit in locū primi mortui extracti
ſubrogari. Iſta lex determīat cōtrariū: quia licet renuerit tūc,
tamen nunc poteſt acceptare. quod no. Bar.

PRoximos. Qui longo tēpore ꝓbabiliter militaue-
rint in ſacris ſcrinijs, finito offō cingulo
comitiuę ſacri palatij dū viuūt vtuntur: & nihilò minus
omnia priuilegia data eis ſalua manent. h.d.

IN ſacris. Militās in ſacris ſcrinijs, q anteꝗ conue
niretur in vltimo cōmeatu accepto ſe ab
ſentauit, durante tēpore cōmeatus prædicti cōueniri
non pōt: & etiam ab indictionibus munerū publicorum offi
cio depoſito ſunt immunes, & domus, quas in prouincia poſ-
ſidēt, ab onere metatorum non vexantur. ¶Quod autem ſit
onus metatorum, videbitis j. de metatis. Bar.

2 ¶Cogitur. Adde Spec. in ti. de recu ſa. §. effectus. verſi. quid ſi arbiter. limita tū niſi per ſtatutum diſponatur cogi poſſe, ſecūdū Bal. in l. non iuſtā. in fi. C. ad Trebel.

SVMMARIVM.

1 ☞Quis non poteſt fungi duplici officio.

HAc parte. Militātes in ſacris ſcrinijs principis,
debent eſſe lxij. videlicet xxiiij. ſuper
epiſtolis xxxiiij. ſuper libellis conuentionalibus,
& quatuor q ſunt oībus prædictis ſeniores: nec du
1 plici officio fungi poſſunt. h.d. ¶† Et nota ex hac lege ꝙ quis
nō pōt fungi duplici officio. Concordantiæ ſunt in glo. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞Salarium defuncti an debeatur ſucceſſori toto tempore.

SI quis. Si militās in ſacris ſcrinijs deceſsit, & in eius locū
fuerit alius ſubrogatus, ſalarium debitum ei in-
ter creditores diuidetur hæreditate nondum adita, ſalua
tamē priuilegiorū prærogatiua. ea verò adita, ſalariū hæredi
bus debetur pro præterito tēpore, & etiam reſidui temporis.
1 h.d. ¶† Et nota ꝙ ſucceſſori debetur ſalarium defuncti pro to
to tempore. De quo vide vt dixi ſ. de domeſti. l. fi. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞Notarijs actorum poteſt dari certa forma in exactionibus
fienda pro editione actorum.
2 Statutum diſponens ꝙ hoſpitale non poſsit agere nec cōueni
ri niſi coram certo iudice, & ſit alius iudex ſpecialiter deputa-
tus per illud ſtatutū pro certis cauſis: an pro talibus cauſis po-
terit agi coram iudice pro hoſpitali deputato.
3 Libellum in ſcriptis non dicitur quis offerre: licet vadat corā
iudice, & dicat notario: ſcribe quòd ego peto à Titio decē, &
peto ipſum mihi condemnari in eis.
4 Iudex non recipit ſportulas, quādo procediť extraordinariē.
5 Citatio appellatur ſententia.
6 Citari per epiſtolam quòd quis poſsit.
7 Æqualitas in iudicijs ſeruari debet.
8 Priuilegium quo ad præſtationem ſportularū vni conceſſum
extenditur ad alium.

IN ſacris. Militantes in ſacris ſcrinijs, & eorum paren-
tes, vxores, liberi, coloni adſcriptitij, & ſerui
eorum ciuiliter & criminaliter coram officiorum magiſtro
ſunt conueniendi. & ſi in prouincia conueniuntur, ſatiſdare
non coguntur de iudicio ſiſti. licet immobilia non poſsideāt,
ſed eorum iuratoriæ cautioni committitur, & nomine ſpor-
tularū nihil ſoluēt. Nam executoribus agētiū in rebus vnū ſo
lidū præſtabūt. & cùm ingrediunť iudicium dicti magiſtri, ſo
lidos ſoluant duos pro editione actorū notarijs dimidiū ſoli-
dū. & ſi litigať corā delegato, vel arbitro eidē nomine ſportu-
larū, vnū ſolidū tātū pręſtabūt: ꝓ omnibus verò alijs in iudi-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tio agitādis, tertium ſolidum tantū. Itē ſi nō coram magiſtro
ſed coram alijs iudicib⁹ maioribus ſuper annonis ciuilibus tu
tela vel curatione vel nuntiatione noui operis conueniantur.
illos ſumptus facient in tali iudicio quos facere tenebant corā
magiſtro officiorum. ¶Si verò conueniant coram præfecto,
aut fiſci patrono, aut vrbis pfecto, vel apud architectos illos
ſumptus pręſtabūt noīe ſportularum. quos corā arbitris præ
ſtare tenētur, & nō vltra. Et habent locum prędicta ſiue p ſe,
ſiue per procuratorem litigent: & ad dictas ſportulas tenent,
cùm proceſſus ordinariè agitat ī ſcriptis. ſecus ſi extraordina
riè. ¶Item dictis militātibus donec militēt, & etiam depoſito
officio priuilegia data ſunt ſalua, & ob æqualitatē in iudicijs
obſeruandam priuilegia eis competentia circa præſtationem
ſportularum ad aduerſarios porriguntur. ¶Item mutatione
☞ loci priuilegia eis conceſſa non perdunt. h. d. ☞ Regulariter
contra in. §. ne autē. in auth. de iudici. Item adde alium caſum,
puta in omnibus caſibus, in quibus agitur extraordinariè, vt
hic. Idem vbi iudicis officiū imploratur ſecundū Bar. in l. fi. in
iij. co. C. de fruct. & litiū expen. Idē in cauſis ſummarijs & mi-
ſerabiliū perſonarū, ſecūdū Bal. in l. generaliter. in j. colū. de
epi. & cle. Idem in pauperibus, qui nec ſportulas nec expenſas
ſoluunt. not. gl. in c. ab omni. de vita & hone. cle. in c. ſtatutū.
§. prouiſurus. de reſcriptis. in vj. & in auth. de māda. princip.
§. ſi quoq; tibi. Idem in clericis conuentis pro bonis eccleſiæ:
quia non ſoluūt ſportulas. tex. eſt & ibi not. Bar. in l. licet. de
epi. & cle. ¶Item in c. poſt principium. & ibi corā delegato
vel arbitro. Adde Bal. tenentem contrariū, ꝙ arbiter non re-
cipit ſportulas. in auth. generaliter. §. fi. de epi. & cle. Idē Bart.
in l. fi. de princi. agen. in rebus. Adde l. fi. & ibi Bar. C. de iudi
cijs. & Are. idē tenet in. §. tripli. Inſtit. de acti. in penulti. char
ta. vbi alleg. Spe. in ti. de arbitro. ad finē. ver. ſed nunquid ar-
biter. ¶Itē in ver. ī tex. ibi: maiorē. in verbo, ſtatutū dicit. vi-
de p Bal. in l. vnica. in. §. ne aūt. de cad. tol. Facit ꝙ not. Bal. &
Imo. in l. Titiæ textores. in fi. de le. j. & Bar. in l. j. de off. pfecti
vrbis. & in l. quoties. §. per cōtrariū. ff. de admi. tu. Adde tex.
in l. ne quicquā. in prin. de officio procōſul. Bar. in extrauagā
ti. in verbo, non obſtantibus. Are. in d. l. Titiæ. & in l. ꝙ in re
1 rū. de lega. j. Alexan. ¶In tex. ibi: pro editione geſtorū. †No
ta dari poſſe formā notarijs actorū per legem, vt pro editione
actorū nō debeāt aſſumere niſi certā quantitatem. ¶In textu
ibi: maiore quidem iudicio. ¶Oppo. ꝙ nō poterunt conueni
ri coram alio ꝙ̃ coram officiorum magiſtro, vt in princip. hu
ius legis. Sic iſte ver. princip. contradicit. & ecōuerſo. Sol. Di-
cit gl. in ver. eos. ꝙ hic litigabāt ſponte coram alio ꝙ̃ corā ma
giſtro officiorum. & ſic non obſtat. Vel aliter dicit gl. illa cā
erat ſpecialiter demandata iſtis iudicibus. & ideo poſſunt con
2 ueniri coram eis pro hac cauſa tantū, ꝙ nota †: quia ſecūdum
hunc intellectū eſt caſus huius quæſtionis. ¶Dicit ſtatutum
quòd hoſpitale miſericordiæ non poſſit agere nec conueniri
niſi ſub iudice portæ ſancti Petri. Aliud ſtatutum dicit quòd
iudex portæ eburneæ ſolùm habeat cognitionem à decem li
bris infra. ¶Modo quæro an hoſpitale poterit agere coram
iudice portę eburneæ ꝓ caſu à decē libris infra. & hic eſt tex.
ꝙ ſic, & illud ſtatutū diſponens ꝙ hoſpitale debeat agere vel
conueniri coram iudice ſancti Petri habet locū in alijs cauſis
quarum cognitio non eſt ſpecialiter alijs iudicibus demanda
ta per formam legis vel ſtatuti.

Additio. Bal. expreſsè videt tenere cōtrariū in l. executo-
rem. in vj. col. de exe. rei iud. De quo vide que di
xit Bar. in l. j. C. de off. præfec. vrb. in l. ij. in prin. de ver. obli.
contra Bar. hoc etiam tenet Lud. in l. j. in. §. j. de no. ope. nū.
Et videtur tenere Imo. in l. Titiæ textores. de legat. j. & quod
ibi dixit Bal. in l. j. §. vbi aūt. de ca. tol. Vide Bald. in l. q poſt
humos. ad fin. & in l. j. in iij. q. de officio procon. & Ang. ī l. ſi
vacantia. de bo. vacan. circa medium. & in d. l. Titiæ. & Ang.
in l. quod in rerum. §. ſi quis. de leg. j. vide Bart. in conſilio ſuo
xlv. ꝙ incipit, à domino Cyno. in iij. col. vbi loquitur quādo
ſunt duo ſtatuta punientia de falſitate, vnū generale, & aliud
ſpeciale, quid iuris? Alexand.

¶In gloſſ. ſuper verbo, diſpone ibi notarius. Iſtam gloſſ. no.
3 ꝙ ſi †aliquis vadat corā iudice, & dicit notario actorū: ſcribe
ꝙ ego peto à Titio decē, & ipſū peto mihi cōdēnari ī eis: qa
nō dr per hanc literā in ſcriptis libellū offerre, licet notarius
hoc ſcribat: nec videt ꝓcedere ordinario modo, ſed potius ex
tra ordinē. ꝙ no. quia tibi poſſet contingere. de facto.

Additio. Bald. in authen. offerat. in fi. C. de lit. conteſta. &
Ange. in l. j. in prin. in j. co. de edē. & ibi Bald. &
☞ Paul. de caſt. Alexan. ☞ De hoc etiam per Bald. in authen.
offerat. Et ſic ex hoc apparet ꝙ ēt hodie oblatio libelli in ſcri
ptis eſt de ſubſtātia. etiā reo nō petēte, qn̄ agit iudicio ordina
rio. Vide quod habet per doct. in c. j. de libel. obla. gl. in Cle.
ſæpe. in ver. neceſſario. de verb. ſig. Spec. in tit. de libel. cōcep.
§. nūc dicēdū. in prin. & per Legiſtas in d. auth. offerat. p Bal.
in l. ne quicꝙ̃. §. de plano. de offi. procō. & leg. Et communis
cōcluſio eſt, ꝙ ſi reus nō petat offerri, ſufficiat qualiſqualis pe
titio apud acta per notariū poſt. Adde tex. in c. pręterea. de di
la. Sed quid in criminalibus, an requirat libellus? glo. videtur
tenuiſſe ꝙ nō, in l. ſi quis ſe. C. de accuſa. quæ dixit ꝙ quis pōt
verbotenus accuſare. & ibi eam ſequitur Bal. dicens ꝙ nō eſt
neceſſe offerre libellum in ſcriptis. ſed vide ibi latius per Sal.
qui tenuit ꝙ imò requiratur libellus. Pro quo eſt glo. in §. ſci
mus. in auth. de exhib. reis. præter quàm in leuibus. l. leuia. de
accuſ. Nec obſtat d. l. ſi quis ſe. quia ibi procedebatur ad querē
lā. quo caſu nō requiritur libellus dari in ſcriptis. c. quia præſu
latus. iij. q. iiij. Caſus autem vbi hodie libellus non requirit in
ſcriptis offerre, vide per Spec. in d. §. nunc dicendū. in prin. &
p docto. in c. j. de libel. obla. Quid in exceptione rei, an ſit in
ſcriptis danda: cū dicat rei libellus: vide Bar. tenentem ꝙ ſic,
in l. j. in iij. co. de excep. Quid quando imploratur iudicis offi
cium, an debeat dari libellus? vide Bar. in l. de ſubmerſis. & cū
Barto. tranſit Ro. in l. j. de arbitr. in ij. col. Alexā. ¶Item nota
4 ex iſta glo. †quòd cùm proceditur extra ordinem, iudex nō
poteſt accipere ſportulas.

Additio. Et de hoc dic vt not. per Bald. in l. generaliter. in
j. co. C. de epiſ. & cle. ꝙ in cauſis ſummarijs non
ſoluuntur ſportulæ. Et ad hoc adde Bal. in l. fi. in j. colū. C. de
5 fruc. & lit. expē. Alex. ¶†Item nota ex glo. in verbo, ſenten-
a tia. quòd citatio appellatur ſententia interlocutoria.[a] Et hoc
etiam probat tex. in prin. huius legis ibi: libellos ex ſententia
&c. Et hæc ſentētia dari poteſt parte abſente: vt l. ſed & inter
pellatur. §. j. ff. de arbi. Pro quo facit quod not. Inno. extra de
6 procur. c. auditis. †Item nota ex hac eadem glo. ꝙ quis poteſt
citari per epiſtolā. & ita de conſuetudine obſeruat. concor. d.
7 l. ſed & interpellatur. ¶†Vltimò nota ex ver. quoniā ęquali
tatē in iudicijs obſeruandā. cōcor. l. fi. ſ. de fruc. & lit. expē. &
l. prouidendū. ſ. de poſtu. & j. de re mli. l. fi. cum ſimi. hic alle.
8 in gl. ¶†Et ideo priuilegiū vni cōceſſum circa præſtationem
ſportularū ad alium extenditur vt hic. & eodē modo in dila-
tione: vt l. petendæ. ſ. de in integ. reſti. Bar.

a ¶Interlocutoria. Adde quòd citatio habet duo extrema, ſcilicet interlocutoriā de citando i. cōmiſsionē & p ipſam citationē. i. actum nūtij & relationē. Bar. in l. j. §. nuntiatio in v. col. ī fi. ver. quęrit Iaco. de Are. ff. de ope. no. nuntia. & Ioan. An. in c. Roma. ī antepe. co. de for. compe. & Fel. in c. gratū. de offi. del. in ij. co. & Oldra. in cōſi. xcviij.

SVMMARIVM.

1 ☞ Statutum reducens officiales ad minorem numerum, non præiudicat electis, tempore conditi ſtatuti.

2 Capitane⁹ poteſt ſimul & ſemel aliquem deputare ad officiū iudicis maleficiorum, & ad officium notariatus.
Quis ad duo officia penitus diuerſa deputari nō poteſt. ſecus ſi non ſint diuerſa.

3 Iudex qui ſcripſit omnia acta coram ſe facta ex ipſis pronunciare poteſt: & ſententia valet.

4 Subrogatus loco alterius ſuccedit in ordinem ſubrogati.

COmperimus. Hic ponitur quomodo adiu-
tores ſcriniorum, qui appel-
lantur adiutores quæſtoris ex iuris diſpoſitio-
ne non poterant eſſe niſi xij. in ſcrinio ſacræ me-
moriæ: hoc eſt, in ſcrinio regiſtri, in ſcrinijs verò ſacrarum epi-
ſtolarum, & libellorum conuentionalium quæ ſunt ſcrinia in-
feriora, ſolum vij. coadiutores ſcriniorum dictorum eſſe pote-
rant. Poſtea propter importunitatem quorundam, talis nume
rus diſturbatus fuit: & multi ſuperadditi fuerunt. Et ideo ſta-
tuit Imperator ꝙ non faciendo præiudiciū illis, qui nunc ſunt,
ꝙ nulli alij poſsint eligi in hoc numero coadiutorū durāte nu-
mero ſuprà dicto qui per legē ſtatutus fuerat. ¶Secundò dicit
ꝙ ſi aliquis de dictis coadiutoribus ad latiſiculenſe officiū fue-
rit vocatus, aut etiam fuerit dimiſſus in numero ſcriniariorum,
cum primò eſſet coadiutor, quòd poteſt in locum ſui aliū ſub-
rogare, dum tamen libellum offerat vni viro illuſtri ſignifican
do perſonam illius quem ſubrogari vult, & tempus: & dictus
ſubrogandus ordinari debet pro tanto tempore, pro quanto li
bellus fuit porrectus illuſtri. ¶Tertiò dicit, ꝙ adiutor, qui aliū
ſubrogari in ſuum locum petit, ſi erat prior in ordine adiutor:
& ſimiliter ſubrogatus erit prior: licet ille ſubrogatus fuerit de
numero memorabilium inferioris ordinis. ¶Quartò dicit, ꝙ
hòc in alijs officijs obſeruat. h. d. vſq; ad fi. ¶In tex. ibi: modò
1 vt examinentur. ¶†Nota ex hac litera ꝙ ſi per formam alicu
ius ſtatuti, numerus officialium reducitur ad minorem nume
rū: puta cū eſſent decem, reducit ad numerū quinq;: ꝙ talis re
ductio nullū generat pręiudiciū in illis officialibus, q erāt ele
cti tēpore reductionis. præiudicabit ergo tātum nouę electio
2 ni officiorū. ¶In tex. qui prior in adiutoribus. †Nota hic ꝙ
ille, qui erat ſcriniarius, ſi fuit electus coadiutor ſcriniariorū,
pōt ambobus iſtis officijs fungi. Et ſic eſt optimū argu. ꝙ ca-

pitaneus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

capitaneus poſsit ſimul & ſemel deputare alium ad officiũ iudicis maleficiorũ: & ad officiũ notariat⁹. Nec ob. ꝙ qs nõ poteſt fungi duplici officio: vt. ſ. eo. l. hac parte. quia hoc eſt verũ, cũ officia ſint protinus diuerſa: ſecus qñ officia nõ erãt diuerſa, ſed circa idẽ tendebãt. Pro quo vide qđ dixi. ſ. de ſac. ſan. eccle. l. iubemus. §. ſanè. & hoc fuit hic de mẽte glo. ſuper ver. meruit.
5 ¶ † Et ſic facit, ꝙ ſi iudex, q erat tabellio[a] ſcripſit oĩa acta
2 corã ſe facta: ꝙ ex ipſis pronunciare põt, & ſnĩa lata valet nec
impedif hic fungi duplici officio: qa circa idẽ tẽdũt. Pro quo
facit j. q mi. nõ poſ. l. his quidẽ. & extrà de cõſtĩe. c. ij. de p̃bẽ. c.
4 cũ ſingula. li. vj. ¶ † Vltimò no. ꝙ ſubrogat⁹ ĩ locũ alteri⁹, ſuc
cedit in ordinẽ, quẽ tenebat ille, in cuius locũ ſubrogatio facta eſt. Bar. Vide q̃ dixi ſ. de iure fiſci. l. ij. iuxta fin. Adde ẽt quod no. Bar. in l. iubemus. §. ſanè. el. j. de ſac. ſan. eccle. in ver. venio ad tertiã partẽ. & qđ no. Bar. in l. ex ſnĩa. ff. de teſt. tu. vbi dicit an notarius poſsit eſſe, rogatus de cõmiſsiõe ſibi facta à iudice & adde quę dixit Bar. in ſua diſputatione, iudex maleficiorũ. in j. colũ. Sed an quando poteſt eſſe iudex & notarius, debeat habere ſalarium duplicatũ, vide do. Pau. de ca. in l. qui duob⁹. de cõdi. & demõ. & ibi vide Bal. dicẽtẽ de collaterali exercente ſuum officiũ & officium alteri⁹, an debeat habere ſalarium duplicatũ & Bal. in j. cõſt. C. in. §. ratióq;. & vide qđ no. Ang. de duobus officijs vnitis, an debeaf vnũ ſalariũ, in aut. vt determi. ſit nu. cleri. & in aut. vt iud. ſine quo. ſuffr. an qs poſsit officio pluriũ fungi, vide Iac. de bel. in d. §. ideoq;. ꝑ Bar. in. l. ij. de ſtip. ſeruorũ. & in l. fi. de collegijs illicitis. ver. q̃ro, an qs poſſit in duob⁹, vbi ponit, an qs poſsit eſſe de diuerſis collegijs. de quo ſ. de colleg. cath. li. xj. & de materia ĩ c. qđ ꝓpter. de elec. ꝑ Inn. & Bal. in aut. niſi breuiores. C. de ſentẽ. Bal. poſt Iaco. de Are. in d. l. q duobus, per illũ tex. & in l. binos. C. de aduo. diuer. iu. & in l. ſi ad ſcribatũ. C. de appel. & Io. an. in c. cum olim. de re iud. & tex. in l. duorũ. de ope. pub. An gerens officiũ alterius, vel ſubrogatus gaudeat eiſdẽ priuilegijs, qbus ille, qui eũ ſubrogauit. & quã pŕãtẽ habeat, vide Bar. in l. filius. ff. de le. & in l. j. §. ij, quibus. de le. ij. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Agens contra aliquem ſine ſcriptis, ſatis eſt, ſi nudo verbo exprimat nomen ſuum.
2 Miles licentiatus à ciuitate Peruſij, vt iret in Alemaniã, debet habere ſtipendium pro tẽpore, quo ſtetit abſens cum licentia.
3 Clericus, qui de licentia Papę ſtetit abſens, debet habere præbendam pro tempore abſentiæ.

HAc lege. Adiutores cũ conueniũt ſine ſcriptis, eorũ nomẽ voce ſola ſufficiat demonſtrari: aliàs in ſcriptis tã in actis, ꝗ in ſnĩa demõſtrãdũ eſt. Item ſi adiutores cõmeatu accepto ſe abſentauerint, durãte abſentiæ tpe ĩtegrũ dñt habere ſalarium ſicut ſi p̃ſentes eſſent. ¶ Itẽ nullus in locũ vacãtis coadiutoris debet inſtitui. quouſq; plen⁹ eſt numer⁹, ꝑ l. ſtatut⁹. h. d. ¶ Item text.
1 ibi, deſignatũ. † No. cũ agif cõtra aliquẽ ſine ſcriptis, nudo ver
bo nomẽ ei⁹ ſufficit deſignari. aliàs in ſcriptis deſignandũ eſt.
ꝓ quo facit l. libellorũ. ff. de ac. ¶ In tex. ibi, aut emolumento-
2 rũ. ¶ † Not. ꝙ ſi ciuitas Peruſij cõceſsit alicui ſuo ſtipendiario
licentiam, vt iret in Alemaniã: vel vt iret ad bellandũ: & ſtaret abſens certo tẽpore. ꝙ toto illo tpe, debet habere ſtipendium: ſicut ſi principaliter ſeruiret: & eo modo, ſi cõcederetur licẽtia poteſtati, vel capitaneo, vt hic. Adde Bal. in l. ſi ea. de cõd. inſer. & gl. ĩ l. deſertorẽ. §. ſi ad diem. ff. de re mili. Ro. in litera. S.
3 no. xxx. Alex. ¶ † Et hoc inducit gl. in ar. ad quęſtionẽ de cle-
rico, qui toto tempore abſentię debet habere præbendam, ſi fuit abſens de licentia Papæ. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞ Statutum, ꝙ priores non poſſunt per nullum caſum fortuitum mutari, non poterit etiam eorum numerus augeri,

CErte. Primò facit mentionem de lege circa adiutores. Statuta, quæ diſponebant ꝙ nullus de numero adiutorum, qui nunc ſunt, diminui debeat, licet ſint vltra numerum: vt ſ. eod. l. comperimus. nec eſſet alius ſubrogandus: niſi adiutor ſubrogari petens ad latrũculenſe officium, vel ad locum ſecundorũ ſcriniariorum cõuolauerit. ¶ Secundò dicit qđ ſubrogatus tenebit locum vltimi adiutoris: ſi adiutor cui fuit ſubrogatus erat ſimiliter vltimus, non obſtante ꝙ talis ſubrogatus erat de primo numero ſcriniariorum.
¶ Tertio facit mẽtionem de quadam pragmatica ſanctione ꝑ quã erat ꝓuiſum vt nõ ſolũ in caſib⁹ p̃dictis vbi adiutor vocabaf ad latrũculẽſe officiũ, vel ad officiũ ſecũdorũ ſcriniariorũ: ſed ẽt vbi ꝑ caſum fortuitũ impediebaf ſeruire: in ſui locũ poterat ſubrogare aliũ. ¶ Quarto corrigit hãc pramagticã ſancti. ſtatuẽs, ꝙ in p̃dictis duob⁹ caſib⁹ tm̃ adiutor poſsit petere aliũ in ſuo loco ſubrogari. ¶ Quitò mãdat, ꝙ xij. tm̃ adiutores ſint in ſcrinio ſacræ memoriæ. i. regiſtri: ſeptẽ verò in alijs duobus
1 ſcrinijs libellorum & epiſtolarum. ¶ Vltimò † ꝙ nullus vltra
numerum poſsit addi, confirmando certa capitula. h. d. vſq; in finem. ¶ In tex. ibi, circa fin. ibi, ſi mutatione. eſt optimũ arg. ꝙ ſi ſtatutum dicit, ꝙ per nullum caſum fortuitũ poſsint priores mutari, ꝙ vigore eiuſdem ſtatuti, intelligitur prohibitũ, ne poſsit numerus priorum augeri. Nã ex quo prohibita eſt mutatio: multò magis prohibita eſt additio.

a ¶ Iudex q erat tabellio. vid gol. & Saly. in l. iubem⁹. §. his quoq;. ſ. de ſac. ſan. eccle. Alb. de Roſa. in l. & ſi cum. ff. de euic.

De agentibus in rebus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Agentes in rebus, qui ſunt.
Qui præpoſiti agentiũ, & qui principes agentium.
1 ¶ Ad euidentiã † pręmitte, ꝙ agentes in rebus ſunt illi, de qb⁹ fit mentio per gl. j. de curioſis. l. ij. Præpoſiti agentiũ, de quib⁹ fit mentio. j. tit. proxi. ſunt illi, qui præſunt dictis agentibus & Principes agẽtium, de quibus fit mentio. j. ti. ij. ſunt illi, qui palmam laborum emeriti per lapſum xxv. an. per principem poſtea quieti traditi ſunt. vt j. tit. ij. l. j. & iiij.

LEX I.

NVllus. ¶ Nullus de numero agentium in rebus in locũ mortui ꝑ pecuniam poteſt euadere: ſed in locũ eius, debet ille ſuccedere, qui in gradu poſt eũ, erat ꝓximus, & dignus labore. h. d.

LEX II.

NVlli. ¶ Agens in rebus, deponendus vel eximendus de libro agentium non eſt per aliquem iudicem, ad cuius officium non ſpectat cognitio contra eundem. h. d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Succeſſor officialis mortui, ꝙ debeat hr̃e ſalariũ toti⁹ tpis.
2 Subrogari ꝙ non debeat alius loco officialis defuncti, donec hæres officialis mortui habeat ſalarium.
3 Matricula regiſtri officialium probat aliquem eſſe officialem, ſi ibidem ſcriptus reperitur.
4 Officialis non ſcriptus in libro officialium, non debet habere ſalarium, nec vtitur priuilegijs officialium.

LEX III.

MAtriculam. ¶ Matricula agentiũ in rebus nõ debet eſſe, niſi xlviij, quorum quilibet præeſt ducentis. Circitores verò debent eſſe trecẽti: & equites quadringẽti quinquagita. ¶ Itẽ ſi quis de numero ducentorũ deceſſerit, hæres eius ex teſtõ totũ ſalariũ percipit. & per hoc nullus alius in locũ eius ſubrogãdus eſt per illud tp̃s, quo defuncti officiũ durare debet: ne duobus ſalarijs reſpublica fatigef. Itẽ nullus, qui nõ eſt ſcriptus in matricula prædictorũ regiſtrata in memoralibus Principis, ſalariũ vel præmiũ habebit. h. d. ¶ In tex. ibi, eius fructũ ſucceſſo-
1 res. ¶ † Not. ꝙ officiali decedente, ſucceſſor eius debet habere
ſalariũ toti⁹ tpis: vt hic, & ſ. de dome. l. fi. ¶ In tex. ibi, qua de
2 cã. † No. diligẽter, ꝙ vbicũq; hęres officialis mortui debet ha
bere ſalariũ totius tpis, nunq; in locũ officialis mortui debet alius ſubrogari: ne reſpublica duob⁹ ſalarijs fatigef. ¶ In tex.
3 ibi, diuali probatoria. ¶ † Not. iſtũ tex. ꝑ quẽ patet, ꝙ ad pro
bandũ quẽ eſſe officialẽ cõis, probatur per matriculã regiſtri:
4 in qua regiſtrata ſunt oĩa noĩa officialiũ. ¶ Secundò not. † hic
caſum exp̃ſſum, ꝙ ſi officialis nõ reperif in originali regiſtro, vbi regiſtranf oĩa noĩa officialiũ, ꝙ nõ debet habere ſalarium nec potif priuilegio. Tex. eſt expreſſus in cõtrariũ. in l. ſcriniarios. C. de teſt. mil. vbi patet, ꝙ notarius militũ, licet ſit in matricula, nõ tñ ex hoc dicif miles. & idẽ voluit Io. And. in ti. de inſtr. edi. §. reſtat. ver. & ſcias. vbi dixit, ꝙ qs nõ ꝓbaf tabellio eo ipſo, ꝙ ſit deſcript⁹ ĩ matricula notariorũ. Et idẽ dicit Bal. in l. ſi cũ dies. §. ſi arbiter. ff. de arbi. nec ſcholaris, qui nõ intrat quãuis ſit in matricula, niſi ſit ꝓfect⁹, qui ſtudet in camera, nõ gaudet priuilegio ſcholariũ. Fateor tñ, ꝙ matricula cõſtituit eũ in quaſi poſſeſsiõe: & facit pręſumptionẽ, ꝙ ſit de tali arte, & officio, q̃ reijcit onus ꝓbãdi in aduerſariũ. arg. l. circa. de ꝓba. & ita dixit Bal. in d. l. ſcriniarios. Et ꝙ in dubio præſumaf ꝓ matricula, eſt tex. & no. Bar. ĩ l. petitionẽ. C. de aduo. diuer. iud. & ibi Bal. & Sali. in l. iij. de ſentẽ. titulo gñali. Facit l. eos. de offi. magiſt. mili. & idẽ Bal. in l. Barbarius. in xij. col. per l. ex eo. de teſt. mili. faciũt no. per eũ in l. non ignorat. in iiij. col. ſ. de accuſ. Rom. in l. in illa. in ix. col. de verb. obl. Et iura in cõtrariũ allegata dicunt, ꝙ matricula nõ facit quẽ notarium, ſed bene facit præſumi, vt prædixi per prędicta. arg. eius quod dicitur, de cõfeſsione extraiudiciali, quæ non inducit obligationem, ſed probationẽ: vt in l. publica. ff. depoſi. Vide ad prędi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſta do. Anto.in ti.de inſtru.in ij.col.vbi diſtinguit,an fiat ma-
tricula de his,qui fuerūt facti notarij:aut de his,qui fiūt:vt pri
mo caſu præſumatur notarius,ſecūdò probet eum notariū:&
quāto tempore perdat ius matriculę:tu vide in d.l.ex eo.& in
aut.habita.i viij.col.per Bal.tex.in l.fi.de aduoc.diuer.iudi.&
Bar.in l.per hāc.eo.tit.de quo per Ang.in conſi. vniuerſitatis
noſtræ ſtatutū vbi dicit,ꝙ ſcholaris abſentia facit perdere ius
matriculæ.C.de primice. & in l.iij.de domeſt. & ꝓtect. Si tñ
redit & velit matriculari,nō debet iterū ſoluere. alle.l.pe.§.de
cōſul.& idē Bal.& Pau.de Ca.in l.filio quē pater.ff.de libe. &
poſthu.& vide etiā quæ in materia no.Bar.in l.naturalium.§.
ipſum.de acquir.re.do.Item adde,ꝙ ſi quis iniuſtè fuit cācella-
tus de matricula,an perdat priuilegiū? Vide ꝑ Bal.in d.l.ſcri-
niarios.& Io.And.in loco priuileg, Item,ꝙ ſi quis eſt cancella
tus de matricula,quia vult trāſire ad aliū ordinē ſcholariū:ſeu
de vno capitaneo ad aliū:an iterū gaudeat priuilegio militū,
ſeu ſcholarium?dicas ꝙ ſic,per tex.in l.j.in fin.de bo.poſ.ex te
ſta.mili.Sed ille,qui nō eſt deſcriptus in matricula,nō gaudet
priuilegio:vt in l.eo.& no.in d.l.eos. Alexan.

SVMMARIVM.

1 ☞Statutum ꝙ ſcholaris non poſsit vexari,niſi coram Recto-
re,intelligitur tam ciuiliter,quàm criminaliter.
Item donec degit in illa ciuitate ratione ſtudij.nu.2.

EXeo. ¶Nullus de numero centenariorū,vel du-
centenariorum in rebus egentium,moram
cōtrahens in ciuitate Cōſtantinopolitana cōueniri
poteſt corā alio,quā corā officiorū magiſtro in cau
ſa ciuili vel criminali:quo priuilegio nō vtit,ſi extra illā ciui
1 tatem degat,vel depoſito officio.h.d.¶†Not.ex prin.huius l.
ꝙ ſi ſtatutū ſimpliciter dicit,ꝙ ſcholaris nō poſsit pulſari corā
alio iudice,ꝙ corā rectore:intelligit nō ſolū in cā ciuili:ſed etiā
a in criminali.a Nā ſi pro ciuili non poteſt corā alio,multò fortiꝰ
ꝓ criminali.¶Vltimò no.ex fi.ꝙ ſi ſtatutū dicit, ꝙ ſcholaris
2 non pulſetur corā alio,quā coram rectore intelligitur† donec
eſt in illa ciuitate,in qua degit rōne ſtudij.Sed ſi extra ciuitatē
degat,poterit corā iudice ordinario cōueniri per hāc literam.

a ¶In cā criminali. Adde iſtū & poſt eū Iac.rebuf.in l.ſi vacātia.& ibi An. ver.ex his apparet §.de bo.vac.lib.x. dixi poſt Colle.c. qđ clericis.nu.iij. extrà de fo.cōpet.

✻ Pro ſaluādo Bar. in hac l.j.vide concordiā poſitā ad l. iubemus.j.de eroga.mili.anno.

b ¶Perſonæ. Adde Feli.in c.fi.de offi. deleg. & an & qñ videat electa induſtria ꝑſonę, vide ꝑ eū i c.licet ex quadam.i.ij.col. circa med.ver.& rō pre dictorū eſt.de teſt. & nūquid vbi eſt electa induſtria ꝑſonæ quis per filiū ſeruire poſsit,vide per eum in c.affer te.i j.col. ante me. de pręſump.

De præpoſitis agentium in rebus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Officia duo aſſumens,cum non poſsit habere niſi vnum,ꝓ
primo tantum debet habere ſalarium.
2 Officia duo quis habere non poteſt.
3 Seruire per ſubſtitutum,quando quis poſsit.
4 Seruire qui vult per ſubſtitutū,debet ſeruire per homines eiuſ
dem conditionis,cuius eſt ipſe.

LEX I.

✻ AGente. ¶Præpoſiti agentiū in rebus ſunt
per ordinem faciendi de anno in
annum:ad qđ officium negotiatores & pro-
curatores alienarū poſſeſsionū, non poſſunt
aſſumi:ſed illi ſolū,quos laboris vt ſufficiētes
ꝓbat teſtimoniū.Item Primicerij.& Tertioce
rij ſcriniariorū ad hoc aſſumēdi non ſunt:quia duobus officijs
deſeruire nō poſſunt.& ſi tale officiū ſuſceperint, nō poſſunt
habere Primiceriatus ſalariū.& ſi tale officiū morbo,etate vel
imperitia:vel alia cauſa adimplere nō pōt:poteſt ſeruire ꝑ ſub
ſtitutū eiuſdē ſcrinij,chartularium moribus optimis pręditum
ſcientia & peritia eruditū,& ſuo periculo:ſi tamē ſeruire volēs
multos ob rem publicā ſuſtinuit labores.h.d.¶In tex.ibi,præ
1 ter emolumēta.¶†No.ꝙ qñ qs aſſumit duo officia,& nō pōt
habere,niſi vnū,nō pōt habere ſalariū,niſi primi officij tantū.
2 ¶†Secūdò not.ex hoc tex.ꝙ duo officia,quis ſimul ſubire nō
pōt:vt hic.& ſ.tit.ij.l.hac parte.& ff.de adop.l.ſi cōſul.& hoc
eſt verū,qñ ſunt incōpatibila:vel vtriqꝫ qs deſeruire non pōt.
ſecus ſi ad inuicē ſe cōpatiant,vel deſeruire poteſt vtriqꝫ vt di-
xi ſ.ti.ij.l.cōperimus.De hac q.dixi.ſ.& adde Pet.de Anch.in
rub.extra de offi.deleg.vbi quęrit vtrū deputatus ad vnū offi
cium pro certo tēpore, intra illud poſsit ad aliud eligi.& con-
cludunt in effectu,ꝙ non.poſito ꝙ ſtatutū diceret,ꝙ electꝰ ad
certū officium,ad certū tempus intra illud eligi non poſsit ad
aliud quod referūt ſcribentes in l.iij.in prin.de iur.om.iud.qđ
intellige verū,ſi eligit ad aliud officiū incōpatibile:vt hic vi-
detur ſentire Bart.ſecꝰ ſi eſſet tale officiū,ꝙ aliud non impedi
ret:vtputa, quia electus eſſet ad ſcribendū per ſcripturā, nō vi
detur impediri aliud officiū.ita not.Ro.in no.ccxxv.in l.duo
rum.de oper.lib facit c.ſuſcepimus.de hęret.Alexā.¶In text.
3 ibi,ꝑ ſubſtitutū.¶†No.quē deſeruire ꝑ ſubſtitutū:ꝙ eſt verū
b niſi ad officiū requirat induſtria ꝑſonęb.Cōcor.de epiſ.& cle.
l.qſqs.& l.ad ſimilitudinē.de admi.tu.l.decreto.ff.ad muni.l.
quid ergo.§.de peri.nomi.l.fi.cū ſimi.hic alle.in glo. ¶Quod
eſt verū,qñ volens per ſubſtitutū ſeruire multū in alijs labora
4 uit,per hanc literā.quod no. ¶†Item no. ꝙ volens ſeruire per
ſubſtitutū,ſemper debet ſeruire per hominem eiuſdem condi
tionis:vt hic.dū dicit,chartulariū eiuſdem ſcrinij, &c. Si ergo
doctor vult ſeruire per ſubſtitutum debet ſeruire per doctorē
non per ſcholarem,licet ſufficientem.¶Item ſi miles vult ſer-
uire per ſubſtitutum,debet ſeruire per alium militem : nō per
domicellū.& ſemper ſubſtitutus debet eſſe moribus pręditus,
& ſcientia & peritia eruditus.Doctor,qui vult ſeruire per ſub
ſtitutum,debet ſeruire per doctorem moribus & ſcientia ido-
neum:non autē per ſcholarē quantūcūqꝫ ſufficientē.¶Sed qd
in iudice,qui vult ſe abſentare.et dic ꝙ ſic.Ang.in auth.de ad
mini.per gl.ibi voluit Bal.in l.parabolani. de epiſ. & cle. vbi
dixit,ꝙ debet eſſe talis ſubſtitutus,qui ad illud officiū poſsit
eligi. Et ſic ſecundū eum poteſtas ciuitatis non poteſt eligere
ciuē in ſubſtitutū,vel locū tenentem:quia ciuis nō poſſet eſſe
poteſtas ex forma ſtatuti.faciunt no.per Bar.in l. nemo eſt.de
duob.re.& per Bal.in l.j.§.ne autē.de cadu.tol.Sed imò videt
dicendū,ꝙ non poſſet ſeruire,per ſubſtitutū,eo:quia videtur
electa induſtria perſonę.ꝑ Bal.i c.j.§. multū.j.col.x. epiſcopū
vel Abb.vbi dixit qñ aliquid debet fieri princi. ſemper videt
electa induſtria perſonæ:nec poteſt ſeruire per ſubſtitutum.fa
cit tex.v.q.iij.c.in criminali.vbi dicit,ꝙ qñ diceretur,ꝙ actus
fieret per manus ꝓprias,vel ꝑ ſe,nō poteſt fieri per ſubſtitutū.
d.§.ne aūt.ver.in oībus glo.eſt ſingu.in cle. de vit. & honeſt
cle.quā alleg.d.Card.in cle.j.de iureiu.facit qđ no.Bal.in c.ꝑ
§.furtū.de pace iur.fir.& Dñicus in c.ſi qs viduā.in eo.titu.Et
ideo Bar.in l.ꝑ hāc.de erog.mili.anno.ſi dicat, quod annona
manu ꝓpria capiat per ſtipēdiarios:nō pōt quis capere ſtipen
diū ſuū per ſubſtitutū.bene facit tex.in l.probatorias.vbi ma-
nu principis.C.de diuer.offi & ibi Bar.etiā de eo , qui aliena-
uit cā mutādi iudicij in potentiorē,nō ratione officij:qa tūc tā
tum per ſe litigare,nō aūt poterit per ſubſtitutū.tex. eſt in l.ſi
miles.ff.de alie.iudi.mut.cā fac.Sed his,in omnibus rñde: ꝙ ꝑ
alia verba loquunt,ꝙ in caſu de quo hic.ꝑ Bart.vel pōt clara
dari rñſio,ꝓut apparet ex verbis Bal.in d.l.parabolani. Et in
materia etiā adde,qđ no.Bar.in l.ij.de condi.in publ.horreis.
lib.x.& bonus tex.& ibi Bar.in l.ſi nullus.C.de decur.& l.ne
minem.eo.tit.& in d.c.extirpādæ.in §.quia verò.in pe. col.in
ver.& faciūt iſta &c.Et adde ꝙ in caſibus , in quibus dicit ꝓ-
pter electionē induſtriæ perſonæ,actū non poſſe fieri per ſub-
ſtitutū:videt procedere,niſi ſuperueniat aliqua dignitas prin
cipali:quia tūc poſſet per ſubſtitutū.caſus in l.quiſqs. de epiſ.
& cle.& dicit ibi Bal.poſt Iacobut.ꝙ ſi ſcriptor, qui promiſit
ſcribere librū,& cuius induſtria videt electa,efficiat rector ſtu
dij:ꝙ poterit ſcribere per ſubſtitutū.Et adde,ꝙ vbicūqꝫ ꝓmit
to per me,& hæredē meum aliquid facere:puta,domū ædifica
re,poſſum facere ꝑ ſubſtitutū:quia appoſitio hęredis, facit ne
videat electa induſtria ꝑſonæ.Bal.poſt Cy.in l.quiſqs præal-
leg.cum induſtrialia ad hæredē nō trāſeant:vt eſt tex.no.in l.
cui bonis.de cur.furi.& ibi glo.quod no.de quo dicto facit fe
ſtum Pet.de Ancha.in c.ſi à ſubdelegato.de offic.deleg.in vj.
¶Quid aūt ſi cōmittat aliquid cōſciētiæ alicuius:an poſsit fie
ri per ſubſtitutū?gl.eſt ſingularis in l.ſicuti.de arbit.ꝙ dicit ꝙ
nō.Bal.in l.& in epiſtola.C.de fideic.Et adde , ꝙ in omnibus
caſibus,in quibus eſt electa induſtria perſonę, nō pōt actus fie
ri per ſubſtitutū:intelligit,niſi actū faceret per ſuū filiū : vt in
notab.lxxxv.in litera L.Ro.Et an vaſallꝰ poſsit ſeruire ꝑ ſub
ſtitutū,vbi aliàs nō poſſet. Archi.ꝙ ſic.c.epiſcopus. lxxxviij.
diſt.& in c.generaliter.xvj.q.j.& refert & ſequit Ang.in l.o-
mnium.de vſufru.per glo.ibi.faciunt not.per Cy.in l. ad ſimi
litudinem.de epiſ.& cle.& vide per Bar.in materia de nauicu
larijs.& ibi aliquid dixi. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞Fideiuſſorē nō dicit dare,q dat i fideiuſſorē priuilegiatū.
2 Priuilegium,ꝙ de nouo conceditur:non tollit alia priuilegia
petenti indulta.

LEX II.

HAc ſaluberrima. ¶Agentes in rebus, & eo-
rum vxores, ſerui & liberi
in modum ſportularum ſoluendo, ſiue agant, ſiue
conueniantur,illud priuilegiū ſortiūtur,ꝙ ſcrinia-
rij:de qbus dictū eſt ſ.ti.ij.l.in ſacris.nec cogit cōuentus dare
fideiuſſorē extraneū de iudicio ſiſti:ſed ſolū de numero in re-
bus agentiū.& per hoc priuilegiū non tollūtur alia priuilegia
1 eis cōceſſa.h.d.¶†Et no.ꝙ licet nō videatur dare fideiuſſorē,
q dat fideiuſſorē priuilegiatū:vt l.de die.§.qmulierē.ff.q ſatiſ.
cog.& l.j.ff.ſi qs in ius voc.nō ier.tñ fallit in agētibꝰ i rebꝰ,q
dare

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

1 dare poterũt priuilegiatũ, ſ. vnũ de numero ſuo. ¶† Vltimò
nota. ex ver. cũ ꝑ abſurdũ caſum expꝛſſum, ꝙ nũꝗ ꝑ cõceſsio-
nẽ noui priuilegij intelligunt̃ tolli alia priuilegia eidẽ indulta,
qm̃ nõ debet operari diminutionẽ ĩductã ad augmẽtum: Qua
liter autem ſoluantur iſtæ ſportulæ, habes. ſ. ti. ij. l. in ſacris.

De principibus agentium in rebus. Rubrica.

LEX I.

AGentes. Finito labore agentiũ in rebus agẽs
princeps agentium eſt creandus:
nec põt ad aliquas publicas vel priuatas fun-
ctiones vocari, niſi de Principis ſcientia: nec
vexari poteſt corã alio iudice, niſi corã Princi
pe: nec patronus cauſarum poteſt ignorante
Principe contra eũ aliquid poſtulare, & contrafacientes pœna
decem librarum auri puniuntur. h. d. iſta lex. Barto.

LEX II.

OMnia. Oẽs agentes in rebus ſunt ſub eorũ princi
pe cõueniendi, etiã ſi ſenatoria dignitate
ꝓfulgeãt: actus verò q ſunt ſoliti expediri ꝑ cœtũ
ſenatus, expedient̃ per ipſum aliquo reſcripto ſur-
reptio non obſtante. h. d.

LEX III.

PRoconſularis. Princeps agentium in rebus de
coratur dignitate proconſulari.
hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞ Qui valetudine corporis officiũ implere nõ potuit, vtitur
priuilegio illius officij ac ſi officium impleuiſſet.
2 Officium decurionum non poteſt continuari, ſed domeſtico-
rum decurionum ſic.

EX agentibus. Principes agentium in rebus pñt
habere domeſticos, quorum indu-
ſtriã & fidẽ putãt eſſe comprobatã: licet illi domeſtici
eodẽ officio ſepe functi fuerint: & ſi dicto officio ꝑ xxv. annos
ſeruire nõ poterũt corporis valetudine ĩpediti, & ob hoc ad
honoratiã dignitatẽ Principis bñficio trãſmigrauerint: ijſdẽ
priuilegijs bñficij potient̃, quibus potit̃ fact⁹ Princeps agẽtiũ.
1 h. d. ¶† No. ex hac l. ꝙ q corporis valetudine offm̃ adimplere
nõ potuit: & ob hoc ad aliud offm̃ aſpirauerit, quòd nihilò mi
☞ n⁹ fungit̃ priuilegijs q̃ cõpetũt illis q offm̃ ꝑfecerũt. ☞ Adde
2 Ro. in l. pe. no. xvj. vbi alleg. iſtũ tex. Alex. ¶† Vltimò no. ꝙ
licet offm̃ decurionũ nõ poſsit nec debeat continuari: tñ offm̃
domeſticorũ põt cõtinuari. Vñ qui fuerit familiaris vnius de-
curionũ, põt finito offõ eſſe familiaris ei⁹ ſucceſſoris. qđ not.

EOs. Vicarianæ dignitatis titulis honorat̃, q priceps
agentiũ in rebus, aut magiſter officiorũ eſt effe-
ctus. hoc dicit.

PRincipes. Princeps agentium in rebus cingulo comi
tiuę primi ordinis fungitur. Bartol.

QVicunque. Militans in ſchola agentium, ſi
fuerit de corpore cohorta-
lium, licet princeps agentium in rebus factus
ſit, filium, curiæ obligatum relinquet. ſed ſi ſu-
ſceperit poſtꝗ princeps factus fuerit, liber erit à
curia. h. d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Poſsidẽs immobilia in loco vbi iudicium agitur, non tenet̃
ſatiſdare. ſecus ſi poſsidet extra illum locum: quia ſatiſdat.
2 Arbiter debet habere ſalarium à partibus.

MVltis. Agentes in reb⁹ cõuenti noĩe ſportularũ co-
ram maioribus iudicibus ſoluent vnũ ſolidũ
tm̃ executoribus. Apparitoribus verò præſidis, vel
alicuius vicarij tertiã partẽ ſolidi, fideiuſſoreſqꝫ de iudicio ſiſti
de eo numero dare pñt: & ſi poſsident immobilia in prouin-
cia, vel in vrbe nõ ſatiſdãt: ſed eorũ iuratorię cautioni cõmitti
tur: nec cõueniri, nec citari pñt, niſi in ſcriptis. Pro ſcribẽdo ve
rò reſcriptũ principis, vel libellum in libro iudicis, ſoluent exe-
cutoribus ſolidũ vnũ: & cũ exẽplũ actorũ petitur, ſoluẽt ſoli-
dũ vnũ. Pro ſcribẽdo verò epiſtolã citatoriã nõ vltra tres ſoli
dos. Si verò corã arbitris litigauerint ipſis arbitris vnũ ſolidũ
tm̃ patrono fiſci dimidiũ ſolidi: notarijs verò ꝓ editiõe charta
rũ. & ꝓ toto negotio vſqꝫ ad finẽ pagẽdo dimidiã ptẽ ſolidi, ꝓ
introducẽdo iudicio cũ agũt corã iudicib⁹ maiorib⁹ quatuor
ſolidos: & ſi geſtorũ cã corã eiſdẽ conueniant̃ ſolidos duos: &
vltra quãtitates prædictas ſiue agãt ſiue cõueniant̃, vexãdi nõ
☞ ſunt. h. d. ☞ Bene facit text. in l. omnes. ante mediũ de epiſ. &
cle. in §. ſi qs aũt per pecuniã. in aut. de ſanc. epiſ. & no. Barto.
in l. j. q ſatiſ. cog. & in l. prætoriæ. la vltima. ff. de prę. ſtip. facit
l. q filio. vt lega. no. caue. Itẽ in eadẽ ibi, ſolidos binos. No. gl.
quę hic vult ꝙ pro rogatione & etiã ꝓ exemplatione poteſt
notari⁹ accipere mercedẽ. Ita alleg. Ro. in no. v. in litera n. Ad
de gl. & ibi dixi in l. argẽtarius. & ibi per Bar. & Bal. q alleg.
1 hũc tex. adde Bar. in l. ĩ ſacris. de ꝓpoſitis ſacris. Alex. ¶† No.
ex gl. ſuper ver. iuratoriæ. in fi. ꝙ licet poſsidẽs immobilia nõ
teneat̃ ſatiſdare: hoc eſt verũ qñ poſsidet in loco, in quo cõue-
nitur: ſed ſi poſsidet in alio loco, nõ ſufficit. Vñ ſi qs cõuenit̃
2 Peruſij, nõ ſufficit ſi poſsidet immobilia Senis. ¶† Item ex le
a ge iſta habes ꝙ arbiter debet habere ſalarium à partibus.[a]

De curioſis, & ſtationarijs. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Denuntiationi ſyndici non creditur.
Syndicus ſcienter falſum denuntians punitur.
2 Denuntiator maleficiorum licet non poſsit incarcerare: põt
tamen malefactores fugientes ſub cuſtodia tenere.

LEX I.

b **C**Vrioſi. [b]Denũtians maleficia punit̃ ſi non
probat: & ideo aliũ pro delicto nõ
1 incarcerat. h. d. ¶† No. ex hac l. qđ denuntia-
tioni ſyndici ſimpl̃r nõ eſt credendũ. imò veri
tas exquirenda eſt: & ſi falſum denũtiauit ſciẽ
ter, punit̃ vel ſi parũ probè mouet̃: vt l. diu⁹.
☞ la ij. ff. de cu. reo. & C. de accu. l. ea qdẽ. ☞ Hoc verũ quo ad
puniẽdũ: ſed quo ad inquirendũ faciũt fidem. Ita habet̃ in d. l.
criminoſi. & in c. in omni. & ibi Gof. & Io. An. & But. de teſt.
ita habetur in d. l. diuus. & vide Bar. in cõſi. incip. domino pa-
pæ. in fi. ponit, an fama cum dicto ſyndici denũtiãtis faciat in
dicium ad torturã. & ꝙ credatur ſyndicis: eſt tex. in c. ꝓterea.
de teſt. quẽ alleg. Bal. ad finẽ. Spe. in ti. de accu. in fi. & tales ap
pellãtur teſtes ſynodales, vt ibi. & xxxv. q. vj. ep̃s in ſynodo.
& ibi ponitur forma iuramẽti præſtandi per eos. & Inno. in c.
2 nihil. de elect. Alex. ¶† No. vlt. ꝙ denuntiatores maleficiorũ
non poſſunt alios detrudere in carcerẽ, licet autẽ non poſſunt
incarcerare: tamen malefactores fugientes poſſunt ſub cuſto-
dia tenere: vt ff. de ſer. fug. l. pe. concor. j. eo. l. fi.

LEX II.

AGẽtes. Officiũ agẽtiũ in reb⁹ eſt curã habere ſuper
euictionibus curſus publici, portando pe-
cuniã publicã ꝑ ꝓuinciã, naues cõducendo, & anima
lia ad ferẽdũ annonã: & ali⁹ officialis de hoc nõ debet ſe intro
mittere: cõtrafaciẽs punit̃. ¶ Itẽ ꝓ aĩali in curſu publico nõ du
cto nõ eſt licitũ officiali pecuniã accipere: cõtrafaciẽs quadru
plũ reſtituit. h. d. Et quid ſit curſus public⁹. no. j. de cur. pu. l. j.

LEX III.

PEr id tẽpus. Cõdemnatio præfecti facta de agen
te in rebus eſt nulla, niſi talis agens
contra honorem, honeſtatem, & decus ſui officij com
miſerit, quia tunc grauius punitur. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Carcerare aliquem, & ſub cuſtodia tenere, ſunt diuerſa.

AGẽtes. Agẽtes in reb⁹, ſinguli per ſingulas prouin
cias ſunt mittendi, in qui euictionibus in-
ſpiciendis curã tm̃ habebũt: & nihil habebunt cũ alijs
iudicibus vel prouincialibus, & alios illicitè nõ vexabunt, de
cauſis non cognoſcent, nec detrudent in carcerem. hoc dicit.
1 ¶† No. ex gl vlt. huius legis ꝙ aliud eſt mittere in carcerem,
aliud ſub cuſtodia detinere. facit de exac. tribu. l. ij.

Additio. Probat tex. in l. j. C. de cuſt. reo. & facit l. ſuccur-
ritur. in fi. qui. ex cau. ma. & vide Bald. in l. quo-
ties. ſ. de exac. trib. & gl. in l. qui neqꝫ. §. ſolutũ. de verb. ſigni.
☞ Alex. ☞ Carcerare, aliud eſt à cuſtodire. Tex. videt̃ in cõtra
riũ in l. aut facta. in §. ſolent. de quæſtio. vbi carcer fit ad cuſto
diã. Ad idem l. j. de priua. carceri. & l. incredibile. C. de pœnis.
qđ eſt verũ vbi fit, aliàs eſt pœna certa ꝓ delicto. Sec⁹ verò vbi
nulla eſſet certa pœna: qa tũc diceretur carcer ad pœnã, nõ ad
cuſtodiã. text. in l. ſenat⁹. de iniurijs. & in l. j. §. fi. de aleatorib.
& Bar. ĩ d. §. ſolent. & in l. imperiũ. de iu. om. iud. Cy. in l. j. C.
de infami. & qd de iure canonico, dic qđ ad pœnã. text. eſt in
c. quãuis. de pœnis. in vj. & vide Ro. in litera i. no. xviij. Alex.

*De palatinis ſacrarum largitionum, & rerum pri-
uatarum. Rubrica.*

¶ Qui autem dicantur palatini, dic vt in glo.

SVMMARIVM.

1 ☞ Onus captionis nõ dicitur extraordinariũ nec ſordidum.

hhh ij

a ¶ A partibus. Ad
de Flo. ĩ l. ſed & lo
ci. §. ĩ iudicio. ff. ſi.
reg. Sed ab extra
q̃ro, nũqd iſtud ſa
lariũ erit aduenti-
tiũ. Dic ꝙ ſic, & ſi
bi acqrit̃: ſed in eo
patri debet̃ vſuſ-
fruct⁹. Ita no. Bal.
in l. cũ oportet. C.
de bo. quę lib. ĩ pe.
co. in fi. ver. idẽ ĩ ſa
larijs arbitrorum.

b ¶ Curioſi. Ad ma
teriã hui⁹ text. ad-
de Ludo. Ro. in l.
pe. ff. ad Syl. & li-
mitavt ꝑ Bal. poſt
but. in l. j. in prin.
C. de erro. aduo.
vbi Iac. dicit ſe vi-
diſſe ꝙ maſſarij ca
pellarum obligati
ad denuntianda
maleficia ſæpe ne-
ſciunt literas. & fa
ciunt ſibi ſcribi à
quodam notario
nomẽ delinquẽtis.
vñ iudex nõ debet
punire maſſarium
ſi reperit̃ error in
denũtiatiõe, niſi cõ
ſtet ꝙ falſo fecerit.
ſed ĩ dubio magis
prꝑſumitur error,
q̃ꝫ malitia. ar. l. pe.
C. de his qui ſi. ad
ſcri. Et adde ꝙ ſi
falſo denũtiet, pu-
nit̃ pœna falſi. l. le
ge Cor. § fin. et ibi
Bar. ff. de fal. puni
tur in expẽſis, ſecũ
dum Bal. in l. ſan-
cimus. in xij. colũ.
C. de iud.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LEX I.

PAlati. Palatini ꝓ capitibus eorũ & iugis tantum pẽſionem fiſco ſoluent: ab alijs verò nume-
1 ribus ſordidis vacãt.h.d. ¶ † No.ꝙ onus capitationis non dicitur onus extraordinariũ, neq; ſordidũ.

SVMMARIVM.

1 ☞ Cõſeruatores monetæ ſi reperiunẽ fraudẽ cõmiſiſſe, nõ admittuntur ad aliud officium.

LEX II.

NVllus. Theſaurarius vł comes theſaurariorũ, ſemel repertus culpabilis ex officio iterato ad eandem militiam non aſpirabit, nec etiam aliam acquire-
1 re poteſt.h.d. ¶ † Not.hic caſum contra conſeruatores monetæ, ꝙ ſi reperti ſunt fraudem comiſiſſe ad aliud officiũ, nec ad
☞ ad aliã dignitatem aſpirare debẽt. ☞ Vide Ang.in aut.de colla.§.iubemus.Alex.

SVMMARIVM.

1 Prælatus malus timet bonum ſubditum.

LEX III.

PRiſco. Singulis annis vnus palatinus mitti debet ad regendum principatum dominorum
1 Cappadociæ.h.d. ¶ † Not.hic gl.ꝙ malus prælat⁹ timet ſubditum bonum.

NIhil. Palatini nihil habẽt cõe cũ alijs iudicib⁹ prouinciarum, ſed excepta reuerẽtia quæ eis debẽt: nõ ſolũ ꝑ iudices minores, verũ etiã ꝑ maiores quilibet iudex debet in ſuo officio deſeruire. Bart.

a Vidam. Effectus princeps palatinorum, ad aliã dignitatem conuolare non poteſt.

b officiis. Præſes palatinus non põt iniũgere aliquod ſordidum munus. Barto.

PLacuit. Palatini per prouincias trãſmiſsi anno elapſo cingulo liberantur.hoc dicit.

NOn aliter. Nullus officiũ ſacrarũ, vł priuatarũ largitionũ aſſumere poteſt, niſi mediante Principis authoritate, vel annotatione.

PAlatinos. Palatini adiutores, & primicerij. officio finito, ſicut agentes in rebus à præbitione tyronum cęteriſq; muneribus ſordidis immunes ſunt.h.d. ¶ Et no.gl.j.quę dicit, de extrema parte pedis tibię & ſotularis.

AD ſimilitudinẽ. Officium palatini quod olim durabat biennio hodie, anno concluditur: ſic ſcriniariorum officium.

VIros. In ciuitate Conſtantinopolitana palatinus apud pręfectũ vrbis nõ cõpellitẽ litigare, niſi ꝑ ſeruitutibus, domibus vel annonis q̃ſtio moueatur. In ꝓuincia verò cognoſcit p̃ſes cõtra palatinũ: ſed in cauſa criminali contra eum non fert ſententiam ex ſuggeſtione comitis, ſub quo militat palatinus.h.d.

INter alias. Palatini primicerij, & tres ſcriniorum primicerij, tribuni prętoriani militari dignitate funguntur: & nulla põt eis iniũgi neceſsitas publica, vel priuata.

IVbemus. Palatini principes eiſdẽ priuilegijs funguntur, quibus palatini ſacrarũ largitionũ. Et ideo primicerij & primates ſcriniorũ Principis finito officio inter milites tribunos enumerantur, & nulla ſolicitudine negotij priuati vel pub. poſſunt vrgeri.

De ſtratoribus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Satutum puniens officialẽ non inquirentem, & punientem maleficium factum ſuo tẽpore, intelligiẽ ſi officialis ſciuerit.
2 Statutum dans annũ officiali, intra quem poteſt cognoſcere de maleficio, intelligitur de his quæ clarã ſunt.

LEX vnica.

PEr omnes. Vnus ſolidus ſtratoribus, id eſt, præſidẽtib⁹ ſtabulis Principis ſtipẽdij nomine dandus eſt. & in offerendo equos principi ꝑ ꝓuinciales certa & ęqualis forma ſeruanda eſt, q̃ ſtatuta eſt, ſi aliqs ꝓuincialis ſtratori dederit ob hoc ꝙ non licet ei accipere, punitur. & ſi iudex hoc ſciẽs punire eum neglexerit,
1 centũ librarũ auri pœna puniẽ.h.d. ¶ † No. iſtũ tex. dũ dicit, ſi ſciẽs. qa eſt caſus q. ſtatuti diſponẽtis ꝙ iudex teneaẽ inquirere & punire ſub certa pœna omne homicidium factum ſuo tpe.
2 Nam ita demũ puniẽ, ſi ſciuerit factũ eſſe. † Itẽ facit ad aliud, ſi ſtatutũ dicit & dat poteſtatẽ intra annum cognoſcendi de maleficijs, intelligiẽ de his quę ſunt clara. Et ita dixi in l.j.ff.ſi q
☞ teſt.li.eſſe iuſ.fuerit.Bar. ☞ De hac q.vide ꝑ Bar.& Ang.i.l.ſi.ff.ſi qs teſt.liber eſſe iuſſ.fu.Bal.in.l.cum q.§.in popularibus.de iureiurãdo.& ꝑ Bar.& Ang.& alios in l.j.§.occiſurum.ff.de Syllã.& vide Bart.in l.genero.ff.de infami.in illa quæſtiõe, an ignoranti currat terminus.de qua in l.j.& in l.quandiu.C.q admit.& Bar.in l.caius.ff.de calumnia.& in l.quinquaginta.C.de excuſa.tuto.& l.diuus.circa vltimã col.de cuſto.reo.& l.ſemp.§.hoc interdictũ.qđ vi aut clã.& Io.An.in c.nõ ſeruorũ.de ſeruis nõ ordinã.& per Bald.& Salic.in l.fi.§.de dolo.per Bal.in add.Spec.& in t.de inſtr.edi.in pe.col.& in l.id qđ pauperib⁹.in iij.col.C.de epiſc.& cle.& l.ſi ideo.ff.de his quib⁹ vt indi.& in auth.cui relictũ.de indicta vid.coll.& in l.j.in prin.ff.de cad.tol.& in l.captatorias.§.de teſt.mili.& in l.j.i.ix.q.§.de inſti.& ſubſti.et in l.j.de priua.carce.et in l.j.de his qui à latro.et i l.j.de famoſis libellis.et in c.j.de ꝓhibita feud.ꝑ Lotha.& in diſputatione inci.qđ fœnerator.in j.col.& per Ang.in l.ſi cũ exceptione.§.in hac.ff.qđ me.cauſa.et i §.ſi qs rapuerit.in auth.de ſanctiſ.epi.coll.ix.& videas oẽs: qa multa habes circa dictã q. Sed rememoro ꝙ Bal.in d.l.q̃diu.dixit ꝙ tẽpus à ſtatuto p̃fixũ ad ponendũ ſtatuta in memoriali.& idẽ tenet ipſe in l.itẽ veniũt in §.cũ ante.de pet.hęr.et in d.l.qnquaginta.et in l.pe.de periculo tu.et Pe.de an.in c.canonũ ſtatuta.de q.in ver.alibi quærit Bar.licet Pau.de ca.in l.facta.§.bonorũ.ff.ad Treb.imò tempus currere ignoranti, ſed dari reſtitutionem. Alexã.

De caſtrenſianis & miniſterianis. *Rubrica.*

LEX I.

IN officio. Caſtrẽſiani vel miniſteriani officio finito per lapſum biennij, alius ſubrogatur: ipſe autem ad aliud officium nullatenus eligetur.hoc dicit.

LEX II.

SI quis. Si vltimus inter miniſterianos gradum primæ, ſecundæ, vel tertiæ formę inter caſtrenſianos fuerit adeptus: ſcribendus eſt in matricula formæ tertiæ.h.d.

LEX III.

SI qui. Militantes in hac militia, & eorum matres et vxores non poſſunt conueniri in cauſa ciuili vel criminali, niſi ſub comite Caſtrenſianorum.

ANte omnia. Officiales Principis ſumpti ſigillatim annexi coram illuſtri officiorum magiſtro, ipſi & eorum filij, & vxores conueniẽdi ſunt exceptis tributarijs, & munerum functionibus, et delictis in prouincia cõmiſsis, propter quæ cõueniri poſſunt etiã corã alijs iudicibus. Itẽ dicti officiales gaudẽt priuilegio circa ſportulas: qa nõ eas ſoluere tenẽtur, niſi ſcđm modũ hic deſcriptũ: fideiuſſorẽ ẽt de iudicio ſiſti dare poſſunt de eorũ numero, & vbi dare non poſſunt, cõmittitur eorum iuratoriæ cautioni.h.d. Qui autem ſint hi officiales, nõ habemus expreſſum: quia Imperator hoc non dicit: et ideo poteſt dici ꝙ hæc lex ſeruiat nobis de vento.

De decanis conſtitutio Græca. *Rubrica.*

LEX I.

QVatuor. Quatuor ex decanis, qui primum locum in ordine tenuerũt per biẽnium, ad primiceriatus officium aſſumuntur: et alij in locũ eorũ debent ſubrogari tranſacto biennio.h.d.

LEX II.

NOſtræ. Decani adhærentes famulatorib⁹ Principis coram illuſtri magiſtro officiorũ conueniendi ſunt.h.d.

De priuilegijs eorum, qui in ſacro palatio militant. *Rubrica.*

LEX I.

A Palatinis. Palatini à cunctis muneribus ſordidis ſunt immunes ipſi, & eorum filij, & nepotes etiam, ipſis & eorũ mancipijs nulla munera debent inferri: contrafacientes puniuntur.h.d.

LEX II.

DE cubiculis. Cubicularij Principis, quibus vacatio eſt concesſa, & memoriales ſcriniorũ, & libellorum, & epiſtolarũ, & etiã palatini, & agẽtes in rebus, & filij, & nepotes eorum ad honores & munera non vocantur inuiti: & à corporalibus & perſonalibus muneribus ſunt immunes.h.d.

Ex aula

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

LEX III.

EXaula. Deſcendētes ab aliquo officio aulæ principis, licet ſint idonei & exempti: tñ ab oibus muneribus & honorib⁹ eis inuitis ſunt expertes. h.d.

OMnes. Qui miſsionem meruit ab officio, quod in palatio principis exercebat, anteferri debet omnibus alijs, qui poſt ad regēdas dignitates, vel prouincias fuerunt aſſumpti: contra facientes pœna hic inſerta puniuntur. h.d.

De priuilegijs ſcholarum. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 ☞ Prohibitus ad aliqđ officium ex forma ſtatuti, non poteſt ad illud aſſumi ſub alio nomine.

LEX I.

VIris. Magiſtri militū, milites ſenatores, ſcholares ſuos verberare vel degradare non poſſunt: ſed iſtud ſpectat ad officiū magiſtri officiorū. Itē magiſter militum ſuos domeſticos ſenatorios ducenarios vel cētenarios facere nō pōt: pœna cōtra facienti imminēte. Item ꝓhibitus eſt domeſticus ꝑpetuò, vel ad tēpus: alio noīe aſſumpto, colore quęſito nō eſt prohibitiōe durāte aſſumend⁹. h.d.

1 ¶ † No. iſtā l. ꝙ ſi ꝑ formā ſtatuti ꝓhibitū eſt offm̄ cōſeruatio
a nis, ꝙ nō pōt qs ad illud offm̄ aſſumi ſub alio noīe[a] Et hoc ſen
tit gl. hic, dū ſumit argumētū de dño Odone, q fuit ptās Bo-
noniç. Nā cū eſſet ꝓhibit⁹ eſſe Ptās, fuit fact⁹ defenſor: & ſic ha
☞ buit officiū Poteſtatis ☞ Nota iſtud dictum: quia facit con-
tra id, qđ ponit. Bal. in l. Paulus. in §. plurib⁹. de legat & in l. j.
§. j. de poſtu. & in l. j. de varijs & extraord. cognitio. vbi dicit,
ꝙ prohibitus aduocari, nō eſt prohibitus in ſcriptis conſulere,
& ſic per indirectū. Quod dictū ſequit̃ do. Abb. in rub. de po
ſtu. Sed tu potes dicere ſaluando Bar. quòd diuerſa rō eſt inter
aduocare & conſulere: qa aduocare eſt viua vox, conſulere au
tem mortua: quia viua vox plus valet, quā mortua. Bal. in ru-
brica de teſtibus. Alex.

LEX II.

HAc lege. Militans in aliqua militia. qui ſtipendijs decurſis primicerius factus eſt, omnibus priuilegijs ſibi competentibus perfruatur: & etiam in cauſis ciuilibus coram officiorum magiſtro tantū cogitur reſpondere. In criminalibus verò cauſis hoc priuilegium nō ſortitur, ne creſcat officiorum authoritas, & ne publica vacillet vtilitas. h.d. ¶ Et no. ꝙ denegat iuriſdictionē in ciuili, & concedit in criminali hoc officio finito: eo verò durante in vtroqꝫ caſus eſt iuriſdictio denegata. s. de agētibus in rebus. l. ex eo.

SVMMARIVM.

1 ☞ Vidua fungit̃ priuilegio primi mariti, quouſqꝫ fuerit ſecūdo maritata.
2 Priuilegiū cōceſſum mihi & omnib⁹ deſcēdentib⁹ maſculis & fœminis, qñ cōprehendat deſcendētes per lineam fœmininā.
3 Sententia ſine ſcriptis ferri poteſt ſi concurrit partiū volūtas.
4 Solennitati requirenti ſententiā in ſcriptis ferri, & recitari, partes renuntiare poſſunt.

LEX III.

QVoties. Si ſcholaris alicuius ſcholæ coram officiorum magiſtro conuenitur ciuiliter aut etiā criminaliter, non cogitur dare fideiuſſores extraneos, ſed de ſuo numero, dum tamen iurauerit. & quinqꝫ primates eiuſdem ſcholæ ex xxx. viris numerandis à primicerio: vſque ad xxx. retro det fideiuſſores: & ſi quinqꝫ ex prædictis primatibus in fideiuſſores dari non poſſunt, vnus extraneus cum numerario dari poteſt, quod priuilegium habet locum in eis, & eorum vxoribus: & etiam viduis, & matrib⁹ viduis, & liberis, & ſeruis eorum. Et nomina ſportulatum per ſe vel per procuratorem reſpondentes præſtabunt ſecundùm ordinem hic deſcriptum, ſiue coram arbitris, vel officiorum magiſtris, vel coram moderatore prouinciæ ex delegatione cognoſcēte lis agitetur in ſcriptis, vel ſine ſcriptis, tam ex iuris diſpoſitiōe qꝫ ex voluntate partium. Item ſi commeatum acceperint per ſpaciū quinqꝫ meſium, non poſſunt illo commeatu durante conueniri ciuiliter, ſed criminaliter, pro publicis functionibus tantū. h.
☞ d. ☞ Dominus meus facit mentionem in l. cum quędam puel
la. de iur. om. iudi. poteſt limitari per dicta Bar. in l. fi. §. idē re-
ſcripſerūt. ff. de mu. & ho. & l. originem. s. de mācipijs & origi
1 narijs. li. x. Alex. ¶ In tex. ibi, in viduitate conſtitutæ. ¶ † No.
hic ꝙ mulier vidua fungitur priuilegio mariti, quouſqꝫ ſecūdo
fuerit maritata. Facit ad hoc l. filij. §. vidua ff. ad muni. & s. de
2 dignit. l. mulier. & dixi ibi. No. † ſingulariter iſtū tex. ꝙ ſi pri
uilegium concedatur mihi & omnibus deſcendētibus maſcu-
lis & fœmininis, ꝙ deſcendentes per lineā fœmininā ita demū
fruunt̃ priuilegio ſi ſint viduę: nō aūt ſi ad ſcđm matrimoniū
b conuolauerint.[b] Et poteſt eſſe ratio: quia poſtq̄ virū aſſumūt
in totū, ad aliū dicunt̃ ſe trāſferre, & ſtatutū ſuū mutare, vt no.
3 in d. l. mulieres. ¶ † Vltimò no. ex verbo, conſentiētib⁹. cū gl.
ꝙ de voluntate partiū fieri poteſt vt ſententia ſine ſcriptis fe-
4 ratur. † Et ſic habes ꝙ illa ſolennitas, quę traditur vt ſententia
c feratur in ſcriptis, & recitet̃,[c] vt l. ij. s. de ſen. ex bre. reci. remit-
ti poteſt de partium voluntate. & idē in ſacramento teſtium
remitti pōt: vt no. in l. j. ff. de ſer. & l. ij. § ſed quia. s. de iur. ca-
lū. & idē eſt in libellis: qa libellus pōt omitti licet nō expreſsè
remitti: vt no. in auth. offerat̃. s. de litis cōteſt. & ibi plenè per
Cy. licet quidam cōtra. Et idem eſt in iura. calum. quia omitti
d pōt[d], licet nō expreſsè remitti, vt d. §. licet qa. litis aūt cōteſta
tio, nec tacitè nec expreſsè pōt remitti: vt no. Ioā. And. extra,
☞ de offi. dele. c. de cauſis. ☞ Iuramentū calūniæ an remitti poſ
ſit Bar. in l. de pupillo. §. qui opus. de ope. no. nū. & in l. j de iu
ra. cal. Et ratio quare ordo iudiciarius non pōt remitti, eſt: qa
dicitur inuētus in fauorē & vtilitatem publicam ſecundū do.
Cardinalem in cle. ſępe. de ver. ſig. in prin. in xij. q. cui renūtia
ri non poteſt l. ius publicum. ff. de pac. quod eſt verum in or-
dinarijs. ſecus in ſummarijs, iuxta dicta in extrauaganti, ad re
primendum. Limita prædicta, ſi coram iudice ꝓcedit vt ordi-
nario. ſecus ſi coram arbitratore, vt Cardina. vbi ſuprà. Acta
tamen, videlicet teſtes, & poſitiones poſſunt dimitti. vide do.
Cardi. in Cle. ſæpe. an litis conteſta. poſsit omitti. Alex.

a ¶ Sub alio noīe Adde Bal. in l. j. in ij. q. s. de hær. inſti. & in rub. s. de fi. inſtru. ad fi. Alex. oīno in prima cōſti. Digeſtorū. §. nos verò dixi. poſt Philip. Frā. in ꝓœ. vj. nu. v. i apoſt. i ver. mutatio nominis. & plenè ꝑ Feli. in ꝓœ. decre. Grego. col. ix. verſi. tertia concluſio.

b ¶ Conuolauerint. Ad cui⁹ articuli deciſionem. vide tu copioſè not. ꝓ & cōtra do. Feli. in c. nouit. de iud. in j. co. circa prin. verſ. no. ibi circa princ. ver. cū concor. ibidē ꝑ eū allegatis.

c ¶ Vt recitet̃. Adde Abb. in c. ſicut. in vlt. col. ver. vel tertiò. de re iu. quē refert & ſequitur Feli. ibidē nu. vij. poſt prin. verſi. nā vult Ro.

d ¶ Omitti pōt. licet nō expreſsè remitti. Adde iſtū i l. ij. §. ſed qa veremur. nu. j. & qđ ibi poſui in addi. ad ipm in verſi. poſsit tacitè omitti. s. de iure iurando.

De caſtrenſi peculio omnium palatinorum. Rubrica.

LEX Vnica.

OMnes. Palatini habentes aliquod priuilegiū, quicquid quæſiuerunt in officio morātes ex donis Principis, aut eorum induſtria Principe conſcio, retinent tanqꝫ caſtrenſe peculium: & à labore caſtrorum non ſunt immunes. h.d.

Qui militare poſſunt, uel non, &c. Rubrica.

SI militiæ. Volens militare ſe debet offerre ei, qui ius habet probandi, ſcilicet officiorum magiſtro. Item nullus cauſa litis vitandæ poteſt militare. h.d.

LEX II.

NOn tantum. In fraudem ciuilium munerum nullus armatæ militiæ nomen poteſt aſſumere.

LEX III.

CVra. Coloni, vel ſaltuenſes ad militiam armatam volentes, vel inuiti, non ſunt admittendi. hoc dicit.

OMnes. Curialis vel cohortalis conditionis exiſtens ad armatam militiam non aſſumitur. hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞ Plura officia ꝙ quis habere non poſsit.
2 Habens vnum officium, ſi ei defertur aliud, poteſt eligere, & retinere quod velit.

HIs quidē. Duas militias diuerſi generis, aut dignitatem & militiam eodē tēpore quis habere non poteſt. ſecus ſi ad idem tēdunt. cōtra facientes, & contra impetrantes, & iudex impetranti non reſiſtens pœnis hic inſertis puniuntur. h.d. ¶ † Et no. iſtam legem quæ dat
1 regulā generalem, ne quis poſsit habere plura officia: de quo
dixi in l. comperimus. s. de proxi. ſacro. ſcri. ¶ Vltimò nota
gloſſ. quæ dicit, quòd quis non poteſt habere duas militias.
2 ¶ † In tex. detur electio. nota quòd ſi habenti vnum officium
☞ deferat̃ aliud. ꝙ in poteſtate ſua eſt qđ retinere velit. ☞ Duas
dignitates ſiue adminiſtrationes poteſt quis habere eodē tem
pore: in §. & ideo de nouo Cod. compo. & ideo quis poteſt eſ-
ſe miles & doctor. Bal. in l. ſi conſul. de adop. vbi plura bona
dicit. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Ignorantia probatur eo ipſo quòd contrariū non probat̃.

SVper. Serui poſt hanc legē conditam militiam adepti dominis ſcientibus efficientur liberi, & iuri patronatus nō ſunt ſubiecti: ſed ſi eis ignorātibus, in ſeruitutē rediguntur. ſed qui ante hāc l. militabāt, & adhuc militant, ſi quidem dominis ſciētibus, idē quod ſuprà: ſi eis igno

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

rantibus intra xxx. dies tantũ permittitur eos à militia reuoca
1 re.h.d. ¶ † No.ignorantiã probari poſſe eo ipſo quòd contra-
a rium non probatur.[a] & ad hoc allegatur. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞Præſcriptio non currit contra ignorantẽ ad ſui incommodum: ſed ad commodum ſic.

SI quis. Dñs patiens ſeruum in dignitate eſſe, priuatur dominio, & iure patronat⁹: ſed ſi eo ignorãte ſeruus eã fuerit adept⁹, tũc intra xxx. dies tãtũ ex quo ſciuerit, daſ ſibi vẽdicãdi poteſtas.h.d.
1 ¶ † No.præſcriptionem non currere ignoranti.[b] Et hoc eſt ve
b rum ad incommodum ignorantis, ſed ad commodũ ignorãtis ☞bene currit. Sic intelligiſ l.genero.ff.de infa. ☞Adde q̃ imò currit contra ignorantem, vt eſt tex.in l.fi.C.de præſcrip.lon. tẽp.ſed poſtea datur reſtitutio. Bart.in l.j.ſi quis autẽ.ff.de iti. actuq; priua. Alex.

De re militari. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞Milites noſtri temporis capti in bello, pro tẽpore, quo ſunt captiui, non habent ſtipendia.

LEX I.

STipendia. Miles captus ab hoſtib⁹, dũ ibi eſt, ſtipendiũ vel ſalariũ habere nõ debet.h.d.
1 ¶ † Not.iſtũ caſum q̃ milites noſtri tp̃is, q capiunſ in bello, q̃ ſi ſtãt capti p̃ certũ
c ☞tẽp⁹, p̃ illud tẽp⁹ nõ habẽt ſtipẽdiũ.[c] ☞Bal. allegat iſtã l.in l.liberti libertęq;.de ope.liber.itẽ infra in fine. Contrariũ tenuit Spe.ĩ ti.de locato.§.poſtq̃.verſ.qđ ſi mercenarius.& vide.c.j.de cle.non reſi.in vj.& ita ſequitur Laudẽſis in tractatu, de principe in titulo, de milite.in quarta concluſione: ſed in nona concluſiõe dicti titu.tenet contra Barto.per iſtum tex. Pro quo facit quod dixit Bar.in l.operę teſtamẽto. ff.de vſufruct.lega.& in l.ſi vno.§.item cum quidam.ff.locati. Alex. ¶ Opp.& ſoluit vt in gloſſa.

LEX II.

VIginti. Implentes ſtipendia militiæ xx.annis, ſtipẽdiarij per cohortes munera ſordida non tenentur ſubire.h.d.

LEX III.

MIlites. Miſſus à militia ignominię cauſa eſt infamis, & dignitatẽ cõſequi non põt: tamẽ vbiq; morari poteſt præterq̃ in locis interdictis.h.d.

DEfunctorum. Bona militis decedentis in deſertione defuncti cõfiſcãtur. hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞Clericus ſuſpenſus ad tempus an finito tempore debeat habere præbendas temporis præteriti.

CVm allegatis. Deſertor militiæ ex indulgentia Principis reſtitutus non habetur pro tempore quo deſeruit, perinde ac ſi militaſſet in caſtris: & ideo pro illo tempore ſtipendium non petit. hoc dicit.

1 Additio. † No.hanc legẽ pro clerico ſuſpenſo ad tempus, an elapſo tempore debeat habere præbendas præteriti temporis, & adde l.iij.§.qui militiæ. ff.eo.quod facit ad multas q.notatas in glo.in c.paſtorali.extra, de appella.& vide glo.ff.de dam.infec.l.inter quos.§.damni.& ibidem per Bart.& Ang.

SVMMARIVM.

1 ☞Relatio medici referentis aliquem infirmum vel cicatricẽ remanſuram, debet eſſe cum diligenti inquiſitione.
2 Sententia lata à peritis ſuper aliquo negotio, poteſt ferri die feriata. Item an ſententia peritorum tranſeat in rem iudicatam. Item an ab ea poſsit appellari.
3 Contra talem ſententiam poteſt contrarium probari.

SEmel. Miſſus à militia ex cauſa ægritudinis factus: ſanus reſtituendus non eſt: tamen non debet mitti, niſi medicis hoc denuntiãtib⁹, & iudice hoc in☞quirẽte.h.d. ☞Idẽ Bar.in prima conſti. digeſtorũ qđ eſt verum, quãdo factũ merũ pendet in poteſtate iudicis. ſecus ſi in poteſtate partiũ: quia partes eligunt ſi cõcordant.not. Io. An. in addi.Spe.in ti.de homicidio.ſed pone, & idẽ Abb.in c.pro
1 poſuiſti.de p̃b. Alex. ¶ † No.iſtũ tex.ſingularem q̃ nunquã denuntiatio facta per medicum, qui dicat aliquem infirmũ vel ex vulnere remanſuram cicatricem, aliquid operaſ, niſi præcedat dilĩgẽs iudicis inquiſitio: & ideo ſit cautus aſſeſſor, q̃ in actis faciat regiſtrari q̃ iudex diligenter examinauit vtrum ex vulnere eſſet remanſura cicatrix: & ipſo diligenter examinato medicus hoc retulit: aliàs non valet.

Additio. Similiter de hac cicatrice habes text.in l. quæriſ.§.fi.ff.de ædi.edic.& in l.locum.§.ex eo.de vſufr.
2 † Et iſta ſententia, & aliorum peritorum in arte, poteſt ferri die feriata, ſcđm Ang. Caſus eſt in l.ij.de fer.ibi: atrox iniuria. Et an talis ſententia tranſeat in rem iudic.vide Ludo. in l.admonẽdi.ff.de iureiur. Et an ab ea poſsit appellari, vide doc. in l.ab arbitrio.qui ſatiſd.cog.& talis ſentẽtia poteſt retractari: quia pronunciatũ eſt vulnus mortale, ſi cadauer exhibeaſ corã peritioribus in arte contrariũ teſtificãtibus, ſcđm Io. An.in ti.de homi.§.j.ver.j.in addi.Spe.& adde Bal.in l.ſi qs teſtib⁹.
3 in fi.C.de teſti. ¶ † Et an perito in arte ſit credẽdũ,[d] vide Spe.
d in ti.de prob.§.fi.ver.qñq;. Et Bar.in l.j ff.de vẽ. inſpiciẽ. vbi ponit an tales periti iurare debeãt: & q̃ talis aſſertio eorũ poſſit reprobari. Item ſecundùm Hoſtien.in Summa, in ti.de p̃b. §.quòd ſunt ſpecies.ver.octauò quid ſi. nam tunc alij debent eligi.alleg.c.cauſam matrimonij.de p̃ba.& xxvij.q.j.nec aliqua.et de iſta materia vide quæ ſcripſi poſt Bal.i l.Deo nobis.
e C.de epiſ.et cle. ¶ Quid autẽ ſit cicatrix[e], vide Bald.et ea quæ ☞ibi dixi in l.ſi qs.C.de pœ. Alex. ☞Adde q̃ Ang. tenet hic idẽ qđ Bar.de qua materia per Spe.in ti.de proba.§.j. ver. hic quoq;.in j.parte.et glo.in c.fraternitatiſ.de frigi. & maleſi. et doct.in c.p̃poſuiſti.de p̃ba.et per modernos in c. ſignificaſti. el ij.de homicidio.& Ang.in l.ſi vacantia.in j.charta.ſ. de bonis vacan.& Ro.in l.j.§.fi.de verb.obl.& debet examinari doctor, non ſcholaris artiũ in prædictis à iudice. Bar. in l.ſciẽdũ. §.vendi.ff.de ædil.edic.vbi dicit, q̃ appellatione medici non venit ſcholaris.glo.in c.j.de ſtatu regul.in vj. q̃ ſtatutũ de ingrediente monaſterium non extenditur ad modicum doctorem: ſecus ſi ſcholaris. Alex.

FRuſtra. Damnatus de crimine militari, miles exiſtens non infamatur, etiam factus veteranus.hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞Diuidẽtes prędã cũ aggreſſorib⁹ viarũ, viui cõburi debẽt.

SI quis. Dans operam vt Barbari Romanos deprehendant, vel prædam factam cum eis diuidẽs, viuus
1 comburitur.h.d. ¶ † Not.iſtum text. ſingularem contra diſtrictuales Tuderti, diuidentes prædam cum aggreſſoribus ☞viarum: quia viui debent comburi. ☞Bald. ponit alios caſus in quibus venit pœna mortis, in l.data opera.C.qui accu. non poſſunt. Alex.

QVicunque. Miles, q à principe meruit pati familiam ſuam ad ſe venire, cõiugẽ, liberos, ac ſeruos cenſibus non adſtrictos, & non alios ducere ſecũ poteſt. ¶ No.cõiugẽ domeſticã vel familiarẽ. Barto.

TRibuni. Tribuni vel milites in loco deputato ſtare debent, non per poſſ. vagari: contra facientes puniuntur.

SVMMARIVM.

1 ☞Lauãtes pãnos in ſummitate alicui⁹ fluminis põt p̃hiberi.
2 Lauãs ſe inuerecundè, in aliquo loco more beſtiarum dãnaſ.
3 Lauans pannos in inferiori parte fluminis, nõ põt prohiberi.
4 Lupus qui accuſabat agnum bibẽtem in inferiori parte fluminis iniuſtè accuſabat.

CVm ſuprà. Quando milites ſtant ſupra ripam fluminis in herba virenti, nullus in loco illo ſe balneare debet, nec etiam equos lauare ne commune aquæ poculum corrumpatur, & oculi videntium infeſtentur. Sed volens prædicta facere vadat ad inferiorem partem fluminis, & ibi ſtet in loco ſecreto, ita q̃ ibi videri nõ
1 poſsit.h.d. † Et no.hic caſum contra lauantes pannos in ſummitate alicuius fluminis vt poſsint prohiberi, quia per tale lauacrum communẽ populum aquæ corrumpitur.text. eſt hic.
2 † Vltimò glo.ſumit hic argu.cõtra illos qui more beſtiarum ſeu iumentorum ſe inuerecũdè balneant in aliquo loco. ¶ Vl
3 timò habes hic tex.q̃ † lauando in inferiori parte fluminis, nõ poteſt corrumpi pars ſuperior, nec lauans prohiberi poteſt.
4 † Et ſic facit cõtra lupum, qui accuſabat agnum bibentem in inferiori parte fluminis de turbatione aquæ.

NEmo. Miles deputatus ad Principis cuſtodiam, vel de alio numero ſine licentia Principis vacare nõ debet, aut aliena negotia peragere cõtra facietibus pœna imminẽte.& in tali obſequio miles retinẽs in quinq; libris auri puniſ. ¶ Itẽ miles ad Principẽ in ambaſiatorem miſſus, incontinenti ſe offerat viris illuſtribus, ſub quorũ regimine eſt, vt ſtatim commeatũ accipiat. Itẽ milites reperti vagari per prouinciam, per præſidẽ puniuntur

Contra

a ¶ Nõ p̃baſ. Adde do. Alex.de Imol. in l.ſi cui.§.iiſdem. de accuſ. vbi ẽt vide Bar.& Fel.in c. quoſdã. añ ſi. ver. lx.de præſum.vbi etiam nonnulla ad materiam p̃bationis ignorantiæ.

b ¶ Ignorãti. Ad qđ vide Fel.ĩ c.vigilãti.de pręſcrip.in j. col.verſic.ad ar.& qđ ibi dixi ĩ apoſ.

c ¶ Nõ habẽt ſtipendiũ. Adde Bal.ĩ l. ſi.in fi.ſ.de cõd. in ſer. & in addit. ad Spe.in ti.de locat. §.poſtq̃.ver. quid ſi faber.

d ¶ Sit credendum. Tu oĩno vide Fel. copioſiſsimè, & no.in c.p̃poſuiſti. in ij.col.in prin.in verſi.vult p̃ iſtum text. de proba. & aliquid in d.c.cauſam.alle. in tex. in iij.no.

e ¶ Cicatrix. Vide etiã Flo.in l. locũ. §. ex eo.ff. de vſufru.& Alexã. etiã in l. denũtiaſſe.§. quid tñ. de adult. Et adde q̃ duplex eſt cicatrix, ſ. deformãs, & nõ deformãs: vt p̃ Flor. in l ſi. & ibi nota. ff.de nox.& Ang. in l. ex hac.ff. ſi qua.pau.fe.di.vbi ẽt Flo. & Bal.i addi.ad Spe. in ti. de p̃ba.§.ſi. ver. hoc quoq; notãdum.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

COntra. Miles de vno numero ad alium ſe transferre non poteſt, niſi vtilitatis Reipub. cauſa Princeps conceſſerit. & cōtra faciēs puniť.h.d.

MIlites. Miles armatę militiæ agrorū cultui cuſtodiæ animalium mercimoniorum quæſtui non eſt deputandus: pœna deputāti imminente. h.d.

MIlitares. Miles ciuilem curam non debet aſſumere.h.d.

NEminem. Nullus in aliquo numero militū poteſt militare ſine licētia Principis. ſi tamen aliquis de numero deficiat magiſter militū & dux belli in illius locum aliū ſubrogabit. facta prius declaratione Principis, ſecundū huius legis tenorem. cōtra facientes puniūtur. hoc dicit.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Vniuerſitas, criminaliter accuſata reſpōdere poteſt per ſyndicum.
2 Dux belli cognoſcens criminaliter inter milites poteſt diſcuſſionem cauſarum talium delegare.
3 Quis ab eodem poteſt vexari coram vno iudice ciuiliter, & coram alio criminaliter.
4 Licet alicui cōmittať cognitio alicuius cauſę, & poteſtas tolliť capitaneo: per hoc non dicitur derogari eius iuriſdictioni.

TAm collatores. Milites ſtantes in partibus Orientis obedire debent iuſſui ducū belli. & in cauſis ciuilibus & criminalibꝰ nō reſpondent magiſteriæ ptāti, ſed duci prędicto, niſi ad ducū reſponſum. Itē ſportulas ſoluāt mō hic deſcripto, cū conueniunť ſingulariter, vel totus numerꝰ militum. ¶ Item duces de cauſa cognoſcentes poſſunt audire & audientiam alteri delegare. ¶ Item ſi milites in vno loco cōſtituti ad ducem in alio loco degentē acceſſerint, collatores non ſunt expenſis grauandi, ſi nulla neceſſitate cogente acceſſerint: ſed ſi neceſſitate imminente: tunc per triginta dies ipſi ſibimet expēſas miniſtrēt, poſtea collatores. ¶ Itē milites conuenti ciuiliter, ante negotiū peractū nō pñt ab eodē criminaliter conueniri coram diuerſis iudicibus, vel econuerſo. contra facientes puniunť. Itē per hāc legem nō derogať iuriſdictioni magiſteriæ poteſtatis,
1 cū oēs duces ſint ei ſubiecti. h.d. ¶ † In tex. ibi, ſyndico. hic eſt caſus ꝙ vniuerſitas criminaliter accuſata reſpōdere poteſt per
a ſyndicum[a]. ☞ Adde Bar. ad reprimendum. in verbo, perſonaliter vel legitimè. prope. fi. & Bar. in l. ij. §. fi. de accu. & Cy. in l. ij. C. qui accu. non poſ. Adde Bal. in l. reos. in fi. ff. de accu. & l. ſed ſi hac §. fi. ff. de in ius vo. & Inno. in c. licet in beato Petro. de acc. & vide rationē p Bal. in d. §. fi. Alexā. ¶ In text. ibi, vel
2 eorū diſcuſsionem. † No. hic caſum ꝙ criminaľr dux belli cognoſcens inter milites poteſt diſcuſsionē cauſę committere. re-
b gulariter autē contra: qa cauſę meri imperij non delegāturᵇ vt l. imperiū. ff. de iu. om. iud. & l. placet. §. de pen. iud. ¶ In text.
3 ibi, quoniam. in iſto ver. eſt tex. expreſſus ꝙ † quis poteſt agere contra eundem ciuiliter coram vno iudice: & contra eundem agere criminaliter coram alio iudice. Nam ſi eſt ſpeciale hic in milite ꝙ non poteſt criminaliter coram vno iudice pro negotio conueniri, & corā alio pro alio negotio: ergo in cōtrarium
4 eſt ius cōmune. † In tex. ibi, diſpoſitiōs autem. No. ex iſto textu, ꝙ ſi alicui officiali committitur cognitio alicuius cauſæ, & poteſtas cognoſcendi tollitur capitaneo Peruſij, per hoc nō dicitur derogari iuriſdictioni capitanei. Ratio eſt, quia ciuis de cauſa cognoſcens ſubditus eſt ipſi capitaneo.

De caſtrenſi peculio militum, & præfecti annonæ. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Res empta de caſtrenſi peculio efficitur caſtrēſis. idem ſi de profectitio vľ aduentitio.

L E X I.

SI in poteſtate. Filius in ptāte militās qui ob eam cauſam cœpit ex dono à pre, matre vel alijs ꝓpinqs, vel amicis; & quę ei occaſione militiæ ſunt quęſita, in caſtrēſi peculio numeranť, nō aūt matris hęreditas. prędiū verò donatū in caſtrēſi peculio nō eſt: ſed ſi emptum ex caſtrenſi peculio, caſtrenſe efficitur. h.d.
1 ¶ † Et no. ꝙ res empta ex caſtrenſi peculio diciť eſſe caſtrenſis. eodem modo de re empta ex profectitio vel aduentitio.

Additio. Cum hac l. concor. c. Petrus. de homic. & de intellectu iſtius legis vide Ange. de Are. in l. intra. in pę. col. circa medium de re iudi. Alex.

L E X III.

ERat. Licet quis militet, nō propterea liberatur à patria poteſtate.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Societas inter fratres augmentat inter eos affectionem, & eos chariores reddit.

CVm allegas. Hæreditas fratris quæſita militanti in caſtrenſi peculio nume-
1 ratur. h.d. ¶ † Et not. ꝙ ſocietas inter fratres augmētat affectionem inter eos adinuicem, & eos chariores reddit. h.d.

IVs. Milites ſcriniarij, & exceptores, & cæteri militātes habent caſtrenſe peculium. h.d.

De erogatione militaris annonæ. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Carnis appellatione non venit lardum.
2 Macellatorum appellatione ſimpliciter comprehēduntur macellatores lardi.
Acetum ꝙ non veniat appellatione vini.

L E X I.

REpetita. Tempore expeditionis militibus debet tradi panis buccellatꝰ. i. biſcoctus, vinum, acetū, lardum, et carnes veruecinæ, duobus videlicet diebus panis buccellatus, tertio die panis integer, & vno die vinū. & alio die acetū, et vno die lardū, et duobus
1 diebꝰ carnes. h.d. † Et not. hic tex. expreſſum quod licet acetū fiat de vino: tñ aliud eſt vinū, aliud acetū. qđ apparet: quia po
2 nuntur vt ſpecies diſtinctæ et ſeparatæ. † Item no. ꝙ lardū nō
c ſunt carnes, ᶜnec ecōtra: qa lardū et carnes ponūtur vt ſpecies ſeparatæ: et ſic appellatione macellatorum carnium nō continentur macellatores lardi: ſed appellatione macellatorum ſimpliciter bene continetur macellator lardi. Bar.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Milites noſtri temporis non poſſunt grauare comitatēſes, vt præparent eis ad comedendum.
Adde ꝙ hoc hodie non ſeruatur.

L E X III.

COenaticorum. Milites, vt aliquid habeāt in cœna à ꝓuincialibus, nihil poſſunt
1 accipere. Et not. † arg. contra milites noſtri temporis, qui non poſſunt grauare comitatenſes vt eis præparent ad comedendum.

SIcut. Annonariæ ſpecies à prouincialibus, ſunt tribuendæ militibus exiſtentibus in caſtris vicinioribus. Item milites conſtituti in caſtris veteranis duas partes annonæ ibidem tantùm retinere debent, tertiam verò partem extrahere. h.d.

ACtuarii. Officiales conſtituti ad diſtribuēdum militares annonas, ſi intra xxx. dies annonam receptam & militibus aſsignatā non oſtenderint, per publicum inſtrumentum tam reipub. ꝙ militibus de ſuo inferre cogentur. h.d.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Doctor & miles qui non volūt recipere pagam communi tempore debito, non poſſunt amplius eam petere.

FOrtiſsimi. Militibus prēſtāda eſt annona ſingulis diebus, & ante lapſum anni: & ſi eam nolunt recipere, fiſci commodis applicatur. h.d. ¶ Not. iſtum tex. contra doc. & ſtipendiarios communis Peruſij, qui nolūt recipere pagam tēpore debito. Nā lapſo tempore non poſſunt eam petere. & eſt ſpeciale in Republica, ſecus in priuata. Concor. j. l. proxima.

NVlli. Qui tempore fertilitatis annonam neglexerit recipere de publico, tempore cariſtiæ pretium ipſius aut annonam non petit. h.d.

Additio. Vide Bal. in l. acceptam. C. de vſur. in xij. q. allegantem hunc tex. Bal. in l. non dubium. x. col. de leg. & alleg. eum etiam Bart. in l. libertis quos. §. manumiſſus. ☞ de ali. & ciba. leg. Alex. ☞ Ro. & Are. in l. quod te. ff. ſi cer. pet. dicūt, ꝙ licet aliàs dicatur ꝙ ſi creditor dixit ſe nolle pecuniam à debitore, ꝙ per hoc non liberatur, ſi pecunia vel res debita adhuc exſtat. l. ſed ſi poſtea. ff. de arbi. Nā fallit i pecunia oblata à Republica vel officiali, cui Reſpublica debebat. Nā licet pecunia extat, ſi velit officialis poſtea, nō tenetur, imo liberatur à debito. hoc eſt not. in l. ſed ſi poſtea. & in l. ſed ſi in emptorem. §. fi. ff. de act. emp. Ro. in litera c. no. xxij. Alex.

a ¶ Per ſyndicū. Adde do. Alexan. de Imo. in l. aut facta. §. fin. ff. de pœ. & Bal. in l. ij. de accu. Spec. in tit. de acc. ver. fi.

b ¶ Nō delegantur. Adde Fel. in c. qđ ſedem. de off. or. & in c. qm. §. is autē. de offi. deleg. in iij. colū. & qđ ibi dixi in apoſt.

c ¶ Carnes. Adde qđ gl. xxxiij. q. ij. admonere, in ver. carnē. & lariꝰ vide Firmanum in ſuo tract. nouiter impreſſo. iiij. li. vel ꝑ pri. lxv. q. ver. vij. ¶ Adde ad hoc ꝓpoſitū gl. in c. preſbyter. lxxxij. di. in verſi. & ſagimine. quam ad hoc alle. An. Corſ. in. ſuis in ver. caro. inci. ꝓ ſolatio.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Bartolus ſuper tribus libris Codicis.

PRouincialium. Fœnū militibus & vexilliferis oportunum ac etiam ſcholarium tribunis, & comitibus illuſtrib⁹ ad domum eorum habitationis apportatur. h.d.

SVMMARIVM.

1 ☞Introitus cameræ communis probatur per liberos introit⁹ ipſius cameræ.

EXcellentia. Omnis erogatio annonæ per ſuſceptores facta in ſcriptis eſt redigenda, & etiam quantitas ipſius annonæ ſuſceptæ, quam debet principi declarare: & ſi quid vltrà acceperint ꝙ ſcripſerint in dublum tenentur. h.d. Et nota iſtum tex. cōtra officiales caPionis Peruſij, qui frumentum quod q̄nque accipiunt nō ſcri
1 bunt, ꝙ in duplum tenentur. ¶† Nota quòd introitus cameræ cōmunis apparet per liberos itroitus ipſius cameræ.

SVMMARIVM.

1 ☞Vinum nouum, & nō vetus, bibi debet, poſt Calendas Nouembris.

1 IVbemus. †Poſt calendas Nouembris militib⁹ vinum nouū, nō, vet⁹, tribuitur. h.d. ¶In tex. ibi, diſpendioſa. Nota caſum contra tutorem, qui poſt calendas Nouembris faciebat bibi per familiam vinum vetus, vt de ſuo reſarcire teneatur: q̄a debebat facere bibi vinū
☞nouum: cū erogatio veteris eſſet damnoſa. ☞Vide tex. in l. ſi quis vinum. §. fina. cum duabus ſequentibus, de vino, tritico & oleo le. & Bartol. in l. cùm quid. ff. ſi cert. pet. in. j. opi. Alexand.

OPinatoribus. Exactor militaris annonæ cum prouincialibus nullum debet habere commercium, ad hoc vt cōmunem ſummam intra annum poſsit conferre. h.d. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞Valor frumenti & aliarum rerum venalium inſpicitur in loco publici fori.

SEptem. Septem diebus fori militibus non venduntur res pretio viliori. h.d. ſecundū vnam expoſitionem. Vel aliter ſic: Vbi milites pro annona res accipiunt, æſtimari debet annona prout venditur in foro rerum venalium.
1 h.d. ¶† Et ſecundū hāc lect. nota hic caſum expreſſum ꝙ quātum frumentum valet, vel aliæ res mobiles venales, nunꝙ debet inſpici niſi in loco publici fori, & quantum ibi vendi potuiſſet. Vnde ſi poteſt vendi multò plus vel multòmin⁹ extra forum non debemus illum locum inſpicere, ſed æſtimationē
a ſemper conſiderare debemus ſecundùm locum publici fori.[a]
☞Adde alium tex. no. in c. j. ibi, non carius vēdant, ☞quem in mercato quā vendere poſſunt. extra, de emp. & vēd. Et ita ibi dicit dominus Pe. ꝙ debet inſpici locus vbi res venditur, non pretium loci de quo eſt vendēs. Et licet forenſes & peregrini non ſortiantur forum in loco. l. hæres abſens. de iudicijs, tamē poſſunt ſe iuuare conſuetudine loci in rebus emēdis. Pe. in c. cū cauſam. el. ij. vbi de materia, de teſtibus, de valore rei probādæ, vide Bar. in l. fi. de naui. li. xj. & l. j. §. ſi hæres. ad Trebel.* & in l. ſi ſeruus. de condi. furtiua. Alex.

LEge. Miles impediens exactionem annonæ aut conſuetam erogationem, pœna hic inſerta punit. h.d. iſta lex.

SVMMARIVM.

1 ☞Salarium debitum defuncto debetur eius hæredi.

HIs ſcholaribus. Exactor militaris annonæ ſcholari ad numerū regendum deputato ſolidum vnum præſtabit: deputato verò ad onus præſtandi equis annonam, ſalarium dabitur vnà cū annona,
1 & ſuis hæredibus ipſo defuncto. h. d. ¶† Et not. ꝙ ſalarium
b debitum defuncto, præſtabitur ipſius hæredi.[b] concor. ſunt in gloſſ.

ANnonas. Annonæ debitæ in publico vniuerſis officijs & ſacri palatij miniſterijs ſacriſque ſcrinijs & cæteris aminiculis dignitatum, præbere eis fient in pretio prætaxato. h.d. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞Deputati ad ſoluendum ſtipendia debēt ſua manu ſoluere, & non per ſubſtitutum.
2 Stipendiarij non poſſunt conſtituere procuratorem ad ſuum ſtipendium recipiendum.
3 Statutum vbi mādat aliquid fieri proprijs manibus: tunc fieri non poteſt per ſubſtitutum.
4 Officiales publici poſſunt mutuare pecuniam ſtipēdiarijs ſub vſuris.
5 Mutuās pecuniā ſtipēdiarijs, an poſsit eorū ſtipēdiū ſeq̄ſtrare.
6 Seq̄ſtrū de re alicuius ꝙ poſsit fieri q̄n de delicto conſtat per publicum inſtrumentum.
7 Milites qui habuerunt licentiam ſe abſentandi à theſaurarijs, non debēt habere ſtipendium à communi, ſed à theſaurarijs.
8 Teſtis præſumitur iurans ſi dicitur talis teſtis iuratus.
9 Ratio per teſtem debet reddi per ſenſum actui congruentem.
10 Teſtis, qui dicit rem agitatem in ſuo conſpectu, probat.
11 Theſaurarius, qui tenetur ſoluere ſtipēdia militibus, ſi habet pecuniam & non ſoluit, tenetur ipſis ad vſuras, quas ſoluerūt pro habenda pecunia.

c✱ IVbemus. Erogator annonæ iurare debet ſe officiū legaliter & ſecundū iuſtitiam peracturū: & ſua manu numerare debet militib⁹ annonā eis debitā. ¶Itē actuarius cū milite negotians, paciſci debet vt pro quolibet ſolido ſemiſſem recipiat in tertiā partē ſolidi: vltra aūt ex pacto recipere non pōt ſub prætextu prolixitatis tēporis. Et ſi ratione pactionis inter militē actuariū aliqua cōtrouerſia oriat̄, erogator militi dabit quod ei debetur: ſed idē poterit ad petitionē actuarij ſequeſtrari, donec inter eos lis debitū finē accipiat. Sed ſi inter actuarium & milites abſentes, commeatu recepto quæſtio ſit: pecunia militib⁹ debita ſequeſtrabitur apud deuotiſsima principia: ſi tū milites, qui cōmeatum recipiunt, ſunt de numero xxx. quib⁹ commeatus fuit cōceſſus, & actuarius de pactione publicū oſtenderit inſtrumentum. Itē tribunus xxx. militibus tantū poteſt dare licentiā cōmeandi: & ſi pluribus dederit licentiam commeādi, illi plures non habebunt ſtipendium: ſed erogator ipſum ratione publice reportabit. ipſe tenetur tribunus, & de ſuo proprio eidē ſatisfaciet. Itē x. primates ex prīcipijs deuotiſsimis, & vnuſquiſꝙ caput ſcholæ iuratus debet deponere apud acta, ſub ſuo aſpectu vnunquēꝙ militem recepiſſe de manu erogatoris annonā ei debitā. Et hanc relationē tribuno & deuotiſsimis principis, & de tribus menſibus in tres menſes, & poſtea notificare Principi. Item erogator pecuniam publicā quā recipit, debet inter milites, intra duos tres vel quatuor mēſes erogare, cōſiderata loci diſtātiæ: & ſi hoc facere diſtulerit omne damnū reſarci & militibus, quod ex negotiatione ſunt paſsi. Itē ſi erogator huius legis præcepta violauerit, aut in officio aliquod ſcelus cōmiſerit, pœnis hic inſertis ordine hic ſcripto punitur. Item ſalarium debitum militib⁹ defunctis filijs & vxoribus militum per erogatorē præſtabitur. hoc dicit. ¶In tex. ibi: erogator ma
1 nu ſua. ¶† Nota ꝙ cōſeruatores monetæ ciuitatis Peruſij, qui ſunt deputati ad ſoluendum ſtipendia, nō poſſunt ſoluere ſtipendium per ſubſtitutum: ſed ſua manu ſoluere debent. ¶In
2 tex. ibi: per ſuam manum. ¶† Nota ꝙ ſtipendiarij conſtituere nō poſſunt procuratorem ad ſuum ſtipendium recipiendum: quia per manum propriam ipſorum debent recipere. & ideo ſint cauti procuratores communis ꝙ nunꝙ procuratori ipſorum ſoluant.

Additio. Pro quo eſt bonus tex. in ratione ſui. l. j. §. ne aūt.
3 de cad. tol. ibi: vel domū ſuis manibus. † Ex quo apparet, ꝙ vbi lex vel ſtatutum mādat aliquid ſuis manibus
c fieri, nō poteſt per ſubſtitutū expediri,[c] vt tenet Alber. in ſuo dictionario: & ſequit̄ hoc dictum pro valde notabili Lu. in l. j. §. ſi quis ita. de ver. ob. & ſequit̄ gl. in cle. j. in verbo, perſonaliter. de vita & ho. cle. Bal. i c. j. ī §. iniuria. de pa. iu. fir. ī fi. prin. & quibus mo. feu. amit. ca. j. & in c. j. §. ſi q̄s deceſſerit. ſi de feu.
☞fue. cōtro. facit l. j. §. ne aūt. de cad. tol. Ale. ☞Adde Bar. ī l. fi. §. de his qui public. col. illa. lib. x. Item in ver. in tex. ibi: habita. Aduerte quia hoc dictū Bar. non videtur verū: quoniā id, quod hic dicit̄, eſt ſpeciale in milite, quando agitur vt ſtipendium militis ſequeſtretur: ergo in contrarium eſt ius cōe. l. ius ſingulare. ff. de legi. & cōtra Bar. hic facit l. ſi fideiuſſor. §. ſi ſatiſdatū. Et adde q̄d hic dicit̄ de milite, ſpecialiter habet etiā locū in doctore. l. fori. & l. aduocati de aduo. diuer. iud. Alexan.
4 ¶In tex. ibi: ipſe cū actuario. ¶† Not. ꝙ officiales publici pn̄t mutuare pecuniā ſtipēdiarijs ſub vſuris: tū vſuræ non poſſunt trāſcendere tertiā partem eius quod mutuatur, vt hic. q̄d not.
5 ¶In tex. ibi: ſup his verò. † No. ꝙ ille, q̄ mutuauit pecuniā ſtipendiarijs, & ſi ſibi nō ſatisfit, pōt eorū ſtipendiū ſequeſtrari. ar. tamē contra in l. ſtipendia. §. de exec. rei iud. ¶In tex. ibi: p
6 ſtātia habita. ¶† Not. iſtā literā cōiuncto ver. ꝓtulerit. q̄d eſt j. quia hic eſt caſus ꝙ nō pōt fieri ſequeſtrū de re alicuius, niſi
d debitū oſtēdat per publicū inſtrumētū.[d] ¶In tex. ibi: de pro-
7 prijs facultatibus. ¶† No. cōtra cōſeruatores monetæ, q̄ dant
e quandoꝙ licentiam militibus ſe abſentandi[e] contra formā ſtatutorum. Nam ſtipendiarij non debent habere ſtipēdium per
8 illud tempus à communi, ſed à cōſeruatoribus. ¶† In tex. ibi: iuratus deponat. ¶Nota iſtum text pro eo quod diximus quotidie talis teſtis iuratus, &c. nam per hoc probatur iuramētum præceſsiſſe vt hic, & lege Theopompus. ff. de dote prælegata. tamen

a ¶In loco publico fori. Vide iſtū i. l. cū emptor. §. fina. ff. de dā. infect. & ī l. non intelligit̄. §. diui. ff. de iur. fiſ. Bal. ī l. ij. ad fi. ver. & ſi æſtimatores. ſ. de reſcin. vē. et Pa. & Cano. ī c. cū lo. extra de fide inſtr.

b ¶Hæredi. Adde d. Alex. de Imol. ī l. dic̄ functo. de aſſeſ. in vij. col. cum quatuor ſe. & Bar. & Bal. in l. poſt duos. & ī l. petitionē. C. de aduo. diuer. iudi.

c✱ ¶Pro concordia. Aduerte ꝙ ſeruire poſſumus per ſubſtitutum æque idoneum & dignum. ita Bal. ī l. agētes. de præpo. agen. in rebus. ſ. eo. lib. Cōtrarius tū allegat̄ hic hac. l. iubemus. & ī l. ꝓbatorias. de di. off. & appa. iudic. Tu dic ſpeciale eſſe in aliq̄b⁹ caſib⁹ vt nō poſsit, & maximè q̄n electa eſt induſtria pſonæ. facit c. in criminalibus. v. q. iij. gl. ī clemē. j. de vi. & ho. cler. facit q̄d no. Bal. ī c. j. §. furtū. de pac. iur. fir. aliàs aūt ſec⁹ regulariter. Et ita inuit do. Alexan. poſſe Bar. ſaluari vt hic in addi.

c ¶Expediri. Adde Feli. nota. in c. q̄m apſica. §. is aūt. de offi. dele. ī prin. & in ij. colū. in me. in verſ. verum hoc.

d ¶Per publicū inſtrumētum. Adde iſtum in l. litib⁹. in fi. ſ. de agri. & cēſi.

e ¶Dant q̄nꝙ licentiā militibus ſe abſentādi. Adū qualiter puniant̄ dantes ꝑtātem abeūdi militibus, de q̄b⁹ hic. & dic ꝙ dant illis, quorū venia abierūnt ſalarium ex eorū ꝓprio ita ſentit tex. huius l. ſecūdū Rom. qui ad hoc ꝓ ſing. eū alle. in ſuo ſingu. lxx inci. dantis licentiam.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

leg. tamen cautius eſt vt de iuramento appareat, vt ibi no. Dy.
9 ¶ In tex. ibi: ſub obtutibus. † No. ꝙ teſtis, q reddit cām ſui di-
a cti, debet rñdere per ſenſum corporis actui congruentem: [a] vt
10 hic, & l. teſtiũ. §. de teſt. ¶ † Vltimò apparet hic, ꝙ ſi teſtis dicit
rem agitatã fuiſſe, ſicut ſuperi⁹ dictũ eſt: & ita factũ eſt in meo
11 conſpectu, valet & probat. ¶ In tex. ibi, hoc videlicet. † No. ꝙ
ille, qui tenetur ſoluere ſtipendium ſtipendiarijs, ſi habet pecu-
niam, & negligit ſoluere eis, & ob hoc ſtipendiarij accipiãt pe
cuniam ſub vſuris, ꝙ ille tenetur reſtituere omnes vſuras & o-
mnia damna quæ incurrunt occaſione illius negligentiæ.

SVMMARIVM.

1 ☞ Milites peruſini miſſi ad cuſtodiã ciuitatis Caſtelli debent
habere ſalarium à ciuitate Peruſij, nõ à ciuitate Caſtelli.
2 Milites Peruſini non poſſunt ire ad cuſtodiam alicuius caſtri
ciuitatis ſine licentia, quã debent habere in ſcriptis.
3 Cuſtodit⁹ à nũtio cõis, an ſoluat nũtio, vel cõmuni. remiſsiuè.

CVm ſæpe. Milites deputati ad cuſtodiam alicuius
perſonę, vel loci, annonam de publico nõ
percipient, ſed à conſtituta perſona ſalarium habebunt de pu-
blico. Itẽ milites nõ debent ad cuſtodiam alicuius deputari ſi-
ne licentia Principis in ſcriptis obtẽta: cõtrafaciẽtes pœna hic
1 iſerta puniũẽ. h. d. ¶ † No. ex prin. ꝙ ſi milites ciuitatis Peruſij
deſtinãtur ad cuſtodiã ciuitatis Caſtelli, quòd ſtipẽdium dñt
habere à ciuitate Peruſij, non à ciuitate Caſtelli: ſed ab alia ciui
2 tate recipiẽt annonã ꝓ ipſis, & ꝓ equis. Vltimò no. † quòd mili
tes ciuitatis Peruſij non poſſunt incõſulto cõi ire ad cuſtodiam
alicuius caſtri ciuitatis Peruſij, ſine legitima communis in ſcri-
ptis data. & ideo ſint cauti, vt ſemper licẽtiam in ſcriptis faciãt
3 regiſtrari. ¶ † Vltimò gl. ſumit arg. an cuſtoditus à nũtio cõis
☞ debeat ſoluere nũtio, vel cõi. Dic vt in ea. ☞ Nota hic vnam
gl. quę vult carceratũ nõ alendũ ab eo, qui fecit eum carcerari,
ſi habet vnde ſe alat: aliàs ſecus. & idẽ voluit Bart. in l. ſanctũ.
ff. de rerũ diui & Bal. in ſuo tractatu de carcerib⁹, in fine. Aret.
in §. fi. in fi. Inſt. de act. & adde Bar. & ibi ſcripſi in l. iij. §. de feu
di. ex quibus cauſis in poſſ. ea. Alex.

De execoctione, & tranſlatione militarium annonarum. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Conſuetudo prouinciæ excuſat in illis, in quibus aliquãdo
non excuſaretur.

LEX I.

OPinatores. Opinatores delegati vt militib⁹
annonam exigant, & eis ſoluãt
à prouincialibus, non petunt panis excoctionẽ,
ſi fuerit inter eos conſuetudo contraria. hoc di-
1 cit. † Et not. ex hac lege qđ conſuetudo prouin-
ciæ excuſat in illis, in quibus aliquando non excuſaretur. con-
cor. ſunt in glo. Bar.

SVMMARIVM.

1 ☞ Procurator abſentis ſi fuerit negligens in exequendo man
data communis, puniẽ. & etiam dominus, ſi fuerit conſcius.
2 Dominus ex contumacia procuratoris punitur, ſi eſt cõſcius.

LEX II.

IN excoctione. Ab excoctione panis, nulla
domus etiam principis excu-
ſatur: & ſi⁹ procurator eius, cui panis coquẽdus mã
datur, cõtumaciter facere neglexerit: punitur ipſe,
1 & dñs eius, ſi fuerit cõſcius. h. d. ¶ † Et not. hic caſum cõtra ꝓ-
curatores abſentiũ qbus ꝓcuratorio nomine aliquid mandaẽ
ꝓ cõe: quia ſi neglexerint, puniunẽ ipſi, & dñi, ſi fuerint cõſcij.
2 ¶ † Vltimò no. hic eſſe caſum, ꝙ dñs ex cõtumacia ꝓcuratoris
punitur, ſi eſt conſcius. & hoc modo poteſt limitari l. j. §. ſi ꝓ-
curator. ff. ſi quis ius dicen. non obtempe.

De militari veſte. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Veſtes hyemales fieri debent à calẽdis Septembris, vſq; ad
calendas Aprilis. Veſtes æſtiuę à calẽdis Aprilis vſq; ad calen
das Septembris.

LEX I.

OMnẽ. Canonem veſtium à calendis Septem
bris vſq; ad calendas Aprilis [b] Reſpu
b blica ſoluet. h. d. † & not. hic eſſe caſum, veſtes
1 hyemales faciendas eſſe à calendis menſis Se-
ptembris, & durare vſq; ad calendas menſis
Aprilis, & veſtes ęſtiuas à calendis mẽſis Apri
lis, vſq; ad Calendas mẽſis Septembris. qđ no. pro familiarib⁹,
quibus promittitur veſtis vernalis, & æſtiualis: etiam pro illis
quibus in teſtamento relinquitur.

LEX II.

PRouinciæ. Prouinciæ Thraciæ ꝑ qbuslibet
viginti iugis, ſeu capitibus anno
quolibet vnã veſtẽ pſtabũt ad vſus militũ. Scythia
& Miſia ꝑ xxx. iugib⁹, ſeu capitib⁹ qđ i Aegypto
& partibus Orientis ſeruatur: & ſi veſtẽ non habent, loco eius
vnũ aureum pręſtabũt, exceptis Hoſtroenatis, & Iſauria, quæ
ad auri præſtationem non tenentur. h. d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Chlamydem qui promiſit facere, cuius pretij, & valoris fa
cere debet.
2 Sartores pro factura chlamydis non poſſunt accipere niſi vnũ
florenum.

LEX III.

FOrtiſsimis. Ad veſtẽ militis non præſtabuntur
bini tremiſſes, ſed vnusſolidus. h. d.
1 ¶ † No. ꝙ ꝑ vna chlamyde non ſufficit vnus floren⁹:
vt hic, & in glo. in ver. chlamydibus. vnde ſi promitto tibi fa- a
cere chlamydẽ: intelligitur maioris pretij q̃ ſit vnus florenus
c auri, qđ eſt verũ conſiderata cõditione perſonę. [c] Nam ſi pro-
mittitur vni militi, vel vni doctori maioris pretij eſſe debet. ſe-
2 cus ſi alij vili perſonæ. ¶ † Vltimò no. cõtra ſartores, ꝙ ꝑ fa- b
ctione vnius chlamydis non poſſunt accipere niſi vnum flore
☞ num. ☞ Adde gl. no. in §. cũ ex aliena. inſti. de rerum diuiſi.
quæ dixit, qđ valet cõſequentia. ſartor: ergo fur. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Armenti appellatione veniunt animalia magna.
2 Gregis appellatione veniunt animalia minuta.

MIlitaris. Quinq; partes pretij veſtis militaris in
pecuniam debent dari fortiſsimis militi
bus: debilibus verò ſexta pars in panno. hoc dicit.
1 ¶ † No. ex gl. iſta, qđ armentũ in dubio intelligitur
2 de animalibus magnis: ſed † grex de pecudibus & animalibus
minutis. q ergo ꝓmittit gregẽ põt dare pecudes: ſed q ꝓmit-
tit armẽtũ nõ põt dare, niſi beſtias magnas, & groſſas. qđ not.

a ¶ Cõgruẽtẽ. Adde Feli. in c. literis. de pręſum. ĩ j. co. ver. in glo. ij. cum ſeq.

b ¶ Aprilis. Adde Spe. i ti. de ꝓcu. §. j. ver. item ꝙ eſt miles.

¶ Tu vide oĩno de his veſtibus ęſtiuis & hyemalib⁹ An. Corſe. ſing. ſuis in ver. veſtis. inci. pro ſalario. vbi refert & ſeqẽ iſtũ hic. allegauit Ant. Corſe. Ro. ſing. cccccxc. inci. aliud non ſcim⁹. quẽ tñ idẽ Corſe. non alleg.

c ¶ Conſiderata cõditione pſonę. Adde Ant. Corſe. ſingu. ſuis in ver. conditio. inci. aliqs ꝓmiſit mihi facere veſtẽ. vbi alle. tex. & gl. hui⁹ legis de quo oĩno ꝑ Fel. in c. cauſam quę. col. xij. ad fin. extra de vſu. & per do. meũ Iaſ. May. in l. j. col. j. §. de leg.

De metatis, & epidemeticis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Caſtrametari vna ciuitas contra aliam dicitur, quando ędi
ficat contra aliam caſtrum circundatum vallis & ſimilibus.
¶ In gl. Rubricę ibi, ex eo. caſtrametati. ¶ No. ex hac gl. ꝙ pax,
1 q̃ facta fuit apud Sartanã, in qua dictũ fuit, ꝙ pax † ĩtelligiẽ ru
pta ꝑ vnã cõitatã alteri faciendo caſtrametationẽ: nã intelligiẽ
vna cõitas caſtrametari cõtra aliã, qñ ędificat caſtrũ contra aliã
circundatũ vallis, i. foſſatis, barbacanis, & ſimilib⁹. qđ nota.

LEX I.

SI qui. Menſor daputatus ad hoſpitia menſurã-
da per epidemeticos & militibus danda,
ſeu aſsignãda, ſi in hoſpitio dom⁹ ſcripſit nomẽ
militis, cui fuit hoſpitium aſsignatũ. poſtea abo-
leuerit, punitur pœna falſi. h. d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Ergaſtaria dicuntur angiportus.

LEX II.

IN qualibet. Vbicunq; Princeps eſt, vel mili-
tes ſub principe militantes, ꝓ ho-
ſpitandis dictis militibus dñi domus debent dom⁹
ſuas diuidere in tres partes. vnã partẽ ꝓ ſe debẽt re-
tinere, aliam militibus, quam optauerint, eis tradere aliã verò
partem dñis domus relinquere: ſed ab hac inquietatione erga-
ſteria mercimonijs deputata ſunt immunita. Si tñ in ꝑte dom⁹
militibus aſsignata ſtabulum deficiat, in ergaſterio partem ꝓ
ſtabulo debet habere. Item illuſtribus militibus aſsignabunt
dimidiam domum eorum, eis tñ electione ſeruata, contrafaciẽs
1 punitur pœna hic inſerta. h. d. ¶ † No. ex gl. in ver. ergaſtaria.
☞ quid dicatur angiportus. ☞ No. tex. ꝙ milites non debẽt ho
ſpitari in domibus ciuium, quem allegat Laudenſis in tractatu
de principe, in ti. de milite, in iij. concluſione. Et adde quòd ci-
ues tenentur dare militibus habitationẽ, licet nõ teneanẽ dare
victum, ſ. lectum, oleũ, & alias maſſarias, in l. j. de ſalga. hoſpiti.
non preſtan. quod eſt contra id quod hodie fit. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Epiſcopus nõ ꝑdit iuriſdictionẽ ſuã ꝑ ſupuenictiã legati.

LEX III.

CVnctos. Præſentibus iudicibus qui de cauſa
cognoſcendi habent poteſtatem, non
debent eorum prætores ideſt iudices ordinarij adi-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

1 ti.h.d.¶† No.ꝙ ſi dñs legatus venit ad ciuitatẽ Peruſij,& ho
ſpitatur in domo domini epi:qđ dñs eps ꝓpter eius pręſentiã
nõ perdit ſuã iuriſdictionem.& ideo nõ debent volẽtes litiga-
re adire dñm legatum,ſed dñm epm. Et ita tenet hic glo.& ha
buiſtis in aut.de deſen.ciui.§.nulla.vbi defenſor ciuitatis non
perdit iuriſdictionem ſuam per præſentiam præſidis.

FAbricenſium. Domus fabricenſium ad hoſpites recipiendos non grauatur.h.d.Non habetis hic alia.Bar.

SVMMARIVM.

1 Vlciſci ꝙ liceat ꝓdefenſione rei ſuæ.
Vltio quando accipiatur pro defenſione.
2 Amici & vicini licitè percutiunt volentẽ me per vim de poſ-
ſeſsione mea expellere.

DEuotum. Nullus miles ad præſidiũ publicum ſeu priuatum poteſt accedere.& cõtrafaciẽtem tanꝙ ſacrilegum qlibet poſt expellere:& admini
ſtrator,qui eum tranſmiſerit,punitur:atꝙ dictis militibus trã
ſeũtibus ſolũ hoſpitari licet,nihil pro ſe vel pro animalibꝰ ab
hoſpitante quęrẽt vel exigent,ſiue hoſpitans inuitus ſiue vo-
lens det.& in hoſpitio inuitis reſidentiam dominis domorum
1 non facient.cõtra faciẽs punit̃.h.d.¶ In tex.ibi,vltiõis.¶† No.
ꝙ pro defendẽda poſſeſsione ſua licitũ eſt vlciſci:& talis vltio
non eſt propriè vltio,ſed defenſio,vt dicit gloſ.quod. not.ad
q.de eo qui dixit in iudicio ad ſui defenſionem Titiũ vlciſcen
do percuſsiſſe.Nam iſtud verbum vltionis,non ſumit̃ hic pro
2 offenſa,ſed potius ꝓ defenſa.In tex.ibi,qui primũ.¶† No.hic
tex.expreſsè,ꝙ ſi aliquis vult me expellere de poſſeſsiõe mea,
ꝙ amici mei,& vicini mei poſſunt percutere volentẽ me expel
lere,ne me expellat.[a] quod eſt valde notandum.

OMnes. Hoſpitantes milites in domibꝰ habitationũ eorũ nullã aliam diſcuſsionem vel pœnã debẽt ſubire. Item nullus debet impetrare vt à munere
hoſpitandi milites ſit immunis:ne vicini domus grauentur.cõ
tra facientes poniuntur & carebunt impetratis.h.d.

HAc lege. Quidã in hac lege nominati dum viuunt & poſt mortẽ eorũ hæredes, filij, parentes,nepotes,fratres,ſorores,vxores eorũ tres domos
ꝓpter moleſtiã recipiẽdi milites habẽt immunes, quidã duas,
quidam vnam tantũ,quidam dimidiam tantũ.h.d.Et nota de
angiportu.de quo ſ.eo.l.ij.

DEcem. Tribuni primiceriorũ decẽ immunitatẽ habẽt ab hoſpite recipiendo in domibus, quas tenẽt in vrbe Conſtantinopolitana.h.d.

a ¶Ne me expellat. Adde Flo.in l.ſciẽtiam.§.q cũ aliter. ad le.Aql.& Bal.ĩ l.vt vim.ff.de iuſt.ꝙ iure.& And.de Iſer.in titu.de mil.va.q cõtumax eſt. vbi tenet idẽ ꝓ recupatiõe: & adde eum etiam in ti.de pa.iur.fir.in §.conuenticula.

b ¶In loco.Quis dicat̃ vagabũdus,vide gl.fi.in l.hæres abſens.§.proinde.ff.de iudi. vbi per Ange.

c ¶Rebelles. An & qñ receptator teneatur,vide domi. Soci.in conſ.ccxij. inci.in ea. Mat. Petri.ver.pręterea.& ſij.in ij.parte.char. clxv. Adde iſtum ĩ l.omnes. nu.ij.& quod ibi poſui in apoſt.ad ipſum in ver.qđ eſt neceſſe etiam probare. ſ. de agri. & cenſi.libro xij.

De commeatu. *Rubrica.*

LEX I.

NE cui. Tẽpore expeditionis nullus militibꝰ cõmeatum dare poteſt.contra faciens capite punitur.h.d.

LEX II.

QVicunque. Qui de ſcrinijs,aut agentibus in rebꝰ, aut etiã palatinis,vt comitibus ſacrarum & priuatarum remuneratione obſecundat, ſi vltra tempus commeatus conceſſum per ſex menſes abſens fuerit.Item qui proprio arbitrio commeatum non accepit,& qui
per quadriennium deſidia officio non ſeruierit,aut vltra qua-
driennium ſteterit:pœna hic inſerta punitur.h.d.

LEX III.

SI quis. Qui ſine commeatu anno,biennio triennio, vel quadriennio vacauerit,modo hic ſcripto punitur.h.d.

De tyronibus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 Scholaris,qui non ſtat firmus,dicitur vagus:& an gaudeat
priuilegio ſcholarium.
2 Vagabundus quis dicatur.

LEX I.

NVllus. In tex.ibi,vagus.no.ex iſto tex.con-
iuncta gl.ꝙ ille dicit̃ vagus,qui in lo
1 co firmè nõ ſtat.¶† Et ſic eſt ar. ꝙ ſcholaris,q
nõ ſtat firmus,dicit̃ vagus,& nõ gaudet priui
legio ſcholariũ.Cõtrariũ tñ eſt veritas ꝙ ſiue
ſit vagus,ſiue nõ,gaudet priuilegio ſcholaris:
igit̃ &c.vt in auth.habita.ſ.ne fil.pro pat.¶ Nec obſt.iſta lex,
2 quia verũ eſt quo ad hoc vt non efficiatur magiſter.¶† Et eſt
b illa lex ad ar.ꝙ ille dicatur vagabũdꝰ,q nõ ſtat firmè in loco.[b]
Pro hoc eſt tex.iuncta gl.in l.iiij.§.abeſſe.ff.de dam.infect.quę
dam tñ gl.licet malè dicat,dicit ꝙ ille dicit̃ vagabundus,q nõ
habet propriũ domiciliũ: vt l.eius.§. Celſus.ff.ad munic. Nã
ſcđm hoc ſemper eſſe neceſſe ꝙ eius ciuitas aratrum pateretur.
qđ tñ eſt falſum,vt hic vides. Et hic habes qs ſit vagabũdꝰ.
de quo per Bar.in l.iiij.§.prętor ait.de damno infec.in l.ad co
gnitionẽ.ꝙ ibi dixi.ff.ex quibus cauſis in poſ.ea.& Bar.in.l.j.
C.de colonis Thracẽſibꝰ.in verſi.& ſic eſt argu.inquãtũ Bar.
vult ꝙ ſcholaris vagꝰ gaudeat priuilegio ſcholariũ.adde gl.in
prooe.ſexti.in ver.cõmorantibꝰ.ꝙ licet ſcholaris parũ ſtudeat
tñ gaudeat priuilegio ſcholariũ.& do.Ant.in prooe.Decreta-
liũ ſequit̃ ſi honeſtè viuit.Ego tñ puto ꝙ ſcholaris vagꝰ & nõ
ſtudẽs,nõ gaudet priuilegio,ꝑ gl.hic & per gl.de ſtudijs libe-
ralibꝰ vrbis Romę.in l.j.& gl.in c.odij & c.egreſsi.xxiiij.q.j.
vbi innuit contra ſcholares eũtes ad eccleſias viſum mulieres.
gl.in c.ſunt qui.in verbo,qđ nã.de pœnitẽtia diſtin.j.& gl.ĩ l.
cũ ea.C.de trãſac.Facit quod per Fulg.in l.qui ſub prętextu.
C.de ſacroſan.eccl.gl.in l.j.de ſtudijs liber.vrb.Romę.& ideo
enumerati in dictis gl.nõ debent gaudere priuilegio,per no.ꝑ
Bar.in ꝓœ.Digeſtorũ in j.col.vbi dixit ꝙ licet qs ſit deſcriptꝰ
ĩ mercatorũ matricula,nõ tñ dicit̃ mercator,niſi illũ actũ exer
ceat:ita ĩ ſcholari. Facit qđ dixit Frãci. Tigrinꝰ de piſis ĩ l.ſem
per.§.quibuſdã.de iure immunita.tex.in c.xenij.in verbo,lite-
rarũ.de ele.in vj.ver.gl.& tex.in aut.habita.C.ne filius ꝓ pat.
pro hoc l.ſemper.§.negotiatores.& l.ne quidam.C.de teſt. mi
li.& l.diuus Traianꝰ.& l.ex ea ff.eo.ti.vbi miles gaudet priui-
legio,ſi exercet militiã.facit l.ſcriniarios.de teſt.mili. Facit tex.
in l.ſi duas.§.maximè.ver.nõ aliter.de excuſat.tut. Et ex hoc
ſequit̃ contra Bar.ꝙ vagꝰ & non ſtudens non gaudet priuile-
gio. Sed poteſt ſaluari ꝙ loquit̃ ſi inhoneſtè viuat:ſecꝰ ſi hone
ſtè,licet parum ſtudeat.Quid de doctore ignaro,& non ſtudẽ
te,vide Bar.in l.fi.ſ.de profeſ.& medi.& ibi ſcripſi.Item quid
ſi ſcholaris exercet artẽ,vel officiũ,an gaudeat priuilegio. Dic
ꝙ ſic.ſi principaliter veniat ad ſtudium cauſa ſtudij.l.nõ verũ.
ex quibus cauſis maior.& Franci. Tigrinus in d.§. quibuſdã.
Quid de nõ intrante,ſed ſtudente in domo. Andreas de Iſer-
nia ĩ aut.habita.alle.Hieron. vnũ dicentem,ingenium docile,
ſine magiſtro laudabile eſt:licet Bal.in d.aut. indiſtinctè dixe-
rit,ſcholarem practicantem non gaudere priuilegijs. Alexã.

LEX III.

TYrones. No.cõtra iuuenes doctores q volũt celſiorẽ locũ obtinere, & omnibꝰ anteire: qñ nõ poſſunt:qa tñ illis doctoribꝰ cõcedũt̃, qbꝰ laborũ aſsiduitas & ſtipẽdiorũ ꝓlixitas ſuffragat̃.

De litorum & itinerum cuſtodia. *Rubrica.*

LEX vnica.

SAluberrima. In text.ſ.naucleri deponant. Not.hanc l.pro portantibꝰ frumentum & aliud bladũ,qñ timẽt accuſari de cõcuſsione,vt ſemꝑ vadant coram officiali communis & notificent ei ad quem locum portare
velint:nam hoc facto non timebunt de aliqua cõcuſsione,quę
contra eos fieri poſsit.

De deſertoribus, & occultoribus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 Receptantes rebelles & bannitos ita demum puniuntur,ſi
ſciunt ipſos eſſe rebelles.
2 Domus in qua retinetur ludus,vel ſit proditio,ſi debeat deua-
ſtari ex forma ſtatuti,& retineatur per procuratorem,vel per
eum fiat proditio inſcio domino,qđ domus non deuaſtabit̃,
ſed procurator ipſe tenetur.
3 Officiales diſsimulantes punire malefactores,qua pœna pu-
niuntur.remiſsiuè ad textum.

LEX I.

SI quis. Recipiens ſcienter deſertorẽ in agro vel in domo,ſi eſt actor vel ꝓcurator capitaliter puniet̃:ſi eſt dñs:vl ꝑdiũ cõfiſcabit̃,ſi ipſius eſt.Itẽ manifeſtãs deſertorẽ præmiat̃.Itẽ deſertores ſunt,q tẽpore belli ab ſentauerunt ſe à ſignis.Itẽ ſi ſemetipſum prodi-
derit veniã meretur:punitur verò deſertor pœna mortis vilis,
quã ſi iudex diſsimulat,vel gratia data diſtulerit,ipſe punitur.
1 hoc dicit.¶ In tex.ibi, ſi ſciẽs, prudẽs.¶† Nota pro receptanti
c bus rebelles:[c] quia ita demum ſi ſciant ipſos eſſe rebelles.con-
cord.qđ nota.ff.de recep.l.j.& vide quod dixi ſ.de fabricẽ.l.fi.

In tex

¶† In tex. ibi: vel procurator. ¶ Nota ad q̄ſtionē dicit ſtatutū
2 † ſi in aliqua domo fuit ludus retentus, quòd debet deuaſta-
ri: vel ſi in aliqua domo eſſet ordinata proditio contra cōmu
ne, quod debet deſtrui domus quo'd ſi actor vel procurator re
tinuerit ludum in ea, vel proditionem ordinauit, quòd non de
uaſtabitur domus, ſed procurator punietur: tūc enim ad deua
ſtationem proceditur, cùm dominus domus ſcelera commiſe-
3 rit, vt hic, quod facit ad no. s. de fal. mo. l. j. ¶† Vltimò nota ex
fi. legis magnam pœnam contra officiales qui pœnas legibus
vel ſtatutis impoſitas gratia vel diſsimulatiōe imponere diffe-
runt. de quo hic in glo. vlt. Et ſic facit contra capitaneos Peru-
ſij, qui maleſactores diſsimulant, vt puniant. ad qđ facit qđ s.
☞ diximus. ☞ Adde l. j i fi. & ibi Bal. C. de monopolijs. Alex.

LEX II.

SI deſertores. Deſertor inuentus reſiſtens, vt rebellis punitur. Item diligens debet eſſe iudex ne ſub prætextu alicuius licentiæ deſertor poſsit euadere. h. d. Et nota hic pro rebellibus.

De ueteranis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 Veteranus quòd excuſetur à pedagio.
2 Irreuerenter loqui nō dicitur, nec malè, qui Poteſtati dicit, tu.

LEX I.

CVm introiſſent. Veterani gaudēt pri-
uilegijs hic deſcriptis
1 h. d. ¶† No. ex hac l. de pedagio, quod colligi
tur per eum, qui ſtat in porta, & nō permittit
aliquem trāſire, niſi certum quod ei ſoluat,
quòd ab hoc pedagio veteranus excuſatur.
2 † No. in tex. ibi, te nobis. nō eſſe malè locutum ſiue irreueren-
ter, ſi qs Poteſtati dicit, tu, & nos, vos: qa ita hoc fuit dictū Im
peratori. & hoc verum eſt, niſi conſuetudo ſit in contrarium.
☞ Bar. ☞ Adde ꝙ reſcriptum papæ, vitiatur, ſi reſcribit alicui
in plurali dicendo vobis, &c. agatur quinq; illu. perſonæ. tex.
in. c. quàm graui. de crimine fal. licet in c. filius. de teſta. & in c.
j. de peregrinis. loquitur in plurali. Adde etiam ꝙ Imperator
loquit̄ ſibijpſi. l. fi. C. de edēdo. l. j. C. quomodo & quādo iu. &
in l. reſcp. C. de dona. inter vi. & vxor. in l. ſecūda C. ſi pendēte
appel. mors interuenerit. Alex.

LEX II.

PRouidendum. Veteran⁹ factus protector nullis iniurijs eſt pulſandus. cōtra faciens eſt ſecundū qualitatem facti p rectorem prouinciæ puniendus. h. d. Bar.

LEX III.

VEterani. Veteranus qui ſe latrocinio dederit, priuilegijs nudatus competentibus pœnis à rectore prouinciæ punitur. h. d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Lis quòd finiri debet vbi eſt incœpta licet poſt cœptam cō
uentus efficiatur alterius fori.

NVllus. Veteranus effectus inuitus, vel nolēs nō
militat, & ſententia contra eum lata tali
ordine nō valet, niſi dū ipſe militabat, quæſtio in
cognitionē eſſet deducta: quia tūc ibi finit̄, licet ve
teranus ſit effectus, niſi ſpeciali priuilegio contrariū ſit ſibi in-
1 dultum. h. d. ¶† Et nōta ex hac lege quòd licet ego efficiar al-
terius fori lite incœpta cōtra me: tamē iudicium ibidem finiri
a debet, vbi initium accepit.ᵃ concor. ff. de iudic. l. vbi cœptum.
& l. ſi quis poſtea ff. eo. tit. & l. cùm quædam puella. ff. de iur.
omni. iudi.

De numerarijs; & actuarijs, &c. *Rubrica.*

LEX I.

VOrax. Numerarij, i. ſeruiētes rectoribus in
diuerſis obſequijs, tormentis & car-
ceribus puniūtur. h. d. ¶ Nota hanc l. contra
eos, qui volunt ſeruire diuerſis iudicib⁹ in plu
ribus obſequijs, nam puniuntur. Adde quòd
☞ idem tenuit Spec. & Ioan. And. in ti. de inſtrū.
ædi. §. reſtat. ver. quid ſi is. & ver. ex præmiſſ. & de prob. §. j.
ver. illud autē. hoc per tex. in l. Herennius, vbi voluit Bart. ff.
de decurionibus. de qua q. in l. barbarius. per Inno. & alios in
c. j. de fide inſtru. & Gul. de Suza in l. decernimus. de ſac. ſan. ec
cleſi. per Iac. de Bal. in diſputatiōe incipiē. cauetur aliquo iure.
quam ponit poſt l. ij. C. quomodo & qñ iud. Pau. de Leazarijs
in c. cùm dilectus. de fide inſtru. per do. Ant. in repe. c. cōſulta-
tionib⁹. in xxij. co. de iure patro. per Imo. in l. ad teſtiū. de teſt.
per Bal. in l. ij. de ſerui. & aqua. l. nō ignorat, qui accuſ. nō poſ-
ſunt. per Io. Fab. in §. ſed cùm aliquis. Inſti. de teſtamentis per
Ang. in aut. de tabellionibus. §. pe. vel fi. Bal. Sal. & Ang. in l. j.
C. de teſt. vbi limitant eſſe verū, niſi interueniſſet decretū, vel
creatio ſuperioris, quo caſu licet non eſſet tabellio: tñ hoc caſu
valent geſta per eū. Et hoc expreſsè vult Bart. etiam reſpōdēs
ad d. l. j. C. de teſt. quia illa lex nō facit ad propoſitū, ſcd̄m eos:
quia loquitur in actu teſtificandi, qui eſt permiſſus de iure cō-
muni: cùm omnes liberi à natura naſcantur, & per conſequēs
in tali actu non requiritur decretū, ſecus in caſu noſtro. d. l. He-
rennius, & vide Bal. in l. ij. C. de indic. vid. tol. Alex.

LEX II.

QVi numerarii. Numerarij, qui hodie tabula a
rij appellantur, tormētis ſubij
ciuntur, niſi iudicibus vel alijs ad prouinciam p Prin
cipem deſtinatis, nomen debitorum ſubactorum
teſtificatione demonſtrauerint, vt eis indicantibus ad ſolutio-
nem omnes fiſci debitores compellantur, tempuſq; tabulario-
rum triennio concluditur. h. d. ¶ Et no. hanc legem contra ta b
bularios, & conſeruatores, qui non aſsignant numerum debi-
torum communis per publicum inſtrumentum, non faciunt li
tem ſuam per hanc legem. quod nota.

LEX III.

NVmerarios. Tabularij præfecti prætorio, cingulum & ordinem militiæ retinent. hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞ Vnus officialis nō debet ſe intromittere de officio alteri⁹
2 Deputatus ad maleficia de vna porta, non debet ſe intromitte
re de maleficijs alterius portæ.

IN prouinciis. In omni prouincia duo tabula
rij collocantur, vnus ad ratio-
nem artis fiſcalis, alius ſuper titulis largitionalib⁹, i.
ſup donis, quę Principi largiunt̄: nulluſq; debet ſe
de alterius officio immiſcere. & contra faciens punietur. & ce-
1 lans talem culpam ſimiliter eſt puniendus. hoc dicit. ¶† Nota c
hunc tex. ꝙ nūq; vnus officialis debet ſe alteri⁹ officio immiſ-
2 cere, vt hic de executo. & exact. l. ij. ¶† Et ſic eſt caſus hic ꝙ ſi
ſunt plures deputati ad officium maleficiorum, & quilibet p
ſua porta: ꝙ deputatus in vna porta non debet ſcribere in cau
ſis maleficiorum alterius portæ. Caſus eſt hic. ¶ Vltimò nota
gl. quid ſit fiſcus, & quid ſit ærarium.

SVMMARIVM.

1 ☞ Notarius actorum, ſi fiat notarius priorū ciuitatis, nō pro-
pterea deſinit eſſe notarius actorum.

EXceptores. Licet ſcriptor alicuius iudicij exiſtēs
efficiatur decurio, nō deſinit eſſe ſcri-
ptor: & cognoſcere debet munera ciuitatis: & peracto
1 officio ad propriam curam redit. h. d. ¶† Et not. ex hac l. ꝙ ſi
notarius actorum ſit notarius priorum ciuitatis Peruſij: ꝙ nō
propterea deſinit eſſe actorum: ſicuti non deſineret ſi efficeret̄
decurio. hodie tamen nullus decurio poteſt eſſe tabellio: vt s.
de decu. l. vniuerſos.

NE diutius. Numerarij à communione actuariorū abſtinere debent contra facientes puniuntur.

SVMMARIVM.

1 ☞ In creatione officialis mos antiquus ſeruari debet. Syndic⁹
vt dicatur legitimè ordinatus, vniuerſitas mandato ſuperioris
conuocari debet in loco conſueto, & ſono campanæ.
2 Geſta ab officiali, qui comuniter reputatur officialis, cùm non
ſit, quia non fuit legitimè electus, non tenent.
3 Lex Barbarius. de offi. prętoris. quòd non procedit quando qs
non fuit legitimè electus.

ACtuarios. Actuarij ſecundùm conſuetudinem
antiquam ſunt ordinandi. & ſi aliter
factum fuerit, facta ab eis non valent, & ipſi & faciē
1 tes puniuntur. h. d. ¶† Nota ex princip. quòd vbi
cunque creatur officialis aliquis, ſemper debet mos antiquus
ſeruari. aliàs creatio eſſet nulla: vt l. nō tantùm. de decu. Et ſic
eſt caſus quòd ſyndicus creatus non congregata vniuerſitate
ad ſonum campanæ, vel alio modo: vel non congregata in lo
co, vbi aliàs conſueta fuerat congregari, vel non congregata
de mandato ſuperiori, prout conſueuerat: non dicitur legiti-
b mè ordinatus.ᵇ & ita de facto obtinui, per hanc legem. ¶† Ex
2 fi. legis nota quòd licet aliquis habeatur. & reputetur pro pu-
blico officiali, & re vera nō ſit, ex eo qđ nō fuerit legitimè or-
dinatus, vel quia reputatur tabellio, cùm non ſit, vel iudex cū
non ſit: quòd acta facta per eum nullius ſint momenti: & ipſe

a ¶ Accepit. Ad qđ vide latè p Fel. in c. cū ſit. de fo. compe. in v. col. in pri. in verſi. ampliaui conclu.

b ¶ Ordinatus. Sed qđ quādo ſtatutū dicit ꝙ vniuerſitas debeat facere ſyndicū cū authoritate ſeu ptāte p̄ſidis, an ſufficiat ꝙ authoritas ſeu ptās accedat ex interuallo, vide per dominū Soci. in cōſi. xv. in cip. viſis prædictis publicis inſtrumētis. verſ. vel poſ. ſecundo modo circa mediū in dicta pte char. xxv.

c ¶ Adde pro hoc q̄ ſito Bald. in l. habeat. nu. vj. & qđ ibi poſui in apoſt. ad ipſum in verſi. nil operetur cōſenſus ſequens. s. de ſacroſan. eccl. in lect.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

faciens punitur. Nec obſtat l. barbarius. ff. de off. præ. qa quãdoq; quis eſt elect⁹ ſolẽniter: tñ propter defectũ perſonæ non põt eſſe: & tũc facta per eum valẽt, cũ ſint publica, vt ibi. Quãdoq; quis poteſt eſſe, ſed non eſt electus ſecundũ formam debitam: & tunc facta per eum non valent vt hĩc. Et ita tenet Gul. de Cug. in d. l. Barbarius.

Additio. Et, de hoc vide per oẽs ſcribẽtes in l. Barbarius. p illũ tex. de off. præt. per Inno. & alios in c. j. de fi. inſtr. Spe. & Io. And. in ti. de inſtr. ædi. §. reſtat. ver. quid ſi is. & ver. ex præmiſsis ſecũdo. iuncto ver. ſi. & in tit. de proba. §. j. ver. illud autẽ. cum verſi. ſeq. Guid. de Suza. in l. decernim⁹. C. de ſacroſan. eccl. & per Iac. de Are. in diſputa. inci. produco cõtra te inſtrumentum, & per Iac. de Bel. in diſputatione: cauet aliquo iure. & ipſe ponit in l. ij. C. qũo & quãdo iud. per Pau. de Lea. in c. cũ dilectus. de fi. iſtr. p Bal. & Imo. & Pau. de Ca. in l. ad teſtium. de teſt. p Bal. in l. ij. in vlt. colũ. de ſer. & aqua. & in l. non ignorat. C. qui accu. non poſ. p Io. Fab. in §. ſed cũ aliquis. Inſti. de teſt. per Ang. in aut. de tabel. in §. pe. aliàs ſi. p Io. An. in repe. c. conſuluit. in xxxiij. col. de iure patr. per do. Alex. in l. j. ad ſi C. de teſt. vbi omnino videas. Alexã.

a ¶Percuſsit eũ cũ fuſte. Adde Anto. Corſe. ſing. ſuis in ver. conductor. in ci. aliquis cõduxit equũ. vbi allega. iſtũ hic, & eum ſequitur: aſsignat tamẽ aliam rationẽ hic: quæ mihi videtur eſſe potior.

SCriniarios. A præfecto prætorio ſcriniarij vẽ numerarij non poſſunt pecuniam ſumere mutuo, vel aliquid pro expenſis publicis cuiquam promittere. h. d.

NEmini. Nullus in numero militum ordinat⁹ & numeratus actuarius fieri põt: nec actuarius depoſito officio ad aliquam militiam aſpirare poteſt. h. d.

SVMMARIVM.

1 Aſcendere qđ quis debeat de gradu in gradum dignitatibus, non autem deſcendere.

2 Inſtrumentum carens ſolennitate debita, non caret ſuſpicione falſitatis.

NVlli. Scriniarius eoſdẽ numerarios vltra quaternas vices habere nõ poſsit, nec etiã chartularios interpellato tẽpore nõ cõtinuato: & debet eſſe in numerario interuallũ biẽnij, in chartulario anni. Itẽ numerari⁹ ad ſimilitudinẽ chartularij nõ põt deſcẽdere. Itẽ numerarij ſcriniariorũ Oriẽtis, & aſianę, ſcilicet diœceſis, eligũtur de numero hi notato. In diœceſi verò Põtica, & Thraciæ eligi poſſunt hi, quos ſcriniarij dixerũt eligẽdos, inſtrumẽtaq; ab eis facienda ſunt ſolennizãda ſolẽnitate hic deſcripta, aliàs ſuſpicione falſi nõ carent, exceptis hic inferius nominatis. h. d.
1 ¶† No. in dignitatibus quem debere ſemper de gradu in gra-
2 dum aſcendere, nõ autẽ deſcendere. ¶† Vltimò not. q inſtrumẽtũ carẽs ſolennitate debita, nõ eſt ſine ſuſpiciõe falſi. Ad de quòd idẽ tenet Cy. ĩ l. iubem⁹. C. de teſt. vbi dixit quòd notarius talia omittẽs debet puniri de falſo, & parti tenetur ad intereſſe. qđ ſeqt Bart. in l. ſi librarius. de reg. iur. Et adde q tale inſtrumentum non valet, & ſi per imperitiã, & errorẽ notarij eſſet omiſſa ſolennitas aliqua ſubſtãtialis: vt no. gl. & doc. in l. ambiguitates. C. de teſt. & Bal. in l. iuris. C. q admit. & ĩtelligitur ita lex ſi. in ſi. & ibi gl. ṡ. de fideiuſ. ſec⁹ ſi p errorẽ omiſiſſet ſoluere aliquid, quod nõ eſſet neceſſarium: quia poſſet corrigere: quia talis error nõ obeſt. l. errores. ṡ de teſt. & d. l. ſi librari⁹. & l. ſi. §. ſi cum eſſet. ff. de tabulis exhi. & in l. Imperator. ff. de ſtatu ho. Alex.

OFficio. Officiũ actuarij, qđ olim durabat biẽnio, hodie concluditur anno. Bar.

PEr hanc. Officiales præfecti prętorio Illyricani ſi dignitatem comitiuã adipiſcantur, profertur ſentẽtia interlocutoria, ſeu decretum electiõis: & illud dari eis debet: qđ ante hanc legem dabatur cũ officio prędicto depoſito eligebant prętoriani tribuni. h. d.

De curſu publico, & angariis, & parãgariis. Rub.

SVMMARIVM.

1 Conducens equum ad vecturam ſi eum percuſsit fuſte vel ligno, ob quod deterioratus eſt vel mortuus, tenetur.

LEX I.

1 QVos. In tex. ibi: nõ lignis vel fuſtibus. ¶† No. optimam legem cõtra cõductorẽ equorũ, q equũ cõduxit, ad vecturam, & vt ambularet, percuſsit eum cũ fu-
2 ſte a vel ligno, qđ ſi ex hac percuſsiõe equ⁹ deteriorat⁹ ſit, ad eũ periculũ ſpectat: qa nõ debuit eũ pcutere fuſte vel ligno: ſed ſi eũ pcuſsiſſet flagello vel calcarib⁹, & caſu equus eſſet mortu⁹, aut etiã deteriorat⁹: tũc nõ ſperaret ad eũ periculũ: qa licitè potuit equum flagello vel calcari cedere. Bar. Ego puto qđ ſi ſit mortuus ex percutione calcarium, debet inſpici qualitas perſonę, puta ſi erat talis, qui ſolit⁹ erat equitare. nam ſi eſſet talis, qui nõ eſſet, ſolitus equitare, puta in ſcholari: procedat quod hic dicitur. ſed ſi erat ſolit⁹, & bonus equitator, credo q tenetur: quis ſit mortu⁹ calcarib⁹, per no. per Bald. in l. quæ fortuitis. in materia leuis culpæ. C. de pigno. actio. vbi etiam dicit, q nedum de leui, ſed de leuiſsima, & de dolo, non qualitas perſonarum debet referri ad genera culparum. l. fiſc⁹. de leg. ij. & in l. inter artifices. de ſolu. Alex.

SVMMARIVM.

1 Per viam publicam & rectam qđ quis ire teneatur. Suſpicio q ſit contra eos, qui non vadunt per viam rectam.

LEX II.

PRæſidibus. Præſides & rationales, quibus annona per Rempublicam ſubminiſtrat, pro pecoribus gubernandis vſurpare nõ poſſunt bubulcos. Item nullus cum annona aliam viam debet tenere, niſi per publicum curſum, excepto præfecto prætorio, cui per cur-
1 ſum publicum proficiſcendi licentia eſt conceſſa. h. d. ¶† No. ex hac l. q ſemper quis debet ſe tenere ad viam publicam & rectam, qua communiter omnes vtunt, adeò q ſi extra eã reperitur, mala ſuſpicio eſt contra eum. quod no. cõtra portantes cõtra deuetitum. De quo habes caſum j. eo. l. ſi quis per publicũ. & ṡ. de naui. l. qui fiſcales.

SVMMARIVM.

1 Omnes per viam rectam, ſi nõ permittunt ſe ſcrutari, capi poſſunt, & retineri per cuſtodes.

LEX III.

EVectiones. Nullus iudex vel cuſtos publici curſus pati debet per publicũ curſum aliquem ire, niſi vadens primò ſeriem ſuę euectionis oſtendat, & volens reſiſtere aut vltra tẽpus vehere retinebitur vbi fuerit repertus. & ſecundũ qualitatem
1 perſonę per iudicem competẽtem punietur. h. d. ¶† Not. contra illos, qui reperiuntur in itinere: de quibus eſt ſuſpicio, ne aliquid portẽt contra deuetitum. Nam ſi non permittunt tunc ſe ſcrutari, poſſunt capi, & retineri per cuſtodes ad hoc deputatos: & ex ſola reſiſtentia debent acriter puniri, vt hic.

SVMMARIVM.

1 Mulio licet non ſit deſcriptus in licentia mihi data per datiarios portandi res meas extra ciuitatem, tamẽ illas licitè portat.

PArippum. Parippus appellatur qui licentiam habens de duobus vehiculis euehẽdis, tertium euehit, aut euectionem extra ordinem facit. Si autem ſecundùm licentiam ſibi datam quis vehat, non debet delictum reputari ſiue euectionem faciat eue-
1 ctioni prępoſitus, ſiue mulio. hoc dicit. ¶† Nota ex hoc text. quòd ſi gabellarij portarum dederint mihi licentiam portandi mea harneſia extra ciuitatem, & diſtrictum. ſi harneſia portauerim per mulionem, quamuis mulio non ſit in licentia deſcriptus, ſed ſolũ ego: licitè tamen poterunt per eum potari. quod nota. Bar.

SI quis. Iſtam legem nota ad id quod dixi ſuprà eodem. l. ij.

EVectionum. Senatus cum ad principem vadit, habet poteſtatẽ euectionis: & faciens contra vetitum publicum curſum pœna hic inſerta ponitur.

IN omnibus. Stabula prouincialium non debẽt fieri ſumptu publico ſed expenſis prouincialium: pro quibus expenſis habebunt animalium ſtercus. h. d.

IVdicibus. Faciendæ euectionis copia omnibus iudcibus denegatur, excepto prętecto prætorio, & officiorum magiſtro: niſi ob tranſmittẽdas publicas functiones euectionem faciant: pœna contra facientibus imminente. h. d.

GRauiſsimè. Super animalibus ad euectionem curſus publici deputatis nullus contractus locationis, etiam ad vecturam, vel emptionis tenet pœna grauiſsima cõtra facientib⁹ imminente. h. d.

QVoniã. Veredorum ſella cõputato freno & pectorali, cum pectorali debet eſſe ſexaginta librarũ. ſi aũt ſit vltra ſella, cedatur per fruſta. pectorale verò publicatur exceptis illis, qui ſunt ſub

ruſticitate

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ruſticitate conſtituti, qui in ſacculis onera portant. h.d.

NOn patimur. Non debent ruſtici, qui hyppocomi apellantur, perducendo equos per publicum curſum indigna expoliatiõe vexari: pœna contra facientibus imminente. hoc dicit.

S V M M A R I V M.

1 Muli debent onerari ſecundũ onus conſuetum.

Mulus, qui oneraẽ ſecũdũ cõſuetũ, ſi deceſsit, onerãs nõ teneẽ.

PVblici. Exibitio curſus publici ſecundum conſuetudinem locorum committiẽ, vt plauſtra, i. currus faciant onerari. h.d. Vel aliter, currus debet onerari ſecundum
1 cõſuetudinẽ. h.d. ¶† Not. ex hac l. optimum arg. ꝙ muli dñt
onerari ſecundum onus ad portandũ ſufficientes, ſecundũ cõſuetudinẽ reputantur. Et facit ꝙ ſi ego oneraui multũ tuũ cũ onere quinquaginta librarũ, qui bonus & ſufficiẽs reputabaẽ ad tantũ pondus, & cũ fuerit ſic oneratus deceſsit ex põdere: ꝙ ego non teneor: quia permiſſum eſt mihi ipſum onerare ſecundũ conſuetudinem & ſufficientiam, per hanc legem.

SI quis. Mittentes equum in curſum publicum non mittendum: quadruplum pretij dicti equi fiſco reſtituant. hoc dicit.

HIs tantum. Legati gentium Principi non ſubditarum curſu publico poſſunt vti. Et not. arg. pro ambaſiatoribus Florentiæ, vt poſſint onerare equos communis Peruſij, pro portandis rebus eorum Peruſium.

NEmo mulionem. Subtrahens mulionem euectioni deputatum, decem libras argenti fiſco ſoluat. h.d.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Statutum ꝙ poſsit fieri ꝙ præbenda annonę tantũ valeat, dummodo pretium nõ ſit vile.
2 Equus, qui malè paſcitur, non poteſt ambulare.
Conductores equorum teneẽ ad intereſſe, ſi eis non dant bene comedere.
3 Conducens equum ad vecturam, non tenetur ei dare tantam præbẽdam, qñ auena eſt cara, ſicut quando vilis.

ANimalia. Curari debet ne equorũ curſui publico deputatorũ pabula, i. ꝑbẽda cariori pretio vẽdatur: & etiã vt non teneaẽ ꝓuincialis
1 viliori pretio vẽdere. h.d. † No. ꝙ põt fieri ſtatutũ,
ꝙ cũ tyrones cõis Peruſij veniunt ad ciuitatẽ, ꝙ præbẽda annonæ nõ poſsit vẽdi, niſi tãto pretio, dũmodo pretiũ non ſit
2 magis vile ꝙ̃ debeat. ¶† Vltimò nota ꝙ qñ equ⁹ habet malè
ad comedendũ, nõ poteſt ambulare. Et facit cõtra cõductores equorũ ad vecturã, qui nõ dederũt eis bene comedere: quia ſi macri facti ſunt, teneẽ ad intereſſe, per iſtã legẽ cũ gl. qđ no.
3 ¶† Vltimò no. ꝙ eſt argumẽtũ lex iſta ꝙ cõducẽs equũ ad vecturã, nõ tenetur dare equo tãtũ de prębẽda cũ eſt cara, ꝙ̃tum cũ eſt vilis, vel cum iuſto pretio venditur. Barto.

COmperimus. Prouinciales & curiales ad pręſtandum animalia indebita ad curſum publicum non grauantur: quia ſatis eſt ſi conferunt in pabulis & pecunijs equorũ deputatorum curſui publico. h.d. Bar.

NEmo. Nullus dux poſtꝙ̃ ſuũ ducatũ intrauiẽ, debet vti curſu publico, ſed iumẽtis ꝓprijs, quod etiã obſeruatur in officialibus cohortalinis: pœna contra facientibus imminente. h.d.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Clerici qđ collectari & grauari poſſunt ad datia, qñ aliqua ſocietas venit in comitatu deprædando & occidendo.

NVllus. Etiã eccleſia tẽpore expeditionis nõ excuſatur ab angarijs vel parangarijs. h.d.
1 ¶† Nota iſtã legẽ cõtra clericos, vt ꝓpter iſtã ſocietatẽ, quę venit in comitatu depręđãdo, currẽdo & occidẽdo, vt poſsit clerici grauari ad datia & collectas, & alia onera ſordida, vt contra dictas gentes reparetur.

De tractatorijs, & ſtatiuis. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Licentia datã alicui pro extrahendo frumentũ, vel pannos extra comitatum, ꝙ non extendatur vltra ſeptem dies.

L E X vnica.

TRactatores. Licentia data pro animalibus ad vehendum, & ad arripiendum iter, debet biduum continere: ad moram verò trahendã quinq; dies tm̃: & null⁹ debet dari pro ſe & neceſſarijs ſibi perſonis, niſi illis tm̃, qui animalia curſui publico depu-
1 tata perſequuntur. h.d. ¶† No. ex hac l. optimũ ar. ꝙ ſi alicui
eſt data licentia de extrahẽdo certam quantitatem frumẽti extra ciuitatẽ vel comitatũ: ꝙ hęc licẽtia nõ extẽdiẽ vltra nume-
a rũ ſeptẽ dierũ [a] quorũ qs habet duos ad arripiẽdum iter: alios verò quinq; pro itinere ꝑficiẽdo. Qđ facit ꝓ licentijs quæ dãtur per gabellarios portarum, de extrahendo ſalmas pannorũ
☞ extra diſtrictũ. Bar. ☞ Vide Rom. idem tenentem in rub. de arbitris. in xxxiij. col. in ver. concluſio. Alex.

De apparitoribus præfecti prætori. & priuilegijs eorum. Rubrica.

L E X I.

PRæfecturæ. Cornicularij perfectorum completo munere Principis purpuram adorare debent, & cũ ſint otio donati ad aliquod officium non deuocentur. h.d.

L E X II.

PRæfectiarios. Præfectiarij exactiones prouincialibus facere non debẽt: nec etiam habere cuſtodiam horreorum. contrafacientes puniuntur. h.d. Et ſunt præfectiarij officiales præfecti.

L E X III.

COrnicularii. Cornicularij primi ſcrinij præfecti prætorio, ſortita laborum rege priuilegijs hic inſertis gaudent. h.d.

De appparitoribus præfecti urbis. Rubrica.

L E X I.

PRætereos. Qui adminiſtrauerunt multa officia in prouincia, officio finito Principis purpuram non adorant. Item apparitor ſedis vrbane illuſtris de cõcuſsione piſtorum conuictus punitur. h.d. cum l. ſeq.

a ¶ Nõ extenditur vltra numerum ſeptem dierum. Ad de Anto. Corſe. in ſing. ſuis in verſic. gabella. glo. iiij. incipien. ſi alicui eſt data licẽtia. vbi allegat & ſeqtur ipſum hic. de quo ꝑ Ro. in repet. rubricę de arbi. col. xix.

De apparitoribus magiſtri militum, & priuilegijs eorum. Rubrica.

L E X III.

NVmerarios. Numerarij illuſtrium completa militia & principatus munere functi, gaudẽt priuilegijs hic inſertis. Item qui ſunt de numero militum gaudent priuilegijs eorum. qui verò ſunt vltra numerum, non. h.h. cum l. ſeq.

De apparitoribus procon. & legatorum. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Magiſtrat⁹ ciuitatis dicitur membrum ciuitatis.

L E X I.

OFficio. Proconſul vel legatus non debet eſſe curialis vel aſcriptus alicui corpori, & ſi adſcriptus eſſet, debet reſtitui ei: & apparitores legatorum debent eſſe quadrin-
1 genti. h.d. cum l. ſeq. ¶† Nota quòd magiſtratus ciuitatis dicitur eſſe membrum ciuitatis.

De cohorta. & princi. cornicu. ac primi. Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 ☞ Deputatus ad capiendum vel decipiendum malefactores non poteſt ipſos in carcerem mittere.

L E X I.

OMnes. Stationarij, qui Irenarchæ appellantur, non debent facere exactiones, nec aliquem in carcerem mittere, niſi crimen ſit manifeſtum. cõtrafacientes puniuntur. h.d.
1 ¶† Nota ꝙ deputatus ad capiendum malefactores vel ad ipſos denuntiandos non poteſt ipſos in carcerem mittere, etiam ſi crimen ſit notorium. Dixi ſ. de decu. l. fin.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

LEX II.

NVllus. Nullus iudex volentem militare approbare debet, ſine ſacra approbatione, & licentia principis, ſicut facit alia approbatoria, nec permittere etiã vehere, exceptis prouinciæ officialibus, qui curſus publici ſolicitudinem ſuſtinent. h.d. Bar.

LEX III.

SOlita cõ. Solita priuilegia conceſſa per diuum Diocletianum principem confirmantur, & etiã extenduntur, vt j. deſcribitur.

QVicunque. Primipilarius Hoſdrenæ prouinciæ ſi multos habet filios, vnum loco ſui ſubſtituit, alterum tradit curiæ: alteros verò deputabit militiæ cui volet. Si verò duos tantùm habet: tunc ſatisfaciet curiæ & cohorti: & ſi vnum tantũ habet, tradet ordini ſue patriæ priuilegio contra hoc indulto, nullatenus valituro. & qui fuerit ciuitatem obſequio aggregatus, cogi poterit tam ipſe, quàm eius pater ad filium alium curiæ deputandum, qui ſe ob priuilegium patris excuſare volebat, curiæ deſeruire, oſtẽdendo quo modo in patris priuilegium ſucceſsit. h.d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Sententia in criminalibus contra abſentẽ, vbi eſt pœna relegationis ꝙ non valeat.

2 Practica citandi abſentem cũ proceditur cõtra eum.

SI apparitor. Apparitor criminoſus fugiens, eſt citandus. quod niſi venerit intra talem diem feretur contra ipſum ſententia condemnatoria. & ipſo non comparente, condemnabi☞tur. hoc dicit. ☞ Apparitor dicitur nũcius. l. cum clericis. adſi. de epiſ. & cle. & in authẽ. de teſt. in §. ſi verò ignoti. & Ro. in no. lxvj. in litera c. vbi contumax quis non dicitur, niſi prę1cedente contumacia. Alexã. ¶ † Et not. ꝙ licet ſententia nõ valeat, ſi in criminali proferatur contra abſentẽ, vbi eſt pœna relegationis l. abſentem. ff. de pœ. tamẽ contra officialẽ ferri po2teſt, vt l. ne diu. ſ. de pœ. ¶ † Not. etiam glo. hic poſitã ad modum citãdi, cũ debet ferri ſententia contra abſentem: quia debet fieri cõminatio, ꝙ niſi citatus intra talem terminũ veniat, feret̃ ſententia cõdemnatoria cõtra eũ. Nõ ergo ſufficit ipſum citari ſimplr̃ ad ſñiam audiẽdã, ſed quòd veniat: aliàs ſñia feret̃ contra eũ. quod no. Et idem credo in ciuili. vbi lite non cõteſt. poteſt ferri ſententia, vt ſi pars eſt abſens ꝙ debet, fieri commi☞natio modo prędicto: aliàs nõ. ☞ Bal. vult cõtra in l. conſentaneũ. C. quomodo & quando iu. in ij. col. Adde ꝙ Alber. no. Bar. in l. aut qui aliter. in prin. quod vi aut clã. Quid ſi qs fuit citatus ad audiendã voluntatem iudicis, an ſententiã diffinitiua lata valeat. do. de Ro. quòd non in deciſionibus ſuis, deciſione cccxxxvj. Et poteſt eſſe ratio: quia citatio talis dicitur incerta, cùm voluntas iudicis poſsit eſſe in alio quàm in ſententia. l. vbicunq;. de interrog. act. ig. arbi. tamen ꝙ ſi talis citatio non tẽdebat ad aliud, niſi ad ſñiam audiendam, ꝙ ſi talis ſententia teneret, iuxta cle. ſæpe. de verb. ſigni. aliàs de appel. clemen. appel. & l. Titius. de libe. & poſth. & l. certum. ff. ſi cer. pet. Et hoc videtur fuiſſe de mente Bal. in l. cõſentaneum. in ij. col. quomodo & quando iud. Adde glo. in c. contumaciam. in glo. pe. de here. & ibi Imo. & Ananiam in viij. colũ. & in c. ad petitionẽ. de accu. Ro. in litera, ſ. no. xxvj. Alex.

ORdinariorum. Apparitores quorumcunque iudicum non poſſunt ſcribi in numero militum aliquorum, aut contemplatione alicuius ſtipendij relaxari, priuſquam primipili rationem reddiderint, nec etiã petere vt quieti donentur. Item ſolutus militiã ob delictum non ob hoc quietem accipiet. & bona talis delinquentis illi militiæ relinquũtur, hoc dicit Barto.

PEr Illyricum. In Illyrico centum apparitores ſingulis iudicib⁹ obſecũdent, & non vltra, ad quæ obſequia non debutabũtur iniqui: ſed illi tantũ, qui ſolicitudines debitas exequuntur. hoc dicit.

QVicunque. Ad officium emendi chartas, vel tabulas, vbi acta publica Principis deſcribuntur, nullus deputabitur, niſi prius ſuum nomẽ in matricula ſcribi fecerit. h.d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Verbum repedare, idem eſt quod à capite incipere.

SI quis ex grege. Exemptus de grege cohortalium propter crimen, ſi voluerit ad priſtinum ſacramentum repedare, allegare debet & oſtendere Prin1cipis oraculum ex certa ſcientia conceſſum. h.d. ¶ † No. hic de verbo repedare, nam idem ſignificat quod à capite incipere. hoc dicit. Barto.

SI cohortalis. Apparitor cohortalis vel cohorti obnoxius, & eorum filij, nulla temporis præſcriptione obſtante, ad aliam militiam conuolantes retrahi poſſunt ad propriam conditionem. quod etiam in omnibus deputatis alicui negotiationi, vel ergaſterijs obſeruandum eſt, vt non poſsit ad aliqua prouincialium officia conuolare. hoc dicit.

NVllum. Nullus primipilaris, vel cohortalis ad aliam militiam aſpirabit, etiam ex aduocatione Principis: & ſtatim reſtituendus eſt curię ciuitatis vnde oriundus eſt. h.d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Caſus, in quo priuilegium Principis, etiam motu proprio ceſſum non valet.

2 Statutum ꝙ habens vnum officium non debeat aliud acceptare: ſi illud acceptat ꝙ careat officio: quòd nõ debet habere talis acceptans ſalarium primi officij.

QVisquis. Obligat⁹ cohorti, etiã ex priuilegio Principis cõceſſo, motu proprio ad dignitatẽ aliã nõ aſpirabit, & carebit effectu priuilegij, & cõmodũ cohortalis militiæ nõ habe1bit. h.d. ¶ † No. caſum ſingularẽ, in quo priuilegiũ Principis cõceſſum motu proprio nullius eſt momenti. regulariter contra, vt in c. ſi motu ꝓprio. extra, de præbẽ. lib. vj.
2 ¶ † Itẽ hic eſt caſus expreſſus qđ ſi ſtatutũ dicat ꝙ habens vnũ officium non debeat aliud accipere, quòd ſi accipiat, ille, q ſic acceperit, careat officio accepto & eius effectu, & etiam punitur in hoc quòd non debebit habere ſtipendium primi officij, nec ei⁹ priuilegium.

De diuer. offi. & appari. iudi. &c. *Rubrica.*

LEX I.

SI quando. Adſtrictus cohortarũ officio vel publicis ratiocinijs ſi ad militiã cõuolauerit ad primum officiũ reuocat̃: & in locum talis reiecti ſubſtituitur alius, quem merita dignum faciunt. h.d.

LEX II.

NVllus. Reſolutus à militia ad eãdẽ non aſpirabit ſine licentia principis: & impetrans contrariũ per obreptionem, punitur in quinq; libris auri. h.d. ☞ Dicit Bal. no. in l. ij. de libertis & eorum liberis, quòd doctor ſolutus & priuatus doctoratu propter delictum, non põt iteratò intrando examen redoctorari. & per eundem in l. ij. de manu. vind. vbi dixit, referendo vltramontanos quòd ſi comes palatinus creauit tabellionẽ, qui poſtea propter delictum fuit priuatus tabellionatu, ꝙ non poteſt de nouo creari per comitem Palatinum. Pro quo facit c. præſul. ij. q. iiij. Alex.

LEX III.

NVllus. Apparitor præfecti prætorio publicæ vtilitatis obtentu, aut etiam executionis priuati negotij, nõ reuocatur ab obſequio ciuitatis vnde oriũdus eſt: aut in qua larem firmum conſtituit pœna imminente vacantibus, & ipſis acceptantibus, quod obſeruatur in domeſticis, & protectoribus in reb⁹ agentibus palatinis & ſtratoribus. hoc dicit.

QVicunque. Apparitor ob culpam vel negligentiam motus officio per ſententiam ad nullam militiam aſpirabit, contrarium facienti pœna grauiſsima infungetur. h.d.

IN his. Nullus debet fieri ꝓcõſul Aſię, comes Oriẽtis, pręfectus Auguſtalis, vel eorum vicari⁹: niſi per ſacri ſcrinij probatoriam conſecretur. pœna contrafacientibus imminente. h.d.

SVMMARIVM.

1 ☞ Iuſtitiæ clauis errat, quando delicta maiorũ nõ puniũtur.

AD ſplendidioris. Qui militiã inferioris gradus ꝑficit, ad maiorem põt accedere: dumtamen faciat propoſito honorem adipiſcendi, non cupiditate lucri: vel vt poſsit delicta iam facta occultare vel habilius in futurũ relinquere. hoc dicit.
1 ¶ † Et not. ꝙ clauis iuſtitiæ multũ errat in hoc, quando delicta maiorum celantur.

SVMMARIVM.

1 ☞ Statutum licet tollat iuriſdictionem quę habetur à lege nõ tamen tollit quam quis habet ex conſuetudine.

2 Conſuetudo dat iuriſdictionem ordinariam.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

VTROS. Duces & apparitores & limitanei caſtrorum
conueniuntur ſub officiorum magiſtro, non
tamē per hoc derogatur iuriſdictioni magiſtri mi-
litum Thraciæ vel Illyrici, qui ex conſuetudine cō-
1 tra eos iuriſdictionē habent. h. d. ¶ † Et nota ex hac l. ꝙ ſi ſta-
tuto caueatur ſcholarem debere conueniri tantum ſub epiſco-
po, & de cōſuetudine eſt quòd rector etiam cognoſcat de his,
ꝙ per iſtud ſtatutum nō derogatur iuriſdictioni rectoris, quā
habet ex cōſuetudine. ſecus ſi eam haberet à lege. Pro hoc facit
2 quod not. in c. j. extra, de conſti. lib. vj. ¶ † Secundò nota ꝙ cō-
a ſuetudo dat iuriſdictionem ordinariam, [a] ſicut lex. & hoc not.
☞ glo. s. de enan. lib. l. j. & fi. ☞ L. cùm prætor. §. j. de iudi. & ibi
glo. & in l. more. ibi doct. & in verbo ſequenti, in verbo, nec
ipſa lit. ff. de iuriſ. om. iudi. de quo per Io. And. in c. j. de offi. or
di. & in c. iij. de cōſue. & in c. Romana circa prin. de fo. cōpe.
in vj. & de excep. in fi. in vj. Facit quod not. in c. cū contingat.
de fo. compe. vide tex. & Bar. in l. fi. §. j. de aqua plu. arc. & ibi
dixi. & Ro. in litera c. not. lxxviij. Alex.

SVMMARIVM.

1 ☞ Statutum ꝙ inſtrumentum confeſſionatum per manū pu-
blici notarij de cōtractu rogati faciat plenam fidem, & execu
tioni mandetur, non verificatur in inſtrumento exēplato etiā
iudicis authoritate.

PRobatorias. Memoriales & agentes in rebus
& apparitores præfecti prætorio
Orientis, non ſortiuntur præmium militiæ, niſi ſe-
cundum conſuetudinem ſint eorum electiones ma
nu Principis approbatæ, non per literarum exempla: & debēt
1 dicti officiales eſſe fideles Chriſtiani. hoc dicit. ¶ Nota ex glo.
in verbo, authenticis. quod ſi ſtatutum dicit ꝙ inſtrumentum
confeſſionatum per manum publici notarij de cōtractu roga-
ti plenam fidem faciat, & executioni mandetur, ꝙ inſtrumen
tum exemplatum etiam authoritate iudicis non faciat fidem,
nec mādabitur executioni: quia non eſt ſcriptū de manu nota
rij rogati de contractu: & ſic ſtatutū ad id ſe non extendit. ſe-
cus autem ſi illa verba, manu notarij, &c. non eſſent in ſtatuto:
quia tūc illud exemplum authoritate iudicis authenticatū face
ret fidem, & executioni mādaretur: vt l. chirographis. ff. de ad
mi. tut. Dixi in aut. vt ſpon. largi. §. ſi quis in aliquo. s. de eden.
☞ Vide ſecundū do. Cardi. in c. j. de vit. & honeſt. cle. & tex. de
pœni. diſt. j. c. periculoſe. & quod dixit Bal. in c. j. §. furtum. de
pace iur. fir. & Ioā. And. in c. ſicut dignum. de homi. & Domi-
nicus ī c. ſi quis viduam. l. diſt. in ea. l. in fi. adde Ang. in aut. vt
frat. filij. §. j. in fi. No. iſtam l. probatorias. ibi, manu principis:
quia per eam patet ꝙ vbi debet fieri aliquid per manus alicu-
ius, nō poteſt tale quid fieri per aliū. quod nota propter id qđ
hic dicit Bar. ad de l. ſingulos. ff. de teſt. per glo. ibi: proprio chi
rographo. & quod dicit do. Card. in Clemē. j. de iureiur. per il
lum tex. in verbo, pman⁹ noſtras. vbi dixit, ꝙ quoties in ſtatu
to vel reſcripto dicitur aliquid debere fieri per manus noſtras,
non poteſt fieri per ſubſtitutum. Allegat gl. ſingularē in cle. j.
de vita & hone. cler. & Io. And. in c. ſicut dignū. de homicid.
vbi dicitur, ſi occiderit ſuis manibus, ꝙ non habet locū ſi per
alium occiderit. De quo Dominicus in c. ſi quis viduam. l. diſt.
quod dictum fuit originaliter Iac. de Bel. vt refert Bal. in c. j. §.
furtum. de pace iur. firman. Facit de pœni. diſtin. j. c. periculoſe.
Adde cle. ſicuti. de arbi. & tex. in l. ſæpe. de pffi. prēſi. & ī l. nul
li. ibi, pro ſua cōſcientia. de epiſ. & cle. vbi Bal. vide quę ſcripſi
poſt Bar. in l. penul. de princ. agen. in reb. lib. xij. Adde tex. &
ibi Abb. in c. licet ex quadam. de teſti. ibi, proprio iuramento.
& Ro. in litera r. notabili l.

HAc ſanctione. Approbatio facta per princi-
pem militis militare volentis,
habens ſubſcriptionem Principis & adminiſtran-
tium, ſub quibus ipſe debet militare, ipſi traditur:
exemplum verò eorūdem iudicio ſubſcriptionem habēs apud
officium dimittitur. ¶ Item iſtis approbatorijs egēt tantū illi,
de quibus fit mentio in l. proxi. & egentes, ſi alio modo mili-
tant, puniuntur. h. d. cum l. ſeq.

De executoribus & exactoribus. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Poteſtas quòd teneatur pro furto, baratatia, & concuſſio-
nibus per eius officiales factis.

LEX I.

NE per diuerſas. Ne apparitores vel palatini exa-
ctores, per prouinciam vagando
inferant prouincialibus moleſtiam: periculum geſtorū
per eos pertinet ad eos, quorum ſunt apparitores, vel exacto-
1 res. h. d. ¶ † Nota hanc legem contra capitaneum, & Poteſta-
tem peruſij, ꝙ ſi eorum officiales, quod per comitatum Peru-
ſij mittunt, aliquod illicitum faciant, puta furtum, baratariam
vel concuſſionem, tenentur ipſi de omnibus geſtis & factis p
b eos [b].

LEX II.

QVicunque. Deputatus ad officiū, ſe nō intromit-
tit de officio ſui collegę. h. d. No. hanc
l. ad id qđ dixi s. de numer. l. in prouincijs.

SIue. Exactor intra annum debet oſtendere quid exegit:
& ſi non exegit, cauſam denotare, aliter punitur.
hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 ☞ Officiali facienti vltra modum reſiſti poteſt propria au-
thoritate.
2 Nuntio pignoranti vltra modū licitè reſiſti poteſt.

COntra. Facienti exactionem vltra modum pōt
licitè reſiſti: & ſi probatur criminoſus,
1 poteſt puniri. h. d. ¶ † Nota officiali facienti vltra
c modum poſſe reſiſti propria authoritate [c]. concor.
2 s. de iur. fiſ. l. defenſionis facultas. ¶ † Vltimò nota hanc legem
contra baiulos, qui ſunt deputati ad pignorandum aliquem.
Nam ſi accipiāt pignora vltra modū debitum, licitè poteſt eis
reſiſti, & debent etiam puniri. quod not. Bart.

SVMMARIVM.

1 ☞ Quis ex neceſſitate aſſumit duo officia, licet nō tria.

SAncimus. Exactor præfecti prætorio anteꝗ̄ exactio-
nem publicarum pecuniarum incœptam
compleat, aliam incipere non poteſt. Si tamē fuerit neceſsitas,
duas exactiones in eadem prouincia ſimul faciendas ſuſcipere
poteſt, ſed non tres. pœna contrafacientibus imminente. h. d.
1 ¶ † Nota quē ex neceſſitate poſſe ſuſcipere duo officia, ſimul
& ſemel: ſed nō tria.

De lucris aduocatorum & concuſsione officiorum ſiue apparritorum. *Rubrica.*

LEX I.

SIquis. Cognoſcens ſe læſum à ducenarijs, cētenarijs vel
aduocatis pandat iniuriam, vt dicti officiales cō-
uicti puniantur.

De primipilo. *Rubrica.*

LEX III.

CVm ex ſola. Solùm ex cauſa primipili ſi
lius nō exiſtens hæres patris
poteſt conueniri pro patre. in alijs verò ſecus.
☞ h. d. ☞ Not. ꝙ cōmoda officij debentur poſt
adminiſtrationē. quod facit ad not. per Bart.
in l. j. §. diuus. verſi. quid ſi ſit per electum. de
var. & extraor. cogni. & ibi dixi poſt Bar. Alex.

Publicæ lætitiæ uel conſulum nuntiatores uel inſinuatores conſtitutionum. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 ☞ Officialis, qui diſsimulat maleficia, acriter punitur.

LEX Vnica.

QVicquid noſtrorum. portans trium-
phalia noua Pri-
cipis ſuum ſalarium debet conſequi: non autem
ab alijs quibus portat aliquid vltra percipiet:
pœna contrafacientibus imminente. & etiam
1 officiales, qui prædicta diſsimulant, puniuntur. h. d. ¶ † Not.
iſtam legem contra officiales, qui maleficia diſsimulatione nō
puniunt, nam ſunt acriter puniēdi, vt hic, & s. de deſer. l. j. Ad
præſens hic non habetis alia.

INDEX QVATERNIONVM.
aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh.
Quaterni ſunt.

a ¶ Ordinariam. Ad
quod latè & no. vi
de Feli. in c. cū con
tingat. de fo. cōpe.
in j. col. ver. glo. in
verbo, conſuetudi
ne. & qđ ibi dixi
in apoſtil.
b ¶ Per eos. Adde
Salic. in l. ij. ī fi. C.
de his qui à latro.
¶ Adde Bart. ī l. j.
§. familiæ. ff. de pu
bli. & ī l. ſi poſt de
poſitā. s. de aſſeſ. di
xi poſt Panor. in
c. j. num. viij. ī apo
ſtil. verſ. officium.
extra de reſti. ſpo.
Eſt tū debilis cau-
tela ne teneāt, quā
ponit iſte in l. iure
ciuili. ff. de cōdi. &
demō. Bal. melius
ī l. obſeruare. §. p-
ficiſci. poſt princi.
ver. quid ſi ſtatutū
ff. de offi. procō. &
leg. refert & ſequit
Thomas Ferrari⁹
in ſuo trac. cautel.
cau. xlix. inci. pote
ſtates terrarum.
c ¶ Propria authori
tate. Adde Ludo.
Pon. in l. j. x. co. ff.
de re iudi. & Flor.
in l. quēadmodū.
§. magiſtrat⁹. ff. ad
l. Aql. & do. Ale-
xā. de Imo. in l. ſed
eximēdi. §. item ſi
quis eū. & Pau. de
Caſt. in cōſi. cxcij
vide tū Pau. de ca
& Bar. aliter loqu
tes in l. vt vim. ff. de
iuſt. & iur. & Cy.
in Cle. ij. §. cæteri.
de reg. iur. qđ ōt
reſiſti, qū grauamē
eſt irreparabile alias
nō. & ſequit Dy.
in regula, quis,
in vj.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf